

VENERABILIS VIRI
JOSEPHI MARIÆ
THOMASII
CLER. REGUL. S. R. E. CARD.
OPERA OMNIA
TOMUS TERTIUS.

VENERABILIS VIRI

JOSEPHI MARIÆ

THOMASII

CLER. REGUL. S. R. E. CARDINALIS

OPERA OMNIA

TOMUS TERTIUS

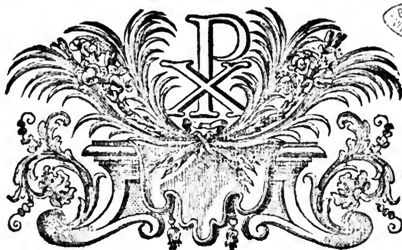
IN QUO PSALTERIUM

PERPETUA INTERPRETATIONE ORNATUM

AD MSS. CODD. RECENSUIT NOTISQUE AUXIT

ANTONIUS FRANCISCUS VEZZOSI C. R.

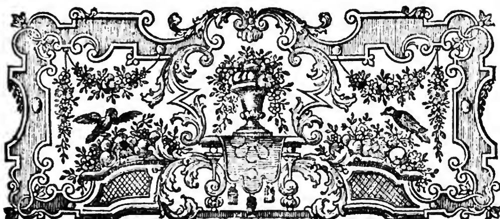
ROMÆ MDCCXLVIII.

EX TYPOGRAPHIA PALLADIS

EXCUDEBANT NICOLAUS ET MARCUS PALEARINI

SUPERIORUM FACULTATE.

IN NOVAM EDITIONEM PRÆFATIO.

Ulli *dubitamus tantam inesse magnis ingeniis vim, ut & quum graviores litteras seponunt rudioribus instruendis animum adjicientes, doctiores jucundissimis doctrinis quodammodo pascant: eosque rerum præstantia in admirationem adducant, cum quibus se nil prorsus agere arbitrabantur. Videmus enim in qualibet disciplina maximi sæpe fieri, quæ adolescentium primam institutionem præ se ferunt: contra autem neglecta haud raro jacere, quæ principio, quum ab auctoribus suis prodierunt, tantis nominibus protendebantur, ut ipsa sidera ob excellentiam petere visa sint. Id quum plurimorum per omnes artes & disciplinas exemplis pateat, quæ exempla heic memorare in re notissima non vacat; tum maxime apparet ex Ven. Cardinalis* Thomasii *Psalterio litterali explanatione dilucidato, quod hac in amplissima Civitate typis Josephi Vannaccii, anno a reparata per Christum æterna hominum salute* MDCXCVII *vulgavit; quodque tertio hoc Volumine collectionis nostræ* [1] *quinto saltem, recusum in lucem prodire jubemus. Illud, ut omnes norunt,*

(1) „ Quinto saltem in lucem publicam prodire jubemus „ . Prima editio fuit illa ipsius Thomasii an. MDCXCVII, secunda Einsidlensis an. MDCCXXVII, Viennensis in Austria tertia an. MDCCXXXV, quarta Josephi Blanchini Operum Thomasii Tom. I, an. MDCCXLI. Hasce omnes editiones præ manibus habemus, quas quinto loco excipit hæc nostra. Verum quum D. Germanus Cartier Præfatione ad suam Psalmodiæ Dilucidationem, dolens in Thomasiana editione paraphrasim ad calcem paginæ haberi, non vero ad latus ipsius sacri contextus, aut ipsi exadversum, scripserit anno MDCCXXXIV, quo eam dilucidationem edidit: „ id solum .... adhuc desideratur .... eorum (Psalmorum) explanatio, quæ sat incommode ad calcem paginæ rejecta erat, ad latus cuju que versus (prout secundis typis postea factum) reduceretur „ . Quo in loco innuere videtur inter Einsidlensem editionem atque annum MDCCXXXIV alteram interfuisse, quæ interpretationem præ se ferat ad latus cujusque versus Psalmorum; neque enim in memoratis supra editionibus præterquam in Blanchiniana ann. MDCCXLI, illud præsti-

runt , datis jam antea Pſalmis juxta duplicem editionem , quam Majores noſtri Romanam & Gallicanam dixere , diſpoſuit clericis minus doctis , quique per ſe cæcutirent in planiori ſignificatu eorum , quæ aut canere quotidie , aut ſaltem recitare tenentur ; eoſque doceret non ore ſolum , ſed , quod maximam ſemper commendationem promeritum eſt , & mente ſimul & corde Deum exorare . At quod ſimplicioribus elaboratum , tantum in ſuo genere excelluit , ut omnibus antea vulgatis Pſalmorum interpretationibus præſtare illico agnoſceretur : neque ſolum illi, quorum cauſſa lucem publicam aſpexerat , ſed & viri in reconditioribus litteris principes idem expeterent : Hinc enata illud pluries recudendi neceſſitas ; neque tamen repetitis editionibus omnium votis ſatisfieri potuiſſe . Hinc adeo arriſit Thomaſii conſilium , ut eo excitatus P. D. Germanus Cartier , vir rerum ſacrarum ſtudioſus , Congregationis Argentinenſis D. Benedicti alumnus , de eodem promovendo cogitaverit ; purgato tamen a quibuſdam nævis , qui ipſius judicio Thomaſianum hocce Pſalterium ab optimo intentu protinus obtinendo aliquatenus remorantur .

II. *Itaque D. Cartierus anno* MDCCXXXIV *Friburgi Briſgojæ librum dedit, quo nova Pſalterii interpretatio continetur , ſive ut ipſe Operis Auctor in ejus fronte poſuit,* Pſalmodiæ Eccleſiaſticæ Dilucidatio. *Hujus initio præmiſſa ad ſuæ Congregationis Præfectos epiſtola nuncupatoria,præfari incipit dicendo,orandi talem neceſſitatem omnibus incumbere juxta D. Benedicti monitum , qua* mens noſtra concordet voci noſtræ : *eamque ob cauſſam Thomaſium de edendo Pſalterio cogitaſſe , quod ſimul eidem neceſſitati , atque ſanctiſſimo monito reſponderet : quod poſtremum ſequentibus enarrat verbis :* Id perſpectum habuit vir quidam , quem virtus & dignitas in Eccleſia ſumme commendabilem reddunt ; unde & in id convertit ſtudia ſua ut conciſam ac perſpicuam ſibimetipſi commentaretur Pſalmorum dilucidationem , quæ etiam inter pſallendum ſenſus abditos reſeratura , præ manibus haberi poſſet. *Hiſce dictis progreditur ad ea enarranda quæ minus commoda in Thomaſio deprehenderat; quæque etiam ipſis ejus verbis hoc loci recenſere abs re fortaſſe non erit ; ait :* Et ſane Eminentiſſimi Cardinalis Thomaſii in Pſalterium Commentarius , quem cura Reverendiſſimi & Excellentiſſimi Dominici Paſſionei Archiepiſcopi Epheſini typis edidere Einſidlenſes noſtri , vota ejus explere videbatur , quippe quod Pſalmorum perſpicuam æque ac brevem præſeferret expoſitionem : id ſolum in eo adhuc deſiderabatur , ut Pſalmi eum ſervarent ordinem , qui in Breviario invenitur ; utque

præſtitum fuiſſe conſtat . Eam tamen , ſi exſtat , nobis videre hactenus non contigit , neque eamdem innotuiſſe Emerico Eſterasi Epiſcopo Strigonienſi appareret , quod in Viennenſi Editione ipſo mandante elaborata in libri fronte ,, Editio tertia ,, nuncupetur . Nihilo tamen minus Cartierani teſtimonii cauſſa hanc noſtram editionem ,, quintam ſaltem vocavimus ,,.

utque eorum explanatio, quæ fat incommode ad calcem paginæ rejecta erat, ad latus cujufque verfus (prout fecundis typis poftea factum) reduceretur. *Hæc ille; quibus fatis aperte declarat ad Thomafianum inftitutum obtinendum neceffum effe, & Pfalmos eo ordine difponi, quem in Breviario habemus, & interpretationem ad latus cujufque verfus apponi.*

III. *Utrique exceptioni, quarum neutra, utpote nullius fere momenti, aut Thomafio aut nobis nec hilum quidem detrahi poffe videtur, unica refponfione fatisfaceret aliquis animadvertendo Thomafium hunc librum non edidiffe clericis in choro actu canentibus, fed illis qui feorfim animos atque affectus ad pfallendum in cubiculis difponunt. Quis autem dicat, aut qui fieri poffe arbitretur, clericum in choro, five ad altare facris incumbentem, adeo vacare poffe, ut de facili ad eorum quæ canit, interpretationem oculos convertere, mente hanc comprehendere valeat; & illinc refpondentes cordis in Deum affectus, pias cogitationes, fanctaque defideria excitare? Id fane Thomafio in mentem nufquam veniffe, ejus Præfationem percurrentibus conftabit. Neque heic mihi opponatur, velim, Thomafium ipfum profiteri fe numerorum notas ad Pfalmorum verficulos & ad illos refpicientem interpretationem ei fini apponi voluiffe, ut & inter pfallendum, quod per illud temporis memoria non fuggerit, facillimæ obfervationi pateret. Hoc enim præftare ei tantum fas erit, qui antea feorfim attento animo eidem interpretationi fedulam dederit operam; eamque totam, etfi infirma hominum mens vel diftracta vel oblivione correpta hæreat aliquando, probe tamen recteque calleat. Idque pede veluti fuo & ut in declivi aquæ decurrunt, confequitur ob illam naturæ legem, qua homines donamur, quaque fit ut rei olim perceptæ ftatim reminifcamur, animis fi occurrat vel aliqua tantum ejufdem pars; haud fecus quam candela recens extincta & adhuc fumans quæ flammam iterum corripit dummodo in viciniis ejus facem admoveas. Ex Thomafii mente rem ita fe habere ut evincatur, fatis fuperque erit heic ipfa ejus verba memorare, quibus pro fua opinione tuenda D. Cartierus uti poffet; ait itaque:* Qui integram hanc Pfalmorum explicationem identidem legerint, hi certe utilitatem haud exiguam fortafsis capient ex ea: qui & ut promptius etiam inter pfallendum pofsint ea tantum loca infpicere, in quibus aliquod obfcurum occurrit, quod licet antea intellectum memoria tunc temporis non retinetur; tota interpretationis feries numeris eft diftincta, qui refpondeant verfuum Pfalmorum numeris. *Immerito igitur dolet D. Cartierus in choris actu canentium ufui minus idoneum reperiri Pfalterium, quod eidem ufui præcipue nufquam gentium deputatum fuiffe demonftratur: aut fi contra deputatum dicas, dicas oportet eorum refpectu tantum, qui prius illud attente meditati fuerint; quo in cafu perinde effe propemodum*

modum videtur sive ad paginæ oram, sive ad calcem interpretationem habeas; sive brevior illa sit, sive aliquanto prolixior.

IV. *Ad hæc Thomasio multa obstitere quin Psalmos quum edidit, juxta Breviarii ordinem digereret. Obstiterunt titulorum expositiones Cassiodori & Bedæ Psalmis singulis præmissæ, quæ* CL *Psalmorum seriem in sacris Bibliis jacentem ita sequuntur, ut, ea variata confusio non parva habeatur. Obstiterunt & Orationes e MSS. Codicibus & Breviario Mozarabum desumptæ, & singulis quibus respondent Psalmis annexæ. Quibus accedit studium sacræ antiquitatis memoriam excitandi, quo studio Thomasium maxime delectatum fuisse jam alibi observavimus, quoque Psalterium edendo specimen exhibere voluit veteris libri, quo clerici in Psalmorum cantu utebantur antequam Nicolaus III anno* MCCLXXX, *narrante circa finem sæculi* XIV (1) *Radulpho Decano Tungrensi Propositione* 22, *Cursum Ecclesiasticum primo ab Innocentio III breviatum, unde* Breviarium *dici cœpit, & a D. Francisci alumnis usurpatum, omnibus Urbis Romæ Ecclesiis, ut illo uterentur, dedit: unde pronum est colligere inde ad omnes alias Ecclesias, omnemque Christianum orbem paullatim derivasse. Hæ sane rationes aliquid præstantius innuunt quam sit illud qualecumque commodum, quod servato Breviarii ordine perciperemus: quibus adjungitur ordinis illius defectui quemlibet per se, nisi stipes aut plumbeus prorsus sit, præsentissimam medicinam afferre posse Psalmos sibi notando quoque die canendos. Ipse etiam P. D. Cartierus eam preponeret, quam distributis Psalmis juxta ordinem Breviarii suæ Congregationis commendat Romano Breviario utentibus, ut nimirum addito ad calcem libri indiculo illius ordo Breviarii significetur. Adde & initio cujusque Psalmi ad marginem in Opere præsenti apponi notulam diem indicantem, qua ille recitetur.*

V. *Cetera dissimulare minime possumus, atque adeo ultro admittimus quod deinde ait D. Cartierus, nimirum interpretationem legentibus commodiorem evasuram esse si ad latus sacri contextus apponeretur: æquus tamen in rebus dijudicandis quicumque & nobiscum agnoscat oportet, sæpenumero ea fieri nefas esse, quæ maxime exoptabilia forent. Thomasio illud quin fieri juberet obstitit paginæ forma, quam opus esset, angustior, servata præsertim in Psalmis veteri versuum distinctione; quod & nobis quominus idem præstaremus impedimento fuit.*

(1) Radulphi locus, ut legitur Tom. XXVI Biblioth. Patrum Lugdunensis editionis, pag. 314, columna I, ita se habet: „ Sciendum tamen quod Nicolaus Papa III, natione Romanus, de genere Ursinorum, qui cœpit anno Domini 1277; & Palatium apud S. Petrum construxit, fecit in Ecclesiis Urbis amoveri Antiphonarios, Gradualia, Missalia, & alios libros Officii antiquos quinquaginta, & mandavit ut de cetero Ecclesiæ Urbis uterentur libris & Breviariis Fratrum Minorum, quorum regulam etiam confirmavit, unde hodie in Roma omnes libri sunt novi & Franciscani: Et forma notularum in cantu antiqua, qua tam Ambrosiani, quam Alemanniæ nationes utuntur, cum pluribus aliis observationibus Ecclesiasticis ab Urbe relegata „.

fuit. Blanchinus exoptatam sacri textus & explanationis distributionem in sua Editione sequi potuit, utpote qui formam libri selegerit hac nostra grandiorem, quam typographi in folio dicunt: cujus pagina si a summo ad imum ducta linea dividatur, quantum spatii Psalmis opus est, relinquitur, quantumque explicationi. Altera etiam occurrit Psalmos cum paraphrasi ad latus disponendi ratio, quæ ad quamlibet libri magnitudinem componeretur; si nimirum, ut in multis Græcorum libris latinam interpretationem una cum græco exemplari exhibentibus factum videmus, in una pagina Psalmorum textus reponatur, in altera primæ ex adverso posita, textui respondens dilucidatio. At eo in casu confusionem aliquam nobis parerent tituli Psalmos præeuntes, & Orationes quæ Psalmis subjiciuntur; quæ quum interpretatione careant, libro omnem & tollerent elegantiam. Sed hocce postremum mittamus, ne ii esse videamur, qui nil præstantius in libris agnoscunt quam frontem, paginam, atque typos, si hæc omnia recte disponantur.

VI. Ut autem omnis D. Cartier opinio & interpretandi modus a nobis expendatur, memorandum hoc loco, Thomasium ut sinceriorem Psalmorum sensum aperiret, eam selegisse interpretationis rationem, qua ad litteram, sive ad verbum singula explanantur; quamque Græci a verbo παραφράζω παράφρασιν dicunt, eaque utimur quum sermone illi, quem explicandum suscipimus, fere simili aliquid paullo latius eloquimur. Qua in re Vir subacti ingenii animadvertens ab ipsis fontibus puriores quam e rivulis aquas hauriri, antiquas Versiones τῶν ό, sive LXX Interpretum, & B. Hieronymi ex Hebræorum membranis sibi in auxilium adscivit. Quod quum acutæ naris homines maxime probassent, quis facile deinde suspicatus esset a D. Cartiero Thomasianæ lucubrationi vitio vertendum esse; quasi ea interpretatio, de qua in Actis Academiæ Lipsiensis Eruditorum an. MDCXCVIII, pag. 63 legimus verbis brevissimis conceptam esse, adeo prolixior esset, ut nimio verborum circuitu Psalmi significatum quærentibus, negotium facesseret: aut vocibus a Vulgata non usurpatis, sed quæ Vulgatæ intima sensa sæpe patefaciunt, molestiam psallentibus crearet. Hasce difficultates in Thomasii Psalterium excitatas dum animis versor, fateor me satis mirari non posse Operis præstantiam, cui præ hujusmodi ratiunculis nil validius adversatur: mihique blandiri quodammodo videor, quod manus conferre mihi detur cum adversario, qui refutatione non indigeat; quemque illas excogitando exemplo suo confirmare voluisse opinor, unumquemque judicare prout afficitur. Quod enim interpretationis genus aut brevius aut expeditius invenitur illo, quo singulæ voces totidem fere aliis vocibus exponuntur? aut quæ ratio detegendi germanum alicujus sermonis sensum, quam ipsa verba, vel quibus primum prolatus fuit, vel in quibus ab ipso fonte principio manavit, inquirere?

VII. *Sed inspiciamus dilucidationis illius indolem, quæ præ Thomasiana ad Thomasii ipsius institutum obtinendum magis idonea reputatur: & ne verborum obscuris sæpe ambagibus tempus inutiliter terere videar, uno vel altero loco Psalterii, quod nostro opponitur, heic adducto facile rem omnem aperiam. Esto igitur illud Psalmi* XLIX *ut in Cartierana editione habetur.*

exuret mundum ... erit ... com-
Ignis in conspectu ejus exardescet, * & ... in circuitu ejus tem-
motio ... elementorum
pestas valida ....

Angelos ... mortales ... deorsum ... ut judicet
Advocabit cælum desursum: * & terram .... discernere po-
O Angeli
pulum suum ....

pluris fecere ... mandata
Congregate illi sanctos ejus: * qui ordinant testamentum ejus
quam ... externa
super sacrificia ....

En quæ sit forma novæ dilucidationis Psalmorum, cujus naturam adamussim perspectam habebit, qui animadvertat voces exuret mundum *voci* exardescet *superscriptas illius interpretationis locum tenere: sicut &* commotio *quid* tempestas *significet in propatulo ponit. Sed vox* elementorum, *cui nil subscribitur, sed cui puncta subtus notantur, supplementi loco ponitur, ut nimirum contractior Psalmistæ sermo latius explicetur: quod & dicendum de voce* deorsum, *atque de illa* O Angeli *&c. Unde in allato exemplo hactenus vel voces magis notæ illis, quæ obscuriores judicantur, in ipso Psalmi contextu quasi substituendæ notantur: vel ubi aliquid subintelligi apparet, perspicuitatis gratia quod subintelligitur, adjungi jubetur. Præterea & tertium occurrit dilucidationis caput, quum nimirum plures voces in unam contrahuntur, vel in pauciores, quod credatur eumdem significatum, qui uni vel paucioribus inest, illas præ se ferre; ut in illo Psalmi* LXXV.

nos ... . de cælis .... At
Illuminans .... tu mirabiliter a montibus æternis: * ... turbati
terrena sapientes
sunt omnes insipientes corde.

Voces igitur de cælis *idem sonant Cartierano judicio ac omne illud* a montibus æternis, *quod ut statim innotescat punctis suprascriptis indigitatur per illud spatii, quod contractiores voces* de cælis *non occupant. Ejusdem rei exemplum ex eodem Psalmo habetur in verbis:*

certe ... tunc ... justi ... laudabit ... te ... ejus
Quoniam ..... cogitatio hominis .... confitebitur tibi: & ....
affectus .... quasi
reliquiæ cogitationis ..... diem festum agent tibi.

VIII. *For-*

VIII. *Formam ergo habemus novæ Psalmorum interpretationis, qua sane constat eam non esse perpetuam, sive ad singula verba non respicere, atque adeo nec paraphasim dici posse; nihilque proinde communis habere cum ea quam sibi delegit Thomasius: quo procul dubio constaret D.Cartierum ab illius scopo vel toto cælo aberrasse. At d cet aliquis, longe brevior est, atque psallentium commodo magis idonea. Dum quid illud præstet, & an omnino verum sit, perspicacioribus ingeniis dijudicandum relinquo, liceat mihi quasi per transennam, ut veteri proverbio ajunt, nonnulla animadvertere, quæ in promptu cuique esse possunt. Principio dicam eam interpretandi rationem nihilo minorem diligentiam requirere præ illa, quam Thomasianæ interpretationi necessariam esse diximus; scilicet ut antea quam inter psallendum adhibeas, seorsim cum attentione expendatur. Quam dum rudiores & inexercitati percurrunt, nimia & obscura brevitate undique obsessi, majorem certe, ne dicam sæpe inextricabilem difficultatem patiantur oportet, quam experturi sint in Thomasiana explanatione, quæ indicatis ob perspicuitatem historiæ fontibus, sicubi occurrunt, plana & ejusdem ubique tenoris oratione, singula verba interpretatur. Adde illam supplendi, substituendi, contrahendi necessitatem fortasse non cuilibet ingenio accommodari: neque enim qui rudioribus instruendis operam navat, in ea de qua agimus re, ejus sollertiæ animos exoptare debet, qui arithmeticis aut geometricis cogitationibus, in quibus illius generis artificia maxime usuvenire solent, idonei nati sint. Et si in longiuscula Thomasii interpretatione perlegenda hærere quis posset; cavendum ne in sermone ob inopportunam brevitatem obscuro & sæpius & facilius incertus maneat. Aut in suspenso relinquatur quum intelligere quærit, qua de caussa verba quædam alterius loco substitui debeant, puta, cur vocibus* reliquiæ cogitationis *illa* affectus *sufficienda sit; aut quam ob rem* cogitatio hominis *non qualibet laudet Deum, sed solius* justi: *sive cur illud*, qui ordinant testamentum ejus super sacrificia, *idem esse debeat ac dicere*, qui pluris fecere mandata ejus quam sacrificia. *At suarum interpretationum auctores viros clarissimos ad paginæ calcem allegat D. Cartier, ibi enim sæpissime citantur B. Hieronymus, Flaminius, Bellarminus, Oleaster, Sà, Jansenius, Tirinus, Thomasius, aliique. Verum illud quidem; sed si inter allegationes, auctoritatis momenta in paginæ calce quærere, quum hæres, cogeris; nonne in illud idem incidimus, quod Thomasianæ interpretationi vitio dabatur? Hæc porro aut similia si a limati judicii hominibus probari contingat, velit nolit D. Cartier, statuatur deinde necesse erit, ipsius* Psalmodiæ dilucidationem *non solum a Thomasii mente, qui paraphrasim elegit, aberrare; sed nec magis quam illa ejus fini respondere.*

IX. *Eo jam redacta res est in præsenti hac præfatiuncula, ut sermo noster*

convertere se debeat ad ea enarranda, quæ in hac nova editione ipsi præstiterimus. Primo prætereundum non est nos eam exscribi curavisse non ab illa Einsidlensi, neque a Viennensi, neque a Blanchiniana, sed a prima Romana Editione anni MDCXCVII, *quam etiam ab omnibus mendis, sive illis quæ notata leguntur, sive etiam illis quæ nondum emendata in ea Editione adhuc delitescere observavimus. Hoc animadverso tria præcipue consideranda veniunt, de quibus singulis operæ pretium me facturum esse sentio, si paucis nonnulla dicam. Sunt enim Psalmorum contextus, Tituli Psalmis præmissi, & Orationes quæ Psalmos sequuntur. Psalmorum textum desumpsisse Thomasium a membranis septuaginta Interpretum scriptum legimus in iis, quæ supra memoravimus, Actis Lipsiensibus pag. 62, ubi in recensione hujusce Thomasiani Psalterii hæc occurrunt:* Textum videlicet psalmorum ipsum ex septuaginta virali versione latinum fecit, ut significantius ex Græco latinas locutiones exprimeret; ita tamen ut ad aliam B. Hieronymi interpretationem ex Hebræo animum simul intenderit. *Verum illorum Actuum Scriptores deceptos hoc loco fuisse apertissime constat, dum illud, quod diligentissimus Thomasius narrat se adhibuisse τῶν ό Versionem, ut in Paraphrasi sinceriora Psalmorum sensa adornaret, nimia in perlegenda ejus præfatione præcipitantia de ipso textu acceperunt: quo in textu idem Thomasius non semel diserte innuit se Vulgatam juxta Pii V, & Clementis VIII emendationes esse sequutum, additis tantum juxta veterum Manuscriptorum morem obelis atque asteriscis, sub quibus B. Hieronymus Origenis vestigia sequutus, in latina Versione a se emendata vel resecuit, quæ ab Hebræorum voluminibus aliena invenit, vel ea addidit, quæ in Grajorum membranis deerant.*

X. *De hisce signis quum multa commentati simus in Præfat. nostra ad Tom.* II, *nil aliud est quod in præsentia dicamus, quam & respectu eorumdem signorum formæ eamdem nos esse sequutos, quam & laudato Tomo* II *adhibuimus, quamque clarissimi Operum D. Hieronymi Editores PP. Martianay & Pouget, Prolegom.* III *in Divinam Bibliothecam S. Hieronymi & commendari voluerunt, & in edendis ipsis divinis Libris usurparunt: quos deinde D. Vallarsium in Hieronymiana Veronensi sua editione imitatum esse constat. Cetera neque in MSS. Codicibus hactenus a nobis visis, & a Thomasio adhibitis, neque in editionibus Thomasio ipso curante elaboratis obeli nota occurrit hujusmodi ÷ in modum veru inter duo puncta positi: sed figuratur in modum lineolæ ÷ crassitiei ubique æqualis mediæ inter duo puncta jacentis. Puncta etiam majora obelis vel asteriscis quæ respondent, & limites denotant vel superabundantis textus, vel deficientis; quæque hujusmodi formam heic duobus uncis inclusam (:) a nobis repræsentatam, tum in iisdem*

MSS.

MSS. Codd. tum in eadem memorata Thomasii editione præseferebant, in hac alia (‡) mutavimus, laudatos Maurinorum Congregationis alumnos sequentes. Porro hisce levioris sane momenti enarratis affirmare fidenter possumus nos fidem liberasse, dum ea quæ Præfat. ad Tomum II, N. XVI *promisimus, in præsentis voluminis recensione protinus exsequuti sumus: in ea enim nos ipsos emendavimus ubi errasse deteximus. Insuper Origenianas notas obelorum & asteriscorum exegimus ad duos præstantissimos MSS. Codices, nimirum ad illum S. Pauli, atque ad illum Oratorii, sive Biblioth. Vallicellanæ notatum B. 6. Et eorum respectu, quæ in Clarif. Dominicum Vallarsium disseruimus Tom.* II, *ea omnia loca diligentissime notavimus, quæ vel Thomasii caussam juvare possent, vel eidem adversari. Ex hac nostra diligentia cuique, si sufficientem attentionem adhibeat, constabit Thomasium, quum primo Gallicanum Psalterium una cum Romano edidit, præter eas veterum membranas, Alexand in Biblioth. Vaticana notata num.* 11, *Vatic.* 82, *& Palat.* 39, *de quibus diximus præfationis nostræ ad Tom.* II *loco allegato, utrumque MS. hunc Codicem & S. Pauli & Vallicellanum usurpasse. Ad hæc ea opportunitate qua Origenis notas expendebamus, & sacri contextus Psalmorum variantes lectiones, ut ajunt, in illis MSS. occurrentes notavimus ad calcem paginæ cui eædem referuntur. Quod sane divinæ Scripturæ studiosis haud injucundum fore credidimus, hoc Thomasii libro omnium oculis subjici textum Psalmorum duplicis membranæ primi subsellii, Scriptoribus celebratissimæ. Qua in re animadvertendum, in MS. Vallicellano B. 6. deesse temporis injuria eam membranæ partem complectentem sacrum textum a nostro ℣.* 20 *Psalm. II usque ad finem Psalmi XII.*

XI. *Quod versuum in Psalmis præcipue veterem distinctionem attinet, eam heic repræsentavit Thomasius ex antiquissimo illo MS. Codice Vaticano signato num.* 1209, *qui majoribus litteris integram Sacrorum Bibliorum Versionem græcam continet; quemque pro insigni libri annorum* MCCCC *vetustate, atque præstantia, celebrem Vaticani Bibliothecam invisentibus ostentant. Præterea si Thomasianæ ad marginem positæ annotationes inspiciantur, apparet ob eamdem Versuum distinctionem haud raro adhibitos fuisse & duos alios ejusdem Bibliothecæ MSS. libros, quorum uterque Psalterium græce per parvos versus descriptum comprehendit. Et illorum unus quidem notatus num.*341 *decimo Ecclesiæ sæculo scriptus videtur, dum alter signatus num.*342 *ad* IX *sæculum tuto referri posse illum attente consideranti in mentem venit. Ad hæc ex iisdem annotationibus eruitur Thomasium hoc in opere usurpasse & Psalmorum Metaphrasim juxta nostros versus digestam ab Apollinario, qui IV Ecclesiæ sæculo floruit; sive illum dicas juxta opinionem magis vulgatam, junio-*

juniorem, & Laodiceæ Episcopum; sive rectius cum Caveo post Gerardum Vossium arbitreris esse illum seniorem junioris patrem, qui sub Juliano circa annum CCCLXII *erat Laodiceæ presbyter. Insuper ejusdem distinctionis caussa vidit & sæpe usus est Thomasius Psalterio ex celeberrimo MS. Angliæ, quem Alexandrinum vocant, Oxoniæ græce edito anno* MDCLXXVIII *curis Thomæ Galei; ut & Briani waltoni Polyglottis Bibliis, ubi & illa distinctio minorum versuum conspicitur. Hisce fultus adjumentis suam hanc in Psalmis, ut & in Canticis versuum distinctionem concinnavit diligentissimus sacræ antiquitatis indagator Thomasius: eam sæpe ex illis fontibus quos memoravimus, in græcis aut latinis suis Psalmorum libris, vel in sacræ Bibliæ integris voluminibus, rubro lapide vel minio tinctis signis repræsentabat. Exstant adhuc ejusmodi libri Thomasii manu notati tum apud Nostrates Religiosos Viros, & in nostris Bibliothecis, tum apud alios in hac Urbe, & ob tanti Viri memoriam atque sanctitatem eo studio eaque veneratione custodiuntur, quæ in sacris rebus asservandis adhibere solemus. Quanti vero ea distinctio fieri mereatur non solum ob remotissimam quam redolet, antiquitatem, sed & ob commodum utilitatemque in Psalmorum sensum eruendo singularem, adductis luculentissimis rationibus, & Patrum testimoniis ipsemet in sua Præfatione docet, postquam DD. Martianæus & Pouget Proleg. IV in Divinam B. Hieronymi Bibliothecam de ejus antiquitate & forma fuse disseruerant. Nos quibus nil antiquius quam Thomasii vestigiis quantum valemus, inhærere, rejectis supervacaneis, quibus alii Thomasii mentem non satis introspicientes hæc volumina onerari vellent, eosdem libros consuluimus, editam a Thomasio versuum distinctionem ad illos omnes exegimus. Unde & MSS. Vat. 341, & 342 variantia distinctionum loca notavimus. Quandoquidem vero percurrendo editionem Codicis Alexandrini Angliæ Ernesti Grabei curis Oxoniæ vulgatam an.* MDCCIX *in Prolegomenis Psalterio præmissis cap.* II *didiceram Galei editionem neque in versuum distinctione accuratissimam esse, mearum esse partium intellexi, ut indicarem quibus in locis Grabeus a Thomasiana distinctione recedat. Quod ubique præstiti sub hac nota (Oxon. Ed.) qua intelligi volumus non Oxoniensem editionem Galei, sed illam Grabei de qua mox dicebam. Postremo, hoc loco prætereundum non est, haud semel occurrere Thomasii annotationes de versuum distinctione Codicis Alexandrini a nostris discrepare, quod a discrimine inter editionem Galei & Grabeanam repetatur oportet.*

XII. *Psalmis, ut eorum interpretationi via paretur, simulque veterum Ecclesiæ Patrum vestigia premantur, Tituli præmittuntur; & quidem principio illi vetustissimi, qui & in Hebræorum voluminibus occurrunt, quique controversiæ insigni capite sacri Interpretis ingenium torquent, dum inquiritur*

an a

an a Deo & illi una cum Psalmis inspirati sint, an potius proprio hominum marte excogitati. Eos Titulos Thomasius interpretatus non est, sed ipsis adjecit explicationem, quam vir doctus juxta ac pius Beda Cassiodori ipsa ferme verba sequutus, octavo Ecclesiæ sæculo adornavit. Quam non solum ab Operibus Bedæ heic desumptam habemus, sed & recensitam cum MS. Cod. Palatino in Biblioth. Vatic. signato num. 39. Ad cujus fidem illam denuo & nos exegimus additis ejusdem & variantes sub hac nota (MS.) lectiones. Præterea ob eamdem opinor caussam, detegendi nimirum reconditos Psalmorum sensus, additæ heic leguntur suis perpetuo locis distributæ Eusebii Pamphili Cæsariensis Periochæ sive argumenta ex MSS. Codd. Vaticanis 341 & 342 expressæ. Additi insuper & B. Athanasii tituli descripti ex ejus ad Marcellinum Epistola. Quo postremo palam fecit Thomasius quam firmiter ei opinioni adhæreret, qua creditur illam epistolam esse opus de Psalmorum Titulis a D. Hieronymo in Catalogo memoratum. Unde & illud enascitur, ut nimirum nos nullo modo pœniteat eorum, quæ Præfat. ad Tom II, NN. IV & V docuimus. Hisce post Thomasii funera accessio facta est ex collectione titulorum, quos e Psalteriis Syriaco, Arabico, Æthiopico, & S. Hieronymi in Psalmos Commentario una cum altero titulo pro quolibet Psalmo, cujus neque auctor, neque fons indicatur, simul junxit Thomasius. Hujusce collectionis exemplar inter chartas defuncti Cardinalis repertum asservatur in Bibliotheca nobilissimæ Familiæ Albanæ. Alterum & quidem apographum exstat in Bibliotheca amplissimi Cardinalis Dominici Passionei; ad cujus calcem sub die II Julii ann. MDCXCVI *leguntur eæ approbationes Censorum & Magistri Sacri Palatii, quæ, quum typis vulgari debent scripta, requiruntur. Unde apertissime declaratur Thomasium eam collectionem prælo disposuisse, & quidem huic Psalterio jungendam ex temporis circumstantia elucet: illud siquidem fuit, quo idem Typographis dederat. Quo vero fato postea contigerit ut a consilio suo recesserit, nos latet. Hactenus nos latet etiam unde eam collectionem digesserit, an ex manuscriptis membranis, an vero ex editis libris. Clarissimus Blanchinus eam primus eruit ex Albanæ Domus Bibliotheca, in suamque editionem reposuit. Cujus editionis caussa duo heic observari velim. Primum a Blanchino in Præfatione affirmari se titulorum collectionem, de qua agimus, ex ipso Thomasii autographo desumpsisse; quod illius chartas cum attentione inspicienti, aut cum aliis Thomasii manu exaratis foliis eas comparanti, minus verum fortasse videbitur: exemplar enim illud Albanæ Bibliothecæ apographum est, non autographum. Alterum, ejusdem collectionis titulo primo pro unoquoque Psalmo Thomasii nomen præmisisse: quo facto si innui Blanchinus voluit illinc incipere titulos a Thomasio collectos, nec ante suam editionem vulgatos,*

gatos, nil in eo reprehendendum nobis occurrit, atque adeo quin Viri diligentiam singularem probemus, prætermittere non possumus. Sed si declarari illo velit primum titulum, cujus fons in manu scriptis chartis non indicatur, a Thomasio compositum fuisse, pace tanti Viri ab ea opinione recedimus: nullum enim argumentum hactenus nobis est, quo statuere merito possimus eos titulos Thomasium auctorem habuisse: quinimmo si dictionis eorum & phraseos ad rationem attendamus, si ad menda quibus non raro deturpantur, ex aliquo potius veteri MS. expressi videntur, quam ab illo excogitati. Cetera eamdem collectionem heic ad calcem paginæ cui singuli tituli referuntur, ne ullo modo Thomasianus labor mutaretur, edidimus ex amplissimi Cardinalis Passionei exemplari, qui ad litteras ornandas fovendasque natus illud mihi humanissime commodavit. Et si quandoque a Blanchiniana editione eam discrepare deprehendimus, variantia loca in inferiori paginæ limbo notari curavimus.

XIII. *Ut Orationibus quæ Psalmos sequuntur, quid opera nostra contulerit, paucis eloquar; illam post unumquemque Psalmum primo loco repositam recensuimus ad fidem superius laudati MS. Palat. 39, & ex eo variantes sub eadem nota (MS.) addidimus. Illas vero e Mozarabum Breviario descriptas denuo contulimus cum eodem Breviario, quo una cum Missali ejusdem Ritus, monimentis sane rarissimis, uti nobis licuit singulari beneficio Eminentissimi Cardinalis Silvii Valenti, qui pro sua ingenii amplitudine inter gravissimas curas graduum S. R. E. Camerarii, & Status Secretarii, selectis rarioribus atque præstantioribus libris refertam insignem suæ Domus Bibliothecam, non solum propriæ eruditioni, cui augendæ in dies operam navat, patere gloriatur, sed & omnibus illis qui sincere litteras colunt. Quantum utilitatis huic nostræ editioni inde accesserit, agnoscet, qui eam versando inveniet haud raro priorum editionum respectu mutatos numeros indicantes, quo memorati Breviarii loco earum qualibet occurrat; quos numeros sæpe fallentes Typographorum incuria deprehendimus. Quum autem Breviarium illud typorum mendis adeo scateat, ut singulis fere versibus errores gravissimos in eo offendas; hinc loca bene multa quomodo emendari deberent ad marginem Thomasius notari curaverat: in aliis vero apposito asterisci signo (*) eidem placuit tantum eo pacto indicare locum esse corruptum. Ex iisdem plerumque mendis in hac nostra editione factum est, ut non raro variantia loca in Breviario a nobis observata sub hac nota (B.) & folii numero, ad calcem paginæ imprimerentur. Cetera actum agere viderer si hoc loco sermonem converterem ad enarrandum eas Orationes maximi æstimandas esse, utpote quæ veterem Ecclesiæ doctrinam nobis repræsentant: quo solo nomine profecto, ut de aliis taceam, ceu thesaurum auro gemmisque pretiosiorem haberi merentur.*

XIV. *Hæc*

XIV. *Hæc ſunt quæ proloqui debuimus: alia minoris momenti, de quibus dicere aliquid nobis occurreret, ut de illis quæ huic Pſalterio Thomaſius præmiſit, de Pſalmorum & Canticorum Veteri diſtributione ſive in Eccleſiaſtico Curſu, ſive in operibus variis quibus per diem homines detinemus, de S. Baſilii in Pſalterium Prologo; de B. Hieronymi ad Paulam atque Euſtochium epiſtola; aut de Canticis, Hymnis, Fidei Symbolis, aliiſque quæ Pſalterium ad libri calcem ſequuntur; ne quemquam pluribus detineamus, ipſo hujuſce libri uſu melius quam oratione noſtra diſcere quis poterit. Quamobrem unicum reſtat, ut dicamus nimirum nos Opus condecorare voluiſſe Epiſtola Clariſſimi Dominici Paſſionei data ad Abbates & Viſitatores Congregationis Helveto-Benedictinæ Einſidlenſi Editioni præmiſſa: ſicuti & altera Epiſtola Emerici Eſteraſi Epiſcopi Strigonienſis, qua editione Viennenſi hocce Thomaſianum Pſalterium Strigonienſi Clero proponitnr. Hæ ſane epiſtolæ luculentiſſimæ de laudibus atque præſtantia hujuſce Operis inſtruere quemlibet dum valent, ſimul edocent quam merito S. P. Innocentius XII. Pſalmorum interpretationem quærens quæ ſibi, Viro ſcilicet ſubacti ingenii, ſatisfaceret, inter multas ei oblatas nullæ niſi hæc unica Thomaſiana voti compos reddi potuerit, quod erit alibi a nobis enarrandum.*

DOMINICUS ARCHIEPISCOPUS EPHESINUS

CHARISSIMIS IN CHRISTO FILIIS

ABBATIBUS, ET VISITATORIBUS

CONGREGATIONIS

HELVETO-BENEDICTINÆ

SALUTEM ÆTERNAM.

TSI ubicumque nobis, licet immeritis, in gerendis S. Apoſtolicæ Sedis negotiis verſari contigit, omnibus plane teſtatam fecerimus egregiam noſtram de præclariſſimæ Familiæ veſtræ commodis, atque rationibus benemerendi voluntatem, neque ullum unquam erga vos amoris ac benevolentiæ indicium a nobis deſiderari paſſi ſimus, attamen ut nullo non officiorum genere, nedum vos complecti, verum etiam res veſtras augere, & confirmare videamur, nonnulla vobis ſignificare decrevimus, quæ maxime conducere putamus Congregationis veſtræ incremento, cujus Inſtitutum a Majoribus veſtris, poſt illam temporum acerbitatem, quæ tot Helvetiæ partes a ſinu Catholicæ communionis avulſit, fortiter ſuſceptum, & auctoritate Apoſtolica confirmatum, veſtris diuturnis curis, & laboribus in magnum Religionis præſidium mirifice in dies propagatur; & cum nulla ſane res ſit, quæ majoribus egeat conſiliis, jure poſtulare videtur fautorem, & ſocium cogitationum veſtrarum Apoſtolicæ Sedis Legatum; ſui enim muneris eſſe quis ambiget, ea præcipue loca ſumma, qua pollet auctoritate, fovere, in quibus, tamquam in munitiſſimis Chriſtianæ militiæ caſtris, homines fidei loricam induti, bellum gerunt adverſus Satanæ, mundi, atque carnis inſidias, & incitamenta?

Hæc diu multumque animo revolventes eo nos curas omnes intendere debere arbitrati ſumus, ut qui Monaſticam vitam amplectuntur, & in Regulæ tyrocinio ſeſe exercent, habeant unde rite inſtituantur in obeundo opere DEI, & rectam præcipue pſallendi doctrinam addiſcant: cum divinum hoc munus præ ceteris, quibus in arctiſſimæ vitæ curriculo diu noctuque vacare tenentur, intimo cordis affectu ac jugi debeat meditatione perſolvi. Hinc Magiſtri Regula nihil eorum prætermittens, quæ ad altiſſimum perfectionis gradum aſſequendum conducere poſſunt, jure, & merito illos adhortatur: *Ita ad pſallendum ſtare, ut mens voci concordet*: [a] Cujus Regulæ graviſſima verba Veteris Novique Teſtamenti oraculis comprobata, adeo Majorum veſtrorum animos inflammarunt, ut nihil in hac vita reliquum ſibi facerent, quam

[a] *Cap.* 19.

quam hymnis & canticis Dei potentiam, ac gloriam extollere. Hac divinarum laudum modulatione, humanum istud & longe miserrimum mulcebant exilium, & positi extra hominum lucem, in silvis & latebris, quo tamquam ad aras, e sæculi fluctibus erepti confugiebant, mirum quantis persundebantur deliciis; Creatoris enim majestatem laudando, timore corripiebantur; maxima ejus beneficia recensendo, amore deflagrabant; animæ vulneribus medebantur misericordiam exposcendo, & hostium insidiis occurrebant annuntiando justitiam; orientem solem Psalmis excipiebant, recedentem prosequebantur, æternæ illius lucis, quæ interitum nescit, ortum sollicite deprecantes, & alternantibus choris, vices cælestis Jerusalem, in qua perpetuum est canticum, referebant in terris. Nihil hic dicimus, quod non illustria omnium sæculorum monumenta nos antea docuerint; ad instar omnium apud vos erunt quæ in celeberrimo Luxoviensi cœnobio de laude perenni a Beato Columbano profecta referuntur, qui e Britannicis finibus, Christo duce, cum sociis egressus, primus in has oras monasticam vivendi formam invexit, easque Evangelicæ veritatis luce undequaque perfudit.

Si cui vero ratio reddenda esset, undenam tantum antiquorum studium erga Psalterium, unde tot vigiliæ in hac statione excubantium, unde talis tantusque labor ut illud totum mente perciperent, & memoria custodirent? Hoc nimirum ex eo peti debet, quod psallebant sapienter, idest *intelligenter* & *erudite*, ut legunt S. Augustinus, & S. Hieronymus: optime siquidem noverant in libro Psalmorum, velut in locupletissimo Sacrarum Scripturarum thesauro, contineri summum, & excellentissimum Religionis nostræ opus, nempe DEI laudem, orationem, Christi mysteria, gratiæ divitias, Ecclesiæ natalia, iniquorum pœnas, & omnibus bonis affluentes æternumque mansuras sanctorum delicias. Etenim quis nostrum, tam DEO vacuus, usque adeo res divinas fastidiret, & terrenas amaret, ut Psalmorum suavitate curarum æstus non sedaret, & cordis duritiem non deliniret? Quis tam ferreus, tot tantisque Spiritus sancti gemitibus invitatus ad veniam, compunctionis lacrymas cohiberet?

Vobis ergo nihil omnino mirum videbitur [a] *antiquos Patres strenue una die hoc munus implevisse, quod nos tepidi utinam septimana integra persolveremus*. Quæ Regulæ verba de totius Psalterii recitatione non tam vobis quam nobis, ac Clericis omnibus animo penitus infigi vehementissime optaremus; facili enim negotio tunc in divinis laudibus persolvendis incenderemur amore, si (monente Apostolo) [b] loquentes nobismetipsis in psalmis, hymnis, & canticis psalleremus Domino spiritu, & mente: sed veremur maxime, *ne plerique nostrum cantent veluti merulæ, psittaci corvi, picæ, & hujusmodi volucres*; ut non minus festive, quam vere & pro more sapienter, plebem suam Hipponensem Augustinus arguebat; [c] cujus saluti, & rectæ institutioni sollicitus excubans amantissimus Pater, totus desudabat in Psalmorum explanatione, *ne conventus* (inquit) [d] *Ecclesiastici, in quibus recitabantur, eorum intelligentia fraudarentur*: illud addens: *scienter cantare naturæ hominum divina voluntate concessum esse*; unde, ut canentium mentes permoveret, & in ipsorum animis pios erga DEUM excitaret affectus, qui Psalmorum verbis responderent,

[a] *cap.* 18. [b] *in Epist. ad Ephesios. c.* 5. *v.* 19. [c] *in Psalm.* 18.
[d] *In prœmio enarrationis Psalm.* 118. *In Psalm.* 18.

rent, & intimam eorum vim assequerentur, ita paterne eos admonebat: [a] *Si orat Psalmus orate; si gemit, gemite; & si gratulatur, gaudete; & si sperat, sperate; & si timet, timete; qui enim non attendit, quid in ipsis verbis intelligi debeat, aures ejus accipiunt transitorium cibum, sed ad animam ejus non pervenit verbum DEI.* Quam affectuum varietatem, virtutes Psalmorum appellabat. Neque aptius potuisse eorum naturam definiri, ii omnes uno ore consentient, qui ejus Sanctissimi Patris enarrationes ad populum habitas perlustrabunt, in quibus hanc ipsi rationem propositam fuisse animadvertent, ut omnia ibi referret, quæ in alendo Christi grege, & ad vitam sancte pieque formandam opportuniora videbantur, nunc temporum vitia exagitando, modo disciplinam morum ad æternam Scripturæ regulam retrahendo.

Minime tamen ignoramus, recentioribus nonnullis uni litteræ semper addictis, minus probari sensus morales, & allegoricos, eosque tamquam piorum hominum excogitationes in concionis argumentum effictas ab iis repudiari; sed hujusmodi interpretandi modum minus fortasse insectarentur, si diligentius attenderent, veteres Ecclesiæ Patres, & quidem illos Episcopali præditos dignitate, quibus scilicet erudiendæ plebis onus incumbebat, omnem curam, & operam maxime contulisse ad explicandam morum doctrinam Psalmis comprehensam; & eo sæpius illos in hoc argumento versatos fuisse, quo frequentior erat Psalmorum usus, sive publicus, sive privatus. Nemo enim nescit, qui antiquos Ecclesiæ ritus callet, plebem Christianam in solemni divini sacrificii celebratione, præeunte in Ambone Lectore, totos olim Psalmos recitasse, qui cum inde facilius præ ceteris Scripturæ libris memoriæ mandarentur, ne nuda tantum verba, quæ ad medenda animæ vulnera parum profuissent, psallentium mentibus inhærerent, modo sensus morales, modo allegorici ab Ecclesiasticis tractatoribus expromebantur; ut Christi Fideles ea recolendo, quæ sub veteri Lege in nube contigerant, aperte colligerent in nova, omnia jam pridem summa DEI bonitate ad suam ipsorum doctrinam scripta fuisse.

Quantam vero vim haberent in Psalmis enucleandis hujusmodi ad populum enarrationes, cujus saluti unice consulebatur, etsi innumera, dum vobis hæc scribimus, occurrant exempla, minime prætereundum est illud S. Fulgentii Ruspensis Episcopi, adeo rei nostræ consonum, (qui teste Ferrando Diacono in ejus vita) Beati Augustini exponentis tricesimum sextum Psalmum lectione commonitus, edere suum statuit votum, & monasticum institutum amplexus, sæculo renuntiavit.

Hæc tamen non ita accipi volumus, ut illa explanandi ratione rejecta, quam veteres Theologi historicam appellabant, & nos vulgo litteralem vocamus, moralem alteram, & allegoricam medendis animarum vulneribus maxime accommodatam, tantum adhibeamus: immo vero illud intelligendi genus prius assequi debemus, quod ab apertiore orationis argumento non recedit, & simplicem ac usitatam verborum significationem, & vim nobis exhibet; nam qui fieri posset, ut ad abditam in verbis sapientiam penetraremus, nisi nobis vulgaris intelligendi ratio pateret? Ob hanc maxime caussam, ut rudioribus facilis aperiretur via ad Psalmos intelligendos, eosque pie sancteque recitandos, brevissimam explanationem, & quodammodo grammaticam exaravit immortalis memoriæ Vir Josephus Maria Thomasius, doctrinæ præstantia, morum sanctimonia, & austerissima vivendi norma clarissimus, & spectatissimus,

[a] *In Psalm. 30. in sermone de quadam psallendi consuetudine in die Epiphaniæ.*

ctatissimus, qui summo genere natus, adolescens adhuc, jure prioris ætatis abdicato, humanisque rebus valere jussis, Clericorum Regularium institutum suscepit, & totum se in veteres chartas, Sacrasque Litteras abdens, ex uberrimis Patrum fontibus, & ex venerandæ Antiquitatis manuscriptis codicibus, studia, vigilias, elucubrationesque suas in proximi utilitatem, & in Ecclesiæ præsidium derivavit, donec tandem ob profundam, Christianamque animi demissionem, sibi uni invisus, omnibus vero propter admirabilem incredibilium virtutum famam undequaque probatus, secundi Ordinis post Pontificem in Romana Ecclesia a Clemente XI Presbyter renuntiatus, dignitatem, quam nonnisi indicta contumaciæ pœna, invitus suscepit, brevi mensium spatio, in perniciem sæculi nostri, cum beatissima morte commutavit, quam nos mortem omnibus bonis acerbam, & universæ Ecclesiæ luctuosissimam quoties consideramus (id autem fit fere quotidie) toties iram in nos DEI optimi maximi perhorrescimus.

Hæc breviter perstrinximus, ne cui vestrum mirum videatur post tot egregios summorum virorum in Psalterium labores, hanc nos vobis explanationem de meliori nota commendare: Thomasius quippe in scientia Sanctorum optime versatus, idemque græce, & hebraice doctissimus, ne psallentium mentibus, quas Spiritu sancto impleri vehementer optabat, negotium facesserent tropi atque figuræ tum orationis, tum verborum, in eo totus incubuit, ut idiotismi, sive proprietates peculiares linguæ Græcæ, vel Hebraicæ apertis, usitatisque vocabulis, & locutionibus Latinis redderentur, & vis sub Schemate vel Idiotismo latens, remotis involucris, ac integumentis, illico conspiceretur, in quo sane cum nullus ipsi brevis explanator occurreret, qui votis suis responderet, hoc solus abunde præstitit stylo simplici, & vel hebetioribus ingeniis accommodato, additis ubi opus erat, historicis Veteris Testamenti narrationibus, ad quas sæpe refertur intentio Psalmistæ.

Hanc igitur vobis editionem, tamquam pignus amoris nostri mittere decrevimus, non alia plane ratione, quam quod nobis vix quidquam magis conducere videatur optime Monachorum Institutioni, qui nullo labore psallendi intelligentiam ex hoc Opere sibi comparabunt; & præsto illis erit, unde difficultates, quibus impediri possunt, facile expediant, quo demum flagrantius orent, & in opere DEI alacrius perseverent. Hæc litteralis explanatio attente percepta, & memoriæ diligenter commendata, inanes sonos, & vacuas voces præterfluere non sinet, sed ipsorum cordibus illabens spiritus, qui habet omnem vocis scientiam, mira suavitate eos afficiet, amplissimos variorum sensuum sinus aperiet, & abditos mysteriorum fontes reserabit. Nam parum prodesset, Filii Carissimi, extorris populi juxta flumina Babylonis durissimas vices deflere, & antiquas sedes repetentis lætitiam hymnis excipere, nisi tunc nobis imago succurreret vitæ hujus longe amarissimæ, in qua a patria cælesti exulamus, & animo non perciperemus ingens illud æternumque gaudium nobis propositum, cum ad ejus felicissimos fines perveniemus. Parum Davidis patientiam, calamitates, pericula, gemitus, angores, & metus commemorare, si minus vulnera nostra sanare possent quæ ille adhibuit remedia, & si, quod ipse lacrymis, jejuniis, & precibus iter ad DEUM tam late nobis aperuit, aliò converteremus. Frustra ejus Regnum licet hostium multitudine, ac potentia oppugnatum perpetuum fore profiteremur, nisi hanc Imperii æternitatem extenderemus ad

ad Christum, contra quem Reges terræ irrito fremuerunt conatu, ne in illos dominaretur; & si excidium Templi, Divinæ Legis violatio, bonorum calamitates, & impiorum pax ac prosperitas terrent, & (quod maxime debent) nos commovent; quo tandem animo hæc tam occultissima DEI judicia excipiemus? Hærebimusne tantum Prophetæ dictis, qui populares suos insolentia inimicorum lassatos ac metu fractos, ad præsidium divinæ Providentiæ, quæ vindictam retribuit in tempore, nutantes erexit; nec oculos convertemus ad omnium ætatum peccatores, & impios quorum superbia licet semper ascendat, semper etiam, ita ipsorum exigentibus meritis malis, æternæ mortis pœna mulctabitur? Cum ergo tot tantisque doctrinis liber Psalmorum redundet, danda opera est, ut qui assidui in diurnis laudibus versantur, habeant unde tantam affectuum ubertatem affluentius hauriant: Quod ipsis bene feliciterque eveniet, si communibus Congregationis vestræ sumptibus, & maxima, qua poterit diligentia, iterum typis hæc nunquam satis laudata editio, & Pontificiis oraculis comprobata committatur; caveatisque imposterum auctoritate vestra, ut hujus exemplar singulis, qui militiæ vestræ dant nomen, suppeditetur, nec facile ab eorum manibus illud excidere patiamini. Pluribus rem agere supervacaneum est, cum ad procurandam eorum utilitatem ardentes erectosque minime hortatione nostra vos indigere cognoscamus, & sponte vestra alacrius effectum iri brevi confidimus, quod modo, ne ut muneris nostri Apostolici minus memores aliquando apud Deum postulemur, paterne vobis suademus.

Ceterum, ut egregiæ Venerabilis Thomasii voluntati, nobis pro benevolo, quo semper fuit in nos animo, jampridem bene perspectæ, morem geramus, in lucem iterum producendam existimavimus insignem commentationem, & inventu difficillimam, quam de recte instituendis Theologicis studiis publico bono conscripsit, & qua vir doctissimus jam pene intermortuam in quorumdam animis, & ab antiquorum semitis inclinatam veram hujusmodi studiorum rationem excitare curavit, gravissimo Josephi vestri Cardinalis de Aguirre testimonio confirmatus, quem cum, manibus, pedibusque, in eandem ire sententiam lætus non semel audisset, & alio se prorsus modo, si repuerasceret, studia institutурum, in animum induxit suum litteris mandare, quæ in evolvendis diurna nocturnaque manu Veterum Patrum scriptis diu animo agitaverat, & assidua meditatione complexus erat, & qua erat præditus humilitate, cum ipse præ ceteris tanto operi, quod designaverat, plane sufficeret, alterum Ordinis vestri lumen Joannem Mabillonium, qui cum arcta ipsi intercedebat morum atque studiorum conjunctio, obsecravit, ut illud absolveret, quod tamen Mabillonius, in conscribendis Annalibus tunc temporis occupatissimus, præstare non potuit, quamquam nos (Parisiis per eam tempestatem agentes) magnos ipsi stimulos addere non prætermisimus. Thomasius tamen animum non abjecit, sed dies noctesque Ecclesiæ commodis excubans, manum ipse operi admovit; at vix tertio volumine vulgato, eum dignitatis, ad quam fuerat evectus, publica munera illud intermittere coegerunt; cujus quidem nullum inde fructum capere potuissemus, nisi (edito prius hoc specimine, quod vobis dono mittimus) ad assequendum totius operis propositum facilem nobis viam patefecisset: immo ne hoc loco reticeamus, quæ ipsi in hujusmodi studiis recte inchoandis mens erat, Cardinalis Hadriani opusculum de vera Philosophia ex quatuor Ecclesiæ Doctoribus conscriptum impense laudabat,

dabat,

dabat, quod si a pulvere, situque multo, ubi temporum iniquitate modo jacet, aliquando (quod maxime optabat) in lucem revocaretur, sperabat fore ut esset tutus quidam veluti aditus ad Theologiæ sacrarium, fontesque ceteros Divinarum Litterarum penitissimos recludendos; id quod omnes facile intelligent, qui Thomasii consilio adducti, hunc libellum plane egregium ad usus suos adjungent. In eo quippe Auctor ex purissimis illis summorum virorum commentariis mira quadam solertia depromptis, & connexis inter se, aptatisque sententiis nobis perspicue constituit, quænam sit vera, & princeps Philosophia, quinam humanæ rationis fines, quæ leges, & qui tandem Christianorum discendi, & studendi modus; quod utinam iter aggrederentur ii omnes, qui effictis ad ingenii libidinem quæstionibus, *Ecclesiasticam simplicitatem* (ut S. Hieronymi verbis utamur) *inter Philosophorum spineta concludunt*.

Date interim operam, Filii Carissimi, ut qui sæculo abdicato, curæ vestræ informandos se tradunt, optimis instituantur disciplinis, quarum summam frustra alibi quærent, quam in addiscenda divinæ Legis scientia, ad quam toti se debent referre: tunc obstruentur ora loquentium iniqua, & palam traducentium eos, quos per summam injuriam, ideo putant mundo valedixisse, ut ab omnium oculis remoti, & in Monasteriorum angulis delitescentes, facilius indulgeant otio, & torpori. Satis exemplorum vobis præbuerunt præclarissima a Majoribus vestris rerum gestarum monumenta, quorum memoria tunc nobis repetenda foret, cum laudatissimi mores vestri eorum sanctimoniam minus exprimerent. Sed de vestra pietate confidimus, ut quidquid magnum, quidquid amplum ad Monasticæ disciplinæ incrementum conferre poterit, id a vobis pari animi magnitudine repræsentabitur. Scitis, Ecclesiam DEI sibi semper viros fortes, & metu vacuos poposcisse, quorum ope magis indigere in hoc indulgentissimo sæculo nemo non videt; cum universum terrarum orbem adeo publica iniquitas pervaserit, ut Christi oraculis moniti, multorum charitate refrigescente ex omnibus mundi plagis jam spectare possimus adventantem diem iræ, quem nimium diu patiens DEUS in sinu misericordiæ continuit. Levate ergo capita vestra, intendite oculos in legem digito Dei vobis præscriptam; & liceat nobis, dum Epistolam absolvimus, commemorare novissima verba sanctissimi Patris vestri, qui in antiquorum exemplis tota mente defixus, aliquid de veteris disciplinæ rigore sibi remisisse videbatur, quum suis posterisque eorum [a] *nihil asperum, & nihil grave* constituebat, nam Patrum collationes, vitam, & Instituta animo repetens, ita conscribendæ Regulæ finem faciens testatus est: *Nobis desidiosis, & male viventibus atque negligentibus rubor confusionis est*.

Hæc si pro pietate vestra, quam dignis laudibus numquam satis commendabimus, accuratius consideraveritis; id evincetis, ut quemadmodum sapientissimum Legislatorem ad convellendam discipulorum desidiam, & acuendos, inflammandosque eorum animos impulit admirabilis antiquorum austeritas, sic vos moveat ad asserenda Regulæ jura nimia recentiorum quorumdam indulgentia. Quod facilius etiam præstabitis, si in eam statim cogitationem vos adduxeritis, mirum nempe & incredibile videri, desidiæ notam illis eo tempore inustam fuisse, qui ne a recto tramite deflecterent, pro virili contendentes, arcta jejunia, longa silentia, & noctes pene

[a] *In Prolog. Regulæ*.

ne insomnes ducebant ; quum , ætate nostra , tot simulationum involucris humanæ naturæ imbecillitatem prætexendo , id unum fortasse a multis efficitur (quod dictu horrendum est) ut , Majorum exemplis æterna nocte sepultis , *hæc minima inchoationis* [a] *Regula* absque ullo confusionis rubore negligatur .

Opto Vos , Filii Carissimi , semper in Domino proficere , bene valere , & nostri meminisse in orationibus vestris . Datum Altorffii Helvetiorum , Idibus Augusti M. DCC. XXVII.

[a] *Regul. Cap. ult.*

VENERABILI CLERO
METROPOLITANÆ STRIGONIENSIS

SALUTEM , AC PATERNAM BENEDICTIONEM .

SÆPE apud animum meum cogitabam , quantus in omni Christiano populo , præcipue autem Clero Diœcesis meæ , possit inde fructus existere , si Divini Vatis oracula , hoc est Sanctissimi longe omnium Prophetæ Davidis Psalterium , facili aliqua , & quæ intellectu non obscura sit (eam intelligo , quam Litteralem vocant) interpretatione publicarentur in vulgus , qua & recitantium cantantiumve mentes plurimum adjuvarentur , & pietas incredibiliter accenderetur orationis . Factum autem est plane casu , vel insigni potius Illustrissimi , & Excellentissimi Domini Dominici Passionei Sanctissimi Patris Clementis XII. apud Aulam Cæsaream Oratoris , & Nuncii Apostolici , benevolentia erga me , ut anno superiore , Autumno jam vertente , eruditissimi simul , & pientissimi Viri Cardinalis Thomasii brevissimas in sacra hæc cantica notationes , sive lectiones ad me , nihil ejusmodi tum opinantem , mitteret , recusas olim ab se , ac vice altera sub prælum missas , cum apud Helvetos hoc eodem Legati Pontificii munere sanctissime perfungeretur .

Illas ut legere primum cœpi , exarsi statim animo , cum quod mea huc ipse jam antea sponte ferebar , tum quod tanti Patroni hortatus accederet , qui Auctorem lapsu temporis , ac plurium annorum decursu rariorem effectum , novo prælo subjicere , atque ita publicæ luci reddere suadebat . Nihil cunctatus parui mandatis , & hoc , quicquid est , opellæ meæ deesse Cleri , aliorumque commodis non volui . Religioni vero mihi duxi in doctissimis tam Illustrissimi & Excellentissimi Nuncii Apostolici , ipsiusque Cardinalis Thomasii Præfationibus , quam eruditissima Jacobi Benigni Bossueti dissertatione de Psalmis , Ejusdem Excellentissimi Consilio pariter , & adprobatione inserta , vel quicquam immutare . Ad has Te remitto , Lector Benevole , hæ Te modum , hæ recte pieque , ut oportet , precandi rationem omnem , cum aliis selectis eruditionibus , docebunt . Tu autem boni consule studium nostrum , & vale .

Salutis Vestræ Amantissimus Pater
Fr. Emericus Archiepiscopus Strigoniensis . mp.

PSAL-

PSALTERIUM
CUM CANTICIS
VERSIBUS PRISCO MORE DISTINCTUM
ARGUMENTIS ET ORATIONIBUS VETUSTIS

NOVAQUE LITTERALI EXPLANATIONE BREVISSIMA DILUCIDATUM

STUDIO CURAQUE

JOSEPHI MARIÆ THOMASII

PBESBYTERI EX CONGR. CLERICORUM REGUL.

PSALMODIÆ ET LACRYMIS HORAS VITÆ FREQUENTIUS IMPENDE.

S. Gregorius Papa lib. X. Registri Epist. XIV. *ad Opportunum* .

d

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO DOMINO

JOSEPHO SAENZ DE AGUIRRE

S. R. E. PRESBYTERO CARDINALI

TITULI S. MARIÆ SUPER MINERVAM

JOSEPHUS MARIA THOMASIUS PRESBYTER REGUL. IN DOMINO SALUTEM.

*ON dubito quin scias inter veteris Ecclesiasticæ disciplinæ officia & id fuisse, ut nos Clerici PSALTERIUM totum animo perciperemus, & memoria custodiremus. * Gennadius Constantinopolitanæ Sedis Antistes, is qui Anatolio successit non diu post Chalcedonense concilium; neminem ordinabat, qui Psalterium non sciret memoriter. Concilium Toletanum* VIII. *anno Domini DCLIII coactum, hunc justissimum atque optimum canonem edidit, diuturna memoria dignum; quem & tu vir Eminentissime nomine* Aureæ Regulæ * *nuncupasti; quo dicitur:* Octavæ disceptationis affectu reperimus quosdam divinis officiis mancipatos, tanta nesciente socordia plenos; ut nec in illis probentur instructi competenter ordinibus, qui quotidianos versantur in usus. Proinde sollicite constituitur atque decernitur; ut nullus cujuscumque dignitatis Ecclesiasticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Psalterium, vel Canticorum usualium, & hymnorum, sive baptizandi perfecte noverit supplementum. Illi vero qui jam bonorum dignitate funguntur, hujus tamen ignorantiæ cæcitate vexantur; aut sponte sumant intentionem necessaria perdiscendi; aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti. Absurdum siquidem est, eos qui ceteros simpliciores & laicos habent docere (quibus & disciplinæ & vitæ debent esse veluti quoddam speculum) ad alicujus ordinis vel dignitatis promoveri statum; qui legem Dei ignorant, nec litterarum saltem mediocritate sunt insigniti. *Hujus canonis memores patres concilii Coyacensis in diœcesi Ovetensi anno ML.* Quinto, *inquiunt*, titulo decrevimus, ut Archidiaconi tales Clericos, constitutis quatuor temporibus ad ordines ducant, qui perfecte totum Psalterium, Hymnos & Cantica, Epistolas, Evangelia, & Orationes sciant. *Hoc idem antiquæ di-*

* Theodorus Lector in eclogis ex libro 1

* Tom. II. Collect. maximæ Concil. Hispaniæ p. 566.

ſciplinæ caput anno DCCCLXXXIX. ſuis jam Presbyteris commendarat Riculfus Sueſſionum Epiſcopus, cum in ſua ad illos conſtitutione ſcripſit: Monemus ut unuſquiſque veſtrum Pſalmos & Sermonem fidei Catholicæ, cujus initium, *Quicumque vult ſalvus eſſe*, & Canonem Miſſæ, ac cantum, vel computum memoriter & veraciter ac correcte tenere ſtudeat. *Quanti autem momenti eſſet hæc res in Clericis, B. Gregorius Papa declaravit, cum ejuſmodi ignavos Clericos, qui Pſalmos omnes memoriter non complecterentur, ab aſcenſu ad Epiſcopatum repulit ob eam cauſſam æquiſſimam, quam ex ipſiuſmet verbis placet nunc audire:* Nec Johannem Presbyterum, *inquit*, Pſalmorum neſcium præſumpſimus ordinare [Epi-
Lib. IV. Reg. ep. 45. ſcopum] quia hæc eum res MINUS SUI profecto habere STUDIUM demonſtrabat. *Hinc idem ſanctiſſimus Pontifex antequam quempiam ordinaret Epiſcopum, inquirebat an Pſalmos noſſet, nec ne; uti diſcimus ex epiſtola ad Epiſcopum Cluſinum de Johanne Diacono promovendo in Epiſcopatum Balneoregienſem, ubi hæc ſcribit:* Si nihil aliud eſt quod ei canonice poſ-
Lib. VIII. ep. 34. ſit obſiſtere; requirendum quoque eſt, ſi in opere Dei (*divinum horarum canonicarum Officium in choro cantatum id hodie appellamus*) ſtudium habuit, vel Pſalmos novit. *De Electo autem ad Anconitanam Eccleſiam, Johannem Epiſcopum ſic affatur:* Ne de incauta eorum Ordinatione qui
Lib. XII. ep. 6. ad Epiſcopatum eliguntur, valeat provenire confuſio; vigilanti de eorum perſonis ſollicitudine eſt requirendum..... Ruſticus autem Diaconus ejuſdem Eccleſiæ, qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur; ſed, quantum aſſeritur, Pſalmos ignorat.... Sed etiam de [eodem ipſo] Ruſtico Diacono, quantos Pſalmos minus teneat perſcrutandum eſt. *Hunc eumdem morem in ordinandis Primi Ordinis Sacerdotibus redintegravit œcumenica ſynodus Nicæna ſecunda canone ſecundo his verbis:* Quoniam pſallentes Deo ſpondemus; *In juſtificationibus tuis meditabor; non obliviſcar ſermones tuos:* omnes quidem Chriſtianos ſalutare eſt hoc ſervare; eos autem præcipue qui Sacerdotalem dignitatem obtinent: quamobrem decernimus quemlibet, qui ad Epiſcopalem gradum eſt provehendus, Pſalterium omnino noſſe; ut ex eo omnem quoque ſuum Clericum ita inſtitui moneat.

*Hæc tu noveras pro tua in Eccleſiaſticis diſciplinis eruditione permagna Cardinalis ampliſſime: ſed quoniam inanem ſermonem in hiſce meis litteris tibi injucundum eſſe putavi; horum pulcherrimorum dictorum memoriam hic volui refricare potiſſimum: quia quæ amamus, & ſæpe dicere non piget; & ſæpius audire magnopere delectat. Ab iſtiuſmodi Patrum inſtitutis, veterumque Sanctorum monitis & exemplis; quorum plerique totum * quotidie Pſalterium recitabant; meus in Pſalmos amor profectus eſt: amor ſtudium & laborem*

* Regula S. Benedicti c. 18.

borem auxit ut & illos intelligerem, & aliquem inde fructum pietatis caperem: & non nemo fortassis mei similis hebetior atque rudior, & ad expromendas sanctas animi affectiones pigrior instrueretur. Hunc meorum studiorum laborumque fructum, qualiscumque est, in lucem edere statui sub amplissimo nomine tuo; ratus rem me tibi gratissimam facturum, si ex observantia, qua multis te nominibus revereor & colo, quodque majus est, mirifice diligo, Psalmos tibi traderem legendos; qui ex vetustis Ecclesiæ monumentis & canonibus jam olim didicisti, tam continenter Psalmos tibi * post Pontificem in hac Romana Ecclesia Secundi Ordinis *Eminentissimo* Sacerdoti *comites futuros, quam continenter nobis adhærescunt, quæ tenemus memoria nostra. Dat. ad III. Nonas Junias. Anno MDCXCVII.*

* Synodus IV. Symmachi Papæ c. 6. Facundus Herminianensis Episc. lib. XII. c. 3.

Ex Epistola I. B. Pauli Apostoli ad Corinthios.

Orabo spiritu; orabo & mente: psallam spiritu; psallam & mente.

Ex Epistola ad Ephesios.

Implemini Spiritu Sancto; loquentes vobismetipsis in Psalmis, & Hymnis, & Canticis spiritualibus cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino: gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo Patri.

Ex Epistola ad Colossenses.

Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia: docentes & commonentes vosmetipsos Psalmis, Hymnis, & Canticis spiritualibus; in gratia cantantes in cordibus vestris Deo.

Ex Epistola Catholica B. Jacobi Apostoli.

Tristatur aliquis vestrum? oret. Æquo animo est? psallat.

PRÆ-

PRÆFATIO

* Præfat. in Psalm. n. 9.

*Homilia VI. de Pœnitentia T. V. edition. Nivellianæ.

Erito Psalmus a Beato Ambrosio dicitur, * *Sermo universorum, vox Ecclesiæ*: quia ut S. Jo. Chrysostomus dicebat; *in Ecclesiis pernoctantibus, & primus & medius & novissimus est David. [Si] diluculo quæruntur hymnorum modulationes; & primus & medius & novissimus est David. Si pompa in funeralibus defunctorum; et primus et medius et novissimus est. Si tela in virginum domibus agitur; et primus et medius et novissimus est David. O rem inauditam! multi qui litterarum experimenta minus sumpsere, neque ipsis edocti principiis, totum David in pectore conservant: neque in urbibus solum atque Ecclesiis (sic per omne tempus, per omnem ætatem fulget) sed in foro medio, atque ipsa in solitudine, et inhabitabili terra certatim Deo sacras stationes excitat. In Monasteriis sanctis choris Angelicarum acierum, et primus et medius et novissimus David. In cœnobiis virginum [ubi] greges Mariam imitantium; et primus et medius et novissimus est. In desertis [ubi] viri crucifixi colloquentes Deo; & primus & medius & novissimus David. Et omnes quidem homines naturali noctis somno alte premuntur: solusque David instat, atque ipsos Dei servos, in Angelicas turmas congregans, excitat tota mente: terram in cælum vertit, & Angelos homines facit*. Id quod meritissimo fit. Psalmi

mi namque fortitudinem & majestatem Dei prædicant; & ejus semper vel beneficia vel facta mirantur: & hominum adeo demonstrant infirmitatem, ut * divini adjutorii in singulis actibus eos indigere doceant: scelera nostra redarguunt; vulnera detegunt; medicum ostendunt; & curationis viam aperiunt, cum humanos actus informant quemadmodum orandus sit Deus, atque expectorandi sint nostri animi sensus in precando. Cujus utriusque rei, nempe & Divinæ Laudis, & humanæ Orationis formulas non humano sed divino magisterio Psalmi tradunt; ne in utroque humana ignorantia aberremus. Ob eam certe caussam antiqua est Patrum sententia, ex Divinis maxime Scripturis Deum esse laudandum atque precandum, unde S. Augustinus * *Ut laus*, inquit, *quam illi dicimus habeat ordinem suum, ne forte aliquo excessu quem laudat offendat; melius iter laudis in Scriptura Dei quærimus; ne ab ipsa via, nec in dexteram nec in sinistram digrediamur. Audeo enim dicere charitati vestræ: ut bene ab homine laudetur Deus, laudavit se ipse Deus: & quia dignatus est laudare se; ideo invenit homo quemadmodum laudet eum...... Ut enim se homo laudet, arrogantia est: ut Deus se laudet, misericordia est. Prodest amare quem laudamus: bonum amando, nos meliores efficimur. Itaque quoniam hoc nobis prodesse novit ut amemus eum; laudando se, amabilem se fecit & in eo nobis consulit quia se amabilem facit*. S. Jo. Chrysostomus * aut alius Pater dicit: *Quoniam fieri non potest, ut qui sunt homines non difficultates sentiant, & atterantur afflictionibus, & in necessitates tam externas, quam quæ a nobis in nos cooriuntur incidant: utilissimum medicamentum agnoscunt animæ eorum qui sunt cum Deo locuturi * in vanitates, promptissimam in Psalmis enunciationem ipsius S. Spiritus: qui res quidem omnes humanas praelegit; per beatissimum autem Prophetam David exposuit voces malis convenientes, per quas curari possint qui in ea inciderunt. Ita ergo quæ prius forte canentes percurrimus, & leviter tantum & in superficie attingimus; cum in necessitates et afflictiones inciderimus, tunc scimus et cognoscimus, ipsa re quæ est in nobis, conveniens medicamentum naturaliter attrahente, et ipso etiam medicamento convenientem affectionem tamquam propriam sibi assumente et amplectente*. Hinc & beatus Augustinus ita nos hortatur: * *Si orat Psalmus, orate: et si gemit, gemite: et si gratulatur, gaudete: et si sperat, sperate: et si timet, timete. Omnia enim quæ hic conscripta sunt, SPECULUM nostrum sunt*.

* Vide S. Hieronymum lib. 1. Dialogi contra Pelagium post initium.

* In Psalm. CXLIV.

* In proœmio Psal. ex variis forte ejusdem Sancti dictis cōposito, tomo 1. colum. 613. edit. Nivellianæ.

* *for.* in veritate.

* In Ps. CXXX enarrat.

Ob eas maxime caussas cum Psalmorum liber sit diurna nocturnaque manu versandus, diu in optatis mihi fuit ut aliqua Psalmorum adornaretur editio, qua facilis via rudioribus aperiretur ad Psalmos intelligendos brevi commentariolo, & ad eos pie sancteque recitandos, ac-

cessione

ceſſione veterum precum ad ſingulos Pſalmos pertinentium nova præberentur incitamenta. Intelligebam enim, quod ad intelligentiam attinet, immo experientia ipſe mea cognoſcebam, complura contineri difficiliora in Pſalmis, quæ intelligentiam retardent, minuſque propterea voluntatem accendant quo flagrantius oret. Legiſſe SS. Patrum aliorumque commentarios haud multum admodum juvabat, cum præterita & pene oblitterata ex mente lectio atque explicatio in mentem non veniret inter pſallendum: accedebat nec omnibus præſto eſſe iſtiuſmodi commentarios; nec omnes fortaſſe ſatis intelligere, cum in illis plerumque bene multa, quæ ad pietatem, vel myſteriorum ſcientiam, & linguarum eruditionem, aliarumque rerum ab Eccleſiaſticis tractatoribus copioſius differantur; quæ mentem potius obruant legentium, quam ex iis prompte expediant difficultatibus quibus obvolvebantur. Itaque animum adjeci ad breviores explanatores Pſalmorum, ut qui ad inſtitutum meum aptior fuiſſet, hunc in opellam hanc integrum transferrem. Plures clari nominis iſtiuſmodi auctores expertus ſum: quorum doctrinam pietatemque ut ſummis laudibus effero; ita minus congruere operi noſtro animadverti: quærebam enim explanatorem, qui ſtylo ſimplici preſſe verba ipſa Pſalmorum explanaret, & verba obſcuriora clarioribus verbis, ſed pauciſſimis exprimeret; quæ abſtruſiora eſſent diceret quidem apertius; ſed tamen ampliſſimos ſinus variorum ſenſuum quoquoverſus non explicaret: expetebam, ut unico verbo dicam, explanationem breviſſimam κατὰ πόδα, litteralem, & quodammodo grammaticalem; qua ſcilicet tropi atque figuræ tum orationis tum verborum, quæ modo communi linguarum vulgarium minus uſitatæ, minuſque intellectæ, haud exiguum negotium pſallentibus faceſſunt; itemque idiotiſmi ſive proprietates peculiares linguæ Hebraicæ vel Græcæ, redderentur apertis uſitatiſque vocabulis, & locutionibus latinis; ut vis ſub ſchemate vel idiotiſmo latens, remotis involucris & integumentis illico conſpiceretur: tum etiam hiſtoricæ veteris Teſtamenti narrationes (ad quas ſæpe refertur quod dicitur) & ſtatus & intentio Pſalmiſtæ explanarentur apertius. Cum itaque nullus mihi occurreret, qui quaquaverſum votis meis ſatisfaceret: & e regione putarem hanc provinciam vires meas longe ſuperare; velut in anguſtum deductus diu hæſi, quouſque tandem tentata fuit a me mea ex aliis, nova ex veteribus, & rudis ex doctiſſimis aliorum commentariis explanatio in gratiam cum ſimplicium fratrum Chriſtianorum, tum minus peritorum Clericorum; quorum commodis utilitatique inſervire geſtiebam. Hinc aliquos Pſalmos experiendi gratia primum ex-

plicui

plicui auxiliante Deo ; tum aliquos , exinde alios , & paulatim omnes : quos demum cum animadverterem non prorſus aliuſmodi eſſe , quam inſtituta ratio mea poſtulabat , nec ab aliis improbari , in hoc opuſculo exhibendos ſtatui . Hæc de inſtituto meo cauſſiſque novæ hujus explicationis noſtræ .

Porro ratio quam tenui in ea elaboranda hæc fuit . Primum omnium Græcum exemplar LXX Interpretum , unde eſt editio noſtra Vulgata , ob oculos propoſui , quo ſignificantius ex Græco Latina vocabula , locutioneſque exprimerem : qua in re quantum claritatis orationi accedat , exactior explicatio aoriſtorum temporum Græcæ Grammatices vel ſola probaret : cum enim tempus aoriſtum per varia tempora maxime præterita , ſive imperfecta , ſive perfecta , ſive pluſquam ut dicunt perfecta indefinite vagetur ; ſi latine reddatur propriis temporibus , quæ locus expoſcit , lucidiorem totius narrationis ſeriem ordinemque demonſtrat . Poſt Græcum exemplar expenſum , unde noſtra (ut dicebam) Editio immediate manavit , in aliam B. Hieronymi interpretationem ex Hebræo animum ſemper intendi , ſi quo modo novam inde lucem acciperem , quo clarius uberiuſve LXX Seniorum textum illuſtrarem quidem , ſed in ſenſus alios remotiores non extenderem ; tum quia prolixos commentarios non ſcribimus ; tum etiam quia non ignoramus quanta ſit obſcuritas linguæ ſanctæ arctiſſimæ pariter ac fœcundiſſimæ , maxime ſi vocalia puncta dempſeris , tum etiam præter alias diverſæ lectionis cauſſas , illud animadverteris , non habere nos Vocabularia Hebraica ante adventum Chriſti conſcripta , quæ vim vocabulorum ejuſdem linguæ declarent , dicantque vocabulum unum , exempli gratia , tria tantum ſignificare , & non adhuc aliam quartam habere ſignificantiam , quam expreſſerunt LXX viri Hebræi doctiſſimi : in quorum interpretatione (ut nihil dicam de Hebræis Helleniſtis ſive ante ſive poſt adventum Chriſti) tota retro antiquitas Chriſtiana ab Apoſtolis uſque ſemper acquievit ubique locorum. Conſultis itaque duobus illis fontibus , alios quoque auctores adhibui, ſed in primis Cornelium Janſenium Epiſcopum Gandavenſem , & Gilbertum Genebrardum , quorum ſæpe & verba ipſa uſurpavi , dolens tantis viris hoc in opuſculo non dari totum locum ; propterea quod ille paulo latius , alter vero paulo intricatius ob varias explicationes ſacri contextus , frequenteſque allegationes Patrum vel Rabbinorum , minus apti eſſent ad rationem operis noſtri .

Porro noſter hic commentariolus interpretatione continua , non ſola locorum difficilium explicatione confectus eſt ; quia in Pſalmis

 viſum

visum est id pene necessarium: cum enim metro sive ryhtmo scripti fuerint; ut in omnium linguarum poemate numeris adstricto contingit, necesse est multa vocabula supprimi, maxime quæ ad caussales, continuativas, vel expletivas &c. particulas attinent: quæ nisi suppleantur in soluta oratione, disjunctus hiansque sermo decurret, totaque series orationis intersecabitur in animis legentium. Qui integram hanc Psalmorum explicationem identidem legerint, hi certe utilitatem haud exiguam fortassis capient ex ea: qui & ut promptius etiam inter psallendum possint ea tantum loca inspicere, in quibus aliquod obscurum occurrit, quod licet antea intellectum, memoria tunc temporis non retinetur; tota interpretationis series numeris est distincta, qui respondeant versuum Psalmorum numeris; ut quotum Psalmi versum quæsiveris, sub eodem numero illum explicatum reperias in expositione: ob hanc enim solam caussam numeri appositi sunt in singulis versibus Psalmorum præter morem codicum mss. tum Græcorum tum Latinorum: quos sane numeros prætermisissem, si purum Psalmorum contextum sine explicatione exhiberem.

Cur autem hoc imum genus litteralis sive historici sensus agressus fuerim, in caussa fuit quod is sit veluti basis ac fundamentum, supra quod ceteri sublimiores sensus consurgunt; & veluti rudimenta prima discentium, quibus præmissis ad profundiora divinæ Sapientiæ mysteria penetrant: & sane ut vetusti cujusdam Auctoris * verbis utar:

* In Opusculo De Providentia Divina, inter opera S. Prosperi.

Promptum esset ventis dare libera vela secundis:
Sed quoniam rudibus metus est intrare profundum;
In tenui primum discant procurrere rivo.

Sic tamen istiusmodi explanationem temperare conatus sum, ut facili negotio possit aptari ad sensum mysticum & moralem. Quosdam tamen Psalmos aperte explicavi de Christo; quia tam evidenter apparebat in eis, ut qui Psalmistæ personam illi opponere velit, non Psalmum illustrare, sed obscurare magis videatur, lucernaque lucem quærere rutilante sole meridie. Porro ne aliqua saltem deesset vel brevis manuductio ad secretiora mysteria sensaque Psalmorum tum de Christo, & ipsius corpore Ecclesia universa, & particularibus hujus corporis sive collegii membris, id est fidelibus, tum etiam de cælesti Patria: quos sensus recte appellaveris *Sensus Christianos*, patefactos nobis tamquam scisso Templi velo morte Christi; qui Apostolis * *aperuit sensum ut intelligerent Scripturas, & quæ scripta sunt in Lege Moysi et Prophetis*

* Lucæ XXIV 44. 45.

phetis et Psalmis de ipso: ne istiusmodi, inquam, manuductio deesset, qua summatim saltem, etsi non particulatim mystice explanarentur Psalmi, præposui singulis Psalmis argumenta & divisiones textus cujusque Psalmi, quæ venerabilis Beda ex Cassiodoro aliisque Auctoribus collegit; quæ & collata cum ms. codice Palatino num. 39 in Vaticana Bibliotheca, nunc emendatiora & auctiora prodeunt. Hæc certe Argumenta ad hanc rem haud parum juvabunt lectorem: maxime si regulas illas generales Ticonii, quas B. Augustinus abbreviavit in lib. *De Doctrina Christiana*, ob oculos habuerit; vel ita ejusmodi sensus mysticos exquirat, ut non scrupulosius singula dicta Psalmistæ attribuantur Christo vel Ecclesiæ sive animæ fideli; sed paulo generalius res rebus potius attribuantur; cum semper imago & simulacrum, ut est sensus litteralis & historicus Psalmorum, aliqua propria retineat, quæ minus conveniunt personæ vel rei significatæ per imaginem: sic picti colores in tela imaginem hominis figurant; qui viventi homini aliter insunt, cujus *cum illa* (ut verbis utar S. Augustini) *est similitudo in magna disparilitate*. Hinc via expeditior ad intelligendos Psalmos minus exercitatis dabitur; quemadmodum interpretes faciendum docent in explicatione Evangelicarum parabolarum: in quibus plura ad solum pertinent illarum ornatum, quo tenacius ex illis circumstantiis memoriæ infigantur. Quare satis fuerit persecutiones Psalmistæ, verbi gratia, ad persecutiones Christi ejusque membrorum generatim aptare, liberationes ad liberationes, orationes ad orationes &c. ut aliqua interim propria relinquantur Psalmistæ, qui imago & simulacrum Christi fuit & Ecclesiæ.

Præter argumenta Bedæ, pro iis quibus inter psallendum ea legere forte non vacaverit, aliæ duæ brevissimæ appositæ sunt Periochæ Eusebii Cæsariensis ex Bibliis polyglottis, & duobus mss. codd. Vaticanis num. 341, & 342, & S. Athanasii ex epistola ad Marcellinum, addita tertia epigrapha ad quam materiam potissimum spectet Psalmus, an ad meditandum, an ad precandum, an ad laudandum vel gratias agendas: * *ut omnis qui eum psallit, sciat cui psallit, quare psallit, & quid psallit*. Ut autem hæsitatio omnis in Periochis hisce præsertim S. Athanasii auferatur, quidnam scilicet sit discriminis inter ἔντευξιν *Interpellationem*, δέησιν *Deprecationem*, & προσευχὴν *Orationem*: sciendum est hæc distingui secundùm B. Paulum Apostolum scribentem ad Timotheum, ubi totum precandi officium in quatuor partes distinguit: *Obsecro igitur*, inquit, *primum omnium fieri* δεήσεις *Obsecrationes* sive Deprecationes, προσευχὰς *Orationes*, ἐντεύξεις *Postulationes* sive

* In expositione Psalm. XC. tomo V. S. Jo. Chrysostomi edit. Nivellianæ.

I. 2.

Interpellationes, εὐχαριστίας *Gratiarum actiones*. In quem Apostoli locum scribens Theodoretus Episcopus Cyri, hæc ita discriminat. δέησις *Obsecratio quidem* sive Deprecatio, *est ad malorum quorumpiam depulsionem oblata supplicatio*. προσευχὴ *Oratio autem est bonarum rerum petitio*. ἔντευξις *Postulatio autem* sive Interpellatio, *accusatio injuriam inferentium: est autem nobis colluctatio non adversus carnem & sanguinem, sed adversus principatus, adversus potestates, adversus principes hujus sæculi, adversus spiritualia nequitiæ in cælestibus: adversus hos justum Judicem adimus interpellantes, & justum auxilium petimus*. εὐχαριστία *Gratiarum autem actio Deo offertur pro bonis quæ nobis jam obtigerunt*.

Quod ad sensum moralem sanctosque animæ Christianæ affectus attinet, præterquamquod sæpe id illustretur argumentis laudatis, Orationes quæ singulis Psalmis subjunguntur, ad idipsum maxime conducunt: quæ quod piis affectibus accommodum, per longam Psalmi narrationem erat diffusum, breviter contrahunt; quo ferventius ex intimo corde, haustus ex Psalmo spiritus se effundat in preces, ut vitia exstirpentur, inseranturque virtutes divina implorata manu omnipotentis Dei. Antiquissimi sane moris est post singulos Psalmos humi strato corpore (exciperem dies Dominicos tempusque Paschale) adorare Deum, precarique brevissime: quo de ritu sic legitur in tractatu de Virginitate, sive S. Athanasii, sive alius cujuspiam antiqui Patris: *Tot Psalmos dices*, Virginem alloquitur, *quot poteris; & ad quemlibet Psalmum preces & genuum inflectio cum lacrymis addatur, pronunciando Domino peccata tua, orandoque ut tibi remittantur: & post tres Psalmos absolutos dices Alleluja. Quod si virgines tecum fuerint, & illæ quoque psallant; & singulæ singulas preces effundant*. Apud Cassianum totus hic ritus, ut apud Ægyptios Monachos servabatur, Angelo etiam eum morem comprobante, sic traditur * *Cum sedentibus cunctis (ut est moris nunc usque in Ægypti partibus) & in psallentis verba omni cordis intentione defixis, undecim Psalmos orationum interjectione distinctos, contiguis versibus parili pronunciatione cantasset, duodecimum sub Alleluja responsione consummans, ab universorum oculis repente subtractus, quæstioni pariter & cæremoniis finem imposuit*. & cap. VII. *Has igitur prædictas Orationes hoc modo incipiunt atque consummant, ut finito Psalmo non statim ad incurvationem genuum corruant, quemadmodum facimus in hac regione nonnulli, qui nedum bene finito Psalmo in orationem procumbere festinamus, ad celeritatem missæ quantocyus properantes ..... Apud illos ergo non ita est; sed antequam flectant genua, paulisper orant; & stantes in supplicatione majorem temporis partem expendunt. Itaque post hæc puncto brevissimo procidentes humi, veluti adorantes tantum*

* Lib. II. de Institutis cœnobiorum cap. V.

tum divinam Clementiam, summa velocitate consurgunt: ac rursus erecti expansis manibus eodem modo quo prius stantes oraverant, suis precibus intentius immorantur: humi namque diutius procumbentem non solum cogitationibus, ajunt, verum etiam somno gravius impugnari..... Cum autem is qui orationem collecturus est, e terra surrexit, omnes pariter eriguntur, itaut nullus nec antequam inclinetur ille, genu flectere, nec cum a terra surrexerit, remorari præsumat; ne non tam secutus fuisse illius conclusionem qui precem colligit, quam suam celebrasse credatur. Hæc porro collectio & conclusio precis a Sacerdote fiebat; unde cap. X *Nulla*, inquit, *vox absque Sacerdotis precem concludentis auditur*. Hæc paulo latius retulimus, ut morem nostris temporibus obsoletum cuncti noverint explicatius; quique voluerint privatim etiam imitentur. Ceterum num istiusmodi collectio sive conclusio Sacerdotis fuerit aliqua precatio ex Psalmo decantato excerpta, sive ex tempore dicta, sive ex aliquo libro recitata; aut generalis tantum aliqua conclusio precationum, verbi gratia, *Per Dominum nostrum Jesum Christum*, vel quid aliud simile: arbitror quantum in re tam obscura conjectare possum, hoc postremo potius modo voce clara Sacerdotis fuisse collectas atque conclusas secretas cunctorum adstantium preces; cum nuncusque nullum vestigium deprehenderim orationum ex Psalmis confectarum apud Græcorum vel Orientalium rituales libros, vel tractatus Patrum. Itaque istiusmodi Orationes de Psalmis, quales sunt quæ ad præsens edimus, primum institutæ fuere in Occidente. In Concilio Agathensi anno DVI, canone 30 præscribitur ut *post Antiphonas, Collectiones per ordinem ab Episcopis vel Presbyteris dicantur*. Id quod numquam intelliges, nisi ritum psallendi Galliarum antiquum pernoveris, quem in præsenti (aliquibus tamen immutatis) repræsentat Breviarium Mozarabum, Hispaniarum scilicet ritus antiqui, consimilis omnino prisco illi Gallicano veteri. Eo in Breviario Antiphonæ habentur cum accessione plurium versuum post quos repetantur: quæ ut plurimum ex Psalmis aut ex Prophetis sunt desumptæ. Hisce Antiphonis singulis Orationes subjunguntur ex eodem ipso Psalmo decerptæ, unde Antiphona proxime cantata excerpta fuerat. Has Orationes cum animadverteremus aptissimas esse ad institutum nostrum, collegimus; suoque proprio Psalmo hoc in opere attribuimus: rem gratissimam nos facturos pio lectori arbitrantes, si hisce pulcherrimis æque atque piissimis precationibus, ipsius excitaremus animum ad orandum Deum flagrantius æque ac fructuosius. Porro quod attinet ad Auctores harum Orationum, antiqui plane sunt: meminerunt enim non raro Gentilium & Arianorum tamquam suo adhuc

huc

huc tempore perdurantium: id quod vix referri poteſt ad tempora Sarracenica, quæ regnum Gothicum exceperunt. S. autem Leandrum, aut Conantium, vel omnium aut certe ex parte majore auctores eſſe harum Orationum pro certo habeo. *Leander* enim, inquit * S. Iſidorus, *ex Monacho, Hiſpalenſis Eccleſiæ Provinciæ Beticæ conſtitutus Epiſcopus ..... in toto Pſalterio duplici editione Orationes conſcripſit*. Conantius autem, ut beatus ſcribit * Ildefonſus, *poſt Mavulanen Eccleſiæ Polentinæ ſedem adeptus eſt... Orationum libellum de omnium decenter ſcripſit proprietate Pſalmorum.* Latent quoque fortaſſis aliquæ Orationes Salvi Abbatis inter haſce Mozarabicas Orationes: de quo ſcriptor Anonymus apud Garſiam Joayſa * hæc tradit: *Salvus Abba Albeidenſis Monaſterii ..... cujus oratio in hymnis, Orationibus, verſibus ac Miſſis, quas illuſtri ipſe ſermone compoſuit, plurimam cordis compunctionem, ac magnam ſuaviloquentiam legentibus audientibuſque tribuit.... Obiit temporibus Garſeani Chriſtianiſſimi Regis, & Theudemiri Pont. IV. Idus Febr. æra milleſima*, hoc eſt anno 962. Quod ſi cauſſam lector inquirat, cur pluribus in Pſalmis Hiſpanicæ hæ Orationes non habeantur, promptum eſt dicere, quia eæ tantum nunc exſtant eo in Breviario Orationes ex Pſalmis, quæ Antiphonis ibidem poſitis reſpondeant: quare ubi nulla in illo occurrit Antiphona ex aliquo Pſalmo decerpta, ex eodem confecta Oratio ibi locum habere non poteſt: cum contra unus quandoque Pſalmus complures habeat Orationes, quia pluries in diverſis Officiis ex eo Antiphona cantatur. Has Orationes Epiſcopi vel Presbyteri, ut in laudato Concilio Agathenſi dicitur, recitabant poſt Antiphonas, reſpondente congregatione tota Fidelium bis *Amen*, ut videre eſt hic in ipſis Orationibus. Qua de reſponſione & illud obiter indicabo (quod minime animadverſum eſt a ſcriptoribus ſacrorum Rituum) quod abſente Epiſcopo vel Presbytero, ejuſmodi Collectiones ſive Collectæ aut omittebantur omnino; aut ſaltem non reſpondebatur ab adſtantibus, *Amen*, ne quidem Diacono ipſi oranti; cum id verſum fuerit olim in culpam Diaconorum, quod facerent ſibi orantibus reſponderi. *Nunc enim* inquit vetuſtiſſimus Auctor * quæſtionum ex utroque Teſtamento, *videmus Diaconos temere quod Sacerdotum eſt agere per convivia; & in Oratione id velle ut reſpondeatur illis; cum iſtud ſolis liceat Sacerdotibus*.

* Lib. de viris illuſtribus

* Lib. de viris illuſtribus.

* In collectione Conciliorum Hiſpaniæ pag. 774.

* Quæſt. 101. tomo 3. S. Auguſtini ultimæ editionis.

His Orationibus Mozarabum alia Oratio præmittitur ex mss. Codd. Vaticanis emendatior, alias edita a Georgio Caſſandro in Collectione precum Eccleſiaſticarum, & a Ludolfo de Saxonia, & in commentario S. Brunonis Epiſcopi Herbipolenſis in Pſalmos. Scribit Rainerus Monachus Leodienſis qui vixit circa annum Domini MCXXX. in vita S. Vol-

* Acta SS. tomo II. Aprilis die 21.

S.Volbodonii Episcopi Leodiensis mortui anno MXX, hunc sanctum virum propria manu scripsisse librum Psalmorum: *in quo unicuique Psalmo compositam ex eodem, & a se dictatam subjecit orationem*. Sed quominus arbitrer Orationum harum nostrarum illum S.Antistitem auctorem fuisse, impedimento est stylus Orationum, accedens quam proxime ad antiquam illam priscarum Orationum pulcherrimam concinnitatem, quam superiori sæculo vir litteratus & studiis linguæ latinæ deditus summis laudibus extollebat: tum etiam illud, quod ex vocabulis Psalmorum Editionis Romanæ compositæ sint; cujus profecto Editionis longe ante desierat in Gallia atque Germania generalis usus teste VValfrido Strabone: accedit quamplures ex his Orationibus haberi apud Alcuinum in suis Officiis per Ferias, quæ sane omnia ostendunt auctorem harum precum antiquiorem fuisse sæculo saltem VIII. Post eas Orationes sæpe ultimo loco adjungitur alia *Oratio*, vel *Benedictio* deprompta ex Commentario in Psalmos; qui si non est B. Hieronymi, Auctoris certe est cujus ætas in Hieronymi tempora incidit, ut elucet ex iis quæ diversis in locis dicuntur in eodem Commentario.

* Lib. de rebus Ecclesiasticis.

Restat, ut quid factum sit in contextu ipso Psalmorum, (id quod forte primo loco dicendum erat) hoc loco exponamus. Cum hæc nostra Vulgata Editio jussu Sixti V, & Clementis VIII emendata, secundam beati Hieronymi emendationem repræsentet, visum est eumdem sequi S. Doctorem, in ea, quam ipse ad illam emendandam adhibuit, diligentia: nam præterquam quod multa librariorum menda in Psalmis translatis ex LXX Interpretibus correxit; aliqua præterea ex Theodotione addidit, quæ deerant in illorum editione: quæ ne confuse commixta manerent cum interpretatione LXX Interpretum, intra asteriscum ⋇ & duo crassiora puncta conclusit: rursus quæ in LXX Interpretibus redundabant, utpote quæ in exemplaribus Hebraicis suæ saltem ætatis non exstabant; ea istiusmodi obelo ÷ & duobus item punctis connotavit; ut ipsemet scribit ad Paulam & Eustochium in epistola præfixa a se emendato Psalterio, quam & infra habes ante primum Psalmum. Unde discimus in exemplaribus Latinorum usque ad B. Hieronymi tempora, vel in tota Scriptura veteris Testamenti, aut saltem in Psalterio perdurasse puram editionem Latinam factam ex LXX Interpretibus; (si menda Scriptorum, & variarum versionum Latinarum exceperis) alioqui quid novi fecisset Hieronymus, si quod jam in usu erat Latinorum, additamentis ex Theodotione Psalterium illustrasset? Ejusmodi obelos ÷ & asteriscos ⋇ Hieronymianos hoc in opere exhibemus: qui tamen jam editi erant in commentario B. Bru-

nonis

nonis Episcopi Herbipolensis curante Joanne Cochlæo an. MDXXXI. ut in alia quoque editione Romana Psalterii, quam sub alio licet meo cognomine vulgavi anno MDCLXXXII, ubi illos ex aliquibus mss. Urbis exhibui. Ex qua editione, ut ex primo item tomo B. Hieronymi impresso Parisiis anno MDCXCIII, cura doctissimorum virorum, quos cum honore nomino, domnorum Joannis Martianay, & Antonii Pouget Monachorum e Congregatione S. Mauri (quorum eruditissimis laboribus in tam grandi opere impensis multum adjuti sumus) eosdem rursum hic repræsentamus.

Præter eam distinctionem ex obelis & asteriscis, commodum visum fuit & aliud discrimen usurpare in forma modoque characteris; nam cum plura eloquantur Psalmi aliorum dicta, vel etiam propria Psalmistæ, quæ se asserit dixisse, aut dicere; quo evidentius ea a psallentibus primo statim conspectu internoscerentur, impressa sunt charactere diverso, inclinato scilicet, haud rotundo. Cum autem commutantur ex abrupto interloquutores in Psalmo, novæ tum periochæ exordium majoribus litteris expressum est, addito in margine nomine personæ quæ interloquitur: quæ majoris perspicuitatis gratia, ad commoditatem utilitatemque psallentium sunt adhibita.

Ceterum vetus distinctio versuum, quam sequuti sumus in Psalmis, cum ob suam antiquitatem, tum utilitatem magnam prætermittenda non fuit. Et sane quod ad utilitatem attinet; ea tanta est, ut B. Hieronymus * *quod in Demosthene & Tullio solebat fieri, ut per cola scriberentur & commata*; ipse *novo scribendi genere* faceret, ut Prophetæ quoque *versibus describerentur, providens utilitati legentium*: * *nam per cola scripti & commata, manifestiorem legentibus sensum tribuunt*. Certe experientia ipsa docet ex hujusmodi distinctione quam dilucidior percurrat oratio; maxime si usu prisco pronuncietur, ut veteres Grammatici Donatus, Sergius, Fortunatianus, Diomedes, aliique docent: nimirum ut juxta varias posituras sive distinctiones orationis, quæ inter legendum dant copiam spiritus reficiendi, ne continuatione deficiat; ita respiretur a legentibus, ut simul ipsa vocis suspensione in ultimis syllabis colorum & commatum, sententiam sive periodum adhuc pendere monstretur; *cujus membra* ut * scribit S. Augustinus, *suspenduntur voce dicentis, donec ultimo finiatur*: nam ut idem docet, *suspensa pronunciatione distinguendum est*. Porro quantum obscuratur in Ecclesiis sacrarum lectionum intelligentia imperitia lectorum, ejusmodi pronunciationis neglectu; tantum illustratur recta pronunciatione recitantium; qui varietate vocis, tamquam diversis coloribus expressiorem imaginem

* Præfat. in Esaiam.

* Præfat. in Ezechielem.

* Lib. II. de doctrina Christiana. cap. 7. num. 11.

nem rerum quæ dicuntur, ſub mentis oculos ponunt tam ſibi, quam toti cœtui audientium. Ob eam cauſſam nos quoque utilitati legentium providentes, interpretationem hanc veterem Pſalmorum veteri ſcribendi modo diſtinximus; veteri, inquam, modo, nam antiquiſſimus eſt mos ſcribendi Pſalmos per verſus tum apud Græcos, tum apud Latinos. Ex ſacris Bibliis libri ſeptem nempe Pſalterium, Proverbia, Canticum canticorum, Eccleſiaſtes, Job, Sapientia, & Eccleſiaſticus per verſus ſcribebantur antiquitus: & nullus dubito quin a LXX Interpretibus ipſis juxta vetuſtiſſimos ſuos codices * Hebraicos id factum fuerit in quinque libris prioribus, & in duobus poſterioribus a ſuis Auctoribus: id quod propterea factum puto, quia vel metri alicujus genere, vel ad modum ſententiarum brevium & apophthegmatum, ſtyloque cæſo membratim fuerint conſcripti. Ad Origenem Presbyterum certe id rei minime referri poteſt; cum is non ſeptem modo, ſed reliquos etiam veteris Scripturæ libros non quidem in verſus, ſed in cola hoc eſt in membra grandiuſcula diſtinxerit: qua de veteri diſtinctione verſuum cum pluribus egerint laudati DD. Jo. Martianay, & Antonius Pouget (qui etiam indicant haberi in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi volumina Hebraica Job & Pſalmorum hujuſmodi antiquis verſibus brevioribus interpuncta) in præſentia contenti erimus huc tantum afferre vetera aliqua Teſtimonia Græcorum & Latinorum de antiqua hac diſtinctione verſuum in Pſalmis: quæ maxime in cantu Reſponſorio olim frequentiſſimo in Eccleſia retinebatur, ut ex S. Auguſtino mox videbimus.

* Hujus Hebraicæ diſtinctionis ſignũ eſt accentus *Athnac* in toto corpore Hebraicorum Bibliorũ cum Maſoretica interpunctione.

Sanctus Gregorius Nazianzenus Carmine de Scripturæ libris. *Libri vero per verſus ſcripti, ſunt quinque; quorum quidem primus Job, deinde David, mox tres Salomonici, Eccleſiaſtes, Canticum & Proverbia.*

Sive idem, ſive S. Amphilochius Iconii Epiſc. in Carmine Jambico ad Seleucum. *Tum per verſus ſcriptos libros enumerabo: coronatum certaminibus variarum afflictionum Job; librum Pſalmorum convenientem animarum medicinam; & tres ſapientis Salomonis, Proverbia, Eccleſiaſtem & Canticum canticorum.*

S. Epiphanius libro de ponderibus & menſuris num. 4. *Quinque per verſus ſcripti: liber Job, deinde Pſalterium, Proverbia Salomonis, Eccleſiaſtes, Canticum canticorum.* Quibus paulo poſt & alios duos libros item ſcriptos per verſus conjungit, nempe *Sapientiam Salomonis* & *Sapientiam Jeſu filii Sirach.*

S. Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus Catecheſi IV Illuminatorum. [*Libri*] *ſcripti verſibus ſunt quinque: Job, liber Pſalmorum, Proverbia, Eccleſiaſtes, & Canticum canticorum.*

S. Joannes Damascenus lib. IV de Fide orthodoxa cap. 18. *Tertius porro librorum quinquernio versibus constat: nempe liber Job, Psalterium, Proverbia Salomonis, ejusdem Ecclesiastes, & Cantica canticorum.*

Porro versus de quibus hi Patres loquuntur non alios esse, quam hosce breviusculos quos hoc in opere exhibemus, paraphrasis Apollinarii in Psalmos & codd. vetustissimi [1] Vaticanus [2] & Alexandrinus, consentientibus versionibus Syriacis & Arabicis in argumentis Psalmorum, quæ prostant in Bibliis polyglottis, apertissime demonstrant: & horum quoque Latinorum Patrum auctoritas comprobat.

S. Hieronymus in præfatione in Esaiam ad Paulam & Eustochium: *Nemo cum Prophetas versibus viderit esse descriptos, metro eos existimet apud Hebræos ligari; & aliquid simile habere de Psalmis & operibus Salomonis.* Idem in epistola ad Suniam & Fretelam: *Decimo septimo Psalmo,* Grando & carbones ignis: *& quæritis cur Græci istum versiculum secundo non habeant interpositis duobus versibus.* Unde evidenter apparet in Latinis etiam codicibus locum hunc Psalmi quatuor versibus fuisse distinctum: quorum primus erat, *Grando & carbones ignis*: secundus, *Et intonuit de cælo Dominus*: tertius, *Et altissimus dedit vocem suam*: quartus vero iterum, *Grando & carbones ignis*. Et infra: *In eodem* [*Psalmo* LXVIII.] Regna terræ cantate Deo; psallite Domino: *& dicitis hoc in isto versiculo non esse scriptum* Psallite Domino, *quoniam statim sequitur post diapsalma*: Psallite Deo qui ascendit super cælum cæli ad orientem: *cum iste versiculus magis habere debeat juxta Hebraicam veritatem*, Cantate Deo, *&* psallite Domino: *& illud quod sequitur in principio versus alterius*, Psallite Deo: *non sit in libris authenticis, sed obelo prænotatum.* Hic duo versus interjecto Diapsalmate numerantur, qui unum constituunt versum in codicibus posterioris ætatis. Idem in procemio libri XVI in Esaiam: *Mihi non parvam quæstiunculam detulisti, quod scilicet octo versus, qui leguntur in Ecclesiis, & in Hebraico non habentur, tertii decimi Psalmi, Apostolus usurparit scribens ad Romanos*: Sepulcrum patens est guttur eorum: Linguis suis dolose agebant &c. *Nam duo primi versus*: Sepulcrum patens est guttur eorum: Linguis suis dolose agebant; *quinti psalmi sunt. Tres autem versiculi qui sequuntur*: Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem: Contritio & infelicitas in viis eorum: Et viam pacis non cognoverunt, *in Esaia Propheta reperi .... Ultimus autem versus idest octavus*, Non est timor Dei ante oculos eorum; *in trigesimi quinti Psalmi principio est*.

Idem

(1) VATICANUS signatus num. 1209. unde potissimum suam versuum distinctionem Thomasius heic desumpsit.

(2) ALEXANDRINUS Psalmorum respectu editus Oxoniæ a Galeo anno MDCLXXVIII, & a Grabeo itidem Oxoniæ anno MDCCIX.

Idem ſive quiſpiam alius cum eo ætate conjunctus Auctor Commentarii in Pſalmos, quatuor verſus numerat Pſalmi CXVI quos nos binis tantum verſibus complectimur. *Iſte Pſalmus*, inquit, *parvus habetur numero verſuum, ſed magnus eſt in ſpiritualis myſterii ſacramento. Vocem tamen Apoſtolicam tenet: qui juxta normam Evangelicam, in quatuor verſuum numero continetur*.

S. Auguſtinus in enarratione ſecunda in Pſalm. XXI de Donatiſtis loquens. *Putas ibi ponunt aures, quando Lector ipſorum dicit*: Commemorabuntur & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ? *Eja forte unus verſus eſt: aliunde cogitabas, cum fratre tuo ſabulabaris, quando illud dixit: attende quia repetit; & ſurdos pulſat*: Et adorabunt in conſpectu ejus univerſæ patriæ gentium. *Adhuc ſurdus eſt, non audit: pulſetur iterum*: Quoniam Domini eſt regnum, & ipſe dominabitur gentium. *Tres iſtos verſus tenete fratres* &c. Ex quo loco (ut id non prætermittamus) apparet in cantu Pſalmi Reſponſorii olim tum in Oriente, tum in Occidente uſitatiore, in quo Lector præcinebat verſus, & populus eoſdem ipſos reſpondendo repetebat, uſurpatam fuiſſe antiquam illam verſuum diſtinctionem qui breviores erant; non alteram ſequentis ævi verſuum paulo prolixiorum: quod minime animadverteram cum agerem de ejuſmodi Pſalmo Reſponſorio in præfatione ad Reſponſorialia & Antiphonaria antiqua Eccleſiæ Romanæ, a me ſub alio meo cognomine, ut in aliis quoque libris feci, edita in hac Urbe anno MDCLXXXVI: nam præterquam quod id poſtulabat ratio ejuſmodi inſtitutionis, nempe ut rudis populus Pſalmos caneret, quos nec de libro legeret, nec memoria teneret; unde & neceſſe erat verba ei pauca præberi repetenda, ut membratim cæſimque totum Pſalmum percurreret: locus iſte laudatus S. Auguſtini id ſatis indicat. Ex quo S. Doctore tractat. XXII, num. 5, in Joannem item diſcimus, unum eumdemque verſum brevem licet, fuiſſe aliquando membratim diviſum ad populi faciliorem reſponſionem, poſito verſu (ut ipſe loquitur) in Diapſalmate: ejus hæc ſunt verba. *Audit forte aliquis dicentem*, Judica me Deus, *& miratur: ſolet enim homo dicere, Ignoſcat mihi Deus; Parce mihi Deus; quis eſt qui dicat*, Judica me Deus? *Et aliquando in Pſalmo verſus ipſe in Diapſalmate ponitur; qui præbeatur a Lectore, & reſpondeatur a populo: non forte alicui cor percutitur, & timet cantare Deo & dicere*, Judica me Deus? *& tamen cantat populus credens, nec putat ſe male optare, quod didicit a Divina lectione: etſi parum intelligit, credit aliquid boni eſſe quod cantat: & tamen & ipſe Pſalmus non dimiſit hominem ſine intellectu: ſequutus enim verbis poſterioribus oſtendit qua-*

le judicium diceret quia non est damnationis, sed discretionis. Ait enim, Judica me Deus. *quid est*, Judica me Deus; & discerne caussam meam a gente non sancta? Hæc ille. Ceterum quando cœptum fuerit plures istiusmodi concise distinctos versus conglutinari: puto hoc per id temporis factum, quod intercessit ab ætate S. Augustini ad Cassiodorum; cum hic in suo in Psalmos commentario longiusculos versus ex duobus vel pluribus angustis illis priscis versibus coactos enumeret; ut præsertim videri potest in prooemio Psalmi XIV, & Psalmi CXVI, & CXVII. Invaluerat scilicet per ea interstitia temporis mos cantandi Psalmos antiphonatim, hoc est, alternis choris Clericorum, vel Monachorum; ad quod institutum aptiores sunt versus minus angusti: cum jam desuesceret paulatim cantus responsorius Psalmi, quem præcinente uno Lectore populus totus in Ecclesia respondebat. Itaque cum tam authentica sit ejusmodi distinctio versuum in Psalmis ab antiquissimis usque temporibus, tamque utilis ad intelligentiam quoquo tempore; merito eam & nos sequuti sumus in hoc opere juxta antiquissimum cod. Græcum * [1] Vaticanum, cum jam ex cod. Alexandrino consimilis distinctio prodierit: ut collata utriusque cod. distinctione, ex utroque possit agnosci prisca distinctio; & horum uterque alterum emendare. Haud tamen ignoramus Latine per versus editos jam Psalmos a Jacobo Fabro Stabulensi: sed cum in sua præfatione aperte non dicat ex fide mss. codd. distinxisse versus, immo potius prout distinctio requirebat, & ut majores nostri facere consuevere: longe melius arbitrati sumus vetustissimum codicem Græcum, cujus distinctio nondum lucem aspexit, quam excusum sequi Fabri Psalterium.

* Continet hic codex Psalmos, Proverbia, Ecclesiastem, Canticum, Job, Sapientiam Salomonis, & Sapientiam Sirach descripta per versus.

Et hæc quidem satis de caussis rationibusque editionis hujus Psalmorum: quorum instar & Cantica aliaque sunt hic item excusa: in quibus quidquid notandum occurrit, suis id locis factum est. Porro explicationes Canticorum, cum mihi non vacaret, consimiles explanationibus Psalmorum facere nequivi; sed ne sine ulla prorsus interpretatione prodirent, scholia illis subjunxi brevissima Emanuelis Sà Societatis Jesu.

Restat ut mihi Lector ignoscat in erratis meis: si in hac opella nec mihi plane placeo, quid mirum si aliis doctis eruditisque viris id multo magis futurum existimem? Dedi ex tenuitate mea quantum mihi Dominus sua sibi placita mensura contulit: si ex meo labore alii vel pauci rudiores ad intelligentiam, vel spiritu ferventiores ad pietatem profecerint, id mihi fuerit satis. Hi si cum hoc opus viderint, glorificaverint Patrem nostrum qui in cælis est, ego satis contentus ero.

(1) Scilicet signatum num. 1209.

DI-

DISTRIBUTIO PSALMORUM ET CANTICORUM

In officia nocturna atque diurna, juxta antiquum psallendi morem Ecclesiæ Romanæ.

DOMINICA.

AD VIGILIAS. Psalmus Invitatorius xciv. qui quotidie præmittitur ad Vigilias; nisi aliter propriis locis adnotetur. In I Nocturno Psalmi duodecim. I. II. III. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. In secundo Nocturno Psalmi tres. XV. XVI. XVII. In tertio Nocturno Psalmi tres. XVIII. XIX. XX. Ad MATUTINUM Psal. XCII. XCIX. LXII cum Psalmo LXVI. conjunctim. Benedictiones trium puerorum. Laudes, ideft Psalmi tres. CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Canticum Evangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Ps. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. LIII. CXVII. Ex Psalmo CXVIII. capitula 1. 2. item 3. & 4. Fides Catholica S. Athanasii. AD HORAM DIEI TERTIAM. Ex Ps. CXVIII. capitula 5. & 6. item 7. & 8. item 9. & 10. AD HORAM DIEI SEXTAM. Ex Psalmo CXVIII. capitula 11. & 12. item 13. & 14. item 15. & 16. AD HORAM DIEI NONAM. Ex Psalmo CXVIII. capitula 17. & 18. item 19. & 20. item 21. & 22. Ad Tertiam, Sextam & Nonam horam sive festis sive quotidianis diebus, ita semper psallitur ut in die Dominico. AD VESPERUM. Psalmi CIX. CX. CXI. CXII. CXIII. Canticum Evangelicum S. Mariæ. AD COMPLETORIUM Psal. IV. XXX. usque *Redemisti me Domine Deus veritatis*, inclusive. XC. CXXXIII. Canticum Evangelicum Simeonis. Ita semper psallitur ad Completorium sive festis sive quotidianis diebus.

FERIA SECUNDA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Ps. duodecim. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI. XXXVII. AD MATUTINUM. Psal. L. V. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Esaiæ *Confitebor tibi*. Laudes, ideft Psalmi CXLVIII. CXLIX. CL. conjunctim. Canticum Evangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Psalm. LII. Ex Psal. CXVIII. capitula 1. & 2. item 3. & 4. Ita semper psallitur ad horam Primam quotidianis, festisque diebus per hebdomadam; nisi aliter suis locis adnotetur. AD VESPERUM. Ps. CXIV. CXV. CXVI. CXIX. CXX. Cant. Evangel. S. Mariæ.

FE-

FERIA TERTIA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. XLIII. XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. LI. AD MATUTINUM Psal. L. XLII. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Ezechiæ Regis Juda. Laudes, ideft Pfalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cant. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pf. CXXI. CXXII. CXXIII. CXXIV. CXXV. Cant. Evang. S. Mariæ.

FERIA QUARTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. LII. LIV. LV. LVI. LVII. LVIII. LIX. LX. LXI. LXIII. LXV. LXVII. AD MATUTINUM. Psal. L. LXIV. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Annæ. Laudes, ideft, Pfalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Canticum Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Psalmi. CXXVI. CXXVII. CXXVIII. CXXIX. CXXX. Cant. Evang. S. Mariæ.

FERIA QUINTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI. LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXVII. LXXVIII. LXXIX. AD MATUTINUM. Psalm. L. LXXXIX. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Exodi. Laudes, ideft, Pfalmi CXLVIII. CXLIX. CL. conjunctim. Cant. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pf. CXXXI. CXXXII. CXXXIV. CXXXV. CXXXVI. Cantic. Evang. S. Mariæ.

FERIA SEXTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV. LXXXV. LXXXVI. LXXXVII. LXXXVIII. XCIII. XCV. XCVI. AD MATUTINUM. Psal. L. CXLII. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Habacuc. Laudes, ideft, Pfalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cantic. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Psalmi CXXXVII. CXXXVIII. CXXXIX. CXL. CXLI. Cantic. Evang. S. Mariæ.

SABBATO.

AD VIGILIAS. In Nocturno Psalmi duodecim. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI. CII. CIII. CIV. CV. CVI. CVII. CVIII. AD MATUTINUM. Psal. L. XCI. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Deuteronomii. Laudes, ideft Pfalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cant. Zachariæ. AD VESPERUM. Psal. CXLIII. CXLIV. CXLV. CXLVI. CXLVII. Cant. S. Mariæ.

IN NATALI DOMINI.

Ad Vigiliam in initio five crepusculo noctis. Non dicitur Psalmus invitatorius. In primo Nocturno Pf. II. XVIII. XXIII. In secundo Nocturno XLIV. LXXXVI. XCV. In tertio Nocturno XCVI. XCVII. XCVIII. *Eadem Nocte sancta*. Ad Vigilias in primo galli cantu. Psalmus invitatorius XCIV. In primo Nocturno Pf. II. XVIII. XLIV. In secundo Nocturno XLVII. LXXI. LXXXIV. In tertio Nocturno LXXXVIII. XCV. XCVII. Ad Vesperum in die sancto. Psal. CIX. CX. CXI. CXXIX. CXXXI. Canticum Evang. S. Mariæ.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus Invitatorius. In primo Nocturno Psal. XXVIII. XLVI. LXV. In secundo Nocturno LXXI. LXXXV. XCIV. In tertio Nocturno XLV. XCV. XCIX.

DIE-

DIEBUS DOMINICIS A SEPTUACESIMA AD SANCTUM PASCHA.

Ad Matutinum Psal. L. CXVII. LXII cum LXVI conjunctim. Benedictiones trium Puerorum. Laudes, ideft Psalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cant. Evangelicum Zachariæ.

FERIA QUINTA IN COENA DOMINI.

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus invitatorius. In primo Nocturno. Psal. LXVIII. LXIX. LXX. In secundo Nocturno. LXXI. LXXII. LXXIII. In tertio Nocturno. LXXIV. LXXV. LXXVI. Ad Matutinum ut in Feria V. quotidianis diebus. Ad Vesperum Ps. CXV. CXIX. CXXXIX. CXLI. CXLIII. Cant. Evang. S. Mariæ.

FERIA SEXTA PARASCEVE IN PASSIONE DOMINI.

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus Invitatorius. In primo Nocturno. Psal. II. XXI. XXVI. In secundo Nocturno XXXVII. XXXIX. LII. In tertio Nocturno LVIII. LXXXVII. XCIII. Ad Matutinum ut in feria sexta quotidianis diebus. Ad Vesperum ut in Cœna Domini.

SABBATO SANCTO.

Ad Vigilias. Non dicitur Psalmus invitatorius. In primo Nocturno Psal. IV. XIV. XV. In secundo Nocturno XXIII. XXVI. XXIX. In tertio Nocturno LIII. LXXV. LXXXVII. Ad Matutinum ut in feria III. quotidianis diebus.

DOMINICA PASCHAE.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres I. II. III. Ad Matutinum, ut in diebus Dominicis. Ad Horam diei Primam. Psalmi LIII. CXVII. & ex Psalm. CXVIII capitula 1 & 2. 3. & 4. de more. Ad Vesperum in die sancto. Psalmi CIX. CX. CXI. Canticum Evangel. S. Mariæ. *Ad Fontes*. Psal. CXII. Laudate pueri. Cantic. Evang. S. Mariæ. *Ad S. Andream* [alias *Ad Crucem*] Psal. CXIII. In exitu Israel. Cant. Evang. S. Mariæ. In albis Paschalibus ad Matutinum, horam primam & Vesperum, ut in die sancto Paschæ.

FERIA SECUNDA IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres IV. V. VI.

FERIA TERTIA IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres VII. VIII. IX.

FERIA QUARTA IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres XI. XII. XIII.

FERIA QUINTA IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres XIV. XV. XVI.

FERIA SEXTA IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres XVIII. XIX. XX.

SABBATO IN ALBIS.

Ad Vigiliam. In Nocturno Psalmi tres XXII. XXIII. XXV. *Aliter*. XXIII. XXIV. XXV.

IN ASCENSIONE DOMINI.

Ad Vigilias. In primo Nocturno Psalmi VIII. X. XVIII. In secundo Nocturno XX. XXIX. XLVI. In tertio Nocturno XCVI. XCVIII. CIII. Ad Matutinum & Vesperum ut in diebus Dominicis.

IN VIGILIIS PENTECOSTES.

Ad Vigiliam priorem. Omisso Psalmo invitatorio, in Nocturno Psalmi tres XLVII. LXVII. CI. *Eadem nocte*. Ad Vigiliam post galli cantum. Psalmus invitatorius XCIV. In tribus Nocturnis & ad Matutinum & Vesperum, ut in ceteris diebus Dominicis.

IN NATALI SS. APOSTOLORUM PETRI ET PAULI.

Ad Vigiliam in initio sive crepusculo noctis. Non dicitur Psalmus invitatorius. In primo Nocturno Psalmi XVIII. XXXIII. XLIV. In secundo Nocturno XLVI. LX. LXIII. In tertio Nocturno LXXIV. XCVI. XCVIII. *Eadem nocte*. Ad Vigilias post galli cantum. Psalmus invitatorius XCIV. In primo Nocturno Ps. I. II. III. In secundo Nocturno IV. VIII. X. In tertio Nocturno XIV. XV. XIX. Ad Vesperum Psal. CIX. CXII. CXV. CXXV. CXXXVIII. Canticum Evangel. S. Mariæ.

IN VIGILIIS DEFUNCTORUM.

In primo Nocturno. Omisso Psalmo invitatorio, Psalmi III. IV. VI. In secundo Nocturno XXII. XXIV. XXVI. In tertio Nocturno XXXIX. XL. XLI. *aliter*. XXXIV. XXXIX. XLI. Ad Matutinum Psal. L. LXIV. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Ezechiæ. Laudes, idest, Psalmi tres CXLVIII. CXLIX. & CL. Cant. Evang. Zachariæ. Ad Vesperum Psal. CXIV. CXIX. CXX. CXXIX. CXXXVII. Cant. Evang. S. Mariæ.

HYPOTHESES EUSEBII PAMPHILI IN PSALMOS.

Ex cod. Alexandrino in Bibliis polyglottis tomo 6. p. 137. & cod. Græco Vaticano 341.

Libri Psalmorum hæc quidem fit divisio; sicut accurata continent exemplaria, ipsumque Hebraicum.

Non omnes psalmi, ut quis forte suspicari posset, sunt Davidis.

verum & aliorum quoque prophetarum in psallendo [*al.* in psalmis] prophetantium.

Quapropter tota hæc scriptura apud Hebræos nequaquam inscribitur nomine Davidis:

sed indefinite appellatur, Liber Psalmorum.

In partes quinque totum hunc Psalmorum librum dividunt Hebræi:

primam; in eos qui sunt a primo usque ad quadragesimum.

secundam; in eos, qui sunt a quadragesimo primo usque ad septuagesimum primum.

tertiam; in eos, qui sunt a septuagesimo secundo usque ad octuagesimum octavum.

quartam; in eos, qui sunt ab octuagesimo nono usque ad centesimum quintum.

quintam; in eos, qui sunt a centesimo sexto usque ad finem libri.

Psalmi sine inscriptione, XIX.

Psalmi cum inscriptione, CXXXI.

Eorum qui inscriptionem habent, divisio.

Ipsius quidem David LXXII.

Filiorum vero Core XI.

Ipsius Asaph XII.

Ætham Israelitæ I.

Salomonis II.

Moysis I.

Sine nomine XVII. [*Vat.* XV.]

[*Vatic. addit*: Cum inscriptione XXXVII. *statimque ponit Periochas Psalmorum, omissis quæ hic deinceps habentur.*]

In Alleluja XV.

Sine Inscriptione XIX.

Sunt autem sine nomine, quotquot Inscriptionem quidem habent; sed cujus sint non indicant.

Psalmi sine Inscriptione XIX.

Omnes simul CL.

LVIII. Quando misit Saul ut interficeret eum.

XXXIII. Quando David venit in Nomba ad Abimelec.

LVII. In

LVII. In ſpeluncam Odollam.
LI. Dohec prodit Davidem.
LXII. David fugit in eremum Judææ.
LIII. Ziphæi produnt Davidem in ſpelunca.
LV. Allophyli in Geth.
LIX. Poſt mortem Saulis.
L. Quando venit ad eum Nathan Propheta.
III. Quando fugiebat a facie Abeſſalon filii ſui.
VII. Super verba Chuſi filii Jemini.
Pſalmorum hiſtoria hanc habet ſeriem: immutata vero fuit inventionis tempore.

* *Periochæ Pſalmorum*.

I. Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio a contrario.

[*Aliæ ſubſequentes Periochæ ſuis Pſalmis ſunt præpoſitæ*.]

* *Canones Diurni Pſalmorum*.

[Pſalmi] Matutini III. LXII. CXL. CXLI.

[Horæ diei.]
I. Pſalmus ....
II. Pſalmus XXIX.
III. Pſalmus ....
IV. Pſalmus XLI. [*aut* XLIV.]
V. Pſalmus L.
VI. Pſalmus ....
VII. Pſalmus LXIX.
VIII. Pſalmus LXXXIV.
IX. Pſalmus CXI.
X. Pſalmus CXL.
XI. Pſalmus C..
XII. Pſalmus C..

Canones Nocturni Pſalmorum.

[Pſalmi] Lucernales. III. CXXIX. CXL. XII.

[Horæ noctis.]
I. Pſalmus LXXIV.
II. Pſalmus XXIX.
III. Pſalmus LIV.
IV. Pſalmus ....
V. Pſalmus ....
VI. Pſalmus XL.
VII. Pſalmus ....
VIII. Pſalmus ....
IX. Pſalmus LXXXVII.
X. Pſalmus XCV.
XI. Pſalmus .....
XII. Pſalmus LVI.

* In cod. Græco Vat. 341. hæ ſolæ Periochæ habetur cũ hoc titulo. Hypotheſes Euſebii Cæſar.... Anacephalæoſis Pſalmorum.

* Hi Canones diurni & nocturni non extant in codd. Vaticanis.

---

* Consideratio Psalmorum in caussis diversis

* Codd. Vatic. 82. & 84.

Ita convenienter aptantur.

In oratione ſunt hi ſubſequenter notati.

XVI. Exaudi Domine juſtitiam meam. LXVII. Exſurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus, & fugiant qui oderunt. LXXXIX. Domine refugium factus es. CI. Domine exaudi orationem. CXXXI. Memento Domine David & omnis manſuetudinis ejus. CXXI. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi.

In oratione prece & interpellatione.

V. Verba mea auribus percipe Domine. VI. Domine ne in ira tua arguas me. VII. Domine Deus meus in te ſperavi. XI. Salva me Domine, quoniam defecit. XII. Uſquequo Domine oblviſceris. XV. Conſerva me Domine quoniam ſperavi. XXIV. Ad te Domine levavi animam meam, Deus meus. XXVI. Dominus illuminatio mea & ſalus mea. XXX. In te Domine ſperavi non confundar. XXXIV. Judica Domine nocentes me.

Hi loci communes Pſalmorũ fere omnes deſcripti ſunt ex epiſtola S. Athanaſii ad Marcellinum.

 XXXVII. Do-

xxxvii. Domine ne in ira tua. xlii. Judica me Deus, & discerne. liii. Deus in nomine tuo salvum me fac. liv. Exaudi Deus orationem meam, & ne despexeris. lv. Miserere mei Deus quoniam conculcavit. [lvi.] Miserere mei Deus, miserere mei. lviii. Eripe me Domine de inimicis meis. lx. Exaudi Deus deprecationem meam. lxiii. Exaudi Deus vocem meam cum. lxxxii. Deus quis similis erit tibi? lxxxv. Inclina Domine aurem tuam. lxxxvii. Domine Deus salutis. cxxxix. Eripe [me Domine ab homine malo.] cxl. Domine clamavi ad te, exaudi me. cxlii. Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam.

In interpellatione, & gratiarum actione.

Simul omnes XXV. supra, & cxxxviii. Domine probasti me, & cognovisti *&c.*

[*In*] *interpellatione sola.*

iii. Domine quid multiplicati sunt *&c.* xxv. Judica me Domine, quoniam ego. lxviii. Salva me Deus, quoniam. lxix. Deus in adjutorium meum intende. lxx. Deus in te speravi, non confundar. lxxiii. Ut quid Deus repulisti in finem? lxxviii. Deus venerunt gentes in hæreditatem. lxxix. Qui regis Israel, intende. cxxii. Ad te levavi oculos meos qui habitas. cxxix. De profundis clamavi. cxxx. Domine non est exaltatum cor meum.

In confessione peccatorum.

l. Miserere mei Deus secundum [magnam] misericordiam.

Si in multis mirabilibus, vel perfecto opere bono gratias vis agere Deo.

viii. Domine Dominus noster quam admirabile est. lxxx. Exsultate Deo adjutori nostro.

Si laudem Deo offerre vis.

xxviii. Afferte Domino filii Dei.

Si in hymno vis Domino canere.

lxiv. Te decet hymnus Deus.

Si scire vis quomodo in quibus rebus Deum laudant.

cxii. Laudate pueri Dominum. cxvi. Laudate Dominum omnes gentes. cxxiv. Laudate nomen Domini, laudate. cxlv. Lauda anima mea Dominum. cxlvi. Laudate Dominum quoniam bonus est. cxlvii. Lauda Jerusalem Dominum. cxlviii. Laudate Dominum de cælis. cl. Laudate Dominum in sanctis ejus.

Si ad benedicendum Deum vis animam exhortari.

cii. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt. ciii. Benedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es.

Si confiteri vis Deo.

xci. Bonum est confiteri Domino. civ. Confitemini Domino, & invocate nomen ejus. cvi. Confitemini Domino quoniam bonus. [cv.] Confitemini Domino *&c.* quis loquetur? cvi. Paratum cor meum Deus. cx. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in consilio *&c* cxxxv. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. cxxxvii. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, quoniam audisti.

Si cantare vis Deo.

xcii. Dominus regnavit, decorem indutus est, indutus est *&c.* xcvii. Cantate Domino canticum novum quia mirabilia fecit.

Si

Si orare vis & rogare Deum.

CXVIII. Beati immaculati in via. * CI. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus.

* C. 84. Domine exaudi orationé, auribus.

Si misericordiam & justitiam Dei vis reminisci.

C. Misericordiam & judicium cantabo.

Si aliquos ad fidem & obedientiam vis adhortari.

XL. Beatus qui intelligit super egenum.

Si vis ostendere aliis qualis sit civis Regni cælorum.

XIV. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? XXIII. Domini est terra.

Si hæreticos aut gentiles inrides.

LXXV. Notus in Judæa Deus.

Si hæreticos adversus domum Dei videris communicantes.

LXXXII. Deus quis similis erit tibi?

Si hæreticos vis arguere.

LXXXVI. Fundamenta ejus in montibus.

Si recordari vis beneficia in redemptione hominis.

VIII. Domine Dominus noster. LXXXVI. Fundamenta ejus in montibus. CXV. Credidi propter quod locutus sum.

Si admirari vis prædicationes, gratiam prædicationis, & sacra præcepta.

XVIII. Cæli enarrant.

Si de Incarnatione Domini recordari vis.

XLIV. Eructavit cor meum. CIX. Dixit Dominus Domino.

Si de Cruce Domini vis reminisci.

XXI. Deus Deus meus respice in me. LXVIII. Salva me Deus &c.

Si de Resurrectione Deo psallere vis.

XV. Conserva me Domine. LXV. Jubilate Deo omnis terra, psalmum dicite.

Si de Ascensione Domini reminisci vis.

XXIII. Domini est terra. XLVI. Omnes gentes plaudite manibus.

Si judicium futurum memorari vis.

XLIX. Deus deorum Dominus locutus est. LXXI. Deus judicium tuum Regi da.

Si de Martyribus exquirere vis.

LXXVIII. Deus venerunt gentes in hæreditatem.

*Si in * festivitatibus Deum laudare vis.*

* C. 84. festivitate.

LXXX. Exsultate Deo adjutori nostro. XCIV. Venite exsultemus Domino.

Si in Parasceve vis cantare.

XCII. Dominus regnavit, decorem indutus est.

Si Sabbato vis psallere.

XCI. Bonum est confiteri Domino.

Si die Dominico vis gratias agere.

XXXIII. Benedicam Dominum in omni tempore. CXVII. Confitemini Domino quoniam bonus, dicat nunc Israel quoniam bonus.
(1)

(1) *In Cod. Vat. 84. illic ad Distributionis Psalmorum finem hæc adduntur.*

DE LECTULO SURGENDO DICENDUM EST.

Domine Jesu Christe fili Dei vivi in nomine tuo levabo manus meas. Deus in adjutorium meum intende *tribus vicibus.*

Ex interpretatione Rufini.

S. Basilii Episcopi Caesariensis in Psalterium Prologus.

1 Tim. II. 16.

OMnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum. Hac ipsa de causa a Spiritu sancto conscripta est, idest, ut veluti ex communi quodam sanitatis fonte, omnes nobis ex hac remedia propriis passionibus assumamus. * *Sanitas* enim, inquit, *compescit peccata magna*. Alia namque sunt quæ Prophetæ tradunt; alia quæ Historici; Lex quoque, alia; Proverbiorum etiam admonitio alia: Psalmorum vero liber quæcumque utilia sunt ex omnibus continet. Futura prædicit: veterum gesta commemorat: legem viventibus tribuit: gerendorum statuit modum: & (ut breviter dicam) communis quidam bonæ doctrinæ thesaurus est; apte singulis necessaria subministrans. Veteribus namque animarum vulneribus novit mederi, sed & recentibus velocissimū scit adhibere remediū; atque intactis perseverantiam salutis adhibere; sed & universis pariter passionibus subvenire, quæ dominationibus variis humanas animas angunt. Et hoc sub modulatione quadam & delectabili canore, humanum animum ad pudicitiam provocante. Quoniam quidem Spiritus sanctus videns obluctantem ac resistentem a virtutis via humani generis animum; & ad delectationes vitæ hujus magis inclinari, quam ad virtutis rectum iter erigi; delectabilibus modulis cantilenæ, vim suæ doctrinæ permiscuit: ut dum suavitate carminis mulcetur auditus, divini sermonis pariter utilitas inseratur, secundum sapientes medicos, qui, si quando usus poposcerit, ut austeriora medicamenta ægris offerant mortalibus, ne æger utilitatem præ austeritate refugiat, ora ac summitates poculi, quo remedium porrigunt, melle circumlinunt. Propterea ergo Psalmorum nobis per modulos apta sunt carmina, ut qui vel ætate puerili, vel adolescentes sunt moribus, quasi cantilena quadam psallentes, delectari videantur: revera enim animas illuminant ac mentem. Plurimi enim ex his qui in Ecclesiam commeant, neque Apostolica præcepta facile possunt, neque Prophetica vel liquido discere; vel cum didicerint, retinere: Psalmorum vero responsa & intra domos, interdum etiam in publico canunt: & sicubi quis, quamvis fero ac rabidissimo furore raptetur; si forte fuerit Psalmi (ut ita dixerim) carminibus incantatus, continuo omnis rabies ferocitatis ejus abscedit. Psalmus tranquillitas animorum est; signifer pacis: perturbationes vel fluctus cogitationum cohibens; iracundiam reprimens; luxum repellens; sobrietatem suggerens; amicitiam congregans; adducens in concordiam discrepantes; reconcilians inimicos. Quis enim ultra inimicum dicat eum, cum quo unam ad Deum, Psalmi emiserit vocem? Ex quo intelligitur, quia (quod omnium bonorum maximum est) charitatem Psalmus instaurat: conjunctionem quamdam per consonantiam vocis efficiens; & diversum populum, unius chori per concordiam consona modulatione consocians. Psalmus dæmones fugat: Angelos ad adjutorium invitat: scutum enim in nocturnis terroribus, diurnorumque requies est laborum: tutela pueris; juvenibus ornamentum; solamen senibus; mulieribus aptissimus decor: desertas habitare facit urbes: sobrietatem docet: incipientibus primum efficitur elementum; proficientibus, incrementum; perfe-

* Eccl. X. 4.

perfectis, stabile firmamentum; totius Ecclesiæ vox una. Psalmus solennitates decorat: Psalmus tristitiam, quæ propter Deum est, mollit. Psalmus etiam ex corde lapideo lacrymas movet: Psalmus, Angelorum opus est; exercituum cælestium spirituale thymiama. O vere admirandi magistri sapiens institutum; ut simul & cantare videamur, & quod ad utilitatẽ animæ pertinet, doceamur! Per quod magis necessaria doctrina nostris mentibus informatur: pro eo quod si qua per vim & difficultatem aliquam animis nostris fuerint inserta, continuo dilabuntur: ea vero quæ cum gratia & dilectione suscepimus, nescio quo pacto magis residere in mentibus, ac memoriæ videntur inhærere. Quid autem est quod non discatur in Psalmis? Non omnis magnitudo virtutis, non norma justitiæ, non pudicitiæ decor, non prudentiæ consummatio, non patientiæ regula, non omne quidquid potest dici bonum, procedit ex ipsis? Dei scientia perfecta; prænunciatio Christi in carne venturi; & communis resurrectionis spes; suppliciorum metus; gloriæ pollicitatio; mysteriorum revelatio. Omnia prorsus in his, velut magno quodam & communi thesauro, recondita atque conferta sunt bona. Quem librum Propheta, cum multa sint organa musicorum; huic tamen organo, quod Psalterium appellatur, aptavit, de superioribus (ut mihi videtur) inspiratam Dei gratiam per Spiritum sanctum docens. Quoniam quidem hoc solum organum musicorum sonos de superioribus habere fertur: cythara namque vel lyra ex inferiori parte æs vel tympanum habens, resultat ac resonat ad plectrum. Psalterium vero harmonias de superioribus habere refertur aptatas; & sonorum caussas desuper dare. Quo scilicet etiam per hoc nos doceamur; quæ sursum sunt & quæ superiora attendere; & quæ infima, idest, vitia carnalia declinare. Sed illud arbitror profundius nobis Prophetica hac indicari ratione; ac per formam nos organi istius edoceri: quod hi qui diligentes & apti moderatique sunt moribus, facile pervium ad superiora iter habeant. Sed videamus tandem, quid etiam ipsa Psalmorum indicent initia.

IN-

MSS. Post annum 384.

INCIPIT PRÆFATIO
B. HIERONYMI PRESBYTERI
AD PAULAM MATRONAM ET EUSTOCHIUM VIRGINEM
IN PSALTERIUM

Circa annum 382.

Quod secundum Septuaginta editionem correxit.

SALTERIUM Romæ dudum positus emendaram; & juxta septuaginta Interpretes, licet cursim magna illud ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, o Paula & Eustochium, scriptorum vitio depravatum; plusque antiquum errorem quam novam emendationem valere; cogitis ut veluti quodam novali scissum jam arvum exerceam, & obliquis sulcis renascentes spinas eradicem: æquum esse dicentes, ut quod crebro male pullulat, crebrius succidatur. Unde consueta Præfatione commoneo tam vos, quibus forte labor iste desudat; quam eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; ut quæ diligenter emendavi, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi unusquisque vel jacentem lineam, vel signa radiantia; id est, obelos ÷ vel asteriscos ⁜ & ubicumque viderit virgulam ÷ præcedentem, ab ea usque ad duo puncta : quæ impressimus; sciat in septuaginta Translatoribus plus haberi: ubi autem stellæ similitudinem perspexerit, de Hebræis voluminibus additum noverit, æque usque ad duo puncta, juxta *Theodotionis* dumtaxat editionem: qui simplicitate sermonis a septuaginta Interpretibus non discordat. Hæc ergo & vobis & studioso cuique fecisse me sciens, non ambigo multos fore, qui vel invidia vel supercilio malint contemnere videri præclara, quam discere; & de turbulento magis rivo, quam de purissimo fonte potare.

Explicit Præfatio S. Hieronymi ad Paulam & Eustochium.

IN CHRISTI NOMINE

INCIPIT

PSALTERIUM

DE TRANSLATIONE

SEPTUAGINTA INTERPRETUM

EMENDATUM

A S. HIERONYMO PRESBYTERO

* IN NOVO.

Ita in Psalterio Hadriani Papæ misso ad Carolum Magnum apud Lambecium tom. 2. bibliothec. Cæsar. p. 87. & in Cod. Colbertino ex præfatione tom. 4. S. Augustini editi a Congregat. Sancti Mauri.

* de novo.

PSALMUS I.

* *Incipit Breviarium Bedæ Presbyteri de Titulis Psalmorum quod de Cassiodoro sumpsit.*

* Cod. Palat. n. 39. in Bibliotheca Vaticana.

Sensus spiritualis.

Primus Psalmus ideo non habet Titulum, quia capiti nostro Domino Salvatori (de quo absolute dicturus est) nihil debuit præponi: nam licet & alii Psalmi de ipso multa dicant; nemo tamen de ejus quæ fuit in terris conversatione, sic loquitur. Et quoniam ad hunc quæ dicenda sunt cuncta respiciunt; merito caput sancti operis præponitur: nam quidam, Tituli & Præfationis locum, eum tenere dixerunt.

Totus Psalmi hujus Propheta referente narratur textus. In prima parte vitam sanctæ Incarnationis ejus exponit: *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum* & reliqua. Secunda vero, peccatorum nequitias in futuro judicio debitas recipere commemorat ultiones: *Non sic impii non sic*, & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio a contrario.

S. Athanasius. Psalmus beatitudinem aperte palamque pronuntians. *

Dominica ad Vigilias

Psalmus doctrinæ morum ad meditandum.

1 BEATUS VIR qui non abiit in consilio impiorum; Propheta. ℣. 1. Proverb. X. 15. & IV. 14. 15.
2 & in via peccatorum non stetit;
3 & in cathedra pestilentiæ non sedit: ℣. 3. Jerem. XV. 17.
† 4 sed in lege Domini voluntas ejus;
5 & in lege ejus meditabitur die ac nocte. ℣. 5. Deuter. XVII. 18. Josue I. 8.

† 6 Et

PROPHETA. 1 *Felix & beatus erit vir ille, qui vitam non duxerit secundùm consilium impiorum; 2 & non persliterit in via modoque vivendi hominum peccatorum; 3 & non sederit in consessu pestilentium hominum derisorum divinæ legis & insidiatorum: 4 sed e contrario voluntas ejus & amor fuerit erga legem Domini; 5 & de ejusdem Domini lege meditatus fuerit assidue die ac nocte.*

* Omnes generaliter ad studia virtutum incitat simul adjungens quæ merces bona, quæ mala gesta sequatur. Tertullianus in Libro de Spectaculis asserit hunc Psalmum & de Joseph posse intelligi, qui Corpus Domini sepelivit, & de his qui ad spectacula Gentium non conveniunt.

Psalt. Syriacum. Narratio concionis, quæ de bonis moribus [habetur] in canone novem Beatitudinum apud Matthæum continens versus XIV.

Psalt. Arabicum. Decus pietatis & spes alterius sæculi & numerus. Vers. XV.

Psalt. Æthiopicum. Præmium timoris Domini, & quod auferet illud ab adversario.

S. Hieronymus. Quidam dicunt hunc Psalmum quasi præfationem esse Spiritus Sancti, & ideo titulum non habere ...... aliter Tertullianus in Libro de Spectaculis asserit hunc Psalmum & de Joseph posse intelligi, qui Corpus Domini sepelivit, & de his, qui ad spectacula Gentium non conveniunt.

℣. 6. Jerem. XVII. 8. Ezechiel. XLVII. 12.

† 6 Et erit tamquam lignum ÷ quod ⁝ plantatum ÷ eſt ⁝ ſecus decurſus aquarum ;
7 quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo ;
† 8 & folium ejus non defluet .
9 & omnia quæcumque faciet , proſperabuntur .
† 10 Non ſic impii ÷ non ſic ⁝
11 ſed tamquam pulvis , quem projicit ventus ÷ a facie terræ ⁝

℣. 12. Job XXI. 18. Pſal. XXIV. 5. Iſai XVII. 13. & XXIX. 5. Oſee XIII. 5.

† 12 Ideo non [1] reſurgent impii in judicio ;
13 neque peccatores in concilio juſtorum :
† 14 quoniam novit Dominus viam juſtorum ;
15 & iter impiorum peribit .

ſte . 6 Nam vir talis erit tamquam arbor illa , quæ tranſplantata eſt juxta rivulos decurrentium aquarum ; 7 quæ quidem arbor dabit fructum ſuum ſuo tempore debito : 8 & cujus folium ſemper viride , numquam decidet ab ipſa frondoſa ſemper . 9 & ad hunc modum omnia quæcumque fecerit ejuſmodi vir , bene dirigentur proſpero ſucceſſu . 10 Contra vero impii non ſic erunt , non ſic erunt ut arbor virens atque fructifera : 11 ſed erunt ſicut aridus & inutilis pulvis , quem ventus expellit a ſuperficie terræ . 12 propterea impii in judicio extremo non ſe erigent in aerem in nubibus una cum juſtis ; 13 neque peccatores tunc exſurgent ad gloriam cum beata congregatione juſtorum : 14 quia Dominus agnoſcit & approbat viam rationemque vivendi juſtorum : 15 & vivendi genus impiorum male peribit a Deo .

ORATIONES.

MSS.

1 Effice nos Domine tamquam fructuoſiſſimum lignum ante conſpectum tuum ; ut tuis imbribus inrigati , [2] mereamur tibi ſuavium fructuum ubertate placere . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum : qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

Ex Breviario Mozarabico. fol. 82.

2 Domine , apud quem eſt ſalus plena juſtitiæ , & perfectio beatitudinis incorruptæ ; da nobis ut in legis tuæ meditatione die ac nocte tempora tranſeamus ; & ab impiorum conſilio , atque a peccatorum via , vel a peſtilentiæ cathedra declinemus : quo velut lignum fructiferum , aquarum decurſibus enutritum, & fructibus repleamur; & gratia decoremur . ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

3 Con-

(1) *MS. S. Pauli* : non reſurgunt : *qui & paullo inferius verſu inſequenti pro* concilio *habet* conſilio : *quod hoc loci in idem recidere compertum habetur* .

(2) *MS. Pal. 39. qui Titulos Caſſiodori & Bedæ hoc in Opere Ven. Thomaſio ſuffecit , atque inſuper Orationem quæ plerumque primo loco poſt quemlibet Pſalmum legitur , heic habet* ; quotidie mereamur tibi &c.

3 Concede nobis Domine ob amorem beatitudinis, consilia declinare iniquitatis: cathedram itaque pestilentiæ procul a nobis sepone; ut pestiferæ doctrinæ tabes non adhæreat conviventiæ nostræ; sed voluntatem nostram a malitiæ * sessione tu remove: & meditatione legis tuæ, jugi nos tibi amore conjunge. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 54. 101. *al.* afscensione. *sor.* confessione.

4 FAC nos Domine intentos cordibus die ac nocte in legis tuæ meditatione versari: ut meditantes eloquia tua intento cordis studio, fructum tibi reportemus in tempore opportuno, quo beatissimi (Martini) Confessoris tui adjuvati suffragiis; cælum, quod ille mercatus est meritis, nos facias intrare tuæ gratiæ donis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 41. *De Sancto Confessore.*

PSALMUS II.

[*Psalmus iste in editione Romana hunc habet titulum*, Psalmus David.]

Beda.

David interpretatur *Manu fortis*, sive, *Desiderabilis*: quod nulli aptius convenire potest quam omnipotenti Christo, qui est veraciter *fortissimus*, & summo *desiderio* requirendus: de cujus passione loquitur Propheta: & ipse Dominus sua verba dicturus est. Verum apud Hebræos nec iste Psalmus habet titulum; sed priori adjunctus, unum Psalmum facit: qui & a beatitudine incipit, & in beatitudine consummatur. Sensus spiritualis.

Quatuor membris Psalmus iste dividitur. In primo loquitur Propheta de Judæis propter passionem Christi: *Quare fremuerunt gentes; & populi meditati sunt inania?* Secundo, verba sunt * de mendacio [1] Judicum: *Disrumpamus vincula eorum* & reliqua. Tertio, dicta sunt Domini Salvatoris de omnipotenti regno, & de inenarrabili generatione sua; quantum potest parvitas humana recipere: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu: ego hodie genui te*. Quarto, Propheta loquitur, monens populos ut ad fidem Christianam (agnita Domini majestate) conveniant: *Et nunc reges intelligite*. * Cassiodorus. dementium Judæorum.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de Christo, & vocatio Gentium. *Dominica ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum. *

 Psal-

* Generalem David querimoniam facit ad Deum, quod regno sibi desuper dato & gentes, & populi Israel inviderint, communem ad omnium correctionem dirigens. Aliter: Christus de Passione & potestate sua dicit. Lege ad Lucam.

Psalt. Syr. De vocatione Gentium. Innuit Prophetiam de Passione Christi. Vers. XXVIII.

Psalt. Arab. Davidis Prophetia de Christo Domino, & vocatione Gentium. Vers. XXVII.

Psalt. Æthiop. Prophetia Davidis de Deo, & de Messiah ejus eo quod conjurarent Gentes ascendere in Sionem, eamque captivam ducere.

(1) *Pal.* 39. judicium.

Propheta. *Psalmus Propheticus ad meditandum.*

℣. 1. Act. Apost. IV. 25.

1 QUARE [1] fremuerunt Gentes;
2 & populi meditati ſunt inania?
† 3 Aſtiterunt reges terræ, & principes convenerunt in unum,
4 adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus:
÷ *DIAPSALMA* ⁑
† 5 *Dirumpamus vincula eorum:*
6 *& projiciamus* [2] ÷ *a nobis jugum ipſorum* ⁑

℣. 7. Pſal: XXXVI. 13. & LVIII. 9.

† 7 Qui habitat in cælis, irridebit ÷ eos ⁑
8 & Dominus ſubſannabit eos.
† 9 tunc loquetur ad eos in ira ſuâ.
10 & in furore ſuo conturbabit eos.

Chriſtus. † 11 EGO AUTEM conſtitutus ſum Rex [3] ab eo
12 ſuper Sion montem ſanctum ejus,
13 prædicans præceptum ejus.

℣. 14. Act. XIII. 33. Heb. I. 5. & V. 5.

† 14 Dominus dixit ad me: *Filius meus es tu:*
15 *ego hodie genui te.*

16 *Poſtu-*

PROPHETA. 1 *Ad quid turbatæ ſunt & perſtrepuerunt Gentilium nationes?* 2 *& quare Iſraelitici populi meditati ſunt vana conſilia?* 3 *Reges terræ Herodes, Pilatus, aliique poſt eos conſurrexerunt adſtiteruntque parati; ac principes populi Hebræorum congregati ſunt pariter atque tractaverunt,* 4 *contra Dominum Deum Patrem & contra Regem Unctum ab eo, dicentes:* * 5 Diſrumpamus vincula legum eorum Domini & Chriſti ejus, ad quas alligare nos volunt; 6 & a nobis abjiciamus jugum imperii eorum, cui nolumus ſubjugari. 7 *Verum is qui in cælis glorioſum habet domicilium, contemnet primum & veluti deridebit eos hæc fruſtra jactantes:* 8 *& aſpernabitur eos Dominus, dignoſque ſannis demonſtrabit.* 9 *& tunc poſtea in extremo judicio implacabiliter veluti cum ira ſua contra eos ſententiam dicet ſempiterni ſupplicii;* 10 *& veluti furorem ſuum juſtum ſpirans, eos concutiet terrebitque in æternum.* CHRISTUS. 11 *At ego, quem ſuper vos regnare non vultis, conſtitutus ſum a Domino Patre meo ut ſim rex* 12 *in Sion (Eccleſia nempe) monte illo ſuo ſancto;* 13 *annuncians ejuſdem Domini juſſum, quo data eſt mibi omnis poteſtas in cælo & in terra:* 14 *nam Dominus Deus Pater ad me dixit:* Tu es filius meus unigenitus: 15 & ego in hac die reſurrectionis tuæ, a morte in vitam immortalem

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendũ.*

(1) *MSS. Græci Vatic. 341. & 342. una cum edito Pſalt. ex Alex. Cod. Angliæ.*
1 Quare fremuerunt gentes, & populi meditati ſunt inania?
2 Aſtiterunt reges terræ:
3 Et principes convenerunt in unum;

(2) *Confer quæ ad hunc locum notavimus Tom. II. pag. 2. not. 7. Codex S. Pauli eodem loco habet* ÷ a nobis ⁑ jugum ipſorum.

(3) *MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* rex ÷ ab eo ⁑

† 16 *Postula a me : & dabo tibi Gentes hereditatem tuam ;*
17 *& possessionem tuam , terminos terræ .* ℣.17. Psal. XXI. 28. LXXI. 8.
† 18 *reges eos in virga ferrea :* ℣.18. Apocal. II. 27. XIX. 15.
19 ÷ [1] *& : tamquam vas figuli confringes eos .*
† 20 ET NUNC reges intelligite : Propheta .
21 erudimini ÷ qui : judicatis terram .
† 22 servite Domino in timore :
23 & exsultate ÷ ei : cum tremore .
† 24 apprehendite disciplinam : [2]
25 ne quando irascatur ÷ Dominus :
26 & pereatis de via ÷ justa :
† 27 cum exarserit in brevi ira ejus :
28 beati omnes qui confidunt in eo .

℣.28. Psal. XXXIII. 9. Prov. XVI. 20. Isai. XXX. 18. Jerem. XVII. 7.

lem iterum te genui : *16* pete a me ut sis heres mundi : & ego tibi dabo gentes omnes , ut tuæ sint tamquam propria tibi hereditas : 17 omnesque fines terræ tibi dabo ut sint possessio tua : 18 pasce & rege eosdem totius terræ populos sceptro tuo ferreo insuperabilis potentiæ : 19 eosque , si tibi fuerint rebelles , conteres facillime , ac si fragile vas figlinum ferrea virga confringeres . PROPHETA 20 *Nunc ergo reges mortalium estote intelligentes & sapite prudenter : 21 vosque qui judices estis hominum in terra , discite & corrigimini : 22 servite & obedite Domino cum metu ne illum offendatis ; 23 & exsultate gaudio erga eum , sed cum tremore ob tremendam ejus majestatem : 24 apprehendite & complectimini instructionem & doctrinam Filii Dei : 25 ne tandem aliquando irascatur vobis Dominus ; 26 vosque non apprehensa ejusmodi Dominicæ disciplinæ via justa & bona , pereatis ; 27 cum post paululum exarserit velut ignis ejusdem Domini ira atque punitio : 28 quando felices & beati erunt omnes quotquot confisi fuerint in eodem Deo .*

ORATIONES.

1 DIsrumpe Domine nostrorum vincula peccatorum : ut jugo tuæ servitutis innexi , valeamus tibi cum timore & reverentia famulari . Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum : qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia sæcula sæculorum . ℟. *Amen .* MSS.

2 DIsciplina tua , Domine , nos tibi & sancto timori conjungat ; & ad exsultationem tuam timore nos attrahat : ac ne a via justa recedamus , [3] nos contine : & ut in te fidere possimus , beatos esse concede . ℟. *Amen .* Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus , & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen .* Brev. Mozarab. fol. 77. & 82.

3 Ser-

(1) *Uterque MS. S. Pauli nimirum & Orat. B. 6. ipsam copulam & omittunt .*

(2) *Vat. MSS. 341. & 342. unico versu cum edito Angliæ Psalt.* 24 Apprehendite disciplinam nequando irascatur Dominus .

(3) *Brev. Moz. fol. 82.* nos contine ut in te fidere &c.

fol. 54. 108. 3 SErvientes tibi Domine in timore ob metum judicii, [&] exsultantes cum tremore ob fiduciam spei, doce nos apprehendere disciplinam: qua judicantes terram, corporis nostri [1] veteris hominis * figulum confringatur; & exterioris terræ purgamenta calcemus: ac secundum Cælestis imaginem Hominis reformati, in hereditatem tuam servitute humili, & in possessionem tuam cultu [2] perpeti transferamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

* figlinum confringamus.

fol. 153. 4 CHriste Dei Patris ineffabile Verbum, contra quem & reges terræ atrociter fremuerunt, & populi inania meditati sunt; da Ecclesiæ tuæ membris optabilem de adversis potestatibus efferre triumphum: quo & persequentium mucro, obsistente sibi vanitate, vanescat: & credentium te fides super inimicos invicta præpolleat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 156. 5 DEus Pater unigeniti Filii tui, qui habitas in cælis, qui irridendos atque subsannandos omnes reges terræ & principes, adversùm Christum tuum convenientes ostendis; da nobis speciale munus hoc gratiæ tuæ, ut adversis nesciamus ullo modo cedere: quo sic in furore tuo infidelitas conturbetur; ut ex tuo adjutorio nostra credulitas coronetur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 206. 6 CHriste Deus, apud quem reges terræ astiterunt meditantes inania, & principes convenerunt; da nobis speciale munus hoc gratiæ, ut adversis nesciamus ullo modo cedere: quo sic in furore tuo infidelitas conturbetur; ut ex tuo adjutorio nostra credulitas coronetur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 53. 7 SErvientes tibi Domine in timore, disciplina tua nos erudiendo possideat; & exsultantes cum tremore jocunditas modesta sustollat: nec nos efficiamur a via justa recedendo perditi; sed in te confidendo mereamur esse beati. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 182. 8 BEllantium mucrones, quæsumus Domine, victricis semper potestatis tuæ virtute retunde; [3] & contra fortem tuam meditantes insania, veritatis tuæ corrige disciplina: quique adversus Christum tuum blasphemias declamant, ad prædicationem veræ fidei sua corda convertant: ut & vincula peccatorum quibus vincti detinentur, miseratione disrumpas; & cunctos justificatos, digiti tui calamo in libro vitæ conscribas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Ex Albini Flacci Officiis per Ferias columna 245. 9 SErvientes tibi Domine ob metum in timore judicii, exsultantes cum tremore propter fiduciam spei; doce nos adprehendere disciplinam, qui judicas terram, ut te propitiante, veteris hominis figulum confringentes, exterioris terræ purgamenta calcemus. *&c.*

PSAL-

(1) *Idem Brev. Moz. fol.* 108. veteris hominis cingulo constringamur &c. *pro* ..... figulum confringatur.

(2) *Idem fol.* 108, perpetim.

(3) *Idem Breviarium eo loci præfert* ut *loco* &.

Psalmus David cum fugeret a facie Absalon filii sui. II. Regum XV. 14.

Beda.

David Christum accipe; *Absalon* Judam Scariothen: *a cujus facie* Christus *fugit*, vel corporaliter, in montem Oliveti recedendo; vel spiritualiter, suæ cognitionis & dilectionis abscondendo lumen. et bene propter sacramenti concordiam uterque persecutor uno suspendii tormento periit. Notandum autem hunc Psalmum post quinquagesimum, & multos alios qui ad Saulis insidias pertinent, fuisse cantatum; sed certi mysterii gratia præpositum: [1] quia & hic qui de triduana Resurrectione memorat, tertius poni; & ille quinquagesimus debuit, qui remissionis & pœnitentiæ fructus ostendit. Sensus spiritualis.

Totus hic Psalmus ad personam Christi aptatur. Primo modo ad Patrem loquitur, persecutoribus exprobrans, qui inreligiosa contra ipsum verba loquebantur: *Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me?* & reliqua. Secundo loco fidelis populus ne formidet mortem instruitur: quando eum exemplo auctoris sui, spe resurrectionis certissime consolatur: *Ego dormivi* &c.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia bonorum quæ ventura erant Davidi. *Dominica*

S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. * *ad Vigilias*

Psalmus ad precandum.

1 DOMINE quid multiplicati sunt qui tribulant me? Propheta.
2 multi insurgunt adversum me:
† 3 multi [2] dicunt animæ meæ;
4 *Non est salus ipsi in Deo* ÷ *ejus*:

DIA-

PROPHETA. 1 *O Domine quid est quod tam multi facti sint hostes mei qui me affligunt?* 2 *bene multi namque insurgunt adversum me:* 3 *& multi quoque dicunt de anima & vita mea;* 4 Non est amplius huic homini exspectanda salus

* Potest Ezechiæ convenire, qui circumdatus Assyrio exercitu Dominum invocaverit. Aliter: Vox Christi ad Patrem de Judæis.

Psalt. Syr. Scriptus a Davide de bonis futuris. Vers. XVII.

Psalt. Arab. Davidis, dictus est ab eo cum fugit ab Absalom. Vers. XV.

S. Hieron. Iste Psalmus posterior est sequentibus plurimis, qui ad Saulis videntur historiam pertinere, ante siquidem David a Saul est passus insidias, quam Absalom adversus eum arma corriperet, sed quia præpositum ei erat, ut non tantum de se referret, quæ passus est, quam ut per exemplum sui omnes homines institueret, ideo primis secunda præposuit, ut tentationum ordinem doceat, siquidem ante propter peccata corripimur, & postea propter virtutem probamur, in David vero tentationum ordo mutatus est, sub Saul persecutione innocens fuit, sub Absalom manifestissime criminis reus tenetur Uria interfecto. Lege Quinquagesimi Psalmi titulum, & intelliges eum juxta ordinem priorem esse quam tertium.

---

(1) *Pal.* 39. quia est is qui de triduana Resurrectione memoratur.

(2) *Ed. Angl. unico versu*: 3 Multi dicunt animæ meæ; non est salus ipsi in Deo ejus.

DIAPSALMA.

† 5 Tu autem Domine ſuſceptor meus ÷ es ⁝
6 gloria mea, & exaltans caput meum.
† 7 Voce mea ad Dominum clamavi:
8 & exaudivit me de monte ſancto ſuo.

DIAPSALMA.

℣. 9. Pſalm. IV. 9. Proverb. III. 24. † 9 Ego dormivi & ſoporatus ſum:
10 & exſurrexi; quia Dominus ſuſcepit me.
℣. 11. Pſal. XXVI. 3. † 11 Non [1] timebo millia populi circumdantis me:
12 exſurge Domine; ſalvum me fac Deus meus:
† 13 quoniam ÷ tu ⁝ percuſſiſti omnes adverſantes mihi ſine cauſa:
14 dentes peccatorum contriviſti.
℣. 15. Iſai. XLIII. 11 Jerem. III. 23. Oſee XIII. 14. † 15 Domini eſt ſalus [2].
16 ÷ & ⁝ ſuper populum tuum benedictio tua.

[3] ※ *DIAPSALMA* ⁝

us a Deo ſuo. * *5 Verum tu viciſſim Domine ſuſceptor meus es atque defenſor;*
6 tu cauſa es gloriæ meæ; & is qui ſublevas caput meum mœrore depreſſum at-
que lætificas. 7 In aliis calamitatibus meis voce mea validoque affectu inclamavi
Dominum ut me adjuvaret; 8 & ipſe de medio Cherubim Arcæ Teſtamenti,
*collocatæ in monte ſuo ſancto Sion, exaudivit me ſe invocantem: * 9 propterea*
pacato ego animo inter calamitates ipſas ivi cubitum atque dormitum; & impavi-
de ſomnum cœpi: 10 & tum evigilavi lætus; quia Dominus ſuis me veluti bra-
chiis ſuſtentandum exceperat. 11 Igitur neque poſthac timebo mihi a decem mil-
libus populi, circumquaque irruentis in me: 12 tantum tu Domine exſurge ad
defenſionem mei; & ſalva me ab iſtis oppreſſoribus meis Deus meus: 13 nam &
tu alias eos qui ſine juſta cauſa inimicitias in me exercebant, percuſſiſti ignomi-
nioſe velut in maxilla; 14 ac iſtiuſmodi peccatorum dentes ac rabiem contriviſti.
15 In Domini eſt poteſtate ſalvatio noſtra a malo: 16 & tua eſt Domine benedi-
ctio & beneficentia, quæ venit in populum tuum. *

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendũ.*

** Pauſatio a pſallendo.*

ORATIONES.

MSS. 1 EFfunde Domine benedictionem tuam ſuper populum tuum: ut tua Reſurrectione muniti, non timeamus ab adverſantium vitiorum [4] millibus circumdari. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 38. 74. 82. 2 QUamvis Domine plurima malignantium multitudo abneget ſalutem noſtram eſſe in te Domino Deo noſtro: nobis tamen ob hoc, robur ſpei multum augetur, quia tu ſuſceptor noſter eſſe dignatus es: [5] obſtruatur itaque

(1) *Vat. 341. duplici verſu:*
11 Non timebo millia populi.
12 circumdantis me.
(2) *Ed. Angl.* 15 Domini eſt ſalus, & ſuper populum tuum benedictio tua. *unico verſu.*
(3) *Eo* Diapſalmate *caret Cod. S. Pauli.*
(4) *Pro* millibus *Pal. 39. habet* malitia.
(5) *Brev. Moz. fol.* 82. obſtruitur.

itaque os loquentium iniqua; cum ſperantes in te miſericordia circumdat aſſidua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 AD te Domine propriæ vocis clamore directo, non verba ingenti ſono perſtringimus; ſed te ad propitiandum toto cordis affectu depoſcimus: exaudi nos quæſumus de monte ſancto tuo Jeſu Chriſto Domino noſtro, cujus nos altitudo erigit, cujus dilatat fortitudo, cujuſque amplitudo confirmat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 87.

4 MUltiplicati ſunt, Domine, qui tribulant nos; ſed tu multus es in miſericordia qui * eruas nos: in nullo enim formidabimus ab imminenti preſſura; [1] ſi tantum tua muniamur, Omnipotens, gratia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 14. 112. 170. 187. * *al.* eruis.

5 EXſurge Domine Deus noſter in auxilium humilium, & in exterminium perſequentium nos: contere adverſarios noſtros, qui nos * a præceptis tuis, doloſis promiſſionibus, & apertis terroribus avertere moliuntur: in nullo enim proficient eorum inſidiæ, ſi tuo muniamur ſemper adjutorio gratiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 141. 156. * *al.* a tuo præcepto.

6 EXaudi nos Domine de monte ſancto tuo, clamantes ad te de peccati profundo: ut qui in mundo citra opera carnis prodiendo, mons factus es magnus; præbe ſolido nobis tuo hærere fundamento, a quo & inſtantium nos non convellat genus tempeſtatum, & inſurgentium feritas te erga noſtrum quieſcat perſeverante præſidium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.* fol. 166.

7 GLoria noſtra, Deus noſter da nobis ut in te ſine fine gloriemur: quoſque feciſti de capitis [2] exaltatione ſublimes, quæſumus ut efficias de totius corporis conſummata ſalute ſecuros: elevet [3] abjectionem noſtram tua magna celſitudo; ut qui humilitate tua a terrenis erigimur, exaltatione quoque tua ad cæleſtia provehi mereamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.* fol. 91. 169.

8 EXſurge Domine non a ſomno, non a loco, non e tempore, immenſe pervigil ſempiterne: ut quia puſillum gregem tuum multi perſequuntur, multi lacerant; tu propitiator atque defenſor adeſto ſpes a turbine, umbraculum ab æſtu: & inſurgentium feritatem, nos quæſumus, & conſilia iniqua deſpicias; & ſævientium in nos dentes ac pedes conteras; & circumdantium nos millia collecta [4] diſperdas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 204.

9 COnfeſſionem noſtram Domine poſt quietem, dignam tuis conſpectibus effice, ut ſicut reſurrectio noſtra in te ſumpſit exordium; ita [5] vita noſtra a te habeat præmium: noſtraque fragilitas tuo muniatur auxilio: ut hoſtium millia rabido nos circumdantium fremitu, tuo di- fol. 212.

(1) *Voculam ſi omittit Brev. Mozarab. fol.* 112.

(2) *Idem Brev. utroque loco a Thomaſio indicato legit*, exultatione *pro* exaltatione.

(3) *B. fol.* 16. elevet abjectionem noſtram tua celſitudo: ut qui humilitate a terra erigimur &c.

(4) *B.* diſperdes.

(5) *B.* ita vita noſtra te habeat præmium &c.

ſpargantur judicio, tuoque conterantur reſpectu, tuiſque jaculis vulnerentur, & plebs ad te condita, a te redempta, ex te ſuſcepta fidei merito, ſanctoque ſemper famulatu ſemper ad te concurrat, tuiſque in atriis te crebro laudatura conſurgat. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 214. 10 DOmine gloria noſtra, caput noſtrum, ne vitiorum gurgite mergamur, exalta; & ne nos multiplex curvet tribulatio, ſublevi: te vero nobis auxiliante, nec multitudo nocebit tribulantium; & ſuperbia in nos frangetur inſurgentium: tuis ergo unionem infunde in populis, qui auctor es & defenſor noſtræ ſalutis. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 222. 252. 366. 11 DOmine Jeſu Chriſte, qui pro nobis ſoporem mortis ideo ſuſcepiſti, ne nos amplius obdormiremus in mortem; dona ut qui te moriente renaſcimur, te etiam vivificante a peccatorum lecto ſurgamus; nec ultra jam obruamur pœna peccati, qui nos redemptos congaudemus pretio ſacri ſanguinis tui. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

De Paſſione Domini.

fol. 187. 12 DOmine contra multiplicationem[1] tribulantium nos fortis propugnator occurre; & adverſus multitudinem inſurgentium in nos, pius defenſor aſſiſte; ſitque benedictio tua ſuper populum tuum, ut qui ſalutem animæ noſtræ in te eſſe denegant, te Salvatorem noſtrum ipſi ſibi ſua expugnatione cognoſcant. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 26. 346. 13 TU es Domine ſalus, & tua eſt ſalus: hanc gaudemus in nobis largitam; hanc[2] etiam uſque in finem a te petimus largiendam: effunde, quæſumus, ſuper populum tuum benedictionem tuam, ut privetur maledictio pœnæ, & diteſcat in nobis fructus juſtitiæ[3] atque lætitiæ. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS IV.

In finem in carminibus Pſalmus David.

[In editione Romana: *In finem pſalmus cantici David.*]

Beda.

Senſus ſpiritualis.

[4] *Finis* legis eſt Chriſtus ad juſtitiam omni credenti, qui eſt omnium bonorum glorioſa perfectio; ſive ut quibuſdam placet, pro nobis dictum eſt, in quos *finis* ſæculorum advenit. *Pſalmus* autem eſt organum

(1) *Inter ea quæ corrigenda eſſe, atque addenda notaverat Thomaſius ejus loci reſpectu legitur*: adde in margine *al.* tribulationum, & adde hunc alterum numerum 245. *At quum ea Oratio in Breviario Mozarabico quantum obſervavimus, ſolum occurrat ad paginam* 187. *hinc ex compoſito eam emendationem omittendam eſſe duximus.*

(2) *B. fol.* 26. *neſcit vocem* etiam.

(3) *B. fol.* 345. *voces* atque lætitiæ *prætermittit.*

(4) *Ex MS. Pal.* 39. *præmittendum huic titulo conſtat*: Propheta increpat Judæos. Finis &c.

num musicum, capite sonorum, quo divina præconia canebantur. *Canticum*, quod supernas laudes humanis vocibus personabat. Sed hæc ideo videntur esse sociata, quia & instrumentis musicis & choris psallentium sacrificiis cælestibus consona vociferatione canebantur. Sic istis verbis omnibus commonemur, de Domino Christo *Canticum* istud esse dicturum.

Per totum Psalmum verba sunt sanctæ matris Ecclesiæ. In parte prima rogat ut ejus audiatur oratio, increpans infideles, qui colentes falsos deos, culturam veri Domini negligebant. *Cum invocarem exaudivit me Deus justitiæ meæ: in tribulatione dilatasti mihi*. Secunda commonet generalitatem, ut relicta superstitione fallaci, sacrificium justitiæ debeat immolare; & ut Gentilium mentes facta promissione converteret; ingentia commemorat Dominum præstitisse Christianis beneficia. *Filii hominum usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem: & quæritis mendacium?*

Eusebius Cæsariensis. Prophetia Davidis de iis quæ passus est. *Quotidie ad Completorium.*
S. Athanasius. Psalmus invocationis. *

Psalmus ad precandum.

1 CUM INVOCAREM exaudivit me Deus justitiæ meæ: **Propheta.**
2 in tribulatione dilatasti mihi.
† 3 miserere mei: & exaudi orationem meam.
† 4 Filii hominum, usquequo gravi corde?
5 ÷ [1] ut quid: diligitis vanitatem; & quæritis mendacium?
DIA-

In perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Cum sæpenumero injuste oppressus Deum invocarem in defensionem meam, semper me exaudivit Deus Judex & testis justitiæ & innocentiæ meæ. 2 Quoniam autem Domine in quacumque tribulatione mea tu mihi cor angustiatum dilatasti, & exhilarasti; 3 nunc quoque miserere mei, & exaudi orationem hanc meam. 4 Vos autem filii hominum persecutores mei, quousque tandem eritis gravi & obstinato in malis corde contra me? 5 ad quid*

* Ezechias contra æmulos suos de auxilio Domini gloriatur, corripiens eosdem, ne in mendacio confidant, sed desinentes a malis cogitationibus, semper Deo serviant. Aliter. *Propheta increpat Judæos*. Aliter Arnobius exponit: Quia Deus Justitiæ exaudivit in Cruce positum Filium suum, contra quem irascentes Judæi peccant usque hodie.
Psalt. Syr. Davidis de iis, quæ perpessus est. Vers. xx.
Psalt. Arab. Davidis. Vers. xv.
S. Hieron. Totus Psalmus ad Christum, & per Christum ad justos referendum est.

(1) *Ejus loci obelum præterit Cod. S. Pauli, nec immerito. Consule Tom. II., ad locum præsentem.*

DIAPSALMA;

† 6 ※ Et : scitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum suum :
7 dominus exaudiet ÷ me : cum clamavero ad eum .
℣. 8. Ephes. IV. 26. † 8 irascimini ; & nolite peccare ;
9 quæ dicitis in cordibus vestris , in cubilibus vestris compungimini .

DIAPSALMA .

† 10 sacrificate sacrificium justitiæ ; & sperate in Domino .
11 Multi dicunt ; *Quis ostendit nobis bona ?*
† 12 Signatum est super nos lumen vultus tui Domine :
13 dedisti lætitiam in corde meo .
† 14 A fructu frumenti , vini ÷ & olei : sui , multiplicati sunt :
℣. 15. Psal. III. 6. † 15 in pace in idipsum dormiam & requiescam ;
† 16 quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me .

quid vanam spem me perdendi amatis ; & quæritis contra me fictam falsamque calumniam . * *6 Et nunc saltem agnoscite quod Dominus me sibi sacratum ac devotum admirabilem fecerit mirabili protectione sua :* 7 *& quod idem Dominus me semper exaudiet , cum ad eum clamavero ut me defendat .* 8 *si irati estis mihi animo vestro ; vel saltem opere ipso ne peccetis :* 9 *quinimmo de iis malis quæ cogitando dicitis in animis vestris , tunc saltem compungimini aculeo pœnitentiæ , cum quieti eritis in lectis vestris .* * 10 *tum Deo offerte ceu sacrificium , justitiam probitatemque vitæ : & spem vestram in Domino collocate ; & ut vos quoque consequamini bona .* 11 *At multi amatores mundi dicunt :* Ecquis nobis monstrat & exhibet bona mundi , quæ optamus & quærimus ? 12 *Sed super nos o Domine , qui in te spem totam posuimus , lux illa & favor benignæ faciei tuæ sursum erecta manet tamquam signum quoddam & vexillum , ad ostendendum nobis vera atque perennia bona :* 13 *quorum quoque bonorum lætam spem immisisti in cor meum .* 14 *Et illi quidem amatores mundi præ copioso fructu frumenti , vini & olei sui , multis divitiis fallacibus curisque aucti sunt .* 15 *at ego mea sorte contentus , cum pace & tranquillitate animi simul obdormiturus cubabo & in somno quiescam :* 16 *propterea quod seorsum ab illis mundi amatoribus , tu me Domine habitare fecisti in supernorum bonorum spe bona .*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum .*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum .*

MSS. ORATIONES.

1 EXaudi nos , [1] quæsumus , Domine ; & in tribulationibus nostris miserere nobis : & qui solus magnificaris in populis , spiritualem lætitiam tribue , in spe futurorum munerum constitutis . Per Dominum nostrum &c.

DUM

(1) *MS. Pal. 39. nescit vocem* quæsumus *ejus loci .*

2 DUM te, omnipotens Deus, nostræ delinquentiæ reddunt adversum, tua inspiratione, quæsumus, nostra te invocatio propitium, & confessio faciat esse placatum; ut te miserante, nec tribulatio sæcularis nostram mentem dejiciat; nec persuasio nociva possideat; nec infidelitas tenebrosa concludat: sed vultus tui super nos signato lumine fulgeamus; semperque in eodem splendore, stabilitate veræ fidei gradiamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 77.

3 SIngulariter in spe tua constitue [nos Domine,] ut quia hic per fidem ambulamus & non per speciem; spes ipsa nos ad rem promissionis adducat, quæ desiderium nostrum tolerantiæ exspectatione sustentet, & charitate consummet. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 82.

4 CUM invocamus te, exaudi nos Christe, qui es justitia nostra; ut qui pro impiis tribulationum es perpessus injuriam, supplicantibus nobis dones indulgentiam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 159. *De Passioni Domini*.

5 DEus justitiæ nostræ, invocantibus te nobis propitius appare; ut & sacrificium vespertinum sacrificemus; [1] & ad præmia cælestia te auxiliante perveniamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 177.

6 DOmine qui semper invocantibus ades, & in tribulatione constitutis opem ferre misericordiæ delectaris, [2] dona ut odientes sæculi vanitatem, refutantesque mendacium, Christum tuum (quem a te magnificatum agnoscimus) nostrum esse summum æternumque præmium gaudeamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 51. 54.

PSALMUS V.

In finem: pro ea quæ hereditatem consequitur: Psalmus David.

Beda.

[*Pro ea quæ hereditatem consequitur*,] id est, pro Ecclesia, quæ Christo resurgente bonorum spiritualium dona percepit: quæ & ipsa nonnumquam Domini vocatur *Hereditas*, cujus pretioso est sanguine comparata; unde dictum est: *Postula a me; & dabo tibi gentes hereditatem tuam*. Sensus spiritualis.

Totus hic psalmus a persona catholicæ profertur Ecclesiæ: quæ prima sectione orationem suam poscit audiri, hæreticos & schismaticos prædicans a Domini muneribus excludendos: *Verba mea auribus percipe Domine*

(1) *Quæ uncis clausa illic primò erat* & *copula, quum retineat Breviar. Moz. ab iisdem liberavimus.*

(2) *Brev. fol.* 54. *omissa vocula* ut, *ait:* dona odientes &c. *quod tamen apertum esse mendum videtur.*

mine; intellige clamorem meum. Secunda sectione per intellectum Scripturarum divinarum recto tramite dirigi se ad illam felicem patriam divino munere deprecatur; perfidos inde asserens fieri funditus alienos: ad postremum commemorans præmia Beatorum, ut una prædicatione & malos prædicta pœna converteret, & justos promissa præmia concitarent: *Domine deduc me in justitia tua:*

Feria II. ad Matutinū. *Eusebius Cæsariensis.* Oratio ex persona Ecclesiæ.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 VERBA [1] MEA auribus percipe Domine;
2 intellige clamorem meum:
† 3 intende voci orationis meæ,
4 rex meus, & Deus meus:
† 5 quoniam ad te orabo Domine.
6 Mane exaudies vocem meam:
† 7 mane astabo tibi; & videbo
8 quoniam non Deus volens iniquitatem [2] ÷ tu es :
† 9 neque habitabit juxta te malignus:
10 neque permanebunt injusti ante oculos tuos.
† 11 odisti omnes qui operantur iniquitatem:
12 per-

In perpetuum decantandus pro Ecclesia quæ hereditatem consequitur regni cælestis, Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1. *Benignam aurem præbe Domine verbis precum mearum; 2 percipe validum clamorem cordis mei; 3 attende voci deprecationis meæ, 4 o Rex meus cui servio; & Deus meus quem colo: 5 quia ad te Domine precabor. 6 Domine hoc mane atque citissime exaudi supplicem vocem meam: 7 nam hoc mane ante alia opera mea coram te stabo; & animo prospiciam & contemplabor 8 quod tu non sis Deus qui bene velis & ames iniquitatem: 9 & quod apud te non sit habitaturus in cælo malignus ullus; 10 & neque iniqui sint coram oculis tuis permansuri aspectu tuo beati. 11 odisti enim Do-*

* Ezechias post infirmitatem gratias agit Domino, & adorat in Templo. Aliter: Vox Christi ad Patrem.

Psalt. Syr. Davidis oratio ex persona Ecclesiæ, cum mane adiret Domum Domini. Vers. xxvii.

Psalt. Arab. Davidis dictus est ab eo de hæreditate. Vers. xiii.

S. Hieron. De Ecclesia, quæ in fine & consummatione mundi hereditatem consequutura est universis nationibus Christo credentibus, Psalmus iste contexitur, denique & ex persona ejus oratio ad Dominum dirigitur.

(1) *MS. Vat. 342.*
1 Verba mea auribus percipe Domine intellige clamorem meum
2 intende voci orationis meæ, rex meus, & Deus meus

(2) *Ejus loci obelo caret S. Pauli MS.*

12 perdes ÷ omnes ⁘ qui loquuntur mendacium :
† 13 virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus.
† 14 Ego autem in multitudine miſericordiæ tuæ intioibo in domum tuam :
15 adorabo ad templum ſanctum tuum in timore tuo.
† 16 Domine deduc me in juſtitia tua [1] propter inimicos meos :
17 dirige in conſpectu tuo [2] viam meam.
† 18 quoniam non eſt in ore eorum veritas ;
19 cor eorum vanum eſt :
† 20 ſepulchrum patens ÷ eſt ⁘ guttur eorum : ℣. 20. Pſalm. XIII. & Rom. III. 13.
21 linguis ſuis [3] doloſe agebant.
22 Judica illos Deus :
† 23 decidant a cogitationibus ſuis :
24 ſecundum multitudinem impietatum eorum expelle eos :
25 quoniam irritaverunt te ÷ Domine ⁘
† 26 Et lætentur omnes, qui ſperant in te :
27 in æternum exſultabunt ; & habitabis in eis.

28 &

Domine omnes qui operantur id quod eſt iniquum : 12 eoſque omnes perire facies qui mendaciter loquuntur ad proximi perniciem : 13 & abominabitur Dominus meus virum ſanguinarium humani ſanguinis effuſorem atque fraudulentum. 14 Ceterum ego fretus multa miſericordia tua Domine, precaturus introibo in domum tuam : 15 ibique me proſternam verſus ſanctuarium templi ſancti tui cum timore ac reverentia tui : teque ita precabor. 16 Domine deduc me per viam juſtam qua itur ad te, propter inimicos meos inſidiatores viæ meæ : 17 tu directum coram te facito iter vitæ meæ. 18 in eorum namque inimicorum meorum ore ac ſermone nihil veri dicitur & recti : 19 eorumque animus vanus eſt, rebus inanibus occupatus, & inſidioſus : 20 fauces eorum exhalantes fœtida verba, ſunt velut apertum ſepulchrum corrupti cadaveris : 21 ſuiſque linguis jam pridem utebantur ad dolum, blande ſed ficte loquentes. 22 Tu Deus juſte ejuſmodi mendaces vanos atque doloſos judica atque condemna : 23 a malis conſiliis ſuis quæ excogitaverant, excidant re infecta : 24 & prout ſuarum impietatum multitudo poſtulat, longe eos expelle & ejice ex conſpectu tuo : 25 quia te Domine exacerbaverunt, & ad iram vindictamque provocaverunt. 26 Contra vero lætentur omnes qui in te ſperant : 27 hi in æternum exſultabunt,

te-

(1) *Vat. Mſs.* 341. & 342.
16 Domine deduc me in juſtitia tua,
17 propter inimicos meos dirige in conſpectu tuo viam meam.
Ed. Alex.
16 Domine deduc me in juſtitia tua,
17 propter inimicos meos
18 dirige in conſpectu tuo viam meam.
(2) *MS. S. Pauli*, viam tuam.
(3) *Vat.* 341. & 342. *unico verſu*.
21 Linguis ſuis doloſe agebant, judica illos Deus.

† 28 Et gloriabuntur in te ∸ omnes ‡ qui diligunt nomen tuum :
29 quoniam tu benedices justo .
† 30 Domine ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos .

teque laudabunt ; & tu habitabis cum eis ab omni malo protegens eos . 28 Et hic interim gloriabuntur de te omnes qui majestatem tuam diligunt ; 29 propterea quod tu benefaciendo benedices homini justo . 30 Domine ut scuto quodam bonæ tuæ erga nos voluntatis undique nos circumcinxisti ac defendisti , ne nos læderent inimici .

ORATIONES.

MSS. 1 PIE [1] Domine , qui adtriti cordis gemitum , priusquam proferatur , intelligis ; effice nos , quæsumus , templum Paracliti , ut mereamur scuto cælestis benevolentiæ coronari . Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejusdem Spiritus Sancti per omnia sæcula sæculorum . *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 83. De resurrectione Domini. 2 REX noster & Deus noster , depelle a cordibus nostris erroris & ignorantiæ noctem , ut renovando nos in novum hominem ; mane nostras [2] exaudias voces , fac nos in bonis operibus tibi adstare diluculo ; & ad contemplandum te , nobis resurrectionis tuæ tribue sacramentum . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .]

fol. 55. 95. 3 DEduc nos Domine in bonis , ac dirige in conspectu tuo viam nostram , ut fides nostra [3] salutaris tui vocatione , te qui es Rex noster & Deus noster , & vestigio comitetur innoxio , & cursu occupet expedito . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 130. 4 CLamoris nostri intelligens orationem , clarifica lucis æternæ præsentia , mane tibi adstantium vota , dieique perennis ita præcipe in nobis candorem effulgere ; ut tetræ noctis lassitudo , & erroris amicta caligo aufugiat ; Sol quoque verus suo nos radio lustrando custodiat . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 156. 5 DEus qui odio habes omnes qui operantur iniquitatem , charitatis munimine nos reple , ut aliquando ad te conversi , doloris sui sentiant cumulum , qui contra te loquuntur mendacium . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 156. 6 IN ore inimicorum tuorum , Domine , veritas non est , quia dum a te in intimis avertuntur , cor eorum vanitate destruitur : da ergo nobis ut sic lingua nostra cum puritate conscientiæ acceptum tibi deferat hymnum ; ut patens malignitatis non efficiatur sepulchrum . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Auri-

(1) *Pal. MS.* Piissime Domine &c.
(2) *Et fol. 55. ejusdem Brev. Mozarab. ea oratio legitur ubi pro* exaudias *habetur* exaudiens .
(3) *fol. 95.* Salutaris nostri vocatione ad te qui rex noster es , & vestigio &c.

7 AUribus tuis omnipotens Deus percipe verba oris nostri, & tuorum diluculo clamorem pie scrutator intellige; ac tuæ voluntatis scuto ita nos præmuniri concede, ut vitiosa suggestio mentis nostræ non valeat inrepere: sit quoque orandi ad te jugis ac fida devotio, ut contemplatio tua nobis tribuatur in matutino. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 56.

8 EXspectatio salutis nostræ Domine verba supplicum precibus ad te directa, sacris auribus percipe; & occultum cordis clamorem, occultorum scrutator intellige; ut ea quæ non timemus admittere, & erubescimus pandere, tu Rex noster miseratus dimittas, & placatus indulgeas: ut oratio confitentium mane ad te perveniat, & tuæ clementia pietatis a te donata succurrat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c. fol. 107.

9 ECce lætatur in te, Domine, Martyr tuus Sebastianus, & in te gloriatur, quia a te coronatur: petimus ergo te Domine Deus quantis possumus precibus, ut quia ejus hodierna die festa solemnia celebramus, nostrorum veniam delictorum consequi mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 335. *De Sancto Martyre.*

PSALMUS VI.

*In finem, in carminibus: Psalmus David: * pro octava.* * I. Paralipom. XV. 21.

[In editione Romana. *In finem in hymnis: Psalmus David: pro octava.*]

Beda.

In finem jam notum est. *Hymnus* est laus Divinitatis, metri alicujus lege composita. *Pro Octava*, Domini significat adventum, quando finita sæculi hebdomada, ad judicandum veniet mundum; unde psalmus iste cum tremore maximo facit initium. Sensus spiritualis.

Quatuor modis in hoc psalmo confitens exorat. In exordio benevolum sibi judicem facit, animum ejus demulcens a potestate judicii, ab infirmitate sua, a consuetudine parcendi: *Domine ne in furore tuo arguas me; neque in ira tua corripias me*. Secunda divisione narrat ærumnas proprias, quibus afflictus & contristatus ingemiscit: *Laboravi in gemitu meo* &c. Tertia sequestrat se a malis; quod bono Judici noverat esse gratissimum, ut ab illis mens redderetur aliena, quibus & ipsa justitia probatur adversa: *Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem*. Ad extremum conturbat & repudiat omnes iniquos, quoniam cum ipsis nolebat habere ullatenus portionem: *Erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei*.

Eusebius Cæsariensis. Documentum confessionis. *Dominica ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

* Ezechias infirmatus invocat Dominum causans fragilitatem humanæ naturæ. Aliter. *Vox Christi ad Patrem*. *Lege ad Lazari resurrectionem*. Nota ordinem disputationis mysticæ, quia quinto Psalmo mane hereditas danda promittitur, in sexto resurrectio judicii pertimescitur. *Psalt.*

Psalmus I. Pœnitentialis ad supplicandum.

Propheta.

℣. 1. Psal. XXXVII 1.

1 DOMINE ne in furore tuo arguas me:
2 neque in ira tua corripias me.
† 3 Miserere mei Domine; quoniam infirmus sum:
4 sana me Domine; quoniam conturbata sunt ossa mea;
† 5 & anima mea turbata est valde.
6 Sed [1] tu Domine usquequo?
† 7 convertere Domine [2] ÷ & : eripe animam meam:
8 salvum me fac propter misericordiam tuam:
† 9 quoniam non est in morte qui memor sit tui:
10 in inferno ÷ autem : quis confitebitur tibi?
† 11 Laboravi in gemitu meo:
12 lavabo per singulas noctes lectum meum:
13 lacrymis meis stratum meum rigabo:
† 14 turbatus est a furore oculus meus:

15 inve-

℣. 9. & 10. Psal. XIX. 10. LXXXVII. 11. CXIII. 17. CXVII. 17. Isa. XXXVIII. 18. Baruch. II. 17.

℣. 14. Iob. XVII. 7. Psal. XXX. 10. XXXVII. 11. LXXXVII. 10. Thren. V. 17.

In perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, Psalmus Davidi inspiratus, super cithara octo chordarum, aut, super octavo sono.

PROPHETA. 1 *Domine ne me redarguas scelerum meorum, cum tuo (ut humano more loquar) furore, sed cum misericordia*: 2 *neque velut iratus graviore tua punitione me castiges atque emendes*. 3 *Miserere mei Domine, quia viribus imbecillus sum & languidus*: 4 *sana me Domine quia omnia ossa, robora & membra mea conturbata sunt & conterrita*: 5 *quin & anima ipsa mea vehementer turbata est & terrefacta*. 6 *Verum tu Domine quousque differes mei misereri, meque sanare?* 7 *verte te benignum ad me Domine; animamque meam libera a conturbationibus tantis*: 8 *& ob tuam misericordiam a tot infirmitatibus atque terroribus salva me antequam moriar*: 9 *quia in morte illa æterna non est amplius aliquis qui pie recordetur tui, seque convertat ad te*: 10 *porro in inferno quis tibi tuas amplius profitebitur laudes?* 11 *Ecce Domine ego multum laboravi & defatigatus sum ob continuum gemitum meum*: 12 *& adhuc insuper per noctes singulas lavabo & quasi natare faciam in lacrymis lectum meum*: 13 *totumque stratum meum lacrymis meis uberrimis madefaciam*: 14 *etiam oculus ipse meus turbatus est & caligavit præ grandi amaritudine*

Psalt. Syr. Documentum, & commonitio, simulque de gratia. Vers. XXVII.
Psalt. Arab. Davidis. in supplicationem pro peccato suo. Vers. XXI.
S. Hieron. Pœnitentiæ Psalmus est, & non emendari refutat, & corripi, sed in furore, & in ira, quia infirmus sit, & turbata sint ossa ejus.

---

(1) *MS. S. Pauli*. Et tu Domine &c.
(2) *Secundis curis heic in eodem MS. S. Pauli addita legitur copula &, nullo tamen notata obelo. Confer tom. II. ad hunc locum.*

15 inveteravi inter omnes inimicos meos.

† 16 Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem : ℣. 16. Matth. VII. 23. XXV. 41. Luc. XIII. 27.

17 quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei :

† 18 exaudivit Dominus deprecationem meam :

19 Dominus orationem meam suscepit.

† 20 Erubescant & conturbentur ※ vehementer ⁝ omnes inimici mei :

21 convertantur & erubescant ÷ valde ⁝ velociter.

ritudine qua me furor tuus implevit : 15 jamque consenui & consumptus sum viribus inter omnes inimicos meos, mihi jugiter insidiantes. 16 Recedite a me inimici mei omnes, qui quod est iniquum facitis : 17 quia Dominus jam exaudivit vocem hanc & precem fusam cum fletu meo : 18 exaudivit, inquam, Dominus deprecationem hanc meam ut me liberet a malo : 19 & orationem hanc meam Dominus acceptavit ut me adjuvet ad bonum. 20 Itaque pudore suffundantur, & terrefacti turbentur valde omnes inimici mei ob insperatam illis salvationem meam : 21 frustratique spe sua, valde subitoque avertantur retrorsum, ac in fugam versi verecundia profundantur.

ORATIONES.

1 EXauditor omnium Deus, exaudi nostrorum fletuum supplicem vocem; & tribue infirmitatibus nostris perpetem sospitatem, ut dum dignanter gemitum nostri laboris suscipis, tua nos semper misericordia consoleris. Per Dominum. MSS.

2 MIserere nobis Domine, miserere, ne nobis peccatorum infirmitas afferat mortem : sana nos Domine, ut anima turbata per culpam, sit tranquilla per gratiam : * infunde medicinam præstare delictis. ℟. *Amen*. [Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozara. fol. 77. * *for.* indulge.

3 ERubescant & confundantur omnes inimici mei, Domine; & qui irrisores sunt crucis tuæ, & captores orationis nostræ; suscipe ergo orationem fidelium, & castra abjice exterorum, ut dum oratio Ecclesiæ ad te dirigitur, omnis per te infidelitas confundatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c. fol. 153.

4 CHriste Dei Filius, cujus ossa & anima in passione turbata est, sana plagam cordis nostri, ut confirmatis virtutum ossibus, sic passionis tuæ concinamus præconia, ut resurrectionis conlætemur impensius gloria post futura. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 158. *De Passione Domini*.

5 DEI Patris unigenite Fili Christe, cujus divinitatis oculos sic passionis injuria non turbat, ut tamen passione ipsa in solo homine assumpta, excipiat nos famulos tuos; in quorum via amaritudinis, & oculus caligavit, & vita inter inimicos posita veterascit; sic a nobis accessum exclude totius malitiæ, ut compotes habeamur fœlicitatis æternæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 158. *Item de Passione*.

fol. 159. Item de Passione. 6 TE, Jesu, pro impiis laborasse in gemitu credimus passionis; ideo petimus ut singulare exemplum patientiæ tuæ proficiat ad emolumentum animæ nostræ, quo per singulas noctes sic lectum stratumque nostrum rigemus in lacrymis, ut continua capiamus præsidia sanctitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 159. 7 SAlva nos Domine propter misericordiam tuam, quos scis infirmari propter iniquitatem propriam: & quoniam turbata est anima nostra ob metum tuorum justorum judiciorum, requiescat propter jucundissimum indulgentiæ tuæ donum; [1] & eam percipiat ad sanitatis præmium, qui suorum confitetur vulnera peccatorum, ut purgatus per gratiam, veniam suscipiat, & ad te sine confusione perveniat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 161. 8 DIscedant a te Domine omnes maligni, quos utique infidelitatis suæ vorago a te discedere fecit; non quo ipsi pœnali ultione a te perituri recedant, sed ut infidelitatis eorum discedente protervia, mitissima levi jugo tuo sua colla submittant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 53. 55. 9 DOmine ne in ira tua nos arguas, neque in tuo nos furore corripias; sed ab asperitate verberis [2] unge clementia lenitatis, ut non perditionem pœna, sed eruditionem nobis tua conferat disciplina. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 60. 10 PRecamur Domine ut nos in ira tua non arguas, & furorem tuum in nos desævire non finas, sed placidus corrector tolle peccandi usum; ne nos arguendo durius, propellat ad nihilum; miserere ergo infirmitati nostræ; & famulorum tuorum omnium fidelium infirmorum tuam imperti medelam: & quos cernis proprio turbari peccato, quietos deputa misericorditer indulgendo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 60. 11 ADesto, quæsumus, Domine supplicibus nostris, & quibus austeritatem justæ correctionis infligis, propitius adhibe auxilium misericordissimæ consolationis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

Ex Albino Flacco col. 229. 12 UT ne in furore & ira tua animas famulorum tuorum Domine arguas, deprecamur; sed cuncta peccaminum labe mundatis, tuæ pietatis dono refrigerii locum concede. Per Dominum &c.

PSALMUS VII.

Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Jemini.

Beda.

Chusi interpretatur *Æthiops*: quo nomine Saul propter sanguinarios & crudeles mores exprimitur: & appellatur *Filius Jemini*; quia de illius stirpe descendit, ut * Regum historia narrat. Allegorice autem *David*, Chri-

* 1. Reg. IX. 1.

(1) *B. fol. 159.* & eum: *quod vocem* donum *præcedentem respicere posset*.
(2) *B. fol. 53.* unge nos clementia &c.

Christum: *Æthiopem* vero, persequentem populum Judæorum intellige. Hujus tituli sensum, * Hieronymum secutus exposui: quia sunt (ut ipse est testis) qui hunc psalmum contra Absalon putant esse cantatum, quando *Chusi* amicus David destruxit consilium Achitophel: quos sciendum est vehementer errare: primo quia nomen *Chusai* per *samech* litteram scriptum est: hic vero per *sin*: deinde quod numquam David qui ducibus exercitus sui præceperat, *Parcite puero Absalon*; de morte illius loqueretur; *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem; lacum aperuit* & cetera: maxime qui hunc mortuum operto capite flevit: ad extremum quod ille amicus David, filius *Arachi*; hic vero *Filius Jemini* scribitur. * In comment. Psalm. Tom. 7.

Causam ergo suam Propheta trahens in futurum mysterium Domini Salvatoris; in prima divisione, ex sua persona Dominum deprecatur, ut ab omnibus persecutoribus ejus virtute liberetur: *Domine Deus meus in te speravi*. Secunda sectione idem Propheta rogat ut resurrectionis ejus gloria manifestata subveniat: *Exsurge Domine in ira tua* & reliqua. Tertia [ipsum] introducit loquentem per id quod factus est humilis, ut secundum justitiam suam veritatemque judicetur; malos ultione deterrens, bonis gratuita præmia compromittens: *Judica me Domine secundum justitiam meam*. In quarta parte iterum Propheta loquitur, commonens Judæos ut metu futuri judicii a proposita iniquitate discedant; ne meritas luere debeant ultiones: *Deus judex justus & fortis & patiens: numquid irascitur per singulos dies?* Potest iste Psalmus etiam in persona * Dominici [1] hominis intelligi; si modo ea quæ ibi humiliter dicta sunt, [2] ad nostram * infirmitatem referantur, quam ille gestabat. Sensus spiritualis. * S. August. in hunc Psalm. & Retractat. l. 1. 19. num. 8. * al. humilitatem.

Eusebius Cæsariensis. Davidis confessio, & prophetia vocationis Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum. *Dominica ad vigilias.*

1 DOMINE [3] Deus meus in te speravi:

2 salvum me fac ex omnibus persequentibus me; & libera me: † 3 ne Propheta.

Psalmus Davidi inspiratus; quem ipse Domino cecinit pro negotiis illis Chusi [quo nomine significatur *Æthiops*] de stirpe Jemini ex tribu Beniamin.

PROPHETA. 1 *Domine Deus meus ego in te speravi semper: 2 salva me*

* Ezechias ab hostibus calumniatus, & a suis proditus Domino supplicat imprecatus ejus judicium in eos, qui mendaciter innocentem accusabant.

Psalt. Syr. Conversio gentium ad fidem, & confessionem Trinitatis. Vers. XXVII.

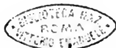
Psalt. Arab. Vers. XXXV.

(1) *MS. eo loci pro voce* hominis *legit* nominis. (2) *Idem MS.* ad nostram humilitatem referantur &c.

(3) *Uterque Vat.* 341. & 342.

1 Domine Deus meus in te speravi, salvum me fac

2 ex omnibus persequentibus me & libera me.

† 3 ne quando rapiat ut leo animam meam;
4 dum non eſt qui redimat, neque qui ſalvum faciat.
† 5 Domine Deus meus, ſi feci iſtud;
6 ſi eſt iniquitas in manibus meis;
† 7 ſi reddidi retribuentibus mihi mala:
8 decidam merito ab inimicis meis inanis:
† 9 perſequatur inimicus animam meam & comprehendat;
10 & conculcet in terra vitam meam;
11 & gloriam meam in pulverem deducat.
※ *DIAPSALMA*:
† 12 Exſurge Domine in ira tua:
13 & exaltare in finibus inimicorum meorum.
† 14 ※ Et : (1) exſurge ÷ Domine Deus meus : in præcepto quod mandaſti:
15 & ſynagoga populorum circumdabit te.
† 16 & propter hanc, in altum regredere: (2)
17 Dominus judicat populos.
† 18 Judica me Domine ſecundum juſtitiam meam:

19 &

me ergo, & libera me ab omnibus perſequentibus me: 3 ne forte aliquando
Æthiops iſte filius Jemini prædabundus ut leo rapiat ferociter animam & vitam
meam: 4 cum præter te nemo ſit qui me jam jam captivandum redimat; neque
qui me ab ejus manibus ſalvet: 5 Domine Deus meus, ſi feci hoc criminis quod
ille mihi imputat: 6 ſi eſt iniquum aliquod adverſum eum in operationibus meis:
7 ſi ego viciſſim mala rependi iis qui mihi e contrario mala reddebant pro bonis:
8 ſi hæc, inquam, feci; merito ſane decidam ex inimicis illis meis vacuus,
& omni ſpe mea fruſtratus; 9 merito Æthiops inimicus hic meus perſequatur
& apprehendat animam vitamque meam; 10 & merito me adhuc viventem
ſternat in terram, & ſuis pedibus conculcet; 11 honoremque meum in pulve-
*rem collocet ſepulchri. * 12 Exſurge (ut ita dicam) Domine cum ira tua ad*
vindicationem, qua me defendas: 13 ac te excelſum eſſe demonſtra in finibus
ac regionibus ejuſmodi inimicorum meorum: 14 & expergiſcere (ut ita dicam)
Domine Deus meus ad ulciſcendum præceptum de non inferenda injuria, quod
tu mandaſti & iſti violaverunt: 15 & horum populorum congregatio a te judi-
canda, circumſtet tribunal tuum: 16 & ob hanc rem tu judicaturus redi (ut
ita loquar) ad altitudinem ſolii tui. 17 jure namque populos omnes judicatu-
rus eſt Dominus omnium. 18 Itaque judicium pro me facito Domine, prout po-
ſtulat

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vallarſio hoc in loco accinit MS. S. Pauli ſolam vocem* Domine *obelo confodiens.*
(2) *Vatic. uterque 341. & 342. unico verſu habent.*
16 & propter hanc in altum regredere,
Dominus judicat populos.

19 & ſecundum innocentiam meam ſuper me.
† 20 conſumetur nequitia peccatorum: [1]
21 & diriges juſtum,
22 ſcrutans corda & renes Deus. ℣. 22. I. Paral. XXVIII. 9. Jerem. XI. 20. XVII. 10. XX. 12. Apocal. II. 23.
† 23 juſtum, adjutorium meum a Domino,
24 qui ſalvos facit rectos corde.
† 25 Deus, judex juſtus fortis [2] ÷ & patiens ⁝
26 numquid iraſcitur per ſingulos dies?
† 27 Niſi converſi fueritis, gladium ſuum vibrabit: ℣. 27. Deut. XXXII. 41.
28 arcum ſuum tetendit, & paravit illum;
† 29 & in eo paravit vaſa mortis:
30 ſagittas ſuas ardentibus effecit. ℣. 30. Deut. XXXII. 42.
† 31 Ecce [3] parturiit injuſtitiam; concepit dolorem; & peperit iniquitatem, ℣. 31. Job. XV. 35. Iſai. LIX. 4.
† 32 lacum

ſtulat juſtitia hæc mea erga inimicos illos meos quos non læſi; 19 & pro me judica prout exigit innocentia hæc mea quæ in me eſt; quia numquam illis nocui: 20 finiatur, quæſo, malitia hominum peccatorum; & ita hominem juſtum & innoxium recte ac proſpere ſe habere facies, 21 o Deus qui cordium affectiones, intimaſque ſenſuum cupiditates examinas atque cognoſcis. 22 Juſtum eſt auxilium hoc quod mihi in hac juſta cauſa peto & exſpecto a Domino: 23 qui Dominus ſalvat innocentes qui rectum animum habent. 24 Deus judex eſt juſtus & fortis, & lenis, iram differens: 25 numquid enim diebus ſingulis iram punitionemque adducit in eos qui ſingulis diebus peccant? 26 Attamen niſi vos perſecutores mei converſi fueritis ab nequitia ad pœnitentiam, ipſe Deus gladium vindictæ ſuæ acuet, & micantem movebit in vos minabundus: 27 immo juſtitiæ ſuæ arcum jam tetendit; eumque præparavit ad vos ſagittandos: 28 & in eo arcu jam præparavit jacula inſtrumenta mortifera: 29 ſuaſque ſagittas jam perfecit infigendas vobis ardentibus odio mei. 30 Ecce Æthiops hoſtis hic meus inſtar mulieris parturientis niſus eſt ut pareret quid injuſtum contra me: 31 concepitque occulte in animo ſuo laborem ac dolorem quem mihi faceret; & peperit tandem

(1) *Item iidem MSS. Vat.*
20 conſumetur nequitia peccatorum, & diriges juſtum.
21 Scrutans corda & renes Deus juſte.
22 adjutorium meum a Domino, qui ſalvos facit rectos corde.

In hac diſtinctione animadvertendum vocem juſte, *græce noſtris in MSS.* δικαιος *referri non ad vocem* adjutorium, *ſed ad Deum cordium ſcrutatorem: quod & Caſſiodorus ſequitur, & in aliis etiam veterum MSS. obſervari notatum jam erat Cornelio Janſenio Epiſcopo Gandavenſi, Calmeto, aliiſque ad preſentem locum Interpretibus. Eam verborum diſpoſitionem ſequentibus licet totius Pſalmi contextus atque ſignificatus idem maneat; litteralis tamen interpretatio aliqua ratione varietur oportet.*

(2) *Cod. S. Pauli* ÷ & ⁝ patiens.

(3) *Vat.* 341. & 342.
31 Ecce parturiit injuſtitiam:
32 concepit dolorem, & peperit iniquitatem.

MS. S. Pauli ⁜ & ⁝ concepit dolorem &c. *De hoc ſigno videantur quæ diximus ad hunc locum Tom.* II. *noſtræ hujus editionis.*

† 32 lacum aperuit, & effodit eum:

℣. 33. Psalm. IX. 16. LVI. 7. 33 & incidit in foveam quam fecit.

† 34 convertetur dolor ejus in caput ejus:

℣. 35. Proverb. V. 22. XXII. 8. 35 & in verticem ipsius, iniquitas ejus descendet.

† 36 Confitebor Domino secundum justitiam ejus:

37 & psallam nomini Domini Altissimi.

tandem ac propalavit rem iniquam, quam in me machinabatur. 32 *Ipse quidem foveam excidit, eamque profunde refodit, in quam suis ego insidiis caderem:* 33 *verum & ipsemet justo Dei judicio casurus est in foveam ipsam quam fecerat in ruinam meam:* 34 *dolor ille quem mihi faciendum conceperat, in ipsiusmet caput & perniciem revertetur:* 35 *& res illa iniqua adversum me jam parta & in lucem edita, in ejusdem ipsius verticem & ruinam inopinato recidet.* 36 *Igitur profitebor Domino debitas laudes prout merito exigit justitia ejus, qua noxios punit, & innoxios salvat:* 37 *semperque psalmos canam in honorem majestatis Domini altissimi atque supremi.*

ORATIONES.

MSS. 1 SCrutator cordium Deus libera nos a persequentibus nos, & da nobis in tui exspectatione judicii firmam custodiam mentis, ut non retribuamus inimicis mala pro malis. Per Dominum nostrum Jesum &c.

Brev. Mozar. fol. 153. *De Passione Domini.* 2 DOmine Deus sperantem in te Ecclesiam tuam a persequentibus hominibus libera, ut potentia passionis tuæ, qua eam primum liberasti a captivitate diaboli, liberes etiam ab ardoribus supplicii sempiterni. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 159. 3 DOmine Deus salvum fac populum tuum secundum acceptum a te justitiæ donum, in quo sanctæ fidei nobis tribuisti mysterium, ut porrecto titulo Crucis, sic consumatur nequitia peccatoris, ut dirigatur justus per semitas æquitatis. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 55. 160. 182. 4 GLoriose potens ac misericors Deus erue nos ab insidiis inimici: & ne anima nostra a rugientis leonis raptu rapido rapiatur, protectio dexteræ tuæ in nostri custodiam deputetur: ne dum non est qui redimat, ille sævus occidat: aut si non est qui salvum faciat, ille subvertat. Sed tu Leo de tribu Juda in ira tua exsurge; & * severitate judicii, insidiosi hostis catervas interime; nosque in præcepto quod mandasti, credere & permanere concede. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* veritate.

fol. 162. *De Passione Domini.* 5 DOmine Deus sperantem in te tuam Ecclesiam salva, quæ per te, qui pro ea passus es, & ab omnibus persequentibus liberetur; & cum omnibus qui te diligunt, perpetim jocundetur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

6 Do-

6 DOmine Deus ſperantem in te tuam Eccleſiam a perſequentibus omnibus ſalva, & de manu perſequentium potentialiter libera; ac ne quando rapiat vel leo animam ejus, tuis ſemper inroretur virtutibus; ut cujus primum paſſionis completa eſt ſanguine, ejus invicta liberetur a malis omnibus poteſtate. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 187.* *Item de Paſſione.*

PSALMUS VIII.

In finem: pro torcularibus: Pſalmus David.

Beda.

Pro torcularibus, pro Eccleſiæ membris dicit: quia ſicut in *torcularibus* preſſæ uvæ, duriſſimis gigartis comminutis, follibuſque vacuatis, dulciſſima vina profundunt; ſic in Eccleſia de obſtinatis moribus tumidaque ſuperbia, preſſura pœnitentiæ ſuaves lacrymæ ſalutariter exprimuntur. *Senſus ſpiritualis.*

Eccleſia ergo priſci temporis, in qua revera *torcular* quidem corporum eſt, ſed fructus ſalutaris animarum, primo ingreſſu laudes Domini Chriſti læta decantat, majeſtatem ejus prædicans & operationis excelſa: *Domine Dominus noſter* & reliqua. Secundo apertius venit ad hominis naturam, quam de conditione parviſſima, quæ Adam fuerat peccante vitiata, ad magnarum dicit rerum creviſſe faſtigia: ſic Domini Chriſti ex duabus, & in duabus naturis inconfuſis atque diſtinctis, una perſona ſalutariter & indubitanter agnoſcitur: [*Quid eſt homo quod memor es ejus?*]

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de vocatione Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. * *Dominica ad vigilias.*

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 DOMINE Dominus noſter, quam admirabile eſt nomen tuum in univerſa terra! *Propheta.*

† 2 quoniam elevata eſt magnificentia tua ſuper cælos: *℣. 2. Pſal. CXII. 5.*

† 3 ex

In perpetuum decantandus melodia ſuper torcularibus uſitata.
Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Domine Dominator noſtri, o quam grande eſt & mirabile nomen & regnum majeſtatis tuæ in tota terra! 2 nam licet tua magnitudo & gloria longe ſupra cælos ipſos nedum terram, ſublimior ſit, & alta reſplendeat:*

 3 *tamen*

* Admiratur Propheta Dei potentiam, per quam gubernat cunctam mundi molem, gratiaſque agit, quod tantus Creator hominis memoriam ſit habere dignatus. Aliter: Eccleſia laudem dicit Chriſto de fide omnium credentium: lege ad Evangelium Marci.

Pſalt. Syr. Prophetia, quod laudem Oſannis dicturi eſſent infantes & pueri, atque adoleſcentes Domino. Verſ. XVIII.

Pſalt. Arab. Verſ. XVII.

℣. 3. Matth. XXI. 16.

† 3 ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem
4 propter inimicos tuos,
5 ut deſtruas inimicum & ultorem.
† 6 Quoniam videbo cælos ※ tuos : opera digitorum tuorum,
7 lunam & ſtellas, quæ ÷ tu : fundaſti :

℣. 8. Job. VII. 17. Psal. CXLIII. 3. Hebr. II. 6.

† 8 quid eſt homo quod memor es ejus?
9 aut filius hominis quoniam viſitas eum?
† 10 minuiſti eum paulo minus ab Angelis:
11 gloria & honore coronaſti eum:

℣. 12. Geneſ. I. 26. 28.

12 ÷ & : conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum:
† 13 omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus,
14 oves & boves univerſas,
15 inſuper & pecora campi,
† 16 volucres cæli, & piſces maris,
17 qui perambulant ſemitas maris.
† 18 Domine Dominus noſter, quam admirabile eſt nomen tuum in univerſa terra!

3 tamen laudem quoque perfectam tibi paraſti vel ex ore ipſo puerorum pene infantium & pene ſugentium adhuc ubera, clamantium Hoſanna *Hieroſolymis in Templo; 4 idque perfeciſti propter inimicos & adverſarios tuos, principes ſacerdotum & ſcribas; 5 ut hoc modo ſaltem a malitia diſſolveres ac ceſſare faceres inimicum tuum tibi adverſantem, & ſuæ gloriæ inanis defenſorem ac vindicatorem, ne ſuum locum perderent & Judaicam gentem. 6 Ceterum quoniam ego attentius videbo tuos cælos, quæ ſunt opera pulcherrima tuis (ut ita dicam) digitis elaborata; 7 & lunam videbo ac ſtellas, quas tu in cæleſtibus orbibus fundaſti & ſtabiliviſti: 8 idcirco exclamabo mirator, Quantula res eſt homo de luto formatus ut tam benefice tu recorderis ejus? 9 aut quid eſt humana natura illius filii de humano ſemine Davidis, ut tam dignanter eam viſites unione ineffabili Verbi tui? 10 feciſti quidem ipſum filium hominis Chriſtum paulo inferiorem Angelis ſecundum humanitatem: 11 ſed propter paſſionem mortis, gloria reſurrectionis & honore ſeſſionis ad dexteram tuam ornaſti eum veluti corona: 12 eumque conſtituiſti dominum in omnia opera manuum tuarum: 13 omnia namque creata ſubdidiſti pedibus & dominatui ejus, nihil dimittendo non ſubjectum ei, præter te Deum qui ſubjeciſti ei omnia; 14 & minimas etiam creaturas ditioni ejus ſubjeciſti, nempe oves & boves omnes, 15 ac pecora ipſa, præterea & animalia campeſtria & agreſtia: 16 & aves per aereum cælum volitantes, & piſces ipſos maris, 17 qui per varia ejuſdem maris itinera diſcurrunt, & quæcumque moventur in aquis. 18 Domine dominator noſtri, o quam grande eſt & mirabile nomen & regnum majeſtatis tuæ in tota terra!*

ORATIO.

ORATIONES.

1 ADmirabile nomen tuum, omnipotens [1] Domine, supplices exoramus, ut qui omnem creaturam mundi ad usus hominis subjecisti, nos ad tuæ servitutis officium dignos digneris efficere. Per Dominum. MSS.

2 ADmirabilis Domine, tuum nomen laudabile [est] in universis finibus terræ: præsta ergo nobis vanam mundi celsitudinem declinare; ut ex ore nostro tua perficiatur laudatio; & veræ fidei nutrimentis crescat in nos scientiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 232.

3 DOmine admirabilis & immense, humiles nos propitius tam effice quam intende; ut quia nomen tuum admirabile est in omni terra, veritatis in nos solidius cumules disciplinam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 234.

PSALMUS IX.

In finem: * *pro occultis filii: Psalmus David.*

* I. Paral. XV. 20. juxta LXX Super alemot. Iuxta vulgatā: Arcana cantabant.

Beda.

Nomen *Filii* personam significat Domini Salvatoris; nam cum nomen aliquod ad quem pertineat non ponitur, necesse est ut hoc dictum de summitate aliqua sentiatur. *Pro occultis* autem, quod plurali numero posuit, non unum sed utrumque ejus demonstrat adventum. Verum sciendum est in Hebræo haberi; *Pro morte filii*: sed LXX. Interpretes Christi passionem & resurrectionem, quæ ignota prius mundo fuit, per verbum *absconsionis* celare maluisse, ne a gentibus illo tempore facile nosceretur. * Deinde & Symmachus ita transtulit, *Pro victoria de morte filii*; hanc habens consuetudinem ut verbum Hebraicum *Lamnazzeach*, quod LXX. Interpretes, *In finem*; Aquila transtulit, *Τῷ νικοποιῷ* hoc est, *Ei qui præbet victoriam*; ipse verteret, *Ἐπινίκιον*, quod proprie triumphum palmamque significat.

*S. Hieronym. proem. comment. in Danielem.

Totus hic psalmus a persona Prophetæ depromitur. Prima professione lætum se dicit Domino psalliturum quoniam confudit diabolum, cujus culturam adventus sui pia dispensatione destruxit: *Confitebor tibi Domine in toto corde meo* &c. Secunda commonet fideles ut psallant Domino, qui vindicat sanguinem pauperum, & exaltat eos de portis mortis: *Psallite Domino qui habitat in Sion*. Tertia peccatoribus cum Antichristo malorum finem dicit esse venturum: *Convertantur peccatores*. Quarta malorum ipsorum nimietate permotus, conversus ad Dominum, quasi recessisse illum dicit a defensione pauperum, cum malis datur licentia præsumptionis suæ: *Ut quid Domine recessisti longe?* Quinta deprecatur ut tremendi illius Judicii tempus adveniat, quatenus hæc omnia fine celeri transigantur, ne cujuslibet hominis iniquitas ultra prævaleat: *Exsurge Domine Deus, exaltetur manus tua* & reliqua.

Sensus mysticus.

 Eusebius

(1) *MS. Pal. 39. pro* Domine *ejus loci exhibet*, Deus.

Euſebius Cæſarienſis. Mors Chriſti & reſurrectio; & regni acceptio, inimicorumque omnium deſtructio.

Dominica ad Vigilias. *S. Athanaſius*. Pſalmus cum confeſſione. *

Pſalmus ad gratias agendas & ad precandum.

Propheta.

1 CONFITEBOR [1] ÷ tibi ⁑ Domine in toto corde meo:
2 narrabo omnia mirabilia tua:
† 3 lætabor & exſultabo in te:
4 pſallam nomini tuo, Altiſſime:
† 5 in convertendo inimicum meum retrorſum;
6 infirmabuntur & peribunt a facie tua.
† 7 quoniam feciſti judicium meum, & cauſam meam:
8 ſediſti ſuper thronum, [2] qui judicas juſtitiam.
† 9 Increpaſti gentes; ÷ & ⁑ periit impius:
10 nomen eorum deleſti in æternum [3] & in ſæculum ÷ ſæculi ⁑ † 11 ini-

In perpetuum decantandus ſuper occultis judiciis Dei in morte filii, Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Profitebor & celebrabo debitas tibi Domine laudes toto meo cordis affectu:* 2 *& cuncta tua enarrabo opera admiranda erga me geſta:* 3 *lætabor & exſultans gloriabor de te ejuſmodi mirabilium effectore:* 4 *ac majeſtati tuæ pſalmos canam o Deus altiſſime:* 5 *eo quod inimicus ille meus a te averſus fuerit retrorſum atque fugatus;* 6 *& eo quod reliqui quoque ſequaces ejus corruentes debilitandi ſint atque perituri coram te, ipſorum a me injurias propulſante:* 7 *tu enim judicium hoc meum cauſamque meam iſtam feciſti, pro me judicando contra adverſarios meos:* 8 *& in hoc meo negotio veluti pro tribunali ſediſti tu qui judicas juſte.* 9 *Tu minis ac pœnis objurgaſti ejuſmodi gentes iniquas; ſtatimque periit impius ille inimicus meus:* 10 *eorumque omnium nominis*

* Orat Dominum David pro doloſis cogitationibus filii ſui, gratias agens, quod eos non ſequeretur effectus. Poteſt & Ezechiæ congruere gratias agenti poſt Aſſyrii exercitus interitum. Aliter: Eccleſia laudem dicit Chriſto de Judæis, & de Principe Dæmoniorum.

Pſalt. Syr. De Chriſto ſolium ac regnum ſuſcipiente, hoſtemque profligante. Verſ. XLII. Item de incurſu hoſtis in Adam ejuſque generationem, & quomodo depreſſerit Chriſtus ejus arrogantiam. Verſ. XXXVIII.

Pſalt. Arab. Davidis de myſteriis filii quoad gloriam Chriſti, ejuſque reſurrectionem, ac regnum, atque interitum omnium inobedientium. Verſ. LXXXII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus totus in perſona Eccleſiæ per Prophetam de Antichriſto cantatur. Totus Pſalmus per tropologiam ad Chriſti pertinet Sacramentum.

---

(1) *Eum obelum neſcit S. Pauli MS.*

(2) *MS. S. Pauli,* ÷ qui ⁑ judicas: *ſed facile minus bene.*

(3) *Item MS.* ÷ & ⁑ in ſæculum &c. *unde fortaſſe rationem deſumere poſſumus, qua ductus Thomaſius ſimilem obeli notam in prima Pſalterii editione repoſuerit. Vat. 342. eum verſum in duos diſtinguit hoc pacto.*
10 nomen eorum deleſti in æternum,
11 & in ſæculum ſæculi.

† 11 inimici defecerunt frameæ in finem : & civitates [1] ÷ eorum ‡ deſtruxiſti .
† 12 periit memoria eorum cum ſonitu :
13 & Dominus in æternum permanet .
† 14 Paravit in judicio thronum ſuum :
15 & ipſe judicabit orbem ÷ terræ ‡ in æquitate : ℣. 15. & 16. Pſal. XCV. 13. XCVII. 9.
16 judicabit populos in juſtitia .
† 17 & factus eſt Dominus refugium pauperi ,
18 adjutor in opportunitatibus , in tribulatione . ℣. 18. Pſal. XXXVI. 39. XLV. 2. XC 15
† 19 Et ſperent in te qui noverunt nomen tuum :
20 quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine .
† 21 Pſallite Domino qui habitat ÷ in ‡ Sion :
22 annuntiate inter gentes ſtudia ejus :
† 23 quoniam requirens ſanguinem eorum , recordatus eſt ℣. 23. Geneſ. IX. 5.
24 non eſt oblitus clamorem pauperum .
† 25 Miſerere mei Domine : vide humilitatem meam [2] de inimicis meis ,
† 26 qui exaltas me de portis mortis ; 27 ut

nominis memoriam aboleviſti in ſempiternum & in omnia ſæcula : 11 & ita enſes illi & arma ſtrepentia inimici illius mei jam deſierunt in perpetuum ; eorumque civitates evertiſti : 12 periitque eorum memoria & recordatio una cum toto armorum ſuorum ſono atque ſtrepitu : 13 & Dominus æternum manet in ſolio regni ſui . 14 Hic Dominus ſtabilivit ac paravit tribunal ſuum ad judicium faciendum pro me vendicando ab oppreſſoribus : 15 & idem judicaturus eſt cum juſtitia habitatores terræ ; 16 judicaturus eſt , inquam , cum rectitudine omnes populos : 17 & ita Dominus ſe mihi pauperi oppreſſo præbuit veluti tutum locum refugii ; 18 & mihi adfuit adjutor temporibus opportunis cum opus erat , nempe in tribulatione & anguſtia . 19 Omnes igitur qui majeſtatem tuam agnoſcunt, ſpem ſuam in te collocent , 20 Domine quia nunquam ope tua deſeruiſti eos qui te exquirebant & invocabant ad adjutorium ſui . 21 Canite pſalmos Domino *qui domicilium ſanctum conſtructum habet in monte Sion ; 22 ejuſque cogitationes , voluntates & conſilia mirabilia annunciate inter gentes omnes : 23 quia cum eorumdem quærentium ſe ſanguinem effuſum vindicaturus requirit de manu homicidæ , illorum ſe ſemper memorem fuiſſe demonſtrat ; 24 ſeque oſtendit nunquam fuiſſe oblitum deprecationis & clamoris pauperum : quo ego clamore eum olim ita precabar : 25 Miſerere mei Domine ; & humiliationem hanc meam & afflictionem quæ mihi fit ab inimicis meis , commiſerationis oculo vide tu , 26 qui me ſemper erigere ſoles & eripere de portis extremiſque periculis mortis :*

(1) *Ipſam vocem* eorum *neſcit S. Pauli MS. qui & inſequentem proxime vocem* terræ *ſine obelo relinquit .*

(2) *Ed. Oxon. novo verſu diſtinguit .* 26. De inimicis meis .

27 ut [1] annuntiem omnes laudationes tuas
28 in portis filiæ Sion :
† 29 Exſultabo [2] in ſalutari tuo :
V. 30. Pſal. VII. 16. — 30 infixæ ſunt Gentes in interitu, quem fecerunt.
V. 31. Pſal. LVI. 7. — † 31 in laqueo [3] ÷ iſto ⁑ quem abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum.
† 32 Cognoſcetur Dominus, judicia faciens :
33 in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator.

CANTICUM DIAPSALMATIS.

† 34 Convertantur peccatores in infernum ;
35 omnes gentes quæ obliviſcuntur Deum :
† 36 quoniam non in finem oblivio erit pauperis :
37 patientia pauperum non peribit in finem.
† 38 Exſurge Domine : non confortetur homo :
39 judicentur gentes in conſpectu tuo.
† 40 conſtitue Domine legislatorem ſuper eos :
41 ut ſciant gentes quoniam homines ſunt.

[4] ※ *DIAPSALMA* ⁑

Pſalmus X. ſecundum Hebræos. — † 42 UT QUID Domine receſſiſti longe ?
43 deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione ?

† 44 Dum

*mortis : 27 quo omnia tua erga me facta laudanda poſſim annunciare palam 28 in portis & compitis frequentiſſimis urbis Sion : & hæc olim precabar. 29 Nunc vero exſultabo ob tuam Domine mihi allatam ſalvationem : 30 cum gentes adverſariæ meæ demerſæ ſint ac defixæ in ea perditionis fovea, quam mihi fecerant ac pararant : 31 & cum pes eorum, ea ipſa pedicula captus ſit, quam mihi comprehendendo occulte tetenderant. 32 Agnoſcetur plane Dominus cum ſua manifeſte ultionum judicia fecerit : 33 veluti cum peccator ſuarum ipſe operibus manuum captus fuerit atque corruerit. * 34 Revolvantur in infernum peccatores ; 35 eoque revolvantur gentes omnes quæ obliviſcuntur Dei : 36 quia non in perpetuum oblivioni erit pauper ; 37 & patiens exſpectatio pauperum non in perpetuum fruſtrata peribit. 38 Exſurge (ut ita dicam) a longa patientia tua Domine ; ne, quæſo, ſe homo fortificet ac prævaleat : 39 judicentur, quæſo, punianturque gentes impiæ in tuo conſpectu ac tribunali : 40 & tuæ Domine providentiæ permiſſu conſtitue ſuper eos terrificum magiſtrum aliquem vel tyrannum ; 41 ut iſtiuſmodi gentes diſcant & agnoſcant ſe homines eſſe miſeros, & invalidos. 42 * QUARE Domine ita te exhibes ut videaris veluti a nobis abſceſſiſſe atque ſtetiſſe a longe ? 43 ut quid nos diſſimulas in temporibus opportunis,*

* *Canticum interquieſcente Pſalterio ſive muſico inſtrumento.*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat. 341. & 342. unico verſu* 27 ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion.

(2) *Edit. Oxon.* 29 Exultabo in ſalutari tuo : infixæ ſunt Gentes 30 in interitu, quem fecerunt.

(3) *Ejus loci obelum neſcit MS. S. Pauli.*

(4) *Aſteriſcũ illũ præterit idem S. Pauli. MS.*

† 44 Dum ſuperbit impius, incenditur pauper.
45 comprehenduntur in conſiliis, quibus cogitant.
† 46 Quoniam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ;
47 & iniquus benedicitur:
† 48 exacerbavit Dominum peccator;
49 ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quæret.
† 50 non eſt Deus in conſpectu ejus:
51 inquinatæ ſunt viæ illius in omni tempore.
† 52 Auferuntur judicia tua a facie ejus:
53 omnium inimicorum ſuorum dominabitur.
† 54 dixit [1] ÷ enim ⁑ in corde ſuo; *Non movebor a generatione in generationem: ſine malo.*
† 55 Cujus maledictione os plenum eſt & amaritudine & dolo: v. 55. Pſalm. XIII. 3. Rom. III. 14.
56 ſub lingua ejus, labor & dolor.
† 57 ſedet in inſidiis cum divitibus,
58 in occultis ut interficiat innocentem.
† 59 oculi ejus in pauperem reſpiciunt:
60 inſidiatur in abſcondito, quaſi leo in ſpelunca ÷ ſua ⁑
† 61 inſidiatur ut rapiat pauperem,

62 rapere

portunis, nempe in tribulatione & anguſtia? 44 Cum impius ſuperbit, pauper perſecutionis ignibus ardet & cruciatur: 45 ſed impii capiuntur indubie ad interitum ſui per ea ipſa conſilia ſceleſta quæ excogitaverant ad perniciem aliorum. 46 Quoniam autem ſe peccator laudat de concupiſcentiis ſatiatis animi ſui; 47 & ſibi benedicit & applaudit avarus & iniquus: 48 idcirco peccator ejuſmodi Dominum blaſphemavit & concitavit ad iram; 49 & per multam iracundiam & faſtuoſam arrogantiam ſuam Deum non exquiret, eique placere non curabit. 50 Deus non eſt coram eo peccatore & in cogitationibus ejus; 51 cujus actiones quibus vitam tranſigit, contaminantur omni tempore. 52 E regione faciei ejus tolluntur longeque ſiunt tua Domine jura ſervanda, & tua judicia terribilia in eum exercenda: 53 unde & in omnes inimicos ſuos dominari conabitur: 54 locutus eſt namque in animo ſuo ita: Ego a felicitate hac mea nunquam dimovebor in omnia futura tempora; eroque ſemper ſine malo & afflictione. *55 Sermo oris ejus plenus eſt execrationis & amarulentiæ & fraudis: 56 & in lingua ejus verba ſunt aliis laborifera ac facientia dolorem: 57 is una cum ſibi ſimilibus divitibus rapacibus ſedet in inſidiis, 58 ſedet, inquam, in locis abſconditis ad occidendum aliquem innocentem: 59 & inde oculi ejus circumſpiciunt in pauperem prætereuntem: 60 inſidiatur enim in loco abſcondito, quemadmodum leo in ſua ſpelunca inſidiaretur oviculæ; 61 inſidiatur autem ad rapiendum*

(1) *Adverbium* enim *ſine obelo ſcribit S. Pauli MS. In Vat. 341. præſens verſus ita diſtinguitur:*
54 dixit enim in corde ſuo: non movebor
55 a generatione in generationem, ſine malo.

62 rapere pauperem dum attrahit eum.
† 63 in laqueo ſuo humiliabit eum:
64 inclinabit ſe & cadet, cum dominatus fuerit pauperum.
† 65 dixit ÷ enim ⁝ in corde ſuo; *Oblitus eſt Deus*:
℣. 66. Iob. XXII. 13. Pſal. XCIII. 7. 66 *avertit faciem ſuam ne videat in finem*.
† 67 Exſurge [1] Domine Deus: exaltetur manus tua: ne obliviſcaris pauperum.
† 68 propter quid irritavit impius Deum?
69 dixit enim in corde ſuo; *Non requiret*.
† 70 vides; quoniam tu laborem & dolorem conſideras;
71 ut tradas eos in manus tuas.
† 72 Tibi derelictus eſt pauper:
73 orphano tu eris adjutor.
℣. 74. Iob. XXXVIII 13. Pſ. XXXVI 17. † 74 contere brachium peccatoris & maligni:
75 quæretur peccatum illius; & non invenietur.
℣. 76. Pſal. XXVIII. 10. CXLIV. 13. CXLV. 10. Ierem. X. 10. Thren. V. 19. Daniel. IV. 31. VI. 26. I. Tim. I. 17. † 76 Dominus regnabit in æternum, & in ſæculum ÷ ſæculi ⁝
77 peribitis gentes de terra illius.
† 78 Deſiderium pauperum exaudivit Dominus:
79 præ-

piendum aliquem pauperem; 62 ad rapiendum, inquam, pauperem, cum ad paratam decipulam attraxerit eum: 63 in qua decipula ſua captum, deprimet eum atque ſubjiciet: 64 & irruens incurvabit ſe, totuſque procumbet quaſi ſuper prædam vorandam, cum ſcilicet in ejuſmodi pauperes inſidioſe captos fuerit dominatus. 65 Nec id mirum, exiſtimavit enim & dixit in animo ſuo: Oblitus eſt Deus rerum humanarum quæ hic fiunt; *66* faciemque ſuam avertit in perpetuum ne videat quæ hic fiunt bona vel mala. *67 Surge Domine Deus meus ad tantam impietatem; elevetur & excelſa monſtretur in ulciſcendo manus & potentia tua: ne videaris velut oblitus pauperum: 68 ob quam enim cauſam impius te Deum concitavit ad iram? 69 nempe quia in animo ſuo exiſtimavit & dixit*: Deus rationem factorum noſtrorum non eſt requiſiturus: *70 at tu Deus omnia vides; nam tu conſideras laborem ac dolorem quibus improbi probos laborare faciunt & dolere; 71 ut eoſdem improbos tandem tradas in ultrices manus tuas, æterno ſupplicio cruciandos. 72 Tibi Domine tuæque tutelæ dimiſſus eſt pauper: 73 & tu pupillo humana ope deſtituto aderis adjutor: 74 itaque peccatoris & maligni pauperes opprimentis brachium roburque contere: 75 & ita confracto brachio peccatoris, ſi ejuſdem peccatum & facinus requiretur, non invenietur amplius & non exſtabit, quia patrari non poterit. 76 Dominus regnabit in æternum & in omnia ſæcula: 77 vos autem gentes impiæ de terra illius expulſæ peribitis. 78 Dominus exaudivit deſiderium*

(1) *Uterque Vat.*
67 Exſurge Domine Deus, exaltetur manus tua;
68 ne obliviſcaris pauperum.

79 præparationem cordis eorum audivit auri s tua,
† 80 judicare pupillo & humili:
81 ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

rium pauperum: 79 & certe auris tua Domine audivit attenta præparationem, propositum ac desiderium cordis eorum, 80 ut faceres judicium pupillo & humili oppresso; 81 quo nequaquam ultra adderet in terra se magnum existimare atque jactare superbe homo de terra.

ORATIONES.

1 Confessioni nostræ piam aurem tuam Deus clemens aperi, qui sperantes in te nunquam consuevisti relinquere, ut exaltati [1] de portis mortis perpetuæ, possimus salvi, tentatoris occultas insidias effugere. Per. MSS.

2 Desiderium tuorum Domine pauperum sic intende propitius, ut & donorum cælestium nobis copiam tribuas; & * tumorem prætereuntium rerum a nobis avertas: auris quoque tua nostram ita orationem * intendat; ut dum pupillo humilique judicium feceris, paterna nobis indulgentia blandiaris; & pro humiliatione præsentium, gaudia * retribuas æternorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 56. 63. 77. 111. * al. tu amorem. * al. intelligat. * al. tribuas.

3 Exalta nos Domine de portis mortis, ut laudes tuas in portis filiæ Sion adnunciare possimus: illuc nos pertrahe, & inde nos remove, ut ad supernam voluntatem, mentis nostræ se tendat erectio, & tenebrarum opera, conversionis nostræ relinquat intentio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 84.

4 Deus, cui humanæ fragilitatis cura relicta est, [2] tu pauperibus in tribulatione præsta suffragium; tu egenis adesto pius [adjutor], ut brachia malignantium qui nos evertere nituntur, fortitudine tua prosternantur, ne dum voluntatis suæ proterviam implent, magnificare se de hereditate tua jactanter aggrediantur: sic clemens clientes erudi & protege, qualiter præsentis vitæ [3] solatio foveas, & post ad æterna præmia introducas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 108.

5 Psallat semper Ecclesia tua nomini tuo altissime Deus, qui per passionis tuæ triumphum convertisti inimicum animæ nostræ retrorsum; quæsumus proinde, ut eodem cum suis satellitibus infirmatis & perditis, affatim tua nos semper protegat passio gloriosa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 177. *De Passione Domini*.

6 Miserere nostri Domine, & vide humilitatem nostram de inimicis nostris; ut qui nullis teneri potuisti dolorum infernalium vinculis, nos a portis mortis potentialiter exaltare digneris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 179.

(1) *MS.* de portis mortis perpetualiter possimus salvari, ac tentatoris &c.
(2) *B. fol.* 108. tu pauperum in tribulatione pstas, tu egenis adesto suffragium pius ut brachia &c.
(3) *Ibidem*: vitæ solatium.

fol. 56. 7 IN toto corde nostro confitebimur nomini tuo Domine, quod inimicum nostrum retrorsum redire fecisti, dum eum potentialiter ignea catena vinxisti, & nos de portis mortis, passionis tuæ victoria liberasti: esto nunc quæsumus custos redemptorum, qui pretium factus es peccatorum: esto refugium pauperum, defensio viduarum, & protectio pupillorum, ut dum singulorum necessitatibus singulari favore subveneris, singulari fide a cunctis incessabiliter collauderis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

De Passione Domini.

fol. 56. 8 AVerte Domine inimicos nostros retrorsum, ut dum aspicis, infirmentur; atque ipse adjutor in opportunitatibus in tribulatione, opportunitatum nobis gratiam præsta, & tribulationum pondus attenua; ut nec prosperitas nos revocet ad negligentiam, nec angustia pertrahat ad ruinam; sed miseratio tua nos perducat ad veniam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 411. 9 ECce Domine, in toto corde suo te solum confessor tuus Martinus confitetur & credit, dum conceptum amorem tuæ fidei confitendo narrat, & mirabilia tua devoto ore pronunciat: lætari ergo & exsultare nos fac in te & jugiter & evidenter; ut in te habeamus post discrimina requiem, in quo ille post confessionem meruit invenire mercedem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

De Sancto Confessore.

Comment. hujus Psalm. tom. 7. S. Hieronymi. 10 ORamus te Domine, ut nos ab operibus Antichristi custodire digneris illæsos; ut ab eo pupilli facti, patrem [te] Christum Dominum cognoscentes, te sequamur fide, te retineamus corde, te glorificemus in opere; quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS X.

In finem: Psalmus David.

Beda.

Sensus mysticus. *Finis* semper ad Christum tendit, sed modo passionem illius, modo resurrectionem designat: nunc autem sanctam fidem declarat, in qua hæretici digladiantur contra fidelissimos Christianos: sciendum igitur hunc psalmum ad destruendos hæreticos esse prolatum.

Psalmus hic totus ad personam Prophetæ referendus est. Primo capite de insidiatoribus hæreticis dicit, qui nituntur Catholicos in suam convertere pravitatem: *In Domino confido*. Secundo, Domini comminatur judicium, & quid in illa retributione sub itinere possint evidenter ostendit, ut justitiam Domini metuentes, superstitiosas deserant falsitates: *Dominus in templo sancto suo*.

Eusebius Cæsariensis. Triumphalis hymnus ejus qui secundum Deum decertat.

S. Atha-

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *Item*: Hortatorius ad fortitudinem. * ***Dominica ad Vigilias.***

Psalmus ad meditandum.

1 IN DOMINO confido: quomodo dicitis animæ meæ; **Propheta.**
2 *Transmigra in montem sicut passer?*
† 3 *quoniam ecce peccatores intenderunt arcum;* **℣. 3. &c. Psal. LXIII. 4. 5.**
4 *paraverunt sagittas suas in pharetra,*
5 *ut sagittent in obscuro rectos corde:*
† 6 *quoniam quæ perfecisti, destruxerunt.*
7 *justus ÷ autem: quid fecit?*
† 8 Dominus in templo sancto suo: **℣. 8. Habac. II. 20.**
9 Dominus, in cælo sedes ejus.
† 10 oculi ejus ÷ in pauperem: respiciunt: **℣. 10. Psal. XXXII. 13. XXXIII. 16. 17. LXV. 7.**
11 palpebræ ejus interrogant filios hominum.
† 12 Dominus interrogat justum & impium.
13 Qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.
† 14 pluet [1] super peccatores laqueos:

E 2 15 ignis

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Ego in Domino confisus sum; quomodo ergo vos amici mei hæc animæ meæ verba dicitis;* 2 Transfuge hinc, & citissime ut passerculus transvola in montem? 3 quia ecce peccatores isti persecutores tui jam arcum suum tetenderunt: 4 suasque sagittas præparaverunt in pharetra: 5 ut proditorie noctu cum obscura fuerit luna, emissis arcu sagittis configant eos qui rectum & innoxium animum habent: 6 tum etiam quia ipsi jam destruxerunt ea fundamenta ac stabilimenta, quæ tibi tuæque familiæ aptaveras atque perfeceras. 7 porro justus hic & innocuus quid illis umquam mali fecit? 8 *At Dominus est in templo suo sancto quo ego confugiam:* 9 *ejusdemque Domini thronus est in cælo super mortales omnes.* 10 *oculi ejus in pauperem prospiciunt oppressum injuste:* 11 *ejus obtutus examinant filios hominum:* 12 *omnemque hominem tum justum tum impium examinat Dominus quid agant & quemadmodum vivant.* 13 *Ceterum qui id quod iniquum est amat, is odio habet suam ipsius animam:* 14 *instar pluviæ namque Deus laqueos*

* Verba David quando Saulem fugiens in desertis est habitare compulsus. Aliter: vox Christi est, *Lege ad Genesim perditio Sodomæ*.

Psalt. Syr. Davidis, cum contristatus esset populus, quod captivus ductus esset ipse cum filiis suis. Nobis autem modo triumphus de adversario nostro. Vers. XVIII.

Psalt. Arab. De victoria ejus, qui pugnat. Vers. XVII.

S. Hieron. Decimus Psalmus contra hæreticos, & male credentes canitur. Vox Ecclesiæ contra hæreticos, sive Christi contra dæmones.

(1) *MS. S. Pauli*, pluit.

℣. 15. Ezechiel. XXXVIII. 22. 15 ignis ※ & : sulphur ※ & : spiritus procellarum, pars
calicis eorum,
† 16 quoniam justus Dominus ' ÷ & : justitias dilexit:
17 æquitatem vidit vultus ejus.

queos immittet in peccatores quibus capiantur ad supplicium: 15 eorumque peccatorum veluti quotidiana victus & potus portio, erit ignis & sulphur & ventus procellosus. 16 nam justus est Dominus; & quæ justa sunt dilexit semper, ut odivit semper injusta: 17 ejusque facies benigno semper aspexit oculo & approbavit id quod æquum est & rectum, ut aversatus est semper omne pravum.

ORATIONES.

MSS. 1 DIrige oculos pietatis tuæ super humilem paupertatis nostræ personam omnipotens [2] Domine, & circumda nos fidei armis, ut ab iniquitatum sagittis eruti, valeamus æquitatem & justitiam custodire. Per Dominum &c,

Brev. Mozara. fol. 57. & 111. 2 JUstus es Domine, & justitiam diligis, atque aspicis æquitatem, da nobis ante oculos [tuos] tibi placita & placitura perficere; & semper digna tuæ justitiæ atque æquitatis opera consummare. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 160. *De Passione Domini.* 3 DEus, cujus oculi in pauperem respiciunt, in te confidenti animæ nostræ dona auxilium; ut qui sanari nos passionis tuæ vulneribus imprecamur, te auxiliante a nostris passionibus liberemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 177. *Item de Passione.* 4 ADversus te Christe Domine peccatores [3] malignantes prætendentes arcum dolositatis suæ, nihilominus sagittis transfixi sunt; quia igitur te in obscuro nequitiæ in jaculis linguæ suæ, ut conati sunt, transfigere nequierunt; nos, quæsumus, ab eorum dentibus tuæ passionis munimine extrahamur, ut te, quem rectum corde persecuti sunt impie, sentiant nostrum in omnibus protectorem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi. 5 [CHristus Dominus] nos vocatione sua dignetur dignos efficere, & non secundum peccata nostra nobis supplicia inferat; sed secundum magnam misericordiam suam veniam largiatur, quia ipsi est cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen.*

PSAL-

(1) *Ipsam copulam* & *omittit MS. S. Pauli*
(2) *MS.* Deus *pro* Domine.
(3) *R. fol.* 177. malignitates *non* malignantes.

In finem: pro octava: Psalmus David.

Beda.

Octava, ut in sexto Psalmo jam dictum est, ad æternam pertinet requiem; nam *octavum* diem mundus iste non recipit, sed finito septimo redit semper ad primum, petit itaque Propheta iniquitatem istius mundi destrui, ut ad illam veritatem futuræ promissionis debeat perveniri: meritoque huic psalmo *octavus* dies aptatur, ubi sæculi istius consuetudo vitiosa deseritur; & illius venire innocentia postulatur. *Sensus mysticus.*

Prima parte Propheta ab istius mundi perversitate salvari se petit, quoniam dolosi atque superbi potentiam Domini sceleratis oblocutionibus abnegabant: *Salvum me fac Domine*. Secundo promissionem Patris per omnipotentem Filium prædicat esse faciendam, eloquia Domini sub brevitate collaudans, sicut prius [1] sermones impios arguebat: [*Propter miseriam inopum* &c.]

Eusebius Cæsariensis. Accusatio malignorum: & prophetia de Christi adventu. *Dominica ad vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum cum lamentatione.

1 SALVUM [2] ÷ ME : FAC DOMINE; QUONIAM DEFECIT SANCTUS: *Propheta.*

2 quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum:

† 3 vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum:

4 labia dolosa, in corde & corde locuti sunt.

† 5 Dis-

In perpetuum decantandus super cithara octo chordarum, vel super octavo sono, Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Salva me Domine: quia pene desiit esse homo pius & sanctus: 2 & quia ad paucum numerum redactæ sunt & pene defecerunt veracitates & fidelitates inter filios hominum: 3 nam fere quisque hominum solitus est inania & mendacia verba loqui cum proximo suo: 4 & per labia sermonesque blandos & fraudulentos, duplici corde & animo aliud dicendo & aliud sentiendo,*

* Ex persona David canitur, quod in tempore ejus omnis defecerit Sanctus, & diminutæ sint veritates a filiis hominum. Aliter: Christus pro passione suorum dicit de Judæis. *Lege ad Lucam*. Aliter: Psalmus iste pro octava scribitur, id est Dominica die Resurrectionis Christi quando defecit credens, & diminutæ sunt veritates, ita ut etiam custodibus corporis pecunias offerrent, quorum labia dolosa Dominus disperdidit.

Psalt. Syr. Pugna maligni, & prophetia de adventu Christi. Vers. xix.

Psalt. Arab. de fine mundi, qui continget in die octava, & prophetia de adventu Christi. Vers. xvii.

S. Hieron. Iste Psalmus de passione Christi cantatur.

(1) *MS.* sermone. (2) *MS. S. Pauli haud perperam fortasse cum obelum præterit.*

† 5 Disperdat Dominus universa labia dolosa [1] & linguam magniloquam:
† 6 qui dixerunt; *Linguam nostram magnificabimus:*
7 *labia* [2] *nostra a nobis sunt:*
8 *quis noster dominus est?*
DEUS. † 9 PROPTER MISERIAM inopum, & gemitum pauperum
10 nunc exsurgam: (dicit Dominus)
† 11 ponam in salutari: fiducialiter [3] ÷ agam ⁑ in eo.
Propheta. † 12 ELOQUIA DOMINI, eloquia casta:
℣. 13. Psal. CXVIII. 140. Proverb. XXX. 5. 13 argentum igne examinatum, probatum terræ,
14 purgatum septuplum.
† 15 Tu Domine servabis nos; [4]
16 & custodies nos a generatione hac in æternum.
† 17 in circuitu impii ambulant:
18 secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

In Cod. Vaticano a ℣. 8. sic unico versu legitur,
Quis noster dominus est propter miseriam inopum & gemitum pauperum.

---

tiendo, mala loqui consueverunt. 5 *Exscindat Dominus ac perdat omnia hujusmodi labia fraudulenta, & linguam omnem & de se magnifice, & de aliis superbe loquentem:* 6 *eosque Dominus disperdat qui soliti sunt dicere:* Linguam nostram superbiloquentia roborabimus; grandia & arrogantia verba loquemur: 7 labia nostra a nostro sunt arbitratu movenda; & prout libuerit nostra sunt verba promenda: 8 ecquis nostri est Dominus, qui nos coerceat ne loquamur? * DEUS. 9 *Propter calamitatem quam patiuntur pauperes, & propter lamentationem & gemitum inopum,* 10 *nunc exsurgam opem illis laturus (dicit Dominus.)* 11 *eosque pauperes liberabo ab oppressoribus, & ponam in salute & in tuto: & libere fidenterque agam in ea salute præstanda, nullo me impediente,* * PROPHETA. 12 *Verba hæc & promissa Domini verba sunt ab omni falsitate ac dolo pura:* 13 *pura, inquam, sunt velut argentum purissimum igne examinatum, & peritis terræ aurificibus probum,* 14 *& velut argentum septies ac sæpius repurgatum.* 15 *Tu nos ergo Domine custodi,* 16 *nosque conserva ab hoc genere pravo hominum in æternum usque:* 17 *nam circumquaque & ubique impii obambulant, & undique nos cingunt:* 18 *cum tu secundum imperscrutabilem altitudinem judiciorum tuorum multiplicaveris filios Adæ, multum illis semper prospiciens & consulens sive bonis sive malis.* ORA-

(1) *Ed. Oxon. adhibita illic distinctione:*
5 Disperdat Dominus universa labia dolosa.
6 & linguam magniloquam.
MS. S. Pauli delet copulam præfixam voci linguam.

(2) *Vat.* 341. & 342. *unico versu,*
7 Labia nostra a nobis sunt: quis noster dominus est?
Deinde Ed. Oxon. nova distinctione,
9 Propter miseriam inopum,
10 & gemitum pauperum.

(3) *MS. S. Pauli eo obelo caret.*

(4) *Ed. Exon.* 15 Tu Domine servabis nos, & custodies nos
16 a generatione hac in æternum.

ORATIONES.

1 MIserere fragilitati nostræ sanctissime Pater, & concede nobis eloquia tua pudico corde continere; ut possimus a multiloqua dolositate insanientium declinare. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 DEus qui superbis resistis, & linguam magniloquam labiaque dolosa disperdis, fac nos casta eloquia tua, quæ velut argentum igne probatum sunt examinata, percipere; ut omni arrogantiæ tumore dejecto, expositoque * corruptionis nostræ contagio, geminæ dignitatis splendorem, * sicut a te inditum in nostra conditione suscepimus, ita per te renovatum per omnia retineamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 63. 77. * al. conditionis. * al. sanctitate inditũ.

3 LIbera nos Domine a labiis iniquis & a lingua magniloqua, qui in Crucis appensus es statera; & præsta ut nec accusatori accusandi aditus pateat; nec plebs tua ejus decipulis acquiescat; nec iram tuam suggestio fallax commoveat; sed tu Domine ipsum humani generis callidum insidiatorem framea divina concide, & pro miseriis pauperum inclyta bonitate exsurge. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 157. *De Passione Domini*.

4. SAlvum fac populum tuum Domine, qui gloriosa passionis tuæ exceptione lætamur, ut labia dolosa non habeamus in corde: sed ore simplici, & vane loquentibus finem ponere; & in te credentium possimus accendere charitatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 160. *Item de Passione*.

5 VAna satis, Domine, de te loquuntur qui te Dei Filium confiteri nefariis vocibus dedignantur; disperde ergo labia dolosa a cœtu Ecclesiæ tuæ, ut destructa vanitate superbiæ, candor in nos rutilet humilis disciplinæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 162.

6 DIsperde Domine universa labia dolosa & linguam magniloquam, ut qui in Salutare tuum fidenter agere nolunt, labiorum suorum malitia confundantur; sicque illis in Christo Domino nostro vocatis per pœnitentiam, unaque nobiscum fidei lingua effectis, labia dolosa utcumque a nobis usquequaque dispereant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 178.

7 CUstodi nos Domine in generatione & progenie, nec cum præsenti volvamur sæculo, qui tuo jam inhæsimus fundamento; sed miseriarum nostrarum consolator exsurge, & proventu lætitiæ mœrores nostros absterge. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 57.

PSALMUS XII.

In finem; Psalmus David.

Beda.

Totus psalmus de charitate loquitur Domini Christi. Respiciens Propheta totum pene mundum idololatriæ mancipatum, prima parte credulitatem Sensus mysticus.

tem suam adventu sanctæ Incarnationis deposcit expleri; ut vel sic confusa Gentilitas, suum [1] posset agnoscere creatorem: *Usquequo Domine oblivisceris me?* Secunda ad nostras petitiones efficaciter instruendas illuminari faciem suam vehementer expostulat; ne inimici aliqua fraude succumberet, qui semper se in ejus dicit misericordia [2] fuisse confisum: *Respice & exaudi me Domine Deus meus.*

Eusebius Cæsariensis. Inimicorum insurrectio, & exspectatio Christi.

Dominica ad vigilias. *S. Athanasius*. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum cum lamentatione.

Propheta. 1 USQUEQUO Domine oblivisceris me, in finem?
2 usquequo [3] avertis faciem tuam a me?
† 3 quamdiu ponam consilia in anima mea;
4 dolorem in corde meo per diem?
† 5 usquequo exaltabitur inimicus meus super me?
6 Respice ÷ & : exaudi me Domine Deus meus.
† 7 illumina [4] oculos meos: ne umquam obdormiam in morte:
8 ne quando dicat inimicus meus; *Prævalui adversus eum.*
† 9 Qui tribulant me exsultabunt, si motus fuero:

10 ego

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Usque ad quod tempus videberis mei oblitus o Domine, perpetuo ne?* 2 *usque ad quod tempus ut iratus aversurus es a me benignam faciem tuam?* 3 *quousque anceps recogitando ponam varia & nova consilia in anima mea ad evadendum pericula?* 4 *quousque novum dolorem ponam in corde meo omni die ac nocte?* 5 *usque ad quod tempus inimicus ille meus elevabitur contra me, meque deprimet?* 6 *Aspice, quæso, benignus in me: & exaudi me te implorantem Domine Deus meus.* 7 *illumina oculos meos interiores præ tristitia dormitantes; ne aliquando obdormiam in perpetuum mortis somnum:* 8 *& ne aliquando inimicus hic meus dicat de me:* Prævalidior illo fui ego. 9 *Qui me opprimunt triumphantes exsultabunt, si eorum ego violentia concussus,*

* Ezechiæ preces ab Assyriis obsessi. *Aliter*: *Vox Christi ad Patrem de diabolo, dicit in Marco.*

Psalt. Syr. Insultatio adversarii, & Domini ejusque subsidii exspectatio. Vers. XII.

Psalt. Arab. de fine, & in eo fit mentio de insultatione inimicorum, & Prophetia de præsentia Christi. Vers. XIII.

S. Hier. Duodecimus Psalmus vocem continet animæ fidelis requirentis Deum.

---

(1) *MS.* possit.

(2) *Verbum* fuisse *in præsentia idem MS. nescit.*

(3) *MS. S. Pauli* avertes: *tum versu 6. occurrentem obelum copula* & *adimit.*

(4) *Cod. Alex. Angliæ juxta Grabei editionem*:
7 Illumina oculos meos,
8 ne umquam obdormiam in morte.

10 ego autem in miſericordia tua ſperavi.
† 11 Exſultabit cor meum in ſalutari tuo.
12 cantabo Domino qui ÷ bona ⁑ tribuit mihi:
13 ÷ & [1] pſallam nomini Domini altiſſimi ⁑

ſus, dimotus fuero a ſpe mea in te: 10 verum ego in tua ſemper miſericordia firmus ſperavi atque ſperabo. 11 Igitur poſthac cor meum gaudio exſultabit de ſalute & liberatione a te mihi præſtanda: 12 & laudes canam Domino qui mihi beneſecerit: 13 pſalmoſque cantabo in honorem majeſtatis Domini altiſſimi atque ſupremi.

ORATIONES.

1 NE avertas faciem tuam a nobis omnipotens Deus, ne inimici noſtri exaltentur adverſum nos; ſed ita cor noſtrum Salutaris tui exſultatione perfunde, [2] ut facias nos ſomnum ſecundæ mortis evadere. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. &c. MSS.

2 USquequo Domine exaltabitur inimicus animæ noſtræ, qui nos quotidiana vitiorum abrodit rubigine? reſpice jam & exaudi nos, ac ne quando inimicus noſter adverſum nos prævaluiſſe ſe jactet; victoria Crucis tuæ ſemper ad ſuperna nos erige, & eum qui nos conatur rapere, ſub noſtris pedibus conterendum immerge. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 160.

3 REſpice & exaudi nos Domine Deus noſter ad placandum; timidos conatus noſtros adjuva; da finem operis, [3] qui dediſti principium voluntatis; da ut poſſimus implere, qui dediſti ut velimus incipere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 64.

4 ILlumina oculos noſtros Domine, ut in te fidei noſtræ defixo obtutu, & conſilium anima noſtra amoris tui dulcedine capiat, & dolorem in corde noſtro, timoris tui recordatione concludat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 65.

GLORIFICATIO.

MErito Domine Jeſu Chriſte nomini tuo pſallitur, qui dives pietate, & juſtis victoriam præſtas, & peccatores ut ad te convertantur invitas. Tibi gloria & honor cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XIII.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Eccleſia Chriſti, veſaniam condemnat Judæorum: facies illa Domini quæ in XII. Pſalmo quærebatur, hic jam adveniſſe narratur. Et ideo primo Senius myſticus.

(1) *MS. S. Pauli pro obelo*, ※ & ⁑ pſallam &c.
(2) *MS.* ut facias omnes nos ſecundæ mortis periculum evadere &c.
(3) *Orandi formula, quæ Theologi attentionem meretur.*

modo increpat Ecclesia Judæos, qui viso Christo minime crediderunt: *Dixit insipiens*. Secundo modo dicit inani eos tropidatione confundi, qui fructuosum timorem Domini cognoscere noluerunt: *Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem*? Ad postremum eorum in fine sæculi prædicitur evenire conversio: *Cum averterit Dominus*.

Dominica ad vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Accusatio malignorum: & prophetia [*al.* exspectatio] adventus Christi.

S. Athanasius. Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 DIXIT insipiens in corde suo; *Non est Deus*.
℣. 1. Psal. LII. 1. † 2 Corrupti sunt [1] ÷ &: abominabiles facti sunt in studiis ÷ suis:
3 non est qui faciat bonum ÷ non est usque ad unum:
† 4 Dominus de cælo prospexit super filios hominum;
5 ut videat, si est intelligens [2] ÷ aut: requirens Deum.
℣. 6. Rom. III. 12. † 6 Omnes declinaverunt: simul inutiles facti sunt:
7 non est qui faciat bonum; non est usque ad unum.

† 8 ÷ Se-

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Stultus & amens homo sensit & dixit in animo suo, quod non sit Deus. 2 Omnes homines in Adam peccaverunt, seque & vias suas corruperunt, & abominabiles Deo facti sunt in voluntatibus & affectionibus suis, intenti ad malum omni tempore. 3 non est inter eos ex se justus quisquam, nec est qui suis viribus exerceat bonitatem secundum Deum; non est, inquam, ne unus quidem. 4 Dominus de cælo perspexit in filios hominum, 5 ut videret num esset aliquis qui sana mente Deum intelligeret, aut saltem exquireret eum cognoscere eique obedire. 6 Et ecce omnes filii hominum deflexerant, & recesserant a Deo, pariterque omnes fœtuerant, & inutiles & inepti effecti fuerant ad opus bonum Deo dignum. 7 & coram oculis Dei non erat, qui bonitatem*

sicut

* Pro eo quod est insipiens in Hebræo Nabal positum est, unde & Abigail de viro suo Nabal dicit, vere secundum nomen suum insipiens est. Hæc Ezechias contra Rapsacen loquitur. *Item, verba Christi ad divitem se interrogantem in Matthæo, & de Populo Judaico*.

Psalt. Syr. Exspectatio Christi. Vers. xiv.

Psalt. Arab. De Mysteriis. Item continetur in eo interminatio adversus improbos. Vers. xxiv.

S. Hier. Tertiusdecimus Psalmus non habet inscriptionem, sed redemptionem nostram ex Sion processuram esse pronunciat, & primo quidem contra impios loquitur, qui confidentes in divitiis sæculi, Deum, qui has largitur, ignorant.

(1) *Eum obelum ignorant uterque MS. S. Pauli nimirum, & Orat. B. 6. Videsis quæ notavimus Tom. II. ad hunc locum: tum insequenti versu MS. S. Pauli minus bene* ÷ non est : usque ad unum.

(2) *Et heic MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. obelum nesciunt*.

† 8 ÷ Sepulchrum patens eſt guttur eorum ⁝
9 ÷ linguis ſuis doloſe agebant ⁝
10 ÷ venenum aſpidum ſub labiis eorum ⁝
† 11 ÷ quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt ⁝
12 ÷ veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem ⁝
† 13 ÷ contritio & infelicitas in viis eorum ⁝
14 ÷ & viam pacis non cognoverunt ⁝
15 ÷ non eſt timor Dei ante oculos eorum ⁝
16 Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem ?
† 17 Qui devorant plebem meam ſicut eſcam panis, [1] * Dominum non invocaverunt :
18 illic trepidaverunt timore ÷ ubi non erat timor ⁝
† 19 quoniam Dominus in generatione juſta eſt.
20 Conſilium [2] inopis confudiſtis ;
21 quoniam Dominus ſpes ejus eſt.
† 22 Quis dabit ex Sion Salutare Iſrael ?
23 Cum averterit Dominus captivitatem plebis ſuæ,
24 exſultabit Jacob ; [3] ÷ & ⁝ lætabitur Iſrael.

ſicut illi placet exerceret ; non erat, inquam, ne unus quidem : 8 Eorum plane guttur fœtidos ſermones exhalans, eſt veluti apertum ſepulchrum putrefacti cadaveris : 9 ſuiſque linguis uſi ſunt ad dolum faciendum per verba blanda : 10 cum interim velut inſanabile venenum aſpidum lateat ſub verbis eorum. 11 ex eorum ore ſermo prolatus, execrationis & amarulentiæ plenus eſt : 12 eorumque pedes veloces ſunt in currendo ut humanum ſanguinem fundant. 13 in eorum viis modiſque vivendi ſit aliorum contritio atque calamitas : 14 & vitam pacatam agere non noverunt : 15 & non eſt timor aliquis de Deo coram oculis mentis eorum. 16 Verum nonne tandem Deum intelligent & agnoſcent omnes qui id quod eſt iniquum faciunt ? 17 Qui iniquitate ſua populum meum pauperem qui mecum eſt, deprædantes devorant, ac ſi famelici devorarent panem ; hi Dominum non invocaverunt ut ipſis adeſſet adjutor. 18 quapropter vano ibi timore formidaverunt, ubi juſti timoris cauſa non erat : 19 nam Dominus cum genere juſtorum hominum eſt, ut illis adſit & opem ferat. 20 Sed vos impii pudore perfudiſtis & deriſiſtis conſilium ac propoſitum probi pauperis ; 21 nempe quod in ſolo Domino eſſet poſita ſpes ejus. 22 O utinam quis det de monte Sion Salvatorem illum Iſraelis ? 23 Cum Dominus captivum populum ſuum reduxerit a captivitate & ſervitute miſerrima : 24 tunc Jacobi patriarchæ progenies exſultabit ; æternumque lætabitur Iſraeliticus populus.

(1) *Ed.Oxon.* 17 Qui devorant plebem meam ſicut eſcam panis,
18 Dominum non invocaverunt.
(2) *Vat.* 341. *unico verſu.*
20 Conſilium inopis confudiſtis ; quoniam Dominus ſpes ejus eſt.
(3) *Eo obeli ſigno deſtituuntur MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

ORATIONES.

MSS. 1 DIgnare Domine de cælo sancto tuo respicere super filios hominum, & da nobis agnoscere viam pacis, ut adversa vitiorum captivitate depulsa, cælestis Jerusalem habitaculis perfruamur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 86. 2 NOmen tuum Domine credere semper & invocare nos facito: nec cum corde insipientium sentiamus, qui infideli voce adclamant, Non est Deus: corruptionem mentis eorum ad veritatem converte fidelium, ut fideles, eorum pravitas non subvertat, & fideles, illos doctrina pietatis acquirant: ut infideles sectam abominabilem respuant, & cum fidelibus, Trinitatis essentiam corde integro fateantur & credant; ut cum justis generationibus deputentur, & cum Sanctis tuis beatitudinis gloria potiantur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

Pro Arianis.

fol. 179. 3 JEsu Dei Patris ineffabile Verbum, quem insipientium corda ideo verum Deum esse non credunt, quia in ipso corde suo corrupti & abominabiles facti sunt; te petimus & rogamus, ut cognoscant te & ipsi, sicut & nos cognovimus: ut sic fidelibus ii per veram fidei cognitionem lætabundi jungantur, qualiter plenissime gaudeant se ipsos additos ad numerum redemptorum. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Pro Judæis.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi. DOminus nobis tribuere dignetur, ut nos actu Jacob effecti supplantatis vitiis, & vere Israelitæ; ipsum mente videre, ipsum corde tenere mereamur. Cui est cum æterno Patre & Spiritu sancto, honor & gloria in sæcula sæculorum, *Amen*.

PSALMUS XIV.

Psalmus David.

Beda.

Propheticæ interrogationi respondet [1] Dominus, in Decalogi exemplum, decem virtutibus ad suæ beatitudinis atria perveniri. Divisio hujus psalmi [2] tota interrogatione & responsione continetur; sed interrogatio uno versiculo, responsio vero sex versibus complexatur.

Eusebius Cæsariensis. Restitutio in pristinum statum [*vel* Repræsentatio] ejus qui secundum Deum perfectus est. *

Psalmus

* Verba populi in captivitate Babyloniæ optantis reditum ad Patriam, enumerantisque quibus meritis quis ad hanc pervenire queat. Aliter: quia lex tota decalogo concluditur, decem exempli Christi formas expressit, quibus ea docuisse, quæ fecisse monstratur.

Psalt. Syr. Conversio perfecta ad Deum. Vers. XIII.

Psalt. Arab. De fine & in eum, qui non est in Deo perfectus Davidis gloria. Vers. XIII.

(1) *Loco vocis* Dominus *MS. præfert* Jesus. (2) *Idem MS.* tanta *non* tota.

Psalmus ad meditandum. *Dominica ad Vigilias.*

1 DOMINE, quis habitabit in tabernaculo tuo? Propheta.
2 ÷ aut : [1] quis requiescet in monte sancto tuo? ℣. 2. Psal. XXIII. 3.
† 3 QUI INGREDITUR sine macula; & operatur ju- Deus.
stitiam : ℣. 3. &c. Isai. XXXIII. 15.
† 4 ÷ qui : [2] loquitur veritatem in corde suo :
5 qui non egit dolum in lingua sua :
† 6 nec fecit proximo suo malum :
7 & opprobrium non accepit adversus proximos suos :
† 8 ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus :
9 timentes autem Dominum, glorificat :
† 10 ÷ qui : jurat ÷ proximo suo : & non decipit :
11 ÷ qui : pecuniam suam non dedit ad usuram : ℣. 11. Exod. XXII. 25. Levi. XXV 36. Deuteron. XXIII. 19.
12 & munera super [3] innocentem non accepit. ℣. 12. Exod. XXIII. 8. Deute. XVI. 19.
† 13 Qui facit hæc, non movebitur in æternum.

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Domine quis digne habitabit ut peregrinus in hoc tempora-*
rio tentorio tuo? 2 aut quis tandem perpetuo requietus habitabit in æterno isto
sancto monte tuo? * DEUS 3 *Is peregrinabitur in tentorio meo, & requiescet*
in monte meo, qui via vitæ suæ incedit sine macula criminis, & opera ju-
sta facit : 4 nempe is qui ex animo suo sincere dixerit veritatem : 5 qui non
usus fuerit sua lingua ad faciendam fraudem proximo suo : 6 neque aliquid
mali eidem proximo suo fecerit : 7 & probrum adversus proximos suos nec
ipse acceperit ad exprobrandum; nec a criminatore dici sustinuerit : 8 &
is coram quo aspernandus, & pro nihilo reputatus fuerit homo malignus,
quamvis potens ille fuerit & dives : 9 contra vero magnificeerit & gloria
dignos reputaverit timentes Dominum, quamvis pauperes & imbecillos :
10 & is qui cum aliquid juramento promiserit proximo suo, postea irri-
tum ei non fecerit quod juraverat : 11 quique suam pecuniam aliis fœnori
non dederit : 12 & munera non acceperit ad innocentem aliquem læden-
dum. 13 Qui hæc, inquam, fecerit, is non dimovebitur in æternum;
sed stabilis, perpetuusque habitator erit in monte sancto meo.

ORATIONES. MSS.

1 COncede nobis piissime Deus sine macula ingredi Ecclesiam tuam, & averte nos a dolis proximi vel usuris; ut dum hæc secundum tuum observamus præceptum, non commoveamur ab æmulis suppliciis in æternum. Per Dominum Jesum Christum.

2 Chri-

(1) *Sine obelo illic scribunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. sicut & tres alios occurrentes paullo inferius versibus* 10, & 11.

(2) *Rursus obelum nesciunt iidem MSS.*

(3) *B. 6. Orat.* innocentes *plurium numero.*

Brevia. Mozarab. fol. c. *De Passione Domini in jejun. Quadragesima.*

2 CHriste Dei Filius aspice humilitatem nostram in jejuniis, qui deceptoris discipuli fraude, innocens traderis ad supplicium Crucis: & super quem innocentem munera accepta sunt captionis, da nobis ut nec jurando decipere proximos, nec noxiis moribus studeamus perdere nosmetipsos: quin potius patientiæ tuæ doctrinam sequentes, internos externosque valeamus evincere hostes. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

PSALMUS XV.

Tituli inscriptio: ipsi David.

Beda.

Sensus mysticus.

Dum omnes dicantur *Inscriptiones titulorum*, qui in Psalmorum frontibus affiguntur, nescio quid mysticum iste designans, hoc specialiter primus continet: quia enim Domino crucifixo scriptus est Titulus, *Hic est Rex Judæorum*: non inconvenienter in psalmo, quo idem Rex de sua passione & resurrectione locuturus est, hujus *Inscriptionis* commemoratio præcedit: nam & hoc quod additur, *Ipsi David*, non ad quamlibet aliam personam, sed ad ipsum Dominum Salvatorem quod canitur pertinere monstratur.

Per totum psalmum introducitur persona Domini Salvatoris. Prima positione, ex humanitate suscepta loquitur ad Patrem, conservari se petens, quia spem suam posuerit semper in eo: subjungit etiam quemadmodum Sancti ejus non carnalibus desideriis, sed spiritualibus virtutibus eligantur: omnia quæ pertulit, ad hereditatis suæ gloriam asserens fuisse perducta: *Conserva me Domine*. Secunda positione eidem Patri gratias refert, qui illi a dextris apparendo, iniquitatem hujus sæculi, omnipotentiæ suæ virtute superavit; unde animam suam de inferno asserit esse liberatam; & post resurrectionis gloriam in delectationibus dexteræ ipsius se memorat collocatum: *Benedicam Dominum qui tribuit mibi intellectum*.

Dominica ad vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Electio Ecclesiæ, & Resurrectio Christi.

S. Athanasius. * Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

* Hoc potius pertinet ad Ps. sequentem.

Psalmus

* Ezechias in ægritudine Dominum deprecatur, & in vitæ suæ reparatione gratulatur, & quod humanarum rerum non sit egens, exponitur. Item, vox Christi ad Patrem.

Psalt. Syr. Electio Ecclesiæ, & Resurrectio Christi. Vers. XXIII.

Psalt. Arab. Agitur in eo de Electione Ecclesiæ & Resurrectione Christi, scriptura de fœdere. Vers. XXIII.

Psalt. Æthiop. Fœdus David, quod ut maxime peculiare sibi proposuit.

Psalmus ad precandum & meditandum.

1 CONSERVA me Domine; quoniam speravi in te. Christus.
2 Dixi Domino; *Deus meus es tu:*
3 *quoniam bonorum meorum non eges.*
† 4 Sanctis qui sunt in terra [1] ÷ ejus ⁝ ℣. 3. Iob. XXII. 3. XXXV. 7. Ps. XLIX. 9.
5 mirificavit ※ omnes ⁝ voluntates meas in eis.
† 6 multiplicatæ sunt infirmitates eorum:
7 postea acceleraverunt.
† 8 non congregabo conventicula eorum, de sanguinibus:
9 nec memor ero nominum eorum per labia mea.
† 10 Dominus pars hereditatis meæ & calicis mei.
11 Tu es qui restitues hereditatem meam mihi. ℣. 10. Psal. LXXII. 26. CXVIII. 57. CXLI. 7. Thren. III. 24
† 12 funes ceciderunt mihi in præclaris:
13 ÷ & ⁝ [2] enim hereditas mea præclara est mihi.

† 14. Be-

Ad perpetuam memoriam recolendus perinde ac si esset inscriptio insculpta in titulo vel columna Psalmus, Davidi inspiratus.

CHRISTUS. 1 *Custodi me hominem a morte donec venerit tempus a te præfinitum Domine Deus Pater; nam in te speravi.* 2 *Ego dixi Domino:* Deus meus es tu: quo tota mea indiget humanitas. 3 cum tu non indigeas bonis humanæ naturæ meæ operibus ut sis beatus. 4 *Ipse Deus non sibi sed sanctis hominibus qui in hac ejus terra versantur,* 5 *mirabiliter prodesse fecit omnes meas voluntates, quas pro eis redimendis habui in vita mea.* 6 *quorum quidem sanctorum multæ prius fuerant imbecillitates ex vitiis, erroribus & idololatria quammaxime:* 7 *sed postea per opus redemptionis meæ ad me redemptorem velociter properaverunt.* 8 *eorum autem ego congregabo ecclesias & congregationes non cruentas de libatis sanguinibus pecorum ut in veteri lege:* 9 *& ne nomina quidem sive priorum infirmitatum, sive cruentarum victimarum commemorabo amplius labiis meis, vel ad damnandum vel ad exigendum.* 10 *Dominus Deus est ipse mihi homini tamquam tota portio mea hereditas, & tamquam tota portio victus & potus mei; unde vivo, unde beor.* 11 *Sed & tu Domine es is qui mihi præterea restitues ac redintegrabis a me possidendam hereditatem illam humani generis in primo parente collapsam atque deperditam.* 12 *in cujusmodi hereditatis adeptione quodammodo funiculi mensorii ac sortes mihi obvenisse videntur veluti in locis pulcherrimis ac præstantissimis:* 13 *hereditas namque hæc mea est*

(1) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. eo obelo carent, tum ed. Oxon. unico versu.*
4. Sanctis qui sunt in terra ejus mirificavit omnes voluntates meas in eis.
Et deinde Vat. 341, & 342.
6 multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt.

(2) etenim. *sine obelo visitur in MSS. S.Pauli, & Orat. B. 6.*

† 14 Benedicam [1] Dominum, qui tribuit mihi intellectum:
15 insuper & usque ad noctem increpuerunt me renes mei.
ẏ. 16. Actor. II. 25. † 16 providebam Dominum in conspectu meo semper:
ẏ. 17. Psal. LXII. 21. CIX. 5. CXX. 5. 17 quoniam a dextris est mihi, ne commovear.
† 18 Propter hoc lætatum est cor meum;
19 & [2] exsultavit lingua mea;
20 ÷ insuper: & caro mea requiescet in spe:
ẏ. 21. Actor. II. 31. XIII. 35. † 21 quoniam non derelinques animam meam in inferno;
22 nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.
† 23 Notas mihi fecisti vias vitæ:
ẏ. 24. Psal. XX. 7. 24 adimplebis me lætitia cum vultu tuo;
25 delectationes in dextera tua ÷ usque: in finem.

est speciosissima mihi & præstantissima. 14 Itaque benedicam Domino quod me istiusmodi præclaræ hereditatis intelligentem reddiderit; 15 & quod etiam ad noctem usque semper me erudierint ac admonuerint interni affectus mei ut opus redemptionis perficerem, quod ille mihi commiserat. 16 Ego jugiter providebam ac præponebam coram me Dominum tamquam scopum, ut illius nutu cuncta perficerem: 17 quia adest ille mihi auxiliator velut ad latus meum dexterum, ne inter passiones acerbissimas dimovear a peragendo opere illo meo. 18 Ob hanc autem causam lætatum est, seque oblectavit cor meum; 19 meaque lingua exsultavit in laudibus; 20 & ipsa præterea corporis mei caro in sepulchro habitabit & quiescet cum spe resurgendi tertia die: 21 nempe quia tu Domine animam meam non longo tempore derelinques in inferis sinus Abrahæ: 22 nec permittes ut ego Sanctus ille tuus filius experimento sentiam putrefactionem in sepulto corpore meo. 23 Tu notas fecisti mihi vias, quibus in vitam immortalem post passionem essem intraturus: 24 & tunc me æterna lætitia implebis ac satiabis una cum jucundissimo aspectu faciei tuæ: 25 eruntque tunc in perpetuum duraturæ delectationes in dextera illa tua summæ felicitatis, in qua me collocabis.

ORATIONES.

MSS. 1 CONserva Domine sperantes in te, & effice voluntates tuas in nobis, ut clarificati lætitia Resurrectionis tuæ, mereamur a dextris tuis cum Sanctis omnibus delectari. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

fol. 86. 252. 2 PArs hereditatis nostræ, Domine Deus, in tua consistit æternitate; unde precamur te Domine, pietate solita hereditatem tuam conserva, & calicem passionis quem potasti pro ea, semper ei [3] pro remedio præsta; ut sicut redemptionis præclara sunt munera, ita redemptorum sit acqui-

(1) *Cod. S. Pauli*: Domino; *tum proxime insequenti versu* increpaverunt *loco* increpuerunt.
(2) *B. 6. Orat.* exsultabit.

(3) *Brev. fol.* 86. promerendo, *non* pro remedio: *at fol.* 252. & calicem cœnæ Domini, quem potasti pro ea, semper ei pro remedio præsta &c.

acquisitio copiosa: quique redempti sumus cruce tua, simus perpetim hereditas tua; ut nec in inferno animam nostram relinquas, sed incorrupte tecum semper victuram attollas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

3 CONserva nos Domine in timore quos diligis; & a peccati contagione nos separa; ut quia bonorum nostrorum non indiges, tuorum nos donorum adsocies. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 91.

4 ROgamus te Domine Pater omnipotens Deus, ut quemadmodum nobis intellectum tribuere dignatus es; ita & æternæ vitæ notas vias ostende, ut adimpleti lætitia cum vultu tuo, in regno tuo jocundemur a dextris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 160.

5 NOtas fac nobis Domine vias vitæ; atque imple nos delectatione dexteræ tuæ: & jugum quod suave est, ipsa super nos manus tuæ moderatione constitue. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c fol. 57.

6 DOmine Deus qui beatissimo confessori tuo atque Pontifici N. dedisti ut caro ejus requiesceret, & pro nominis confessione coronam justitiæ consequi posset; da nobis miseris, ut qui confessionis meritum non habemus, ejus precibus & meritis vindictam scelerum evadamus: ut sicut caro ejus in inferno non est derelicta, sed a corruptione criminum libera, spiritui post sociata, cum Sanctis erit in gloria; ita nos peccatores ut ad te veniamus redemptor criminum jube. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 321. *De Sancto Confessore.*

PSALMUS XVI.

Oratio David.

Beda.

Cum multi Psalmorum in textu suo habeant *Orationes*, movere potest cur hic talem posuerit inscriptionem: sed quamvis alii cum rebus diversis breviter mixtas contineant deprecationes; iste tamen pene tota sui contextione supplicatio est. *David* vero, ut notum est, significat Dominum Christum; ex cujus persona ad institutionem humani generis totus est psalmus iste prolatus. Sensus mysticus.

Trifaria oratio ab humanitate Christi in hoc psalmo depromitur. Prima est, ubi secundum justitiam suam sibi petit debere restitui: *Exaudi Domine justitiam meam* & reliqua. Secunda, ut a Judæorum insidiis ejus puritas liberetur: *Ego clamavi, quoniam exaudisti me Deus*. In tertia resurrectionem velocissimam deprecatur, ne diutius insultare liceat perverso populo Judæorum; & ne aliquid de ejus majestate turba fidelium haberet ambiguum, profitetur se in æterna beatitudine esse mansurum: *Exsurge Domine, præveni eum & supplanta eum* & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Viri perfecti, vel ipsiusmet Christi oratio pro iis qui per ipsum salvandi sunt.

Dominica ad Vigilias.

S. Athanasius. Psalmus in oratione. [*for.* in interpellatione & oratione & deprecatione.] *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 EXAUDI ' Domine justitiam ÷ meam :
2 intende deprecationem meam :
† 3 auribus percipe orationem meam non in labiis dolosis.
† 4 De vultu tuo judicium meum prodeat:
5 oculi tui videant æquitates.
† 6 probasti cor meum ÷ & : visitasti nocte:
7 igne me examinasti: & non est inventa in me iniquitas;
† 8 ut non loquatur os meum opera hominum.
9 propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras.
† 10 Perfice gressus meos in semitis tuis,

v. 7. &c. Job. XXIII. 10 Psal. XXV. 2. LXV. 10. Zacar. XIII. 9. Malach. III. 2. 3. 1. Petr. I. 7.

11 ut

PROPHETA. 1 *Domine exaudi justam petitionem meam in præsenti causa justa cum injustis persecutoribus meis:* 2 *attende deprecationi huic meæ:* 3 *auremque benignam præbe huic orationi meæ, quam non tibi fictis labiis & sine intimo cordis affectu fundam.* 4 *Proferatur, quæso, de tuo conspectu judicatio atque sententia causæ meæ:* 5 *oculi tui videant atque defendant rectitudines meas erga persecutores illos meos quibus nunquam nocui.* 6 *tu sane examinasti animum meum, eumque noctu quoque secretissime cogitantem inspexisti;* 7 *meque velut igni ut metalla examinari solent, penitus explorasti: & tamen in me non est inventum iniquum aliquod contra hostes istos meos:* 8 *& adeo nihil operis contra illos inventum est in me, ut ne quidem sermo meus loquatur ea opera noxia, per quæ mundani homines hominibus nocere solent.* 9 *nam propter servanda præcepta quæ tumet nobis edixisti, ego observavi vias rationesque vivendi etiam humanæ infirmitati asperas & laboriosas.* 10 *Perge quæso sustentare, perfectosque adhuc facere incessus actusque vitæ meæ in angu-*

stis

* Deprecatur Dominum David, ut se devotum cor habentem auditu dignum faciat, quem inimici gratis impugnabant. Aliter, *Christus de Judæis dicit ad Patrem*.

Psalt. Syr. Scriptus a Davide, Oratio. Vers. XXXIV.

Psalt. Arab. Oratio ex persona viri perfecti, & Christimet ipsius, & cujuslibet ab eo redempti. Oratio Davidis. Vers. XXXIII.

S. Hieron. Iste Psalmus cantatur ex persona Christi contra Judæos, & ex persona Ecclesiæ contra Hæreticos.

---

(1) *Vat.* 341. 342. *unico versu*.

1 Exaudi Domine justitiam meam: intende deprecationem meam.

11 ut non moveantur veſtigia mea.
† 12 Ego clamavi, quoniam exaudiſti me Deus:
13 inclina aurem tuam mihi ÷ & ⁚ exaudi verba mea.
† 14 mirifica ' miſericordias tuas, ℣. 14. Pſal. XXX. 22.
15 qui ſalvos facis ſperantes ÷ in te ⁚
† 16 a reſiſtentibus dexteræ tuæ
17 cuſtodi me ut pupillam oculi. ℣. 17. Deut. XXXII. 10. Zach. II. 8.
† 18 ſub umbra alarum tuarum protege me,
19 a facie impiorum qui me afflixerunt.
† 20 Inimici mei animam meam circumdederunt:
21 adipem ſuum concluſerunt: ℣. 21. Deut. XXXII. 15. Iob. XV. 27. Pſal. CXVIII. 70.
22 os eorum locutum eſt ſuperbiam.
† 23 projicientes me, nunc circumdederunt me:
24 oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.
† 25 ſuſceperunt me, ſicut leo paratus ad prædam;
26 & ſicut catulus leonis habitans in abditis.
† 27 Exſurge Domine; præveni eum; & ſupplanta eum:
28 eripe animam meam ab impio:

G 2 29 fra-

ſtis viis mandatorum tuorum quæ ducunt ad vitam: 11 ne in itinere hoc arcto dimoveantur vacillanteſque collabantur iidem greſſus mei. 12 Ego valido affectu modo clamavi ad te Deus; quia alias quoque tu me clamantem exaudiſti: 13 præbe igitur nunc etiam aurem tuam mihi inclinato atque jacenti, meaque precum verba atque votorum exaudi. 14 mirabiles facito miſericordias tuas erga me, mirabiliter me ſalvando, 15 tu qui a malis ſalvas eos qui in te collocant ſpem ſuam. 16 ab iis qui hactenus quantum in ſe erat, audaciter obſtiterunt dexteræ potentiæ tuæ, 17 me cuſtodi illæſum, ac ſi quis oculi ſui pupillam cuſtodiret. 18 & quemadmodum gallina protegit ſub alis pullos ſuos, ita tuarum, ut ita dicam, alarum tegumento contege me atque defende 19 a conſpectu impiorum iſtorum; qui me jam aliquandiu miſeriis & ærumnis afflixerunt: 20 Inimici hi mei circumcinxerunt animam ut mihi auferant eam: 21 pinguedinem & viſcera commiſerationis ſibi concluſerunt & mihi denegarunt: 22 eorumque os contra me locutum eſt ſuperbe: 23 & cum me prius a ſuo conſortio ejeciſſent inique, iniquius nunc me circumdederunt: 24 ſtatueruntque deflectere in terram oculos ſuos ut mihi tendiculas pararent. 25 jamque me, quantum in ſe eſt, parati ſuſpexerunt ſuſcipiendum tamquam leo paratus ad rapiendam prædam: 26 & quemadmodum leonis catulus ferociſſimus habitans in latibulis ſuis ſtat paratus ad prædam. 27 Exſurge Domine ad defenſionem mei; illiuſque præcipue primarii perſecutoris mei conatus præoccupa & impedi; illumque veluti pede ſuppoſito ſubverte, in terramque ſterne: 28 ab eoque impio hoſte animam vitam-

(1) *Vat. 341. & 342. cum edit. Oxon.*
14 Mirifica miſericordias tuas, qui ſalvos facis ſperantes in te.

29 frameam [1] tuam ab inimicis manus tuæ.
† 30 Domine [2] a paucis de terra
31 divide eos in vita eorum.
32 de abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum :
† 33 ſaturati [3] ſunt filiis:
34 & dimiſerunt reliquias ſuas parvulis ſuis.
† 35 Ego — autem : in juſtitia apparebo [4] conſpectui tuo :
℣. 36. Pſal. XV. 11 — 36 ſatiabor cum apparuerit gloria tua.

vitamque meam libera : 29 ac per gladium tuum eam libera ab inimicis manus potentiæ tuæ. 30 Domine a paucis iſtis quæ de terra proveniunt bonis mundi, 31 in præſenti hac ipſorum vita eos divide ac ſepara, ne iis abutantur : 32 nam & eorum venter & appetitus expletus eſt pretioſioribus & veluti ſepoſitis ac reconditis bonis mundi, quæ tua ſunt. 33 filiis quoque magno numero abundarunt ad ſatietatem : 34 dimiſeruntque parvulis nepotibus ſuis ac poſteris reliqua divitiarum, quæ ſuperfuere ſibi ipſis. 35 Ceterum quantum ad me, cum juſtitia & probitate vitæ comparebo conſpectui tuo : 36 & tunc vere pleneque ſatiabor, cum mihi comparuerit gloria tua.

ORATIONES.

MSS. 1 Converte Domine oculos cordis noſtri ad cernendam tui judicii veritatem, ut dum hic igne ſpiritali probamur, de tuis in æternum conſpectibus cum fructu juſtitiæ ſatiemur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 161. 2 Auxiliare Domine, & adjuva Eccleſiam tuam, quam adverſarius noſter nititur ſuſcipere devorandam, ſicut leo paratus ad prædam : exſurge jam Domine, & noſtros praeveni inimicos, ſubvertens eos & paſſionis gloria & reſurrectionis tuæ potentia; ut converſis illis, & paſſio tua, victoriæ nobis in commune praeparet titulum; & reſurrectio præmium conferat ſempiternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 179. 3 Chriſte Dei Filius, cujus animam circumdantes inſatiabiles adipe ſuæ malitiæ obcæcati, loquebantur ſuperbiam, eripe ab impiis
De Paſſione Domini. animam noſtram; & ſic paſſio tua paſſiones noſtras extinguat, ut numquam oculos noſtros ſtatuamus declinare in terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 57. 4 Exaudi nos Deus clamantes ad te Domine; greſſus noſtros in tuis ſemitis perfice; ut dum legis tuæ anguſtam gradimur viam, charitatis latitudine portam introire mereamur juſtitiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

5 Cu-

(1) *B.6. Orat.* framea tua.
(2) *Vat. 341. & 342. unico verſu.*
30 Domine a paucis de terra divide eos in vita eorum.
(3) *Iidem Vat. Codd. una cum ed. Oxon.*
33 Saturati ſunt filiis, & dimiſerunt reliquias ſuas parvulis ſuis.
(4) *MS. B.6. Orat.* in conſpectu tuo.

5 CUstodi nos Domine ut pupillam oculi, ne innocentiæ nostræ lumina carnalis concupiscentiæ turbo conrumpat: protege nos sub umbra alarum tuarum, ne insidiantium capiamur illecebris voluptatum; ut qui adjuti gratia durante subsistimus [1] satiari nos, cum apparuerit tua gloria, mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 57.

6 GRessus nostros Domine in semitis tuis confirma, ut in via tua gradientes, misericordiæ tuæ nobis auxilientur, & in tentationibus tueantur, ut cum apparuerit justitia tua appareamus in conspectu tuo sine confusione; & satiemur gloria tua sine confusione. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 214.

7 DEus qui in veri holocausti hostiam, igne examinatum Levitam suscepisti Laurentium, quo more holocausti decoctus, ad te perveniret integer pro miseris rogaturus; ejus, quæsumus, suffragiis in nobis omnibus ignis cælestis faces accende, ut purgata conscientia ad te mereamur proclamare & dicere; Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum *&c.* fol. 393. *De S. Laurentio M.*

8 NOS a te redempti Domine Jesu [qui es salus & vita, & Sanctorum omnium gloria] tantam potentiam pietatemque cernentes, supplices exoramus, ut examinati divino igne, non simus humanorum operum detractores; sed in te stabiles fixique, tuam gloriam jugiter extollamus in opere, proferamus in fide, laudemus in voce. *Amen*. Comment. hujus Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XVII.

In finem: puero Domini David: qui locutus est Domino verba cantici hujus, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus & de manu Saul, & dixit. Ad hunc modum scribuntur Tituli Psalmorum in cod. Vaticano sine distinctione versuum.

Beda.

Puero Domini Christo Salvatori significat, de quo dicitur quia * *Puer natus est nobis*. Narrat autem historia quomodo David ab inimicorum omnium fuerit insidiis ereptus: ad cujus similitudinem resurrectio Domini, & membrorum ejus absolutio de potestate diabolica declaratur. Sensus mysticus. * Isai. IX. 6.

Psalmus hic uni tantum non potest convenire personæ. Nam primo ordine Propheta loquitur, gratias agens quod eum de gravibus periculis divina pietas liberare dignata est: [*Diligam te*]. Secundo Ecclesia loquitur, quæ ante adventum Domini innumeras pertulit calamitates; posteaque misertus ei medicinam sanctæ Incarnationis indulsit, & baptismatis beneficio Christianum populum de orbis universitate collegit: *Circumdederunt me dolores mortis* & cetera. Tertio in rorem misericordiæ vox Christi Salvatoris illabitur; ubi pulcherrimis allusionibus virtus ejus potestasque describitur: *Deus qui præcinxit me virtute*. Quarto iterum Ecclesiæ Catholicæ dicta proferuntur,

(1) *Brev. ibi*, sanari *pro* satiari.

tur, & cum magna exsultatione, Divinitatis concessa munera laudantur: *Vivit Dominus, & benedictus Deus meus.*

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio Davidis: & Prophetia de Christi adventu & ascensione.

Dominica ad vigilias.

S. Athanasius. Psalmus eucharisticus [id est, gratiarum actionis.] *

Psalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

Propheta. ♈. 1. II. Reg. XXII. 2.

1 DILIGAM te Domine fortitudo mea.
2 Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

♈. 3. Hebr. II. 13.

† 3 Deus meus, adiutor meus: & sperabo in eum.
† 4 protector meus, & cornu salutis meæ [1] ÷ & ‡ susceptor meus.
† 5 Laudans invocabo Dominum [2]: & ab inimicis meis salvus ero.

♈. 6. Psal. CXIV. 3.

† 6 Circumdederunt me dolores mortis:
7 & torrentes iniquitatis conturbaverunt me.

† 8 do-

In perpetuum decantandus Psalmus, inspiratus Davidi servo Domini: qui locutus est Domino verba hujus cantici eo tempore, quo liberaverat eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, & præsertim de manu Saulis regis, & dixit ad hunc modum.

In hac paraphrasi nisi sumus plurimùm textu lib. II. Regum cap. 22 juxta LXX. Interpretes.

PROPHETA. 1 *Ex toto corde meo amabo & diligam te Domine qui fortificas me. 2 Dominus est qui me firmum facit, & ad quem ego confugio; & qui me liberat a malo. 3 Deus meus erit mihi custos & adjutor meus: semperque ero confidens in eo. 4 Tu Deus instar scuti es propugnator meus, & velut cornu meum salutiferum ad propulsandos hostes; & vice versa exceptor meus, & refugium salutis meæ, de iniquo salvabis me. 5 Laudabilem Dominum laudans invocabo: & ita de inimicis meis salvabor. 6 Olim sane mortiferi me dolores & contusiones circumcinxerant: 7 ac torrentes iniquorum hominum agmine magno irruentes, me conturbaverant & exterruerant:*

* Hunc Psalmum David prope ultimum vitæ suæ tempus, ut ipse titulus indicat, pro gratiarum actione cantavit. Aliter, David dicit in similitudinem Christi in passione, in inferno constituti ad Patrem in Joanne.

Psalt. Syr. Davidis gratiarum actio, & de Ascensione Christi. Vers. cvi.

Psalt. Arab. Vers. cxi.

S. Hier. Totus hic Psalmus sub persona David ad Christum pertinet, & David secundum historiam cantavit istud canticum cum persequeretur ab inimicis, & Christus, qui est caput nostrum, ad Patrem cantavit in passione, Ecclesia in persecutione.

---

(1) *Eam obeli notam MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. prætereunt.*

(2) *Ed. Oxon. facta distinctione:*

5 Laudans invocabo Dominum:
6 & ab inimicis meis salvus ero.

† 8 dolores inferni circumdederunt me :
9 præoccupaverunt me laquei mortis :
† 10 In tribulatione mea invocavi Dominum :
11 & ad Deum meum clamavi.
† 12 ÷ & : exaudivit de templo ÷ sancto : suo vocem meam :
13 & clamor meus in conspectu ejus, introivit in aures ejus.
† 14 Commota est & contremuit terra : ℣. 14. Poetica hypotyposis iræ Dei quasi pugnantis contra hostes Davidis usque ad ℣. 39.
15 fundamenta [1] montium conturbata sunt
16 & commota sunt ; quoniam iratus est ÷ eis :
† 17 ascendit fumus in ira ejus,
18 & ignis a facie ejus exarsit :
19 carbones succensi sunt ab eo.
† 20 Inclinavit cælos ; & descendit : ℣. 20. Ps. CXLIII. 5.
21 & caligo sub pedibus ejus.
† 22 & ascendit super Cherubim : & volavit :
23 volavit [2] super pennas ventorum. ℣. 23. Psal. CIII. 3.
† 24 ÷ & : posuit tenebras, latibulum suum :
25 in circuitu [3] ejus tabernaculum ejus, 26 te-

rant : 8 doloresque gravissimi, quales sunt qui ad mortem trahunt & sepulchrum, me circumcinxerant : 9 ac tendiculæ & insidiæ mortiferæ me antequam possem evadere occupaverant. 10 At ego in ejusmodi tribulatione mea Dominum invocavi : 11 & ad Deum meum ut mihi succurreret clamavi. 12 & confestim Deus de templo sancto suo illo cælesti exaudivit vocem meam : 13 & clamor ille meus coram eo emissus, pervenit ad aures ejus, ut quod petieram auxilium obtinerem celerrime. 14 Statim namque Deo pugnante pro me, concussa est quodammodo terra atque contremuit : 15 & ipsa quoque fundamenta montium sunt conturbata, 16 & sunt concussa atque quassata; quia illis hostibus meis iratus est Deus. 17. præ ejusdem Dei ira ascendit a terra ceu fumus, tenebrosa caligo : 18 ignisque vorans de ejus ore flagravit : 19 flammatique sunt ab eo carbones ; qui in terra disjecti suis ignibus exurerent eam. 20 Quin etiam Deus ipse demissis ad terram usque cælorum nubibus, descendit : 21 fuitque atra caligo sub pedibus ejus ne agnosceretur : 22 & in eo descensu celerrimo ascendit & insedit super velocissimos spiritus Cherubim ; & volavit, 23 volavitque celerrime veluti delatus in alis ventorum. 24 apposuit sibi tamen tenebrosas circumquaque nubes veluti latebram suam ; ne in sua majestate conspiceretur : 25 fuitque circum eum tentorium suum,

(1) *Recte MS. Orat. B. 6. addita copula :* & fundamenta : *confer quæ ad hunc locum diximus tom. II.* (2) *MS. S. Pauli,* ÷ volavit : super pennas &c.

(3) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon. sublata versus distinctione :*
25 in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebrosa aqua in nubibus aeris.

26 tenebrosa aqua in nubibus aeris.
† 27 præ fulgore in conspectu ejus, nubes transierunt:
28 grando & carbones ignis.
† 29 & intonuit de cælo Dominus:
30 & Altissimus dedit vocem suam:
31 ※ grando & carbones ignis:
† 32 & misit sagittas suas; & dissipavit eos:
33 fulgura multiplicavit; & conturbavit eos.
† 34 Et apparuerunt fontes aquarum;
35 & revelata sunt fundamenta orbis ÷ terrarum:
† 36 ab increpatione tua Domine,
37 ab inspiratione spiritus iræ tuæ.
† 38 Misit de summo, & accepit me;
ꝟ. 39. Finis poeticæ hypotyposeos. 39 & [1] assumpsit me de aquis multis.
† 40 eripuit [2] me de inimicis meis fortissimis,
41 & [3] ab iis qui oderunt me:
42 quoniam confortati sunt super me.
† 43 Prævenerunt me in die afflictionis meæ:
44 & factus [4] est Dominus protector meus. † 45 &

suum, 26 tenebrosa scilicet aqua condensata in atris nubibus aeris. 27 tunc a promicante splendore aspectus ejus nubes illæ in pluviam conversæ pertransierunt; 28 decideruntque grando, & fulmina ceu carbones igniti. 29 & Dominus tonuit de aereo cælo: 30 emisitque Altissimus vocem terrefacientem tonitrui sui: 31 decidebantque adhuc grando, ignitique carbones ardentium fulminum: 32 & sagittas suas & fulmina Deus emisit in persecutores meos; illosque dispersit: 33 multiplicatisque fulgoribus & coruscationibus eos perturbavit & exterruit. 34 Tunc Domine quassata terra comparuerunt fontes & scaturigines aquarum in profundo latentes: 35 & discooperta sunt profundissima loca & veluti fundamenta terræ habitabilis: 36 id quod evenit per increpationem & jussum tuum Domine, 37 & per vehementem spirationem & flatum venti & turbinis excitati ira tua. 38 Tunc porro de excelso cælo misit mihi opem Deus; meque assumpsit: 39 & attraxit ad se me de tribulationibus illis, ceu aquis multis me obruentibus undique. 40 & ita istiusmodi quasi prodigiis admirabiliter me Deus liberavit de inimicis meis potentissimis, 41 & ab iis qui me oderant eripuit: 42 quia robustiores illi erant quam ego. 43 Tempore illo afflictionis meæ me illi anticipaverant incautum & imparatum: 44 sed & e contra Dominus se mihi præbuit firmamentum, meumque

(1) *Eam copulam* & *omittit MS. Orat. B.6. & quidem jure juxta ea quæ heic diximus Tom.* I.

(2) *B. 6. Orat.* eripiet me &c.

(3) *Vat.* 341. & 342. *unico versu*: 41 & ab iis qui oderunt me, quoniam confortati sunt super me.

(4) *Vat.* 342. 44 & factus est Dominus protector meus, & eduxit me in latitudinem.

† 45 & eduxit me in latitudinem: ỳ. 45. Ps. CXVII. 5.
46 salvum me [1] fecit quoniam voluit me.
† 47 ÷ Et : retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam:
48 ÷ & : secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.
† 49 quia [2] custodivi vias Domini:
50 nec impie gessi, a Deo meo:
† 51 quoniam omnia judicia ejus, in conspectu meo:
52 & justitias ejus non repuli a me.
† 53 & ero immaculatus cum eo:
54 & observabo me ab iniquitate mea.
† 55 & [3] retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam,
56 ÷ & : secundum puritatem manuum mearum [4]
57 in conspectu oculorum ejus.
† 58 Cum sancto sanctus eris:
59 & cum viro innocente innocens eris:
† 60 ÷ & : [5] cum electo electus eris:
61 & cum perverso perverteris. ỳ. 61. Levit. XXVI. 24. Prov. XXI. 8. juxta LXX.

† 62 quo-

que protectorem: 45 & ex angustiis ac mœroribus eduxit me in latitudinem amplamque securitatem: 46 meque eripuit ac liberavit, quia bene voluit mihi; & ita illi bene complacitum fuit in me. 47 Et reddidit, ac in posterum reddet mihi Dominus defensionem secundum justitiam erga inimicos meos a me servatam illæsam. 48 semperque mihi reddet secundum puritatem & innocentiam operationum mearum erga illos. 49 nam ego observavi vias rationesque vivendi præceptas a Domino: 50 & propter Deum meum nihil impium feci: 51 quia jura omnia legis ejus coram me sunt semper: 52 & justa præcepta ejus a me non rejeci, & ab eis non discessi: 53 & in posterum quoque ero sine macula criminis apud eum: 54 meque diligenter custodiam ac præcavebo ab hujusmodi iniquitate in me admittenda. 55 & ita reddet mihi Dominus secundum justitiam meam, 56 & secundum puritatem & innocentiam operationum mearum, 57 quæ est coram oculis suis. 58 Tu Domine cum viro pio & sancto ut pius ac sanctus te item geres: 59 & cum viro innoxio & perfecto ut innocuus & perfectus te item geres: 60 & cum viro electo & bono ut electus ac bonus te item geres: 61 & cum homine pravo

(1) *MS. S. Pauli*, faciet: *At B. 6. Orat.* faciat.

(2) *Vat.* 342. *unico versu*:
49 quia custodivi vias Domini, nec impie gessi a Deo meo.

(3) *Eam copulam obelo notavit MS. S. Pauli.*

(4) *Vat.* 341. & 342. *huic versiculo & insequentem jungunt*:
56 & secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum ejus.

(5) *B. 6. Orat. & Cod. S. Pauli eum obelum nesciunt.*

† 62 quoniam tu populum humilem ſalvum facies :
63 & oculos ſuperborum humiliabis .
† 64 Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine :
65 Deus meus illumina tenebras meas .
† 66 quoniam in te eripiar a tentatione :
67 & in Deo meo tranſgrediar murum .
† 68 Deus [1] ÷ meus : impolluta via ejus :
ỿ. 69. Pſalm. XI. 7. CXVIII. 140. Prov. XXX. 5. 69 eloquia Domini , igne examinata .
70 Protector eſt omnium ſperantium in ſe :
ỿ. 71. I. Reg. II. 2. Pſal. LXXXVI. 14. LXXXV. 8. Iſai. XLV. 5. † 71 quoniam quis deus , præter Dominum ?
72 aut quis deus præter Deum noſtrum ?
† 73 Deus qui præcinxit me virtute :
74 & poſuit immaculatam viam meam :
† 75 qui perfecit pedes meos tamquam cervorum :
76 & ſuper excelſa ſtatuens me :
ỿ. 77. Pſ. CXLIII. 1. † 77 qui docet manus meas ad prælium .
78 Et poſuiſti ut arcum aereum brachia mea :
† 79 ÷ & : [2] dediſti mihi protectionem ſalutis tuæ .

80 &

vo atque diſtorto velut adverſus & oblique te item geres . 62 nam tu populum humilem inopem & afflictum ſalvabis : 63 & elatos ſuperborum oculos animoſque deprimes . 64 Quoniam autem tu es Domine *qui lucere facis ut accenſam lucernam , animam meam omneſque res meas luce lætitiæ , & proſperitatis : 65 idcirco Deus meus tu nunc illumina & verte in lucem tenebras has meas mœrorum atque calamitatum . 66 nam per te , tuo auxilio adjutus , velut accinctus , curram , & a tentatione liberabor : 67 & per te Deum meum roboratus , & murum etiam altiſſimum , ſi obſtiterit , ſaltu tranſiliam , & liberabor : 68 Dei mei via ratioque gubernandi ſine macula eſt injuſtitiæ : 69 verba Domini atque promiſſa , pura ſunt ab omni falſitate veluti metalla a ſcoriis expurgata per ignem . 70 Ipſe inſtar clypei propugnator eſt omnium qui in ipſo ſperant atque confidunt . 71 ecquis namque alius deus fortis fuerit præter unum hunc Dominum noſtrum ? 72 quiſve alius deus creator omnium fuerit , præter hunc noſtrum Deum qui creavit omnia pariter ? 73 Hic Deus eſt qui me corroborans accinxit fortitudine : 74 quique remotis offendiculis explanataque via , inculpatum fecit iter curſumque vitæ meæ : 75 is eſt qui pedes meos ad fugiendum perſecutores , effecit velociſſimos inſtar pedum cervorum : 75 & in locis excelſis atque ſecuris tutum me conſtituit : 77 quique manus meas præliari docet , ut ingruente prælio ſint inſtructæ . 78 Equidem Domine tu mea brachia ad prælium effeciſti robuſta quaſi arcum ex ære confectum , confringens alienum quoque arcum æneum brachio meo : 79 mi-*

bique

(1) *Et bujus loci obelum neſciunt iidem MSS.*

(2) *Iidem MSS. dum eam obeli notam neſciunt , iis adſtipulantur quæ ad hunc locum diximus Tom. I.*

80 & dextera tua ſuſcepit me :
† 81 & diſciplina tua correxit me ÷ in finem ⁝
82 ÷ & diſciplina tua, ipſa me docebit ⁝
† 83 dilataſti greſſus meos ſubtus me :
84 & non ſunt infirmata veſtigia mea.
† 85 Perſequar inimicos meos ; & comprehendam illos :
86 & non convertar donec deficiant.
† 87 confringam illos ; nec poterunt ſtare :
88 cadent [1] ſubtus pedes meos.
† 89 Et præcinxiſti me virtute ad bellum :
90 & [2] ſupplantaſti inſurgentes in me, ſubtus me.
† 91 ÷ & ⁝ inimicos meos dediſti mihi dorſum :
92 & odientes me, diſperdidiſti.
† 93 Clamaverunt, nec erat qui ſalvos faceret ;
94 ad Dominum ; nec exaudivit eos.
† 95 ÷ Et ⁝ [3] comminuam eos ut pulverem ante faciem venti :
96 ut lutum platearum delebo eos.

℣. 94. Job. XXVII. 9. XXXV. 12. Proverb. I. 28. Iſai. I. 15. Ierem. XI. 11. XIV. 12. Ezechiel. XVIII. 18. Mich. III. 4. Zacha. VII. 13.
℣. 96. Zachar. X. 5.

H 2 † 97 ERI-

bique dediſti clypeum me protegentem, quo tu me ſalvares : 80 tuaque viciſſim dextera me labentem excepit ac confortavit ne corruerem : 81 & tua me eruditio & inſtructio perpetuo direxit ad recte bellandum : 82 & eruditio, & inſtructio ipſa tua me poſthac quoque docebit artem bellandi. 83 tu in quocumque loco qui ſubtus pedes meos eſſet, latos amploſque effeciſti greſſus meos ut non incederent anguſte : 84 & per te nec mea crura vacillarunt, nec ſunt debilitati defeceruntve in inceſſu pedes ac tali mei. 85 Tuo ergo auxilio munitus pergam perſequi inimicos meos ; eoſque apprehendam atque delebo : 86 nec revertar donec eos conſumem, ac penitus deficiant. 87 cædam eos atque conteram ; nec amplius poterunt ſurgere ac contra me ſtare : 88 cadentque devicti atque confracti ſub pedibus meis. 89 Tu itaque me accinxiſti & confortaſti fortitudine ad decertandum prælio : 90 eoſque qui mihi reſiſtebant & contra me inſurgebant curvaſti compeditos ſubtus me : 91 & feciſti ut inimici mei conjicientes ſe in fugam, terga mihi darent : 92 eoſque qui me odio habebant, morti tradidiſti ac funditus perdidiſti. 93 Inclamaverunt tunc & ipſi inimici mei, neque enim erat adjutor aliquis qui eos ſalvaret ; 94 clamaverunt, inquam, ad Dominum præ ſola formidine pœnæ ut ab interitu ſalvarentur ; ſed Dominus non exaudivit eos. 95 Eos itaque comminuam ut minutum pulverem terræ, hac illacque præſente ingenti vento diſſipatum : 96 & ut latarum publicarumque viarum lutum eos proteram atque delebo,

(1) *Vat. 341. unico verſu :*
88 cadent ſubtus pedes meos : & præcinxiſti me virtute ad bellum.
(2) *Ejus loci copulam expungunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. proxime inſequentem vero ſine obelo iidem relinquunt.*
(3) *Ex eo loco obelus rejiciendus juxta eoſdem MSS.*

Christus. † 97 ERIPIES ME de contradictionibus populi:
98 constitues me in caput Gentium.
† 99 Populus, quem non cognovi servivit mihi:
100 ÷ in : [1] auditu auris, obedivit mihi;
† 101 filii alieni mentiti sunt mihi:
102 filii [2] alieni inveterati sunt:
103 & claudicaverunt a semitis suis.
Propheta. † 104 VIVIT DOMINUS: & benedictus, Deus meus:
105 & exaltetur Deus salutis meæ.
† 106 Deus, qui das vindictas mihi:
107 & subdis populos sub me:
108 liberator meus de inimicis meis ÷ iracundis :
℣. 109. Psal. LVIII. 2. † 109 ※ [3] & : ab insurgentibus in me, exaltabis me:
℣. 110. Rom. XV. 9. 110 a viro iniquo eripies me.
† 111 Propterea confitebor tibi in Nationibus Domine;
112 & nomini tuo psalmum dicam.
† 113 Magnificans salutes Regis ejus:

114 &

delebo. CHRISTUS. *97 Tu me liberabis a contradictionibus populi Israelitici mihi non credentis: 98 meque constitues caput, & principem Gentilium, qui in me sunt credituri. 99 Gentilis hic populus quem præsentia mea corporali non novi, mihi servivit: 100 & ad solum auditum auris de fama mea, mihi obedivit. 101 verum Israelitæ ceu filii exteri & spurii mentiti sunt mihi, promissam fidem suam mihi negantes: 102 qui filii exteri & spurii inveterati remanserunt in veteri statu legis antiquæ. 103 & claudicantes deviaverunt a semitis sibi præscriptis a Lege & Prophetis per quas veniendum erat ad me.* PROPHETA. *104 Vivit in æternum Dominus; & benedictione laudeque dignus est Deus custos meus: 105 & propterea agnoscatur & prædicetur excelsus Deus meus custos ille salutis meæ. 106 Deus qui mihi das potestatem ulciscendi injurias tibi factas; 107 populosque reluctantes castigas & subjicis sub me; 108 quique mei liberator es de iracundis inimicis meis: 109 tu & ab iis qui mihi resistunt & contra me insurgunt, elevabis me; eisque superiorem facies: 110 & a viro iniquo me liberabis. 111 Propter hoc laudes tibi Domine debitas profitebor in Gentibus vocatis, teque pro tua misericordia glorificantibus: 112 psalmosque cantabo majestati tuæ. 113 Ipse profecto*

Deus

(1) *Ex illud signum iidem MSS. rursus expungunt: sed videsis Tom. II ad hunc locum, ubi rationem exposuimus qua illud adstrui queat.*

(2) *Vat. 341. & 342. unico versu:*

102 Filii alieni mentiti sunt mihi, & claudicaverunt a semitis suis.

(3) *B. 6. Orat. omittit cum asterisco & ipsam copulam: sed ille S. Pauli asteriscum tantum.*

114 & faciens misericordiam Christo suo
115 David & semini ejus, usque in sæculum,

Deus est qui magnas salvationes facit a se constituti Regis: 114 & qui magnam fecit misericordiam eidem servo suo uncto in regem 115 nempe Davidi ejusque prognato Messiæ, totique progeniei Christianæ in æternum usque.

ORATIONES.

1 FIrmamentum spei, & refugium præssuræ [1] nostræ piissime Deus, salva nos ab inimicis & a laqueis mortis, ut assumpti de multitudine circumstantium tribulationum, devotissime sancto nomini tuo cum innocentiæ puritate psallamus. Per Dominum. MSS.

2 REfugium nostrum, Domine, in tuum semper conlocemus arbitrium, ut nec scopulis* allidamur, nec tumentium [2] mundanorum fluctuum tempestatibus obruamur; sed in cunctis adversis, dexteræ tuæ fortitudine protegi mereamur; disciplina tua doceamur; doctrina tua dirigamur, & incrementis spiritualibus dilatemur; famulatum fidei tibi Domino impendamus, ut a te gloriæ coronam in remuneratione percipere mereamur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 58.86. * *al.* elidamur.

3 CHriste Deus noster, qui contumacis populi contradictionibus es contemptus, & ob hoc in capite Gentium constitutus, nos, quibus per passionem & resurrectionem tuam caput fieri voluisti, non patiaris a te aliquando præcidi, ut te duce de adversis potestatibus triumphemus, quem pro nobis in Crucis patibulo exaltatum credimus. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 160. *De Passione Domini.*

4 LIberator noster & Domine, da nobis amorem diligendi te, ut laudantes invocemus te, & tu mittas sagittas tuas, & dissipes inimicos nostros, & eripias nos ab his qui oderunt nos; sicque & illi confundantur dum conteruntur, & nos jocundemur, & cum tua protectione salvemur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.] fol. 163.

5 IN tribulatione sua te Deum liberatorem suum invocat Ecclesia tua; petimus proinde ut eam salves ab inimicis, quia eam redemisti pretio tui cruoris; quo ita vias tuas in hac peregrinatione custodiat, ut ovans ad tua mereatur pervenire promissa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c fol. 164. *De Passione Domini.*

6 DA nobis Domine clypeum salutis tuæ, & dextera tua nos ad alta semper provehendo confortet, quo accincti fortitudine tua ad prælium, per insigne Crucis tuæ trophæum dejiciamus adversantem nobis humani generis inimicum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 164.

7 Deus

(1) *Vocem* nostræ *ibi MS. tacet*.
(2) *B. fol.* 58. nec tumentium mundanorum fluctibus, sed in cunctis adversis &c.

fol. 164. *De Passione Domini.* 7 DEus noster salva nos ab insurgentibus inimicis, & a resistentibus victoriæ Crucis, libera nos potentia Deitatis, ut nomini tuo cantantes, te semper gloriosum confiteamur in gentibus, cujus sanguine redemptus est mundus. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 165. *De Passione Domini.* 8 EXaudi Domine de templo sancto tuo vocem Ecclesiæ tuæ, ut qui in passione positus, rivulos sanguinis patiendo tolerasti, nos mortis gemitibus circumdatos solaturus aspicias, ut torrentes iniquitatis in nullo nos noceant, cum imperturbatos nos reddiderit adjutrix gratia tua. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 39. 51. 9 FOrtitudo nostra Domine dona nobis dilectionem tui nominis perpetim possidere: dignare esse nostra contra adversantes virtus; firmamentum contra impugnantes; liberator * a captivantibus, ut tuis ex toto defensaculis circumcincti, sic adversa mundi mens nostra non metuat, ut & blanda [non] requirat; tuaque semper gratia contenta, muneribus gaudeat. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* contra captivantes.

fol. 51. 10 DOmine firmamentum nostrum & refugium nostrum, de tentatione nos eripe: da protectionem salutis tuæ, & dextera tua nos suscipe, & disciplina tua nos edoce, & immaculatam viam nostram vitamque constitue; & quia tu Sanctus in Sanctis es, nos quoque tibi collatione sanctitatis associa. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi. IPse mediator Jesus Dominus, fortissimus liberator, nos ab hoc mundo dignetur eruere, & in fide stabilire per Evangelium, quia ipsi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS XVIII.

In finem: Psalmus David.

Beda.

Ser fus mysticus. Inscriptio ista notissima est, dicta psalmi referens ad Christum Dominum; de cujus primo adventu Propheta dicturus est, de qua re hic primus est psalmus: sequuntur autem alii quatuor, id est: septuagesimus nonus, & octuagesimus quartus, & nonagesimus sextus, & nonagesimus septimus.

Per totum Psalmum Prophetæ verba sunt. Prima narratio ejus laudat Domini prædicatores; ipse quoque de ejus incarnatione speciosissimis comparationibus, verba subjungens infit: *Cæli enarrant gloriam Dei*. Secunda, laudat præcepta novi ac veteris Testamenti: *Lex Domini immaculata* & cetera. Tertia, ab occultis vitiis purgari se a Domino deprecatur, ut eum sibi esse faciat dignum psalmistam: *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me* & reliqua.

Euse-

Eusebius Cæsariensis. Theologia [*hoc est*, doctrina de Deo] cum instructione ethica, [*id est*, de moribus.] *Dominica ad vigilias.*
S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad meditandum.

1 CÆLI enarrant gloriam Dei: Propheta.
2 & opera manuum ejus annunciat firmamentum.
† 3 dies diei, eructat verbum:
4 & nox nocti indicat scientiam.
† 5 non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.
† 6 in omnem terram exivit sonus eorum: ℣. 6. Rom. X. 18.
7 & in fines orbis ÷ terræ ⁞ verba eorum.
† 8 ÷ in ⁞ (1) sole posuit tabernaculum suum:
9 & ipse, tamquam sponsus procedens de thalamo suo, ℣. 9. Luc. XXIV. 46.
† 10 exsultavit ut (2) gigas, ad currendam viam:
11 a summo cælo egressio ejus; † 12 &

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Cæli suo aspectu enarrant gloriam Dei, qui ipsos creavit:* 2 *& firmamentum cæli stellatum sua pulcbritudine annunciat quam miranda sint opera potentiæ & sapientiæ Dei.* 3 *dies unus diei alteri ordinatissima lege succedens, eloquitur quodammodo sermonem evidentissimum de Deo, quod cuncta gubernet:* 4 *& nox una nocti alteri ordinate succedens, eamdem denunciat cognitionem Dei.* 5 *Non sunt idiomata, nec genera sermonum, sive nationes in mundo, a quibus cujusvis linguæ hominibus non audiantur istiusmodi voces eorumdem cælorum & dierum, ac noctium.* 6 *in universam namque terram pervagatus est tacitus ille sonus, & vox eorumdem cælorum enarrans gloriam Dei:* 7 *& ad terminos usque orbis terræ pervenerunt ejusmodi verba cælorum.* 8 *Soli autem suum tabernaculum in iisdem cælis Deus posuit:* 9 *& ipse sol mane prodit pulcberrimus, veluti sponsus pulcberrime ornatus exiens de nuptiali cubili suo.* 10 *qui sol statim ac ortus est, ut fortissimus gigas exsilivit ad currendam viam suam:* 11 *ejusque egressus est ab uno extremo cæli*

* Approbatur in hoc Psalmo providentia Dei, qui ex hoc ipso multam hominum curam se habere monstravit, cum ita elementa a se creata componit, ut post ipsi possit agnosci. Item, Propheta de adventu Christi dicit in Matthæum.

Psalt. Syr. Liberatio populi ex Ægypto, nobis autem Theologia, Vers. XXXII.

Psalt. Arab. Davidis dictus est ab eo de fine diei Sabbathi, Vers. XXXI.

S. Hier. Psalmus vocem continet Prophetæ de Christo loquentis. Iste Psalmus in persona Christi cantatur per Prophetam, & in persona Ecclesiæ.

(1) *Eum obelum omittit MS. S. Pauli. nec male: confer quæ diximus heic tom. II.*

(2) *B. 6. Orat.* gigans: *tum*, ad currendam viam ÷ suam ⁞

† 12 & occurſus ejus uſque ad ſummum ejus :
13 nec eſt qui ſe abſcondat a calore ejus .
† 14 Lex Domini , immaculata ; convertens animas :
15 teſtimonium Domini , fidele ; ſapientiam præſtans parvulis .
† 16 juſtitiæ Domini , rectæ ; [1] lætificantes corda :
17 præceptum Domini , lucidum ; illuminans oculos .
† 18 timor Domini , ſanctus , permanens in ſæculum ÷ ſæculi ‡

℣. 19. Pſal. CX. 8. 19 judicia Domini , vera ; juſtificata in ſemetipſa :
℣. 20. Pſal. CXVIII. 72. 127. Proverb. VIII. 11. † 20 deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum:
21 & dulciora ſuper mel & ſavum .
℣. 21. Pſal. CXVIII. 103. † 22 & ÷ enim ‡ ſervus tuus cuſtodit ea :
23 in cuſtodiendis illis retributio multa .
℣. 24. Pſal. XXXIX. 13. † 24 Delicta quis intelligit ? [2] ab occultis ÷ meis ‡ munda me :
25 & ab alienis parce ſervo tuo .
℣. 26. Pſal. CXVIII. 133. † 26 Si mei non fuerint dominati , tunc immaculatus ero :
27 & emundabor a delicto maximo .
† 28 ÷ &

cæli in Oriente : 12 & motus ac recurſus ejus eſt uſque ad aliud ejuſdem cæli
extremum in Occidente : 13 nec quiſquam eſt , qui ſe ſubtrahat ab ejuſdem ſo-
lis calore , eumque non ſentiat . 14 Lex Domini eſt ſine macula , animaſque
convertit a malo in bonum : 15 præceptum divinum , quod teſtatur nobis
quid Deus velit aut vetet , fide dignum eſt cui credatur ; ſapienteſque facit eos
qui parvuli ſunt propter errorem & inſcientiam . 16 jura a Domino conſtituta
recta ſunt ; animoſque lætificant obſervantium ipſa : 17 mandatum Domini lu-
cidum eſt , oculiſque in erroris & inſcientiæ tenebris clariſſimum lumen præ-
fert . 18 præceptum quod timorem Domini docet , mundum eſt & ſanctum ;
permanetque in omnia ſæcula . 19 judicata & decreta Domini vera ſunt , &
omnia ad minimum uſque æqua pariter & juſta . 20 hæc Domini præcepta de-
ſiderabiliora ſunt quam aurum & copioſus lapis pretioſus & gemmæ : 21 ſunt-
que animæ dulciora , quam palato mel favuſque redundans atque diſtillans :
22 nam & ſervus tuus Domine ea obſervat , experiturque dulciſſima : 23 &
pro illorum obſervatione magna a te merces retribuetur mihi . 24 At quis peni-
tus noverit delicta erroreſque , quibus in Dei Legem peccat ? ab erroribus igi-
tur & delictis meis , quæ mihi nunc ſunt occulta , tu Domine munda me :
25 & a ſuperbis alienigenis & iis quorum mores alieni ſunt a lege tua , libe-
ra illæſumque ſerva me ſervum tuum . 26 Si hi in me dominati non fuerint , tunc
ero ſine macula criminis : 27 & ero tunc mundus a quovis magno peccato .
28 tunc

(1) *Idem B. 6.* lætificantes ÷ corda ‡
(2) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon.* 24 Delicta quis intelligit ? 25 ab occultis meis munda me .

† 28 ÷ & ‡ [1] erunt ut complaceant eloquia oris mei :
29 & meditatio cordis mei in conſpectu tuo ÷ ſemper ‡
† 30 Domine adjutor meus , & redemptor meus .

28 tunc quoque erunt in conſpectu tuo ſemper bene complacita verba laudum & precum ore meo prolata : 29 eritque coram te bene complacita & grata ſemper meditatio animi mei , 30 o Domine adjutor meus in bonis , & redemptor meus a malis ne tradar in ſervitutem .

ORATIONES.

1 PIiſſime Deus , qui Virginali thalamo egreſſus proceſſiſti ad liberandum nos , ſicque demum ad Patris dexteram conſcendiſti , immenſam miſericordiam tuam expoſcimus , ut lege tua converſi , præceptis illuminati , teſtimoniis eruditi , mereamur & ab alienis & ab occultis vitiis emundari . Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus &c. MSS.

2 AB occultis noſtris munda nos Domine purgando conſcientiam , * quæ [2] internis ac propriis inficitur maculis ; ab alienis quoque parce ſervis tuis , ut ea indulgeas , quæ vel malorum exemplis addiſcimus , vel pravis inlecti perſuaſionibus perpetramus ; ut qui te proprium agnoſcimus Dominum , peccatorum nequaquam ſentiamus ulterius dominatum . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 19. 59. 65. 87. 92. 131. * *al.* qui in propriis inficimur .

3 LEx tua [3] indeficiens ac irreprehenſibilis convertat animas noſtras, & teſtimonium tuum fidele præſtet parvulis [4] ſapientiam ; tuæque juſtitiæ corda noſtra lætificent , non contriſtent ; tuumque præceptum oculos mentium noſtrarum illuminet . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 58. 139. 202

4 ADjutor in tribulatione & in neceſſitatibus , & redemptor meus , quia tu me redemiſti ſanguine tuo pretioſo ; tu es adjutor humani generis , cum nos ad te accedere facis : tu es redemptor , quia nos tua paſſione ac reſurrectione ab interitu redemiſti , qui nos jugiter in lege tua gradientes cuſtodire digneris , quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum . *Amen* . Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

5 DOmine , ante quem nullus abſconditur , a cujus inquiſitione quod latitat non celatur , ab occultis noſtris munda nos , & ab alienis parce ſervis tuis ; & præſta ut examinationis tuæ calore puritas a te conceſſa non æſtuet . Per &c. *Ex Albino col. 275.*

(1) & erunt &c. *Sine obelo MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. Vide Tom. II. ad hunc locum .*
(2) *fol. 65. B.* qui internis ac propriis inficimur maculis &c.
(3) *fol.* 139. & 202. Lex tua irreprehenſibilis convertat &c.
(4) *fol.* 202. ſapientiam tuam , quæ juſtitiæ corda noſtra lætificent &c.

In finem : Pſalmus David .

Beda .

Senſus myſticus. Jam quia Tituli verba nota ſunt , de textu pſalmi aliquid differamus . Futurorum igitur illuminatione Propheta completus , evenire proſpera ſanctæ deprecatur Eccleſiæ ; quæ illi per adventum Domini pro certo noverat eſſe ventura . Primo ingreſſu Propheta rogat ut Eccleſia diverſo mundi turbine fatigata , Chriſtum Dominum exaudita ſuſcipiat : *Exaudiat te Dominus in die tribulationis* & cetera . Secunda deprecatur ut omne conſilium ejus rectamque fidem Dominus ſua pietate confirmet , promittens fidelem populum non poteſtate mundana , ſed divina potentia magnificandum . *Tribuat tibi ſecundum cor tuum* .

Dominica ad vigilias. *Euſebius Cæſarienſis* . Oratio collegarum qui adjutores ſunt homini juſto .

S. Athanaſius . Pſalmus denuncians obventura . [*al.*] Imprecatorius pollicetur . *

Pſalmus ad imprecandum fauſta ac felicia .

Propheta . 1 EXAUDIAT te Dominus in die tribulationis :
2 protegat te nomen Dei Jacob .
† 3 mittat tibi auxilium , de ſancto :
4 & de Sion , tueatur te .
† 5 memor ſit omnis ſacrificii tui :
6 & holocauſtum tuum pingue fiat .

DIAPSALMA .

† 7 Tribuat tibi ſecundùm cor tuum :
8 & omne conſilium tuum confirmet .
† 9 lætabimur in ſalutari tuo : 10 &

In perpetuum decantandus Pſalmus , Davidi inſpiratus .

PROPHETA . 1 *Dominus te ſibi ſupplicantem exaudiat in tempore tribulationis tuæ : 2 teque inſtar clypei protegat majeſtas Dei , in quem Jacob Patriarcha credidit . 3 de ſancto habitaculo ſuo emittat adjutorium tibi : 4 & de medio Cherubim Arcæ collocatæ in monte Sion tibi ſuccurrat , teque roboret . 5 demonſtret Dominus ſe memorem eſſe omnium ſacrificiorum tuorum , quæ olim ei obtuliſti : 6 & victima iſta tua , quæ ex animantibus a te offertur , totaque igni conſumitur , tamquam pinguis & grata oblatio habeatur illi .* * *7 Det tibi Dominus ſecundùm quod deſiderat cor tuum : 8 & omne conſilium tuum & voluntatem impleat , & implendo confirmet . 9 & ita nos quoque collæta-*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum .*

* Pro Ezechia Rege ſuo populus pariter ab Aſſyriis obſeſſus orat . Aliter , *Propheta operantem hortatur* . Item , Chriſto eunti ad crucem dicit Eccleſia , ut Arnobio placet .

Pſalt. Syr. Davidis cum rogaret , ut ſalvaretur a bello Ammonitarum , nobis autem modo precatio utilis . Verſ. xx.

Pſalt. Arab. Verſ. xx.

S. Hieron. Iſtum Pſalmum Prophetæ in perſona Eccleſiæ canit de Chriſto .

10 & in nomine Dei noſtri magnificabimur.
† 11 impleat Dominus omnes petitiones tuas.
12 Nunc cognovi quoniam ſalvum fecit Dominus Chriſtum ſuum:
† 13 exaudiet illum de cælo ſancto ſuo:
14 in potentatibus, ſalus dexteræ ejus. ℣. 15. Pſal. XXXII. 16. Proverb. XXI. 31. Iſai. XXXI. 1.
† 15 Hi in curribus; & hi in equis:
16 nos autem in nomine Domini Dei noſtri invocabimus.
† 17 ipſi obligati ſunt, & ceciderunt:
18 nos autem, ſurreximus, & erecti ſumus.
† 19 Domine [1] ſalvum fac Regem:
20 ÷ & ‡ exaudi nos in die qua invocaverimus ÷ te ‡

collætabimur de ſalvatione tua divinitus facta: 10 *noſque omnes cum auxilio*
Domini Dei noſtri triumphantes, majores erimus hoſtibus noſtris. 11 *impleat*
igitur Dominus omnia quæcumque tu petieris eum. 12 *Nunc certa ſpe cogno-*
vi, quod Dominus ita invocatus a nobis, ſalvaverit illum a ſe unctum regem:
13 *quodque de ſuo cælo ſancto eum exaudiet:* 14 *& quod ab ejuſdem Dei dex-*
tera cum potentiis & fortitudinibus magnis illius ſalvatio fiet: 15 *Alii qui-*
dem confidunt in curribus armatis; alii vero in equis bellatoribus: 16 *ſed nos*
nomen Domini Dei noſtri invocabimus; & invocato eo, armatis militibus cum
ſuis curribus & equis majores erimus. 17 *ipſi bellatores ligati ſunt compedi-*
bus; curvatique corruerunt victi: 18 *nos vero a conſternatione animi noſtri*
conſurreximus; & victores erecti ſumus in pedes. 19 *Itaque Domine tu regem*
hunc noſtrum ſalva: 20 *noſque quacumque te die invocaverimus exaudi cle-*
menter.

ORATIONES.

1 IMple Domine petitiones noſtras, & tamquam pinguiſſimum nos holocauſtum aſſume, ut inimicorum curribus obligatis, Salutaris tui opitulatione lætemur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 IMple Domine omnes petitiones noſtras, ac mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto omnis ſacrificii noſtri, quod tibi non ſolum oblatione, ſed etiam oratione atque afflictione dicamus; ut nos tibi humiles ſemper facias, & contritos attendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 59. 78. 87. 132.

3 TRibulationes cordis noſtri, quas pœnitendo facinorum ob metum * judicii pandimus, per miſericordiam tuam Domine ad indulgentiæ lætitiam adtrahe; mitte itaque nobis auxilium de ſancto, & noſtrorum mœſtitias cordium pingue tibi facito holocauſtum, ut mentibus noſtris & conſilium quo delecteris, inſpires; & opus quo placeris, inſinues: petitiones noſtras ita ſuppleas, ut peccata deleas, & ad illam regionem, fol. 39. * *ibi*, Judicium pandit

(1) *Vat.* 341. & 342.
19 Domine ſalvum fac regem, & exaudi nos
20 in die qua invocaverimus te.

gionem, ubi ſine termino vivitur, propitius intromittas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Ex Albino col. 238. 4 IMple Domine petitiones noſtras, & mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto ſacrificii noſtri, quod tibi non ſolum oblatione, & oratione offertur; ac preces noſtras, quas in quacumque die tibi tam manu linguæ, quam genu cordis offerimus, propitius audire dignare. Per.

PSALMUS XX.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus. Hic Pſalmus Domini Salvatoris primo Incarnationem, poſtea Deitatis facta decantat, ut patenter agnoſcas [1] eumdem tam Virginis matris, quam Dei Patris eſſe Filium.

In prima narratione pſalmi hujus Propheta loquitur ad Patrem de Incarnatione Dominica: *Domine in virtute tua lætabitur Rex*. Secunda diverſas virtutes ejus gloriamque deſcribit, declarans a parte qua paſſus eſt, ad quam ſummam rerum apicemque pervenerit: *Quoniam prævenisti eum in benedictionibus*. Tertia converſus ad Dominum, more deſiderantium optat illa in judicio ejus fieri, quæ novit eſſe ventura: *Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis*.

Dominica ad vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Interpellatio collegarum qui adjutores erant Davidi. [*al.* qui adjutores ſunt homini juſto.]

S. Athanaſius. Pſalmus in prophetia. *

Pſalmus gratiarum actionis reſpondentis Pſalmo 19.

Propheta. 1 DOMINE, in virtute tua lætabitur Rex:
2 & ſuper ſalutare tuum exſultabit vehementer.
† 3 deſiderium cordis ejus tribuiſti ei:
4 & voluntate labiorum ejus non fraudaſti eum.

DIAPSALMA.

† 5 quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis:
6 poſui-

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.* PROPHETA. 1 *Domine de tua fortitudine lætabitur iſte rex noſter:* 2 *& in ſalute a te ſibi allata nimium exſultabit.* 3 *tu enim dediſti ei quidquid animus ejus deſiderabat:* 4 *eique non denegaſti quod volebat, ſuiſque labiis petebat.* * 5 *in te, inquam, rex exſultabit, quia anticipaſti eum tu benedictio-*

* De Ezechia canitur cæſis Aſſyriis & infirmitate curata.
Pſalt. Syr. Petitio eorum, quæ adjumento ſunt viro juſto. Verſ. XXVII.
Pſalt. Arab. Verſ. XXVII.

(1) *MS.* agnoſcas eumdem Virginis matris, quem Dei Patris eſſe Filium.

6 posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso.
† 7 vitam petiit a te; & tribuisti ei
8 longitudinem dierum in sæculum & in sæculum ÷ sæculi : ℣. 8. II.Reg.VII.19.
† 9 Magna est gloria ejus in salutari tuo:
10 gloriam & ÷ magnum : decorem impones super eum.
† 11 quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum ÷ sæculi:
12 lætificabis eum in gaudio, cum vultu tuo.
† 13 quoniam Rex sperat in Domino:
14 & in misericordia Altissimi non commovebitur.
† 15 Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis:
16 dextera tua inveniat ÷ omnes : qui te oderunt.
† 17 pones eos ut clibanum ignis, in tempore vultus tui.
18 Dominus [1] in ira sua conturbabit eos; & devorabit eos ignis.
† 19 fructum eorum de terra perdes;
20 & semen eorum a filiis hominum. ℣. 20. Iob.XVIII.19.
† 21 quoniam declinaverunt in te mala:
22 cogitaverunt consilia quæ non potuerunt ÷ stabilire :
† 23 quoniam pones eos, dorsum: [2] 24 in

dictionibus ac beneficentiis tuis benignis & suavissimis: 6 & in capite ejus auream posuisti coronam ex vario lapide pretioso contextam. 7 vitam petivit a te; & dedisti ei 8 longitudinem dierum, duraturam in sæculum & in æternum. 9 Magna effecta est ejusdem regis gloria ob salutem a te sibi collatam: 10 & novam adhuc in dies gloriam, majoremque honorem conferes in eum. 11 nam donabis eum benedictione ac beneficentia tua in sæcula omnia: 12 eumque exhilarabis gaudio per aspectum faciei tuæ. 13 Quoniam autem rex iste in Domino sperat & non in se; 14 idcirco & per altissimi Dei misericordiam firmatus, in gradu suo non dimovebitur; neque spe sua decipietur. 15 Inveniatur ergo Domine manus tua punitrix ab omnibus inimicis tuis, qui huic regi servo tuo rebellant: 16 tuaque ultrix dextera inveniat & apprehendat omnes istiusmodi hostes te odientes: 17 eosque in tempore, quo iratus apparebit aspectus tuus, ardere facies instar furni ignescentis. 18 Dominus præ justa ira sua terrefaciens conturbabit eos ac præcipitabit: ignisque devorabit eos: 19 fructum ventris, hoc est, filios eorum justo judicio tuo perire facies a terra ob peccata parentum: 20 eorumque progeniem perdes ac delebis de numero filiorum hominum: 21 quia ad te admoverunt mala, & iniurias tibi faciendas sunt aggressi: 22 excogitaveruntque contra te consilia scelesta, quæ tamen nequaquam perficere effectuque firmare potuerunt. 23 eos tu namque fugabis

(1) *Vat.* 341. & 342.
18 Dominus in ira sua conturbabit eos,
19 & devorabit eos ignis.
(2) *Vat.* 341. *huic* 23. *versiculo jungit* & 24. *insequentem*:
23 quoniam pones eos dorsum: in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.

℣. 24. Ps. CXVII. 5. 24 in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.
† 25 Exaltare Domine in virtute tua:
26 cantabimus & psallemus virtutes tuas.

gabis, ac mihi dare terga coges: 24 eorumque præterea faciem firmabis ac parabis ad reliqua tua excipienda flagella. 25 Monstra te Domine excelsum esse in fortitudine tua: 26 sicque nos cantabimus psalmisque celebrabimus fortitudines tuas.

ORATIONES.

MSS. 1 BEnedic nos Domine benedictione dulcedinis, & comple tibi placitum desiderium nostrum, ut dum jugiter virtutes tuas suavi modulatione concinimus, longitudinem vitæ perpetuæ consequamur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 162. 2 FRuctum inimicorum [tuorum] Domine de terra disperde, & semen eorum a filiis hominum, qui te unum Christum, Dei & hominis Filium confiteri refugiunt; ut Crux tua quæ Judæis est scandalum, *Pro infidelibus.* Gentilibus autem stultitia, utrosque populos ad fidei regulam dirigat; tibique connectendos ac coronandos sine fine conjungat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*]

fol. 181. 3 INveniatur manus tua, Domine, omnibus inimicis tuis in vindictam, qui nolunt Cruci tuæ sua subdere colla: inveniatur quoque & in eis qui te oderunt, dextera tua parcens, cum eos dexteræ tuæ fecerit esse participes; ut in tempore vultus tui, cum manifesta nobis fuerit facies tua, non ponantur ut clibanum ignis, sed transferantur nobiscum coronandi in cælestibus regnis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 59. 65. 4 DOmine qui nos prævenire dignatus es gratia redemptionis, praeveni item in benedictione dulcedinis; & qui vitam temporalem cunctis mortalibus tribuis, vitam penitus æternam nobis omnibus largiaris. ℟ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

PSALMUS XXI.

In finem: pro susceptione matutina: Psalmus David.

Beda.

Sive *In finem*, sive, *David*, quod ad Christum pertineat, notum est. *Susceptio* autem *matutina* tempus resurrectionis ostendit, quando ipse mortale corpus, veteris hominis conditione deposita, in magnam gloriam clarificatus assumpsit. In Hebræo autem scriptum est: *Pro cervo matutino*: quo eumdem Dominum significari non dubium est, qui interfecerit serpentes, & venena consumpserit; Judæisque canina rabie se persequentibus, cælorum alta petierit.

Per

Per totum quidem psalmum loquitur Dominus Christus; Sed primo capite derelictum se clamat a Patre, ut dispensatam scilicet [1] susceperit passionem; potentissimam humilitatem suam hominum abjectione commendans: *Deus Deus meus respice in me*. Secundo loco passionem sacram diversis comparationibus prophetavit, deprecans ut a sævientibus inimicis suis divina protectione [2] liberetur: *Circumdederunt me vituli multi & reliqua*. Tertio commonet laudare Dominum Christianos; quia in resurrectione sua Catholicam respexerit Ecclesiam, ne passione tantum audita, mortalium corda paverent: *Qui timetis Dominum laudate eum* &c.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de passionibus Christi, & vocatio [*al.* & de vocatione] Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in prophetia. *

Dominica [olim, nunc Feria VI.] ad horam primam.

Psalmus ad deprecandum.

1 DEUS, Deus meus ÷ respice in me ⁝ [3] quare me dereliquisti? Christus. ℣. 1. Matt. XXVII. 46. Marc. XV. 34.
2 longe a salute mea, verba delictorum meorum.
† 3 Deus meus, clamabo per diem; & non exaudies: ℣. 3. Psal. LXVIII. 4.
4 & nocte, & non ad insipientiam mihi.
† 5 Tu autem in sancto habitas, Laus Israel. ℣. 5. Exod. XV. 2. 11.

† 6 In

In perpetuum decantandus, super obtinenda a Christo post passionem matutina illa assumptione ad gloriam resurrectionis, Psalmus Davidi inspiratus.

CHRISTUS. 1 *Deus meus, Deus meus attende mihi cruci affixo: ut quid dereliquisti me manibus sævientium Judæorum?* 2 *nimirum a me salvando a morte longe te abesse faciunt & impediunt negotia illa expiandorum delictorum mundi, quæ tamquam mea in meo corpore perfero super hoc lignum.* 3 *Deus meus ad te clamabo die, & tu me precantem non confestim exaudies:* 4 *ad te noctu quoque clamabo; nec erit silentium mihi: idque non imputabitur mihi ad inscitiam & imprudentiam; quia post tres dies exaudies, a morte me resuscitando.* 5 *Profecto in sanctuario tuo gloriosus inhabitas o tu quem cunctus*

* Rogat Dominum David factione Absalon laborans. Aliter, Judæi de Hester hunc Psalmum putant esse cantatum, quod videlicet ipsius periculo & intercessione apud Regem sit Populus Israel a morte laxatus.

Psalt. Syr. Davidis cum illuderetur a persecutoribus suis, & de passione Christi, & vocatione Gentium. Vers. LXVII.

Psalt. Arab. Dictus ab eo, quando superavit inimicos suos; & Prophetia de Crucifixione. Vers. LXIV.

S. *Hieron.* Christum totius Psalmi contextus ostendit.

(1) *MS.* susciperet.
(2) *Idem MS.* liberaretur.
(3) *MS. S. Pauli neglecto & obelo ait*: respice me.

† 6 In te ſperaverunt patres noſtri : [1]
7 ſperaverunt ; & liberaſti eos .
† 8 ad te clamaverunt ; & ſalvi facti ſunt :
v. 9. Pſal. XXIV. 3. XXX. 2. Iſai. XLIX. 23. 9 in te ſperaverunt ; & non ſunt confuſi .
† 10 Ego autem ſum vermis , & non homo ;
v. 11. Iſai. LIII. 3. 11 opprobrium hominum , & abjectio plebis .
v. 12. Matt. XXVII. 39. Marc. XV. 29. † 12 omnes videntes me , deriſerunt me :
13 locuti ſunt labiis ([2] ÷ & : moverunt caput :)
v. 14. Matt. XXVII. 43. † 14 *Speravit in Domino ; eripiat eum :*
15 *ſalvum faciat eum ; quoniam vult eum .*
† 16 Quoniam tu es qui extraxiſti me de ventre :
17 ſpes mea ab uberibus matris meæ :
18 in te projectus ſum ex utero :
† 19 de ventre matris meæ , Deus meus es tu :
† 20 ne diſceſſeris [3] ※ a me : * quoniam tribulatio proxima eſt :
21 quoniam non eſt qui adjuvet .
† 22 Circumdederunt me vituli multi :

23 tauri

ctus Iſraeliticus populus laudat . 6 Progenitores noſtri Abraham , David , ceterique in te ſperaverunt : 7 ſperaverunt , inquam , in te ; & tu eos liberaſti a tribulationibus ſuis : 8 ad te illi clamaverunt ; & a te ſalvati ſunt : 9 in te iidem ſperaverunt ; & pudore non ſunt ſuffuſi , ceu deluſi a ſpe in te ſua . 10 Ceterum ego ut vermis potius , quam ut homo nunc reputor a Judæis : 11 & ſum is quem homines probris ac vituperiis afficiunt , & quem populus iſte rejicit , & pro re nihili deſpicit . 12 omnes prætereuntes , ſpectantes me cruci affixum , aſpernantes ſubſannabant me : 13 locuti ſunt labiis ſuis blaſphemantes me ; & inſultantes movebant caput ſuum , de me cum joco dicentes : 14 Confiſus eſt ille in Domino ; is ergo nunc liberet eum de cruce : 15 eumque ſalvet a morte , quippe bene vult ei , dixit enim hic , quod Filius Dei eſſet . 16 *Quoniam autem tu Deus es is , qui me de ventre matris meæ extraxiſti , naſcique feciſti in mundum : 17 & tu es is, in quem ſpero jam uſque ab infantia mea , cum adhuc ſugerem lac a mammis matris : 18 & tu es is , in cujus curam & providentiam projectus ſum ex utero genitricis meæ : 19 & quia ab eo uſque tempore quo eram in ventre matris meæ , Deus meus es tu : 20 idcirco ne a me abſceſſeris , tuum ſubtrahendo adjutorium , quia valde proxima eſt , adhæretque mihi arctiſſime tribulatio : 21 & quia præter te nemo eſt , qui me adjuvet . 22 Ecce circumdederunt me bene multi Judæi*

petu-

(1) *Edit. Oxon. an. 1678. heic unico verſu concludit verſus Thomaſii 6. & 7. ſed illa Grabei Thomaſio penitus conſentiens .*

(2) *Obelus ille deſideratur in MS. S. Pauli , & Orat. B.6.*

(3) *Et hoc loco iidem MSS. aſteriſci nota deſtituuntur .*

23 tauri pingues obſederunt me :
† 24 aperuerunt ſuper me os ſuum ,
25 ſicut leo rapiens & rugiens .
† 26 Sicut aqua effuſus ſum :
27 & diſperſa ſunt omnia oſſa mea .
† 28 factum eſt cor meum tamquam cera liqueſcens , in medio ventris mei .
† 29 aruit tamquam teſta virtus mea :
30 & lingua mea adhæſit faucibus meis :
31 & in pulverem mortis deduxiſti me .
† 32 Quoniam circumdederunt me canes ÷ multi ⁝
33 concilium malignantium obſedit me .
† 34 foderunt manus meas & pedes meos : ℣. 34. Matt. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII 33. Joh. XIX. 23. 37. XX. 25.
35 dinumeraverunt omnia oſſa mea .
† 36 ipſi vero conſideraverunt ; & inſpexerunt me . ℣. 37. Matt. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII 34. Joh. XIX. 23.
37 diviſerunt ſibi veſtimenta mea :
38 & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem .
† 39 Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum [1] a me :
40 ad defenſionem meam conſpice .

† 41 erue

petulantes ut vituli : 23 *meque circumcinxerunt ac vallaverunt efferati , ut*
tauri pingues : 24 *aperueruntque os ſuum contra me inſtantes vocibus magnis ;*
25 *quemadmodum leo os ſuum aperit , cum rapturus prædam , rugit .* 26
Una cum viribus ſanguis meus effluxit tamquam aqua effuſa : 27 *& omnia*
oſſa mea divulſa ſunt & ab invicem ſeparata vi tormentorum : 28 *cor meum*
intra viſcera mea præ metu & acerbitate dolorum reſolutum eſt velut cera li-
queſacta ab ignis ardore : 29 *vigor & fortitudo mea jam exaruit ut arida*
teſta : 30 *& lingua mea præ ſiccitate agglutinata eſt ad guttur meum :* 31
jamque me hodie detraxiſti in pulverem ſepulchri , in quo mortuus ſepeliar .
32 *Nam quam multi Judæi & milites Gentiles me circumdederunt oblatran-*
tes , ceu rabidi canes : 33 *meque vallavit cœtus malignorum .* 34 *perfode-*
runt ii clavis manus meas ac pedes meos , crucique fixerunt : 35 *potuerunt-*
que enumerare omnia oſſa corporis mei extenti in ligno . 36 *ipſi autem conſide-*
raverunt me in cruce , ac deridentes me deſpexerunt . 37 *& quatuor milites*
partiti ſunt ſibi veſtimenta illa mea ſuperiora , factis quatuor partibus : 38 *&*
jecerunt ſortem ſuper tunicam illam meam inconſutilem ne ſcinderetur , quia
a ſummo erat tota pertexta . 39 *Ceterum tu Domine ne in longum a me diffe-*
ras auxilium tuum : 40 *ſed e contra attende citius ad defenſionem , ac ſuſce-*
ptionem

(1) *MS. S. Pauli voces* a me *prætermittit : ſed animadvertendum atramentum vetuſtate hoc loco conſumptum ſequiori cura reſtitutum membranæ fuiſſe a ſuperioribus verbis* ℣. 36. ipſi vero conſideraverunt , *uſque ad inferiorem* ℣. 44. & a cornibus unicornium , *& ideo membranæ non adſcribendum , quod ipſi fortaſſe non convenit .*

† 41 erue a framea [1] ÷ Deus ⁝ animam meam :
42 ÷ & ⁝ de manu canis unicam meam .
† 43 salva me ex ore leonis :
44 & a cornibus unicornium humilitatem meam .
v. 45. Hebr. II. 12. † 45 Narrabo nomen tuum fratribus meis :
46 in medio Ecclesiæ laudabo te .
† 47 Qui timetis Dominum , laudate eum :
48 universum semen Jacob , glorificate eum .
† 49 timeat eum omne semen Israel :
50 quoniam non sprevit neque despexit deprecationem pauperis :
† 51 nec avertit faciem suam a me :
v. 52. Hebr. V. 7. 52 & cum clamarem ad eum , exaudivit ÷ me ⁝
v. 53. Psal. XXXIV. 18. † 53 Apud te laus mea in Ecclesia magna :
54 Vota mea reddam in conspectu timentium eum .
v. 55. Isai. LXV. 13. † 55 edent pauperes ; & saturabuntur :
v. 56. Psal. LXVIII. 33. 56 ÷ & ⁝ laudabunt Dominum , qui requirunt eum :
57 vivent

ptionem illam mei matutinam , ut tertia me die suscites a morte . 41 Libera Deus vitam meam a morte violenta per gladium , ut egomet ponam animam meam , & nemo eam tollat a me invito : 42 & de potestate istiusmodi canis libera animam meam , quæ unica est & sola relicta ab ope humana . 43 salva me ab ore ejusmodi leonis ne me devoret : 44 & a cornibus & impetitionibus talium superborum unicornium me humilem & afflictum salva . 45 Liberatus ego & suscitatus a morte , enarrabo & prædicabo notitiam tui fratribus meis hominibus , quos fratres vocare non erubesco , factus homo : 46 teque laudabo in media congregatione credentium populorum . 47 Vos omnes qui Dominum timetis , eum laudate : 48 eumque glorificate universa progenies Jacobi patriarchæ . 49 ipsumque timeat , ac revereatur universa Israelitica progenies : 50 propterea quod ipse Deus non pro nihilo duxerit , nec fuerit aversatus sive contempserit deprecationem istam meam , qua ego pauper factus propter homines , precatus sum eum : 51 & propterea quod non averterit faciem suam benignam a me , preces supplicationesque offerente illi , ut me salvum faceret a morte : 52 & propterea quod cum ad eum cum lacrymis & clamore valido clamarem , exaudierit me pro mea reverentia , me suscitaturus a morte , non amplius moriturum . 53 Laus hæc mea , o Deus , a te & apud te mihi erit in congregatione numerosa fidelium . 54 Igitur oblationes & laudes quæ ego Domino vovens promisi , palam ei reddam coram omnibus timentibus illum . 55 comedentque pauperes spiritu de iisdem oblationibus meis ; ac satiabuntur ne esuriant in æternum : 56 & Dominum laudabunt quicumque illi

(1) *B. 6. Orat. cum obelo & vocem* Deus *nescit .*

57 vivent corda eorum in ſæculum ÷ ſæculi ↓
† 58 Reminiſcentur & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ:
† 59 & adorabunt in conſpectu ejus univerſæ familiæ gentium.
† 60 quoniam Domini eſt Regnum [1]:
61 & ÷ ipſe ↓ dominabitur gentium.
† 62 Manducaverunt & adoraverunt omnes pingues terræ:
63 in conſpectu ejus cadent omnes qui deſcendunt in terram.
† 64 Et anima mea illi vivet [2]:
65 ÷ & ↓ ſemen ÷ meum ↓ ſerviet ipſi.
† 66 Annuntiabitur Domino generatio ventura:
67 & annuntiabunt cæli juſtitiam ejus
68 populo qui naſcetur, quem fecit ÷ Dominus ↓

illi placere requirunt ex corde: 57 eorumque corda beatam vitam vivent in omnia ſæcula. 58 Ex univerſis quoque nationibus omnium finium terræ innumerabiles homines per me recordabuntur Domini, cujus videbantur oblitæ; & ex infidelitate ad eum convertentur per fidem: 59 & ex univerſis cognationibus Gentium innumeri coram eodem Deo vero procident adoraturi. 60 nimirum quia unius Domini eſt regnum & imperium in univerſum mundum; 61 & ipſe ſolus ſupremus dominator erit omnium gentium. 62. Comederunt quoque de oblationibus meis, Deumque adoraverunt omnes pingues ac divites terræ ad fidem converſi: 63 denique mortales omnes qui deſcendunt in terram ac pulverem ſepulcbri, coram eodem Deo procident, cui curvabitur omne genu. 64 & anima bumana mea eidem Deo vivet ad illius ſemper ſe nutum movens & gloriam: 65 meaque progenies Chriſtiana ipſi obtemperans ſerviet per meritum Paſſionis meæ. 66 Progenies iſta Chriſtianorum ventura poſt Incarnationem meam, denunciabitur & adnumerabitur Domino ceu populus peculiaris: 67 & regni cælorum nuncii juſtitiam ejuſdem Dei, qua gratis juſtos ex injuſtis facit, tunc annunciabunt 68 populo illi naſcituro, quem jam Dominus ſua prædeſtinatione creavit in bonis operibus, quæ illi præparavit, ut ambulet in eis.

ORATIONES.

1 CAput miſericordiæ Deus, qui propter nos deſcendens in uterum Virginis, addictus ligno, perfoſſus clavo, veſtimentis inſuper ſorte diviſis, ſurrexiſti liber ab inferis, precamur ut hujus commercii non immemor, ſis populi ab ore leonis ereptor, qui fuiſti quondam patribus in te ſperantibus liberator. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS.

2 Do-

(1) *Vat. 341, 342, & ed. Oxon. unico* ℣. 60. quoniam Domini eſt Regnum: & ipſe dominabitur gentium.

(2) *Vat. 341, & 342, rurſus unico* ℣. 64. Et anima mea illi vivet: & ſemen meum ſerviet ipſi.

Cod. 39. Palat. in Vatic.

2 DOmine Deus, qui patres noſtros clamantes ad te liberaſti, & in te ſperantes ſalvaſti, te quæſumus ac precamur, ne longe facias auxilium tuum a nobis; ad defenſionem noſtram reſpice, & ſalva nos de ore leonis, fortis & potens. Per Dominum noſtrum &c.

Brev. Mozar. fol. 59. 163. *De Paſſione Domini.*

3 CHriſte, qui de patibulo ad Patrem, ut quid te dereliquerit adclamaſti; qui Cruce tua hominem peccato perditum redemiſti, illumque peccati authorem æternis arſurum ignibus tradidiſti, poſtulamus ſanctam clementiam tuam, ut nos qui in te credimus, numquam derelinquas; nec confidentiam noſtram a tua deitate repellas; ſed per diem clamorem noſtrum ſuſcipe, & in nocte [1] placito tibi famulatu ſervire concede; ſemperque corda noſtra in amorem tui flagrantia ſpirituali ſuccende; [2] & gratiam tuam, quam peccando amiſimus, convertendo reſtitue. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 166. *Item de Paſſione.*

4 TU Deus noſter & fortitudo noſtra, pro quibus nobis Crucis ſuſtinuiſti injuriam, ne repellas Eccleſiam tuam, ut quæ conſtricta formidine, affligente inimico incedit, te ſibi parcente, gratuletur ſe in perſecutionibus dilatari. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 166. *Item de Paſſione.*

5 CHriſte Dei Filius, quem hominem purum non Deum credentes vitulorum multitudo circumdat, & taurorum pinguium perſequens craſſitudo dilaniat, da nobis invicto Crucis tuæ ſignaculo frui, ut omnis per hoc a nobis congregatio diſpereat inimici. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 209. *Item de Paſſione.*

6 LIbera nos Domine de ore leonis, quia injuriam perpeſſus es Crucis, ut in medio Eccleſiæ laudantes, narremus nomen tuum fratribus noſtris, qui ſolus victor factus es mortis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 60. 87. 131. 183.

* *al.* doctrina paſcamur lethali.

* *al.* oblectantis. *al.* oblatrantis perfidiã.

7 AD defenſionem noſtram Domine Deus noſter dignanter reſpice: [3] eripe a framea animas noſtras; & ne * doctrinæ pateamus lethaii, tuo nos tutamine rege; ſimulque de ore leonis rapere nos cupientis libera, & ab * oblatrantis perfidia canis, pervigili contuitu, ſollicita nos protege cura. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 59. 67. 70. 112. 133. 264.

* *al.* hæreditario. *al.* hæreditariæ.

8 REſpice in nos Domine Deus noſter, nec avertendo faciem tuam a nobis, nos aliquatenus derelinquas; vere enim ſalvi erimus, ſi vultus tui in nos aſpectum converteris, & hilariter noſtris te animabus conjunxeris: ut quia in te ſperaverunt patres noſtri, & ſalvi facti ſunt, nos * hæreditarios [4] fac eorum ſpei ſuccedere, & parilitate honorum, æterna cum eis exſultatione gaudere. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 176.

9 AD defenſionem Eccleſiæ reſpice paſtor animarum, Domine Jeſu Chriſte, liberans miſericorditer animas noſtras de ore leonis,

cujus

(1) *B. fol.* 59. placido.
(2) *B. ibidem fol.* 59. & gratia tua.
(3) *B. fol.* 184. *omittuntur verba*: eripe a framea animas noſtras.
(4) *B. fol.* 70. hereditaria fac eorum ſpe ſuccedere &c. *tum fol.* 112, & 133. & parilitatem horum; *deinde fol.* 133. æterna cum eis exaltatione gaudere.

cujus anima a framea & manu liberata est canis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

10 ERipe animam nostram a framea potentissimi inimici Christe Fili Dei, ut noster sis liberator de ore leonis, qui animam tuam potenter eduxisti ab inferis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *fol. 181.*

11 AD defensionem familiæ tuæ attende Domine, & jam eripe animam ejus a framea persequentis & de manu canis, qui solus animam tuam ponere dignatus es pro omnibus nobis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *fol. 183.*

12 CHriste Fili Dei eripe animam nostram a framea inimici potentissimi, ut tu noster sis semper liberator de ore leonis, qui animam tuam potenter eduxisti ab inferis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. *fol. 208.*

13 ECce Domine venturam quam prædixit olim generationem Propheta, quæ utique per fidem cucurrit ut ad te veniat; suscipe ergo eam, ut perfectione salutaris Lavacri tincta, æternæ Hierusalem nobiscum possideat gaudia infinita. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *fol. 103. Pro Cathecumenis.*

14 CHriste, qui propter incredulitatem relinquens populum Synagogæ, innumeram tibi plebem Ecclesiæ ex omnibus * generibus ampliasti, imple quod Prophetali vaticinio prædixisti, ut reminiscantur [& convertantur] ad te Deum universi fines terræ; adorentque te omnes patriæ gentium, qui solus salvasti utique mundum: suscita ergo tibi filios credulitatis, ex Circumcisione & Præputio venientes, ut & quot veniunt, provehantur ad fidei regnum; & quot venerunt vel venerint, nullis meritorum sordibus a tua hæreditate priventur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *fol. 103. Pro infidelibus. * for. legendum, gentibus.*

BENEDICTIO.

[DOminus] Christus nobis præstare dignetur, in conspectu nostro habere vulnera ejus, ut cum Thoma palpantes fixuram clavorum illius, vel de omni humilitate passionis ejus jugem memoriam facientes; cum suspirio etiam, eum pro peccatis nostris inferna penetrasse recolentes, ea semper agamus in hoc corpore terreno, ut ipsi copulari mereamur in regno. *Amen*. *Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.*

PSALMUS XXII.

Psalmus David.

Beda.

Loquitur per totum psalmum renatus in baptismo Christianus, gratias agens quia de ariditate peccati ad loca pascuæ, & ad aquam sit refectionis inductus. Et notandum quia sicut * antea Decalogum Legis accepit; *Sensus mysticus.* ** Psal. XIV.*

accepit ; ita hic beneficiis decem se gaudet esse dicatum . Hic psalmus quia divisionem in personis non habet sed in rebus , non divisiones ut in aliis psalmis , sed æras numeri per singulas quasque partes affiximus .

Dominica [olim, nunc Feria V.] ad horam primam.

Eusebius Cæsariensis . Doctrina & prima populi novelli institutio . [*al.* Doctrina primæ institutionis populi novelli .]
S. Athanasius . Psalmus gloriationis in Domino * .

Psalmus ad meditandum .

Propheta .

1 DOMINUS REGIT ME [1] ÷ ET : NIHIL MIHI DEERIT :

℣. 1. Isai. XL. 11. Jer. XXIII. 3. Ezec. XXXIV. 12. 23. I. Petr. II. 25. V. 4.

I. 2 in loco pascuæ ÷ ibi : me collocavit :
† II. 3 super aquam refectionis educavit me .
III. 4 animam meam convertit [2] :

℣. 5. Ps. V. 9. XXX. 4.

† IV. 5 deduxit me super semitas justitiæ ,
6 propter nomen suum .
† 7 Nam etsi ambulavero in medio umbræ mortis ;
V. 8 non timebo mala : quoniam tu mecum es .
† VI. 9 Virga tua & baculus tuus , ipsa me consolata sunt :
† VII.

Psalmus Davidi inspiratus .

PROPHETA . 1 *Dominus tamquam pastor me ovem suam pascit ac regit ; et ideo nihil mihi deerit ad bene vivendum ; 2 nam in loco ubi pascuum herbarum est , me pascendum collocavit , 3 meque enutrivit juxta aquam non turbide sed quiete fluentem , unde lassus reficerer ac recrearer . 4 animam meam , si forte errabunda per devia vagaretur , ipse ad caulam suam semper redire fecit : 5 meque conduxit per semitas justas ac rectas ; 6 idque totum mihi fecit propter immensam bonitatem suam . 7 Quare etiamsi ambulavero in mediis periculis mortis , tam proxime instantis ut sua me quasi umbra cooperiat ; 8 nec tum mala timebo , quia tu mecum es Domine . 9 Pastoralis illa virga tua , et pastoritius baculus ille tuus (regimen scilicet illud mei tuum) ipsa*

* Reditum populi de Babylone prædicit , enumerans quantis redeuntes in itinere solatiis usi sunt Dei , quanta post reversionem rerum ubertate donati . Item , *vox Ecclesiæ post Baptismum* ad Hester . Aliter , quia in vigesimo primo psalmo habuimus tribulationem Passionis , in vigesimo secundo lætitiam Resurrectionis accepimus .
Psalt. Syr. Davidis de sua mensa regia , nobis autem nunc spiritualiter ingressus populi Christianorum recens . Vers. XVII.
Psal. Arab. Oratio & documentum . Vers. XII.

---

(1) *Sine obelo illic scribunt mss. S. Pauli , & Orat. B.6. Confer Tom. II. ad hunc locum : tum iidem MSS. paullo inferius ,* ibi ÷ me : collocavit . (2) *Vat.* 341.

4 animam meam convertit : deduxit me super semitas justitiæ .
5 propter nomen suum : nam & si ambulavero in medio umbræ mortis .

† VII. 10 parasti [1] in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me:
† VIII. 11 impinguasti in oleo caput meum:
IX. 12 ÷ & ⁝ calix meus inebrians ÷ quam ⁝ præclarus ÷ est ⁝
† X. 13 & misericordia ÷ tua ⁝ subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ.
14 ※ & ⁝ ÷ ut ⁝ inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.

ipsa me in periculis cunctis sunt consolata: 10 tu coram me mensam parasti spiritualium escarum ex adverso eorum qui me affligunt, eaque mensa privantur: 11 tu suave olenti oleo pinguiter unxisti caput meum, spiritualem lætitiam profundens in mentem meam: 12 & o quam optimum est poculum illud a te mibi propinatum, quod supernis me deliciis inebriat & extra me rapit! 13 quare reliquis etiam diebus omnibus vitæ meæ tua me perpetuo misericordia subsequetur & non derelinquet: 14 & ita fiet ut inhabitem in domo tua Domine per tempora longa in æternum usque.

ORATIONES.

1 Rege nos Domine suavibus tuæ præceptionis habenis, ut æterni tabernaculi habitatione percepta, plenitudine perennis poculi repleamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 Hymnum novum, & dulce canticum, ac tuæ laudis præconium, Domine, crebro nos tibi facito adclamare, ut in pascua vitæ, id est, super aquam refectionis educando convertas; ut non esuriamus neque sitiamus in æternum, dum pedes nostros in semitis tuis gratia tua feceris esse firmissimos. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 102.

3 * Edoce Domine super aquam refectionis plebem, quam formasti per aquam Baptismatis, ut legalibus inebriata doctrinis, illuc nostrum rapias desiderium, ubi te dare æternum promittis* præmium Beatorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 201. 209. * *al.* Ædifica. *for.* Educa.

4 Hymnum novum, & dulce canticum, ac tuæ laudis præconium, Domine, crebro nos tibi facito adclamare, ut tibi nos officii merito regas, & super aquam refectionis educando convertas, ut te miserante, & regimine tuæ gratiæ sustentemur, & aqua refectionis a contagione peccati lavemur, tuaque deductione ad te protinus exsultantes perveniamus, tibique acceptabili famulatu infatigabiliter serviamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 265.

PSAL-

(1) *Ed. Oxon. duplici versu.*
10 parasti in conspectu meo mensam 11 adversus eos qui tribulant me.

÷ Prima Sabbati : Psalmus David.

Beda.

Sensus mysticus.

Prima Sabbati significat diem Dominicam, quæ *prima* est post *Sabbatum*: quo die resurrexit Dominus a mortuis. Et quia totus psalmus post resurrectionem canitur, ideo ei Titulus iste præmissus est, ut corda fidelium congruo moneret indicio.

* MS. & edit. Resurrectione, quod mendum correctum est ex Cassiodoro.

Post resurrectionem Domini Propheta lætior effectus, humanum genus quod varia * superstitione laborabat, alloquitur: prima parte definiens, Domini universum orbem esse terrarum, ut sicut se nullus ab ejus imperio probaret exceptum, ita nec a fide crederet alienum: *Domini est terra*. Secundo loco determinans, quibus virtutibus prædditi sint, in ejus Ecclesia constituti: *Quis ascendet in montem Domini?* Tertio clementissime superstitiosos alloquitur, ut vero Domino famulantes, [1] a noxia sibi perversitate discedant: *Tollite portas, Principes, vestras* & reliqua.

Dominica [olim, nunc Feria II.] ad horam primam.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de vocatione Gentilium: & consummatio [*sive* perfectio] eorum qui salvantur.*

Propheta.

Psalmus ad meditandum propheticus.

℣. 1. Exod. IX. 19. XIX. 5. Deute. XIX. 15. Iob. XLI. 2. Psalm. XLIX. 12. I. Corint. X. 26.

1 DOMINI est terra & plenitudo ejus,
2 orbis terrarum, & ÷ universi : qui habitant in eo.
† 3 ※ quia : ipse super maria fundavit eum :

℣. 2. Psal. CXXXV. 6. I. Petr. III. 5

4 & super flumina præparavit eum.

Interrogatio.

† 5 Quis ascendet in montem Domini?
6 aut quis stabit in loco sancto ejus?

℣. 5. Psal. XIV. 1. Responsio.

† 7 Innocens manibus, & mundo corde:

8 qui

Prima septimanæ die post Sabbatum decantandus,
Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Domini est terra & quidquid continetur in ea*, 2 *totusque habitatus orbis & omnes qui inhabitant in eo*. 3 *ipse namque Deus eum orbem terræ mirabiliter juxta mobilia & fluitantia maria fundavit immobilem*: 4 *eumque juxta interfluentia flumina, a quibus alluitur, paravit atque stabilivit*. 5 INTERROGATIO. *Ast quis de terra hac ascendet in montem illum Domini cælestem?* 6 *quisve consistet in loco sancto ejus?* 7 RESPONSIO. *Is eo ascendet ibique stabit, qui innoxias habuerit operationes & ani-*

* Prædicitur populo immo præcipitur quibus vitæ suffragiis valeat de captivitate Babylonica laxari.

Psalt. Syr. De prima die, qua cœpit Deus condere Creaturas. Vers. XXIV.

Psalt. Arab. Prophetia de vocatione Gentium & Incarnatione. Vers. XXIV.

(1) *MS.* anxia *loco* a noxia.

8 qui non accepit in vano animam ſuam :
9 nec juravit in dolo ÷ proximo ſuo ⁝
† 10 ÷ hic ⁝ accipiet benedictionem a Domino ;
11 & miſericordiam a Deo ſalutari ſuo .
† 12 Hæc eſt generatio quærentium eum ,
13 quærentium faciem Dei Jacob .

DIAPSALMA.

† 14 Attollite portas , Principes , veſtras : Propheta.
15 & elevamini portæ æternales :
16 & introibit Rex gloriæ .
† 17 QUIS EST iſte Rex gloriæ ? Principes.
18 DOMINUS fortis & potens : Propheta.
19 dominus potens in prælio :
† 20 Attollite portas , Principes , veſtras :
21 & elevamini portæ æternales :
22 & introibit Rex gloriæ .
† 23 QUIS EST iſte Rex gloriæ ? Principes.
24 DOMINUS virtutum , ipſe eſt Rex gloriæ . Propheta.

※*DIAPSALMA*⁝

& animum purum : 8 quique animam ſuam non acceperit fruſtra ut eam occuparet in re vana : 9 & is qui non juraverit doloſe proximo ſuo . 10 Talis homo accipiet gratiarum benedictionem a Domino ; 11 & miſericordiæ atque juſtitiæ fructus accipiet a Deo ſalvatore ſuo . 12 Hujuſmodi eſt genus illud hominum qui Deum quærunt ; 13 qui quærunt , inquam , videre faciem Dei o fidelis poſteritas patriarchæ Jacobi . 14 O Principes cæleſtes tollite portas veſtræ civitatis ; 15 & aperitote vos alte lateque , o januæ cæli æternum duraturæ : 16 & ingredietur iſtuc præcurſor pro hominibus Rex ille noſter glorioſus .* 17 PRINCIPES . *Ecquis eſt Rex iſte veſter glorioſus ?* 18 PROPHETA . *Rex hic noſter , eſt Dominus fortis & potens ; 19 Dominus , inquam , potens & triumphans per paſſionem carnis ſuæ in prælio contra principem hujus mundi diabolum . 20 Igitur o Principes cæleſtes tollite portas veſtræ civitatis ; 21 & aperitote vos alte lateque , o januæ cæli æternum duraturæ ; 22 & iſtuc ingredietur Rex ille noſter glorioſus .* 23 PRINCIPES . *Ecquis eſt Rex iſte veſter glorioſus ?* 24 PROPHETA . *Dominus exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium , is eſt Rex ille noſter glorioſus .*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

1 STabilitor terræ Deus , cui cuncta mundi plenitudo deſervit , reſtitue nos in innocentiam vitæ , ut poſſimus , te prævio , montem ſanctificationis aſcendere . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 DOmine fortis & potens , Domine virtutum , ipſe es Rex gloriæ , ab omni peccato cor noſtrum munda , & manus noſtras innoxias Brev. Mozarab. fol. 61. 312.

ſerva, & animas noſtras a vanitate diſſocia, ut in loco ſancto tuo ſtare, & a te Domino Deo noſtro benedictionem mereamur percipere. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 136. *De Aſcenſione Domini.*

3 DOmine Rex gloriæ, qui patefactis & adimpletis Prophetarum oraculis, tamquam elevatis æternalibus portis, Paternam repetis ſedem; quia dum [1] deitas eo quo numquam diſceſſit, regreditur, humano generi cælorum aditus aperitur; dona ut illuc extendatur noſtra intentio, quo præceſſit vera noſtra redemptio; nec inhæreamus captiva delectatione terrenis, cum jam noſtri corporis caput tecum regnet in cælis. [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

PSALMUS XXIV.

LXX. Interpreti hujus Pſalmo litteras Alphabeti Hebraici non apposuerunt. Vide Origenem in principio Pſal. CXVIII. in Catena edita a Corderio: & Comment. in Pſal. X. to. 7. S. Hieronymi.

÷ *In finem: Pſalmus David.*

Beda.

Quoniam tituli verba jam nota ſunt, & pſalmus iſte Hebræorum primus Alphabetodes eſt, noverimus hunc ſextam & nonamdecimam litteram non habere.

Senſus myſticus.

Per totum pſalmum deprecatur Eccleſia, ne ante conſpectum Domini contemptibilis appareat inimicis. Primo membro depoſcit, ut inſtituta Domini viaſque cognoſcat: *Ad te Domine levavi animam meam* & cetera. Secundo beneficia ejus poſtulat, quæ ſanctis patribus a ſæculo condonavit: *Reminiſcere miſerationum tuarum Domine.* Tertio loco dicit cuſtodientes præcepta Domini æterna præmia promereri: * proteſtans ſe in eadem voluntate jugiter permanere: [*Quis eſt homo qui timet Dominum?*] Prima ergo portio continet litteras quinque: ſecunda, ſex: tertia, novem.

* *al.* precans.

Dominica [*olim, nunc Feria III.*] *ad horam primam.*

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina confeſſionis.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta.

1 AD TE DOMINE [2] levavi animam meam Deus meus,

Ÿ. 2. Pſalm. XXI. 6. XXX. 2. XXXIII. 6.

2 in te confido; non erubeſcam; † 3 ne-

In perpetuum decantandus, Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Domine ad te nunc jam elevavi cogitationes affectuſque omnes animæ meæ, Deus meus in te ſolo confiſus ſum; 2 ne ergo erubeſcam, quaſi*

* Ex perſona populi in Babylone degentis oratio formatur.

Pſalt. Syr. Documentum gratiarum actionis. Verſ. XLV.

Pſalt. Arab. Documentum, & confeſſio, & numerus. Verſ. XLII.

S. Hieron. Vigeſimus quartus Pſalmus mediatoris noſtri miſſam ad Patrem continet vocem: interdum habet Eccleſiæ ſupplicantis clamorem.

(1) *B.* dum tua deitas &c.

(2) *In prima hujuſce Pſalterii editione ita duo primi verſus diſtinguebantur ut in Edit. Grabei, & Vat. 341. & 342.*

1 Ad te Domine levavi animam meam

2 Deus meus in te confido non erubeſcã.

Sed monente eodem Thomaſio ex antiquiſſimo Cod. Vat. paulliſper variari debuit.

† 3 neque irrideant me inimici mei :
4 etenim universi qui sustinent te, non confundentur .
† 5 confundantur ÷ omnes ⁖ iniqua agentes supervacue .
† 6 Vias tuas Domine, demonstra mihi : ỹ. 6. Ps. CXLIII. 8.
7 ÷ & ⁖ semitas tuas edoce me :
† 8 dirige me in veritate tua :
9 & doce me, quia tu es Deus salvator meus :
10 ÷ & ⁖ te sustinui tota die .
† 11 Reminiscere miserationum tuarum Domine [1]
12 & misericordiarum tuarum, quæ a sæculo sunt .
† 13 delicta juventutis meæ & ignorantias meas ne memineris : ỹ. 13. Joh. XIII. 26. XX. 12.
† 14 secundum misericordiam tuam memento mei ※ tu ⁖
15 propter bonitatem tuam Domine .
† 16 Dulcis & rectus Dominus :
17 propter hoc legem dabit delinquentibus in via :
† 18 diriget mansuetos in judicio : [2]
19 docebit mites vias suas .
† 20 Universæ viæ Domini misericordia & veritas

L 2 21 re-

quasi in te frustra speraverim : 3 neque me deserendo, sinas ut inimici mei de me lætentur ac rideant : 4 nam omnes qui te sibi adjutorem patienter exspectant, numquam rubore suffundentur, sua exspectatione frustrati : 5 quinimmo omnes ii pudore suffundantur qui vane & sine causa inique se gerunt erga proximum suum . 6 Recte vivendi vias, modosque tu mihi notifica Domine : 7 tuasque me doce angustias vias, quæ ducunt ad vitam . 8 esto tu mihi dux viæ in exsequenda vera doctrina legis tuæ : 9 eamque me doce persuasione secreta atque victrice ; quia tu es Deus salvator meus ; 10 & quia te adjutorem exspectavi patienter tota die & omni tempore . 11 Recordare Domine tot tantarumque operationum miserationis tuæ, 12 & operum misericordiæ tuæ quæ a sæculi origine, & mundi exordio sunt a te exhibita mortalibus . 13 ne, quæso, memineris peccatorum, quæ in adolescentia mea, & quæ imprudenter stulteque commisi : 14 sed prout exigit misericordia tua, recordare mei tu, oblitus scelerum meorum ; 15 idque propter benignitatem tuam Domine, cum aliud omnino postulent mala merita mea . 16 Benignus & rectus simul & justus est Dominus : 17 propterea eos qui peccant in via vitæ hujus, legem suam docebit ut resipiscant : 18 eosque mansuetos effectos, ipse tamquam viæ dux deducet in divino suo jure servando : 19 & ejusmodi mansuetos modestosque homines docebit semper amplius vias, modosque perveniendi ad ipsum . 20 Omnes hujusmodi viæ mandatorum Domini, misericordiam ejus-

(1) *Vat. 342. ỹỹ. 11. & 12. in unicum cogit.*

(2) *Vat. 342. huic ỹ. jungit & insequentem 19. de duobus unicum formans.*

21 requirentibus teſtamentum ejus & teſtimonia ejus.
† 22 Propter nomen tuum Domine, [1]
23 propitiaberis peccato meo, multum eſt enim.
† 24 Quis eſt homo qui timet Dominum?
25 legem ſtatuit ei in via, quam elegit.
℣. 26. Pſal. XXXVI. 11. 19. † 26 Anima ejus in bonis demorabitur:
℣. 27. Pſal. XXXVI. 29. 27 & ſemen ejus hæreditabit terram.
† 28 firmamentum eſt Dominus timentibus eum:
℣. 29. Prov. III. 32. 29 & teſtamentum ipſius ut manifeſtetur illis.
† 30 Oculi mei, ſemper ad Dominum:
31 quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos.
† 32 Reſpice in me, & miſerere mei:
33 quia unicus & pauper ſum ego.
† 34 tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt:
35 de neceſſitatibus meis erue me.
† 36 vide humilitatem meam & laborem meum:
37 & dimitte univerſa delicta mea.
† 38 reſpice inimicos meos: quoniam multiplicati ſunt;
℣. 39. Iohan. XV. 25. 39 & odio iniquo oderunt me:

† 40 cu-

ejuſdem conciliant, & veracia ipſius promiſſa præſtant 21 his qui requirunt & cuſtodiunt pactum illius ac præcepta teſtificantia voluntatem ejus. 22 Propter temetipſum Domine, qui miſericors merito nominaris, 23 eſto propitius atque placatus peccato meo; eſt enim magnum & multiplex. 24 Quis & qualis eſt homo, qui Dominum timeat ac revereatur? 25 & quem legem ſuam docuerit Deus in ea vivendi via ac ratione, quam ſervandam elegerit? 26 Hujuſmodi hominis anima in bonis venturi ſæculi commorabitur: 27 ejuſque, ſi quæ fuerit, progenies in probitate imitatrix, velut hæreditaria in perpetuum poſſidebit terram, cum fuerint cæli novi & terra nova poſt ultimum ſæculi diem. 28 Firmitatem & conſtantiam Dominus præſtat ejuſmodi hominibus timentibus ipſum: 29 efficitque ut lex a ſe diſpoſita atque ordinata, plenius atque perfectius declaretur illis. 30 Oculi mentis meæ in Dominum jugiter ſuſpiciunt: 31 quia ipſe eſt qui extrahet e reti atque tendicula pedes meos, atque affectus quibus movetur anima mea. 32 Reſpice ergo in me, in te ſemper aſpicientem; & miſerere mei Domine: 33 quia ego ſum ſolus, omnique ope deſtitutus, & pauper atque afflictus. 34 Tribulationes quas patitur cor meum, multæ lataeque factæ ſunt: 35 de coarctationibus hiſce meis educ me tu Domine. 36 Vide, quæſo, humiliationem & afflictionem meam, ac laborem meum: 37 & remitte mihi ac tolle omnia peccata mea. 38 Vide quoque inimicos meos quia nimium valde multiplicati ſunt: 39 meque citra meam

(1) *Iterum idem MS. in unicum cogit* ℣℣. 22. & 23.

† 40 custodi animam meam; & erue me:
41 non erubescam, quoniam speravi in te.
† 42 innocentes & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te.
† 43 Libera Deus, Israel ex omnibus tribulationibus suis.

meam culpam injusto odio oderunt. 40 ab his inimicis meis custodi illæsam animam meam; & libera me: 41 & ne rubore suffundar quod in te speraverim, & exspectatam opem non obtinuerim: 42 nam innoxii homines & id quod directum & justum est amantes, sese mihi adjunxerunt fœderati, propterea quod te mihi Domine patienter exspectaverim adfuturum. 43 Redime Deus Israeliticum tuum populum ex omnibus tribulationibus & angustiis suis.

ORATIONES.

1 LIbera nos ab omnibus angustiis nostris mitissime Deus, quia ad te animas nostras erigimus: obliviscere, quæsumus, delicta juventutis & ignorantiæ prioris; & si quid negligenter deliquimus, clementer ignosce. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 AD te Domine formam animæ nostræ, spei adminiculo erigentes, precamur, sic eam desideriis spiritualibus imbuas, ut carnaliter conversari desistat, ne inimici derideant promittendo terrena; * [1] quam spiritualis gratia pertrahit ad superna. Tu itaque Deus omnipotens id sapere concede, ut veritati potius quam mendacio ambiat inhærere; sic libeat humilitati insistere, ut per id & morbum superbiæ caveat, & tuorum præmia donorum cum Sanctis participare suescat. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 61. 312. * *al.* sed spiritualis gratia pertrahat.

3 AD te Domine levantes animas nostras, ut eas spirituali sustollas desiderio, quæ carnali sæpius demerguntur voto: dona humilitatem quam ipse videas, & perfice fructuosum laborem, ut peccata dimittas; simplicitas & æquitas nostris inhæreant animis; dolus & injustitia procul recedant a nobis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 61. 312.

4 EXaudi Domine lamentabilem Ecclesiæ tuæ gemitum, qui pro ea sustulisti injuriam passionum: ignominiis careat, quæ se salvatam tuis passionibus non ignorat: ut æternitatis tuæ judicio, & pressurarum eam tribulationibus releves; & tibi coronandam sine fine associes. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c. fol. 205. *De Passione Domini*.

5 TE Domine deprecamur, ut viventes immaculati, ab infernalibus angustiis liberari mereamur. Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

(1) *B. fol.* 61. Sed spiecialis gratia.

÷ In finem, Psalmus ⁝ David.

Beda.

Sensus mysticus.

Totus Psalmi textus ad perfectum aptandus est Christianum, qui diversorum laude meritorum in Ecclesia perseverans, divinis se beneficiis consolatur.

Sanctus iste quem diximus, primo modo psalmi, innocentiam suam respici deprecatur, quia cum iniquis hominibus non habuit portionem: *Judica me Domine* & reliqua. Secundo supplicat ne Hæreticis aut Schismaticis in judicio Domini misceatur, quoniam domum ejus se dilexisse testatus est: *Domine dilexi decorem domus tuæ* & reliqua.

Dominica [olim, nunc Feria IV.] ad horam primam.

Eusebius Cæsariensis. Interpellatio ejus qui secundùm Deum proficit.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Psal. VII. 9.

1 JUDICA me Domine; quoniam ego in innocentia mea ingressus sum:
2 & in Domino sperans, non infirmabor.

℣. 3. & 4. Iob. XIII. 10. Psal. XVI. 2. LXV. 10. CXXXVIII. 23. Zach. XIII. 9. Malach. III. 2. 3. I. Petr. I. 7.

† 3 Proba me Domine; & tenta me:
4 ure renes meos & cor meum.
† 5 quoniam misericordia tua ante oculos meos est:
6 & complacui in veritate tua.

℣. 7. Psal. I. 1. Ier. XV. 17.

† 7 non sedi cum concilio vanitatis:

8 & cum

In perpetuum decantandus Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Fac judicium Domine de hac mea interpellationis causa, qua in judicium tuum voco adversarios meos; quia cum mea ego innocentia, nocens nemini in itinere vitæ meæ ambulavi:* 2 *& propterea a te Domino sperans defensionis auxilium, animo non debilitabor neque deficiam.* 3 *Explora me tu Domine, & examina me; an illis ego nocuerim, nec ne:* 4 *& velut ignis ustione, ut solent examinari metalla, explora tu intimos affectus meos totumque animum meum, sint vera nec ne, quæ dico.* 5 *nam tua misericordia semper fuit & est coram oculis mentis meæ; ut misericors ego quoque sim etiam in persecutores meos:* 6 *semperque mihi complacui de vera & rectissima lege tua.* 7 *numquam ego consedi cum concilio cœtuque vanorum homi-*

* Ex persona captivorum in Babylone verum Sanctorum prophetiæ carmen componitur, qui pro conscientiæ bono captivitatis resolutionem confidentius postularent. Aliter, Propheta de se testatur.

Psalt. Syr. Davidis: Cum recesserunt ab eo familiares illius, dum esset profugus: nobis autem preces ejus viri, qui proficit apud Deum virtute. Vers. XXIV.

Psalt. Arab. Oratio & numerus. Vers. XX.

S. Hieron. Psalmus iste de homine & Christo testatur, & omnis Ecclesiæ in Christo perfectæ continet vocem.

8 & cum iniqua gerentibus non introibo :
† 9 odivi ecclesiam malignantium .
10 & cum impiis non sedebo .
† 11 lavabo inter innocentes , manus meas : ℣. 11. Ps. LXXII. 13.
12 & circumdabo altare tuum Domine ,
† 13 ut audiam vocem laudis ;
14 & enarrem universa mirabilia tua .
† 15 Domine dilexi decorem domus tuæ ,
16 & locum habitationis gloriæ tuæ .
† 17 Ne perdas cum impiis [1] ÷ Deus : animam meam : ℣. 15. Ps. XXVII. 3.
18 & cum viris sanguinum , vitam meam :
† 19 in quorum manibus iniquitates sunt ; [2]
20 dextera eorum repleta est muneribus .
† 21 Ego autem in innocentia mea ingressus sum :
22 redime me & miserere mei .
† 23 pes meus stetit in directo : ℣. 23. Ps. XXXIX. 3.
24 in Ecclesiis benedicam ÷ te : Domine .

hominum atque fallacium : 8 & posthac quoque cum iis qui inique agunt non progrediar vel habebo commercium . 9 odivi semper congregationem hominum malignorum : 10 & numquam consedebo cum impiis , sed ab eorum me consortio segregabo . 11 quinimmo una cum hominibus innocentibus , manuum mearum ablutiones faciam , mea tibi vota oblaturus : 12 & circum altare tuum Domine consistam , 13 ut audiam vocem tuæ laudis , quam concinunt cantores ; 14 & ut ego etiam meis psalmis & laudibus omnia , quantum potero , enarrem admiranda opera tua . 15 dilexi Domine decoram domum tuam , ejusque ordinem pulcherrimum atque decentiam ; 16 & locum dilexi gloriosi habitaculi tui . 17 Itaque Deus meus ne animam meam perire facias una simul cum perituris impiis ; 18 neque perdas & amittere me facias vitam meam una cum viris sanguinariis & homicidis : 19 in quorum improborum hominum operationibus res semper fiunt inique ; 20 & quorum dextera manus plena est munerum iniquorum ad opprimendos justos injuste . 21. Ceterum cum mea ego semper innocentia ambulavi & vixi , nocens nemini : 22 redime ergo me pene captivum de vi & manu istiusmodi persecutorum meorum ; meique miserere . 23 pes enim meus hactenus constitit in rectitudine viæ , & non deviavit a lege tua : 24 semperque in congregationibus piorum hominum tibi Domine benedicam , teque semper laudabo .

ORATIONES.

1 LArgire Domine misericordiam tuam famulis supplicibus tuis , & fac nos in tua veritate devotos , ut actibus in innocentiam restitutis , liberari mereamur ab impiis . Per Dominum nostrum Jesum Christum . MSS.

2 Re-

(1) *MSS. S. Pauli & B.6.Orat. ipsa voce Deus carent .*

(2) *Vat. 341. ex ℣℣. 19 , & 20. unicum componit .*

Brev. Mozar. fol. 431. 2 REdime nos Domine, & miserere nobis, ut vox nostra tibi in Ecclesiis psallat, & vita te in plebibus benedicat: ure renes nostros & cor nostrum tuæ charitatis examine; atque a nobis omnes hactenus reseca voluptates, ut nec libido, renum nostrorum compagem solvat; & fluxus malæ cogitationis a sede nostri cordis abscedat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 339. 391. *De S. Laurentio M.* 3 DEus, qui probatione solita pietatis probari sanctum tuum Laurentium Martyrem voluisti in terris, nec plus eum tentari permittis, quam quod in eum donum tolerantiæ adesse collatum tuo munere, perspicis; erue nos ab omni tentatione, quæ nostram possit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter servientes, sic nos tentari permittas, ut tentatio ipsa non nos in confusione mœroris, sed in amplexu veritatis valenter adstringat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 352. *De Sanctis.* 4 DEus, qui probatione solita pietatis probare Sanctos tuos voluisti in terris, nec plus eos tentari permittis, quam quod in eis donum tolerantiæ adesse conlatum tuo munere, perspicis; erue nos ab omni tentatione, quæ nostram possit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter servientes, sic nos tentari permittas, ut tentatio ipsa non nos in confusionem erroris, sed in amplexu veritatis valenter adstringat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS XXVI.

÷ *Psalmus* : *David* ÷ *priusquam liniretur* :

Beda.

* 1. Reg. XVI. 13. II. Reg. II. 4. & 3. * Ter unctus est David: semel in Bethlehem apud patrem suum per Samuelem: secundo in Hebron a tribu Juda post mortem Saul: tertio ibidem a cuncto Israel post occisionem filii Saul. Quoniam vero nullum psalmum ante primam unctionem fecisse legitur, restat intelligere [1] secundam hac inscriptione designatam; ante cujus eventum cum adhuc ob insidias Saulis exularet, psalmum cecinisse monstratur. Notandum quod, *Priusquam liniretur*, in Hebræis voluminibus non habetur.

Cum frequenter [2] ante regnum liberaretur ab inimicis suis acerrimis, per totum psalmum loquitur Propheta. In prima positione Dominum se dicit metuere, & nullum alium formidare; sed inter adversa sæculi unum sibi testatur esse suffugium, ut licet periculis corporalibus jactaretur, ipse in domo Domini firmissima devotione mentis habitaret: *Dominus illuminatio mea & salus mea; quem timebo?* Secunda positione multiplici clade liberatus, diversis modis gratias agit: & prophetiæ spiritu spem sibi futuræ beatitudinis pollicetur: *Exaudi Domine vocem meam qua clamavi* & reliqua. *Eusebius*

(1) *MS.* secundum hanc inscriptionem designatum.
(2) *Voces* ante regnum *tacet idem MS.*

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio & petitio [*al.* interpellatio] bonorum. *Feria II. ad Vigilias.*
S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psalmus ad meditandum.

1 DOMINUS illuminatio mea & salus mea; quem timebo? Propheta, ℣. 1. Michæ. VII. 8.
† 2 Dominus protector vitæ meæ; a quo trepidabo? ℣. 2. Ps. CXVII. 6.
† 3 Dum appropiant super me nocentes ut edant carnes meas;
† 4 qui tribulant me [1] inimici mei, ipsi infirmati sunt & ceciderunt.
† 5 Si consistant adversum me castra; non timebit cor meum: ℣. 5. Psal. III. 7.
† 6 si exsurgat adversum me prælium; in hoc ego sperabo.
† 7 Unam petii a Domino, hanc requiram;
8 ut inhabitem in domo Domini [2] omnibus diebus vitæ meæ;
† 9 ut videam voluptatem Domini;
10 & visitem templum ejus.

 † 11 Quo-

Psalmus, Davidi inspiratus antequam solemniter ungeretur in Regem.

PROPHETA. 1 *Dominus est qui illuminat me in tenebris afflictionum, & qui me salvat a malis; a quonam ergo timebo?* 2 *Dominus instar scuti protegit vitam meam; quem igitur formidabo?* 3 *Nam cum sæpe alias ad me appropinquarent maligni mihi nocentes, ut comederent quodammodo carnes meas, meque consumerent;* 4 *iidem qui me affligebant & inimici mei erant, ipsi tunc potius impegerunt & debilitati sunt atque corruerunt.* 5 *Itaque si contra me constituta fuerint hostilia militum castra; non timebit cor meum:* 6 *si insurrexerit contra me bellum, in hac ego re sperabo quod Dominus sit protector vitæ meæ.* 7 *Unam petii a Domino petitionem, & hanc unam perseveranter ab eo requiram,* 8 *nempe ut habitem apud domum Domini omnibus diebus vitæ meæ:* 9 *quo ibi contempler pulchritudinem & delectationem Domini, quam ille pulcher sit & delectabilis:* 10 *& quo frequentius visitem*

* Ezechias Assyriorum morte lætior reddit Deo officia, votaque gratiarum. Item, *ad eos, qui primum ingrediuntur ad Dominicum.* Legendus ad Esaiam: Ecce qui serviunt tibi, bona manducabunt.

Psalt. Syr. Davidis ob infirmitatem, quæ ceciderat in ipsum. Vers. XXXVIII.

Psalt. Arab. Psalmus, quem David dixit, & continetur in eo gratiarum actio ob beneficia, atque ut augeantur petitio & fiducia absque intermissione ante quam unctus esset. Vers. XXXV.

---

(1) *B. 6. Orat. addita illic copula*: & inimici mei.
(2) *Idem MS. Orat.* omnes dies.

ỳ. 11. Psal. XXX. 21. † 11 Quoniam [1] abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum ;
12 protexit me in abſcondito tabernaculi ſui ;
† 13 in petra exaltavit me ;
14 & nunc exaltavit caput meum ſuper inimicos meos :
† 15 circuivi [2], & immolavi in tabernaculo ejus hoſtiam vociferationis :
16 cantabo & pſalmum dicam Domino .
† 17 Exaudi Domine vocem meam , qua clamavi ÷ ad te ‡
18 miſerere mei ; & exaudi me . [3]
† 19 Tibi dixit cor meum :
20 exquiſivit te facies mea :
21 faciem tuam Domine requiram .
† 22 Ne avertas faciem tuam a me :
23 ne declines in ira a ſervo tuo .
† 24 Adjutor meus eſto ; ne derelinquas me :
25 neque deſpicias me Deus ſalutaris meus .
† 26 quo-

ſitem idem templum ſanctum ejus . 11 Quoniam autem alias me Deus abſcondit ac tutavit in tabernaculo ſuo in tempore quo mala patiebar ; 12 meque contexit in abdito ſecretoque loco tabernaculi ſui , ne me apprehenderent inimici mei ; 13 ac tum poſtea in excelſa me rupe ſublimavit tutum atque ſecurum ; 14 & nunc quoque præterea caput meum exaltavit ſupra eoſdem inimicos meos , ut ſim illis ſuperior atque potentior : 15 ideo adſtiti modo circum altare ; eique ſacrificavi ſacrificium cum jubilo in tabernaculo ſuo ; 16 ſemperque cantabo & pſallam Domino laudes . 17 Exaudi Domine vocem meam qua ad te valido affectu clamavi : 18 meique miſerere ; meque invocantem exaudi . 19 Tibi Domine ſupplicavit ſemper cor meum ; 20 te videre ſemper inquiſivit interior vultus & oculus meus : 21 tuamque contemplari faciem Domine ſemper quæram . 22 Ne quæſo Domine ceu iratus a me vertas & abſcondas faciem tuam , aſpectumque in me benignum : 23 ne , quæſo , præ juſta ira tua faciem tuam deflectas a me ſervo tuo . 24 Eſto tu mihi auxiliator , ne me derelinquas ſine adjutorio tuo : 25 & ne me deſpicias , atque

(1) *Vat.* 341.
11 Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo ,
12 in die malorum protexit me ,
13 in abſcondito tabernaculi ſui , in petra exaltavit me .
Ed. Oxon. unico verſu .
12 protexit me in abſcondito tabernaculi ſui ; in petra exaltavit me .

(2) *B. 6. Orat.* circumivi : *qui & infra* ỳ. 17. *voces obelo notatas* ÷ ad te ‡ *omittit. Vat.* 341. *&* 342. *ita hoc loco diſtinguunt.*
15 circuivi , & immolavi in tabernaculo ejus
16 hoſtiam laudis & vociferationis .
(3) *Edit. Oxon. unico.* ỳ.
18 miſerere mei & exaudi me . Tibi dixit cor meum .

† 26 quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me : ✠. 26. Isai. XLIX. 15.
27 Dominus autem assumpsit me .
† 28 Legem pone mihi Domine in via tua : ✠. 28. Psal. XXIV. 4. CXLII. 8.
29 & dirige me in semitam rectam , [1] propter inimicos meos. ✠. 29. Psalm. V. 9. LXXXVI. 11. CXXXVIII. 24.
† 30 Ne tradideris me in animas tribulantium me :
31 quoniam insurrexerunt in me testes iniqui :
32 & mentita est iniquitas [2] ÷ sibi :
† 33 Credo [3] videre bona Domini in terra viventium .
† 34 Exspecta Dominum :
35 viriliter age : & confortetur cor tuum : & sustine Dominum .

que dimittas me mihi Deus salvator meus . 26 pater enim meus [Adam] & mater mea [Eva] me dereliquerunt in peccatis & miseriis : 27 sed Dominus me derelictum collegit & assumpsit in tutelam suam . 28 Illustratione tua Domine ostende mihi viam normamque vivendi qua itur ad te : 29 meque tamquam dux viæ deduc per semitam rectam propter inimicos insidiatores viæ meæ . 30 Ne me tradas pravis voluntatibus ac desideriis eorum qui tribulant me : 31 jam enim contra me surrexerunt testes falsi & injusti ; 32 & ea testium iniquitas sibi confinxit aperta mendacia . 33 Ego tamen firmiter confido me perennia bona a Domino promissa visurum atque percepturum in terra beate viventium . 34 Interea patienter exspecta promissa Domini o homo : 35 & viriliter fortiterque te gere ; & roboretur cor tuum inter adversa mundi : & iterum dico , promissa Domini patienter exspecta .

ORATIONES.

1 DEfende nos a castris & præliis inimici , adjutor omnium Deus , ut in domus tuæ perpetuitate durantes , mereamur vultum tuum spirituali contemplatione suspicere . Per Dominum nostrum Jesum Christum . MSS.

2 QUI tribulant nos , Domine , infirmentur [&] pereant , cognoscentes potentiam tuam retrorsum redeant , ut Ecclesia tua , quæ est in omnibus terræ finibus dilatata , magnificet nomen tuum , cum manifestata fuerit gloria tua . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℞. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 18.

3 NE tradideris Domine Ecclesiam tuam [4] in persequentium se manus cruentas , ut insurgentes in ea testes falsi , resileant , cum fol. 104.

in ea

(1) *Vat.* 341. & 342.
29 & dirige me in semitam rectam
30 propter inimicos meos ne tradideris me in animas tribulantium me .

(2) *MSS. S. Pauli ,* & *B. 6. Orat. eum obelum delent .*

(3) *Vat.* 342. *de* ✠✠. 33. 34. *unicum efficit : at Vat.* 341. *hac ratione versus eo loci partitur .*
33 Credo videre bona Domini
34 in terra viventium exspecta Dominum .

(4) *Quum præpositio* in *legatur in Brev. Mozar. fol. indicato , hinc eamdem ab uncis , quibus inclusa legebatur , merito eximimus .*

in ea Crucis vexilla fuerint elevata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 56. 4 ILluminatio salusque nostra Domine, amove a nobis mœroris & ignorantiæ noctem; tribue veritatis & scientiæ lumen, ut in te nostra spes fixa permaneat, & omnis conventus malignantium qui nos oppugnare nititur, contabescat: sit in petra exaltatio nostra, ut corroborati per Christum, in ipso efficiamur charitate sublimes, in quo ædificamur fide credentes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 33. * *for.* nostram. 5 EXaudi Domine vocem * meam qua clamamus ad te, & cor nostrum quærat faciem tuam, ut qui te nunc conspicimus per ænigma, facie ad faciem præsentes domus tuæ possimus beatitudinem promereri. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. huj. Psalm. tom. . S. Hieronymi. 6 TE Domine deprecamur, ut te confortante, sustinendo viriliter mundialium fluctuum procellas, exspectemus per fidem, quoadusque venias reddere, quæ dignatus es polliceri.

PSALMUS XXVII.

÷ *Psalmus ipsi*: *David*.

Beda.

Sensus mysticus. *David* semper in titulis Christum significare palam est, *manu fortem* in certamine passionis, *desiderabilem* in claritate resurrectionis; sed aliquando in se, aliquando in suis membris. Cum autem præmittitur *Ipsi*, nullam aliam personam licet intelligi, quam *ipsum* Mediatorem Dei & hominum. Qui per totum hunc psalmum loquitur, orans ab humilitate susceptæ carnis, persecutorum debitas indicans pœnas, non studio malevolentiæ, sed contestatione vindictæ.

Prima sectione orat Dominus Christus per id quod homo est, ut ejus exaudiatur oratio * futuræ tempore passionis: *Ad te Domine clamabo Deus meus*. Secunda, gratias agit quoniam exauditus est in his, quæ postulabat: *Benedictus Dominus quoniam exaudivit vocem deprecationis meæ*. In fine psalmi adjungens, ut sicut ipse suscitatus est potestate divinitatis suæ, ita salvus fiat & populus in ejus nomine crediturus: *Salvum fac populum tuum*.

* *al.* futuro.

Feria II. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Deprecatio cum prophetia.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus

* Ezechias infirmitatis suæ tempore Dominum rogat. Item, legendus ad Danielem. Christus de Judæis dicit ad Patrem. Sciendum autem, quod, & iste Psalmus excepta una litera in hebræis voluminibus scriptus est secundum ordinem literarum.

Psalt. Syr Supplicatio & oratio, atque ut imploremus auxilium. Vers. XXVIII.

Psalt. Arab. Oratio & Prophetia num. Vers. XXV.

S. Hieron. Psalmus vocem habet ipsius Mediatoris Passionis in conflictu loquentis ad Patrem, quæ autem inimicis optantur, non malitiæ est, sed ratio prophetiæ prædicentis quæ eis pro malis suis immineant: vel vox hominis assumpti in divinitate: clamavit Jesus in Cruce, & dixit: Eli Eli.

Pſalmus ad precandum .

1 AD TE Domine clamabo , Deus meus : Propheta .
2 ne ſileas a me :
3 ne [1] ⋇ quando ⁑ taceas a me ; & aſſimilabor deſcendenti- ℣. 3. Pſ. CXLII. 7.
bus in lacum .
† 4 Exaudi ÷ Domine ⁑ vocem deprecationis meæ dum oro
ad te ,
5 dum extollo manus meas ad templum ſanctum tuum .
† 6 Ne ÷ ſimul ⁑ [2] trahas me cum peccatoribus :
7 & cum operantibus iniquitatem ÷ ne perdas me ⁑ ℣. 7. Pſal. XXV. 9.
† 8 qui loquuntur pacem cum proximo ſuo : ℣. 8. Pſ. XI. 3. LIV. 22. LXI. 5. Ieremi. IX. 8.
9 mala autem in cordibus eorum .
† 10 Da illis ſecundum opera [3] eorum ,
11 & ſecundum nequitiam adinventionum ipſorum :
† 12 ſecundum opera manuum eorum tribue illis :
13 redde retributionem eorum ipſis .
† 14 Quoniam non intellexerunt opera Domini , ℣. 14. Iob. XXXIV. 27. Iſai. V. 12.
15 & in opera manuum ejus :

† 16 de-

Pſalmus Davidi inſpiratus .

PROPHETA . 1 *Ad te Domine modo clamabo , fundamque precem meam*
o Deus meus : 2 ne quæſo mihi clamanti obſurdeſcas & ſileas : 3 ne forte ſilen-
te te mihi , votiſque meis non reſpondente , ego & peream , & conſimilis fiam
deſcendentibus in lacum ſepulchri . 4 Exaudi Domine vocem hanc deprecatio-
nis meæ nunc dum ad te mente erectus oro ; 5 & dum elevo manus meas ver-
ſus templi oraculum illud ſanctum tuum . 6 Ne , quæſo , me trahas una cum
peccatoribus ceteris in perditionem : 7 neque perire me facias una cum iis qui
iniqua opera faciunt : 8 cum iis ſcilicet qui pacate quidem & amice loquuntur
cum proximo ſuo ; 9 ſed mala ſunt & excogitantur in animis eorum . 10 Da
hiſce peccatoribus Domine juſtam retributionem , prout merentur eorum opera
mala ; 11 & prout meretur malitia machinationum & affectionum eorum :
12 & prout facta operationibus ſuis patrata merentur , debitam retributionem
da illis : 13 ipſiſque redde talionem , quam merentur . 14 Quoniam autem
non intellexerunt neque attenderunt animum ad opera tua Domine : 15 & non
conſideraverunt neque attenderunt animum ad opera ab ejuſdem Domini mei po-
tentia

(1) *Eo aſteriſco carent MSS. B. 6. Orat. & S. Pauli . Ed. Oxon. verſum in duos partitur :*
3 ne quando taceas a me
4 & aſſimilabor deſcendentibus in lacum .

(2) *B. 6. Orat.* tradas *pro* trahas .
(3) *Idem pro* eorum *habet* ipſorum .

† 16 deſtrues [1] illos; & non ædificabis ÷ eos :
† 17 Benedictus Dominus; quoniam exaudivit vocem deprecationis meæ.
† 18 Dominus adjutor meus & protector meus.
19 in ipſo [2] ſperavit cor meum; & adjutus ſum:
† 20 & refloruit caro mea:
21 & ex voluntate mea confitebor ei.
† 22 Dominus, fortitudo plebis ſuæ;
23 & protector ſalvationum Chriſti ſui eſt.
† 24 Salvum fac populum tuum [3] ÷ Domine : & benedic hæreditati tuæ:
25 & rege eos; & extolle [4] illos uſque in æternum.

tentia condita, ut ex creatura agnoſcerent Creatorem: 16 *idcirco tu Domine eos funditus deſtrues; eoſque delapſos numquam amplius reædificabis nec reſtaurabis.* 17 *Benedictione & laude dignus eſt Dominus quod vocem hanc exaudierit deprecationis meæ.* 18 *Dominus eſt fortis adjutor meus, & ſcuti inſtar meus protector:* 19 *in ipſo confiſum eſt cor meum, & habui adjutorium:* 20 *& caro quoque corporis mei emortua, iterum floruit ac reſurrexit:* 21 *& ideo ex prompto & alacri animo meo debitas eidem Domino laudes profitebor cum cantico.* 22 *Dominus eſt qui fortitudinem dat populo ſuo:* 23 *idemque inſtar ſcuti protector eſt multiplicis ſalutis, qua a multis malis ſervat me, quem ipſe ſuo chriſmate [hoc eſt, unctione] fecit regem.* 24 *Salva a malo populum tuum Domine; eique, quem tibi velut hæreditatem peculiarem poſſides, benefac:* 25 *eoſque de populo tuo tamquam paſtor paſce ac rege; & in æternum uſque illos ſubleva ad præmia ſempiterna.*

ORATIONES.

MSS. 1 FOrtitudo omnium fortiſſime Deus ſalva populum tuum a deſcendentibus in lacum, & ita nos in templo ſancto tuo unanimiter innecte, ut pacem quam proximis ore proferimus, cordibus teneamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 71. 266. 2 CLamantes ad te Domine precamur, ut in conſolatione noſtra non ſileas, nec nos ſecundum deſideria cordis noſtri relinquendo, ſimul cum peccatoribus tradas: ſalva plebem tuam, quam tu ipſe creaſti; & benedic hæreditatem tuam, quam pretioſo ſanguine redemiſti. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 Adju-

(1) *MS. S. Pauli*, deſtrue illos &c.

(2) *Vat. 341. ex ℣℣. 19. & 20. unicum facit: Vat. 342. ita diſtinguit.*
19 in ipſo ſperavit cor meum.
20 & adjutus ſum & refloruit caro mea.

(3) *B. 6. Orat., & MS. S. Pauli ipſam vocem* Domine *omittunt*.

(4) *B. 6. Orat.* eos *pro* illos.

3 ADjutor & redemptor noster Domine adjuva nos, & refloreat caro nostra vel virore pudicitiæ, vel sanctimoniæ novitate: & quia tu fortitudo plebis tuæ es, populum tuum salva, & hæreditatem tuam copia tuæ benedictionis exalta. [℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*. fol. 111.

4 CHriste Deus noster, qui inter peccatores, cum latronibus scilicet Crucis supplicio traditus, perpessus es, quæsumus ne nos simul cum peccatoribus tradas, neque cum operantibus iniquitatem pariter punias, ut quos passione tua a diaboli potestate liberare dignatus es, & hic & in æternum ab infernali peccatorum sorte dissocies. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*. fol. 177. *De Passione Domini*.

5 CUM operantibus iniquitatem ne perdas nos Domine, & qui Passionis tempore loquentes foris pacem, mala autem in cordibus meditantes, singulari patientia perferre dignatus es, nos famulos tuos & a totius simultatis vitio liberes, & a talium conventu & hic & in æternum reddas exsortes. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*. fol. 204. *Item de Passione*.

6 EXaudi vocem deprecationis nostræ Domine, quam ad te humili imploratione dirigimus, tuarumque nos, quæsumus, miserationum circumda excubiis, ut non copulemur peccantium malis, sed sit cordibus nostris pax præfixa, atque in tuo amore floreat caro nostra, tibique complaceat vita nostra: quapropter te rogamus, ut plebi tuæ fortissimus protector exsistas, tuumque populum salvum facias, & hæreditatem tuam regendo ac benedicendo sustollas. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*. fol. 258.

7 TU Domine rege & eleva nos, quia populus tuus sumus, ut in hac vita quæ tibi sunt placita facientibus, ab hac mortalitate in immortalitatem, te commutante, extollamur, id est, in cælestibus elevemur, regnaturi cum Sanctis tuis. Comment hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXVIII.

Psalmus David ÷ in consummatione tabernaculi:

Beda.

Consummatio tabernaculi perfectionem significat Ecclesiæ, quæ contra carnalia vitia bella gerens merito *expeditionalis habitaculi* nomen accepit. Prævidens Propheta mundi terminos ad fidem perducendos, primo ordine alloquitur universitatem, ut ei sacrificia devota mente persolvant: *Afferte Domino filii Dei* &c. Secundo septenaria narratione per varias allusiones, Spiritus sancti virtutes enumerat: *Vox Domini super aquas*. [1] Sed ut Patris & Filii & Spiritus sancti unam potentiam esse cognosceres, tertio loco inhabitare dicit Trinitatem sancto baptismati, & virtutem Sensus mysticus.

(1) *MS*. Sed ut unam Patris & Filii & Spiritus sancti potentiam cognosceres, tertio loco &c.

tutem & benedictionem dare Dominum, qui ex eo renatus fuerit, populo Christiano: *Dominus diluvium inhabitare facit* & reliqua.

Feria II. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Prophetia ænigmatica cum theologia [*hoc est*, cum doctrina de Deo.]

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & in modum jubentis. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 AFFERTE Domino ÷ filii Dei:
℣. 2. Psal. CXV. 8. 2 ÷ afferte Domino: filios arietum.
℣. 3. Psal. XCV. 7. † 3 afferte Domino gloriam & honorem:
℣. 4. Psalm. XCV. 8. 4 afferte Domino gloriam nomini ejus:
℣. 5. Psalm. XCV. 9. 5 adorate Dominum in atrio sancto ÷ ejus:
† 6 Vox Domini, super aquas:
℣. 7. Ps. XXXVII. 4. 5. 7 Deus majestatis intonuit: (1)
8 Dominus super aquas multas,
† 9 Vox Domini, in virtute.
10 Vox Domini, in magnificentia.

11 Vox

Psalmus Davidi inspiratus in perfectione Tabernaculi, ubi sacrificia erant Deo offerenda.

PROPHETA. 1 *Fideles omnes in Dei filios electi atque adoptati, afferte Domino, 2 afferte, inquam, Domino immolandos agnos arietum filios, 3 afferte Domino signa animi vestri, profitentia ejus gloriam & honorem atque imperium: 4 afferte, inquam, Domino hujusmodi gloriæ signa ad laudem majestatis ejus: 5 eumdemque Dominum adorate prostrati in atrio sancto tabernaculi sui. 6 Quam enim adorandus atque tremendus sit Dominus, ostendit ejusdem vox tonans in aquis vel concretis in nube, vel decidentibus in imbre; 7 cum scilicet ipse Deus gloriosus tonuerit: 8 & cum mirabiliter Dominus tonuerit in multis aquis & nubium & imbrium ac marium. 9 Hæc Domini vox & tonatio est cum fortitudine, mirabiliter cuncta concutiens. 10 Ea vox*

* Exhortatio Ezechiæ, qua ab Assyriis & morte liberatus usurus sit ad Judæos, ut pro tantis beneficiis Deo gratiarum actio & vota reddantur. Item, *ad superstitionem diei Sabbati Paschæ legendum, ad Noe diluvium*. Aliter consummatio tabernaculi finis mundi est, in quo offerunt filii Dei filios arietum ad dexteram ponendos.

Psalt. Syr. De oblatione Vers. xxiv.

Psalt. Arab. Prophetia de Incarnatione, & de Arca atque Tentorio. num. vers. xxii.

S. Hieron. Quando Arca de captivitate Philistinorum reducta est, pro qua multa mala habuerunt, dimissa est in Silo, & David ædificavit ei tabernaculum, in quo hortatur populum, ut offerant sacrificia Deo. David apertissime figuram Christi tenet, & Arca figuram Ecclesiæ, sicut David reduxit arcam de captivitate, sic & Christus reduxit arcam, hoc est sanctam Ecclesiam de captivitate, id est de potestate Diaboli: Psalmus ergo vocem continet Prophetæ loquentis de perfectione Ecclesiæ in hoc sæculo congregatæ.

(1) *Vat.* 341. & 342. *unico versu*
7 Deus majestatis intonuit: Dominus super aquas multas.

† 11 Vox Domini confringentis cedros :
12 & confringet Dominus cedros Libani :
† 13 & comminuet eas, tamquam vitulum Libani :
14 & dilectus quemadmodum filius unicorniu m.
† 15 Vox Domini intercidentis flammam ignis.
16 Vox Domini concutientis desertum :
17 & commovebit Dominus desertum Cades.
† 18 Vox Domini præparantis cervos : [1]
19 & revelabit condensa.
20 & in templo ejus omnes dicent gloriam.
† 21 Dominus diluvium inhabitare facit :
22 & sedebit Dominus rex in æternum.
† 23 Dominus virtutem populo suo dabit.
24 Dominus benedicet populo suo in pace.

vox & tonatio Domini est cum magnitudine, maria terrasque & mortales omnes tremefaciens. 11 Hæc vox & tonatio Domini est, per quam fulmina jaculantem dijicit ipse atque disfringit cedros arbores profundissime fixas: 12 qua tonatione & fulminatione Dominus disfringet & cedros ipsas quoque procerissimas montis Libani: 13 easque Libani cedros durissimas suo tonitru fulmineo tam facile disperget atque comminuet, quam facile comminueret tenerrimum vitulum in eodem monte Libano pascentem: 14 & quemadmodum confringeretur facillime tener pullus ab unicornibus natus, & adhuc plurimum ab eis amatus. 15 Hæc est vox & tonatio Domini, per quam ipse igneam fulgurum flammam dissecat, repetitis vicibus fulgurando. 16 Hæc est vox & tonatio Domini, per quam horrisono fragore quodvis condensum desertum quatiet ac tremefaciet: 17 & per quam Dominus & illud quoque vastum & horridum desertum Cades, ubi peregrinati sunt Israelitæ, quatiet ac tremefaciet. 18 Hæc est vox & tonatio Domini, qua perterrefaciens prægnantes cervas, præparat eas ad partum & obstetricatur, alioquin sine grandi terrore difficillime parituras. 19 & qua tonatione & fulminatione ipse Dominus defractis arboribus, opacas condensasque silvas denudabit. 20 Itaque merito in ejusdem Dei tabernaculo omnes loquentur gloriam ejus, quam etiam prædicant voces de cælo tonantes. 21 Qui Dominus præter tonantes ignes ardentium fulminum, facit etiam cum voluerit, ut aquarum diluvium terram inundet & inhabitet: 22 qui & toti mundo præsidebit, omnibus dominans, & omnia regens in æternum. 23 Dominus fortitudinem dabit populo suo timiditate depulsa: 24 Dominus populo suo benefaciet, tribuendo ei pacem & tranquillitatem.

(1) *Rursus iidem MSS.*
18 Vox Domini præparantis cervos : & revelabit condensa.

ORATIONES.

MSS. 1 DOna Domine virtutem populo tuo, & effice nos templum Spiritus ſancti, ut tibi de corde puro holocauſtum acceptabile præparemus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol.243. 2 DEus cujus filii, id eſt, Angeli gloriam offerunt, cui omnes Sancti honorem laudemque depromunt, te adoramus ſubjecti, te humiles deprecamur: ſuſcipe Domine fidelia vota mentis, & compeſce ſuperbiam carnis: accepta preces ſervorum tuorum, eiſque conſortium tribue Angelorum, ut cujus vox intonuit in virtute, & refulſit in magnificentia, de cordis interioribus ignorantiæ tenebras removeas, & ſcientiæ lumen, per quod te contemplari mereamur, propitius accendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 71.87.166. 3 DA Domine virtutem populo tuo contra adverſitatum omnium mala, plebemque tuam pacis conlatione locupleta, ut pro abundantia quietis, omnes in templo tuo tibi gloriam concinant, laudemque pariter & honorem, malis vitæ hujus oblitis, tuæ ſemper deferant majeſtati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis *&c.*

PSALMUS XXIX.

Pſalmus cantici in dedicatione Domus: David.

Beda.

Senſus myſticus. *Pſalmus cantici* eſt, cum choro ante cantante, humanæ cantationis hymno ars organi conſonantis aptatur, quod ubicumque ponitur, oſtendit per cognitionis divinæ ſcientiam uſum boni operis eſſe tractandum, quatenus optatam fidelium geſtorum efficientiam [1] præeat anterior de Deo adepta cognitio. *Domus* autem *David* Dominici corporis templum; *dedicatio* vero, reſurrectionem ejus oſtendit, qua in æternam gloriam poteſtatemque perductum eſt.

Prima narratione Dominus poſt reſurrectionis gloriam Patri gratias agit, quia eum de mundi iſtius adverſitate liberavit; Sanctis jubens laudem dicere Domino, quando univerſa in ejus poteſtate ſunt poſita: *Exaltabo te Domine* & cetera. Secundo ſe dicit a ſua conſtantia non movendum, inſuper addens præconia Divinitatis a vivis potius, non a mortuis eſſe ſolvenda: *Ego autem dixi in abundantia mea, Non movebor in æternum*. Tertia redit ad reſurrectionem ſuam, lætus exſultans quod carnis fragilitate depoſita, in æterna ſuæ majeſtatis gloria perſeveret: [*Audivit Dominus, & miſertus eſt mei*] & reliqua.

Euſe-

(1) *MS.* præteritorum *loco* præeat anterior.

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio cum confessione. *Feria II. ad*
S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. * *Vigilias.*

Psalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

1 EXALTABO te Domine quoniam suscepisti me: Propheta.
2 nec delectasti inimicos meos super me.
† 3 Domine Deus meus, clamavi ad te; & sanasti me.
† 4 Domine eduxisti ab inferno animam meam: ℣. 4. Ps. LXXXV. 13.
5 salvasti me a descendentibus in lacum.
† 6 Psallite Domino Sancti ejus,
7 & confitemini memoriæ sanctitatis ejus:
† 8 quoniam ira, in indignatione ejus;
9 & vita, in voluntate ejus:
† 10 ad vesperum demorabitur fletus: ℣. 10. 11. Isai. XXVI. 20. LIV. 7. 8. II. Corinth. IV. 17.

N 2 11 &

Psalmus decantandus instrumento musico inchoante, & cantu vocis subsequente, pro dedicatione Domus, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Excelsum te esse prædicabo Domine, quod me in tuam tutelam exceperis, & a morte salvaveris;* 2 *& quod inimicos meos non lætificaveris de me & super interitu meo.* 3 *Domine Deus meus ego jam jam moriturus flebilem clamorem ad te dedi, & tu me sanasti:* 4 *eduxisti animam meam de præsentissimo mortis & inferni periculo:* 5 *meque vivificasti ac salvasti ne de eorum numero essem, qui in inferni foveam descendunt.* 6 *Proinde vos a Domino ad sanctimoniam electi, in ejus honorem psalmos cantate;* 7 *sanctamque suam nostri memoriam ac recordationem profitemini & celebrate, qua nostri non oblivîscitur in malis nostris:* 8 *nam punitio quidem & castigatio ad momentum est ob justam suam voluntatem exigendæ a nobis pœnæ propter culpam;* 9 *sed & postea vita nobis datur & salus ob gratuitam voluntatem & repropitiationem suam.* 10 *quare & si ad vesperam cum aliquo commoratum fuerit*

acci-

* Elevatus Ezechias victoriæ tam gloriosæ proventu ægrotatione correptus est, ut suæ fragilitatis admonitione deponeret arrogantiam: sub ejus proinde persona ab errore correpti, ab infirmitate salvati, & ab hostibus eruti gratiarum actio prædicatur, & pro conservatione templi tamquam pro dedicatione cantatur. Aliter, *Ecclesia orat cum laude*.

Psalt. Syr. Prophetia & gratiarum actio. Vers. xxv.

Psalt. Arab. Dixit eum de renovatione Templi, & continetur in eo gratiarum actio, atque laudatio. Vers. xxvii.

S. Hieron. Psalmus cantici, laus cum opere, dedicatio domus David, resurrectio Salvatoris intelligitur, in qua omnia vitæ corpora dedicantur. David figuram Christi tenet, domus David domus Christi, id est humanitas domus est divinitatis: tunc ædificavit domum, quando humanitatem carnis assumpsit; & tunc dedicavit quando a mortuis eum resurgere fecit; & modo ædificatur domus David, id est Christi, hoc est Ecclesia usque in finem ædificatur; sed in resurrectione dedicatur quando immortalitatem acceptura est. Vocem Redemptoris nostri continet, qui per resurrectionem corporis sui, Ecclesiam (quæ omnium mater est,) acquisitam suo nomini dedicavit.

(1) *Vat. 341. versus 8, atque 9 in unicum copulatur.*

11 & ad matutinum, lætitia.
ỳ. 12. Job. XXIX. 18. † 12 Ego autem dixi in abundantia mea; *Non movebor in æternum.*
† 13 Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem:
ỳ. 14. Psal. CIII. 29. † 14 avertisti faciem tuam a me: & factus sum conturbatus.
† 15 Ad te Domine clamabo: [1]
16 & ad Deum ÷ meum ⁝ deprecabor.
† 17 *Quæ utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem?*
ỳ. 18. Psalm. VI. 6. † 18 *numquid confitebitur tibi pulvis?* [2]
19 *aut annunciabit veritatem tuam?*
† 20 Audivit Dominus; & misertus est mei:
21 Dominus ÷ factus ⁝ est adjutor meus.
ỳ. 22. Isai. LXI. 2.3. † 22 Convertisti planctum meum in gaudium mihi:
23 conscidisti saccum meum; & circumdedisti me lætitia:
† 24 ut cantet tibi gloria ÷ mea ⁝ & non compungar.
25 Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

accidens aliquod triste ac flebile; 11 *illico tamen postero mane res ei læta succedet.* 12 *Ceterum cum ego in prosperitate mea, ac bonorum animi corporisque affluentia essem, dixi vanissime:* In hoc meo bono statu stabiliter permanebo, & numquam dimovebor, nec ab eo decidam in sempiternum. 13 *At tu Domine ex bona voluntate tua illi meo statui decoro & prospero contuleras fortitudinem; non id ego meis viribus effeceram & firmaveram:* 14 *unde castigaturus tu stultitiam illius dicti mei, vertisti faciem benignam tuam a me, meque destruisti ope tua, & statim ego male habui, totusque fui perturbatus.* 15 *Tunc malo ipse meo edoctus dicere cœpi:* Ad te Domine flebilem dabo clamorem; 16 & ad Deum meum deprecationes fundam, ita dicendo. 17 Quænam utilitas erit in vita mea, quæ sanguine retinetur in corpore? quid proderit vixisse, dum nunc præmatura morte descensurus sum in putridum sepulchrum ut ibi putrescam? 18 numquid pulvis corrupti cadaveris tibi profitebitur cantabitque laudes? 19 aut numquid idem pulvis annunciabit & prædicabit intra sepulchrum te Deum verum ac veracem in promissis? 20 *Ejusmodi preces meas tunc Dominus audivit & acceptavit; & misertus est mei:* 21 *fuitque idem Dominus mihi auxiliator, statu incolumi restituto.* 22 *Tunc sane Domine meum planctum mihi vertisti in gaudium, ut gauderem post planctum:* 23 *meumque cilicium quo me more pœnitentium indueram, disrupisti; meque accinxisti ac perfudisti lætitia:* 24 *ut te mea hæc gloriatio læta cantare posset atque laudare, ac numquam tacere, & non ego amplius pungerer cruciatus aculeo.* 25 *Jure igitur meritoque Domine Deus meus debitas tibi fatebor laudes in sempiternum.*

ORA-

(1) *Uterque Vat.* 341. & 342. *cum Ed. Oxon. nostros hosce versiculos* 15. & 16. *in unicum componunt.*

(2) *Et huic versiculo* 18 *insequentem* 19 *jungunt de illis duobus unicum facientes MSS. Vat.* 341. & 342.

ORATIONES.

1 SUsceptor omnium clementissime Deus, ne permittas delectari inimicos nostros super nos; sed ita nos tua virtute corrobora, ut converso planctu nostro in gaudium, sanctitatis tuæ memoriam jugiter excolamus. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 EDuc Domine animam nostram ab inferis, & a descendentibus in lacum nos erue; & qui virtute tua inenarrabili mundum redempturus, descendens a supernis, inferni confregisti recessus, ne peccato duce illuc deducamur custodi propitius; & præsta ut cum his qui ad vitam æternam perscripti sunt, tibi modulo pietatis psallamus, atque in delectationibus tuis consortium beatitudinis mereamur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 185.

3 EXaltamus te Domine, magnificantes nomen tuum, ut non avertas faciem tuam a nobis, & ne conturbes nos in ira tua, quia ad te Deum nostrum clamamus, & te deprecamur ut nos exaudias, & ut nostri miserearis: converte cor nostrum ad te in bonitate, ut laudemus nomen tuum, & enarremus instanter mirabilia tua. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 61.

4 HUmiliantes animas nostras in jejunio, Domine Deus educ eas ab inferis, & a descendentibus in lacum nos erue, & qui virtute inenarrabili mundum redempturus, descendens a supernis, inferi confregisti [1] recessus, ne peccato duce illuc deducamur custodi propitius, & præsta ut cum his qui ad vitam æternam conscripti sunt, tibi modulo pietatis psallamus, atque in [2] delectationibus tuis consortia beatitudinis mereamur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 179. *In jejunio*.

5 SAna nos Domine dum clamamus ad te, & ut fletus nostros vespertinos in gaudium vertas, matutina lætitia nobis, te opitulante, citius occurrat. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*. fol. 61. *Ad Vesperum*.

6 TE Domine supplices deprecamur, ut convertas in gaudium planctum nostrum, remissa mole facinorum, ac mysterio resurrectionis tuæ lætificatos, attollere digneris in cælum, pro quibus descendere dignatus es in infernum. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi. *De resurrectione Domini*.

7 AUdi Domine & miserere nostri; & confitentes memoriæ Sanctitatis tuæ lætitia confessionis accinge: & quia in voluntate tua vita est nostra; voluntatis ipsius munus impertire, ut dum nobis vita ex voluntate tua tribuitur, voluntas tua vitæ ipsius munere impleatur. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Brev. Mozar. fol. 248.

In

(1) *B. illic pro* recessus *habet* recursus.
(2) *B.* in dilectionibus *non vero* in delectationibus.

In finem: Psalmus David. ÷ pro extasi:

Beda.

Sensus mysticus. Titulus notus est, pertinens ad Dominum Christum, de cujus passione & resurrectione totus est psalmus iste cantatus.

Per universum psalmum verba sunt Domini Salvatoris. Primo ingressu precatur Patrem, ut de malis imminentibus liberetur, ac deinde exauditum se indubitanter exsultat: *In te Domine speravi non confundar in æternum.* Secundo redit ad passionem suam; actumque rei per allusiones varias mirabili narratione describit: [1] *Miserere mei Domine quoniam tribulor.* Tertio generaliter gratias agit pro se & populo fideli, quoniam universæ Ecclesiæ misericordiæ suæ dona largitus est; commonens etiam Sanctos ut in charitate Domini perseverent, qui & bonorum præmia, & malorum retributiones superius audierunt: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ.* Potest hic psalmus juxta historiam de ipso [David] intelligi.

Feria II. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis.* Confessio cum supplicatione.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 IN TE DOMINE speravi: non confundar in æternum:

Psal. LXX. 1. 2 in justitia tua libera me.

† 3 Inclina [2] ad me aurem tuam:

4 accelera ut eruas me.

† 5 Esto

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus in excessu mentis ejus, ob summum pavorem ingruentium malorum.

PROPHETA. 1 *Quoniam in te Domine speravi, ne quæso, remaneam pudore suffusus in æternum, quasi hac spe in te mea frustratus:* 2 *per tuam justitiam ab injustis persecutoribus meis libera me, & eripe me.* 3 *Inclina aurem tuam ad me te implorantem;* 4 *& propera me oppressum eximere in libertatem.*

* Quibus verbis pro reditu suo plebs in Babylone captiva Deo supplicat, quæve mala pertulerit, & quæ futura sit Deo concedente reversio prædicitur. Aliter, confessio est credentium Deum.

Psalt. Syr. Gratiarum actio, & supplicatio perpetua ad Deum. Vers. XLIX.

Psalt. Arab. Dixit eum (continetque) fervens desiderium, orationem, & gratiarum actionem: & numerus: Vers. LV.

S. Hieron. Psalmus ipsius Mediatoris initio continet vocem, deinde redempti sanguine ejus populi gratias agentis ex ipsius interponitur persona Prophetæ, ait ergo Redemptor ad Patrem.

---

(1) *MS. heic adducit alia Psalmi verba, videlicet:* in manus tuas commendabo spiritum meum, *eorum loco quæ a Thomasio adducuntur.*

(2) *Vat.* 341. *&* 342. *cum Ed. Oxon.* 3 Inclina ad me aurem tuam: accelera ut eruas me:

Tum iidem Vat. rursus unico versu legunt quæ nobis partiuntur in versus 5. *&* 6.

(3) *Ita in apographo nostro: sed apud Blanchinum legitur.* Vers. 45.

† 5 Esto mihi in Deum protectorem,
6 & in domum refugii, ut salvum me facias.
† 7 Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu:
8 & propter nomen tuum deduces me, & enutries me. ℣. 8. Psalm. V. 9.
† 9 Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: XXII. 3.
10 quoniam tu es protector meus.
† 11 In manus tuas commendo spiritum meum: ℣. 11. Luc. XXIII.
12 redemisti me Domine Deus veritatis. 46.
† 13 odisti observantes vanitates supervacue. ℣. 13. Jonæ II. 9.
† 14 Ego autem in Domino speravi:
15 exsultabo & lætabor in misericordia tua.
† 16 quoniam respexisti humilitatem meam:
17 salvasti de necessitatibus animam meam:
† 18 nec conclusisti me in manibus inimici:
19 statuisti in loco spatioso pedes meos. ℣. 19. Psalm. IV. 2.
† 20 Miserere mei Domine, quoniam tribulor: XVII. 20.
21 conturbatus est in ira oculus meus, ℣. 21. Psalm. VI. 8.
22 anima mea, & venter meus.
† 23 quoniam defecit in dolore vita mea; 24 &

tatem. 5 Esto tu mihi Deus protector fortissimus; 6 & esto mihi ceu domus munita perfugii quo perfugiam, ut me salves. 7 Quoniam autem tu vere es is qui mihi das fortitudinem, & ad quem ego refugio a persecutoribus meis: 8 idcirco etiam vel ob nomen tuum quia misericors nominaris, tamquam dux viæ duces me, ne a recto itinere aberrem, meque viatica alimonia enutries, ne lassus deficiam in via. 9 Tu me extrahes ab hac tendicula, quam, ut me per insidias caperent, occulte tetendere inimici mei: 10 quia tu es fortissimus ille protector meus. 11 Manibus omnipotentiæ ac dispensationis tuæ Domine commendo & custodiendum do spiritum meum: 12 tu namque sæpius me pæne captivum de inimicorum manibus redemisti Domine Deus vere & in promissis verax: 13 quemadmodum contra semper odio habuisti custodientes ea quæ vana sunt, vanissime & nullo fructu. 14 Quantum ad me, non in re vana, sed in Domino confisus sum: 15 quare & nunc quoque exsultabo & lætabor in misericordia erga me tua: 16 nam sæpissime alias placidis oculis vidisti humiliationem afflictionemque meam. 17 & animam meam salvasti de tribulationibus & angustiis, quibus coarctabatur: 18 & non me conclusisti in manibus inimici, unde non possem effugere: 19 quinimmo stare fecisti pedes meos in loco bene amplo & lato, ubi libere incederent atque secure. 20 Ergo ad præsens etiam miserere mei Domine, quia tribulor: 21 & quia præ furore inimicorum meorum jam perturbatus est & caligavit oculus meus: 22 & anima ipsa mea ac viscera mea tota sunt conturbata: 23 & quia præ dolore ac mœrore pæne consumpta est atque defecit vita

24 & anni mei, in gemitibus.
† 25 infirmata eſt in paupertate virtus mea:
26 & oſſa mea conturbata ſunt.
† 27 ſuper omnes inimicos meos factus ſum opprobrium,
℣. 28. & 29. Iob. XIX. 13. Pſ. XXXVIII. 12. LXXXVII. 9. 19. 28 & vicinis meis valde: [1]
29 & timor, notis meis.
† 30 qui videbant me, foras fugerunt a me.
31 oblivioni datus ſum tamquam mortuus, a corde:
† 32 factus ſum tamquam vas perditum.
℣. 33. Thren. II. 22. 33 quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu:
† 34 ÷ in eo ⁝ [2] dum convenirent ſimul adverſum me,
35 accipere animam meam conſiliati ſunt.
† 36 Ego autem in te ſperavi Domine: [3]
37 dixi: *Deus meus es tu*:
38 *in manibus tuis ſortes meæ*.
† 39 *Eripe me de manu inimicorum meorum*,

40 &

*vita mea; 24 & præ continuis gemitibus atque ſuſpiriis jam defecerunt & pæ-
ne finiti ſunt anni vitæ meæ: 25 & præ inopia atque miſeria debilitata eſt for-
titudo mea: 26 meaque oſſa ac robora horrende turbata ſunt & contabuerunt:
27 factus ſum præterea opprobrium grande, pluſquam unquam probroſi fuerint
omnes inimici mei; 28 quin & ipſis vicinis ac propinquis meis opprobrium fa-
ctus ſum valde; 29 & factus ſum notis meis cauſa timendi ſibi, ne mei cauſa
periclitarentur. 30 unde qui me prius amice viſebant, mecumque familiari-
ter verſabantur, poſtea ſicubi eſſem, foras fugerunt longe a me: 31 ab eorum-
dem amicorum corde atque memoria traditus ſum oblivioni, ac ſi eſſem unus ex
mortuis: 32 eiſque amicis meis factus ſum ac ſi eſſem viliſſimum vas perditum,
quod non amplius requiritur. 33 & quia jam a multis circum me commoran-
tibus audivi vituperium in me atque opprobrium: 34 & cum ſimul ipſi con-
gregarentur inirentque conſilium adverſum me, 35 cogitarunt & conſultarunt
auferre mihi vitam, meque perdere. 36 Ego autem inter tot tantaque mala,
in te Domine ſperavi, 37 tibique dixi;* Tu es Deus meus: 38 in manibus
voluntatis ac diſpenſationis tuæ ſunt ſive proſperæ ſive adverſæ ſortes &
eventus ac tempora omnia vitæ meæ. 39 Libera me de manu ac poteſta-
te

(1) *Vat.* 341. *&* 342.
28 & vicinis meis valde, & timor notis meis.
(2) *Obelum hic rejiciunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. non tamen bene juxta ea quæ Tom. II. ad hunc locum diximus.*
(3) *Ed. Oxon.*
36 Ego autem in te ſperavi Domine: dixi: Deus meus es tu.
At Vat. 341. *&* 342.
37 dixi: Deus meus es tu: in manibus tuis ſortes meæ.
38 Eripe me de manu inimicorum meorum, & a perſequentibus me.

40 *& a persequentibus me.*
† 41 *Illustra faciem tuam super servum tuum:*
42 *salvum me fac in misericordia tua.*
43 *Domine non confundar, quoniam invocavi te.*
† 44 *erubescant impii; & deducantur in infernum:*
45 *muta fiant labia dolosa,*
† 46 *quæ loquuntur adversus justum iniquitatem*
47 *in superbia & in abusione.*
† 48 Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, ÷ Domine:
49 quam abscondisti timentibus te:
† 50 perfecisti eis qui sperant in te,
51 in conspectu filiorum hominum.
† 52 Abscondes eos in abscondito faciei tuæ
53 a conturbatione hominum: [1]
† 54 proteges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.
55 Benedictus Dominus, quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita.

℣. 43. Psal. XXIV. 3.
℣. 45. I. Reg. II. 9. Psal. XI. 4.
℣. 47. I. Reg. II. 3.
℣. 48. Isai. LXIV. 4. I. Corinth. II. 9.
℣. 52. Psal. XXVI. 5.
℣. 54. Job. V. 21.
℣. 55. Psal. XVI. 7.

te inimicorum meorum, 40 & ab iis qui me persequuntur injuste. 41 Lucere fac faciem tuam & benevolentiam erga me servum tuum: 42 meque salva pro misericordia tua: 43 Domine ne, quæso, remaneam rubore suffusus, quod in auxilium meum te vocaverim, sed speratam opem non obtinuerim. 44 quin impii potius in rebus inanibus sperantes, pudore perfundantur; ac in infernum detrudantur ad gloriam justitiæ tuæ: 45 & obmutescant labia illa mendacia ac fraudulenta; 46 quæ contra hominem justum & innocentem loquuntur id quod est iniquum, 47 idque loquuntur cum superbia atque contemptu, quo justis abutuntur & insultant. 48 *O quam magna & multa est Domine bonitatis tuæ dulcedo illa; 49 quam reconditam conservas, suo tempore dandam timentibus te, 50 & quam operatus es & exhibuisti sperantibus in te, 51 palam coram hominibus videntibus simul & admirantibus tuam in illos dulcissimam largitatem! 52 Tu ejusmodi timentes & sperantes in te in abdito & tuto loco sub benignum aspectum tuum occultabis 53 subtractos a tumultuatione & conturbatione hominum: 54 eosque conteges in habitaculo tuo, atque defendes a jurgiis & detractionibus linguarum contra illos loquentium. 55 Benedictione ac laude dignus est Dominus, quia mirabilem fecit mihi misericordiam suam in civitate muro-*

(1) *Vat.* 341. & 342. *cum Ed. Oxon.* 53 a conturbatione hominum proteges eos. 54 in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.

v. 56. Psal. CVI. 11. v. 57. Isa. XXXVIII 11.

† 56 Ego [1] autem dixi in excessu mentis meæ:
57 *Projectus sum a facie oculorum tuorum.*
† 58 ideo exaudisti vocem orationis meæ dum clamarem ad te.
† 59 Diligite Dominum omnes Sancti ejus:
60 ÷ quoniam ⁝ [2] veritatem requiret Dominus;
61 & retribuet, abundanter facientibus superbiam.
† 62 Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, [3]
63 omnes qui speratis in Domino.

murorum ambitu communita. 56 *Ceterum cum olim ego maximis malis perculsus, in pavore ac stupore magno essem, & pæne jam excessissem ex mente, dixi ita,* 57 Plane de favente oculorum tuorum conspectu projectus sum, o Domine. 58 *sed propterea misertus tu pavoris mei, vocem exaudisti deprecationis meæ, cum tunc flebilem vocem darem ad te.* 59 *Itaque Dominum diligite & amate vos omnes Sancti cultores ejus:* 60 *quia Dominus veritatem & fidelitatem servorum suorum requiret ad remunerandum;* 61 *& vicissim condigna supplicia tribuet iis, qui satis multa faciunt opera superbiæ.* 62 *Igitur facite viriliter, animusque vester roboretur in rebus adversis,* 63 *o vos omnes qui in Domino speratis, eumque vobis exspectatis adjutorem.*

ORATIONES.

MSS. 1 IMmensam multitudinem dulcedinis tuæ piissime Domine suppliciter exoramus, ut dum veritatem tuam requirimus, tumorem execrabilis superbiæ conteramus. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozarab. fol. 71. 166. 2 ESto nobis Domine in Deum protectorem, ne incolis obsidentibus nostrarum integritas mentium feriatur: pro loco autem munito, tuum habere mereamur auxilium; nam te nobis obumbrante, [4] nulla vis valebit inrumpere tentationum; * nec recessus penetrabit nostros, si tu intra extraque adsueris, & firmamentum refugiumque nostrum tuam dexteram dederis. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

* *ibi* . nec recessus tentationũ penetrabit nostros.

fol. 106. 3 PRotector noster Domine, converte nos a viis nostris pravis, & habitare nos fac absque pavore in terra hæreditatis nostræ, ac sic nos liberatos, fidei moderamine contine, ut nec prosperitate sæculi extollamur, nec invidi hostis adversitate turbemur, vel facinorum nubilo obumbremur; sed sperantes in te, quæsumus, ut nos in tua justitia liberes, nec condigna pro admissis juste repenses: illumina itaque faciem tuam super hæreditatem tuam, & salva nos propter misericordiam tuam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.

4 Eru-

(1) *Vat.* 341 & 342. *in unicum versum cogunt quæ nobis 56, & 57 complectuntur: tum Ed. Oxon. facta distinctione.*
58 ideo exaudisti vocem orationis meæ,
59 dum clamarem ad te.

(2) *B. 6. Orat.* veritates.

(3) *Postremos illos duos versus unico leguntur in Codd. Vat.* 341. & 342.

(4) *B. fol.* 71. nulla virtute valebit.

4 ERubescant, Domine, impii, & deducantur in infernum qui te Christum Dei Filium negaverunt, ut ora te loquentium, alto prædicationis culmine polleant, dum adversus Justum iniquitatem loquentium destruxeris labia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c. fol. 163.

5 DOmine Jesu Christe, non infirmetur, quæsumus, in peregrinatione hujus paupertatis vigor Ecclesiæ tuæ: ac si contigerit in nobis virtutum ossa pro tempore conturbari, exemplo Passionis tuæ erecti, non incidamus usquequaque in laqueos inimici. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 166. *De Passione Domini.*

6 SAlva Domine de necessitatibus animas famulorum tuorum, & in tua justitia sperantes, nec concludas in manibus adversantis; sed respice humilitatem nostram, & in loco nos munito salvifica, qui moriens devinxisti inferna, ut confusis consiliis persequentium, sine pavore in civitate sanctissima tua, feliciori proventu cælestem gloriam consequamur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 186. *Item de Passione.*

7 LIbera nos Domine in tua justitia, & ad precem nostram inclina aurem tuam, ut a malis erepti, & recreati cælestibus, æterna nos esse vestitos immortalitate lætemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 193.

8 INeffabili Domine enituisti patientia, dum congregata omnis simul adversum te infidelium turba ut acciperent animam tuam, nitebantur consiliis quod in verbis te caperent, cum utique [te] Verbum Dei esse nescirent; & ideo qui tam potentialiter vicisti in delicto, viribus tuis glorificare te dignare. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 199.

9 TE Christe supplices deprecamur, ut insinues mentibus nostris curam te diligendi, pro nobis passum jugiter confiteri, ut mereamur contra iniquam superbiam, humilitatis armis viriliter repugnare. Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXXI.

÷ *Ipsi : David. intellectus.*

Beda.

Hic cum pœnitentiæ sit psalmus, primo *David* meminit in titulo propter Dominum Christum; quoniam ad ipsum respicit quidquid pœnitens ille dicturus est: deinde *Intellectus* ideo sequitur, quia nullus peccata nisi qui intellexerit, plangit. Meritoque psalmus tali est inscriptione prænotatus, ubi se deterioratum peccator tardius intellexit, quia peccata quæ confestim prodi debuerant Domino, diutius se tacuisse confessus est, audiens a Domino: *Intellectum tibi dabo & instruam te*. Sensus mysticus.

In prima parte psalmi pœnitens loquitur, peccatum suum evidenter agnoscens, pœnam sibi merito districtionis indicens, quoniam noxia facinora credidit occulenda: ubi breviter principium & narratio continetur: *Beati quorum remissæ sunt iniquitates*. In secunda parte sola corre-

ctio est; nam cum se propria confessione damnaverit, a Domino sibi credit esse parcendum: *Delictum meum cognitum tibi feci, & injustitias meas non abscondi*. Tertia parte, pœnitudinis bona commendans, etiam Sanctos in hoc mundo asserit Domino supplicare, in quo sibi merito testatur esse refugium: *Pro hac orabit ad te omnis Sanctus*. Quarta, Dominus ad ejus verba respondens, sperantes in se [1] circumdare misericordia pollicetur: *Intellectum tibi dabo & instruam te*. Quæ quatuor partes interjectis *Diapsalmatibus* dividuntur; quas in divisionibus sequi, nostri constat esse propositi.

Feria II. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Prophetia de iis qui per Christum sunt salvandi.
S. Athanasius. Psalmus beatitudinem aperte palamque pronuntians. *

Psalmus II. pœnitentialis & instructivus.

Propheta. ℣. 1. Rom. IV. 7.
1 BEATI, quorum remissæ sunt iniquitates: [2]
2 & quorum tecta sunt peccata.
† 3 beatus vir, cui non [3] imputavit Dominus peccatum:
℣. 4. Johan. I. 47. 4 nec est in spiritu ejus, dolus.
† 5 Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea,
6 dum clamarem tota die.
† 7 ÷ quoniam: [4] die ac nocte gravata est super me manus tua:
8 con-

Psalmus Davidi inspiratus, intelligentiæ, & eruditionis plenus.

PROPHETA. 1 *Felices ii quorum iniquitates sunt a Deo gratis remissæ sine præcedentibus operibus & meritis; 2 & felices ii quorum peccata obtecta sunt conspectui Dei, ut eorum non recordetur amplius. 3 felix vir cui Dominus non amplius imputaverit peccatum neque ad culpam neque ad pœnam, sed condonaverit plene; 4 & felix ille in cujus animo & ore nulla est fallacia, sed vera resipiscentia & sui reatus confessio. 5 Quoniam autem diu peccata mea tacui, & non sum ea confessus, idcirco omnia ossa ac robora mea quasi præ vetustate attrita sunt atque consumpta, 6 propter continuum clamorem meum atque rugitum per totam diem, ob gravissimas pœnas mihi divinitus inflictas: 7 nam die ac nocte ingravata est*

* Oratio Ezechiæ, quia in languorem ob superbiam inciderit, convenit; & ceteris sanctis simili statu degentibus.

Psalt. Syr. De culpa Adæ, qui ausus est, & peccavit: & prophetia de Christo, quod per eum liberandi essemus a gehenna. Vers. xxIIII.

Psalt. Arab. Dixit eum prophetice de Redemptione, & num. Vers. xxIII.

S. Hieron. Psalmus vocem continet Prophetæ ostendentis hominem non propriis meritis, sed Dei gratia posse salvari si confiteatur admissa.

(1) *MS.* circumdari. (2) *Primo huic versiculo secundum copulatur Vat.* 342. (3) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.* imputabit. (4) *Eum obelum esse inducendum clamant MSS. S. Pauli & B. 6. Orat.*

8 converſus ſum in ærumna ※ mea ⁏ dum configitur ſpina.

※ *DIAPSALMA* ⁏

† 9 Delictum meum cognitum ※ tibi ⁏ feci : ℣. 9. Prov. XXVIII. 13.

10 & injuſtitiam meam non abſcondi.

† 11 Dixi, *Confitebor*[1] ÷ *adverſum me* ⁏ *injuſtitiam meam Domino* : ℣. 11. Iſai. LXV. 24. I. Iohan. I. 9.

12 & tu remiſiſti impietatem peccati mei.

DIAPSALMA.

† 13 Pro[2] hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore opportuno: ℣. 13. Iſai. LV. 6.

† 14 verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt.

† 15 Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me : ℣. 15. Pſalm. IX. 10.

16 exſultatio mea, erue me a circumdantibus me.

DIAPSALMA.

† 17 INTELLECTUM tibi dabo; & inſtruam te in via hac qua gradieris : DEUS.

18 firmabo ſuper te oculos meos.

† 19 Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.

† 20 IN CAMO & fræno maxillas eorum conſtringe[3] Propheta. ℣. 20. Prov. XXVI. 3.

21 qui

ta eſt in me & graviter me preſſit punitio ultricis manus tuæ Domine : 8 *& aſſidue*
devolutus & verſatus ſum in miſeria mea, cum ejuſmodi cruciatuum ſpina mi- * *Pauſatio aut immutatio muſica cantilena inter pſallendum.*
bi infixa perſiſteret. * 9 *Tandem vel ſero agnovi, tibique confeſſus ſum delictum*
meum: 10 *meumque peccatum non amplius occultavi nec reticui.* 11 *Tunc pœnitens*
dixi, Ipſe egomet confitebor Domino contra me meam iniquitatem ac
ſcelera mea : 12 *& ſtatim tu ineffabili pietate remiſiſti impietatem & cul-*
pam cordis & peccati mei. * 13 *Ob hanc rem quod ſis facilis ad ignoſcendum*, * *Pauſatio &c.*
ad te pro remiſſione peccatorum quilibet de populo tuo ſancto orabit hoc tempore
opportuno ad inveniendam veniam, dum ſpatium ſupereſt pœnitentiæ. 14 *ve-*
rum etiam cum æternum duraturæ calamitates diluviaverint tamquam in mul-
tarum aquarum diluvio, ad illum ad te converſum eæ calamitates non pertin-
gent. 15 *Tu Domine es mihi is, ad quem ego refugio a tribulatione quæ me*
circumcludit & obſidet : 16 *tu qui es cauſa exſultationis meæ, a circumdan-*
tibus me malis redime & ſalva me. * DEUS. 17 *Ego Deus eruditum & in-* * *Pauſatio &c.*
telligentem te faciam, teque illuminando inſtruam in iſta nova pœnitentiæ via
poſt lapſum, per quam iturus es novo modo vivendi : 18 *& ſuper te obfirmabo*
& figam oculos providentiæ & curæ meæ ne iterum cadas. 19 *ſed & vos homi-*
nes cuncti ne efficiamini velut equus & mulus, quibus abeſt ratio & intelligen-
tia. PROPHETA. 20 *Merito Domine afflictione atque preſſura ceu capiſtro*
& fræno

(1) *Eo obelo deſtituuntur una cum Græco MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

(2) *Ed. Oxon.*

13 Pro hac orabit ad te,

14 omnis ſanctus in tempore opportuno.

(3) *De* 20. *&* 21 ℣℣. *unicum efficiunt Vat.* 341. *&* 342.

21 qui non approximant ad te.
† 22 Multa flagella peccatoris:
23 ſperantem autem in Domino miſericordia circumdabit.
† 24 Lætamini in Domino & exſultate juſti:
25 & gloriamini, omnes recti corde.

& fræno conſtringe maxillas eorum 21 *qui brute viventes tamquam equus & mulus, ad te non appropinquant amore, tuæque voluntati non obſequuntur niſi timore pœnæ vel dolore.* 22 *Bene multa erunt peccatoris flagella atque dolores:* 23 *e contrario autem miſericordia Domini circumdabit confidentem in eo.* 24 *Igitur o juſti lætamini & gaudio exſultate quod talem Dominum habeatis:* 25 *vosque omnes qui animum directum ad Deum habetis, de eo gloriamini, eumque laudate jubilantes in canticis.*

ORATIONES.

MSS. 1 SAncte Domine, qui remiſſis delictis, beatitudinem te confeſſis adtribuis, exaudi vota præſentis familiæ, & confracto peccati aculeo, ſpirituali nos exſultatione perfunde. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 87. 133. 2 REmitte Domine impietatem cordis noſtri, pro qua te omnis Sanctus in tempore opportuno exorat; atque intellectum tribue nobis per * orationis ſuffragium quod precamur, & inſtrue nos in hujus vitæ via, qua [1] gradimur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

* *al.* operationis.

fol. 129. 255. 268. 3 DA nobis Domine peccatorum remiſſionem, qui purgatis præſtas beatitudinem: eſto refugium a preſſura damnationis, qui indultor es libertatis: & quia multa flagella peccatorum in nobis plaga inruente * ſentimus, in te confidendo circumdari nos tua miſericordia ſentiamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

* *al.* deſæviunt.

fol. 170. *De Paſſione Domini.* 4 TU nobis es Domine refugium a preſſura quæ circumdedit nos, & ideo qui patiendo pro nobis, exaltatio facta es noſtra, redime nos a circumdantium inimicorum muſcipula. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 241. 5 DEus quem cordium occulta non latent, cui ſecreta conſcientiæ non celantur, remitte, quæſumus, iniquitates noſtras, & dele omnia peccata noſtra, ut animas noſtras, & admiſſa remittendo conquiras, & tegendo delicta, poſſideas: & quia tu es exſultatio noſtra, redime nos miſerando, & a flagellis peccatorum redimendo libera. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

Comment. hujus Pſal. t. 7. S. Hieronymi. 6 TE Domine ſupplices deprecamur, ut obtectis per indulgentiam peccatis, nec reputatis ultra delictis, mereamur Sanctorum exſultationis perpetuæ eſſe participes.

PSAL-

(1) *B. fol.* 133. qua gradiamur.

÷ Psalmus David :

Beda.

Hortatur in hoc psalmo Propheta Ecclesiam fidelem ad psalmodiam, enumerans potentiam factaque Creatoris, ut ad laudes ejus avidius festinet, cum virtutem ipsius pietatemque cognoscit. Sensus mysticus.

Per totum quidem psalmum Propheta loquitur, sed in prima sectione monet justos, in Domino gaudere, qui creaturas suas mirabili potentia continet: *Gaudete justi in Domino*. Secunda, exclamat beatum esse, qui ad ejus meruit pertinere culturam; significans tempora Christiana, in quibus erat multitudo Gentium creditura; *Beata gens cujus Dominus Deus ejus* & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Adhortatio ad dicendum Deo laudes cum Theologia [*hoc est*, cum doctrina de Deo.] *Feria II. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & in modum jubentis. *

Psalmus ad laudandum Deum.

1 EXSULTATE justi in Domino: Propheta.
2 rectos decet [1] collaudatio:
† 3 confitemini Domino in cithara:
4 in psalterio decem chordarum psallite illi:
† 5 cantate ei canticum novum:
6 bene psallite ÷ ei : in vociferatione.
† 7 quia rectum est verbum Domini:
8 & omnia opera ejus in fide;

† 9 di-

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Vos justi exsultate in laude Domini:* 2 *quia homines justos & rectos decet laudatio Dei, quæ non est speciosa in ore peccatoris:* 3 *profitemini Domino debitas laudes cum citharæ sono:* 4 *& cum instrumento musico decem chordis tenso psalmos canite ei.* 5 *nova semper cantica in illius honorem cantate:* 6 *& bene decenterque in ejus laudem canite cum jubilo & clangore.* 7 *quia verbum Domini sive in præcipiendo sive in promittendo, rectum est & æquum:* 8 *& cuncta opera quæ ipse facit, fideliter sunt correspondentia*

* Post victoriam de Assyriis carmen triumphale componitur, in quo docetur irritæ spei esse omnia, quibus præter Deum mortales exsultant.

Psalt. Syr. Davidis ad literam de his quos præfecit ministerio Domini: nobis autem spiritualiter dicitur sermo de gloria deitatis. Vers. XLV.

Psalt. Arab. & numerus. Vers. XLIV.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ ad Deum hortantis populos, atque monentis justos in quem debeant exsultare.

(1) *MS. S. Pauli*, laudatio.

† 9 diligit misericordiam & judicium :
℣. 10. Psal. CXVIII. 64. 10 misericordia Domini plena est terra :
℣. 11. Genes. II. 6. Hebr. XI. 3. II. Petr. III. 5. † 11 verbo Domini cæli firmati sunt :
12 & spiritu oris ejus omnis virtus eorum :
℣. 12. Genes. II. 1. Iob. XXVI. 13. † 13 congregans sicut in utre aquas maris :
14 ponens in thesauris abyssos .
℣. 13. Genes. I. 9. Iob. XXVI. 10. XXXVIII. 8. † 15 Timeat Dominum omnis terra ;
16 ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem :
℣. 17. Ps. CXLVIII. 5. † 17 quoniam ipse dixit , & facta sunt :
18 ipse mandavit , & creata sunt .
† 19 Dominus dissipat consilia gentium :
20 reprobat ÷ autem ⁝ cogitationes populorum : [1]
21 ÷ & reprobat consilia principum ⁝
℣. 22. Iob. XXIII. 13. XIX. 21. Isai. XLVI. 10. † 22 consilium ÷ autem ⁝ Domini in æternum manet :
23 cogitationes cordis ejus , in generatione & generationem .
℣. 24. Psal. LXIV. 5. CXLIII. 15. † 24 Beata gens cujus ÷ est ⁝ Dominus Deus ejus :
25 populus , quem elegit in hæreditatem sibi .
† 26 De cælo respexit Dominus ;
27 vidit omnes filios hominum .

† 28 de

tia dictis ejus atque promissis . 9 ipse namque misericordiam , & id quod justum est , amat : 10 & effectibus misericordiæ Domini plena est terra . 11 Verbo & jussu Domini cæli firmiter stabiliterque conditi sunt : 12 & solo flatu & imperio oris ejus factus est totus ille astrorum exercitus & ornatus in iisdem cælis . 13 ipse est qui congregavit in locum unum , & congregatas simul retinet aquas maris tamquam in quodam utre conclusas , ut appareat arida : 14 & qui immensas aquarum profunditates repositas tenet in occultis receptaculis terræ tamquam in occultis thesauris . 15 Timeant Dominum omnes terrigenæ ; 16 & præ ejus formidine concutiantur & tremant universi habitatores orbis ; 17 nam ipse Deus jussit ; & solo suo jussu facta sunt omnia in cælo & in terra : 18 ipse præcepit tantum , & universa creata sunt & exstiterunt . 19 Dominus , cum vult , dissolvit & a suo effectu impedit consilia quarumcumque nationum : 20 & irrita facit , cum vult , excogitata quorumvis populorum : 21 ac irrita facit , cum vult , consilia principum quantumvis potentissimorum . 22 contra vero consilium & voluntas Domini in æternum stabiliter permanet : 23 & quæcumque voluntas ejus disposuerit facere vel permittere , infallibilia permanent in omnia futura tempora . 24 Proinde felix est gens illa quæ ut Deum suum agnoscit & colit Dominum ipsum cæli & terræ : 25 & felix est populus quem ex omnibus gentibus sibi Dominus peculiariter elegit veluti in possessionem suam hæreditariam . 26 Dominus de cælo prospexit semper in terram ; 27 viditque sem-

(1) *In Vat.* 341. & 342. *versum* 20 *una simul habemus cum* ℣. 21.

† 28 de præparato habitaculo suo[1]
29 respexit super omnes qui habitant terram
† 30 qui finxit singillatim corda eorum;
31 qui intelligit omnia opera eorum.
† 32 Non salvatur rex per multam virtutem:
33 & [2] gigas non salvabitur in multitudine virtutis ÷ suæ ⁑
† 34 fallax equus ad salutem: ℣. 34. Psal. CXLVI. 10. Proverb. XXXI. 21
35 in abundantia autem virtutis suæ non salvabitur.
† 36 Ecce oculi Domini super metuentes eum; ℣. 36. Job. XXXVII 7. Ps. XXXIII. 16. I. Petri III. 12.
37 ÷ & ⁑ [3] in eis qui sperant super misericordia ejus;
† 38 ut eruat a morte animas eorum;
39 & alat eos in fame.
† 40 Anima nostra sustinet Dominum: ℣. 36. Psal. XXXVI. 19.
41 ÷ quoniam ⁑ adjutor & protector noster [4] est:
† 42 quia in eo lætabitur cor nostrum;
43 & in nomine sancto ejus speravimus.
† 44 Fiat misericordia tua Domine super nos: [5] quemadmodum speravimus in te.

semper omnes filios Adam, & quid cogitent, velint, faciantve. 28 de habitaculo suo cælesti firmissime præparato 29 prospexit ad universos habitatores terræ; 30 prospexit, inquam, ille qui eorum singillatim omnia pariter corda animasque formavit; 31 quique intelligit & perspicit omnia opera eorum abdita licet & occulta. 32 Nisi Deus salvet, quivis rex non evadet salvus a morte per solam multitudinem & fortitudinem exercitus sui: 33 nec fortis gigas salvus & incolumis erit in sola multitudine & multiplicatione fortitudinis suæ. 34 equus licet sit bellator, rex est fallax ad præstandam equiti salutem in prælio: 35 immo nec sese equus a morte servabit per totam multitudinem roboris sui. 36 Sed ecce oculi Domini benigne prospiciunt ad timentes offendere eum; 37 & ad eos qui spem suam collocant non in viribus propriis, sed in misericordia ejus; 38 ut scilicet liberet a morte animas eorum; 39 eosque nutriat tempore famis. 40 Bene igitur anima nostra auxilium Domini patienter exspectat: 41 quia ipse auxiliator noster est, & instar clypei protector: 42 in ipso enim lætabitur cor nostrum; 43 quia & nos in majestate sua sancta speravimus. 44 Itaque Domine fiat super nos misericordiæ tuæ jugis effusio; quemadmodum in te nos speravimus non in nobis.

(1) *Et eo loci* ℣. 28. *jungit insequentem* 29. *Vat.* 342.

(2) *B.* 6. *Orat.* gigans.

(3) *Idem MS. B. 6. omittit verba* ÷ & ⁑ in eis.

(4) *MS. S. Pauli misso hujusce versiculi præcedenti obelo eo loci habet*: noster ÷ est ⁑

(5) *Vat.* 341. & 342.

44 Fiat misericordia tua Domine super nos;
45 quemadmodum speravimus in te.

ORATIONES.

MSS. 1 PAsce Domine plebem tuam in fame verbi tui, & eripe animas nostras de morte peccati, ut repleti misericordia tua, adgregari justorum gaudiis impertiente te mereamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum &c.

Brev. Mozar. fol. 87. 2 GAudium justorum quod est in te Domine, famulorum tuorum infunde visceribus, ut conlaudatio tua quæ rectos decet, omnem a sensibus nostris pravitatem expurget. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 89. 133. 240 * *al.* placens sit. 3 TIbi Domino * patiens est anima nostra, a quo & virtutem tolerantiæ & præmium concupiscit accipere; tua ergo super nos misericordia, sicut [1] speravimus, fiat; tuaque nos gratia consueta præveniat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 68. 112. 133. 238. * *al.* specialius. 4 FIat misericordia tua Domine super nos, ut qui singillatim corda hominum fingis, * speciatim ea sanctifices: & quia oculi tui super eos sunt qui te metuunt, timoris tui da nobis plenitudinem, ut & agnitionis tuæ nobis conferas largitatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 135. 239. 5 DOmine qui justorum gaudium, tuum facis esse præceptum; quorum tibi laudatio & obsequitur diligendo, & diligit conlaudando; qui tibi per Legis citharam novum canticum cantant; & per psalterium piis vocibus sacro fragore persultant; eorum nos Domine vestigiis inhærere concede; & laudem * tui cum eisdem tribue conclamare; & quia rectus est sermo tuus, tuaque fidelia opera, præsta ut te corde fideli credamus, & misericordiam tuam impensius consequi mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

* *al.* tuam.

fol. 231. 6 CAntemus tibi Domine canticum novum, quia rectus est sermo tuus, & opera tua, fidelia: ut qui cælorum regna in Prophetæ jubilatione, & Evangelicæ tubæ clangore conscendere facis, illuc nos attrahas, quo ipse præcedis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 250. 7 TUO Domine Verbo cæli sunt facti, & Spiritu ornati; quia apud beatam Trinitatem nihil discretum in opere, nihil reperitur sequestratum in munere; quando ea quæ Pater facit & Filius, ea etiam indivisè operatur Spiritus sanctus: cælestis ergo fabrica Patris Verbo conseritur; & ornatus Spiritu oris perficitur: tribue proinde nobis ut opera tua cognoscamus in fide, dum te Dominum Trinitatis essentialem credimus & æqualem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 383. 388. *De Sanctis.* 8 GAudium nostrum & salus nostra, virtus atque justitia, Domine Deus omnipotens, fac nos, quæsumus, placita tibi sanctorum ...... Martyrum sorte gaudere; & illic laudes tuas Rectorum munere perpetim decantare. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

9 Fiat

(1) *B. fol.* 240. speramus.

9 Fiat misericordia tua Domine super nos, & animabus nostris patientiam ad omnia toleranda adjutorio tuæ protectionis insinua: & qui singillatim corda hominum fingis, spe tua sanctifices; & quia oculi tui super eos sunt qui te [timent;] timoris tui da nobis plenitudinem, ut etiam aspectu conferas dignitatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 238.

10 Fiat Domine misericordia tua super nos, sicut speravimus in te, ut qui nos per Baptismum abluisti; Spiritus sancti infusione confirmes, sicut in Actibus Apostolorum cernimus esse factum. Qui nunc in nobis venire digneris, ut per tuum lumen effici mereamur hæredes gloriæ sempiternæ. *Amen*. Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXXIII.

*Davidi: cum immutavit vultum suum coram * Achimelech: & dimisit eum, & abiit.*

* *In edit. Rom.* Abimelech.

Beda.

Cum Saul persequeretur *David*, tunc fugit ad *Achis Regem*, ubi dum esset invidia faciente suspectus, industriosè *mutavit vultum suum* ita, ut salivis ora compleret; quatenus energumenus æstimatus, miseratione faciente dimitteretur illæsus. *David* ergo Christus est; *Achis* populus Judæorum: in quo ille incarnatus, sed invidentibus non agnoscendus apparuit, unde & *Achis* interpretari dicitur, *Quomodo est*! quod est verbum mirantis & non agnoscentis; quia Judæi, virtutes Christi admirantes, ipsum Deum minime esse agnoverunt. Et bene *David vultu mutatus* salivas dimisit in barbam: saliva quippe infirmitatem, barba virtutem designat; quia Christus cum in forma Dei esset, seipsum exinanivit, formam servi accipiens. Nec in nomine Regis error est; cum ex patre [1] rege natus potuerit etiam *Abimelech* dici; qui interpretatur, *Pater meus rex*, sive *Patris mei regnum*: sed & mysterii sensus arridet, quia Judæi *patrem regem* habuerunt; de quibus dicitur, *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores*. *Dimisit* autem *eum*, *& abiit*: *dimisit* Judæos; *& abiit* credendus a Gentibus. Potest & ita dici, quia *coram Abimelech* Sacerdote *mutaverit vultum*, quando ut arma panesque sibi & sociis perciperet, a Saule se missum simulavit.

1. Reg. XXI. 12 — Sensus mysticus. — 1. Reg. XXI. 1

Per totum psalmum verba Prophetæ, sunt Alphabeti Hebræi litteras excepta sexta, * in capitibus versuum per ordinem ponens. In prima parte benedicere se Dominum compromittit, admonens mansuetos ut cum ipso in ejus laude perseverent: *Benedicam Dominum in omni tempore*. Secunda, ad conversionem fidelium, quæ sunt benemeritorum præmia non tacentur: *Accedite ad eum et illuminamini*. Tertia quasi filios admonet a quibus se delictis debeant abstinere: *Venite filii, audite*

* Vide Comment. Ps. CX. tom. 7. S. Hieronymi.

 me.

(1) *MS.* regeneratus *pro* rege natus.

me. Quarta justos dicit ex omnibus tribulationibus eruendos; & impios debitas pœnas esse passuros: [*Oculi Domini super justos*.] Quarum prima pars comprehendit litteras quatuor: secunda, sex: tertia, quatuor: quarta residuas septem.

Feria II. *ad Vigilias.* *Eusebius Cæsariensis*. Doctrina gratiarum actionis.
S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

Propheta. 1 BENEDICAM DOMINUM in omni tempore:
2 semper laus ejus in ore meo:
† 3 in Domino laudabitur anima mea.
℣. 4. Psal. CXVIII. 74. 4 Audiant mansueti & lætentur.
† 5 Magnificate Dominum mecum:
6 & exaltemus nomen ejus in idipsum.
† 7 exquisivi Dominum, & exaudivit me:
8 & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
† 9. Accedite ad eum, & illuminamini:
10 & facies vestræ non confundentur.

† 11 Iste

Psalmus Davidi inspiratus, quando is cum fugisset Saulem, & divertisset ad Achi-melech, id est, Achis Regem Geth Philistinorum, agnitus ab eo rege, valde timuit, & mutavit faciem suam, & finxit se arreptitium & insanum: & Rex ille dimisit eum a se, & abiit inde David & salvatus est.

PROPHETA. 1 *Toto vitæ meæ tempore benedicam & gratias agam Domino quod me liberaverit a Rege Philistinorum:* 2 *ejusdemque laus in corde & ore meo jugiter erit:* 3 *& de Domini erga me bonitate sese laudabit & gloriabitur semper anima mea.* 4 *Audiant hanc mei liberationem omnes qui mansueti sunt in rebus adversis, & una mecum collætentur.* 5 *Mecum igitur o mansueti prædicate magnum esse Dominum:* 6 *& majestatem ejus laudibus extollamus pariter:* 7 *quia ego in tribulationibus constitutus quæsivi & imploravi Dominum, & exaudivit me:* 8 *& ex omnibus angustiis meis me liberavit.* 9 *Proinde vos qui in afflictione estis, respicite & accedite ad Deum; & ab eo lætitiæ lucem accipite:* 10 *sicque vultus vestri non pudefient ob frustratam vestram ab eo exspecta-*

* Ezechias victo Assyrio semper Dominum benedicere promittit, & Angelum adjutorem sibi precatur immitti; moxque ad exemplum sui cunctos in Dei laudem provocat. Item, vox fidei per jejunium. Item, Arnobius, nisi, inquit, mutaveris vultum tuum coram Principe vitiorum, & dimiseris eum, ac virtutum Domino omne quod tibi superest vitæ mancipaveris tempus, non vere dicis: Benedicam Dominum in omni tempore.

Psalt. Syr. Davidis, cum pergeret ad domum Domini, daretque primitias Sacerdotibus. Vers. XLIII.

Psalt. Arab. numerus Vers. XL.

† 11 Iſte pauper clamavit ; & Dominus exaudivit ÷ eum ⁝
12 & de omnibus tribulationibus ejus ſalvavit eum .
† 13 immittet Angelus [1] Domini in circuitu timentium eum , ℣. 13. Zachar. IX. 8.
& eripiet eos .
† 14 Guſtate & videte quoniam ſuavis ÷ eſt ⁝ Dominus : ℣. 14. I. Petr. II. 3.
15 beatus vir qui ſperat in eo .
† 16 Timete Dominum ÷ omnes ⁝ ſancti ejus :
17 quoniam non eſt inopia timentibus eum .
† 18 Divites eguerunt & eſurierunt : ℣. 18. Lucæ I. 53.
19 inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono .
÷ *DIAPSALMA* ⁝
† 20 Venite filii , audite me : [2]
21 timorem Domini docebo vos .
† 22 Quis eſt homo qui vult vitam ; ℣. 22. I. Petr. III. 10.
23 diligit dies videre bonos ?
† 24 Prohibe linguam tuam a malo :
25 & labia tua ne loquantur dolum :
† 26 diverte a malo ; & fac bonum : ℣. 26. Pſal. XXXVI. 27.
27 inquire pacem & perſequere eam . † 28 Oculi

ſpectationem . 11 Quemadmodum pauper hic David in tribulatione ſua Domi-
num inclamavit , & ille exaudivit eum ; 12 & ab omnibus preſſuris ſuis eum
liberavit : 13 ita quoque Angelus Domini circum timentes eum ſeſe immittet ,
& caſtra militiæ Angelicæ diſponet in gyro illorum , eoſque liberabit a tribula-
tionibus ſuis . 14 Experientia diſcite & agnoſcite quod benignus ſit Dominus :
15 quodque felix ſit vir qui ſperat in eo . 16 Itaque filiali timore timete offen-
dere Dominum o vos omnes qui ſanctimoniam profitemini : 17 quia nihil deeſt
veri boni iis qui ex amore timent diſplicere ei . 18 Divites quidem mundani ra-
paces ceu leones , ſæpe poſtea ad inopiam redacti , indiguerunt & fame paſſi ſunt
in hac vita vel ſaltem in altera vita : 19 at exquirentibus placere Domino non
*deerit omne bonum , ut ſerius in æterna vita . * 20 Venite ergo filii & auſculta-*
te mihi : 21 voſque docebo quemadmodum ſit timendus a vobis Dominus : 22
Quis eſt homo qui velit veram vitam diligere ; 23 quique diligat videre &
percipere dies bonos ? 24 Quiſquis talis es , cuſtodi primum & fac ceſſare
linguam tuam a maledicentia : 25 & labia tua cohibe ne loquantur doloſum ali-
quid proximo tuo : 26 tum recede ab omni opere malo ; & facito ſemper id
quod eſt bonum : 27 denique quære ut cum omnibus hominibus (ſi fieri poteſt)
pacem

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum .*

(1) *B. 6. Orat. Antiquarii oſcitantia ,* Dominus *loco* Domini .

(2) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon. unico verſu.* 20 Venite filii , audite me ; timorem Domini docebo vos . *tum iidem Vat.* 22 Quis eſt homo qui vult vitam , diligit dies videre bonos . 23 Prohibe linguam tuam a malo : & labia tua ne loquantur dolum .

℣. 28. Job. XXXVI. 7. Ps. XXXII. 18. Eccl. XV. 20. I. Petr. III. 12. ℣. 30. Levit. XVII. 10. Ier. XLIV. 11. Amos IX. 4. Heb. IV. 13.

† 28 Oculi Domini ſuper juſtos ;
29 & aures ejus in preces eorum .
† 30 vultus ÷ autem ⁑ Domini ſuper facientes mala ;
31 ut perdat de terra memoriam eorum .
† 32 Clamaverunt ÷ juſti ⁑ & Dominus exaudivit ÷ eos ⁑
33 & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos .
† 34 Juxta eſt Dominus iis qui tribulato ſunt corde :
35 & humiles ſpiritu ſalvabit .
† 36 Multæ tribulationes juſtorum :
37 & de omnibus his liberabit eos Dominus .
† 38 cuſtodit ÷ Dominus ⁑ omnia oſſa eorum ;
39 unum ex his non conteretur .
† 40 Mors peccatorum peſſima :
41 & qui oderunt juſtum , delinquent .
† 42 redimet Dominus animas ſervorum ſuorum :
43 & non delinquent omnes qui ſperant [1] in eo .

pacem habeas ; eamque affectare ut aſſequaris : 28 Oculi Domini benigne reſpiciunt ad juſtos ut illis proſpiciat ; 29 & aures ejus intentæ ſunt ſemper ad deprecationes eorum ut poſtulata concedat . 30 contra vero , facies Domini irarum plena eſt erga facientes mala , 31 ut aboleat & perire faciat e terra & famam & memoriam eorum . 32 Inclamaverunt juſti in tribulationibus poſiti ; & Dominus exaudivit eos : 33 & ex omnibus afflictionibus ſuis eos liberavit . 34 Adjutorio ſuo Dominus proxime adeſt iis qui afflicto ſunt corde atque contrito : 35 & de malis ſalvabit eos qui humili & confracto ſunt animo . 36 Multæ quidem ſunt juſtorum tribulationes in hoc mundo : 37 ſed de his omnibus tribulationibus tandem eos Dominus liberabit . 38 cuſtoditque Dominus omnia & ſingula oſſa eorumdem juſtorum : 39 & ne unum quidem ex his juſtorum oſſibus confringetur ab eorum inimicis , niſi Deo ipſo permittente ad majorem æternamque gloriam ſervorum ſuorum . 40 Ceterum peccatorum hominum juſto judicio Dei mala mors erit & interfectio : 41 & odientes ſive id quod juſtum eſt ſive hominem juſtum , culpabuntur , & æterni delicti rei erunt , 42 animas autem ſervorum ſuorum Dominus liberabit a mala morte : 43 & omnes qui in Deo ſpem ſuam & amorem collocant , non culpabuntur , omni culpæ reatu in æternum ſoluti .

ORATIONES.

MSS. 1 ANgelorum & totius creaturæ diſpoſitor Deus , emitte Angelum tuum in circuitu noſtro , cujus ambitione muniti , mereamur a peccatorum morte peſſima liberari . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 Inqui-

(1) *B. 6. Orat.* in eum.

2 INquirentes te Domine, dignanter exaudi, atque ut in te * laudetur anima nostra propitius indultor imperti: & quia juxta es his qui tribulato sunt corde, aurem tuam ad contritionem nostri spiritus pande; & ad pacem tuam, quæ exsuperat omnem sensum, corpora nostra & corda converte. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 68. 89. 133. 202. 206. 241. * *al.* gaudeat.

3 BEnedicat te Domine, in omni tempore anima nostra, * quia & in flagellis nostris semper adest misericordia tua, dum nos & disciplina corrigis, & indulgentia foves; dum percutiendo sanas; & sanando corroboras: dona igitur nobis ut qui tuam in fide gustavimus suavitatem, plenissimam percipiamus in retributione dulcedinem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 112. 135. 264. * *al.* quia in famulis tuis. *al.* in flagellis tuis.

4 IN omni tempore te Dominum benedicat anima nostra, & laudem tuam oris confessio personet: magnificet te omnis conventus Ecclesiæ; & in unitate fidei collecta te redemptorem nostrum inquirendo non desistat, sed potentiam tuam multiplici famulatu sustollat; ut talibus frequentando obsequiis, & a præsentibus angustiis liberetur, & futuræ beatitudinis gloriæ conjungatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.* fol. 241.

5 INquirentes te Domine exaudi propitius, & ab incurvantibus angustiis defende precatus, ut Ecclesiæ tuæ te per omnes gentes magnificent; exaltent nomen tuum unitatis vinculo; discant a te quoque ut illuminentur, & attendant ut præceptorum tuorum tenacitate, vultu conscientiæ nullatenus erubescant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 13.

6 REdime Domine in te sperantium animas nostras, & quia servos tuos nos esse confidimus, Amicorum tuorum suffragiis commendamur: nec unquam eorum auxilio deseramur, quorum nunc te precibus annuere feliciter gratulemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 312. *De Sanctis*.

7 INquirentes te Domine dignanter exaudi; & ut benedicamur tam in adversis, quam & in prosperis, benignus indulge; atque ut in te laudetur anima nostra propitius indultor imperti: & quia juxta es his qui tribulato sunt corde, aurem tuam ad contritionis nostræ spiritus aperi, & pax tua quæ exsuperat omnem sensum, & corpora nostra & corda purificet. Per. *Ex Alcuino col.* 233.

BENEDICTIO.

8 [DEus] nobis præstare dignetur, ut sit jugiter laus ejus in ore nostro; ejusque doctrina mediocriter utentes, nec extollere prospera, nec incommoda valeant inclinare. Comment. hujus Psalmi tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

÷ Ipsi : David.

Beda.

Sensus mysticus. Totus Psalmus ex persona Christi est, qui se petit ab inimicorum persecutione liberari: nam & *David* recte Christus accipitur; & cum præponitur *Ipsi*, non quilibet membrorum ejus, sed *ipse* Mediator ostenditur.

Per totum hunc psalmum verba sunt Christi Domini a dispensatione qua passus est. Primo membro persecutoribus retributionem postulat debere restitui, [1] optans illis contraria; quæ tamen ad conversionem eorum sint nihilominus profutura: *Judica Domine nocentes me*. Secundo de resurrectione sua gaudet, & Judæorum iniquitates exprobrans, propriæ passionis exponit actum: *Anima autem mea exsultabit in Domino*. Tertio promittit se per universum orbem terrarum in membris suis Paternæ potentiæ confiteri, qui eum ab inimicis suis resurrectionis beneficio liberavit, deprecans ut confundantur persecutores, & exsultent in magna gloria fideles: *Confitebor tibi in ecclesia magna*.

Feria II. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Supplicatio Justi, & prophetia de Christo.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. ✻

Psalmus ad precandum.

Prophetа. V. in Psal. XLII. 1. CXVIII. 154.

1 JUDICA DOMINE nocentes me:
2 expugna impugnantes me:
† 3 Apprehende arma & scutum; & exsurge in adjutorium mihi.
† 4 Effunde frameam & conclude adversus eos qui persequuntur me. 5 dic

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Fac mihi judicium Domine de adversariis meis injuste mihi nocentibus: 2 pugna contra impugnantes me: 3 apprehende contra eos arma & scutum potentiæ tuæ; & consurge ad auxilium meum: 4 evagina gladium tuum, & præoccupa & interclude viam ex adverso persequentium me,*

✻ Occasione ærumnarum suarum David hunc Psalmum in tempore Hieremiæ componit; quæque pertulerit, qualiterve oraverit exponit. Aliter, totus Psalmus ex persona Christi est & per Christum ad omnes psalmos referri potest.

Psalt. Syr. Davidis ad litteram, cum insectaretur Idumæos, & supplicatio Justorum. Vers. LX.

Psalt. Arab. Prophetia de Incarnatione & de iis, quæ perpetravit populus in Jeremiam, & numerus Vers. LIX.

S. Hieron. Passionis Dominicæ Psalmus continet Sacramentum, in quo notandum est, quod quæ in humilitate fletu & lamentatione dicuntur non divinitati, sed assumptæ carni conveniunt. Orat ergo Dominum Patrem dicens.

(1) *MS. ibi* hortans *loco alterius verbi* optans.

5 dic animæ meæ ; *Salus tua ego sum* .
† 6 Confundantur & revereantur quærentes animam meam : ℣. 6. Psal. XXXIX.
† 7 avertantur retrorsum & confundantur [1] cogitantes mihi 15. LXIX. 3.
mala :
† 8 fiant tamquam pulvis ante faciem venti : ℣. 8. Job. XXI. 18. Psal. I. 4. Isai. XVII. 13. XXIX. 5. Osee XIII. 3.
9 & Angelus Domini coarctans ÷ eos ⁑
† 10 fiat via illorum tenebræ & lubricum : ℣. 10. Ierem. XXIII. 12.
11 & Angelus Domini persequens eos .
† 12 quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui :
13 supervacue exprobraverunt animam meam .
† 14 Veniat illi laqueus quem ignorat :
15 & captio quam abscondit , apprehendat eum : ℣. 15. Psalm. IX. 16. LVII. 7. Prover. V. 22.
16 & [2] in laqueum cadat ÷ in ipsum ⁑
† 17 Anima autem mea exsultabit in Domino :
18 & [3] delectabitur super salutari suo :
† 19 omnia ossa mea dicent ; *Domine quis similis tibi* ?
† 20 *eripiens inopem de manu fortiorum ejus* ;

me , ne me possint assequi : 5 et arcana inspiratione fiduciæ in te , dicito animæ
meæ ; Ego Deus salvator sum tuus . *6 Te pro me pugnante , quotquot quæ-*
runt perdere animam vitamque meam , erubescant , & pudefiant , spe sua fru-
strati : 7 a te vertantur retrorsum , & in fugam versi pudore suffundantur
quotquot mala mihi inferre cogitant : 8 huc illucque dispersi , efficiantur sicut
pulvis dispersus ad præsentiam venti vehementis : 9 & Angelus a Domino
missus impellat & opprimat eos : 10 fiat via illorum tenebrosa et lubrica :
11 et Angelus missus a Domino persequatur eos . 12 et hæc justo Dei judicio
patiantur , quia sine justa causa occultaverunt mihi laqueum et rete suum , ut
per eorum insidias caperer et interirem : 13 et vane et sine causa opprobriis me
affecerunt . 14 Obveniat ergo justo Dei judicio cœtui illi adversariorum meorum,
calamitatis pedica quam ignorat et non prævidet: 15 et rete illud quod mihi com-
prehendendo occulte tetenderat , illum potius comprehendat : 16 et in eum
ipsum laqueum et rete incidat , prius mihi illaqueando paratum . 17 Porro
anima mea exsultabit de Domino judice justo causæ meæ : 18 seseque oblectabit
in salute sua quam ab eo exspectat : 19 et omnia interiora robora mea dicent ei ;
Domine quis alius est similis tui ? 20 qui pauperem liberas de manu &
potestate

(1) *Ed. Oxon. distinctione illic facta :*
7 avertantur retrorsum , & confundantur
8 cogitantes mihi mala .

(2) *B. 6. Orat.* ÷ & in laqueum cadat in ipso ⁑ *fortasse cum Cod. S. Pauli & Græbeo scribere volebat amanuensis* ÷ & ⁑ in laqueum &c. *solum & copulam obelo resecando* .

(3) *Illic & particulam omittunt MSS. S. Pauli , & B. 6. Orat. tum idem MS. S. Pauli* : delectabitur in salutari suo .

21 *egenum & pauperem a diripientibus eum.*
v. 22. Psal. LXVIII. 5. † 22 Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me:
v. 23. Psa. XXXVII. 21. CVIII. 5. † 23 retribuebant mihi mala pro bonis [1]
24 sterilitatem, animæ meæ.
† 25 Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio:
† 26 humiliabam in jejunio animam meam:
v. 27. Psal. CVIII. 4. 27 & oratio mea in sinu meo convertetur.
† 28 quasi proximum, [2] & quasi fratrem nostrum, sic complacebam:
v. 29. Iob. XXX. 25. 29 quasi lugens & contristatus, sic humiliabar.
† 30 Et adversum me lætati sunt & convenerunt:
31 congregata sunt super me flagella; & ignoravi.
† 32 dissipati sunt, nec compuncti:
v. 33. Iob. XXX. 1. 9. 33 tentaverunt me; subsannaverunt me subsannatione;
34 frenduerunt super me dentibus suis. [3]
† 35 Domine, quando respicies?
36 restitue animam meam a malignitate eorum:
37 a leonibus, unicam meam.

† 38 con-

potestate validiorum eo; 21 & pauperem & mendicum libera a violentis diripientibus eum. 22 *Consurgentes adversum me testes injusti et mendaces, de iis me criminibus interrogabant, quorum ego conscius non eram:* 23 *mihique reddebant mala loco rerum bonarum quas feceram eis:* 24 *et orbitatem retribuebant mihi, ut vita pariter et filiis orbatus essem.* 25 *Ego vero tum cum mihi molesti erant adversarii mei, induebam me sacco vilissimo ex pilis hircorum atque caprarum texto:* 26 *et animam meam humiliabam et affligebam jejunio:* 27 *et oratio mea pro eis tunc fusa, si nihil illis profuit, revertetur saltem in pectus meum fructuosa, mihique proderit.* 28 *quasi sodali, quasi fratri et cognato nostro, ita eis complacere studebam:* 29 *et quasi lugerem matrem et mœrerem, ita me affligebam et incurvabam ob eorum malitiam.* 30 *Et nihilominus ipsi adversarii mei in rebus tristibus adversum me accidentibus lætati sunt; et simul sunt congregati:* 31 *et ab ipsis percutientibus collecta sunt super me flagella; et ego justam causam cur me flagellarent nescivi.* 32 *dissoluti ac dissipati sunt in varias partes ut me perderent; nec mei commiseratione sunt compuncti:* 33 *variis me modis tentaverunt: et interdum derisu me deriserunt;* 34 *interdum vero præ iracundia strictis dentibus suis stridebant et perstrepebant sævientes contra me.* 35 *Domine, quando demum affectu monstrabis inspicere hæc omnia?* 36 *in pristinam, quæso, securitatem restitue animam meam ab eorum maleficentia liberatam:* 37 *et ab istiusmodi leonibus liberatam, in securitatem resti-*

(1) *Vigesimum tertium hunc versiculum Vat. 341. in unum compingit cum insequenti vigesimo quarto.*

(2) *B. 6. Orat. cum MS. S. Pauli & copulam ejus loci tacet.*

(3) *Ed. Oxon. unico versu complectitur nostros 34. & 35.*

† 38 confitebor tibi in ecclesia magna : ℣. 38. Psal. XXI. 26.
39 in populo gravi laudabo te .
† 40 Non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique ;
41 qui oderunt me gratis , & annuunt oculis : ℣. 41. Psal. LXVIII. 5. CVIII. 3. CXVIII. 161. Thren. III. 52. Johan. XV. 25.
† 42 quoniam mihi quidem pacifice loquebantur ;
43 & in iracundia ※ terræ ↓ loquentes , dolos cogitabant :
† 44 & dilataverunt super me os suum :
45 dixerunt : *Euge euge : viderunt oculi nostri* .
† 46 Vidisti Domine , ne sileas :
47 Domine ne discedas a me .
† 48 Exsurge , & intende judicio meo ,
49 Deus meus & Dominus meus in causam meam .
† 50 Judica me secundum justitiam tuam [1] Domine Deus meus : & non supergaudeant mihi :
† 51 non dicant in cordibus suis ; *Euge euge anima nostra* : ℣. 51. Psal. XXXIX. 16.
52 nec dicant ; [2] *Devoravimus eum* .
† 53 Erubescant & revereantur simul qui gratulantur malis meis :

restitue unicam , solitariam et desertam ab omnibus animam meam : 38 *qua de re et ego tibi Domine debitas laudes profitebor palam in magna hominum congregatione* : 39 *teque publice laudabo in confertissima populi turba* . 40 *Ne , quæso, gaudeant super malo meo ii , qui inique inimicitias mecum habent* . 41 *quique me frustra & sine causa oderunt ; & interim nutibus oculorum pacem simulant* : 42 *nam mihi quidem pacata & amica verba loquebantur* ; 43 *sed cum ira occulta terrenorum hominum , fraudulenta verba loquentes , mente sua excogitabant dolos mihi tendendos* : 44 *qui & latissime aperuerunt os suum cachinnantes contra me jam jam opprimendum* : 45 *dixeruntque* ; Vah Vah ; optime optime : viderunt jam tandem oculi nostri quæ optabamus in eo . 46 *Vidisti et tu quoque eos Domine* : *ne ergo diutius fileas , scelera tanta dissimulans* : 47 *Domine ne , quæso , a me adjuvando abscedas ; meque deseras* . 48 *Expergiscere quodammodo a somno patientiæ tuæ Domine ; & attende ad jus mihi dicendum* : 49 *in causam hanc meam attende Deus meus & Dominus meus* . 50 *fac pro me judicium prout postulat justitia & magna misericordia tua Domine Deus meus* : *at ne , quæso , super malo meo illi gaudeant insultantes mihi* : 51 *et ne dicant de me in cordibus suis* ; Vah Vah , bene bene est animo nostro ; res successit secundum desideria nostra ; 52 *et ne de me dicant* , Jam absorbuimus sanguinem ejus a nobis fusum . 53 *Ejusmodi spe sua frustrati* ,

(1) *Eo loco distinctionem versus adhibent Vat.* 341. *&* 342. *cum ed. Oxon.* 50 Judica me secundum justitiam tuam 51 Domine Deus meus : & non supergaudeant mihi .

(2) *MS. S. Pauli* devorabimus .

† 54 induantur confusione & reverentia ' qui magna loquuntur super me :

V. 55. Psal. XXXIX. 17. † 55 Exsultent & lætentur qui volunt justitiam meam :

56 & dicant semper, *Magnificetur Dominus*,

57 qui volunt pacem servi ejus.

† 58 Et lingua mea meditabitur justitiam tuam :

59 tota die, laudem tuam.

erubescant et pudesiant pariter ii, qui gaudent de malis meis : 54 induanturque pudore et verecundia, qui magna et fastuosa verba loquuntur contra me. 55 E contrario autem exsultent et lætentur qui amant justam banc causam meam, eique favent : 56 dicantque semper ita, Magnus agnoscatur & prædicetur Dominus, *57 ita, inquam, dicant quotquot volunt et desiderant pacem et salutem mihi servo Dei. 58 Et tunc maxime cum me liberaveris ab adversariis meis, lingua mea ex meditabundo corde loquetur et prædicabit justitiam tuam Domine : 59 totaque die eadem lingua mea ex cordis meditatione loquetur laudem tuam.*

ORATIONES.

MSS. 1 PRrotectio salusque animæ nostræ Deus, operi nos galea spei, & scuto inexpugnabilis munimenti, ut a te in causis nostræ necessitatis adjuti, mereamur cum diligentibus te, lætitia & exsultatione perfundi. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 160. *De Passione Domini.* 2 NE obdures Domine aurem tuam ad orationem Ecclesiæ tuæ; in auxilium ejus accede, ut qui pro ea passus es passionum dura supplicia, invocantem eam tua Deitas non spernat : ut qui tuis passionibus conformatur, tuis quoque muneribus consoletur. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen.*

fol. 163. *Item de Passione.* 3 JUdica Domine nocentes nos, & impugnantes nos ipse expugna, ut qui proprio es impugnatus in corpore nostro, nunc nos [in] expugnabiles reddas, permanentes in corpore tuo. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 163. *Item de Passione.* 4 CHriste Dei Filius, qui stridentium inimicorum dentibus non es commotus, sed singulari patientia, & effraenis stridoribus spicula & humanis languoribus porrigis medicinam, restitue tibi per veram pœnitentiam animas nostras, ut a te respecti non feramur præcipites in ira damnabiles; sed exemplo tuæ passionis reddamur ad omnia mites. [℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 166. *Item de Passione.* 5 CHriste Salvator noster & Domine, quem inimici tui gratis oderunt; cuique, & annuentes oculis, pacifice loquebantur; da nobis ut & amicos in te, inimicosque propter te veraciter diligere valeamus,

(1) *Ed. Oxon.*
54 induantur confusione & reverentia
55 qui magna loquuntur super me :
56 Exultent & lætentur
57 qui volunt justitiam meam.

mus, ut cum tu Dominus fueris ſolus in cauſa noſtra, ſimplex ad omnes procedat noſtra conſcientia. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

6 DA nobis Domine ut mortificationem tuam circumferamus in corpore noſtro, qui nos vivificaſti in corpore tuo; ut cum moleſti nobis fuerint inimici, non eamus contra illos reddituri vindictam; ſed induti cilicio, noſtramque humiliantes in jejunio animam, tibi * Domino in ſinu noſtro effuſam orationem deferamus acceptam. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 170. *Item de Paſſione*. * *ibi.* dono.

7 DEus noſter & Domine Jeſu Chriſte, tu ſemper adeſto in cauſa Eccleſiæ tuæ, per quam eam patienter diſcernas a ceteris; qui ſolus pro ea pertuliſti vulnera paſſionis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 171. *Item de Paſſione*.

8 LIbera nos Domine de contriſtatione & de flagellis peccatorum noſtrorum, ut non humiliemur ab inimicis Eccleſiæ tuæ, ſed præſta nobis ut tecum poſt tranſitum infinito jubilo jocundemur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 183.

9 DOmine, qui olim in corpore noſtro pati dignatus es, quando ad nos reſpicies? & ad ſolitudinem atque implorationem noſtram * quando propitius * convertes obtutum? non moreris, nec tardes; jam intende, jam convertere, jam reſpice; ut oratio noſtra, quæ nunc in ſinum noſtrum pro ſecretorum ſuorum compunctione convertitur; ante conſpectum tuum purgato cordis ſui gemitu dirigatur. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 188. *Item de Paſſione*; * *al.* aliquando. * *al.* converte.

10 SUrgentes in te Domine teſtes iniqui, quæ ignorabas interrogabant: quid enim ignorabas qui eorum qui te oderant, dolos ante proſpexeras; & futurorum praeſcius omnia præſciebas? qui ergo interrogantium blaſphemias, alto pietatis myſterio te ignoraſſe deſignas; ſcire nos veraciter & * amplecti te facito; & redemptionis noſtræ myſteria plena fide cognoſcere; & ea ipſa interrogantibus inimicis cognita declarare. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c, fol. 189. *Item de Paſſione*. * *ibi.* amplectere.

11 DIC animæ noſtræ Domine, *Salus tua ego ſum*, ne deſeras noſtra intima dum ſe iniquitas prodiderit violenta; ſed nocentes nos, tu judica; tuaque poteſtate nos impugnantes expugna. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 190.

12 AD defendendam hæreditatem tuam tui ſanguinis pretio emptam, Domine Jeſu Chriſte apprehende arma victricia; & exſurgens in adjutorium noſtrum, fidei nos munere ſcuto * corrige, ut mentem noſtram non queant inimici jacula penetrare; ſed ipſum inimicum tu Rex noſter framea divina concide: & quia tu es animæ noſtræ ſalus, id nobis petimus tribuas munus, ut mentis vigilantia te ſequamur, & onere peccati depoſito, ad promiſſorum tuorum bona perveniamus. [℞. *Amen*. Per miſericordiam &c.] fol. 190. *Item de Paſſione*. * *for.* contege.

13 Deus

fol. 209. Item de Passione.

13 DEus Dei Fili adversus quem exsurgentes iniqui, dum ignoranda interrogant, se ipsos * ignorantia cæcitatis, reddentes tibi pro bonis mala; da nobis sic in tuis passionibus conlætari, ut in cælestis gloriæ curia mereamur coronandi admitti. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 183. Item de Passione.

14 DIC animæ nostræ Domine, *Salus tua ego sum*, inimici quoque tui qui adversus te convenerunt, erubescant: & qui cogitant adversus fidem tuam, per pœnitentiam corrigantur: qui ergo innocens perpessus es inimicorum irrisiones & vulnera, nostra in his ablue propitiatus peccata. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 169. Item de Passione.

15 INimici tui, Domine, adversus te convenerunt, non ut compungerentur pœnitentia salutari; sed ut soliti tentandum te adirent irrisione crudeli: qui ergo innocens perpessus es inimicorum & inrisiones & vulnera, nostra in his ablue propitiatus peccata. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 300. Item de Passione.

16 MIserere nobis Domine, miserere nobis; & in te confidentes exaudi; adversantium arma confringe; & laqueos nobis destrue præparatos; ut circumdati claritate cælesti, non incidamus in foveam mortis; sed parato corde tuam in populis exaltemus misericordiam veritatis, qui pro nobis sustulisti opprobrium Crucis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 302.

17 DIC animæ nostræ Domine, *Salus tua ego sum*, quamque cernis imbecillitatis suæ turbari contuitu, non sinas in æterno * eloquio: nec deseras nostra intima, dum se iniquitas prodiderit virulenta, sed nocentes nos tu judica testantes; nos impugnantes expugna. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 247.

18 DOmine quando respicies, dicesque nobis; *Salus vestra ego sum*, & ad solitudinem atque implorationem nostram quando propitius convertes? ad quam jam convertere Domine, & intende judicium nostrum; & ipse judicantes nos fortis propugnator expugna, ut oratio nostra, quæ nunc in sinum nostrum pro secretorum tuorum compunctione convertitur, ante conspectum tuum purgata cordis gemitu dirigatur. ℞. *Amen*. Per misericordiam &c.

GLORIFICATIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

LIngua mea meditabitur justitiam tuam [Christe;] quia pro vita populi mortuus, non es in tartaro derelictus; tota die in laudem tuam, quia devicta triumphans morte, in cælis es susceptus a Patre. Cum quo tibi & Spiritu sancto est honor & gloria. *Amen*.

PSAL-

In finem: servo Domini, ipsi David.

Beda.

Servo Domini non alteri accipe quam ei, qui cum in forma Dei esset, formam servi accepit, factus obediens usque ad mortem. Sensus mysticus.

Totus psalmus a persona Prophetæ dicitur. In primo membro contemptores legis vehementer accusat, eosque dicit non habere portionem cum Domino, commemorans eorum impias voluntates: *Dixit injustus ut delinquat in semetipso*. Secundo, sub laude Domini collata præmiorum dona describit, eosque domus Domini dicit ubertate compleri; breviterque in ruina malorum psalmus iste concluditur: *Domine in cælo misericordia tua; et veritas tua usque ad nubes*.

Eusebius Cæsariensis. Redargutio impiorum cum Theologia [*hoc est*, cum doctrina de Deo.] *Feria II. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum. *

Psalmus ad precandum.

1 DIXIT INJUSTUS ut delinquat in semetipso; Propheta.
2 non est timor Dei ante oculos ejus:
† 3 quoniam dolose egit in conspectu ejus;
4 ut inveniatur iniquitas ejus ad odium.
† 5 Verba oris ejus, iniquitas & dolus:
6 noluit intelligere ut bene ageret:
† 7 iniquitatem meditatus est in cubili suo: ℣. 7. Osee VII. 6. Micheæ II. 1.
8 astitit

In perpetuum decantandus Psalmus, inspiratus Davidi servo Domini.

PROPHETA. 1 *Iniquus homo intra semetipsum et in corde suo cogitavit peccare:* 2 *quia non est ullus Dei timor coram oculis mentis ejus:* 3 *et quia coram eodem Deo omnia vidente veritus non est agere dolose;* 4 *et eo usque progreditur ut ejus iniquitas veniat in odium execrabile omnium.* 5 *Sermones oris ejusdem iniqui hominis, sunt iniqui atque dolosi:* 6 *et noluit mente recogitare ut benefaceret:* 7 *noctu quoque in suo lecto vigilans iniquum aliquid cogitavit:* 8 *adfuitque*

* Cum Saulis insidiis urgeretur hunc Psalmum cecinit eo præcipue tempore, cum eum necare volens scyphum tantum pro signo fidei, hastamque proripuit. Aliter, *Propheta cum laude opera ipsius Juda (1) dicitur.*

Psalt. Syr. Davidis cum insectaretur eum Saul. Nobis autem objurgatio inimicorum nostrorum, ac præterea sermo de Deitate. Vers. xxiv.

Psalt. Arab. Petente eum Saule & quomodo inierit cum eo fœdera. (2) Prætinetur in eo objurgatio in scelestos, & mentio divinitatis, & numerus Vers. xxvi.

S. Hieron. Psalmus personam peccatoris designat, superbiam notat, fontem æterni luminis monstrat.

---

(1) *Ita legimus in apographo nostro. Blanchinus*, Judææ dicitur. *Sed fortasse legendum* dicit. (2) *Blanch.* Præterea continentur in eo &c.

8 astitit ÷ omni : viæ non bonæ :
9 malitiam ÷ autem : non odivit .
ỽ. 10. Psal. LVI. 11. CVII. 5. † 10 Domine , in cælo misericordia tua ;
11 ÷ & : veritas tua , usque ad nubes .
† 12 justitia tua , sicut montes Dei :
ỽ. 13. Rom. XI. 33. 13 judicia tua , abyssus multa .
ỽ. 14. I. Timoth. IV. 10. † 14 Homines & jumenta salvabis Domine .
15 quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus !
† 16 filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt:
ỽ. 17. Psal. LXIV. 5. † 17 inebriabuntur ab ubertate domus tuæ :
ỽ. 18. Ioh. XX. 17. Apocal. XXII. 1. 18 & torrente [1] voluptatis tuæ potabis eos .
† 19 quoniam apud te est fons vitæ :
20 ÷ & : in lumine tuo videbimus lumen .
† 21 Prætende misericordiam tuam scientibus te ;
22 & justitiam tuam , his qui recto sunt corde .
† 23 Non veniat mihi pes superbiæ :
24 & manus peccatoris non moveat me .
† 25 Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem :
26 expulsi sunt , nec potuerunt stare .

8 adfuitque paratus et promptus ad capessendum quodvis genus vitæ non bonæ : 9 malitiam porro nec animo saltem est aversatus . 10 Domine in cælum usque immensa pertingit tua misericordia erga peccatores : 11 sed et fidelitas tua in dictis atque promissis altissima extenditur usque ad nubes . 12 nam justitia tua magna est et incomprehensibilis , ceu inaccessabiles montes procerissimi a te Deo creati : 13 et justa decreta tua inscrutabilia sunt , ceu multa profunditas aquarum impenetrabilis . 14 Providentia tua Domine tum homines tum pecora ab interitu servabis , dans vitam et escam omnibus viventibus . 15 o quantum multiplicasti dona misericordiæ tuæ Deus erga animantia cuncta ! 16 sed filii Adam praeterea sperabunt in tegumento et umbra alarum tuarum et tuitione tua : 17 qui velut inebriabuntur a pinguedine ineffabili bonorum domus tuæ : 18 eosque plene potabis deliciis tuis in modum torrentis copiose fluentibus . 19 nam apud te est fons et scaturigo vitæ : 20 et per lumen a te datum veram nos videbimus lucem . 21 Extende itaque dona misericordiæ tuæ in eos qui te agnoscunt et colunt : 22 tuæque justitiæ effectus extende ad defendendos eos qui rectum animum habent . 23 Ne quæso , contra me veniat pes alicujus superbi , ne me supplantet : 24 neque manus et operatio alicujus peccatoris me concutiat et fluctuare faciat . 25 Ibi , apud te , scilicet , et coram oculis tuis corruerunt in perpetuam ruinam operantes id quod iniquum est : 26 expulsique sunt ab uberrima domo tua , nec potuerunt amplius ad eam surgere , in eaque stare .

ORA-

(1) *MS. S. Pauli* , voluntatis .

ORATIONES.

1 CLarifica nos cælesti misericordia, fons & origo luminis sempiterni Deus, ut ubertate domus tuæ repleti, omnem iniquitatem & dolum cum procacitate ferocis superbiæ renuamus. Per Dominum nostrum. MSS.

2 DOmine Deus, apud quem est fons vitæ, & in cujus lumine aspicimus lumen, enutri in nos tuæ scientiæ splendorem, ut sitientibus nobis vitalem impertias potum; [1] & caligantibus animabus * superno lumine restituas intellectum. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Moz. fol. 16. 49. 69. 88. 250. * *al.* superni luminis.

3 IN protectione alarum tuarum Domine filios hominum sperantes, nequaquam detegas; sed tamquam [2] pullos quo possimus supernis volatibus præparari fovendo enutrias: nec diripi nos laceratione insidiantium sinas; nec a nido Ecclesiæ tuæ avolare permittas; sed dum nos * tegmine regis paterno, ad ubertatem domus tuæ, adjuti tuo veniamus auxilio. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 89. 134. 259. * *al.* regimine.

4 NON veniat nobis, Domine, pes superbiæ; nec manus peccatorum peccato prævalente nos moveat; sed sperantes in protectione alarum tuarum, circumvolantium insidiarum rapinis erepti, ab ubertate domus tuæ sancto eloquio repleamur; & torrente deliciarum tuarum, distributa per Spiritum exundantis gratiæ varietate potemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 167.

5 NON veniat nobis pes superbiæ, neque manus peccatoris moveat nos; ut qui passionem tuam veneranter accipimus, animam nostram non ad pœnam, sed ad vitam facias pervenire perpetuam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 181. *De Passione Domini*.

6 DEus apud quem est fons vitæ, & in cujus lumine aspicimus lumen, enutri quæsumus in nos tuæ scientiæ splendorem; quo valeamus ad tui fontis accedere ubertatem: locos quoque diversarum doctrinarum, contentos, fluentis tuis, [3] nobis collige propinandos, ut sitientibus nobis vitalem impertias potum; & caligantibus animabus superne lumen restituas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 248.

7 ORamus te Domine, ut nobis nominis tui timorem insinues; misericordiam de cælo solite largiaris; superbiam a nobis bonis tuis inimicam, auferas; atque omnem dolum avertas; nosque sacrosancti luminis tui cognitione illuminatos, regno tuo dignos efficias. *Amen*. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *B. fol.* 16. & caligantium animarum.

(2) *B. fol.* 134. pupillos.

(3) *B. ibi*, nos collige &c.

÷ *Psalmus* ‡ *ipsi David.*

Beda.

Quoniam plerique mortalium pro afflictione bonorum, & impiorum prosperitate turbantur adeo, ut non remuneratas in hac vita [1] virtutes [non desiderent,] & vitia consectentur: ad hujusmodi repellendum errorem psalmus iste componitur, qui finem magis utrorumque considerandum crebra repetitione moneret.

* Vide Comment. Ps. CX. tom. 7. S. Hieronymi.

Per totum psalmum Ecclesiæ vox introducitur * alphabeti Hebræi ordine digestum; ita tamen ut sextamdecimam litteram minus habeat. Prima positione commonet ne malignantes quispiam debeat imitari; sed quidquid boni sperandum est, a Domino postuletur, qui novit & profutura concedere, & perenniter mansura præstare: *Noli æmulari in malignantibus* & cetera. Secunda dicit peccatores maxima hic invidiæ cruciatione torqueri; quoniam in suis actibus nil simile boni se habere cognoscunt: *Observabit peccator justum* & reliqua. Tertia profitetur se, justum numquam vidisse derelictum, malorum pœnas & [2] præmia bonorum utili jam commutatione permiscens: *Junior fui etenim senui, et non vidi justum derelictum.* Prima positione continet litteras sex: secunda, septem: tertia, octo.

Feria II. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Doctrina Deum colentis vitæ.

S. Athanasius. Psalmus in admonitione. *

Psalmus exhortatorius.

Propheta. 1 NOLI ÆMULARI in malignantibus;

℣. 1. Prov. XXIII. 17. XXIV. 1. 19.

2 neque zelaveris facientes iniquitatem.

† 3 quoniam tamquam fœnum velociter arescent:

℣. 2. Ps. LXXII. 3.

4 & quemadmodum olera herbarum, cito decident.

† 5 Spe-

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Ne provoceris ad iram ob malignos homines honoribus atque divitiis florentes: 2 nec invideas aut imiteris ejusmodi facientes id quod est iniquum. 3 quia tales homines cito exarescent et conterentur, sicut cito arescit herba: 4 et cito marcescent et a sua felicitate excident, sicut cito marce-*

* Ædificatur hoc Psalmo fides eorum, qui pravorum temporali felicitate turbati suas virtutes intermittunt. *Lege ad sapientiam Salomonis.*

Psalt. Syr. De iis, qui dicunt qua de re non sumit Deus vindictam de insolentibus. Vers. XLIX.

Psalt. Arab. Admonitio, & documentum, & numerus Vers. XXVII.

S. Hieron. Trigesimus sextus Psalmus personam justi glorificat, injusti notat, mores instruit, bonitatem Dei docet, pravitatem evellit.

(1) *Ad MS. fidem restituimus quod primo legebatur:* virtutes [non] desiderent, & vitia &c.

(2) *MS.* & præmia beatorum utili jam communione permiscens &c.

† 5 Spera in Domino, & fac bonitatem:
6 ÷ [1] & : inhabita terram;
7 & pasceris in divitiis ejus.
† 8 Delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui.
† 9 Revela Domino viam tuam,
10 & spera in eo; & ipse faciet:
† 11 & educet quasi lumen justitiam tuam:
12 & judicium tuum tamquam meridiem.
13 subditus esto Domino, & ora eum.
† 14 Noli æmulari in eo qui prosperatur in via sua;
15 in homine faciente injustitias.
† 16 desine ab ira; & derelinque furorem:
17 noli æmulari ut maligneris.
† 18 quoniam qui malignantur, exterminabuntur:
19 sustinentes autem Dominum, ipsi hæreditabunt terram.
† 20 Et adhuc pusillum, & non erit peccator:
21 & quæres locum ejus; [2] & non invenies.

ỹ. 9. Psal. LIV. 23. Prov. XVI. 3. I. Petr. V. 7.

ỹ. 21. Joh VII. 10. XX. 9.

R 2 † 22 man-

marcescunt olera virentia. 5 sed spem tuæ felicitatis colloca in Domino; et id quod bonum est facito: 6 et bono animo ut peregrinus habita in terra, 7 et sufficienter ad alendam vitam pasceris copiosis fructibus ejusdem terræ. 8 pone tu oblectamentum tuum in solo Domino; et dabit ipse tibi quæcumque petierit ab eo cor tuum. 9 fidenter detege et expone Domino negotia necessitatesque vitæ tuæ; 10 et committens ei te, in eo confide; nam et ipse faciet quod tibi utilius erit: 11 et suo tempore in apertum proferet ceu claram lucem, justitiam innocentiamque tuam, si forte per calumniam fuerit denigrata: 12 et proferet palam ceu meridianum solem justitiam causæ tuæ, et justam pro ea sententiam. 13 interim subde te Domino; ne obmurmures, sed tace ad ejus judicia: eique supplica. 14 Itaque ne provoceris ad iram ob eum qui prosperos successus habet in hac temporaria vita sua; 15 ob hominem inquam vitæ prosperæ, qui res facit iniquas. 16 cessa ab ejusmodi ira; conceptumque furorem derelinque: 17 ne provoceris ad æmulationem cum istiusmodi hominibus malis, felicibus licet; ne tu quoque eos imitando malus efficiaris et malefacias. 18 quia ii qui malefaciunt, cito interibunt morte perpetua; 19 qui vero patienter exspectant sibi opitulatorem Dominum, ipsi hæreditario perpetuoque possidebunt terram, ut serius cum regnabunt in cælo & super terram novam post diem judicii. 20 Et certe adhuc modicum tempus transibit, & postea non erit amplius in sua felicitate peccator: 21 & cogitatione tua illius locum opulentum statumque fe-

(1) *Eo obelo carent MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6., tum MS. Vat. 341. una cum altero 342, & Ed. Oxon. unico versu habent.* 6 & inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus.

(2) *Ed. Oxon. facta distinctione.* 21 & quæres locum ejus; 22 & non invenies.

℣. 22. Matth. V. 4. † 22 mansueti autem hæreditabunt terram :
23 & delectabuntur in multitudine pacis .
† 24 Observabit peccator justum :
25 & stridebit super eum dentibus suis .
℣. 26. Psalm. II. 4. † 26 Dominus ÷ autem : irridebit eum :
27 quoniam prospicit quod veniet dies ejus.
† 28 Gladium evaginaverunt peccatores ;
29 intenderunt arcum suum ;
† 30 ut [1] dejiciant pauperem & inopem ;
31 ut trucident rectos corde .
† 32 gladius eorum intret in corda ipsorum :
33 & arcus eorum confringatur .
† 34 Melius est modicum justo , [2] super divitias peccatorum multas :
℣. 35. Psal. IX. 15. † 35 quoniam brachia peccatorum conterentur ;
36 confirmat autem justos Dominus .
† 37 Novit Dominus dies immaculatorum :
38 & hæreditas eorum [3] ÷ in : æternum erit .
† 39 non confundentur in tempore malo :

40 &

ticem quæres ; nec opulentiam illam invenies nec felicitatem : 22 e contrario mites probique homines hæreditario possidebunt terram , ei regnantes æternum : 23 sesesque oblectabunt multa pace ac felicitate perpetua . 24 Peccator attente cogitabit & observabit hominem justum ut illi noceat : 25 & dentibus suis frendet adversus eum . 26 sed Dominus peccatorem illum deridebit : 27 quia prævidet quod cito veniet dies ultima ejusdem peccatoris , in qua supplicio destinabitur æterno . 28 Peccatores eduxerunt gladium e vagina furentes ; 29 in suoque arcu nervum intenderunt ; 30 ut emissis arcu sagittis percussos in terram sternant egenum & pauperem ; 31 & ut evaginato illo gladio suo interficiant eos qui recto sunt animo , modoque vivendi . 32 sed gladius ipse eorum adversus justos evaginatus , ingrediatur in corda ipsorummet peccatorum justo judicio Dei . 33 & arcus ipse ab eis contra pauperes tensus , infringatur . 34 Melius utiliusque est homini justo parum quid & modicum alimentorum ; quam divitiæ multæ peccatorum . 35 nam brachia & robora peccatorum confringentur : 36 corroborat autem & sublevat justos Dominus . 37 Dominus agnoscit & approbat probum cursum dierum hominum sine macula flagitii & facinoris viventium : 38 eorumque hæreditas incontaminata & immarcescibilis erit æterna . 39 ipsi immaculati homines tempore adversitatis non suffundentur pudore ceu derelicti a

Domi-

(1) *MS. S. Pauli* , ut decipiant . *Cetera hunc versiculum superiori 29. jungit Ed. Oxon.*

(2) *Ed. Oxon.*
34 Melius est modicum justo ,
35 super divitias peccatorum multas .

(3) *Eam notā neq; MSS. nostri B. 6. Orat. & S. Pauli exhibent , nec editus Grabeus .*

40 & in diebus famis saturabuntur. ℣. 40. Psal. XXXII. 19.
41 Quia peccatores peribunt:
† 42 inimici vero Domini mox [1] ut honorificati fuerint & exaltati,
43 deficientes quemadmodum fumus deficient.
† 44 Mutuabitur peccator, & non solvet:
45 justus autem miseretur, & tribuet.
† 46 quia benedicentes ei, hæreditabunt terram:
47 maledicentes autem ei, disperibunt.
† 48 Apud Dominum gressus hominis dirigentur:
49 & viam ejus volet.
† 50 cum ceciderit, non collidetur: ℣. 50. Prov. XXIV. 16. I. Corinth. IV. 9.
51 quia Dominus supponit manum suam.
† 52 Junior fui, etenim senui;
53 & non vidi justum derelictum,
54 nec semen ejus quærens panem.
† 55 tota die miseretur & commodat: ℣. 55. Psal. CXI. 9.
56 & semen illius in benedictione ÷ erit:

† 57 De-

Domino: 40 in diebus in quibus caritas & annonæ penuria fuerit, ipsi satiabuntur. 41 Ceterum peccatores omnes peribunt: 42 & inimici Domini statim ac fuerint gloriosi effecti & excelsi in hac vita, 43 consumpti mox, cum tota illa gloria sua consumentur, sicut fumus consumitur & evanescit. 44 Peccator ab aliis mutuum accipiet, & non reddet debitum: 45 justus vero aliis misericorditer dat, & benigne semper largietur. 46 nam qui Domino benedicunt & deserviunt, hæreditario possidebunt terram: 47 qui vero eidem Domino maledicunt blasphemiis operibusque malis, interibunt. 48 Gressus actionesque hominis justi a Domino bene dirigentur & firmabuntur: 49 ejusque justi itineri vitæ bene volet Dominus, illudque vehementer amabit. 50 quare cum justus ceciderit, non perfractus collabescet: 51 quia vicissim Dominus veluti sua manu supposita sustentat & firmat manum illius, ne penitus allidatur. 52 Fui ego olim puer & junior; siquidem nunc jam factus sum senex: 53 & numquam ego David vidi hominem justum & eleemosynarium penitus derelictum a Deo; 54 nec umquam ego vidi ejusmodi hominis progeniem emendicantem alimenta necessaria, eisque indigentem. 55 ejusmodi justus eleemosynarum erogator omni die misericorditer aliis donat, & commodat vel dat mutuum: 56 & nihilominus progenies ejus semper in benedictione erit & abundantia rerum.

(1) *Vocula* ut *destituuntur iidem MSS. nostri, quos sæpe laudavimus; tum 42. huic versiculo junctum legimus insequentem proxime 43. in Vat. 342.*

℣. 57. Psal. XXXIII. 15.

† 57 Declina a malo; & fac bonum: [1] & inhabita in sæculum
÷ sæculi ⁝
† 58 quia Dominus amat judicium:
59 & non derelinquet sanctos suos:
60 in æternum conservabuntur.
† 61 ÷ Injusti punientur ⁝
62 & semen impiorum peribit.

℣. 63. Prov. II. 21.

† 63 justi ÷ autem: hæreditabunt terram:
64 & inhabitabunt in sæculum ÷ sæculi ⁝ super eam.

℣. 65. Prov. XXXI. 26.

† 65 Os justi meditabitur sapientiam:
66 & lingua ejus loquetur judicium:

℣. 67. Deuter. VI. 6. Psal. XXXIX. 9. CXVIII. 11. Isai. LI. 7.

† 67 lex Dei ejus in corde ipsius.
68 ÷ & ⁝ non supplantabuntur gressus ejus.
† 69 Considerat peccator justum: [2] & quærit mortificare eum:
† 70 Dominus ÷ autem ⁝ non derelinquet eum in manibus ejus:
71 nec damnabit eum cum judicabitur ÷ illi ⁝
† 72 Exspecta Dominum; & custodi viam ejus:

73 &

rum. 57 Itaque cessa & recede a re mala facienda; & id quod bonum est facito: & ita inhabita terram, regnaturus super eam in sæcula sempiterna: 58 nam Dominus diligit id quod est justum & rectum: 59 suosque sanctos misericordes homines non derelinquet in suis necessitatibus: 60 qui sancti ab eo custodientur in æternum sine malo. 61 Injusti quidem e terra expellentur & punientur: 62 impiorumque mala posteritas imitatrix malorum parentum, ab eadem terra exterminabitur & peribit. 63 at justi tamquam hæredes perpetuo possidebunt terram in cælo regnantes: 64 et super eam inhabitabunt in sæcula sempiterna. 65 Os justi ex jugi cordis meditatione loquetur non stulta et vana, sed cælestis sapientiæ verba: 66 ejusque lingua id quod justum est et æquum, et cum judicio semper et prudentia loquetur: 67 nam in ipsius justi mente et cordis affectu est lex Dei sui. 68 et ideo gressus actionesque ejusdem justi non impedientur, ut deficiant et prolabantur a recta via. 69 Peccator callide attendit et animadvertit hominem justum; et quærit ut occidat eum: 70 sed Dominus non derelinquet justum in peccatoris manibus et potestate: 71 nec justum illum condemnabit, cum contra illum tamquam reum fiet a peccatore judicium et sententia proferetur. 72 Igitur patienter exspecta quæ tibi daturus est Dominus; & interim custodi viam rationemque vivendi, quam tibi servandam præcepit:

73 &

(1) *Vat. 341. 342. & Ed. Oxon.*
57 Declina a malo, & fac bonum:
58 & inhabita in sæculum sæculi.

(2) *Rursus uterque Vat. memoratus, & ed. Oxon.* 69 Considerat peccator justum:
70 & quærit mortificare eum.

73 & exaltabit te [1] ut hæreditate capias terram .
74 cum perierint peccatores , videbis . ℣. 74. Pſal. XC. 8.
† 75 Vidi impium ſuperexaltatum , [2] ℣. 75. Job V. 3.
76 & elevatum ſicut cedros Libani :
† 77 & tranſivi , & ecce non erat :
78 & quæſivi eum ; & non eſt inventus ÷ locus ejus ⁑
† 79 Cuſtodi innocentiam ; & vide æquitatem .
80 quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico .
† 81 injuſti autem diſperibunt ſimul :
82 reliquiæ impiorum interibunt .
† 83 Salus autem juſtorum , a Domino :
84 ÷ & ⁑ protector eorum in tempore tribulationis .
† 85 & adjuvabit eos Dominus ; & liberabit eos , ℣. 85. Iſai. XXXI. 5.
86 ÷ & ⁑ [3] eruet eos a peccatoribus :
87 & ſalvabit eos , quia ſperaverunt in eo .

73 & ipſe te exaltabit ut hæreditario perpetuoque terram poſſideas . 74 cum peccatores interibunt , tunc experimento videbis & peccatorum ſupplicia & præmia juſtorum . 75 Vidi ego impium robuſtum ſupra modum exaltatum , 76 eumque fortiſſimum & in altum elevatum inſtar altiſſimarum cedrorum montis Libani : 77 & paulo poſt per eam viam tranſivi qua illum videram ; & ecce (mirum dictu !) non erat ille amplius in ſublimitate ſua priſtina & altitudine: 78 illumque diligentius perquiſivi ; & non eſt repertus ne quidem locus & veſtigium excellentiſſimæ claritudinis ejus . 79 Cuſtodi ergo morum innocentiam & ſimplicitatem ; & aſpice ſemper in id quod rectum eſt & æquum , ut id tantum cogites & facias : 80 quia homini qui cum omnibus pacem habere curat , ſupererunt poſt hanc vitam virtutis ſuæ reliquiæ ſplendidæ , pax & felicitas ſempiterna . 81 injuſti autem omnes pariter interibunt : 82 ſed et impiorum reliquiæ , decus ſcilicet et gloria , proles ac reliqua omnia pariter peribunt . 83 Ceterum juſtorum ſalus a Domino venit : 84 qui Dominus et eorum eſt fortiſſimus inſtar clypei protector opportunus tempore quo tribulantur : 85 et eis auxiliabitur Dominus ; eoſque liberabit , 86 liberabit , inquam , eos , et eximet a peccatorum manibus ac poteſtate : 87 et eoſdem juſtos ab omni malo ſalvabit , eo quod non in ſe ipſi , ſed in Deo omnipotente ſperaverint .

ORATIONES.

1 BEatitudo omnium non incerta juſtorum Deus , qui Sanctos tuos non derelinquis in fame , nec in ſtadio tribulationum ſuperari permittis , precamur ut ea nos munias dextera , quam illis ne corruant , velociter porrigis præparatam . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MS.

2 Obſer-

(1) *Voculam* ut *præterit Cod. B. 6. Oratorum alter MS. S. Pauli habet* capies *loco* capias .

(2) *Vat. 341. 342. &* *ed. Oxon. unico verſu cogunt noſtros ℣℣. 75. & 76.*

(3) *MS. S. Pauli Antiquarii oſcitantia* ÷ & eruet eos ⁑ *cum inſequenti verſu* ÷ & ſalvabit eos ⁑ .

Brev. Mozar. fol. 169. 2 OBservat, Domine, peccator justum, insidians fidelissimum gregem tuum, ad perdendum eum viventem ex fide, & de tua misericordia præsumentem: non ergo nos perituros derelinquas in manibus ejus, qui propter nos ligno Crucis affixus es. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 392. 411. 3 TOta die, Domine, justus tuus miseretur & commodat, qui in toto hujus mortalis vitæ curriculo temporalia donat ut æterna recipiat: semen ergo ejus super [1] nos in benedictione fructificet, ut meritorum ejus partem habentes, præmiorum quoque illius mereamur esse participes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c*.

De S. Laurentio M.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

SAnet [Deus] omnes infirmitates mentium nostrarum; nobisque præstet toto corde erigere spem nostram; & in se tribuat collocari, ut a peccatis liberati, mereamur, ipso distribuente, etiam æternitatis præmium adipisci.

PSALMUS XXXVII.

* Ps. LXIX. 1.

*Psalmus David. * in rememorationem ÷ de Sabbato ‡*

Beda.

Dicendo *In commemorationem*, hoc nobis titulus iste pronunciat, ut quia peccatum [2] omnimodis effugere non valemus, certe ut ab ejus frequentia temperemus, semper [3] hoc ante oculos mentis habeamus; ut alibi dicit, *Et delictum meum coram me est semper*. Quod autem *De Sabbato*, exponitur quia pœnitens quilibet inter suorum vulnera peccatorum, æternæ semper quietis debet habere memoriam. Quidam hunc psalmum ad beati Job historiam aptant: sed * Hieronymo videtur illum ex pœnitentis alicujus, vel mystice ex Domini Salvatoris persona, passionis tempore cantatum.

Sensus mysticus.

* Comment. hujus Ps. to. 7. S. Hieronymi.

Psalmus iste Pœnitentis quadrifaria distinctione dividitur. In prima misericordiam movet arguentis Domini & benigni Judicis vita pœnalis: *Domine ne in furore tuo arguas me*. In secunda suum & corpus verbere sulcatum, & animum dicit amicorum exprobratione sauciatum: *Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi*. In tertia, medicina Salvatoris adjungitur, cum totam inter adversa spem Domino se commisisse testatur, paratumque se ad flagella, & plus mereri quam patitur astruit: *Quoniam in te Domine speravi* & cetera. In quarta periculis omnibus exemptus salutis suæ Deum profitetur authorem: *Ne derelinquas me Domine Deus meus* & cetera.

Euse-

(1) *B. fol.* 392. nos benedictione fructificet, ut meriti ejus &c.

(2) *MS.* omnimodo effugere non valeamus.

(3) *Idem MS.* ibi hæc.

Eusebius Cæsariensis. Doctrina confessionis. *Feria II. ad*
S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. * *Vigilias*.

III. Psalmus pœnitentialis ad precandum.

1 DOMINE ne in furore tuo arguas me : Propheta. ℣. 1. Psalm. VI. 2.
2 neque in ira tua corripias me.
† 3 Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi : ℣. 3. Job VI. 4.
4 & confirmasti super me manum tuam.
† 5 non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ :
6 non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. ℣. 6. Psalm. VI. 3.
† 7 quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum :
8 & [1] sicut onus grave gravatæ sunt super me.
† 9 putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ [2]
10 a facie insipientiæ meæ.
† 11 miser factus sum & curvatus sum usque in finem :

Psalmus Davidi inspiratus ad commemorationem suorum peccatorum. In Sabbato decantandus.

PROPHETA. 1 *Domine ne, quæso, in tuo veluti furore et severitate coarguas & convincas me de peccatis meis :* 2 *& ne ex tua veluti ira, nimis magna pœna me castiges.* 3 *Nam dolores pungentes a te mibi inflicti, quasi sagittæ me penetraverunt :* 4 *& punitricem manum tuam gravi ictu & mora obfirmasti super me.* 5 *Non inest sanitas ulla carni corporis mei causa tuæ erga me indignationis justissimæ :* 6 *& nulla est pax & quies interioribus meis causa peccatorum meorum, quæ plagas tantas commeruerunt justissime.* 7 *nam iniquitates meæ præ magno numero transcenderunt caput meum, instar excrescentium aquarum me submergentes :* 8 *& gravis oneris instar, nimio pondere pœnarum aggravatæ sunt super me.* 9 *livores & ulcera mea fœtuerunt ; & tabifica sanie putrefacta sunt :* 10 *idque factum est causa amentiæ illius meæ, qua te Deum contempsi.* 11 *miseriis afflictus sum, & pœnarum pondere incurvatus sum nimis*

* Ezechias ægrotans Domino supplicat. Aliter, *Confessio patientiæ & virtus ad salutem. Lege Iob.*

Psalt. Syr. Davidis. Cum dixerunt Philistæi regi Achis : iste est David, qui interfecit Goliad, nolumus eat nobiscum contra Saul. Præterea nobis modo institutio confessionis. Vers. XLII.

Psalt. Arab. Mentio fit in eo Sabbati. Præterea est gratiarum actio atque Prophetia : & numerus Vers. XLIV.

S. Hieron. Iste Psalmus ostendit ut si accidat infirmitas corporeæ fragilitati, non desistat requiri medicina cælestis.

---

(1) *Tollenda ejus loci copula &, & juxta MSS. S. Pauli, atque B. 6. Orat. Vide hunc locum Tom. II.*

(2) *Vat. 341 & 342. præsentem versiculum 9. proxime insequenti 10 copulantur.*

ỽ. 12. Job XXX. 18. Psal. XXXIV. 14. XLI. 10.

12 tota die contristatus ingrediebar .
† 13 quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus :
14 & non est sanitas in carne mea .
† 15 afflictus sum & humiliatus sum nimis :
16 rugiebam a gemitu cordis mei .

ỽ. 16. Job III. 24. Isai. LIX. 11.

† 17 Domine ante te omne desiderium meum :
18 & gemitus meus a te non est absconditus .
† 19 cor meum conturbatum est : [1]
20 dereliquit me virtus mea :
21 & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum .

ỽ. 21. Job XVII. 7. Ps. VI. 8. XXX. 10. LXXXVII. 10. Thren. V. 17

† 22 amici mei & proximi mei [2] adversum me appropinquave-
runt , & steterunt :

ỽ. 22. Job XIX. 13. 14. Psal. XXX. 11. LXXXVII. 19.

† 23 & qui juxta me erant , de longe steterunt :
24 & vim faciebant qui quærebant animam meam :
† 25 & qui inquirebant mala mihi , locuti sunt vanitates :
26 & dolos tota die meditabantur .
† 27 Ego autem tamquam surdus non audiebam :
28 & sicut mutus non aperiens os suum :
† 29 & factus sum sicut homo non audiens ;

30 &

mis & nunc usque perpetuo : 12 totaque die mœrens ambulabam . 13 nam in-
teriora animæ meæ repleta sunt ardore fœdisque ludibriis & ignominia : 14
& nulla superest sanitas carni corporis mei : 15 nimisque afflictus sum & depres-
sus sum : 16 ac instar leonis rugiebam præ grandi gemitu cordis mei . 17 Do-
mine non te latet sed in conspectu tuo est omne desiderium meum , & quid deside-
rem : 18 nec est tibi occultus sed bene notus continuus gemitus meus . 19 cor
meum sic perturbatum est ut fluctuet conscientia culpæ & formidine pœnæ :
20 meque destituit fortitudo mea : 21 & nec lux ipsa oculorum meorum me-
cum est præ fletu atque mœrore . 22 qui olim mihi erant chari & sodales mei ,
e regione mei a longe tantum appropinquaverunt mihi , & eminus constite-
runt : 23 & propinqui & amici mei a longe steterunt , seseque a me elongave-
runt . 24 & interim qui quærebant mihi auferre animam & vitam , irruentes
magnam mihi vim inferebant : 25 & qui investigabant mala quæ mihi facerent,
locuti sunt contra me vana & mendacia verba : 26 totaque die dolos excogita-
bant quibus me caperent ac perderent . 27 Ego vero ita me gessi quasi essem sur-
dus , & eorum mendacia non audirem : 28 & tacui quasi mutus qui non aperit
os suum ad loquendum : 29 & dissimulando factus sum ut homo qui non audiat :

30 &

(1) *Vat. 341. & 342. cum Ed. Oxon. unico versu :*
19 cor meum conturbatum est : dereliquit me virtus mea .

(2) *Ed. Oxon.*
22 Amici mei & proximi mei
23 adversum me appropinquave runt & steterunt .

30 & non habens in ore suo redargutiones.
† 31 quoniam in te Domine speravi.
32 Tu exaudies [1] ÷ me ∶ Domine Deus meus.
† 33 quia dixi, *Nequando supergaudeant mihi ÷ inimici mei ∶*
34 & dum commoventur pedes mei, super me magna locuti sunt.
† 35 quoniam ego in flagella paratus [2] sum : ℣. 35. Psal. XXXIV. 15.
36 & dolor meus in conspectu meo semper.
† 37 quoniam iniquitatem meam annunciabo :
38 ÷ & ∶ cogitabo pro peccato meo.
† 39 Inimici autem mei vivunt, & confirmati sunt ÷ super me ∶
40 & multiplicati sunt qui oderunt me inique.
† 41 qui retribuunt mala pro bonis, ℣. 41. Psal. XXXIV. 12. CVIII. 5.
42 detrahebant mihi quoniam sequebar bonitatem.
† 43 Ne [3] derelinquas me Domine :
44 Deus meus ne discesseris a me :
45 intende in adjutorium meum Domine [4] ÷ Deus ∶ salutis meæ.

30 *& qui non habeat in lingua sua redargutionis verba, quibus objecta sibi cri-*
mina confutet. 31 *sui autem ut surdus & mutus quia in te Domine totam spem*
meam & exspectationem posui. 32 *Exaudies ergo me Domine Deus :* 33 *quia*
in te sperando, tibi dixi inter orandum : Ne quæso aliquando gaudeant su-
per malis meis inimici mei : & mihi insultent. 34 *ipsi etenim cum vacilla-*
rent pedes mei & res meæ nutarent, adversum me magna & superba locuti
sunt verba. 35 *& quia ego ad nova semper excipienda flagella & plagas para-*
tus sum, & ad hoc natus & destinatus sum, dum in commotione continua ver-
sor : 36 *meusque dolor jugiter coram me perseverat, & numquam a me disce-*
dit. 37 *& quia semper tibi confitebor iniquitatem meam :* 38 *& anxius atque*
sollicitus cogitabo & contristabor de peccato meo, & pro eo abolendo & sanan-
do curam geram. 39 *Ceterum inimici mei vivunt & bene valent, & robu-*
stiores facti sunt quam ego : 40 *& qui inique & sine causa me oderunt, magno*
numero sunt multiplicati. 41 *qui reddunt mala pro beneficiis acceptis,*
42 *mihi adversabantur & detrahebant, eo quod ego sectarer id quod bonum est*
& justum. 43 *Ne, quæso, derelinquas me Domine :* 44 *Deus meus ne abscesseris & elongeris a me :* 45 *attende atque festina ad ferendum mihi auxilium Do-*
mine Deus salvator meus.

(1) *Pronomen* me *eo loci nesciunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. Insuper vers. 31. atque 32. simul in unum componunt uterque Vat. 341. & 342.*

(2) *Verbum* sum *ibi tacet MS. S. Pauli: tum & huic versiculo 35. insequentem proxime 36. jungunt Vat. 341. & 342.*

(3) *MS. S. Pauli*, Non derelinques. *Praterea Vat. 341. & 342. una cum Ed. Oxon. unico versu legunt.*

43 Ne derelinquas me Domine : Deus meus ne discesseris a me.

(4) *Satis bene vocem ipsam* Deus *eo loco tacent MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

ORATIONES.

MSS. 1 EMitte salutare tuum infirmitatibus nostris, vulnerum cicatricumque mortalium potentissime medicator; ut omnem gemitum doloremque nostrum coram te deplorantes, valeamus evincere insultationes adversantium vitiorum. Per Dominum nostrum Iesum Christum.

Breviar. Mozarab. fol. 167. 2 DEus, ante cujus conspectum nullius desideria vel gemitus abscondita sunt, intende in adjutorium nostrum; & amove a nobis furorem indignationis tuæ; ut qui in te confidimus, non decidamus in laqueos inimici. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 169. *De Passione Domini*. 3 CHriste Deus noster, qui in corpore tuo & inludi & verberari te passus es, tu animam nostram inlusionibus repletam ab omni pollutionum sorde depurga; ut vera sanitate habitante in carne nostra, ad coronam mereamur pertingere destinatam. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 195. *Item de Passione*. 4 INimici tui, Domine, vivent in pœnis, quos destruxisti potentia Crucis; non ergo super Ecclesiam tuam ulterius confortentur qui semel gloria tuæ passionis [1] evicti sunt, ut membra tua vexillo Crucis erepta, & de hoste victoriam capiant; & exoptata de spoliis hostium lucra conquirant. [℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 53. 267. 5 DOmine ante te omne desiderium nostrum, & gemitus noster non est absconditus a te; præsta ergo quæ desideramus, & parce quæ gessimus: simulque & fructum nostris tribue desideriis; & veniam concede peccatis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. 6 QUia graves sunt pugnæ carnis, tu Domine intende in adjutorium nostrum, & esto nobis salus in tempore tribulationis.

PSALMUS XXXVIII.

In finem: ipsi Idithun: Canticum David.

Beda.

* 1. Paralip. XXV. 3. Nomen *Idithun* significat quod *canticum* hoc * chorus ipsius caneret, & quia *Idithun* interpretatur *Transiliens eos*; significat eum qui mente terrena transcendit, *transilitque eos*, qui inhærentes humo, & curvati in terra, ea quæ ima sunt cogitant; atque in excelso mentis habitans, de vanitate sæculi libero carmine philosophatur: & ne putares hunc quoque quia pressurarum meminit, esse pœnitentiæ psalmum, subjunxit *Canticum David*: *cantare* enim lætantis est, interdum & dolentis, numquam vero pœnitentis. Notandumque quia psalmi qui *canticum* in titulo habent, victoriæ semper gaudia inter adversa [2] decantent. *Canticum* autem est, quantum ad musicas artes pertinet, cum chorus libertate sua utens, neque in consonum, organi astruitur obsequium: [sed] hymno canore tantum vocis exultat: *Psalmus* vero est, cum cessante voce

Sensus mysticus.

(1) *B. ibi*. evincti. (2) *MS*. decantant.

ce humana, pulsus tantum organi auditur concinentis: & ideo mystice *psalmus* actum operationis; *canticum* vero lætitiam mentis ostendit.

Idithun iste, vitiorum *Transilitor* formam nobis justi hominis præbens, in prima parte psalmi contra insidiantes inimicos utilissime se tacuisse testatur, petens vitæ suæ finem cognoscere, si forte Incarnationem Domini etiam carnis oculis mereatur intueri: *Dixi custodiam vias meas*. Secunda vanum probat esse timorem mortalium, quoniam sunt omnia in potestate Domini constituta: [1] *Verumtamen* [*in imagine pertransit homo*] Tertio rogat ut ejus delicta noxia dimittantur, quatenus vita ejus prospero fine claudatur: *Exaudi orationem meam Domine & deprecationem meam*.

Feria III. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Interpellatio cum confessione. *

Psalmus ad precandum.

1 DIXI, *CUSTODIAM vias meas ut non delinquam in lingua mea*. Propheta.
† 2 posui [2] ori meo custodiam, ‡ 2. Psal. CXL. 3.
3 dum [3] consisteret peccator adversum me.
† 4 obmutui ÷ & humiliatus sum & ; silui a bonis:
5 & dolor meus renovatus est:
† 6 concaluit cor meum intra me:

7 ÷ &

In perpetuum decantandum, primum traditum ad canendum Levitæ & Cantori Idithun, Canticum Davidi inspiratum.

PROPHETA. 1 *Statui apud me ita dicens*; Observabo omnes vias gressusque actionum mearum ne peccem lingua mea. 2 *idcirco apposui ori meo custodiam silentii*, 3 *dum peccator ex adverso mei staret contra me*. 4 *obmutui tunc, meque humiliavi & compressi, ac silui etiam a bonis verbis defensionis meæ, ne forte præterlaberer lingua mea*: 5 *& interim dolor meus interior innovatus est magisque recruduit*: 6 *incaluitque magis cor meum in medio*

* Augentibus sub Saule mœroribus hunc Psalmum cecinit, qui plus exhortationis pro audientium profectu, quam pro se deprecationis haberet. Aliter, *Propheta increpat eos qui divitias habent, & nesciunt cui dimittant eas*.

Psalt. Syr. Oratio & adhortatio ad cohibendam linguam a sermone turpi, & visum ceterosque sensus. Vers. XXXII.

Psalt. Arab. Documentum, & gratiarum actio pro Idithun: & num. vers. XXIX.

S. Hieron. Iste Psalmus patientiam docet, ut refrenans homo os suum observet ne per fatuitatem verborum incidat in peccatum, quia scit Propheta etiam de verbis otiosis rationem esse reddendam: docet etiam, ut thesaurizemus in sæculo, quæ ad profectum pertineant animarum.

(1 *Idem MS.* Verumtamen, universa vanitas &c.

(2) *Vat.* 341. *&* 342. *unico versu*: 10 posui ori meo custodiam dum consisteret peccator adversum me.

(3) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.* cum consisteret. *Quod potius ne omitteretur notavimus, quã ob alicujus momenti variantiã.*

7 ÷ & : in meditatione mea [1] exardeſcet ignis.

† 8 Locutus ſum in lingua mea ; [2] *Notum fac mihi Domine finem meum ;*

℣. 9. Pſal. CXVIII. 84. † 9 *& numerum dierum meorum , quis eſt ;*

10 *ut ſciam quid deſit mihi .*

† 11 Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos :

12 & ſubſtantia mea , tamquam nihilum ante te :

℣. 13. Pſ. CXLIII. 4. † 13 verumtamen univerſa , vanitas ; [3] omnis homo vivens .

DIAPSALMA.

℣. 14. Pſalm. LXXII. 20. I. Corinth. VII. 31. † 14 Verumtamen in imagine pertranſit homo :

15 ſed & fruſtra conturbatur :

† 16 theſaurizat , & ignorat cui congregabit ea .

℣. 16. Iob XXVII. 17 Pſal. XLVIII. 12. Proverb. XXVIII. 8. Eccleſ. II. 18. 21. 26. V. 14. † 17 Et nunc quæ eſt exſpectatio mea ? nonne Dominus ?

18 ÷ & : ſubſtantia mea apud te eſt .

† 19 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me :

20 opprobrium inſipienti dediſti me :

† 21 ob-

medio pectoris mei : 7 & cum mea ego mala recogito , novus ſemper inteſtinus ignis exardeſcet , meque peruret . 8 Tunc locutus ſum quidem lingua mea ſed ad Deum , ita dicens tædio vitæ hujus : Oſtende mihi Domine terminum vitæ hujus meæ miſerrimæ ; 9 & notifica mihi quis ſit numerus , quantaque menſura dierum vitæ meæ ; 10 ad hoc ut ſciam quid quantumque , adhuc mihi ſuperſit vitæ . 11 *Ecce tu brevi menſura comprehenſibiles & breves decreviſti dies vitæ meæ : 12 totaque mea ſubſtantia & firmitas vitæ meæ eſt velut nihil , & quaſi non ſit , coram te . 13 & certe omnia quæ ſunt in hoc mundo vanitas ſunt & res inſtabiles atque fugaces ; & inter cetera maxime vana res eſt omnis homo vivens & ſubſiſtens in mutabili hac & inſtabili vita .* * *14 Ad ſimilitudinem tantum inanis imaginis & umbræ cito evaneſcentis , vitam hanc homo pertranſit : 15 ſed & in hac ipſa momentanea vita , variorum præterea cupiditatum atque curarum tumultu continuo conturbatur inutiliter & inaniter . 16 congregat homo multarum opum theſauros : & nihilominus neſcit cui hæredi eos theſauros congregabit , & quis illos ſit poſſeſſurus . 17 Nunc ergo in tanta vanitate rerum , quid ego patienter exſpecto ? nonne Dominum ? 18 & ſane tota vitæ meæ ſubſiſtentia firmitas atque ſpes apud te Domine repoſita manent . 19 Ab omnibus , quæſo , iniquitatibus meis libera me Domine . 20 jam enim ob iniquitates meas permiſiſti me ab homine ſtulto haberi*

** Pauſatio aut immutatio muſica cantilenæ inter pſallendum .*

(1) *B. 6. Orat.* exardeſcit .

(2) *Ed. Oxon.*
8 Locutus ſum in lingua mea ;
9 Notum fac mihi Domine finem meum .
tum ex adverſo Vat. 341. & 342. inſequentes duos verſiculos 9 & 10 in unicum compingunt .

(3) *Ed. Oxon.*
13 verumtamen univerſa vanitas ,
14 omnis homo vivens .
Ad hæc denuo Vat. 341. cum 342. qui ſequuntur proxime verſus 14. & 15. ſimul in unicum componunt .

† 21 obmutui ÷ & : non aperui os meum, quoniam tu fecisti. ℣. 21. Iob XXXIX. 34.
22 amove a me plagas tuas :
† 23 a fortitudine manus tuæ ego defeci. ℣. 21. Iob IX. 34.
24 In increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem :
† 25 & tabescere fecisti sicut araneam animam ejus.[1]
26 verumtamen vane ÷ conturbatur : omnis homo.

DIAPSALMA.

† 27 Exaudi orationem meam Domine[2] & deprecationem meam:
28 auribus percipe lacrymas meas.
† 29 ne sileas quoniam advena ego sum apud te; ℣. 29. I. Paralip. XXIX. 15. Ps. CVIII. 19. II. Corinth. V. 6. Hebr. XI. 13. I. Petri I. 17. II. 11.
30 & peregrinus, sicut omnes patres mei.
† 31 remitte mihi ut refrigerer;[3] ℣. 31. Iob VII. 16. X. 20. XIV. 6.
32 priusquam abeam, & amplius non ero.

*haberi dignum opprobrio & affici probris. 21 obmutui inter hæc probra, nec aperui os meum submurmurando, quia tu es qui fecisti me, meque talia nuncusque pati decrevisti. 22 sed tolle a me flagella hæc tua: 23 præ forti enim manus tuæ percussione ego totus defeci, jamque sum consumptus. 24 Severis tu increpationibus castigasti hominem propter propriam iniquitatem: 25 ejusque animæ desiderium habendi res caducas contabescere fecisti, sicut araneus tabescit, & humorem suum exhaurit in texenda sua tela labore inutili. 26 & nihilominus adhuc vane inutiliterque turbatur omnis homo. * 27 Audi, quæso, Domine orationem meam & supplicationem meam atque clamorem: 28 meisque lacrymosis precibus benignam aurem præbe. 29 ne videaris mihi obsurdescere atque silere, nullum dando benignum responsum: quia coram te advena ego sum super terram; 30 sumque hic peregrinus, & nulla est mihi mora; sicut advenæ quoque & peregrini fuerunt omnes progenitores mei, qui jam transierunt ex hoc mundo. 31 parce ergo mihi: meque relaxa a nimia perpessione dolorum atque terrorum conscientiæ, ut paululum refrigerer ab hoc æstu; & quietus respirem; 32 antequam hinc morte discedam, & non subsistam amplius inter vivos.*

* *Pausatio aut immutatio musica cātilena inter psallendum.*

ORATIONES.

1 CUstodi Domine viam nostram ne delinquamus in lingua, ut in meditationibus nostris spirituali igniculo ardescente, ea thesaurizemus in sæculo, quæ te tribuente capiamus in cælo. Per Dominum nostrum. MSS.

2 CHriste Dei Filius, qui opprobrium insipientium factus es, amove a nobis flagella tua, & languoribus nostris porrige medicinam, ut a te respecti, non feramur præcipiti ira damnabiles; sed exemplo tuæ passio- Brev. Mozarab. fol. 153. *De Passione Domini.*

(1) *Versiculo huic 25. insequentem 26. junctum legimus in Vat.* 341.

(2) *Ed. Oxon.*
27 Exaudi orationem meam Domine.
28 & deprecationem meam.

(3) *Rursus Ed. Oxon. unico versu.*
31 remitte mihi ut refrigerer; priusquam abeam & amplius non ero.

passionis reddamur ad omnia mites. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster; qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 185.

Item de Passione.

3 Ecce, Domine, veteres sunt positi dies nostri, quia in vetere adhuc homine ambulamus, cum novitatem vitæ [nuncusque] non capiamus: operum ergo dignorum exhibitione nos amplia, qui fidei tuæ nobis contulisti vexilla; ut non veteres simus in actibus pravitatis, qui tuæ nos credidimus [ut] viveremus gloria passionis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. hujus Psalm. &c. S. Hieronymi.

4 HIC remitte Domine si quid deliqui, quia in inferno nulla est remissio; quia nec confessio valet: qui nos ab hujus sæculi ereptos peregrinatione, facere digneris cives Sanctorum & domesticos Dei Patris, ut ædificati super firmissimum fundamentum in templum sanctum, mereamur effici conformes corpori gloriæ tuæ. Amen.

PSALMUS XXXIX.

In finem. Psalmus ipsi David.

Beda.

Sensus mysticus.

Sæpe tritum est *David* & *Finem* significare Christum, cujus membra psalmum incipiunt, caput ipse consummat.

Feria III. ad Vigilias.

Prima narratione gratias agit Ecclesia Gentium, quia de veternoso mundi mœrore liberata, ad novi Testamenti meruit gaudia pervenire: *Exspectans exspectavi Dominum; & intendit mihi*. Secunda, ipse Dominus loquitur sanctam incarnationem & justitiam suæ prædicationis exponens: ob hoc Patris auxilium deprecatur, ut pericula possit a Judæis illata devincere; confundi postulans inimicos, & lætari omnes qui sperant in eum: [*Annunciavi & locutus sum: multiplicati sunt super numerum*.]

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio ejus qui per Deum salvatus fuerit, & mentio de Ecclesia.

S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psal-

* Populus de Babylone reversus Domino gratias agit. Aliter, qui in trigesimo octavo Psalmo dixit: Quæ est exspectatio mea, nonne Deus? nunc in trigesimo nono dicit: Exspectans exspectavi Dominum & respexit me · & qui ibi dixerat: Exaudi orationem meam: hic dicit: Exaudivit (1) orationem meam. Item, de patientia Pauli ubi Christum prior annunciat. Lege in Actis Apostolorum.

Psalt. Syr. Davidis ad litteram cum attulit ei Semei nomina eorum, qui ministrabant in domo Domini. Spirituali vero sensu gratiarum actio Deo a cultoribus & Ecclesia. Vers. XLV.

Psalt. Arab. De fine: & agitur de Ecclesia; & numerus Vers. XXXVII.

S. Hieron. Hic Psalmus in exordio vocem habet populi ex gentibus in hæreditatem vocati, inde ipsius Mediatoris ad Patrem.

(1) *Apud Blanchin.* Exaudivit preces meas.

Psalmus ad gratias agendas & ad precandum.

1 EXSPECTANS EXSPECTAVI Dominum; & intendit mihi: Propheta.
† 2 & exaudivit preces meas:
3 & eduxit me de lacu miseriæ, [1]
4 ÷ & : de luto fæcis: ✠. 4. Ps. LXVIII. 3.
† 5 & statuit super petram pedes meos: ✠. 5. Ps. XXVI. 5. LX. 3.
6 ÷ & : direxit gressus meos.
† 7 & immisit in os meum canticum novum,
8 carmen Deo nostro.
† 9 Videbunt multi; & timebunt [2] & sperabunt in Domino. ✠. 9. Ps. XXXIII. 3. LXIII. 10 CXVIII. 74.
† 10 Beatus vir cujus est nomen Domini spes ejus;
11 & non respexit in vanitates & insanias falsas.
† 12 MULTA FECISTI tu Domine Deus meus mirabilia tua: Christus. ✠. 12. Job V. 9. IX. 10.
13 & cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. ✠. 13. Psal. XCII. 6.
† 14 annunciavi & locutus sum; multiplicati sunt super numerum.

 † 15 Sa-

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. *1 Valde exspectans exspectavi Dominum mihi subventurum; & ipse inclinatus est, atque attendit ad me se exspectantem: 2 & precem meam atque clamorem benignus audivit: 3 & extraxit me de miseria & calamitatibus, quasi de lacu quodam perstrepentium aquarum me obvolventium: 4 & quasi de luto limoso in quo fixus hærens emergere non poteram, sic a mea me miseria eduxit; 5 meque inde eductum veluti in alta rupe pedes meos constituit ut tutus essem: 6 meosque gressus stabilivit ut recte consisterem & inoffense ambularem. 7 & novo hoc beneficio novum canticum dedit in ore meo, 8 hymnum scilicet novo hoc argumento cantandum sibi Deo nostro. 9 Hanc mei divinitus factam liberationem videbunt multi, & hinc magis timebunt Dominum & in eo sperabunt. 10 Felix certe vir, cujus spes & confidentia est in Domino posita; 11 quique non aspexit ad sectandas vanitates & superbias atque vesanias pompasque mendaces.* CHRISTUS. *12 Multa & copiosa esse fecisti opera tua admirabilia Domine Deus meus: 13 & non est quisquam, qui similis sit Tui in mirabilibus cogitationibus & dispositionibus tuis. 14 admirandos istos cogitatus tuos enarravi & locutus sum numerando; & nihilominus multiplicati*

(1) *Vat. 341. & 342.*
3 & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis,
Insuper ille signatus num. 341. & ℣℣. 5. atque 6. in unicum componit: tum etiam de 7., & 8. ℣℣. unicum versum efficit una cum altero MS. Vat. 342., & Ed. Oxon.

(2) *Ed. Oxon.*
9 Videbunt multi, & timebunt
10 & sperabunt in Domino.

℣. 15. I. Reg. XV. 22. Psal. XLIX. 8. L. 18. Isai. I. 11. LXVI. 3. Hebr. X. 5. 8. Isai. LI. 7. Jerem. XXXI. 33.

℣. 21. Deuter. VI. 6. Ps. XXXVI. 31. CXVIII. 97.
℣. 22. Ps. XXXIV. 18.
℣. 24. 25. 26. 27. ad hunc modum distinguuntur in cod. Alexandrino: in cod. autem Vatic. ut infra.
℣. 25. Psal. LXX. 15.

† 15 Sacrificium & oblationem noluisti : [1]
16 aures ÷ autem ⁝ perfecisti mihi .
† 17 holocaustum & pro peccato non postulasti :
18 tunc dixi, *Ecce venio* ;
† 19 (*in capite libri scriptum est de me*)
20 *ut facerem voluntatem tuam Deus meus volui* ,
21 *& legem tuam , in medio cordis mei* .
† 22 Annunciavi justitiam ÷ tuam ⁝ in ecclesia magna :
23 ecce labia mea non prohibebo ; [2]
24 Domine tu scisti .
† 25 justitiam tuam non abscondi in corde meo :
26 veritatem tuam & salutare tuum dixi .
27 non [3] abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam a concilio multo .

† 28 Tu

In cod Vatic. & apud Apollinarium sic distinguitur a ℣. 23.
Ecce labia mea non prohibebo .
Domine tu scisti justitiam meam :
non abscondi in corde meo veritatem tuam :
& salutare tuum dixi .

plicati sunt supra humanum numerum , & plures sunt quam ut narrari queant .
15 *Tu Domine noluisti amplius sacrificium salutare ex animantibus , & oblationem ex rebus inanimatis secundum veterem legem , quæ per se placita non sunt tibi :*
16 *sed corpus integrum ex auribus ceterisque membris aptasti mihi , tibi offerendum pro sanctificandis hominibus .*
17 *holocaustum ex integra victima combusta , & hostiam pro peccato non amplius petivisti , nec tibi placuerunt ; impossibile est enim sanguine taurorum & hircorum auferri peccata :*
18 *& tunc præfinito tempore abrogandæ legis veteris dixi* : Ecce in conceptione mea ingrediens mundum venio,
19 (quemadmodum in summa & volumine libri sacrarum Scripturarum scriptum est de me :)
20 venio, inquam , ut faciam Deus meus voluntatem tuam & placitum tibi ; id quod volui libentissime :
21 & legem tuam atque mandatum servare volui ex intimo cordis mei .
22 *In frequenti hominum congregatione bonum ego nuncium prædicavi justitiæ tuæ , tum qua justus es , tum qua justificas impium :*
23 *ecce labia mea a tua laude & prædicatione numquam cohibebo :*
24 *id quod tu Domine bene nosti .*
25 *in animo meo non celavi justitiam tuam , qua malis supplicia decernis , & præmia bonis ;*
26 *sed palam dixi & prædicavi fidelitatem tuam in minis , atque promissis , & eam quam tu hominibus exhibes salutem :*
27 *nec a quovis magno hominum cœtu tuam ego reticendo abscondi misericordiam , tuamque*

(1) *Et hoc loco de ℣℣. 15. & 16. unicum constituunt Vat. 341. & 342. Sicut & a Vat. 341. idem præstatur cum versibus 17. & 18.*

(2) *Vat. 341. & 342. unico versu*
23 Ecce labia mea non prohibebo ,
Domine tu scisti .

(3) *Ed. Oxon.*
27 non abscondi misericordiam tuam & veritatem tuam .
28 a concilio multo .

† 28 Tu ÷ autem ⁝ Domine ne longe [1] facias miserationes tuas a me :

29 misericordia tua & veritas tua semper susceperunt me . ℣. 29. Psal. LVI. 4. LX. 8.

† 30 Quoniam circumdederunt me mala , quorum non est numerus ;

31 comprehenderunt me iniquitates meæ ; & non potui ut viderem :

† 32 multiplicatæ [2] sunt super capillos capitis mei :

33 & cor meum dereliquit me .

† 34 complaceat tibi Domine ut eruas me :

35 Domine ad adjuvandum me respice .

† 36 Confundantur & revereantur simul qui quærunt animam meam ut auferant eam : ℣. 36. Ps. XXXIV. 4. LXIX. 3.

37 convertantur retrorsum & revereantur qui volunt mihi mala .

† 38 ferant confestim confusionem suam , [3] qui dicunt mihi ; *Euge , euge .* ℣. 38. Psal. XXXIV. 21. 25.

† 39 Exsultent & lætentur super te omnes quærentes te :

40 ÷ & ⁝ dicant semper , *Magnificetur Dominus* , [4] ℣. 40. Psal. XXXIV. 27.

T 2 41 qui

tuamque veritatem qua verax es in omnibus dictis atque promissis . 28 *Tu igitur Domine ne prohibeas & ne longe abesse facias misericordias tuas a me hoc temporis :* 29 *nam semper hactenus misericordia tua & promissionum tuarum veritas sua me subventione servandum exceperunt .* 30 *Quoniam circumquaque me nunc occupaverunt mala , quorum numerum computare nequit homo :* 31 *meque comprehenderunt pœnæ iniquitatum , quas veluti meas expiandas porto ; & quas (ut ita dicam) non potui perspicere ac enumerare ;* 32 *nam multo plures factæ sunt quam capilli capitis mei ;* 33 *jamque defecit me vigor animi mei :* 34 *placeat idcirco tibi Domine ut me a tantis malis liberes :* 35 *Domine attende atque festina ad adjuvandum me tempestive .* 36 *Pudefiant & erubescant spe sua frustrati omnes pariter , qui animam vitamque meam auferre mibi quærunt :* 37 *a me avertantur in fugam & terga mibi dent & erubescant , qui cogitant ac volunt inferre mibi mala :* 38 *reportent illico debitum sibi pudorem , qui mibi insultantes dicunt ;* Vah vah . 39 *Exsultent e contra ac lætentur in te tuoque favore omnes qui te Domine quærunt & invocant :* 40 *dicantque jugiter ,* Magnus agnoscatur & prædicetur Dominus ,

41 *ita ,*

(1) *MS. S. Pauli ,* facies .

(2) *B. 6. Orat.* multiplicati sunt . *Tum in Vat. 341. & 342. ℣℣. 32. & 33. in unicum rediguntur .*

(3) *Ed. Oxon.* 28 ferant confestim confusionem suam , 39 qui dicunt mihi : *Euge , euge .*

(4) *Vat. 342. in unicum versum cogit nostros ℣℣. 40. & 41.*

41 qui diligunt salutare tuum.
† 42 Ego autem mendicus sum & pauper; Dominus solicitus est mei.
† 43 Adjutor meus & protector meus tu es [1] Deus meus; ne tardaveris.

41 ita, inquam, dicant omnes qui semper diligunt salutem a te obtinendam, desiderantque a te salvari. 42 Ceterum ego sum egenus & pauper: sed Dominus curam habet de me: 43 Auxiliator meus & instar scuti protector meus atque salvator tu es Deus meus; ne ergo tardes auxilium mihi ferre atque salutem.

ORATIONES.

MSS. 1 EXspectatio tuorum unica famulorum Deus, quem venturum in mundum, caput libri principalis edocuit, insere precamur legem tuam in medio cordis nostri, ut tuas justitias nunciantes, ab imminentibus periculis eruamur. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 165. De Passione Domini. 2 DEus Dei Filius Christe, qui tempore passionis tuæ dum multiplicantur super capillos capitis tui qui oderunt te gratis, exsolvis ea quæ non rapuisse probaris, tu nos a numerositate peccaminum libera; quo & super numerum capillorum nostrorum copia virtutum excrescat, & debita nobis pœnalis exsolutio impensione tuæ miserationis effugiat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 195. Item de Passione. 3 PLaceat tibi Domine liberare nos de manu hostium; & confundantur & revereantur quærentes deglutire nos: in auxilium nobis occurre qui factus es noster adjutor, ut non erubescamus in actibus pravitatis, qui tua nos credimus innovatos gloria passionis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

PSALMUS XL.

In finem: Psalmus ipsi David.

Beda.

Sensus mysticus. Verba ista frequenti usu nobis jam debent notissima esse; sed ut breviter dicta tangamus, omnia diriguntur ad Dominum Christum. Magnificat autem hunc psalmum, quod in quadragenario numero noscitur [2] conlocatus: qui calculus emundationi & purificationi frequenter aptatur. Primo ingressu Propheta loquitur, beatum esse prædicans eleemosynæ largitorem, multiplici eum benedictione concelebrans: *Beatus qui intelligit*

(1) *Ed. Oxon.*
43 Adjutor meus & protector meus tu es.
44 Deus meus ne tardaveris.

(2) *MS.* noscitur constitutus, qui calculus emundat; & purgationi frequenter aptatur.

git & reliqua. Secundo gloriosam Dominus suam memorat passionem: *Inimici mei dixerunt mala mihi*. Tertio ad confirmandam spem fidelium, suam nihilominus resurrectionem prædicit: *Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me* &c.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de Christo, & de Proditore [Juda.] *Feria III. ad*
S. Athanasius. Psalmus beatitudinem proclamans. * *Vigilias.*

Psalmus lamentationis.

1 BEATUS QUI INTELLIGIT super egenum ÷ & pauperem : Propheta.
2 in die mala liberabit eum Dominus.
† 3 Dominus conservet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra:
4 & non tradat eum in animam inimicorum ejus.
† 5 Dominus opem ferat illi super lectum doloris ÷ ejus :
6 universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus.
† 7 Ego dixi, *Domine miserere mei*:
8 *sana animam meam, quia peccavi tibi*.
† 9 INIMICI MEI dixerunt mala mihi; Christus.
10 *Quando morietur, & peribit nomen ejus?*

† 11 & si

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Felix qui cogitat de egeno & paupere ut misereatur eorum*: 2 *in tempore malorum liberabit eum Dominus a malis*. 3 *Dominus meus, quæso, custodiat ejusmodi eleemosynæ largitorem; & vivum & incolumem reddat eum; & felicem eum faciat in terra*: 4 *eumque non tradat animo & voluntati ac manibus inimicorum suorum*. 5 *Dominus meus, quæso, auxilietur illi in lecto ubi jacuerit præ suo dolore & infirmitate*: 6 *in ægritudine enim hominis ejusmodi tu Domine consuevisti totum stratum ejus vertere & commutare in sanitatem, vel certe sternere ut mollius quiesceret*. 7 *Ego autem cum ægrotarem dixi*; Domine miserere mei: 8 sana animam meam ægrotantem, eo quod in te Deum peccaverim. 9 *Inimici vero mei tunc mihi ægrotanti locuti & imprecati sunt mala, dicentes de me*; 10 Quando tandem

* Infirmitas & curatio prædicitur Ezechiæ, & quod occasione languoris latentes inimici detecti sunt; insultando quoque ipsa ægritudo in devotionem ejus profecerit. Item, vox Christi de Passione sua, & de Juda traditore: legendus ad Esaiam. Aliter, quilibet Christianus contra immundum Spiritum & hominem fæcis suæ, id est carnem profatur.

Psalt. Syr. Davidis, quando statuit provisores ad curandos pauperes, & Prophetia de Christo, deque Iscariote. Vers. XXVIII.

Psalt. Arab. Prophetia de Incarnatione, & salutatione Judæ. Num. Vers. XXVI.

S. Hieron. Istum Psalmum Propheta per Spiritum sanctum in persona Christi cantavit; Psalmus vocem continet Prophetæ de Christo pronunciantis in initio, deinde ipsius Mediatoris loquentis ad Patrem, quæ maxime sunt in Evangeliis impleta.

† 11 & si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur :
12 cor ejus [1] congregavit iniquitatem sibi :
† 13 egrediebatur foras, [2] & loquebatur in idipsum * adversum me.
14 susurrabant omnes inimici mei adversum me :
15 cogitabant mala mihi :
† 16 verbum iniquum constituerunt adversum me.
17 ÷ Numquid ⁝ qui dormit non adjiciet ut resurgat ?
℣. 18. 19. Job XIX. 19. Psal. LIV. 14. 15. Jerem. XX 10. Johã. XIII. 18.
† 18 Etenim homo pacis meæ in quo speravi,
19 qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.
† 20 Tu autem Domine miserere mei ; & resuscita me : [3] & retribuam eis.
† 21 in hoc cognovi quoniam voluisti me ;
℣. 22. Actor. I. 16.
22 quoniam non gaudebit inimicus meus super me.
† 23 me autem propter innocentiam suscepisti ;

24 &

dem iste morietur, & simul cum morte abolebitur nomen ejus ? 11 *& si in cubiculum meum eorum aliquis intrabat ut me ægrotum inviseret, vana & conficta commiserationis verba loquebatur :* 12 *simulque ipsius animus sibi ipsi introrsum congregavit iniquum aliquod contra me.* 13 *tum exibat foras ex cubiculo meo, & una simul cum aliis adversum me loquebatur & detrahebat.* 14 *clam murmurabant adversum me omnes inimici mei :* 15 *& cogitabant mala contra me :* 16 *ac rem tandem iniquam ac diabolicam disposuerunt contra me.* 17 *At numquid qui decumbit in lecto ægrotus, non addet ut e suo lecto iterum surgat incolumis ?* 18 *Sed & homo pacificus meus & amicus de quo confidebam,* 19 *quique manducabat panes meos, levato contra me calcaneo suo magnam in me fecit conculcationem & proditionem.* 20 *Tu autem Domine miserere mei ; & iterum me surgere facito ; & inimicis illis ego reddam quod merentur.* 21 *in ea ego re cognovi quod mihi bene volueris meque dilexeris ;* 22 *quod inimicus meus gavisurus non erit de me, nec mihi insultaturus.* 23 *porro propter innocentiam meam me tua veluti manu excepisti & adjuvisti :*

24 *meque*

(1) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. ibi* congregabit. (2) *Vat.* 341. & 342.
13 egrediebatur foras & loquebatur in idipsum.
14 advertum me susurrabant omnes inimici mei,
15 adversum me cogitabant mala mihi.
At Ed. Oxon.
13 egrediebatur foras & loquebatur.
14 in idipsum adversum me susurrabant omnes inimici mei :
15 adversum me cogitabant mala mihi.
(3) *Ed. Oxon.*
20 Tu autem Domine miserere mei, & resuscita me.
21 & retribuam eis.

24 & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.
† 25 Benedictus Dominus Deus Israel, [1]
26 a sæculo & usque in sæculum. Fiat, fiat.

24 meque firmiter statuisti ante faciem tuam in æternum. 25 Benedictione & laude dignus est Dominus Deus, in quem credit Israeliticus populus; 26 laudabilis semper ab hoc sæculo usque in æternum: Ita fiat: ita fiat.

ORATIONES.

1 NOstrorum peccaminum mitis indultor æterne Deus, qui dignanter insinuas effugere diem malum, si misericordia subsequatur egenum, fer opem, quæsumus, doloribus nostris, ut dum carnalia delicta clementer arguis, medicinam animæ placabiliter largiaris. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 CHriste Dei Fili, adversus quem & [2] insusurrantium inimicorum labia mota sunt; & contra quem verbum iniquum falsis fictionibus formaverunt; tu nos ab omni tentationum genere, protectionis tuæ munimine tege, ut per te susurris non cedamus adversis, qui semper vincis in nos potentia Deitatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 185. *De Passione Domini.*

3 INimici tui, Domine, cupientes de terra perdere nomen tuum; mala de te locuti sunt, dicentes: *Quando morietur?* nomen videlicet volentes perdere Christianum; sed tu Domine, cujus promissum fidele tenemus, quod permaneas nobiscum usque ad consummationem sæculi, miserere nobis, & resuscita nos propter innocentiam fidei qua in te credimus, ut non gaudeat de nobis insatiabilis inimicus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 193.

PSALMUS XLI.

In finem: intellectus: filiis Core.

Beda.

Filii Core, sicut *Eman*, *Ethan*, *Asaph*, & *Idithun*, non Psalmigraphi, sed Cantores fuere: a David quidem ad psalmodiam electi; sed ob significantiam nominum Titulis congruenter affixi. *Core* ergo dicitur *Calvaria*; in cujus nominis loco Dominus est crucifixus, & ideo *Filii Core* merito dicuntur, qui passionis illius vexillo tota devotione famulantur. Psalmusque hic omni convenit Christiano, qui flamma Dominicæ charitatis accenditur. Meminisse enim debemus quod * beatus Hieronymus ait; *Omne psalterium sagaci mente perlustrans, nusquam invenio quod filii Core aliquid triste cantaverint; semper enim in psalmis eorum,*

Sensus mysticus.

* In expositione Psalm. XLI. Ep. 26. tom. 9. S. Hieronymi.

(1) *Edit. Oxon. unico versu concludit nostros hosce 25, & 26.*
(2) *B. ibi*, susurrantium.

rum, læta sunt & jucunda: sæcularibusque contemptis, cælestia & æterna desiderant, congruentes interpretationi nominis sui.

Filius Core, quem diximus crucis honore signatum; prima professione psalmi hujus omne desiderium mentis suæ ad Dominum dicit esse translatum: *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum*. In secunda loquitur animæ suæ, dicens eam in hoc sæculi salo non debere turbari; quia Deus est ipsius fixa deliberatione suffugium: *Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?* & reliqua.

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Supplicatio Prophetarum super rejectione gentis Judæorum.

S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psalmus desiderii cum lamentatione.

Propheta. 1 QUEMADMODUM DESIDERAT cervus ad fontes aquarum:
2 ita desiderat anima mea ad te Deus.
℣. 2. Ps. LXXXIII. 3. † 3 Sitivit anima mea ad Deum ※ fortem ⁝ vivum:
℣. 3. Psal. LXII. 2. 4 quando veniam [1] & apparebo ante faciem Dei?
† 5 Fuerunt mihi lacrymæ meæ, panes die ac nocte,
℣. 5. Psal. LXXIX. 6. CI. 10. 6 dum dicitur mihi quotidie; *Ubi est Deus tuus?*
℣. 6. Ps. LXXVIII. 10. CXIII. * 20. † 7 Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam;
8 quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, † 9 in
℣. 7. Psal. LXXVI. 7. CXLII. 5.

Liber secundus Psalmorum secundum Hebræos.

In perpetuum decantandus psalmus, plenus intelligentiæ, datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core.

PROPHETA. 1 *Sicut cervus cursu & æstu fatigatus, desiderat & anhelat ad fontes aquarum:* 2 *sic anima mea perturbationum æstu fatigata desiderat & anhelat ad te Deum.* 3 *Anima mea flagrans sitivit ac desideravit ardenter Deum fortem ac viventem.* 4 *& quando demum ibo & comparebo conspectui Dei?* 5 *Fuerunt mihi quotidie per diem & noctem lacrymæ meæ ut quotidianus cibus,* 6 *cum mihi quotidie ab inimicis diceretur:* Ubinam est jam Deus tuus, a quo sperabas auxilium? 7 *Horum ego verborum hæc mihi exprobrantium recordatus sum: & in pectus meum effudi animi mei vota, suspiria ac sensa bonæ spei;* 8 *quod aliquando tandem transibo & vadam ad locum habitaculi admiran-*

* Populus in Babylone captivus Patriæ memor orat. Aliter, *Ante Baptismum vox Christi ad eos, qui fidem sunt consecuturi. Lege ad Esaiam.*

Psalt. Syr. Supplicatio Prophetarum: Estque Psalmus, quem David canebat dum exularet cupiens redire Jerosolymam. Vers. XXVIII.

Psalt. Arab. Pro Judæis, qui lapsi sunt; & numerus Vers. XXII.

S. Hieron. Psalmus vocem continet Ecclesiæ, sive fidelis viri Deum desiderantis.

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, & parebo.

† 9 in voce exſultationis & confeſſionis, ſonus epulantis. ℣. 9. Pſal. XXX. 29.
† 10 Quare triſtis es anima mea? [1] & ÷ quare ⁝ contur- ℣. 10. Pſal. XLII. 5.
bas me?
† 11 ſpera in Deo quoniam [2] ※ adhuc ⁝ confitebor illi: ℣. 11. Pſal. CXIV. 7.
12 ſalutare vultus mei ÷ & ⁝ Deus meus.
† 13 Ad me ipſum anima mea conturbata eſt:
14 propterea memor ero tui de terra Jordanis, [3] & Hermo-
niim a monte modico.
† 15 abyſſus [4] ※ abyſſum ⁝ invocat in voce cataractarum ℣. 15. Jerem. IV. 20. Ezechiel VII. 26.
tuarum.
† 16 omnia excelſa tua & fluctus tui ſuper me tranſierunt. ℣. 16. Pſ. LXXXVII. 8.
† 17 In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam: [5] & nocte ℣. 17. Pſ. CXXXII. 3. Job XXXV. 10. Pſal. LXII. 7. CXVIII. 55.
canticum ejus.
† 18 Apud me oratio Deo vitæ meæ:

Cod. Vat. In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam & nocte declarabit.

---

mirando opere conſtructi, & ad domum ipſam uſque Dei; 9 tranſibo, inquam, illuc cum voce exſultante & profitente laudes Dei, ubi ſonus reſonat populi feſta celebrantis. 10 Quare ergo mœſta incurvaris anima mea? & cur me mœrore perturbas? 11 exſpectans ſpera in Deo quod etiam denuo ſim illi profeſſurus laudes in domo ipſius: 12 qui ſalvator eſt & liberator faciei meæ a lacrymis & mœſtitia, & Deus eſt meus, qui ad ſui cultum me vocavit. 13 In me ipſo anima mea turbata eſt; 14 ob quam contriſtationis meæ cauſam, ſaltem tui Domine recordabor ex hac regione circa Jordanem ubi exul ago, & ex hoc parvo monte Hermoniim in extremis finibus terræ ſanctæ. 15 calamitas namque una calamitatem aliam in me nunc attrahit, ſicut immenſitas una profunda aquarum, profundam aliam aquarum immenſitatem advocat ad ſtrepitum præruptorum imbrium, ex alto cælo tuo ruentium in tumidos torrentes: 16 omneſque alti gurgites illi tui & undæ illæ tuæ tribulationum, quæ tua voluntate fiunt, ad me tranſierunt, meque ſubmerſerunt. 17 Sed ecce mandavit Dominus de miſericordia ſua mihi aliquo tandem die conferenda ut in domum ipſius redeam: & tunc noctu quoque erit in ore meo canticum ejus. 18 Interim in hoc exilio mecum jugiter erit oratio ad Deum auctorem vitæ meæ:

(1) *Ed. Oxon.*
10 Quare triſtis es anima mea?
11 & quare conturbas me?

(2) *Eo aſteriſci ſigno deſtituuntur mſs. S. Pauli, & B. 6. Orat. qui & proxime ſequenti verſu copulam* & *una cum obelo quo nobis notatur, neſciunt.*

(3) *Ed. Oxon. inducta diſtinctione illic ſcribit.*
14 propterea memor ero tui de terra Jordanis,
15 & Hermoniim a monte modico.

(4) *B. 6. Orat.* Abyſſus ※ ad ⁝ abyſſum invocat &c.

(5) *Vat.* 341, 342 & *Ed. Oxon.*
17 In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam:
18 & nocte canticum ejus.

† 19 dicam Deo; *Susceptor meus* ÷ *es* : * *quare oblitus es mei ?*
V. 20. Ps. XXXVII. 7. 20 ÷ *&* : [1] *quare contristatus incedo dum affligit me inimicus ?*
† 21 Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me, inimici mei;
† 22 dum dicunt mihi per singulos dies; *Ubi est Deus tuus ?*
23 Quare tristis es anima mea ? [2] & quare conturbas me ?
† 24 spera [3] in Deo quoniam ※ adhuc : confitebor illi:
25 salutare vultus mei ※ & : Deus meus.

19 *dicamque Deo*; Tu es qui me labentem excipis; quare ergo nuncus-
que videris velut oblitus mei ? 20 & quare tristis incedo affligente me ju-
giter inimico ? 21 *Cum confringerentur ossa mea, probris quoque me afficie-
bant affligentes me inimici mei; 22 cum nimirum ad me quotidie dicebant* :
Ubi est in quem confidebas, Deus tuus; qui de istis te malis eripiat ?
23 *Quare mœsta incurvaris anima mea ? & cur me mœrore perturbas ? 24 ex-
spectans spera in Deo, quod etiam denuo sim illi professurus laudes in domo
ipsius; 25 qui Salvator est & liberator faciei meæ a lacrymis & mœstitia : &
Deus est meus, qui me condidit atque gubernat.*

ORATIONES.

MSS. 1 VUltus [4] nostri mirificum salutare Deus, quem animæ fidelium ardenter sitiunt servulorum, tribue quæsumus, ut dum te visibili lacrymarum imbre pasti requirimus, invisibiliter te intra pectoris nostri tabernaculum collocemus. Per Dominum nostrum.

Brev. Mozar. fol. 165. 2 DIrige nos in via tua, & sitientibus nobis sapientiæ fontem benignus ostende, ut nimia tristitia careamus; & æternæ vitæ dulcedinem hauriamus. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 187. 3 CHriste susceptor noster non obliviscaris nostri; neque in tristitiam vertas animas nostras: & qui conturbant nos, convertantur, & quærant nomen sanctum tuum; ut cum in utrisque fueris glorificatus, demus gloriam nomini sancto tuo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 63. 236. 371 4 DEus qui tuam in die mandas misericordiam, & in nocte declaras, quæsumus ut in die nos protegas ad salutem, & in nocte defendas ad requiem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi. IN Deo nostra sit spes semper attenta. Ipse omnes fluctus mitiget: ipse nos in tentationibus conservet: ipse sitim nostram sua contemplatione satiet; nosque vultus sui salutari vivificet.

PSAL-

(1) *Et copulam & eidem adjunctum obelum nesciunt mss. S. Pauli, & B. 6. Orat. tum Ed. Oxon. ita distinguit:*
20 & quare contristatus incedo
21 dum affligit me inimicus.

(2) *Rursus Ed. Oxon.*
23 Quare tristis es anima mea ?
24 & quare conturbas me ?

(3) *B. 6. Orat.* Spera in Deum ※ quoniam adhuc : confitebor illi &c.

(4) *MS.* Vultum tuum Domine mirificum salutare, quem animæ fidelium ardentes sitiunt servulorum, tribue quæsumus &c.

÷ *Psalmus David* :

Beda.

David indicat Christum, ad quem ex persona fidelissimi Christiani psalmus iste dirigitur; nam sicut superior [Psalmus] ob amorem Domini docet omnia debere contemni; ita & hic ne mundi tribulatio deprimat, in atriis Domini præmonet esse gaudendum. Sensus mysticus.

Psalmus iste cuique fidelium congruit: qui in primo capite Dominum deprecatur, ut in adventu novissimi examinis ab infidelium consortio liberetur: *Judica me Deus* & cetera. Secundo, introitum se confidit ad Domini altare habiturum, ubi beatis solum accessus est; & ideo molestiis hujus mundi animam suam dicit non esse turbandam, quia [spe] superni jam muneris gloriatur: *Introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam.*

Eusebius Cæsariensis. De eodem. [hoc est, Supplicatio Prophetarum super rejectione gentis Judæorum.] *Feria III. ad Matutinum*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione, & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

1 JUDICA ME DEUS; & discerne causam meam de gente non sancta: Propheta.
2 ab homine iniquo & doloso erue me:
† 3 quia tu ÷ es : [1] Deus fortitudo mea.
4 Quare me repulisti?
5 & quare tristis incedo dum affligit me inimicus? ℣. 5. Ps. XXXVII. 7. XLII. 10.

V 2 † 6 Emit-

Psalmus inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Judex esto mibi Deus; & expende causam & disceptationem banc meam de gente non sancta, & sine misericordia me persequente: 2 meque libera ab bomine iniquo atque doloso: 3 tu enim Deus es is qui me corroboras. 4 Quare ergo ita mecum agis, ac si a te me repulisses? 5 & quare mœrens incedo, cum me jugiter affligat inimicus? 6 Emitte jam tandem lumen*

* Populus ut supra. Aliter, *Ad eos, qui fidem sunt consecuti a Christo, vox Ecclesia.*
Psalt. Syr. Davidis, cum indicavit illi Jonathan velle Saulem occidere eum: & supplicatio Prophetarum: contemnit etiam Judæos. Vers. xiv.
Psalt. Arab. Precatio pro Judæis, qui lapsi sunt: & numerus Vers. xii.
S. Hieron. Iste Psalmus licet in aliquibus versiculis Passionem Dominicam signet, tamen vocem habet animæ fidelis lucem hujus mundi, id est, Christum desiderantis.

(1) *Sine obelo illic scribunt Mss. S. Pauli, & Orat. B. 6. nec fortasse reprebendendi: tum Ed. Oxon.*
3 quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti?
4 & quare tristis incedo
5 dum affligit me inimicus?
Sed in Vatic. 341, & 342. legitur.
4 Quare me repulisti? & quare tristis incedo dum affligit me inimicus?
Et infra iidem Vat. simili modo ℣℣. nostros 7 & 8 in unicum cogunt.

† 6 Emitte lucem tuam & veritatem tuam:
7 ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum,
8 & in tabernacula tua.
℣. 9. Psal. XXV. 6. † 9 & introibo ad altare Dei;
10 ad Deum qui lætificat juventutem meam:
† 11 confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.
℣. 12. Psal. XLI. 12. 12 Quare tristis es anima mea? [1] & quare conturbas me?
† 13 spera [2] in Deo quoniam ※ adhuc : confitebor illi:
14 salutare vultus mei ※ & : Deus meus.

men illud tuum exhilarans, & fidelitatis illius tuæ in promissis præstandis effectum: 7 hæc enim lux tua atque fidelitas recto me itinere ducent, & introducent ad montem sanctum tuum Sion, 8 & ad habitacula illa tua sanctæ domus tuæ. 9 & ibi ingrediar ad altare Dei, sacrificia mea oblaturus; 10 & introibo & accedam ad Deum, qui lætificat juventutem meam nunc mœrentem. 11 ac tum cum citharæ sono debitas tibi laudes profitebor Deus Deus meus. 12 Quare ergo mœsta incurvaris anima mea? & cur me mœrore perturbas? 13 exspectans spera in Deo quod etiam denuo sim illi professurus laudes in domo ipsius: 14 qui salvator est & liberator faciei meæ a lacrymis & mœrore, & Deus est meus in quo confido.

ORATIONES.

MSS. 1 TE fontem perpetui luminis, omnipotens Deus, invocamus & quæsumus, [3] ut emissa veritate tua cordibus nostris, novæ nos lucis tuæ claritate perfundas. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 103. 132. 2 EMitte lucem tuam & veritatem tuam Domine Deus noster, ut splendor divinitatis tuæ caliginem mentis nostræ enubilet; & vera humanitatis assumptio, humani generis sit manifesta redemptio, [4] ut dum verus Deus verusque homo in nobis atque pro nobis ostenderis; opus tuum omnipotentia eripiat ab hoste captivos; & enutriat misericordia jam redemptos. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 131. 3 SPerantes in te Domine non contristemur, ut nec animam nostram conturbes; nec a tuo grege separes; sed sperantes in te, tibi confiteamur; & tibi corde puro psallamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 134. 4 TU Deus noster libera nos ab omnibus iniquis & dolosis. [ut] plena sanitate habitante in carne nostra, ad coronam mereamur pertingere destinatam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

r Dei

(1) *Ed. Oxon.*
12 Quare tristis es anima mea?
13 & quare conturbas me?
(2) *B. 6. Orat.* in Deum.
(3) *MSS.* ut emissam veritatem tuam in cordibus nostris novæ nos lucis claritate &c.
(4) *B. fol.* 103, ut dum verus Deus pro nobis ostenderis &c. *iis quæ intermedium locum tenent, omissis.*

5 DEI Patris Unigenite Fili, qui passione tua discernis causam populi tui a grege insatiabilis inimici, discerne causam nostram a gente non sancta per passionis tuæ potentiam, ut tu solus in causa Ecclesiæ tuæ agnoscaris, qui te voluisti fieri pretium nostræ redemptionis. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 199. *De Passione Domini.*

6 CHriste Dei Filius discerne causam nostram de gente non sancta per passionem tuam, ut tu solus sis in causa nostra defensor, qui pro nobis passus es sepulturam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 199. *Item de Passione.*

7 EMitte Domine lucem tuam & veritatem tuam in reditu dierum, & in corda credentium, in ordine temporum, & in devotione populorum, in munere gratiæ, & in ministerio creaturæ; ut lux tua aperiat aspectum, & veritas intellectum; ut lux tua illuminet, & veritas informet; ut lux tua discutiat tenebras, & veritas errorem; ac per utriusque rei efficientiam, nec interior homo noster vacillet lubrico fluctuandi; nec exterior sordeat contagione peccati; sed sint opera in nos lucis, atque opera veritatis, ut lux tua procuret [nos] in tempore, & veritas confirmet in munere. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*] fol. 67.

8 TE Deus confitentes exposcimus, ut mereamur tua luce illuminari; via dirigi; veritate corrigi; vita locupletari. Comment. hujus Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XLIII.

In finem: * *Filiis Core*. ÷ *ad* : *intellectum*. * PG. XLI. 1.

Beda.

Filii Core ut prædictum est, *Filii* Crucis sunt, id est, Martyres sive Confessores, qui in hoc psalmo Domino conqueruntur, veteres sanctos inimicis suis facillime dominatos; se autem gravissimis Martyrum pœnis adquisisse victorias. Et bene additur *Ad intellectum*: quia *intellectu* altiori est opus, ut discernatur qua dispensatione unius ejusdemque Creatoris, & tunc rudes populi terrenis muneribus provocarentur ad fidem; quibus etiam terra Chanaan est [1] hæreditate donata: & nunc crescente fide, cælestisque regni janua reserata, majori certamine essent Christi milites approbandi, ne in hac vita diutius subsistere, & cælestia bona tepidius inquirere vellent. Sensus mysticus.

Sive Martyrum sive Confessorum verba suscipias; in prima parte dicunt se audisse patres suos multarum gentium fuisse victores; se autem in judicio futuro de inimicis visuros esse vindictam, non arcu aut gladio, sed sola Domini Dei disceptatione vincendis: *Deus auribus nostris audivimus* & reliqua. Secunda diversarum necessitatum quæ in sæculo patiuntur, tormenta dinumerant, & se inter hæc Dei memores perseverare: *Nunc autem repulisti nos* & reliqua. In tertia precantur auxilium;

(1) *MS. ibi*, hereditas.

xilium; ut hic graviter afflictis, resurrectionis tempore debeat subveniri: *Exsurge, quare obdormis Domine?* & reliqua.

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. De eodem. [hoc est, Supplicatio Prophetarum super rejectione gentis Judæorum.]

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 DEUS, AURIBUS NOSTRIS audivimus,
2 patres nostri annunciaverunt nobis
† 3 opus, quod operatus es in diebus eorum ÷ & ↕ [1] in diebus antiquis.
v. 4. Prov. XV. 17. Ps. LXXVII. 54. 55. LXXIX 9. † 4 Manus tua gentes disperdidit: & plantasti eos:
5 afflixisti populos; & expulisti eos,
v. 6. Deuter. VIII. 17. Ps. XLI. 9. † 6 nec enim in gladio suo possederunt terram;
7 & brachium eorum non salvavit eos:
† 8 sed dextera tua [2] & brachium tuum & illuminatio vultus tui:
9 quo-

In perpetuum decantandus psalmus, datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Coræ, ad magnam intelligentiam & eruditionem.

PROPHETA. 1 *Deus a nostris Majoribus opus audivimus auribus nostris;*
2 Moyses enim & Josue aliique progenitores nostri per posteros suos suaque scripta nobis narraverunt: *3 opus, inquam, illud audivimus mirandum, quod effecisti diebus eorum sequentibusque temporibus priscis;* *4 quando manus omnipotentiæ tuæ nationes Chananæas perdidit e terra quam habitabant: & in eorum locum illos patres nostros firmiter statuisti.* *5 Tu infideles illos populos Chananæos afflixisti, eosque ejecisti de terra sua:* *6 non enim patres nostri vi gladii sui possederunt hæreditario terram illam:* *7 neque brachium eorum & robur salvos eos fecit in periculis bellorum:* 8 *sed eos salvavit dextera tua & brachium tuum*

* Machabæorum pressuras Propheta, supplicationesque commemorat. Item, in exomologesim: *Legendus ad epistolam Pauli ad Romanos.*

Psalt. Syr. Filiorum Corah, quem canebat populus in Hurib, una cum Mose. Præterea supplicatio Prophetarum Davidis & reliquorum. Nobis vero trophæum & victoria adversus bellum inferentes. Vers. xxxv.

Psalt. Arab. (3) Vers. 1.

S. Hieron. Psalmus non anteriora facta docet, sed Ecclesiam in Christo renasci pronuntiat, ac fideles in ea provocat ad agonem ostendens neminem posse, nisi qui legitime certaverit, coronari in quo etiam plerumque voces Martyrum proferuntur.

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. & obelum & copulam ibi tacent. Tum Ed. Oxon. ita distinguit.* 3 opus quod operatus es in diebus eorum,
4 & in diebus antiquis.
5 Manus tua gentes disperdidit:
6 & plantasti eos:
7 afflixisti &c.

(2) *De* 8 & 9 *vv.* *unicum efficiunt.* *Vat.* 34, & 342. *At Ed. Oxon.*
8 Sed dextera tua & brachium tuum;
9 & illuminatio vultus tui quoniam complacuisti in eis.

(3) *Apud Blanch. Vers. L.*

9 quoniam complacuiſti ÷ in ⁝ eis . ℣. 9. Deut. IV. 37.
† 10 Tu es ipſe Rex meus ÷ & ⁝ Deus ÷ meus ⁝ ℣. 10. Pſal. LXXIII. 12.
11 qui mandas ſalutes Jacob .
† 12 In te inimicos noſtros ventilabimus [1] ÷ cornu ⁝
13 ÷ & ⁝ in nomine tuo [2] ſpernemus inſurgentes in nobis :
† 14 non enim in arcu meo ſperabo :
15 & gladius meus non ſalvabit me : ℣. 14. Pſ. XXXII. 16.
† 16 ſalvaſti enim nos de affligentibus nos :
17 & odientes nos , confudiſti :
† 18 in Deo laudabimur tota die : ℣. 18. Pſ. XIX. 6.
19 & ÷ in ⁝ nomine tuo confitebimur in ſæculum .

DIAPSALMA.

† 20 Nunc autem repuliſti & confudiſti nos : ℣. 20. Pſ. LIX. 3. 12.
21 & non egredieris [3] ÷ Deus ⁝ in virtutibus noſtris .
† 22 avertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros :
23 & qui oderunt nos , diripiebant ſibi :
† 24 dediſti nos tamquam oves eſcarum : ℣. 24. Rom. VIII. 36.
25 & in gentibus diſperſiſti nos :
† 26 vendidiſti populum tuum ſine pretio :

27 &

tuum & ſerena lux benigni aſpectus tui : 9 idque operatus es quia ita benepla-
citum fuit tibi in eis . 10 Tu idem ipſe es Rex meus & Deus meus : 11 qui
præcipis fieri ſalvationes populi Iſraelitici , quotieſcumque is a malis quibuſvis
ſalvatur . 12 Te juvante hoſtes noſtros armis veluti cornibus agitabimus :
13 & in poteſtate tua pro nihilo reputabimus & conculcabimus adverſarios no-
ſtros inſurgentes in nos . 14 non enim in arcu meo confidam : 15 neque meus
me enſis ſalvabit in prælio . 16 tu enim fuiſti qui nos ſalvaſti ab hoſtibus noſtris
qui nos tribulabant : 17 & tu eos qui nos oderant , pudore confudiſti . 18 unde
& in te Deo gaudebimus & gloriabimur tota die : 19 & tuo nomini ac maje-
*ſtati dignas, quantum poterimus , laudes profitebimur in æternum. * 20 At nunc*
poſt tot opera miranda , patribus noſtris a te facta , tu nos a te (ut videris)
abjeciſti , noſque deſerendo pudefeciſti : 21 & non videris amplius tu Deus
egreſſurus cum exercitibus noſtris , ut protegas ſicut ſolebas , nos bellantes :
22 immo vertiſti terga noſtra inimicis noſtris nos inſequentibus atque fugantibus :
23 & qui nos oderunt , nos noſtraque in ſuum commodum diripiebant :
24 feciſti nos tamquam oves macello deſtinatas & eſui : 25 & inter varias &
extraneas nationes nos diſperſiſti . 26 vendidiſti gentibus illis populum tuum
nullo

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *B. 6. Orat. eum obelum præterit. Vide eumdem locum Tom. II.*

(2) *Idem B. 5.* ſpernimus : *deinde omiſſa præpoſitione in Cod. S. Pauli proſequitur , dicens :* inſurgentes nobis : *tum mſ. Vatic. 341 , ℣℣. 14 & 15. in unicum compingit .*

(3) *Vocem* Deus *omittunt Codd. S. Pauli , & B. 6. Orat.*

℣. 26. Isai. LII. 3. Jer. XV. 13.

27 & non fuit multitudo in commutationibus eorum :
† 28 posuisti nos opprobrium vicinis nostris ;
29 subsannationem & derisum his qui sunt in circuitu nostro .

℣. 28. Deut. XXVIII 37. Psalm. LXXVIII. 4. Jere. XXIV. 9.

† 30 posuisti nos in similitudinem gentibus ;
31 commotionem capitis in populis .
† 32 Tota die verecundia mea contra me ÷ est ⁝
33 & confusio faciei meæ cooperuit me ;
† 34 a voce exprobrantis & obloquentis ;
35 a facie inimici & persequentis .
† 36 Hæc omnia venerunt super nos : nec obliti sumus te ;
37 & inique non egimus in testamento tuo .
† 38 ÷ & ⁝ non recessit retro cor nostrum .
39 & declinasti semitas nostras a via tua .
† 40 Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis :

℣. 41. Isai. LIX. 10.

41 & cooperuit nos umbra mortis .
† 42 Si obliti sumus nomen Dei nostri ;
43 & ÷ si ⁝ expandimus manus nostras ad deum alienum :

℣. 44. Job XXXI. 14

† 44 nonne Deus requiret ista ?
45 ipse enim novit abscondita cordis .

℣. 46. Rom. VIII. 36. I. Corinth. IV. 11.

† 46 quoniam propter te mortificamur tota die :
47 æstimati sumus sicut oves occisionis . † 48 Ex-

nullo vel vilissimo pretio : 27 & in ejusdem populi tui alienationibus cum ven-
derentur , non multum fuit pretii vel pecuniæ . 28 exposuisti nos probro ac vi-
tuperationi vicinorum nostrorum ; 29 & nos exposuisti subsannationi & irrisui
eorum qui sunt in circuitu nostro . 30 exposuisti nos gentibus tamquam in para-
bolam & proverbium magnæ calamitatis atque miseriæ ; 31 & inter populos
exposuisti nos tales , quibus illi ad ludibrium caput deridendo moverent .
32 Tota die verecundia mea ex adverso mei est , & ante oculos meos versatur ;
33 meque tota die cooperuit ignominia & pudor faciei meæ , 34 propter vocem
ejus qui me improbrat , ac detrahit mihi , 35 & ob præsentiam inimici & me
persequentis . 36 Omnia hæc mala venerunt super nos ; nec tamen obliti sumus
tui ; 37 & contra testamentum legis tuæ inique non egimus , pactumque tuum
non violavimus ; 38 nec conversus est retro a te deficiens animus noster : 39 &
declinare non permisisti semitas gressusque actionum nostrarum a via recta legis
tuæ . 40 & tamen nos dejecisti in loco teterrimo draconum ubi affligeremur :
41 & nos operuit obscuritas magna calamitatis & mœroris , tamquam umbra
vicinæ mortis . 42 Si obliti sumus majestatis Dei nostri ; 43 & si expandimus
manus nostras ad orandum aliquem ex falsis diis exterarum nationum & gen-
tium : 44 numquid non Deus investigabit hæc scelera ut puniat ? 45 nam ipse
optime cognoscit non externa modo opera , sed & occulta cogitata cordis .
46 sed enim tui causa tradimur morti tota die : 47 ac reputati sumus tamquam
viles

† 48 Exsurge, quare [1] obdormis Domine?
49 exsurge ÷ & : ne repellas in finem.
† 50 Quare faciem tuam avertis?
51 oblivisceris inopiæ nostræ & tribulationis nostræ?
† 52 quoniam humiliata est in pulvere anima nostra: ℟. 51. Psal. CXVIII. 25.
53 conglutinatus est ÷ in : terra venter noster.
† 54 Exsurge [2] ÷ Domine : adjuva nos:
55 & redime nos propter nomen tuum.

viles oves occisioni destinatæ. 48 Expergiscere tandem, ut ita dicam; cur quodammodo dormis nobis Domine, in nostris nos malis dissimulans? 49 consurge, quæso, in adjutorium nostrum; & ne nos a te projicias in perpetuum; 50 Cur faciem tuam a nobis quasi iratus avertis? 51 & quare videris oblivisci inopiæ nostræ ac tribulationis nostræ? 52 nam incurvata & depressa est ad pulverem usque anima & vita nostra: 53 adhæsitque in terra pectus nostrum prosternente nos inimico. 54 Surge ergo Domine; auxiliare nobis: 55 & nos pene venditos inimicis nostris, redime ab eis propter misericordiam tuam.

ORATIONES.

1 EXsurge Domine in auxilium nostrum, & erue nos ab opprobriis vitiorum; & qui coram patribus nostris, inimicarum gentium regna vicisti, a persequentibus inimicis, vultus tui inluminatione nos eripe. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 EXsurge Domine; adjuva nos contra omnem malitiam persequentium; & libera nos propter nomen tuum a * contrarietate spirituum immundorum; * ut qui nos in loco humiliasti afflictionis, exaltes iterum in remuneratione virtutis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar fol. 89. 135. 254. * *al.* contractu. * *al.* ut in loco afflictionis ubi nos humiliasti.

3 DOmine Jesu Christe, quem sæculorum & regem fatemur & dominum, qui salutem in Jacob operaris, & in Israel jocunda contemplatione cognosceris, dona salutem mentibus nostris, delendo peccati offensam de nostris conscientiis; ut mens nostra te lumen veritatis inradiata aspiciat, & in splendore tuo, firmo fidei gressu permaneat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 264.

4 REX Deus noster qui mandas salutem Jacob, insurgentium in nos tentationum impetus, tui nominis majestate devince; & insidiantium inimicorum laqueos brachii tui virtute confringe; ut qui cordis secreta cognoscis, conscientiæ maculas abluas, fidem nostram in te firmam efficias, humilitatem placatus intendas; & in defensione nostri semper exsurgas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 268.

(1) *B. 6. Orat.* dormis, *pro* obdormis: *qui & proxime insequenti versu non solam* copulam & *sed insuper integrum ipsum versiculum obelo conficit.*

(2) *Vocem* Domine *illic reticent mss. S. Pauli; & B. 6. Orat.*

Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.

5 JAM tuum [Domine] in tribulationibus auxilium mereamur, ut liberemur ab his pressuris non propter meritum nostrum, sed propter nomen tuum.

PSALMUS XLIV.

In finem: pro iis qui commutabuntur. Filiis Core; ad intellectum. Canticum pro Dilecto.

Beda.

In finem Dominum Salvatorem designat. *Pro iis qui commutabuntur* de errore ad fidem, de Gentilitate ad Ecclesiam, de certamine Martyrii ad palmam victoriæ, de tristitia sæculi ad gaudium sempiternum. *Filiis Core, ad intellectum: filiis* Crucis; *ad intelligendum* spiritualiter psalmum: ne de Salomone [1] interpretandum putes, quamvis & ipse * *Dilectus* sit appellatus. *Canticum pro dilecto*, pro Filio, cui dicitur: *Hic est Filius meus Dilectus.*

* II. Reg. XII. 25.

Cælestibus epulis Propheta saginatus, præconia se Dominicæ Incarnationis eructare promittit; ut unde ipse satiatus [fuerat,] inde * participarentur & alii. Prima pars hujus epithalamii, Sponsi continet laudes, id est, Domini Salvatoris, quatuor modis: *Eructavit cor meum verbum bonum*. In secunda, simili mysticarum virtutum numero, quatuor modis Sponsa prædicatur Ecclesia: *Audi filia & vide* & cetera.

* for. pascerentur.

Feria III. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Apparitio Christi & regnum.

S. Athanasius. Psalmus in prophetia. *

Canticum nuptiale de Christo & Ecclesia.

Propheta.

1 ERUCTAVIT COR MEUM verbum bonum:
2 dico ego opera mea Regi: † 3 lin-

Canticum nuptiale pro amatissimo sponso Christo Domino, in perpetuum decantandum pro iis qui ab infidelitate convertentur ad fidem: datum olim Levitis Cantoribus de progenie Core; pertinens ad magnam intelligentiam & eruditionem.

PROPHETA. 1 *Cor meum Spiritu sancto repletum, bonum præcellentemque sermonem effudit: 2 eloquor nunc igitur ego opera hæc mea & carmina in Dilecti*

* Propheta de Christo ad Ecclesiam dicit: *legendus ad Evangelium Matthæi de Regina Austri.*

Psalt. Syr. Scriptus a filiis Corah tempore Mosis. Apparitio Christi: & de Ecclesia, deque virtute gloriosa Domini: vers. XLI.

Psalt. Arab. & numerus vers. XLVII.

S. Hieron. Totus Psalmus refertur ad Christum, de quo Pater loquitur in Evangelio: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Vel Psalmus spiritualium Nuptiarum continet Sacramentum, id est conjunctionem Christi cum Ecclesia; initiatur ergo a voce Paterna.

(1) *MS.* interpretatum.

† 3 lingua mea, calamus Scribæ velociter [1] ÷ scribentis :

† 4 SPECIOSUS forma, præ filiis hominum: Ad Christum.

5 diffusa est gratia in labiis tuis:

6 propterea benedixit te Deus in æternum.

† 7 Accingere gladio tuo super femur ÷ tuum : Potentissime,

† 8 specie tua & pulchritudine tua.

9 intende [2] prospere procede ÷ & : regna,

† 10 propter veritatem & mansuetudinem ÷ & : justitiam:

11 ※ & : deducet te mirabiliter dextera tua.

† 12 sagittæ tuæ acutæ,

13 (populi sub te cadent)

14 in [3] corda inimicorum Regis.

† 15 Sedes tua Deus, in sæculum sæculi: ℣. 15. Psal. XCII. 2. Heb. I. 8.

16 virga directionis, virga regni tui.

† 17 Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem:

18 propterea unxit te Deus, Deus tuus

19 oleo lætitiæ præ consortibus tuis.

† 20 Myrrha & gutta & casia a vestimentis tuis,

lecti Sponsi ac Regis honorem; 3 eritque mea lingua ad dicendum prompta, velut calamus Scribæ quam citissime scribentis. 4 TU MESSIA *Rex Sponse Dilecte, decore pulchrior es filiis hominum: 5 in tuisque labiis atque sermonibus gratia effusa est mire loquendi: 6 propterea quod tibi beneficentia sua Deus benedixerit in æternum. 7 Accinge te ense tuo super latus tuum o Fortissime Princeps: 8 & decore isto tuo ac pulchritudine ista tua te accinge. 9 arcum tuum intende ad sagittandum, & prospere procede ad debellandum inimicos tuos; & super gentes omnes regna; 10 regna, inquam, propter regias tuas virtutes, fidelitatem scilicet, & mansuetudinem atque justitiam: 11 tuaque te dextera & potentia mirabiliter deducet in bello isto tuo. 12 sagittæ tuæ acuminatæ o potentissime Rex, 13 (quibus populi rebelles sub te cadent seque tibi subjicient) 14 sagittæ istæ tuæ in tuorum corde inimicorum infigentur o Rex. 15 Thronus regni tui Deus, stabilis erit in omnia sæcula: 16 sceptrum regni tui sceptrum est rectissimum & æquissimum. 17 Tu dilexisti id quod justum est; id quod est iniquum odisti: 18 propterea quod te o Deus Christe, unxerit Deus Pater tuus, 19 unxerit, inquam, te ceu oleo & unguento lætificante, Spiritus sancti gratia plusquam alios omnes, qui participes sunt & consortes sive naturæ sive gratiæ tuæ. 20 Myrrhæ, & lacrymæ myrrhæ,*

(1) *Delendus ejus loci obelus juxta nostros S. Pauli, & B. 6. Orat. mss: sicut & ille infra ℣. 7. occurrens.*

(2) *B. 6. Orat. addita copula,* & intende &c.

(3) *B. 6. Orat. una cum Cod. S. Pauli,* in corde &c.

21 a domibus eburneis ÷ ex : quibus delectaverunt te.
22 Filiæ regum in honore tuo:
† 23 aſtitit [1] Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato,
24 ÷ circumdata varietate:
Ad Eccleſiam. † 25 AUDI FILIA & vide & inclina aurem tuam:
26 & obliviſcere populum tuum & domum patris tui:
† 27 & concupiſcet Rex decorem tuum:
℣. 28. Iſai. LIV. 5. 28 quoniam ipſe ÷ eſt : Dominus [2] ÷ Deus : tuus;
† 29 ※ & : adorabunt eum * ※ & : filiæ Tyri in muneribus.
℣. 30. Iſai. XLIX. 23 30 vultum tuum deprecabuntur [3] ÷ omnes : divites plebis.
† 31 Omnis gloria ÷ ejus : filiæ regis, ab intus,
32 in fimbriis aureis, circumamicta varietatibus.
Ad Chriſtum. † 33 ADDUCENTUR Regi virgines poſt eam:
34 proximæ ejus afferentur tibi;
† 35 afferentur in lætitia & exſultatione:
36 adducentur in templum Regis.

† 37 Pro

rhæ, & cinnamomi odores ſpirant & redolent a veſtimentis tuis, 21 depromptis ex eburneis ampliſque veſtium repoſitoriis; quibus odoribus ea te veſtimenta lætificarunt. 22 Filiæ multorum regum tibi adſtiterunt in honorem & obſequium tui: 23 ſed & tua conjux Regina aſtitit tibi proxima ad dexteram in veſtitu aureo; 24 circumamicta veſte variegata, varioque omnis generis ornatu. 25 TU AUTEM *junior filia, electa ſponſa atque Regina, audi verba Meſſiæ Regis & ſponſi tui; & mentis oculis ea intuere; ac aurem tuam ad obediendum illi humiliter porrige: 26 & adhæſura novo ſponſo, obliviſcere idololatriæ morumque pravorum veteris populi tui, ac paternæ domus tuæ: 27 & ſi hæc feceris, diliget Rex ſponſus tuus pulchritudinem tuam: 28 obliviſcere ergo Majorum tuorum, & auſculta tuo Sponſo; quia ipſe eſt Dominus Deus tuus: 29 & quem adorabunt allatis muneribus & filiæ quoque alienigenæ, ut ſunt mulieres Tyriæ. 30 propter quem Sponſum tuum tibi quoque ſupplicabunt venerabundi ditiſſimi quique populorum ac principes. 31 Univerſa præcipue gloria ejuſdem Sponſæ filiæ regis intrinſecus eſt: 32 quæ Sponſa extrinſecus quoque limbis & faſciis eſt aureis circumamicta & variegata. 33* ADDUCENTUR *ad te Regem Sponſum virgines aliæ poſt ſponſam eam tuam: 34 ejuſque propinquæ & amicæ adducentur ad te; 35 adducentur, inquam, ad te cum lætitia & exſultatione: 36 ducenturque in*

(1) *B. 6. Orat.* adſtetit Regina *&c. tum Vat.* 341, 342, *& Ed. Oxon.*
23 aſtitit Regina a dextris tuis
24 in veſtitu deaurato circumdata varietate.

(2) *Vocem* Deus *omittunt illic Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. Dein Vat.* 341. *&* 342.
28 quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & adorabunt eum,
29 & filiæ Tyri in muneribus.

(3) *Vocem omnes eo loci jure omittunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

† 37 Pro patribus tuis nati sunt tibi filii :
38 constitues eos principes super omnem terram .
† 39 memores [1] erunt nominis tui in omni generatione & generationem .
† 40 Propterea populi confitebuntur tibi ,
41 in æternum & in sæculum ÷ sæculi :

in templum usque ad thalamum tuum o Sponse Rex . 37 Loco patrum tuorum ex quibus homo nasci voluisti , ex ista tua Sponsa nati sunt tibi filii : 38 quos facies atque constitues in universa terra principes . 39 qui filii tui tuæ semper majestatis recordabuntur in generationibus cunctis . 40 Propter quod omnes populi terræ debitas tibi laudes profitebuntur , 41 in æternum & in omnia sæcula .

ORATIONES.

1 CHriste Domine Verbum Patris , per quem cuncta creata sunt [2] & creantur , custodi quæsumus Ecclesiam tuam varietate Gentium congregatam , ut dum te ex ipsa credulitatis justitia corde puro diligimus, principatum æterni sæculi cum patribus [3] mereamur . Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis , & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum . *Amen* . MSS.

2 FAc nos Domine diligere justitiam & odire iniquitatem, [4] * ac per te speciemque tuam & pulchritudinem currentes , deducat nos mirabiliter dextera tua , [5] & mortificata in nobis incentiva fornicationis libidine , accinge lumbos nostros gladio castitatis . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 89. 113 135.

* *al.* ac per speciem , tuâ pulchritudine quærentes .

3 DEus , cujus sedes manet in sæculum sæculi , fulgeat Ecclesia tua varietate virtutum ; & sceptrum tuum perornetur disciplina officiorum , [6] * quosque ejus ornamentis afficis , separari ab ea nullatenus patiaris . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol 137. 255. 330.

* *al.* quodque ejus ornamentis affigitur .

4 VIrga æquitatis , virga regni tui Domine , ipsa nos corrigens a plagaque eruat , atque eadem correptionem & ingerat pœna , & instruat disciplina : sit ergo nobis hæc virginitas non perditio , sed doctrina : fac & nos diligere justitiam & odire iniquitatem ; ac per speciem tuam pulchritudinemque currentes , deducat nos mirabiliter dextera tua , & mortificato in nobis incentivæ libidinis ardore , accinge lumbos nostros custodia castitatis . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 329.

5 DEus , qui omnem virginum gloriam , filiarum utique Regis , intrinsecus esse vis , ut testimonium alienæ laudis non appetant , quas virtus in æterna lætificat , annue nobis earum virginum precibus , & ut

fol. 310. *De SS. Virginibus* .

(1) *Iidem MSS.* memor ero nominis tui .
(2) *MS.* & recreantur .
(3) *Idem MS.* mereamur perfruere .
(4) *B. fol.* 135. ac per speciem , quæ in tuam pulchritudinem currentes deducat .
(5) *B. fol.* 89. & mortificato in nobis incentivo fornicationis , accinge &c.
(6) *B. fol.* 330. quodque ejus ornamentis affigitur , separari &c.

ut humanas laudes effugere, & boni operis intra nos testimonium deportare, quo & virgines persistamus in fide; & incorruptam ex hoc capiamus hæreditatem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS XLV.

In finem: filiis Core: pro arcanis, Psalmus.

Beda.

Sensus mysticus. *In finem*, Christum significat, *Filii Core*, Christianos ex quorum persona psalmus iste cantatur: *Pro arcanis* vero adventum Domini significat Salvatoris, quem divinitatis suæ mirabili secreto pro hominum salute disposuit.

Filii Core, qui fideles debent intelligi Christiani: primo membro psalmi non se timere profitentur conturbationes sæculi, quia Deus refugium eorum probatur & virtus: *Deus noster refugium*. Secundo, Christum dicunt apparere in medio Ecclesiæ, qui eam in seipso tamquam in solidissima petra ædificavit: [*Fluminis impetus lætificat*.] Tertio credentium turba generaliter invitatur ad divina miracula contuenda, dicentes omnipotentem [1] Deum arma nequitiæ confringere, bella removere, & tristitiam fidelium in æterna gaudia commutare: [*Venite & videte opera Domini* &c.]

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Apostolorum prædicatio.
S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 DEUS NOSTER refugium & virtus;
2 adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis.

† 3 Pro-

In perpetuum decantandus, olim datus concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core, Psalmus, super arcanis & admirabilibus operibus Dei.

PROPHETA. 1 *Deus noster nostrum est refugium & fortitudo nostra;*
2 *ipse auxiliator est nostri in tribulationibus quæ invaserunt nos valde.*

3 *Ideo*

* Ex persona canitur duarum tribuum pro liberatione sua gratias agentium, quando Phaceas filius Romeliæ & Rasin Rex Syriæ, Achaz Regem, & Jerosolymam volentes expugnare non valuerunt, sed ipsi potius sunt ab Assyriorum Rege conquassati. Item, *Legendus ad lectionem Actus Apostolorum*.

Psalt. Syr. Filiorum Corah, quem David canebat de afflictione, quæ evenerat populo. Quod ad propheriam, dicitur mystice prædicatio Apostolorum: Vers. xxiii.

Psalt. Arab. Prophetia de secretis filii, & de gente Ezechiæ, quando erepti fuerunt a Damascenis: & numerus Vers. xx.

S. Hieron. Pro arcanis id est pro occultis de vocatione Gentium, & de reprobatione Judæorum. Psalmus docet nos spem nostram in illum debere ponere, qui solus potest de tribulationibus liberare.

(1) *MS. Illic*, Dominum *loco vocis* Deum.

† 3 Propterea non timebimus dum turbabitur terra;
4 & transferentur montes in cor maris;
† 5 ſonuerunt [1] & turbatæ ſunt aquæ eorum : ℣. 5. Pſal. XCII. 4.
6 conturbati ſunt montes in fortitudine ejus.

DIAPSALMA.

† 7 Fluminis impetus lætificat civitatem Dei :
8 ſanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus.
† 9 Deus in medio ejus, non commovebitur :
10 adjuvabit eam Deus mane diluculo.
† 11 Conturbatæ ſunt gentes [2] ÷ & ‡ inclinata ſunt regna :
12 dedit vocem ſuam, mota eſt terra.
† 13 Dominus virtutum, nobiſcum :
14 ſuſceptor noſter, Deus Jacob.

DIAPSALMA.

† 15 Venite & videte opera Domini, ℣. 15. Pſal. LXV. 5.
16 quæ poſuit prodigia ſuper terram.
17 auferens bella uſque ad finem terræ :
† 18 arcum conteret; & confringet arma : ℣. 18. Pſ. LXXV. 4.
19 ÷ & ‡ ſcuta comburet igni.
† 20 VACATE & videte quoniam ego ÷ ſum ‡ Deus : DEUS.

21 exal-

3 Ideo Deo nos adjuvante non timebimus, etiamſi conturbabitur & concutietur terra; 4 ac etiamſi montes transferentur in medium maris: 5 etiamſi perſonuerint & perturbatæ fuerint aquæ tumentes ejuſdem maris; 6 & etiamſi agitati fuerint & tremuerint montes per fortitudinem Dei, non timebimus ipſo nos adjuvante. * *7 Dulces impetus aquarum leniter decurrentium fluminis Siloe noſtram hanc Dei civitatem Jeruſalem lætificant: 8 in qua civitate tabernaculum illud ſuum ſibi conſecravit Altiſſimus. 9 Deus eſt in medio ejuſdem civitatis; quæ propterea non concutietur hoſtium incurſu: 10 quam civitatem Deus adjuvabit multo mane & in ipſo ortu auroræ, hora tempeſtiva ac maturate. 11 Deo pro nobis ſtante & gentes inimicæ ſunt conturbatæ, & adverſaria regna inclinata ſunt ad ruinam: 12 deditque Altiſſimus vocem ſuam tonantem; & timore concuſſi ſunt habitatores terræ. 13 Dominus exercituum & Angelorum nobiſcum adeſt: 14 Deus Iſraelitarum filiorum Jacobi, protector eſt noſtri:* * *15 Huc venite & hac in Civitate videte opera illa Domini, 16 quæ ſtupenda prodigioſe fecit ſuper hanc terram. 17 ipſe contra quam ſinat in aliis gentibus, bella hinc auferet ad extremos uſque terminos hujus ſanctæ terræ: 18 arcum omnem ſagittarum hic conteret; & armaturam omnem confringet: 19 & ſcuta omnia & plauſtra bellica igne comburet; quia bellum non erit amplius, ſed pax atque ſecuritas.* * DEUS. *20 Ceſſate a curis ſuperfluis & cogno-*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *MS. S. Pauli* ſonaverunt.
(2) *Ejus loci copulam & una cum ſuo obelo omittit Cod. B. 6. Orat.*

21 exaltabor in gentibus ¹ ÷ & ‡ exaltabor in terra.
Propheta. † 22 DOMINUS virtutum, nobiſcum:
23 ſuſceptor noſter, Deus Jacob.
※ *DIAPSALMA*:

cognoſcite quod ego ſum Deus: 21 *quia altum & excelſum me oſtendam in gentibus puniendis*; *& altum & excelſum quoque me oſtendam in terræ iſtius habitatoribus adjuvandis*. PROPHETA. 22 *Dominus exercituum & Angelorum nobiſcum adeſt*. 23 *Deus Iſraelitarum filiorum Jacobi, protector eſt noſtri*. *

* *Ceſſatio muſicæ cantilenæ & a ſono pſalterii*.

ORATIONES.

MSS. 1 PErſpicuum in imminenti tribulatione refugium, miſericors Deus, ſanctifica impetu æterni fluminis habitaculum cordis noſtri, ut te Deo virtutum nobiſcum cooperante, terrena prælia confutemus. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 90. 263. * *for.* judicante. 2 DEus noſter eſto nobis in adverſis refugium, & in certaminibus ² hujus mundi, virtutis tuæ præbe ſolatium, & ³ dum te * adventante mœrens turbata fuerit terra, tibi adjungantur in gaudio, qui ob metum judicii admiſſa deflent in ſæculo, ut tu virtutum Dominus ſis nobiſcum, quem & timemus judicem, & cognoſcimus redemptorem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 66. 113. * *al.* nullo modo. * *al.* in ea. 3 DEus virtus & refugium noſtrum, eſto nobis adjutor ⁴ in tribulationibus, ut in * nullo noſtra metuat conſcientia, cum te judicante conturbata fuerit terra: fluminis tui impetus tamquam in Sanctis tuis habitans lætificat Civitatem, atque * in eo ſumat ex vultu tuo adjutorium, cum ſancti Spiritus, te largiente, perceperit donum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 135. 137. * *ibi.* omnẽ gladium in ſua vagina reductum. 4 DEus ⁵ refugium noſtrum & virtus, tu in preſſuris omnibus adſiſte, ut * omni gladio in ſuam vaginam reducto, & omne cor pacis tranquillitate ditatum te videre ambiat, teque in tuis ſemper muneribus recognoſcat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

PSALMUS XLVI.

In finem: pro filiis Core: Pſalmus

Beda.

Senſus myſticus. Titulus notus eſt, Chriſtum & Chriſtianos inſinuans.

Quamvis ex perſona *filiorum Core* totus ſit hymnus cantatus; *Diapſalmatis* tamen eſt interpoſitione diviſus: primo membro commonentur gentes Domi-

(1) *Et illic copulam & tacet idem B. 6.* tem &c.
(2) *B. fol.* 263. hujuſmodi *ibi legitur loco* hujus mundi.
(3) *B. fol.* 263. & dum te adventantem &c.
(4) *B. fol.* 113. in tribulatione.
(5) *B. fol.* 137. Domine refugium noſtrum &c.

Domino laudes personare, quia populo adquisitionis cuncta subjecit, & in sua hæreditate collocavit: *Omnes gentes plaudite manibus*. Secundo, Ascensio Domini & regnum describitur, quo Sancti ipsius sunt sine fine fruituri: *Ascendit Deus in jubilo, Dominus in voce tubæ*.

Eusebius Cæsariensis. Vocatio Gentium. *Feria III. ad*

S. Athanasius. Psalmus in prophetia, [*&*] laudem denuncians. * *Vigilias*.

Psalmus triumphalis de regno Christi.

1 OMNES GENTES plaudite manibus; Propheta.
2 jubilate Deo in voce exsultationis: ℣. 2. Ps. XCVII. 4.
† 3 quoniam Dominus excelsus terribilis,[1]
4 rex magnus super omnem terram.
† 5 Subjecit populos nobis, & gentes sub pedibus nostris:
† 6 elegit nobis hæreditatem suam;
7 speciem Jacob quam dilexit.

DIAPSALMA.

† 8 Ascendit Deus in jubilo:
9 ÷ & ⁝[2] Dominus in voce tubæ.
† 10 Psallite Deo ÷ nostro ⁝ psallite:
11 psallite Regi nostro, psallite:

In perpetuum decantandus Psalmus, compositus pro Levitis Cantoribus de progenie Core.

PROPHETA. 1 *Populi omnes præ lætitia plaudite manibus; 2 & jubilate cum voce exsultationis & laudis ad honorem Dei: 3 quia ipse est Dominus altissimus & terribilis, 4 & rex magnus super totam terram & habitatores ejus. 5 Ipse nobis externos populos subjecit; ac exteras gentes subdidit pedibus nostris & potestati nostræ: 6 Ipse gratuito elegit terram illam, quam nobis daret in hæreditariam possessionem: 7 ipse progeniei Jacobi dedit pulchritudinem illam & gloriam, quam in ea progenie dilexit. * 8 Ascendit Arca Dei in civitatem sanctam cum jubilo: 9 & cum clangore tubæ Arca Domini ascendit illuc. 10 Omnes itaque canite Deo nostro, canite: 11 canite, iterum*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

* Machabæorum personæ carmen hoc quasi triumphale præcinitur, quoniam victis Gentibus vel Judæis prævaricatoribus Templum est cum sacris ritibus instauratum. Item, *legendus ad lectionem Actus Apostolorum, postquam ascendit Christus ad Patrem*.

Psalt. Syr. Filiorum Corah, De gloria Dei in Monte Sinai: refertur etiam ad vocationem Gentium. Vers. x.

Psalt. Arab. Et numerus vers. xvii.

S. Hieron. Psalmus vocem continet apostolicam admonentem, ut in ipso solo lætemur, cujus sumus sanguine liberati.

(1) *Vat. 342. unico versu exhibet nostros ℣℣. 3. & 4.*

(2) *Copulam & ejus loci abundare monent Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.*

† 12 quoniam [1] rex omnis terræ Deus.
† 13 Psallite sapienter [2] * regnabit Deus super gentes;
14 Deus sedet super sedem sanctam suam.
† 15 Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham:
16 quoniam dii fortes terræ vehementer elevati sunt.

rum dico, Regi nostro, canite: 12 quoniam Deus rex est universæ terræ. 13 Canite erudite & intelligenter; quia regnabit Deus super gentes omnes: 14 & Deus sedet super thronum sanctum suum. 15 Principes externorum populorum congregati sunt cum Deo vero quem coluit Abrahamus: 16 nam principes fortes & quasi dii terræ, sese aggregantes atque subdentes cultui veri Dei, nimis valde elevati sunt.

ORATIONES.

MSS. 1 REX omnium sæculorum Deus, cujus regnum super omnes populos dilatatur, subjice, quæsumus, gentes vitiorum sub pedibus nostris, ut dum tibi sapienter Deo nostro psallimus, tuo eas auxilio superemus. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 231. 2 REX magne & terribilis Domine, tibi in omnibus Gentibus vera jubilet fides; & præsta ut non solum voce sed & mente tibi psallamus, qui es Rex noster, ut tecum sine fine vivamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 234. 3 DA nobis Domine non solum voce sed & mente tibi psallere sapienter, ut juxta magnitudinis tuæ nomen, tuam a nostris vocibus magnifices laudem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 244. *De Ascensione Domini*. * *ibi*. tui... reportantia. 4 CHriste Jesu, terribilis Deus noster, & rex noster, cujus in nativitate cum pastoribus Angeli gloriam detulerunt; cui devicto mortis auctore, omnes Gentes manibus cordibusque plauserunt; * quem trophæa victricia reportantem ad æthera Apostolorum est fides prosecuta; fac nos redemptionis nostræ & Ascensionis tuæ mysteria, fidei jubilatione cantare; & cum principibus populi, Deo Abraham fideli famulatu placere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* Comment. hujus Ps. to. 7. S. Hieronymi. 5 ORamus te Domine, ut deposito omni tumore superbiæ, ita tibi conjungamur in hoc sæculo, ut in judicio a sinistra parte disjuncti, non inveniatur in nobis quod damnes in pœnam, sed quod pietate multiplici provehas ad coronam.

PSAL-

(1) *Vat.* 341, & 342.
12 quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter;
13 regnabit Deus super gentes.
(2) *MS. S. Pauli*, regnavit.

Pſalmus cantici: filiis Core. ÷ *Secunda Sabbati* :

Beda.

Secunda Sabbati eſt ſecunda dies a *Sabbato*, quæ nunc *feria ſecunda* vocatur: in qua die, ſicut Geneſis narrat, fecit Deus firmamentum in medio aquarum, & vocavit illud *Cælum*; ubi ſanctæ Eccleſiæ celſitudo præfiguratur; quæ velut inter inferiores & ſuperiores aquas ſuſpenſa; inferior quidem Angelica ſublimitate, ſed mundana eſt converſatione ſublimior: ſicut ergo in XXIII. pſalmo *prima Sabbati*, qua facta eſt lux, Domini demonſtrat Reſurrectionem eſſe præcinendam; ſic & in præſenti *ſecunda Sabbati*, qua factum eſt firmamentum in medio aquarum, Eccleſiæ culmen oſtendit; cui *filii Core*, ideſt, Dominicæ Paſſionis, hujus cantici pſalmum reſonant. Senſus myſticus.

In prima poſitione laudes Domino dicunt quod Eccleſiam ſuam dilatans, cunctis terrarum regibus potentiam ſuam oſtenderit: *Magnus Dominus & laudabilis nimis*. In ſecunda gratias agunt de adventu Domini Salvatoris, commonentes Antiſtites futuros, ut * *Gradus* in Eccleſia diſtribuant, per quos Salvator poſſit agnoſci; qui famulos ſuos æterna protectione cuſtodit: *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam*. * ℣. 26. juxta editioné Romanam.

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus in Deum de Eccleſia, & deſtructio perſecutionum. *Feria III. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus cum hymnis. [*al.* hymnum dicens.]

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 MAGNUS DOMINUS & laudabilis nimis Prophetæ.
2 in civitate Dei noſtri, in monte ſancto ejus:
† 3 fundatur [1] exſultatione univerſæ terræ

Pſalmus cantici datus concinendus Cantoribus Levitis de progenie Core: decantandus autem ſecunda die poſt Sabbatum.

PROPHETA. 1 *Magnus eſt Dominus & laudandus valde,* 2 *laudandus ubique, ſed maxime in Jeruſalem civitate Dei noſtri & in ſuo monte ſancto Sion.* 3 *quia cum exſultatione ac gaudio univerſæ terræ a fundamentis ædificatur* 4 *tum urbs ipſius montis Sion verſus meridiem, tum latera alia urbis Jeruſalem verſus Aquilonem:* 5 *quæ duæ urbes conjunctim ſunt civitas Regis magni Dei.*

* Æſtimatione hominum ignorantium Deum ex his, quæ in civitate operatus eſt, magnus apparuit. Item, *legendus ad Apocalypſim Joannis figura Eccleſiæ Hieruſalem futuræ.*

Pſalt. Syr. A filiis Corah compoſitus contra ſuperbiam gentium: tum laus Eccleſiæ ad Deum, & deſtructio perſecutorum. verſ. XXVIII.

Pſalt. Arab. & numerus verſ. XXIX.

S. Hieron. Pſalmus totus circa ſanctam plebem: totus circa Eccleſiaſtica myſteria commoratur.

(1) *R. 6. Orat.* fundator exſultationis univerſæ terræ, montes Sion: *At Cod. S. Pauli*, montis Sion &c.

4 mons Sion, latera Aquilonis,

℣. 5. Matth. V. 35. 5 civitas Regis magni.

† 6 Deus [1] in domibus ejus cognoſcetur,

7 cum ſuſcipiet eam.

† 8 Quoniam ecce reges [2] terræ congregati ſunt, convenerunt in unum:

† 9 ipſi videntes, ſic admirati ſunt;

10 conturbati ſunt, commoti ſunt: tremor apprehendit eos:

† 11 ibi dolores ut parturientis.

12 in ſpiritu vehementi [3] conteres naves Tharſis.

† 13 Sicut audivimus, ſic vidimus

14 in civitate Domini virtutum, [4]

15 in civitate Dei noſtri:

16 Deus fundavit eam in æternum.

D I A P S A L M A.

† 17 Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui.

† 18 ſecundùm nomen tuum Deus, ſic ÷ & ⁚ laus tua in fines terræ.

19 Juſtitia plena eſt dextera tua:

† 20 lætetur mons Sion, 21 ÷ &

*Dei. 6 Deus in ejuſdem civitatis domibus habitare agnoſcetur ab exteris nationibus; 7 cum eam defendendam ſuſceperit contra hoſtes illius. 8 Nam ecce reges terræ congregati ſunt, & venerunt ſimul adverſus illam: 9 at ipſi reges videntes eam civitatem inhabitari a Deo atque defendi, ſic demum mirabundi obſtupuerunt; 10 turbati ſunt & concuſſi ſunt pavore; eoſque horror apprehendit ac tremefecit: 11 ibique ad conſpectum ejuſdem civitatis eoſdem reges invaſerunt dolores maximi, tales quales ſunt mulieris parturientis. 12 quos reges tu Domine tam faciliter conteres, quam facile valido vento conteres, cum volueris, naves maris. 13 Sicut audivimus protectorem fore Deum urbis hujus; ita re ipſa vidimus: 14 ita, inquam, vidimus adfuiſſe divinam protectionem in civitate hac Domini exercituum, 15 in hac civitate Dei noſtri: 16 quam Deus fundavit duraturam in æternum. * 17 Opem miſericordiæ tuæ Deus conſecuti ſumus in medio templi tui in hac tua civitate conſtructi, ubi eam imploravimus. 18 prout ergo decet majeſtatem tuam Deus, ita & laus tua celebretur ad extremos uſque fines terræ. 19 Dextera manus tua Domine plena eſt juſtitiæ, juſtiſſime faciens quicquid facit: 20 proinde lætentur habitatores mon-*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat.* 341, 342, & *Ed. Oxon. unico verſu.*
6 Deus in domibus ejus cognoſcetur
cum ſuſcipiet eam.
Deinde iidem Vatic. MSS.
8 quoniam ecce reges terræ congregati ſunt
9 convenerunt in unum.

(2) *Vox* terræ *ibi non legitur in MS. S. Pauli.* (3) *Idem MS.* conterens.

(4) ℣℣. 14, & 15. *unico* ℣. *exhibent MSS. Vat.* 341. & 342.

21 ÷ & : [1] exſultent filiæ Judæ,
22 propter judicia tua ÷ Domine :
† 23 Circumdate Sion; & complectimini eam;
24 narrate in turribus ejus:
† 25 ponite corda veſtra in virtute ejus;
26 ÷ & : diſtribuite domos ejus:
27 ut enarretis in progenie altera
† 28 quoniam hic eſt Deus Deus noſter,
29 in æternum & in ſæculum ÷ ſæculi :
30 ipſe reget nos in ſæcula. ℣. 30. Ita Cod. Alexandr. & Apollinarius.

montis Sion, 21 & civitates quæ ſunt in Judæa exſultent, 22 propter æquitatem judiciorum tuorum Domine, quibus ulciſceris hoſtes populi tui. 23 Circumdate urbem Sion; eamque circuite o Dei cultores; 24 narrate de turribus urbis hujus quam numeroſæ ſint & fortes; 25 apponite corda veſtra ad cognoſcendam fortitudinem mœnium ejus quam ſint valida; 26 ac domos ejus & palatia ſigillatim dinumerate: 27 ut his conſideratis, poſſitis enarrare aliis poſteris veſtris 28 quod iſte qui hanc civitatem ædificavit atque defendit, ſit Deus verus & Deus noſter, 29 in æternum uſque & in omnia ſæcula; 30 & quod ipſe nos ceu paſtor reget in æterna ſæcula.

ORATIONES.

1 LAudabilis atque terribilis Deus, qui in cæleſti Jeruſalem Princeps magnificus [3] inveniris, dilata mentem noſtram ſpirituali intelligentia, ut miſericordia tua in noſtri pectoris templo ſuſcepta, digni narratione tui nominis habeamur. Per Dominum. MSS.

2 MAgnifice Domine dilata exſultationes univerſæ terræ, ut diffuſa in omnibus fides mundum repleat, & juxta magnitudinis tuæ nomen, tuam noſtris vocibus magnifices laudem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 244.

3 MAgne Domine valdeque laudabilis, dilata in omnes fidem Eccleſiæ tuæ, ut in cujus gradibus Deus agnoſceris, in ea etiam plena fidelium devotione lauderis: ejuſque preces propitius ſuſcipe, & inter ſæculi procellas ſolicitos gubernator cuſtodi; ut Civitatem, quam fundaſti in ſæcula, miſericordia tua introeuntes, ſuſcipiamur in illa, narrantes in turribus mirabilia tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 43.

PSAL-

(1) *MS. S. Pauli* ※ & : exſultent &c. *Vat.* 341 & 342 *cum Ed. Oxon.*
(2) ℣. *huic* 28 *inſequentem* 29 *jungunt* (3) *MS. ibi* es *pro* inveniris.

In finem, filiis Core, Psalmus.

Beda.

Sensus mysticus. Tituli hujus verba cuncta trahunt ad Dominum, illiusque cruore redemptos.

Per totum psalmum verba sunt omnipotentis Filii. In prima sectione narrat qualia dicturus vel daturus sit fidelibus tempore Incarnationis suæ: *Audite hæc omnes gentes* & cetera. In secunda, quæ sunt stultis ventura: *Cum viderit [sapientes morientes.]* In tertia, quæ justos impiosque sequutura sunt: *Sicut oves in inferno positi sunt.* In quarta commonet suos ne timeant divites sæculi, qui omnia bona sua cum luce relinquunt: *Ne timueris cum dives factus fuerit homo* & cetera.

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis.* Divini judicii doctrina.
S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 AUDITE HÆC omnes gentes;
2 auribus percipite omnes qui habitatis orbem,
† 3 quique terrigenæ & filii hominum,
4 simul [1] in unum dives & pauper.
† 5 os meum loquetur sapientiam;
6 & meditatio cordis mei prudentiam:
† 7 inclinabo in parabolam aurem meam;

8 ape-

In perpetuum decantandus Psalmus, datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core.

Procemium. PROPHETA. 1 *Populi omnes audite hæc quæ dicturus sum;* 2 *auribus ea percipite omnes habitatores orbis terræ;* 3 *audite, inquam, tam vos ignobiles terræ filii, quam vos nobilium filii hominum;* 4 *pariterque & dives & pauper audite.* 5 *os enim meum modo loquetur verba sapientiæ;* 6 *& diuturna cordis mei meditatio per os erumpens eloquetur documenta prudentiæ:* 7 *inclinabo & ego quoque aurem meam ad audiendum parabolicum gravissimumque*

* Communis exhortatio ad omnes homines dirigitur, ne sæculi divitias magni pendant, sed pro his potius si forte adfluant, Deo gratias referant, easque pro æterna requie dispensent. Item, *vox Ecclesiæ super Lazaro & divite purpurato.*

Psalt. Syr. Filiorum Corah. Prophetia de fortitudine gentium, & documentum judicii Divini. Vers. XLVI.

Psalt. Arab. & numerus vers. XL.

S. Hier. Istum Psalmum Spiritus sanctus per Prophetam in persona prædicatorum cantavit: vel ideo iste Psalmus eo quod doceat mundi divitias cum vanis honoribus spernendas, cavendas etiam serpentis astutias, & omnem orbem ad audiendum Dei verbum instanter admonet, dicens.

(1) *Vox* simul *ejus loci in Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli non legitur.*

8 aperiam in psalterio propositionem meam.
† 9 Cur timebo in die mala?
10 Iniquitas calcanei mei circumdabit me.
† 11 Qui confidunt in virtute sua;
12 & in multitudine divitiarum suarum gloriantur: ℣. 12. Job XXX. 25. Psal. LXI. 11. Marc. X. 24. I. Timoth. VI. 17.
† 13 frater non [1] redimit, redimet homo;
14 non dabit Deo placationem suam,
† 15 & pretium redemptionis animæ suæ.
16 Et laborabit in æternum; & vivet ※ adhuc ↓ in finem?
† 17 non videbit interitum, [2] cum viderit sapientes morientes? ℣. 17. Psalm. LXXXVIII. 49.
18 Simul insipiens & stultus peribunt;
† 19 & relinquent alienis divitias suas: ℣. 18. Eccl. II. 16. Apocal. II. 26.
20 ÷ & ↓ sepulchra eorum, domus illorum in æternum,
† 21 tabernacula eorum in progenie & progenie:
22 vocaverunt nomina sua ÷ in ↓ terris ÷ suis ↓
† 23 Et homo cum in honore esset, non intellexit:
24 comparatus est jumentis ÷ insipientibus ↓ & similis factus est ÷ illis ↓

† 25 Hæc

que sermonem: 8 & cum psalterii sono musicisque modis depromam hoc problema meum & quæsitum * *9 Quare timebo in die calamitosa Judicii novissimi?* * Narratio.
10 Quia pœna iniquorum gressuum & actuum vitæ meæ me reum tunc circumstabit, ut effugere nequeam tribunal Dei. 11 Qui fiduciam habent in fortitudine sua; 12 & superbiunt & gloriantur in multitudine divitiarum suarum: 13 eos in illa die mala a calamitate non liberat frater & propinquus, multoque minus alius quilibet homo liberabit eos; 14 nec quisquam illorum sive fortium sive divitum dabit pro se quidquam, quo Deum sibi ipse placatum reddat: 15 neque pretium aliquod dare poterit, quo a morte redimat animam suam: 16 Quod & si laboraverit homo in sæculum, an vel sic & vivet adhuc in perpetuum? 17 an non experietur mortem etiam dives cum videat etiam sapientes homines mori? 18 Verum pariter cum sapientibus insipiens quoque ac stultus morte peribunt: 19 & ejusmodi insipientes relinquent divitias suas extraneis: 20 & sepulchra eorum erunt eis domicilia usque ad consummationem sæculi. 21 & ipsa sepulchra erunt eis habitacula in omnes subsecuturas ætates usque ad finem mundi: 22 licet appellaverint inaniter nominibus suis terras suas, ut sua nomina & titulos redderent immortalia. 23 Et ita homo cum in honore esset ad imaginem & similitudinem Dei creatus, non intellexit divina & quæ sibi futura essent post mortem: 24 præsentibus tantum belluino more intendens, com-

(1) *Iidem MSS. ibi*, redimet.
(2) *Ed. Oxon. facta heic distinctione.* 17 non videbit interitum, 18 cum viderit sapientes morientes.

† 25 Hæc via illorum, ſcandalum ipſis:
26 & poſtea in ore ſuo complacebunt.

DIAPSALMA.

† 27 Sicut oves, in inferno poſiti ſunt; [1] mors depaſcet eos:
℣. 28. I. Corinth. VI. 2. † 28 & dominabuntur eorum juſti in matutino:
29 & auxilium eorum [2] veteraſcet in inferno, a gloria eorum.
† 30 Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me.

DIAPSALMA.

† 31 Ne timueris cum dives factus fuerit homo;
32 & cum multiplicata fuerit gloria ejus:
℣. 33. Job XXVII. 19. † 33 quoniam cum interierit, non ſumet omnia;
34 neque deſcendet cum eo gloria ejus:
℣. 35. Deut. XXIX. 19. † 35 quia anima ejus in vita ipſius benedicetur.
36 confitebitur tibi cum benefeceris ei:
† 37 introibit uſque in progenies patrum ſuorum;
38 & [3] uſque in æternum non videbit lumen.
† 39 Homo cum in honore eſſet, non intellexit:

40 com-

comparavit ſe brutis pecudibus, & aſſimilatus eſt illis. 25 Talis vivendi ra-
tio offendiculum ipſis eſt & cauſa ruinæ: 26 & nihilominus poſt hæc facta ſtul-
tiſſime, de iiſdem rebus ore ſuo ſibi complacebunt & benedicent, quaſi bene
*prudenterque ſe geſſerint. * 27 Verum ejuſmodi ſtulti homines, ſicut ſtolidæ*
oves mactandæ ponuntur in macello, ita & ipſi poſiti ſunt in inferno, ubi mors
perpetua eos depaſcet ac vorabit in ſæcula: 28 & dominabuntur eis juſti cum
clarum mane illuxerit ſæculi futuri: 29 & adjutorium & robur eorum mun-
danum quo nitebantur, antiquabitur & deficiet in inferno; & a gloria illa ſua
temporaria expulſi ſunt tandem. 30 At de illius inferni poteſtate Deus ani-
*mam meam redimet & liberabit, cum ad ſe me aſſumpſerit in morte mea. **
31 Noli ergo commoveri & timere tibi, cum ditatus fuerit aliquis homo;
32 & cum multum aucta fuerit gloria domus & familiæ illius: 33 quia cum
ipſe morietur, non ſecum tollet quidquam ex omnibus quæ hic habet; 34 nec
in infernum deſcendet cum eo gloria domus ejus: 35 nam animus ejus in hac
tantum ipſius vita ſe bene felicem prædicabit. 36 qui dives tunc ſolum lauda-
bit te o homo cum ipſi benefeceris: 37 ſed demum tandem moriens intrabit ad
generationem patrum ſuorum jam mortuorum; 38 & in æternum uſque lucem
non videbit nec præſentis vitæ nec futuræ. 39 Homo cum in honore eſſet ad
imaginem & ſimilitudinem Dei creatus, non intellexit divina & quæ ſibi fu-
tura

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

** Pauſatio &c.*

(1) *Rurſus eadem editio Oxon. facta nova diſtinctione:*
27 ſicut oves in inferno poſiti ſunt:
28 mors depaſcet eos.

(2) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.* veteraſcet.

(3) *Expungenda ex noſtris MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli ejus loci copula* &.

40 comparatus est jumentis ÷ insipientibus ⁝ & similis factus est [1] ÷ illis ⁝

tura essent post mortem : 40 præsentibus tantum belluino more intendens, comparavit se brutis pecudibus, & assimilatus est illis.

ORATIONES.

1 REple Domine os nostrum sapientia tua, ut memores te hominem factum, nosque redemisse de tartaro, mereamur vultus tui lumine decorari. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per. MSS.

2 AUdiant te Domine omnes gentes, & dives simul ac pauper aurem tibi cordis accomodent: neque timeamus in die mala; neque fidei honore relicto, jumentis insipientibus comparemur; ut te solum intelligentia nostra adsequens ambiat, quem æterno in gaudio cum Sanctis omnibus laudans, præmia sempiterna suscipiat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 80.

3 AUdiant simul te Domine omnes gentes, & dives ac pauper aurem tibi cordis [2] accomodent; ibique omnium ad fidem præparetur auditio, quo salvandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 9. 137. 140 243.

4 APeriat, quæsumus Domine, os nostrum sapientia; & corde meditemur, & lingua loquamur prudentiam: & ne jumentis insipientibus comparemur, disciplinis divinæ legis erudiamur; ut te solummodo intelligentia nostra adsequens ambiat, quem æterno in gaudio cum Sanctis omnibus laudans, præmia sempiterna suspiciat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 49.

5 AUdiant simul te Domine suæ salutis auctorem & dives ac pauper; mandatis tuis aurem accommodent, simul audiant simulque concurrant, ne schismatum & hæresum errore * sejunctis, aliis sint præcepta vitalia odor vitæ in vitam; & aliis odor mortis in mortem: idcirco Domine & adversos collige; & * conjunctos non sinas dirimi ab unitate Ecclesiæ; ibique omnium ad percipiendam fidem præparetur auditio, * quo salvandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 256. * *ibi*, sevincti. * *ibi*, convictos. * *ibi*, quia.

6 TE Domine deprecamur, ut ipse nobis tribuas intellectum, ut dum ea quæ videntur abjicimus; illa quæ non videntur adipisci mereamur. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *Postremam illam obeli notam omittunt iidem nostri MSS.*
(2) *fol.* 137. *ibi* accommendent.

Psalmus Asaph.

Beda.

Sensus mysticus. *Asaph* filius fuit Barachiæ de familia Gerson filii Levi, qui in Paralipomenon legitur electus inter quatuor Cantorum magistros, ut instrumentis musicis Domino psalmos resonaret, qui non auctor psalmi hujus, sicut & de aliis dictum est, sed [1] musicus egregius existens, in hoc tamen titulo meruit ob significationem sui nominis adhiberi; interpretatur enim *Synagoga*: sed hic illa *Synagoga* fidelis loqui intelligenda est, quæ & venturum Christum credidit, & venientem libentissime suscepit. Sciendum plane quod hic psalmus utrumque Domini prophetet adventum.

In prima sectione fidelis *Synagoga* loquitur, quæ nunc est in populis Christianis, de primo secundoque adventu Domini Christi: *Deus deorum Dominus locutus est; & vocavit terram*. In secunda, Dominus Deus Jesus Christus ipse commonet populos, ut victimis pecudum derelictis, sacrificium laudis immolent: *Audi populus meus* [*& loquar*] &c. In tertia, *Synagoga* reloquitur, imputans peccatoribus nequitias suas: *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitias meas? & assumis testamentum meum per os tuum?*

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Avocatio a sacrificiis legis Moysi, & introductio ritus [*al.* legis] Testamenti novi.

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 DEUS DEORUM Dominus locutus est, & vocavit terram,

† 2 a solis ortu usque ad occasum.

ↄ. 3. Psal. XLVII. 4. 3 Ex Sion, species decoris ÷ ejus ‡ † 4 Deus

Psalmus inspiratus aut ad cantandum traditus
Asapho Levitæ primicerio Cantorum:

PROPHETA. 1 *Dominus qui est Deus omnium judicum, qui dii quidam terrestres appellantur, locutus est; & ad judicium suum vocavit habitatores terræ, 2 ab oriente trahens omnes usque in occidentem. 3 Ex superna Sion appare-*

* In priore Psalmo ad omnes homines sermonem direxit, nunc ad Judæos loquitur consternare volens, & emendare peccantes, qui virtutum negligentes solas curarent hostias, quod totum exequitur terribiliore suggestu quasi tribunal judiciale describens, ut sit tota compellatio Dei plena terroris. Item, *legendus ad Evangelium Matthæi*.

Psal. Syr. Dictus ab Asaph Propheta de Sacrificiis legalibus Testamenti Mosis, deque cessatione eorum: Nos vero commonet, quod nisi exequamur ejus mandata, erimus ei abominandi, eo quod negligamus libros spirituales: Vers. XL.

Psalt. Arab. Vers. XLVII.

S. Hieron. Psalmus discernit justos ab impiis, cælestes a terrenis, sanctos a peccatoribus, protestatur in quo non Propheta se locutum, sed ipsum Dominum pronunciat dicens.

(1) *MS. ibi* mysticus *loco vocis* musicus.

† 4 Deus manifeste veniet ; [1] Deus noster & non silebit .
† 5 ignis in conspectu ejus exardescet : ℣. 5. Psal. XCVI. 3.
6 & in circuitu ejus , tempestas valida .
† 7 Advocabit [2] cælum desursum ℣. 7. Deuter. XXX. 19. XXXII. 1. Psal. LXXV. 9. Isai. I. 2.
8 & terram , discernere populum suum .
† 9 Congregate illi Sanctos ejus ,
10 qui ordinant testamentum ejus super sacrificia .
† 11 & annunciabunt cæli justitiam ejus : [3] ℣. 11. Psal. XXI. 32. XCVI. 6.
12 quoniam Deus judex est . ℣. 12. Ps. LVII. 12.

DIAPSALMA.

† 13 AUDI populus meus , & loquar ; DEUS. ℣. 13. Ps. LXXX. 9.
14 Israel , & testificabor tibi :
15 Deus Deus tuus ego sum .
† 16 Non in sacrificiis tuis arguam te :
17 holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper .
† 18 Non accipiam de domo tua vitulos ; ℣. 18. Michea VI. 6. 7.
19 neque de gregibus tuis , hircos :
† 20 quoniam meæ sunt omnes feræ silvarum ,
21 jumenta in montibus ÷ & : boves .
† 22 cognovi omnia volatilia cæli :

33 &

apparebit species pulchritudinis ejus : 4 Deus enim manifeste cum gloria ac majestate veniet : nec diu Deus hic noster tacebit ; sed cito peccata redarguet ac vindicabit . 5 ignis coram eo ardebit , mundumque exuret : 6 & circa ipsum valida tempestas erit : 7 Advocabit in testes justitiæ suæ , cælum desursum 8 ac terram , ut dijudicet populum suum . 9 Congregate ergo ad eum , o Angeli , cunctos fideles qui sanctimoniam vitæ profitentur , 10 quique disponunt & feriunt pactum cum eo super offerendis sacrificiis . 11 & tunc cælites ipsi annunciabunt ejusdem Dei justitiam ; 12 nam Deus est judex qui nec falli potest nec fallere . DEUS JUDEX . *13 Popule mi ausculta , & ego ad te loquar ; 14 Audi popule Israelitice , teque contestabor : 15 Deus Deus tuus ego solus sum . 16 Non propter carnalia sacrificia tua neglecta , te nunc arguam : 17 nam sacrificia illa tua in quibus victima tota crematur , sunt coram me perpetuo . 18 Non ego suscipiam tamquam rem non meam vitulos domus tuæ , quos mihi sacrificaveris ; 19 nec gregum tuorum hircos quos mihi immolaveris , suscipiam quasi antea mei non fuissent : 20 mea sunt enim animalia omnia silvarum : 21 meæ sunt pecudes in montibus ac boves ; 22 novi ego*

Z 2 *mei*

(1) 4 Deus manifeste veniet ,
5 Deus noster & non silebit .
Ita Ed. Oxon. una cum Vat. 341. & 342. qui postremi nostros deinde versus 5 , & 6 in unicum redigunt .

(2) *Codd. S. Pauli , & B. 6. Orat. illic ,* advocavit .

(3) *Vat. 341. , & 342. unico versu exhibent , qui nobis sunt* ℣℣. *11 , & 12.*

23 & pulchritudo agri mecum eſt .
† 24 ſi eſuriero , non dicam tibi :
℣. 25. 25 meus eſt enim orbis ÷ terræ ⁏ & plenitudo ejus .
Pſal. XXIII. 1. † 26 numquid manducabo carnes taurorum ? [1]
27 aut ſanguinem hircorum potabo ?
℣. 28. † 28 Immola Deo ÷ ſacrificium ⁏ laudis :
Oſee XIV. 3. Hebr. XIII. 15. 29 & redde Altiſſimo vota tua .
℣. 29. Pſal. LV. 13. LX. 9. LXV. 13. † 30 ※[2] & ⁏ invoca me in die tribulationis :
CXV.* 14. 18. ℣. 30. Iob XXII. 27. 31 eruam te ; & honorificabis me .

DIAPSALMA.

Propheta . † 32 PECCATORI autem dixit Deus :
DEUS. 33 QUARE tu enarras juſtitias meas ?
34 & aſſumis teſtamentum meum per os tuum ?
† 35 tu vero odiſti diſciplinam : [3]
36 & projeciſti ſermones meos retrorſum .
† 37 Si videbas furem , currebas cum eo :
38 & cum adulteris portionem tuam ÷ ponebas ⁏
† 39 os tuum abundavit malitia ;

40 &

mei juris eſſe aves omnes in aereo cælo volitantes : 23 & quicquid pulchrum eſt in quovis agro , meum eſt & in poteſtate mea . 24 ſi fieri poſſet ut ego eſurirem , non dicerem tibi ut dares mihi aliquid ad edendum ; 25 meus enim eſt totus orbis terræ , & mea ſunt omnia , quibus ipſe mundus plenus eſt . 26 numquid ego comeſurus ſum carnes taurorum quos mihi immolas ? 27 aut hircorum ſanguinem bibiturus , quem in libaminibus victimarum mihi offers ? 28 Ergo potius mihi offer ceu ſacrificium ſpirituale , laudem gratiarumque actionem ex intimo corde tuo : 29 mihique Altiſſimo tua redde & imple vota quæ promiſiſti ut mihi cultum exhiberes & obedientiam . 30 & tunc cum vota perſolveris & laudem , me fidenter invoca in quovis tempore tribulationis tuæ : 31 & ego ex ea eximam te : meque magis ac magis tu glorificabis . PROPHETA . *32 Peccatorem autem Deus ita allocutus eſt .* DEUS *33 Ad quid & ob quam utilitatem tuam tu homo peccator ſemper narras & prædicas facienda juſta præcepta mea ? 34 & cur ſemper aſſumis in ore tuo legem meam , quam diſpoſui populo meo , facto fœdere cum eo ? 35 cum tu interim animo tuo odio habueris inſtitutionem vitæ bene moratæ : 36 & mea verba ac juſſa contemnendo projeceris poſt tergum tuum . 37 Tu ſi furem aliquem videbas , ſtatim conſentiens una cum eo currebas ad furandum : 38 & una cum iis qui alienas ſolent uxores ſtuprare , partem tuam ponebas , ſocius eorum factus & particeps . 39 os tuum abun-*

(1) *Iidem Vat. ſimul heic jungunt ℣℣. 25. , & 27.*
(2) *Eo aſteriſco carent Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.*
(3) *Noſtros hoſce verſiculos 35 & 36 unico exhibent Vat. 341 & 342.*

40 & lingua tua concinnabat dolos.
† 41 ſedens, adverſus fratrem tuum loquebaris:
42 & adverſus filium matris tuæ, ponebas ſcandalum.
43 Hæc feciſti, & tacui.
† 44 exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis:
45 arguam te; & ſtatuam contra faciem tuam.
† 46 INTELLIGITE hæc, qui obliviſcimini Deum: Propheta.
47 ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.
† 48 SACRIFICIUM laudis honorificabit me: DEUS.
49 & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei.

abundanter plenum erat maledicentia: 40 *& lingua tua artificioſe aptabat fraudem ad decipiendum.* 41 *cum aliis improbis ſedens detrahebas de fama fratris & cognati tui:* 42 *& contra ipſum quoque fratrem tuum uterinum fabricabaris opprobrium; & ita ponebas ei offendiculum in quod impingeret inopinate,* 43 *Hæc tu mala feciſti; & ego nuncuſque diſſimulavi tacens.* 44 *exiſtimaſti per ſummam iniquitatem futurum me ſimilem tui, ac probaturum mala tua:* 45 *ſed demum tandem coarguam te; tuaque peccata proponam atque conſtituam ante oculos tuos.* PROPHETA 46 *Intelligite hæc vos qui obliviſcimini Deum, & ſecure peccatis ac ſi Deus non eſſet:* 47 *ne aliquando ille vos inopinate a præſenti vita rapiat ad mortem æternam; cum & non ſit qui vos liberet a petenti manu Dei.* DEUS. 48 *Sacrificium ſpirituale laudis gratiarumque actionis me apud homines glorificabit:* 49 *& in eo genere ſacrificii ſpiritualis eſt via, qua demum ejuſmodi immolanti oſtendam atque exhibebo ſalutem illam meam ſummam ac ſempiternam in cælo.*

ORATIONES.

1 DEorum Domine te rogamus, uti nos ſuſcipias in ſacrificium laudis; quo ſine onere peccati tuas juſtitias enarrantes, iter illud, quo ſalutare tuum oſtenditur, gradiamur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum. MSS.

2 DEus qui manifeſte ad judicium venturus eſſe crederis, manifeſtam potentiam in nobis oſtende tuæ ſalvationis, ut qui terribilis ſuſtineris; mitiſſimus cum * adveneris, ſentiaris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 9. 12. * *al.* veneris.

3 DOmine qui manifeſtus crederis in judicio cum majeſtate venturus, miſericordia tua a peccatis eripias, ne nos juſtitia ſimul cum peccatoribus pertrahat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. fol. 254.

4 INvocamus te Domine in die tribulationis ut nos eripias, fideique nutrimentis & nos creſcere facias, ut quod mente proficimus, tibi ſerviat; & uſus noſtræ actionis, laus ſit tui perpetim nominis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 262.

y Chri-

BENEDICTIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

5 CHristus Dei Patris Filius nobis præstare dignetur, ut discreti a paleis, impleti fructu sanctificationis, offeramus ei sacrificium laudis; ut ipso illuminante, intelligere mereamur viam nostræ salutis. *Amen*.

PSALMUS L.

* II. Reg. XII. 1.

*In finem: Psalmus David: * cum venit ad eum Nathan Propheta quando intravit ad Bethsabee.*

Beda.

Historia quidem nota est: *David* Regem concupita & rapta & constuprata *Bethsabee*, virum ejus Uriam gladio Ammonitarum peremisse; sed cognita per *Nathan Prophetam* culpa, mox pœnitentiæ lacrymis quod deliquerat abluisse. Ubi maxime notandum est, ideo sanctissimos quosque viros in talia nonnunquam cadere permissos; eorumque & culpas & pœnitentiam Scripturæ inditam, ut nobis infirmis & longe post eorum vestigia jacentibus, & in eorum casu, cautelæ timor commendetur; & in eorum correctione exemplum pœnitentiæ & spes vitæ detur.

Sensus mysticus.

Sed quia Sanctorum gesta etiam sinistra, mysterium nostræ salutis operantur; *David* Christum significat; *Bethsabee* quæ *Puteus saturitatis* interpretatur, Ecclesiam præfigurat; *Urias*, qui interpretatur *Lux mea Dei*, diabolum demonstrat, qui *lucem sibi Deitatis* usurpare quærebat; sed a Domino prostratus, mundi regnum amisit, Ecclesiamque fidelium ei regendam dimisit.

Quinque membris est psalmus iste discretus: Prima est satisfactio perfectissimæ humilitatis: *Miserere mei Deus*. Secunda, confidentia misericordiæ cælestis: *Asperges me hyssopo*. Tertia, petit Dominum a suis peccatis aspectum avertere: *Averte faciem tuam a peccatis meis*. Quarta, dicit omnes peccatores ad desiderium supplicandi magis ac magis animandos, si tam ingens illi remitteretur iniquitas ejus: *Docebo iniquos vias tuas*. Quinta parte, causa memoratur Ecclesiæ, quæ per ejus erat semen in adventu Domini construenda: *Benigne fac Domine* & reliqua: ubi jam lætus altari ejus offerendos vitulos pollicetur. Sic & supplicatio devota concluditur; & venturæ salutis gaudia nunciantur.

In feriis ad Matutinũ. *Eusebius Cæsariensis*. Doctrina confessionis.
S. Athanasius. Psalmus in confessione. *

Psal-

* Sub occasione pœnitentiæ qualiter populus in Babylone captivus pœnitere debeat ostendit. Item, *in Actus Apostolorum ubi Paulus eligitur, & vox Pauli pœnitentis*.

Psalt. Syr. Davidis cum peccavit & occidit Uriam. Nobis autem significatur documentum, & confessio. Vers. XLI.

Psalt. Arab. Davidi, quem dixit cum interfecit Uriam & venit ad eum Nathan Propheta, eumque ob id corripuit. Vers. XXII.

S. Hieron. Iste quinquagesimus Psalmus vocem continet pœnitentis personæ, ostendens, ut qui ceciderit in crimine, confitendo mala sua redeat ad salutem.

Psalmus IV. pœnitentialis ad supplicandum.

1 MISERERE MEI DEUS SECUNDUM [1] ÷ magnam ‡ Propheta.
misericordiam tuam:

† 2 ÷ & ‡ secundùm multitudinem miserationum tuarum dele ℣. 2. II. Reg. XI. 4.
iniquitatem meam.

† 3 amplius lava me ab iniquitate mea:

4 & a peccato meo munda me.

† 5 quoniam iniquitatem meam ego cognosco:

6 & peccatum meum contra me est semper;

† 7 tibi soli peccavi, & malum coram te feci.

8 ut justificeris in sermonibus tuis; [2] ℣. 8. Rom. III. 4.

9 & vincas cum judicaris.

† 10 Ecce ÷ enim ‡ in iniquitatibus conceptus sum:

11 & in peccatis concepit me mater mea.

† 12 Ecce enim veritatem dilexisti:

13 incerta & occulta sapientiæ ÷ tuæ ‡ manifestasti mihi.

† 14 Asper-

Psalmus in perpetuum decantandus, Davidi inspiratus, cum ad eum venisset Nathan Propheta, posteaquam ingressus fuerat ad Bethsabee uxorem Uriæ.

PROPHETA. 1 *Miserere mei Deus pro magna misericordia tua:* 2 *& juxta multitudinem illam miserationum tuarum tot tantisque peccatoribus exhibitarum, dele iniquitatem hanc meam.* 3 *me plus plusque lava a maculis iniquitatis meæ;* 4 *& a meo me peccato purga.* 5 *nam sero licet, ecce jam agnosco ego meam illam iniquitatem atque confiteor:* 6 *& peccatum illud meum jugiter est coram oculis mentis meæ illudque dolenter considero;* 7 *scilicet quod in te Deum solum & verum peccaverim, contemnendo mandata tua, & quod malum illud coram te omnia aspiciente fecerim, turpissima contumelia in te.* 8 *sed miserere, quæso, dele, lava & munda me: nam inde fiet ut tu justus & verax appareas in verbis tuis, quibus veniam promisisti peccatoribus ad te conversis* 9 *& ita fiet ut tu vincas causam, si judicium de te fieret ab hominibus an servans esses promissi.* 10 *Miserere mei, nam ecce ego ab exordio ipso mei cum iniquitatum omnium prima & originali conceptus sum, factusque sum pronus ad peccandum:* 11 *& mea me mater concepit atque peperit vitiatum & corruptum originali peccato, quod caput & fons est omnium peccatorum:* 12 *nam & ecce tu solitus fuisti semper diligere veracem ex intimo corde confessionem peccatorum:* 13 *qui mihi ingrato manifestaveras olim etiam incognita illa*

(1) *Hujus Psalmi 50 versuum distinctionem vix ab illa Vulgatæ nostræ diversam videmus in MSS. Vaticanis 341, & 342. solus postremus hicce 342 additis deinde numericis notis minio tinctis nostram & Angliæ celebris MS. partitionem signat. Quod licet secundis curis factum nobis videatur, non tamen sequiori ævo.*

(2) *Et Grabeus 8 huic versiculo insequentem 9 jungit.*

℣. 14. Levit. XIV. Numer. XIX. ℣. 15. Isai. I. 18.

† 14 Asperges me hyssopo, & mundabor:
15 lavabis me, & super nivem dealbabor.
† 16 Auditui meo dabis gaudium & lætitiam:
17 & exsultabunt ossa humiliata.
† 18 Averte faciem tuam a peccatis meis:
19 & omnes iniquitates meas dele.
† 20 Cor mundum crea in me Deus:
21 & spiritum rectum innova in visceribus meis.
† 22 Ne projicias me a facie tua:
23 & spiritum sanctum tuum ne auferas me.
† 24 Redde mihi lætitiam salutaris tui:
25 & spiritu principali confirma me.
† 26 Docebo iniquos vias tuas:
27 & impii ad te convertentur.
† 28 Libera me de sanguinibus Deus Deus salutis meæ:
29 ÷ (1) & ⁝ exsultabit lingua mea justitiam tuam Domine.
30 Labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam:
† 31 quo-

illa & arcana decreta sapientiæ tuæ. 14 *Asperge tu me Domine intima aspersione, ceu externo illo Sacerdotali hyssopo tincto in sanguine, & ita ego mundus ero:* 15 *lava tu me intime; & ego plus quam sit alba nix, dealbatus efficiar.* 16 *Auditum mihi facito gaudium & lætitiam.* 17 *& ossa & robora mea depressa atque confracta, tunc ex diffuso gaudio exsultabunt.* 18 *Verte faciem tuam a respiciendo peccata mea:* 19 *omnesque iniquitates meas funditus absterge.* 20 *Crea mihi tu Deus animum mundum remota sorde peccati:* 21 *& intra viscera mea, ablata distortione, spiritum directum & stabilem renova.* 22 *Ne me projicias velut iratus a præsentia tua:* 23 *& Spiritus sancti tui inspirationes & afflatus ne auferas a me.* 24 *Restitue mihi lætitiam illam quam habueram de salvatione a te mihi conferenda.* 25 *& Spiritus sancti potenti dono, quod regendæ animæ meæ regium principatum teneat, me infirmum fac firmum ne rursus cadam.* 26 *Si tecum in gratiam reconciliabor, docebo ego meo exemplo & scripto hoc, peccatores alios vias rationesque redeundi ad te per pœnitentiam:* 27 *& ita impii abs te alieni revertentur ad te.* 28 *A reatu homicidii quo sanguis Vriæ jussu meo effusus est, libera me Deus Deus salvator meus.* 29 *& cum a tanto reatu me absolveris, lingua mea cum exsultatione laudabit justitiam tuam, qua homines ex injustis justos facis.* 30 *Domine rursus aperi labia mea dando novam materiam te laudandi nova hac reconciliatione: & os meum animo grato annunciabit omnibus laudem tuam potius, quam externum*

(1) *Copulam* & *heic omittit B. 6. Orat. Praterea insequentem proxime vocem* Domine *qua versus præsens nobis concluditur, a Vatic.* 341. *&* a *Grabeo rejicitur ad initium* ℣. *insequentis*. Domine labia mea aperies &c.

† 31 quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique:
32 holocaustis non delectaberis.
† 33 sacrificium Deo, spiritus contribulatus.
34 cor contritum & humiliatum Deus non despicies:
† 35 Benigne fac ÷ Domine ; in ÷ bona ; voluntate tua Sion;
36 ut [1] ædificentur muri Jerusalem.
† 37 tunc acceptabis sacrificium justitiæ
38 oblationes & holocausta:
39 tunc imponent super altare tuum vitulos.

†. 30. Psal. XXXIX. 7. XLIX. 8. 14. Isai. I. 11. Jere. VII. 22.
†. 35. Isai. LVII. 15. LXVI. 2.

ternum tibi offeram sacrificium. 31 nam si pro expiatione peccati potissimum voluisses & exegisses sacrificium aliquod externum, obtulissem sane illud: 32 sed sacrificia illa etiam in quibus victima tota crematur, non per se tibi placent, nec iis solis tu delectaris. 33 sacrificium autem tibi Deo gratum principaliter est spiritus & animus hominis seipsum affligens & confringens præ dolore peccati. 34 animam sese dolore confringentem & conterentem, seseque reatus sui confessione humili dejicientem tu Deus nunquam es aspernaturus: 35 Tandem Domine pro bona tua voluntate benefac quoque civitati huic Sion, ne propter me regem ejus peccatorem deseras eam: 36 quin sicuti cœptum est, fac ut extruantur & ad perfectionem usque perducantur muri ejusdem civitatis Jerusalem. 37 Tunc cum benefeceris & mihi & civitati huic, resque omnes fuerint tranquillæ atque pacatæ, acceptum habebis sacrificium quodvis justum & rectum; 38 & oblationes acceptabis & holocausta: 39 & illo tunc tempore beneficentiæ tuæ Israelitæ omnes ex fide ac pietate animi sui vitulos tibi immolandos imponent super istud altare tuum hujus civitatis tuæ sanctæ Jerusalem.

ORATIONES.

MSS.

1 PRofluæ miserationis ineffabile nomen Trinitas Deus, qui humani pectoris antrum emundans vitiis, super candorem efficis nivis, innova, quæsumus, in visceribus nostris spiritum sanctum tuum, quo laudem tuam adnunciare possimus; ut recto principalique spiritu confirmati, mereamur æternis sedibus in Jerusalem cælesti componi. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 AVerte faciem tuam a peccatis nostris Domine, & omnes iniquitates nostras dele; remove ab oculis tuis malarum nostrarum facinus voluptatum; nostræque confessioni clementer tuum appone auditum: miserere, quæsumus, rogantibus nobis, qui propitius respicis in adversis; & qui desperatis cor pœnitens tribuis, * confessionibus nostris gloriæ tuæ præsta subsidium. Sed quia publicanus a longe stans & percutiens pectus suum, sola confessione purgatus est; similiter & nos peccatores exaudi, ut sicut illi * meritos petitionis suæ fructus donasti; ita & nobis

Breviar. Mozarab. fol. 39. 75. 94.

* al. ad confessionem gloriæ tuæ. al. ac confessionibus gratiā tuā. Sed.

* al. meri-to ...... fructum.

(1) *Cod. S. Pauli, & B. 6. Orat. mutata vocula ut ajunt;* & ædificentur; *Grabeus etiam eodem modo legit sed copulam & obelo resecat.*

nobis supplicantibus indignis servis tuis veniam digneris [1] impendere peccatis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 80. 3 EXaudi orationem nostram Domine, gemitusque nostros auribus percipe; nos enim iniquitates nostras agnoscimus; & delicta nostra coram te pandimus: tibi Deus peccavimus; tibique confitentes, veniam exposcimus: & quia recessimus a mandatis tuis, & legi tuæ minime paruimus; convertere Domine super servos tuos, quos redemisti sanguine tuo: indulge, quæsumus, nobis, & peccatis nostris veniam tribue; tuæque pietati misericordiam in nobis largiri dignare. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 82. 57. 4 MIserere [2] Domine miseris: & quia nostram agnoscimus miseriam, tuam præveniamus misericordiam: sit igitur vox confessionis prompta, [3] venia proxima; atque de tua propitiatione sit exauditio a te, ut nostra deleas universa peccata; & tribuas virtutem, per quam tua faciamus præcepta. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 115. 5 MIserator Domine secundum magnam misericordiam tuam nobis propitius miserere, ut quorum te non latent occulta, his de te confidentibus donetur misericordia manifesta: quique pro admissis interno rugitu gemimus; & pro remissione peccatorum nostrorum criminum suspiramus, non nos a facie tua projicias; sed tibi soli debita pietate ad indulgentiæ portum adducas. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

fol. 118. 141. 6 AVerte faciem tuam a peccatis nostris Domine, & omnes iniquitates nostras [4] delens, remove ab oculis tuis malarum nostrarum facinus * voluntatum; nostræque confessioni clementer tuum appone auditum: miserere quæsumus rogantibus nobis, qui propitius respicis in adversis: & qui desperatis cor pœnitens tribuis, a confessionibus nostris [5] nullatenus avertatur gratia tua. Sed quia publicanus a longe stans, & percutiens pectus suum, sola confessione purgatus est; similiter & nos peccatores exaudi, ut sicut illi merito petitionis suæ fructum donasti; ita & nobis supplicantibus indignis servis tuis veniam digneris impendere peccatis: ergo quia cordis contriti placaris sacrificio, tribue nobis hoc tibi offerri quod præcipis; & promereri indulgentiam, quam promittis. R. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* voluptatum.

7 Cor-

(1) *B. fol.* 39. impendi.

(2) *B. fol.* 57. Miserere nobis Domine miserere, ut qui nostram agnoscimus miseriam, tua nos præveniat misericordia: sit igitur vox &c.

(3) *B. fol.* 57. *illic* veniat *pro* venia: *&* *paullo inferius*: sit exauditio cito ut nostra deleas &c.

(4) *B. fol.* 141. dele.

(5) *B. eodem loco*, nullatenus avertaris. *Deinde mutato verborum ordine prosequitur*: Ergo quia cordis contriti placaris sacrificiis, tribue nobis hoc tibi offerri quod præcipis, & promereri indulgentiam quam promittis gratiæ tuæ. Sed quia publicanus a longe stans, & percutiens pectus suum sola confessione purgatus est; similiter & nos peccatores exaudi, ut sicut illi merito petitionis suæ fructum donasti; ita & nobis supplicantibus indignis servis tuis veniam digneris impendi de peccatis R. Amen &c.

7 COrdis nostri secreta, quæ quotidie curis carnalibus sordidantur, hyssopi verbi tui, omnipotens Deus, adsparsione mundentur, ut recedat a nobis callidus seminator, & Christus Dominus in nobis maneat consolator. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 126. 313.

8 MIserere nobis Domine secundum magnam misericordiam tuam, [1] ut unde nos erubescimus, tu indulgeas; & ea quæ egisse nos pœnitet, tu clementer ignoscas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 54. 131. 251.

9 DEus qui scelera nostra figmento operta denudas; qui incerta dubiis, & occulta conscii consueta pietate transducis; ut noxietate prodita, adspargas nos rore misericordiæ tuæ, & velut nive dealbemur vitæ correptione; averte quæsumus faciem tuam a peccatis nostris, & omnes iniquitates nostras delens, innova in visceribus nostris Spiritus tui sancti infusionem; quo tali inhabitatore gaudentes, aperiamus jugiter labia nostra ad annunciandam laudem tuam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 138. 139.

10 AGnoscentibus nobis iniquitates nostras, & propria tibi Domino pandentes piacula; ejulantes lacrymis, pectore verberato supplices oramus, ut avertas a nostris sceleribus faciem tuam; & deleas quæ gessimus cuncta peccata: crea itaque Deus in * corde nostro quod ames; & propitiatione solita dimitte, quod odis: ac si te crebro ad irascendum nostra iniqua exasperant vitia; tua te nobis placabilem reddat indulgentia copiosa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 59. 157. 171. 257.

* *al.* cordibus nostris.

11 MIserere nobis Domine secundum magnam misericordiam tuam; & ab errore resipiscentibus clementiæ tuæ aperi januam: tuarum itaque misericordiarum magnitudine non sinimur malorum nostrorum obrui depressione; nos enim iniquitates nostras agnoscimus; & per moles criminum commissorum in nostris oculis premimur te precari Domine: unde nos erubescimus, tu ignosce; & ea quæ egisse nos pœnitet, tu dele clementer. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 161.

12 TIbi soli peccavimus Domine, & malum coram te fecimus; cui quidem non celantur abscondita nostra, quæ cordis retinent claustra; & tamen erubescimus pandere, quod non timemus perpetrare. Sed tu Domine, qui non despicis pœnitentes, suscipe preces humilium; & veniam tribue peccatorum; ac per potentiam Trinitatis, rectitudinem qua gradiamur, doceat nos Spiritus sanctus, & ad sanctitatis gloriam pertrahat Spiritus rectus, atque ad justificationem principalis deducat Spiritus; ut unicæ virtutis immensa potestas, & Pater regat quos condidit, & Filius custodiat quos redemit, & Spiritus sanctus repleat quos creavit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 167.

13 CLamamus ad te Domine, miserere nobis; sana animas nostras, quia peccavimus tibi; tuum est enim nostri misereri [&] prærogare misericordiam; tuum est animæ vulneribus impendere curam, & in fol. 184.

(1) *B. fol.* 54. & unde &c.

in patefactis sceleribus debitam non éxserere vindictam, nec condignam in posterum rependere pœnam; da humilitatem, quam placatus inspicias, & accipe confessionem, ut peccata dimittas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 195. * *ibi*, pœnitentiam.

14 QUinquagesimum psalmum medicaminibus plenum * pœnitentiæ meditantes, tu Deus qui cuncta prospicis, & nostram linguam persolvas; ut sicut David post Uriæ Cethæi sanguinem fusum per cor contritum & humiliatum diluisti peccata, ita & nostra satisfactione digneris abluere delicta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 249.

15 SPiritus sancte qui ex Patre Filioque procedis, locupleta nos dono tuo benedictionis; quatenus spiritu principali confirmati, cælesti emissione mereamur quotidie liberari. Sit ergo super nos benedictio tua, eaque nos semper confirma per ineffabilem potentiam Trinitatis, ut inhabitet in nobis Spiritus sanctus; innovet Spiritus rectus; confirmet Spiritus principalis; atque unius * testimonium sit virtutis, ut confirmatos nos per Patrem, & innovatos per Filium, custoditos nos esse gaudeamus per Spiritum sanctum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *ibi*, testimonii.

fol. 33. 320. 387.

16 REdde nobis Domine lætitiam salutaris tui, quam amisimus inique gerendo, & prætermisimus negligendo: tu ad eam nos revoca, & eam nobis restaura, ut peccato expulso succedat justitia, & mœstitia repulsa, [1] adsit lætitia: da quæsumus hanc jocunditatem ut pervenire mereamur ad æternam salutem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 56. 87.

17 SEcundum multitudinem miserationum tuarum Domine dele iniquitates nostras, ut quia illæ nos aggravant, istæ nos erigant: cor contritum & humiliatum ne spernas in nobis; sed per ineffabilem potentiam Trinitatis inhabitet in nobis Spiritus sanctus; innovet Spiritus rectus; confirmet Spiritus principalis: atque unius testimonii sit virtus, ut confirmatos nos per Patrem, & innovatos per Filium, custoditos nos esse gaudeamus per Spiritum sanctum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 102.

18 HUnc psalmum medicaminibus pœnitentiæ plenum, vocibus tibi Domine lingua nostra persolvimus: postulamusque ut sicuti David post Uriæ Cethæi sanguinem fusum, per cor contritum & humiliatum diluisti commissa; ita quoque nostra Domine simili satisfactione dignare amputare peccata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 319. 323.

19 LAudet te Domine lingua nostra annunciando justitias tuas; & exsultent labia nostra præconio veritatis, ut non dissolvantur vaniloquio falsitatis, [2] sicque tibi confitendo, remissis criminibus in te exsultemus ut & in congregatione justorum sacro agmine decantantes, vitæ beatæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

20 Ne

(1) *B. fol.* 33. æterna adsit lætitia &c.
(2) *B. fol.* 323. ut qui tibi confitendo, remissis criminibus in te exsultamus in congregatione justorum &c.

20 NE projicias nos Domine a facie tua, neque auferas misericordiam tuam a nobis; ut quos reatus facinorum tenet obnoxios, miserationis tuæ clementia faciat absolutos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c. fol. 47. 60.

21 EXultent Domine labia nostra præconio veritatis, ut non[1] resolvantur vaniloquio falsitatis; sicque lingua nostra judicium veritatis loquatur, ut Christum tuum verum judicem[2] promptissima devotione laudet; atque ita præcepta tua assidue in nostro corde versentur, ut gressus nostri ab insidiosis decipulis minime supplantentur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 30. 34. 328.

22 AGnoscentes iniquitates nostras & scelera nostra, Christe Deus nostræ salutis, qui passionibus tuis nostrorum omnium passiones extinguis; tribue nobis famulis tuis Domine Jesu Christe indulgentiam criminum & remissionem peccatorum; & vitam æternam a te Domine consequi mereamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 218. *De Passione Domini*.

23 DEus qui semper quæ vera sunt diligis, & quæ sunt occultata tua sapientia, manifestas; qui virginalem uterum pro mundi salvatione ingredi dignatus es; adsparge nos hyssopo verbi tui; & munda nos ab iniquitatibus nostris, ut qui tibi soli peccavimus, & malum gessimus coram te, non iratus peccatis tribuas pœnam, sed propitius spiritum rectum qui te invocet in nostris infunde visceribus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 359.

24 NOS famuli tui supplices deprecamur [te] Domine Jesu Christe, ut pietatis consilio, magnis facinoribus nostris immensam misericordiam largiaris; nosque per contritionem cordis humiliati, mactando vitia, jugulando delicta, dignum tibi acceptabileque præpares holocaustum. Comment. hujus Psalm. &c. S. Hieronymi.

PSALMUS LI.

*In finem, intellectus, David: * cum venit Doeg Idumæus & nunciavit Sauli;* Venit David in domum Achimelech. * Reg. XXII. 9.

In Editione Romana, *In domum Abimelech*.

Beda.

Quia titulus juxta historiam notus est, breviter de allegoria dicamus: ideo enim *Intellectus* titulo inseritur, ut mysterium quærere non dubites; quia & ipse *David* suis calamitatibus admonitus, de Christo futurum *intellexisse* narratur. *David* ergo ut semper, Christus sit: *Saul*, Judæi persequentes: *Doec Idumæus*, qui interpretatur *Motus sanguineus*, Judas proditor: *Abimelech* Sacerdos, electi discipuli; apud quos Dominum & vidit tradiditque. Quidam dicunt *Doec* Antichristum esse, cujus membrum Judas extitit; quia sicut ille Sacerdotes octuaginta per- sensus mysticus.

(1) *B. fol.* 30, *ibi* revolvantur *pro* resolvantur. (2) *B. fol.* 30. *ibi* promptissime laudet.

peremit; sic & iste Martyres qui fidem resurrectionis tenent, sit occisurus.

In prima parte psalmi Propheta in Judam vel in Antichristum invehitur, ne se in flagitiis extollat; cui finis gravissimus restat: *Quid gloriaris in malitia?* & reliqua. In secunda dicit eum periturum ocyus, Sanctorum per omnia societate privandum: *Propterea Deus destruet te in finem.* In tertia Sanctos stupere dicit quando diabolum nunc in sæculo bacchantem, conspexerint in fine damnari: *Videbunt justi, & timebunt.* In quarta ipse Propheta sperat se cum Sanctis in beata vita beandum: *Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordia Dei* & reliqua.

Feria III. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Redargutio morum pravorum, & eorumdem finis.
S. Athanasius. Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 QUID GLORIARIS IN MALITIA, ÷ QUI :¹ POTENS ÷ ES :
† 2 in iniquitate? * tota die
3 injustitiam cogitavit lingua tua:
4 sicut novacula acuta fecisti dolum.
† 5 dilexisti malitiam super benignitatem:

6 ini-

Psalmus in perpetuum decantandus, plenus intelligentiæ, inspiratus Davidi, cum venisset Doeg Idumæus, & annunciasset Sauli Regi & dixisset ei: *David fugiendo a te, venit in domum Achimelech Sacerdotis; & ab eo accepit panes & gladium Goliath*. Ob quam Doeg proditionem Saul iratus, occidit primum quidem 85. Sacerdotes, deinde & cunctos Sacerdotalis civitatis Nobe viros, mulieres, parvulos, asinos & boves.

PROPHETA. 1 *Quare o proditor Doeg gloriaris in tua animi malignitate qui potens quidem factus es in regia Saulis, sed per iniquitatem?* 2 *in qua iniquitate fuisti per singulos dies;* 3 *lingua tua cogitatè locuta est quod erat injustum & insidias:* 4 *tamquam acuta novacula, quæ debeat radere barbam, & jugulum secet; sic tu præter exspectationem fecisti dolum:* 5 *dilexisti malum magis*

* Contra verba Rapsacis potest cantatum intelligi. Aliter, *vox Christi ad Judam traditorem*.
Psalt. Syr. Davidis, arguit in eo omnes mores pravos, & docet extirpationem eorum. Vers. xxi.
Psalt. Arab. Vers. xix.
S. Hieron. Psalmus vocem continet Prophetæ peccata Judaici populi exprobrantis ad ipsum enim loquitur dicens.

(1) *MS. S. Pauli misso ejus loci utroque obelo ait*: qui potens es iniquitate; *tum Vat. 341. & 342. ℣℣. 2. & 3. in unicum compingunt.*

6 iniquitatem magis, quam loqui æquitatem.

DIAPSALMA.

† 7 Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa.
† 8 Propterea Deus destruet te in finem:
9 evellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo;
10 & radicem tuam de terra viventium.

DIAPSALMA.

† 11 Videbunt justi, & timebunt: ✠. 11. Psal. LXIII. 10.
12 & super eum ridebunt ÷ & dicent ⁚
13 *Ecce homo, qui non posuit Deum, adjutorem suum:*
† 14 *sed speravit in multitudine divitiarum suarum:*
15 ÷ *& ⁚ prævaluit in vanitate sua.*
† 16 Ego autem sicut oliva fructifera in domo Dei: ✠. 16. Osee XIV. 7.
17 speravi in misericordia Dei in æternum & in sæculum ÷ sæculi ⁚
† 18 Confitebor tibi in sæculum, quia fecisti:
19 & exspectabo nomen tuum, quoniam bonum [1] est in conspectu Sanctorum tuorum.

magis quam bonum: 6 & dilexisti magis loqui quod injustum erat, quam quod justum & æquum. * *7 Dilexisti omnia verba, quæ possent præcipitare & demergere innocentes homines in mortem per tuam linguam dolosam. 8 At propter hæc Deus destruet te in sempiternum; 9 teque evellet de habitaculo tuo; 10 immo te tuamque stirpem radicitus evellet de terra viventium.* * *11 Videbunt hujus proditoris divinam ultionem homines justi, & magis timebunt Dominum judicem justum: 12 & super illum proditorem ridebunt & secum invicem dicent:* 13 Ecce quo tandem devenit homo iste proditor; qui spem suam totam non reposuit in Deo ut sibi ille esset adjutor; 14 sed potius spem suam posuit in multis divitiis suis: 15 seque contra innocentes validum ac potentem fecit per sua vana mendacia atque insidias. *16 At ego ab illo proditus, non ut ille eradicabor; sed firmissime radicabor in domo Dei ceu virens olea atque fructifera: 17 quia non in divitiis & mendaciis, sed in Dei misericordia spem meam posui: ibique ero in æternum usque & in omnia sæcula. 18 Profitebor igitur tibi Domine debitas laudes usque in æternum quod hæc justa judicia feceris: 19 patienterque posthac exspectabo Divinum Numen tuum auxilio mihi adfuturum: quia id beneficum & benignum est coram oculis Sanctorum tuorum, non in rebus vanis atque caducis sed in te Deo sperantium.*

** Pausatio aut immutatio musicæ cātilenæ inter psallendum.*
** Pausatio &c.*

ORA-

(1) *Verbum* est *ibi tacet Cod. B.6. Orat.*

ORATIONES.

MSS. 1 TOtius mundanæ vanitatis destructor, omnipotens Deus, fac nos in domo tua sicut olivam florere fructiferam, ut in tua misericordia sperantes, [1] ab iniquitatis maledicto salvemur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 169. 2 INgeniti Patris unigenitum Verbum, qui gloriantem contra te in malitia populum sustines, super eorum Regem confitentem te gregem salva fidelium; ut dum turba malorum tota die in lingua sua injustitias cogitat, plebs nomini tuo credula, cantica tibi deferat sine fine accepta. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 169. 3 DEus qui gloriantem contra te in malitia * discipulum pateris, da nobis sublimiter gloriari passionibus tuis; ut quem * malitia porrecti arcum doloris emisit; * sic spiculum vulneris in eo credulitas defigat voluntaria sua confessione. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *Ibi*, disciplinam. *De Passione Domini*.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. DEus nobis præstare dignetur ut ab omni dolo liberi, ab omni iniquitate mundati, Filium Dei æqualem Patri Spirituique sancto confessi, mereamur sicut oliva fructifera in Hierusalem cælesti plantari.

PSALMUS LII.

In finem, pro Maeleth, intelligentiæ, David.

In Edit. Rom. *Pro Amalech, intellectus, David.*

Beda.

1. Reg. XXX. Regum narrat historia cum *David* apud Achis exsularet, & cum eo descenderet in castra ad præliandum contra Saul, latrunculos *Amalech* vastasse civitatem Sicelech, raptisque *David* & sociorum ejus uxoribus filiis ac substantiis abiisse: & hoc comperto, *David* eos persequutus est; & inter convivia repertos internecioni dedit. *Intellexit* ergo *David* Christum de suo semine nasciturum, Gentiumque persecutionem contra Ecclesiam ejus, quasi *Amalech* contra Sicelech civitatem *David*, esse sævituram; sed easdem mox, ne animas quas de Ecclesia rapuerant, possent occidere, Christo victore prosternendas vel ad fidem scilicet, vel ad damnationem, & ideo recte titulus dicit: [2] *In finem*, *Amalech*, id est, in Christum pro Gentibus: *Intellectus David*, quia ipse *intellexit* quid hæc quæ gesserat, mysterii salutaris tenerent. *Amalech* interpretatur, *Populus lambens*; quia qui terrena nimium desiderant, ea jam ambiendo quasi *lambere* videntur: pro horum ergo conversione vel punitione psalmus iste formatur.

Sensus mysticus.

In

(1) *MS.* ab iniquitatibus maledicti salvemur. (2) *MS.* in finem pro Amalech.

In primo membro psalmi Ecclesia loquitur, increpans eos qui vel corde vel opere corrumpi non metuunt: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus*. In secundo, dicit eos recepturos mala quæ fecerint Christianis: *Nonne cognoscent omnes*, & cetera. In tertio, fideles monet æquanimiter sæculi ferre molestias, donec judicium majestatis adveniat; ubi beati omnes judicantur bona recipere: *Quis dabit ex Sion salutare Israel?*

Eusebius Cæsariensis. Salvatoris [*al.* salutis] apparitio: & atheismi amandatio. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus accusatorius impiorum & iniquorum. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. ℣. 1. Psalm. XIII.

1 DIXIT INSIPIENS IN CORDE SUO;
NON EST DEUS.
† 2 Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in iniquitatibus:
3 non est qui faciat bonum.
† 4 Deus de cælo prospexit super filios hominum,
5 ut videat si est intelligens ÷ aut : requirens Deum.
† 6 Omnes declinaverunt; simul inutiles facti sunt:
7 non est qui faciat bonum; non est, usque ad unum.
† 8 Nonne scient ÷ omnes : qui operantur iniquitatem?

Psalmus in perpetuum decantandus per chorum sive pro choræa; plenus intelligentiæ, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Homo stultus & amens cogitavit & dixit animo suo quod non sit Deus. 2 Sed & ceteri quoque homines per Adæ peccatum vitiati, se suasque vias valde corruperunt, abominabilesque Deo facti sunt ob iniquitates suas: 3 nec est quisquam hominum, qui suis viribus faciat id quod bonum est secundùm Deum. 4 Deus de cælo prospexit super filios hominum in terra, 5 ut videret si esset aliquis homo, qui intelligeret & agnosceret Deum, eique placere perquireret. 6 Et ecce vidit quod omnes homines deflexerint, & averterint se ab ipso; & cuncti pariter iniquitatibus adhærentes, inutiles effecti sint & inepti ad opera bona, Deo digna; 7 & quod non sit quisquam hominum, qui suis viribus faciat id quod bonum est secundùm ipsum Deum: & non sit talis, ne unus quidem. 8 Verum numquid non aliquando tandem*

* Et hic Psalmus Rapsacen percutit. Aliter, increpat Judæos incredulos operibus, negantes Deum. *Legendus ad Evangelium Matthæi.*

Psalt. Syr. De Achitophil, qui consilium dedit Absalomi, ut insequeretur Davidem Patrem suum eumque interficeret: at recidit scelus ejus in caput suum, ac mortuus est. Quod autem ad nos, innuit nobis revelationem Salvatoris, & libertatem a Populis Atheis. Vers. XVI.

Psalt. Arab. Davidis Prophetia de Babel, & de Sennacherib. Vers. XV.

S. Hier. Psalmus vocem continet Prophetæ peccatores atque impios increpantis.

† 9 Qui devorant plebem meam ut cibum panis, [1] Deum non invocaverunt:
10 illic trepidaverunt timore, ubi [2] non erat timor.
† 11 quoniam Deus diſſipavit oſſa eorum, qui hominibus placent:
12 confuſi ſunt; quoniam Deus ſprevit eos.
† 13 Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael?
14 cum converterit Deus captivitatem plebis ſuæ,
15 exſultabit Jacob ÷ & : lætabitur Iſrael.

tandem Deum agnoſcent omnes qui faciunt quod iniquum eſt? 9 *Qui populum qui mecum eſt, deprædantes devorant ac ſi famelici comederent eſcam panis, hi Dominum non invocaverunt in neceſſitatibus ſuis:* 10 *quapropter & vano quoque timore ibi timuerunt, exterriti ſunt atque obſtupuerunt; ubi vera timendi cauſa non erat.* 11 *& merito, nam conſuevit Deus diſperdere ac diſſipare robora vireſque ſtudentium placere ſibi & hominibus, & non Deo.* 12 *qui humani favoris ſpe tandem fruſtrati, pudore ac rubore ſuffuſi ſunt, eo quod Deus nihili fecerit, & projecerit eos.* 13 *O utinam quis det & emittat de monte Sion ſalvatorem Iſraelis!* 14 *nam cum Dominus captivum populum ſuum Iſraeliticum a prædatorum ſuorum captivitate in patriam reduxerit;* 15 *tunc Jacobi patriarchæ progenies exſultabit gaudio, populuſque Iſraeliticus lætabitur, ab omnium ereptus ſervitute malorum.*

ORATIONES.

MSS. 1 RESpiciens de cælo ſancto tuo Deus [3] piiſſime, pone terminum inſipientiæ noſtræ, ut a terroribus vanis eruti, tibi ſoli de puritate cordis integra placeamus. Per Dominum.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 2 SUpplices [te] deprecamur Deus, ut declinantes a loquacitate ſuperflua, te inſtruente intelligamus omnia in tua dominatione conſiſtere, qui digneris ablata captivitate vitiorum, erigere nos in libertatem virtutum.

PSALMUS LIII.

* 1. Reg. XXIII. 19. XXVI. 1.

In finem, in carminibus, intellectus, David. * *Cum veniſſent Ziphæi, & dixiſſent ad Saul*; Nonne David abſconditus eſt apud nos?

Beda.

Senſus myſticus. *Intellectus David*, accipiendus eſt ut ſupra; quia videlicet angoribus obſeſſus, ſed inopinate liberatus, quid Eccleſiæ Chriſti, cujus & ipſe membrum erat, venturum eſſet *intellexit*: & hunc eumdem *intelle-*

ctum

(1) *Ed. Oxon.*
9 Qui devorant plebem meam ut cibum panis,
10 Deum non invocaverunt.

(2) *B. 6. Orat.* ubi non fuit timor.

(3) *MS.* Reſpiciens de cælo ſancto tuo Deus inſipientiam noſtram, præſta ut a terroribus &c.

ctum suum *in carminibus*, hoc est, in maximis lætitiæ laudibus extulit; semper enim (ni fallor) Psalmi, qui *In carminibus* inscribuntur, exsultationem canentis inter adversa denunciant. *Ziphæi* interpretantur, *Florentes*; quod in hoc sæculo peccatoribus datum est, ubi ad tempus libertate perfida prosperari sinuntur; fidelibus e contrario contemptis, & impiorum obstinatione conclusis.

A *Saulis* periculo Propheta liberatus, per totum psalmum Domino gratias agit, quia ei *Ziphæorum* non potuit nocere proditio. In prima parte deprecatur, ne eum inimici fortissimi gravare prævaleant: *Deus in nomine tuo salvum me fac*. Secundo loco adversarios suos spirituali pietate supplicat debere converti: [*Ecce enim Deus adjuvat me*.] quod omnem convenit petere Christianum, ut a *florentibus* hujus mundi ita liberetur; quatenus eis conversionis gratia non negetur.

Eusebius Cæsariensis. Oratio ejus qui propter Deum exagitatur. [*al.* qui secundùm Deum decertat.] *Quotidie ad horam primam.*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

1 DEUS IN NOMINE TUO SALVUM ME FAC: Propheta.
2 & in virtute tua judica me.
† 3 Deus exaudi orationem meam;
4 auribus percipe verba oris mei:
† 5 quoniam alieni insurrexerunt adversum me; ℣. 5. ps. LXXXV. 14.

Bb2 6 &

Psalmus in perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, plenus intelligentiæ, inspiratus Davidi, quando cum ipse se abscondisset in deserto Ziph, venerunt Ziphæi, & prodiderunt eum Sauli Regi dicentes: *Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutissimis silvæ in colle Hachila, quæ est ad dexteram deserti? nunc ergo sicut desideravit anima tua ut descenderes, descende: nostrum autem erit ut tradamus eum in manus tuas.*

PROPHETA. 1 *Deus in divino tuo nomine atque auxilio salva me de manibus Saulis*: 2 *& in tua fortitudine fac pro me judicium, liberando me innocentem ab hoc persecutore meo*. 3 *Deus exaudi hanc orationem meam*; 4 *& præbe benignas aures supplicibus his verbis oris mei*: 5 *quia Ziphæi isti a me animo suo alieni, insurrexerunt adversum me*; 6 *& viri robusti animam vitamque*

* Ex persona Ezechiæ obsessi potest intelligi. Aliter, *vox Christi ad Patrem, vel cujuslibet fidelis auxilium Dei contra vitia flagitantis*.

Psalt. Syr Davidis, Cum misisset Joab, & exercitum suum ad pugnandum contra Absalom. Nobis vero est trophæum, & oratio ejus, qui a Deo custoditur. Vers. XIII.

Psalt. Arab. Perfectio laudum mentalium. Vers. XIV.

S. Hier. Psalmus orationem Dominici hominis continere dignoscitur formam servi accipientis, accedentisque ad Passionem in forma servi.

6 & [1] fortes quæsierunt animam meam;
7 & non proposuerunt Deum ante conspectum suum.
DIAPSALMA.
† 8 Ecce ÷ enim : Deus adjuvat me:
9 ÷ [2] & : Dominus susceptor est animæ meæ.
† 10 Averte mala inimicis meis:
11 ÷ [3] & : in veritate tua disperde illos.
† 12 Voluntarie sacrificabo tibi:
ỹ. 11. Psal. LI. 11. 13 ÷ & : confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.
† 14 quoniam ex omni tribulatione eripuisti me:
15 & [4] ÷ super : inimicos meos despexit oculus meus.

tamque mihi eripere quæsierunt: 7 teque justum judicem Deum non posuerunt ante oculos mentis suæ. * *8 Sed ecce Deus auxiliatur mihi: 9 & ex adverso illorum, Dominus est defensor animæ & vitæ meæ ne corruam. 10 Justo judicio tuo Domine avertes a me, & retorquebis in inimicos hos meos mala quæ in me cogitaverant: 11 & pro tua justitia & fidelitate veracium promissorum tuorum, funditus perde illos. 12 Id cum tu feceris, ego sponte promptoque animo tibi sacrificia offeram; 13 debitasque laudes profitebor Divino nomini tuo: & eo quod bonum sit ac per se amandum; 14 & præterea eo quod a tribulatione omni quacumque me liberaveris; 15 & oculus meus jam ab alto secure tutoque respexerit in inimicos meos divina ultione profligatos ac perditos.*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

ORATIONES.

MSS. 1 SAlvifica Domine Ecclesiam tuam, in tui nominis protectione fidentem, ut despectis inimicis, voluntaria te confessione magnificet. Per Dominum nostrum.

Brev. Mozarab. fol. 114. 2 SAlva nos Domine in tuo nomine, & libera in virtute; educ de tribulatione, & reple jocunditate, ne a salute nostra præsidium retrahas; & quo minus liberemur virtutem impendas, ut dum nobis salus tua præstatur ex munere, tibi gloria rependatur in laude, & nobis libertas contingat in requiem. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

3 Con-

(1) *Eo loci copulam præterit Cod. B. 6. Orat.*

(2) *Et obelum & copulam ibi tacent MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

(3) *Hujusce 11 versiculi & insequentis 13. obelos & voculas ipsis notatas omittunt Codd. B.6. Orat., & S. Pauli. Ad hæc ỹỹ. 11. & 12. nobis distinctos sublata distinctione unico versiculo exhibet Vat. 341. quod primo factum fuerat & in altero Vat. 342. sed deinde addita numeri nota nostram ille sequitur divisionem.*

(4) *Notandum illic obelum retinere Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli, licet primus ille Antiquarii oscitantia præseferat ÷ & : super &c.*

3 COncede Domine ut tuo noſtra ſalus perficiatur in nomine, noſque in virtute tua libera, quos propriis infirmitatibus præpedi os agnoſcis; ut tuum ſit omne quod ſumus, qui feciſti ex nihilo ut eſſemus. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] Fol. 137.

4 ADjuva nos Deus ſalutaris noſter, qui ſuſceptor es animarum noſtrarum, ut in nomine ſancto tuo lætemur; & qui cenſemur vocabulo Chriſti, mereamur ejus participio perfrui; ſicque æterna conſequamur gaudia, & præſentia ſuperemus adverſa; ut per omnia te laudemus, & te in nobis eſſe gaudeamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* Fol. 173.

5 SUpplices [te] deprecamur Domine Jeſu Chriſte ut tuo adjutorio ab inimicis ſalvati, a tribulationibus mundanis erepti, [te] caput noſtrum Dominum Jeſum Chriſtum, quem in cælis ſuſpicimus, mente & opere proſequamur. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LIV.

In finem, in carminibus, intellectus, David.

Beda.

In finem in Chriſtum: *In carminibus*, in gaudiis ſpiritualibus: *Intellectus David*, quia eum *intellexit* incarnandum, per quem ſe novit a tribulatione liberandum. Senſus myſticus.

Per totum pſalmum duobus *Diapſalmatibus* diſtinctum, verba ſunt Domini: In prima parte petit ne ſua in tribulatione poſiti deſpiciatur oratio, deprecans liberationis celeritatem, quam ex carnis infirmitate [1] probabatur expetere: *Exaudi Deus orationem meam*. Secundo loco, Judæorum deſtrui ſupplicat iniquitates, quoniam in civitate eorum erat contradictio veritatis: * *Præcipita Domine, & divide linguas eorum* & cetera. Tertio, dicit quæ obſtinatis Judæis pro ſuis ſceleribus noverat evenire. * *Veniat mors ſuper illos* & reliqua. Poſt hæc introducitur pia conſolatio, ne quis fidelium audita Judicis ſeveritate terreatur: [*Jacta in Deum cogitatum tuum*] & reliqua.

* *Caſſiod.* Exſpectabã eum.

* *Caſſiod.* Non eſt enim illis cõmutatio.

Euſebius Cæſarienſis. Manifeſtatio eorum quæ in Chriſtum audacter facta ſunt.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. * *Pſal-*

* *Feria IV. ad Vigilias.*

* Ex perſona Oniæ Sacerdotis ſponte Ægyptum petentis, Pſalmus iſte depromitur quando Jaſon propinquus ejus, ſed honoris & vitæ illius æmulus, ab Antiocho Seleuci filio Pontificatum redemit ea conditione, ut omnes Judæos in Gentilium ſcita traduceret: ipſe vero Onias conſtructo in Ægypto Altari, ritus ſacros, quos Hieroſolymis Jaſon prophanaverat cum Judæis, qui inveniri potuerant, Antiſtes devotus inſtauravit. Aliter, *fidelis quiſpiam contra vitia carnis & ipſam carnem deprecatur.*

Pſalt. Syr. Davidis, cum deploraret Abſalom filium ſuum, qui interfectus fuerat. Et prophetia de iis, qui ſævierunt in Chriſtum. Verſ. XLIX.

Pſalt. Arab. Perfectio in Laudibus Sanctorum. Verſ. XLIII.

S. Hier. Pſalmus vocem continet mediatoris, qui cum Deus eſſet formam ſervilem pro noſtra libertate ſuſcepit.

---

(1) *MS.* probatur.

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 EXAUDI DEUS ORATIONEM MEAM;
2 & ne despexeris deprecationem meam:
3 intende mihi, & exaudi me.
v. 4. Ps. LXXVI. 4. † 4 contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum
5 a voce inimici ÷ &: a tribulatione peccatoris:
† 6 quoniam declinaverunt in me [1] iniquitates; & in ira molesti erant mihi.
† 7 Cor meum conturbatum est in me; & formido mortis cecidit super me.
v. 8. 9. Ita distinguit cod. Alexandrinus. † 8 timor & tremor [2] venerunt super me;
9 & contexerunt me tenebræ.
† 10 & dixi: *Quis dabit mihi pennas* [3] ÷ *sicut*: *columbæ*; *&* *volabo & requiescam?*
† 11 Ecce elongavi fugiens; & mansi in solitudine.

DIAPSALMA. † 12 ex-

Psalmus in perpetuum decantandus cum instrumentis musicis carminum, plenus intelligentiæ, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Auribus percipe Deus orationem hanc meam;* 2 *& de-*
precationem hanc meam ne despicias: 3 *attende mihi oranti; meque deprecan-*
tem exaudi. 4 *quia valde sum contristatus & animo consternatus in assidua me-*
ditatione malorum quæ ego patior, de quibus jugiter mecum alloquor; & quia
conturbatus, ac metu & timore perfusus sum 5 *propter inimici vocem mihi*
minantem, & propter perturbationem ac persecutionem, qua me impius pecca-
tor affligit. 6 *nam hi inimici mei imposuerunt mihi iniquitates & crimina*
falsa: & cum ira, jampridem inveterato odio adversabantur mihi. 7 *Anima*
mea doluit & conturbata est in intimis vitalibus meis: & formido mortis irruit
super me: 8 *timor & tremor venerunt super me;* 9 *meque operuerunt te-*
nebræ mœstitiæ atque doloris. 10 *unde & dixi;* O quis mihi dederit alas
veloces ut sunt alæ columbæ; ut & hinc avolem in locum tutum, & ibi
quiescam securus? 11 *Ecce autem profugiendo procul abivi a meis, & in*
hoc

(1) *B. 6. Orat. minori numero*, iniquitatem. *Insuper Vat. 341, 342, & Ed. Oxon. Grabei facta distinctione:*
6 quoniã declinaverũt in me iniquitates,
7 & in ira molesti erant mihi.
8 Cor meum conturbatum est in me;
9 & formido mortis cecidit super me.
10 timor & tremor venerunt super me & contexerunt me tenebræ.
11 & dixi: quis dabit mihi pennas sicut columbæ,
12 & volabo, & requiescam.
13 Ecce elongavi fugiens & mansi in solitudine.
14 exspectabam eum qui salvũ me fecit
15 a pusillanimitate spiritus & tempestate.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* venit super me. *tum Cod. S. Pauli*, venit super me & contexit me tenebra.

(3) *Illic obelum negligit MS. S. Pauli, sed retinet B. 6. Orat.*

† 12 exſpectabam eum qui ſalvum me fecit a puſillanimita-
te ſpiritus & tempeſtate.
† 13 Præcipita Domine, divide linguas eorum:
14 quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in civitate.
† 15 die ac nocte circumdabit eam ſuper muros ejus:
16 iniquitas & labor in medio ejus & injuſtitia:
† 17 & non defecit de plateis ejus uſura & dolus. ỳ. 16. Jerem. VI. 6. 7.
† 18 Quoniam ſi inimicus [1] ÷ meus ⁝ maledixiſſet mihi,
ſuſtinuiſſem ÷ utique ⁝
† 19 & ſi is qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſ-
ſet, abſcondiſſem me forſitan ab eo.
† 20 tu vero homo unanimis, dux meus, & notus meus: ỳ. 20. Job XIX. 19. Pſal. XL. 10.
† 21 qui ſimul mecum dulces capiebas cibos;
22 in domo Dei ambulavimus cum conſenſu.
† 23 Veniat mors ſuper illos ÷ & ⁝ deſcendant in infernum
viventes:
† 24 quoniam nequitiæ in habitaculis eorum in medio eorum.
† 25 Ego ÷ autem ⁝ ad Deum clamavi; & Dominus ſal-
vabit me: † 26 ve-

*hoc deſerto ſum commoratus: * 12 ubi ſolum Deum exſpectabam, qui me ſalvaret a puſillanimitate, & procella ac tempeſtate tot tentationum atque terrorum. 13 Domine pro juſtitia tua demerge in profundum hos peccatores: eorumque linguas ac ſententias divide, ne inter ſe conſentiant in malum meum: 14 nam in eorum civitate iniquitatem contra jus fieri vidi, & contradictionem contra verum; 15 quæ die ac nocte indeſinenter circumibit in muris ejus: 15 in cujus civitatis medio iniquitas & labor fiet quo probi vexentur; & injuſtitia committetur: 17 nec de ejuſdem urbis latis viis ubi venalia venduntur, & commercia fiunt, uſura defuit & fraus. 18 Profecto ſi aliquis apertus inimicus meus probris ac maledictis me affeciſſet; ſuſtinuiſſem utique tolerantius: 19 & ſi aliquis qui me jampridem odiſſet, grandia calumniarum & minarum verba contra me dixiſſet; potuiſſem utique me abſcondere ab eo. 20 at tu o homo me maledictis ac probris affeciſti, & magna contra me mala dixiſti, qui paulo ante eras amicus meus unanimis, & dux & princeps a me conſtitutus, & notus meus ac familiaris; 21 qui una mecum pariter dulcorabas eſcas atque ſumebas; ac dulce ſecretum atque colloquium ego & tu communiter habebamus; 22 & ſimul quoque unanimiter ambulabamus in templo Dei. 23 Dignum ſane eſt ut ſuper ejuſmodi homines veniat mors repente: & ut abſorpti a terra, vivi deſcendant in infernum: 24 quia malitia eſt in his temporariis hoſpitiis & congregationibus eorum, & inter eos & in viſceribus ipſorum. 25 Ceterum ego in hac contriſtatione & tribulatione mea clamavi ad Deum, opem*

** Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Abeſt a MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. vox ipſa* meus.

† 26 vespere & mane & meridie narrabo, [1]
27 & annunciabo; & exaudiet vocem meam.
† 28 redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi;
29 quoniam inter multos erant mecum.
† 30 Exaudiet Deus: & humiliabit illos qui est ante sæcula:
DIAPSALMA.
† 31 non enim est illis commutatio: [2]
32 & non timuerunt Deum.
33 extendit manum suam in retribuendo:
† 34 contaminaverunt testamentum ejus:
35 divisi sunt ab ira vultus ejus; [3] & appropinquavit cor illius:
℣. 36. Psal. XXVII. 3. LXI. 5. † 36 molliti sunt sermones ejus super oleum; [3] & ipsi sunt jacula.
℣. 37. Ps. XXXVI. 5. I. Petri V. 7. † 37 Jacta super Dominum curam tuam; & ipse te enutriet:
38 non

opem ejus implorans: & ipse Dominus (uti spero) me salvabit a malo.
26 Vespere & mane & meridie totoque die pergam ei exponere 27 atque nun-
ciare miserias meas ac necessitates: & ipse Deus (uti confido) exaudiet assi-
duam hanc vocem meam, qua ipsum invoco. 28 ipse tandem reddita mihi pa-
ce & tranquillitate, animam meam redimet & liberabit ab istis appropinquan-
tibus mihi ut me opprimant: 29 nam cum bene multis conjuratis adversum
me erant. 30 Exaudiet ergo me Deus: illosque humiliabit qui est ante condita
*sæcula & manet in æternum. * 31 nam non est illis adversariis meis immuta-*
tio ulla a malitia ad bonitatem; 32 nec Deum timuerunt. 33 idcirco Deus
jam tetendit manum suam ultricem in retribuendo illis condigna supplicia:
34 eo quod profanaverint & violaverint pactum cum ipso Deo initum, legem
ejus prævaricando; 35 seseque diviserint a consideranda ira faciei ejusdem Dei
in peccatores; & eo quod cor animusque uniuscujusque illorum appropinquave-
rit mihi ad oppugnandum me injuste; 36 & cujusque illorum verba fuerint mol-
lia & lenia plusquam oleum, cum re ipsa ea sagittæ essent & lanceæ cum insi-
diis transfigentes. 37 Tu autem quisquis affligeris, projice super Dominum om-
nem sollicitudinem & anxietatem animi tui; & ipse Dominus te enutriet:
38 nec

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

(1) ℣℣. 26. & 27. *in unicum simul constituunt sicut & insequentes duos* 28 & 29. *Vat* 341, & 342. *At Ed. Oxon.*
26 Vespere & mane & meridie narrabo, & annunciabo,
27 & exaudiet vocem meam.

(2) *Vat.* 341. 342, & *ed. Oxon. unico versu.*
31 non enim est illis commutatio: & non timuerunt Deum.

(3) *Ed. Oxon.*
35 divisi sunt ab ira vultus ejus;
36 & appropinquavit cor illius.

(4) *Ed. Oxon.*
36 molliti sunt sermones ejus super oleum;
37 & ipsi sunt jacula.

38 non dabit in æternum fluctuationem justo.
† 39 Tu vero Deus deduces eos in puteum interitus.
† 40 viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos : ỹ. 40. Job XV. 32. XXII. 16. Prover. X. 27.
41 ego autem sperabo in te ÷ Domine ∶

38 nec enim sinet hominem justum inter persecutiones fluctuari semper : 39 At ipsos impios persecutores meos tu Deus deduces in puteum perditionis & gehennæ. 40 & viri quidem sanguinarii & fraudulenti, ut plurimum non pertingent ad dimidium dierum vitæ suæ, quos sibi promittebant : 41 ego autem spem omnem & fiduciam habebo in te Domine.

ORATIONES.

1 JEsu Domine, [1] qui ante sæcula cum Patre & Spiritu sancto manens, conditionemque humanam suscipiens, ab unanimo discipulo proditus, mortem subjisti pro perditis, exaudi orationem supplicum, & præsta ut te vespere, mane, meridieque laudantes, mereamur ab hujus sæculi tempestatibus defensari. Qui vivis, & regnas cum eodem Deo Patre in unitate ejusdem Spiritus sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.* MSS. *De Passione Domini.*

2 ECce Domine positi in perturbatione mundana, quietem solitudinis eligentes, elongari fugiendo a terrenis actibus cupimus, ut a pusillo animo & tempestate salvemur; qui ergo nunc locorum præparatam requiem exspectamus, præbe nobis ut exempto humano strepitu, in sola dulcedinis tuæ contemplatione lætemur. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 173.

3 DEus qui in exercitatione nostra contristari nos inspicis, da nobis potentissimum auxilium in victoria sanctæ Crucis, ut qui exemplo tuo mundum decertamus evincere, cælos mereamur & post transitum possidere. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam &c. fol. 184. *De Passione Domini.*

4 INtende & exaudi nos Domine, quos frendentis inimici adversitas conturbat, & contritio persequentis exagitat, ut dum cernis mentes in nos desævire rebelles, magnanimes nos efficias, & invicta virtute succingas. [℞. *Amen.* Per misericordiam tuam &c.] fol. 192.

5 COntristamur ecce Domine a voce inimici, dum feralia super nos cadunt jacula odii, sed tu qui pro nobis acerba sustulisti opprobria, nos famulos tuos & a tribulatione peccatoris elonga, & declinantes, virtutis tuæ disperde potentia. [℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 208. *De Passione Domini.*

6 NOs supplices deprecamur, ut a te Domine exauditi, nec peccati oleo delibuti, a te nutriti, a te ab hujus sæculi fluctibus liberati, a te mereamur longitudinem dierum pro bonis actibus adipisci. *Amen.* Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *MS.* qui ante sæcula manens, conditionemque &c.

*In finem: pro populo, qui a ſanctis longe factus eſt. David, in tituli inſcriptionem. * Cum tenuerunt eum Allophyli in Geth.*

* 1. Reg. XXI. 12.

Beda.

Senſus myſticus.

In Hebræo ita habet: *Pro columba muta longitudinem David humilis atque perfecti: cum tenuiſſent eum Philiſthiim in Geth. Columba muta*, & *David humilis atque perfectus*, Chriſtus monſtratur in paſſione. Quod vero translatio noſtra dicit, *Pro populo qui a ſanctis longe factus eſt*, id eſt, pro comitibus *David*, qui *in Geth* exſulantes *longe facti ſunt* a Judæa, in qua *Sancta Sanctorum* fuerunt, ſignificat pro Chriſti diſcipulis, qui tempore paſſionis ejus ſcandalizati fuerunt, pſalmum hunc eſſe cantatum: pro quorum fide, ne deficeret, ipſe Dominus ſe rogaſſe teſtatur. *David in tituli inſcriptione*, Dominus in paſſione, ubi *attitulatus* eſt Rex eſſe Judæorum, id eſt, omnium credentium & confitentium Deum. *Cum tenuiſſent eum Allophyli in Geth*, cum crucifixiſſent eum Judæi, vel milites Pilati: *Geth* enim quæ interpretatur *Torcular*, preſſuram Crucis indicat. Poſſunt in *columba muta* vel in *populo qui a ſanctis longe factus eſt*, cuncti fideles intelligi, qui ab æternis *Sanctis* exſulantes, cum Apoſtolo dicunt: *Dum ſumus in hoc corpore, peregrinamur a Domino*: pro quibus *David* pſallere non ceſſat, ille videlicet qui ſedet ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Poteſt & ex perſona Eccleſiæ dictus pſalmus intelligi, quæ ſemper in ſæculo preſſuram pati non deſinit, diverſis afflictionibus onerata.

In prima ſectione pſalmi, mater orat Eccleſia, confidens ſe tandem ab inimicis eſſe liberandam: *Miſerere mei Deus quoniam conculcavit me homo*. Secunda ſectione proprias enumerat paſſiones, gratias agens quia de crebris ſit erepta periculis, nec ſe [dicit] formidare mala quæ celerrime tranſeunt: *Tota die verba mea exſecrabantur*. In tertio loco, in futura illa beatitudine laudes ſe dicit Domino jugiter cantaturam, qui eam de hujus ſæculi adverſitate liberavit: *In me ſunt Deus vota tua* & reliqua.

Feria IV. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Juſti gratiarum actio ab inimicis liberati.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſal-

* Machabæorum ſupplicatio, quando in ultionem legis conjurantes, tam prævaricatores cives, quam etiam hoſtes expugnare tentabant. Aliter, vox Chriſti ad Patrem. Item Arnobius: ſi tenuerint te Allophyli, & a ſanctis cogitationibus te longe fecerint, clama ad Dominum, dicens: Miſerere mei Domine, quoniam conculcavit me homo: homo utique exterior, per te enim agit contra te, per ipſum tota die pugnant contra te inimici tui.

Pſalt. Syr. Davidis: gratiarum actio Juſti, quod liberatus ſit ab hoſte, & de manu Saulis. Tum de Judæis & de Chriſto. Verſ. xxiiii.

Pſalt. Arab. Davidis: dictus ab eo de gente, quæ receſſerat a ſanctitate. Verſ. xxiv.

Pſalmus lamentationis ad precandum .

1 MISERERE MEI DEUS QUONIAM CONCULCA- Propheta.
VIT ME HOMO :
2 tota die impugnans tribulavit me :
† 3 conculcaverunt me inimici mei tota die :
4 quoniam multi bellantes adverſum me .
† 5 ab altitudine diei timebo : [1]
6 ego vero in te ſperabo .
† 7 In Deo laudabo ſermones meos .
8 in Deo ſperavi : non timebo quid faciat mihi caro . ℣. 8. Pſ. CXVII. 6. Hebr. XIII. 6.
† 9 Tota die verba mea exſecrabantur :
10 adverſum me omnes cogitationes eorum in malum :
† 11 inhabitabunt & abſcondent . [2]

In Cod. Vaticano ſic diſtinguitur à ℣. 3.
Conculcaverunt me inimici mei tota die ab altitudine diei.
Quoniam multi qui debellant me , timebunt :
ego vero in te ſperabo .
In Deo laudabo ſermones meos tota die .

In perpetuum decantandus pſalmus , compoſitus pro populo illo exſule 400 virorum elongato a Sanctuario Dei ; qui ſcilicet convenerant cum Davide in perſecutione Saulis : inſpiratus ipſi Davidi , ſtabiliterque recolendus ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna : id quod factum eſt poſtquam detinuerunt Davidem Philiſthæi in civitate Geth , ad cujus regem Achis confugerat .

PROPHETA . 1 *Miſerere mei Deus quia inimicus homo me conculcavit ;* 2 *& omni die pugnans , me tribulavit :* 3 *conculcaverunt me hi inimici mei & inſidiatores tota die :* 4 *multi enim ſunt qui pugnant contra me .* 5 *in quocumque die timuero & territus fuero ab alto & medio diei , quando fugiendo latere non poſſum ;* 6 *in te tamen ego vel tunc maxime ſperabo .* 7 *In adjutorio Dei laudabo veracia fuiſſe verba & promiſſa Dei ad me facta :* 8 *in Deo ſperavi; ac proinde non timebo quidquid mihi faciat carneus & mortalis homo .* 9 *Omni die hi inimici mei verba mea abominabantur ; & ſermones de me ſollicite tractabant :* 10 *omneſque cogitationes eorum contra me erant ad malum mihi inferendum .* 11 *qui & congregabuntur etiam , & ſimul habitabunt , ac ſeſe abſcondent ;*

(1) *Vat.* 341 , *&* 342 , *cum Ed. Oxon. unico verſu habent .*
5 ab altitudine diei timebo , ego vero in te ſperabo .

(2) *Vat.* 341 , *cui primo conciniſſe alterum Vat.* 342. *apparet , ita ſe habet :*
11 inhabitabunt & abſcondent : ipſi calcaneum meum obſervabunt :
12 ſicut ſuſtinuerunt animam meam pro nihilo ſalvos facies illos .
At idem Vat. 342. *ſecundis curis diſtinguit hoc pacto .*
11 inhabitabunt & abſcondent; ipſi calcaneum meum obſervabunt .
12 ſicut ſuſtinuerunt animam meam ,
13 pro nihilo ſalvos facies illos .

† 12 ipſi calcaneum meum obſervabunt * ſicut ſuſtinuerunt animam meam.
13 Pro nihilo ſalvos facies illos:
14 in ira populos confringes.
† 15 Deus vitam meam annunciavi tibi:
† 16 poſuiſti lacrymas meas in conſpectu tuo: * ſicut & in promiſſione tua.
17 Tunc convertentur inimici mei retrorſum;
† 18 in quacumque die invocavero ÷ te ⁑ [1]
19 Ecce cognovi quoniam Deus meus es:
† 20 in Deo laudabo verbum,
21 in Domino laudabo ſermonem:
22 in Deo ſperavi, non timebo quid faciat mihi homo.
† 23 In me ſunt Deus vota ※ tua ⁑ ÷ quæ ⁑ reddam, laudationes tibi:
ṽ. 24. Pſal. CXIV. 8. † 24 quoniam eripuiſti animam meam de morte;
25 & pedes meos de lapſu:
ṽ. 26. Job XXXIII. 30. 26 ut placeam coram Deo in lumine viventium.

ſcondent; 12 meumque greſſum diligenter obſervabunt, ſicut deſideranter expectaverunt eripere mihi animam & vitam. 13 Sed tu Domine nullo modo ſalvos facies eos; 14 quinimmo in ira tua juſta hos bellantes contra me populos dejicies atque confringes. 15 Deus meus ærumnas & pericula vitæ meæ expoſui tibi; & quæ intra me ſunt enumerata ſunt tibi: 16 & in tuo conſpectu poſuiſti omnes lacrymas meas, ut me ingemiſcentem reſpiceres & non difereres: ſicut & id a te faciendum eſſe jam olim fuit in promiſſione tua mihi facta. 17 Itaque tunc inimici mei a te vertentur retrorſum; 18 nimirum quacumque te die ſupplex invocavero. 19 Ecce experimento agnovi quod Deus meus es tu. 20 itaque ob Dei gratiam ejus dictum atque promiſſum laudabo; 21 per Domini gratiam ejuſdem prædicabo ſermonem, quo mihi bona promiſit: 22 in Deo ſperavi; non igitur timebo quid faciat fragilis homo mihi. 23 In memoria mea ſunt vota illa o Deus quæ reddam tibi, laudes ſcilicet actionesque gratiarum; 24 propterea quod animam meam liberaveris de morte; 25 & pedes meos de caſu liberaveris ne laberentur; & oculos meos de lacrymis abſterſeris ne amplius flerem præ meis acerbitatibus: 26 ut demum tandem placeam coram te Deo in ſerena luce beate viventium.

ORATIONES.

MSS. 1 BEllorum inviſibilium optime propugnator æterne Deus, qui in te fidentes ab inimicis obrui non permittis, exterge, precamur, ab oculis

Et Ed. Oxon. 11 inhabitabunt & abſcōdent: 12 ipſi calcaneum meum obſervabunt: 13 ſicut ſuſtinuerunt animam meam 14 pro nihilo ſalvos facies illos: 15 in ira populos confringes Deus 16 vitam meam annunciavi tibi.

(1) *Vat. 341. & 342. de ṽṽ. 18, & 19. unicum conſtituunt.*

oculis nostris peccati lacrymas, ut dum carnalia bella, te adjuvante comprimimus, place e tibi in lumine viventium mereamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 DEus, vitam nostram annunciamus tibi, quoniam inferna moriendo vicisti, tu enim in irma nostra agnoscis, qui solus inspector es cordis: pone quæsumus in conspectu tuo lacrymas nostras, ut repromissionis percipiant donum, dum per illud, sanctum paraverimus indulgentiæ fructum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 173. *De Passione Domini.*

3 MIserere nostri Domine, & ne conculcari nos ab inimico luminum patiaris, qui redemisti nos pretio Crucis, ut infecto adversario nostro, tu solus pro nobis obsistas, qui perstrepentis mundi devincis procellas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c. fol. 186.

4 POne Domine in conspectu tuo contra eos qui nos oderunt, nostrarum obices lacrymarum, ut jam tandem inimici nostri convertantur retrorsum, qui nos insano odio persequuntur: sicque rogamus, nostri criminis incendia ubertas lacrymarum extinguat, ut passionis tuæ celebritas, per arctam gradientes viam ad gaudia nos pertrahat infinita. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 111. *Item de Passione.*

5 DEprecamur Domine, ut compressis bellis corporeis, superatis sæculi tentamentis, mereamur Jesu Christo in ipso lumine complacere. *Amen*. Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LVI.

In finem: Ne disperdas. *David, in tituli inscriptionem*. * *Cum fugeret a facie Saul in speluncam*. * I. Reg. XXII. 1. XXIV. 1.

Beda.

In *finem*, Dominum significat, qui nobis omnium bonorum perfectio restat; quia cum ad ipsum venerimus, nihil ultra quærere opus habemus. *Ne disperdas*: *David* prohibetur a *Saule disperdi*, qui a Domino fuerat præparatus ad regnum. *In tituli inscriptione*, hoc non *David* sed Domino convenit, ne videlicet *scriptus* in passione *titulus* mutaretur. Sed quia *David* Christi personam gestat, hoc nunc de ipso dicitur, quod erat in Christi passione faciendum, *ne disperderetur David* de regno deputato; sicut nec illa potuit Domini *Tituli inscriptio* commutari. *Cum fugeret a facie Saul in speluncam*. Sicut *Saulem fugiens David*, *in spelunca* se condidit; ita in Christo Divinitas est a perfidis Judæis intra templum corporis abscondita. Potest & ita dici quod Dominus ad hoc usque passus sit a Judæis, donec monumenti *speluncam* intraret, maxime cum psalmus hic non Passionem tantum illius, sed & Resurrectionem decantet. Sensus mysticus.

Dominus Christus in prima parte psalmi orat solicitus secundùm humanitatem

tatem qua passus est: *Miserere mei Deus, miserere mei* & cetera. In secunda, resurrectionis suæ gloriam commemorat: *Misit Deus misericordiam suam*. In tertia, laudes Patri per resurrectionem decantat: *Paratum cor meum Deus*. Quæ membra *Diapsalmatum* quoque interpositione distinguuntur.

Feria IV. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Gratiarum actio Davidis, & prophetia de vocatione Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. [*al.*] In prophetia. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 MISERERE MEI DEUS MISERERE MEI.
2 quoniam in te confidit anima mea:
† 3 ÷ [1] & : in umbra alarum tuarum sperabo,
4 donec transeat iniquitas.
† 5 Clamabo ad Deum altissimum;
6 Deum qui benefecit mihi:
† 7 misit de cælo, & liberavit me:
8 dedit in opprobrium, conculcantes me.

DIAPSALMA.

v. 9. Psal. XXXIX. 12. XLII. 3. LX. 8. † 9 Misit Deus misericordiam suam & veritatem suam;
10 ÷ &

Psalmus in perpetuum decantandus sub hac prece, *Ut non disperdas, meque perire sinas Domine*: Davidi inspiratus perpetuoque recolendus ac si esset Titulus scriptus in columna: compositus pro eo tempore quo fugiebat a præsentia Saulis Regis in speluncam in deserto Engaddi; eodem Rege eum ibi persequente una cum 3000 virorum ex omni Israel.

PROPHETA. 1 *Misereat te mei Deus, misereat te mei: 2 quia in te confisa est anima mea; 3 & in protectione tua quasi in umbra alarum tuarum perseveranter sperabo; 4 donec hæc calumniatoris mei & insidiatoris iniquitas transeat omnino atque deficiat. 5 Profundam clamorem vehementis affectus ad Deum altissimum, 6 Deum, inquam, qui mihi semper alias benefecit. 7 qui in aliis tribulationibus meis misit de cælo auxilium; & liberavit me ab hostibus meis: 8 & opprobrio affecit eos qui me conculcabant * 9 Misit & nunc quoque*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

* Et hic Machabæorum, verum incipiente jam victoria lætabunda formatur oratio. Item, vox Pauli post Resurrectionem. Item, Arnobius [2], cum fugeris a facie principis hujus mundi persequentis te, sicut Saul persequebatur David, speluncam pete, id est ita te constitue, ut ab inimico tuo inveniri non possis: & tu quidem inimicum tuum inter manus habeas; ille vero te non videat: hoc enim eveniet si ex toto corde dicas Deo; In umbra alarum tuarum sperabo.

Psalt. Syr. Davidis, cum reversus est Saul ad eum persequendum: & gratiarum actio atque vocatio Gentium ad fidem. Vers. XXIX.

Psalt. Arab. Vers. XXV.

(1) *Eum obelum nesciunt MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli.* (2) *Blanch.* cum fugiens.

10 ÷ & ⁝ eripuit animam meam de medio catulorum leonum : [1]
11 dormivi conturbatus.
† 12 filii hominum, dentes eorum arma & sagittæ :
13 & lingua eorum, gladius acutus.
† 14 Exaltare super cælos Deus : ♈. 14.
15 ÷ & ⁝ in [2] omni terra, gloria tua. Psal. CVI. 5.
† 16 Laqueum paraverunt pedibus meis :
17 ÷ & ⁝ incurvaverunt animam meam :
† 18 foderunt ante faciem meam foveam :
19 ÷ & ⁝ inciderunt in eam. ♈. 19. Psal. VII. 16. IX. 16.

DIAPSALMA.

† 20 Paratum [3] cor meum Deus; ♈. 20. Psal. CVII. 2.
21 paratum cor meum, cantabo & psalmum dicam.
† 22 Exsurge, gloria mea :
23 exsurge psalterium & cithara :
24 exsurgam diluculo : [4]
† 25 confitebor tibi in populis Domine :

26 ÷ &

que Deus effectum misericordiæ suæ & veracium promissionum suarum : 10 *&*
animam meam liberavit de medio istiusmodi ferocientium leunculorum : 11 *inter*
quos præ grandi metu, animo conturbatus dormiebam. 12 *nam dentes filio-*
rum hominum sunt velut arma, lanceæ atque sagittæ ; 13 *eorumque lingua est*
quasi gladius acutus. 14 *Monstra te Deus excelsiorem esse cælis.* 15 *& super*
totam terram excelsa esse monstretur gloria tua. 16 *Hostes hi mei paraverunt*
laqueum irretiendis pedibus meis ; 17 *conatique sunt animam vitamque meam*
incurvare atque dejicere in tendiculas suas : 18 *& foderunt quidem ante faciem*
meam quo iturus eram, foveam ; 19 *sed justo Dei decreto ipsimet jam ceciderunt in eam.* * 20 *Promptum & paratum est cor meum ad te laudandum o Deus ;*
21 *promptum est, inquam, & paratum cor meum ; cantabo itaque & psal-*
mum dicam Domino. 22 *Expergiscere ad contexendos hymnos o prophetica gra-*
tia & gloriatio animi mei : 23 *expergiscere & tu psalterium & cithara cum*
ceteris musicis instrumentis : 24 *expergiscar & ego diluculo :* 25 *& profite-*
bor

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

(1) ♈. *huic nostro* 10 *insequentem* 11 *jungit uterque Vat.* 341, *&* 342.

(2) *Legendum* ÷ & ⁝ in omnem terram, *& juxta MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli : tum quæ nobis concluduntur duobus proxime insequentibus versiculis* 16, *&* 17, *unico comprehendunt iidem Vat.* 341. *&* 342. *sicut & una cum Ed. Oxon. alios* 18. *&* 19. *simili modo in unicum redigunt.*

(3) *Vat.* 341 *&* 342.
20 Paratum cor meum Deus : paratum cor meum,
21 cantabo & psalmum dicam in gloria mea :
22 exsurge gloria mea &c.

(4) *In Vat.* 342. *unico versu legimus nostros* ♈♈. 24 *&* 25 *quemadmodum unico versu etiam exhibet Ed. Oxon. nostros* 25, *&* 26.

26 ÷ & ⁝ psalmum dicam tibi in gentibus:

V. 27. ps. XXXV. 6. † 27 quoniam magnificata est usque ad cælos misericordia tua:

28 & usque ad nubes, veritas tua.

† 29 Exaltare super cælos Deus:

30 ÷ & ⁝ super omnem terram, gloria tua.

bor tibi debitas laudes Domine inter frequentissimos populos; 26 cantaboque tibi psalmos inter omnes gentes: 27 propterea quod magna apparuit misericordia tua ad cælos usque; 28 & ad nubes usque magnifice se demonstravit veritas promissionum tuarum. 29 Perge Domine te monstrare excelsiorem cælis: 30 & super totam terram excelsa appareat gloria tua.

ORATIONES.

MSS. 1 TRansfer Domine iniquitatem familiæ humilis, sub tuarum alarum umbra sperantis, [1] ut missa de cælo misericordia tua, a nequissimis insidiarum foveis & laqueis eruamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 193. *De Passione Domini.* 2 MIserere nobis Deus, miserere nobis; & in te confidentes exaudi: adversantium arma confringe; & laqueos nobis destrue præparatos, ut circumdati claritate cælesti, [2] non incidamus in foveam mortis; sed parato corde tuam in populis exaltemus misericordiam veritatis, qui pro nobis sustinuisti opprobrium Crucis. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

* Comment. hujus Ps. to. 7. S. Hieronymi. 3 NObis præstare digneris [Domine] ut in cunctis pressuris ac tribulationibus universis, mittas Spiritum tuum sanctum, cujus ope ac præsidio sive munitione protecti, ad æterna gaudia præparari, & ad cælestia transferri præmia mereamur. ℟. *Amen*.

PSALMUS LVII.

In finem: Ne disperdas: *David, in tituli inscriptionem*.

Beda.

Nomen *Finis* & *David, in tituli inscriptione*, Christum in cruce designat: commoneturque Pilatus *ne disperdat inscriptum titulum*, qui regem Dominum declarabat.

Sensus mysticus. In prima narratione Dominus Judæorum exprobrat nequitiam: *Si vere utique justitiam loquimini*. In secunda, retributiones eorum [3] aptissimis comparationibus declarat: *Deus conteret dentes eorum*. In tertia, qualis

& 26, cujus postremi eam copulam quæ obelo notata nobis videtur, omiserunt scriptores Cod. B. 6. Orat. & S. Pauli. At Vat. 341. hoc pacto distinguit:
24 exsurgam diluculo, confitebor tibi
25 in populis Domine, & psalmum dicam tibi in gentibus.

(1) *MS.* ut missam misericordiam tuam a nequissimis &c.

(2) *B. ibi*, non incedamus &c.

(3) *MS.* apertissimis *habet pro* aptissimis.

qualis fiat correptio juſtorum de peccatorum ultione, memoratur: *Lætabitur juſtus cum viderit vindictam*.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina de juſto judicio Dei. [*al.*] Doctrina de juſto ſecundùm Deum judicio. *Feria IV. ad Vigilias*.

S. Athanaſius. Pſalmus pudore afficiens [*ſive*, reprehendens.] *

Pſalmus querimoniæ.

1 SI VERE UTIQUE JUSTITIAM LOQUIMINI; **Propheta**.
2 recta judicate filii hominum.
† 3 etenim in corde iniquitates operamini in terra:
4 injuſtitias manus veſtræ concinnant.
† 5 Alienati ſunt peccatores a vulva:
6 erraverunt ab utero, locuti ſunt falſa.
† 7 Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis; ℣. 7. Pſ. CXXXIX. 4. Eccl. X. 11.
8 ſicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas;
† 9 quæ non exaudiet vocem incantantium, ℣. 9. Jerem. VIII. 17.
10 & venefici [1] incantantis ſapienter.
† 11 Deus conteret dentes eorum in ore ipſorum:

 12 mo-

Pſalmus in perpetuum decantandus ſub hac prece; *Ne me diſperdas o Deus*: inſpiratus Davidi ad perpetuam rei memoriam, ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna.

PROPHETA. 1 *Si vere & ex animo loquimini quod juſtum eſt*; 2 *etiam quæ recta ſunt & juſta judicate in animo veſtro o filii hominum*: 3 *nam & vos in hac terra res iniquas machinamini & operamini in corde veſtro*. 4 *& manus veſtræ componunt connectunt atque appendunt res injuſtas ea arte, ut juſtæ potius videantur*. 5 *Ejuſmodi homines peccatores animo ſuo a Deo & a juſtitia abalienati ſunt jam a vulva ipſa matris*: 6 *erraverunt ab utero; & a prima infantia ſemper locuti ſunt mendacia*. 7 *furor & venenum eorum eſt ſicut furor & venenum ſerpentis*; 8 *& ſicut furor & venenum aſpidis ſurdæ cauda obturantis aures ſuas*: 9 *quæ ne venenum ſuum deponat, obturatis jam auribus non auſcultabit poſtea vocem incantantium ipſam*, 10 *nec incantationes venefici, callide licet & ſapienter eam incantantis*. 11 *Sed Deus conteret & excutiet iſtiuſ-*

* Creſcente in dies fama, & victoria Machabæorum, quidam ſe illis inimici fraudulenti admiſcebant, a quibus & Jonathas, Simonque cum filiis ſunt interempti: hos ergo Pſalmus iſte redarguit. Aliter, *Propheta ae ſenioribus Judæorum dicit*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum minitatus eſt Saul Sacerdotes eo quod non revelarint ei Davidem, quem noverant ubi eſſet: nobis autem exponit documentum juſti judicii Dei. Verſ. XXII.

Pſalt. Arab. & numerus Verſ. XXII.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet prophetæ de judiciis, atque juſtitia commonentis.

(1) *R. 6. Orat.* incantantes.

℣. 12. Job IV. 10. 12 molas leonum confringet Dominus.
† 13 ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens:
14 intendit arcum ſuum donec infirmentur.
† 15 ſicut cera quæ fluit, auferentur:
16 ÷ ſuper ⁝ cecidit ignis, & non viderunt ſolem.
† 17 priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ rhamnum.
18 ſicut viventes, [1] ſic in irà abſorbet eos.
† 19 Lætabitur juſtus cum viderit vindictam:
20 manus ſuas lavabit in ſanguine peccatoris.
† 21 & dicet homo: *Si utique eſt fructus juſto*:
22 *utique eſt Deus judicans* ÷ *eos* ⁝ *in terra*.

In cod. Vatic. ſic diſtinguntur ℣℣. 17. & 18.
Priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ rhamnum ſicut viventes ſic in ira abſorbet eos.

iſtiuſmodi peccatorum venenatos dentes in ore ipſorum: 12 & hujuſmodi leonum molares dentes idem Dominus confringet. 13 qui diſſolventur & ad nihilum redigentur quaſi aqua defluens atque decurrens: 14 nam Deus jam intenſurus eſt arcum ſuum ad ſagittandos eos, donec viribus debilitentur & conterantur. 15 ſicut cera quæ admota igni ſtatim liquefacta eſt, ita hi ſtatim hinc auferentur: 16 cælitus enim ſuper eos cecidit ignis iræ Dei, & amplius non viderunt ſolem & lucem vitæ hujus. 17 Idque vobis continget o peccatores priuſquam tenues ſpinæ veſtræ creverint in rhamnum, ſpinam ſcilicet majorem & veterem; antequam ſtatum noverint (ut ſperabatis) robuſtiorem veſtra ſtudia atque conſilia. 18 ſic namque viventes atque vigentes media vita, ſic pro juſta ira ſua Deus ſubita tempeſtate de vita abripiet & abſorbebit eos. 19 Lætabitur juſtus quando videbit ejuſmodi juſtam vindictam impiorum: 20 ſuaſque manus & pedes more victoris ſecurus atque triumphans lavare poterit in ſanguine interempti peccatoris: 21 & quiſque hominum cum hæc viderit, dicet: Utique ſi eſt (ut vere eſt) fructus & præmium homini juſto ab improbis oppreſſo: 22 utique verum quoque eſt quod ſit Deus qui eoſdem probos & improbos judicet in terra, redditurus bona bonis, & mala malis.

ORATIONES.

MSS. 1 JUſtiſſime Domine concede populo tuo ſequi juſtitiam & diligere recta, ne a veritate tua auditum avertens, a veneſici ſerpentis morſibus ſaucietur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 99. 137. 2 DOmine, qui nos juſtitiam loqui, & quæ recta ſunt præcipis judicare, tribue nobis ut nec iniquitas in ore, nec pravitas reperiatur in mente; ut puro cordi purior quoque ſermo conſentiat; præcedat in operibus juſtitia, nec inveniatur dolus in lingua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 Deus

(1) *MS. S. Pauli*, ſicut in ira &c.

3 DEus, cujus sunt eloquia casta, & judicia recta, tribue nobis casto ore verba tua depromere, & corde purissimo judiciorum tuorum mandata servare; [1] ostende itaque arcum tuum ob defensionem nostram, & ad infirmanda inimicorum consilia, spiritualia dirige tela; molasque confringe leonum, quæ tuum demolire nituntur sceptrum; ut in te lætetur copia redemptorum, qui es corona justorum; tibique decantemus psalmum lætitiæ, cujus munere pervenitur ad fructum justitiæ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 114. 148

4 DEus, qui admirabili responsionis objectu dentes conteris inimicorum, molasque frangis leonum, dum & interrogationibus eorum inexpugnabile præparas telum, & eorum clamoribus insultans, viventem te ostendis post vulnera crucifixum: frange nunc, quæsumus, sequentium contra te inimicorum audaciam; ut ad nihilum velut decurrens aqua deveniant, qui malitiæ suæ gestiunt intra tuam Ecclesiam spargere documenta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam *&c.* fol. 174.

PSALMUS LVIII.

In finem: Ne disperdas: *David*: *in tituli inscriptionem*. * *Quando misit Saul, & custodivit domum ejus ut eum interficeret.*

* I. Reg. XIX. 11.

Beda.

Principium tituli sæpius expositum est, ubi passio Christi & regnum ejus inviolabile describitur. *Quando misit Saul & custodivit domum ejus ut eum interficeret*: quando *miserunt* Principes Sacerdotum, & *custodierunt* monumentum Christi, ut eum quasi in morte servarent, resurgendi janua præclusa. Sensus mysticus.

Primo ingressu psalmi orat Dominus, ne ei inimici nocere prævaleant: *Eripe me de inimicis meis*. Secundo, prosequitur quemadmodum in fine sæculi convertendi sint Judæi; & pro eis oratio mirabili pietate depromitur: *Convertentur ad vesperam* & cetera. Tertio, quæ facturi sint post conversionem; & se in Sanctis suis gaudere testatur: *Convertentur ad vesperam*. Quæ partes *Diapsalmatis* termino dividuntur.

Eusebius Cæsariensis. Gentium vocatio: & Judæorum rejectio. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

 Psal-

* Hic etiam Psalmus in persona Machabæorum formatur. Item Arnobius, quando domus corporis tui a Principe hujus mundi custodiri præcipitur, ut capiaris & interficiaris gladio cujuscumque peccati, ex totis viribus exclama; *Eripe me de inimicis meis Deus meus*.

Psalt. Syr. Edidit hunc David cum audivit interfectos a Saule Sacerdotes: nobis vero declarat conversionem Gentium ad fidem, & reprobationem Judæorum. Vers. XLI.

Psalt. Arab. & numerus Vers. XXXVII.

S. Hieron. Iste Psalmus Dominicæ Passionis declarat Mysterium dicens.

(1) *B. utroque indicato loco pro* ostende *habetur* extende.

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 ERIPE ME DE INIMICIS MEIS DEUS MEUS:
2 & ab insurgentibus in me libera me:
† 3 eripe me de operantibus iniquitatem:
4 & de viris sanguinum salva me:
† 5 quia ecce ceperunt animam meam:
6 irruerunt in me fortes:
† 7 neque iniquitas mea neque peccatum meum Domine:
8 sine iniquitate cucurri, & direxi.
† 9 Exsurge in occursum meum, & vide:
10 & tu Domine Deus virtutum, Deus Israel,
† 11 intende ad visitandas omnes gentes:
℣. 12. Jerem. XVIII. 23. 12 non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

DIAPSALMA.

† 13 Convertentur ad vesperam: & famem patientur ut canes, & circuibunt civitatem.
† 14 ecce loquentur in ore suo:
℣. 15. Psal. LVI. 5. 15 ÷ &: gladius in labiis eorum: [1] † 16 *Quo-*

Psalmus in perpetuum decantandus sub hac prece: *Ne me disperdas o Deus:* inspiratus Davidi ad perpetuam rei memoriam ac si esset titulus insculptus in columna: compositus quando Saul misit satellites suos in domum Davidis, ut custodirent eum illa nocte, ut interficeretur postero mane.

PROPHETA. 1 *Eripe me de his inimicis meis Deus meus:* 2 *& ab istis contra me consurgentibus obsessum jam & captivatum redime me:* 3 *libera me ab his qui quod est iniquum operantur.* 4 *& ab hujusmodi viris sanguinariis salva me.* 5 *nam ecce hi insidiose tamquam aucupes aucupaverunt animam & vitam meam:* 6 *& fortes in me irruerunt ut me capiant & interficiant.* 7 *neque tamen Domine id postulat ab eis ulla iniquitas mea contra eos facta, neque ullum peccatum meum quo peccaverim in eos:* 8 *nam sine aliqua adversus eos iniquitate in cursu vitæ meæ conversatus sum; modumque meum vivendi juste direxi.* 9 *Evigila, quæso, Domine ut (ita dicam) a somno patientiæ tuæ ad succurrendum mihi; & vide innocentiam meam:* 10 *& tu Domine Deus cælestium exercituum & Deus Israelis,* 11 *attende ut visites & punias has omnes gentes quæ in me insurgunt:* 12 *nec miserearis horum omnium, qui animo obstinato quod iniquum est operantur.* * 13 *Ecce satellites isti qui me custodiunt, incessanter ibunt & redibunt hoc vesperi sero: & interim patientur famem me devorandi, latrantes ut canes famelici: & civitatem hanc totam circumibunt ne hinc effugiam.* 14 *ecce enim ore suo loquentur contra me:* 15 *& de*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

(1) *Vat. uterque* 341, & 342 *cum Ed. Oxon.* 15 & gladius in labiis eorum quoniam quis audivit? 16 & tu Domine deridebis eos. *Deinde iidem, quos sæpe laudavimus, Vat. MSS.* ℣℣. 17 & 18 *unico exhibent.*

† 16 *Quoniam quis audivit?* Et tu Domine deridebis eos. ℣. 16. Psalm. II. 4.
17 ad nihilum deduces omnes gentes.
† 18 fortitudinem meam ad te custodiam:
19 quia Deus susceptor meus es.
20 Deus meus, misericordia ejus præveniet me:
† 21 Deus [1] ostendet mihi super inimicos meos.
22 Ne occidas eos, ne quando obliviscantur populi mei.
† 23 disperge illos in virtute tua:
24 & depone eos protector meus Domine;
† 25 delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum:
26 & comprehendantur in superbia sua:
† 27 & de exsecratione & mendacio annunciabuntur [2] in consummatione,
28 in ira consummationis & non erunt:
† 29 & [3] scient quia Deus dominabitur Jacob ÷ & ⁑ finium terræ. *DIAPSALMA.*
† 30 Convertentur ad vesperam: & famem patientur ut canes: & circuibunt civitatem.

† 31 ipsi

de gladio ad me occidendum agitur in labiis eorum: 16 & quasi nemo eos audiat, dicunt: Quis nos audivit? *Tu autem Domine qui omnia vides & audis, deridebis eos: 17 & pro nihilo habebis & veluti subsannabis has omnes gentes mihi contrarias. 18 Fortitudinem ego meam non in me reponam, sed apud te servabo: 19 quia tu Deus es is qui me labentem excipis & elevas. 20 Ejusdem Dei mei misericordia me semper præveniet antequam illi noceant: 21 qui Deus mihi demonstrabit & exhibebit bona inter inimicos ipsos & insidiatores meos. 22 Ne, quæso, Domine eos occidas: ne forte utilem & fructuosam legis tuæ & populi hujus mei memoriam penitus amittant, 23 disperge eos tantum fortitudine tua 24 eosque de superbia sua detrahe atque depone Domine, qui instar clypei protector meus es; 25 idque fac propter peccatum oris eorum, & propter perniciosum sermonem labiorum suorum. 26 & capiantur cum tota superbia sua. 27 & ob maledictionem & mendacium suum denuncientur infames ad extremum usque, 28 in ira scilicet & castigatione consummata, & extremo summoque supplicio: & sic non sint amplius superbi, & humilem ac innocentem persequentes: 29 sed vel tunc experimento suo edocti, sciant quod Deus dominabitur generi ex stirpe Jacobi & omnibus finibus terræ. * 30 Ut ergo dicebam, satellites isti qui me custodiunt, ibunt atque redibunt hoc sero vesperi: & famem mei vorandi patientur, atque latrabunt ut canes: civitatem-*

* *Pausatio aut immutatio musica cãtilena inter psallendum.*

(1) *Cod. B. 6. Orat. ibi*, ostendit.
(2) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.* ÷ in consummatione ⁑ *obelo præfixo, quod sane notandum ab ea quæ tom. II. hoc loco occurrunt.*
(3) *B. 6. Orat.* & sciant.

† 31 ipsi dispergentur ad manducandum: [1]
32 si vero non fuerint saturati, & murmurabunt.
† 33 Ego autem cantabo fortitudinem tuam;
34 & exsultabo mane [2] misericordiam tuam:
† 35 quia [3] factus es susceptor meus,
36 & refugium ÷ meum ⁚ in die tribulationis meæ.
† 37 Adjutor [4] meus tibi psallam:
38 quia Deus susceptor meus es;
39 Deus ÷ meus ⁚ misericordia mea.

tatemque hanc circumibunt ne hinc effugiam. 31 *& ipsi quidem vagabuntur dispersi ut me comedant ac devorent:* 32 *si autem saturati non fuerint carnibus meis, & tunc maxime murmurabunt præ dolore.* 33 *At ego cantabo Domine fortitudinem tuam & imperium:* 34 *& postero mane, quando me hi capere volunt & interficere, jam liberatus de manibus eorum, exsultans laudabo misericordiam tuam;* 35 *propterea quod ex adverso illorum, tu me exceperis,* 36 *& fueris refugium meum in tempore tribulationis meæ.* 37 *Adjutor meus tibi cantabo:* 38 *quia me labentem semper excipis,* 39 *Deus meus, qui misereris mei.*

ORATIONES.

MSS. * *al.* omni. * *al.* sempiterno. * *al.* fulgeamus.

1 OMnipotens [5] Domine, cujus virtutem atque misericordiam * matutino laudamus in tempore, te [6] fortitudinem nostram oramus & quæsumus, ut ab omni obscuritate tenebrarum eruti, * matutino lumine * decoremur. Per Dominum nostrum.

Brev. Mozar. fol. 169. *Pro Judæis.*

2 IRruentes in me fortes, Christe Domine, virtutis tuæ valore compesce; quique tuam in passione animam occupaverunt, jugo servitutis tuæ eorum genimina occupentur; ut tu solus Dominus redemptor sæculi agnoscaris, cum in occursum Ecclesiæ tuæ surrexeris. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*]

fol. 174. *De Passione Domini.*

3 OCcupantes animam tuam Christe Domine fortes, super te acriter inruerunt, cum tempore passionis cuneus super te inruit superborum; & ideo quæsumus, ad precem Ecclesiæ tuæ jam respice, & cruentum hostis de manu gladium tolle; ut mucronem suum decisum sentiant, cum per eos qui te annunciant, fidei tuæ cognoverint prædicari doctrinam. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 187. *Item de Passione Domini.*

4 ERipe nos Domine de inimicis nostris; & qui tuam pro nobis dignatus es ponere animam, nos ab insurgentibus in nos libera usquequaque. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

5 Christe

(1) *Ed. Oxon.* 31. *huic versiculo jungit proxime insequentem* 32.

(2) *Cod. S. Pauli*, misericordia tua.

(3) *Vat.* 341, *&* 342.
35 quia factus es susceptor meus & refugium meum.
36 in die tribulationis meæ adjutor meus tibi psallam.

(4) *Codd. S. Pauli*, *&* *B.* 6. *Orat.* ÷ adjutor meus ⁚ *ut Tom.* II. *primo a Thomasio nostro factum fuerat.*

(5) *MS.* Deus *ibi*, *non* Domine.

(6) *Idem MS.* te fortitudinem tuam oramus &c.

5 CHriste Dei Fili, qui sine causa delicti & morti es traditus, & venantium laqueis irretitus, facito ut per indebitam mortem tuam, mors nobis debita devincatur; ut qui pro nobis es traditus innocens, per bona innocentiæ ad te nos facias quandoque pervenire felices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 210. *Item de Passione Domini.*

6 CHriste Deus nostræ salutis qui passionibus tuis nostrorum criminum passiones extinguis, libera nos de sanguinum viris & ab omnibus corruptionibus nostris, ut facta carnis & sanguinis declinantes, non vitiorum sanguinum præcipitio interitus; sed placentium tibi mereamur numero aggregari. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 208. *Item de Passione Domini.*

BENEDICTIO.

[DOminus] nobis præstare dignetur, ut adjutorio ejus muniti, misericordia adjuti, resurrectione glorificati, mereamur in Ecclesia sancta laudes ejus immaculatis sensibus exaltare. *Amen*. Commentat. hujus Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LIX.

*In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptionem, ipsi David in doctrinam. * Cum succendit Mesopotamiam, Syria & Sobal: & convertit Joab; & percussit Idumæam in valle Salinarum, duodecim millia.* * II. Reg. VIII. 1. 13. X. 7. I. Paral. XVIII. 3. 12.

Ed. Rom. *In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptione, ipsi David, in doctrinam. Cum succendit Mesopotamiam Syriæ & Syriam Sobal: & convertit Joab, & percussit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

Beda.

In finem, in Christum Salvatorem dicit. *His qui immutabuntur*, illo utique modo quo Apostolus dicit; *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino*: qui qualiter ad hunc *Finem mutari* valeant, consequenter exponitur. *In tituli inscriptione, David, in doctrinam. Tituli inscriptione*, Jesum Christum significat Regem. Sic ergo *mutentur*, ut deserentes diabolum, regi Christo colla submittant: addidit *In doctrinam*, scilicet Christianam; quia non sufficit Christum regem credere, si non ejus & *doctrina* servetur. *Cum succendit Mesopotamiam Syriæ & Syriam Sobal*: hæ victoriæ *David*, Christi triumphum de Gentibus insinuant; quas igne suæ charitatis inflammando, regno antiqui hostis, quod *Adarezer* significat, eripuit; & suæ fidei tributarias fecit, quia enim *Syria* quæ Hebraice *Aram* dicitur, & interpretatur, *Sublimis*; superbiam gentilitatis insinuat: duas *Syriæ* gentes *succendit*, qui Gentilium facta & dicta pariter correxit, ut uni vero regi, fidei & operis sui tributa persolverent. *Et convertit Joab, & percussit Edom in valle Salinarum, duodecim millia. Vallis Salinarum*, quæ Hebraice *Ge-melach* vocatur, infirmam terrenamque sapientiam designat, qua & Gen- Sensus mysticus.

Gentilium philosophia, & Judæorum pertinacia contra Christum armatur. Sed utraque *conversio Joab* (qui interpretatur *Pater est*) instante diligentius fidei doctore *percutitur*. Potest *ergo Ge-melach* quia *Idumæorum* regio est, saporem scientiæ Gentilis indicare; sed melius de Judæis in finem sæculi credituris accipitur; vel propter XII *millia* ad numerum tribuum Israel, vel propter nomen *Edom*, quod Judæos sæpe significat: unde, & sub ejus persona de illis dicitur; *Et maior serviet minori*.

Populus ergo ille qui de priscis erroribus *mutatus* est ad fidem, primo capite supplicat ut post afflictionem quam satisfaciendo passus est, beneficii [1] novitate reparetur: *Deus repulisti nos* & cetera. Secundo, interposito *Diapsalmate*, rogat ut post tribulationes quas pertulit, deducatur a Domino in munitissimam Civitatem petens auxilium sibi de tribulatione concedi, quod soli Domino probatur esse possibile: [*Ut liberentur dilecti tui*.] & reliqua.

Feria IV. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Rejectio gentis Judæorum: & vocatio Gentium. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Ps. XLIII. 10.

1 DEUS REPULISTI NOS ÷ ET ∶ DESTRUXISTI ÷ NOS ∶
2 iratus es ÷ & ∶ misertus es nobis.
† 3 Commovisti terram; & conturbasti eam:
4 sana contritiones ejus; quia commota est.
† 5 Ostendisti populo tuo dura:

6 po-

In perpetuum decantandus Psalmus pro iis qui commutabuntur variis vicissitudinibus rerum: ad perpetuam memoriam recolendus, ac si esset titulus insculptus in columna. Davidi inspiratus, ad aliorum doctrinam: quando scilicet pugnavit adversus Syriam Mesopotamiæ; & Syriam Sobal; easque succendit & reversus est Joab & percussit Idumæam in valle Salinarum, duodecim scilicet millia hominum.

PROPHETA. 1 *Tu nos Deus olim projecisti nosque destruxisti*: 2 *iratus quidem es primum nobis, sed tamen postea misertus es nostri*. 3 *Tu terram hanc nostram ante concussisti; eamque flagellis tuis conturbasti*: 4 *sed nunc sana ejusdem terræ nostræ conquassationes, quia tota commota est sursum atque deorsum*. 5 *Fecisti autem populum tuum videre atque experiri dura & gravia*:

6 *nos-*

* Per occasionem suæ victoriæ Machabæorum quoque triumphans prædicit. Aliter, vox Apostolorum quando Christus passus est.

Psalt Syr. quem edidit David (dicens) si devenero in manus Saulis (2) interibo, deditque locum fugæ (ipse) & qui cum eo erant: nobis autem exprimit conversionem Gentium, & abolitionem Judaismi. Vers. XXVI.

Psalt. Arab. Vers. XXIV.

(1) *MS.* vita *ibi*, *pro* novitate. (2) *Apud Blanch.* interiere.

6 potasti nos vino compunctionis: ℣. 6. Psl. LXXIV. 9.
† 7 dedisti metuentibus te significationem [1] ut fugiant a facie arcus.

DIAPSALMA.

† 8 Ut liberentur dilecti tui; ℣. 8. Psal. CVII. 7.
9 salvum fac dextera tua: & exaudi me.
† 10 Deus locutus est in sancto suo.
11 lætabor ÷ & ‡ partibor Sichimam:
12 & convallem Tabernaculorum metibor.
† 13 meus est Galaad; & meus [2] est Manasses:
14 & Ephraim, fortitudo capitis mei.
† 15 Juda, rex meus. ℣. 15. Genes. XLIX. 10.
16 Moab, [3] olla spei meæ:
† 17 In Idumaeam extendam calceamentum meum:
18 mihi alienigenæ subditi sunt.
† 19 Quis deducet me in civitatem munitam?
20 quis deducet me usque in Idumaeam?
† 21 nonne tu [4] Deus qui repulisti nos?

*6 nosque potasti vino pungente ac perturbante, & in stuporem adducente præ
grandi amaritudine: 7 quibus certe flagellis dedisti metuentibus te, signum ut
ad te fugerent a præsentia arcus & armorum hostium. * 8 Ut ergo ab illis li-
berentur dilecti & electi tui Domine; 9 salva me una cum omni populo dextera
potentiæ tuæ; & exaudi me invocantem te. 10 Deus locutus est in sanctuario
tabernaculi sui, mihique promissa dedit. 11 lætabor ergo constitutus Rex in
totum Israelem; & uti dominus dividam Sichimam quæ est in Samaria: 12 &
tamquam meam hæreditatem dimetiar vallem Succoth, hoc est, Tabernaculo-
rum in tribu Gad. 13 Mea est terra Galaad: & mea est tribus Manasse:
14 & tribus Ephraim est robur capitis & principatus mei. 15 & tribus Juda
est Regia & sedes regni mei. 16 Sed gens Moabitica ita erit mihi subjecta, per-
inde ac olla lavacri, in qua ego sine cura & anxietate spero me loturum pedes
meos: 17 & ad Idumæam quoque extendam pedem, ut in ea mihi subdita in-
cedam: 18 quemadmodum & alienigenæ Philisthæi jam mihi subditi sunt.
19 At quis me deducet ad civitatem munitam Idumæorum? 20 quis, in-
quam, me deducet usque ad Idumæam ut subjiciam eam? 21 nonne tu Deus qui
antea*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

(1) *Addita illic distinctione Vat.* 341, 342, & *Ed. Oxon. habent.*
7 dedisti metuentibus te significationem
8 ut fugiant a facie arcus.

(2) *Cod. B.6. Orat.* ÷ est ‡ Manasses. *Videsis hunc locum Tom. II. Tum Vat.* 341. *unico versu concludit quæ nobis constituunt* ℣℣. 13 & 14. *sicut & deinde una cum altero Vat.* 342 *uno versu habet nostros* 15. & 16.

(3) *MS. S. Pauli* ÷ olla ‡ *hunc fortasse Codicem respexit Thomasius quum simili ratione scripsit in altero Psalt.*

(4) *B. 6. Orat. illic deserit vocem* Deus.

℣. 22. Psal. XLIII. 10. 22 & non egredieris Deus in virtutibus noſtris?
† 23 Da nobis auxilium de tribulatione:
24 quia [1] vana, ſalus hominis.
† 25 In Deo faciemus virtutem:
26 & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.

antea nos projeceras? 22 & an forſitan non egredieris Deus cum exercitibus noſtris ad prælium? 23 Da ergo nobis Domine auxilium quod nos eruat a tribulatione & anguſtia præliorum aliorumque malorum; 24 quia ſalus quæ ab homine exſpectatur, vana eſt atque inanis, falſa ſpe hominem decipiens. 25 Igitur cum auxilio Dei fortiter faciemus in re militari: 26 & ipſe conculcabit & ad nihilum rediget eos qui nos tribulant & affligunt.

ORATIONES.

MSS. 1 CLementiſſime [2] Domine ſalva ſupplicem populum auxilio dexteræ tuæ, ut dum ad fructum boni operis in tribulationibus excitatur, tua ſemper gratia conſoletur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Apud Landulphum ſive Ludolphum de Saxonia. 2 OMnipotens mitiſſime Deus, humani generis reſtaurator & rector, qui fideles tuos ſic deponis ut erigas; ſic humilias ut ad cælorum regnum perducas; in te credentium corda pia miſeratione cuſtodi, ut ad confeſſionis tuæ remedia fugientes, ſanatis contritionibus æterna felicitate te largiente perfrui mereamur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 93. 3 AUxiliare nobis Domine in tribulatione, & exaudi nos ad ſalutem, ut dilecti tui ipſa, qua formati manu ſunt, reformentur; ut quo ſunt contriti brachio, eodem rurſum favente, cupitum perveniant ad remedium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 115. 157. 4 DA nobis Domine auxilium in tribulatione, quia vana eſt ſalus ab homine; in te enim faciemus virtutem, qui & confortas famulos, & ad nihilum redigis inimicos. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 191. 208. 219. 5 SAlvum fac populum tuum Domine dextera tua, & qui dediſti timentibus te Crucis ſignificationem, da * pleniſſimam fidei dignitatem; ut quos peccantes repuleras, * convertens ſuſcipias: & tu da in tribulatione auxilium neceſſarium, qui pro peccatoribus factus es pretium: & ipſe tribulantem inimicum ad nihilum redigas, ipſe [3] redemptos in civitatem circumſtantiæ introducas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

* *al.* pleniſſimæ.
* *al.* convertentes.

PSAL-

(1) *Codd. B.6. Orat.*, & *S. Pauli*, & vana *pro* quia vana.
(2) *MS.* Clementiſſime Deus ſalva &c.
(3) *Vocem* redemptos *prætterit illic B. fol.* 208.

In finem, in hymnis, David.

Beda.

In hymnis, Græcum est, & interpretatur, *In laudibus*; quia totus psalmus Christi præconia personabit. Sensus mysticus.

In prima parte a finibus terræ deprecatur populus fidelis, ut ejus audiatur oratio, quatenus in sancta Ecclesia perseverans, alarum ejus velamine protegatur: *Exaudi Deus deprecationem meam*. In secunda, gratias agit quod justis hæreditatem suam dedit, & nomen suum in æternam gloriam consecravit; ex qua re laudes se redditurum jugiter Domino pollicetur: *Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam*.

Eusebius Cæsariensis. Deprecatio cum gratiarum actione. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

1 EXAUDI DEUS DEPRECATIONEM MEAM: (1) Propheta.
2 intende orationi meæ.
† 3 a finibus terræ ad te clamavi dum anxiaretur cor meum.
4 in petra exaltasti me:
† 5 deduxisti me; quia factus es spes mea,
6 turris fortitudinis a facie inimici.
† 7 Inhabitabo in tabernaculo tuo in sæcula:
8 protegar in velamento alarum tuarum.

DIAPSALMA.

Ee 2 † 9 quo-

Psalmus in perpetuum decantandus cum instrumentis musicis hymnorum, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Exaudi Deus hanc cum laudatione tui deprecationem meam*: 2 *attende huic orationi meæ*. 3 *hæc modo ad te clamavi in novissimis & extremis finibus terræ ubi exsulo; cum præ tristitia ac tædio anxiaretur cor meum*. 4 *Tu me in rupe & arce alta & tuta collocasti ut securus essem ab inimicis meis*: 5 *meque huc deduxisti; quia fuisti is in quem ego sperarem*; 6 *& fuisti mihi velut turris fortissima & munitissima, quo ego confugerem a præsentia inimici me persequentis*. 7 *Sed tandem aliquando habitabo* (*uti confido*) *apud tabernaculum sanctum domus tuæ*; 8 *ibique defendar & protegar veluti vela-*

* Ex persona populi in Babylone positi, & pro sua libertate deprecantis Psalmus iste componitur, cum tamen spem nutrierat reversionis in Patriam.

Psalt. Syr. Davidis, cum revelavit ei Jonathan consilium Saulis machinantis interitum illius: spiritualiter autem innuit orationem cum gratiarum actione. Vers. XVI.

Psalt. Arab. In laudationibus de ultimo fine. Vers. XXVI.

S. Hieron. (Psalmus) vocem continet gratulantis Prophetæ de æternitatis beatitudine.

(1) *Primo huic* ℣. *secundum jungunt Vat.* 341 & 342, *qui deinde prosequuntur*. 3 a finibus terræ ad te clamavi, 4 dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me.

† 9 quoniam tu Deus ÷ meus : exaudisti orationem meam :
10 dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum .
† 11 Dies super dies Regis adjicies annos ejus ,
12 usque in diem generationis & generationis .
† 13 permanet in æternum in conspectu Dei .
14 Misericordiam & veritatem ejus quis requiret ?
† 15 Sic psalmum dicam nomini tuo in sæculum ÷ sæculi :
16 ut reddam vota mea de die in diem .

v. 15. Ps. XXXIX. 12 LXXXVIII. 25. Proverb. XX. 28.

* Pausatio aut immutatio musica cātilena inter psallendum.

*velamine alarum tuarum , * 9 tu enim Deus meus semper exaudisti orationem meam : 10 dedistique timentibus numen tuum suam ipsorum hæreditatem possidendam . 11 Dies super dies vitæ adjicies ad ejusdem Regis annos , 12 idque usque in omne tempus omnium generationum . 13 unde idem Rex permansurus est & sessurus coram te Deo in æternum . 14 Porro quis eorumdem inimicorum exquiret & penitus investigabit ejusdem Dei misericordiam & fidelitatem summam in servandis promissis , dum Regem suum servat ? 15 Sic igitur sperans , psalmos canam numini tuo Deus usque in omnia sæcula : 16 ut reddam tibi per singulos dies mea vota ; & præstem quæ tibi debeo atque promisi.*

ORATIO.

MSS.

ANxietatum nostrarum misericordissime consolator Deus , protege familiam tuam a facie inimici , ut a te turre fortitudinis præmunita , inhabitare tabernacula mereatur æterna . Per Dominum nostrum .

BENEDICTIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

[DOminus] nobis præstare dignetur , ut conformes facti gloriæ suæ , eruti a corruptione mortis secundæ , psallere mereamur nomini ejus in spiritualium oblatione votorum .

PSALMUS LXI.

In finem : pro Idithun : Psalmus David .

Beda .

Sensus mysticus.

Idithun interpretatur *Transiliens* [*eos*] id est , amatores sæculi : introducitur enim persona militis Christi , qui & mundi desideria reliquerit , & in Domino spe firmissima permanserit .

Transilitor iste , quem diximus , vitiorum , videns mundum erroribus miseriisque plenissimum , in primo membro psalmi animam suam Deo profitetur esse subjectam ; quia per Filium Dei unigenitum , munus salutare suscepit , arguens eos , qui solo nomine se dici desiderant Christianos : *Nonne Deo subjecta erit anima mea ?* Secunda parte , iterum animam suam dicit subditam Deo Patri , quoniam per ejus Verbum salutarem patientiam conquisivit ; confirmans plebem confessione fideli , ut toto cordis affectu sperare debeat semper in Domino : *Verumtamen Deo subjecta esto anima mea .* Tertio membro , errantes populos monet , ut in Domi-

Domino magis quam in caduca istius mundi felicitate confidant. *Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris* & reliqua.
Eusebius Cæsariensis. Doctrina officiosa [sive de obsequiis & officiis debitis erga Deum.] *Feria IV. ad Vigilias.*
S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psalmus ad meditandum.

1 NONNE DEO SUBJECTA ERIT ANIMA MEA? Propheta.
2 ab ipso enim salutare meum.
† 3 nam & ipse Deus meus & salutaris meus,
4 susceptor meus non movebor amplius.
† 5 quousque irruitis in hominem? [1]
6 interficitis universi vos:
7 tamquam parieti inclinato, & maceriæ depulsæ?
† 8 Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere:
9 cucurri in siti:
10 ore suo benedicebant; & corde suo maledicebant. *℣. 10. Ps. XXVII. 3.*

DIAPSALMA. † 11 Ve-

Psalmus in perpetuum decantandus, traditus Idithun Levitæ * uni ex tribus primariis Cantoribus, qui cum filiis suis prophetica dicta confessionum & laudum Domini in Tabernaculo canebat: inspiratus autem Davidi. ** I. Paralip. XXV.*

PROPHETA. 1 *An non se Deo anima mea subjiciet cum silentio & sine
murmure?* 2 *ex eo enim est salus mea.* 3 *nam & ipse est Deus meus &
salvator meus;* 4 *ipse est qui me labentem excipit: unde nec plurimum commovebor in afflictionibus meis.* 5 *Vos autem persecutores mei usquequo insidiamini, & magno irruitis impetu in me hominem imbecillem?* 6 *nam vos
omnes me vultis interficere:* 7 *quousque, inquam, irruitis in me tamquam in
parietem jam curvatum ad ruinam, & tamquam in maceriam jam propulsam
& corruentem?* 8 *Certe hi cogitaverunt honorem meum quo in pretio sum, &
pretiosam partem meam a me expellere & auferre:* 9 *qua de causa & ego sitibundus cucurri per loca arida ut eorum insidias evaderem:* 10 *& licet lingua
sua*

* Verba Machabæorum quando ab Antiocho sacrificare, & profanari cogebantur. Aliter, *vox Christi de Passione*.

Psalt. Syr. Psalmus dictus (2) ab Idithun Psalte; fertur sensus litteralis esse cum luderent pueri Abnir, & pueri David, seque trucidassent invicem, occidit enim quidam ex his, qui ad Abnir pertinebant fratrem minimum inter natos Suriæ, fratrem scilicet Joab: atque hoc servavit Joab, ad longum tempus & interfecit Abnir gigantem tempore Saulis. Spiritualis vero (sensus) indicat nobis nunc documentum medens peccato, si pœnitentia & confessione utamur. Vers. xxi.

Psalt. Arab. Vers. xxiv.

S. Hieron. Iste Psalmus plenum de Deo affectum Prophetæ edocet dicens.

(1) *℣℣. 5, & 6. unico exprimunt Vatic. 341. & 342. sicut & eodem modo sequentes nostros ℣℣. 8 & 9.* (2) *Apud Blanch.* ad Idithun. *&c.*

† 11 Verumtamen Deo subjecta esto anima mea :
12 quoniam ab ipso patientia mea .
† 13 quia [1] ipse Deus meus , & salvator meus ;
14 adjutor meus ; non emigrabo .
† 15 In Deo salutare meum & gloria mea :
16 Deus auxilii mei ; & spes mea in Deo ÷ est ‡
† 17 Sperate in eo omnis congregatio populi :
18 effundite coram illo corda vestra : [2]
19 Deus adjutor noster ÷ in æternum ‡

DIAPSALMA.

† 20 Verumtamen vani filii hominum :
21 mendaces filii hominum in stateris ut decipiant :
℣. 22. Ps. LXXXVIII. 6. CXLIII. 4. — 22 ipsi de vanitate in idipsum .
† 23 Nolite sperare in iniquitate :
24 & rapinas nolite concupiscere .
℣. 25. Job XXXI. 25. Matth. VI. 19. 21. Luc. XII. 15. I. Timot. VI. 17. — 25 divitiæ si affluant nolite cor apponere .
† 26 Semel locutus est Deus ; duo hæc audivi :
27 quia potestas Dei [3] est :

28 &

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

*sua mihi benedicerent ; animo tamen suo mihi maledicebant . * 11 His tamen non obstantibus adhuc subjice te Deo cum silentio & sine murmure o anima mea ; 12 ab ipso enim pendet præstolatio mea ; & ab eo tibi veniet id quod ego patienter exspecto : 13 ipse enim est Deus meus & salvator meus ; 14 & is qui me labentem excipit & sustentat : quare nec e loco & statu meo alio transmigrabo . 15 In Deo sita est salus mea & gloria mea : 16 ipse Deus est mei auxiliator : & tota spes mea in Deo est non in homine . 17 Sperate igitur in eo omnes cœtus populi : 18 & coram eo exponite & effundite cogitationes omnes , curas , anxietates ac desideria cordium vestrorum ; 19 quia Deus est nostri adjutor in æternum . 20 Attamen vani sunt ut vapor filii Adam : 21 mendaces sunt homines in stateris suis dolosis ad decipiendum alios : 22 ipsi omnes pariter evanescunt ; & ex vanitate sunt , & fraudulenter agunt . 23 Nolite confidere in iniquitate & calumnia : 24 & nolite desiderare neque rapere res alienas . 25 quin & si vestræ vobis divitiæ affluxerint magna copia ; ne illis apponatis cor vestrum & affectum . 26 Irrevocabiliter locutus est mihi Deus unum quiddam ; & tunc duo hæc audivi : 27 primum , quod potestas & imperium*

(1) *Cod. S. Pauli* ÷ quia ‡ ipse ÷ Deus meus ‡ *Cod. B. 6. Orat.* ÷ quia ‡ ipse Deus meus &c *Unde sane apparet quibus rationibus ducebatur Noster quum primam manum Origenianis hisce signis admovit . Vide Tom. II.*

(2) *℣℣. 18 & 19. & heic unico exprimunt Codd. Vat. 341 & 342. quemadmodum unico itidem paullo inferius occurrentes duos 23 & 24. ut & unico etiam duos alios, nempe 27 & 28.*

(3) *Verbum* est *illic omittit B. 6. Orat.*

28 & tibi Domine Misericordia.
29 quia tu reddes unicuique juxta opera sua. ✠. 25. Matth. XVI. 27. Rom. II. 6. I. Cor. III. 8. Galat. VI. 5.

perium Dei sit; 28 & secundum, quod misericordia adsit tibi Domine. 29 nam tu nemine te impediente per potentiam & misericordiam unicuique reddes bona bonis, & mala malis secundum quod exigunt opera eorum.

ORATIONES.

1 SUbde tibi Domine animas nostras, quoniam tu es patientia vera, ut renuentes incerta divitiarum, te solum contempta omni mundana vanitate sequamur. Per Dominum nostrum. MSS.

2 EFfundentibus nobis coram te corda nostra in oratione, tu Domine qui spes omnium es, exaudi & miserere, tibique nos servituros subde, & subditis peccato propitia benignitate occurre: fac nos iniquitatis rapina carere, & divitiarum tuarum ornamenta conquirere, atque te nosse, [1] te concupiscere, teque omni vitæ nostræ tempore Deum mereamur habere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 70. & 265.

3 TIbi Domino soli subjacet anima nostra, quem omnis creatorem suum agnoscit natura; a te virtutem patientiæ ne scandalo moveamur accipimus, cui omne quod sumus, debere nos novimus; fac ergo nos spe nunquam iniquitatis fulciri, nec fallacibus divitiis cor nostrum apponere; ut in te solo adsuescamus requiescere, & ad promerendum petita, coram te corda nostra compuncta effice. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 256.

4 VIrtus immensa Domine, tibi subdatur anima & caro nostra, tibique sincerissime deserviat vita nostra; desiderium animæ quo ad te perveniat, supple; & labiorum deprecationem milleformis ille ne subripiat, suscipe: occultum hostem devince virtute tua, nosque præveni in benedictione, & per viam vitæ perduc ad gaudia sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 257.

PSALMUS LXII.

Psalmus David. * *Cum esset in deserto Idumææ*. *I. Reg. XXII. 5. XXIII. 14. 15. 25. 26.

Beda.

Psalmus & *David* frequenter indicant Dominum Christum, frequenter Ecclesiam; quia Christus in membris suis est; & membra in suo capite continentur: quapropter Ecclesiæ, quæ in hoc psalmo loquutura est, merito proposita sunt verba, quæ significant Dominum Salvatorem. Hæc igitur *in deserto Idumææ*, hoc est, in hujus sæculi ariditate habitat, ubi sitit & desiderat Christum; unde & *Idumæa*, in qua *David* exsulabat, *Terrena* interpretatur. Sensus mysticus.

In

(1) B. *fol.* 80. te nosse vel concupiscere teque omnibus diebus vitæ nostræ & tempore &c.

In prima parte psalmi Ecclesia desiderat Domini virtutem, optans omnium bonorum pinguedine repleri, ut ejus digna possit laudibus inveniri: *Deus Deus meus ad te de luce vigilo*. In secunda, gratias agit quia sub velamine alarum Domini, mundi procellas evaserit; inimicisque suis in inferiora terræ damnandis, Regem Christum in Deo Patre cum Sanctis prædicat esse lætaturum: *Si memor fui tui* & reliqua.

Quotidie ad Matutinum.

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio ejus qui secundùm Deum est perfectus.
S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus MATUTINUS ad meditandum.

Propheta.

1 DEUS DEUS MEUS AD TE DE LUCE VIGILO.
v. 2. psal. XLI. 3. CXLII. 6. † 2 sitivit [1] ÷ in ⁑ te anima mea;
3 quam multipliciter tibi caro mea;
† 4 in ⁜ terra ⁑ [2] deserta & invia & inaquosa:
5 sic in Sancto apparui tibi;
6 ut viderem virtutem tuam & gloriam tuam:
† 7 quoniam melior est misericordia tua super vitas.
8 Labia mea laudabunt te:
† 9 sic benedicam te in vita mea:
10 ÷ & ⁑ in nomine tuo levabo manus meas.

† 11 Si-

Psalmus Davidi inspiratus, cum esset profugus in deserto Idumææ.

PROPHETA. 1 *Deus Deus meus es tu; & ad te orandum matutinus consurgo ac vigilo ab albescente luce diei. 2 nam sitivit & desideravit te contemplari anima mea: 3 & multum admodum corpore quoque meo te adorare sitivi ac desideravi 4 in terra hac deserta & inaccessa & sine aqua, 5 sicut si essem in Sanctuario tuo, ita sitienter in hoc deserto ante te comparui 6 ad videndum & considerandum potentiam tuam & gloriam tuam: 7 melior est enim mihi misericordia erga me tua, quam vita quælibet jucunda & diuturna. 8 Laudabunt te propterea labia mea: 9 & sic anima sitiente, & ore laudante benedicam tibi in vita mea; 10 & cum auxilio numinis tui levabo ad cælum manus meas in*

* Ex persona eorum canitur, qui (3) meritis eminentiores in Babylone degebant.

Psalt. Syr. Davidis, ad litteram, cum dixit regi Moab: moratus est pater meus, & mater mea apud vos quando fugerunt a conspectu Saulis (&) ego pariter confugi ad te: nobis autem modo præsumitur gratiarum actio viri perfecti apud Deum in spiritu. Beati sitientis justitiam &c. Vers. xxv.

Psalt. Arab. Vers. xx.

S. Hieron. Psalmus adventus Dominici declarat mysterium, de quo se Propheta quasi illuminatum cernens exsultat & dicit.

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. cum obelum non referunt: Cetera Vat.* 341 *&* 342 *ÿÿ.* 2 *&* 3 *unico tantum exhibent. vocem* deserta *ibi obelo notarunt asterisco neglecto, ajentes:* In terra ÷ deserta ⁑ *Confer locum hunce Tom.* II.

(2) *Iidem MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

(3) *Blanch.* mentis eminentiores.

† 11 Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea:
12 &[1] labiis exſultationis laudabit os meum.
† 13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum; in matutinis meditabor in te: V. 13. Job XXXV. 10. Pſ. XLI. 9. CXVIII. 55. CXLIX. 5.
14 quia fuiſti adjutor meus:
† 15 & in velamento alarum tuarum exſultabo.
16 Adhaeſit anima mea poſt te:
17 me ſuſcepit dextera tua.
† 18 Ipſi vero in vanum quæſierunt animam meam:
19 introibunt in inferiora terræ:
20 tradentur in manus gladii:
21 partes vulpium erunt.
† 22 Rex vero lætabitur in Deo:
23 laudabuntur[2] omnes qui jurant in eo:
24 quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

in orando. 11 *Quaſi ſpirituali adipe & pinguedine, quæſo, impleatur a te anima mea gratia conſolationis internæ:* 12 *& ita labiis etiam os meum exſultanter laudabit nomen tuum.* 13 *idque faciam etiamſi memoratus fuero tui in cubili meo jacens; & quando per ſingulas vigilias & matutinis præſertim horis meditabor de te;* 14 *quia tu ſemper fuiſti auxiliator meus.* 15 *ſemperque in poſterum te laudando exſultabo, tectus quaſi velamine alarum tuæ defenſionis atque protectionis.* 16 *Anima mea adhæſit arctiſſime ad te:* 17 *meque viciſſim retinendum excepit dextera potentiæ tuæ.* 18 *At ipſi perſecutores mei vane quæſierunt interficere vitam animæ meæ.* 19 *quin potius ipſi ingredientur ad inferna loca terræ;* 20 *tradentur in manus & cædem gladii quo ſunt occidendi;* 21 *eorumque cadavera erunt partes & eſcæ vulpium ceterarumque ferarum.* 22 *Rex autem, quem illi perſequuntur, lætabitur in Deo ipſum protegente:* 23 *in quo etiam omnes qui per eumdem Deum & non per falſa numina jurant, illi credentes & ſervientes, ſe laudabunt & gloriabuntur;* 24 *propterea quod obturatum ſit os loquentium res iniquas atque mendacium, ne innocentibus amplius imponant crimina falſa.*

ORATIONES.

1 AD te diluculo vigilantibus lumen largire perpetuum auctor lucis æternæ Deus, ut te labia noſtra laudent, te vita benedicat, te meditatio matutina glorificet. Per Dominum. MSS.

(1) *Rurſus iidem Codd. qui ſupra:* & labia exſultationis &c. *tum Vat.* 342 *inſequentes proxime ℣℣.* 13 *&* 14 *ſimul in unicum cogit. At Vat.* 341.
13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum.
14 in matutinis meditabor in te quia fuiſti adjutor meus.
Et Ed. Grabei.
13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum.
14 in matutinis meditabor in te
15 quia fuiſti &c.

(2) *Cod. S. Pauli minori numero illic ſcribit:* laudabitur omnis qui jurat in eo.

Brev. Mozar. fol. 109. 2 IN matutinis meditamur te Domine, quia te illuminante, susceptor es nostrum: quod pro nobis natus es confitemur, & in velamento alarum tuarum, Cruce tua protecti laudamus; dona igitur nobis ut qui munera tua in sacro mysterio prædicamus, te in summo munere perfruamur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 156. 3 DOmine, ad quem vigilat de luce anima nostra, dona ut semper a tenebris properemus ad lucem: caligo depereat menti, & plenitudo tuæ in nobis permaneat lucis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi. 4 DEprecamur te Domine, ut in tuam lucem vigilantes, te jugiter sitientes, mereamur te largiente bonis operibus adimpleri.

PSALMUS LXIII.

In finem: Psalmus David.

Beda.

Sensus mysticus. Tituli hujus verba Christum significant, qui per totum psalmum de sua est Passione locuturus.

Prima positione Dominus orat ut a populi Judaici timore liberetur, docens illos defecisse in insidiis, se autem resurrexisse ad gloriam: *Exaudi Deus orationem [meam] cum deprecor*. Secunda, sævitiam deridet Judæorum, quia magis ipsi conturbati sunt de sceleribus suis, quando resurgente Domino, eis est annuntiata fortitudo; tunc enim lætitia justorum, & rectæ fidei virtus apparuit: *Sagittæ parvulorum* & reliqua.

Feria IV. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Doctrina athletæ cultoris Dei.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 EXAUDI DEUS ORATIONEM MEAM CUM DEPRECOR:

2 a timore inimici eripe animam meam.

† 3 Pro-

In perpetuum decantandus Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Ausculta Domine vocem hanc & orationem meam dum deprecor ad te; 2 & a timore quo inimicum timeo, eripe me, ne illum timeam.*

* De ipso David cecinit cum Saulis persecutionibus laboraret. Aliter, *vox Martyrum Christi*.

Psalt. Syr. Psalmus editus a Davide cum admonuit eum Gad Propheta (dicens) ne maneas in Masrot, quoniam Saul quærit necem tuam. Nobis vero spiritualiter triumphus agonistarum & instructio timentium Deum atque victoria in certamine. Vers. XXIV.

Psalt. Arab. Davidis quando persecutus est eum Saul. Vers. XXIX.

S. Hieron. Psalmus vocem continet Prophetæ Deum jugiter deprecantis ut non solum sua peccata, sed alia malorum venena ipso protegente possit evadere, sed & nos intelligere debemus id quod in eo canitur in credentibus posse impleri.

† 3 Protexisti me a conventu malignantium,
4 a multitudine operantium iniquitatem:
† 5 quia exacuerunt ut gladium linguas suas: ỳ. 5. Ps. CVIII. 2.
6 intenderunt arcum, rem amaram,
7 ut sagittent in occultis immaculatum: ỳ. 7. Psalm. X. 3.
† 8 subito sagittabunt eum, & non timebunt.
9 firmaverunt sibi sermonem nequam:
† 10 narraverunt ut absconderent laqueos:(1)
11 dixerunt; *Quis videbit eos?*
† 12 Scrutati sunt iniquitates:
13 defecerunt scrutantes scrutinio.
† 14 Accedet homo ad cor altum:
15 & exaltabitur Deus.
† 16 sagittæ parvulorum factæ sunt plagæ eorum:
17 & infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.
† 18 Conturbati sunt omnes, qui videbant eos: ỳ. 18. Psal. LI. 8.

Ff 2 19 & ti-

meam. 3 Quemadmodum me hactenus protexisti; ita nunc quoque me protege & absconde a concilio & conspiratione malignorum contra me, 4 & a multitudine & tumultu operantium inique: 5 quia maligni isti acuerunt quasi gladium linguas suas, parantes contra me calumnias ad interitum meum: 6 tetenderuntque arcum suum & sagittam, hoc est, amarum verbum & rem; 7 ut ex absconditis locis clanculum & insidiose sagittarent me hominem innoxium, & nullo adversus eos crimine maculatum. 8 quem & subito & de repente sagittabunt; & Deum qui omnia videt, non timebunt. 9 qui firmiter sibi ipsis constituerunt sermonem malignum ejusmodi: 10 & inter se disputaverunt & modos exposuerunt ut absconderent laqueos ut me irretirent ad mortem: 11 & dixerunt quod ullus quisquam non visurus esset ipsos ista tractantes ac disponentes. 12 Perscrutati sunt quidem & investigaverunt rem iniquam hanc facere modis omnibus: 13 sed irrito conatu defecerunt, tanta licet perscrutatione perscrutantes & excogitantes modos quibus me perderent. 14 accedet quidem homo ad cor alte profundum & ad excogitandum callidum consilium; eritque cor profundum & rectum ad machinandum malum: 15 sed Deus excelsum se demonstrabit cum eos sagittaverit, & eorum dissipaverit prava consilia. 16 tunc apparebit quod plagæ, quas ipsi inferre volebant, fuerint veluti arundineæ sagittæ imbecillium parvulorum ludentium & non vulnerantium; 17 & quod eorum linguæ in proprium tantummodo ipsorum malum fuerint, ad aliorum malum invalidæ effectæ. 18 Omnes qui eos sic a Deo punitos videbant, conturbati sunt

(1) ỳỳ. 10 & 11 *in unicum rediguntur a Vat. 341 & 342: quod idem factum videmus in illis MSS. cum* ỳỳ. 14 & 15: *item cum aliis paullo infra sequentibus* 19 & 20.

19 & timuit omnis homo.
† 20 & annunciaverunt opera Dei:
21 & facta ejus intellexerunt.
† 22 Lætabitur justus in Domino; [1] & sperabit in eo:
23 & laudabuntur omnes recti corde.

sunt præ terrore; 19 & Deum timuit omnis homo; 20 qui & aliis quoque annunciaverunt hæc justa opera justitiæ Dei: 21 & eorum quæ idem fecit providentia sua in mundo, intelligentiam habuerunt. 22 Lætabitur itaque quilibet justus in Domini providentia & protectione; & in eo semper sperabit: 23 & exsultando se laudabunt, & gloriabuntur in eo omnes qui rectum erga illum habent animum suum.

ORATIONES.

MSS. 1 Tutela omnium [2] credentium Deus, custodi Ecclesiam tuam a conventu malignantium, qui eam occultis jaculis impugnare nituntur, ut te salubri rectoque retinens intellectu, justorum meritis perpetualiter conlætetur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 173. *De Passione Domini.* 2 Protege nos Domine a conventu malignantium inimicorum, qui crucis pertulisti opprobrium, ut qui contra te linguas suas exacuerunt ut gladium, saluberrimo tuæ gratiæ dono conquisiti, devorentur Ecclesiæ morsu. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 190. *Item de Passione Domini.* 3 A timore inimici Domine libera animam meam, & a conventu malignantium eripe eam, ut quæ vulnere passionis tuæ educta est de lacu miseriæ, in te credens perducatur ad libertatem æternæ gloriæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. [Deus] nobis præstare dignetur, ut a sagittis inimicorum liberi, ab arcu falsitatis erepti, mereamur ab eo protegi, qui Sanctis omnibus pro spe salutis gloriam tribuit immortalitatis.

PSALMUS LXIV.

In finem, Psalmus David: Canticum. ÷ Jeremiæ & Ezechielis, populo transmigrationis cum inciperent exire :

Beda.

Sensus mysticus. Quia principia tituli jam nota sunt, sequentia paucis exponamus verbis. *Transmigrato* in Chaldæam *populo* Israel, Prophetæ memorati prædixerunt eos post LXX. annos [ad] patriam redituros; eversamque ab hostibus Hierusalem, meliori statu reparaturos. Non ergo *Hieremias* & *Ezechiel psalmum* fecerunt; sed quorum tempori juxta historiam congruit,

(1) *Grabeus*. 22 Lætabitur justus in Domino; 23 & sperabit in eo.
(2) *MS.* credentium in te Deus &c.

gruit, eorum nomine prætitulatur: quod ab Esdra factum plurimi auctores asseverant, dicentes eum psalmis omnibus Titulos indidisse; eosque eatenus [1] incompositos, & pro auctoritate ac temporis diversitate dispersos, in volumen unum collegisse. Spiritualiter autem, *populus*, qui Babyloniam deserens, post captivitatem ad Hierusalem festinabat, illos respicit, qui post peccata priora, mundi istius confusione damnata, ad Ecclesiam Christi venire contendunt, quibus auctoritate Patrum totus iste psalmus aptandus est.

Populus ille, qui sæculi peccata deserens, reversus est ad Dominum, primo ingressu psalmi, auctorem suum liberatus agnoscens, orationem suam postulat exaudiri; definiens solum beatum esse qui ad ejus [2] meruerit atria pervenire: *Te decet hymnus, Deus, in Sion*. Secunda sectione, spem dicit Dominum omnium finium esse terrarum, diversa laude ipsius potentiam allegorica comparatione describens; Sanctosque ejus hymnidica in ipsum exsultatione gaudere: *Exaudi nos Deus salutaris noster* & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus cum hymnis [*al.* hymnum dicens.] *

Feria IV. ad Matutinum

Psalmus ad laudandum Deum.

1 TE DECET HYMNUS, DEUS, IN SION: Propheta.
2 & tibi reddetur votum ÷ in Jerusalem ⁝
† 3 exaudi orationem ÷ meam ⁝ ad te omnis caro veniet.
† 4 Verba iniquorum prævaluerunt super nos:
5 & im-

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus: Canticum Jeremiæ & Ezechielis pro populo Dei qui transmigraverat in Babylonem; quando scilicet ab illa captivitate idem populus exiturus esset, & reversurus in Hierusalem.

PROPHETA. 1 *Decet te o Deus cantari tibi laudem in civitate Sion, ubi nunc laus tui silet; 2 & in eadem civitate Hierusalem persolvendum est tibi votum, quod olim vovi ut redirem ad eam: 3 exaudi ergo orationem meam ut illuc ad te laudandum veniat omnis homo nostræ gentis hic peregrinæ. 4 Verba quidem & facta iniquorum Babyloniorum, qui nos captivos fecerunt ac detinuerunt hactenus, valde multum gravia & dura fuerunt super nos & præ*

* Reditum populi de Babylone prædicit ex persona revertentium loquens. Aliter, *vox Ecclesiæ ante Baptismum*.

Psalt. Syr. Davidis, ad litteram cum assumpsit Arcam Dei ad Sion: & nobis proinde spiritualis (sensus) innuit in eo prædicationem Apostolorum, qui reduxerunt Gentes per enunciationem Evangelii. Vers. xxxii.

Psalt. Arab. Vers. xxx.

S. Hier. Iste Psalmus in persona Christi cantatur, & de reversione Babyloniæ in Hierusalem, & de nostra ad cælestem Hierusalem.

(1) *MS. ibi*, interpositos *loco vocis* incompositos.
(2) *Idem MS.* meruit.

5 & impietatibus noſtris tu propitiaberis.
† 6 Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti!
7 inhabitabit in atriis tuis.
Ṽ. 8. Pſ. XXXV. 9. † 8 Replebimur ÷ [1] in : bonis domus tuæ:
9 ſanctum eſt templum tuum, mirabile in æquitate.
† 10 Exaudi nos Deus ſalutaris noſter,
11 ſpes omnium finium terræ [2] & in mari longe.
† 12 Praeparans montes in virtute tua,.
13 accinctus potentia:
14 qui conturbas profundum maris, [3] ſonum fluctuum ejus.
† 15 turbabuntur gentes & timebunt qui habitant terminos, a ſignis tuis:
16 exitus matutini & veſpere delectabis.
Ṽ. 17. Pſal. LXVII. 10. CIII. 13. † 17 Viſitaſti terram; & inebriaſti eam:
18 multiplicaſti locupletare eam:
† 19 flumen Dei repletum eſt aquis.
Ṽ. 20. Pſal. LXVII. 11. 20 paraſti cibum illorum; quoniam ita eſt præparatio ejus.
† 21 Ri-

præ viribus noſtris: 5 ſed & tu tamen propitius eris tandem impietatibus noſtris; quibus meruimus in illorum redigi ſervitutem. 6 Beatus & felix ille quem tu elegeris; & in tuam protectionem & urbem ſanctam aſſumpſeris!
7 habitabit enim illic in atriis templi tui. 8 Ibi replebimur bonis domus tuæ:
9 nam templum tuum ſanctum eſt & admirabile in juſtitia, in vera & juſta religione cultus tui, excluſis immundis & contaminatis ne profanetur.
10 Exaudi igitur nos Deus qui nobis das ſalutem: 11 qui es is in quem ſperant omnes fideles tui, in omnibus quibuslibet terræ finibus fuerint vel in mari longinquo. 12 Tu enim es qui firmiter conſtituis & apparas montes fortitudine tua, 13 ſolo tuo veluti præcinctus potentatu: 14 qui cum vis, turbas vel compeſcis fundum maris & ejuſdem fluctuum ſonitum: cujus maris fremitum nemo ſine terrore ſufferet. 15 a cujus ſignis & prodigiis mirabilibus, quæ facis cum volueris, conturbabuntur gentes omnes; & qui habitant etiam in extremis terræ, ſibi timebunt: 16 qui e contrario delectabiles facies egreſſus orientis matutini ſideris & veſpertini; quibus delectabis gentes omnes ad Orientem degentes & ad Occidentem. 17 Tu es qui donis tuis inviſiſti quodammodo terram; eamque imbribus abunde potaſti & veluti inebriaſti: 18 & multiplicando dona tua, multipliciter eam ditaſti ubertate fructuum & herbarum:
19 flumenque tuum o Deus, per te repletum eſt jugiter aquis. 20 ſic tua tu pro-

(1) *Obelus ille non invenimus in Cod. S. Pauli, ſicut nec in illo R. 6. Orat.*

(2) *Ed. Oxon.*
11 ſpes omnium finium terræ
12 & in mari longe.

(3) *Uterque Vat. 341 & 342. cum Grabeo.*
14 qui conturbas profundum maris,
15 ſonum fluctuum ejus.
16 turbabuntur gentes & timebunt
17 qui habitant terminos a ſignis tuis.

† 21 Rivos ejus inebria:[1]
22 multiplica genimina ejus:
23 in ſtillicidiis ejus lætabitur germinans.
† 24 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ:
25 & campi tui replebuntur ubertate:
† 26 pingueſcent ſpecioſa deſerti:
27 & exſultatione colles accingentur.
† 28 induti ſunt arietes ovium:
29 & valles abundabunt frumento.
30 clamabunt, etenim hymnum dicent.

providentia frumentum & cibum omnem illis omnibus habitantibus in terra apparaſti uſque ad maturitatem: quia hoc modo per pluviales & fluviales aquas fit terræ inſtructio & apparatio, ut apta ſit ad germinandum. 21 *Inebria igitur Domine abundanter aquis tuis terræ ſanctæ ſulcos:* 22 *ejuſque germina & fruges multiplica:* 23 *ut terra in germinando læta ſit propter aquas, quæ in ipſam ſtillaverint atque decurrerint.* 24 *Benefaciendo benedic toti circulo anni, quem tua benignitate nobis largiris:* 25 *& campi terræ tuæ pinguedine repleantur uberrima;* 26 *pinguia fiant ſpecioſa paſcua in cunctis finibus deſerti olim ſterilis:* 27 *& veluti exſultanter lætiſſimo gramine colles circumcingantur.* 28 *ſic enim arietes ovium & greges omnes veſtiti erunt velleribus optimis:* 29 *& valles abundanter plenæ erunt frumento.* 30 *& tunc homines præ lætitia clamabunt: nam & grati beneficiis tuis hymni laudem tibi canent.*

ORATIONES.

1 SPes omnium finium terræ Deus, exaudi orationem ſupplicem familiæ tuæ, ut dum te plauſu conſono, hymno modulante perſultat, infuſione Paracliti decorata, multiplici fructu pingueſcat. Per Dominum &c. in unitate ejuſdem Spiritus ſancti &c. MSS.

2 TRibue Rex cæleſtis, ut nos erepti ab ariditate peccati, flumine miſericordiæ tuæ copioſius inrigati, pingueſcere mereamur, vel hymnum cum Sanctis tuis decantare poſſimus. Per Dominum. Apud Landol. Sax.

3 EXaudi nos Deus ſalutaris noſter, ac nos tua virtute præcinge; dumque fidei optamus ſoliditatem, ſpei[2] mereamur quietem, & * charitatis perveniamus ad requiem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 91. 138. * *al.* charitate.

4 EXaudi nos Deus ſalutaris noſter, qui es omnium terræ ſpes, & in virtute tua præpara montes, quos illuſtres potentia, virtutumque ſublimes * inſignium; tuum eſt enim nos celſiora ditare per merita, per quæ vitæ beatæ ſcandimus ardua, ut Eccleſia tua in omnibus terræ finibus dilata- fol. 241.

(1) *Unico verſu exhibentur in Vat.* 341 *&* 342. *quæ nobis* ℣℣. *conſtituunt* 21 *&* 22.

(2) *B.fol.* 138. *ubi duobus in locis ea oratio legitur, uno in loco habemus*, promereamur &c.

dilatata, dum fidei petit ſublimitatem, ſpei promereatur quietem, & ad charitatis perveniat apicem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 410. 5 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ in die inſignis ſolemnitatis noſtræ, ut & mentes copia doctrinæ refulgeant, & campi donorum tuorum ubertate pingueſcant; quo ita nobis ſubſtentatio cum tua gratia largiatur, ut & caro frugibus, & anima divinis paſta conlætetur * virginibus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

for. germinibus.

fol. 26. 6 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ, ut & montes copia doctrinæ refulgeant, & campi donorum tuorum ubertate pingueſcant, quo ita nobis ſubſtantia cum tua gratia largiatur, ut & caro frugibus, & anima divinis paſta collætetur * virginibus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

for. germinibus.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 7 TE deprecantes Deus oramus, ut Electorum tuorum congregemur meritis, ut jungamur præmiis, ut ſi non meremur honorari præmiis, vel ornari coronis, ſaltem veniam conſecuti, pœna careamus æterni judicii. *Amen*.

PSALMUS LXV.

In finem, Canticum pſalmi ÷ Reſurrectionis ⁝

Beda.

Senſus myſticus. Apertus eſt titulus, lætitiam Dominicæ Reſurrectionis non ſolum Judæis ſed & Gentibus inſinuans.

Contra perſuaſionem Judæorum, qui ſe dicebant ſolos ad beatam vitam præ omnibus pertinere, mater Eccleſia ſpem generalis reſurrectionis, interpoſitis tribus *Diapſalmatibus*, læta decantat. Primo ordine hortans univerſitatem, ut de Domini Reſurrectione congaudeat, quæ cunctis erat fidelibus æterna præmia præſtitura: *Jubilate Deo omnis terra*. Secundo ordine invitat omnes ut veniant ad Dei opera conſideranda; quatenus una credulitas jungat, quos unum præmium exſpectat: *Venite & videte opera Dei*. Tertio, iterum monet Gentes ut benedicant Dominum, qui nos diverſis licet probet tribulationibus, ad requiem tamen ſuæ miſerationis adducet: *Benedicite Gentes Deum noſtrum*. Quarto ordine, iterum invitat univerſitatem, ut commonita exemplo liberationis ſuæ, amplius confidat in Domino, benedicens eum quoniam orationem ejus exaudire dignatus eſt: *Venite, audite, & narrabo omnes qui timetis Deum*.

Feria IV. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Gentium; & prædicatio [*al.* teſtatio] Apoſtolorum.

S. Athanaſius. Pſalmus jubilationis & de Reſurrectione. *

Pſal-

* Et hic reditum populi deſignat, verum ex perſona illorum loquens, qui inter eos merito celſiores cum ſuperius carmen totius populi preces & vota contineat. Aliter, *vox Apoſtolorum ad populum*. *Pſalt. Syr.*

Psalmus gratiarum actionis.

1 JUBILATE DEO OMNIS TERRA; Propheta.
2 psalmum dicite nomini ejus; [1]
3 date gloriam laudi ejus.
† 4 Dicite Deo: *Quam terribilia sunt opera tua* ÷ *Domine* :
5 *in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.*
† 6 *omnis terra adoret te & psallat tibi:*
7 *psalmum dicat nomini tuo.*

DIAPSALMA.

† 8 Venite, & videte opera Dei: ℣. 8. Psal. XLV. 9.
9 terribilis ÷ in : consiliis super filios hominum.
† 10 ÷ Qui : convertit mare in aridam: ℣. 10. Exod. XIV. 21.
11 in flumine pertransibunt pede. ℣. 11. Josue III. 15.
12 ibi lætabimur in ipso,
† 13 qui dominatur in virtute sua [2] ÷ in : æternum:
14 oculi ejus super gentes respiciunt. ℣. 14. Psalm. X. 5. XXXII. 13.
15 qui exasperant, non exaltentur in semetipsis.

 DIA-

In perpetuum decantandum canticum psalmi, in gratiarum actionem pro resurrectione a dura morte servitutis.

PROPHETA. 1 *Jubilate in honorem Dei omnes habitatores terræ;*
2 *psalmos cantate ad gloriam nominis ejus:* 3 *gloriosam facite laudem ejus.*
4 *Dicite Deo:* O quam stupenda ac terribilia sunt opera tua Domine!
5 adeo ut præ magnitudine fortitudinis tuæ nec ipsi inimici tui ausuri sint
aperte palamque te omnipotentem non fateri, etsi animo ficto & simulato.
6 omnes qui sunt in terra, adorent te, & cantent tibi psalmos: 7 can-
tent psalmos ad honorem nominis tui o Deus Altissime * 8 *Venite omnes,*
& oculis mentis videte & considerate opera Dei; 9 *quam is sit tremendus in*
suis consiliis ac deliberationibus super filios Adæ. 10 *Qui Deus cum vult,*
mare convertit in terram aridam, ut fecit in mari rubro tempore Mosis: 11 *quo*
operante homines in flumine sicco pede pertransibunt, ut factum est in Jordane tem-
pore Josue. 12 *& ibi in siccato mari vel flumine nos quoque (si opus fuerit) læ-*
tabimur in eo ipso, 13 *qui vi omnipotente potestatis suæ dominatur sæculo ab*
exordio sæculi & in æternum usque: 14 *cujus oculi ad gentes omnes aspiciunt;*
nihilque illum latet. 15 *quapropter increduli & qui suis iniquitatibus ad iram*
provo-

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

Psalt. Syr. Psalmus incertus, de sacrificiis, & holocaustis, deque suffitu Arietum. Spiritualis (sensus) innuit nobis vocationem Gentium & prædicationem. Vers. XLII.

Psalt. Arab. Laudatio, & de Resurrectione Vers. XXXIX.

S. Hier. Iste Psalmus ad Resurrectionem Christi pertinet.

(1) *℣. 2 una simul cum 3 unico versu habent Vat. 341 & 342.*

(2) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli illic habent:* ⋇ in æternum : *Vide Tom. II. ad hunc locum.*

DIAPSALMA.

† 16 Benedicite gentes Deum noſtrum;
17 & auditam facite vocem laudis ejus:
† 18 qui poſuit animam meam ad vitam;
19 & non dedit in commotionem pedes meos.
℣. 10. Pſalm. XVI. 3. † 20 Quoniam probaſti nos Deus; [1] igne nos examinaſti ſicut examinatur argentum;
† 21 induxiſti nos in laqueum;
22 poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro;
23 impoſuiſti homines ſuper capita noſtra;
† 24 tranſivimus per ignem & aquam;
25 & eduxiſti nos in refrigerium:
† 26 introibo in domum tuam in holocauſtis;
27 reddam tibi vota mea quæ diſtinxerunt labia mea,
† 28 & locutum eſt os meum in tribulatione mea.
† 29 holocauſta medullata offeram tibi [2] cum incenſo arietum;
30 offe-

*provocant illum, ne ſeſe extollant ac ſuperbiant in ſemetipſis. * 16 Benedicite Deum noſtrum omnes gentes; 17 & facite audiri vocem laudis ejus: 18 qui repoſuit animam meam in vitam ut tranquille viveret, ablata continua morte miſerrimæ ſervitutis; 19 quique non amplius tradidit pedes meos in commotionem & inſtabilitatem in loco peregrino, ubi incertis ſedibus vagabar. 20 Quoniam autem prius tu nos examinaſti Deus; & eo in examine igne tribulationum nos igniſti, ſicut igne examinari ſolet argentum ut purum ſit & defæcatum; 21 & nos introduxiſti in laqueum & obſidionem captivitatis, unde exire non poteramus; 22 & poſuiſti in dorſo noſtro tribulationes portatu graviſſimas; 23 & impoſuiſti impios homines ſuper caput noſtrum, ut nobis tyrannice dominarentur; 24 & quoniam tranſivimus per grandes afflictiones ceu per ignem urentem, & per aquam ſubmergentem; 25 ſed tamen poſtea illinc nos eduxiſti in refrigerium & quietem: 26 idcirco huic liberationis beneficio gratus & pius ingrediar in domum tuam cum victimis quæ totæ igni combuſtæ tibi offerantur: 27 ubi & tibi reddam vota illa mea, quæ diſtincte promiſerant labia mea; 28 quæque cum eſſem in tribulatione illa mea locutum erat os meum. 29 victimas igitur medullis & adipe pingues totas igne comburendas tibi offeram,*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat. 341 & 342, atque Grab.*
20 Quoniam probaſti nos Deus;
21 igne nos examinaſti ſicut examinatur argentum.

(2) *Præſentis ℣. vocem* tibi *obelo notavit antiquarius MS. S. Pauli quum fortaſſe arbitratus eſt ſe agere cum ſimili voce verſus proxime ſequentis, quam ſine obelo deinde reliquit; quamque B.6. Orat. prorſus omiſit. Cetera quoad ℣℣. diſtinctionem Vat. 341, 342, & Grab.*
29 holocauſta medullata offeram tibi
30 cum incenſo arietum:
31 offeram tibi boves cum hircis,
32 Venite, audite & narrabo,
33 omnes, qui timetis Deum;

30 offeram ÷ tibi ⁝ boves cum hircis.

DIAPSALMA.

† 31 Venite, audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum,
32 quanta fecit animæ meæ:
† 33 ÷ [1] Ad ⁝ ipsum ore meo clamavi:
34 & [2] exaltavi sub lingua mea.
† 35 iniquitatem si aspexi in corde meo; non exaudiet Dominus: — ℣. 15. Prov. XXVIII. 9. Isai. I. 15. Johan. IX. 31. Jacob. IV. 3.
† 36 propterea exaudivit Deus;
37 & [3] attendit voci deprecationis meæ.
† 38 Benedictus Deus; qui non amovit orationem meam, & misericordiam suam a me.

ram, una cum incenso thuris in consuetis libaminibus & victimis arietum;
30 offeram tibi quoque boves & hircos. * *31 Venite omnes qui timetis Deum,*
audite me, & narrabo vobis 32 quanta is beneficia fecerit animæ meæ.
33 Ad ipsum emisi clamorem ore meo, invocando illum ad auxilium meum:
34 ipsumque excelsum esse prædicavi laudando lingua mea. 35 si in corde meo
iniquitatem aspexissem, Dominus me exauditurus non fuisset; 36 & ideo
exaudivit me Deus; 37 & cum benignitate attendit ad vocem qua eum orabam.
38 Vere benedictione & laude dignus est Dominus: qui nec a se abjecit meam
orationem; nec a me removit suam misericordiam, qua tam multipliciter misertus est mei.

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

ORATIONES.

1 INsinua Domine menti nostræ gloriam laudis tuæ, ut dum hujus sæculi incendia vitamus, in æterna refrigeria, te præsule, transferamur. Per Dominum. — MSS.

2 DA nobis Domine, ut nos, qui in te credendo, domum tuam in holocaustis ingredimur, [4] dicatis tibi operibus, ac mortificato corpore serviamus; sicque non amoveas orationem nostram & misericordiam tuam a nobis, dum ea * inspiras petere, quæ nobis prospicis convenire. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. — Brev. Mozar. fol. 91. 38. — * *al.* inspicis.

3 OMnis terra adoret te Domine, & tibi psallat vitæ participio incorruptæ, ut sicut sunt omnia tuo formata opificio, ita cuncta tuo pariter subdantur imperio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. — fol. 45. 115. 241.

(1) *Eum obelum retinent sæpe laudati a nobis MSS. tum Vat. 341 & 342 versiculo huic 33 insequentem 34 jungunt.*

(2) *MS. S. Pauli ibi*, exultavi.

(3) *B. 6. Orat. & copulam ejus loci expungit: deinde insequentem versiculum 38 partiuntur Codd. Vat. 341, 342 & Grab. scribentes.*

38 Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam,
39 & misericordiam suam a me.

(4) *B. fol. 91. ibi*, dicatis tuis operibus &c.

fol. 405. De Sanctis.

4 DEus qui probatione solita pietatis probari Sanctos tuos ...... voluisti in terris, ne plus eos tentari permitteres, quam quod in eis donum tolerantiæ adesse conlatum tuo munere perspicis; erue nos ab omni tentatione, ne nostram possit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter servientes, sic nos tentari permittas, ut tentatio ipsa non nos in confusionem erroris, sed valenter in amplexum adstringat veritatis. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 261.

5 DEus, cui omnis terra præconans jubilat laudem, cujusque gloriam canora psalmi conclamat voce, cujusque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem, da nostris vocibus tibi placitum jubilum, & orationibus perfectum dicere psalmum; teque conditorem omnium prædicare virtutum, ut quia super gentes oculi tui aspiciunt, & cunctorum intima insensibiliter scrutantur; quæsumus sic nos clementer tuis visibus prospice, sicque misericorditer corrige, ut in nobis nec facinoribus provocatus, iram effundas, nec cum rogaris misericordiam tuam contineas: & præsta ut ipsa nobis sit disciplina quod te pro admissis metuimus, ipsumque veniæ præmium, quod Deitatem tuam credimus & fatemur. Tu itaque Domine pone animas nostras ad vitam, ut hic defleamus quæ gessimus; & quam peccando amisimus, gratiam adquiramus. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

6 SUppliciter te Domine deprecamur, ut aperias aures tuas ad preces nostras; & ipse nos, data peccatorum remissione, de præsentibus ærumnis eripias; tibique holocaustum purum effectos, mactatis vitiis, Sanctorum agminibus jungas. *Amen*.

PSALMUS LXVI.

In finem, in hymnis, Psalmus cantici ÷ David:

Beda.

Sensus mysticus.

Hymnus & *Canticum* laudationem significant, quæ ut tantum Domino Christo data monstretur, præmittitur *In finem*.

* id est Psalm. LXV.

Post *Canticum Resurrectionis* * Propheta deprecatur ut benedicti ad Divinam cognitionem deducamur, ad quam nostra non possunt merita pervenire. Prima enim parte fidelibus loquens, supplicat ut cum ipsis benedici [1] mereatur a Domino; quatenus illuminati corde, in cunctis Gentibus Christum Dominum prædicandum esse cognoscant: *Deus misereatur nostri*. Deinde conversus ad Dominum, prophetiæ spiritu confitendum illi dicit a populis quia gentes judicat in æquitate: *Confiteantur tibi populi Deus* & reliqua. Tertio eumdem versum repetit quem superius dixit, hoc in mysterium adjiciens, quia fructum suum terra jam protulit; & ideo frequentato verbo postulat nos debere benedici: [*Confiteantur tibi populi Deus ..... terra dedit fructum suum*.]

Eusebius

(1) *MS. ibi*, mereamur.

Eusebius Cæsariensis. Vocatio Gentium & Apostolorum prædicatio. [*al.*] Vocationem Gentium designat & Apostolorum prædicationem. *Quotidie ad Matutinū.*
S. Athanasius. Psalmus enuncians ea quæ erant obventura. [*al.*] Imprecatorius. *

Psalmus ad precandum.

1 DEUS MISEREATUR NOSTRI, ET BENEDICAT NOBIS; Propheta.
2 illuminet vultum suum super nos; ℣. 2. Psalm. IV. 7.
3 ÷ & misereatur nostri: ℣. 3. Ita distinguit Cod. Alexand.
DIAPSALMA.
† 4 ut cognoscamus in terra viam tuam; [1]
5 in omnibus gentibus salutare tuum.
† 6 Confiteantur tibi populi Deus;
7 confiteantur tibi populi omnes;
† 8 lætentur & exsultent gentes:
9 quoniam judicas populos in æquitate;
10 & gentes in terra dirigis.
DIAPSALMA.
† 11 Confiteantur tibi populi Deus;

12 con-

In perpetuum cum instrumentis musicis hymnorum decantandus psalmus cantici, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Deus noster, quæso, commisereatur nos; nobisque bene-*
ficentia sua benedicat; 2 super nos lucere faciat propitiam atque benignam fa-
*ciem suam; 3 & misereatur nostri: * 4 ut a nobis in terra agnoscatur vera*
via qua itur ad te, nempe quid sequendum, quidve vitandum sit secundum le- * *Pausatio*
gem tuam; 5 & ut in universis gentibus per fidem agnoscatur salus & redem- *aut immu-*
ptio, quæ a te omnibus exhibetur. 6 Fateantur tibi populi, laudes tuas Deus; *tatio musicæ catilenæ*
7 fateantur tibi eas populi omnes; 8 collætentur & exsultent gaudio te lau- *inter psal-*
dando gentes: 9 quia tu cum rectitudine justitiæ judicaturus es populos; 10 *lendum.*
*& gentes in terra ducturus es in viam directam & bonam. * 11 Fateantur er-*
go tibi * *Pausatio, &c.*

* Hoc quoque carmine reditus populi ex Babylone prædicitur, in quo iisdem verbis reversorum alacritas indicatur, quibus ut Sacerdotes populo benedicerent, lege scriptum est.

Psalt. Syr. Incertum quis eum ediderit: canebat illum populus cum traducerent Davidem per flumen Jordanem: nobis autem innuit in eo prophetiam de vocatione Gentium, & prædicatione Apostolorum, deque judiciis Domini. Vers. xv.

Psalt. Arab. Davidis de laudationibus, & numerus Vers. xv.

S. Hier. Iste Psalmus licet parvus sit, tamen Apostolorum Prophetarumque continet vocem, qui aut venisse, aut venturum Dominum Gentibus nunciaverunt.

---

(1) *Vat. 341 unico versu cogit nostros* ℣℣. 4. 5.

12 confiteantur tibi populi omnes:
℣.13. Ps. LXXXIV. 13. 13 terra dedit fructum suum.[1]
† 14 Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus:
15 & metuant eum omnes fines terræ.

go tibi populi laudes tuas Deus; 12 fateantur tibi eas populi omnes; 13 quia terra olim in pietate sterilis, edidit jam fructum hunc suum veræ religionis & pietatis in te, postquam ex terreo corpore procreatum corpus protulit Christi, præstantissimum fructum suum. 14 Sua nobis beneficentia benedicat Deus, Deus noster; benedicat, inquam nobis Deus: 15 eumque timeant & colant etiam omnes qui habitant in cunctis extremis terræ.

ORATIONES.

MSS. 1 INlumina Domine vultum tuum super nos, & misericordiam nobis uberem benedictionemque largire, ut confitentes tibi in timore sancto, fructum justitiæ coram facie majestatis tuæ reportare mereamur. Per.

Brev. Mozar. fol. 241. 2 COnfiteantur tibi omnes populi, Deus, tua qui redempti sunt præmia, & quorum erant ob infidelitatem implenda supplicia, gaudeant tua gratuita salvari se gratia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 15. 3 ILlumina Domine vultum tuum super nos, & benedictionem tuam ubertim nostris infunde pectoribus, quo corda nostra lucis tuæ hilaritate perfusa, tuam in terris valeant recognoscere viam; & omnibus singulari Gentibus fidei sacræ lætentur notitia. [R. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

Ex Albino col. 239. 4 COgnoscentes in terra viam tuam, Domine, in omnibus gentibus salutare tuum, Christum Dominum & viam esse confitemur & patriam, per quem in directum gradimur, & ad profectum plenissimum pervenimus. Per.

PSALMUS LXVII.

In finem, Psalmus cantici, ipsi David.

Beda.

Sensus mystici. *David* Dominum designat, quem & *Finis* designat. Longus psalmus & quinque *diapsalmatibus* prænotatur, per quæ nos divisiones impressimus. Totus psalmus per mysticas similitudines loquitur, qui sacramentis plenus Evangelicis, & Ascensionis Christi descriptione monstratur esse præcipuus.

Primo ingressu psalmi Propheta dicit quæ inimicis Domini accidant, vel quæ fidelibus in futura judicatione contingant: *Exsurgat Deus* &c. Secundo,

(1) *Vat.* 341, 342.
13 terra dedit fructum suum: benedicat nos Deus,
14 Deus noster benedicat nos Deus.

At Ed. Oxon.
14 Benedicat nos Deus Deus noster,
15 benedicat nos Deus,
16 & metuant &c.

cundo, virtutes significat quas contulit populo Judæorum; ac deinde dicit quemadmodum ex his perfecit Ecclesiam [*Terra mota est*] *Etenim cæli distillaverunt a facie Dei*. Tertio, per montis speciem designat Dominum Salvatorem, commemorans quæ beneficia præstiterit Ecclesiæ, quando eam Resurrectionis suæ munere sublevavit: *Dum discernit Cælestis*. Quarto, inimicorum superbiam conquassandam esse pronunciat, & conversiones & martyria ab utroque sexu, & ex pessimis dicit esse facienda, cum Domini Salvatoris adventus mundo illuxerit: * *Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum*. Quinto, dicit Dominum in Ecclesiis debere benedici, ubi Apostoli & Christus ipse prædicavit, supplicans ut dona quæ dedit fidelibus suis, conservare dignetur: monet etiam ut velociter ad Dominum veniant, qui in hoc mundo tamquam in Ægypto & Æthiopia commorantur: *In Ecclesiis benedicite Domino*. Sexto, ingressu universitatem monet ut psallant Domino Christo, qui jam Resurrectionis suæ miracula patefecit; ac deinde psalmum Dominica laude conclusit: *Psallite Deo qui ascendit super cælum cæli*.

Eusebius Cæsariensis. Christi humanatio, & vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in oratione. *

* *Cassiod.* Deus noster Deus salvos faciendi.

Feria IV. ad Vigilias.

Psalmus ad precandum & laudandum Deum.

1 EXSURGAT DEUS, ET DISSIPENTUR INIMICI EJUS: Propheta. V. 1. Num. X. 35.
2 & fugiant qui oderunt eum, a facie ejus.
† 3 Sicut deficit fumus, deficiant:
4 sicut fluit cera a facie ignis;
5 ÷ sic ⁝ pereant peccatores a facie Dei.

† 6 &

In perpetuum decantandus psalmus cantici, Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Exsurgat, quæso, Deus exerendo palam effectus omnipotentiæ suæ, & ejus inimici dispergantur: 2 & ab ejus conspectu fugiant qui odio habent eum. 3 Sicut fumus cito & omnino deficit, sic deficiant: 4 & sicut liquefit cera a præsentia ignis; 5 sic impii & peccatores pereant a præsentia*

* Cum Arcam Testamenti post crebras migrationes, tandem David ad se grandi exsultationis ambitu transferret, carmen hoc cecinit; memorque itineris illius, & transductionis quondam in heremo, quasi ex persona Principum illius temporis Psalmum composuit, ipsum versum in capite ponens, quem & Moyses tunc quoties in signum profectionis Arca movebatur, decantare solebat. Aliter, *Propheta Resurrectionem Christi, & posteriores glorias adnuncias*.

Psal. Syr. Davidis, cum pararunt se reges ad bellandum contra eum. Item, prophetia de dispensatione Christi, deque vocatione Gentium ad fidem, Vers. XLII.

Psalt. Arab. Davidis laudatio & numerus Vers. LXXX.

S. Hieron. Sexagesimus septimus Psalmus si intelligatur spiritualiter, refertus legis Evangeliorumque reperitur sacramentis: qui sic inchoat ex voce prophetica.

† 6 & [1] justi epulentur;
7 & exsultent in conspectu Dei; & delectentur in lætitia.
DIAPSALMA.
† 8 Cantate Deo; psalmum dicite nomini ejus:
℣. 9. Isai. XL. 3. 9 iter facite ei qui ascendit super occasum: DOMINUS, nomen illi:
† 10 exsultate [2] in conspectu ejus.
11 ÷ turbabuntur a facie ejus ⁑
℣. 12. Psal. CXIV. 9. 12 patris [3] orphanorum, & judicis viduarum.
† 13 Deus in loco sancto suo,
14 Deus, [4] qui inhabitare facit unius moris in domo:
℣. 15. Psal. CVI. 19. CXLV. 8. † 15 ÷ qui ⁑ educit vinctos in fortitudine,
16 similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris.
† 17 Deus, cum [5] egredereris in conspectu populi tui:
18 cum pertransires in deserto:
DIAPSALMA.
℣. 19. Judic. V. 4. † 19 terra mota est [6] & ÷ enim ⁑ cæli distillaverunt a facie Dei Sinaì, 20 ※ a

sentia potentiæ Dei. 6 & e contrario justi quasi in jucundo epulo collætentur:
*7 & præ gaudio exsultent in conspectu Dei, & oblectentur cum lætitia. * 8 Eja ergo justi cantate Deo; psallite ad honorem nominis ejus: 9 præparate viam, & remotis offendiculis & impedimentis eam complanate: & date locum laudi ejus, qui veluti conscendit & insedit super obscurum occidentem & cælos omnes; latetque invisibilis & incomprehensibilis nobis: cujus nomen est* Dominus, *a quo sunt omnia: 10 & exsultate gaudio coram eo. 11 & e contrario peccatores illi conturbentur a conspectu ejus; 12 qui pater est pupillorum, & judex & defensor viduarum humana spe destitutarum. 13 Hic est Deus qui habitaculum habet in loco sancto suo: 14 Deus qui unius moris & unanimes homines habitare facit in domo; & solitarios sine liberis, efficit fœcundos cum plena familia in domo: 15 qui per fortitudinem suam vinctos educit de vinculis & carceribus; 16 & qui consimiliter incredulos, & eos qui ipsum exacerbabant & provocabant ad iram, & propterea habitabant in sepulchris & in locis siccis & horridis, de miserrimo statu educit & liberat. 17 Cum tu Deus tamquam dux egredereris in columna ignis & nubis ante populum tuum egressum ab Ægypto; 18 & pertransires per desertum Sinai: * 19 tunc ad montem Sinaì terra*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

(1) *Cod. S.Pauli*, ÷ & ⁑ justi; *qui codex etiam versu proxime insequenti omittit alteram copulam & præcedentem vocem* delectentur: *sed alter MS. B.6. Orat. una cum ista præterit & illam præfixam voci* exsultent.

(2) *Cod. S.Pauli*, & exsultate.

(3) *Cod. B. 6. Orat.* patres orphanorum, & judices viduarum.

(4) *Vox* qui *non legitur in MSS. S.Pauli, & B.6 Orat.*

(5) *B.6. Orat.* cum egrediєris; *& infra* cum pertransieris: *tum MS. S. Pauli*, in desertum.

(6 *Cod.S.Pauli* ÷ etenim ⁑ cæli distillaverunt a facie Dei Sinai, ÷ facie Dei Israel⁑

20 ※ a facie Dei Iſrael ⁏
† 21 pluviam voluntariam ſegregabis Deus hæreditati tuæ: V. 21. Deuter. XI. 11. 12.
22 ÷ & ⁏ infirmata eſt [1], tu ÷ vero ⁏ perfeciſti ÷ eam ⁏
† 23 animalia tua habitabunt in ea:
24 paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.
† 25 Dominus dabit verbum euangelizantibus, virtute multa:
† 26 Rex virtutum dilecti [2]
27 ※ dilecti ⁏ & ſpeciei domus, dividere ſpolia.
† 28 Si dormiatis inter medios cleros;
29 pennæ columbæ, deargentatæ,
30 & poſteriora ÷ dorſi ⁏ ejus, in pallore auri.

DIAPSALMA.

† 31 Dum diſcernit [3] Cæleſtis reges ſuper eam,
32 nive dealbabuntur in Selmon.
33 Mons Dei, mons pinguis,

*terra commota eſt & tremuit ob fulgura atque tonitrua: ſed & nubes cæli diſtillaverunt aquas coram te Deo, qui legem daturus apparebas in eo monte Sinai, 20 coram te, inquam, Deo Iſraelis. 21 at nunc remotis terroribus illis montis Sinai, tranquillius pluviam ſpontaneam & placidam ex tua benigna voluntate ſpeciatim tribues terræ huic noſtræ, quam tamquam tuam propriam & peculiarem hæreditatem nobis dediſti poſſidendam: 22 etenim terra hæc noſtra quando ſiccitate laboravit, & infirma facta eſt & debilis ad germinandum, tu conſueviſti data pluvia eam perficere ac confortare, & efficere frugiferam: 23 ut in ea paſcuoſa pinguia habitarent animalia tua: 24 nam ita pro tua bonitate apparaſti alimenta pauperi populo tuo o Deus 25 Dominus eſt qui verbum de victoria ab hoſtibus una cum multo exercitu & fortitudine dabit iis, qui afferunt nuncium hunc bonum & lætum quod 26 Rex exercituum dilecti 27 dilecti, inquam, populi ſui, dederit eidem pulchræ domui & familiæ ſuæ vim & poteſtatem dividendi ſibi ſpolia hoſtium devictorum. 28 Et tunc poſt victoriam, vos populus Domini ſi dormieritis & quieti degeritis inter medias ſortes & terminos veſtrarum tribuum, 29 eritis candidi & læti ſicut deargentatæ pennæ alicujus columbæ, 30 cujus dorſi poſteriora ſint cum auri ſpecie & virore. 31 * Quando cæleſtis Rex fortiſſimus in terra hæreditatis ſuæ inimicos reges ab ipſa ſecreverit & diviſerit; 32 tunc habitatores ejus veluti nive albi & candidi fient ut nix quæ eſt in monte Selmon. 33 Ceterum mons hic noſter Dei, nempe Sion, mons eſt pinguis & fertilis magnitudine bonorum;*

34 mons

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. omiſſo præcedenti proxime obelo heic ſcribunt* ÷ tu vero ⁏ perfeciſti &c. *Videſis quæ ad hunc locum alias diximus.*

(2) *Vat. 341, 342, & Grabeus:*
26 Rex virtutum dilecti ※ dilecti ⁏
27 & ſpeciei domus dividere ſpolia,

(3) *MS. S. Pauli,* cæleſtes, *tum ille Orat. B. 6.* reges *pro* regis.

† 34 mons coagulatus, mons pinguis.
35 ut quid suspicamini montes coagulatos?
(℣. 36. Psal. CXXXI. 13.) † 36 mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo:
37 etenim Dominus habitabit [1] in finem.
† 38 Currus Dei, decem millibus multiplex:
(℣. 39. Deut. XXXIII. 2. Daniel. VII. 10. Hebr. XII. 22.) 39 millia lætantium;
40 Dominus in eis in Sina in sancto.
(℣. 41. Ephes. IV. 8.) † 41 Ascendisti in altum: cepisti captivitatem:
42 accepisti dona in hominibus:
† 43 etenim [2] non credentes inhabitare Dominum Deum.
† 44 Benedictus Dominus die quotidie:
45 prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum.

DIAPSALMA.

† 46 Deus noster, Deus salvos ÷ faciendi ⁒
47 & Domini ※ Domini ⁒ exitus mortis.
† 48 verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum,
49 verticem capilli perambulantium in delictis suis.

† 50 Di-

In Cod. Vatic. a ℣. 43. sic distinguitur.
Etenim non credentes inhabitare.
Dominus Deus benedictus.
Benedictus Dominus de die in diem.

---

34 mons est ad modum casei coagulatus firmiterque solidatus; mons, inquam, est pinguis & fertilis. 35 quare ergo animis vestris suspiciones habetis, esse alios quoque montes pinguedine solidatos præter hunc montem Sion, cui nullus alius comparari potest? 36 iste mons est in quo Deo habitare complacuit in constructa sua sancta domo: 37 etenim in eo Dominus habitabit in perpetuum. 38 Currus Dei est decies millecuplex & innumerabilis; 39 & millia collætantium Angelorum assistunt ei: 40 quemadmodum olim Dominus cum iisdem assistentibus Angelis legem dedit in monte sancto Sinai. 41 Tu Domine ascendisti in excelsum; captivam tibi duxisti captivitatem; hostesque tuos subjecisti tibi & captivasti: 42 accepisti dona tua ut ea dares hominibus: 43 & quidem eos qui antea non credebant te Dominum Deum inhabitare in illo monte Sion, tibi quoque captivasti, ut tu Dominus Deus inhabitares cum eis. 44 Benedictione ac laude dignus est Dominus per singulos dies: 45 quia iter vitæ nostræ prosperum faciet idem Deus, qui dat nobis quamcumque salutem. 46 Deus noster, Deus est ad salvandum nos ab exitio: 47 nam & egressus & liberationes a morte in Domini sunt, in Domini sunt, inquam, potestate. 48 qui tamen Deus inimicorum suorum capita confringet & conquassabit: 49 & verticem capilla-tum*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

(1) ÷ in finem ⁒ *apposito obelo MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. Præterea ℣℣. 38 & 39 ad unicum redigunt Codd. Vat. 341, 342, & Ed. Oxon.*

(2) *Eam distinctionem ℣℣. quam pro Vaticano a ℣. 43 notat Thomasius, observamus & in aliis Vatic. 341, 342, atque in Oxon. Ed.*

† 50 Dixit Dominus: *Ex Basan convertam*,
51 *convertam* [1] *in profundum maris*:
† 52 *ut intingatur pes tuus in sanguine*;
53 *lingua canum tuorum, ex inimicis ab ipso*.
† 54 Viderunt [2] ingressus tuos Deus,
55 ingressus Dei mei, Regis mei ÷ qui est : in sancto.
† 56 prævenerunt principes, conjuncti psallentibus,
57 in medio juvencularum tympanistriarum:

DIAPSALMA.

† 58 *In Ecclesiis benedicite Deo* [3]
59 *Domino, de fontibus Israel*. ℣. 59. Isai. XLVIII. 1. LI. 1.
† 60 Ibi Beniamin adolescentulus, in mentis excessu;
† 61 principes Juda, duces eorum;
62 principes Zabulon,
63 principes Nephthali.
† 64 Manda Deus [4] virtuti tuæ:
65 confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

 † 66 a

tum & comatum confringet eorum, qui vitam ducunt & transigunt in suis erratis & delictis. 50 *Dominus dixit populo suo*: Sicut olim hominibus ex regione Basan cum suo rege Og feci, sic inimicos tuos funditus evertam: 51 & evertam, ut olim Pharaonem cum Ægyptiis submersi in profundis maris rubri: 52 & adeo illos evertam, ut pes tuus possit intingi in sanguine vulneratorum; 53 & lingua ipsa quoque tuorum canum lambere possit ex sanguine ipso effluente ex inimicis tuis. 54 *Viderunt fideles ejusmodi tuos gressus, expeditiones & gesta o Deus, 55 gressus, inquam, & itinera ista tua Dei mei Regis mei, qui es in sanctuario tuo: 56 & ob eam causam ad te laudandum principes nostrates prævenerunt ante alios in populi cœtu, conjuncti choris psallentium, 57 in medio puellarum tympanistriarum*, * 58 *præcinentes hortantesque alios subsequentes, atque dicentes*: In Ecclesiis publicisque conventibus Deo benedicite laudantes: 59 Domino benedicite vos, qui de Israelis estis origine, & de ejus XII. filiis, tamquam de XII. fontibus profluxistis. 60 *in eo cœtu tribus parvula Beniamini junioris quondam filii Jacobi, fuit cum excessu mentis & ingenti admirationis stupore concinens; 61 adfuerunt & ibi principes tribus Judæ, qui sunt veluti purpurati duces omnium contribulium suorum: 62 adfuerunt etiam principes tribus Zabulon, 63 & principes tribus Nephthalim. 64 Præcipe Deus vi & fortitudine tua ut fiat quod petimus: 65 conforta Deus hoc quod hactenus perfecte*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum*.

(1) *B. 6. Orat.* de profundis maris.
(2) *Item B. 6. atque Cod. S. Pauli*, ingressus tui.
(3) *Eos* ℣℣. 58 & 59, *unico exprimunt Vat.* 341 & 342.
(4) *B. 6. Orat.* virtutem tuam.

† 66 a templo tuo in Jerusalem
℣. 67. psalm. LXXI. 10. 67 tibi [1] offerent reges munera.
† 68 Increpa feras arundinis:
69 congregatio taurorum in vaccis populorum;
70 ÷ ut ⁝ excludant eos qui probati sunt argento.
† 71 dissipa gentes, quæ bella volunt.
72 Venient legati ex Ægypto:
73 Æthiopia præveniet manus ejus, Deo.
† 74 Regna terræ cantate Deo; [2] psallite Domino.
DIAPSALMA.
† 75 ÷ Psallite Deo ⁝ qui ascendit super cælum cæli ad Orientē:
† 76 ecce dabit voci suæ vocem virtutis. [3]
77 Date gloriam Deo:
78 super Israel magnificentia ejus;
79 & virtus ejus in nubibus.
† 80 Mirabilis [4] Deus in sanctis suis:
81 Deus Israel ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi ÷ suæ ⁝
82 Benedictus Deus.

*fecte operatus es in nobis: 66 sic enim de templo sancto tuo quod est in Jerusalem, 67 munera tibi offerent reges omnes. 68 E contrario increpa istiusmodi gentes, quæ sunt veluti feræ in sylvestro arundineto degentes, 69 quæ sunt congregatio ista populorum veluti armentum taurorum inter vaccas lascivientium & ferocientium, 70 calcitrantium ad excludendum & expellendum a loco suo eos, qui examinati sunt velut argentum igne probatum. 71 disperge igitur gentes, quæ bella contra nos facere volunt. 72 Id si feceris, venient ex Ægypto legati, de pace tractaturi cum populo tuo: 73 & ipsi etiam Æthiopes manus suas ad faciendam pacem Deo porrigere festini anticipabunt. 74 Regna omnia terræ cantate Deo: psallite Domino. 75 * Psallite Deo qui conscendit & insedit gloriosus in summo cælorum ad orientalem partem, unde lumen emanat: 76 ecce ipse dabit voci laudis & prædicationis suæ, ut ubique sit vox fortis & prædita vigore magno. 77 Date ergo gloriam Deo: 78 nam magnificentia potentiæ ejus in Israele ostenditur: 79 & fortitudo ejus in nubibus cæli resplendet. 80 Mirabilis & terribilis est Deus in locis sanctis sanctuarii sui: 81 ipse Deus Israelis dabit fortitudinem & robur populo suo. 82 Benedictione & laude dignus est Dominus.*

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli*, afferent. *Cetera* ℣℣. *66 & 67 unice exprimuntur in Vat.* 341 *&* 342.

(2) *Ed. Oxon.*
74 Regna terræ cantate Deo:
75 psallite Domino.

(3) *Huic* ℣ *76 insequens 77 jungitur in Vat.* 341 *&* 342.

(4) *Memorati mox Vat.*
80 Mirabilis Deus in Sanctis suis Deus Israel
81 ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

ORATIONES.

1 DOminator Domine, qui justis spiritale epulum [1] tribuens, facis eos in lætitia delectari, concede gregi tuo mortem tuam intelligere, teque triumphatorem mortis sedentem ad Patris dexteram confiteri. Qui cum eodem Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*. MSS.

2 DOmine Jesu Christe, qui ascendisti super cælos cælorum ad Orientem, Occasum devincens, quos in te suscepisti redimendos, in te perfice ad excelsa tollendos, ut ubi caput præcessisti, glorificatum illuc totum corpus adtrahas honorandum; nec in Occiduum mundi relinquas, quos ad Orientem perpetuum versus triumphator exaltas. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozarab. fol. 237.

3 DOmine qui ascendisti in altum, captivam ducens captivitatem, nos a captivitate Diaboli, victoriæ tuæ erue triumphis, ut dona tua dum hominibus tribuis, ipsos homines donorum tuorum reddas ex toto participes. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 237. *De Ascensione Domini*.

4 MIrabilem te in Sanctis tuis N. & N. Dominum Deum virtutum plurimum deprecamur, ut des nobis ad adversa expellenda virtutem, qui Sanctis tuis tribuisti ad promerenda cælestia dignitatem; fortitudinem quoque plebi tuæ, quæsumus, ut eisdem suffragantibus largiaris, quos tuæ amicitiæ sociare ingenita bonitate digneris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 403. *De Sanctis*.

BENEDICTIO.

DEus nos a morte in vitam, a corruptione in incorruptionem demutare dignetur, ut Sanctis ejus participes facti, sempiternis in eum gaudiis exsultemus. *Amen*. Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXVIII.

In finem: pro iis qui commutabuntur: David.

Beda.

In finem ad Christum respicere nullus ignorat, qui, attestante etiam Euangelio, suam in hoc psalmo narraturus est passionem, qua *commutabuntur* credentes, exuentes veterem hominem, & induentes novum.

Per totum psalmum ex forma servi loquitur Christus. Primo capite deprecatur ut salvus fiat a Patre, quoniam gratis est a Judæis odio habitus: *Salvum me fac Deus* & reliqua. Secundo postulat a parte membrorum, ne decipiatur spes fidelium in ejus resurrectione confisa, omnia se dicens æquanimiter sustinuisse, quæ ingerebant [2] iniqui: *Deus tu scis insipientiam meam* & reliqua. Tertio, deprecatur ut ipsius exaudiatur oratio, quatenus de luto istius sæculi ejus conversatio immaculata liberetur,

(1) *MS. ibi* tribuis, facisque eos &c. (2) *Idem MS.* inique.

retur, scire dicens Dominum quantis inimicorum appetatur insidiis, ut usque ad passionis exitum machinato discrimine perveniret: *Ego vero orationem meam*. Quarto, virtute præscientiæ suæ quæ contingere poterant inimicis, ventura prænunciat: *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum* & reliqua. Quinto a forma servi se pauperem profitetur, unde & laudes se dicit redditurum Paternæ clementiæ, hortans fideles ut in Domino confidant, qui Ecclesiam suam de mundi istius adversitate liberavit, Sanctisque suis in ea perenni felicitate prospexit: *Ego sum pauper & dolens; salus tua Deus suscepit me*.

Feria V. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Passiones Christi, & rejectio Judæorum.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus ad precandum.

Christus. 1 SALVUM ME FAC DEUS, QUONIAM INTRAVERUNT AQUÆ USQUE AD ANIMAM MEAM.
℣. 2. Ps. XXXIX. 3. † 2 Infixus sum in limo profundi; & non est substantia.
† 3 Veni in altitudinem maris; & tempestas demersit me.
† 4 Laboravi clamans; raucæ factæ sunt fauces meæ.
5 defecerunt oculi mei dum spero in Deum meum.
℣. 6. Johan. XV. 25. † 6 Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis:
† 7 confortati sunt (1) qui persecuti sunt me inimici mei injuste:
8 quæ

In perpetuum decantandus Psalmus pro iis qui mutabuntur ad fidem & imitationem Christi, inspiratus Davidi.

CHRISTUS. 1 *Salva me Deus, quia afflictiones magnæ velut aquæ inundantes excreverunt & pervenerunt usque ad suffocandam vitam cordis mei.* 2 *Mersus sum velut in voragines interminatas; & infixus sum velut in limo profundi & cœnosi laci; & non est consistentia et status in quo possim subsistere.* 3 *Veni quodammodo in profunditatem maris, meque tempestas operuit et submersit.* 4 *Defatigatus sum clamando ad te auxilium tuum implorans; et guttur meum præ continuo clamore exasperatum est, et factum est raucum:* 5 *et vigor oculorum meorum jam defecit ab suspiciendo intente in cœlum, dum spero in Deum meum, & exspecto auxilium a te meum.* 6 *Qui sine causa justa me odio habent, multiplicati sunt supra numerum capillorum meorum:* 7 *inimici mei,*

* Machabæorum personis causisque conveniens aptatur oratio. Aliter, *legendus ad lectionem Jonæ Prophetæ & ad Euangelium Johannis, vox Christi cum fateretur.*

Psalt. Syr. Davidis, cum clanxit Semei filius Bocri buccina, & destitit populus abeundo post Davidem. Diciturque Prophetia de his quæ passus est Christus, & reprobatione Judæorum. Vers. XLII.

Psalt. Arab. De commutandis, & Prophetia, & numerus Vers. LXXV.

S. Hier. Iste Psalmus de Passione Christi sonat, & ex persona membrorum suorum. Iste Psalmus vocem continet Dominici hominis venientis ad Passionem.

(1) *B. 6. Orat.* qui persequuntur me.

8 quæ non rapui, tunc exſolvebam.
† 9 Deus tu ſcis inſipientiam meam:
10 & delicta mea a te non ſunt abſcondita.
† 11 Non erubeſcant in me qui exſpectant te Domine, Domine virtutum:
† 12 non confundantur ſuper me, qui quærunt te Deus Iſrael.
† 13 quoniam propter te ſuſtinui opprobrium;
14 operuit confuſio faciem meam:
† 15 extraneus factus ſum fratribus meis; ỳ. 15. Job XIX. 13. 14. 15. Pſ. XXX. 12. XXXVII. 12. LXXXVII. 19.
16 & peregrinus filiis matris meæ.
† 17 Quoniam zelus domus tuæ comedit me:
18 & opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt ſuper me. ỳ. 17. Pſal. CXVIII. 139. Johan. II. 17. ỳ. 18. Rom. XV. 3.
† 19 Et operui, in jejunio, animam meam:
20 & factum eſt in opprobrium mihi.
† 21 & poſui veſtimentum meum cilicium:
22 & factus ſum illis in parabolam.
† 23 adverſum me loquebantur qui ſedebant in porta:
24 & ÷ in me : pſallebant qui bibebant vinum.
† 25 Ego ỳ. 24. Job XXX. 9.

mei, qui injuſte me perſequebantur, corroborati ſunt valde: 8 & ita (uti dicitur) reddebam quæ non rapueram: alii peccaverunt, & ego eorum peccata portavi, debitas illis pœnas ſufferendo. 9 Deus tu bene noſti ſtultitiam quam mihi imponunt, an ſit in me, nec ne: 10 & hæc errata & delicta quæ mihi impingunt falſa eſſe, te non latet. 11 Ne quæſo ii qui te ſibi adjutorem exſpectant, rubore ſuffundantur propter me a te derelictum, quaſi me fefellerit ſpes in te mea, o Domine, Domine exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium. 12 ne verecundentur, quæſo, mea cauſa ii qui te colere tibique ſervire quærunt, o Deus Iſraelis, 13 quia propter te tuumque præceptum & gloriam, ſuſtinui patienter improperium mihi illatum; 14 ac turpitudo & verecundia coram hominibus cooperuit faciem meam: 15 & effectus ſum velut alienus & extraneus fratribus & cognatis meis: 16 & factus ſum velut peregrinus & ignotus filiis gentis Judæorum, quæ gens eſt mater mea, de qua ſum natus. 17 Quoniam autem zelus & ardens ſtudium erga domum tuam ne veluti ſpelunca latronum profanaretur, me comedit atque conſumpſit; 18 idcirco & probra illa ac dedecora eorum qui tibi tuæque domui probra inferebant, & a me redarguebantur, in me reciderunt, mihique crucem attulerunt & necem. 19 Ego una cum jejunio operui mœrore ac fletu animam meam pro ſalute illorum: 20 & effectum eſt ut id mihi probro daretur. 21 & feci ut ex ſacco & vili materia eſſet indumentum meum: 22 & ſic quoque effectus ſum eis ceu dicterium & fabula ad irridendum. 23 contra me loquebantur qui ſedebant in porta urbis: 24 & de me cantilenas deriſorias cantabant ii qui bibebant vinum in tabernis.

25 Ego

† 25 Ego [1] vero orationem meam ad te Domine :
26 tempus beneplaciti, Deus.
† 27 In multitudine [2] misericordiæ tuæ,
28 exaudi me in veritate salutis tuæ.
† 29 Eripe me de luto ut non infigar :
30 libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis aquarum.
† 31 Non me demergat tempestas aquæ :
32 neque absorbeat me profundum :
33 neque urgeat super me puteus os suum.
† 34 Exaudi me Domine, quoniam benigna est misericordia tua :
35 secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.
† 36 & ne avertas faciem tuam a puero tuo :
37 quoniam tribulor, velociter exaudi me.
† 38 intende animæ meæ ÷ & : libera eam :
39 propter inimicos meos eripe me.
† 40 Tu scis improperium meum & confusionem meam & reverentiam meam : † 41 in

℣. 26. Isai. XLIX. 8. II. Corin. VI. 2.

℣℣. 39. & 40. sic distinguuntur in codic. Alexandrino & apud Apollinarium. ℣. 39. Psal. XXI. 7. 8. Isai. LIII. 3. ℣. 40. Hebr. XII. 2.

In Cod. Vatic. sic distinguuntur ℣℣. 39. & 40.
Propter inimicos meos eripe me, tu scis improperium meum & confusionem meam & reverentiam meam.

---

25 Ego autem inter hæc omnia orationem meam ad te dirigo Domine : 26 adest namque tempus reconciliationis, & quo tandem mihi placeris ut me liberes. 27 Ergo per magnam multiplicemque misericordiam tuam te rogo : 28 exaudi me per veritatem illius promissionis tuæ de salute mihi danda. 29 Erue me de luto istiusmodi miseriarum ut non infigar in eo : 30 liberer, quæso, ab his qui oderunt me, & de hac profunditate aquarum & oppressione ærumnarum. 31 Ne tamquam tempestas aquæ, calamitas ista me submergat : 32 neque me absorbeat profundum istud malorum : 33 neque puteus hic mortis concludat & obturet os suum super me, itaut prodire inde non possim. 34 Exaudi me Domine quia benigna & prompta est ad miserandum misericordia tua : 35 juxta magnitudinem & multitudinem solitarum miserationum tuarum respice ad me. 36 & ne velut iratus faciem tuam avertas a me servo tuo, quem hominem creasti : 37 quoniam tribulor, cito exaudi me. 38 attende animam meam patientem, & libera eam. 39 propter inimicos meos, ne me derelictum glorientur, libera me ab eis. 40 Tu Domine bene nosti meum improperium

(1) *Vat.* 341 & 342.
25 Ego vero orationem meam ad te Domine tempus beneplaciti,
26 Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me,
27 in veritate salutis tuæ eripe me de luto ut non infigar.

(2) *Ed. Grabei.*
27 In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me :
28 in veritate salutis tuæ.

† 41 in conſpectu tuo ſunt [1] omnes qui tribulant me.
42 Improperium exſpectavit cor meum & miſeriam:
† 43 & ſuſtinui qui ÷ ſimul ⁝ contriſtaretur, & non fuit:
44 & qui conſolaretur, & non inveni.
† 45 & dederunt in eſcam meam fel: [2]
46 & in ſiti mea potaverunt me aceto.
† 47 Fiat menſa eorum coram ipſis [3] in laqueum
48 & in retributiones & in ſcandalum.
† 49 obſcurentur oculi eorum ne videant:
50 & dorſum eorum ſemper incurva.
† 51 effunde ſuper eos iram tuam:
52 & furor iræ tuæ comprehendat eos.
† 53 fiat habitatio eorum deſerta:
54 ÷ & ⁝ in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.
† 55 quoniam quem tu percuſſiſti, perſecuti ſunt:
56 & ſuper dolorem vulnerum [4] meorum, addiderunt.
† 57 Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum:

℣. 44. Iſai. LI. 18. Thren. I. 2. 17.
℣. 45. Matt. XXVII. 34. Marc. XV. 23.
℣. 46. Matt. XXVII. 48. Joh. XIX. 29.
℣. 47. Roman. XI. 9.

*rium & meum pudorem & meam ignominiam ac verecundiam, quibus me illi
afficiunt: 41 nam coram te ſunt omnes tribulantes me. 42 Anima mea ab eis
jugiter exſpectavit novum improperium atque miſeriam: 43 & exſpectavi ali-
quem qui una mecum contriſtaretur, ſed nullus adfuit qui mihi condoleret:
44 & exſpectavi aliquem qui ſaltem me conſolaretur, nec ullum inveni.
45 immo & pro cibo dederunt mihi fel & vinum cum felle mixtum: 46 & in
ſiti mea me crucifixum potaverunt aceto, ſpongia mihi oblata aceto plena.
47 Sed (ut futurum prævideo) hæc menſa ſive eſca fellis & aceti ab eis mihi
apparata, efficiatur coram eis tamquam laqueus quo irretiti capiantur ad exi-
tium: 48 & ejuſmodi eorum menſa fiat eis cauſa condignarum retributionum
ſcelerum ſuorum; eiſque vertatur in offendiculum ad corruendum. 49 conte-
nebrentur ſubtracto ſuperno lumine, oculi mentis eorum, ne me Chriſtum eſſe
videant & credant: 50 & dorſum illorum gravi ſervitutis onere ſemper incur-
va. 51 effunde ſuper eos dignos effectus indignationis tuæ: 52 eoſque punien-
dos comprehendat indignatio iræ tuæ. 53 habitatio eorum fiat deſerta & deſo-
lata; 54 & non ſit qui habitet in habitaculis eorum. 55 quoniam ipſi odio
crudeli perſecuti ſunt me, quem tu juſto judicio tuo multis neceſſitatibus & mi-
ſeriis iſtius vitæ percuſſeras; 56 & ſuper dolorem vulnerum meorum addide-
runt alios dolores et alias inſultationes et improperia. 57 Merito igitur Domi-
ne*

(1) *B. 6 Orat.* omnes tribulantes me.
(2) ℣. 45 *inſequentem 46 jungunt Vatic. 341. & 342.*
(3) *Vat. 341.* 47 Fiat menſa eorum coram ipſis 48 in laqueum, & in retributiones & in ſcandalum.
(4) *Cod. B. 6. Orat. antiquarii errore*, eorum, *non* meorum.

58 & non intrent [1] in justitiam tuam .
† 59 deleantur de libro viventium :
60 & cum justis non scribantur .
† 61 Ego sum pauper & dolens :
62 salus tua Deus suscepit me .
† 63 Laudabo nomen Dei cum cantico :
64 & [2] magnificabo eum in laude .
℣. 65. Psalm. XLIX. 13. 14. † 65 & placebit Deo super vitulum novellum cornua producentem & ungulas .
† 66 Videant pauperes & lætentur .
℣. 67. Psal. XXI. 27. 67 Quærite Deum ; & vivet anima vestra :
† 68 quoniam exaudivit pauperes Dominus ;
69 & vinctos suos non despexit .
† 70 Laudent illum cæli & terra ,
71 mare & omnia reptilia in eis :
† 72 quoniam Deus salvam faciet Sion ;
73 & ædificabuntur civitates Juda ;
† 74 & inhabitabunt ibi ; & hæreditate acquirent eam ;
℣. 75. Psalm. CI. 29. † 75 & semen servorum ejus possidebit eam ;

76 &

ne appone iniquitatem super iniquitatem eorum , sinendo eos libere ruere de iniquitate in iniquitatem ;
58 nec intrent ad justitiam tuam consequendam , qua a te justi fiant ex injustis .
59 deleantur de libro et regesto beate viventium :
60 et numero justorum non adscribantur .
61 Ceterum ego quidem pauper sum et dolens ;
62 sed salus illa quæ a te Deo datur , me jam jam ab bis malis salvandum excepit .
63 Igitur laudabo nomen Dei mei cum cantico ,
64 eumque magnum fatebor cum laude .
65 et bæc mea laudatio placebit Deo plusquam sacrificium vituli novelli et teneri , incipientis efferre cornua et ungulas .
66 Videant hanc mei liberationem pauperes afflicti atque mansueti , et collætentur .
67 Quærite et invocate Dominum omnes afflicti ; et sic anima vestra vivet :
68 nam Dominus semper exaudivit pauperes :
69 et suos cum essent compedibus et nexibus miserrime vincti , numquam despexit et dereliquit in miseriis .
70 Laudent Deum cæli cum cælestibus , et terra cum terrestribus ,
71 mare et omnia repentia , seque moventia in eis ;
72 quia Deus salvabit per me Sion et Hierusalem , incredulos inde expellendo et credentes introducendo :
73 et ab eo ædificabuntur civitates et Ecclesiæ fidelium in Judæa .
74 et hi ibi babitabunt ; et expulsis incredulis Hebræis , bæreditario jure acquirent eam terram .
75 quam terram possidebit progenies servorum ejusdem Dei , nempe Apostolorum :

(1) *Idem MS.* in justitia tua .
(2) *MSS. B. 6. Orat., S. Pauli ejus loci copulam & omittunt . tum Ed. Oxon.*

65 & placebit Deo super vitulum novellum ,
66 cornua producentem & ungulas .

76 & qui diligunt nomen ejus, habitabunt in ea.

rum: 76 et horum filii qui diligunt nomen et majestatem ejusdem Dei, habitabunt aliquando in eadem terra sancta pacifice ac jure legitimo.

ORATIONES.

1 BEnignissime Domine exaudi nos in veritate salutis tuæ, ut eruti ab squalore peccati, mereamur in libro vitæ digito cælesti conscribi. Per Dominum. MSS.

2 QUærentibus te, Domine, vitam animæ nostræ temetipsum impertí; exaudi pauperes tuos, qui nihil præ sua justitia, sed tuo replentur munere, tua aluntur substantia, tua gratia protegantur: nec despicias vinctos, quorum te suspirant desideria, quorum tibi aderunt animæ, tuorumque studia jugiter prosequuntur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 91.

3 NON erubescant in nobis Domine Deus virtutum, qui te exspectant de humanis actibus judicium esse facturum, ut Crucis tuæ potentia & placitos nos tibi operarios salutis exhibeat, & cælestis militiæ curiam de nostris actibus contristari non sinat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 173. 186.

4 DOmine Deus, apud quem delicta nostra non sunt abscondita, cujus oculi non solum exteriora prospiciunt, sed & cordis intima insensibili intuitu penetrant, da nobis pœnitentiæ remedium pro cilicii indumento, da confessionis præconium pro veniæ lucro, da ut effluant oculi pro admissis flumina lacrymarum, da voci nostræ gemitibus expetere suffragia precum: & tu Domine exaudi orationem nostram, quia benigna est misericordia tua; & ne nos inferi profundum absorbeat, aut lutulenta facinora subruant, multitudo nos tuarum miserationum respiciat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 170.

5 CHriste Deus, ingeniti Patris unigenite Fili, intende animæ meæ, & libera eam propter inimicos tuos, qui Ecclesiæ tuæ adversantur; ut quia tu es redemptio nostra, exspectatum te in munere capiamus in gloria sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 190.

6 JEsu Deus noster, qui facto de resticulis flagello, vendentes & ementes ex tuo eximis templo, da nobis in Ecclesia tua nec quæstu posse rerum temporalium capi, nec intra eam sordidis moribus conversari; sed ita zelus domus tuæ nos comedat, ut placita tibi fratribus de nobis præbeas exempla. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 190.

7 CHriste Dei Fili, quem zelus domus Dei, Ecclesiæ videlicet Patris tui, comedit, dum iniqua gerentes de ea funiculo audacter expellis, ab omnium nos funiculo iniquitatum absolve, atque in medio domus tuæ digne habitare concede, quo & ipsi domus tibimet spiritualis effecti, a te mereamur cælitus laureari. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 193. 200.

fol. 190. De Passione Domini.

8 RECORDARE Jesu absynthii & fellis, quibus pro impiis amaro poculo propinatus es, & ideo amaritudo tua sit, quæsumus, dulcedo nostra perpetua, ut in quo tu pro nobis amaricatus es volens; in eo nos & hic & in æternum gratulemur felices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 193. Item de Passione Domini.

9 CHriste Rex noster, qui dum pro impiis supportasti opprobria, dum adversus te vino malitiæ crapulata turba omnis infidelium exerceretur in porta, tu nos miseratione assidua & ab omnium peccatorum contagione emunda, & piæ actionis efficacia operando glorifica, quo in termino vitæ nostræ non confundamur inimicis nostris loqui in porta, sed sanctorum Angelorum occursione adtollamur lætitia sempiterna. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 206. Item de Passione Domini.

10 CHriste Dei Fili, qui ultimo passionis exitu felle & aceto potatus es Judæorum, præsta nobis ut per hoc quod tu amaritudinem propinatus es, amaritudinum tuarum nos potatione inebries, ut & amaritudo mortis tuæ, dilectionis in nos augeat flammam, & resurrectionis potentia perfectam faciei tuæ nobis repræsentet gloriam repromissam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 171. Item de Passione Domini.

11 QUid tibi Domine a te formata creatura restituat, pro qua exprobrantium opprobria sustinens, solus sedens comminatione repletus es? pro quibus ergo tanta passionum vulnera sustulisti, quæsumus ut eos nec carnis passionibus dejici, nec inferni patiaris barathro demergi. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 418. De S. Clemente Papa & Mart.

12 DEus qui corpus beatissimi Martyris tui Clementis in limo profundi nulla marinorum fluctuum fecisti lege teneri, ut altitudo illum nullo modo maris demergeret, qui insurgentes contra se pro tuo nomine catervas hostium devicisset; interventu Martyris tui a cunctis nos tentationibus libera, & a profundo flagitiorum ereptos, in te placida conversationis luce exalta, ut te opitulante & vitiis careamus, & virtutibus abundemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 338. De S. Vincentio M.

13 DEus qui multis passionum generibus mirifice vincentem Vincentium coronasti, liberans illum ab omni exitio tormentorum, ut vestigia ejus quæ luto non inhæserant vitiorum, mirifice calcarent omne crudelitatis supplicium; ne aquarum absorberetur profundo, qui mente sæculum calcans, jam hæres esset proximus cælo; præbe nobis precibus tanti Martyris, nec luto vitiorum attingi, nec profunda desperationis voragine operiri, sed candida conscientiæ libertate decori, tibi præsentemur in die judicii. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 198. Pro Judæis.

14 EFfunde Domine super inimicos meos iram tuam, ut habitatio eorum permaneat deserta: tandem aliquando agnoscant locum furoris & injustitiæ suæ, ut conversionis illorum ad te aditus pateat in Ecclesia, qui terrenæ civitatis Hierusalem perdiderunt auxilia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

15 Ora-

15 ORamus te Domine, ut nos a Gentilitate conversos, in Judæ civitates ædifices; & a jugo diaboli absolutos, ut soboles diligas proprias; ut quos redemisti per fellis amaritudinem, per aceti asperitatem, per crucis supplicia, per clavorum vulnera, per mortis contumeliam; per gloriam resurrectionis sic custodire digneris in sæculo, ut facias participes Sanctis tuis in regno. *Amen*. Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi. *De Passione Domini*.

PSALMUS LXIX.

*In finem ÷ Psalmus : David : * in rememorationem ÷ quod salvum fecerit eum Dominus :* * P. LXXXVII 1.

Beda.

Finis & *David*, ut sæpe dictum est, significat Dominum Salvatorem, ad quem diriguntur hæc verba fidelium: quia totus hic psalmus ex persona Martyrum, dicitur *in rememorationem* vel suæ liberationis vel præmii futuri; congruum quippe fuit ut quoniam in superiori psalmo passionem & resurrectionem suam Dominus exposuerat, post caput loquerentur & membra, passiones & ipsas suas & [1] posteriores glorias edicentes. Sensus mysticus.
Martyrum confessorumque populus, qui multiplici quidem sed felici clade laborabat, prima positione Dominum deprecatur, ut ipse a persequentium periculis liberetur, & irrisiones eorum irritas faciat; quatenus conversi dicta sua salubriter erubescant: *Deus in adjutorium meum intende*. Secunda parte supplicat, ut magnificans Dominum exsultet turba fidelium, quoniam ipse pauperes egenosque suos adjuvare & liberare dignatur: *Exsultent & lætentur in te omnes qui quærunt te*.
Eusebius Cæsariensis. Supplicatio justi, vel etiam ipsiusmet Christi. *Feria V. ad Vigilias*.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus ad precandum.

1 DEUS, IN ADJUTORIUM MEUM ÷ INTENDE : Propheta. 2 ※ Do- P. 1. Psal. XXXIX. 14.

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus ad recordandum quod salvavit eum, & in posterum quoque salvabit eum Dominus.

PROPHETA. 1 *Domine Deus attende ad dandum mihi prompte adjutorium*

* In discrimen regni salutisque deductus a filio psalmum hunc orationis vice composuit. Aliter, vox Christi, vel Ecclesiæ ad Dominum. Item quod titulus scriptus est in rememoratione quod salvum fecerit eum Dominus superioris Psalmi mentionem facit ubi ait: Salvum me fac Deus.

Psalt. Syr. Davidis. Ad litteram cum misit Joab ad capiendum Semu qui rebellaverat, tum quoque supplicatio justorum, imo ipsius Christi. Vers. XLII.

Psalt. Arab. & numerus (2) Vers. X.

S. Hier. Iste Psalmus ex persona Domini incorporati canitur deprecantis præsidium Patris.

(1) *MS. ibi*, & posteriores in gloriam sedentes.

(2) *Omissum illic versuum numerum in apographo nostro ex Blanchino supplevimus. Apud quem etiam ex Psalt. Syr. habentur* Vers. XLII. *sed fortasse legendum* XIII.

2 ※ Domine : ad adjuvandum me festina .
† 3 Confundantur & revereantur, qui quærunt animam meam.
† 4 avertantur retrorsum & erubescant , qui volunt mihi mala .
† 5 avertantur statim erubescentes , qui dicunt ÷ mihi : *Euge , euge .*
† 6 Exsultent & lætentur in te omnes qui quærunt te :
7 & dicant semper, *Magnificetur* [1] *Dominus*, qui diligunt salutare tuum .
† 8 Ego vero egenus & pauper ÷ sum : Deus adjuva me .
† 9 Adjutor meus & liberator meus ÷ es : tu Domine, ne moreris .

rium ut liberes me : 2 *Domine ut mihi auxilieris festina .* 3 *Fac ut te mihi auxiliante , illi pudore suffundantur & erubescant , qui cupiunt & quærunt perdere animam meam .* 4 *a me avertantur retrorsum & dent terga in fugam & erubescant , qui volunt mihi inferre mala .* 5 *avertantur a me confestim qui contra me , & de meis malis gaudentes dicunt :* Vah , vah , euge . 6 *Contra vero fac ut gaudio exsultent & lætentur omnes qui te amare , colere & diligere quærunt :* 7 *& qui diligunt salutem quæ a te exspectatur , semper dicant :* Magnus esse credatur & prædicetur Dominus . 8 *Ceterum ego egenus sum & pauper ; proinde adjuva me Deus .* 9 *Adjutor meus in bonis , & liberator meus a malis tu es Domine ; ne ergo tardaveris adjuvare me ac liberare .*

ORATIONES.

MSS. 1 INexhausti adjutorii Deus æterne , ad adjuvandum familiam supplicem festinus occurre , ut evictis malorum opprobriis , tuis semper auxiliis muniamur . Per .

Brev. Mozarab. fol. 91. 2 INtende in adjutorium nostrum Domine , & ut nos adjuves festinus aggredere ; tribue vires explendi quæ novimus , & perfectum deputa quod optamus , ut dum opere tuo tua in nobis præcepta perfeceris , tibi laudem deputes ; de effectu tuo nos exaltemur in præmio ; te nostri magnificet operis rectitudo ; nos tua attollat remuneratio . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 115. 258. 3 IN adjutorium nostrum intende Domine , nosque ad adjuvandum festina ; nihil enim in bonis operibus conatus nostri te desistente proficiunt , a quo [2] gressus omnes diriguntur , tu es enim per quem nostra roboratur fragilitas . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen.*]

4 Deus

(1) *B. 6. illic vocem usurpat* Deus , *non vero* Dominus . *Præterea Ed. Oxon.*
7 & dicant semper magnificetur Dominus ,
8 qui diligunt salutare tuum .
9 ego vero egenus & pauper sum ,
10 Deus adjuva me .

(2) *B. fol.* 238. gressus hominis diriguntur .

4 DEus in adjutorium nostrum intende, ut qui passionibus tuis communicare votis sincerissimis anhelamus, adjutorem te nostrum in ipsis nostris conatibus sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 174. *De Passione Domini*.

5 DEus ad adjuvandum nos festina, ne aut prævaleat [tentatio] dum differs adjutorium, aut desperatio succedat, dum retardas auxilium; utramque tuam opitulationem oppone, & piam cautionem nobis & omnibus Christianis impende; ut qui fiduciam nostram in tua collocamus virtute, semper tua muniamur divinitate. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*] fol. 297.

6 DEus in adjutorium nostrum intende: Domine & ut nos adjuves festinans aggredere; tribue itaque vires explendi quod novimus, & perfectioni deputa quod optamus. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*] fol. 297.

BENEDICTIO.

QUI vulneratus est propter peccata nostra & resurrexit propter justificationem nostram, ipse nobis nunc auxilium in tempore tribulationis, miseratione solita largiatur, ut cum Sanctis ejus exsultantes, eum magnificare atque extollere valeamus. *Amen*. Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXX.

÷ *Psalmus David filiorum Jonadab & priorum captivorum* :

Beda.

Hieremias Propheta * refert *Jonadab* fuisse Dei Sacerdotem, qui *filiis* suis præceperat non bibere vinum, neque in domibus sed in tentoriis habitare; eosque magnam obedientiæ hujus apud Dominum gratiam comperisse, qui nunc pro fidelibus ac devotis ponuntur; unde & *Jonadab* interpretatur, *Domini spontaneus*, qui dicere potest, *Voluntarie sacrificabo tibi*. Cum quibus & *priores captivi* simul lacrymas fundunt, id est, qui *prius captivari* postea redimi meruerunt, qui peccando *captivi*, sed pœnitendo redempti, ajunt; *Et de abyssis terræ iterum reduxisti me*. * Cap. XXXV 6.

Introducitur persona generalis, quæ peccatorum captivitate liberata, divinis mandatis inhærebat, prædicans nobis Domini Christi eximiam charitatem, quæ nullis meritis præcedentibus, gratis semper nobis impenditur: hæc in prima parte psalmi ab iniquitatibus humanis jugiter se petit debere liberari, ut Domino gratias referre mereatur: *Deus in te speravi*. Secundo loco supplicat ne in senectute, ejus beneficiis privetur, cujus auxilio in juventute protecta est: *Ne projicias me in tempore senectutis*. Tertio loco dona ejus enumerans, jugiter se agere gratias pollicetur: * *Potentiam & justitiam tuam Deus* & reliqua. * Cassiodor. Quæ fecisti magnalia.

Eusebius

Feria V. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis.* Christi passiones & resurrectio.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Psal. XXX. 2.

1 IN TE DOMINE SPERAVI, NON CONFUNDAR IN ÆTERNUM;
2 in [1] justitia tua libera me, & eripe me.
† 3 Inclina ad me aurem tuam, & salva me.
† 4 Esto mihi in Deum protectorem, [2]
5 & in locum munitum, ut salvum me facias:
† 6 quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu.
† 7 Deus meus eripe me de manu peccatoris;
8 ÷ [3] & ⁝ de manu contra legem agentis & iniqui:
† 9 quoniam tu es patientia mea, Domine;
10 Domine, spes mea a juventute mea:

℣. 11. Psal. XXI. 10. 11.

† 11 in te confirmatus sum ex utero:
12 de ventre matris meæ tu es protector meus:

† 13 in

Psalmus Davidi inspiratus; qui Psalmus [forte in frequenti usu fuit Rechabitarum] filiorum Jonadab & eorum qui primi captivi ducti sunt in Babylonem.

PROPHETA. 1 *In te Domine ego semper speravi, ne ergo pudore ac rubore suffundar in æternum, quasi me fefellerit spes hæc in te mea:* 2 *per tuam justitiam qua defendis injuria oppressos, libera me & exime me de persecutoribus meis.* 3 *Præbe mihi inclinato atque prostrato aurem tuam benignam; & salva me.* 4 *Esto mihi Deus protector scuto tuo:* 5 *& esto mihi ut locus munitus & tutus, quo confugiam ut me salves:* 6 *quia tu es is qui me firmum facis; & ad quem ego perfugio.* 7 *Deus meus libera me ex manu & potestate peccatoris,* 8 *& ex vi & manu contra legem tuam agentis & iniqui:* 9 *quia tu Domine es is quem ego patienter exspecto auxilio mihi adfuturum:* 10 *& quia tu Domine es is in quo ego jam ab adolescentia & pueritia mea adhuc spero.* 11 *per te enim sustentatus & firmatus sum jam ab eo tempore, quo eram in utero genitricis meæ;* 12 *& ab eodem tempore quo eram in ventre matris meæ,*

tu es

* Prædicit ea, quæ erat populus in Babylone passurus, & hæc ad emendationem ventura, simul etiam reditum promittens. Aliter, *vox Christi ad Patrem.*

Psalt. Syr. Psalmus compositus a David cum Saul bellaret adversus domum David: & Prophetia de Passione, ac Resurrectione Christi. Vers. 1.

Psalt. Arab. Davidis, Filiis Jonadab primis, quos duxerunt captivos, & numerus vers.c.

S. Hier. Iste Psalmus vocem continet prophetæ de illa Redemptoris humilitate corporea conquerentis, ac de ejus resurrectione gloriosa canentis.

---

(1) *Codd. B.6. Orat. & S. Pauli,* ÷ in ⁝ justitia tua: *uti etiam Thomasius primo scripserat.*

(2) *Vat. 341. versus 4 & 5 in unicum redigit.*

(3) *Cod. S. Pauli obelum illic deserit: at ille Orat. B. 6. rectius ipsam etiam copulam & omittit.*

† 13 in te cantatio mea semper.
14 Tamquam prodigium factus sum multis ; [1]
15 & tu adjutor fortis.
† 16 Repleatur os meum laude;
17 ÷ ut cantem gloriam tuam ∶
18 tota die magnitudinem tuam.
† 19 Ne projicias me in tempore senectutis :
20 cum [2] defecerit virtus mea, ne derelinquas me.
† 21 quia dixerunt inimici mei mihi;
22 & [3] qui custodiebant animam meam,
† 23 consilium fecerunt in unum [*] dicentes; *Deus dereliquit eum:*
24 *persequimini & comprehendite eum;*
25 *quia non est qui eripiat.*
† 26 Deus ne elongeris a me:
27 Deus meus in auxilium meum respice. ℣. 27. ita cod. Alexandrinus.
† 28 Confundantur [4] ÷ & ∶ deficiant detrahentes animæ meæ :
29 operiantur confusione & pudore, qui quærunt mala mihi. ℣. 29. Ps. XXXIV. 4.

tu es meus defensor & protector : 13 & de te tuisque laudibus jugiter fuit omnis
mea cantatio. 14 Et nunc Domine ob grandia mala quæ patior, tamquam pro-
digium ac res portentosa et horribilis factus sum multis, qui a me propterea re-
fugiunt : 15 sed et tu Domine es fortissimus adjutor meus, ut me ex tot tantisque
malis eripias. 16 Impleatur nunc quoque os meum laude tua, 17 ut possim
cantare gloriam tuam, 18 et tota die cantare possim magnitudinem tuam, et
magnorum et excelsorum amplitudinem operum tuorum. 19 Ne ergo a tua de-
fensione et cura projicias me hoc tempore senectutis meæ, quem ab infantia pro-
texisti : 20 et cum jam defecerit vigor ætatis meæ, ne me derelinquas destitu-
tum auxilio tuo. 21 quia inimici hi mei contra me locuti sunt : 22 et qui ob-
servabant animam meam insidiantes ei, 23 inierunt consilium pariter dicentes
de me : Deus dereliquit eum a protectione sua solita; 24 proinde prese-
quimini eum & comprehendite, 25 quia non est ullus qui eum eripiat ex
manibus nostris. *26 Tu itaque Domine ne te tuumque adjutorium elonges a*
me : 27 Deus meus ad festine mihi dandum auxilium attende. 28 Pudefiant
et deficiant in suis conatibus, et a te consumentur hi qui criminantur animam
meam : 29 operiantur probrosa ignominia et verecundia, hi qui quærunt mihi
inferre

(1) *Unico ℣. concludunt Vat. 341, & 342. quæ nobis ℣℣. 14, & 15. constant.*
(2) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli illic,* deficiet.
(3) *Vat. 341, 342. & Ed. Oxon.*
22 & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum.
23 dicentes: Deus dereliquit eum.
Praterea iidem Vat. MSS. unico ℣. cogunt insequentes nostros 24 & 25.
(4) *Sine obelo eam copulam legimus in MSS. B. 6. Orat. & S. Pauli.*

† 30 Ego autem ſemper ſperabo:
31 & adjiciam ſuper omnem laudem tuam:
† 32 os meum annunciabit juſtitiam tuam,
33 tota die ſalutare tuum.
† 34 quoniam non cognovi litteraturam, [1] introibo in potentias Domini:
35 Domine, memorabor juſtitiæ tuæ ſolius.
† 36 Deus docuiſti me [2] a juventute mea:
37 & uſque nunc pronunciabo mirabilia tua.
† 38 Et uſque in ſenectam & ſenium, Deus, ne derelinquas me;
† 39 donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt,
† 40 potentiam [3] tuam & juſtitiam tuam,
41 Deus, uſque in altiſſima quæ feciſti magnalia.
42 Deus, quis ſimilis tibi?
† 43 Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas!
44 ÷ & : converſus, vivificaſti me: 45 &

inferre mala. 30 Ego autem ſemper in te ſperabo Domine: 31 ſemperque novam laudem adjiciam ſuper omnem laudem tuam hactenus a me factam: 32 os meum narrabit juſtitiam tuam; 33 & tota die narrabit ſalutem illam quæ a te nobis datur. 34 & quoniam non cognovi litteras humaniores, ac mundanæ ſcientiæ diſciplinas, & negotiationes ejuſmodi vanas, animum abſtrahentes a vera ſolidaque ſapientia rerum divinarum, idcirco huic ſoli vacaturus, ingrediar ad contemplandum & prædicandum potentias & fortitudines tuas Domine in operando omnipotentiſſime quæcumque vis; 35 & juſtitiam tui ſolius commemorabo Domine, qua juſtiſſime mundum gubernas; qui ſolus es juſtus natura tua. 36 non enim humanæ ſapientiæ libri, ſed tu docuiſti me jam ab adoleſcentia ipſa mea: 37 & ideo ad hunc uſque diem annunciabo admiranda opera tua. 38 Ne igitur o Deus etiam uſque ad ſenectutem & canitiem ætatis decrepitæ me derelinquas ſine auxilio tuo: 39 ut eo uſque poſſim omnipotentiæ tuæ brachium annunciare omni progeniei, quæ poſt me ventura eſt in mundum, 40 eique annunciare poſſim potentiam tuam & juſtitiam tuam; 41 & annunciare ea quoque quæ tu Deus feciſti magnifica, ad excelſa uſque cælorum magnifice per totum orbem ſplendentia. 42 quis enim ſimilis eſt tui o Deus? 43 O quantas mihi exhibuiſti ſufferendas, & experiri feciſti tribulationes bene multas & graves atque moleſtas: 44 & tamen rurſus ad me benigne converſus, me vivificaſti ac recreaſti;

(1) *B 6 Orat.* intrabo: *tum Cod. S. Pauli*, in potentiam.
Cetera Ed. Oxon. cum verſum in duos partitur.
34 quoniam non cognovi litteraturam,
35 introibo in potentias Domini.

(2) *B. 6. Orat.* ex juventute mea.
(3) *Vat* 341, & 342.
40 potentiam tuam & juſtitiam tuam, Deus uſque in altiſſima,
41 quæ feciſti magnalia, Deus quis ſimilis tibi?

45 & de abyssis terræ iterum reduxisti me .
† 46 multiplicasti magnificentiam tuam :
47 & conversus , consolatus es me .
† 48 Nam & ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam; [1]
49 Deus psallam tibi in cithara , Sanctus Israel ;
† 50 exsultabunt labia mea cum cantavero tibi ;
51 & anima mea , quam redemisti ;
† 52 sed & lingua mea tota die meditabitur justitiam tuam :
53 cum confusi & reveriti fuerint , qui quærunt mala mihi .

In Cod. Vatic. inter ℣℣. 47. & 48. interponitur sequens versus .
Et de abyssis iterum reduxisti me .

---

recreasti ; 45 & veluti de inferis abyssis terræ rursum eduxisti me in lucem hilarem atque serenam : 46 multipliciter demonstrasti justitiam tuam & magnificentiam tuam erga me : 47 & ad me conversus iterum me es consolatus . 48 Etenim ego cum instrumentis musicis psalterii profitebor tibi veritatem tuam in servandis promissis tuis : 49 tibique o Deus cantabo laudes cum cithara o sanctificator Israelis ; 50 exsultanter laudabunt labia mea cum cantavero tibi hymnos : 51 & exsultabit anima mea , quam de captivitate tantorum malorum redemisti ; 52 sed & tota die lingua ipsa mea ex cordis meditatione se exercebit in enarrando justitiam tuam : 53 quando turpiter pudore confusi fuerint , & dehonestati erubuerint hi , qui me malis afficere quærunt & opprimere .

ORATIONES.

1 EXcelsi solii regnator immense , qui sperantes in te damnari æterna confusione non pateris , reple quæsumus labia nostra laude tua , & in his nos semper meditationibus bonorum insinuator [2] exerce . Per &c. MSS.

2 DEus noster eripe nos de manu peccatoris , qui pro nobis pœnam perferre dignatus es Crucis , ut tu solus sis patientia nostra , qui pro nobis passus es sepulturam . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 170. *De Passione Domini* .

3 LIngua nostra Domine meditetur justitias tuas , ut laus tua tota die ex ore nostro procedat , in eo quod passionis tuæ a nobis prædicata fuerit gloria , ut in ea justitia , qua ex fide vivimus , te nunc & semper sine fine laudemus . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 173. *Item de Passione* .

4 FIrmamentum nostrum atque refugium , te Dominum poscimus crucifixum , ut de manu peccatoris nos liberans , in locum munitum coronandos statuas . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 176. *Item de Passione* .

 5 Deus

(1) *Grabeus vocem* Deus , *qua insequens proxime versiculus nobis incipit , præsenti huic ad finem annectit. At Vat. 341. & 342. ita distinguunt* .
48 Nam & ego confitebor tibi in populis Domine .
49 in vasis psalmi veritatem tuam ,
50 psallam tibi in cithara sanctus Israel.

(2) *MS. ibi* , exercere digneris .

fol. 195. Item de Passione. 5 DEus virtutum, qui dum esses Deus, spontanee te comprehendi voluisti tempore passionis, dum adversum te consilium facerent dicentes: *Liberet eum si vult*; ne derelinquas nos in tribulatione nostra, & ne a te nos elonges, ut tu solus in adjutorium nostrum respicias, qui in Cruce tua potestates hujus mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 195. Item de Passione. 6 JEsu Dei Fili, quem ipsa malignorum turba inaniter persequens, dum consilium contra te agit comprehensionis, fugat potius a se beneficium pietatis; dum visa est volendo vitam comprehendere, quem utique nesciebat vitæ esse auctorem; præbe nobis ut te, quem illi maligna voluntate persecuti sunt, nos pia devotione in bonis actibus assequamur, * ut in quo inimicis erit perpetuum gaudium. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 201. Item de Passione. 7 DEus noster ne elongeris, qui longe factus es a persecutoribus tuis, ut tu solus in adjutorium nostrum respicias, qui in Cruce tua potestates hujus mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 180. De S. Jo. Baptista. 8 EXsultent in te Domine labia nostra præconio veritatis, ne resolvantur vaniloquio falsitatis; & tibi semper gloriam dicant, ne indecenter rixarum litigiis perstrepent, anima quoque nostra quam redemisti, martyris tui Johannis Baptistæ & Præcursoris tui laudando triumphum, ejusdem patrocinio te mereatur habere propitium. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi. 9 DEprecamur te Domine, ut repleto laudibus tuis ore humano, ea semper meditemur in cordibus, quæ tibi placitis vocibus proferamus.

PSALMUS LXXI.

÷ *Psalmus* : *in Salomonem*.

Beda.

Salomon interpretatur *Pacificus*, significans Dominum Christum, de quo dicitur, *Imperii ejus & pacis non erit finis*.

Per totum psalmum Propheta loquens adventum Christi præcinit. In prima parte verba facit ad Patrem, judicium Filio petens ad populos judicandos, quod tamen prædestinatum ante sæcula noscebat: *Deus judicium tuum Regi da*. Secunda, in judicio Domini filios pauperum salvandos, & humiliandam Diaboli dicit esse superbiam, nam & ipsum quoque Virginis partum per similitudines exponit: *Judicabit pauperes populi*. Tertia refert quæ bona contigerint de Spiritu Sancto & Maria Virgine nato Christo Domino: *Orietur in diebus ejus justitia*. Quarta ab omnibus regibus dicit eum adorandum, quia humanum genus a diaboli potestate redemit: *Et adorabunt eum omnes reges*. Quinta pronunciat quoniam humanis oculis [1] visus, firmamentum fuit credentium, & profectus

(1) *Idem MS. pro* visus *habet* visurus.

ctus sine dubietate justorum: *Et vivet, & dabitur ei de auro Arabiæ.* Sexta æterno Domino, totius mundi consensu laudes perhibet esse solvendas: *Ante solem permanet nomen ejus.* Septima hymnum Domino Christo mundissima devotione persolvit: *Benedictus Dominus Deus Israel qui facit mirabilia magna solus.*

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de Christi regno, & vocatione Gentium. *Feria V. ad Vigilias.*
[*al.*] Prophetia de adventu Christi, & vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in prophetia. Hortatorius ad fortitudinem. *

Psalmus propheticus de Christo. Propheta.

1 DEUS JUDICIUM [1] TUUM REGI DA,
2 & justitiam tuam Filio Regis;
† 3 judicare populum tuum in justitia [2] & pauperes tuos in judicio.
† 4 Suscipiant montes pacem populo; ℣℣. 4. & 5. Ita cod. Alexandrinus.
5 & colles justitiam.
† 6 Judicabit pauperes populi;
7 ÷ & : salvos faciet filios pauperum:
8 & humiliabit calumniatorem. † 9 Et

In Cod. Vatic. sic distinguitur a ℣. 4.
Suscipiant montes pacem populo tuo & colles. In justitia judicabit pauperes populi.

Psalmus de Messia filio Davidis, sub typo & figura Salomonis descripto.

PROPHETA. 1 *Da o Deus tuam recte judicandi scientiam & potestatem Regi Messiæ;* 2 *& eidem filio nasciturо ex me Davide rege Israelis, da justitiæ tuæ ditionem & administrationem;* 3 *ad judicandum populum tuum juste, & ad liberandum incorrupto judicio pauperes tuos injuste a potentioribus oppressos:* 4 *Sub ejusdem Messiæ regno montes ubi solent esse latrones & feræ, suscipiant cælitus pacem & felicitatem omnem pro populi tui tranquillitate:* 5 *& colles omnes sublata facinorum injustitia, suscipiant justitiam ubique colendam.* 6 *Qui Rex Messias judicabit ac defendet afflictos pauperes populi:* 7 *& salvabit filios pauperum humano auxilio destitutos:* 8 *& omnem deprimet eorumdem*

* Hic Psalmus non simpliciter in Salomonem, sed propter communem populi prosperitatem, quæ erat cum Regis felicitate conjuncta, & in Salomonem canitur. Aliter, *Vox Ecclesiæ de Christo ad Dominum.*

Psalt. Syr. Davidis, cum regem constituissent Salomonem, & prophetia de adventu Christi & vocatione Gentium. Vers. XLV.

Psalt. Arab. & numerus Vers. XLII.

S. Hieron. Iste septuagesimus primus psalmus quem Propheta cecinit, filium Dei in mundum venturum ostendit; eumque post assumptæ carnis injuriam, liberatosque pauperes de manu potentis, cælis redditum a Patre omne sumpsisse judicium.

---

(1) *B. 6. Orat. vocem* tuum *ejus loci obelo notatam exhibet.*

(2) *Vat. 341, 342, atque Oxon. Ed.*
3 judicare populum tuum in justitia,
4 & pauperes tuos in judicio.
5 suscipiant montes pacem populo tuo & colles.
6 in justitia judicabit pauperes populi.
Præterea Vat. 341 & 342 nostros ℣℣. 6. & 7 *unico versiculo exhibent, sicut & alios illico insequentes* ℣℣. 8 & 9. *tum Ed. Oxon. ut a Thomasio notatur de Vat.*

℣. 9. 10. Psalm. LXXXVIII. 38.

† 9 Et permanebit cum sole
10 & ante [1] lunam in generationem & generationem.

℣. 12. Osee VI. 3.

† 11 Descendet sicut pluvia in vellus;
12 ÷ & : sicut stillicidia stillantia super terram.
† 13 Orietur in diebus ejus justitia
14 & abundantia pacis donec auferatur luna.
† 15 Et dominabitur a mari usque ad mare,
16 & a flumine usque ad terminos ÷ orbis : terrarum.
† 17 Coram illo procident Æthiopes:
18 & inimici ejus terram lingent.
† 19 Reges Tharsis, & insulæ munera offerent:
20 reges Arabum & Saba dona adducent.

℣. 21. Psal. LXVII. 30. Isai. XLIX 7.

† 21 Et adorabunt eum omnes Reges terræ:
22 omnes Gentes servient ei.

℣℣. 23. & 24. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium in cod. autem Vatic. faciunt unum ℣.

† 23 Quia [2] liberabit pauperem a potente,
24 & pauperem cui non erat adjutor.

† 25 par-

rumdem calumniatorem & oppressorem. 9 Et permanebit in suo regno cunctis timendus quamdiu sol fuerit; 10 & in conspectu lunæ, quamdiu luna erit, in progenies omnes, immo vero in æternum. 11 Descendet iste de cælo in uterum virginis sine corruptione, sicuti pluvia innocue descendit super lanam a pecudibus detonsam & conglobatam: 12 & sine strepitu, sed fœcunditatem afferens, lenissimus descendet in terram, sicut imbrium stillicidia leniter stillant super terram sitientem, eamque fœcundant. 13 In diebus regni illius exorietur & florebit ubique justitia, qua Deus ex peccatoribus homines justos facit. 14 eritque abundantia pacis non tam mundanæ, quam divinæ in tranquillitate conscientiæ, & gaudio Spiritus, duratura in terra ad finem usque sæculi, & donec luna removeatur a sua mutabilitate, & non sit amplius in eo motu ac defectu, quo nunc crescit vel decrescit. 15 Porro Rex iste dominabitur a mari mediterraneo Terræ sanctæ ad mare usque quod Atlanticum, quod Oceanum appellant, in tota scilicet terra illo mari circumfusa. 16 & dominabitur a flumine Jordanis ad terminos usque terræ habitabilis. 17 Ante eum procumbent venerabundi etiam Æthiopes, sese illi subjicientes: 18 & inimici ejus coram ipso in reverentiæ signum & servitutis, pulverem terræ osculabuntur & lambent. 19 Reges ultra mare mediterraneum vel in India regnantes, & insulani quique per totius orbis insulas habitantes, munera eidem Messiæ offerent tamquam suo Regi ac Domino: 20 & Reges Arabiæ felicis & Saba, quæ regio est Æthiopiæ, dona & tributa sua afferent eidem. 21 & in summa, omnes reges terræ eum adorabunt: 22 universæque nationes servient ei. 23 Rex iste Messias ex oppressione potentis eruet pauperem, 24 & inopem, cui nullus fuerit

(1) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli*: & ante lunam generationis generationum.
(2) *MS. S. Pauli*, liberavit.

† 25 parcet pauperi & inopi : [1]
26 & animas pauperum ſalvas faciet.
† 27 Ex uſuris & iniquitate redimet animas eorum :
28 & honorabile nomen eorum coram illo.
† 29 Et vivet & dabitur ei de auro Arabiæ :
30 & adorabunt de ipſo ſemper :
31 tota die benedicent ei.
† 32 Et [2] erit firmamentum in terra in ſummis montium.
33 ſuperextolletur ſuper Libanum fructus ejus :
34 & florebunt de civitate ſicut fœnum terræ.
† 35 Sit nomen ejus [3] ÷ benedictum ⁞ in ſæcula :
36 ante ſolem permanet Nomen ejus.
† 37 & benedicentur in ipſo ÷ omnes tribus terræ ⁞
38 omnes Gentes magnificabunt eum.
† 39 Benedictus Dominus Deus Iſrael ;
40 qui facit mirabilia ſolus.
† 41 & benedictum nomen majeſtatis ejus [4] in æternum :
42 &

℣. 37. Geneſ. XII. 3. XXII. 18.

℣℣. 39. & 40. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium in cod. autem Vatic. faciunt unum ℣.

fuerit adjutor. 25 miſerebitur & parcet pauperi & inopi, iiſque qui ſe humiliant & non exaltant : 26 & animas pauperum ejuſmodi a peccati morte ſalvabit : 27 eorumque animas ab uſuris ſolvendis & iniquis vexationibus poteſtatum tenebrarum potiſſimum redimet, quibus veluti captivæ tenebantur : 28 & coram oculis ejus præclarum erit eorumdem pauperum nomen ; & ſanguis pretioſus erit & honorabilis. 29 Et Rex iſte Meſſias vivet æternum ; eique dabitur & offeretur de auro Arabiæ & Sabæ Æthiopiæ : 30 omneſque ſemper per ipſum & pro regno ipſius orabunt ſemper ad Dominum : 31 totaque die ſuis illi laudibus benedicent. 32 Et in tempore illo magna ſeges tritici, ſpiritualis maxime quo anima vitaque hominum firmatur & ſuſtentatur, erit in terra etiam in cacuminibus incultis montium, quæ ſolent alioqui eſſe infrugifera : 33 ejuſque tritici fruges ſeſe altiores elevabunt, quam altæ ſint arbores montis Libani. 34 & qui ſunt de civitate iſtius Regis, florebunt & multiplicabuntur, ut herba multiplicatur in terra. 35 Sit igitur in ſæcula omnia benedictum ejuſdem Regis Meſſiæ nomen : 36 quod ejus nomen ſemper celebre perſeverabit & permanebit coram ſole durante, & quamdiu ſol ſtabit : 37 & per ipſius Meſſiæ meritum omnes nationes terræ a Divina beneficentia benedicentur : 38 eumque gentes omnes magnum ac beatum fatebuntur & prædicabunt. 39 Benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus Iſraelis : 40 qui ſolus ſola vi ac poteſtate ſua, cum vult facit opera admiranda. 41 & benedictione ac laude dignum eſt nomen

(1) *℣. huic 25 inſequentem proxime 26 Vat. 34*[1] *& 34*[2] *jungunt.*

(2) *B. 6. Orat.* & *copulam ejus loci tacet.*

(3) *Idem MS. B. 6.* ÷ benedictum in ſæcula ⁞

(4) *Ed. Oxon.*
4[1] & benedictum nomen majeſtatis ejus
4[2] in æternum & in ſæculum ſæculi.

42 & replebitur majeſtate ejus omnis terra.
43 Fiat, Fiat.

Deſecerunt laudes David filii Jeſſe.

nomen majeſtatis & gloriæ ſuæ in æternum uſque: 42 quare & univerſa terra impleatur gloria illuſtri frequentique fama de majeſtate ejus. 43 Fiat fiat id totum ut opto.

In hoc pſalmo finierant laudes & orationes Davidis filii Jeſſe, qui pſalmus eſt quidem tempore ultimus pſalmorum a Davide compoſitorum; ſed non ordine hujus libri Pſalmorum, in quo ordo temporis non eſt ſervatus.

ORATIONES.

MSS. 1 NOmen tuum omnipotens Domine, ante cuncta ſæcula benedictum invocantes, oramus, ut humiliato calumniatore, pacem populo juſtitiamque largiri digneris. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 63. 138. 2 PArce Domine pauperibus, & animas inopum ſana, ut qui viribus noſtris non fidimus, & ſpe a te miſericordiam poſtulamus, per ſpiritus paupertatem, ſupernæ benedictionis impetremus plenitudinem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 244. 3 SUſcipiant montes pacem populo tuo, qui primordiali radio inluſtrati ſunt fidei, ut de ſublimitate Sanctorum deſcendat juſtitia collium, & puſilli cum magnis culmen perfectorum ſubeant meritorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 22. *De Natali Domini*. 4 DEus Dei Filius, cujus in æternum permanet nomen, quique unum te eſſe innoteſcens Deum ac Dominum, per ſuſceptæ Incarnationis myſterium veniſti in regem, ut redimeres ſæculum; da nobis ita fervere hujus myſterio pietatis, ut per hæc evadamus muſcipulam deceptoris; ut qui adventus tui gaudia diffuſo ore præcinimus, ſalvatos nos, cum ad judicium veneris, te judice gratulemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 30. 5 DOmine, cui reges & inſulæ munera offerunt, qui invicta virtute liberare veniſti pauperem a potente, & ex hoſtis antiqui potentia fragile humanum genus eripe miſeratione ſuperna; cum nos a te prolongati, tuarumque miſerationum inopes facti, illius iniquitati ſubditi, vinculiſque peccaminum teneremur addicti; ſic tua nos jam pietas & ab ejus ſervitio eruat, & reſtitutos tibi, tecum permanſuros commendet, & qui nos te miſerante redemptos fatemur, (1) remunerati te donante poſtmodum gloriemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi. [DOminus] nunc in nobis Paraclitum, id eſt, Conſolatorem, dignetur infundere, ut intelligere poſſimus eum pro redemptione noſtra corpus aſſumpſiſſe terrenum, ſuſcepiſſe mortem, penetraſſe inferos, rediſſe victorem ad cælos. PSAL-

(1) *B. ibi* remuneraturi.

Psalmus Asaph.

Edit. Rom. Defecerunt laudes David filii Jesse. Psalmus Asaph.

Beda.

Cum in titulis superioribus *David* tantum videatur adscriptus, hic addidit *Filii Jesse*; scilicet ut illum *David* patrem Salomonis intelligere debeamus. *Laudes* ergo temporales, quæ Domino in Lege per sacrificia pecudum & instrumenta musica reddebantur, *defecerunt* atque mutatæ sunt; quia nunc Ecclesia Catholica immolatione Corporis & Sanguinis Christi, sanctam peragit psalmodiam. Synagoga autem Dominum quidem colebat, sed videndo florere malos, in pessimas cogitationes inciderat; ex cujus persona in hoc *Psalmo* ipse *Asaph* loquitur, qui in suo nomine, *Synagogæ* continet significationem: de Gentilibus enim populis & de his qui legem Domini susceperunt, multa dicturus est, quæ ad emendationem nostram utiliter dicuntur, ne talibus cogitationibus polluamur. ALITER. Quod *Defecerunt laudes David filii Jesse*, ad finem LXXI. psalmi pertinet; quod vero sequitur *Psalmus*, initium sequentis. Sensus mysticus.

Asaph, ut diximus, ex typo Synagogæ per totum loquitur psalmum. In prima parte zelasse se dicit felicitatem mundi, pacem contuens peccatorum; admirans cur inimicis Dei & Paganis prosperitas tanta provenerit, ut os suum usque ad cælum extollere viderentur: *Quam bonus Israel Deus!* Secunda parte reversurum dicit populum suum ad salubre consilium, & pristinæ cogitationis erubescere pravitatem, donec ultima impiorum intelligere atque conspicere mereatur: *Ideo convertetur populus meus hic* & reliqua. Tertia, propter dolos suos mala impiis provenire testatur, quia sanctos viros felicitate sua scandalizare videbantur; sed tamen beneficio Domini de his malis se asserit esse liberatum: *Verumtamen propter dolos*. Quarta, dicit quomodo ad perfectum intellectum Domino miserante pervenerit: *Quid enim mihi est in cælo? & a te quid volui super terram?*

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de regno & longanimitate Dei. Confessio humanæ infirmitatis super impiorum prosperitate, & longanimitatis Dei. *Feria V. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

* Qua expostulatione populus in Babylone captivus adversus providentiam usus sit indicatur; & quod pro exploratione virtutis in hac vita plerumque Justi crucientur, nec non inopinatis aliquoties successibus attollantur. Aliter, *Vox Christi ad Patrem de Judæis*.

Psalt. Syr. Psalmus compositus ab Asaph memoratore de morte Absalomi: præterea confessio infirmitatis humanæ, & de prosperitate impiorum, deque longanimitate Dei. Vers. xxi.

Psalt. Arab. num. vers. 1.

Pſalmus ad meditandum.

1 QUAM BONUS ISRAEL DEUS, HIS QUI RECTO SUNT CORDE!
2 mei autem pæne moti ſunt pedes;
† 3 pæne effuſi ſunt greſſus mei:
† 4 quia zelavi ſuper iniquos, [1] pacem Peccatorum videns;
† 5 quia non eſt reſpectus morti eorum;
6 & firmamentum in plaga eorum;
† 7 in labore hominum non ſunt [2]
8 & cum hominibus non flagellabuntur.
† 9 Ideo tenuit eos ſuperbia:
10 operti ſunt iniquitate & impietate ſua.
† 11 prodiit ÷ quaſi : ex adipe iniquitas eorum:
12 tranſierunt in affectum cordis.
† 13 cogitaverunt & locuti ſunt nequitiam:
14 iniquitatem [3] in excelſo locuti ſunt.

† ℣. 3. Pſ. XXXVI. 1. Jerem. XII. 1. Malach. III. 15.

† 15 po-

Liber Tertius Pſalmorum ſecundum Hebræos.

Pſalmus inſpiratus Aſapho Levitæ, qui erat unus ex tribus primariis Cantoribus conſtitutis a Davide in domo Domini: qui Aſaphus triſtia fere ſemper & mœſta decantat.

PROPHETA. 1 *Quam vere bonus eſt Deus erga Iſraelem, eos ſcilicet, qui non diſtortum ſed rectum & mundum animum habent!* 2 *mei tamen pedes parum abfuit quin commoti fuerint & vacillaverint in recta via;* 3 *& quin dilapſi fuerint a rectitudine greſſus & actus vitæ meæ:* 4 *nempe quia æſtuavi indignatione, vel etiam invidentia ob iniquos, intuens pacem ac felicitatem peccatorum hominum:* 5 *propterea quod non reſpectent mortem ſuam, & de ea non recogitent:* 6 *& quod in eorum plaga & morbo, ſi quo ægrotaverint, non ſit ulla firmitas & duratio, cum cito ſanentur & convaleſcant:* 7 *& quod non vivant in labore & communibus & ſolitis miſeriis hominum;* 8 *& una cum ceteris hominibus flagella non patiantur.* 9 *Ob eas plane cauſas ſuperbia eos cinxit, tenuit atque poſſedit:* 10 *totique cooperti ſunt & involuti iniquitate & impietate ſua:* 11 *& ex ipſorum opulentia, quaſi ex quodam adipe refudante pinguedinem, proceſſit iniquitas eorum:* 12 *& ita tranſierunt ad aſſequendum quidquid diſpoſuerat atque affectaverat animus ipſorum:* 13 *qui & cogitaverunt & locuti ſunt maligne:* 14 *& palam ad ſummum uſque impudentiæ locuti ſunt*

(1) *Ed. Oxon.*
4 quia zelavi ſuper iniquos,
5 pacem peccatorum videns.
(2) *℣. hunc 7 inſequentem proxime 8 jungit Vat. 341, ſicut & paullo inferius ℣℣. 13 & 14 idem MS. in unicum redigit.*
(3) *B. 6. Orat.* de excelſo.

† 15 posuerunt in cælum os suum :
16 & lingua eorum transivit in terra .
† 17 Ideo convertetur populus meus hic :
18 & dies pleni invenientur in eis .
† 19 & dixerunt ; *Quomodo scit Deus* ? ℣. 19. Job XXII. 13.
20 & *Si est scientia in Excelso* ?
† 21 *ecce ipsi peccatores , & abundantes ,* [1] ℣. 21. Job XII. 6. XXII. 7.
22 *in sæculo obtinuerunt divitias* .
† 23 ÷ Et dixi : *Ergo sine causa justificavi cor meum* ; ℣. 23. Job XXI. 15.
24 *& lavi inter innocentes manus meas* ; ℣. 24. Psal. XXV. 6. Malach. III. 14.
† 25 *& fui flagellatus tota die* ;
26 *& castigatio mea in matutinis* ?
† 27 Si dicebam , *Narrabo sic* ;
28 ecce nationem filiorum tuorum reprobavi .
† 29 Existimabam [2] ut cognoscerem :
30 hoc labor est ante me ,

Ll 2 † 31 donec

ti sunt iniquæ . 15 & extulerunt os suum blasphemum contra cælites & Deum ipsum creatorem cæli : 16 eorumque lingua maledica pervagata est per terram , licenter & impune loquens contra homines justos maxime . 17 Ob eam rem quia peccatores sunt & felices ; populus hic noster fidelis huc se convertet ad inquirendum , quare vita impiorum prosperatur ? 18 cum e contrario in ipsis popularibus meis semper dies invenientur pleni malorum et ærumnarum . 19 unde et ex nostratibus nonnulli infirmiores offensi dixerunt : Quomodo novit hæc Deus ? 20 & an sit rerum quæ hic eveniunt , notitia & providentia in Altissimo Deo ? 21 nam ecce hi & peccatores sunt , & rebus omnibus abundant : 22 & in sæculo divitias obtinuerunt & multiplicaverunt . 23 *Hinc et ego quoque disserui in cogitationibus meis dicendo* : Ergone frustra mundavi ab omni injustitia cor meum ? 24 ergone frustra cum hominibus innocentibus lavi manus meas , & conversatus sum ? 25 ergone frustra fui afflictionibus flagellatus tota die ? 26 & ergone frustra mihi fuit increpatio illa , qua a Deo castigatus sum quotidie ab ipso statim primo mane diei ? 27 *At si dicerem* , Ad hunc modum loquar de providentia tua & judiciis tuis o Deus : 28 *ecce jam rejecissem nationem filiorum tuorum , quos tu castigas & flagellas ; & rupto cum eis fœdere , noluissem jam amplius esse socius & fœderatus eorum . 29 Existimabam humana me ratiocinatione posse cognoscere & comprehendere rerum ejusmodi veras & arcanas causas & rationes : 30 sed & id rei laboriosum & difficillimum est in oculis mentis & considerationis*

(1) *In Vat.* 341 *&* 342 ℣℣. 21 *&* 22 *unico exprimuntur .*
(2) *Cod. S. Pauli addita copula* , & existimabam *&c. Insuper Vat.* 341. *&* 342 *unico vesu complectuntur quæ nobis* ℣℣. *constituunt* 28 *&* 29.

† 31 donec intrem in ſanctuarium Dei ;
32 ∸ & : intelligam in noviſſimis eorum .
† 33 Verumtamen propter dolos poſuiſti eis .
34 dejeciſti eos dum allevarentur .
℣. 35. Job XXI. 30. † 35 Quomodo [1] facti ſunt in deſolationem !
36 ſubito defecerunt perierunt propter iniquitatem ſuam .
℣. 37. Job XX. 8. † 37 velut ſomnium ſurgentium ,
℣. 38. Pſ. XXXVIII. 7. 38 Domine in civitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges .
† 39 Quia inflammatum eſt cor meum , & renes mei commutati ſunt ,
40 & ego ad nihilum redactus ſum & neſcivi ;
† 41 ut jumentum factus ſum apud te ; [2]
42 & ego ſemper tecum :
† 43 tenuiſti manum dexteram meam ;
44 ∸ & : in voluntate tua deduxiſti me ;
45 & cum gloria ſuſcepiſti me .

† 46 Quid

rationis meæ ; 31 donec veniam & ingrediar in ſanctuarium illud cæleſte Dei ;
32 & ibi plenam apertamque intelligentiam aſſequar de ultimis & extremis
eventibus eorumdem Peccatorum . 33 Certe etſi illi nunc felices ſunt , attamen
tu eis mala graviſſima repoſuiſti in poſterum ob ipſorum doloſitates : 34 quos de-
jicere decreviſti in profundum , cum ſe ipſi exaltaverint ad proſperitatem ſum-
mam : 35 O quomodo vaſtati ſunt & facti ſunt deſolati ! 36 ſubito defece-
runt & perierunt conſumpti quaſi non ſint , ob iniquitates ſuas . 37 quaſi ſom-
nium evigilantium & expergiſcentium quod confeſtim evanuit & nihil eſt am-
plius ; 38 ſic in civitate tua ſuperna Domine ad nihilum rediges & nullam re-
linques imaginariam & apparentem inanemque felicitatem ipſorum , qua hic
felices comparebant . 39 Quoniam autem ejuſmodi mundanæ felicitatis delecta-
bili cupiditate inflammatum eſt cor meum & renes & interiora mea ex turbatio-
ne puncta & alterata ſunt ; 40 & ego ob eam malorum proſperitatem prope-
modum ad nihilum redactus ſum , neſciens quo me verterem , & ignoravi ar-
cana conſilia tua ; 41 & coram te factus ſum quaſi brutum jumentum , quod
nonniſi præſentia videt : 42 cum interim tamen gratia tua me adjuvante , ſem-
per fuerim tecum , & a fide & amore tui non diſceſſerim : 43 idcirco tu te-
nuiſti manum dexteram meam ne ea tentatione caderem . 44 & me duxiſti per
viam præceptorum tuorum , ſecundum voluntatem tuam : 45 meque ad te
(uti

(1) *Vat.* 341.
35 quomodo facti ſunt in deſolationem ſubito!
36 defecerunt perierunt &c.

(2) ℣℣. *noſtri* 41 & 42 *unico* ℣. *leguntur in Vat.* 341 & 342. *ſicut etiam unico qui nobis paullo inferius ſunt* 44 & 45.

† 46 Quid ÷ enim ⁝ mihi eſt in cælo ?
47 & a te quid volui ſuper terram ?
† 48 defecit caro mea & cor meum, [1] Deus cordis mei ;
49 & pars mea Deus in æternum .
† 50 Quia ecce qui elongant ſe a te, peribunt:
51 perdidiſti [2] omnes qui fornicantur abs te .
† 52 mihi autem adhærere Deo, bonum eſt ; ✝. 52. Pſal. LXII. 9.
53 ponere in Domino Deo ſpem meam ;
† 54 ut annunciem omnes prædicationes tuas
55 ÷ in portis filiæ Sion ⁝

(uti ſpero) glorioſe aſſumere prædeſtinaſti. 46 Quid autem mihi optabilius eſt in cælo præter te? 47 & in terra quid volui & deſideravi præter te? nihil ſane. 48 conſumpta eſt atque defecit caro corporis mei & cor meum præ deſiderio tui, o Deus, qui das robur cordi meo; 49 & qui es portio illa mea veluti hæreditaria in æternum uſque o Deus. 50 Etenim ecce peribunt qui ſe a te colendo & diligendo elongant: 51 & perdidiſti omnem fornicantem & deficientem a cultu & amore tui. 52 ſed mihi bonum eſt atque ſalutare, tibi Deo appropinquare & adhærere fide & amore toto, 53 & ponere omnem ſpem meam in te Domino Deo; 54 ut narrem omnes laudes tuas & opera tua laudanda & prædicanda, 55 idque aperte palamque in portis et foris civitatis ſanctæ Sion.

ORATIONES.

1 FAC nos Domine tibi jugiter adhærere, in te totam virtutem ſpei noſtræ defigere, ut mereamur laudes tuas in portis æternalibus nunciare. Per Dominum. MSS.

2 TIbi adhærere, bonum eſt Domine; & a te recedere, noxium; a te elongari, perditio; & tibi conjungi, vitæ eſt plenitudo; dona itaque nobis ut qui ſpem noſtram in te ponimus, perfectam vitæ beatitudinem conſequamur; tuaſque laudes in portis filiæ Sion, dum ad tuum regnum ingreditur, decantemus. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 93.

3 NObis [3] adhærere tibi Domino, bonum eſt; ſed tu deſiderium boni ſic in nobis accumula, ut ſpes quæ nos tibi aſſociat, nulla fidei titubatione vacillet, ſed [4] charitatis ſtabilitate perduret. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 115. 140. 244.

4 Domi-

(1) *Iidem Vat. qui ſupra una cum Ed. Oxon.* 48 defecit caro mea, & cor meum, 49 Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* perdidiſti omnem qui fornicatur abs te; *tum poſtremos duos hujuſce Pſalmi verſus, qui nobis diſtinguuntur numeris 54 & 55 unico exprimit verſu Vatic. 342.*

(3) *B. fol.* 115. Nobis adhærere Deo bonum eſt, tibi Domino bonum eſt Sed tu &c.

(4) *B. fol. 115. ibi*, charitas.

fol. 246. Pro Lapsis.

4 DOmine Deus Israel te rogamus, te petimus, ut bonitatem tuam, quam rectis corde profusius tribuis, peccatoribus nobis ob conversationem non deneges, ut ipsa qua regis humiles, per ipsam sibi subditos efficias contumaces; & ea ipsa bonitas per quam indesinenter justos coronas, sit jugiter interventrix pro nobis ut peccatoribus parcas, ut de bonitate, in qua Sancti exsultant, lætantes, de eadem se tibi restitui gaudeant oberrantes: quosque sæcularis inlecebra per diversarum contagia rerum a te facit recedere, eosdem sincera confessio tibi faciat adhærere, atque in laudem tui impensione supplici mentis, unanimitate clamitantes vota persolvere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 189. Pro Judæis.

5 IN excelso Domine contra te peccatores locuti sunt, cum [1] latentem cordis sui superbiam altis vocibus clamaverunt; qui ergo contra te in cælum sua nituntur ponere ora, redeant in terra conlisuri per pœnitentiam, ut nobiscum te Dei Filium humiles agnoscentes, non [2] superba sapiant; sed tuis semper monitis acquiescant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

IN Electorum suorum nos consortium, non meritorum inspector, sed veniæ largitor, admittat Christus Dominus. *Amen*.

PSALMUS LXXIII.

* Ps. XXXI. 1.

* *Intellectus: Asaph*.

Beda.

Ideo *Intellectus* in titulo prænotatur, quia duplex captivitas sequitur, spiritualis una, altera carnalis; una quæ Templo destructo in Babyloniam duxit; altera quæ fide, subversa errorum confusione, subjugavit. Hunc psalmum * Hieronymus contra Chaldæos cantatum putat; Cassiodorus contra Romanos; Arnobius contra Phylisthiim, quando Ophni & Phinees Sacerdotibus interfectis, Arca Dei capta est.

* Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

Synagoga per totum loquitur psalmum. In prima sectione deplorat cur traditi fuerint Gentibus, ita ut Sanctuarium Domini inimicorum profanasset audacia, memorans quorumdam Judæorum cor impœnitens Domini provocasse censuram; ex quibus tamen in fine sæculi convertendos esse prophetat: *Ut quid Deus [repulisti] in finem?* Secunda, dicit adventu Christi superstitiones & iniquitates hominum fuisse destructas, enumerans diversa eum fecisse magnalia; inter quæ petit & Judæis errantibus subveniri: *Deus autem Rex noster*. Tertia, rogat ut memor promissionum suarum ab interitu eripiat semen Abrahæ; & ad ipsum ascendat superbia hostium, qui se inaniter extulerunt: *Ne tradas bestiis animam confitentem te*.

Eusebius Cæsariensis. Proclamatio ultimæ Judæorum obsidionis sub Vespasiano & Tito factæ.

S. Atha-

(1) *B. ibi*, lactentem. (2) *B. ibi*, superbia.

S. *Athanasius*. Psalmus in sola interpellatione. [*Item.*] Gratiarumactionis.* *Feria V. ad Vigilias.*

Psalmus ad precandum.

1 UT QUID DEUS REPULISTI IN FINEM ? Propheta.
2 iratus est furor tuus super oves pascuæ tuæ ? *v. 2. Ps. XCIV. 7.*
† 3 Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio :
† 4 redemisti virgam hæreditatis tuæ :
5 mons Sion in quo habitasti ÷ in eo :
† 6 Leva manus tuas in superbias eorum in finem.
7 Quanta malignatus est inimicus in sancto ?
† 8 ÷ & : gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ.
† 9 posuerunt signa sua, signa ÷ & non : cognoverunt,
10 sicut [1] in exitu super summum.
† 11 ÷ quasi : in silva lignorum, securibus exciderunt januas ejus : [2]
12 in

Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inspiratus Asapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Quare nos Deus in perpetuum repulisti? 2 quare tam-*
diu justitia tua ceu furens irata manet contra nos, qui sumus oves gregis tui,
quas tu pascis? 3 Recordare, quæso, hujus congregationis tuæ, quam tu
possedisti ab antiquo; 4 et a servitute Ægyptia redemisti, ut esset virga et
sceptrum regale hæreditatis tuæ; quam tu peculiariter possideres et regeres:
5 cujus regia est mons Sion, in quo habitaculum sanctum tuum iampridem
habuisti. 6 Leva ultrices manus tuas contra superbias illorum, qui locum
hunc tuum dissipaverunt, ut vastes eas in perpetuum, ne amplius resurgant.
7 O quanta maligne operatus est inimicus hic tuus in sanctuario tuo! 8 et
qui te oderunt, gloriati sunt tamquam victores in medio atrio domus tuæ
ubi festa fiunt, et in medio ipso festo tuo. 9 ubi posuerunt hi insignia et vexilla
sua profana ut essent victoriæ sua signa et trophæa; et te esse Dominum templi
non agnoverunt. 10 posuerunt, inquam, trophæa illa super summum domus
tuæ sacrilege, ac si ea ponerent in exitu viarum et portarum, ceterisque pro-
fanis locis civitatum. 11 quasi essent in silva arborum ligna cædentes, tanta
hi

* Machabæorum & pericula narrantur, & preces connectuntur.

Psalt. Syr. Asaphi, cum vidit David Angelum perimentem populum & flevit, ac dixit: in me, & in progeniem meam non in has oves innoxias. Præterea prædictio obsidionis urbis Judæorum quadraginta post ascensionem annos per Vespasianum senem, & Titum ejus filium, qui occiderunt ex Judæis Myriades, & destruxerunt Jerusalem: indeque despecti sunt Judæi usque in præsentem diem. Vers. XLVII.

Psalt. Arab. numerus Vers. XLV.

S. Hier. Ideo intellectus in titulo prænotatur, quia duplex captivitas sequitur, carnalis videlicet & spiritualis.

(1) *Cod. B. 6. Orat.*, in exitum &c.

(2) *Ed. Oxon.*
11 quasi in silva lignorum, securibus exciderunt januas ejus in idipsum.
12 in securi & ascia dejecerunt eam.

12 in idipſum in ſecuri & aſcia dejecerunt ÷ eam ⁝
† 13 incenderunt igni ſanctuarium tuum :
14 in terra polluerunt tabernaculum nominis tui .
† 15 dixerunt in corde ſuo cognatio eorum ſimul ;
16 ÷ [1] *Quieſcere ⁝ faciamus omnes dies feſtos Dei a terra* .
† 17 Signa noſtra non vidimus :
℣. 18. Amos VIII. 11 — 18 jam non eſt propheta : & nos non cognoſcet amplius .
† 19 Uſquequo Deus improperabit inimicus ?
℣. 20. Pſal. IX. * 13. — 20 irritat adverſarius nomen tuum , in finem ?
† 21 ut quid avertis manum tuam ? [2]
22 & dexteram tuam de medio ſinu tuo , in finem ?
℣. 23. Pſal. XLIII. 5. — † 23 Deus autem rex noſter ante ſæcula ,
24 operatus ÷ eſt ⁝ [3] ſalutem in medio terræ .
℣. 25. Exod. XIV. 21. 22. — † 25 Tu confirmaſti in virtute tua mare :
26 contribulaſti capita draconum in aquis .
† 27 Tu confregiſti capita draconis ;

28 dedi-

bi audacia ſecuribus ſuis exciderunt januas ejuſdem domus tuæ : 12 *& pariter omnes cum ſecuri & aſcia & dolatoriis confregerunt eam .* 13 *miſerunt ignem in ſanctuarium tuum , illudque incenderunt :* 14 *& in terram dejecerunt & contaminaverunt idem tabernaculum , ubi colebatur numen tuum :* 15 *& omnis eorum natio ſimul in corde ſuo dixerunt :* 16 Venite & incenſo iſto ſolemnitatum loco , faciamus ceſſare omnes dies feſtos Dei , ne amplius celebrentur in terra . 17 *Et nos inter hæc tanta mala , huc uſque non vidimus ſigna & prodigia illa , a Deo olim patrata pro defenſione noſtra :* 18 *& non eſt ultra nobiſcum propheta aliquis Dei , qui nos conſoletur : videturque quod Deus non nos agnoſcet amplius tamquam ſuos ; ſed tamquam alienos a ſua nos defenſione repellet .* 19 *Uſquequo o Deus nobis quaſi imbecillis exprobrabit inimicus hic noſter ?* 20 *uſquequo adverſarius iſte blaſphemando provocabit ad iram numen tuum ? perpetuo ne ?* 21 *quare retrovertis quodammodo poſt tergum ultricem manum tuam a puniendo hoſtes tuos ?* 22 *& quare perpetuo dexteram tuam auxiliatricem non profers & educis de medio ſinu tuo , ut eam porrigas nobis ut liberemur ?* 23 *Sed Deus qui noſter eſt Rex ab initio ſæculorum ;* 24 *ipſe ſemper in medio terræ noſtræ operatus eſt ſalutem noſtram , liberando nos a periculis .* 25 *Tu Deus vi & poteſtate tua firmum ſolidumque feciſti mare rubrum , ut tranſeunte populo tuo , in modum muri ſtaret a dextris & a ſiniſtris :* 26 *& e contrario in ejuſdem maris rubri aquis contriviſti capita illa Ægyptiorum , qui veluti dracones ſequebantur ad devorandos noſtrates :* 27 *& tu ibi confregiſti capita & principes exercitus magni illius draconis Pharaonis :*

28 *quem*

(1) *Ejus loci obelum retinent uterque MS. S. Pauli videlicet , & B. 6. Orat. , quod notetur velim ob ea quæ hoc loco occurrunt* Tom. II.

(2) *℣. huic* 21 *alter* 22 *copulatur in Vat.* 341 *&* 342.

(3) *B. 6. Orat. plurium numero ,* ſalutes .

28 dedisti eum escam populis Æthiopum .
† 29 Tu dirupisti fontes & torrentes :
30 ※ tu siccasti fluvios Ethan :
† 31 Tuus est dies & tua est nox :
32 tu fabricatus es auroram & solem .
† 33 Tu fecisti omnes terminos terræ :
34 æstatem & ver tu plasmasti ÷ ea : [1]
† 35 memor esto hujus .
36 Inimicus [2] improperavit Domino :
37 & populus insipiens incitavit nomen tuum .
† 38 Ne tradas bestiis [3] animas confitentes tibi :
39 & animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem .
† 40 Respice in testamentum ÷ tuum :
41 quia repleti sunt qui obscurati sunt terræ, domibus iniquitatum .
† 42 Ne avertatur humilis factus, confusus :

Ỷ. 29. Exod. XVII. 5. 6. Numer. XX. 11.
Ỷ. 30. Ita Cod. Alexandrinus & apud Apollinarium .
Ỷ. 30. Josue III. 15. 16.
ỶỶ. 34. & 35. sic distinguuntur in Cod. Alexandrino & apud Apollinarium.

In Cod. Vatic. Ỷ. 34. sic scribitur .
Æstatem & ver tu fecisti, memor esto hujus creaturæ tuæ .

---

28 quem quoque Pharaonem submersum, dedisti in escam, prædam & spolium populis habitantibus ad littus Æthiopicum ejusdem maris rubri. 29 Tu rumpendo petram in partes, erumpere inde fecisti aquarum fontes & torrentes; 30 & contra tu exsiccasti flumina fortia & rapida, veluti Jordanem transituro populo tuo in terram promissam; 31 Tua est dies, & tua est nox; a te creata sunt, & per te perseverant; 32 tu perfecisti & ordinasti auroræ lucem & solem & lunam in cælo. 33 Tu fecisti ac stabilivisti universos terminos terræ: 34 & æstatem & una cum hieme ver tu fecisti. 35 memento ergo ejusmodi creaturæ tuæ, rerumque a te conditarum atque gestarum ad salutem nostram. 36 Ceterum inimicus iste exprobravit tibi Domino: 37 & amens hic populus blasphemavit & ad iracundiam provocavit numen tuum. 38 Ne ergo tradas istiusmodi ferocibus bestiis animas, quæ licet instar turturis flebili voce, adhuc tibi tamen tuas laudes fatentur & prædicant: 39 & ne in perpetuum videaris oblivisci animarum & vitæ pauperum tuorum. 40 Respice ad pactum tuum cum populo tuo, nempe de ipso a te servando: 41 quia tenebriones isti, & terræ obtenebrati homines repleti sunt & ditati speciosis domibus, sed iniquis & male sibi acquisitis atque possessis. 42 Ne, quæso, Domine populus tuus humilis jam & abjectus factus, revertatur a conspectu tuo pudore suffusus, non

(1) *De ỶỶ. 34 & 35 in Codd. Vat. 341 & 342 unicus efficitur.*
(2) *B. 6. Orat.* improperabit.
(3) *Idem B. 6. una cum Cod. S. Pauli,* animam confitentem tibi: *tum & copulam ad initium Ỷ. proxime sequentis 39 omittit memoratus B. 6.*

43 pauper & inops laudabunt nomen tuum.
† 44 Exsurge Deus; judica causam tuam:
45 memor esto improperiorum tuorum [1] ÷ eorum quæ ‡ ab insipiente ÷ sunt ‡ tota die.
† 46 ne obliviscaris voces inimicorum tuorum:
47 superbia eorum [2] qui te oderunt, ascendit semper.

non impetrato auxilio quod a te sperat: 43 nam pauper & inops laudabunt nomen tuum. 44 Surge (ut ita dicam) a patientia tua o Deus, & judica ac defende causam hanc, non tam nostram, quam tuam. 45 Memento opprobriorum illorum, quæ tota die contra te ab insipiente hoste fiunt. 46 ne videaris veluti oblivisci eas voces vel probrosas illorum inimicorum tuorum contra te bellantium, vel supplices famulorum tuorum te quærentium atque deprecantium: 47 nam superbia, sonitus ac tumultus eorum qui te oderunt, ascendit jugiter, & per omnia crescit fitque semper major in dies.

ORATIONES.

MSS. *al. quem in ligno Crucis sanguine proprio redemisti.

1 CReator omnium elementorum Domine, ante sæcula rex æterne, memento gregis tui, quem * effusione cruoris proprii redemisti; atque omnium te quærentium voces propitiatus exaudi, Salvator mundi. Qui cum Patre, & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 94. 140.

2 MEmento congregationis tuæ Domine, quam creasti ab initio, tuæque non obliviscaris Ecclesiæ, quam a sæculo prædestinasti in Christo; atque ad testamentum tuum, memor tuæ misericordiæ, respice, & promissa nos jugiter libertate complectere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 187. *De Passione Domini*.

3 NE tradideris Domine in persequentium manum animas tibi confitentium populorum, ut qui falsorum testium pertulisti mendacium, colentium te glorificeris vocibus redemptorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 43.

4 MEmento Domine congregationis tuæ quam ab initio creasti, quamque mirabiliter ac misericorditer tui sanguinis pretio redemisti; qui hanc ipsam in possessionem tuam de Gentibus elegisti; libera ergo virgam hæreditatis tuæ a supplantatoris incursibus; ac sic eam rege justificando præsenti in sæculo, ut ipsam hæreditet in sæculo post futuro: & quæ regnum tuum advenire divina traditione exorat, ad idem regnum, indulto piaculo, hæreditaria successione perveniat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 101. *Pro Catechumenis*.

5 NE obliviscaris Domine vocem quærentium te, & superbiam eorum qui te oderunt ascendentem in sempiternum, ut hi qui per adnotationem officii, in gremio Ecclesiæ matris suscepti sunt, ad sacri Baptismatis

(1) *Cod. S. Pauli* ÷ eorum ‡ quæ &c. *B. 6. Orat.* ÷ eorum ‡ quia ab insipiente &c.

(2) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli,* ÷ qui te oderunt ‡

smatis gratiam accedere mereantur, quo & illi talia optantes, præceptum *in nos lavacri non denegetur mysterium; & ipsi nobiscum possideant gaudium infinitum. [℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

for. inter nos.

6 SUpplices [te] Domine deprecamur, ut ereptos nos ab spinis iniquitatum, a superbiæ ruinosæ cothurno, post mundi contemptum attollere digneris in cælum.

Comment. hujus Ps. tomo 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXXIV.

In finem: Ne corrumpas. *Psalmus cantici Asaph*.

Beda.

Asaph, ut sæpe diximus, interpretatur *Synagoga*; illa quæ utique credidit, non quæ obstinata permansit; nam post Resurrectionem Domini confessa legimus multa millia Judæorum; quos *Asaph* iste nunc admonet ne fidem suam *corrumpant in finem*, id est in Dominum Salvatorem.

Sensus mysticus.

Primo ingressu fideles Judæi dicturos se omnia ejus mirabilia profitentur. Secundo, Rex ipse loquitur Christus, justitiam se judicaturum promittens, cum tempus generalis Resurrectionis advenerit: commonet etiam ne quis audeat aliquid contra divina mandata præsumere, ne eum possit æterna pœna torquere: [*Cum accepero tempus, ego justitias judicabo*.]

Eusebius Cæsariensis. Doctrina de Christi divinitate, & commonitio [*al.* laus] de judiciario tribunali Dei.

Feria V. ad Vigilias.

S. Athanasius. Psalmus in confessione. *

Psalmus ad laudandum Deum.

1 CONFITEBIMUR TIBI DEUS: [1] Propheta.
2 confitebimur & invocabimus nomen tuum:
† 3 narrabimus mirabilia tua.
4 CUM ACCEPERO TEMPUS, [2] ego justitias judicabo. DEUS.
† 5 Li-

℣. 4. Ita Codex Alexandrinus & apud Apollinarium.

In perpetuum decantandus forte ad modulamen illius cantilenæ, quæ incipiebat, *Ne disperdas*. Psalmus cantici inspiratus Asapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Fatebimur tibi tuas laudes o Deus*: 2 *fatebimur, inquam, laudes tuas; & numen tuum invocabimus*: 3 *& admirabilia judicia tua & opera enarrabimus*. 4 DEUS. *Cum advenerit a me statutum ac definitum*

* Post victoriam de Sennacherib ex totius populi persona redduntur officia, votaque gratiarum.

Psalt. Syr. Asaphi Prophetæ, Theologia de Christo, & memoratio Judicii Vers. XXII.

Psalt. Arab. numerus vers. XX.

(1) *Vat.* 341 *&* 342.
1 Confitebimur tibi Deus, confitebimur tibi
2 & invocabimus nomen tuum.

(2) *Ed. Oxon. facta illic distinctione habet*.
4 cum accepero tempus,
5 ego justitias judicabo.

† 5 Liquefacta eſt terra, & omnes qui habitant in ea:
6 ego confirmavi columnas ejus.

DIAPSALMA.

Propheta. † 7 DIXI INIQUIS; *Nolite inique agere:*
8 & delinquentibus; *Nolite exaltare cornu:*
† 9 *nolite extollere in altum cornu veſtrum:*
10 ÷ *nolite* ⁑ *loqui adverſus Deum iniquitatem.*
† 11 *quia neque ab Oriente neque ab Occidente,*
12 *neque a deſertis montibus, quoniam Deus judex eſt:*
ỽ. 13. 1. Reg. II. 7. † 13 *hunc humiliat, & hunc exaltat.*
14 *quia calix in manu Domini, vini meri plenus mixto.*
† 15 *& inclinavit ex hoc* ÷ *in hoc* ⁑ *verumtamen fæx ejus non eſt exinanita:*
16 *bibent omnes peccatores terræ.*
† 17 Ego autem annunciabo in ſæculum:

18 can-

In Cod. Vatic. ita ſcribitur ỽ. 3.
Narrabo omnia mirabilia tua cum accepero tempus.

---

tum judicii tempus, ego quæ juſta ſunt & recta judicabo. 5 Tunc in die judicii igne diſſolvetur quaſi liquefacta, terra omneſque animantes qui habitant in ea: 6 ego enim ſum, qui ut volui, firmavi ejuſdem terræ fundamenta ſtabilia, quaſi firmas & ſtabiles columnas. * 7 PROPHETA. *Dixi iniquis tranſgredientibus legem Dei:* Ne divinam legem tranſgrediamini: 8 *& dixi iis qui peccant:* Ne exaltetis quaſi cornu quoddam taurorum, veſtram potentiam ac ſuperbiam: 9 ne extollatis, inquam, in altum quaſi cornu, robur virium veſtrarum: 10 & ne loquamini injuſtum aliquid contra Deum: 11 quia de judicio & manu Dei vos erepturus, nemo vobis adveniet neque ab Oriente, neque ab Occidente, 12 neque a meridionalibus his deſertis montibus: nam Deus omnipotens & non imbecillis homo judex eſt veſter: 13 qui juſte hunc deprimit, & illum exaltat. 14 & quia in ejuſdem Dei manu & poteſtate eſt poculum acerbiſſimæ punitionis, quaſi plenum mixtione varia & turbida vini fortis & meraci, aqua non contemperati. 15 & ſane inclinavit hujuſmodi poculum ex hac parte in hanc aliam partem, diverſis propinando bibendum; attamen necdum idem poculum evacuatum eſt, vel ejus fæx exhauſta; 16 quam ex eo divinæ punitionis poculo indubitanter bibent omnes peccatores terræ. 17 *Ceterum*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat.* 341 *&* 342 *cum Grabeo.*
11 quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque a deſertis montibus;
12 quoniam Deus judex eſt:
Tum Vat. uterque 341 *&* 342.
13 hunc humiliat & hunc exaltat, quia calix in manu Domini
14 vini meri plenus mixto.
Deinde rurſus iidem Vat. MSS. cum Ed. Oxon.
16 & inclinavit ex hoc in hoc,
17 verumtamen faex ejus non eſt exinanita.

18 cantabo Deo Jacob.
† 19 ET OMNIA CORNUA Peccatorum confringam: DEUS.
20 ÷ & ⁏ exaltabuntur cornua justi.

rum ego gaudens, hanc divinæ justitiæ æquitatem narrabo in sæculum: 18 *& psalmos cantabo in honorem Dei, quem colit progenies patriarchæ Jacobi.* 19 DEUS. *Et ego Deus omnia cornua & robora superbiæ peccatorum hominum confringam:* 20 *& a me exaltabuntur cornua & robora gloriæ ac dignitatum hominis justi.*

ORATIONES.

1 PAstor bone, qui propter mortalium ovium redemptionem hausisti calicem passionis, nomen tuum supplices invocamus, ut nos super columnas sapientiæ stabilitos, septiformis Spiritus sanctificatione confirmes. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.* MSS. *De Passione Domini.*

2 COnfitentes tibi Domine placabilis intuere; & quos contritos efficit timor pœnæ, & amor indulgentiæ lætificet, & plenitudo remissionis indeptæ. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 94. 141.

3 COnfitebimur tibi Deus, confitebimur tibi peccata atque facinora nostra, quæ tibi potius sunt cognita, quam probantur admissa; invocamus itaque nomen tuum, ut in te patefactis tribuas veniam, qui non statim in abditis vis exercere vindictam; ut qui confessione placaris humilium, remissionem omnium tribuas delictorum. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam &c.] fol. 245.

PSALMUS LXXV.

In finem, in laudibus: Psalmus Asaph. Canticum ÷ ad Assyrios ⁏

Beda.

Assyrii, Dirigentes interpretantur, qui jam fidei regulis docti *rectis* semitis ambulare contendunt: hos alloquitur *Asaph laudes* Domini mirabili varietate *decantans*. Quidam codices habent, *Canticum contra Assyrium*: ubi intelligitur contra Diabolum, hunc *psalmum* sub persona Sennacherib regis *Assyriorum cantatum*; contra eum enim *notus factus est in Judæa Deus Israel*, in Christo mundum reconcilians sibi. Sensus mysticus.

Asaph in prima parte, *Dirigentes*, id est fideles alloquitur Judæos, designans ubi nomen Domini factum sit virtutum declaratione notissimum: *Notus in Judæa Deus* & reliqua. Secunda, dicit admiranda quæ gesserit: *Illuminans tu mirabiliter*. Tertia, devotos omnes admonet ut Deo terribili munera offerre non desinant, qui spiritum principum salutari emen-

emendatione purificat: [*Quia cogitatio hominis confitebitur tibi*.] Quæ partes *Diapsalmatum* sunt interpositione divisæ.

Feria V. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Ultio judicii Dei contra impios.
S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 NOTUS IN JUDÆA, DEUS:
2 in Israel, magnum Nomen ejus.
† 3 & factus est in Pace locus ejus:
4 & habitatio ejus, in Sion.
† 5 ibi confregit potentias arcuum
6 scutum [1] gladium & bellum.

DIAPSALMA.

† 7 Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis,
8 turbati sunt ÷ omnes ‡ insipientes corde.
† 9 dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt
10 omnes viri divitiarum in manibus suis.
† 11 ab increpatione tua Deus Jacob,

12 dor-

In finem decantandus cum instrumentis musicis carminum, psalmus inspiratus Asapho Levitæ Cantori.
Canticum de victoria contra Assyrios.

PROPHETA. 1 *Deus plenius perfectiusque cognosci potest in terra Ju-*
dæa: 2 *ejusque nomen magnum esse cognoscitur & magni fit in populo Israeliti-*
co: 3 *factus est enim locus tabernaculi ejus in urbe pacifica * Salem* (*quo no-*
mine significatur Pax:) 4 *& habitaculum ejus factum est in eadem urbe Sion*.
5 *illic in Judæa nempe, sæpe confregit potentes volitantesque sagittas arcuum*:
6 *& contrivit scutum, gladium & quodvis bellicum instrumentum inimicorum*
nostrorum belligerantium nobiscum. * 7 *Te Domino mirabiliter lucem adjuto-*
rii tui nobis afferente, quodammodo ab istis montibus ab initio sæculi conditis,
& ad finem sæculi duraturis, ubi est sancta Domus tua, 8 *omnes inimici hi no-*
stri insipientes & superbi corde turbati sunt & spoliati sunt: 9 *& dormierunt*
somnum suum nempe mortis, & nihil potentiæ gloriæ & opum invenerunt
10 *omnes hi viri divites, qui prius robusti erant manibus & operibus suis*.
11 *propter objurgationem & castigationem tuam severam o Deus Jacobi*,

12 *dor-*

* *idest* Jerusalem.

* *Pausatio aut immutatio musicæ cātilenæ inter psallendum*.

* Ut supra. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad Christum*.
Psalt. Syr. cum vastata fuit Rabbathi filiorum Ammon: præterea indicat ultionem Judicii Christi adversus impios. Vers. XXII.
Psalt. Arab. numerus Vers. XXIV.

(1) *B. 6. Orat. addita copula*, & gladium. *Deinde ad initium* ℣. 7 *una cum MS. S. Pauli præfefert* ÷ in ‡ luminans &c.

12 dormitaverunt qui aſcenderunt equos.
† 13 Tu terribilis es: [1] & quis reſiſtet tibi?
14 ex tunc ira tua.
† 15 De cælo auditum feciſti judicium:
† 16 terra [2] tremuit, & quievit * cum exſurgeret in judicium Deus,
17 ut ſalvos faceret omnes manſuetos terræ.

DIAPSALMA.

† 18 Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi:
19 ÷ & : reliquiæ cogitationis, diem feſtum agent tibi.
† 20 Vovete & reddite Domino Deo veſtro,
21 omnes qui in circuitu ejus [3] affertis munera
† 22 terribili, & ei qui [4] aufert ſpiritum principum,
23 terribili apud reges terræ.

*12 dormitaverunt & conſopiti morte, vires perdiderunt viri iſti bellatores, qui prius equos & currus aſcendebant ad præliandum. 13 Tu tremendus es; & quis adverſum te ſtabit? 14 ab antiquo namque tempore ſemper invincibilis manet ira & punitio tua. 15 De cælo audire feciſti judicium tuum, jaculando tonitrua & fulmina, in cælo & aere excitata: 16 & ita terra noſtra cum habitatoribus ſuis prius timuit quidem atque contremuit; ſed poſtea pacata quievit & tacuit, cum tu Deus quaſi ſurrexiſſes ad faciendum judicium & ſtragem hoſtium noſtrorum, 17 ut ſalvos faceres omnes qui mites erant & quieti in terra noſtra. * 18 Hominis profecto cogitatio indignabunda & irarum plena, qualis erat inimicorum noſtrorum contra nos, materia & argumentum erit nobis fatendi tibi debitas laudes: 19 & reliquiæ ejuſmodi humanæ cogitationis & irarum, quæ ſuperſunt in memoria noſtra, materiæ & occaſiones erunt nobis celebrandi feſta ad laudem tuam. 20 Vovete igitur & perſolvite ea quæ voveritis Domino Deo veſtro, 21 o vos omnes qui circum ipſius Dei templum conſiſtentes, dona offertis 22 eidem Domino tremendo, & auferenti cum vult, ſpiritum, reſpirationem & animam principum, 23 eique qui tremendus eſt ab omnibus regibus terræ.*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

1 COgitationibus [5] te confitentibus effectum largire terribilis Deus, ut a montibus æternis inluminati, dum Reſurrectionis tuæ gloriam ſuſpicimus, futuri judicii ignominia careamus. Qui cum Patre & Spiritu ſancto &c.

MSS. *De Reſurrectione Domini.*

2 Tibi

(1) *Ed. Oxon.*
13 Tu terribilis es:
14 & quis reſiſtet tibi? ex tunc ira tua.
At Vat. 341 & 342 ℣℣. nobis 14 & 15 unico exprimunt: tum cum Edit. Oxon.
16 terra tremuit & quievit
17 cum exſurgeret in judicium Deus.
(2) *Cod. S. Pauli,* terra timuit & quievit.
(3) *Idem MS. S. Pauli una cum illo Orat. B.6.* adferent munera.
(4) *B. 6. Orat.* auſeret.
(5) *MS.* Cogitationibus noſtris te confitentibus &c.

Brev. Mozar. fol. 141. *In Quadragesima.* 2 Tibi Domino Patri cogitatio confitetur Unigeniti tui, dum quod Adam per superbiam perdidit, hujus ad te humanitas humilitate reducit obedientiæ; ergo nostra stude pectora exercere, quo exercitio festa tibi hæc celebremus solemnia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 153. *De Passione Domini.* 3 Christe Dei Filius, cujus locus in Sion magnus est, converte ad te corda nostra, ut in speculatione ejus constituti, te pro nobis flagellis alapisque cæsum, morti quoque adjudicatum fideliter fateamur; ut qui secundum tempus es passus pro impiis, perenniter a fidelibus conlauderis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

PSALMUS LXXVI.

In finem: pro Idithun. Psalmus Asaph.

Beda.

Asaph, *Congregatio* bonorum; *Idithun*, *Transilitor* sæcularium; *Finis* [1] proficientium Christi intelligitur. Totus hic *psalmus* a fideli *Congregatione* canitur; quæ vitia istius sæculi gloriosis passibus *transiliens*, ad illum *finem* pervenit, cui nihil potest simile reperiri. Sed sciendum est, in Hebræo, *Per Idithun*, non *Pro Idithun* haberi; ut significet non *pro* eo, sed *per* eum psalmum fuisse cantatum; & quod sequitur, *psalmus Asaph*, in * veris exemplaribus non haberi.

Sensus mysticus.

* al. veteris [for. veteribus] exemplaribus.

Asaph iste, quem diximus vitiorum *Transilitorem*, in prima narratione psalmi ad Dominum se clamare testatur & tribulationibus suis eruditum esse testatur: *Voce mea ad Dominum clamavi*. Secunda, cogitationes enumerat, quæ solent pulsare in hoc mundo corda laborantium: *Anticipaverunt vigilias oculi mei*. Tertia, beneficio Divinitatis in meliorem sensum se asserit permutatum, ut opera potentiamque Dei fixa mente cogitaret; quibus rebus assidua cognoscitur exercitatione profecisse: *Et dixi*, *Nunc cœpi* & reliqua. Quarta, prosequitur quemadmodum per Dominum Salvatorem facta sint in populis divina mirabilia: *Viderunt te aquæ Deus* & cetera.

Feria V. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. De longanimitate Dei, & mirabilibus operibus ejus. *

Psal-

* Prædicit ea quæ erat populus in Babylone passurus, & qualiter pro his ipsius libere querimoniam facturus, sicut & in septuagesimo secundo Psalmo. Aliter, *vox Christi ad Patrem*.

Psalt. Syr. de longanimitate Dei, & miraculis ejus, & quomodo vicerit David inimicos Domini. Vers. XLII.

Psalt. Arab. numerus Vers. XLIII.

(1) *MS. ibi*, proficiscentium.

Psalmus ad meditandum.

1 VOCE MEA AD DOMINUM CLAMAVI, [1] VOCE MEA AD DEUM, ET [2] INTENDIT MIHI. Propheta.

† 2 In die tribulationis meæ Deum exquisivi,
3 manibus meis nocte contra eum, & non sum deceptus.
† 4 Renuit consolari anima mea:
5 memor fui Dei ÷ & ‡ delectatus sum:
6 ÷ [3] & ‡ exercitatus sum, & defecit spiritus meus. ỳ. 6. Psal. LIV. 3.

DIAPSALMA.

† 7 Anticipaverunt vigilias oculi mei:
8 turbatus sum, & non sum locutus.
† 9 Cogitavi dies antiquos: ỳ. 9. Psal. CXLII. 5.
† 10 ÷ & ‡ annos æternos [4] ÷ in mente habui * & ‡ meditatus sum:
11 nocte cum corde meo ÷ [5] & ‡ exercitabar, & scopebam spiritum meum.
† 12 Numquid in æternum projiciet Deus?

13 aut

Psalmus in perpetuum decantandus, qui datus fuit Idithun Levitæ Cantori ad cantandum; inspiratus autem fuit Asapho item Levitæ & Cantori.

PROPHETA. 1 *Voce mea clamavi & imploravi Dominum, voce, inquam, mea ad Deum emissa; & ipse mihi toto affectu clamanti aurem præbuit, ac benignus attendit.* 2 *In tempore afflictionis meæ Deum exquisivi, & ad eum confugi:* 3 *noctu quoque manibus meis extensis coram eo assidue; & non me fefellit spes, quam in eo ego collocaveram.* 4 *Anima mea noluit consolationem ullam admittere extra Deum:* 5 *recordatus sum misericordiæ Dei, & lætatus sum:* 6 *& cogitabundus memetipsum exercui, meditando grandia mala mea, & propter timiditatem animus me defecit.* * 7 *Oculi mei præ insomnio ante omnes nocturnarum custodiarum horas, vigilare cœperunt ab exordio ipso noctis:* 8 *turbatus sum & obstupui in me ipso, adeo ut nec locutus sim cum aliis.* 9 *Recogitavi dies antiquos, quibus Deus eripuit suos a malis:* 10 *& recordatus sum annorum per omnia retro sæcula præteritorum, & meditatus sum beneficia Dei priscis patribus collata:* 11 *& noctu in corde meo multis assiduisque exercitabar cogitationibus; & quasi sarrirem herbas in agro, ita frequenter retractabam cogitationes spiritus mei, & ventilabam & investigabam hæc;* 12 *nempe ita apud me dicendo:* Ergone Deus nos projiciet ac dese-

* *Pausatio aut immutatio musicæ cātilenæ inter psallendum.*

(1) *Ed. Oxon.*
1 Voce mea ad Dominum clamavi,
2 voce mea ad Deum & intendit mihi.
(2) *Cod. B. 6. Orat.* & intendit me.
(3) *Ipsam* & *copulam præterit idem B. 6. Orat.*
(4) *Utrumque illius versiculi obelum omittunt B. 6. Orat., & Cod. S. Pauli.*
(5) *B. 6. Orat. eam copulam* & *omittit una cum obelo quo notatur.*

13 aut [1] non ∸ apponet ⁝ ut complacitior sit adhuc ?
† 14 aut in finem misericordiam suam abscindet, a generatione in generationem ?
† 15 aut obliviscetur misereri Deus ?
16 aut continebit in ira ∸ sua ⁝ misericordias suas ?

DIAPSALMA.

† 17 Et dixi ∸ *Nunc* ⁝ *cœpi* ;
18 *hæc mutatio, dextera Excelsi.*
† 19 Memor fui operum Domini :
20 quia memor ero ab initio mirabilium tuorum :
ŷ. 21. Psal. CXLII. 5. † 21 & meditabor in omnibus operibus tuis :
22 & in adinventionibus tuis exercebor .
† 23 Deus, in sancto via tua :
24 quis deus magnus sicut Deus ∸ noster ⁝ ?
25 Tu es Deus, qui facis mirabilia :
† 26 notam fecisti in populis virtutem tuam :
ŷ. 27. Exod. VI. 6. 27 redemisti in brachio ∸ tuo ⁝ populum tuum,
28 filios Jacob & Joseph .

DIAPSALMA.

ŷ. 29. Psal. CXIII. 3. † 29 Viderunt te aquæ, Deus ;

30 vide-

deseret in æternum ? 13 aut adhuc ultra non addet ut nobis repropitietur & fiat nobis complacatior ? 14 aut consuetos effectus misericordiæ suæ a nobis recidet in perpetuum per generationes omnes & sequentia sæcula ? 15 aut obliviscetur (ut ita dicam) misereri nostri Deus ? 16 aut præ ira sua retinebit effectus misericordiæ suæ, ne eos effundat in nos ? * 17 *Sed & post diutinas illas meditationes meas, tandem dixi :* Nunc quidem cœpi sentire imbecillitatem meam & mihi dolores adsunt : 18 sed erit tamen vicissitudo & commutatio afflictionis in consolationem ab omnipotente dextera Dei altissimi. 19 *Recordatus sum operum tuorum Domine, quæ olim gessisti erga afflictos mei similes :* 20 *quin & memor ero admirabilium tuorum ab initio mundi factorum :* 21 *& de omnibus operibus tuis meditabor :* 22 *& in adinventionibus & consiliis tuis commemorandis me exercebo.* 23 *O Deus, via & ratio omnis operationum tuarum cum sanctitate est atque sanctissima :* 24 *ecquis ex falsis diis Gentium magnus est sicut tu Deus noster ?* 25 *Tu solus verus es Deus, qui vi & natura tua facis mirabilia :* 26 *qui ostendisti potentiam tuam in populis Ægyptiis :* 27 *& veluti brachio potentiæ tuæ redemisti ex Ægyptia servitute populum tuum,* 28 *posteros, scilicet, Jacobi patriarchæ, ejusque filii Josephi.* * 29 *Tunc temporis viderunt (ut ita dicam) te*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

* *Pausatio &c.*

(1) *Cod. S. Pauli*, ∸ & ⁝ non apponet ut &c. *Cod. B. 6. Orat.* ∸ & non apponet ut complacitior sit adhuc ⁝ *Sed uterque minus bene.*

30 viderunt te aquæ & timuerunt :
† 31 & turbatæ sunt abyssi , * multitudo sonitus aquarum : ℣. 31. Habac. III. 10.
† 32 vocem dederunt nubes : [1] * etenim sagittæ tuæ transeunt : ℣. 32. Habac. III. 11.
33 vox tonitrui tui in rota : ℣. 33. Exod. XIV. 24. 25.
† 34 illuxerunt coruscationes tuæ orbi ÷ terræ :
35 commota est & contremuit terra .
† 36 In mari , via tua ;
37 & semitæ tuæ , in aquis multis :
38 & vestigia tua non cognoscentur .
† 39 deduxisti sicut oves populum tuum [2] in manu Moysi & Aaron . ℣. 39. Psal. LXXVII. 51.

te aquæ maris Rubri ; 30 viderunt te , inquam , & quodammodo timuerunt : 31 & commotæ & conturbatæ sunt ejusdem maris Rubri abyssi , & multitudo sonantium & perstrepentium aquarum sese dividentium , & murorum instar se congregantium in medio mari : 32 & jussu tuo sonitum tonitruorum dederunt nubes ; & sagittæ fulminum tuorum undique discurrebant : 33 & sonus tonitrui impetum fecit in rota curruum Ægyptiorum , qui & ferebantur in profundum maris : 34 apparueruntque fulgura tua orbi : 35 & concussa & contremebunda facta est terra illa . 36 Fuit tunc sane grandi miraculo a te aperta via in mari : 37 & a te factæ sunt semitæ siccæ in aquis multis : 38 & vestigia illa viarum tuarum non cognoscentur amplius , reducta confestim aqua ad locum suum . 39 sic mirabiliter iter fecisti populo tuo egresso ab Ægypto per ductum & ministerium Mosis & Aaronis .

ORATIONES.

1 MIrabilium omnium operator immense Deus , qui quondam aquas in aspectu tuo assistentes deinceps in vina mutasti , te humiliter imploramus , ut suscepta voce clamoris nostri , misericordiam nobis , quam nunquam oblivisceris , largiaris . Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula . MSS.

2 IN die tribulationis nostræ Domine precem quam effundimus , suscipe , & extensis in nocte manibus , quæ desideramus intellige : occurre animabus nostris optimus consolator , & indulgentiali favore existe redemptor , & qui nos acquisisti passione voluntaria , erue nos de laqueo venantis invicta potentia . [℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .] Brev. Mozar. fol. 172. *De Passione Domini* .

3 OMnipotens ac mirabilis Domine , tu es qui facis mirabilia solus , & tu regnas in æternum , ne obliviscaris nostri , nec humanis deji- fol. 225.

 ciamur

(1) *Vat.* 341 & 342.
32 vocem dederunt nubes :
33 etenim sagittæ tuæ transeunt .
Deinde paullo inferius ℣℣. 36 & 37 *unico* ℣. *exprimunt iidem MSS.*

(2) *Ed. Oxon. facta illic distinctione :*
39 deduxisti sicut oves populum tuum
40 in manu Moysi & Aaron .

ciamur in laudibus, ſed in te, in quo ſumma eſt gloriatio, tui memores delectemur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 217. *De Paſſione Domini.*

4 TU es Deus qui facis mirabilia ſolus, occurre animabus noſtris optimus conſolator, & indulgentiali favore exiſte redemptor; & qui nos acquiſiſti paſſione voluntaria, erue nos de laqueo venantis invicta potentia. R. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 43. 141. 246.

5 PRecamur [1] Domine ut tua nos non repellas a propitiatione; ſed obtinendæ miſericordiæ adhuc tempus appone, ut dextera, quæ fuit vindex in ultione facinorum, ipſa ſit [2] nobis contritis in remedium ſempiternum. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS LXXVII.

Intellectus Aſaph.

Beda.

Sensus myſticus.

Aſaph prædiximus *Synagogam*, id eſt *Collectionem* interpretari; ſed quia *Intellectum* præmiſit, fidelem hic *Synagogam* loqui poſſe declaravit.

In prima parte pſalmi duo tantum verſiculi perſonæ Domini mancipantur; ut reverentia creſceret dictorum, quibus ipſe Rex poſuiſſet initium: *Attendite popule meus legem meam*. Secunda parte latius loquitur *Aſaph*, imputans Judæis quod beneficiis Domini ingrati, corde pravo ejus juſſa contempſerint: [*Quanta audivimus & cognovimus ea*.] Tertia, enumerat quanta munera Deus Iſraeli præſtiterit, nec tamen ille murmurare deſierit: *Coram patribus eorum fecit mirabilia*. Quarta, dicit qualis in eis vindicta provenerit; qualiterque ſit miſeratione Domini mollita ſententia: *Ideo audivit Dominus* [*& diſtulit*.] Quinta, propter murmurationes eorum vindicatum in eis eſt, ſed iterum ad ſupplicationem Domini, cognoſcentes ejus magnalia, redierunt: *Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum*. Sexta, denuo illi loquuti doloſe & errores ſolitos ſunt ſequuti; nec tamen eos miſericordia Dei, ut meruere, diſperdidit: *Et dilexerunt eum in ore ſuo* & reliqua. Septima, dicit quomodo Dominum concitaverint in deſerto; cum tamen propter ipſos Ægyptus fuerit afflicta: *Quoties exacerbaverunt eum in deſerto?* & reliqua. Octava, beneficiis Domini relatis, Judaicæ obſtinationis culpa ſubjungitur: *Et abſtulit ſicut oves populum ſuum* & cetera. Nona, ultio graviſſima ſubſequitur, itaut populo captivo Tabernaculum *Silo* abjecerit, poſteaque montem *Sion* & *David* regem (de cujus ſemine Chriſtus ſalutaris medicus adveniret) elegerit: *Audivit Deus & ſprevit*.

Euſebius

(1) *B. fol.* 43. Precamur Domine ut tua nos non repellas propitiatione: *at fol.* 246. Precamur Domine ne tua nos repellas propitiatione &c.

(2) *B. fol.* 43. nobis contritis remedium &c. *omiſſa præpoſitione* in.

Eusebius Cæsariensis. Distincta narratio Christi ad Ecclesiam de prioris populi transgressione.

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Feria V. ad Vigilias.

Psalmus historicus ad meditandum.

1 ATTENDITE POPULE MEUS LEGEM MEAM; Propheta.
2 inclinate aurem vestram in verba oris mei.
† 3 aperiam [1] in parabolis os meum: *℣. 3. Psal. XLVIII. 5. Matt. XIII. 35.*
4 loquar propositiones ab initio,
† 5 quanta audivimus & cognovimus [2] ÷ ea :
6 & patres nostri narraverunt nobis;
† 7 non sunt occultata a filiis eorum [3] in generatione altera:
† 8 narrantes laudes Domini
9 & virtutes ejus
10 & mirabilia ejus quæ fecit.
† 11 ÷ [4] Et : suscitavit testimonium in Jacob:

12 &

Psalmus plenus eruditionis & intelligentiæ rerum quæ populo Dei olim contigerunt, inspiratus Asapho Levitæ & Cantori.

PROPHETA. 1 *Attendite animos ad doctrinam hanc meam o populares mei:* 2 *præbete aurem vestram vacuam meis his verbis audiendis:* 3 *aperiam enim os meum ad loquendum ea quæ parabolæ sunt & similitudines atque figuræ rerum futuri temporis:* 4 *& de corde meo eructabo & eloquar quæ ænigmatica erant & abscondita ab initio usque & prima constitutione mundi:* 5 *& ea quæcumque eloquar quæ nos audivimus & cognovimus:* 6 *& nobis narraverunt patres nostri;* 7 *a quibus non sunt occultata posteris suis subsecuturis in alia progenie:* 8 *quæ nos inquam, audivimus & cognovimus, annunciantes & enarrantes laudes Domini,* 9 *& potentias ejus,* 10 *& ejusdem mirabilia opera quæ fecit.* 11 *Igitur Deus surgere fecit & constituit filiis Jacobi patriarchæ*

* Virtutis studia, legisque custodiam Propheta populo commendans, hunc Psalmum composuit, in quo monet ut Deum reverenter metuant qui sanctiones legis suæ beneficiorum largitate prævenerit; ut hi, qui jam erant obnoxii facilius subderentur. Postremo hortatur ut servent intenta mente concordiam. Aliter, *Vox Christi de Judæis*.

Psat. Syr. Asaphi, innuit in eo ut servent mandata Domini, & ne sint ut Patres eorum. Vers. CLXI.

Psalt. Arab. Concio ad populum, & numerus Vers. CLVII.

(1) *B. 6. Orat.* in parabola &c.

(2) *Ejus loci obelus delendus & ex MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli: qui tamen postremus obelo, quo fortasse nostra hæc vocula ea notari debuerat, integrum proxime sequentem versiculum 6. afficit.*

(3) *B. 6. Orat.* in generationem alteram. *Tum Vat.* 341, *&* 342 *℣℣.* 8 *&* 9 *in unicum cogunt; quemadmodum factum visitur in Ed. Oxon. de ℣℣.* 9 *&* 10.

(4) *Eum obelum MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. rejiciunt.*

12 & legem posuit in Israel :
† 13 quanta mandavit patribus nostris,
℣. 14. Deuter. IV. 10. VI. 7. XI. 19. 14 nota facere ea filiis suis,
15 ut cognoscat generatio altera. [1]
† 16 Filii qui nascentur,
17 ÷ [2] & ⁝ exsurgent & narrabunt filiis suis;
† 18 ut ponant in Deo spem suam;
19 & non obliviscantur operum Dei;
20 & mandata ejus exquirant:
·† 21 ne fiant sicut patres eorum,
℣. 22. Deut. XXXII. 5. 22 generatio prava & exasperans;
† 23 generatio quæ non direxit cor suum;
24 & non est creditus cum Deo spiritus ejus.
† 25 filii Ephrem intendentes & mittentes arcum,
26 conversi sunt in die belli.
† 27 non custodierunt testamentum Dei:
28 & in lege ejus noluerunt ambulare:
† 29 & obliti sunt benefactorum ejus,
30 & mirabilium ejus quæ ostendit eis.
† 31 Coram patribus eorum fecit mirabilia

32 in

chæ contestationem voluntatis suæ, sive jubentis sive prohibentis: 12 & legem ipse posuit in populo Israelitico: 13 quæ omnia ita mandavit patribus nostris, 14 ut simul quoque illi ea nota facerent filiis suis, 15 ut posset etiam ea cognoscere subsequens futura progenies. 16 Filii itaque nascituri, 17 & exsurgent in locum antiquorum, & consimiliter ea narrabunt filiis suis; 18 ut spem suam ponant in Deo; 19 & non obliviscantur admirabilium operum Dei; 20 illiusque mandata custodire sedulo quærant: 21 & non sint sicut fuerunt patres eorum, 22 nempe generatio distorta & perversa & exacerbans & ad iracundiam provocans Deum: 23 generatio scilicet, quæ non præparavit ad rectitudinem cor suum, ipsumque cor suum rectum non fecit: 24 & cujus spiritus non fuit fidelis & firmus cum Deo, eique constanter non adhæsit. 25 quemadmodum fuerunt Ephraimitæ ex Tribu Ephraim, qui licet periti essent artis bellicæ ac strenui in tendendo arcum, & in emittendo sagittas ex eo; 26 ignaviter tamen terga verterunt & conversi sunt in fugam in die belli: 27 eo quod non observassent pactum Dei; 28 & secundum legem ejus incedere & vivere noluissent; 29 & obliti fuissent beneficiorum ejusdem Dei, 30 & illorum mirabilium, quæ ipse Deus ostenderat eis. 31 Qui Deus coram patribus eorum fecit mira-

(1) *℣. 15 alterum 16 jungunt Vat. 341, & 342 cum Grabeo.*

(2) *Sine obelo occurrit ille locus in MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli.*

32 in terra Ægypti in campo Taneos.
† 33 Interrupit mare, & perduxit eos: ℣. 33. Exod. XIV. 21. 22.
34 & [1] ſtatuit aquas quaſi in utre. ℣. 34. Exod. XV. 8.
† 35 & deduxit eos in nube diei; ℣. 35. 36. Exod. XIII. 21.
36 & tota nocte in illuminatione ignis.
† 37 interrupit petram in eremo: ℣. 37. Exod. XVII. 6.
38 & adaquavit eos, velut in abyſſo multa. Num. XX. 11.
† 39 & eduxit aquam de petra:
40 & [2] eduxit tamquam flumina aquas.
† 41 Et appoſuerunt adhuc peccare ei:
42 in iram excitaverunt Excelſum in inaquoſo.
† 43 & tentaverunt Deum in cordibus ſuis,
44 ut peterent eſcas animabus ſuis: ℣. 43. 44. Exod. XVI. 2.
† 45 & [3] male locuti ſunt de Deo: Numer. XI. 4. 5. 6.
46 dixerunt; *Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto?*
† 47 *quoniam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ;*

48 &

mirabilia ſigna atque prodigia 32 *in terra Ægyptia, in regione præſertim &*
campo regiæ civitatis Taneos. 33 *Tunc temporis diſcidit mare Rubrum, &*
per illud ſicco veſtigio traduxit eoſdem antiquos patres noſtros: 34 *& ſtare fecit*
aquas maris inſtar acervi & muri congregatas in unum, & quaſi in aliquo utre
concluſas. 35 *& inde eos conduxit per ignotam viam deſerti, duce columna*
nubis per diem, cujus umbra contecti non lædebantur a ſolis ardore, 36 *& cum*
luce ejuſdem columnæ, quæ per totam noctem ignea & ardens apparebat.
37 *in ipſo deſerto, nempe in Raphidim, duobus menſibus ab exitu de Ægypto*
diſcidit petram: 38 *& ex ea aquarum potum dedit eis copioſiſſime velut ex ma-*
gna profunditate aquarum: 39 *& ita ex arida petra aquam eduxit:* 40 *& in-*
de deduxit aquas tamquam flumina copioſas. 41 *Et poſt tot tantaque beneficia*
illi patres noſtri addiderunt ultra peccare contra Deum: 42 *& in terra illa*
invia & ſine aqua exacerbaverunt & ad iram provocaverunt altiſſimum Deum.
43 *in eo deſerto cum eſſent ad Sepulchra concupiſcentiæ poſt annum integrum ab*
egreſſu ex Ægypto, in cordibus ſuis tentaverunt & exploraverunt Deum quan-
tum poſſet facere: 44 *tentaverunt autem eſcas carnium petendo ut ſatiarent*
cupiditates ſuas: 45 *& locuti ſunt contra Deum,* 46 *atque dixerunt:* Num-
quid Deus poterit nobis apparare menſam carnium in hac ſolitudine?
47 Quoniam autem Deus percutere fecit per Moſen petram in Raphi-
dim,

(1) & *copulam illic neſciunt Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.*

(2) *MS. S. Pauli* & deduxit &c.

(3) *Vat.* 341 & 342 *cum Ed. Oxon.* 45 & male locuti ſunt de Deo & dixerunt: 46 Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto? *tum Ed. Oxon.* ℣℣. 47 & 48 *unico exprimit* ℣.

48 *& torrentes inundaverunt :*
† 49 *numquid & panem poterit dare ?*
50 *aut parare mensam populo suo ?*
† 51 Ideo audivit Dominus & distulit :
v. 52. Num. XI. 1. 52 & ignis accensus est in Jacob ;
53 & ira ascendit in Israel .
† 54 quia non crediderunt [1] ÷ in ⁑ Deo :
55 nec speraverunt in salutari ejus .
† 56 & mandavit nubibus desuper :
57 & januas cæli aperuit :
v. 58. Exod. XVI. 14. † 58 & pluit illis manna ad manducandum :
v. 59. Exod. XVI. 4. 59 & panem cæli dedit eis .
Psalm. CIV. 40. Johan. VI. 31. I. Corinth. X. 3. † 60 panem Angelorum manducavit homo :
61 cibaria misit eis in abundantia .
v. 62. 63. Num. XI. 31. † 62 Transtulit austrum de cælo :
63 & induxit in virtute sua Africum ;

† 64 &

dim, & ex ea fluxerunt aquæ ; 48 & inundaverunt inde torrentes aquarum : 49 num idcirco etiam poterit hoc loci panem & alium quemlibet cibum suppeditare nobis ? 50 aut poterit apparare hic mensam carnium populo suo ? 51 *Audivit hæc tentantium murmura Deus ; & distulit ac procrastinavit per integrum mensem imponere illis plagam , & pœnam graviorem : 52 nam & accensus est & exarsit ignis contra illos posteros Jacobi ; 53 & punitio ex justa ira Dei ascendit in illum populum Israeliticum : 54 propterea quod non crediderint omnipotentiam Dei ; 55 nec spem habuerint & fiduciam de obtinenda sibi ab eo salute . 56 quamquam & ante id temporis , in eadem solitudine præcepisset nubibus super eos in aere pendentibus ; 57 & veluti portas in aereo cælo aperuisset ; 58 & per eas pluisset super eos manna (quod erat tamquam semen coriandri album , & specie sicut crystallum) ut ipsum manna comederent contritum & coctum , suave quasi laganum ex oleo cum melle : 59 & hujusmodi triticum unde panis fieret , non e terra productum , sed e cælo aereo decidens præstitisset eis . 60 quo sane tempore homo comedit panem Angelorum ministerio paratum ; & nutritus est (ut ita dicam) Angelica esca sine labore , omne delectamentum in se habente , & omnis saporis suavitatem : 61 quas Angelicas escas abundanter quotidie mittebat eis Deus . 62 Porro murmurante populo & Deum tentante , ut dicebatur , abstulit Deus de aereo cælo ventum australem ad Orientem , hoc est , Eurum : 63 & fortitudine sua induxit ventum Africum versus Occidentem ; qui ventus obreptas trans mare Rubrum conturnices majores , detulit eas & projecit in castra populi constituta*

Exod. XVI. 13. Numer. XI. 8. secundum LXX. Interp.

Sapien. XVI. 20.

(1) *Superiores versus 52 & 53 unico ℣. exhibent Vat. 341 & 342 : tum heic MS. S. Pauli obelum deserit : & ille B. 6. Orat. scribit :* crediderunt ÷ in Deo ⁑

† 64 & pluit super eos sicut pulverem carnes:
65 & sicut arenam maris, volatilia pennata.
† 66 & ceciderunt in medio castrorum eorum [1]
67 circa tabernacula eorum.
† 68 & manducaverunt & saturati sunt nimis:
69 & desiderium eorum attulit eis:
70 non sunt fraudati a desiderio suo.
† 71 Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, ℣. 71. Num. XI. 33.
72 & ira Dei ascendit super eos.
† 73 & occidit pingues eorum:
74 & electos Israel impedivit.
† 75 In omnibus his, peccaverunt adhuc: ℣. 75. Numer. XIV
76 & non crediderunt [2] ÷ in : mirabilibus ejus. XVI. XVII. 13

† 77 & defecerunt in vanitate dies eorum,
78 & anni eorum, cum festinatione.
† 79 Cum occideret eos, quærebant eum:

stituta in deserto. 64 sicque in modum pluviæ descendere fecit super eos ejusmodi coturnicum carnes, tam spissas quam spissus est pulvis turbine sublatus in altum: 65 & quasi arenam maris, innumerabiles descendere fecit per integrum mensem volucres pennatas: 66 quæ & volando in aere duorum cubitorum altitudine super terram, deciderant in medio castrorum illorum, 67 & in circuitu tentoriorum illorum, itinere quantum uno die confici potest. 68 & ita ut desideraverant, comederunt carnes in ea solitudine per integrum mensem, hisque saturati sunt valde usque ad nauseam & cruditatem. 69 et sic Deus attulit eis quod desideraverant; 70 et ipsi non fuerunt defraudati atque privati re quam concupiverant; quo antequam perirent, viderent posse Deum parare mensam carnium etiam in loco deserto. 71 Cum autem adhuc ejusmodi carneæ escæ coturnicum essent in ore ipsorum, 72 et ecce mense elapso, dilata et procrastinata punitio iræ Dei ascendit super eos: 73 et occidit plurimos ex opulentioribus et iis qui earum carnium esu sese bene pinguefecerant: 74 et lectissimos præcipuosque viros Israelis, quasi injectis compedibus ligavit, ne in terram promissam ascenderent, cum eos prostravit mortuos in eodem ipso deserto. 75 Post hæc omnia sive miracula sive supplicia peccaverunt illi adhuc ultra: 76 et fidem et fiduciam non habuerunt in Deum post tot tantaque mirabilia opera ejus. 77 et propterea defecerunt et consumpti sunt dies vitæ illorum vane; ac inutiliter vixerunt, laboreque inani, non adepta terra promissa, ad quam tendebant: 78 et anni eorum velociter defecerunt, cum intra annos XL. *(exceptis Josue et Caleb) mortuus sit in deserto totus ille exercitus sexcentorum millium peditum. 79 Quando autem Deus plures ex eis occidebat, tunc*
alii

(1) *℣. huic 66 insequens 67 in Vat. 341 & 342 jungitur.*

(2) *Obelum ejus loci præterit B. 6. Orat. at MS. S. Pauli una cum obelo & voculam* in.

80 & revertebantur & diluculo veniebant ad eum:
† 81 & rememorati sunt quia Deus adjutor ÷ est : eorum;
82 & Deus excelsus redemptor eorum est.
† 83 & dilexerunt eum in ore suo:
84 & lingua sua mentiti sunt ei.
† 85 cor autem [1] eorum non erat rectum cum eo.
86 nec fideles habiti sunt in testamento ejus.
† 87 Ipse autem ÷ est : misericors : [2]
88 ÷ & : propitius fiet peccatis ÷ eorum : & non disperdet ÷ eos :
† 89 & abundavit ut averteret iram suam:
90 & non [3] accendit omnem iram suam.
† 91 & recordatus est quia caro sunt,
92 spiritus vadens & non rediens.
† 93 Quoties exacerbaverunt eum in deserto?
94 in iram concitaverunt eum in inaquoso?
ỳ. 95. Numer. XIV. 22. † 95 & conversi sunt & tentaverunt Deum:
96 & Sanctum Israel exacerbaverunt:

† 97 non

alii eum quærebant et implorabant : 80 et ad eum convertebantur ; et statim ab ipso diluculo veniebant ad eius tabernaculum : 81 et recordabantur quod Deus esset adjutor eorum ; 82 et quod Deus altissimus pugnasset pro ipsis et redemptor eorum fuisset ex Ægyptia servitute. 83 sed et tunc dilexerunt eum ore suo tantum, non corde et animo : 84 et lingua sua mentiti sunt ei, animo ficto et simulato, pœnitentiæ et resipiscentiæ in posterum verba promentes : 85 cor autem eorum non erat rectum et sincerum erga eum : 86 nec fuerunt fideles et constantes in pacto quod pepigerant cum illo de præceptis eius observandis. 87 At ipse Deus est misericors ; 88 et propitiabitur peccatis eorum, eosque penitus non perdet. 89 idcirco multus & frequens in eo fuit ut averteret ab eis indignationem suam : 90 & non excitavit & accendit totam iram suam : 91 sed quasi recordatus est quod caro essent, & res infirma & obnoxia peccatis ; 92 & quod essent ut ventus qui transit & non revertitur ; haberentque animum spiritualem, qui ubi hinc abiverit, vi sua huc amplius non revertitur. 93 Quoties illi Deum provocaverunt ad iram in deserto illo ? 94 quoties irritaverunt eum in terra illa solitaria & sine aqua ? 95 nam & reversi sunt ad ingenium & ad pristinos mores ; rursumque tentaverunt Deum : 96 & ad iracundiam concitaverunt eum, qui sanctificat Israelem, limitantes potentiam ejus,

(1) *MS. S. Pauli* ipsorum.

(2) *Vat.* 341 *&* 342 ỳỳ 87 *&* 88 *una simul jungunt de duobus* ỳỳ. *unicum quum faciunt.*

(3) *MSS. B.6. Orat.*, *&* *S.Pauli*, & non accendet.

† 97 non [1] sunt recordati manus ejus ,
98 die qua redemit eos de ÷ manu ⁝ tribulantis :
† 99 sicut posuit in Ægypto signa sua ,
100 & prodigia sua in campo Taneos .
† 101 Et convertit in sanguinem flumina eorum , ℣. 101. Exod. VII. 20.
102 & imbres eorum , ne biberent .
† 103 misit in eos [2] cœnomyiam , & comedit eos : ℣. 103. Exod. VIII. 24.
104 & ranam , & disperdidit eos . ℣. 104. Exod. VIII. 6.
† 105 & dedit ærugini [3] fructus eorum ;
106 & labores eorum locustæ . ℣. 106. Exod. X. 13.
† 107 & [4] occidit in grandine vineas eorum ; ℣. 107. Exod. IX. 23.
108 & moros eorum in pruina .
† 109 & tradidit grandini jumenta eorum ;
110 & possessionem eorum igni .
† 111 misit in eos iram indignationis suæ ,
112 indignationem & iram & tribulationem ,
113 immissiones [5] per angelos malos .

Oo 2 † 114 viam

ejus , quasi non omnia posset facere , quæ vult . 97 neque enim recordati sunt admirandi operis ejusdem Dei , 98 quod fecerat eo tempore , quo redemit eos de vi et potestate Pharaonis , qui eos tribulabat ; 99 et non sunt recordati quomodo posuit Deus signa illa admiranda sua in Ægypto , 100 et quomodo ibi posuit prodigia et ostenta sua in regione regalis civitatis Taneos . 101 Ibi namque Deus convertit et mutavit in sanguinem fluvios Ægyptiorum : 102 et eorum rivos et aquas vel natura vel arte emanantes , et ab imo ebullientes , item mutavit in sanguinem , ut non eas biberent Ægyptii . 103 qui emisit in eos muscam caninam et omne genus muscarum , quæ momorderunt eos : 104 ranasque immisit , quæ disperdiderunt eos . 105 qui et dedit brucho , et rubigini , hoc est, vitio nimii et morbosi humoris , corrumpendos fructus terræ eorum : 106 et segetes eorum , in quarum cultura laboraverant , locustæ dedit consumendas . 107 qui et perdidit grandine vineas eorum : 108 et sycomoros eorum perdidit frigore et glaciosa pruina : 109 qui et tradidit grandini jumenta et pascua eorum perdenda : 110 eorumque substantiam et pecora tradidit igni , qui mixtus grandini decidebat exurens omnia . 111 qui emisit in eosdem Ægyptios severam punitionem justi furoris sui , 112 flagella magna indignationis et iræ suæ , omnigenam tribulationem et angustiam , 113 et alia mala , quæ in eos immit-

(1) *Vat.* 341 , & 342 .
97 non sunt recordati manus ejus die ,
98 qua redemit eos &c.

(2) *Cod. S. Pauli* , cynomiam : *ille B. 6. Orat.* cynomyiam , *Grabeus* κυνόμυιαν , *omnes quidem corrupte quum ex Hieronymo notum sit legendum esse* cœnomyiam . *Vide nostrum Tom.* 1 , *not.* 2 , *pag.* 15.

(3) *B. 6. Orat.* fructum .

(4) *Idem MS. B. 6. hujus loci copulam nescit; at ille S. Pauli obelo notatam exhibet .*

(5) *Codd. B. 6. Orat.* , & *S. Pauli* immissionem . *Ad hæc Vat.* 341 & 342 *præsentem* ℣. 113 *superiori* 112 *copulatur .*

† 114 viam fecit ſemitæ iræ ſuæ :
115 & [1] non pepercit a morte animabus eorum :
℣. 116. Exod. IX. 6. 116 & jumenta eorum in morte concluſit .
℣. 117. Exod. XII. 29. † 117 & percuſſit omne primogenitum in [2] ÷ terra ⁝ Ægy pti ,
118 primitias [3] omnis laboris eorum in tabernaculis Cham .
℣. 119. Pſal. LXXVI. 21. † 119 Et abſtulit ſicut oves populum ſuum :
120 & perduxit eos tamquam gregem in deſerto :
† 121 & deduxit eos in ſpe , & non timuerunt :
℣. 122. Exod. XIV. 27. 28. XV. 10. 122 & inimicos eorum operuit mare .
† 123 & induxit eos in montem ſanctificationis ſuæ ,
℣. 124. Pſal. XLIII. 4. 124 montem quem acquiſivit dextera ejus .
† 125 & ejecit a facie eorum gentes :
℣. 126. Joſue XIII. 7. 126 & ſorte diviſit eis ÷ terram ⁝ in funiculo diſtributionis .
† 127 & habitare fecit in tabernaculis eorum Tribus Iſrael .
† 128 Et tentaverunt & exacerbaverunt Deum excelſum :
129 & teſtimonia ejus non cuſtodierunt :

† 130 &

immittebat per malos Angelos , qui eis malefacerent affligendo . 114 *qui Deus aperuit adhuc ulterius ſemitam eidem iræ ſuæ .* 115 *et non abſtinuit a morte inferenda animalibus illorum :* 116 *et pecora eorum in morte comprehendit et occidit .* 117 *et percuſſit in terra Ægyptia omne primogenitum ,* 118 *hoc eſt , primitias omnis doloris partus matrum , et laboris patrum , qui erant in illis habitaculis Ægyptiorum , prognatorum ab impio Cham tertio filio Noe .* 119 *Et Deus tunc ex Ægypto abſtulit velut oves populum ſuum :* 120 *eoſque minavit ſicut gregem per deſertum Arabiæ :* 121 *& duxit eos per viam cum bona ſpe & fiducia intrandi in terram promiſſam : qui & non timuerunt amplius Ægyptios :* 122 *nam hos inimicos ipſorum mare cooperuerat & abſorbuerat .* 123 *qui Deus adduxit poſtea eumdem populum ſuum in terram montoſam Paleſtinæ , quam ſibi peculiariter ſanctificaverat ,* 124 *& in montem Sion , quem eidem populo ſuo acquiſivit poſſidendum omnipotens dextera ipſius Dei .* 125 *qui & ejecit a præſentia eorumdem patrum noſtrorum ſeptem gentes & populos Hethæos , Gergezæos , Amorrhæos , Chananæos , Pherezæos , Hevæos , & Jebuſæos :* 126 *& terram illam illis patribus noſtris per ſortem diviſit per funiculum menſorium , quo menſurari ſolet ac diſtribui terra :* 127 *& in illorum priorum populorum Chananæorum habitaculis habitare fecit duodecim Tribus Iſraelis .* 128 *In terra autem hac ſancta habitantes iidem patres noſtri peccaverunt etiam , & provocaverunt ad iram Deum altiſſimum :* 129 *& præcepta*

quæ

(1) *Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli omiſſa initio ℣. copula , ajunt :* a morte animarum eorum . (2) *Uterque mox laudatus MS. obelum illum minime præferunt .* (3) *Cod. B. 6. Orat.* primitias laborum eorum in tabernaculis &c.

† 130 & averterunt ſe & non ſervaverunt pactum, [1] quemadmodum patres eorum.
131 converſi ſunt in arcum pravum:
† 132 in iram concitaverunt eum in collibus ſuis:
133 & in ſculptilibus ſuis ad æmulationem eum provocaverunt.
† 134 Audivit Deus, & ſprevit,
135 & ad nihilum redegit valde Iſrael:
† 136 & repulit tabernaculum [2] Silo, V. 136. I. Reg. IV. 4. Jerem. VII. 12.
137 tabernaculum ÷ ſuum ⁝ ubi habitavit in hominibus:
† 138 & tradidit in captivitatem virtutem eorum; V. 138. 139. I. Reg. IV. 10. 11.
139 & pulchritudinem eorum [3] in manus inimici.
† 140 & concluſit in gladio populum ſuum:
141 & hæreditatem ſuam ſprevit.
† 142 juvenes eorum comedit ignis:
143 & virgines eorum non ſunt lamentatæ:
† 144 ſacerdotes eorum in gladio ceciderunt: V. 144. I. Reg. IV. 11.
145 & viduæ eorum non plorabantur.

† 146 Et

quæ teſtantur quid ipſe velit aut vetet, non obſervaverunt. 130 *& averterunt ſe a Deo, & non obſervaverunt pactum cum eo initum, uti non ſervaverant antiquiores patres eorum:* 131 *ſeſeque perverterunt ad inſtar arcus diſtorti, & non recte ſe geſſerunt erga Deum:* 132 *ad iram eum provocaverunt in collibus & excelſis locis ſuis, ubi ſacrificabant idolis:* 133 *& per ſculptas ſtatuas quas ut Deos colebant, veluti ad æmulationem provocaverunt eum & ad indignationem maximam.* 134 *Audivit Deus hæc tam nefanda ſcelera, & deſpexit,* 135 *& pro nihilo habuit & projecit vehementer Iſraelem:* 136 *& reliquit tabernaculum illud ſuum, quod erat primitus in Silo;* 137 *tentorium illud ſcilicet quod tempore Moſis, veluti habitaculum ſuum habuerat inter homines.* 138 *& permiſſu ſuo tradidit in captivitatem Philiſthæorum Arcam Fœderis, quæ erat velut fortitudo Iſraelitarum, unde ſibi videbantur invicti:* 139 *& hanc Arcam, quæ erat pulchrum decus eorum, tradidit in manus hoſtis.* 140 *& concluſit ſub gladio & cæde populum ſuum:* 141 *illumque quem veluti peculiarem & hæreditarium poſſidebat, deſpexit.* 142 *tunc juvenes eorum devoravit ceu ignis, gladius & bellum:* 143 *& virgines eorum occiſas nemo funebribus lamentationibus luxit, cum commune eſſet malum in cunctis:* 144 *ſacerdotes eorum Ophni & Phinees filii Heli, gladio occiſi. ceciderunt in bello:* 145 *& viduæ eorum mortuæ non plorabantur de more, cum nemo eſſet*

(1) *Vatic.* 341, & 342.
130 & averterunt ſe & non ſervaverunt pactum,
131 quemadmodum patres eorum converſi ſunt in arcum pravum.
(2) *B. 6. Orat.* Selo.
(3) *Cod. S. Pauli* ÷ in manus inimici ⁝

† 146 Et excitatus est tamquam dormiens Dominus,
147 tamquam potens crapulatus a vino:
† 148 & percussit inimicos suos in posteriora:
149 opprobrium sempiternum dedit illis.
† 150 Et repulit tabernaculum Joseph;
151 & tribum Ephraim non elegit:
† 152 sed elegit tribum Juda,
153 montem Sion quem dilexit.
† 154 & ædificavit sicut unicornium Sanctificium suum
155 in terra quam fundavit in sæcula.
℣. 156. I. Reg. XVI. 11. 12. † 156 Et elegit David servum suum:
157 & sustulit eum de gregibus ovium,
℣. 157. 158. II. Reg. VII. 8. 158 de post foetantes accepit eum;
℣. 159. 160. II. Reg. V. 2. † 159 pascere Jacob servum suum,
160 & Israel hæreditatem suam.
† 161 Et pavit eos in innocentia cordis sui:
162 & in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

set qui suos mortuos lugeret. 145 Attamen postea Dominus quasi fuisset eo usque dormiens, evigilavit quodammodo contra hostes suos: 147 & quasi fortis aliquis qui ante fuisset vino repletus & exhilaratus, fortiter insurrexit in eos: 148 & percussit illos inimicos suos Philisthæos in posterioribus & secretioribus partibus natium: 149 & hac plaga infami opprobrium, quod in sempiternum eluere non poterunt, dedit eis. 150 Et repulit quidem tabernaculum illud suum, quod erat in Silo urbe Ephraimitarum, qui erant a Josepho prognati; 151 & tribum illam Ephraim non elegit ad Arcam fœderis conservandam. 152 sed ad id rei elegit tribum Judæ, 153 & montem Sion quem ipse peculiariter dilexit. 154 & in eo monte ædificavit Sanctuarium suum excelsum forte & unicum in similitudine unici cornu unicornium, 155 in hac scilicet Judæ terra Hierosolymitana, quam fecit ut esset fundamentum ejusdem Sanctuarii ad multa sæcula duraturi. 156 Et elegit Davidem servum suum; 157 & assumpsit eum de gregibus ovium quas custodiebat; 158 eumque sequentem fœtas oves accepit 159 ad pascendum & regendum populum Jacobi patriarchæ servum suum; 160 & ad pascendum Israelem, quem in hæreditatem suam sibi delegerat. 161 Et David pavit & rexit eosdem Israelitas non cum malitia, sed cum simplicitate & sinceritate cordis sui: 162 & operationibus suis intelligenter prudenterque gestis, dux eorum fuit in infesto ac periculoso itinere vitæ hujus.

ORATIONES.

MSS. 1 REfice nos mannæ spiritalis alimento opulentissime largitor omnipotens Deus, ut in sensum manuum tuarum directi, mereamur in monte adquisito tua dextera gloriari. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 Omni-

2 OMnipotens immense & misericors Domine, qui non totiens peccantes disperdis, quotiens te delinquendo exasperant peccatores, opponè iræ tuæ misericordiam; & quotiens te provocamus ut ferias, totiens tibi tua pietas interveniat ut ignoscas: [1] satia nos itaque pane Angelorum, ut ejus percepta fortitudine, & maligni callidam versutiam devincamus, & patefactis cæli januis, ad numerum civium te [2] adjuvante introeamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 97.

3 EXcelse Domine esto adjutor noster, ut de abundantia tuæ virtutis, repleamur solatio fortitudinis; & ex redundantibus gratiæ tuæ donis, ditemur muneribus libertatis. [℟ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 97. 141.

4 DEus qui panem cæli filiis hominum tribuis, terrenumque animal Angelorum adipe pascis, * frumentationem verbi tui nobis in abundantia tribue; eoque nos spirituali refice cibo, quo patres nostros [3] aluisti in eremo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 97. 124. 141. 252. * *al.* frumenti verbi tui abundantiã tribue.

5 POnentes spem nostram in te Domine, non obliviscimur operum tuorum, cum per justitiam atque clementiam mirabilis in Sanctis, & terribilis ostenderis in impiis; qui opportuna remedia justis, ac debita supplicia recompensas iniquis; quæsumus itaque piissime Deus ut quos * a tetris hostibus eruis, præceptorum luce clarifices, tentationum fluctus amovens, iter salutiferum pandas, Christi tui corpore tanquam cælesti pane in hujus sæculi deserto [4] reficias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 141. 252. * *al.* a terrenis.

BENEDICTIO.

CHristus Dominus, qui a paterno consilio ad redemptionem nostram electus est, de grege mortalium carnem assumens, pascens Christianum populum, sive * *Supplantatorem* vitiorum, sive mente * *Videntem Deum*; nunc Ecclesiam suam suis voluntatibus inhærentem, in bonitate cordis sui pascere, & in cælesti Jerusalem collocare dignetur. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum, *Amen*. Comment. hujus Ps. l. to. 7. S. Hieronymi. * Jacob. * Israel.

PSALMUS LXXVIII.

Psalmus Asaph.

Beda.

Psalmus iste sicut & septuagesimus tertius, lamentatione plenus est, qui futura tempora velut præterita deplorat; & propter duritiam cordis sui genti graviter affligendæ, pietatis studio precatur Christum Dominum subvenire. Sensus mysticus.

Asaph sub figura fidelium populorum per totum loquitur psalmum: in prima parte numerans quanta temporibus Antiochi pertulerit Jerusalem popu-

(1) *B. ibi*, salva, *non* satia.
(2) *B. ibi*, te adjuvante.
(3) *B. fol.* 124, 141, *&* 252. *pro* aluisti *habet* allevasti.
(4) *B. fol.* 141 *ibi*, reddas *præfefert pro* reficias.

populus Judæorum, ut Machabæorum liber insinuat: *Deus venerunt gentes* & reliqua. Secunda, Dominum rogat [1] supra potentes inimicos iram effundat; & peccatis servorum suorum dignetur esse propitius: *Usquequo Domine irasceris in finem?* & reliqua. Tertia, prophetiæ spiritu postulat vindicari non peremptionis voto, sed correptionis studio: *Vindica Domine* & reliqua. Arnobius in hunc psalmum tale argumentum fecit. *LXXVIII. Psalmus apicem antecessoris sui secutus, lamentum simul* * *David cum oratione effundit, cujus historia dum præteritam Phylisthinorum cædem explanat, prophetia futuram Nabuchodonosoris commemorat.*

Arnobius, Deo.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de iis quæ per Antiochum contigerunt Judæis. Historia [est] in Machabæis.

Feria V. ad Vigilias.

S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus lamentationis ad precandum.

Propheta. 1 DEUS VENERUNT GENTES IN HÆREDITATEM TUAM:

v. 2. Ps. LXXIII. 7.

2 polluerunt templum sanctum tuum:

3 posuerunt Jerusalem in pomorum custodiam.

† 4 posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus cæli:

v. 5. I. Machab. VII. 17.

5 carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.

† 6 es-

Psalmus inspiratus Asapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *O Deus venerunt gentes infideles in locum hunc, quem peculiariter velut in hæreditatem tuam delegisti:* 2 *coinquinaverunt templum hoc sanctum tuum:* 3 *feceruntque civitatem hanc Hierusalem desolatam, ut rusticanum tugurium pomarii, ubi pomorum custodes excubant; eamque redegerunt in acervos lapidum.* 4 *exposuerunt cadavera servorum tuorum te colentium, ut essent escæ avibus volitantibus in aere cæli:* 5 *dederunt carnes fidelium tuorum vitæ pietatem & sanctimoniam profitentium, devorandas bestiis terræ.*

* In persona Machabæorum canitur, qui sub Antiocho Epiphane patrias leges, mœniaque patre Mathatia auctore ultimis coacti malis defendere aggressi sunt. Aliter, *Vox Apostolorum passionem Christi* (2). Aliter, *anima pœnitens contra pessimos vicinos, id est dæmones, Deo supplicat.*

Psalt. Syr. ab Asaph dictus de destructione Jerusalem. Vers. xxix.

Psalt. Arab. numerus Vers. xxix.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ captivitatem terrenæ Jerusalem deplorantis, quæ captivitas non tantum ad illam civitatem, quantum ad animam, quæ sæpe civitas scribitur, referenda est.

(1) *MS.* ut supra &c. (2) *Aliquid illic supplendum esse patet.*

† 6 effuderunt ſanguinem [1] eorum tamquam aqua in circuitu Jeruſalem ; & non erat qui ſepeliret. ℣. 5. Jerem. XIV. 16. XVI. 4.
† 7 Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris ;
8 ſubſannatio & illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt. ℣. 7. Pſal. XLIII. 14.
† 9 Uſquequo Domine iraſceris, in finem ?
10 accendetur velut ignis zelus tuus ?
† 11 Effunde iram tuam in gentes quæ te non noverunt, ℣. 11. Jerem. X. 25.
12 & in regna quæ nomen tuum non invocaverunt :
† 13 quia comederunt Jacob, & locum ejus deſolaverunt.
† 14 Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum : ℣. 14. Iſai. LXIV. 9.
15 cito anticipent nos miſericordiæ tuæ :
16 quia pauperes facti ſumus nimis. [2]
† 17 Adjuva nos Deus ſalutaris noſter :
18 & [3] propter gloriam nominis tui ÷ Domine ⁝ libera nos :
19 & propitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum :
† 20 ne forte dicant in Gentibus ; *Ubi eſt Deus eorum ?* ℣. 20. Pſal. XLI. 11. CXIII. 2.

terræ. 6 effuderunt ſanguinem eorum abundanter quaſi aquam in circuitu Hie-
ruſalem ; & non erat qui eorum cadavera ſepeliret, hoſte prohibente. 7 Vel-
uti res probroſa facti ſumus populis vicinis noſtris ; 8 & ſubſannandi & deri-
dendi materia facti ſumus his qui ſunt in circuitu terræ noſtræ. 9 Quouſque o Do-
mine contra nos iratus eris ? perpetuo ne ? 10 uſquequo quaſi ignis ardebit ve-
hemens indignatio in nos tua ? 11 Effunde potius effectus iræ tuæ ſuper gentes
quæ te non cognoverunt & non crediderunt, 12 & ſuper regna quæ non invo-
caverunt & imploraverunt divinum numen tuum ; 13 nam iſtiuſmodi gentes
conſumpſerunt progeniem Jacobi ; & locum ejus in ſolitudinem redegerunt. 14 Ne
recorderis veterum iniquitatum noſtrarum, quas ab antiquo ſemper commiſimus :
15 ſed cito antequam funditus pereamus, præveniant nos effectus miſericordiæ
tuæ : 16 quia nimis jam attenuati, ac pauperes & miſerabiles effecti ſumus.
17 Auxiliare nobis Deus Jeſus (hoc eſt Salvator) noſter : 18 & ſi non pro-
pter nos peccatores, ſaltem propter illuſtrandam glorioſe notitiam tui numinis
& poteſtatis, nos ab his gentibus libera : 19 & propitiare peccatis noſtris
propter honorem ejuſdem tui numinis & majeſtatis : 20 ne forte dicatur inter
Gentes infideles ; Ubi nunc eſt Deus quem iſti colunt ? cum vel non poſſit
vel

(1) *Cod. S. Pauli*, ſanguinem ipſorum. *Inſuper Vat.* 341 *&* 342 *ita diſtinguunt* :
6 effuderunt ſanguinem eorum tamquam aquam
7 in circuitu Jeruſalem ; & non erat qui ſepeliret.
At Ed. Oxon.
6 effuderunt ſanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Jeruſalem ;
7 & non erat qui ſepeliret.

(2) ℣℣. 16 *&* 17 *unico complectuntur Vat.* 341 *&* 342.

(3) *Copulam* & *illius loci deſerunt Codd. R.* 6. *Orat.*, *&* *S. Pauli*.

21 Et [1] innotescat in nationibus coram oculis nostris
† 22 ultio sanguinis servorum tuorum, qui effusus est.
23 Introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum.
† 24 secundum magnitudinem brachii tui, [2]
25 posside filios mortificatorum.
† 26 Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum
27 improperium ipsorum, quod exprobraverunt tibi Domine.
Psal. XCIV. 7. † 28 Nos autem populus tuus & oves pascuæ tuæ,
29 confitebimur tibi in sæculum:
† 30 in generationem & generationem annunciabimus laudem tuam.

vel nolit eos liberare de hostibus suis? 21 *Et nunc igitur Domine ante oculos nostros, nota fiat in his gentibus* 22 *ultio sanguinis servorum tuorum, qui ab ipsis effusus est.* 23 *Ingrediatur coram te & benigne acceptetur gemitus vinctorum compedibus, vel captivitate oppressorum.* 24 *prout magnitudinem brachii omnipotentiæ tuæ facere convenit,* 25 *vindica tibi & conserva atque tuere nos filios superstites parentum, indigna morte in hac strage peremptorum.* 26 *Et populis vicinis nostris qui nobis improperabant & subsannabant, redde in ipsorum gremium septemplici pœna,* 27 *redde, inquam, quæ merentur in punitionem opprobrii, quo ipsi probris affecerunt non tam nos, quam te Domine.* 28 *Ex adverso autem, nos qui sumus populus tuus, & velut oves quas tu pascis,* 29 *fatebimur tibi dignas quantum poterimus, laudes in æternum usque:* 30 *& hic interim in omnem generationem subsecuturam narrabimus posteris nostris laudem tuam.*

ORATIONES.

MSS. 1 ANticipa nos Domine misericordia tua, [3] priusquam zelus iræ tuæ desæviat, ut adjuti patrociniis Beatorum, quorum propter te sanguis effusus est, propitiationem tuam cum peccatorum venia consequamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Brev. Mozar. fol. 73. 75. 125. 245. 2 PRopitius esto peccatis nostris Domine, & propter honorem nominis tui perfecta nos recrea libertate, ne dum nostro peccatorum elogio atterimur, in opprobrium gentium redigamur: ergo [4] ut nos severitate non punias pœnæ, causam nobis scelerum ablue; atque in conspectu tuo gemitus compeditorum introeat, [5] ut de occulto tuo in manifesto nostro gratia indulta procedat. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

3 Cito

(1) *MS. S. Pauli ibi*, innotescant.
(2) ℣℣. 24 *&* 25 *in Vat.* 341 *&* 342 *unico exprimuntur.*
(3) *MS.* priusquam zelus iræ desæviat *&c.*
(4) *B. fol.* 125, ut nos in veritate non punias. *fol.* 245, ut nos veritate non punias.
(5) *Voculam* ut *illic omittit B. fol.* 245.

3 CIto anticipet nos misericordia tua, Domine, quos nec consolatio spei, nec fiducia meriti, nec opitulatio sustentat auxilii, [1] sed vitæ reatus vexatioque jactatos arguit, vel conscientia facinorum, vel ultio peccatorum; libera nos propter [2] gloriam nominis tui, & propitius esto peccatis nostris propter * nomen tuum, ut cum utramque rem propter te feceris, & solita populum tuum pietate respexeris, gloria tibi detur ex liberatione, & propitiatio nobis tuo accedat ex nomine. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 143. 166. * al. gloriam tuam.

4 EXcelse Domine esto adjutor noster, & ad tuorum liberationem properans occurre celeriter, ut de abundantia virtutis repleamur adjutorio fortitudinis, & ex redundantis gratiæ donis ditemur muneribus; ac profitentes ore dilectionem, lingua mendacio non torpeat; sed puritatem mentis adsignet nostri professio oris; & organo pectoris, laus tua nostris semper resonet in labiis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 255.

5 NE memineris iniquitatum nostrarum antiquarum Domine, neque nos originalis culpa contristet, quos secunda nativitas in Christo regenerat: adprehendat nos itaque misericordia tua Domine, quia creator hominis in homine nascitur, & homo in Deo glorificando assumitur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 274.

PSALMUS LXXIX.

*In finem, * pro his qui commutabuntur testimonium Asaph, Psalmus.* * Psal. LIX. 1.

Beda.

Cum prima tituli verba jam nota sint, restat ut *Testimonium Asaph* quid significet inquiramus. Iste *Asaph* ante trepidus ante sollicitus, qui pro *Synagogæ* peccatis psalmis prioribus exoravit, tanta nunc præsumptione completur, ut jam *commutatus* in melius, *testimonium commutationis* reddat: dicit enim de primo Salvatoris adventu, qui hominem vitiatum ad salutis dona perduxit; *translatamque de Ægypto vineam* potentiæ suæ radice solidavit: hoc est quod dicit; *Testimonium pro his qui immutabuntur*. Sensus mysticus.

Asaph iste, quem titulus præcinit *commutatum*, in prima sectione, Domini deprecatur adventum: *Qui regis Israel intende* & reliqua. Secunda, testatur quemadmodum Vinea quæ est Ecclesia, toto orbe sit dilatata: *Vineam de Ægypto transtulisti* & reliqua. Tertia, Incarnationis ejus beneficio per similitudinem Vineæ visitari deprecatur Ecclesiam, seque Domino postulat adhærere: *Deus virtutum convertere* & reliqua.

 Eusebius

(1) *B. fol.* 143, sed inter reatus vexationesque jactatos urget vel conscientia &c. & propitius esto peccatis nostris propter gloriam tuam, ut cum &c.

(2) *B. fol.* 266, propter nomen tuum,

Feria V. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Prophetia obsidionis illius quæ facta est ab Assyriis, & deprecatio pro apparitione Christi.

S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 QUI REGIS ISRAEL INTENDE:

2 qui [1] deducis velut ovem Joseph:

† 3 qui sedes super Cherubim, manifestare

4 coram Ephraim [2] Beniamin & Manasse.

† 5 excita potentiam tuam, & veni ut salvos facias nos.

℣. 6. Psal. XLIII. 4. † 6 Deus converte nos: [3] & ostende faciem tuam, & salvi erimus;

† 7 Domine Deus virtutum,

8 quousque irasceris super orationem servi tui?

℣. 9. Psalm. XLI. 4. † 9 cibabis nos pane lacrymarum:

10 & potum dabis nobis [4] in lacrymis in mensura.

† 11 po-

In perpetuum decantandus Psalmus, qui est contestatio pro iis qui movebuntur de suo prospero statu in deteriorem, inspiratus Asapho Levitæ Cantori. Item contra Assyrios, qui captivas duxerunt decem Tribus Israelis.

PROPHETA. 1 *Qui pascis & regis populum Israeliticum, attentus ausculta; 2 qui per viam rectam ducis quasi ovium gregem, posteros Josephi; 3 qui * quodammodo sedes in tabula illa aurea Propitiatorii, sustentata supra Arcam Fœderis a duobus aureis Cherubinis, te præsentem esse ostende 4 coram tribubus Ephraim, Beniamin & Manasse. 5 Suscita & fac apparere fortitudinem tuam, & veni ad salvandum nos. 6 Deus converte nos ad te colendum ac diligendum, & in gratiam recipe nos; & faciem tuam splendentem nobis ostende atque propitiam, & ita salvi erimus. 7 Domine Deus, qui potestatem habes in omnes exercitus cælestes atque terrestres; 8 usquequo velut iratus manes contra orationem populi servi tui, ut nos minime exaudias? 9 quousque nos quotidie cibabis lacrymis veluti pane quotidiano? 10 & quousque dabis quo-*

* præsides cælestibus Cherubinis &c.

* Et hic Machabæorum preces resonant, ut Dominus consueta beneficia non subtrahat. Aliter, *Vox Apostolorum de Ecclesia ad Dominum*.

Psalt. Syr. Psalmus editus ab Asapho. Vers. 11.

Psalt. Arab. numerus Vers. XXXVIII.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ deprecantis, narrantisque magnalia Dei.

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, deducis tamquam ovem *&c.*

(2) *Iidem Mss. addita copulandi particula*, & Beniamin.

(3) *Vat. 341, 342, & Oxon. Ed.*
6 Deus converte nos;
7 & ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Et deinde contra sequentes proxime duos ℣℣. 7 & 8 in unicum redigunt.

(4) *Voculam* in *omittit Cod. B. 6. Orat.*

† 11 posuisti nos in contradictionem vicinis nostris :
12 & inimici nostri subsannaverunt nos .
† 13 Deus virtutum converte nos :
14 & ostende faciem tuam ; & salvi erimus .
† 15 Vineam de Ægypto transtulisti .
16 ejecisti gentes , & plantasti eam . ℣. 16. Psal. XLIII. 4.
† 17 Dux itineris fuisti in conspectu ejus : [1]
18 plantasti [2] radices ejus , & implevit terram ,
† 19 operuit montes umbra ejus :
20 & arbusta ejus , cedros Dei .
† 21 extendit palmites suos usque ad mare ,
22 & usque ad flumen propagines ejus . ℣. 23. Psalm. LXXXVIII. 41. Isai. V. 5.
† 23 Ut quid destruxisti maceriam ejus :
24 & vindemiant eam omnes qui prætergrediuntur viam ?
† 25 exterminavit eam aper de silva :
26 & singularis ferus depastus est eam .
† 27 Deus virtutum convertere :

28 respice

quotidie nobis potum lacrymarum in prægrandi plenaque mensura ? 11 exposuisti enim nos tam abjectos populis vicinis nostris , ut nos assidue oppugnati fuerimus ab ipsis ; 12 nosque depressos deriserint inimici hi nostri . 13 Deus qui potestatem habes in omnes exercitus , converte nos ad te de captivitate , & in gratiam recipe nos : 14 & faciem tuam splendentem nobis ostende atque propitiam ; & ita salvi erimus . 15 Tu vineam hanc tuam , nempe , gentem nostram ex Ægypto transtulisti in terram Palæstinæ : 16 ex qua ejecisti septem illas gentes , Chananæorum scilicet & aliorum sex populorum ; & in ea plantasti eam vineam tuam , gentem nostram . 17 Tu ante eam fecisti viam & in mari rubro & in deserto , ut huc adveniret : 18 & plantasti & stabilivisti radices ejus : quæ & propaginibus , hoc est filiis suis replevit totam terram hanc Palæstinæ a te sibi ante promissam . 19 ubi umbra ejusdem vineæ ubique jam dilatatæ cooperuit montana Judææ ad Orientem : 20 & arbusta & rami ejus cooperuerunt cedros altissimas montis Libani ad Occidentem : 21 & extendit palmites suos & comas usque ad mare mediterraneum ad Meridiem : 22 & suas propagines & germina extendit usque ad flumen Euphratem ad Aquilonem . 23 Quare ergo Domine ejusdem vineæ tuæ , gentis nostræ maceriam & sepem destruxisti ? 24 & sic vindemiant & vastant eam omnes , quicumque iter faciunt juxta eam ? 25 devastavit eam sus silvestris : 26 eamque depastus est porcus agrestis & solitarius , hostis scilicet immundus & ferus vastavit eam : 27 Deus qui potestatem habes in omnes exercitus , verte te , obsecro , ad nos clementissime , & recon-

(1) ℣. huic 17 *insequentem proxime 18 jungunt Vat.* 341 , & 342.

(2) *Codd. B. 6. Orat. addita copula ,* & plantasti .

28 respice de cælo, & vide
29 & visita vineam istam:
† 30 & perfice eam quam plantavit dextera tua:
℣. 31. Psalm. LXXXVIII. 22. 31 & super filium [1] hominis quem confirmasti tibi:
† 32 incensa igni & suffossa:
33 ab increpatione vultus tui peribunt.
† 34 Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ,
35 & super filium hominis quem confirmasti tibi:
† 36 & non discedimus a te.
37 vivificabis nos, & nomen tuum invocabimus.
† 38 Domine Deus virtutum converte nos:
39 ÷ [2] & : ostende faciem tuam, & salvi erimus.

reconciliare nobis: 28 *respice de cælo, & vide benignis oculis,* 29 *& visita vineam hanc tuam ut bene sit ei:* 30 *& integritati & firmitati pristinæ eam restitue, quam olim plantavit dextera tua:* 31 *& visita super omnem hominem filium gentis nostræ, quem tuo auxilio roborasti in tuum honorem & gloriam:* 32 *nam vinea hæc tua igne jam succensa est & diruta, atque inimica manu effossa est, & a radicibus eversa:* 33 *& si diutius ira tua duraverit, ob indignationem faciei tuæ contra nos, funditus peribunt filii gentis nostræ, qui hac vinea significantur.* 34 *Fiat ergo nunc ab omnipotenti manu tua adjutorium in omnem virum e gente nostra, quem dextera tua acquisivisti atque defendis;* 35 *& in omnem hominem nostratem, quem auxilio tuo corroboraveris in honorem tuum & gloriam:* 36 *& sic nos a te & a timore & amore tui amplius non recedemus.* 37 *Tu nos pæne mortuos vivifica atque recrea: & nos divinum numen tuum semper invocabimus atque colemus.* 38 *Domine Deus, qui potestatem habes in omnes exercitus, converte nos ad te colendum ac diligendum; & in gratiam recipe nos;* 39 *& splendentem faciem tuam nobis ostende atque propitiam; & sic salvi erimus.*

ORATIONES.

MSS. 1 Visita [3] Domine vineam istam, quam de Ægypto tribulationum potenti dextera liberasti, ut respectu vultus tui vivificata, bonorum in te fructuum ubertate lætetur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Act. S. Damasi. 2 Deus omnipotens, qui misisti Filium tuum unigenitum, & ostendisti omnium Creatorem, respice super vineam istam; quam plantavit dextera tua, & amputa ab ea spinas, & produc palmites ejus in fortitudinem, & dona eis fructum veritatis. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum.

Miss. Gothicum in die Paschæ. 3 Deus qui evulsis superstitionum spinis, in Ecclesia tua plantaria fidei alta radice posuisti, exaudi precem familiæ tuæ, respice de cælo & vide, & visita vineam istam; & præsta ut te irrigante fructum accipiat

(1) *Vocem* hominis *illic MS. B. 6. Orat. tacet.*
(2) *Eum obelum nec Cod. B. 6. Orat. nec ille S. Pauli referunt.*
(3) *MS.* Visita quæsumus Domine vineam tuam, quam *&c.*

cipiat in ubertate, quæ te plantante incrementum accipit in germine. Per Dominum.

4 QUI regis Israel, intende per misericordiam tuam Domine, qui deducis velut ovem Ioseph, pastoris gubernacula & protectoris impende remedia; converte nos, & ostende faciem tuam, & salvi erimus, dum excelsus humilia respicis, & orantium preces propitiatus exaudis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 73.

5 VEni clementissime Domine, veni, & prærogа libertatem oppressis; excita potentiam tuam, & plebem posside conquisitam; dirige vineam quam per virum plantasti dexteræ tuæ; & Filium hominis quem confirmasti tibi, advocatum pro nobis exaudi, ut lacrymarum panis modum habeat in flagellis; potusque compunctionis nostræ vires non attenuet, sed & enutriat mentes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 2.

6 DOmine virtutum orationes servorum tuorum non iratus sed placatus accipe, & quid nos orare oportet dignare monstrare, eosque æternitatis cibo conforta, quos panis lacrymarum conturbat; & tam * mensurabili fletu flumina lacrymarum oculi fluant, ut miserationum tuarum copiam criminibus elisis inflectant; quique Redemptoris nostri adventum trementes pavemus, ejus gloriosum conspectum ipso adveniente pacatissimum contemplemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 8.252.266. * *al.* miserabili.

7 VEni ad liberandum nos Domine Deus virtutum; converte nos, & ostende faciem tuam, & salvi erimus; quo præbente, dignæ pœnitentiæ dono purificati, in tuo mereamur adesse judicio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 7.

8 EXcita potentiam tuam, & veni ad liberandum nos Domine Deus, ut quoniam opprimimur turbinibus tentationum, virtutis tuæ auxilio sublevemur; nec prævaleant nobis legiones hostium, cum tua majestate tuemur, ut semper nobis opitulationem, & adversariis inferas ultionem. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 17.

9 QUI regis Israel, intende, qui deducis velut ovem Joseph, excita potentiam tuam, & salvos facito pro quibus nasciturus venisti in terram: & qui porrecto fidei cultu multitudinem Gentium lucrari dignatus es; compendio pietatis infidelium animas perfidiæ barathro erutas, tibi aliquando placitas credituгasque restituas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 19. *Pro infidelibus*.

10 DOmine Deus virtutum converte nos, & ostende faciem tuam, & salvi erimus; ipsum qui est imago tua, ipsum qui est facies tua, qui est illuminatio vultus tui, in quo manes, & qui manet in te, qui purificatis mentibus nostris dignetur illabi, seque nobis mundi salvatorem ostendere, nosque inspectione sancta salvare. Ipsi gloria & imperium tecum & cum Spiritu sancto & nunc & in sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

In

* PSAL. VIII. 1.

*In finem, * pro torcularibus: Psalmus ipsi Asaph.*

Edit. Rom. addit. *Quinta Sabbati.*

Beda.

Sensus mysticus. *Quinta Sabbati* est *quinta* dies a *Sabbato*, quæ a Gentilibus *Dies Jovis*, a nobis *Quinta feria* vocatur; in qua dixit Deus: *Producant aquæ reptilia animarum vivarum, & volatilia volantia super firmamento cæli*: mystice significans, diversæ virtutis ex aquis Baptismatis esse nascituros. Tituli ergo hujus intentio talis est, ut *In finem*, designet Dominum Christum; *Pro torcularibus*, Ecclesiam persecutionibus examinatam: *Asaph*, Congregationem: *Quinta Sabbati* Baptismum, unde colligitur psalmum in Ecclesia Domini [1] de regenerata congregatione esse locuturum. Hinc enim & *Asaph* juxta historiam quidem loquitur Judæis; sed melius spiritualiter intelligitur a populo Christiano.

In prima parte psalmi loquitur *Asaph* fidelibus, ut per organa diversa musicorum personent laudes Domino pro perceptis sæpe beneficiis: *Exsultate Deo adjutori nostro* & cetera. In secunda, verba sunt Domini comminantis [2] ne idola colant; sed ipse solus adoretur, qui remunerare soleat: *Audi populus meus* & reliqua. In tertia, *Asaph* reloquitur arguens infideles, cur fallaces exstiterint, quibus dona Domini sint copiose collata: *Inimici Domini mentiti sunt ei* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis.* Vocatio Gentium: & doctrina de iis quæ acciderunt priori populo.

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & quodammodo imperans. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 EXSULTATE DEO ADJUTORI NOSTRO;
2 jubilate Deo Jacob.
† 3 Sumite psalmum, & date timpanum,
4 psal-

In perpetuum decantandus Psalmus super modulamine consueto in torcularibus; inspiratus Asapho Levitæ & Cantori: usitatus quinta die septimanæ.

PROPHETA. 1 *Cum exsultatione laudate Deum adjutorem nostrum:* 2 *jubilate in honorem Dei, quem colit populus Jacobo prognatus.* 3 *assumite in*

* Reditum populi de Babylone prædicens, omnes ad gratiarum provocat actionem. Torcularia autem titulo prænotavit, quibus vel ipsi afflicti, vel eorum sunt hostes attriti. Aliter, *Vox Apostolorum ad Pentecosten.* Item, Arnobius in septuagesimo nono Psalmo vinea reparatur, & in octuagesimo pro torcularibus agitur. Exsultate Deo, quia resurrexit vinea ejus, surrexit enim quem exterminavit incredulus populus. Ipsum utique exterminavit, qui dicit, ego sum vitis vera.

Psalt. Syr. Asaphi, cum David per eum se pararet ad solemnitates. Vers. xxxv.

Psalt. Arab. numerus Vers. xxxv.

Psalt. Æthyopicum. Psalmus qui quinta Sabbathi.

(1) *Præpositionem* de *ibi MS. non habet.*

(2) *Idem MS.* ne idola colant: *audi populus meus*, & reliqua. In tertia Asaph arguit infideles: *Inimici Domini* &c.

4 psalterium jucundum cum cithara ;
† 5 buccinate in neomenia tubâ ,
6 in insigni die solemnitatis [1] vestræ :
† 7 quia præceptum in Israel est ; — ℣. 7. Levit. XXIII. 24. Numer. X. 10.
8 & judicium Deo Jacob .
† 9 Testimonium in Joseph posuit [2] ÷ illud ⁝
10 cum exiret de terra Ægypti :
11 linguam quam non noverat , audivit :
† 12 divertit ab oneribus dorsum ejus :
13 manus ejus in cophino servierunt .
† 14 IN TRIBULATIONE invocasti ÷ me ⁝ & liberavi te : — DEUS. ℣. [illegible] Exod. II. 23. XIV. 10.
15 exaudivi te in abscondito tempestatis :
16 probavi te apud aquam Contradictionis . — ℣. 16. Exod. XVII. 5. 7. Numer. XX. 13
DIAPSALMA.
† 17. Audi populus meus ; [3] & contestabor te Israel . — ℣. 17. Psal. XLIX. 7.

In Cod. Vatic. ℣. 17. sic legitur .
Audi populus meus & loquar tibi ; Israel & testificabor tibi .

in ore vestro carmen , & date manus in tympano , 4 & in jucundo musico instrumento , quod appellatur psalterium , & una cum cithara eu pulsate ; 5 & canite tuba cornea in mensis septimi novilunio , hoc est , in initio mensis ; 6 die nimirum insigni solemnitatis vestræ , 7 quia de festo hoc sic celebrando præceptum datum est in populo Israelitico : 8 & quia ita faciendum judicavit & decrevit Deus Jacobi. 9 Quod præceptum atque decretum ad testimonium & memoriam beneficiorum suorum Deus posuit in populo Hebræo , ex quo erat Joseph : 10 cum exisset ille de terra Ægyptia : 11 & præsertim ob memoriam illius beneficii , quo audivit in monte Sinai linguam quam antea numquam noverat , nempe vocem Dei terribiliter loquentem decem præcepta legis ; 12 & eo quod Deus amoverit a ferendis in Ægypto laterum oneribus dorsum ejusdem populi sui ; 13 quando cogentibus Ægyptiis , manus ejus serviebant in portando cophino palearum luti & laterum . 14 DEUS . *In tribulatione illa invocasti me popule mi , & ego Deus liberavi te ab ea Ægyptia servitute : 15 & exaudivi te tuasque petitiones adimplevi , cum adessem tibi , licet absconditus in tempestate et tonitru , quibus in mari Rubro interficiebam Ægyptios ; & subvertebam currus eorum , & ferebantur ulterius in mare profundum . 16 sed & post hæc fidem & fiduciam tuam in me exploravi in deserto apud aquas , quæ ex murmure tuo dictæ sunt aquæ* Contradictionis & jurgii : *ut te ipse experimento probares ; & inspiceres quam cito ingratus esses beneficiis meis . * 17 Audi popule mi ,*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cātilenæ inter psallendum .*

(1) *Cod. S. Pauli* , solemnitatis nostræ : *qui & paullo infra una cum altero Cod. B.6. Orat. præpositionem* in *præfixam voci* Israel *nescit .* (2) *Eum obelum dum retinet B. 6 . Orat. omittit Cod. S. Pauli .*

(3) *Vat.* 341 , 342 , *&* *Grabeus .*
17 Audi populus meus , & contestabor te ,
18 Israel si audieris me ,
19 non erit in te Deus recens .

18 Si audieris me, non erit in te deus recens:
19 neque adorabis deum alienum.
† 20 ego ÷ enim : ſum Dominus Deus tuus,
21 qui eduxi te de terra Ægypti;
22 dilata os tuum, & implebo illud.
† 23 Et non audivit populus meus vocem meam:
24 & Iſrael non intendit mihi.
℣. 25. Act. XIV. 15. † 25 & dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum:
26 ibunt in adinventionibus ſuis.
℣. 27. Iſai. XLVIII. 18. † 27 Si populus [1] meus audiſſet me Iſrael;
℣. 28. Baruch III. 13. 28 ÷ ſi : in viis meis ambulaſſet:
† 29 pro nihilo ÷ forſitan : inimicos eorum humiliaſſem;
30 & ſuper tribulantes eos, miſiſſem manum meam.
Propheta. † 31 INIMICI DOMINI mentiti ſunt ei:
32 & erit tempus eorum in ſæcula.
† 33 & cibavit [2] eos ex adipe frumenti:

34 & de

mi, & teſtificabor tibi quid a te velim o Iſrael. 18 Si mihi auſcultaveris & obediveris, non erit in te deus aliquis novus, humano ingenio adinventus & excogitatus: 19 nec adorabis deum aliquem peregrinum aliarum nationum exterarum. 20 ego enim ſum ſolus Dominus Deus ille tuus, 21 qui eduxi te de terra Ægyptia: 22 & tunc cum me audieris, aperi & dilata ad largas multaſque petitiones os tuum, & ego adimplebo atque perficiam quæcumque petieris ore tuo in oratione. 23 Et populus tamen meus non auſcultavit vocem meam; 24 & populus Iſraeliticus non attendit ad me loquentem, et juſſa mea neglexit. 25 unde et ego in pœnam peccati ſui permiſi eos ruere et ferri præcipites, prout eos trahebant prava deſideria et affectiones cordis ipſorum: 26 et me eos deſerente ambulabunt et vivent in ejuſmodi vanis conſiliis et pravis affectionibus ſuis. 27 Si populus meus Iſraeliticus mihi auſcultaſſet, 28 et ſi in viis modiſque vivendi a me præſcriptis inceſſiſſet et vixiſſet: 29 nullo labore utique, et ſine ulla dilatione humiliaſſem ac depreſſiſſem inimicos eorum; 30 et extendiſſem ultricem manum meam ad perdendum eos qui ipſos tribulant. PROPHETA. 31 *Ex populo Domini plurimi odiendo eum et præcepta ejus, effecti inimici ipſius, eidem mentiti ſunt, negando promiſſam fidem et obedientiam mandatorum: 32 ſed erit tamen tempus et calamitatis et punitionis eorum in æterna ſæcula ſine fine: 33 cum tamen et Deus ſervando promiſſa ſua, infidos illos et ingratos cibaverit medulla tritici et optimo pane in terra ſancta cam-*

(1) *Vat. 341, & 342, & Oxon. Bl.*
27 Si populus meus audiſſet me,
28 Iſrael ſi in viis meis ambulaſſet.

(2) *Cold. B. 6. Orat., & S. Pauli illic habent* illos, *non vero* eos.

34 & de petra, melle saturavit eos.

v. 13. Deut. XXXII. 13.

campestri: 34 eosque satiaverit melle collecto non ex alvearibus modo, sed ex petra etiam, mellificantibus ibi apibus præ copia, aliisque mellitis et dulcibus fructibus perceptis ex locis petrosis atque saxosis ejusdem terræ sanctæ.

ORATIONES.

1 DIlata Domine supplicum ora ad adnunciandam gloriam tuam, ut Ægyptiis operibus retrorsum relictis, nominis tui confessione lætemur. Per Dominum. MSS.

2 TIbi adjutori nostro Domino exsultatione fidei & spei plaudentes oramus, ut petitio nostra in tribulatione diffusa, tuis auribus appropinquet, & necessitatum nostrarum causas insinuet: tua quippe * bonitate singulorum precibus semper * adsis ut liberes, & ereptis nobis tribue * desiderio ardere ad te pertendere, & unitatem trinæ majestatis devote concorditer clamitare, ut tuis semper laudibus dediti, tuarum justificationum tramitem assecuti, [1] in te quæsumus exsultationis ornamenta, & spei remedia, & fidei acquiramus coronam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 41. 97.
* *al.* bonitas.
* *al.* adsit.
* *al.* desiderii ardorem.

3 EXsultemus tibi Domine, quem adjutorem nostrum cognoscimus & fatemur; propter quod etiam tibi jubila in desideriis sumimus, in doctrina psalmum, in mortificatione reddimus tympanum: te enim laudando, festa peragimus; tuorumque recordatione mirabilium jocundamur: concede itaque nobis Domine, ut qui tua recolimus beneficia, tua percipiamus & præmia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 115. 143.

PSALMUS LXXXI.

Psalmus Asaph.

Beda.

Asaph indicat *Synagogam*, quæ Dominum Salvatorem corporea quoque præsentia meruit intueri. Sensus mysticus.

Asaph contra Judæos de Christi adventu per totum loquitur psalmum, in prima parte commonens eos, Dominum in medio eorum constitisse, ideo non debere illos consortium suscipere Peccatorum: *Deus stetit in Synagoga deorum*. In secunda admonet, ut intelligant ipsum esse Christum, qui in assumptione carnis, pauper & egenus esse videbatur: *Judicate egeno & pupillo*. In tertia dicit eos honoratos ut filii Dei fierent; sed ipsos in mortis laqueos suo vitio corruisse: *Ego dixi, Dii estis* & reliqua.

(1) *B. fol. 97. ibi*, vitæ loco in te.

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Redargutio principum gentis Judæorum, & Prophetia de Gentibus.

S. Athanasius. Psalmus pudore afficiens [*sive*, reprehendens.] *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. ỷ. 1. Eccl. V. 8.

1 DEUS STETIT IN SYNAGOGA DEORUM:
2 in medio ÷ autem ⁝ deos dijudicat.
DEUS. † 3 USQUEQUO JUDICATIS iniquitatem:
4 & facies peccatorum sumitis?
DIAPSALMA.
† 5 Judicate [1] egeno & pupillo:
6 humilem & pauperem justificate:
ỷ. 7. Prover. XXIV. 11. † 7 eripite pauperem & egenum:
8 de manu peccatoris liberate.
† 9 Nescierunt neque intellexerunt:
10 in tenebris ambulant:
11 movebuntur omnia fundamenta terræ.

† 12 Ego

Psalmus inspiratus Asapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Deus judex supremus omnium, stetit in cœtu judicum terræ; qui cum sint ejusdem Dei ministri, et vicem ejus gerant, terrestres quidam dii vocantur in terra:* 2 *porro in medio cœtu illo ipsos judices et deos terrestres eorumque judicia ita redarguit ac dijudicat*. 3 DEUS. *Usquequo vos judices ministri & delegati mei in administratione justitiæ judicatis inique?* 4 *& usquequo personas potentium hominum peccatorum accipitis considerandas, & in gratiam illorum ad causam & jus ipsum non attenditis?* * 5 *Reddite justum judicium egeno & pupillo, sine respectu ad potentiores adversarios eorum,* 6 *& miserum depressum & pauperem, cum injuste fuerint accusati, justos declarate & absolvite*. 7 *eripite pauperem & egenum,* 8 *& de vi & manu Peccatorum eos liberate*. 9 *Judices isti non cognoverunt bonum operari, nec intellexerunt legem:* 10 *& in tenebris vel ignorantiæ legis meæ vel avaritiæ & malitiæ suæ ambulant, & vitam suam ducunt:* 11 *& propter eorum ignorantiam & malitiam movebuntur, & sus atque deorsum subvertentur omnia Jura & leges*

** Pausatio aut immutatio musica cantilenæ inter psallendum.*

* Culpantur hi, qui declinant in malitiam, & inter jurgantes æqui judices esse dissimulant. Aliter, *Vox Ecclesiæ de Judæis*.

Psalt. Syr. Invectio in Judæos impios. Vers. XVI.

Psalt. Arab. Vers. XXVI.

S. Hieron. Iste Psalmus hortatur, ut si volumus Dominum habitare nobiscum, ea semper, quæ illi sunt placita, faciamus.

(1) *B. 6. Orat.* egenum & pupillum &c.

(2) *Unico versu Vat. 341, 342. & Ed. Oxon. exprimunt nostros ỷỷ. 9, & 10. sicut & factum videmus in iisdem Vatic. MSS. paullo inferius circa ỷỷ. 13, & 14.*

† 12 Ego dixi, *Dii estis, & filii excelsi omnes*: ℣. 12. Johan. X. 34.
† 13 vos autem sicut homines moriemini:
14 & sicut unus de principibus cadetis.
† 15 SURGE DEUS judica terram: Propheta.
16 quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.

& leges, quæ sunt fundamenta justitiæ, quibus fundatur atque bene constituitur quævis respublica terræ. 12 *Ego vobis dixeram, quod mea delegatione, mei vicem gerentes, essetis veluti quidam dii terrestres: & omnes vos essetis digniores filii Dei altissimi, communicata vobis divina potestate judicandi alios:*
13 *sed vos abusi ea potestate eo quod male judicaveritis, morituri tandem estis sicut ceteri homines abjectissimi:* 14 *& casuri estis unusquisque vestrum in tormenta & supplicia æterna, ut unusquispiam ex principibus, sive dæmonibus, sive tyrannis qui demergitur in infernum.* 15 PROPHETA. *Surge tu Deus, & per temetipsum judica habitatores orbis terræ, sublatis judicibus iniquis:*
16 *tu enim totum orbem terræ cum omnibus quibuslibet nationibus suis, jure tuo proprio atque supremo possidebis semper.*

ORATIONES.

1 DA nobis Domine secundùm præceptum tuum ab iniquitatis judicio declinare, pauperumque necessitatibus subvenire, ut mereamur [1] filiorum tuorum numero copulari. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 CHriste Deus fac nos semper in egenum & pauperem promptiores existere, & legem tuam custodire, ut misericordiæ operibus affluentes, æternorum civium mereamur esse consortes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 105.

3 EXsurge Domine qui judicas terram; & qui fidem omnium Gentium pius possessor inhabitas, ne patiaris nos in tenebris remanere, sed fac nos lumen tuæ veritatis aspicere, ut fundamenta fidei nostræ non super arenam quam turbo dejiciat, ædificemus, sed supra petram, cujus tu es firmitas, collocemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 117. 129. 143.

4 SUrge Deus, & judica terram, ut qui cunctis dominaris Gentibus, jam resurrexisse credaris a quibus es crucifixus, quo sibi uterque populus charitate consentiat, dum circumcisionem & præputium nexu fidei Christianæ [2] adglomeres. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 199. Pro Judæis.

5 EXsurge Deus qui judicas terram, & brachio fortitudinis rege quos trophæo Crucis dignatus es comparare; ac pro quibus fusio sacri Sanguinis extat redemptio, ab his tibi deferatur votiva confessio: & qui passionem redemptionis nostræ credimus, gloriosam resurrectionem fatemur, atque ascensum ad aethera prædicamus, reditumque tuum terribili recursu fol. 46.

(1) *MS. ibi*, fidelium, *non* filiorum. (2) *B. ibi*, adglomeret.

recursu timemus, ad vocem tubæ cum præconaverit, gaudentes in adventum tuum properemus: & tu clementissime Domine quos conspicis ita sollemnia colere, hos de gehennæ ardoribus erue, & gloriosæ resurrectionis fieri præsta consortes. [℟ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

6 TE judicem deprecamur, quia omnibus Gentibus misertus es...... Benedicimus ergo te Deum, cui est gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXII.

Canticum Psalmi Asaph.

Beda.

Sensus mysticus.

Canticum psalmi, est cum organo præcinente, subsequentis & æmula organo vox oris auditur canentis, modos psalterii modulis imitata vociferis. Quia vero *Canticum* mystice divinæ sapientiæ contemplationem; *Psalmus* autem qui manibus fit, operis perfectionem demonstrat: *Canticum psalmi* merito vocatur, cum bonorum operum efficientiæ, scientia & doctrina conjungitur, juxta id quod dictum est; * *Desiderasti sapientiam? serva mandata: & Deus præbet illam tibi*; cujus rei exemplum in Centurione Cornelio mirifice claruit. Quid vero *Psalmus Cantici* sit, quidve significet in undetrigesimo psalmo jam dictum est.

* Eccl. I. 33. juxta veterem editionem.

Asaph, quia multa jam superius de Domini incarnatione prædixerat, nunc in primo membro de adventu ejus secundo dicturus est, expetens ut quoniam in fine sæculi inimici ejus per Antichristum nimis erigendi sunt, ipsius cito debeat venire judicium, ne gravissimi hostis diuturna licentia cunctam vastare possit Ecclesiam; *Deus quis erit similis tibi? ne taceas* & reliqua. Secundo membro, in eos per similitudines quasdam nominum supplicat vindicari, correctionis voto non maledictionis instinctu; *Fac illis sicut Madian* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Deprecatio pro populo tristia passo, & Prophetia de fine inimicorum Dei.

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psal-

* Contra Gentium perfidiam deprecatur, quæ Machabæorum gloriam invidentes, religiose cœpta destruere cum totius Populi interitu conabantur. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad Dominum de Judæis & de vitiis hominum*.

Psalt. Syr. Precatio ad Deum pro populo, qui pertulerat afflictionem, & prophetia de dissipatione hostium Domini. Vers. XXXIV.

Psalt. Arab. numerus Vers. XXXIV.

S. Hier. Iste Psalmus vocem Prophetæ continet collaudantis Deum, ait ergo:

Psalmus ad precandum.

1 DEUS [1] ÷ QUIS SIMILIS ERIT TIBI? : Propheta.
2 ne taceas neque compescaris Deus:
† 3 quoniam ecce inimici tui [2] sonuerunt;
4 & qui oderunt te extulerunt caput:
† 5 super populum tuum malignaverunt consilium:
6 & cogitaverunt adversus sanctos tuos:
† 7 dixerunt, *Venite & disperdamus eos de gente:*
8 *& non memoretur nomen Israel ultra.*
† 9 Quoniam cogitaverunt unanimiter simul,
10 adversum te testamentum disposuerunt
11 tabernacula Idumæorum, & Ismahelitæ,
† 12 Moab & Agareni,
13 Gebal & Ammon & Amalec,
14 alienigenæ cum habitantibus Tyrum:
† 15 etenim Assur venit cum illis;
16 facti sunt [3] ÷ in : adjutorium filiis Lot.

DIAPSALMA.

† 17 Fac

Psalmus decantandus cantu vocis inchoante, & instrumento musico subsequente: inspiratus Asapho Levitæ & Cantori.

PROPHETA. 1 *O Deus ecquis similis erit tui? quive tibi resistere poterit?* 2 *ne ergo diutius videaris quasi tacere de rebus nostris, nosque dissimulare; neque amplius mitescas o Deus.* 3 *quia ecce inimici tui tumultuati sunt strepitu, clamore & sonitu tubæ ad bellum:* 4 *& qui te oderunt, levaverunt caput, se superbe extollentes.* 5 *contra populum tuum nequiter tractantes, astute cogitaverunt consilium malignum:* 6 *& consiliati sunt adversus nos tibi sanctificatos & consecratos, & sub tua protectione absconditos:* 7 *dixeruntque inter se de nobis:* Venite disperdamus eos funditus ne sit amplius ea gens: 8 & ne ultra supersit memoria nominis Israelis: 9 *& quia simul tractaverunt & consiliati sunt uno animorum consensu & conspiratione:* 10 *& contra te tuosque cultores fœdus pepigerunt* 11 *Idumæi prognati ex Edom, sive Esau filio Isaaci, habitantes in tentoriis, & Arabes ex Ismahele filio Abrahæ,* 12 *Moabitæ ex Lot, & Saraceni ex Agar,* 13 * *Gebalitæ, et Ammonitæ ex Lot, et Amalecitæ ex Amalech nepote Esau,* 14 *Palæstini ex alieno et extraneo genere huc profecti, una cum habitatoribus civitatis Tyri:* 15 *cum quibus et Assyrii venerunt,* 16 *et facti sunt adjutores illis posteris Lot.* * 17 Fac

* Forte ex Gebel nepote Esau. Genesis XXXVI. 11. juxta LXX. interpr.

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

(1) *Eo obeli signo destituitur uterque MS. S. Pauli nimirum, & B. 6. Orat.*

(2) *Iidem mox laudati MSS.* sonaverunt.

(3) *Sine obelo locus ille legitur in MS. S. Pauli.*

℣. 17. Judic. VII. 22. IV. 7. † 17 Fac illis ſicut Madian & Siſaræ ,
℣. 18. 18 ſicut Jabin in torrente Ciſſon :
Judic. V. 21. † 19 diſperierunt in Endor ;
20 facti ſunt ut ſtercus terræ .
℣. 21. Judic. VII. 25. † 21 Pone principes eorum ſicut Oreb & Zeb [1] & Zebee &
VIII. 12. † Salmana ; *[2] omnes principes eorum ,
22 qui dixerunt ÷ *Hæreditate* : *poſſideamus ſanctuarium Dei* .
† 23 Deus meus pone illos ut rotam ;
24 & [2] ſicut ſtipulam ante faciem venti .
† 25 Sicut ignis ÷ qui : comburit ſilvam ;
26 & ſicut flamma comburens montes :
† 27 ita perſequeris illos in tempeſtate tua ;
28 & in ira tua turbabis eos .
† 29 Imple facies eorum ignominia :
30 & [3] quærent nomen tuum Domine :
† 31 erubeſcant & conturbentur in ſæculum ÷ ſæculi :

32 &

17 Fac tu illis Domine ſicut olim feciſti Madianitis tempore Gedeonis ; et ſicut antea ſub ducibus Barach et Debbora feceras Siſaræ principi exercitus , trucidato a femina clavo in caput infixo , 18 et Jabino ipſi regi Chananæo , ejuſque exercitui ad torrentem Ciſon : 19 qui perierunt in Endor prope eumdem torrentem in tribu Manaſſe : 20 et inſepulti et putrefacti atque contriti uti ſtercus fuerunt eidem terræ . 21 Effice , quæſo , duces et principes eorumdem fœderatorum hoſtium noſtrorum , ſicut olim effeciſti illos Oreb et Zeb et Zebbee et Salmana Madianitas tempore Gedeonis ; omnes , inquam , principes horum hoſtium noſtrorum , 22 qui dixerunt ; Velut hæreditatem propriam poſſideamus nobis ſanctum habitaculum & altare Dei , & pulchram hanc terram Judæam . *23 Deus meus effice eos præcipites atque ruentes , ſicut rotam , quæ volvitur et movetur nec conſiſtit in loco declivi : 24 et pone eos in diſperſionem quaſi ſtipulam per aerem raptatam ad præſentiam venti . 25 Quomodo ignis qui comburit ſilvam ; 26 & quomodo flamma comburens et devorans ſilvas montium ; 27 ſic eos tu perſequeris tempeſtate ultionis tuæ ; 28 & in repentino turbine iræ tuæ eos turbabis ac terrefacies . 29 Imple facies eorum ignominia & pudore ad tempus : 30 & tunc quærent & invocabunt ſibi propitium divinum tuum numen Domine . 31 & qui non quæſierunt te ſibi habere placatum , infractis conatibus ſuis turpiter erubeſcant & perpetuo terrore conturbentur in*

omnia

(1) *Grabei Editio* .
21 Pone principes eorum ſicut Oreb , & Zeb ,
22 & Zebee & Salmana omnes principes eorum .

(2) *Cod. B. 6. Orat. , & S. Pauli copulam & illic omittunt , ſicut & alteram paullo inferius occurrentem ad initium* ℣. 26.

(3) *Cod. S. Pauli* & quærunt : *alter B. 6. Orat.* ÷ & : quærent .

32 & confundantur & pereant :
† 33 & cognoſcant quia nomen tibi Dominus ;
34 tu ſolus altiſſimus in omni terra .

omnia ſæcula : 32 & verecundentur & pereant : 33 & ſciant & agnoſcant quod tibi ſoli vere competit appellatio Domini : 34 & quod tu ſolus es altiſſimus ſupremus poteſtatem habens ſuper totam terram .

ORATIONES.

1 DIſcute a nobis Domine omnem ſuperfluitatis errorem, ut relictis [1] gentibus vitiorum, te ſolum, qui ſuper omnem terram Altiſſimus inhabitas, metuamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 COgnoſcant Gentes Chriſte quod nomen tibi ſit Dominus, pro quibus es patibulo crucis adpenſus, quoſque [2] ignaviæ ignorantia dedit, ſcientia reſtituat conditori, ut fide [3] convertatur conſcientia, & ſpe lætentur in gloria. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 41. 97. 144. 200.

3 EXſurge, ne taceas, neque compeſcaris Deus, ſed quia odientes te, extulerunt caput, imple facies eorum ignominia, ut nomen tuum cognita confuſione perquirant; & populum tuum ſalva, ut teſtimonium tuæ virtutis intelligant; eſto propitius ſuper hæreditatem tuam, qui ſolus es altiſſimus ſuper omnem terram. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 117. 144.

4 DEus, quis ſimilis tibi tam in bonitate quam in virtute? qui Sanctos tuos & bonitate erudis, & virtute defendis; qui inimicorum ora frementia comprimis, & tuorum [4] obſecrationes agnoſcis, da nobis de tua bonitate confidentibus operum bonorum particulam, quæ nos & [5] ab inimici conſilio tutos efficiat, & mundatos a crimine tibi placere oſtendat; [6] ut tu nos ad gloriam perducas æternam, qui ſolus es altiſſimus ſuper omnem terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 46. 164.

5 REdemptor noſter & Domine pone inimicos tuos ut rotam, quibus myſterium Crucis tuæ eſt ſtultitia, ut illi ſicut ſtipula ante faciem venti ſint diſperſi, [&] credentibus in te vel credituris donetur locus æternæ manſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 187.

6 REſpice Domine populum tuum, & ſuper odientes te exaltare magnificus; ac eos qui adverſum fideles tuos declinare feſtinant, in præcipitem verte ruinam, ut confuſi & turbati, te ſolum altiſſimum in omni terra Dominum recognoſcant. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 193.

(1) *MS.* ut relictis gentilitatibus vitiorum &c.
(2) *B. fol.* 144 & 200 quoſque ignavia ignorantiæ.
(3) *B. fol.* 200. convertantur.
(4) *B. fol.* 164. obſecratione agnoſcis.
(5) *B. fol.* 164. & ab inimicis.
(6) *B. fol.* 46. & tu nos &c.

* Psal. VIII. 1.

*In finem, * pro torcularibus: filiis Core Psalmus.*

Beda.

Sensus mysticus.

Tres *pro torcularibus*, id est, sanctæ Ecclesiæ passionibus psalmi titulantur, VIII. LXXX. & LXXXIII. ubi octonarius & octogenarius numerus spem futuræ resurrectionis cum denario vitæ æternæ significant; quæ Ecclesiam post pressuras, quasi cella vinaria post torcular exceptura est: & hic est *Finis* ille beatissimus, qui cunctis quæ *pro torcularibus* sunt præscriptionibus inferitur. Quod autem LXXXIII. extremus est psalmus, qui *pro torcularibus* prænotatur, hoc ostendit in visione sanctæ Trinitatis resurrectionem Ecclesiæ consecrari, quando *videbitur Deus deorum in Sion*. *Filii Core*, *filii* Crucis sunt ut supra dictum est: vel sicut Arnobius exponit, cum in priore psalmo confusi fuerint, [1] & perierint qui occupare volentes sanctuarium Dei, dabant fastidium, [ac] charitatis ceterarumque virtutum impedimenta gignebant: regnante in nobis Domino, qui eramus *filii Core* [2] prævaricatoris, hoc malo patre * a terra devorato, Dei filii efficiamur: & qui ante ignem alienum a Deo libidinis & avaritiæ ferre cogitavimus, nunc igne amoris divini succensi, dicimus; *Quam amabilia sunt tabernacula tua Domine virtutum*. Hunc Arnobii sensum videtur juvare quod primo, secundo & tertio loco ubi *filii Core* præscribuntur, *Intellectus* simul annectitur: sed & ipso tertio loco, quasi diligentiori examinatione correptis *Core filiis*, ita scribitur, *Pro his qui commutabuntur filiis Core ad intellectum*.

* Numer. XVI.

Filii Core in prima fronte psalmi inæstimabile sibi desiderium demonstrant Ecclesiæ: *Quam amabilia sunt tabernacula tua Domine!* Secundo membro, beatum esse confitentur, cui Dominus præstat auxilium, eumque ad confessionis gratiam facit pervenire: *Beatus vir cujus est auxilium abs te*. Tertio, multo præstantius dicunt esse, in domo Domini abjectum habitare, quam Peccatorum tabernacula cum quibuslibet mundi honoribus introire: *Quia melior est dies una* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia de Christo [*al.* Incarnatio Christi,] & de Ecclesiis ejus.

S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psal-

* Reversos de Babylone prædicit quasi loca omnia circuire, ac recordari priscæ solemnitatis, desideratorumque per multos annos locorum, vix aliquando posse consideratione satiari. Aliter, *Vox Christi de Ecclesia*.

Psalt. Syr. Psalmus filiorum Corah, quem David meditabatur cum iret de Sion adoraturus in domo Dei. Dicitur etiam Prophetia de Christo & de Ecclesia ejus. Vers. xxix.

Psalt. Arab. num. Vers. xxvi.

(1) *MS. ibi*, & experierint. (2) *Idem MS. ibi*, prævaricatores.

Psalmus ad desiderandum Deum et precandum.

1 QUAM DILECTA TABERNACULA TUA, DOMINE VIRTUTUM! Propheta.
2 concupiscit & [1] deficit anima mea in atria Domini. ℣. 1. Psal. XLI. 2. 3.
† 3 Cor meum & caro mea exsultaverunt in Deum vivum.
† 4 etenim passer invenit ÷ sibi : domum;
5 & turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos:
† 6 altaria tua Domine virtutum [2], Rex meus, & Deus meus.
† 7 Beati qui habitant in domo tua [3] ÷ Domine:
8 in sæcula ÷ sæculorum : laudabunt te.

DIAPSALMA.

† 9 Beatus vir, cujus est auxilium abs te:
10 ascensiones in corde suo disposuit,
11 in valle lacrymarum in loco quem posuit.
† 12 etenim [3] benedictionem dabit legislator:
13 ibunt de virtute in virtutem;
14 videbitur Deus deorum in Sion.

Rr 2 † 15 Domi-

In perpetuum cantandus super modulamine in torcularibus usitato, Levitis Cantoribus de progenie Core datus ad cantandum.

PROPHETA. 1 *Quam amabilia sunt habitacula illa tua, Domine exercituum omnium cælestium atque terrestrium!* 2 *desiderat & præ desiderio deficit me animus meus, properans pervenire ad sacra illa atria tua Domine.* 3 *Spiritus & anima mea & sensus omnes corporis mei exsultaverunt desiderio veniendi ad te Deum viventem.* 4 *passer equidem invenit sibi domum ubi niduletur:* 5 *& turtur & quævis avis sibi quoque invenit nidum ubi ponat pullos suos.* 6 *sed ego necdum invenire potui altaria tua, ut apud te habitem o Domine exercituum omnium, & Rex meus & Deus meus.* 7 *Beati certe sunt illi qui habitant in domo tua Domine:* 8 *qui & in omnia te sæcula laudabunt.* * 9 *Beatus ergo ille, cui est auxilium & fortitudo abs te Domine collata:* 10 *qui & in animo suo proposuit ascendere & profectiones suas ducere,* 11 *transiens per hanc vallem plorationis & miseriæ usque ad locum quem sibi proposuit, nempe ad superna illa tabernacula tua.* 12 *nam & Dominus qui legem dedit ascendendi in habitacula sua, ipse quoque benedictiones & viatica subsidia dabit ejusmodi viatoribus ascendentibus ad illa:* 13 *& hi benedicente Domino iter suum pergent; & proficient semper ex fortitudine in fortitudinem majorem sibi divinitus collatam:* 14 *ac demum tandem itinere confecto, ab ipsis in superna illa civita-*

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

(1) *Cod. B. 6. Orat.* & defecit.
(2) *Vat.* 341, 342, *& Grab. Ed.* 6 altaria tua Domine virtutum, 7 Rex meus & Deus meus.
(3) *Et obelum & vocem* Domine *ipsi adjunctam omittunt Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.* (4) *Iidem MSS. mox laudati,* benedictiones.

† 15 Domine Deus virtutum exaudi orationem meam:
16 auribus percipe Deus Jacob.

DIAPSALMA.

† 17 Protector noster aspice Deus:
18 & respice ÷ in : faciem Christi tui.
† 19 Quia melior est dies ÷ una : in atriis tuis, super millia :
† 20 elegi abjectus esse in domo Dei mei magis *, quam habitare in tabernaculis Peccatorum.
† 21 Quia misericordiam & veritatem ÷ diligit Deus :
22 gratiam & gloriam dabit.
† 23 Dominus * non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia.
24 Domine virtutum, beatus homo qui sperat in te.

*civitate Sion in habitaculo suo videbitur Deus summus super omnes, qui ob divinam potestatem sibi communicatam dii appellantur in terra. 15 Domine Deus omnium imperator exercituum cælestium atque terrestrium, exaudi orationem meam: 16 ausculta me precantem ut veniam ad habitacula tua o Deus, cui servit populus patriarcha Jacobo prognatus. * 17 Tu qui instar clypei protector nostri es, o Deus vide, 18 & respice atque intende in faciem ejus, quem tuo chrismate unxisti & consecrasti Regem. 19 Quoniam melior est dies una in atriis tuis super millia dierum extra domum tuam: 20 ideo elegi magis potius abjectus esse in domo tua; quam habitare splendide in tentoriis temporariis licet pretiosissimis hominum peccatorum. 21 Quoniam autem Dominus Deus diligit misericordiam facere, & esse veracem in suis promissis: 22 idcirco & misericorditer gratiam, & veraciter postea gloriam dabit. 23 nec enim donis suis Dominus privabit eos qui iter vitæ suæ peragunt cum innocentia morum: 24 Domine Deus omnium imperator exercituum cælestium atque terrestrium, beatus erit homo ille, qui spem suam in te ponit ad recte beateque vivendum.*

** Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

ORATIONES.

MSS. 1 TAbernaculorum cælestium fundator æterne Deus, dispone quæsumus ascensus in cordibus nostris, quibus ad tua tabernacula mereamur sine lapsu peccati conscendere. Per Dominum nostrum Jesum Christum &c.

Apud Landol. de Saxonia. 2 PRotector in te sperantium Deus, salva nos sub tuo famulatu degentes, ut segregati a tabernaculis peccatorum, digni efficiamur habitatores domus sanctæ tuæ. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

3 Deus

(1) *Vat.* 341, 342, & *Oxon. Ed.*
20 elegi abjectus esse in domo Dei mei magis,
21 quam habitare in tabernaculis peccatorum;

Tum iidem Vat. MSS.
22 quia misericordiam & veritatem diligit Dominus,
23 Deus gratiam & gloriam dabit.

3 DEus virtutum, cujus amabilia tabernacula, & speciosa sunt atria, in quorum ambitu & graditur sanctitas, & congaudet divinitas, da animabus nostris illa attentius concupiscere, in quibus dies una melior super millia noscitur præfulgere: & illic, quæsumus, introducamur vel abjecti, dummodo non simus penitus exteri, ut innovato corpore, sincera corda in te Deum vivum exsultatione perpetua gaudeant; & laudem tuam dulci modulatione ac pio famulatu per succedentia sæcula jocundantes persolvant. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 58.

PSALMUS LXXXIV.

In finem, filiis Core, psalmus.

Beda.

Hic psalmus de primo Salvatoris adventu locuturus, illorum personæ congruit qui sincera ei mente crediderunt. In prima parte psalmi Propheta Domino breviter gratias agit quoniam de illa antiquitate Judaicæ nationis, pervenit populus ad culturam Domini Salvatoris: *Benedixisti Domine terram tuam*. Secunda, refert quemadmodum iram suam Dominus in populo Judæorum mitigare dignatus est, expetens adventum Christi, in quo humana cæcitas, fidei lumen accepit: *Mitigasti omnem iram tuam* & reliqua. Tertia parte ad seipsum verba convertit, & prophetiæ spiritu incarnati Verbi prædicat adventum; *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus* & reliqua. Sensus mysticus.

Eusebius Cæsariensis. Prophetia in Christum & in eos qui per ipsum sunt redempti. *Feria VI. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus ad precandum.

1 BENEDIXISTI DOMINE TERRAM TUAM: Propheta.
2 avertisti captivitatem Jacob.
† 3 remisisti iniquitatem plebis tuæ:
4 operuisti omnia peccata eorum.

DIAPSALMA. † 5 mi-

In perpetuum decantandus, Levitis Cantoribus ex progenie Core datus ad cantandum.

PROPHETA. 1 *Beneficentia tua Domine olim bene voluisti habitatoribus terræ tuæ Israeliticæ*: 2 *& revertere fecisti a captivitate captivos posteros Jacobi*. 3 *remisisti populo tuo iniquitates suas*: 4 *& ad hunc modum operuisti omnia*

* Et hic quoque reditus quasi ex persona ipsius populi rogans ut edicta regalia de reversione captivorum divinæ gratiæ accessione firmentur. Aliter, *Vox Apostolica ad novellum populum*.

Psalt. Syr. De compensatione & salute facta ipsis a Deo, & prophetia de Christo. Vers. XXV. *Psalt. Arab.* Vers. XXVII.

† 5 mitigasti omnem iram tuam :
6 avertisti ab ira indignationis tuæ .
† 7 Converte nos Deus salutaris noster :
8 & averte iram tuam a nobis .
† 9 Numquid in æternum irasceris nobis?
10 ÷ aut : extendes iram tuam a generatione in generationem ?
† 11 ÷ Deus : tu conversus, vivificabis nos :
12 & plebs tua lætabitur in te .
† 13 ostende nobis Domine misericordiam tuam :
14 & salutare tuum da nobis .
† 15 Audiam, quid loquatur ÷ in me : Dominus Deus ;
16 quoniam loquetur pacem in plebem suam,
† 17 & super sanctos suos, [1] & in eos qui convertuntur ad cor .
† 18 Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius,
19 ut inhabitet gloria in terra nostra .
† 20 Misericordia & veritas obviaverunt ÷ sibi :
21 justitia & pax osculatæ sunt .
† 22 veritas de terra orta est :

23 &

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

*omnia peccata eorum, ne amplius ea videres ad puniendum . * 5 continuisti*
& sedasti omnem iram tuam in eos : 6 teque avertisti ab ira vehemente justi fu-
roris tui . 7 Nunc ergo consimiliter converte nos ad te ; & reconcilia nos tibi o
Deus, qui das nobis omnem salutem & sanitatem : 8 & averte a nobis indi-
gnationem tuam . 9 Num in æternum iratus eris adversum nos ? 10 aut iram
tuam extendes & prolongabis a generatione una ad generationem aliam ?
11 Deus tu rursum benigne conversus ad nos, nosque convertens ad te, revi-
viscere nos facito : 12 & ita per te & in te lætetur populus tuus . 13 ostende
& exhibe nobis Domine effectus misericordiæ tuæ ; 14 & salutem, quæ tuum est
donum, da nobis . 15 Audiam quid dicat ad me Dominus Deus : 16 loque-
tur enim de pace & tranquillitate ad populum suum, 17 tum ad eos qui sanctimo-
niam profitentur, tum ad eos qui cor suum convertunt ad ipsum Deum .
18 Adest enimvero prope eos qui illum timent salus illa quæ ab eo datur ;
19 ut gloria bonitatis ejus habitet, & gloriose resplendeat in terra nostra .
20 In ea nostri salvatione quam decreto suo jam præstitit, Dei misericordia &
veritas in servandis promissis sibi invicem occurrerunt, seseque complexæ sunt :
21 ejusque justitia vindex peccatorum, & pax atque placatio qua pacificatus
est nobiscum, sese conjunxerunt, ac invicem sunt deosculatæ : 22 & ita vera
probitas morum respondentium veræ normæ divinorum mandatorum, de habita-

tori-

(1) *Ed. Oxon.*
17 & super sanctos suos, 18 & in eos qui convertuntur ad cor .

23 & juſtitia de cælo proſpexit.
† 24 etenim Dominus dabit benignitatem:
25 & terra noſtra dabit fructum ſuum. v. 25. Pſal. LXVI. 7.
† 26 juſtitia ante eum ambulabit:
27 & ponet in via greſſus ſuos.

toribus terræ exorta eſt atque effloruit: 23 & juſtitia quæ a Deo datur, de cælo proſpexit & comparuit, ut ad nos deſcenderet juſtificandos. 24 nam & Dominus dabit benignitatem & ſuavitatem ſuam: 25 & ſic habitatores terræ noſtræ dabunt fructum bonorum operum ſuorum, 26 & ſane juſtitia Dei, qua nos ex peccatoribus juſtos facit coram eo, præibit ad nos: 27 & tum ipſe Deus greſſus ſuos ponet in viam, & veniet ad nos, & apud nos manſionem faciet in æternum.

ORATIONES.

1 REmitte Domine iniquitatem plebis tuæ, & oſtende nobis miſericordiam tuam, quæ nos in viam pacis juſtitia præcedente perducat. Per Dominum. MSS.

2 COnverte nos Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuam a nobis; ac ſuper populum tuum pacem præſta, quam loqueris, ut plebs tua lætetur in te, ac ſalutare tuum cuſtodia ſalutis intelligens, vel miſericordiam tuam temporum proſperitate cognoſcat, vel benignitatem tuam [1] fructuum fœcunditate ſuſcipiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 67. 74. 81. 78.

3 AVerte Domine faciem tuam a peccatis noſtris, & omnem iram ac furorem tuum a nobis remove. Eccleſiæ tuæ pacem concede, & omnes iniquitates noſtras clemens dele: remove ab oculis tuis noſtrarum facinus voluptatum, noſtræque confeſſioni tuum clementer appone auditum, & veniæ da remedium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 107.

4 COnverte nos Deus ſalutaris noſter ad te, ut avertas iram tuam a nobis, quia aderit reſpiramen, ſi ſuſpenderis furorem: ſit clementia proxima, ut procul ſit ira; converte nos, ut miſerando vulnera noſtra ſanes, ne averſus juſte pro peccato, plagas potius multiplices: ergo rogamus ut præveniat juſtitiam pietas, & præoccupet pœnam indulgentia; nos quoque ad te converte, ut tribuas ſalutem, & ſubtrahas ultionem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 125.

5 OStende nobis Domine miſericordiam, teque populum præſtolantem reple lætitia, quo & plebis tuæ iniquitatem remittas, & peccata noſtra ab ira mitigatus operias. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 70.

6 Oſten-

(1) *B. fol. 98.* fructu fœcunditatis.

Fol. 263. 6 OStende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis; plena gratiæ ubertate demonstra; plebis tuæ iniquitatem remitte, & cuncta peccata tegmine indulgentiali cooperi: converte nos itaque ad te, & conversis præcepta tua servare concede; & tamen exorabilis sit tua clementia, ut in nobis nec ira tua in quantum merito peccati gravamur desæviat, nec indignatio bonitatem tuam commoveat; sed præsta ut dum verbere pectora tundimus, & gementes occulta conscientiarum (cum te non lateant) propalamus, meritum nostrarum evadamus culparum, ut te Dominum misericordiæ & veritatis auctorem, complexione justitiæ & pacis perpetuæ hæreditatis fruamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

PSALMUS LXXXV.

Oratio ÷ ipsi ✱ David.

Beda.

Sensus mysticus. *David* significat Dominum Salvatorem, sive quia interpretatio ejus, *Manu fortis* ac *desiderabilis* habetur; sive quia ex ejus stirpe carnem sumpsit, qui est super omnia Deus, benedictus in sæcula.

Per totum psalmum orat Dominus Jesus Christus, in prima sectione dicens quæ ipsi tantum probantur aptari: *Inclina Domine aurem tuam* & reliqua. Secunda, pro membris suis, quorum ipse caput est, humilius deprecatur: *Deduc me Domine in via tua*. Tertia, ex sua iterum persona reloquitur quod ad eum specialiter pertinet: *Deus, iniqui insurrexerunt in me*.

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Oratio Davidi, & Prophetia de vocatione Gentium, [*al. tantum*: Gentium vocatio.]

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 INCLINA DOMINE AUREM TUAM ÷ ET ✱ EXAUDI ME:

2 quoniam inops & pauper [1] sum ego.

† 3 Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: 4 sal-

Oratio inspirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Præbe Domine aurem tuam mihi acclinato ad terram, & exaudi me: 2 quia ego sum inops afflictus & pauper. 3 Custodi animam meam*

* Ipse David in angustia positus orat. Potest & Ezechiæ convenire ab Assyriis obsesso. Aliter, *Vox Christi ad Patrem*.

Psalt. Syr. Davidis, cum ædificavit domum Domini, & prophetia de vocatione Gentium. Præterea oratio peculiaris justi. Vers. xxxiii.

Psalt. Arab. Vers. xxxiv.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet nostri Mediatoris venientis ad Passionem, in fine vero ipsius Prophetæ tenet orationem.

(1) *MS. S. Pauli*, sum ÷ ego ✱

4 salvum fac servum tuum Deus meus sperantem in te.
† 5 Miserere mei Domine: quoniam ad te [1] clamavi tota die:
6 lætifica animam servi tui,
7 quoniam ad te Domine animam meam levavi.
† 8 Quoniam tu Domine suavis & mitis,
9 & multæ misericordiæ, omnibus invocantibus te:
† 10 auribus percipe Domine orationem meam:
11 & intende voci deprecationis meæ:
† 12 in die tribulationis meæ clamavi ad te, quia exaudisti me.
† 13 Non est similis tui in diis Domine: [2] — ℣. 13. Exod. XV. 11. Deuter. III. 24.
14 & non est secundum opera tua.
† 15 Omnes gentes, quas ÷ cumque ⁑ fecisti, venient,
16 & adorabunt coram te Domine: — ℣. 16. Psal. XXI. 28.
17 & glorificabunt Nomen tuum: [3]
† 18 quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia; — ℣. 18. Psal. LXXI. 18. LXXVI. 15.
19 tu ÷ es ⁑ Deus solus.
† 20 Deduc me Domine in via tua: — ℣. 20. Psalm. V. 9. XXIV. 4. XXVI. 11. CXLII. 8.

 21 &

meam a malo, quia per fidei & pietatis professionem tibi sacratus sum: 4 salva me servum tuum sperantem in te o Deus. 5 Misereat te mei Deus, quia ad te clamavi & clamabo tota die & per singulos dies: 6 & lætifica animam meam servi tui; 7 quia ad te Domine elevavi mentem meam. 8 Quoniam Domine es bonus & suavis, mitis & propitiabilis & parcens, 9 & copiosus in misericordia erga omnes qui te invocant & implorant: 10 ideo clementibus auribus accipe Domine orationem meam: 11 & attende voci hujus deprecationis meæ: 12 in quovis tempore afflictionis meæ & nunc potissimum, fiducia magna affectuque vehementissimo clamavi ad te; propterea quod sæpe me alias exaudisti. 13 Non est similis tui in falsis diis Gentium vel in principibus ministris vicariis deitatis tuæ Domine; 14 & non est opus aliquod quod possit æquiparari ad opera miranda tua. 15 Quare omnes gentes quascumque tu fecisti venient tandem ad agnitionem tui, 16 & procumbent adorantes coram te; 17 & palam gloriosèque laudabunt divinum tuum numen prædicantes; 18 quod magnus es tu & faciens opera mirabilia; 19 & quod tu solus es Deus verus & magnus: 20 Doctor & ductor esto mihi Domine in lege tua, quæ est via veniendi ad te: 21 *sicque*

(1) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli*, clamabo tota die. *Ad hæc Vat. MSS.* 341, & 342 *insequentes proxime duos versus* 6 & 7 *unico exhibent*.

(2) *Rursum iidem Vat. MSS.* ℣℣. 13 & 14 *unico exprimunt*.

(3) *Iidem Vat.*

17 & glorificabunt nomen tuum quoniam magnus es tu,
18 & faciens mirabilia; tu es Deus solus.

Ed. Oxon.

18 quoniam magnus es tu,
19 & faciens mirabilia; tu es Deus solus.

21 & ingrediar in veritate tua :
22 lætetur cor meum ut timeat nomen tuum .
† 23 Confitebor tibi Domine Deus meus , in toto corde meo ;
24 & glorificabo nomen tuum in æternum :
† 25 quia misericordia tua magna [1] ÷ est ⁘ super me ;
26 & eruisti animam meam ex inferno inferiori .
℣. 27. Psal. LIII. 5. † 27 Deus iniqui insurrexerunt super me :
28 & synagoga potentium quæsierunt animam meam :
29 & non proposuerunt te in conspectu suo .
℣. 30. 31. Exod. XXXIV 6. Numer. XIV 18. II Esdr. IX 17. Ps. CXLIV 8. † 30 Et tu Domine Deus, miserator & misericors ,
31 patiens & multæ misericordiæ & verax :
† 32 respice in me & miserere mei :
33 da imperium tuum puero tuo ; [2]
℣. 34. Psalm. CXV. 16. 34 & salvum fac filium ancillæ tuæ .
† 35 Fac mecum signum in bonum , ut videant qui oderunt me , & confundantur ;
36 quoniam tu Domine [3] adjuvisti me , & consolatus es me .

21 sicque ego a te doctus & ductus , proficiscar & proficiam in veritate veræ & divinæ sapientiæ tuæ : 22 & fac ut lætetur unice in te solo cor meum ut caste timeat divinum Numen tuum . 23 Profitebor tibi Domine dignas quantum potero , laudes tuas affectu toto cordis mei ; 24 tuumque divinum numen gloriosissime laudabo in sempiternum ; 25 pro eo quod magna sit misericordia tua erga me ; 26 & eo quod animam meam ex inferno extremo & profundissimo liberaveris , ne eo descenderet . 27 O Deus mi , ecce iniqui & superbi insurrexerunt adversum me ; 28 & cœtus robustorum quæsierunt perdere animam meam & vitam meam;29 & non posuerunt te in conspectu oculorum mentis suæ ut te revererentur . 30 Tu autem Domine Deus es miserator & clementer misericors , 31 patienter exspectans & differens pœnam , & multus misericordia , & verax & fidelis in tuis promissis : 32 Respice ergo ad me , & miserere mei : 33 ac fortitudinem & robur quod tuum est donum , da mihi servo tuo ; 34 & ab illis iniquis insurgentibus in me , salva me filium matris non infidelis sed fidelis , & ancillæ tuæ , teque colentis . 35 Fac mecum signum aliquod & indicium in bonum bonæ erga me voluntatis tuæ testimonium ; ut illud videant qui me oderunt , & pudore suffundantur , 36 propterea quod tu mihi auxiliatus fueris , meque fueris consolatus .

ORA-

(1) *Eo obelo destituuntur MSS. B. 6. Orat. , & Cod. S. Pauli .*

(2) *Vat. 341 & 342 primum ℣℣. nostros 33 & 34 unico referunt ; deinde una cum Grabii Ed.*
35 fac mecum signum in bonum ,
36 ut videant qui oderunt me & confundantur .

(3) *B. 6 Orat.* adjuvasti .

ORATIONES.

1 LÆtifica Domine vultum familiæ tuæ, & erue animas nostras ex inferno inferiori, ut tui vultus contemplatione protecti, desideria carnis spiritali dominatione calcemus. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 DEduc Domine nos in via veritatis tuæ, ut exsultantes timeamus te, & confiteamur nomini sancto tuo, ut simus bonis operibus signati, & confundantur inimici nostri. Per Dominum. Apud Landol. de Saxonia.

3 DEus suavis ac mitis, multumque invocantibus te misericors, orationem nostram auribus percipe; ac de multitudine misericordiæ tuæ nostra errata remove, * & ne humi proni reptemus, ad te * & visendum nos * erectos statue. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 99. 155. 166. * *al.* ut. * *al.* videndum. * *al.* ereptos.

4 MIserere Domine ad te tota die clamantibus, teque in tribulatione invocantibus existe propitius, ut in quibus majestatem tuam adorando laudamus, digne suscipias, & pro quibus te timemus, pius ignoscas: timoris igitur tui obedientia corda nostra lætifica, & consolationis dulcedine dubietatem nostræ mentis conforta: sed quia tu suavis ac mitis es, suavitatem ex tua indulgentia hauriamus, & in retribuendo pium te mitemque sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 141. 146.

5 REspice in nos Domine, & miserere nostri, teque in tribulatione invocantibus assiste propitius, ut in quibus majestatem tuam adorando laudamus, digne suscipias, & pro quibus te timemus, pius ignoscas: timoris igitur tui obedientia corda nostra lætifica, & consolationis dulcedine dubietatem nostræ mentis conforta: & quia tu suavis ac mitis es, suavitatem ex tua indulgentia hauriamus, & in retribuendo pium te mitemque sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 166.

6 SAlvator & Domine, quem injusta super te insurgentium malitia perculit, & synagoga impiorum linguis sæviens crucifixit, da nobis alto pietatis te semper mysterio sequi, ut in eo quod tu pro nobis & crucem passus es & sepulchrum, nos de victo sæculo victores transeamus ad cælum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 207. *De Passione Domini*.

7 SAlvos nos fac servos tuos Domine Deus noster, sperantes in te, quia suavis ac mitis multumque misericors es: respice in nos, ac miserere nostri, ut nominis tui magnitudine cor nostrum lætetur; te timeat ut lætetur; deduc nos in via tua, & ambulantes in veritate tua consolare adjutorio, & adjuva consolando. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 278.

8 DEus Dei Filius, quem illa beata Maria Magdalena in toto corde confessa, nomen tuum honorificando, producta est ut coronanda, da in ore nostro confessionem, quæ nos expurget a crimine, ut quidquid in tuæ laudis honore depromimus, in lucro prodesse æterni muneris sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 384. *De S. Maria Magdalena*.

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi. 9 PRecamur te Domine ut Crucis tuæ signo tutati, atque ejus præsidio custoditi, mereamur ab omnibus diaboli insidiis liberari, quia tibi est honor & gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXVI.

Filiis Core, psalmus cantici.

Beda.

Sensus mysticus. *Filii Core*, fideles significant Christianos, quibus Propheta Civitatem Dei prædicat, ut eis tantæ gloriæ major augeatur affectus. ALITER. Omnes pæne psalmi qui *Filiis Core* titulantur, lætitia pleni sunt: non enim secuti iniquitatem patris, alienum a Deo ignem libidinosum assumunt, sed hoc amantes quod diligit Dominus, de Civitate Dei gloriosa loquuntur.

In prima parte Propheta loquitur ad fideles, cælestem prædicans Civitatem: *Fundamenta ejus in montibus sanctis*. Secunda, Dominus salvator eam diversorum nominum allusione credituram esse pronunciat, increpans Synagogam, quare ipsa non cognoverit Deum, cui fides Gentium devota crediderit? *Memor ero Rahab [& Babylonis scientibus me,] ecce alienigenæ* & reliqua. Tertia parte, Propheta uno versu futuri sæculi beatitudinem tangit: quæ partes, *Diapsalmatum* sunt quoque interpositione discretæ: *Sicut lætantium, omnium habitatio in te*.

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Christi incarnatio, & vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 FUNDAMENTA EJUS IN MONTIBUS SANCTIS.
2 Diligit Dominus portas Sion, [1] super omnia tabernacula Jacob.

† 3 Glo-

Psalmus traditus Levitis Cantoribus de progenie Core decantandus instrumento musico inchoante, & cantu vocis subsequente.

PROPHETA. 1 *Fundamenta sive argumentum hujus Psalmi est de sanctis montibus, ubi constructa est civitas Sion*. 2 *Diligit Dominus portas & totam urbem ipsam Sion, plusquam reliqua habitacula & civitates populi ex progenie Jacobi*

* Præceptis decem Tribubus Assyrii, quamvis obsiderent Hierusalem, non tamen debellare potuerunt. Aliter, *Vox Apostolica de Ecclesia*.
Psalt. Syr. de liberatione Jerusalem. Vers. XIII.
Psalt. Arab. num. Vers. X.

(1) *Ed. Oxon.*
2 Diligit Dominus portas Sion, 3 super omnia tabernacula Jacob,

† 3 Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei.

DIAPSALMA.

† 4 MEMOR ERO Rahab & Babylonis [1] scientium me. DEUS.
† 5 ecce alienigenæ & Tyrus & [2] ÷ populus ⁝ Æthiopum, hi fuerunt illic.
† 6 NUMQUID SION dicet homo: Propheta.
7 & homo natus est in ea:
8 & ipse fundavit eam Altissimus?
† 9 Dominus [3] narrabit in scripturis populorum & principum horum qui fuerunt in ea.

DIAPSALMA.

† 10 Sicut lætantium, omnium habitatio est in te.

Jacobi patriarchæ. 3 Quam gloriosa dicta sunt per Prophetas de te, o Sion civitas præ ceteris Deo dicata! * DEUS. *4 Ego Deus memor ero superbæ olim Ægypti & Babylonis, jam tandem agnoscentium atque colentium me in eadem Sione, 5 & ecce Palæstini alienigenæ, & gens civitatis Tyri & populus Æthiopum, hi quoque fuerunt in ea urbe Sion; & ex eisdem nationibus illic plurimi nati sunt.* PROPHETA. *6 Nonne Sioni dicet homo; 7 quod & ex omni natione homo natus sit in ipsa; 8 et quod Deus ipse altissimus eam fundaverit? 9 Dominus hæc tam gloriosa hujus Civitatis narrabit in Scripturis sanctis populorum suorum, et horum principum qui fuerunt in ea.* * *10 Cohabitatio omnium istiusmodi populorum intra mœnia tua o Sion, concors est atque jucunda veluti magno gaudio collætantium.*

* *Pausatio aut immutatio musica cãtilena inter psallendum.*

* *Pausatio &c.*

ORATIONES.

1 FUndamentum fidei nostræ Deus, qui in mentibus sanctis tamquam in excelsis montibus æternitatis portas justitia muniente componis, concede nobis in te gloriose credere, teque [4] ad redemptionem nostram hominem factum prædicabiliter confiteri. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia. *&c.* MSS.

2 FUndator bonorum omnium Deus concede nobis tales fieri, ut mereamur omnium in te lætantium lucis æternæ habere consortium. Per Dominum. Apud Landol. de Saxonia.

PSAL-

(1) *Codd. B.6.Orat., & S.Pauli*, scientibus me.

(2) *Eum obelum retinet B. 6. Orat. dum omittit Cod. S. Pauli: tum insequentes duos ℣℣. 6 & 7 unico exhibentur in Grabei Edit.* (3) *Vat.* 341 & 342.

9 Dominus narrabit in scriptutis populorum,
10 & principum horum qui fuerunt in ea.

At Oxon. Ed.

9 Dominus narrabit in scripturis populorum & principum,
10 horum, qui fuerunt in ea.

(4) *MS.* ad redemptionem animarum nostrarum hominem &c.

* Psal. LII. 1. *Canticum psalmi, filiis Core, in finem, * pro Maheleth ad respondendum. Intellectus: ※ Eman Ezrahitæ:*

Edit. Rom. *Canticum psalmi, filiis Core, in finem. Pro Amelech ad respondendum. Intellectus, Eman Israelitæ.*

Beda.

* Maheleth. * *Amalech*, interpretatur *Chorus* divina verba decantans: & quod additur, *Ad respondendum*, significat organa musica prævenisse, & *Chorum respondisse* solemniter; mystice innuens Domini passionem, quæ hoc psalmo cantatur, Ecclesiam concorditer imitari debere. Nam & *Eman Israelita* qui *Frater ejus* & vir *videns Deum* interpretatur, eumdem fidelem populum denunciat, de quibus dicitur: *Ite nunciate fratribus meis*. Est autem *Eman* * filius Johel, filii Samuhel, de familia Caath, filii Levi; unus de Cantoribus, quos David in collocatione Arcæ præfecit reliquis ad canendum. Hieronymus hunc titulum ita exposuit: *Psalmus iste refertur ad fidem*: & filiis Core *præcinentibus*, *omnis in eamdem vocem* respondit chorus; Eman Israelitæ *vel* Ezrahitæ sensu prudentiaque *compositus*. Arnobius ita: *In hujus psalmi titulo nominantur quidem* filii Core: *sed* Psalmus canticum [*suum*] pro Amalech *dirigit*; & *dat* intellectum Eman Israelitæ. Amalech *Hebræi* destitutum *vocant*; Eman, inopem, *ergo* ad destitutum & pauperem *sermo est*: *illum credo, quem relinquentes solum discipuli, fugerunt*: *qui cum dives esset, pro nobis* pauper *factus est*.

* I. Paralip. VI. 33.

Per totum psalmum Dominus loquitur. In prima parte deprecatur auxilium, per similitudines varias contemptum suum referens, quem a Judæis erat perpessurus: *Domine Deus salutis meæ* & reliqua. Secunda, quæ sit passurus enumerat, asserens mortuos a medicis non esse suscitandos, ut possint Deo confiteri: *Longe fecisti notos meos a me*. Tertia, negat misericordiam Domini sepultos edicere, aut perditos laudes Domini personare: propterea resurrectionem sibi celerrimam venire deprecatur; in qua oratione perseverans, loquitur a parte membrorum, diversas commemorans passiones, quas tam ipse, quam plebs ejus sustinuit devota: *Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam?* & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Christi mortem prophetat.

Feria VI. ad Vigilias. *S. Athanasius*. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psal-

* 1 Aliter, *Vox Christi de passione sua ad Patrem*.
Psalt. Syr. de Populo, qui erat in Babel. Vers. XL.
Psalt. Arab. Vers. XXXVIII.
S. Hieron. Iste Psalmus passionis Dominicæ continet Sacramenta, ea proferens usque ad consummationem, quæ idem Dominus passus pro mundi salute ad Patrem locutus est.

(1) *Ita in apographo nostro. Apud [illegible] habentur nostra*, Aliter, vox Christi &c. *Blanch. præmittitur*: Ut supra; deinde

Psalmus lamentationis.

1 DOMINE, DEUS SALUTIS MEÆ, [1] Propheta.
2 in die clamavi ÷ & : nocte coram te.
† 3 Intret in conspectu tuo oratio mea:
4 inclina aurem tuam ad precem meam.
† 5 quia repleta est malis anima mea:
6 & vita [2] mea inferno appropinquavit.
† 7 æstimatus sum cum descendentibus in lacum:
8 factus sum sicut homo sine adjutorio, inter mortuos liber:
† 9 sicut vulnerati, dormientes in sepulchris, quorum [3] non es memor amplius;
10 & ipsi de manu tua repulsi sunt.
† 11 Posuerunt me in lacu inferiori,
12 in tenebrosis & in umbra mortis.
† 13 Super me confirmatus est furor tuus:
14 & omnes fluctus tuos induxisti super me.

DIAPSALMA. V. 14. ps. XLI. 8.

† 15 Lon-

Canticum psalmi, cantu vocis & instrumento musico subsequente cantandum, datum Levitis Cantoribus ex progenie Core; præcinendum autem per chorum ut ab altero choro responderetur, id est repeteretur: plenum intelligentiæ & eruditionis inspiratum Eman Ezrahitæ.

PROPHETA. 1 *Domine Deus salvator mei,* 2 *per diem & noctem clamavi coram te.* 3 *Ingrediatur, obsecro, & admittatur coram te acceptabilis oratio hæc mea:* 4 *& inclina aurem tuam benignam ad deprecationem hanc meam Domine:* 5 *quia anima mea repleta est malis;* 6 *& vita mea jam appropinquavit ut in infernum descendat.* 7 *immo jam sum reputatus annumeratus cum mortuis descendentibus in foveam sepulchri:* 8 *& factus sum sicut homo invalidus, & omni auxilio destitutus; & numeratus sum inter mortuos, & jam liber a rebus hujus vitæ:* 9 *& æstimatus sum sicut vulnerati & interfecti, projecti ac dormientes in sepulchris; quorum non amplius recordaris ut vitæ restituas ante finem sæculi;* 10 *cum ipsi & a manu tua, qua vitam illorum conservabas, sint jam abscissi atque repulsi.* 11 *positus sum in infimo lacu,* 12 *in tenebrosis locis & in profunditatibus & umbra vicinæ mortis.* 13 *Super me firmiter aggravata est indignatio tua:* 14 *& super me induxisti altos illos fluctus*

(1) *Vat.* 341, *&* 342 V. 1 *jungunt &* 2, *unum de duobus constantes.*
(2) *Codd. B. 6. Orat., & S.Pauli*, & vita mea in inferno appropinquabit.
(3) *Cod. S. Pauli*, non est memor amplius.

℣. 15. Job XIX. 13. † 15 Longe fecisti notos meos a me:
℣. 16. Psal. XXX. 12. 16 posuerunt me abominationem sibi.
† 17 Traditus sum, & non egrediebar:
18 oculi mei languerunt præ inopia.
† 19 Clamavi [1] ad te Domine tota die:
20 expandi ad te manus meas.
℣. 21. Eccl. XVII. 26 † 21 Numquid mortuis facies mirabilia?
22 aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?

DIAPSALMA.

℣. 23. 24. Psalm. VI. 6. XXIX. 10. CXIII. * 17. CXVII. 17. Isa. XXXVIII 18. † 23 Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam?
24 & veritatem tuam, in perditione?
† 25 numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua?
26 & justitia tua, in terra oblivionis?
† 27 Et [2] ego ad te Domine clamavi:
℣. 28. Psalm. V. 4. 28 & mane oratio mea præveniet te.
† 29 Ut quid Domine repellis orationem meam?
30 avertis faciem tuam a me?
† 31 Pauper ÷ sum ⁝ ego, & in laboribus a juventute ÷ mea ⁝
32 exaltatus autem, humiliatus sum & conturbatus.

† 33 In

* *Pausatio aut immutatio musicæ cătilenæ inter psallendum.*

* *Pausatio &c.*

fluctos tuos afflictionum grandium me submergentium. * *15 Longe fecisti a me notos & amicos meos; 16 qui noti mei habuerunt me sibi abominandum. 17 Traditus sum manibus inimicorum, & ita undique conclusus ut & inde egredi non possim: 18 & oculi mei lacrymas effuderunt, & elanguerunt ob inopiam summam & afflictionem. 19 In tantis malis clamavi ad te Domine tota die; 20 & extendi ad te palmas meas. 21 Numquid iis qui mortui jam sunt, facies mirabilia? 22 aut medici mortuos resuscitabunt, ut hi ubi resuscitati fuerint, fateantur tibi in hoc mundo laudes tuas?* * *23 numquid aliquis mortuorum in sepulchro narrabit misericordiam tuam? 24 aut aliquis qui jam interiit in sepulchro interitus loco narrabit veritatem tuam in servandis promissis tuis? 25 Numquid in tenebris sepulchri agnoscentur a cadaveribus mirabilia tua? 26 & justitia tua numquid agnoscetur in terra quæ oblivioni tradita est? 27 Ego autem semper ad te Domine clamavi: 28 & a primo mane ante omnia oratio mea semper veniet ad te. 29 Quare Domine abjicis, & a te expellis orationem animæ meæ ne eam exaudias? 30 & quare me aversaris vultu tuo velut iratus? 31 Pauper sum ego, & semper fui in laboribus & ærumnis ab adolescentia mea: 32 elevatus autem & grandior ac provectior factus*

(1) *Vat. 341 ita illic distinguit:*
19 Clamavi ad te Domine
20 tota die expandi ad te manus meas.

(2) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli addito obelo,* ÷ & ⁝ ego &c.

† 33 In me transierunt iræ tuæ:
34 ÷ & ⁝ terrores tui conturbaverunt me:
† 35 circumdederunt me sicut aqua [1] tota die;
36 circumdederunt me simul.
† 37 Elongasti a me amicum
38 & proximum ÷ & ⁝ notos meos a miseria: ℣. 38. Ita Cod. Alexandrinus.

ctus ætate, magis magisque depressus sum, & destitutus sum atque conturbatus. 33 Super me transierunt pœnæ inflictæ ab ira tua: 34 & terrores a te immissi me oppresserunt & conturbaverunt. 35 quæ pœnæ atque terrores circumdederunt me quasi aquæ submergentes ac suffocantes tota die; 36 & circumdederunt me pariter eodem tempore simul omnes. 37 Longe fecisti a me amicum 38 & sodalem & notos meos, qui se a me abscondunt ob extremam summamque miseriam meam.

ORATIONES.

1 REdemptor omnium, ineffabilisque salutis nostræ Deus, qui pro nobis inferna penetrans, factus es inter mortuos liber; exaudi matutinam familiæ tuæ precem, & erue nos ab inimici insidiantis pessima servitute. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. MSS. *Ad Matutinum.*

2 DOmine Jesu Christe, qui traditurum te morti, ante mortem præscius prædixisti; & illuc, ubi constituta est domus omnis viventis, ad inferna utique, moriens descendisti, da nobis ut cum tempus vocationis nostræ advenerit, illuc non deveniamus * retinendi in pœnam, quo tu moriens liberator accessisti per veniam; sed emittens manum tuam, de profundo inferni manifesta potentia libera, qui solus pro impiis tuam ponere dignatus es animam. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 157. *De Passione Domini.* * *ibi*, retenturi.

3 INdigentiam nostram inopiamque bone Christe considera, ne quando [2] avertens a nobis faciem tuam, abjicias animam nostram, ut qui pauperes & ærumnosi ab adolescentia sumus; deliciis aliquando recreati cælestibus, æterna nos vestitos immortalitate lætemur. [℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*] fol. 176

4 EGenti & in laboribus consistenti Ecclesiæ tuæ Christe citius consolator occurre, ut tu qui pro ea egens & pauper effectus es, donis cælestibus eam in futuro remuneres. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 207.

(1) *Vat.* 341, *&* 342.
35 circumdederunt me sicut aqua,
36 tota die circumdederunt me simul.
sum una simul cum Ed. Oxon.
37 Elongasti a me amicum & proximum,
38 & notos meos a miseria.
(2) *B. ibi*, avertis.

fol. 118. De Passione Domini. 5 CHriste Dei Filius Patris, qui notis longe astantibus in passione discipulis, visionem ingeris crucis, ne elongari te, quæsumus, patiaris a nobis, sed notas nobis effice vias tuæ dulcedinis: quique traditus non egrederis, scilicet dum in oculis interioribus Deum te hominibus monstrari non pateris, vera cognitione nos * facie tuæ divinitatis, ut in ea te post transitum potiamur substantia, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto unus permanes in trinitate & in gloria sempiterna. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* for. fac frui.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. 6 SUpplices te Christe deprecamur, ut plebem tua passione a laqueo inferni liberam, tua fortitudine roborare, ac de secundæ mortis nexibus digneris absolvere, ut expediti ac liberi, regno tuo mereamur adjungi. Tibi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXVIII.

Intellectus, Ethan Ezrahitæ.

Edit. Rom. *Intellectus, Ethan Israelitæ.*

Beda.

Sensus mysticus. *Ethan* interpretatur, *Robustus*: & quia psalmus iste laudes erat & promissiones Domini narraturus, incommutabilis fidelium verborum firmitas, *Robusti* nomine præmonstratur: ubi & *Intellectus* necessario præscribitur, utpote quia thronus David promittitur æternus; qui interim juxta historiam olim cernitur esse destructus. *Ethan* autem iste, sicut & *Heman*, vel de Cantoribus David regis est, quos * Verba dierum narrant; filius videlicet Cusi, filii Abdi, de cognatione Merari filii Levi: vel de illis sapientibus, quibus in libro * Regum, Salomonis sapientia [1] præfertur: *Sapientior* inquit, *Ethan Ezrahita & Heman*: tantæ ergo scientiæ hoc carmen est, ut sapientissimi illius nomini mereatur adscribi.

* I. Paralip. VI. 44.

* III. Reg. IV. 31.

Ethan iste *Robustus*, qui tanta mentis illuminatione completus est, ut *Israelita*, verissime nuncupetur, primo ingressu psalmi dicit se misericordias Domini cantaturum, quoniam multa promisit fideli populo profutura: *Misericordias Domini in æternum cantabo*. Secunda parte, diversis modis laudes Domini potentiamque describit; *Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine*. Tertia, Paternas in Christum pollicitationes enumerat: *Tunc locutus es in visione Sanctis tuis*. Quarta, ipse Dominus ob Passionem quam pertulit, inimicis traditus asseritur: *Tu vero repulisti*. Quinta, fragilitati humanæ postulat subveniri, quia non in vanum filios hominum plasmaverat: *Usquequo Domine avertis, in finem*? Sexta, rogat Dominum suas promissiones implere, quas David servo suo fecisse declaratur; & memorari qualia servi ejus ab impiis opprobria sustinuerunt: *Ubi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine*?

Eusebius

(1) *MS. ibi non* præfertur, *sed* fertur.

Eusebius Cæsariensis. Docet Regnum Christi ex semine David. *Feria VI. ad Vigilias.*
S. Athanasius. Psalmus in narratione. *

Psalmus ad laudandum Deum & meditandum.

1 MISERICORDIAS DOMINI IN ÆTERNUM CANTABO: Propheta.
† 2 in generationem & generationem annunciabo veritatem tuam, in ore meo.
† 3 quoniam dixisti, In æternum misericordia ædificabitur:
4 ÷ in ⁝ cælis præparabitur veritas tua ※ in eis ⁝
† 5 *Disposui testamentum electis meis:*
6 *juravi David servo meo;*
7 *Usque in æternum præparabo Semen tuum:* v. 7. II. Reg. VII. 16
† 8 *& ædificabo in generationem & generationem Sedem tuam.*
DIAPSALMA.
† 9 Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine:
10 & ÷ enim ⁝ veritatem tuam in ecclesia sanctorum.
† 11 quoniam quis in nubibus æquabitur Domino?

Tt 2 12 simi-

Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus,
inspiratus Ethan Ezrahitæ.

PROPHETA. 1 *Multiplices & varias misericordias tuas Domine in*
æternum cantabo; 2 & veritatem & fidelitatem promissorum tuorum ore meo
posteris annunciabo in omnes ætates: 3 quoniam dixisti quod tua erga nos miseri-
cordia in æternum, instar ædificii stabilis durabit: 4 & in ipsis cælis perpe-
tuis apparabitur & firmabitur veritas promissorum tuorum, tamdiu duratura
quamdiu cæli ipsi: 5 dixisti enim; Percussi fœdus cum iis quos ego mi-
hi elegi: 6 & jurando promisi servo meo Davidi, 7 inquiens; Genus
stirpis tuæ o David, stabile apparabo mansurum in æternum usque: 8 &
in Messia filio tuo ædificabo solium regni tui in omnes ætates. * *9 Confi-*
teantur cælites admirabilia consilia & opera tua Domine: 10 quin & verita-
tem & fidelitatem promissorum tuorum terrestres etiam confiteantur in congrega-
tione sanctorum. 11 Quid enim in nubibus & æthere æquiparari poterit Domi-
no?

* *Pausatio aut immutatio musicæ cantilenæ inter psallendum.*

* Prædicit captivos in Babylone, nihil quidem de meritis propriis, sed de promissionibus ad David Domini convenire; ut qui genus omne Judæorum, vel reges illius se custodire promiserat, sponsionis fidem rebus implere dignetur in honorem Regum populos protegendo. Vel, *Vox Christi ad Patrem de Judæis*. Aliter, *de tempore illo, quo numeratus est populus historia canitur*.

Psalt. Syr. De populo qui erat in Babel. Vers. xxIII.

Psalt. Arab. numerus Vers. cII.

S. Hieron. Iste Psalmus in multis vocibus continetur, habet enim vocem Patris ad Filium, Filii ad Patrem, Ecclesiæ, ipsiusque Prophetæ, vel Apostolorum, ex prophetica ergo voce sic incohat ad Patrem.

12 similis erit [1] Deo in filiis Dei?
† 13 Deus, qui glorificatur in consilio sanctorum,
14 magnus & terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt.
† 15 Domine Deus virtutum, quis similis tibi?
16 Potens es Domine; & veritas tua in circuitu tuo.
℣. 17. Psal. LXIV. 8. † 17 Tu dominaris [2] potestati maris:
18 motum autem fluctuum ejus tu mitigas.
℣. 19. Exod. XIV. 28. † 19 Tu humiliasti sicut vulneratum, superbum:
20 in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos.
℣. 21. Genes. I. 2. † 21 Tui sunt cæli, & tua est terra:
22 orbem ÷ terræ ⁝ & plenitudinem ejus tu fundasti.
23 Aquilonem & Mare tu creasti:
† 24 Thabor & Hermon [3] ÷ in ⁝ nomine tuo exsultabunt:
25 tuum brachium cum potentia.
† 26 Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua.
℣. 27. Psal. XCVI. 2. 27 Justitia & judicium præparatio sedis tuæ:
† 28 misericordia & veritas præcedent faciem tuam.

29 Beatus

no? 12 & quis inter Angelicos illos spiritus filios Dei assimilabitur Domino? 13 Deus qui glorificatur in concilio sanctorum, 14 magnus atque metuendus est ultra omnes Spiritus illos supernos, qui eum circumstant eique adstant. 15 Domine Deus exercituum omnium cælestium atque terrestrium, quis similis tui? 16 Tu solus omnipotens es Domine; & veritas atque fidelitas promissorum semper te circumstat, & abs te numquam recedit. 17 Tu dominaris potestati & superbiæ procellosi maris: 18 & motum & elationes fluctuum ejus tu comprimis & mitigas. 19 Tu tam facile confregisti & humiliasti superbum illum Ægyptium Pharaonem, quam facile homo dejiceret aliquem lethaliter vulneratum: 20 et tuo forti brachio dispersisti illos Ægyptios inimicos tuos. 21 Tui sunt cæli, & terra tua est: 22 orbem terræ & quidquid in illo continetur, tu fundasti: 23 Aquilonem & Austrum ubi proprie est Oceanus, tu creasti: 24 Occidens ad quem situs est mons Thabor, & Oriens versus quem est mons Hermon, te creatorem suum agnoscunt, tuumque nomen tacitis suis vocibus semper cum exsultatione laudari facient ab hominibus: 25 & brachium tuum est cum summa potentia ac fortitudine. 26 Firma igitur robusta atque inexpugnabilis esse ostendatur omnibus manus tua; & excelsa esse demonstretur dextera tua. 27 Solium regni tui firmiter situm est in justitia & judicio justo: 28 misericordia tamen & veritas promissionum tuarum semper incedent ante conspectum tuum, quia ita justus es judex, ut sis quoque misericors pater & verax

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, similis erit Domino in filiis Dei.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* potestates maris.

(3) *Eum obelum adstruunt MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

29 Beatus populus qui ſcit jubilationem :
† 30 Domine in lumine vultus tui ambulabunt :
31 ÷ & ⁝ in nomine tuo exſultabunt tota die :
32 & in juſtitia tua exaltabuntur .
† 33 quoniam gloria virtutis eorum tu es :
34 & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum .
† 35 quia Domini eſt aſſumptio ※ noſtra ⁝
36 & Sancti Iſrael , regis noſtri .
† 37 Tunc locutus es in viſione Sanctis tuis ,
38 & dixiſti : *Poſui adjutorium in potente :*
39 *÷ & ⁝ exaltavi electum de plebe ÷ mea ⁝* ℣. 39. I. Reg. XVI. 1.
† 40 *inveni David ſervum meum :* ℣. 40. Act. XIII. 22.
41 *oleo ſancto meo unxi eum .* ℣. 41. I. Reg. XVI. 13.
† 42 *Manus ÷ enim ⁝ mea auxiliabitur ei :*
43 *& brachium meum* [1] *confortabit eum .*
† 44 *Nihil proficiet inimicus in eo :*
45 *et filius iniquitatis non apponet* [2] *nocere ei .* ℣. 47. II. Reg. VII. 10
† 46 *et concidam a facie ipſius inimicos ejus :*
47 *et odientes eum in fugam convertam .*
† 48 *Et* [3] *veritas mea et miſericordia mea cum ipſo :* 49 *et* ℣. 48. Pſal. LX. 8.

verax promiſſor . 29 O beatum populum illum fidelem , qui novit jubilum ejuſ-
modi laudum tuarum , teque novit laudare cum jubilo . 30 Plane Domine tales
in luce illa , & gratia benignæ faciei tuæ incedent : 31 & in tuo nomine &
protectione exſultabunt tota die : 32 & in juſtitia , qua tu eos juſtos facis ,
exaltabuntur . 33 tu enim es tota gloria fortitudinis eorum : tibi referenda eſt
gloria ob fortitudinem eorum a te ipſis datam : 34 & ob tuam bonam erga nos
voluntatem elevabitur robur noſtrum ſuper hoſtes noſtros . 35 quia aſſumptio no-
ſtri ſub tuam defenſionem , & protectio noſtri , opus Domini eſt 36 & Sancti
Dei , qui Iſraelem ſanctificat , quique noſter eſt Rex . 37 Tunc quando promiſi-
ſti Davidi quod in æternum ſtabiliturus eſſes genus & thronum ejus , locutus es
per viſionem ſanctis filiis tuis Prophetis , 38 & dixiſti : Poſui adjutorium
meum ſuper robuſtum & potentem quemdam , ad ſalvandum populum
meum de inimicis ſuis ; 39 & exaltavi illum quem ſelegi e populo meo :
40 nempe inveni mihi Davidem ſervum meum : 41 & oleo meo ſancto
unxi eum in Regem populi mei . 42 Manus potentiæ meæ auxiliabitur ei
cumquo firma erit , 43 & brachium meum roborabit eum . 44 Nihil ſibi
proficiet inimicus in eo : 45 & quivis homo iniquus non addet nocere
ei , eumque non affliget . 46 & confringam ante faciem ejus inimicos il-
lius : 47 & odientes eum percutiam & in fugam vertam . 48 Veritas au-
tem

(1) *MSS. mox allegati,* confirmabit eum.
(2) *Cod. S. Pauli ,* nocere eum : *at ille B. 6. Orat.* ÷ nocere ⁝ ei .
(3) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli ,* ÷ & ⁝ veritas mea ; *ſicut primo Thomaſius ipſe poſuerat .*

49 *et in nomine meo exaltabitur cornu ejus .*
† 50 *et ponam in mari manum ejus ;*
51 *et in fluminibus dexteram ejus .*
† 52 *Ipse invocabit me ;* Pater meus es tu ,
53 Deus meus , & susceptor salutis meæ .
† 54 *Et ego primogenitum ponam illum ,*
55 *excelsum* [1] ÷ *præ* : *regibus terræ .*
℣. 56. Isai. LV. 3. † 56 *In æternum servabo illi misericordiam meam :*
57 *et testamentum meum fidele ipsi .*
† 58 *et ponam in sæculum* ÷ *sæculi* : *semen ejus :*
59 *et thronum ejus sicut dies cæli .*
℣. 60. II. Reg. VII. 14. † 60 *Si* [2] ÷ *autem* : *dereliquerint filii ejus legem meam ;*
61 *et in judiciis meis non ambulaverint ;*
† 62 *si justitias meas profanaverint ;*
63 *& mandata mea non custodierint :*
† 64 *visitabo in virga iniquitates eorum ;*
65 *et in verberibus peccata eorum .*
℣. 66. II. Reg. VII. 15 † 66 *misericordiam autem meam non dispergam ab eo ;*
67 *neque nocebo in veritate mea ;*

† 68 *neque*

tem mearum promissionum & misericordia mea semper cum ipso erunt :
49 & in nomine & adjutorio meo exaltabitur robur ejus . 50 & ponam
unam manum imperii ejus in mari , 51 & aliam manum dexteram impe-
rii ejus ponam in fluminibus , hoc est , ejus imperio & mare subjiciam &
flumina . 52 Ipse invocabit me , dicens mihi : *Pater meus es tu* , 53 *Deus
meus & fortis defensor salutis meæ contra adversarios meos* . 54 Ego autem
primogenitum & primum inter filios meos ponam eum , 55 & excelsum
præ regibus terræ . 56 In æternum custodiam ei misericordiam meam er-
ga ipsum : 57 & pactum meum cum eo initum , fidele erit ei . 58 & ef-
ficiam ut genus stirpis ejus sit in æternum ; 59 & efficiam ut thronus ejus
sit perpetuus , sicut perpetui erunt dies quibus cæli durabunt . 60 Porro'
si filii ejus legem meam dereliquerint ; 61 & secundum judicata & decre-
ta legis meæ non ambulaverint , vitamque suam non duxerint ; 62 si cæ-
remonias & justa statuta mea profanaverint . 63 & præcepta mea non cu-
stodierint , 64 iniquitates & scelera eorum visitabo & puniam virga casti-
gationis ; 65 & peccata eorum flagellis & plagis castigabo : 66 at pro-
missionem ipsi Davidi a me misericorditer datam non auferam ab eo ;
67 nec injuste agam , nec mentiar contra veritatem promissionum mea-
rum :

(1) *De nostris MSS. solus ille S. Pauli obelum illic adstruit .*

(2) *Vocem ipsam* autem *omittit B. 6. Orat. quam nullo signo afficit Cod. S. Pauli .*

† 68 *neque profanabo testamentum meum :*
69 *et quæ procedunt de labiis meis , non faciam irrita .*
† 70 *Semel juravi in sancto meo ; Si David mentiar .*
71 *Semen ejus in æternum manebit :*
† 72 *et thronus ejus , sicut sol in conspectu meo ;* ℣. 72. Psal. LXXI. 5. 17.
73 ÷ *et : sicut luna perfecta , in æternum :*
74 *et testis in cælo fidelis .*

DIAPSALMA.

† 75 Tu vero repulisti & despexisti [1]
76 distulisti Christum tuum .
† 77 evertisti [2] testamentum servi tui :
78 profanasti in terra sanctuarium ejus .
† 79 destruxisti omnes sepes ejus : ℣. 79. Psal. LXXIX. 13. Isai. V. 5.
80 posuisti firmamentum ejus , formidinem .
† 81 diripuerunt eum omnes transeuntes viam :
82 factus est opprobrium vicinis suis .
† 83 exaltasti dexteram deprimentium eum :
84 lætificasti omnes inimicos ejus :
† 85 avertisti adjutorium gladii ejus :

86 &

rum : 68 neque violabo pactum meum cum eo initum ; 69 & promissa quæ egrediuntur de labiis meis , non mutabo , non irritabo . 70 Semel & irrevocabiliter cum juramento per memetipsum & per sanctitatem meam promisi : Nequaquam mentiar Davidi . 71 Genus stirpis ejus in æternum permanebit : 72 & solium regni ejus coram me erit splendidum & æternum , sicut Sol ; 73 & in æternum erit sicut Luna plena & perfecta , pleno lumine fulgens : 74 & horum uterque , Sol scilicet & Luna , tamquam testis fidelis durationis illius regni erit in cælo , id semper testificans . * *75 At nunc tu Deus repulisti & nihili fecisti , 76 & iratus projecisti regem nostrum a te chrismate unctum ; 77 & videris evertisse pactum initum cum servo tuo Davide : 78 & profanasti conculcatum in terra sanctum diadema & regiam coronam ejus : 79 destruxisti omnes sepes , septa & ambitus murorum regni ejus : 80 & effecisti ut firmæ munitiones ejus & propugnacula ad nos tuendos , modo destruerentur & verterentur in majorem formidinem , cum aditus pateat ad incursionem & impetum hostilium armorum . 81 en diripuerunt eum et regnum ejus omnes qui transeunt viam : 82 qui et opprobrio factus est vicinis suis . 83 extulisti dexteram et potentiam omnium inimicorum , qui eum affligunt et conterunt : 84 et lætificasti omnes inimicos ejus . 85 nam et avertisti*

* *Pausatio aut immutatio musica cantilena inter psallendum .*

(1) *℣℣. illi 75 & 76 in Vat. 341 , 342 & Oxon. Ed. unicum efficiunt .*

(2) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli scribunt* pro evertisti *aliud verbum* avertisti .

86 & non [1] es auxiliatus ei in bello .
† 87 destruxisti eum ab emundatione :
88 & [2] sedem ejus in terram collisisti .
† 89 minorasti dies temporis ejus :
90 perfudisti eum confusione .

DIAPSALMA.

† 91 Usquequo Domine [3] avertis , in finem ?
℣. 92. Ps. LXXVIII. 92 exardescet sicut ignis ira tua ?
† 93 Memorare quæ mea substantia :
94 numquid enim vane constituisti [4] ※ omnes ↕ filios hominum?
† 95 quis est homo qui vivet , & non videbit mortem ?
96 eruet animam suam de manu inferi ?

DIAPSALMA.

℣. 97. Isai. LV. 3. † 97 Ubi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine ,
98 sicut jurasti David in veritate tua ?
† 99 Memor esto Domine opprobrii servorum tuorum
100 (quod continui in sinu meo) multarum gentium ;
† 101 quod exprobraverunt inimici tui Domine ,
102 quod exprobraverunt , commutationem Christi tui .
† 103 Be-

*tisti ab eo adjutorium tuum , non adjuvando gladium ejus : 86 & non es auxiliatus ei in prælio contra hostes suos : 87 dejecisti , dissolvisti et cessare fecisti eum et regnum suum a consueta emundatione quæ fiebat in templo , cum templum ipsum sit jam destructum , jamque cessaverit omnis religiosus cultus . 88 et regale solium in terram collisisti et confregisti . 89 abbreviasti dies temporis adolescentiæ ejus , et florentis atque vigentis regii solii ejus : 90 et perfudisti eum ignominia turpissima . * 91 Usquequo Domine , velut iratus te avertes a nobis , nosque aversaberis ? perpetuone ? 92 usquequo quasi ignis exardebit contra nos indignatio tua ? 93 Memento , quæso , quæ et quam fragilis sit , et quantulæ sit durationis subsistentia vitæ meæ : 94 numquid enim vane et frustra creasti et constituisti in terra omnes filios Adam , ut tam misere perire debeamus ? 95 quis enim homo est qui vivat , et non inventurus sit tandem mortem ? 96 aut liberaturus sit animam suam de manu et potestate inferni , si eo devenerit ? * 97 Ubi sunt , Domine , misericordiæ tuæ illæ antiquæ , 98 quas antiquitus cum juramento promisisti Davidi per tuam veritatem & fidem ? 99 Memento , quæso , Domine opprobrii quod jamdiu toleramus nos servi tui , 100 quod a multis gentibus profectum sustinui in sinu & animo meo ; 101 quo scilicet exprobraverunt nobis inimici nostri Domine ; 102 quo exprobraverunt , inquam , nobis ,*

** Pausatio aut immutatio musicæ cātilenæ inter psallendum .*

** Pausatio &c.*

(1) *Cod. S. Pauli* , & non est &c.

(2) *Illius loci copulam & præterit Cod. B. 6. Orat.*

(3) *Idem B. 6.* avertes .

(4) *Pro asterisco obelum ibi posuit Antiquarius ejusdem MS. B. 6.*

† 103 Benedictus Dominus in æternum. Fiat, fiat.

nobis, nempe commutationem & lapsum de pristino statu amplissimo tum Regis a te uncti, tum totius regni sui. 103 In æternum benedictione & laude dignus est Dominus. Amen, amen. Fiat, fiat: benedicatur & laudetur in æternum.

* Completus est secundum Hebræos tertius etiam liber Psalmorum, qui cœpit a LXXII. Psalmo. — * Scholion Græcum in edit. Rom. LXX. Interp.

ORATIONES.

MSS.

1 ERue Domine animas nostras de manu inferi, qui pro nobis inferna fortiter confregisti, ut tuas misericordias decantantes, & a confusione criminum, & a morte perpetua liberemur. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum.

2 CHriste Jesu, Dei Filius admirabilis, cui nullus inter filios Dei nec æqualis extat nec similis, ad te Domine precem nostram dirigimus, ut misericordiam quam pollicitus es servare Sanctis, digneris [1] prærogare conversis; ac sic quæsumus nos moderamine disciplinæ corrigas, ut clementiam in ira non auferas; nec profanetur testamentum tuum ob admissa facinora, sed temperetur ultio miseratione superna: & ipse totum quod displicet, abluas, qui peccatores ad te revertentes justificando glorificas; quique nos esse voluisti ex nihilo id quod sumus; ipse concede ut cælestibus regnis * apti, tecum sine fine vivamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

*Brev. Morarab. fol. 138. 147.

* *al.* aucti.

3 SAncte & misericors Deus, qui glorificaris in concilio Sanctorum, magnusque metuendus super omnes gentes potentialiter existens, quem Jacobus relicto Zebedæo patre ita secutus est, ut obnixe diligendo fieret electus in vita, mundus in conscientia, probabilis in doctrina; postremo ita scientiam commendans ex opere, ut pro te truncato interierit capite, quem pro se vel omnibus noverat animam posuisse: tu Domine precibus nostris [2] suo obtentu fave placatus, ut veniam nostrorum mereamur apud te obtinere delictorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 185. *De S. Jacobo Apostolo.*

BENEDICTIO

[CHristus Dominus] nos a malis actibus commutare dignetur in bonos; ac sua pietate dignos effectos, Spiritu sancto repletos, in regno suo solita miseratione constituat. Quia ipsi est gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

Comment. hujus Ps. tom. 5. S. Hieronymi.

1) *B. utroque allegato loco habet non* prærogare *sed* prorogare.
2) *B. ibi*, ejus obtentu.

Oratio Moysi hominis Dei.

Beda.

Sensus mysticus.

Non est dubitandum talia nomina titulis adhiberi, quæ textum psalmorum interpretatione sua dilucident; unde merito ad ostendendam hujus supplicationis efficaciam, *Moysi* nomen apponitur, qui frequenter orando Dominum placavit iratum, qui etiam minister Testamenti Veteris, & Novi Propheta extitit. Et quia utraque psalmus iste conjunxit, ejus nomine titulatur; quod & ipsum duplici sacramento præfulget: *Moyses* quippe interpretatur *Adsumptus*, eo quod de aquis a filia Pharaonis fuerit elevatus; quod propter mare Rubrum, Israelitas; propter Baptisma significat Christianos. ALITER. Quia Psalmista æternum ante sæcula Deum, mundi factorem & gubernatorem, hominumque genus propter peccata morti obnoxium erat dicturus, quæ utique omnia *Moyse* narrante didicerat; non immerito, quæ ab ipso cognoverat, ipsius nomine consecravit.

Moyses in prima sectione inchoat a laude Judicis, beneficia ejus breviter potestatemque commemorans: *Domine refugium tu factus es nobis*. Deinde infirmitati nostræ, quam & ipse multis modis ostendit, postulat subveniri: *Ne avertas hominem* & reliqua. Tertio, rogat adventum Salvatoris ocyus apparere; quem sciebat humano generi profutura præstare: *Dexteram tuam sic notam fac* & reliqua.

Feria V. ad Matutinis. *Eusebius Cæsariensis*. Judæorum rejectio.
S. Athanasius. Psalmus in narratione [&] In oratione. *

Psalmus ad meditandum et precandum.

Propheta. 1 DOMINE REFUGIUM (1) FACTUS ES NOBIS A GENERATIONE IN GENERATIONEM.
† 2 Priusquam montes fierent, (2) aut formaretur terra & orbis,
3 a sæculo & usque in sæculum tu es Deus.
† 4 ÷ (3) Ne : avertas hominem in humilitatem:
5 &

Incipit Liber Quartus Psalmorum secundum Hebræos.

Oratio Mosis viri Dei.

PROPHETA. 1 *Domine tu velut habitaculum quo confugeremus, fuisti nobis per omnes sæculorum ætates*. 2 *Antequam fierent montes & formaretur terra totusque orbis*, 3 *ab omni sæculo & in omne sæculum tu es Deus*. 4 *Ne, quæso,*

* Solutio captivitatis a Domino postulatur, ubi tam efficax supplicatio funditur, ut Moysi esse videatur. Vox Apostolorum ad Patrem.

Psalt. Syr. Mosis Vers. XXXVII.

Psalt. Arab. Vers. XXXVIII.

S. Hieron. Iste Psalmus de conditione hominis loquitur, qui sit homo, & quare natus sit.

(1) *Codd. B.6. Orat., & S.Pauli*, ※ tu ⁑ factus es &c. *Vide hunce locum Tom. II. tum paullo inferius Cod. S. Pauli habet*: a generatione & generatione: *& ille Orat. B.6.* in generatione & generatione.

(2) *Cod. S. Pauli*, & formaretur &c.

(3) *Obelum illic retinent Codd. Orat. B.6., & S.Pauli*.

5 & dixisti; *Convertimini filii hominum*.
† 6 quoniam mille anni ante oculos tuos, [1] tamquam dies he- ℣. 6. II. Petri III. 8.
† sterna quæ præteriit, * & custodia in nocte.
7 Quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.
† 8 mane [2] ÷ sicut herba ⁑ transeat: ℣. 8. Psal. CII. 15.
9 mane floreat & transeat:
10 vespere decidat induret & arescat.
† 11 Quia defecimus in ira tua:
12 & in furore tuo turbati sumus.
† 13 posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo;
14 sæculum nostrum, in illuminatione vultus tui.
† 15 quoniam omnes dies nostri defecerunt:
16 ÷ & ⁑ in ira tua defecimus.
† 17 Anni nostri sicut aranea meditabuntur.
18 dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni:

Vu 2 † 19 si

quæso, convertas hominem in humilem abjectamque miseriam, citius eum redigens in minutissimum pulverem in sepulchro: 5 *qui & dixisti:* Convertimini & semper ad me confugite o filii Adam. 6 *Ne ergo hominem ita deprimas & conteras; nam mille anni coram oculis tuis sunt sicut dies hesterna quæ jam pertransiit, & sicut una paucarum horarum nocturna vigilia ex excubiis, quas vicissim noctu custodes vigiles agunt.* 7 *Sicut ea quæ pro nihilo habentur & nihili æstimantur, sic eorum anni erunt:* 8 *& sicut herba quæ mane cito transeat in florem;* 9 *& eodem ipso mane cito floreat, & a florido statu transeat;* 10 *& ad ejusdem diei vesperam cito cadat in terram, & obdurescat & arida fiat; sic nimirum brevissimo tempore homo ab ortu transit ad floridam & vigentem ætatem; tum moritur, ejusque cadaver obduratur & fit aridum in sepulchro.* 11 *Defecimus enim & sic consumpti sumus per justam iram tuam propter peccata nostra:* 12 *& per indignationem tuam timore illo mortis conturbati sumus.* 13 *iniquitates namque nostras ante conspectum tuum posuisti ne traderes eas oblivioni, sed punires:* 14 *& sæculum nostrum & vitæ nostræ curriculum una cum suis negligentiis & erroribus expositum est in lucem vultus tui contemplantis omnia.* 15 *omnes enim dies vitæ nostræ transierunt & defecerunt:* 16 *& nos pariter defecimus & consumpti sumus per iram tuam.* 17 *Anni vitæ nostræ laboriosi & inutiles, recte considerabuntur & reputabuntur sicut tela araneæ, quæ se eviscerat dum inutilem telam facit.* 18 *porro dies annorum nostrorum quibus vivimus, secundum communem naturæ cursum*

anni

(1) *Vat. 341, & 342, & Oxon. Ed. facta* ℣. *distinctione:*
6 quoniam mille anni ante oculos tuos,
7 tamquam dies hesterna quæ præteriit, & custodia in nocte.

(2) *Obeli signum illic retinent Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

† 19 ſi autem in potentatibus, octoginta anni:
20 & amplius eorum labor & dolor:
† 21 quoniam ſupervenit manſuetudo, & corripiemur.
† 22 Quis novit poteſtatem iræ tuæ?
23 & præ timore tuo, iram tuam dinumerare?

℣. 24. Ita cod. Alexandrinus & Apollinarius in Vatic. conjungitur præcedenti ℣.

† 24 Dexteram tuam ſic notam fac:
25 & eruditos corde in ſapientia.
† 26 Convertere Domine, uſquequò?
27 & deprecabilis eſto ſuper ſervos tuos.
† 28 Repleti ſumus mane miſericordia tua:
29 & [1] exſultavimus & delectati ſumus
30 omnibus diebus noſtris:

℣. 31. Ita cod. Alexandrinus.

† 31 lætati ÷ ſumus ⁝
32 pro diebus quibus nos humiliaſti;
33 annis, quibus vidimus mala.
† 34 Reſpice in ſervos tuos & in opera tua;
35 & dirige filios eorum.

† 36 & ſit

anni ſunt ſeptuaginta: 19 ſi autem multum, in potentioribus & valentioribus corporum conſtitutionibus ſunt octoginta: 20 & quod amplius annorum eſt, immo plurimum eorum cum labore tranſigitur ac dolore. 21 nam cum nobis ſupervenerit frigens, manſueta & placida ſenectus, tunc ut tardius & inevitabili pœna mortis caſtigabimur, & hinc avolabimus. 22 Quis noſcit vim & fortitudinem iræ tuæ? 23 & quis præ timore tui & ſecundum quod timendus es, noſcit metiri ac comprehendere iram tuam, ejuſque effecta enumerare? 24 Ergo in hac ſic miſera conditione noſtra oſtende nobis dexteram potentiæ tuæ: 25 & oſtende exhibe & fac homines eruditos animo in cæleſti ſapientia, rerumque divinarum & humanarum vera rectaque ſcientia. 26 Convertere Domine ad nos benignus; nam uſquequo iratus eris? 27 & deprecabilis & exorabilis eſto ſuper ſervos tuos. 28 Fac quæſo ut tibi vere dicere poſſimus, quod repleti ſumus mane & citiſſime miſericordia tua; 29 & exſultanter te laudavimus atque lætati ſumus 30 cunctis diebus vitæ noſtræ: 31 & quod e contrario lætati ſumus 32 pro portione & ratione illorum dierum, quibus nos humiliaſti & afflixiſti, 33 & pro portione & ratione illorum annorum, quibus plura mala ſumus experti. 34 Reſpice oculo benigno in ſervos tuos, qui & opera ſunt manuum tuarum: 35 & recta via dirige filios eorumdem ſervorum tuorum.

(1) *Cod. B. 6. Orat.* & exaltavimus: *tum paullo infra:* in omnibus diebus noſtris. *Citra obelum ℣. 31 omittit Cod. S. Pauli & ℣℣. 30, & 31 unico exhibentur in Vatic. 341, & 342, atque Oxon. Ed. ℣℣. autem 32, & 33 unico exprimuntur a Vat. iiſdem 341 & 342, a quibus ſimili modo ſimul uniuntur & ℣℣. 34 atque 35.*

† 36 & ſit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper nos :
37 & opera manuum noſtrarum dirige ſuper nos :
38 ※ & opus manuum noſtrarum dirige : — ℣. 38. Ita cod. Alexandrinus.

tuorum. 36 ſitque ſplendor & gratia tua Domini Dei noſtri erga nos : 37 & in nobis opera manuum noſtrarum ad certam voluntatis tuæ normam dirige : 38 opus, inquam, manuum noſtrarum ad te tu dirige firmiſſime.

ORATIONES.

1 LUciflui ſideris ſator omnipotens Deus, qui novam mundo lucem fugata nocte reſtituis, ſatia nos (1) quæſumus renitente miſericordia tua, ut omnes peccatorum obſcuritates, te inluminante, pellamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 CUſtodi nos Domine a generatione in progeniem : nec cum præſenti volvamur ſæculo, qui tuo jam inhæſimus fundamento ; ſed miſeriarum noſtrarum conſolator exſurge, & proventu lætitiæ mœrores noſtros abſterge. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*] Brev. Mozarab. fol. 85.

3 SIT ſplendor tuus, Domine, ſuper nos, & noſtrarum opera manuum tu dirige, tu concede, atque in ſervos tuos propitius reſpice, & luce tua bonorum in nos operum germina dirige. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 126.

4 ESto refugium noſtrum Domine, plebemque tuam patrio gubernaculo rege ; (2) ac ſicut ſæcula patrum tua ſenſerunt remedia, ita noſtra in ſe tua intelligant beneficia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 59. 145.

5 ROgamus te Domine Salvator noſter, ut ſplendor tuus luceat in cordibus noſtris, ut ejicias a nobis tenebrarum impugnationes & ſordidas cogitationes ; & omnia peccata propellas de cordibus noſtris, ut illumines noſtras tenebras, ut fugiant tenebræ ; & habitet ſplendor lucis in cordibus noſtris. Cui ſit gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XC.

÷ *Laus Cantici David* :

Beda.

Laus Cantici, divina laudatio ; *David*, ipſe propheta debet intelligi. Hunc hymnum dæmonibus pia confidentia ſemper opponimus, ut a nobis potius inde vincantur ; unde * contra creatorem ſuum doloſe aliqua tentarunt. * Matth. IV. 6.

In

(1) *MS.* quæſumus miſericordia tua reſpiciente te, ut omnes ... te illuminante pellantur.

(2) *B. fol.* 145, ac ſicut a ſæculis patrum tua ſenſerunt remedia, ita noſtra in ſæcula tua intelligant beneficia &c.

In prima parte Psalmista profitetur omnem [1] fidelissimum divina protectione vallari: *Qui habitat in adjutorio*. Secunda, laudem Christo decantat: *Cadent a latere tuo mille*. Tertia, verba sunt Patris ad omnem fidelem, quem in se devotissime sperare cognoscit; & in mundo isto defensionem, & in futuro illi præmia compromittens: *Quoniam in me speravit, liberabo eum*.

Quotidie ad Completorium. *Eusebius Cæsariensis*. Victoria Christi & omnis qui per eum perficitur. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 QUI HABITAT IN ADJUTORIO ALTISSIMI;
2 in protectione Dei ÷ cæli ⁝ commorabitur:
† 3 dicet Domino, [2] *Susceptor meus ÷ es tu* ⁝
4 *& refugium meum. Deus meus sperabo in eum:*
℣. 5. Psal. CXXIII. 7. † 5 *quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium,*
6 *& a verbo aspero.*
† 7 Scapulis [3] suis obumbrabit tibi:
8 & sub pennis ejus sperabis.
† 9 Scuto circumdabit te veritas ejus:

10 non

Laus Cantici inspirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Qui pro sua veluti habitatione continua habuerit auxilium & tutelam Dei excelsi;* 2 *& sub protectione Dei creatoris cæli fuerit commoratus;* 3 *hic merito ei dicet*: Tu es mei defensor, 4 meumque refugium, ad quem in omni pressura confugio: & Deus meus, in quem semper sperabo. 5 nam ipse Deus me liberavit ac liberabit de occulto laqueo inimicorum meorum, in modum venatorum me insidiose quærentium ut interficiant, 6 & de omni re turbulenta & aspera & noxia. 7 *O homo qui degis sub tutela & protectione Dei, ipse Deus sub suismet veluti humeris & inter suas axillas te obteget*. 8 *& tu sub alis ejus tuto sperabis*. 9 *Veritas & fidelitas promissorum ejus veluti scuto quodam undique te circum-* dabit

* Pro victoria Ezechiæ de Assyriis cantatur. Aliter, legendum ad Evangelium Marci, ubi tentatur Christus. *Vox Ecclesiæ ad Dominum*.

Psalt. Syr. Davidis, de Ezechia rege, quod appellandus erat filius Davidis: spiritualiter autem dicitur victoria Christi, & omnis, qui cum eo perficitur.

Psalt. Arab. num. Vers. xxxiv.

S. Hieron. Iste Psalmus non habet titulum (in hebræo), eo quod de capite vel membris canatur. Caput in cælo, membra in terra, & proprie intelligitur de jejunio, & illa tentatione eremi. Prævidebat Propheta quod venturus erat Christus in carne ut tentaretur a diabolo.

(1) *MS. ibi*, fidelem *&c.*

(2) *Vat. 341, 342. atque Grabeus ita scribunt.*

3 Dicet Domino: susceptor meus es tu, & refugium meum.

4 Deus meus sperabo in eum.

(3) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, in scapulis *addita* in *præpositione, quam asterisco augeri alias monuimus.*

10 non timebis a timore nocturno, ℣. 10. Proverb. III. 24.
† 11 a ſagitta volante in die,
12 a negotio perambulante in tenebris,
13 ab incurſu, & dæmonio meridiano.
† 14 Cadent a latere tuo mille, [1]
15 & decem millia, a dextris tuis:
16 ad te autem non appropinquabit.
† 17 Verumtamen oculis tuis conſiderabis;
18 & retributionem peccatorum videbis: ℣. 18. Pſal. XXXVI. 34.
† 19 *Quoniam tu es Domine ſpes mea.*
20 altiſſimum poſuiſti refugium tuum.
† 21 Non [2] accedet ad te malum:
22 & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo:
† 23 quoniam Angelis ſuis [3] mandavit de te, ℣. 23. Matth. V. 6. Lucæ IV. 10.
24 ut [4] cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
† 25 in manibus portabunt te;
26 ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. ℣. 26. Job V. 23.
† 27 Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis: ℣. 27. Job V. 22.
28 ÷ & : conculcabis leonem & draconem.
† 29 QUONIAM IN ME SPERAVIT, [5] liberabo eum. DEUS.

30 pro-

dabit ac proteget: 10 *& ſic non timebis a terriculo noctu,* 11 *nec a ſagitta ejaculata & volante interdiu,* 12 *nec a quavis re terriſona ambulante in tenebris, teque terrefaciente,* 13 *nec a quovis occurſu malo & ruina, nec a dæmonio meridiano, manifeſte aperteque nocente veluti ſub meridiano Sole.* 14 *Ex adverſariis tuis cadent mille a latere tuo ſiniſtro;* 15 *& decem millia cadent a dextris tuis:* 16 *ad te autem ullus e tanto numero & ulla adverſitas non appropinquabit.* 17 *Verum etiam oculis tuis conſiderabis;* 18 *& videbis retributionem condignam peccatorum & ultionem:* 19 *dixiſti enim,* Tu Domine es ſpes mea, in quo omnem poſui ſpem meam: 20 *ipſumque Deum altiſſimum habuiſti pro tuo refugio.* 21 *Non accedet ad te malum citra providentiam Dei;* 22 *& quodvis flagellum non appropinquabit habitaculo tuo:* 23 *quia Angelis ſuis mandavit ſemperque mandabit curam tui,* 24 *ut te cuſtodiant in omnibus viis tuis.* 25 *qui Angeli ſuis te manibus ſuſtollent atque geſtabunt,* 26 *ne forte ad lapidem impingat pes tuus.* 27 *Super aſpidem & baſiliſcum & venenatas beſtias innocue calcabis & ambulabis:* 28 *leonem ac draconem ceteraſque feras & immanes belluas conculcabis illæſus.* 29 DEUS. *Quandoquidem iſte*

homo

(1) ℣℣. 14 & 15 *unicum conſtituunt in Vat.* 341, & 342, & *apud Grabeum.*

(2) *Cod. B. 6. Crat.* non accedent ad te mala.

(3) *Idem B. 6.* mandabit.

(4) *Cod. S. Pauli,* ut cuſtodiam.

(5) *Idem MS. S. Pauli addita copula* & liberabo eum.

30 protegam eum quoniam cognovit nomen meum.

Ψ. 15. Psal. XLIX. 15. † 31 Clamabit [1] ÷ ad : me, & ego exaudiam eum:

32 cum ipso sum in tribulatione:

33 eripiam eum, & glorificabo eum.

† 34 longitudine dierum replebo eum:

35 & ostendam illi salutare meum.

homo in me speravit mihique adhæsit; etiam ego liberabo eum a malo; 30 meaque defensione tegam eum, agnovit enim divinum numen meum. 31 Me invocabit, & ego exaudiam illum: 32 eique ego adsum in quavis tribulatione: 33 & inde eximam eum & gloriosum reddam eum. 34 longitudine dierum, vitaque longæva implebo eum: 35 & tandem exhibebo ei illam, quam ego do salutem in vita sempiterna atque beata.

ORATIONES.

MSS. 1 PRæsta nobis Domine, per invocationem nominis tui, aspidis & basilisci lethalia venena calcare, ut ostenso nobis Salutari tuo, adversus insidias inimici, spiritualis clypei umbraculo muniamur. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

SERO ANTE CUBITUM.

Ex Horologio Græcorum in Apodipno. 2 DOmine Domine, qui nos liberasti ab omni sagitta volante in die, libera nos quoque ab omni negotio perambulante in tenebris: dignare nos autem & hujus noctis curriculum sine culpa pertransire ac sine tentatione malorum: & libera nos ab omni perturbatione atque formidine, quæ ex diabolo nobis adnascitur. Beneplacito ac benignitate unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es una cum sanctissimo & bono & vivifico Spiritu tuo, nunc & semper & in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCI.

Psalmus Cantici. In die Sabbati.

Beda.

Sensus mysticus. *Psalmus* significat opera spiritualia, quæ sursum tendunt ad Dominum: in his semper *cantare*, idest, Domino adjutori gratias agere debemus. *Dies* autem *Sabbati*, *Requies* interpretatur, per quam commonemur ab omni prava actione cessare; & futuram pariter *requiem* certissima devotione sperare. Arnobius ita dicit: *Die Sabbati inimici Domini pereunt, ut die Dominica amici Domini gratulentur: Sabbato enim jacet Dominus in sepulchro mortuus, & die Dominica adoratur inter Angelos vivus. In hac re nimis [2] profundæ factæ sunt cogitationes ejus; quas vir insipiens non cognoscit.*

Primo

(1) *Sine obelo locus ille occurrit in Codd. Orat. B.6., & S. Pauli, quorum postremus omittit & proximum pronomen* ego *vocem* exaudiam *praeuntem. Tum Oxon. Ed. unico Ψ. repræsentat ΨΨ. 32, & 33.*

(2) *MS. ibi*, nimis profundæ sunt cogitationes.

Primo ingressu Ecclesia loquitur, bonum esse commemorans laudes Domini dicere; quod insipientem & irreligiosum profitetur ignorare: *Bonum est confiteri Domino*. Secundo, peccatores sicut fœnum velociter asserit esse perituros: *Cum exorti fuerint peccatores*, & reliqua. Tertio, dicit justos florere ut palmam, crescere autem ut cedros Libani; ut & pertinaces metus corrigat, & devotos felix promissio sustollat: *Justus ut palma florebit*.

Eusebius Cæsariensis. De requie illa quæ secundùm Deum est. * *Sabbato ad Matutinū*.

Psalmus ad laudandum Deum.

1 BONUM EST CONFITERI DOMINO, Propheta.
2 & psallere nomini tuo Altissime: ỹ. 1. Ps. CXLVI. 1.
† 3 ad annunciandum mane misericordiam tuam, [1] & veritatem tuam per noctem,
† 4 in decachordo psalterio cum cantico in cithara.
† 5 Quia delectasti me Domine in factura tua:
6 ÷ & ∶ in operibus manuum tuarum exsultabo.
† 7 Quam magnificata sunt opera tua Domine!
8 nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. ỹ. 8. Psal. XXXIX. 6. Rom. XI. 33.
† 9 Vir insipiens non cognoscet; [2]

Psalmus instrumento musico inchoante, & cantu vocis subsequente decantandus. Die Sabbati dicendus.

PROPHETA. 1 *Æquum & bonum ac salutare est tibi Domine fateri laudes tuas, 2 & canere ad honorem nominis tui o Altissime: 3 ut annunciemus & prædicemus primo mane misericordiam erga nos tuam, & annunciemus veritatem promissorum tuorum etiam noctu, 4 adjuncto musico instrumento decem chordarum & psalterio, cum suavi cantu, & citharæ sono. 5 Quoniam tu me Domine lætificasti opere & fabrica mundi a te facta: 6 idcirco & ego ex operibus manuum tuarum exsultanter te laudabo. 7 O quam magna & quam magnifice facta sunt opera tua Domine! 8 & o quam valde profunda & imperscrutabilia sunt consilia providentiæ tuæ, quibus mundum gubernas! 9 Vir insipiens non cognoscet hæc tam magnifica opera & profunda consilia & judicia Dei;*

* Assyriis sub Ezechia victis multi gratias agunt. Aliter, *Vox Ecclesiæ*.
Psalt. Syr. Anonymus de ministerio Sacerdotum, & de sacrificiis eorum matutinis. Prædicit etiam quietem in Deo. Vers. XXXII.
Psalt. Arab. num. Vers. XXIX.

(1) *ỹ. 3 in duos partitur in Vat. 341, & 342. sicut & apud Grabeum:*
3 ad annunciandum mane misericordiam tuam,
4 & veritatem tuam per noctem.
(2) *Unico versu legimus in Vat. 341, & 342. ỹỹ. 9 & 10; qui MSS. deinde cum Oxon. Ed. prosequuntur:*
11 Cum exorti fuerint peccatores sicut fœnum,
12 & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

10 & ſtultus non intelliget hæc :
† 11 cum exorti fuerint peccatores ſicut fœnum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem ;
† 12 ut intereant in ſæculum ÷ ſæculi ⁏
13 Tu autem altiſſimus in æternum Domine.
† 14 ※ Quoniam ecce inimici tui Domine ⁏ [1] quoniam ecce inimici tui peribunt :
15 & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem.
† 16 & exaltabitur ſicut unicornis cornu meum :
17 & ſenectus mea in miſericordia uberi.
† 18 Et deſpexit oculus meus inimicos meos :
19 ÷ & ⁏ in inſurgentibus in me [2]
20 malignantibus audiet auris mea.
† 21 Juſtus ut palma florebit :
22 ſicut [3] cedrus Libani multiplicabitur.
† 23 plantati in domo Domini,
24 in atriis domus Dei noſtri florebunt.
† 25 adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi : 26 &

℣. 14. Ita Cod. Alexandrinus.

Dei ; 10 & ſtultus non intelliget hæc , 11 nempe quod cum peccatores exorti fuerint & germinaverint quaſi herba , quæ ſtatim creſcit & ſtatim areſcit ; & omnes qui quod iniquum eſt faciunt , apparuerint florentes in mundo breviſſimo tempore : 12 tum fiet ut conterantur & intereant in omnia ſæcula . 13 Tu autem excelſus es in æternum o Domine . 14 Nam ecce inimici hi tui Domine , ecce , inquam , inimici hi tui peribunt ; 15 & diſſipabuntur omnes , qui quod iniquum eſt faciunt , 16 meum vero robur a te exaltabitur ut elevatum & forte cornu monocerotis : 17 & ſenectus mea exaltabitur pingui oleo uberis miſericordiæ tuæ . 18 Hinc & deſpexit atque deſpiciet oculus meus inimicos meos mox perituros : 19 & de his qui conſurgunt adverſum me , 20 maligne operantibus audiet tandem auris mea jam periiſſe . 21 Juſtus non ut fœnum ſed ut palma ſemper virens , ita florebit : 22 & veluti cedrus , quæ in monte Libano ad proceritatem maximam adoleſcit , ita multum creſcet . 23 Ejuſmodi juſti homines plantati in domo Domini , 24 ibi in atriis Dei noſtri florebunt : 25 & ibi

(1) *Iidem MSS. Vat. facta rurſum diſtictione.*
14 quoniam ecce inimici tui Domine,
15 quoniam ecce inimici tui peribunt.

(2) ℣℣. 19 *&* 20 *unico exhibentur in Vat.* 341, 342, *& a Grabeo. Ad hac vocem* malignantibus 20 ℣. *prorſus omittit MS. Orat. B. 6.*

(3) *Idem MS. B. 6.* ut cedrus : *tum paullo inferius* ℣. 24. in atriis Dei noſtri *&c. omiſſa voce* Domus *&c. Praterea a* ℣. 25 *Oxon. Ed. habet :*
25 adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi, & bene patientes erunt, ut annuncient,
26 quoniam rectus Dominus Deus noſter.
At Vat. 341, *&* 342.
26 & bene patientes erunt ut annuncient,
27 quoniam rectus Dominus Deus noſter.

26 & bene patientes erunt ,
† 27 ut annuncient * quoniam rectus Dominus Deus noster ;
28 & non est iniquitas in eo. *v. 3. Deut. XXXII. 4.*

ibi adhuc amplius multiplicabuntur & fructificabunt in senectute pingui & uberi atque vegeta ; 26 & bene affecti ac bene valentes erunt , 27 ad annunciandum semper ac prædicandum quod rectus sit Dominus Deus noster , 28 & quod in eo non sit iniquitas ulla .

ORATIONES.

1 EXsultatio æterna Sanctorum , Deus , qui justos diversis bonorum refectos impendiis , florere in palmiferis atriis immarcescibiliter facis , quæsumus ut remissis molibus delictorum , eorum nobis societatem dignanter impertias . Per Dominum nostrum . MSS.

2 BOnum est nos tibi Domino confiteri , tuoque altissimo nomini psallere , ut nos & confessio a periculis eruat , & psallendi industria coram te gratiores exhibeat . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 118. 147.

3 SAncti , Domine (Julianus & Socii ejus) ut palma in conspectu tuo florent , plantati radicatique assistunt tuis in atriis sanctis , qui in martyrii certamine constituti acquisierunt de supplicio palmam victoriæ ; & de morte in domo tua perpetuam gloriam : oramus ergo inclite Deus ut eorum inlustribus meritis , nobis ob facinora peccatorum veniam condonare digneris . ℟ *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 131. *De SS. Martyribus .*

4 ORamus te Domine ut quæ audivimus opere compleamus , & verba vertamus in opera , ut qui hic plantati sumus in domo tua , in atrio Christi floreamus . Cui sit gloria in sæcula sæculorum . *Amen* . Comment. hujus Psalm. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XCII.

÷ *Laus cantici ipsi David . In die ante Sabbatum , quando fundata est terra :*

Beda .

Canticum ad laudem Divinitatis ; *Ipsi David* ad Christum convenienter aptatur . Quæritur autem quomodo *in die ante Sabbatum* , id est sexta feria *terram* dicat *fundatam* , cum legatur in Genesi tertio die aridam apparuisse ? sed hic *terram* , hominem debemus accipere , cui dicitur ; *Terra es , & in terram ibis* . Qui sicut a Creatore Deo sexta die factus est , ita & sexta ætate sæculi ab eodem Deo ex semine David a Creatore fundatus est : tunc enim *terra fundata est* , quando in eo humani generis * firmata est credulitas ; & ideo *Laus* sanctæ Incarnationis ejus , psalmi illius contextione cantatur . *Sensus mysticus.* * *al.* formata .

Primus locus est a pulchritudine ipsius , *Dominus regnavit* & reliqua . Deinde a fortitudine : [*Induit Dominus fortitudinem* :] Tertio , ab operi-

 bus :

bus : [*Etenim firmavit orbem terræ* .] Quarto, a potestate : [*Parata sedes tua* .] Quinto , alaudibus universitatis : [*Elevaverunt flumina* .] Sexto, a veritate dictorum : [*Testimonia tua* .] Postremo , a laude ipsius domus , quam decet æterna exsultatione gaudere . [*Domum tuam* .] Quidam codices habent ; *In die ante Sabbatum quo inhabitata est terra* : quod historiæ magis congruere videtur , quia prius quidem *terra fundata* , sed *sexta Sabbati* est animalium gregibus atque ipsius hominis *inhabitatione* perfecta : quo etiam die Dominus hominem paradiso , [in] quo in principio constituerat , per lignum Crucis restituit ; *Hodie* , inquit , *mecum eris in paradiso* .

Dominica ad Matutinum .

Eusebius Cæsariensis . Hymnus regni Christi super primo ejus adventu . *

Psalmus ad laudandum Deum .

Propheta .

V. 1. Psal. XCV. 10. XCVI. 1. XCVIII. 1. CIII. 1.

1 DOMINUS REGNAVIT , DECOREM INDUTUS EST :
2 indutus est [1] Dominus fortitudinem , & præcinxit se :
† 3 etenim firmavit orbem ÷ terræ : qui non commovebitur :
V. 4. Psal. XLIV. 7. † 4 Parata sedes tua ex tunc :
5 a sæculo tu es .
† 6 Elevaverunt flumina Domine :
7 elevaverunt flumina vocem suam :
V. 8. Ita cod. Alexandrinus. † 8 ※ elevaverunt flumina fluctus suos : [2] † 9 a

Laus cantici inspirata Davidi . Cantanda in die ante Sabbatum, id est, feria sexta, qua die stabiliter habitata fuit terra, conditis ipsa die Adamo & Eva.

PROPHETA . 1 *Dominus proprio jure in toto mundo regnavit & regnat : decoraque gloria ceu vestimento indutus est . 2 indutus est Dominus , inquam , omnipotenti fortitudine , eaque se quodammodo accinxit : 3 ipse namque totum hunc orbem terræ firmum fecit , qui numquam suo loco movebitur . 4 Firmiter apparatum est solium regni tui supra mundum totum Domine ab ipso exordio creationis : 5 & ab æterno tu es Deus . 6 Sustulerunt , flumina Domine , 7 sustulerunt , inquam , flumina sonitum & strepitum suum ; 8 sustulerunt mira-*

* Reditum de Babylone prædicens solito narrationis schemate carmen exornat , quo divina latius commendentur & explicentur auxilia . Quod ait in titulo , quoniam inhabitata est terra , significat captivitate laxata . Verum notandum , quia & iste , & præcedens Psalmus apud Hebræos anepigraphus est , id est , inscriptione carens .

Psalt. Syr. Davidis de ministerio Domini . Vers. xiv.

Psalt. Arab. Davidis , Dixit eum die Sabbati pro encomio quando quievit terra . Vers. xiii.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ , virtutem , atque magnificentiam Domini decantantis .

(1) *Vocem* Dominus *illic obelo notat B. 6.*

(2) *Vat.* 341 & 342.

8 elevaverunt flumina fluctus suos a vocibus aquarum multarum ,
9 mirabiles elationes maris
10 mirabilis in altis Dominus .

Grabeus vero .

9 a vocibus aquarum multarum
10 mirabiles elationes maris :
11 mirabilis in altis Dominus .

† 9 a vocibus aquarum multarum * mirabiles elationes maris :
10 mirabilis in altis Dominus .
† 11 Testimonia tua credibilia facta sunt nimis :
12 domum tuam decet sanctitudo, Domine, [1] in longitudinem dierum .

mirabiliter flumina sonoros fluctus suos : 9 & propter voces & strepitus multarum aquarum, grandes sunt & admirabiles tumidi illi & elevati fluctus maris : 10 sed in mirabilibus operibus creatis admirabilis apparet Dominus Creator eorum, qui in excelsis habitat . 11 Hæc omnia creata quæ præclarum nobis dant testimonium potentiæ & divinitatis tuæ, fide digna facta sunt valde : & maxime valde digna facta sunt oracula tua illa verissima, quibus revelasti & testificatus es te esse mundi creatorem atque rectorem . 12 domum igitur tuam Domine decet sanctitas in longitudinem dierum, ut in ea te semper sancte colamus .

ORATIONES.

1 DOmine [2] omnipotens, qui Paterna præcinctus virtute, cælum, mare, terramque locasti, exaudi supplices tuos, & da credulitatem in testimoniis tuis ; indue nos fortitudine & decora sanctificatione . Qui cum eodem Deo Patre & Spiritu sancto vivis *&c.* MSS.

2 TEstimoniorum tuorum Domine efficiamur hæredes, quæ nobis facta sunt credibilia, sint nostræ meditationi assidua, ut sunt fidei veritate sincera ; atque ita nostro consummentur opere, sicut proferuntur ex ore, regant consolatione mœrentes ; ac promptiores ad te faciant auditores . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 213.

3 MIrabilia sunt testimonia tua Domine Deus, quibus Unigenitus Filius tuus regnat universæ terræ ; præsta ergo nobis, ut qui revelata facie gloriam ejus speculamur, a dextris ejus in judicio conlocemur . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 231.

4 TEstimonia tua Domine, quæ nobis facta sunt credibilia, sint nostræ meditationi assidua, ut sunt fidei veritate sincera ; atque ita nostro consummentur opere, sicut proferuntur ex ore ; regant consolatione mœrentes, ac promptiores efficiant . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c,* fol. 232.

5 DOmine qui fortitudine indueris, & virtute præcingeris, paratos nos fac ante sedem majestatis tuæ, ut ex tunc & a sæculo tuum nomen magnificemus ; ac propitiare in terris digneris, qui es mirabilis in excelsis . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 237.

6 Domi-

(1) *Oxon. Ed. facta rursus distinctione* : 12 domum tuam decet sanctitudo, Domine, 13 in longitudinem dierum .

(2) *MS*, Domine Deus omnipotens .

fol. 24. 6 DOmine, cujus est regnum potentia terribile, & præcinctum virtute, quem flumina doctorum elevatis vocibus laudant, & mirabilia maris concelebrant, excita potentiam tuam & brachii tui terribilem fortitudinem, quæ conterat jugum nostræ servitutis, miserorum colla prementis; nostrasque fatigatas confortet manus, debilia roboret genua; convalescere pusillanimes faciat: nec ultra sit quod timeamus ex inimico, quia propter salvationem nostram venire credimus nostrum piissimum redemptorem. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.]

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. 7 IN Ecclesia tua Domine, quam exhibuisti tibi non habentem maculam aut rugam, nos digneris mundos ac splendidos custodire; nec polluere Baptismi gratiam, per quod in te renati sumus ad vitam. Quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCIII.

÷ *Psalmus ipsi David. Quarta Sabbati*:

Beda.

Sensus mysticus. *Quarta Sabbati*, est a *Sabbato quarta feria*: qua die Dominus luminaria cæli creavit. Hoc aptandum est sanctis viris cælesti in terra conversatione lucentibus, de quibus est psalmus iste dicturus.

Respiciens Propheta insipientium corda turbari, quasi Deo mortalia non curante, quando impios prosperari, & justos [1] cernebant affligi; in prima parte Dominum rogat ut retribuat superbis, per quos mundum tali æstimatione cognoverat esse vitiatum: *Deus ultionum Dominus*. Secunda, ipsos increpat, qui stulta blasphemia Deum putant humana non videre, dum ipse creaturis suis intelligentiam præstet & sensum; beatum deputans illum qui mundi felicitate calcata, in divina reverentia perseverat: *Intelligite insipientes* & reliqua. Tertia, ad eorum animos invitandos, sibi dicit Dominum [2] fuisse refugium, & futurum vindicem fore peccantium: *Quis consurget mihi adversus malignantes*?

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. De persecutionibus contra Ecclesiam. *

Psal-

* Enumeratis malis, quæ victor Chaldæus ingessit adjungitur oratio victi, capti, & transmigrati populi. Aliter, *Vox Ecclesiæ de Judæis ad Dominum*.

Psalt. Syr. Davidis. De Cœtu Corah & Dathan & Abiron. Spiritualiter vero de persecutione adversus Ecclesiam. Vers. XLVII.

Psalt. Arab. num. Vers. XLV.

(1) *Idem MS.* cernit.

(2) *Idem rursus*, Dominum esse refugium & futurum vindicem peccantium.

Psalmus ad precandum.

1 DEUS ULTIONUM DOMINUS, [1] DEUS ULTIONUM LIBERE EGIT. Propheta.
† 2 Exaltare qui judicas terram: ℣. 2. Psalm. VII. 7. LVI. 6.
3 redde retributionem superbis.
† 4 Usquequo peccatores, Domine,
5 usquequo peccatores gloriabuntur?
† 6 effabuntur [2] ÷ & : loquentur iniquitatem? ℣. 6. Judæ 15.
7 ※ loquentur : omnes qui operantur injustitiam?
† 8 Populum tuum Domine humiliaverunt:
9 & hæreditatem tuam vexaverunt.
† 10 viduam & advenam interfecerunt:
11 & pupillos occiderunt.
† 12 & dixerunt; *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob.* ℣. 12.
† 13 Intelligite insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Psalm. IX. 11. 13.
† 14 Qui plantavit aurem, non audiet? ℣. 14. Exod. IV. 11.

15 aut

Psalmus Davidi inspiratus. Decantandus quarta feria, quæ est quarta dies post Sabbatum.

PROPHETA. 1 *Deus scelerum ultor, Deus scelerum ultor, inquam, libere palamque egit in ulciscendis injuriis suorum nemine prohibente.* 2 *Excelsum te esse ostende o judex terræ:* 3 *& condignam redde retributionem superbis hisce infidelibus qui nos conculcant.* 4 *Quousque peccatores o Domine:* 5 *quousque peccatores gloriabuntur exsultantes de felicitate sua?* 6 *quousque effutient & loquentur quod iniquum est?* 7 *quousque inquam, sic loquentur omnes qui operibus suis tuam legem transgrediuntur?* 8 *Ecce Domine populum hunc tuum in humilem contemptamque conditionem abjecerunt:* 9 *nosque, quos peculiari & veluti hæreditario possides, multis malis afflixerunt.* 10 *viduam & advenam humano auxilio destitutos interfecerunt:* 11 *& pupillos paterna defensione orbatos occiderunt.* 12 *& dixerunt,* Non videbit nos Dominus: neque nos intelliget & cognoscet Deus, in quem Jacobi natio credit. 13 *Quin potius vos nunc intelligite o insipientes in populo; & vos stulti aliquando discite & recte prudenterque sapite.* 14 *Anne qui ingenuit vobis*

(1) *Vat. 341, & 342, & Grabeus.*
1 Deus ultionum Dominus,
2 Deus ultionum libere egit.

(2) *Ejus loci copulam sine obelo occurrit in MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli. Praeterea paullo inferius ℣℣. 8 & 9. unico scribuntur in Vat. 341 & 342. sicut & insequentes illico ℣℣. 10 & 11. unico itidem ℣. ab iisdem MSS. exhibentur.*

A ℣. vero 12 illi MSS. ita partiuntur cum Grabeo:
12 & dixerunt; non videbit Dominus,
13 nec intelliget Deus Jacob.
14 intelligite insipientes in populo,
15 & stulti aliquando sapite.

15 aut qui finxit oculum, non considerat?
† 16 qui corripit gentes, non arguet?
17 qui docet hominem scientiam?
† 18 Dominus scit cogitationes hominum quoniam vanæ sunt.
† 19 Beatus homo quem ÷ tu ⁝ erudieris Domine;
20 & de lege tua docueris eum:
† 21 ut mitiges [1] ei a diebus malis;
22 donec fodiatur peccatori fovea.
† 23 Quia non repellet Dominus plebem suam;
24 & hæreditatem suam non derelinquet:
† 25 quoadusque justitia [2] convertatur in judicium:
26 & qui juxta illam, omnes qui recto sunt corde.
÷ *DIAPSALMA*⁝
† 27 Quis consurget mihi adversus malignantes?
28 ÷ aut ⁝ quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?
† 29 Nisi quia Dominus adjuvit me;
30 paulo minus [3] habitasset in inferno anima mea.
† 31 si

bis aurem, vos non audiet? 15 an vero qui formavit vobis oculum, vos non
videbit, & non considerabit? 16 anne qui gentes omnes flagello correptionis
erudit ut peccata devitent, peccata vestra non redarguet & non castigabit?
17 an qui docet hominem scientiam, vos vestraque ignorabit? 18 Cognoscit
profecto Dominus etiam cogitationes ipsas hominum quod vanæ sint. 19 Felix
& beatus homo ille quem tu ipse erudieris Domine: 20 & quem tu docueris de
rebus divinis & bonis moribus revelatis in lege tua; 21 ut ea institutione edo-
ctum, patientem facias eum & mitem in diebus malis & afflictionis, 22 dum
interim peccatori fodiatur fovea, & demum tandem infodiatur inferno.
23 Nam profecto a sua protectione non abjiciet Dominus populum suum; 24 &
quos sibi in hæreditatem assumpsit; non deseret; 25 quoadusque ejusdem Dei
justitia sæpe occulta, vertatur in apertum manifestumque judicium; 26 &
quoadusque juxta illam justitiam fuerint, eique adhæserint omnes qui recto sunt
*corde. * 27 Quis consurget pro me adversus malignantes? 28 aut quis consi-*
stet mecum adversus eos qui operantur inique? 29 Nisi Dominus auxiliatus
fuisset mihi, 30 parum abfuisset quin jam habitasset in inferno anima mea.
31 Si

** Pausatio aut immutatio musicæ cãtilenæ inter psallendum.*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & mitiges ÷ ei ⁝ *Cod. S. Pauli*, ut mitiges ÷ ei ⁝ *Videsis Thomasium nostrum primo Psalterio ad locum præsentem.*

(2) *Cod. B. 6. Orat.* convertetur.

(3) *Cod. Orat. B. 6., & S. Pauli*, habitavit. *Tum Vat.* 341 & 342.

31 si dicebam: motus est pes meus:
32 misericordia tua Domine adjuvabat me.

Deinde una cum Oxon. Ed. distinguunt:
33 secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo,
34 consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.

† 31 si dicebam ; *Motus est pes meus* : misericordia tua Domine adjuvabat me .
† 32 Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo , consolationes tuæ lætificaverunt animam meam .
† 33 numquid adhaeret tibi sedes iniquitatis ,
34 qui fingis [1] laborem in præcepto ?
† 35 Captabunt in animam justi :
36 & sanguinem innocentem condemnabunt .
† 37 & factus est mihi Dominus in refugium ;
38 & Deus meus in adjutorium spei meæ .
† 39 & reddet illis iniquitatem ipsorum :
40 & in malitia eorum disperdet eos : [2]
41 ※ disperdet illos ∻ Dominus Deus noster .

31 *Si quando dicebam ,* Vacillavit pes meus : *misericordia tua Domine me adjuvabat & sustentabat .* 32 *Domine pro proportione multorum dolorum & anxiarum cogitationum animi mei tuæ me consolationes lætificaverunt & delectaverunt .* 33 *numquid enim iniquum est tibi solium & regimen* 34 *ut jubeas omnem nos subire laborem in præcepto tuo servando sine ulla prorsus retributione atque consolatione ?* 35 *Instar quidem aucupum capturam parabunt injusti adversus animam & vitam justi ut eum capiant & interficiant :* 36 *& sanguinem innoxium condemnabunt morte ut effundatur .* 37 *sed Dominus ut semper fuit ita semper mihi erit refugium ad quem confugio ;* 38 *& Deus meus semper fuit semperque adjutor erit spei meæ ; semperque mihi in se speranti auxiliabitur .* 39 *& e contrario reddet illis supplicia condigna iniquitati ipsorum ;* 40 *eosque propter malitiam ipsorum perire faciet ,* 41 *ipsos , inquam , Dominus Deus noster perire faciet summo æternoque supplicio .*

ORATIONES.

1 ERudi nos Domine benevolentia legis tuæ , & esto nobis in tribulatione refugium , qui homini prudenter insinuas scientiam ne delinquat . Per Dominum . MSS.

2 NON repellas Domine plebem quam mercatus es , nec derelinquas hæreditatem pro qua in Cruce adpensus es ; sed quousque justitia nunc occulta , manifesto clareat in judicio , pietate porrecta nos rege , & secundum multitudinem dolorum nostrorum , tua nos lætifica exhortatione , ut qui dolorem nunc fingis in præcepto , futuro requiem nobis concedas in sæculo . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 99. 145. 247

3 DA nobis Domine possibilitatis optabilem facultatem , quo valeamus & adversus malignantes consurgere , & malignantium sermonibus contraire ; ac sicut operantibus contra [te] iniquitatem parata est fovea ; fol. 1, o.

(1) *Cod. B. 6. Orat. illic scribit* dolorem *pro* laborem .

(2) ℣℣. *postremos* 40 & 41 *omissis quæ sub asterisco leguntur uno* ℣. *exhibent Vat.* 341 , & 342.

fovea; ita credentibus nobis præparetur in cæleſtibus regnis manſio glorioſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*.

fol. 101. *De Paſſione Domini*. 4 EXaltare Domine qui judicas terram; & qui ultionem reddis ſuperbis, pietatis medelam impertire redemptis; & ipſe præroga miſericordiam reis, qui pro nobis es Cruci adjudicatus ab impiis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*.]

PSALMUS XCIV.

÷ *Laus cantici ipſi David* :

Beda.

ſenſus myſticus. *Laus* devotionem vocis; *canticum* hilaritatem mentis; *Ipſi David* Chriſto Salvatori noſtro deſignat, ut videlicet convenientes, non in delectationibus vanis, ſed in Domino exſultemus.

Prævidens Propheta Judæos Chriſto poſſe reſiſtere, primo ingreſſu populos eorum ad pſalmodiam invitat, laudes Domini dulciſſima * veritate deſcribens: *Venite exſultemus Domino*. Secundo, ipſe Dominus loquitur, ne cor ſuum idem populus induret; ne eis contingat quod patribus eorum, qui non meruerunt terram repromiſſionis intrare: *Nolite obdurare corda veſtra*.

* al. varietate.

Quotidie ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Judæorum, & eorumdem repudiatio.
S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans. *

Pſalmus invitatorius ad laudem Dei.

Propheta. 1 VENITE, EXSULTEMUS DOMINO;
2 jubilemus Deo ſalutari noſtro;
† 3 præoccupemus faciem ejus in confeſſione;
4 ÷ & : in pſalmis jubilemus ei:
℣. 5. Pſal. xcv. 4. † 5 quoniam Deus magnus Dominus;

6 &

Laus cantici inſpirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Venite fideles omnes*; *exſultemus de Domino*; 2 *jubilemus in honorem Dei Salvatoris noſtri*; 3 *ante omnia veniamus in conſpectum ejus cum profeſſione beneficiorum quæ ab illo accepimus, & cum actione gratiarum*; 4 *& cum canticis jubilemus in honorem ejus*: 5 *quia Dominus eſt Deus verus*

* Prædicens ea, quæ vel de Babylone exeunti, vel in Babylone poſito contigerunt. In principio Pſalmi omnes ad gratiarum vocat actionem. Deinde exemplo rerum præteritarum utilitatem exhortationis inducit. Aliter, *Vox Eccleſiæ pœnitentiam ſuadentis*.

Pſalt. Syr. Davidis, ad litteram cum tranſivit populus per Jordanem, & innuit in eo deſperationem Judæorum. Tædet me generationis hujus ſicut juravi in ira mea. Verſ. xxvi.

Pſalt. Arab. Verſ. xxiv.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ cohortantis homines ad Deum de toto corde tranſire.

(1) ℣℣. 5 & 6 *unico in* ℣. *leguntur apud Grabium*.

6 & rex magnus ſuper omnes deos :
† 7 quia in manu ejus [1] ſunt omnes fines terræ ;
8 & altitudines montium ipſius ſunt :
† 9 quoniam ipſius eſt mare , [2] & ipſe fecit illud ;
10 & ſiccam manus ejus formaverunt .
† 11 Venite adoremus & procidamus
12 ÷ & : ploremus ante Dominum qui fecit nos :
13 quia ipſe eſt [3] ÷ Dominus : Deus noſter ;
† 14 & nos populus paſcuæ ejus ,
15 & oves manus ejus .
16 Hodie ſi vocem ejus audieritis ;
† 17 nolite obdurare corda veſtra * ſicut in Irritatione ,
18 ſecundum diem Tentationis in deſerto .
† 19 UBI TENTAVERUNT ME patres veſtri :
20 probaverunt ※ me : [4] & viderunt opera mea .
† 21 Quadraginta annis offenſus fui generationi illi :

℣. 14. 15. Pſ. LXXVIII. 13. LXXIX. 2. XCI. 1.
℣. 16. Hebr. III. 7. IV. 7.
℣. 17. Num. XX. 13.
℣. 18. Exod. XVII. 7.
DEUS.
℣. 19. Num. XIV. 22.
℣. 21. Num. XIV. 34.

Y y 2 22 &

In cod. Vatic. poſt ℣. 6. extat hic alius, quem etiam habet Editio Romana . Quoniam non repellet Dominus plebem ſuam.

*verus & magnus , 6 & rex magnus ſuper omnes falſos deos Gentium ; * & quia Dominus non abjiciet a ſe nos populum ſuum : 7 & quia in ejus manu & poteſtate ſunt omnes termini terræ ; 8 & ipſius ſunt excelſi montes : 9 & quia ipſius eſt mare ; ipſe enim fecit illud : 10 et aridam et ſiccam terram manus ejus omnipotentes formaverunt . 11 Venite ergo adoremus eum , et flectamus genua et incurvi procumbamus ei : 12 et ploremus coram Domino qui fecit nos : 13 nam ipſe eſt Dominus Deus noſter : 14 nos vero ſumus populus quem ipſe paſcit ; 15 et ſumus oves quas propria ſua manu deducit . 16 Si hoc die et tempore vocem ejus audieritis ; 17 ne obduretis corda veſtra fallacia peccati et incredulitate ut diſcedatis a Deo vivo , quemadmodum in illo loco aquarum Contradictionis in deſerto Sin , ubi quidam ex iis qui profecti erant ex Ægypto , licet audiviſſent vocem Domini , irritaverunt tamen & exacerbaverunt Moſen , eo quod non eſſet ibi aqua ; 18 illius alterius diei inſtar , in quo longe ante ſimiliter tentaverant Dominum in eodem deſerto in Raphidim , dicentes ;* Eſt ne Dominus in nobis , an non ? 19 DEUS . *In eo deſerto tentaverunt me patres veſtri , murmurantes & dubitantes de providentia mea : 20 voluerunt-que probare & explorare potentiam meam ; & viderunt etiam admirabilia opera mea quadraginta annis . 21 Propter quod quadraginta annis & proximus quidem*

(1) *Verbum* ſunt *eo loci omittunt Codd. Orat. B. 6. , & S. Pauli .*

(2) *Vat. 341.*
9 quoniam ipſius eſt mare ,
10 & ipſe fecit illud , & ſiccam &c.

(3) *Iidem MSS. mox allegati vocem* Dominus *& obelum ejus prætereunt . Tum ℣℣. 14 & 15 Vat. 341 & 342 unico exprimunt .*

(4) *Vatic. 342.*
20 probaverunt me , & viderunt opera mea quadraginta annis
21 offenſus fui generationi illi .

22 & dixi; *Semper* [1] *hi errant corde.*
† 23 Et isti non cognoverunt vias meas:
V. 24. Hebr. IV. 3. 24 ut juravi in ira mea; *Si* [2] *introibunt in requiem meam.*

dem adfui protectione mea, sed infensus fui huic generi hominum qui peccaverunt: 22 *& dixi,* Hi de populo meo aberrant semper corde f. o. 23 *& hi certe noluerunt cognoscere ac tenere vias rationesque vivendi, quas ego praeceperam eis, ut pervenirent ad bonam illam terram a me ipsis promissam:* 24 *quibus propterea juravi in ira mea, dicens;* Hi propter incredulitatem suam non introibunt in requiem meam, id est, in terram illam promissam in qua requieturi, & quietam tranquillamque ducturi erant vitam suam.

ORATIONES.

MSS. 1 SAlutare eximium omnium populorum Domine, respice propitius super oves gregis tui; eisque impertiens sal prudentiae, introducere easdem innoxias sempiternam digneris in requiem. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia saecula.

Brev. Mozar. fol. 74. 99. 247. 2 PRaeoccupantes [3] faciem tuam Domine in confessione, & in psalmis tibi debita modulatione jubilantes, adoramus ac procidimus ante te, ploratu interno & gemitu deprecantes; ut quia tu fecisti nos, & tu es Deus noster, nos populum tuum pius Dominus protegas, & oves pascuae tuae pastor sollicitus attendas; tribuasque his gratiam, pro quibus animam posuisti. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in saecula saeculorum. ℞. *Amen*.

fol. 195. 3 DOmine, qui populo tuo in quadragenarium numerum annorum proximus fuisti, praesta Ecclesiae tuae quam acquisisti pretio sanguinis tui, ut corde non errent; sed infusione sancti Spiritus illam reple, & eam tibi adsocia in aeterna beatitudine. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS XCV.

÷ *Canticum ipsi David. Quando domus aedificabatur post captivitatem* ⁝

Beda.

Sensus mysticus. Quantum ad litteram, tempus significat illud cum Babylonia *captivitate* laxata, Templum Hierosolymis restauratum est, sed spiritualiter destructa *domus aedificatur, quando post captivitatem* peccati, anima viam veritatis receperit; *domus* enim ista, id est, universalis Ecclesia, in qua Christus inhabitat, vivis lapidibus semper exstruitur; donec ad finem saeculi praedestinatorum numerus impleatur.

In

(1) *Pronomen* hi *tacent Codd. Orat. B.6., & S. Pauli.*

(2) *Iidem MSS.* si intrabunt. *Praeterea ultimum hunce* V. *in duos partiuntur cum Grabeo Vat.* 341 *&* 342 *scribentes,*
24 ut juravi in ira mea,
25 si introibunt in requiem meam.

(3) *B. fol.* 247 *non* Praeoccupantes, *sed habet* praeoccupemus faciem tuam *&c.*

In prima parte psalmi commonet Propheta generalitatem cantare Domino, & in toto orbe prædicare Dominicæ Incarnationis adventum; quoniam super omnes deos verus est Dominus; *Cantate Domino* & reliqua. Secunda, diversas admonet gentes, ut primo semetipsos offerant; postea munera prædicationis exsolvant; Domini adventum utrumque commemorans, vel quo judicatus a mundo, vel quo judicaturus est mundum: *Afferte Domino patriæ gentium*.

Eusebius Cæsariensis. Vocatio Gentium, & Christi adventus. *Feria VI. ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & velut imperans. *

Psalmus ad laudandum Deum.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM; Propheta. ✠. 1. Ps. XXXII. 3. XCVII. 1.

2 cantate Domino omnis terra: ✠. 2. 1. Pa. al. XVI. 23.

† 3 cantate Domino [1] ÷ & : benedicite nomini ejus:

† 4 annunciate de die in diem salutare ejus:

5 annunciate inter Gentes gloriam ejus;

6 in omnibus populis mirabilia ejus.

† 7 quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis,

8 terribilis est super omnes deos: ✠. 8. Psal. XCIV. 3.

† 9 quoniam omnes dii Gentium dæmonia:

10 Dominus autem cælos fecit.

† 11 Confessio & pulchritudo in conspectu ejus:

12 san-

Canticum inspiratum Davidi in reductione Arcæ Dominicæ ex domo Obededom in Hierusalem. Quod cantari congrue jussit Esdras quando sancta Dei Domus reædificabatur post captivitatem Babyloniam.

PROPHETA. 1 *Canite novum canticum in honorem Domini*; 2 *canite Domino omnes qui habitatis terram*: 3 *canite, inquam, in honorem Domini*: *& benedicite & laudate Divinum numen ejus*: 4 *singulis diebus evangelizate, id est, bonum nuncium afferte, datam esse ab eo nobis salutem*: 5 *ejusdem Dei gloriam narrate inter Gentes*; 6 *& inter omnes populos narrate admirabilia opera ejus*. 7 *nam magnus est Dominus & laudabilis valde*: 8 *terribilis ipse præ omnibus falsis diis Gentium*: 9 *omnes enim dii Gentium nihil sunt nisi sculptilia receptacula dæmonum*: 10 *at Dominus est is qui condidit cælos & quidquid cælorum ambitu continetur*. 11 *Itaque coram ipso in Sanctuario suo sit gloria*

* Ob reditum de Babylone gratiarum actio celebratur. Aliter, Vox Ecclesiæ vocantis. Item, qui in præcedente Psalmo destructam domum nostram flevimus, id est, regulam disciplinæ; hic de reparata gratulemur.

Psalt. Syr. Davidis, Prophetia de adventu Christi, & vocatione Gentium credentium in eo. Versus xxix.

Psalt. Arab. Vers. xxix.

(1) *Et obelum & voculam ipso notatam omittit Cod. B. 6. Orat.*

12 sanctimonia & magnificentia in Sanctificatione ejus.
† 13 Afferte Domino patriæ Gentium,
℣. 14. Ps. XXVIII. 2. 14 afferte Domino gloriam & honorem:
15 afferte Domino gloriam nomini ejus.
† 16 Tollite hostias, & introite in atria ejus:
17 adorate Dominum in atrio sancto ejus.
† 18 Commoveatur a facie ejus universa terra.
℣. 19. Psal. XCII. 1. 19 dicite in Gentibus ÷ quia ⁝ Dominus regnavit.
† 20 etenim correxit orbem [1] terræ qui non commovebitur:
21 judicabit populos in æquitate.
† 22 Lætentur cæli, & exsultet terra;
23 commoveatur mare, & plenitudo ejus;
24 gaudebunt campi & omnia quæ in eis sunt;
† 25 tunc exsultabunt omnia ligna silvarum
℣. 26. Ps. XCVII. 9. 26 a facie Domini; quia venit,
27 quoniam venit judicare terram:
† 28 judicabit [2] orbem ÷ terræ ⁝ in æquitate;

29 &

gloria & confessio laudum ejus: 12 *sanctitas quoque morum & magnum decus & gloriatio sit in eo loco sancto ejus.* 13 *Afferte Domino familiæ Gentium,* 14 *afferte, inquam, Domino gloriam & honorem, confitentes ipsum solum esse verum Deum:* 15 *afferte Domino dignam gloriam nomini ejus.* 16 *Sumite munera & sacrificia farinacia, & introite in atria templi ejus ad conspectum ejus;* 17 *& prosternite vos & adorate Dominum in atrio sancto ejus.* 18 *Permoveantur & timeant sibi a conspectu ejus omnes qui habitant in terra.* 19 *quare dicite inter gentes omnes quod Dominus Christus regnavit post lignum, id est, post mortem suam in cruce, soluta captivitate, qua homines devicti sub diaboli tenebantur imperio:* 20 *nam & ipse depravatum orbem terræ ad veram religionem firmiter correxit: qui orbis numquam amplius de eadem vera religione dimovebitur, quia numquam vera fides Christiana deficiet usque ad consummationem sæculi:* 21 *& dicite etiam quod idem ipse Dominus judicaturus est populos omnes cum æquissima rectitudine justitiæ.* 22 *Lætentur ergo cæli cum cælitibus, & gaudio exsultet terra cum terrigenis;* 23 *permoveatur, resonet & tonet mare cum insulanis & navigantibus suis, & quidquid in eo mari continetur;* 24 *gaudeant & campi cum hominibus agrestibus & omnia quæ in eis sunt;* 25 *exsultent & tunc in laudibus omnes arbores silvarum cum silvestribus hominibus* 26 *ad conspectum scilicet Domini, quia jam jam ipse venturus est;* 27 *quia, inquam, ipse jam jam venturus est ad judicandam terram:* 28 *nam ipse*

(1) *Vocem* terræ *eo loci idem MS. B. 6. omittit.*

(2) *Idem B. 6. una cum Cod. S. Pauli,* orbem terræ ÷ in æquitate ⁝

29 & populos in veritate sua.

ipse judicabit totum orbem terræ cum justitia; 29 & populos omnes judicabit secundum veritatem promissionum & comminationum suarum, quibus se dixit redditurum unicuique secundum opera illius.

ORATIONES.

1 FActor cæli, terræque creator Deus, quem omnis terra cantici novi modulatione persultat, precamur, ut sicut te a ligno regnantem supplices confitemur, ita amisso omni Gentilitatis errore, futuri adventus tui gloriam intentis sensibus præstolemur. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.* MSS.

2 FActor cæli, terræque creator Deus, cui omnis terra cantici novi modulationem persolvit, precamur ut obediens tibi populus, in æquitate & veritate perseveret, & qui negligenter delinquimus, misericorditer a te corrigamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum. Apud Ludolphum de Saxonia.

3 TE Deum psallendo benedicimus, ac precamur ut nullo obstaculo a tuo prohibeamur officio; quique vero te Dominum confitemur, ditari tuo munere indulgentiæ sentiamus. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen.* Brev. Mozarab. fol. 101. 138.

4 CAntet tibi Domine omnis terra canticum novum, quia redemisti per sanguinem Filii tui Domini nostri Jesu Christi omnem mundum, ut qui in mortem ejus consepulti sumus, infinita cum eo lætitia exsultemus. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 232. *De Passione Domini.*

5 GAudent campi, utique adventus tui jocunditate perfusi, & ideo quæsumus ut qui insensibilia adventus tui gaudia in te viventia comprobas, sensibiles nos in adventu tui judicii coronandos attollas. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol 14.

6 CAntet tibi novum canticum numerositas redemptorum: nova fecisti miracula; novum lumen ortum ex Virgine, quod tamen Deitati non erat novum, sed novum est insolito monstrato miraculo: novum regenerationis mysterium, in quo totum innovas mundum: nova genera virtutum in curatione ægrorum; novus humilitatis ac patientiæ modus in superbia persequentium: novum stupendumque genus virtutis in gloria resurgentis: nova humanis visibus tuæ ostenditur majestatis potestas, cum verum hominem ad cælorum sublimitatem deportas; concede pro quibus tam nova miracula gloriosus opifex indidisti, hos & vestigiorum tuorum sequaces, & gloriæ facias cohæredes; atque melodiam carminis, nec non inter Sanctorum fragores, & nostras voces admisceas perstrepentes. ℞. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 47.

BENEDICTIO.

DOminus nobis timorem nominis sui tribuens, præstare dignetur, ut in illo tremendo Judicii tempore non collocemur in sinistro numero, qui nos redemptos ejus sanguine confitemur. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen.* Commentarius in Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

÷ *Huic David, quando terra ejus restituta est* :
Beda.

Sensus mysticus. *Ipsi David* ad Christum refertur : *terram ejus restitutam*, vel Resurrectionem carnis, quam ex Virgine sumpsit, intellige, vel peccatores quoslibet ad eum post peccata reversos, sicut factum est in Judæis, qui Dominicæ crucifixionis piaculum pœnitendo diluerunt.

In primo membro psalmi Propheta per Resurrectionem Domini, virtutes ejus diversa prædicatione describens, idolorum cultores digna increpatione redarguit : *Dominus regnavit, exsultet terra*. Secundo, ad Dominum verba convertit, gaudens Ecclesiam auctori suo credidisse : & monens fideles in Domino lætari, [1] quia soleat eos a pravorum liberare pressuris : *Audivit & lætata est Sion*.

Feria VI. ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Hymnus regni [*al.* adventus] Christi super secundo [*al.* primo] ejusdem adventu.

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & velut imperans. [*Item*.] Gloriationis in Domino. *

Psalmus ad laudandum Christum.

Prophetæ. ℣. 1. Psal. XCII. 1.

1 DOMINUS REGNAVIT, EXSULTET TERRA ;
2 lætentur insulæ multæ.
† 3 Nubes & caligo in circuitu ejus :
℣. 4. Psalm. LXXXVIII. 15. 4 justitia & judicium correctio sedis ejus.
† 5 ignis ante ipsum præcedet :
6 & inflammabit in circuitu inimicos ejus.
† 7 illuxerunt [2] fulgura ejus orbi ÷ terræ :
8 vidit & commota est terra :

† 9 mon-

Psalmus inspiratus Davidi, quando restituta est ei terra sua.

PROPHETA. 1 *Dominus regnavit ; proinde exsultet terra*, 2 *& insularum multitudo lætetur*. 3 *Nubes & caligo circum ipsum sunt* : 4 *justitia & judicium rectissimum sunt veluti firmamentum in quo erigitur regale solium ejus*. 5 *ignis ante eum præibit* ; 6 *& circumquaque flammis exuret inimicos ejus* ; 7 *cum nimirum splendentia fulgura ejus apparuerint orbi terræ* ; 8 *& ea*

* Triumphus de Babylonis & de reditu populi gratiarum actio geritur, ubi solito schemate regnantis Dei pompa describitur. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad Adventum Domini*.

Psalt. Syr. Davidis. Prædicit in eo adventum Christi, itemque innuit in ipso apparitionem ejus postremam. Vers. XXVII.

Psalt. Arab. numerus Vers. XXVII.

S. Hieron. Psalmus David, quem cecinit Domino quando victis adversariis, reddidit terræ suæ, hoc est Judææ pacem.

(1) *MS. ibi*, qui soleat &c.

(2) *Cod. S. Pauli*, adluxerunt *pro* illuxerunt.

† 9 montes ſicut cera fluxerunt ※ a facie Domini :
10 a facie Domini [1] omnis terra :
† 11 annunciaverunt cæli juſtitiam ejus : ℣. 11. Pſal. XXI. 32. XLIX. 6.
12 & viderunt omnes populi gloriam ejus .
† 13 Confundantur omnes qui adorant ſculptilia , ℣. 13. Exod. XX. 4. Levit. XXVI. 1. Deuter. V. 8.
14 & [2] qui gloriantur in ſimulacris ÷ ſuis :
† 15 adorate eum omnes Angeli ÷ ejus : ℣. 15. Hebr. I. 6.
16 Audivit & lætata eſt Sion :
† 17 & exſultaverunt filiæ Judæ
18 propter judicia tua Domine :
† 19 quoniam tu Dominus altiſſimus ſuper omnem terram :
20 nimis exaltatus es ſuper omnes deos .
† 21 Qui diligitis Dominum , odite malum : ℣. 21. Amos V. 15. Rom. XII. 9.
22 cuſtodit ÷ Dominus : animas ſanctorum ſuorum :
23 de [3] manu peccatoris liberabit eos .
† 24 Lux orta eſt juſto ; ℣. 24. Pſal. CXI. 4.
25 & rectis corde lætitia .
† 26 Lætamini juſti in Domino :
27 & confitemini memoriæ ſanctificationis ejus .

ea fulgura viderit terra ac timore concuſſa fuerit atque contremuerit , 9 & cum montes a conſpectu Domini ſicut cera præſente igne , tabefacti fuerint & colliquefacti ; 10 & a conſpectu dominatoris univerſæ terræ omnis terra tremuerit ; 11 & cum cæli annunciaverint juſtitiam ejus , 12 viderintque omnes populi gloriam ejus . 13 Pudore ergo perfundantur univerſi qui adorant ſculptilia , illiſque deſerviunt , 14 & qui in idolis ſuis gloriantur . 15 & vos omnes Angeli Dei ipſum adorate . 16 Civitas Sion & Jeruſalem audivit verum Dominum regnare , & idololatras confundi , & lætata eſt : 17 & gaudio exſultaverunt reliquæ urbes terræ Judææ 18 propter juſta judicia tua Domine . 19 tu enim Dominus altiſſimus & ſupremus es ſuper totam terram ; 20 & vehementer elevatus es ſuper omnes falſos deos Gentium . 21 Propterea qui Dominum diligitis , odite malum omne quod ille odio habet ; 22 nam Dominus animas ſervorum ſuorum pie ſancteque viventium cuſtodit ; 23 & de manu & poteſtate peccatoris & impiorum eos liberabit . 24 Lux divinæ illuſtrationis circumfulgens undique oborta eſt homini juſto : 25 & iis qui non pravo ſed recto ſunt corde , affulſit & effuſa eſt vera lætitia . 26 Lætamini igitur juſti in Domino , qui dono ſuo dat vobis omnem cauſam lætitiæ veſtræ : 27 & fatemini ei dignas quantum poteſtis laudes in quacumque commemoratione ſacratiſſimæ ſanctitatis ejus ; & quotieſcumque animos veſtros revocatis ad memoriam ejus , qui ſanctus eſt , ſanctoſque vos facit gratia ſua .

(1) *Idem Cod.* omnis terræ.
(2) *Cod. Orat. B. 6. ejus loci* & *copuam neſcit.*
(3) *Cod. S. Pauli* , de manu peccatorum &c. *tum* ℣℣. 24 & 25 *Vat. 341 unico verſu exprimit ; ſed illud ſecundis curis factum videtur .*

ORATIONES.

MSS. 1 CUstos animarum sanctarum Deus, cujus regnum est pars perfecta justorum, concede Propheticas Evangelicasque coruscationes pectoribus nostris inseri; & si quid obtectum velamine prisco reperitur, Spiritu sancto revelante pandatur. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejusdem Spiritus sancti per omnia.

Brev. Moza-rab. fol. 101. 2 DEus, cujus in regno credentium terra exsultat, cujus justitiam cæli annunciant, cujus dominationem Angelorum legiones adorant, custodi servorum tuorum animas: ac ne peccati auctorem sequentes intereamus, tu libera, tu protege, tu conserva, ut cum ante faciem tuam ignis comburens præierit, non nos meritorum pœna exurendos accipiat, sed clementia creatoris ut vivamus eripiat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi. DOminus nobis præstare dignetur, ut ejus lumine nostris cordibus oriente, mereamur ab eo de præsentibus erui, cujus sumus Baptismo a noxiis originalibus liberati. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCVII.

Psalmus ÷ ipsi David :

Beda.

Sensus mysticus. Titulus iste refertur ad Dominum Christum, de cujus utroque adventu psalmus hic dicturus est.

Per totum psalmum Propheta loquitur. In prima parte commonet populum Christianum, cantici novi exsultatione lætari, quando mirabilis est Christi concessus adventus: *Cantate Domino canticum novum* & reliqua. Secunda, diversis modis uberius dicit esse gaudendum, quia desideratus justis sit judex in fine venturus; *Jubilate Deo omnis terra* & reliqua.

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Vocatio Gentium, & Christi adventus. [*al.* Hymnus regni Christi.]

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & velut imperans. *

Psalmus

* Soluta captivitate jungitur exhortatio devotæ in Domino observantiæ, solito sane schemate paratæ de Babyloniis victoriæ pompa describitur. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad Dominum & Apostolos*.

Psalt. Syr. Davidis. De libertate populi ex Ægypto cum vicerunt, atque triumphaverunt. Spiritualiter autem prophetia de adventu Christi, & vocatione Gentium ad fidem. Vers. XXIII.

Psalt. Arab. Vers. XXII.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem Prophetæ continens potentiam narrat Dominici nominis ac virtutis.

Psalmus triumphalis ad laudandum Christum.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM,[1] QUIA MIRABILIA FECIT: Propheta. ℣. 1. Psal. XXXII. 3
† 2 salvavit[2] sibi dextera ejus ℣. 2. 3. Isai. LII. 10. LXIII. 5.
3 & brachium sanctum ejus.
† 4 Notum fecit Dominus salutare suum[3] in conspectu Gentium:
5 revelavit justitiam suam.
† 6 recordatus est misericordiæ suæ;
7 &[4] veritatis suæ domui Israel.
† 8 viderunt omnes termini terræ salutare Dei nostri. ℣. 8. Isai. LII. 10.
† 9 Jubilate[5] Deo omnis terra:
10 cantate & exsultate & psallite.
† 11 psallite Domino in cithara[6] ※ in cithara ↓ & voce psalmi:
12 in tubis ÷ ductilibus ↓ & voce tubæ corneæ.
† 13 Jubilate in conspectu regis Domini;
14 moveatur mare & plenitudo ejus, ℣. 14. Psal. XCV. 11.
15 orbis ÷ terrarum ↓ & qui habitant in eo;
† 16 flumina plaudent manu simul,

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Canite Domino novum canticum, nam Dominus opera*
fecit admiranda, 2 *dum sua ipsius dextera salutem dedit mundo perdito;*
3 *& ipsiusmet Domini brachium & robur omnipotens hanc attulit salutem.*
4 *Notam fecit Dominus omnibus salutem hanc quam ipse tribuit coram omni-*
bus gentibus: 5 *suamque revelavit justitiam, qua justos facit peccatores ex*
injustis. 6 *qua in re memorem se ostendit misericordiæ suæ,* 7 *& veritatis fide-*
lium promissorum suorum Israeliticæ genti datorum. 8 *& sic viderunt omnes in*
omnibus finibus terræ salutem hanc mundo allatam a Deo nostro. 9 *Jubilate er-*
go in honorem Domini omnes qui habitatis in terra; 10 *canite, exsultate gaudio,*
& psallite: 11 *psallite in honorem Domini cum cithara, cum cithara, inquam,*
adjuncta quoque voce vestri carminis, 12 *una cum tubis ex ducto fusoque metallo,*
& clangore buccinæ corneæ. 13 *Jubilate coram Rege omnium Domino;* 14 *&*
præ gaudio permoveatur, resonet ac tonet mare & quidquid continetur in eo,
15 *totusque orbis terræ & qui eum inhabitant;* 16 *flumina manu plaudant*
pariter,

(1) *Vat.* 341 *&* 342 *cum Grabeo.*
1 Cantate Domino canticum novum,
2 quia mirabilia fecit.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* salvabit sibi *&c.* *qui & infra* ℣. 5 *scribit,* revelabit.

(3) *Vat.* 341, 342, *& Grab.*
4 Notum fecit Dominus salutare suum,
5 in conspectu Gentium revelavit justitiam suam.

(4) *Cod. B. 6. Orat.* & veritati suæ.

(5) *Idem MS. una cum illo S. Pauli:* jubilate Domino omnis terra.

(6) *Vat.* 341, 342 *& Grabeus.*
11 psallite Domino in cithara,
12 in cithara & voce psalmi.

℣. 17. 18. Ita Cod. Alexandrinus.

17 montes exsultabunt, [1]
18 a conspectu Domini: quoniam venit judicare terram:
† 19 judicabit orbem ÷ terrarum ⁝ in justitia;
20 & populos in æquitate.

Ita in Cod. Vaticano ℣. 17. sic legitur.
Montes exsultabunt, quoniam venit judicare terram.

---

pariter, 17 *montesque laudibus exsultent* 18 *ob aspectum præsentiamque Domini, quia jam jam venturus est ad judicandum terram.* 19 *qui judicabit orbem terræ cum justitia;* 20 *& populos omnes judicabit cum æquissima rectitudine.*

ORATIONES.

MSS.

1 IMmitte Domine salutare tuum mentibus nostris, qui revelasti justitiam tuam Gentibus universis, ut qui quondam judicari venisti pro perditis, misericordiam cum [2] judicaturus adveneris, pro quibus judicatus es, largiaris. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

Brev. Mozar. fol. 101. 135. 247.

2 LIberet nos Domine dextera tua; imperioque tuo flecte arrogantium corda, [3] ut Gentes veritatis adventu clarescant, & ostensam sibi salutem cordis humilitate suscipiant. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 271.

3 JUbilet te, Domine omnis terra; psalmum cantet, exsultet, psallat nomini tuo, cujus nomen est admirabile & præclarum; concede ergo Ecclesiæ tuæ precibus, ut quos in fide vocas, in tentatione non deseras; & qui tibi jubilum personant laudis, in sæculum præmium mereantur æternæ beatitudinis in futurum. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 137.

4 JUbilat te Domine omnis terra & universi qui habitant [4] in eo; tibi flumina plaudent manibus, invicem tibi doctorum ora non solum sermonis obsequuntur officio, sed etiam studia bonorum operum deserviunt famulatu; concede itaque Deus noster, ut utraque in nobis te auctore prævaleant laude, jugis & indefessa meditatio, & sanctæ conversationis sincera religio intemerata. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 5.

5 DEus, cui omnis terra præconans jubilat laudem, cujus gloriam canora psalmi conclamat voce, cujusque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem, notum facito salutare tuum; in conspectu omnium nostrorum revela justitiam tuam, qua possimus te nostrum agnoscere creatorem; & esto memor misericordiæ tuæ, qua nostrorum criminum mereamur

(1) *Vat. iidem & Grab.*
17 montes exsultabunt a conspectu Domini,
18 quoniam venit judicare terram.

(2) *Vox* judicaturus *ejus loci in MS. desideratur:*

(3) *B. fol.* 101, ut Gentes quæ veritatis adventu declarescunt, ostensam salutem cordis *&c.*

(4) *Ita in Brev. Mozar. sed lege*, in ea.

reamur invenire remissionem, ut videntes salutare tuum, jubilemus tibi hymnum, cantemus in exsultatione psalmum, & perfrui mereamur tuæ beatitudinis præmio. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

6 DOmine, quem ex homine natum homines conspexerunt, & prædictum fines terræ viderunt, qui ante aliqua tempora prædictus es vocibus Prophetarum, & in tempore visus, glorificatus es modulis populorum, concede propitius vasa nos tua tibi permanere mundissima, ut lucis auctor nos & jugiter illustres, & indesinenter inhabites. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 35. 355.

7 DEus, qui notum fecisti in populis salutare tuum, ante conspectum Gentium revelando justitiam tuam, miserationum tuarum nobis copiam manifesta, ut qui salutaris tui notitia relevamur, revelatione justitiæ consolemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 37.

8 DEcantet tibi Domine omnis creatura canticum novum, qui in Virgine Maria ostendisti novæ parturitionis miraculum, ut femina circumdaret virum, & Virgo sine viri coitu virilem pareret sexum; præsta igitur nobis ejus suffragio tueri in sæculo, qui te partu edidit incorrupto, ut mens nostra fulgore sancti Spiritus vegetata, ita amorem dilectionis tuæ concipiat, ut bonorum semper actuum parturiat incrementa. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 361. *De S. Maria.*

PSALMUS XCVIII.

÷ *Psalmus ipsi David* :

Beda.

David, Christum accipe, cujus honor in hoc psalmo potestasque cantatur. In prima sectione commonet Propheta universos populos Christo Domino confiteri, quia judicium & justitiam fecerit in Jacob: *Dominus regnavit, irascantur populi* & cetera. Secunda, commonet plebem adorare Dominum Salvatorem, qui Moysi & Aaron & Samueli propitius extiterit, utpote præcepta ejus servantibus: unde exaltandum & adorandum dicit esse Dominum, qui fideles suos exaudire dignatus est: *Exaltate Dominum Deum nostrum*: [*& adorate scabellum pedum ejus*.] Sensus mysticus.

Eusebius Cæsariensis. Hymnus regni Christi. *Sabbato ad Vigilias.*

S. Athanasius. Psalmus gloriationis in Domino. *

Psalmus

* Ut supra. Aliter, *Vox Apostolorum ad populum*.

Psalt. Syr. Davidis, de cæde Madianitarum, quos captivos duxit Moses ac populus Israel. Et prophetia de gloria regni Christi. Vers. XXIV.

Psalt. Arab. num. Vers. XXII.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ Sacerdotes Domini commonentis ad Dei omnipotentis gratiam referendam.

Psalmus ad laudandum Christum.

Propheta. ℣. 1. Psal. XCII. 1. XCVI. 1. ℣. 2. Ps. LXXIX. 2.

1 DOMINUS REGNAVIT, IRASCANTUR POPULI:
2 qui [1] sedet super Cherubim, moveatur terra.
† 3 Dominus in Sion magnus [2] & excelsus super omnes populos.
† 4 Confiteantur nomini tuò magno:
5 ÷ quoniam ⁑ terribile & sanctum est;
6 & honor regis judicium diligit.
† 7 tu parasti directiones:
8 judicium & justitiam in Jacob tu fecisti.
† 9 Exaltate Dominum Deum nostrum:
10 & adorate scabellum pedum ejus;
11 quoniam [3] sanctum est. (℣. 11. Ita cod. Alexandrinus.)
† 12 Moyses & Aaron in Sacerdotibus ejus,
13 & Samuel inter eos qui invocant nomen ejus,
† 14 invocabant Dominum, & ipse [4] exaudiebat eos:
15 in columna nubis loquebatur ad eos: (℣. 15. Exod. XXXIII 9.)

† 16 custo-

In Cod. Vaticano a ℣. 10. sic distinguitur.

Et adorate scabellum pedum ejus. Sanctus est Moyses & Aaron in Sacerdotibus ejus.

Psalmus inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Dominus regnavit, quantumvis irascantur infideles populi:* 2 *qui præsidet Cherubinis in cælo, eos majestate sua in infinitum superans, & sedere videtur super figuras Cherubim Propitiatorii Arcæ fœderis in templo; is inquam regnavit, etiamsi concutiantur & perturbentur habitatores terræ.* 3 *Magnus agnoscitur in Sion Dominus, qui & excelsus est super omnes populos.* 4 *Universi fateantur laudes dignas nomini illi tuo magno Divinitatis tuæ Domine;* 5 *quia tremendum est & sanctum;* 6 *& quia honor & imperium tuæ regiæ majestatis justum diligit judicium.* 7 *tu enim firmiter apparasti & constituisti directiones, quæ æqua & recta sunt constituens:* 8 *& in populo Israelitico ex stirpe Jacobi, tu condidisti jus & justitiam.* 9 *Excelsum esse prædicate Dominum Deum nostrum:* 10 *& prosternite vos & adorate ad scabellum pedum ejus,* 11 *quia sanctum est; sanctissimus enim est Dominus Deus noster.* 12 *Moses & Aaron præclarissimi ex Sacerdotibus eius,* 13 *& Samuel præstantissimus inter eos qui invocant nomen eius:* 14 *hi, inquam, invocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos:* 15 *& e nube quæ præ se ferebat formam columnæ*

(1) *Cod. S. Pauli*, qui sedes.

(2) *Facta illic distinctione uterque Vatic.* 341 *&* 342 *cum Oxon. Ed. scribunt.*
3 Dominus in Sion magnus,
4 & excelsus super omnes populos.

(3) *Excidisse Ven. Thomasio remur ejus loci obelum, quem & adstruunt MSS. S. Pauli, atque B. 6. Orat. scribentes* ÷ quoniam ⁑ sanctum est. *Cetera superiores* ℣℣. 10 *&* 11 *unico leguntur in Vatic.* 341 *&* 342.

(4) *Cod. B. 6. Orat.* exaudiebat illos: *tum Cod. S. Pauli addita* & *copula prosequitur:* & in columna nubis *&c.*

† 16 custodiebant testimonia ejus,
17 & præceptum quod dedit illis.
† 18 Domine Deus noster tu [1] exaudiebas eos:
19 Deus ÷ tu : propitius fuisti eis,
20 & [2] ulciscens in ÷ omnes : adinventiones eorum.
† 21 Exaltate Dominum Deum nostrum:
22 & adorate in monte sancto ejus:
23 quoniam sanctus Dominus Deus noster.

columnæ erectæ super Tabernaculum sanctum in deserto, alloquebatur ipsos Mosen & Aaron: 16 eo quod observarent divina mandata ejus, quæ hominibus testificantur voluntatem & jussum Dei, 17 & præcepta eius servarent, quæ dederat illis. 18 Domine Deus noster tu exaudiebas eos: 19 tu Deus propitius fuisti illis; 20 & fuisti ultor super omnibus adinventionibus & injuriis quas alii excogitabant in perniciem eorum. 21 Consimiliter ergo & vos excelsum esse prædicate Dominum Deum nostrum: 22 eumque prostrati adorate & invocate in monte sancto eius; 23 est enim sacrosanctus Dominus Deus noster.

ORATIONES.

1 SUblimis throni Domine, te oramus & quæsumus, ut columna nobis luminis refulgente, modum Sacerdotalis ordinis, te custode servemus. Per Dominum. MSS.

2 REdemptor noster Domine, qui super omnem altitudinem excelsus, & in Sion agnosceris magnus, credulitatem Ecclesiæ tuæ in te, amplians perfice; & populos in ejus sinceritate fac coalescere, ut nomen tuum, quod magnum est, confitentes; ac regiæ gloriæ honorem tibi, fidei servitute offerentes; tu nos miseratus de excelso prospice, & ab hac humilitate terrarum in mansionibus commuta cælorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 47.

BENEDICTIO.

DOminus nobis præstare dignetur, ut modum Sacerdotalis ordinis cum sanctitate perfecta tenentes, quæ studemus agere de bono, ipse perducere dignetur ad effectum. Comment. hujus Psal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XCIX.

Psalmus in confessione.

Beda.

Cum frequenter in psalmis posita sit pro rerum opportunitate *Confessio*; hic tamen in titulo singulariter adscribitur, quia totus hic psalmus [3] ad utrasque pertinet *Confessiones*, & Pœnitentiæ videlicet & Laudis.

In

(1) *Idem B. 6. Orat.* tu exaudiebas illos.

(2) *MS. S. Pauli*, & ulciscens ÷ in omnes : &c.

(3) *MS. ibi*, ad utraque pertinet ...... & laudis mysteria.

In prima parte psalmi Propheta commonet universitatem, Dominum exsultando laudare: *Jubilate Deo omnis terra*. [1] Et ne semper hoc genere confessionis utendum crederes, secunda, nos promittit delictorum pœnitentes, indulgentiæ ipsius posse portas intrare. *Introite portas ejus* & cetera.

Dominica ad Matutinum: & Sabbato ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus jubili. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 JUBILATE [2] DEO OMNIS TERRA:
2 servite Domino in lætitia.
† 3 Introite in conspectu ejus in exsultatione.
† 4 scitote quoniam Dominus ipse est Deus:
5 ipse fecit nos, & non ipsi nos:
℣. 6. Ps. LXXVIII. 13. XCIV. 7. † 6 populus ejus, & oves pascuæ ejus.
7 Introite portas ejus in confessione,
8 atria ejus in hymnis. [3]
9 Confitemini illi:
† 10 laudate nomen ejus quoniam suavis ÷ est [4]: Dominus:
11 in

Psalmus in confessione divinæ laudis.

PROPHETA. 1 *Jubilate in honorem Domini Dei omnes qui inhabitatis terram*: 2 *& servite Domino cum vera animi lætitia*. 3 *Venite in conspectum eius cum laude & exsultatione*. 4 *& agnoscite quod ipse summus Dominus est ille Deus noster qui nos peculiariter regit*; 5 *& quod ipse nos cum non essemus condidit*; *& non nos ipsi fecimus nos*: 6 *& quod nos sumus peculiaris populus eius*, *& oves pascentes in terra sua nostris pascuis destinata*. 7 *Ingredimini portas templi eius cum professione & actione gratiarum*: 8 *& intrate atria eius cum laudibus*. 9 *Profitemini illi debitas gratiarum actiones*, 10 *& nomen eius laudate*

* Tanquam reductos jam de Babylone & in proprio habitantes solo relaturos gratias Dei templum hortatur intrare. Curat autem frequenti prædicatione, atque exhortamento, ut illis & desperationem revertendi, & incuriam gratias agendi sedulus moneatur, & Propheta certus eripiat. Aliter, *Vox Apostolorum ad Populum*.

Psalt. Syr. Anonymus de Josue filio Nun, cum quievisset bellum Ammonitarum. In Testamento autem novo de conversione Gentium ad fidem. Vers. xiv.

Psalt. Arab. Vers. x.

S. Hieron. Iste Psalmus vocem Prophetæ continet, qui fideles provocat in laudibus Dominicis incessabiliter exercere.

(1) *Idem MS. prætermittit verba*: Et ne semper hoc genere confessionis utendum crederes: *tum paullo inferius loco vocis* pœnitentes *habet* penitus.

(2) *Cod. S. Pauli*, Jubilate Domino &c.

(3) *℣℣. 8 & 9 unus sunt in Vat. 341, 342, & Grabeo: tum scribitur in iisdem*:
10 Laudate nomen ejus,
11 quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus.

(4) *Verbum* est *illic omittit Cod. Orat. B. 6. cujus verbi solum obelum præterit MS. S. Pauli*.

11 in æternum misericordia ejus :
12 & usque in generationem & generationem veritas ejus .

laudate quia benignus est Dominus ; 11 & quia in æternum duratura est misericordia eius ; 12 & usque ad omnes ætates & omnia sæcula duratura est veritas & constantia promissorum ejus .

ORATIONES.

1 JUbilamus tibi æterne Domine in lætitia & exsultatione poscentes, ut dum portæ pectorum nostrorum in tuis laudibus reserantur, semper ad misericordiam veritatemque pandantur. Per Dominum. MSS.

2 LAudemus Domine nomen tuum, quoniam suavis es; & ut os nostrum tuis impleatur affatibus, cor nostrum instiges: tua proinde nos protegat misericordia, qua * prolætetur nos in æternum veritas manifesta. R. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 101.

3 SErvientes tibi Domine in timore, intremus portas tuas in confessione, & atria tua in hymnis confessionum; laudemus nomen tuum, quoniam suavis es; atque ut os nostrum dilatetur in tuis laudibus, cor nostrum instiges; & in sæculum * procellet veritas infinita. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 103.

BENEDICTIO.

4 DOminus nobis præstare dignetur, ut ab ipso facti, ab ipso redempti, mereamur & in lætitia sempiterna jubilum exsultationis cum gratiarum actione concinere. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS C.

Psalmus ÷ ipsi : David.

Beda.

Titulus notus est: & ipse psalmus in forma perfectæ sanctitatis inclusus, qui centenarium fructum debeat exspectare præmiorum. Sensus mysticus.

In prima parte psalmi Ecclesia dicit cantare se Domino misericordiam & judicium, consortiaque refugere pessimorum: *Misericordiam & judicium cantabo tibi Domine*. Secunda, se asserit diligere fideles, & eorum cohabitatione gaudere; dæmones autem cum suis immissionibus de suo corde repellere, quos novit cum Dei famulis portionem non habere: *Oculi mei ad fideles terræ* & reliqua.

Eusebius Cæsariensis. Hymnus ejus qui secundùm Deum perfectus est. * *Sabbato ad Vigilias.*

* Ex persona Justorum in Babylone canitur, prædicunturque ea, quæ singulis pro conscientia suæ tribulationis tempore convenirent. Aliter, *Vox Christi ad Patrem de reliquiis Sanctorum.*

Psalt. Syr. Asaphi. Hortatio Davidis de iis, quæ requiruntur in ministerio Domus Domini: & Prophetia de laude victoris, atque perfecti in Deo. Vers. XVII.

Psalt. Arab. Vers. XVI.

S. Hier. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ, Dei misericordias enarrantis.

Exemplar ſanctæ Converſationis.
Pſalmus ad meditandum.

Propheta.
1 MISERICORDIAM ET JUDICIUM CANTABO TIBI DOMINE.
† 2 pſallam ÷ & ⁝ intelligam in via immaculata, quando venies ad me.
† 3 Perambulabam [1] in innocentia cordis mei in medio domus meæ:
† 4 non proponebam ante oculos meos rem injuſtam.
5 Facientes prævaricationes odivi.
† 6 non adhæſit mihi cor pravum.
7 declinantem [2] a me malignum non cognoſcebam.
† 8 detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar.
† 9 ſuperbo oculo & inſatiabili corde, [3] cum hoc non edebam.
† 10 Oculi mei ad fideles terræ,
11 ut ſedeant mecum.
12 ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtrabat.
† 13 Non habitabit in medio domus meæ [4] qui facit ſuperbiam:
14 qui

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *De miſericordiæ & juſtitiæ officiis cantabo nunc in honorem tuum Domine, cum ea ſint dona tua.* 2 *Pſallam autem ſimulque intelligam & erudiar in via rationeque vivendi ſine macula, quænam ea ſit, quando venies ad me erudiendum ſuperno lumine tuo.* 3 *Ego igitur in domo & familia mea ambulabam & converſabar corde innocuo & ſimplici:* 4 *non proponebam coram oculis meis rem aliquam iniquam legi tuæ contrariam.* 5 *Porro eos qui tranſgrediebantur legem tuam odio habui.* 6 *non adhæſit mihi homo qui pravo animo eſſet: & iſtiuſmodi homini interdixi domo & familiaritate mea.* 7 *hominem malignum qui a mea pie vivendi ratione recederet, ut amicum non agnoſcebam.* 8 *qui occulte detrahebat de fama abſentis proximi ſui, hunc ego ad meritam uſque punitionem perſequebar.* 9 *cum homine ſuperbo & elati ſupercilii, & cum homine inſatiabilis animi qui nullis ſatiaretur honoribus vel divitiis, cum iſtiuſmodi, inquam, ne quidem comedebam.* 10 *e contrario autem oculi mei intenti erant ad homines fidos et veraces qui eſſent in terra mihi ſubjecta,* 11 *ut mecum conſederent et habitarent.* 12 *et qui ambulabat in via modoque vivendi ſimpliciter et ſine macula criminis, hic mihi in privatis publiciſque rebus miniſtrabat.* 13 *Numquam habitabit domi meæ qui ſuperbe ſe gerit et do-*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ per ⁝ ambulabam: *ut & V. inſequenti 4 una cum altero Cod. S. Pauli nimirum*, non ÷ pro ⁝ ponebam.

(2) *MS. Orat. B. 6.* declinante a me maligno *&c.*

(3) *Oxon. Ed. facta V. diſtinctione*, 9 ſuperbo oculo & inſatiabili corde, 10 cum hoc non edebam.

(4) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ qui ⁝ facit &c.

14 qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.
† 15 In matutino interficiebam omnes peccatores terræ,
16 ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

et dolum facit; 14 quique res iniquas et mendacium loquitur, non bene direxit vitam suam coram oculis meis, nec mihi placebit unquam. 15 Matutinis confestim horis & citissime antequam flagitia & crimina morte digna succrescerent, interficiebam peccatores omnes terræ mihi subjectæ; 16 ut sic e civitate ubi Dominus pietate & justitia colitur, exterminarem & exscinderem omnes qui quod iniquum est faciunt.

ORATIONES.

1 INcomprehensibilis [1] virtute Deus, qui tuis famulis misericordiam atque judicium clementer insinuas, concede nobis fideliter te diligere, rectamque viam ingredi, & a vanitate execrabilis superbiæ declinare. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 MIsericordiam & judicium cantantes tibi Domine, oramus & psallimus, ut in via immaculata intelligibiliter ambulemus; quo & misericordiæ instinctu intendamus recta, & in judicii metu corrigamus errata. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 119.

3 MIsericordiam & judicium redemptori tibi Domino cantemus & judici, illa nos quidem suscipis, hoc deterres; illic est lux miserationis, hic modus examinis; tribue igitur Domine supplicibus tuis, ut cor pravum nobis non adhæreat, & res mala ante oculos nostros inlecebram non prætendat; sed innocentiæ simplicitate gradientes, miserator & pius porrigas, & judex verus absolvas. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.] fol. 150.

PSALMUS CI.

Oratio pauperis, cum anxius fuerit, & in conspectu Domini effuderit precem suam.

Beda.

Quamvis aliqui præsentem psalmum Domino Salvatori aptandum esse putaverint, conveniens videtur afflicti magis & gementis *pauperis*, sicut & titulus ipse continet, introductam esse personam; nam cum dicit, *Coram Domino*, intentionem orantis ostendit; qua depulsis ab animo cogitationum tumultibus, nihil præter se & eum cui supplicat, meminerit. Et nota, quia dum ubique in titulis nomina sunt posita, hic *pauper* Sensus mysticus.

(1) *MS*. Incomprehensibili virtute Deus &c.

pauper sine nomine, loquens introducitur; scilicet ut cum uni datur, omnes sibi *pauperes* Christi cognoscerent attributum.

Pauper iste rebus egens, sed virtutibus dives, in exordio psalmi multipliciter Dominum rogat ejus intendere precibus; quoniam jugi afflictione contritus, ossa sua veluti confrixa gestaverit: *Domine exaudi* & reliqua. Sequitur flebilis manifestatio necessitatum: [*Percussus sum ut fœnum*] & reliqua. Et ne post tot calamitates, de castigatione sua videretur ingratus, tertia parte Domini laudes prosequitur; cujus adventu construendam dicit Ecclesiam: & cum sint omnia permutanda, ipse tamen permaneat in æternum: [*Tu autem Domine in æternum permanes*.] Infertur etiam nimis votiva Conclusio, Sanctorum semen ibi esse dirigendum, ubi habitat Dominus in gloria sempiterna; sic oratio pauperis quæ inchoavit a lacrymis, perficitur in gaudium: *Filii servorum tuorum habitabunt* & reliqua.

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Lamentatio super populo priore, & prophetia populi novi, & vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus in oratione. *

Psalmus V. Pœnitentialis ad precandum.

Propheta. 1 DOMINE EXAUDI ORATIONEM MEAM:
2 & clamor meus ad te veniat.
† 3 Non avertas faciem tuam a me:
4 in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam:
† 5 in quacumque die invocavero ÷ te ⁝ velociter exaudi me.
† 6 quia defecerunt sicut fumus dies mei:

7 &

Oratio pauperis populi pro suis peccatis in Babylonia captivi, & Oratio cujuslibet pauperis, quando anxius fuerit atque sollicitus, & coram Domino voluerit effundere precem suam.

PROPHETA. 1 *Domine exaudi clementer orationem hanc meam*: 2 *& clamor ac fletus in hac oratione mea ad te tibi acceptus adveniat*. 3 *Ne me averseris vultu tuo tamquam iratus*: 4 *sed in quocumque tempore tribulationis meæ, præbe mihi depresso benignam aurem tuam*: 5 *in quacumque te die invocavero ad auxilium mei, cito me exaudi*. 6 *quoniam dies & tempora mea abierunt*

ierunt

* Babylonicæ captivitatis prædictis ærumnis, tristibus etiam læta, id est, spem reversionis adjungit. Aliter, *Vox Christi & Ecclesiæ cum ascendisset Christus ad Patrem*.

Psalt. Syr. Anonymus, dolor Judæis, & prophetia de populo novo, (nempe) Gentibus per fidem. Vers. XXVI.

Psalt. Arab. Vers. LV.

S. Hieron. Iste Psalmus in principio vocem Prophetæ continet ex persona peccatoris; dein laus in ea Dominici nominis continetur.

7 & ossa mea sicut cremium aruerunt . ℣. 7. Job XXX. 30.
† 8 percussus sum ut fœnum , & aruit cor meum ;
9 quia oblitus sum comedere panem meum .
† 10 a voce gemitus mei adhæsit os meum carni meæ . ℣. 10. Thren. IV. 8.
† 11 similis factus sum pellicano solitudinis :
12 factus sum sicut nycticorax in domicilio .
† 13 vigilavi , & factus sum sicut passer solitarius in tecto .
† 14 tota die exprobrabant mihi inimici mei :
15 ÷ & : qui laudabant me , adversum me jurabant :
† 16 quia cinerem tamquam panem (1) manducabam ;
17 & potum meum cum fletu miscebam , ℣. 17. Psalm. XLI. 4. LXXIX. 6.
† 18 a facie iræ & indignationis tuæ ,
19 quia elevans allisisti me .
† 20 dies mei sicut umbra declinaverunt : ℣. 20. Psal. CVIII. 23. CXLIII. 4.
21 & ego sicut fœnum arui .
† 22 Tu autem Domine in æternum permanes : ℣. 22. Tren. V. 19.
23 & memoriale tuum , in generationem & generationem : ℣. 23. Ps. CXXXIV. 13.
† 24 tu exsurgens misereberis Sion : 25 quia

ierunt in fumum & consumpta sunt , ut fumus evanescit in auras : 7 *& ossa ac membra mea aruerunt veluti confrixa in frixorio , & tamquam aridum lignum facile crematu .* 8 *æstu afflictionum percussus sum quasi fœnum solis ardore percussum , & arefactum est cor meum ;* 9 *quia præ mœstitia oblitus sum comedere cibum necessarium mihi .* 10 *propter continuum clamorem gemitus & suspirii mei , consumpto jam succo vitali , adhæserunt ossa mea cuti carnis meæ ,* 11 *en assimilatus sum pellicano solitario in solitudine habitanti :* 12 *& factus sum sicut corvus nocturnus habitans in domicilii ruinis ac parietinis , cum hominum consortia fugio , & solitudines quæro ac tenebras .* 13 *vigilavi tota nocte præ mœrore , & fui tristis qualis est passerculus solitarie degens super tectum .* 14 *præterea inimici mei tota die mihi exprobrabant :* 15 *& qui me olim tempore prospero laudabant , hoc adverso tempore conjurabant , adversum me conspirantes :* 16 *propterea quod in pulvere lugens , cinerem etiam ac si esset panis ederem ;* 17 *& potum meum miscerem cum lacrymis , quibus jugiter etiam inter bibendum flebam ;* 18 *nempe propter iram illam tuam & indignationem tuam ;* 19 *qua postquam me extulisti in altum , tum me dejecisti in hoc miseriarum profundum , in quo jaceo .* 20 *dies annorum meorum inclinati sunt & evanuerunt sicut umbra , quæ cito præterit & resolvitur :* 21 *& ego totus arui quasi fœnum ardore solis adustum .* 22 *Tu autem Domine qui immutabiliter beatus permanes in æternum :* 23 *& cuius memoria gloriosa permanet in generationes omnes omnium ætatum :* 24 *tu velut exsurgens a longa mora & dilatione*

(1) *MS. Orat. B. 6.* manducavi : *deinde una cum Cod. S. Pauli ,* & poculum meum cum fletu miscebam .

25 quia tempus miserendi ejus, ※ quia venit tempus
† 26 quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus;
27 &[1] terræ ejus miserebuntur.
† 28 & timebunt Gentes nomen tuum Domine:
29 & omnes reges terræ gloriam tuam.
† 30 quia[2] ædificavit Dominus Sion;
31 & videbitur in gloria sua:
† 32 respexit in orationem humilium;
33 & non sprevit precem eorum.
† 34 Scribantur hæc in generatione altera.
35 & populus qui creabitur, laudabit Dominum:
† 36 quia prospexit de excelso sancto suo;
37 Dominus de cælo in terram aspexit,
℣. 38. Ps. LXXVIII. 11. † 38 ut audiret[3] gemitus compeditorum,
39 ut solveret filios interemptorum;
† 40 ut[4] annuncient in Sion nomen Domini,
41 & laudem ejus in Jerusalem.
† 42 in conveniendo populos in unum & reges, ut serviant Domino.

43 Respon-

ne miserere tandem civitatis Sion: 25 quia opportunum tempus ut miserearis eius, quia, inquam, ecce opportunum tempus jam adest. 26 nam sancti servi tui bonam jam voluntatem habuerunt erga lapides dirutos & rudera ejusdem destructæ civitatis Sion: 27 & commiserebuntur pulveris hujus desolatæ urbis ut eam reædificent. 28 & tunc timebunt gentes nomen tuum Domine; 29 & universi reges gloriosam timebunt majestatem tuam: 30 propterea quod Dominus reædificaverit urbem Sion; 31 & in ea ipse Deus videndus sit in manifesta gloria sua; 32 & eo quod respexerit ad orationem humilium afflictorum; 33 eorumque deprecationem non despexerit: 34 Scribantur hæc divina opera pro altera generatione novissima: 35 populus autem novus ille qui creabitur & regenerabitur verbo Dei, ipsum Dominum laudabit: 36 quod prospexerit de excelso sanctuario suo, 37 quod, inquam, Dominus de cælo ad terram respexerit, 38 ut audiret gemitum exulum compedibus vinctorum; 39 ut solveret a captivitate filios progenitorum in captivitate interemptorum: 40 ut ab illis jam a captivitate solutis narraretur in restaurata Sion nomen Domini; 41 ejusque laus narraretur in reædificata Jerusalem: 42 cum nimirum simul congregati fuerint populi ac reges cum suis

(1) *MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli,* ⟵ & ‡ terræ ejus *&c. qui &* ℣. *sequentem proxime* 28 *ita scribunt*: & timebunt Gentes nomen Domini.

(2) *Iidem MSS. illic,* ædificabit.

(3) *Rursus iidem MSS.* gemitum compeditorum.

(4) *Cod. B. 6. Orat.* & adnunciet in Sion *&c.*

(5) ℣. 42 *in Vat.* 341, *&* 342 *atque Oxon. Ed. ita partitur.*

42 in conveniendo populos in unum,
43 & reges ut serviant Domino.

43 Respondit ei in via virtutis suæ :
44 *Paucitatem dierum meorum nuncia mihi.*
† 45 *Ne revoces me in dimidio dierum meorum :*
46 *in generationem & generationem, anni tui.*
† 47 *Initio ÷ tu Domine : terram fundasti :* ℣. 47. Hebr. I. 10.
48 *& opera manuum tuarum ÷ sunt : cæli.*
† 49 *ipsi peribunt, tu autem permanes.*
50 *& omnes sicut vestimentum veterascent ;*
† 51 *÷ [1] & : sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur :*
52 *tu autem ÷ idem : ipse es, & anni tui non deficient.*
† 53 *Filii servorum tuorum habitabunt :* ℣. 53. Psal. LXVIII. 37.
54 *& semen eorum in sæculum dirigetur.*

suis regnis ad serviendum Domino. 43 *Cui interim sic iterum dicere exorsus est pauper hic populus adhuc in cursu vigentis ætatis suæ, cursuque ejusmodi suæ captivitatis adhuc fortis & diræ,* 44 *dicens*: Denuncia mihi, quæso, Deus paucitatem dierum, qui mihi supersunt ut restaurationem videam sanctæ civitatis; abbrevia, quæso, hos dies captivitatis meæ: 45 & ne me de hoc mundo educas per mortem in mediis annis meis; ne in hac captivitate citius moriar, antequam videam te in gloria tua in nova Jerusalem: 46 cum in generationes omnes & omnia sæcula semper æterni permaneant anni tui. 47 Et sane a principio mundi tu Domine terram stabiliter fundasti; 48 & ipsi cæli sunt opus manuum omnipotentiæ tuæ. 49 & ipsi quidem cæli aliquando igne conflagrabunt, ac peribunt ab eo statu in quo nunc sunt; sed tu semper idem stas & permanes. 50 & omnes cæli quasi vestimentum demum tandem veterascent & antiquabuntur; 51 eosdemque cælos velut ac si amictus aliquis vel pallium essent, volves, alterabis ac mutabis; & ipsi commutabuntur & renovabuntur, eruntque cæli novi: 52 sed tu incommutabiliter semper idem ipse es, & anni tui æterni numquam deficient. 53 Filii igitur servorum tuorum cito habitent in ea nova Jerusalem: 54 eorumque progenies in sæculum usque a te bene dirigatur, & recte sancteque prosperetur, ibique diu permaneat.

ORATIONES.

1 EXorabilis Domine [2] intende in orationem supplicum tuorum, ut qui in peccatis detenti tamquam fœnum aruimus, respectu cælestis misericordiæ sublevemur. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 EXsurge Deus, & miserere Sion, quia tempus miserendi nobis advenit: respice ad nostræ paupertatis orationem, tuorumque humilium amplectere precem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 101. 121.

3 * Ex-

(1) *Ejus loci obelum expungunt MSS. Orat. B. 6, & S. Pauli.*
(2) *MS. ibi*, exaudi orationem.

fol.43.121.145 * al. Domine exaudi. 3 * EXaudi Deus orationem nostram, & clamor noster ad te remoto impedimento perveniat: quacumque autem die te invocaverimus, velociter tibi nostra patescat oratio; nec avertas faciem tuam a gemitibus; nec gubernationem tuam a nostris cohibeas moribus, ut gratulemur adipisci postulata, dum ad te nostra pervenerint desideria. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 177. 4 DOmine exaudi orationem meam, & clamor noster ad te placida benignitatis tuæ aure perveniat: ne revoces nos in dimidio dierum nostrorum, sed ad certam stationem tendentes, fac nos cursum consummare virtutis; ac per studium sanctificationis acquirere æternum gloriæ regnum in hac dierum præsentium paucitate. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 210. *De Passione Domini*. 5 TOta die exprobrabant te inimici tui injuste, cum te mundi Dominum non solum non agnoscerent, sed & viri pacifici adversus te jurarent; præsta ergo nobis ut qui passionem tuam recte credimus, in resurrectione æterna tecum pariter sine fine vivamus. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi. 6 DEprecamur te Domine ut exaudias orationes supplicum, mentibus nostris inferas lumen tuum, ut tuam magnificentiam enarrantes, mereamur Sanctis tuis consortes effici in cælestibus regnis. Cui gloria & imperium in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS CII.

÷ *Ipsi* ‡ *David*.

Beda.

Sensus mysticus. Post illas beati pauperis humillimas preces & pœnitentiæ gemitus explicatos, totus hic psalmus Domini laude redundat, & præcedentes lacrymas, & præconiorum gaudia sequuntur; namque *Ipsi David*, semper Christum, cui laus datur insinuat.

Per totum quidem psalmum Propheta loquitur. In prima parte præcipit animæ suæ benedicere Dominum, & beneficiorum ejus recordari: *Benedic anima mea Domino*. Secunda, dicit qualia Moysi præstiterit & reliquis fidelibus suis, ut ipse intelligatur a sæculis semper fuisse munificus: *Notas fecit vias suas Moysi* & reliqua. Tertia, ad Angelos verba convertit, Virtutesque supernas, ac reliquas rationales creaturas invitat, ut Domini jugiter laudibus occupentur: *Benedicite Domino omnes Angeli ejus*.

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Doctrina gratiarum actionis.

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & velut imperans. * *Psal-*

* Felicitas reversionis prædicatur, & agi Deo gratias imperatur, captivitate laxata. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad populum suum*.

Psalt. Syr. Davidis, de frigiditate, quæ dominata est in eum tempore senectutis. Item documentum & gratiarum actio a viris Deo oblata. Vers. XLVII.

Psalt. Arab. Vers. XLVI.

S. Hier. Iste Psalmus maxime circa pietatem, atque misericordiam Dei commoratur, ait enim.

Psalmus ad gratias agendas.

1 BENEDIC ANIMA MEA DOMINO: Prophetæ.
2 & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus.
† 3 Benedic anima mea Domino:
4 & noli oblivisci omnes retributiones ejus:
† 5 qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis:
6 qui sanat omnes infirmitates tuas:
† 7 qui redimit de interitu vitam tuam:
8 qui coronat te in misericordia & miserationibus;
† 9 qui replet in bonis desiderium tuum:
10 renovabitur ut aquilæ juventus tua. ℣. 10. Isai. XL. 31.
† 11 Faciens misericordias Dominus;
12 & judicium, omnibus injuriam patientibus. ℣. 12. Psal. CXLV. 7.
† 13 Notas fecit vias suas Moysi;
14 filiis Israel voluntates suas.
† 15 Miserator & misericors Dominus, ℣. 15. Exod. XXXIV 6. Num. XIV. 18. Nehemiæ. IX. 17. Psalm. LXXXV. 15.
16 longanimis & multum misericors.
† 17 non in perpetuum irascetur: [1] ℣. 17. Isai. LVII. 16. Jerem. III. 5. Micheæ. VII. 18.
18 neque in æternum comminabitur.

Psalmus inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Benedic & gratias age anima mea Domino; 2 & omnia viscera & interiora mea benedicite nomini sancto ejus. 3 Benedic anima mea Domino: 4 & ne unquam obliviscaris omnium beneficiorum ejus quæ semper tibi præstat, ac debitarum laudationum ejus. 5 Benedic, inquam, Domino, qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis: 6 qui sanat omnes ægritudines animæ & corporis tui: 7 qui redimit de servitute corruptionis & a gehenna vitam tuam, ut æternum incorrupta permaneat: 8 qui ex omni parte te circumdat, & veluti corona te sua ornat misericordia ac miserationibus: 9 qui suis bonis implet ac satiat desiderium tuum: 10 & a quo innovabitur in sæculo venturo juventus tua, sicut aquilæ juventus & vigor renovatur, quæ fortitudinem mutat, assumens novas pennas, & volat & non deficit. 11 Dominus est qui & misericordias multas facit; 12 & simul etiam judicium facit pro cunctis qui sustinent calumniam. 13 Ipse est qui notas fecit vias rationesque bene vivendi, hoc est, præcepta sua Mosi: 14 & nota fecit filiis Israelis quæ ab eis fieri volebat. 15 Dominus est misericors & clemens, 16 longanimis, tardus ad irascendum & ulciscendum, & multum misericors: 17 non enim in perpetuum irascetur, sed pœnitentibus facile placatur: 18 nec iis in æternum*

(1) ℣. 17 *insequentem proxime* 18 *jungit uterque Cod. Vat.* 341 *&* 342.

† 19 Non ſecundum peccata noſtra fecit nobis :
20 neque ſecundum iniquitates noſtras retribuit nobis .
† 21 quoniam ſecundum altitudinem cæli a terra ,
22 corroboravit miſericordiam ſuam ſuper timentes ſe .
† 23 quantum diſtat ortus ab occidente ,
24 longe fecit a nobis iniquitates noſtras .
† 25 quomodo miſeretur pater filiorum ,
26 miſertus eſt Dominus timentibus ſe .
27 quoniam [1] ipſe cognovit figmentum noſtrum ;
† 28 recordatus eſt quoniam pulvis ſumus .
℣. 29. Pſ. LXXXIX. 6. — 29 Homo , ſicut fœnum dies ejus :
30 tamquam flos agri , ſic efflorebit :
† 31 quoniam ſpiritus pertranſibit in illo , & non ſubſiſtet ;
℣. 32. Job VII. 10. XX. 9. — 32 & non cognoſcet amplius locum ſuum .
† 33 Miſericordia autem Domini ab æterno [2] & uſque in æternum ſuper timentes eum :
℣. 34. Exod. XX. 6. Deuter. VII. 9. — † 34 & juſtitia illius in filios filiorum ,
35 his qui ſervant teſtamentum ejus ,

36 &

num ſuccenſebit & indignabitur . 19 Non ſecundum quod poſtulabant peccata noſtra , ipſe fecit nobis : 20 neque ſecundum meritum iniquitatum noſtrarum ipſe retribuit nobis . 21 quantum enim excelſius eſt cælum terra ; 22 tantum confortavit Dominus miſericordiam ſuam erga timentes eum . 23 quantum longe eſt Oriens ab Occidente ; 24 tantum longe fecit a nobis iniquitates noſtras & ſcelera noſtra . 25 ſicut pater miſeretur filiorum ſuorum ; 26 ita miſertus eſt Dominus timentium ſe : 27 ipſe enim novit plaſmationem conditionemque noſtram fragilem , & ab origine vitiatam : 28 & memor fuit quod nos pulvis ſumus , ex pulvere conditi , & in pulverem mox reverſuri . 29 Hominis quidem dies ſunt quaſi herba quæ hodie viret , & cras exſiccata in clibanum mittitur ; 30 & ſicut flos agri qui cito marceſcit & decidit , ſic homo florebit : 31 nam ſpiritus & anima pertranſibit in homine , & ab eo abibit ; tumque non amplius ſubſiſtet homo ille : 32 nec amplius cognoſcet locum ſuum , in quo prius inhabitaverat . 33 Miſericordia autem Domini ab æterno prædeſtinata , & uſque in æternum duratura , firma perſiſtet erga timentes eum : 34 ejuſque juſtitia in ſervandis iis quæ miſericorditer promiſit , permanebit ſuper illorum nepotes & poſteros : 35 ſi tamen obſervent pactum ejus de cuſtodienda lege ipſius ;

36 &

(1) *Et* ℣℣. *27 atque 28 unicum faciunt iidem mox laudati MSS.*

(2) *Iidem Vat. una cum Oxon. Ed. facta ibi diſtinctione .*

33 Miſericordia autem Domini ab æterno ,
34 & uſque in æternum ſuper timentes eum .

† 36 & memores ſunt mandatorum ipſius [1] ad faciendum ea.
† 37 Dominus in cælo paravit ſedem ſuam:
38 & regnum ipſius omnibus dominabitur.
† 39 Benedicite Domino [2] omnes Angeli ejus, V. 39. Pſ. CXLVIII. 2.
40 potentes virtute facientes verbum illius,
41 ad audiendam vocem ſermonum ejus.
† 42 Benedicite Domino omnes virtutes ejus,
43 miniſtri ejus qui facitis voluntatem ejus.
† 44 Benedicite Domino omnia opera ejus,
45 in omni loco dominationis ejus.
46 Benedic anima mea Domino.

36 & ſi recordentur præceptorum eius, ut ea faciant & exſequantur. 37 Dominus in cælo ſtabiliter apparavit thronum gloriæ ſuæ; 38 ejuſque regnum omnibus dominatur, ſemperque dominabitur. 39 Benedicite autem Domino, & vos quoque omnes Angeli ejus; 40 qui potentes & fortes robore eſtis, quique facitis & exſequimini juſſum ejus 41 in obediendo voci & mandato juſſorum ejus. 42 Benedicite, inquam, Domino omnes validi & cæleſtes exercitus ejus; 43 qui miniſtri eſtis ejus, & facitis quæcumque ipſe vult ut a vobis fiant. 44 Immo benedicite Domino univerſa opera ejus, 45 exſtantia in omnibus locis dominationis ejus. 46 Et tu tandem anima mea tempore omni, noctes et dies benedic & gratias age Domino Deo, qui maior eſt omni laude.

ORATIONES.

1 SAna Domine languores populi tui, qui ſemper peccatoribus ſicut pater filiis misereris, ut exempti ab interitu mortis perpetuæ, te anima noſtra benedicat, & vita clarificet. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 MIſerator Domine & miſericors non iraſcaris nobis in finem, ſed quantum diſtat oriens ab occaſu, iniquitatem omnem a nobis elonga; & juxta altitudinem cæli a terra, tuam in nobis miſericordiam dilata. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 74. 102. 106. 123.

3 BEnedicat te Domine anima noſtra, & omnia interiora ejus in tuis laudibus [3] conclament, ut ad ſanandos languores noſtros audita oratione concurras; & vitam noſtram de interitu redimas, in bonis deſiderium noſtrum ſaties, & votum perfectione corones. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 102. 121.

(1) *Cod. Orat. B. 6.* ad facienda ea: *qui & V. proxime ſequenti ait*, parabit *loco* paravit.

(2) *Vocem* omnes *tacet idem B. 6. MS. qui & infra habet*, verbum ejus.

(3) *B. fol.* 121, clament.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi.

QUI bona largitur, qui peccatis propitiatur, qui de interitu redimit, qui in bonis omne desiderium complet, nunc nobis misereri dignetur ut pater filiis, delictorum molibus hic remissis. Cui est cum æterno Patre & Spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS CIII.

÷ *Ipsi David* :

Beda.

Sensus mysticus.

David personam loquentis indicat: ceterum omnia Domino Christo canuntur, qui creator & gubernator & redemptor est mundi.

Propheta volens conditione rerum divina significare mysteria, primo modo per fabricam cæli & terræ, Christi & Ecclesiæ sacramenta decantat: *Benedic anima mea Domino*. Secundo, opera Domini diversis figuris [1] tecta enumerat: *Quam magnificata sunt opera tua Domine*! Tertio, profitetur in illo æterno sæculo præconia Domini jugiter se esse dicturum, quæ etiam in hac vitæ suæ brevitate cantaverat: *Cantabo Domino in vita mea, psallam Deo meo quamdiu sum*.

Sabbato ad Vigilias.

Eusebius Cæsariensis. Doctrina confessionis.

S. Athanasius. Psalmus hortatorius & velut imperans. *

Psalmus de constitutione mundi ad laudandum ejus Creatorem.

Propheta.

1 BENEDIC ANIMA MEA DOMINO.
2 Domine Deus meus magnificatus es vehementer.
Ỳ. 3. Psal. XCII. 1. † 3 Confessionem & decorem induisti;
4 amictus lumine sicut vestimento.

† 5 Ex-

Psalmus super mundi constitutione, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Anima mea benedic nunc & gratias age Domino, & dic*: 2 *Domine Deus meus tu agnitus es esse quam valde magnus*. 3 *Tu gloria digna summæ laudis confessione & decore undique (ut ita dicam) indutus es*; 4 *circumamictus luce ineffabili majestatis tuæ, qua quasi vestimento in cunctis ope-*

* Præsens Psalmus, & centesimus quadragesimus octavus consideratione creaturarum Dei in ejus canuntur laudem. Aliter, *Vox Ecclesiæ laudantis Deum*.

Psalt. Syr. Davidis, cum iret ad adorandum coram Arca Domini, una cum Sacerdotibus. Quod autem ad nos, docet nos confessionem, & orationem, & innuit nobis constitutionem principii creaturarum, deque Angelis insinuat Vers. XXXVIII.

Psalt. Arab. numerus Vers. XXXVIII.

S. Hieron. Iste Psalmus ipsius creaturæ vocem continet laudantem, & benedicentem Deum, sed hoc ipsum spiritualiter intelligere debemus.

(1) *Non* tecta *sed* texta *ibi MS. habet*.

† 5 Extendens cælum ſicut pellem :
6 qui tegis aquis ſuperiora ejus .
† 7 Qui ponis nubem aſcenſum tuum .
8 qui ambulas ſuper pennas ventorum . ♈. 8. Pſal. XVII. 11.
† 9 Qui facis Angelos tuos , ſpiritus . ♈. 9. Hebr. I. 7.
10 ÷ & : miniſtros tuos , ignem urentem .
† 11 Qui fundaſti terram ſuper ſtabilitatem ſuam : ♈. 11. Job XXVI. 7. XXXVIII. 4. Pſal. XXIII. 2. CXXXV. 6.
12 non inclinabitur in ſæculum [1] ſæculi .
† 13 Abyſſus ſicut veſtimentum amictus ejus ;
14 ſuper montes ſtabunt aquæ :
† 15 ab increpatione tua fugient ; ♈. 15. Geneſ. I. 9. VIII. 1. 2. 3.
16 a voce tonitrui tui formidabunt :
† 17 aſcendunt montes ÷ & : deſcendunt campi
18 in locum quem fundaſti eis :
† 19 terminum poſuiſti , quem non tranſgredientur ; ♈. 19. Job XXVI. 10. XXXVIII. 8. Pſal. XXXII. 7. Jerem. V. 22.
20 neque convertentur operire terram .
† 21 Qui emittis fontes in convallibus : 22 in- ♈. 20. Geneſ. IX. 11. 15.

operibus tuis totus ſplendidus videris . 5 Tu es qui extendis cælum ut pellem utris circum terram , quæ cælo concluditur ; 6 tu ſuperiora loca eiuſdem cæli ſtellati contegis & contignas aquis illis ſublimibus , quæ ſunt ſupra firmamentum . 7 Tu ſic efficis nubes ut tamquam currus tuus videantur , dum huc illucque impelluntur celerrime : 8 & tu imperator obambulas ſuper alas ventorum , dum ventis imperas ut ubicumque volueris , ſpirent vel quieſcant . 9 Tu efficis ut cæleſtes illi nuncii tui ſint ſpiritus , & tam celeres ad exſequenda mandata tua , quam ſunt veloces venti : 10 & qui miniſtros tuos efficis tam mobiles & agiles , quam mobilis & agilis eſt ignis flammans & urens . 11 Tu fundaſti magnam hanc terræ molem non ſupra aliam quampiam baſim , quam ſupra ipſam ſuimetipſius ſtabilitatem ac centrum : 12 quæ terra e centro mundi non dimovebitur in omnia ſæcula . 13 In principio mundi aquarum abyſſus immenſa , ceu veſtimentum amiciebat & cooperiebat totam terram aquis illis immerſam ; 14 adeo ut ſecundùm priorem illum creationis ſtatum & nunc quoque ſuper montes ſtare deberent aquæ ; 15 ad terrificum tamen juſſum tuum fugerunt tunc aquæ , ſemperque fugient a ſuperioribus locis illis inter firmamentum & terram ubi prius erant ; 16 & ad tonantem vocem tuam qua juſſiſti ut congregarentur aquæ in locum unum ut appareret arida terra , aquæ ipſæ veluti formidaverunt ſeſe recludendo , ſemperque veluti formidantes recluſæ manebunt . 17 & tunc illico cœperunt apparere montes in altum erecti ; valleſque apparuerunt in imo depreſſæ 18 ad eum locum quem eis fundaſti & conſtituiſti : 19 illiſque aquis congregatis in locum unum poſuiſti terminum quem non pertranſeant , 20 nec revertantur ſurſum , ad operiendam rurſus terram . 21 Tu emittis & ſcaturire

(1) *Cod. S. Pauli* , in ſæculum ÷ ſæculi :

22 inter medium montium pertranſibunt ÷ aquæ ⁏
† 23 potabunt omnes beſtiæ agri:
24 exſpectabunt onagri in ſiti ſua.
† 25 ſuper ea volucres cæli habitabunt:
26 de medio petrarum dabunt [1] voces.
℣. 27. Pſ. CXLVI. 8. † 27 Rigans montes de ſuperioribus ſuis:
℣. 28. Pſal. LXIV. 10. 28 de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.
℣. 29. Geneſ. I. 29. IX. 3. † 29 Producens fœnum jumentis,
30 & herbam ſervituti hominum,
† 31 ut educas panem de terra;
℣. 32. Judic. IX. 13. 32 & vinum [2] lætificet cor hominis;
℣. 33. Judic. IX. 9. Pſal. XXII. 5. † 33 ut exhilaret faciem ÷ in ⁏ oleo;
34 & panis cor hominis [3] confirmet.
† 35 Saturabuntur ligna campi
36 ÷ & ⁏ cedri Libani, quas plantavit:
37 illic paſſeres nidificabunt:
† 38 herodii domus, dux eſt eorum.
39 Montes excelſi, cervis:
40 petra refugium herinaciis.

† 41 Fecit

re facis fontes aquarum in aridis terræ convallibus: 22 & juſſu tuo inter medios montes aquæ decurrent, 23 ut eas bibant omnes beſtiæ agreſtes: 24 a quibus aquis & potum exſpectant ſitibundi ſilveſtres aſini in ſiti ſua: 25 & juxta eaſdem aquas commorabuntur aves cæli; 26 quæ de mediis petris locisque ſaxoſis & nemoroſis vocem edere ſolent & cantillare. 27 Deus eſt qui irrigat aridos montes pluvialibus aquis de ſuperioribus nubibus, tamquam de cœnaculis ſui s: 28 & de effectu ejuſmodi operum tuorum Domine humectabitur, fœcundabitur & ſaturabitur terra. 29 Ipſe Deus germinare facit herbam ad pabulum jumentorum; 30 & germinare facit olus, quod deſerviat uſui & victui hominum; 31 idque facit ut de terra proferat fruges quibus panis conficitur, 32 & vites producat, ut inde vinum lætificet cor hominis; 33 et ut eductis de terra oleis, nitidam faciat & exhilaret faciem hominis ex olei unctione: 34 & ut panis vires ſubminiſtrando, cor hominis corroboret: 35 Aquis illis fontium rivorum & pluviarum ſaturabuntur arbores ſilveſtres, 36 & cedri montis Libani quas ipſe plantavit: 37 ubi in ramis arborum paſſerculi nidos ſuos facient. 38 quorum paſſerculorum dux ad nidulandum eſt domus & nidus herodii, qui aves omnes præcedit in nidificando. 39 Montes autem celſi ex divina providentia profugium ſunt cervorum: 40 & petra in ſuis cavernis confugium eſt herinaciis.

41 *Idem*

(1) *Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.* dabunt vocem.

(2) *Idem B. 6.* lætificat.

(3) *Idem*, confirmat.

† 41 Fecit lunam in tempora : ℣. 41. Genes. I. 14.
42 sol cognovit occasum suum .
† 43 Posuisti [1] tenebras , & facta est nox :
44 in ipsa pertransibunt omnes bestiæ silvæ ,
† 45 ÷ [2] catuli ⁝ leonum rugientes ut rapiant ,
46 & quærant a Deo escam sibi .
† 47 ortus est sol , & congregati sunt ;
48 & in cubilibus suis collocabuntur :
† 49 exibit homo ad opus suum ,
50 & ad operationem suam usque ad vesperum .
† 51 Quam magnificata sunt opera tua Domine ! [3]
52 omnia in sapientia fecisti :
53 impleta est terra possessione tua .
† 54 Hoc mare magnum & spatiosum ※ manibus ⁝
55 illic reptilia quorum non est numerus ,
† 56 animalia pusilla cum magnis : ℣. 56. & 57. Ita distinguūt Cod. Alexandrinus & Apollinarius. Cod. autem Vaticanus cōjungit.
57 illic naves pertransibunt ,
† 58 draco iste quem formasti ad illudendum ei :
59 Omnia a te exspectant [4] ut des illis escam in tempore . ℣. 59. Psa. CXXXV. 25. CXLIV. 15. Joel. I. 20.
† 60 dan-

41 Idem Deus fecit lunam ut mensium tempora distinguat : 42 ejusque jussu sol quasi esset mente præditus , quodammodo cognovit qua hora & in qua cæli parte quotidie debeat esse occasus sui . 43 Tu induxisti tenebras subtracto lumine solis , & facta est nox : 44 in qua discurrent omnes bestiæ silvestres , 45 & leones juniores rugientes ad prædam rapiendam , 46 ut quærant sibi escam a Deo paratam , qui dat escam animantibus cunctis . 47 cum autem ortus fuerit sol , bestiæ recedent , & in suos se specus congregabunt , 48 & in cubilibus & speluncis suis cubabunt : 49 & tunc homo sine ferarum timore egredietur in agros ad opus suum faciendum , 50 & ad exsequendam operationem suam in cultura terræ usque ad vesperum . 51 Quam multa , quam magna facta sunt opera tua Domine ! 52 omnia summa sapientia fecisti ad suum quæque usum : 53 & sic impleta est terra omnigena creatura quam tu creasti & possides . 54 Porro quod attinet ad mare ipsum magnum & latum finibus , quibus quasi brachiis amplectitur & perfundit universam terram ; 55 ibi reptilia & natatilia sunt innumerabilia , 56 & animalia aquatilia tum parva tum magna : 57 ibi naves hominum pertranseunt , 58 & grande quoque cœtum illud quod formasti ut in eodem mari ludat . 59 Ceterum animantia omnia aquatica , terrestria & aerea

(1) *Idem* , posuit tenebras &c.
(2) *Idem Cod. S. Pauli eum obelum deserit . Vide Tom. II ad hunc locum .*
(3) ℣. 51 *sequentem proxime* 52 *Vat.* 341 *jungit .*
(4) *Oxon. Ed.*
59 Omnia a te exspectant
60 ut des illis escam in tempore .

† 60 dante te illis, colligent:
• 61 aperiente te manum tuam ÷ omnia ⁝ implebuntur bonitate.
† 62 avertente autem te faciem, turbabuntur:
63 auferes ſpiritum eorum, & deficient;
64 & in pulverem ſuum revertentur.
† 65 emittes ſpiritum tuum, & creabuntur:
66 & renovabis faciem terræ.
† 67 Sit gloria Domini in ſæculum:
68 lætabitur Dominus in operibus ſuis:
† 69 qui reſpicit terram, & [1] facit ÷ eam ⁝ tremere:
70 qui tangit montes, & fumigant.
℣. 71. Pſ. CXLV. 2. † 71 Cantabo Domino in vita mea:
72 pſallam Deo meo quamdiu ſum:
℣. 73. Pſ. XVIII. 15. † 73 jucundum ſit ei eloquium meum.
74 Ego vero delectabor in Domino:
† 75 deficiant peccatores a terra,
76 & iniqui ita ut non ſint.
77 Benedic anima mea Domino.

aerea a tua Domine providentia exſpectant ut des ipſis cibum ſuo tempore & opportune: 60 te namque dante eis cibum, colligent illum & accipient; 61 & te manum tuam liberaliter aperiente ac largiente, animantia cuncta replebuntur & ſatiabuntur bonis bonitate tua ſibi collatis. 62 ſi autem vultum tuum benignum averteris ab eis, eaque deſerueris, ſtatim penuria & anguſtia turbabuntur. 63 & ſi ſpiritum & flatum eis abſtuleris, ſtatim deficient, 64 et in ſuum pulverem revertentur. 65 ſi vero ſpiritum & flatum qui tuum eſt donum, emiſeris in terram, alia rurſum animantia creabuntur: 66 & ad hunc modum novis ſemper creaturis renovabis & inſtaurabis ſuperficiem terræ. 67 Sit gloria Domini in ſempiternum: 68 & lætetur Dominus ſibique complaceat in operibus ſuis, quæ videt a ſe facta bona valde. 69 qui ſi voluerit, reſpicit in terram, & ſolo ſuo aſpectu facit eam tremere: 70 & ſi montes tangit, confeſtim illi fumant, & vel grandem fumum exhalant, vel abeunt in fumum. 71 Merito itaque cantabo laudes Domini in tota vita mea; 72 pſallamque in honorem Dei quamdiu ſum: 73 dulcis autem & grata ſit ei iſtiuſmodi diſſertatio laudationis meæ, eique placeat. 74 Et ego quidem ſemper lætabor in Domino: 75 deficiant autem a terra peccatores 76 & iniqui ita ut ultra non ſint in terra. 77 Et tu anima mea noctesque dieſque benedic & maximas atque uberes quantum potes, gratias age Domino.

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli obelum ibi prorſus omittit, quem alter MS. ille nimirum Orat. B. 6. ſcribit:* & ÷ facit eam ⁝ tremere.

ORATIONES.

1 INclyte omnipotens Deus, qui fructu locupleti terram aridam satiasti, da [1] nobis spirituali mente Ascensum tuæ gloriæ contueri, ut dum te in cælis suspicimus, illa semper quæ sunt cælestia, meditemur. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia. MSS.

2 QUam magnificata sunt opera tua Domine! omnia in sapientia fecisti: reple tamen nos directionis spiritu, ut dum tua miramur opera, te tuis in operibus laudet intelligentia nostra. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 231.

3 MAgnificata sunt opera tua Domine, & humanæ intelligentiæ remotissima, quorum nos visibilis pulchritudo pulcherrimum omnium provocat conlaudandum Creatorem: tu nos vero discretionis imple spiritu, ut dum tua miramur opera, te tuis in operibus laudet, magnificet intelligentia nostra. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 214.

4 DOmine Deus omnipotens, qui vespere & mane & meridie unum diem vocari jussisti, & ut sol agnosceret occasum suum imperasti, aperi quæsumus tenebras cordium nostrorum, ut te radiante cognoscamus te Deum verum & lumen æternum. ℟ *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 313.

5 DOmine Deus omnipotens, qui Angelos tuos, spiritus facis, & ministros tuos, flammam ignis, accende in nobis quæsumus ignem illum charitatis tuæ, quem sacri oris eloquio mittendum dignatus es polliceri; & sic in nos ardeat fide & opere, ut defectis vitiis, polorum civibus faciat sociari. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 368.

PSALMUS CIV.

Alleluja.

Beda.

Alleluja nomen Hebræum est, neutro genere declinandum, ut Hieronymus ostendit, quod interpretatur: *Laudate Dominum*: & ubicumque positum est in titulis, docet potentiam Creatoris semper debere *laudari*; quod autem semel dicimus, hoc in omnibus observandum est. In quocumque psalmo primum *Alleluja* fuerit prænotatum, eum etiam in fine habere *Alleluja* subjectum; quod plerique nescientes, sequentis psalmi arbitrantur esse principium. Denique sæpe reperies in uno psalmo duo *Alleluja* præposita; quod significat unum ad finem prioris, alterum ad sequentis pertinere principium.

Sciens Propheta populos Israel spem in temporalibus beneficiis ponere solitos, prima parte monet fideles, ut eum spiritualiter semper exquirant:

(1) *MS.* da nobis quæsumus spirituali mente ...... dum te in cælis semper suspicimus &c.

rant: *Confitemini Domino, & invocate nomen ejus*. Secunda, per patriarcharum eos exempla confirmat, quia a Domino non fuerunt derelicti, eo quod ejus imperio servierint: *Mementote mirabilium ejus*. Tertia, dinumerat quanta patribus eorum præstiterit; * & Joseph tutaverit, honoresque contulerit; ingressumque in Ægyptum commemorans Hebræorum: *Cum essent numero brevi*. Quarta, refert quomodo Israel ab inimicis, diversis Ægyptiorum plagis fuerit vindicatus: *Convertit cor eorum*. Quinta, describit quanta eis in deserto præstiterit, ut non in temporalibus bonis gauderent, sed beneficiis deliniti, justificationes ejus legemque servarent: *Et eduxit eos cum argento & auro*.

* *al* pericula Joseph & honores [describens.]

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Doctrina ad Gentes de beneficiis Dei in priorem populum.

S. Athanasius. Psalmus in confessione [*Item*] Describens vitam virtute bona præditam. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. ℣. 1. Paralip. XVI. 8. Isai. XII. 4.

1 CONFITEMINI DOMINO ÷ ET : INVOCATE NOMEN EJUS.
2 Annunciate inter Gentes opera ejus:
† 3 cantate ei, & psallite ei:
4 narrate omnia mirabilia ejus.
† 5 Laudamini in nomine sancto ejus:
6 lætetur cor quærentium Dominum.
† 7 quærite Dominum, & confirmamini:
8 quærite faciem ejus semper.

† 9 Me-

ALLELU cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Profitemini Domino laudes dignas quantum potestis; & prædicate & in auxilium vestri invocate divinum numen ejus. 2 Annunciate & nota facite inter gentes consilia & opera ejus: 3 ore cantate laudes ei, musicisque instrumentis hymnos ei dicite: 4 & narrate omnibus universa mirabilia quæ ipse Dominus fecit. 5 Laudamini exsultantes, ac gloriamini in divino numine ejus; 6 læteturque animus quærentium colere Dominum atque diligere. 7 quærite placere & adhærere Domino; & sic ab eo confortamini novo animi vigore: 8 semperque conspectum ejus quærite ut veniatis ad præsentiam ejus.*

9 Recor-

* Hic Psalmus veterum tam sanctorum, quam temporum recordatione in præsentium utilitate decenter omnino & artificiose formatur. Aliter, *Vox Christi ad Apostolos de Judæis*.

Psalt. Syr. Anonymus. Disserit in eo de Historia, ne metuas Jacob descendere in Ægyptum: simul etiam nos spiritualiter docet non esse pertimescendum cum exit quis ad decertandum contra dæmones, quia Deus est auxilium nostrum, & pugnat pro nobis. Vers. XCI.

Psalt. Arab. Vers. LXXXVIII.

S.Hier. Iste Psalmus maxime Patrum replicat historiam, sed spiritualiter debet intelligi; omnia enim, quæ contingebant antiquitus in figura, contingebant ut nos erudiremur.

† 9 Mementote mirabilium ejus quæ fecit,
10 prodigia ejus, & judicia oris ejus,
† 11 semen Abraham servi ejus,
12 filii Jacob, electi ejus.
† 13 Ipse Dominus Deus noster,
14 in universa terra judicia ejus:
† 15 memor fuit in sæculum testamenti sui,
16 verbi quod mandavit in mille generationes,
† 17 quod disposuit ad Abraham, [1]
18 & juramenti sui ad Isaac;
† 19 & statuit illud Jacob in præceptum,
20 & Israel in testamentum æternum;
† 21 dicens: *Tibi dabo terram Chanaan*
22 *funiculum hæreditatis vestræ*.
† 23 Cum essent numero [2] brevi,
24 paucissimi, & incolæ ejus.
† 25 & pertransierunt de gente in gentem,
26 & de regno ad populum alterum.
† 27 non reliquit hominem nocere eis:
28 & corripuit pro eis reges.
† 29 *Nolite tangere Christos meos*:

℣. 17. Genes. XVII. 2. XXII. 16. XXVI. 3. XXVIII. 13. XXXV. 12.

℣. 21. Genes. XIII. 15. XV. 18.

℣. 23. Gen. XXXIV. 30. Deuteron. XXVI. 5.

℣. 28. Genes. XII. 17. XX. 3.
℣. 29. II. Reg. I. 14.

Ccc 2 30 ÷ in

9 Recordamini mirabilium operum quæ ipse fecit, 10 & prodigiorum ejus & jurium legis ore ipsius traditæ vobis, 11 o genus Abrahami, qui estis servi Dei, 12 o filii Israelis qui estis ab eo electi. 13 Ipse universorum Dominus Deus ille noster quem colimus; 14 cujus judicia executioni mandantur in universa terra: 15 ipse, inquam, se in æternum memorem esse ostendit pacti sui, 16 & verbi sui, quod præcepit in perpetuum esse ad millia generationum; 17 nempe verbi illius quod pepigit cum Abrahamo, 18 & juramenti illius sui, quod juravit Isaaco; 19 & quod constituit Jacobo ut esset firmum statutum; 20 & eidem Israeli constituit ut esset pactum sempiternum; 21 dicens: Tibi dabo o Abraham, o Isaac, o Jacob terram habitatam a populis ex stirpe Chanaan, 22 ut sit vestra hæreditas, quasi funiculo mensorio distributa vobis. *23 Itaque cum essent ipsi patriarchæ pauci numero, 24 immo paucissimi & advenæ & peregrini in eadem terra Chananæorum; 25 & cum transmigrarent ex una gente ad aliam gentem, 26 & de uno regno ad alium populum alterius regni; 27 non permisit Deus homini cuiquam ut eis noceret; 28 & pro eis tutandis coarguit etiam reges Pharaonem in Ægypto, & Abimelech regem Geraræ, dicens regibus illis :* 29 Ne attingatis hos homines mihi invi-
sibili

(1) ℣℣. 17, 18 *simul in unicum junguntur in MSS. Vat.* 341, & 342.
(2) *Cod. B. 6. Crat.* numero breves.

℣. 30. Genes. XX. 7. 30 ÷ [1] in ⁑ *Prophetis meis nolite malignari.*
℣. 31. Genes. XLI. 54 † 31 Et vocavit famem super terram.
℣. 32. Levit. XXVI. 26. Isai. III. 1. 32 ÷ & ⁑ omne firmamentum panis contrivit.
† 33 misit ante eos virum.
℣. 33. Gen. XXXVII. 36. XLV. 5. L. 20. 34 in servum venundatus est Joseph.
† 35 Humiliaverunt in compedibus pedes ejus:
℣. 35. Gen. XXXVII. 28. 36 ferrum pertransiit [2] animam ejus,
℣. 35. Gen. XXXIX. 20. XL. 15. 37 donec veniret verbum ejus:
† 38 eloquium Domini inflammavit eum.
℣. 39. Genes. XLI. 14 39 Misit rex, & solvit eum;
40 princeps populorum & dimisit eum.
℣. 41. Genes. XLI. 40 † 41 constituit eum dominum domus suæ,
42 & principem omnis possessionis suæ;
† 43 ut erudiret principes ejus sicut semetipsum,
44 & senes ejus prudentiam doceret.
℣. 45. Genes. XLVI. 6. † 45 Et intravit Israel ÷ in ⁑ Ægyptum.
46 & Jacob accola fuit in terra Cham.
℣. 47. Exod. I. 7. Act. VII. 17. † 47 Et auxit populum suum vehementer: 48 &

sibili chrismate, hoc est, unctione gratiæ meæ consecratos: 30 & contra hos servos meos prophetico dono præditos nihil mali faciatis, neve eos affligatis. 31 *Deinde jussit Deus venire famem in terra Chananæorum: 32 & omnem annonam & rem frumentariam, qua firmantur vires hominum, ibi compressit: 33 sed jam antea providentia sua miserat hominem in Ægyptum ante illos Jacobum scilicet & filios ejus, 34 quando Josephus a suis fratribus venditus fuit in servitutem. 35 Hujus Josephi pedes in compedibus depresserunt Ægyptii: 36 ejusque animum ferreæ catenæ dolor pertransivit, 37 usque ad tempus, quo adveniret & impleretur ipsius sermo & vaticinium de pincerna Pharaonis restituendo in locum suum: 38 illud enim eloquium & oraculum Domini in eo vaticinio illi afflatum, eum quasi igne probavit; virumque probum atque veracem esse comprobavit. 39 Tunc Pharao Rex Ægypti nuncium misit, & Josephum solvit e compedibus & ferro: 40 & princeps ille populorum Ægypti e carcere emisit eum; 41 eumque dominum constituit domus suæ, 42 & principem ac gubernatorem in omni possessione sua; 43 ut erudiret & corriperet principes ejus sicut corriperet semetipsum, secundum suam scilicet voluntatem atque arbitratum, 44 & ut senatores ipsius sapientiam doceret. 45 Sic igitur exaltato Josepho, ingressus est Israel pater ejus Ægyptum; 46 & ejusdem Jacobi familia advena fuit in terra Cham patris Mizraim, unde & genus & nomen ducunt Mizraimitæ, hoc est Ægyptii. 47 Valde autem Deus cre-*

(1) *Cod. S. Pauli* & in prophetis, *addita* & *copula atque obelo prætermisso. Cod. Orat. B. 6.* & ÷ in ⁑ prophetis. *Ad hæc* ℣℣. *29 & 30 unico scribuntur in Vat. 341 & 342.*

(2) *Cod. Orat. B. 6.* anima ejus.

48 & firmavit eum super inimicos ejus.
† 49 convertit cor eorum ut odirent populum ejus;
50 & [1] dolum facerent in servos ejus.
† 51 Misit Moysen servum suum, ꝟ. 51. Exod. III. 10.
52 Aaron quem elegit ipsum. ꝟ. 52. Exod. IV. 14.
† 53 posuit in eis verba signorum suorum,
54 & [2] prodigiorum in terra Cham.
† 55 Misit tenebras & obscuravit.
56 & non exacerbavit sermones suos.
† 57 convertit aquas eorum in sanguinem. ꝟ. 57. Exod. VII. 20.
58 & occidit pisces eorum.
† 59 Edidit terra eorum ranas ꝟ. 59. Exod. VIII. 6.
60 in [3] penetralibus regum ipsorum.
† 61 Dixit & venit [4] cœnomyia, ꝟ. 61. Exod. VIII. 24.
62 ÷ & : ciniphes in omnibus finibus eorum. ꝟ. 62. Exod. VIII. 17.
† 63 Posuit pluvias eorum grandinem, ꝟ. 63. Exod. IX. 23.
64 ignem comburentem in terra ipsorum.
† 65 & percussit vineas eorum [5] & ficulneas eorum.
66 & contrivit lignum finium eorum. † 67 Di-

crescere ibi fecit populum Jacobi; 48 *eumque roboravit super hostes suos Ægyptios:* 49 *quo beneficio suo cor illorum Ægyptiorum sponte malum & invidum convertit ut odio haberent populum ejus;* 50 *& dolose agerent contra servos ipsius.* 51 *Sed misit Mosen servum suum in Ægyptum ad Pharaonem;* 52 *& una cum illo misit Aaron ipsum quem sibi elegit ad hoc munus:* 53 *quibus Mosi & Aaroni mandata dedit de mirabilibus signis,* 54 *atque prodigiis edendis in eadem terra Cham.* 55 *Itaque emisit Deus tenebras triduanas ex caliginosissimis ac densissimis terræ vaporibus, totamque contenebravit Ægyptum:* 56 *& uterque Moses scilicet & Aaron non amaro & acerbo animo, ægreve fecit hæc jussa Dei; ejusque verbis neuter fuit incredulus.* 57 *Aquas quoque Ægyptiorum Deus commutavit in sanguinem;* 58 *& occidit pisces eorum quibus vescebantur.* 59 *Ejusdem Dei jussu ebullivit terra eorum, ediditque ranas repentes* 60 *in ipsis etiam secretis cubiculis regum ipsorum.* 61 *Jussit præterea Deus, & venerunt musca canina & omne genus muscarum,* 62 *& ciniphes in universis terminis eorum.* 63 *Tum immisit in eos pluviam grandinum* 64 *cum commixto igne flammante atque comburente omnia foris reperta in terra eorum:* 65 *quibus percussit Deus vites vinearum eorum & ficus:* 66 *& omnem arbo-*
rem

(1) *Cod. S. Pauli*, ut dolum facerent *&c.* *mutata vocula* & *in alteram* ut.

(2) *Cod. Orat. B. 6.* & prodigia eorum in terra Cham.

(3) *Cod. S. Pauli*, in penetrabilibus, *tum MSS. B. 6. Orat.* regnum ipsorum.

(4) *Cod. S. Pauli*, *& Orat. B. 6. corrupte scribunt:* cynomia, *Vide supra pag.* 291 *not.* 2, *& tom.* 1 *pag.* 15 *not.* 2.

(5) *Oxon. Ed.*
65 & percussit vineas eorum,
66 & ficulneas eorum.

ỹ. 67. Exod. X. 12. † 67 Dixit, & venit locuſta [1] & bruchus cujus non erat numerus.
† 68 & comedit omne fœnum in terra eorum:
69 ※ & comedit : ÷ omnem : fructum terræ eorum:
ỹ. 70. Exod. XII. 29. † 70 & percuſſit omne primogenitum in terra eorum,
71 primitias omnis laboris eorum.
ỹ. 72. Exod. XII. 35. † 72 Et eduxit eos cum argento & auro:
73 & non erat in tribubus eorum infirmus.
ỹ. 74. Exod. XII. 33. † 74 Lætata eſt Ægyptus in profectione [2] eorum:
75 quia incubuit timor eorum ſuper eos.
ỹ. 76. 77. Exod. XIII. 21. Pſ. LXXVII. 14. I. Corinth. X. 1. † 76 Expandit nubem in protectionem ÷ eorum :
77 & ignem ut luceret ÷ eis : per noctem.
ỹ. 78. Exod. XVI. 13. † 78 Petierunt, & venit coturnix:
ỹ. 79. Pſ. LXXVII. 24. 25. 79 & pane cæli ſaturavit eos.
ỹ. 80. Num. XX. 11. † 80 dirupit petram & fluxerunt aquæ:
81 abierunt in ſicco flumina.
† 82 Quoniam memor fuit verbi ſancti ſui,
ỹ. 83. Geneſ. XV. 14. XVII. 7. 83 ÷ quod habuit : ad Abraham puerum ſuum.
† 84 & eduxit populum ſuum in exſultatione;
85 ÷ &

rem confregit per fines ipſorum. 67 Qui item juſſit, & venerunt locuſtæ &
innumerabilis bruchus; 68 quæ bruchorum & locuſtarum multitudo comedit
omnem herbam terræ eorum; 69 & exedit omne genimen & omnem fructum
ac ſegetes terræ Ægyptiorum. 70 Poſtremum percuſſit Deus & occidit omne
primogenitum hominum & pecorum in terra eorum, 71 primitias videlicet
omnis laboris & doloris eorum: 72 & tum demum ex Ægypto eduxit Iſraeli-
tas cum argenteis & aureis vaſis ab Ægyptiis ipſis commodato acceptis; 73 nec
quiſquam infirmus erat in duodecim tribubus eorumdem Iſraelitarum. 74 Læ-
tati ſunt Ægyptii in egreſſu Iſraelitarum; 75 eo quod horum timor irruerat
ſuper eos, ne deteriora paterentur, ſi diutius illos retinuiſſent: 76 Exinde
expandit Deus nubem quaſi tentorium in umbraculum & tegumentum Iſraelita-
rum adverſus Solis ardores in deſerto: 77 deditque columnam igneam ut luce-
ret eis noctu, noctemque faceret luminoſam. 78 In eo deſerto Iſraelitæ petierunt
carnes, & Dei juſſu venit coturnix: 79 & cibo quoque e cælo demiſſo, hoc
eſt, Manna ſaturavit eos. 80 quibus etiam dirupit & aperuit petram in Ho-
reb; & inde fluxerunt aquæ: 81 quæ & tamquam flumina decurrerunt qua-
draginta annos per arida & ſicca loca deſerti. 82 Quoniam autem memorem ſe
Deus oſtendere voluit ſancti ſui verbi & promiſſi, 83 quod dederat Abrahamo
ſervo ſuo: 84 idcirco eduxit ex Ægypto populum ſuum cum exſultatione,
85 &

(1) *Vat.* 341.
67 Dixit & venit locuſta,
68 & bruchus cujus non era tnumerus.

(2) *Vocem* eorum *obelo notatam legimus in MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

85 ÷ & ‡ electos suos in lætitia.
† 86 & dedit illis regiones gentium; ℣. 86. 87. Deut. VI. 10. 11.
87 & labores populorum possederunt:
† 88 ut custodiant justificationes ejus;
89 & legem ejus requirant.

85 & istiusmodi homines a se electos exire fecit cum lætitia & cantico. 86 & dedit eis regiones gentium Chananæarum; 87 qui & hæreditario possederunt fructus, pagos & civitates, & omnia illarum regionum, quæ sibi magno labore gentes illæ paraverant: 88 nimirum ut iidem Israelitæ custodirent justa statuta & cæremonias ipsius Dei; 89 summoque studio exquirerent servare legem ejus.

ORATIONES.

1 INvocantes nomen tuum Domine, deprecamur, ut qui patres nostros virtute tui nominis præeunte, Angelicis pastibus refecisti, nos quoque mysticis dapibus foveas ac reformes. Per Dominum nostrum Jesum. MSS.

2 QUærentibus te Domine tribue fortitudinem, & quærendi te jugiter infunde sanctum amorem, ut qui tuam desiderant cernere faciem, perniciosam mundi non appetant voluptatem; eosque sæculi blandimenta non detineant usquequaque captivos, ut lux vultus tui clarificet jam beatos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 75. 106. 124. 148.

3 NArrantes mirabilia tua Domine, sancto tuo lætemur in nomine: da nobis te quærendi solertiam, & inveniendi tribue efficaciam, ut te mereamur aspicere, & vultus tui semper ostensione gaudere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 103. 149.

4 AUge Domine populum tuum nimis, eumque vel meritis vel rebus exalta, ut qui invidorum dentibus mordemur, feliciores semper te propitiante constemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 123.

5 TE Domine deprecamur, ut deletis gentibus noxiis coram facie nostra, ipse dux nostri fias itineris; ut in te jugiter exsultantes, in terram repromissionis mereamur induci, & in regno tuo asciti, valeamus cum Sanctis tuis lætitia sempiterna gaudere. Quia tibi est cum æterno Patre & Spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

Alleluja.

Beda.

Sensus mysticus. Breviter in titulo præmonetur ut Domino, totius psalmi jubilatione cantetur.

Introducitur *confitens* populus Hebræorum, qui relicta patrum perfidia, ad pietatem Domini, ipso miserante, perductus est; ut intelligamus, cum fuerint conversi, & ipsos *Alleluja* merito pro sua redemptione cantare. In prima igitur narratione, deprecatur ut societur populo beneplacito, qui erat Domini Salvatoris adventu de Gentibus congregandus: *Confitemini Domino quoniam bonus*: Secunda, patrum suorum dinumerat peccata quæ fecerant, in Ægypto mirabilia Domini recto corde minime contuentes; pium tamen Dominum ab inimicis eos liberasse: *Peccavimus cum patribus nostris*. Tertia, refert ad peccandi studia reversos; sed Dominum Moysi precibus fuisse delinitum: *Cito fecerunt, obliti sunt*. Quarta, iniquitates eorum asserit iteratas, impendentemque Domini iram, Phinees supplicatione placatam: *Et pro nihilo habuerunt terram*. Quinta, ad aquam contradictionis eos Moysen exacerbasse; suosque post hæc filios idolis immolasse commemorat; unde Dominus vehementer iratus, tradidit eos Gentium servituti; ac deinde miseratus, in conspectu inimicorum eos reddidit gloriosos: *Et irritaverunt eum [ad aquas contradictionis.]* Sexta, precatur quod noverat esse venturum, ut de universis nationibus Ecclesia Catholica congregetur, & laudes Domino æterna exsultatione concelebret; *Salvos fac nos Domine Deus noster*.

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Doctrina de impietate gentis Judæorum.
S. Athanasius. Psalmus cum confessione. *

Psalmus ad laudandum Deum et ad confitendum peccata.

Propheta. ℣. 1. Judith XIII. 21.

1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS; (1)
2 quo-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Profitemini Domino dignas quantum potestis laudes,* *quo-*

* Psalmus hic ex persona Populi, quasi jam in Babylone positi, canitur, confitentis peccata sua, ac deflentis, quod beneficiis Dei semper ingratus extiterit. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad Apostolos: legendus ad Exodum.*

Psalt. Syr. Anonymus excitat eos ad præcepta Domini servanda, docetque nos, ut quo magis deliquerunt Judæi, nos extimescamus ne confabulemur in Ecclesia, neve contemnamus confratribus nostris ullo unquam pacto, & præsertim cum adstamus tempore Mysteriorum & orationis: cum peccamus, ut pœnitentiam agamus. Vers. CIV.

Psalt. Arab. Vers. XCIV.

S. Hieron. Iste Psalmus pœnitentes roborat, negligentes arguit, misericordiam repromittit.

(1) *℣℣. 1 & 2 uno tantum habentur in Vat. 341 & 342.*

2 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 3 Quis loquetur potentias Domini? ℣. 3. Eccl. XLIII. 35. Baruch I. 15. Daniel. IX. 5.
4 auditas faciet omnes laudes ejus?
† 5 Beati qui custodiunt judicium, [1] & faciunt justitiam in omni tempore.
† 6 Memento nostri Domine in beneplacito populi tui:
7 visita nos in salutari tuo,
† 8 ad videndum in bonitate electorum tuorum,
9 ad lætandum in lætitia gentis tuæ,
10 ut [2] lauderis cum hæreditate tua.
† 11 Peccavimus cum patribus nostris: ℣. 11. Judit. VII. 19.
12 injuste egimus, iniquitatem fecimus.
† 13 Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua:
14 non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ.
† 15 & irritaverunt ascendentes ※ in mare ⁝ [3] mare Rubrum. ℣. 15. Exod. XIV. 10. 11. 12.
† 16 Et salvavit eos propter nomen suum;
17 ut notam faceret potentiam suam.
† 18 & [4] increpuit mare Rubrum, & exsiccatum est: ℣. 18. Exod. XIV. 21. 22.
19 & deduxit eos in abyssis sicut in deserto.

 † 20 &

quoniam benignus est; 2 & quoniam in æternum durat misericordia ejus. 3 Quis eloqui poterit ea quæ fortiter potenterque Dominus fecit? 4 aut quis enarrando satis audire faciet omnia, quibus ipse laudabilis est? 5 Beati qui divinum jus custodiunt, & faciunt quod justum est omni tempore vitæ suæ. 6 Recordare nostri Domine per illud tuum beneplacitum ac benevolentiam antiquam erga populum tuum; 7 & visita nos cum salute quam exspectamus a te, 8 ut videamus & assequamur benignitatem tuam, quam soles impertire electis tuis; 9 & ut lætemur lætitia, qua gaudet gens quæ tibi chara est; 10 & ut tu lauderis a nobis una cum tota gente illa, quæ veluti hæreditas quædam peculiariter est tua. 11 Peccavimus & nos & patres nostri; 12 & transgressi sumus legem tuam, & inique fecimus. 13 Et patres quidem nostri cum essent in Ægypto, non consideraverunt cum animis suis miracula tua ibi facta; 14 nec memores fuerunt multorum beneficiorum sibi collatorum a misericordia tua: 15 sed ad iracundiam te provocaverunt jam jam profecturi in mare, mare, inquam, Rubrum. 16 Salvavit tamen eos Dominus ad gloriam nominis sui; 17 ut notiorem faceret potentiam suam. 18 quare imperavit mari Rubro, & dividentibus se aquis, vento urente exsiccatum est fundum ejus: 19 & sic

trans-

(1) *Oxon. Ed.*
5 Beati qui custodiunt judicium,
6 & faciunt justitiam in omni tempore.
(2) *Cod. Orat. B. 6.* & lauderis &c. *tum* ℣℣. 11 & 12 *unico exprimunt Vat.* 341 & 342.
(3) *Cod. S. Pauli*, mari rubro.
(4) *Cod. S. Pauli*, & increpavit,

† 20 & ſalvavit eos de manu odientium ;
21 & redemit eos de manu inimici .
ỳ. 22. Exod. XIV. 27. 28. † 22 & operuit aqua tribulantes eos :
23 unus ex eis non remanſit .
ỳ. 24. Exod. XIV. 31. † 24 Et crediderunt [1] verbis ejus :
ỳ. 25. Exod. XV. 1. 25 & laudaverunt laudem ejus .
ỳ. 26. Exod. XV. 24. XVII. 2. † 26 Cito [2] ÷ fecerunt ⁑ obliti ſunt operum ejus :
27 & non ſuſtinuerunt conſilium ejus .
ỳ. 28. Numer. XI. 4. † 28 & concupierunt concupiſcentiam in deſerto :
29 & tentaverunt Deum in inaquoſo .
ỳ. 30. Numer. XI. 31. 33. † 30 & dedit eis petitionem ipſorum :
31 & miſit ſaturitatem [3] in animas eorum .
ỳ. 32. Numer. XVI. 2 † 32 Et irritaverunt Moyſen in caſtris ,
33 Aaron [4] ſanctum Domini .
ỳ. 34. Numer. XVI. 31. 32. † 34 aperta eſt terra , & deglutivit Dathan :
35 & operuit ſuper congregationem Abiron :

† 36 &

tranſduxit illos per immenſas aquarum moles , tamquam per aridum deſertum :
20 & ſalvavit eos de manu & poteſtate Ægyptiorum ipſos odientium : 21 &
redemit eos de ſervitute ac de manu & vi Pharaonis inimici ipſorum .
22 aqua enim maris Rubri revertens ad priſtinum locum ſuum , operuit Ægy-
ptios omnes qui eos tribulabant ; 23 & ex illis ne unus quidem relictus eſt vi-
vus . 24 Tunc patres noſtri crediderunt verbis Dei ; 25 & laudantes cecine-
runt laudem ejus . 26 Verum confeſtim iterum male ſe geſſerunt ; & obliti
ſunt tot admirabilium operum ejus : 27 & non exſpectaverunt patienter even-
tum conſilii & voluntatis eius , ut tempore modoque ipſi placente introduceren-
tur in terram promiſſam . 28 nam cupide expetiverunt carnes in deſerto , cæ-
leſti manna contempto : 29 & in ſolitudine illa inaquoſa tentaverunt Deum , de
ipſius dubitantes omnipotentia . 30 Dedit ergo eis Deus quod petierant , mit-
tendo coturnices : 31 quarum eſu immiſit morbum repletionis & nauſeæ cibi
in appetitus ipſorum ; unde macilentia & mors conſecuta eſt in corporibus eo-
rum . 32 Irritaverunt etiam ex invidia Moſen in temporariis illis tentoriis ,
in quibus degebant in deſerto , 33 & Aaronem ſancto oleo conſecratum Sacer-
dotem Domini , eo quod Moſes ſacerdotium Aaroni & filiis ejus quamvis juben-
te Deo tribuiſſet . 34 quamobrem aperuit ſe terra , & abſorpſit Dathan ex filiis
Ruben primogeniti Iſraelis : 35 & terra cooperuit totam congregationem & fa-
miliam Abironis ex eadem tribu Ruben una cum tabernaculis ſuis & univerſa
ſub-

(1) *Cod. S. Pauli* , in verbis ejus : *at Cod. Orat. B. 6.* ÷ in ⁑ verbis ejus : *tum ỳỳ. 24 & 25 unico, leguntur in Vat. 341 & 342.*

(2) *MS. Orat. B. 6.* cito defecerunt , *ſine obelo , quem obelum omittit & Cod. S. Pauli .*

(3) *Idem B. 6.* in animam eorum .

(4) *Idem B. 6.* & Aaron *&c.*

† 36 & exarſit ignis in ſynagoga eorum : ♈. 36. Numer. XVI. 40.
37 flamma combuſſit peccatores .
† 38 ÷ Et ⁝ fecerunt vitulum [1] in Horeb : ♈. 38. Exod. XXXII. 4.
39 & adoraverunt ſculptile :
† 40 & mutaverunt Gloriam ſuam ♈. 40. Jerem. II. 11. Roman. I. 23.
41 in ſimilitudinem vituli comedentis fœnum .
† 42 obliti ſunt Deum qui ſalvavit eos ;
43 qui fecit magnalia in Ægypto ,
44 mirabilia in terra Cham , [2] terribilia in mari Rubro . ♈. 44. Pſa. LXXVII. 51.
† 45 & dixit ut diſperderet eos : ♈. 45. Exod. XXXII. 10. 1. 3. Deuter. X. 10.
46 ſi non Moyſes electus ejus
47 ſtetiſſet in confractione in conſpectu ejus ,
† 48 ut averteret iram ejus [3] ne diſperderet ÷ eos ⁝
49 Et pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem : ♈. 49. Numer. XIV. 1. 2.
† 50 non crediderunt verbo ejus :
51 & murmuraverunt in tabernaculis ſuis :
52 non exaudierunt vocem Domini .
† 53 & elevavit manum ſuam ſuper eos , ♈. 53. Numer. XIV. 21. 28. 29.

Ddd 2 54 ut

Poſt ♈. 53. in vetuſtiſſimo Cod. Vaticano deſunt folia uſque ad Pſal. CXXXVIII.

ſubſtantia eorum , deſcenderuntque ii vivi in infernum operti humo .
36 *ignis etiam ſuccenſus eſt in congregatione eorum :*
37 *& flamma exuſſit iſtiuſmodi ſeditioſos peccatores , perieruntque XIV. millia hominum & DCC. abſque iis qui perierant in ſeditione Coræ .*
38 *Patres noſtri illi fecerant & longe ante vitulum apud montem Horeb :*
39 *& ſculptum ſimulachrum adoraverant ;*
40 *& permutaverant majeſtatem Dei ſui*
41 *in brutalem imaginem & effigiem vituli , qui paſcitur herba :*
42 *oblitique fuerant Dei qui ſalvaverat eos a Pharaone ,*
43 *& res magnas geſſerat in Ægypto ,*
44 *& miracula fecerat in eadem ipſa terra Cham , & terribilia ad mare Rubrum .*
45 *quo tempore dixit Deus ſe eos exterminaturum ,*
46 *niſi Moſes vir ipſius electus ,*
47 *in illa imminente confractione & internecione qua exterminandi erant , interceſſor ſtetiſſet coram eo ,*
48 *ut averteret eum ab indignatione in miſericordiam , ne illos exterminaret .*
49 *Deſpexerunt etiam & nihili æſtimaverunt terram deſiderabilem , fluentem lacte & melle :*
50 *nec crediderunt ſermoni Dei , quod daturus eſſet ipſis terram illam quam promiſerat ;*
51 *& obmurmuraverunt in tentoriis ſuis :*
52 *neque obediverunt voci Domini .*
53 *qui idcirco elevavit manum ſuam ſuper*

(1) *Idem una cum Cod. S. Pauli ,* in choreb . *Ad hæc ♈♈. 38 & 39 unico habentur ſicut & altero inſequentes proxime 40 & 41 , in Vat. 341 & 342.*

(2) *Oxon. Ed.*
44 mirabilia in terra Cham ,
45 terribilia in mari rubro .

(3 *Oxon. Ed. ♈. partitur .*
48 ut averteret iram ejus
49 ne diſperderet eos .
Cetera hujuſce verſiculi obelum Codd. Orat. B. 6. , & S. Pauli omittunt .

54 ut proſterneret eos in deſerto ;
† 55 & ut dejiceret ſemen eorum in nationibus ;
56 & diſpergeret eos in regionibus .
℣. 57. Numer. XXV. 2. 3. † 57 Et initiati ſunt Beelphegor :
58 & comederunt ſacrificia mortuorum :
† 59 & irritaverunt eum in adinventionibus ſuis :
60 & multiplicata eſt in eis ruina .
℣. 61. Numer. XXV. 7. † 61 & ſtetit Phinees , & placavit ;
62 & ceſſavit quaſſatio :
† 63 & reputatum eſt ei in juſtitiam ,
64 in generationem & generationem uſque in ſempiternum .
℣. 65. Numer. XX. 3. † 65 Et irritaverunt ÷ eum ⁝ ad [2] aquas contradictionis :
66 & vexatus eſt Moyſes propter eos :
℣. 68. Numer. XX. 10. 67 quia exacerbaverunt ſpiritum ejus ;
℣. 69. Judic. I. 21. 27. Exod. XXIII. 33. Numer. XXXIII. 52. Deuter. VII. 2. † 68 & diſtinxit ÷ in ⁝ labiis ſuis .
69 Non diſperdiderunt Gentes quas dixit Dominus illis :
† 70 & commixti ſunt inter Gentes : [3]
℣. 70. Judic. II. 2. III. 5. 6. 71 & didicerunt opera eorum ;

72 &

per eos : 54 jurans ſe dejecturum eſſe ipſos in illo deſerto : 55 & dejecturum
etiam ſobolem eorum inter gentes , 56 & diſperſurum eos in regionibus illis .
57 Poſt hæc conſecraverunt ſe etiam veluti ſub jugum Beelphegor idolo Moabi-
tarum & Madianitarum : 58 & comederunt victimas immolatas diis mortuis :
59 ſuiſque inventionibus & ſtudiis Deum provocaverunt ad indignationem :
60 unde plaga & ruina magna facta eſt in eis . 61 ſed ſtetit tunc Phinees ex
Sacerdotali familia , & interfectis ſcortatoribus viro Iſraelita & muliere Ma-
dianitide , placavit iram Dei : 62 & retenta ac ſedata eſt percuſſio illa & ruina:
63 id quod reputatum eſt eidem Phineæ pro re eximie juſta & præclara geſta
64 in generationes omnes in æternum uſque . 65 Ad iram quoque provocave-
runt Deum apud aquas illas Contradictionis , quando jurgati ſunt cum Moſe &
Deo ; 66 & afflictus eſt Moſes propter ipſos murmurantes : 67 quoniam enim
exacerbaverant animum ejus , 68 ideo ipſe hæſitabundus & dubitanter & am-
bigue cum diſtinctione pronunciavit labiis ſuis , num de petra educere poſſet
aquas . 69 Præterea ingreſſi terram promiſſam , non exterminaverunt gentes
illas Chananæas ibi habitantes , quas Dominus eis juſſerat delere : 70 quinim-
mo ſe miſcuerunt cum iiſdem Gentibus , 71 & didicerunt peſſima opera illarum ;

72 &

(1) *℣℣. 61 , & 62 unicus ſunt in Vat.* 341 & 342.

(2) *MS. S. Pauli , & B. 6. Orat.* ad aquam.

(3) *Vat. MSS.* 341 & 342 *℣℣.* 70 & 71 *in unum redigunt , quemadmodum & alterum* 72 & 73 *. Tum contra Oxon. Ed. proſequitur facta diſtinctione :*

74 & immolaverunt filios ſuos
75 & filias ſuas dæmoniis.

72 & ſervierunt ſculptilibus eorum :
73 & factum eſt illis in ſcandalum .
† 74 & immolaverunt filios ſuos , & filias ſuas dæmoniis :
† 75 & effuderunt ſanguinem innocentem ,
76 ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ※ ſuarum ⁝ [1]
77 quas ſacrificaverunt ſculptilibus Chanaan .
† 78 & [2] infecta eſt terra in ſanguinibus ;
79 & contaminata eſt in operibus eorum :
80 & fornicati ſunt in adinventionibus ſuis .
† 81 ÷ [3] Et ⁝ iratus eſt furore Dominus in populum ſuum :
82 & abominatus eſt hereditatem ſuam .
† 83 & tradidit eos in manus gentium :
84 & dominati ſunt eorum qui [4] oderunt eos .
† 85 & tribulaverunt eos inimici eorum :
86 & humiliati ſunt ſub manibus eorum .
87 Sæpe liberavit eos :
† 88 ipſi autem exacerbaverunt ÷ eum ⁝ in conſilio ſuo :
89 & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis .
† 90 Et vidit cum tribularentur :
91 & [5] audivit orationem eorum .

† 92 &

℣. 74. IV. Reg. XVI. 3. Iſai. LVII. 5. Ezech. XVI. 20.

℣. 76. Ita apud Apollinarium & in alio Cod. Vatic. nu. 342.

℣. 79. 80. Sic diſtinguitur apud Apollinarium & in alio Cod. Vaticano.

℣. 81. Judic. III. 8.

℣. 87. Judic. III. IV. VI. XI.

72 & coluerunt ſculpta idola earum : 73 id quod fuit eis offenſionis cauſa atque ruinæ : 74 nam & filios ſuos & filias ſuas comburentes igne , ſacrificaverunt dæmonibus : 75 & effuderunt ſanguinem innoxium , 76 ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum , 77 quos ſacrificaverunt ſculptis idolis Chananæorum : 78 ſicque infecta eſt terra illa cædibus cruentis : 79 & coinquinata eſt operibus ipſorum : 80 & derelicto Deo , ardenti affectu ſe conjunxerunt cum idolis , quæ ipſimet excogitaverant & adinvenerant . 81 Propterea iratus eſt Dominus indignatione magna contra populum ſuum ; 82 & abominatus eſt gentem quam ſibi peculiariter elegerat tamquam hæreditatem propriam : 83 tradiditque eos inimicis gentibus in manus : 84 & qui eos oderant dominati ſunt eis ; 85 eoſque afflixerunt inimici ſui : 86 & in humilem abjectamque ſervitutem redacti ſunt ſub illorum manibus imperio ac poteſtate : 87 multis certe vicibus liberavit eos Dominus : 88 ipſi vero ſemper eum exacerbabant ſuo ipſorum conſilio maligno ac perverſo : 89 & in humilem abjectamque conditionem devenerunt propter iniquitates ſuas . 90 ſed tamen nihilominus miſericordi Deus oculo vidit tribulationem eorum : 91 & exaudivit deprecationem eorum :

92 &

(1) *Vat.* 341 , ℣. *huic* 76 *inſequentem* 77 *jungit* . (2) *MS. Orat. B.* 6. , *&* *S. Pauli* , & interfecta eſt terra *&c.* (3) *Illic ſine obelo leguntur MSS. Orat. B.* 6. , *& S. Pauli* , *qui poſtremus deinde non habet* in populum ſuum , *ſed* in populo ſuo . (4) *Cod. Orat. B.* 6. qui oderant eos . (5) *Idem MS.* & audiret *&c.*

† 92 & memor fuit teſtamenti ſui :
93 & pœnituit eum ſecundum multitudinem miſericordiæ ſuæ :
† 94 & dedit eos in miſericordias ,
95 in conſpectu omnium qui ceperant eos .
† 96 Salvos nos fac Domine Deus noſter ;
97 & congrega nos de nationibus :
† 98 ut confiteamur nomini ſancto tuo ;
99 & gloriemur in laude tua .
† 100 Benedictus Dominus Deus Iſrael ;
101 a ſæculo & uſque in ſæculum .
102 & dicet omnis populus : *Fiat* ÷ *Fiat* ‡

92 *& oſtendit ſe memorem eſſe pacti ſui cum eis :* 93 *& ſecundum magnitudinem miſericordiæ ſuæ revocavit ſententiam de affligendo populo ſuo :* 94 *fecitque cum eis miſerationes ſuas* 95 *coram iis omnibus qui eos ante captivaverant .*
96 *Salva igitur nos quoque Domine Deus noſter de exilio & captivitate ;*
97 *& congrega nos ex Gentibus :* 98 *ut dignas fateamur laudes nomini tuo ſanctiſſimo ;* 99 *& gloriemur in laude tui .* 100 *Profecto benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus Iſraelis ,* 101 *ab æterno & uſque in æternum :*
102 *univerſus autem populus reſpondeat & dicat :* Ita fiat , Ita fiat : benedicatur & laudetur Dominus in æternum uſque .

ORATIONES.

MSS. 1 MEmento noſtri Domine in beneplacito populi tui , & [1] a peccati nos ſervitute diſcuſſos , Salutaris tui viſitatione ſalvifica . Per eumdem Dominum noſtrum .

Brev. Mozar. fol. 8.125.1,8. 2 SAlvos nos fac Domine Deus noſter , & in ſalute tua viſita ; nec iniquitatis noſtræ pœna , ſed timoris tui nos humiliet diſciplina , ut tua gloriemur in laude , & confiteamur in nomine : nos quoque ad videndum lætitiam electorum tuorum excitet bonitas , & [2] ad laudandum regni tui adſciſcat hæreditas . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 103. 148. 3 MEmento noſtri Domine in beneplacito populi tui , & in tuo nos viſita ſalutari , ut qui noſtris cum patribus coram te inique geſſimus , a damnationis origine & actualis peccati contagione , tua reduce gratia liberemur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 104. 125. 4 SAlva nos Domine , qui auctor es noſtræ ſalutis , & congrega nos de nationibus , qui redemptis libertas , & redemptio factus es libertatis ; concede itaque nobis ut qui nunc malorum permixtione gemimus ; te

(1) *MS. ibi* , & a peccatorum &c.
(2) *B. fol.* 88. *ibi* , & laudandum regni tui , *tum fol.* 148 , aſſiſtat hereditas .

te protegente [1] ac * te cernente, in tranquillitate, qua Sanctos suscipis, gaudeamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. * *al.* decernente.

5 BEnedic Domine Deus Israel a sæculo & usque in sæculum, quem multiplex creatura multiplici naturarum varietate conlaudant; memor esto testamenti sancti tui, & pœniteat te secundum multitudinem misericordiæ tuæ, ut iniquitatem quam fecimus, & peccatum quod cum patribus traduce peccati contraximus, te donante, lacrymarum fluminibus cordisque gemitibus abluamus; libera igitur nos Domine de manu spirituum odientium, & redime de insidiis inimicorum, quique verbo tuo credimus, credulitatis ipsius fortitudine muniamur; ac sic confessio humilium, cælorum alta conscendat, ut a Verbo tuo salvatio nobis profusa subveniat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 148.

6 COngrega Domine dispersionem populi tui in misericordia, quem olim redempturus mundum, in virtute brachii tui liberasti; & ideo ab iis quos redemisti, [2] magnopere invocaris, ut qui infirmari pro nobis dignatus es ut homo, divinitatis tuæ homines digneris præmunire præsidio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 12.

7 DEus qui confitentium tibi corda purificas, & accusantem conscientiam ab omni vinculo iniquitatis absolvis, da indulgentiam famulis, & cælestis gratiæ sinceram medicinam, eorum tribue corporibus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 60.

BENEDICTIO.

MErito benedictus in sæcula, per quem facta sunt sæcula, & non solum facta sunt, sed etiam redempta; nunc nos recreare dignetur in Salutari, idest, in Christo Jesu Domino nostro. Cui est cum ipso & Spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*. Commentarius in Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS CVI.

Alleluja.

Beda.

In primo *Alleluja* * commendatus est populus Judæorum, de quo nulla querela est: secundo, * eos commemorat qui in eadem gente crebérrimis offensionibus erraverunt; & ad Domini gratiam ipsius miseratione reversi sunt; hic autem commonetur populus Christianus, ut pro collatis sibi beneficiis Domino laudes reddat. ALITER. *Alleluja* primum egit ut baptizentur credentes: secundum, ut reconcilientur pœnitentes: ibi * suscepit *plebem suam in exsultatione et electos suos in lætitia*: hic * pœnitentes *exaudit, et dat eos in misericordias in conspectu omnium qui eos ceperant*; in tertio, usus noster quotidianus retexitur, & hæresis Novatiana damnatur. * *idest Psalmo CIV*. * *idest Psalmo CV*. * Psal. CIV. * Psal. CV.

Post Hebræi populi confessionem, de quo præcedentes psalmi locuti sunt, Propheta venit ad populum Christianum; qui per spatia totius orbis, super- Sensus mysticus.

(1) *B. fol.* 104. ac secernente. (2) *B. ibi*, magno opere invocaris &c.

superstitionum solitudine vagabundus errabat: In prima sectione commonens eum, laudes Domini confiteri; cujus sanguine redemptus Ecclesias accepit; qui per aras dæmonum lucosque, stulto rapiebatur errore: *Confitemini Domino*. Secunda, gratias dicit Domino peragendas: qui Gentilium animas, veritatis pabulo jejunas, religionis suæ ubertate satiavit; & eorum vincula peccatorum inexsuperabili virtute disrupit: *Confiteantur Domino misericordiæ ejus* [&c. *quia satiavit animam inanem*.] Tertia, gratias Patri præcepit esse referendas, quia Christus adveniens, diaboli portas vectesque confregit: *Confiteantur Domino* [&c. *quia contrivit portas æreas*.] Quarta, Domino sacrificium laudis a Sacerdotibus commonet offerendum; qui inter sæculi fluctus Ecclesiarum gubernationi præsident: describens quemadmodum & ipsorum tentationibus Dominus subvenire dignatur: *Confiteantur Domino* [&c *& sacrificent sacrificium laudis*.] Quinta, iterum dicit a Sacerdotibus & senioribus Dominum esse laudandum; qui squallentem mundum ariditate peccati, in amœnissimam jocunditatem cælesti munere commutavit: quod videntes recti corde, [1] gaudebunt, quæ partes a similibus versibus, quos *intercalares* vocant, incipiunt. *Confiteantur Domino misericordiæ ejus* [&c. *& exaltent eum in Ecclesia plebis*.]

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Prophetia de vocatione Gentium, & petitio bonorum: & de Verbi Dei assumptione in cælos.

S. Athanasius. Psalmus cum confessione. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS;
2 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 3 dicant qui redempti sunt a Domino;

4 quos

Incipit Liber Quintus Psalmorum secundum Hebræos.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum:

PROPHETA. 1 *Confitemini Domino quod ipse sit bonus atque benignus;*
2 *quodque in æternum duratura sit misericordia ejus.* 3 *dicant id aperte palam-*

* Reditus populi de Babylone prædicitur, primumque imperatur, ut collata beneficia devotis extollant vocibus gratiarum, ac deinde quæ mala in captivitate pertulerunt, varia narratione describuntur. Aliter, *Vox Christi de Judæis: legenaus ad Lectionem Numeri & Judicum*.

Psalt. Syr. Anonymus, dicitur de Ioele & Abia filiis Samuel, qui recitabant mandata Domini. Collegit Deus Judæos de captivitate, & extraxit illos ex Babel. Collegit quoque filius unigenitus Dei Jesus Christus Gentes e quatuor angulis per prædicationem ad Baptismum. Vers. LXXXVI.

Psalt. Arab. Vers. LXXXV.

S. Hier. Iste Psalmus omnem causam conditionis humanæ, quam vel delinquendo sumpsit, sive pœnitendo suscepit, sive multitudine miserationum Dei, (ut in præsenti ait, quis sapiens & custodiet hæc, & tunc intelliget misericordias Domini) narrare dignoscitur, sed & repulsionem Judaorum, & vocationem Gentium evidentissime pandit.

(1) *MS.* gaudebant.

(2) ℣. 1. *jungit* 2. *Vat.* 341.

4 quos redemit de manu inimici ;
5 & [1] de regionibus congregavit eos ,
† 6 a solis ortu & occasu , ab aquilone & mari .
† 7 erraverunt in solitudine in inaquoso :
8 viam civitatis habitacùli non invenerunt ,
† 9 esurientes & sitientes : [2]
10 anima eorum in ipsis defecit .
† 11 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur :
12 ÷ & : de necessitatibus eorum eripuit eos :
† 13 & deduxit eos in viam rectam ,
14 ut irent in civitatem habitationis .
† 15 Confiteantur Domino [3] misericordiæ ejus ,
16 & mirabilia ejus filiis hominum :
† 17 quia satiavit animam inanem ;
18 & animam esurientem satiavit bonis :
† 19 sedentes [4] ÷ in : tenebris & umbra mortis ,
20 vinctos in mendicitate & ferro . ℣. 20. Job XXXVI. 8. Ps. LXVII. 7. CXLV. 8.
† 21 quia exacerbaverunt eloquia Dei ;
22 & consilium Altissimi irritaverunt ;
† 23 & humiliatum est in laboribus cor eorum :

 24 in-

Iamque ii qui redempti sunt a Domino ; 4 nempe quos redemit & liberavit de manu & potestate hostis ; 5 quosque congregavit ex variis regionibus , 6 ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & a Meridie , versus quam partem est Oceanus . 7 oberrabant hi in deserto & in loco sine aqua ; 8 & iter ad civitatem aliquam habitatam non inveniebant ; 9 & interim esuriebant & sitiebant ; 10 jamque animo deficiebant . 11 clamaverunt autem ad Dominum in ejusmodi tribulatione sua ; 12 & liberavit eos Dominus de tantis angustiis ipsorum ; 13 eosque deduxit in viam rectam , 14 ut pervenirent ad civitatem aliquam habitatam . 15 Confiteantur etiam Domino debitas laudes suæ ipsius misericordiæ , 16 ipsiusque opera admiranda exhibita filiis Adam : 17 propterea quod satiaverit sitientium appetitum vacuum , 18 & appetitum esurientium impleverit bonis suis , dans eis escam & potum ; 19 & eo quod salvaverit eos qui habitabant in tenebris & in lethali umbra vicinæ mortis , 20 alligatos inopia & ferreo compede : 21 quia enim exacerbaverant Deum , transgrediendo verba & præcepta ejus ; 22 & consilium voluntatemque excelsi Dei provocaverant ad iram & vindictam ; 23 ideo & immissis laboribus & ærumnis depressus est animus

(1) *Illic & copulam MSS. S. Pauli , &* *Orat. B. 6. omittunt .*

(2) *℣℣. 9 & 10 unicum efficiunt in Vatic. 341 , & 342.*

(3) *Cod. Orat. B. 6.* misericordia ejus .

(4) *Obelum illic delendum postulat cum MS. S. Pauli , & Cod. Orat. B. 6.*

24 infirmati ſunt, nec fuit qui adjuvaret.
† 25 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
26 & de neceſſitatibus eorum liberavit eos:
† 27 & eduxit eos de tenebris & umbra mortis:
28 & vincula eorum diſrupit.
† 29 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
30 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 31 quia contrivit portas æreas, [1]
32 & vectes ferreos confregit:
† 33 ſuſcepit eos de via iniquitatis eorum:
34 propter injuſtitias enim ſuas humiliati ſunt:
℣. 35. Job XXXIII. 20. † 35 omnem eſcam abominata eſt anima eorum:
℣. 36. Pſal. IX. 15. LXXXVII. 4. 36 & appropinquaverunt [2] uſque ad portas mortis.
† 37 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
38 ÷ & : de neceſſitatibus eorum liberavit eos.
† 39 miſit verbum ſuum, & ſanavit eos:
℣. 40. Job XXXIII. 30. 40 & eripuit eos de interitionibus [3] eorum.
† 41 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
42 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 43 & ſacrificent ſacrificium laudis,
44 & annuncient opera ejus in exſultatione † 45 qui

animus eorum: 24 debilitati ſunt, nec erat qui eos adjuvaret. 25 clamaverunt autem omnes iſti ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua; 26 & ſalvavit eos Deus de tantis ipſorum anguſtiis: 27 eoſque eduxit de tenebris & de lethali umbra vicinæ mortis; 28 eorumque ferrea vincula diſrupit. 29 Confiteantur item Domino debitas laudes ſuæ ipſius miſericordiæ, 30 ipſiuſque opera admiranda exhibita filiis Adam: 31 propterea quod contriverit oſtia ærea carcerum, quibus detinebantur incluſi; 32 eorumque ferreos vectes & clauſtra confregerit: 33 & propterea quod miſericorditer exceperit & alios lapſos ob viam iniquam malæ vitæ ipſorum: 34 propter injuſtas enim actiones ſuas humiliati & afflicti ſunt variis morbis; 35 & omnem cibum abominata eſt anima ipſorum; 36 & proxime acceſſerunt ad portas mortis, jam jam morituri. 37 clamaverunt autem hi ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua: 38 & de tantis eorum anguſtiis ſalvavit eos Dominus: 39 et miſſo verbo juſſuque ſuo ſanavit eos; 40 et liberavit eos ab ipſorum ægrotationibus et corruptelis ne interirent. 41 Confiteantur item Domino debitas laudes ſuæ ipſius miſericordiæ, 42 et opera admiranda exhibita filiis Adam: 43 eique tamquam ſacrificium quoddam laudem offerant gratiarumque actionem, 44 et ejuſdem Dei opera exſultanter enar-

(1) *℣℣. 31 & 32 in Vat. 341 unus ſunt.*
(2) *Vocem* uſque *ejus loci obelo jugulat Cod. Orat. B. 6.*
(3) *Et vocem* eorum *ibi idem MS. obelo notatam exhibet.*

† 45 qui deſcendunt mare in navibus,
46 facientes operationem in aquis multis:
† 47 ipſi viderunt opera Domini,
48 & mirabilia ejus in profundo.
† 49 dixit, & ſtetit ſpiritus procellæ:
50 & exaltati ſunt fluctus ejus.
† 51 aſcendunt ÷ uſque ⁝ ad cælos;[1]
52 & deſcendunt ÷ uſque ⁝ ad abyſſos:
53 anima eorum in malis tabeſcebat:
† 54 turbati ſunt & moti ſunt ſicut ebrius:
55 & omnis ſapientia eorum devorata eſt.
† 56 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
57 & de neceſſitatibus eorum eduxit eos.
† 58 ÷ & ⁝ ſtatuit procellam ÷ ejus ⁝ in auram:
59 & ſiluerunt fluctus ejus:
† 60 ÷ [2] & ⁝ lætati ſunt quia ſiluerunt:
61 & deduxit eos in portum voluntatis eorum.
† 62 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
63 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 64 ÷ [3] & ⁝ exaltent eum in eccleſia plebis;

enarrent 45 ii omnes qui in mare navibus deſcendunt, 46 quique navigando rem nauticam et negotiationem ſuam peragunt in multis vaſtiſſimiſque aquis, 47 quia ipſi viderunt et experti ſunt opera Domini, 48 et ipſius mirabilia in profundo mari: 49 nam ubi Dominus juſſit, ſtatim & ventus tempeſtatis ſurrexit; 50 et in altum elevati ſunt fluctus maris: 51 ipſique navigantes viſi ſunt modo ſublevari uſque ad cælos, 52 et modo quaſi demergi ad imas abyſſos; 53 et interim animus ipſorum iſtiuſmodi malis et afflictionibus diſſolvebatur et conſumebatur: 54 qui metu perturbati ſunt et obſtupuerunt, et concuſſi ſunt et intremuerunt quaſi ebrius; 55 et univerſa nautica peritia et ſapientia eorum abſorpta eſt. 56 clamaverunt autem hi ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua: 57 qui et de tantis anguſtiis ipſorum eduxit eos: 58 et imperavit tempeſtati illi, eamque vertit in ventum lenem et tranquillitatem: 59 et ſiluerunt fluctus maris: 60 et navigantes lætati ſunt quod fluctus ſiluerint: 61 & ſic Deus tranquille deduxit eos ad portum, ad quem ire volebant. 62 Confiteantur denique Domino ſuæ ipſius miſericordiæ, 63 & opera admiranda exhibita filiis Adam; 64 eumque homines excelſum prædicent in congregatione populi:

65 ipſum-

(1) *℣. præſentem 51 inſequenti 52 jungunt Vat. 341, & 342.*

(2) *Eo loci obelum delent Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

(3) *Ex utroque mox laudato MS. delendus & obelus ille: tum B. 6. Orat.* & exaltant eum.

65 & in cathedra seniorum laudent eum:
† 66 posuit flumina in desertum;
67 & exitus aquarum in sitim;
† 68 terram fructiferam, in salsuginem,
69 a malitia inhabitantium in ea:
v. 70. Isai. XLI. 18. † 70 posuit desertum in stagna aquarum;
71 & terram sine aqua, in exitus aquarum:
† 72 & collocavit illic esurientes.
73 & constituerunt civitatem habitationis:
† 74 & seminaverunt agros, & plantaverunt vineas:
75 & fecerunt fructum nativitatis.
† 76 & benedixit eis, & multiplicati sunt nimis:
77 & jumenta eorum non minoravit.
† 78 Et pauci facti sunt & vexati sunt
79 a tribulatione [1] malorum & dolore:
v. 80. 81. Job XII. 21. 24. † 80 effusa est contemptio super principes:
81 & errare fecit eos in invio, & non in via.
† 82 & adjuvit pauperem de inopia:
83 & posuit sicut oves familias.
v. 84. Job XXII. 19. † 84 Videbunt recti & lætabuntur:

85 &

65 ipsumque laudent in consessu senatorum & prudentium seniorum: 66 eo quod flumina verterit in aridum desertum; 67 & fontes scaturientium aquarum verterit in loca siticulosa & sicca; 68 & terram fructiferam verterit vel in aquam salsam vel in salsam sterilemque terram; 69 idque propter malitiam eorum qui in ea terra habitabant: 70 & eo quod e contrario aridum desertum verterit in paludes & stagna aquarum; 71 & terram, quæ prius erat sine aqua, verterit in fontes scaturientium aquarum; 72 ibique collocaverit esurientes: 73 ubi hi & construxerunt civitatem ad habitandum: 74 & severunt agros; & plantaverunt vineas. 75 & agri illi & vineæ germinantes fecerunt fructum copiose nascentem: 76 & eo quod benefaciendo benedixerit habitatoribus illis Deus, unde multiplicati sunt valde; 77 & jumenta & pecora eorum non diminuerit. 78 Porro cum homines defecerunt a Deo, tum diminuti sunt numero, & afflicti sunt 79 propter angustiam complurium malorum atque dolorum: 80 & effusus est a Deo contemptus & despectio in principes illorum, redditque eos contemptibiles; 81 & errabundos vagare fecit in deserto devio, & ubi non est via. 82 contra vero Deus adjutorio suo sublevavit pauperem de inopia; 83 inopumque familias numerosas effecit quasi greges ovium. 84 Videbunt hæc ii qui recti sunt animo; & lætabuntur in Dei miseri-

(1) *Idem B. 6.* a tribulatione malarum, & dolorum.

85 & omnis iniquitas oppilabit os suum: ✝. 85. Job V. 16
† 86 Quis sapiens & custodiet hæc? ✝. 86. Oseæ XIV. 10.
87 & intelliget misericordias Domini?

misericordia atque judicio: 85 omnes autem iniqui occludent os suum & obmutescent. 86 Ceterum quis erit sapiens, & hæc tam admiranda quæ hactenus dicta sunt diligenter observabit, 87 & considerabit opera tam magna tam multa misericordiæ Domini?

ORATIONES.

1 CONfitemur Domine misericordias tuas, quas jugiter circa nostras exerces inopias, precantes ut qui exaltatus in Ecclesiis, resides ad dexteram Patris in throno, nobis tantæ miserationis & intelligere & custodire concedas arcanum. Qui cum eo vivis & regnas Deus in unitate Spiritus sancti per omnia. MSS.

2 DE necessitatibus nostris libera nos Domine, & animarum nostrarum inediam verbi tui adipe pasce, sedentesque in tenebris & umbra mortis, lucis tuæ inlustra serenitate. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 102. 125.

3 COnfiteamur tibi Domine misericordias tuas, quibus nos de interitu redimis, & de regionibus congregatos errorum, compage charitatis, fidei assensione conjungis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 125.

4 MItte Verbum tuum Domine ad sanandos nos, & de interitu quo nostro pondere propellimur, erue nos, ut quia nos meminimus Verbi tui formatos opificio, ejus rursum reformemur imperio: tu nos dum tribulamur, clamantes exaudi, ac de infestis necessitatibus tribue libertatem, ut ad te de confessione nostra laudatio procedat, & coram filiis hominum pronunciatu nos gratificent mirabilia tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 125.

5 DOminus noster Jesus Christus Filius tuus, qui solus verbo virtutis cuncta moderans, & omnia crucis [1] stigmata portans, vectes ferreos comminuit, portarumque ærearum claustra perfregit, [ad] tartari profunda descendit, sedentibus in umbra mortis, ignotæ lucis claritate resplenduit, & sol justitiæ de tumulo, corpore suscitato, procedens; radiis suis tenebras nostras mirabiliter inlustravit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 221. & Missal. Mozarab. Sabbato sancto. *De Resurrectione Domini.*

BENEDICTIO.

MIsericordias nobis Dominus pietate proflua dignetur quæsitas indulgere, pulsatas aperire, petitas non negare. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Psalmi. t. 7. S. Hieronymi.

(1) *Brev. Mozarab.* destina *illic habet loco vocis* stigmata.

Canticum psalmi ÷ ipsi ‡ David.

Beda.

Sensus mysticus. *Canticum* ad divinarum rerum contemplationem refertur: *Psalmus* ad operas actuales; quæ tamen divinis conveniant mandatis, quod in primo versu ipse testatur; *Cantabo & psalmum dicam Domino*: *David* autem significat regem Christum, qui in hoc psalmo locuturus est.

Per totum psalmum loquitur Dominus. Primo ordine Patri gratias agit, quia post passionis triumphum perpetuam resurrexit in gloriam: *Paratum cor meum Deus*. Secundo, humiliat se per humanitatem suam: [1] ubi tamen & potentiam propriæ majestatis ostendit, ut duas naturas veraciter in una Domini Christi cognoscas esse persona: *Ut liberentur electi tui*. Notandum autem quod centesimus septimus psalmus ex terminalibus duorum * psalmorum partibus est compactus; in quo Dominus per passionem & resurrectionem suam duos sibi populos una fide conjunxit; una spiritus gratia fœcundavit; eodem vitæ æternæ munere sublimavit: centenarius enim numerus vitam quæ in dextris est; septenarius autem Spiritum sanctum designat, qui bene in hoc psalmo de duobus uno facto, copulantur; quia spirituales tantum vitam accipere promerentur æternam.

* Psal. LVI. & LIX.

Sabbato ad Vigilias. *Eusebius Cæsariensis*. Vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus demonstrativus providentiæ cum cantico. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. Psal. LVI. 8. v. 1.

1 PARATUM COR MEUM, DEUS ÷ PARATUM COR MEUM:

2 cantabo & psallam in gloria mea:

† 3 Exsurge [2] gloria mea; exsurge psalterium & cithara:

4 exsur-

Psalmus decantandus cantu vocis inchoante, & instrumento musico subsequente, inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Promptum & paratum est cor meum ad te laudandum o Deus; promptum est, inquam, atque paratum cor meum;* 2 *ut voce cantem, & manu psallam more meo, in quo ego soleo gloriari.* 3 *Expergiscere ergo cælesti*

* Sub Machabæorum persona cantatur, continet autem preces de hostibus victoriæ gratulatione: potest & de ipso David accipi quod plurimis gentibus imperaverit. Aliter, *Vox Ecclesiæ ad superpositionem*.

Psalt. Syr. Davidis, cum esset paratus cum gloria ad ministerium & psalmodiam Domus Domini, & de vocatione Gentium. Vers. XXIX.

Psalt. Arab. Vers. XXVIII.

(1) *MS. ibi*, ubi divinitatem & potentiam *&c.*

(2) *Voces* exsurge gloria mea *recte cum Oxon. Ed. omittunt MSS. B. 6. Orat., &* *S. Pauli. Vide quæ ad hunc locum alias diximus. Ad hæc Vat.* 341, *&* 342 *hanc sequuntur distinctionem*.

3 exsurge gloria mea,
4 exsurge psalterium & cithara,
5 exsurgam diluculo: confitebor tibi in populis Domine, & psallam tibi in nationibus.

4 exsurgam diluculo .
† 5 Confitebor tibi in populis Domine :
6 & psallam tibi in nationibus :
† 7 quia magna est super cælos misericordia tua ; ℣. 7. Ps. XXXV. 6.
8 & usque ad nubes veritas tua .
† 9 Exaltare super cælos Deus : [1]
10 & super omnem terram , gloria tua . ℣. 11. Psal. LIX. 7.
11 ut liberentur dilecti tui ;
† 12 salvum fac dextera tua & exaudi me .
13 Deus locutus est in sancto suo :
† 14 exsultabo [2] ÷ & : dividam Sichimam :
15 & convallem Tabernaculorum dimetiar .
† 16 meus est Galaad : & meus est Manasses :
17 & Ephraim susceptio capitis mei :
† 18 Juda , rex meus . [3] ℣. 18. Genes. XLIX. 10.
19 Moab , lebes spei meæ :
† 20 in Idumæam extendam calceamentum meum :
21 mihi Alienigenæ amici facti sunt .
† 22 Quis deducet me in civitatem munitam ?

23 quis

lesti instinctu dulce carmen , in quo glorior : & tu quoque expergiscere atque
consurge psalterium una cum cithara . 4 nam & expergiscar ego diluculo .
5 Profitebor tibi debitas laudes Domine inter populos ; 6 & in honorem tui
psalmos canam inter gentes : 7 propterea quod & tua erga nos misericordia tam
magna sit ut cælos superet ; 8 & fidelitas tua in servandis promissis ubique cla-
ra resplendeat usque ad nubes . 9 Monstra te ergo excelsiorem esse cælis in miseri-
cordia ; 10 & super totam terram demonstretur magis magisque gloria tua in
præstandis promissis tuis . 11 Ut ergo liberentur ab hostibus a te dilecti atque
electi ; 12 salva me una cum omni populo dextera potentiæ tuæ ; meque te in-
vocantem exaudi . 13 Deus locutus est in sanctuario tabernaculi sui . 14 quod
exsultabo & regio jure partiar Sichimam quæ est in Samaria ; 15 & dimetiar
vallem Suochot , hoc est , Tabernaculorum in tribu Gad . 16 Mea est terra
Galaad ; & mea est tribus Manasse : 17 & tribus Ephraim est robur capitis
& principatus mei : 18 tribus autem Juda est regia & sedes regni mei . 19 Ita-
que spero fore ut gens Moabitica mihi subjiciatur lebetis instar , in qua pedes
meos lavo : 20 & in Idumæam quoque extendam pedem meum , eamque con-
culcabo & superabo : 21 Philisthæi autem aliunde originem trahentes huc ad-
vecti , facto nunc fœdere amici facti sunt mihi . 22 At quis me deducet ad civi-
tatem

(1) *℣. 9 jungitur 10 in Vat. 342.*
(2) *Pro obelo asteriscum ibi uterque MS. S. Pauli nimirum , & Orat. B. 6. habent .*
(3) *Unico ℣. exprimuntur a Vat. 341 , & 342 , quæ nobis dividuntur in ℣℣. 18 , & 19 .*

23 quis deducet me usque in Idumæam?
† 24 nonne tu Deus, qui repulisti nos?
℣. 25. Ps. XLIII. 10. 25 & non exibis Deus in virtutibus nostris?
† 26 Da nobis auxilium de tribulatione:
27 quia vana salus hominis.
† 28 In Deo faciemus virtutem:
29 & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

tatem circummunitam Idumæorum? 23 aut quis me deducet usque ad Idumæam ut subjiciam eam? 24 an non tu Deus nos deduces illuc, qui nos antea repuleras? 25 & an forsitan non egredieris una cum exercitibus nostris ad conficiendum tua virtute bellum istud, victoriamque reportandam? 26 Da nobis, quæso, auxilium, quo eruamur a tribulatione: 27 vana enim est & inanis salus, quæ exspectatur ab homine & non a te Deo. 28 Itaque cum adjutorio Dei fortiter faciemus in re militari: 29 & ipse conculcabit & ad nihilum rediget omnes inimicos nostros.

ORATIONES.

MSS. 1 PRæpara tibi Domine cor nostrum ad confitendum nomini tuo, ut te intelligentes surrexisse diluculo, illuc tendamus merito, quo tu victor elevatus es in regno. Qui vivis & regnas cum Deo Patre.

Brev. Mozarab. fol. 146. 2 PAratum cor nostrum Domine eo quo placeris munere comple, ut te cognitione veri laudemus, & reformati in melius, in tuo honore lætemur. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 415. 3 EXsurge gloria nostra Deus, & eripe ab hoste captivos; atque pro quibus magnificatus es usque ad cælos, hos in te confidentes intuere placatus, & ipse da in tribulatione auxilium, qui nostræ salutis es complementum, Confessoris tui itaque B .... sic nos tuere subsidio, ne nostro exigente merito tradamur in infernum; sicque remunera præmio, ut confitentes perducas in sæcula. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

De S.

PSALMUS CVIII.

In finem: Psalmus David:

Beda.

Titulus iste notissimus psalmum refert ad Dominum Christum.

Prima parte Dominus increpat Judæos, qui mala pro bonis Creatori suo reddere maluerunt: *Deus laudem*. Secunda, Judæ traditoris, & perfidi populi narratur iniquitas; & quæ illis erant pro tanto scelere ventura: *Constitue super eum peccatorem*. Tertio, precatur ut liberatus a periculo passionis, cito resurrectionis gloriam consequatur: *Et tu Domine Domine fac mecum*.

Eusebius

Eusebius Cæsariensis. Passiones Christi. *Sabbato ad*
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. * *Vigilias*.

Psalmus ad precandum.
1 DEUS LAUDEM MEAM NE TACUERIS: Christus. [1]
2 quia os peccatoris & os dolosi super me apertum est:
† 3 locuti sunt adversum me lingua dolosa:
4 & sermonibus odii circumdederunt me: [2]
5 & expugnaverunt me gratis.
† 6 Pro eo ut ※ me ⁝ diligerent, detrahebant mihi:
7 ego autem orabam.
† 8 & posuerunt adversum me mala pro nobis; ℣. 3. Psal. XXXIV. 12. XXXVII. 21.
9 & odium, pro dilectione mea.
† 10 Constitue super eum, peccatorem:
11 & diabolus stet a dexteris ejus.
† 12 cum judicatur exeat condemnatus:
13 & oratio ejus fiat in peccatum. ℣. 13. Prov. XXVIII. 9.

Psalmus in perpetuum decantandus, inspiratus Davidi.

CHRISTUS. 1 *Deus ne silentio prætereas hanc cum laudatione tui deprecationem meam*: 2 *quia os peccatoris & os dolosi aperuerunt sese contra me*: 3 *qui locuti sunt adversum me lingua mendaci & ficto sermone*, 4 *& verbis ex odio profectis me circumdederunt*: 5 *impugnaveruntque me sine causa, & nulla culpa mea*. 6 *Cum me diligere deberent; e contrario detrahebant & adversabantur mihi*: 7 *ego tamen pro eis orabam*. 8 *qui & rependerunt mihi mala pro bonis a me acceptis*; 9 *& odium mihi rependerunt pro dilectione mea, qua eos diligebam*. 10 *Ergo ad laudem & gloriam justitiæ tuæ præfice doloso isti proditori peccatorem qui illum malis premat*: 11 *& Satan adversarius adstet a dextris ejus ad vexandum*. 12 *cum adductus fuerit in judicium, inde exeat condemnatus*: 13 *& oratio ejus ob indignum orandi modum & animum, ipsamet*

* Sub Machabæorum persona canitur deplorantium quæ ab exteris, & domesticis adversa pertulerunt, postulantiumque ultionem in eos, qui Antiochum, vel Demetrium reges in eorum odia falsa criminatione succenderant; quique venalem fecerant Sacerdotii dignitatem, quod non tantum excluso Onia factum est, sed per omne tempus deinceps, quo Judæa Machabæis est præliantibus liberata. Aliter, *Vox Christi ad Patrem de Judæis*.

Psalt. Syr. Davidis, cum regem creaverunt Absalom, eo inscio, & hac de causa interfectus fuit. Nobis autem exponit passiones Christi Dei. Vers. LXIV.

Psalt. Arab. Vers. LXI.

S. Hieron. Prophetia de Christo est.

(1) Propheta *illic non* Christus *tum prima tum aliæ deinde Editiones præfeferunt: sed quum pro certo habeamus per errorem illam vocem alterius, quam suffecimus, loco irrepsisse, ideo mutandam esse nulli dubitavimus*.

(2) ℣℣. 4 *&* 5 *in Vat.* 341 *&* 342 *unico* ℣. *exprimuntur; sicut & unico itidem insequentes alios* 6 *&* 7.

† 14 fiant dies ejus pauci :
℣. 15. Act. I. 20. 15 ÷ & ‡ epiſcopatum ejus accipiat alter .
† 16 Fiant filii ejus orphani : [1]
17 & uxor ejus , vidua .
† 18 nutantes transferantur filii ejus , & mendicent :
19 & ejiciantur de habitationibus ſuis .
† 20 Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus :
21 ※ & ‡ diripiant alieni labores ejus .
† 22 non ſit illi adjutor :
23 nec ſit qui miſereatur pupillis ejus .
† 24 fiant nati ejus in interitum :
℣. 25. Job XVIII. 19. 25 in generatione una deleatur nomen ejus .
† 26 in memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conſpectu Domini :
27 & peccatum matris ejus non deleatur .
† 28 fiant contra Dominum ſemper :
29 & diſpereat de terra memoria eorum .
30 Pro eo quod non eſt recordatus facere miſericordiam :
† 31 & perſecutus eſt hominem inopem & mendicum
32 & compunctum corde , mortificare .
† 33 Et dilexit maledictionem , & veniet ei :
34 & noluit benedictionem , & elongabitur ab eo .
† 35 &

ipſamet ſit novum peccatum . 14 ſint dies vitæ ipſius pauci : 15 & epiſcopatum & præfecturam ejus alter accipiat . 16 Filii ejus efficiantur pupilli : 17 et uxor ejus ſit vidua . 18 fluctuantes commoveantur de loco in locum filii ejus , victumque mendicent ; 19 & ejiciantur de ruinoſis habitationibus ſuis . 20 Scrutetur & extorqueat fœnerator univerſa quæ habet : 21 & extranei diripiant opes omnes laboribus ejus acquiſitas : 22 et non ſit viciſſim qui eum adjuvet ; 23 nec qui miſereatur pupillorum ejus . 24 ſint poſteri ejus in exterminium : 25 & in una generatione deleatur nomen familiæ ejus ; & funditus exſtirpetur genus ejus . 26 redeat in memoriam apud Dominum iniquitas patrum ejus ; 27 & peccatum matris ejus non deleatur oblivione . 28 ſint ejuſdem parentum peccata ſemper coram Domino : 29 & illius ſuorumque memoria exterminetur de terra . 30 Quod totum eidem doloſo proditori merito eveniat , quia non eſt recordatus facere miſericordiam ; 31 & perſecutus eſt hominem inopem & pauperem , 32 mœrentemque animo afflicto & dolorum ſtimulis compunctto , ut eum morti traderet . 33 Dilexit equidem id quod conſequitur maledictio & infelicitas , quæ & proinde obveniet ei : 34 noluitque id quod conſequitur

(1) *Denuo in iiſdem Vaticanis MSS. ℣℣. 16 & 17 unus ſunt .*

† 35 & induit maledictionem ſicut veſtimentum :
36 & intravit ſicut aqua in interiora ejus :
37 & ſicut oleum , in oſſibus ejus .
† 38 fiat ei ſicut veſtimentum quo operitur :
39 & ſicut zona qua ſemper præcingitur .
† 40 Hoc opus eorum qui detrahunt mihi , apud Dominum ,
41 & qui loquuntur mala adverſus animam meam .
† 42 Et tu Domine Domine fac mecum propter nomen tuum : [1]
43 quia ſuavis eſt miſericordia tua .
† 44 Libera me quia egenus & pauper ego ſum :
45 & cor meum [2] conturbatum eſt intra me .
† 46 ſicut umbra cum declinat , ablatus ſum : ℣. 46. Pſalm. CI. 12. CXLIII. 4.
47 & [3] excuſſus ſum ſicut locuſtæ :
† 48 genua mea infirmata ſunt a jejunio :
49 & caro mea immutata eſt propter oleum .
† 50 ※ [4] & : ego factus ſum opprobrium illis :
51 viderunt me ÷ & : moverunt capita ſua . ℣. 51. Pſal. XXI. 8.
† 52 Adjuva me Domine Deus meus [5]
53 ſalvum me fac ſecundum miſericordiam tuam :

 † 54 &

quitur divina benedictio ac beneficentia ; quæ propterea longe recedet ab eo .
35 induit ergo maledictionem omni ex parte quaſi veſtimentum : 36 quinimmo
& ipſa maledictio ingreſſa eſt quaſi aqua in viſcera ejus ; 37 & quaſi oleum intime inhæſit oſſibus ac medullis ejus . 38 ſit igitur ei hæc maledictio quaſi pallium quo jugiter circumtegatur , 39 & quaſi zona qua ſemper accingatur :
40 Hæc eſt retributio quæ a Domino fiet pro opere eorum qui detrahunt & adverſantur mihi , 41 quique loquuntur mala contra animam meam . 42 Tu autem Domine Domine fac mecum miſericordiam propter gloriam nominis tui apud omnes illuſtrandam : 43 nam benigna eſt miſericordia tua . 44 Libera me ab adverſariis hiſce meis , quoniam ego egenus ſum & pauper ; 45 & cor meum perturbatum & vulneratum eſt intrinſecus : 46 & pæne jam abivi & conſumptus ſum quaſi umbra cum inclinatur & evaneſcit celerrime : 47 & undique excuſſus ſum quaſi locuſta quæ facillime diſcuſſa volat & tranſit : 48 et genua mea debilia facta ſunt et vacillaverunt ob jejunium : 49 et caro mea mutata eſt et exaruit ob omiſſionem unctionis olei : 50 et quia adeo factus ſum illis probroſus , 51 ut viderint me , et moverint capita ſua ridentes me . 52 Adjuva me Domine Deus meus , 53 et ſalva me ab eis prout decet miſericordiam tuam :

(1) *Iterum unico ℣. leguntur in allegatis MSS. ℣℣. 42 & 43.*

(2) *Cod. Orat. B. 6. , & S. Pauli illic ,* turbatum .

(3) *Copulam & illic omittit Cod. B.6. Orat.*

(4) *Non ſatis bene ejus loci aſteriſcum adſtrui evincerent & MSS. S. Pauli , atque Orat. B. 6.*

(5) *℣℣. 52 & 53 item in unicum cogunt Vat. 341 , & 342.*

† 54 & sciant quia manus tua hæc;
55 ÷ [1] & : tu Domine fecisti eam:
† 56 Maledicent illi, & tu benedices.
57 qui insurgunt in me confundantur:
58 servus autem tuus lætabitur.
† 59 Induantur qui detrahunt mihi pudore:
60 & operiantur sicut diploide confusione sua.
† 61 confitebor Domino nimis in ore meo;
62 & in medio multorum laudabo eum:
† 63 quia [2] astitit a dextris pauperis,
64 ut salvam faceret a persequentibus animam meam.

tuam: 54 et agnoscant id salutis meæ, tuæ esse manus atque potentiæ; 55 teque id totum effecisse Domine. 56 Ipsi quidem mihi maledicent, tu vero mihi benedices. 57 qui ergo insurgunt in me, pudore turpissime perfundantur: 58 servus autem tuus in te lætetur. 59 Qui mihi detrahunt et adversantur, induantur coram omnibus ignominia et verecundia; 60 operianturque turpi dedecore tamquam pallio duplici, quo aggravati toti obvolvantur: 61 ego autem ore meo vehementer profitebor Domino debitas meas gratiarum actiones: 62 et in medio multorum populorum eum laudabo; 63 eo quod auxiliator adstiterit a dextris meis pauperis; 64 ut salvaret animam meam ab adversariis et iniquis judicibus me persequentibus injuste.

ORATIONES.

MSS. 1 UNicæ [3] miserationis Deus, qui maledictioni subjacere dignatus es ut nos a maledicto Legis erueres, quæsumus ut faciens nobiscum misericordiam propter nomen tuum, digneris nos & a persequentibus vitiis, & a malorum obtrectationibus liberare. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 195. 208. 2 ADversum [4] te inimici tui Domine locuti sunt malum, tunc utique quando te Magistrum bonum captiosa adulatione laudabant: qui ergo odiosis sermonibus eorum circumdari & expugnari te passus es, confessionis nostræ supplices jam quæsumus suscipe preces. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 195. *De Passione Domini.* 3 CHriste Dei Patris ineffabile Verbum, apud quem lingua iniquorum fraudulenta est, immane facinus perpetrantes ut sanguinem innocentem effunderent, præbe Ecclesiæ tuæ pacificum verbum, ut qui exemplo tuo mundum decertamus evincere, cælos mereamur post transitum videre. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

4 Unige-

(1) *Obelum heic omittit Cod. S. Pauli: & ille Orat. B. 6. una cum obelo etiam ipsam copulandi voculam.*
(2) *Cod. Orat. B. 6.* adstetit.
(3) *MS. ibi*, Unicæ obsecrationis Deus.
(4) *B. fol. 195 ita eam orationem orditur:* Locuti sunt adversum me inimici tui malum; tunc utique &c.

4 UNigenite Fili Dei, cujus in jejunio infirmata ſunt genua, cujuſque caro immutata eſt propter oleum, fac nos poſt te efficaciter currere in odorem unguentorum, ut qui factus es in opprobrium inimicis noſtris, efficiaris potentia ſalutaris. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 206. De Paſſione Domini.*

5 GLorioſe ac miſericors Domine qui beatæ Leocadiæ tibi nimis in ore ſuo confiteri dediſti, teque in medio juſtorum, ejus confeſſione laudari voluiſti; ut eam & in terris confitentem, & in conſilio Sanctorum glorificans faceres exſultantem; expoſcimus tui muneris donum, ut ejus precibus tribuas nobis a peccati contagione purgari, ab ardoribuſque perpetuis erui, & gloriæ tuæ beatitudinem conſequi. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] *fol. 423. De S. Leocadia M.*

6 G[Ratias agimus tibi omnipotens Deus [Jeſu Chriſte, qui] in ſenſu tuo non habuiſti peccatum, & venit princeps hujus mundi, & invenit in te nihil. Ita ergo præſtes nobis, ſicut in tuo ſenſu viciſti diabolum, & in ſenſu noſtro vince diabolum, ut quemadmodum perfectos nos creaſti, perfectos & ſalves nos. Tu enim es creator, tu es magiſter, tu es dominus, tu es & qui pro nobis paſſus es. Qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum. *Amen*. *Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.*

PSALMUS CIX.

Pſalmus David.

Beda.

Pſalmus hic de Incarnatione Domini & de ejus Deitate pleniſſime breviterque decantat.

In primo verſu Propheta refert quæ Pater Filio dixerit, naturam ſimul Deitatis & humanitatis oſtendens: *Dixit Dominus* & reliqua. In ſecunda diviſione Pater naturam ejus divinitatis, pro modulo noſtræ capacitatis aliquatenus indicat: *Tecum principium*. In tertia, Propheta reloquitur uſque ad finem, formam iterum ejus humanitatis oſtendens: *Juravit Dominus* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Victoria Chriſti. *Dominica ad Veſperũ.*

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. [*item*] Pſalmus enunciativus cum prophetia. *

Pſal-

* De Domino Chriſto canitur, ſicut & ipſe Phariſæis exponit. Item, *vox Eccleſiæ de Patre & Filio*.

Pſalt. Syr. Davidis, de ſolio Domini, deque virtute ejus glorioſa, & Prophetia de Chriſto, atque victoria contra eoſdem. Verſ. xv.

Pſalt. Arab. Verſ. xiv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem Vatis continet de Chriſto loquentis, ait ergo Propheta:

Psalmus de Christo ad meditandum.

Propheta.
℣. 1. Matth. XXII. 43. 44. Marc. XII. 35. 36. Luc. XX. 42. Act. II. 34. Hebr. I. 13.
℣. 2. I. Corinth. XV. 26. Heb. X. 13.
℣. 8. Hebr. VII. 21.
℣. 9. Ita apud Apollinariũ & in alio Cod. Vaticano.
℣. 9. Hebr. V. 6. VII. 17. Johan. XII. 34.

1 DIXIT DOMINUS DOMINO MEO, *SEDE A DEXTRIS MEIS*;
2 *donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*:
† 3 Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion:
4 dominare in medio inimicorum tuorum.
† 5 tecum principium in die virtutis tuæ, [1]
6 in splendoribus sanctorum:
7 *Ex utero ante luciferum genui te.*
† 8 Juravit Dominus, & non pœnitebit eum:
9 *Tu es sacerdos in æternum* [2] *secundùm ordinem Melchisedech.*
† 10 Dominus a dextris tuis, confregit in die iræ suæ reges:.
† 11 judi-

Psalmus inspiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Dominus Deus Pater æternus ad Dominum meum Messiam filium suum coæternum, hominem factum ex genere meo, dixit*: Sede a dextris meis, mecumque regna in æquali super omnia potestate: 2 & nunc quoque regna etiam ante id tempus, quo demum tandem ponam omnes inimicos tuos sub pedibus tuis, ut sint tibi omnino subjecti, sicuti scabellum pedibus substratum. 3 *Idem Dominus Deus Pater sceptrum tuum forte, potestatemque tuam regiam emittet in mundum ex Sion & Jerusalem, o Messia, ubi primum regnare incipies credentibus in te, seseque tibi subjicientibus*: 4 *sed et interim usque ad finem sæculi dominare quoque inter medios inimicos ipsos tuos, tibi quidem rebellantes, sed adversus fidem regnumque tuum non prævalentes.* 5 *nam in tempore potentissimi regni tui tecum semper erit unita Divinitas, quæ omnium rerum est principium et causa; tecumque proinde erit rerum omnium dominatus ac principatus*: 6 *qui gloriosus inter ineffabiles splendores locorum illorum sanctorum cælestis sanctuarii sedes æqualis Patri;* 7 *qui tibi unigenito suo dicit*: Ego te non ex nihilo creavi, sed ex memetipso velut ex utero & substantia mea te genui, antequam stellam matutinam & luciferam omnesque creaturas facerem a principio mundi. 8 *Idem Dominus Deus Pater juravit se te facturum Sacerdotem; nec illum pœnitebit unquam ejus rei, ut in alios transferat Sacerdotium tuum; dixit enim tibi nato homini*; 9 Tu es Sacerdos in sempiternum, eo quod maneas in æternum, semper vivens ad interpellandum pro hominibus; cum alii Sacerdotes morte prohibeantur Sacerdotio semper fungi: unde tu Sacerdos es secundùm ritum sacrificii & similitudinem vitæ Melchisedec Sacerdotis & Regis: cujus cum vitæ finis non scribatur in Scripturis sanctis, manet is quodammodo Sacerdos in perpetuum, assimilatus in hac re tibi filio meo Dei. 10 *Dominus igitur meus Messias iste, qui a dextris tuis sedet o Pater æterne, ipse*

Hebr. V.

Hebr. VII.

(1) ℣. 5 *insequentem 6 jungit Vat.* 342.
(2) *Oxon. Ed. facta illic distinctione,* 9 Tu es Sacerdos in æternum 10 secundùm ordinem Melchisedech.

† 11 judicabit in nationibus, implebit ruinas:
12 conquassabit capita in terra multorum.
† 13 De torrente in via bibet:
14 propterea exaltabit caput.

ipse in tempore justæ iræ suæ percussurus est & confracturus reges omnes terræ sibi rebelles: 11 qui & judicium faciet de nationibus omnibus; complebitque ruinas inimicorum suorum ad completam usque æternamque destructionem eorum: 12 & capita confringet omnium sibi rebellium super totam terram tot populorum multitudine inhabitatam. 13 Messias hic in via & curriculo vitæ suæ de torrente multarum grandiumque afflictionum bibet, experieturque passiones & crucem: 14 & propterea super omnia suum caput & gloriam exaltabit, & a toto mundo agnoscetur & adorabitur: habebitque nomen quod est super omne nomen, ut in nomine ejus omne genu flectatur cælestium terrestrium & inferorum.

ORATIONES.

1 ANte luciferum genite Deus, qui es ante principium totius creaturæ, rogamus & quæsumus, ut sicut [1] tuis inimicos pedibus ad dexteram Patris residens, subjecisti; ita nos tuis officiis dignos habeas, ablata dominatione peccati. Qui cum eodem Deo Patre vivis & regnas Deus in unitate Spiritus sancti per. MSS.

2 OMnipotens Deus Pater gloriæ, qui Dominum nostrum Jesum Christum suscitasti a mortuis, conlocans illum ad dexteram tuam super omnem principatum & potestatem, suscita in nos studia omnimodæ sanctitatis, ut illi soli religatæ sint primitiæ spiritus nostri, qui a mortuis resurgens, mortis principem propria virtute devicit. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 215.

PSALMUS CX.

Alleluja.

Beda.

Laudat Dominum populus suus, quia mundi clade liberatus, vitiorum nescit sustinere servitium. Psalmus iste primus apud Hebræos integro decurrit Alphabeto: licet multi & alios supra secundum ordinem litterarum scriptos putent; nam in illis vel desunt aliquæ litteræ vel supersunt: & nonnumquam cum unus versus sit brevis, alter infinita longitudine protenditur. Ex quo puto, observatione hoc legentium magis, quam studio [2] scriptoris effectum. Denique & LXX. Interpretes, quia aliquis in eis scrupulus nascebatur, ponere in Translatione Hebræas litteras noluerunt.

Sensus mysticus.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

Popu-

(1) *MS.* ut sicut tuos inimicos pedibus &c.

(2) *MS. idem illic*, quam studio lectoris &c.

Populus beatorum diversis mundi partibus aggregatus, primo ingressu psalmi confiteri se dicit Domino in congregatione justorum; ubi est æterna laus, & sine fine præconium: *Confitebor tibi Domine*. Secundo, dicit fideles copioso munere satiatos, adventum Domini compromittens, ut hæreditatem pollicitam avidissima intentione perquirant: *Memoriam fecit mirabilium suorum*. Tertio, redemptos asserit Christianos, & Testamentum Novum æterna gratia consecratum: *Redemptionem misit populo suo*. Prima pars continet litteras sex: secunda, decem: tertia, sex. Sicut autem parvuli per litteras erudiuntur ut ad sapientiam proficiant; sic hujusmodi psalmi rudibus & Incipientibus dantur, ut primordia eorum, quasi quibusdam elementis instruantur.

Dominica ad Vesperũ. *Eusebius Cæsariensis*. Gratiarum actio Christi.

S. Athanasius. Psalmus confessionem commixtam habens, & narrationem cum laudatione. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. *Aleph.* 1 CONFITEBOR ÷ TIBI : DOMINE IN TOTO CORDE ÷ MEO :

Beth. 2 in consilio justorum & congregatione.

Gimel. † 3 Magna opera Domini

Daleth. 4 exquisita in omnes voluntates ejus.

He. † 5 Confessio & magnificentia, opus ejus:

Vau. 6 & justitia ejus manet in sæculum ÷ sæculi :

Zain. † 7 Memoriam fecit mirabilium suorum

Heth. 8 misericors & miserator Dominus:

Teth. 9 escam dedit timentibus se.

† 10 Me-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Ex toto corde & animo meo aperte palamque fatebor laudes tibi debitas Domine*, 2 *in cœtu & congregatione justorum, qui in vita sua a recta conscientia non discedunt*. 3 *Magna sana & admiranda sunt omnia opera Domini*; 4 *si accurate exquisita & considerata fuerint iuxta omnes voluntates eius semper justas & rectas, etsi aliquando nobis occultas*. 5 *Quodvis opus Dei laude dignum confitendum est, & splendide magnificum & gloriosum est atque decorum*: 6 *& justitia illius incommutabilis semper perseverat in omnia sæcula*. 7 *Mirabilium operum suorum sempiternam memoriam nobis reliquit* 8 *misericors clemens & miserator Dominus*; 9 *ut cum mirabilem escam, nempe manna mirabiliter decidens quadraginta annos in deserto, dedit timentibus se*:

* Gratias agit David pro beneficiis populo collatis, præcipue pro soluta captivitate Babylonica. Aliter, *Vox Ecclesiæ de Christo cum laude*.

Psalt. Syr. Anonymus. De virtutibus gloriosis operum Dei. Nos autem hortatur, ut reddamus gratias Christo, & ex persona Apostolorum refertur. Vers. xxi.

Psalt. Arab. Vers. xxi.

† 10 Memor erit in sæculum testamenti sui : *Jod.*
11 virtutem operum suorum annunciabit populo suo , *Caph.*
† 12 ut det illis hæreditatem gentium . *Lamed.*
13 Opera manuum ejus , veritas & judicium . *Mem.*
† 14 Fidelia , omnia mandata ejus ; *Nun.*
15 confirmata in sæculum sæculi ; *Samech.*
16 facta in veritate & æquitate . *Ain.*
† 17 Redemptionem misit populo suo : *Phe.*
18 mandavit in æternum testamentum suum . *Sade.*
† 19 Sanctum & terribile , nomen ejus : *Coph.*
20 initium sapientiæ , timor Domini : *Res.*
† 21 intellectus bonus omnibus facientibus eum : *Sin.*
22 laudatio ejus manet in sæculum ÷ sæculi ‡ *Tau.*

se : 10 *quo vel uno miraculo declaravit se semper memorem fore pacti sui initi* ꝟ. 14. Psal. XVIII. 8.
cum Abrahamo & progenie eius . 11 *Qui Deus fortitudinem operum suorum* ꝟ. 15. Isal. XL. 8.
semper manifestam faciet populo suo , 12 *ex eo quod dederit eidem populo terram* Matth. V. 18. ꝟ. 20.
promissam , quæ ante hæreditaria possessio erat gentium Chananæarum . Job XXVIII. 28. Proverb. I.
13 *Opera manuum & potentiæ Dei vera sine falsitate & simulatione sunt ac iusta*; 7. IX. 10. Eccl. I. 16.
14 *& omnia præcepta eius vere talia sunt , et fide digna ut ab eo mandata esse*
credantur ; 15 *et ab eo firmiter stabilita sunt in omnia sæcula* : 16 *et vere recte-*
que ab ipso constituta æquitate summa . 17 *Redemit Dominus populum suum a*
servitute Ægyptia , & a servitute peccati : 18 *jussitque ut in æternum dura-*
ret pactum suum initum cum populo suo . 19 *Sanctum est atque tremendum di-*
vinum numen majestatis ejus : 20 *quare principium veræ sapientiæ est tremere*
Dominum : 21 *deinde doctrina & intelligentia bona utilis & solida datur cun-*
ctis facientibus ea quæ jubet Dei timor ac reverentia : 22 *cujus Dei laudatio*
perpetua manet in omnia sæcula sempiterna .

ORATIONES.

MSS.

1 SAnctorum omnium gloriosa confessio Deus , tribue nobis timorem nominis tui , quem esse initium sapientiæ prædixisti , ut tuorum admixti conciliis , misericordiæ tuæ dapibus saginemur . Per Dominum Jesum Christum Filium tuum .

Brev. Mozar. fol. 233.

2 MAgna opera tua Domine , exquisita in omnes voluntates tuas : da nobis famulis tuis ut dum operum tuorum magnitudinem admiramur , magnificentiam conditoris debita confessione laudemus , tuaque mandata fidelia , timorata sapientia exquiramus , atque perfectum intelligentiæ decus , timoris obedientia faciamus . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 326. 384. 398. *De S. Confessore.*

3 BEatum satis Domine Confessorem tuum N. esse fecisti, qui in toto corde suo tibi confessus, [1] in concilio justorum & congregatione probatur esse conspicuus, da ergo nobis [2] meritis ejus, ut confessione simplici oris mundari a crimine, & Sanctorum mereamur congregationi & cœtibus interesse. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 421. *De S. Leocadia.*

4 DOmine qui es magnus & gloriosus, da nobis famulis tuis, ut dum operum tuorum magnitudinem admiramur, magnificentiam tuam debita confessione laudemus; atque intercessione gloriosæ virginis & confessoris tuæ Leocadiæ, tribue nobis perfectum intelligentiæ decus, timoris obedientia agere, & mandata tua fidelia omni custodia cordis diligenter explere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 398. *De S. Confessore.*

5 DEus Dei Filius, quem beatissimus N. in toto corde suo confessus, nomen tuum honorificando, perductus est ad coronam, da in ore nostro confessionem, quæ nos expurget a crimine, ut quidquid in tuæ laudis honore depromimus, in lucro nobis prodesse æterni muneris sentiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

PSALMUS CXI.

Alleluja ÷ Reversionis Aggæi & Zachariæ :

Beda.

Aggæus & *Zacharias* Prophetæ, qui post transmigrationem Babylonis, sub Dario Rege, multo post tempore fuere quam ista cantata sunt, reversi in Hierusalem, cum reparari Templum viderent, laudes Domino magna cum exsultatione profuderunt. Ad quam similitudinem & hic psalmus integerrimi Alphabeti litteris est contextus: quem post absolutionem peccatorum perfectissima debet Christianus alacritate cantare.

Per totum psalmum Propheta loquitur. Prima admonitione quid faciat beatus vir, & quæ bona mereatur ostendit: *Beatus vir qui timet Dominum*. Secunda, adventum Domini significat, per quem homines ex peccatoribus & impiis, in æternum beati esse promerentur: *Exortum est in tenebris lumen*. Tertia, impiis contraria provenire testatur: *Peccator videbit*. Prima divisio continet litteras sex: secunda, tredecim: tertia, tres. Longitudinem autem versus, qui in centesimo decimo octavo psalmo texitur; in his duo explent versiculi; ut quod una efficit ibi littera, hic duæ diversæ efficiant secundum ordinem se sequentes.

Dominica ad Vesperũ. *Cod. Alexandrin. Novi populi vocatio, & doctrina Christi.*

Eusebius Cæsariensis. * Doctrina Christi.

S. Athanasius. Psalmus beatitudinem proclamans. [*item*] Describens vitam bona virtute præditam. * *Psal-*

* Omnes in commune ad studium Virtutis instituit, qui etiam fructus bona opera (3) consequuntur advertens divitias inter alia, despectusque hostium commemorans quod reversis a Babylone collatum est. Aliter, *Vox Ecclesiæ de Christo*. *Psalt.*

(1) *B. fol.* 398, in concilio Sanctorum & congregatione &c.

(2) *B. fol.* 326, meritis ejusdem ut confessione simpliciori mundari &c.

(3) *Apud Blanch.* consequatur.

Psalmus moralis ad meditandum. Propheta.

1 BEATUS VIR QUI TIMET DOMINUM; *Aleph.*
2 in mandatis ejus volet nimis. *Beth.*
† 3 Potens in terra erit semen ejus: *Gimel.*
4 generatio rectorum benedicetur. *Daleth.*
† 5 gloria & divitiæ, in domo ejus: *He.*
6 & justitia ejus manet in sæculum ÷ sæculi: *Vau.*
† 7 Exortum est in tenebris lumen rectis: *Zain.*
8 misericors & miserator & justus. *Heth.*
† 9 Jucundus homo qui miseretur & commodat: *Teth.*
10 disponet sermones suos in judicio: *Jod.*
11 quia in æternum non commovebitur. *Caph.*
† 12 In memoria æterna erit justus: *Lamed.*
13 ab auditione mala non timebit: *Mem.*
† 14 paratum cor ejus sperare in Domino: *Nun.*
15 confirmatum est cor ejus; non commovebitur *Samech.*

Ggg 2 16 do-

v. 7. Job XI. 17. Psal. XCVI. 11. v. 9. Psal. XXXVI. 26.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum. Psalmus aptus tempori reversionis Aggæi & Zachariæ Prophetarum a captivitate Babylonica.

PROPHETA. 1 *Felix & beatus erit vir ille qui timet offendere Dominum; 2 quique valde vehementer voluerit & optaverit ejusdem Domini efficere mandata. 3 Ejusmodi viri progenies potens erit in terra: 4 nam gens justorum divina a Domino beneficentia benedicetur. 5 in istiusmodi viri domo gloria, substantia ac divitiæ erunt: 6 ejusque justitiæ misericordiæ atque clementiæ in homines præmium in cælo permanet in omnia sæcula. 7 Cum tales homines qui rectum cor & animum habent, in tenebris fuerunt adversitatum atque mærorum, orta est eis tunc lux serena lætitiæ: 8 nam misericors clemens & miserator, & in præstandis promissis suis justus est Dominus. 9 Bonus atque benignus est homo ille qui pauperum miseretur, & indigentibus dat mutuo: 10 qui bene per huiusmodi largitiones dispensabit res suas recto sanoque judicio: 11 quia in æternum non commovebitur a summa felicitate, quam sibi promeretur elargitionibus hisce suis. 12 Ad sempiternam memoriam apud Deum & homines erit vir justus: 13 & cum audierit malum nuncium, nec tum sibi timebit: 14 quia promptum & paratum est cor ejus adsperandum in Domino sine solicitudine & angore in cunctis rebus adversis. 15 idcirco firmum factum est cor* *eius*

Psalt. Syr. Anonymus, cum Davide in eo hortabatur Salomonem filium suum dicens: Serva mandata Domini, eumque cole. Præterea, vocatio Gentium, & Justitiæ Christi. Vers. xxii.

Psalt. Arab. Vers. xxii.

S. Hieron. Iste Psalmus provocat nos per timorem Dei in æternæ domus habitatione fundari.

Nun. 16 donec despiciat inimicos suos.
Phe. † 17 Dispersit dedit pauperibus:
Sade. 18 justitia ejus manet in sæculum ÷ sæculi;
Coph. 19 cornu ejus exaltabitur in gloria.
Res. † 20 Peccator videbit, & irascetur:
Sin. 21 dentibus suis fremet, & tabescet:
Tau. 22 desiderium peccatorum peribit.

℣. 17. II. Corint. IX. 9. ℣. 19. Psal. LXXIV. 11.

ejus, nec terrore concutietur 16 donec despiciat super inimicos suos divina jam ultione devictos. 17 Vir justus larga manu facultates suas sparsit ac dedit pauperibus: 18 cujus justitiæ ac virtutis laus & præmium in omnia sæcula permanet; 19 illiusque robur altum erit atque excelsum cum gloria: 20 Homo peccator videbit tantam hominis justi felicitatem & gloriam, & indignabitur: 21 dentibus suis frendet, & præ invidia contabescet: 22 & desiderium similis felicitatis, quam impii cupiunt & non consequentur, inane peribit.

ORATIONES.

MSS. 1 LUmen perpetuum rectorum cordium Deus, concede nobis te diligere, tua gloria jocundari, & sic dispergere in hoc sæculo, ut careamus auditu aspero in futuro. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 75. 127. 2 MIsericors Domine & juste, fac nos semper esse misericordes, & commoditati alternæ tota adesse facilitate; nec ab auditu malo nos, dum judicaveris, terreas, sed tuam ad dexteram glorificandos statuas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 13. 3 MIsericors Domine, tu principium es [timoris &] sapientiæ; in isto nos ergo instrue, & in illa statue; a timore nos inchoa, & sapientiæ perfectione consumma. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 411. 391. *De S. Laurentio M.* 4 ILlius Domine justitia manet in sæculum sæculi, cujus misericordia in pauperum se consolatione diffuderit: fac nos * Archidiaconi tui Laurentii imitatores exsistere, ut primum miseratores nostrum effecti, dignas nobis eleemosynas prærogantes; & nobis a male gestis parcamus, & in proximis bona quæ * possumus impendamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* ergo confessoris tui Martini. * *al.* poscimus.

fol. 389. *De S. Felice Mart.* 5 FElix Martyr tuus Domine in mandatis tuis floret nimis, & fructus justitiæ dilatatur in præmiis, quia tuis paruit omnino præceptis, & cui felicitas erat ex nomine, perennitas proveniret ex opere, ut quod vocaretur, hoc esse dignosceretur; dum miseria caret patiendo, & felicitatem obtinet triumphando; interventu tanti Martyris proficiat nobis æterna benignitas, ut dum Felicem felicitate perpetua lætificat, miseratione solita nos ab infelicitatis jugo absolvat. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c]

6 Quum

6 QUum ex lege tua Domine noverimus in memoria æterna esse Ju- ¶ fol. 336. *De Sancto Martyre.*
stum, non pro illius sed pro nostri commendatione hoc tibi offe-
rimus holocaustum, petentes ut qui ejus animam fecisti in pas-
sione victricem, [1] eodem suffragante clamorem nostræ accipias vocis.
[℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]
7 JUcundus satis est Domine homo, qui (te Christe inspirante) mise- fol. 411. *De S. Martino Episcopo.*
retur & commodat; quod Martinum confessorem tuum implesse mi-
rabiliter credimus; dum geminæ eleemosynæ officiosus, & corpora dono,
& corda pascit eloquio, unde flebiles te quæsumus & rogamus, ut utro-
que dono in hac vita muniti, ad te quandoque perveniamus ad transitum
coronandi. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS CXII.

Alleluja.

Beda.

Verba tituli subsequens psalmus exponit; nam cum sit *Alleluja*, *Laudate Dominum*; ita & ipse fecit initium.

Propheta David in prima parte commonet devotos, ut laudes Domino jugiter exsolvant, & in toto orbe prædicent: *Laudate pueri Dominum*.

Secunda, ipse [2] facit quod alios monet: *Quis sicut Dominus Deus noster?*

Eusebius Cæsariensis. Novi populi vocatio. *Dominica ad Vesperū.*

S. Athanasius. Psalmus enuncians laudem. *

Psalmus ad laudandum Deum.

1 LAUDATE PUERI DOMINUM. Propheta.
2 Laudate nomen Domini. [3]

† 3 Sit

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum o servi Domini*: 2 *laudate nomen Domi-*

* Ad psallendi officia instituit auditores, docens eos majori cura laudare oportere Deum, quia sit natura magnus, & voluntate beneficus. Aliter, *Vox Ecclesiæ de fidelibus suis*.

Psalt. Syr. Anonymus. Dicitur sollicitatio circa ministerium Domini tempore matutino a Sacerdotibus peragendum: nos autem hortatur ut populum novum ex aqua & Spiritu sancto regeneratum, ut præmaturi simus ad Ministerium aspersis cordibus nostris, ac loti Spiritu sancto, menteque pura. Vers. x.

Psalt. Arab. Vers. xvi.

S. Hieron. Iste Psalmus docet nos, ut deposita veteri malitia, tanquam modo geniti infantes in Dei laudibus gloriemur, ait enim:

(1) *Brev. illic addit*, nostrum votum efficias in confessione victorem, quo eodem *&c.*

(2) *MS. ibi*, fecit.

(3) ℣℣. 1 *&* 2 *unicum constituunt*, *sicut &* ℣℣. 3 *&* 4 *alterum in Codd. Vat.* 341, *&* 342.

℣. 3. Job I. 21. † 3 Sit nomen Domini benedictum
4 ex hoc nunc & usque in sæculum.
℣. 5. Malach. I. 11 † 5 a solis ortu usque ad occasum
6 laudabile nomen Domini.
† 7 Excelsus super omnes gentes Dominus;
8 ÷ [1] & : super cælos gloria ejus.
† 9 Quis sicut Dominus Deus noster?
℣. 10. 11. Ps. CXXXVII 6. Isai. LVII. 15. 10 Qui in altis habitat; [2]
11 ÷ & : humilia respicit
12 in cælo & in terra.
℣. 13. 14. 15. 1. Reg. II. 8. † 13 Suscitans a terra inopem,
14 & de stercore erigens pauperem;
† 15 ut collocet eum cum principibus,
16 cum principibus populi sui.
† 17 Qui habitare facit sterilem in domo
18 matrem filiorum lætantem.

Domini. 3 Nomen Domini sit semper benedictum 4 a modo & usque in æternum. 5 quare ab ortu solis usque ad eius occasum 6 semper est laudandum nomen Domini. 7 Nam Dominus excelsus est super omnes gentes: 8 & excelsa est super cælos gloria ejus. 9 Ecquis est ut Dominus Deus noster? 10 Hic in excelsis gloriose habitat; 11 & tamen humilia & tenuissima quæque respicit, 12 sive quæ in cælo sunt sive quæ in terra. 13 Hic (cum vult) suscitat de terra inopem, 14 & de stercore elevat pauperem; 15 ut eum sedere faciat cum principibus, 16 cum principibus, inquam, populi sui. 17 Hic est qui eam quæ prius sterilis fuerat in sua domo atque familia, habitare facit 18 jam fœcundam matrem super filiis lætantem.

ORATIONES.

MSS. 1 LAudantes benedictum nomen tuum omnipotens Deus, rogamus ut nos in sinu matris Ecclesiæ collocatos, charitatis tuæ facias stabilitate connecti. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 137. 2 DOmine qui in altis habitas, & humilia respicis in cælo & in terra, tibi nos dignanter incurva, & qui beatitudinem Angelorum [3] in hominibus polliceris, obedientia nos Angelica informare digneris. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

3 Excel-

(1) *Ipsam voculam & una cum obelo MSS. B. 6 Orat., & S. Pauli tacent.*

(2) *Iidem Vat. MSS. & Oxon. Ed. unico versu exhibent quæ nobis sunt ℣℣. 10, & 11.*

(3) *B. ibi,* in omnibus polliceris.

3 EXcelſe Domine qui humilia reſpicis, humilitatem nobis tribue, per quam placeris; nec in nobis ſuperbia maneat, quam de longinquo cognoſcis, & vicino diſperdis, ut te miſerante, & elatio dejiciens a mente diſcedat, & contritio glorificans in corde permaneat. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 237.

4 DEus cujus nomen eſt benedictum a ſolis ortu uſque ad occaſum, reple cor noſtrum ſcientia, & ori noſtro tuæ laudis officia deputa, ut ſicut omne per ævum debito honore benediceris, ita ab ortu ſolis uſque ad occaſum conſono cunctorum ore lauderis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 1.

5 DOmine [1] qui es ſupra omnes gentes excelſus, & in cæleſtibus habitas glorioſus, humilitatem noſtram ab excelſo intende placatus, ac ſicut Eccleſia tua quæ erat ſterilitatis vitio impedita, nunc eſt in te credens virtutum meritis plena, & filiis numeroſa; ita mens noſtra ab ſterilitate operum infœcunda, te tribuente poſſit & ſemen verbi ſuſcipere, & copioſis fructibus redundare; nomenque tuum a ſolis ortu uſque ad occaſum præclarum, cordis ambiat unanimitate diligere, & fidei aſſenſione laudare. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 43. 387.

PSALMUS CXIII.

Alleluja.

Beda.

Sicut ex diverſis actibus laus divina colligitur, ita & *Alleluja* variis narrationibus & negotiis competentibus applicatur. Eſt enim intentio pſalmi iſtius, ut [ab] initio Hebraici populi per magna miracula plenitudinem legis (qui eſt Dominus Chriſtus) mundo præſtitam nunciaret: per quas ſimilitudines rerum, & hodie unumquemque liberari approbat Chriſtianum. Senſus myſticus.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. Primo modo commemorat quæ miracula Dominus Hebræis præſtiterit & populo Chriſtiano: *In exitu Iſrael*. Secundo, ſub interrogatione dicit, cur fugerit mare? quare curſum ſuum Jordanis [2] abſtinuerit? reſponſionem gratiſſimam jungens; a facie Domini terram fuiſſe commotam: *Quid eſt tibi mare quod fugiſti?* Tertio, ſimulacra Gentium inutilia demonſtrat adoratoribus ſuis; & religio Domini quam ſit vitalis & ſaluberrima propriis cultoribus conſequenter exponit: *Simulacra gentium, argentum* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Novi populi inſtructio. *Dominica ad Veſperũ.*

S. Atha-

(1) *B. fol.* 387, Domine Jeſu Chriſte, qui es ...., ac ſicut Eccleſia tua quæ erat ſterilitatis vitiis impedita, nunc eſt intercedens & filiis numeroſa te tribuente per interventum glorioſæ beatæ Annæ matris Mariæ Virginis genitricis tuæ, mens noſtra ab ſterilitate operum infœcunda poſſit ſemen verbi ſuſcipere, & copioſis fructibus redundare; nomenque tuum ubique præclarum, cordis ambiat *&c.*

(2) *MS. ibi Antiquario oſcitante*, obtinuerit, *non* abſtinuerit.

S. Athanasius. Psalmus in narratione. [*item*] Hortatorius & velut imperans. *

Psalmus ad meditandum & ad precandum.

Propheta. 1 IN EXITU ISRAEL DE ÆGYPTO,
℣. 1. Exod. XIII. 3. 2 domus Jacob de populo barbaro;
℣. 3. Exod. XIX. 6. 10. 14. Deut. XXVII. 9. † 3 facta est Judæa sanctificatio ejus:
4 Israel, potestas ejus.
℣. 5. Exod. XIV. 21. Psal. LXXVI. 17. † 5 mare vidit, & fugit:
6 Jordanis conversus est retrorsum:
℣. 6. Josue III. 13. 16. † 7 montes exsultaverunt ut arietes;
8 ÷ & : colles sicut agni ovium.
† 9 Quid est ※ tibi : mare quod fugisti?
10 ÷ & tu : Jordanis quia conversus es retrorsum?
† 11 montes exsultastis sicut arietes?
12 ÷ & : colles, sicut agni ovium?
† 13 A facie Domini mota est terra, 14 a

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Cum egrederetur populus Israeliticus de Ægypto;* 2 *& domus & familia Jacobi patriarchæ exiret de populo illo Ægyptio barbaro & inhumano:* 3 *tunc Judaica natio specialiter sanctificata & consecrata est Deo;* 4 *& gens Israelitica facta est peculiare regnum sub speciali potestate ac regimine ejus.* 5 *tunc mare Rubrum vidit populum Dei, & sese divisit, retrocessit ac refugit;* 6 *& Jordanis flumen revolutum est retrorsum in suos fontes, ut Israelitæ & per mare rubrum & per Jordanem siccis pedibus transirent.* 7 *tunc mons Sinai & vicini montes, cum Deus legem daret, terræ motu subsilierunt quasi arietes saltitantes;* 8 *& colles moti sunt quasi agni gregis ovium subsaltantes.* 9 *Quid tibi accidit o mare Rubrum, quod te divisisti ac refugisti?* 10 *& quid tibi accidit o Jordanis, quod te revolvisti retrorsum in fontes tuos?* 11 *quid vobis accidit o montes, quod subsaltastis quasi arietes?* 12 *& quid vobis accidit o colles, quod subsaltastis quasi agni gregis ovium?* 13 *Ob aspectum*

* Recordatione priorum gestorum ad notitiam Deitatis auditores instituit, & suffragio divinorum beneficiorum, execrationem conciliat idolorum: loquitur autem ex persona populi, ipsosque inducit mutuo sibi conferentes, quibus quasi principiis divina apud eos agnitio, culturaque adoleverit.

Psalt. Syr. Anonymus. Ex scriptura veteri de Mose, qui laudem dixerat secus mare. Nobis autem vocatio Evangelii, per quam populus novus facti sumus. Antehac barbarus, nunc spiritualis Deo, qui incarnatus est Jesu Christo, qui redemit nos sanguine suo a maledicto scripturæ, & emundavit nos peccato per spiritum suum. Vers. LII.

Psalt. Arab. Vers. LIV.

S. Hier. Iste Psalmus vocem continet Prophetæ ostendentis, ut quæ in eo historice narrantur, spiritualiter dicta intelligantur.

14 a facie Dei Jacob :
† 15 qui convertit petram in ſtagna aquarum ; ỹ. 15. Exod. XVII. 6.
16 ÷ & : rupem , in fontes aquarum . ỹ. 16. Num. XX. 11.
† 17 Non nobis Domine non nobis ,
18 ſed nomini tuo da gloriam
† 19 ſuper [1] miſericordia tua & veritate tua :
20 ne ÷ quando : dicant Gentes , *Ubi eſt Deus eorum ?* ỹ. 20. Pſ. XLI. 4. 11. LXXVIII. 10.
† 21 Deus autem noſter in cælo ỹ. 21. 22. Pſ. CXXXIV. 6.
22 omnia quæcumque voluit , fecit .

÷ *DIAPSALMA* :

† 23 Simulacra Gentium , argentum & aurum , [2] ỹ. 23. &c. Deuter. IV. 28. Pſ. CXXXIV. 15. Sapien. XV 15.
24 opera manuum hominum .
† 25 os habent , & non loquentur :
26 oculos habent , & non videbunt :
† 27 aures habent , & non audient :
28 nares habent , & non odorabunt :
† 29 manus habent , & non palpabunt :
30 pedes habent , & non ambulabunt :
31 non clamabunt in gutture ſuo .
† 32 Similes illis fiant qui faciunt ea ,

pectum utique præſentiamque Domini tunc contremuit terra , 14 *ob præſentiam* ,
inquam , *Dei quem coluit patriarcha Jacob* : 15 *illius* , *inquam* , *Dei qui in*
hac populi ſui profectione ab Ægypto , *convertit & transmutat in deſerto aridam*
illam & duram petram in ſtagna & paludes aquarum ; 16 *& ſilicem illum præ-*
ruptum qui ferro non facile cedit , *transmutat in fontes aquarum* . 17 *In his*
admirabilibus prodigiis , *ne des noſtris meritis Domine* , *ne des inquam* , *noſtris*
meritis noſtriſque viribus gloriam ; 18 *ſed totam gloriam & laudem da nomini*
& majeſtati tuæ : 19 *nempe ob miſericordiam tuam magnam tunc nobis exbibi-*
tam , *& ob veritatem ac fidelitatem promiſſorum tuorum nobis ſervatam in libe-*
rando nos ab Ægypto ; 20 *ne quando dicerent gentes idololatræ* , Ubi nunc eſt
Deus ipſorum Iſraelitarum ? 21 *Deus equidem noſter ſive in cælo ſive in terra*,
22 *univerſa quæ voluit efficere* , *omnipotentiſſima poteſtate effecit* . * 23 *Idola* * *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*
vero Gentilium ſunt merum argentum & aurum ſtupidum & inſenſatum ; 24 *&*
non ſunt creatores , *ſed opera facta manibus hominum* . 25 *hæc enim idola ha-*
bent os , *& non loquentur* : 26 *habent oculos & non videbunt* : 27 *habent*
aures , *& non audient* : 28 *habent naſum* , *& non odorabunt* : 29 *habent*
manus & non palpabunt : 30 *habent pedes* , *& non ambulabunt* : 31 *neque vo-*
cem & ſonum edent gutture ſuo . 32 *Similes idolis illis ſtupidis evadant ii qui*
faciunt

(1) *Cod. Orat. B. 6.* ſuper miſericordiam tuam & veritatem tuam .

(2) *Vat.* 341 *&* 342 *unico verſu concludunt* ỹỹ. *noſtros* 23 *&* 24 .

33 ÷ & ⁝ omnes qui confidunt in eis.
† 34 ÷ Domus ⁝ Israel speravit in Domino :
v. 35. Isa. XXXVIII 19. 35 adjutor eorum & protector eorum est.
† 36 domus Aaron speravit in Domino :
37 adjutor eorum & protector eorum est.
† 38 qui timent Dominum, speraverunt in Domino :
39 adjutor eorum & protector eorum est.
† 40 Dominus memor ÷ fuit ⁝ nostri ÷ & ⁝ benedixit ÷ nobis ⁝
† 41 benedixit domui Israel :
42 benedixit domui Aaron :
† 43 benedixit ÷ omnibus ⁝ qui timent Dominum,
44 pusillis cum majoribus.
† 45 Adjiciat Dominus super vos,
46 ※ super vos ⁝ & super filios vestros.
† 47 Benedicti vos a Domino ;
48 qui fecit cælum & terram.
† 49 cælum cæli Domino :
50 terram autem dedit filiis hominum.
v. 51. & 52. Psalm. VI. 6. XXIX. 10. LXXXVII. 2 Isa. XXXVIII 18. Baruch II. 17. Eccl. XVII. 26. † 51 Non mortui laudabunt [1] ÷ te ⁝ Domine ;
52 neque omnes qui descendunt in infernum :
53 sed

faciunt ea, 33 & ii omnes qui confidunt in eis. 34 Domus autem & populus Israelis non in idolis, sed in Domino Deo vivo & vero speravit : 35 qui eorum auxiliator est in bonis, & instar scuti protector atque defensor est in malis. 36 domus & familia sacerdotalis Aaronis Pontificis in Domino Deo vivo & vero speravit. 37 qui eorum auxiliator est in bonis, & instar scuti protector atque defensor est in malis. 38 timentes Dominum Deum vivum & verum, in ipso Domino speraverunt : 39 qui eorum auxiliator est in bonis, & protector atque defensor est in malis. 40 Dominus recordatus nostri, sua nobis omnibus beneficentia benedixit : 41 benedixit enim domui & populo Israelitico : 42 benedixit domui ac familiæ Sacerdotali Aaronis : 43 benedixit omnibus ipsum Dominum timentibus, 44 tum parvis tum magnis. 45 Addat Dominus novas semper benedictiones beneficentiæ suæ super omnes vos, 46 super vos, inquam, & super filios posterosque vestros. 47 Vos omnes benedicti sitis a Domino : 48 qui omnipotentia sua creavit cælum & terram : 49 ex quibus cælum quidem supremum & empyreum, quod est veluti tectum cæli stellati, destinatum est Domino veluti aula regia atque palatium, ubi gloriam suam beatis communicat : 50 terram autem hanc imam inhabitandam dedit mortalibus filiis Adam. 51 In qua terra Domine nec mortui suo te ore laudabunt, 52 nec omnes

(1) *Eo obelo caret MS. S. Pauli una cum illo Orat. B. 6.*

53 ſed nos ÷ qui vivimus : benedicimus Domino
54 ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

℣. 53. Eccl. XVII. 27.

ves qui ad ejus inferna deſcendunt, ubi ſilentium eſt perpetuum laudis tuæ:
53 ſed nos qui vivimus, benedicimus ſemperque benedicemus tibi Domine,
54 amodo dum adhuc ſumus in terra, & uſque in æternum, cum erimus in cælo cæli felices atque beati.

ORATIONES.

1 INeffabile * nomen Trinitatis Deus, qui fluenta Jordanis aſpectu tui luminis terruiſti, præſta ut quos ablutos ſacro Baptiſmate renovaſti, numquam patiaris, a vetitis ſimulacrorum idolis maculari. Qui vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum.

MSs. * *al.* lumen Trinitas.

2 ESto nobis Domine adjutor & protector in te ſperantibus; & memor nos feciſſe de terra, da ut ſemper vivamus in laude ſuperna. Per Dominum.

Apud Ludolphum de Saxonia.

3 MEmor eſto noſtri Domine, & benedic nos, qui ne obliviosa mente avertamur a te, tuam nos reduc in recordationem; ac ſicut Iſrael ex Ægypto liberaſti per ænigmata, ita nos a mundana digneris ſegregare contagione. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 121.

4 DOmine qui ſurſum in cæleſtibus habitans, terrenas poteſtates contines & gubernas, da nomini tuo gloriam, da peccantibus veniam: quodque de tua miſericordia præſumimus, in veritate quod quærimus hauriamus, ut miſericordia tua de Eccleſiæ cœtu ſimulacra excludat; & veritas ad cultus tui agnitionem dubia corda convertat: adjice quæſumus Domine benedictionem tuam ſuper populum tuum & [ſuper filios] filiorum eorum; quique timentibus te factus es ſalus in vitam perpetuam, quam promiſiſti concede coronam; ut non peccatis mortui, a tua benedictione abjiciamur, ſed vitæ participes facti, nomen tuum in ſæcula conlaudemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 41.

PSALMUS CXIV.

Alleluja.

Beda.

Excitat nos de ſomno hujus ſæculi ſolemnis ac vera commonitio.

Senſus myſticus.

Liberatus Propheta de profunda fovea peccatorum, & etiam in illa petra miſericordiæ conſtitutus, primo membro gratias agit quoniam ſe auditum eſſe [1] cognoſcit; & contra omnia pericula mortis efficaciter ſe profitetur invocaſſe Dominum: *Dilexi quoniam exaudiet Dominus* & reliqua. [Secundo, iterum clamat ad Dominum,] ut liberatus perveniat

(1) *MS. ibi*, cognovit.

niat ad illam requiem ſempiternam, quam fidelibus promittit Domini munere concedendam: [*O Domine libera animam meam*.]

Feria II. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Novi populi profectus.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. [*item*] Deſcribens vitam virtute præditam. *

Pſalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 DILEXI, QUONIAM EXAUDIET DOMINUS VOCEM ORATIONIS MEÆ.
† 2 Quia inclinavit aurem ſuam mihi:
3 & in diebus meis [1] invocabo.
℣. 4. &c. Pſalm. XVII. 5. 6. 7. † 4 Circumdederunt me dolores mortis;
5 & [2] pericula inferni invenerunt me;
† 6 tribulationem & dolorem inveni:
7 & nomen Domini invocavi;
† 8 *O Domine libera animam meam*.
9 Miſericors Dominus & juſtus;
10 & Deus noſter miſeretur;
† 11 cuſtodiens parvulos Dominus:
12 humiliatus ſum, & liberavit me.

† 13 Con-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Dilexi Dominum ob hanc etiam cauſam quod exaudiet vocem deprecationis meæ:* 2 *Quoniam autem alias præbuit mihi acclini benignam aurem ſuam:* 3 *idcirco reliquis item diebus vitæ meæ eum invocabo;* 4 *Circumdederunt enim me olim dolores mortiferi;* 5 *& aperta pericula cadendi in ſepulchrum & infernum me apprehenderunt;* 6 *& anguſtiam doloremque reperi;* 7 *at ego ſupplex majeſtatem Domini invocavi, dicens:* 8 Obſecro Domine libera & exime animam meam a tot tantiſque doloribus atque periculis. 9 *Plane miſericors eſt Dominus & juſtus:* 10 *& Deus noſter ſe invocantium ſemper miſeretur:* 11 *& Dominus cuſtos eſt parvulorum & ſimplicium:* 12 *ideo cum elanguerem & attenuatus & humiliatus eſſem, ipſe me ſalva-*

* Gratulatio populi de Babylonia reducti. Aliter, *Vox Chriſti vel cujuſlibet fidelis de tentationibus erepti*.

Pſalt. Syr. Anonymus, progreſſus populi novi redeuntis ad cultum Chriſtianum, vel ut puer ad intellectum, diciturque quoad literam, cum venit Saul, atque moratus eſt (3) ad ſpeluncam in qua delitescebat David & viri ejus. Verſ. XVIII.

Item *Pſalt. Syr.* Ordinatio populi novi. In Græco CXIV. Alleluja, verſuum 18.

Pſalt. Arab. Verſ. XVI.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet fidelis animæ a Deo peregrinantis, quæ poſt longos labores ab eo ſuſcipitur.

(1) *Cod. S. Pauli*, invocabo te: *at ille Orat. B. 6.* invocabo eum.

(2) *Copulandi particulam* & *eo loci omittit MS. S. Pauli; tum Vat. 341 & 342 proxime ſequentes ℣℣. 6 & 7, unico in verſu concludunt.*

(3) *Blanch.* ad januam ſpeluncæ.

† 13 Convertere anima mea in requiem tuam :
14 quia Dominus benefecit tibi .
† 15 Quia eripuit animam meam de morte ; ℣. 15. &c. Psal. LV. 14.
16 oculos meos a lacrymis ; [1]
17 pedes meos a lapſu :
† 18 placebo Domino in regione vivorum . ℣. 18. Psal. XXVI. 13.

ſalvavit ab omni malo . 13 Solutis ergo doloribus & anguſtiis , o anima mea revertere ad requiem & optatam tranquillitatem tuam : 14 quia Dominus bona jam tribuit tibi . 15 Quoniam autem Deus exemit e morte animam meam ; 16 & oculos meos e lacrymis ; 17 & pedes meos ex offenſa & lapſu ; 18 idcirco deambulabo coram Domino , ſtudens ei placere quoad ero inter vivos in terra , plenius atque perfectius ei placiturus in regione illa ſuperna beate viventium .

ORATIONES.

1 ABlutor peccaminum Domine , qui animam te fideliter invocantem velociter conſolaris , rogamus ut nos a periculis inferni erutos , in regione vivorum , ablata peccati morte reſtituas . Per Dominum . MSS.

2 MIſericors Domine & juſte libera animas noſtras de morte ; oculos noſtros a lacrymis ; & pedes noſtros a lapſu ; atque utriuſque rei in nos ſerva clementiam : & ſi juſtitia tua corripimur , miſericordia tua protegamur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozarab. fol. 104. 148.

PSALMUS CXV.

÷ *Alleluja* ⁑

Beda.

Per totum pſalmum invictorum Martyrum verba referuntur . ſenſus myſticus.

Prima poſitione beneficia Domini [2] commemorant , quibus cum hæſitarent quid eis dignum potuiſſet reddi ; occurrit utique glorioſus calix martyrii ; qui tamen Domini largitate præſtatur : *Credidi* & reliqua . Secunda , chorus ipſe ſervum ſe Domini , & filium Eccleſiæ Catholicæ profitetur , ne Deo placitum etiam hæreticorum putares eſſe martyrium : *O Domine* [*quia ego ſervus tuus*] & reliqua .

Euſebius Cæſarienſis . Novi populi perfectio . *Pſal- Feria II. ad Veſperum* .

S. Athanaſius . Pſalmus gratiarum actionis . *

* Ex perſona ægrotantis Ezechiæ canitur . Aliter , *vox Pauli Apoſtoli* . Hunc Pſalmum v. & vi. editio cum ſuperioribus copulant ; Symmachus vero & 70 Interpretes dividunt .

Pſalt. Syr. Perfectio populi novi . Hic deſinit in græco Pſalmus cxiv , incipit autem Pſalmus cxv . Alleluja verſuum xvii.

Pſalt. Arab. Verſ. xii.

S. Hier. Hunc Pſalmum quinta & ſexta editio cum ſuperioribus copulant . Symmachus vero & ſeptuaginta Interpretes dividunt .

(1) *Et ℣℣. 16 atque 17 unum efficiunt in iiſdem Vat. MSS.*

(2) *MS. ibi,* commemorantur *: tum paullo inferius loco* occurrit *habet* occurret .

Psalmus ad gratias agendas.

Propheta. ℣. 1. II. Corinth. IV. 13. ℣. 2. Psalm. XXX. 23. Rom. III. 4. ℣. 5. Numer. XV. 7. 10. ℣. 7. Ita cod. Vatic. 342. ℣. 10. Ps. LXXXV. 16. ℣. 12. Levit. VII. 12.

1 CREDIDI, PROPTER QUOD LOCUTUS SUM:
2 ego ÷ autem ‡ humiliatus sum nimis; [1]
† 3 ego dixi in excessu meo: *Omnis homo mendax*.
† 4 Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?
† 5 Calicem salutaris accipiam: [2]
6 & nomen Domini invocabo:
† 7 ※ vota mea Domino reddam coram omni populo ejus
8 pretiosa in conspectu Domini, [3] mors sanctorum ejus.
† 9 O Domine ※ quia ‡ ego servus tuus,
10 ego servus tuus ÷ & ‡ filius ancillæ tuæ;
† 11 dirupisti vincula mea:
12 tibi sacrificabo hostiam laudis;
13 ※ [4] & nomen Domini invocabo ‡

† 14 Vota

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Ego corde credidi Deum esse veracem, qui mentiri non possit: propterea & ore locutus sum libere fideliterque hoc quod de Deo credo:* 2 *de hominibus autem eo tempore quo ego nimis humiliatus eram & afflictus,* 3 *ego in discessu ac fuga mea, & grandi illo pavore ac stupore mentis meæ ob imminentes undique persecutores, anxius dixi:* Omnis homo est mendax & fallax & deficit: fallax est & mentitur auxilium quod exspectatur ab homine. 4 *Quid porro reddam Domino pro tot tantisque beneficiis, quæ vicissim ipse nuncusque tribuit mihi?* 5 *Calicem pro salute mihi divinitus allata accipiam, in gratiarum actionem in salutari sacrificio offerendum:* 6 *& majestatem Domini semper invocabo:* 7 *reddamque eidem Domino coram omni populo ejus, quæ ego ipsi voveram;* 8 *lætusque tandem post tot divina beneficia moriar; quia pretiosa & gloriosa est in conspectu Domini mors servorum suorum pie sancteque viventium.* 9 *O Domine quoniam ego servus tuus sum:* 10 *servus inquam, tuus sum ego, & filius matris quæ etiam ipsa erat ancilla tua;* 11 *ideo tu dissolvisti & rupisti vincula omnia mea:* 12 *& ego tibi immolabo sacrificium gratiarum actionis & laudis:* 13 *& nomen tuum Domine semper invocabo.*

14 *Itaque*

(1) ℣℣. 1 & 2 *unico exprimuntur a Vat. 341 & 342.*

(2) *Rursus iidem Vat.* ℣℣. 5 & 6 *uno legunt.*

(3) *Oxon. Ed.*
8 pretiosa in conspectu Domini
9 mors sanctorum ejus.
10 O Domine quia ego servus tuus,
ego servus tuus & filius ancillæ tuæ.
Deide ℣℣. 11 & 12 *unus sunt versus in Vat. 341 & 342.*

(4) *MS. S. Pauli* ※ & ‡ in nomine Domini invocabo. *Cetera* ℣℣. 14 & 15 *una simul occurrunt in Vat. 341 & 342, qui & hoc loco de duobus versiculis unicum efficiunt.*

† 14 Vota mea Domino reddam
15 in conspectu omnis populi ejus,
16 in atriis domus Domini, [1] in medio tui Jerusalem.

14 *Itaque quæ voveram, reddam Domino* 15 *palam coram omni populo ejus,*
16 *in atriis sanctæ domus Dei, quæ intra te est o civitas sancta Jerusalem.*

ORATIONES.

1 TAlis sit, quæsumus Domine, vita supplicum, sicut est in conspectu tuo mors pretiosa Sanctorum, ut a vinculis peccati liberi, mereamur futuræ Jerusalem gaudia prælibare. Per Dominum. MSS.

2 QUod sibi Domine præstitisti redemptionis tuæ beneficiis, tua tibi retribuat creatura; quæ percepto calice salutaris evadere se sentit mortis dispendia? nisi ut redemptioni tuæ fidelia deferat vota; & mortificata * escuritate in atriis domus Dei famulatum exhibeat obsequelam? sanitatem Deus noster tribue, ut disruptis peccaminum vinculis, opus quo placeris agamus; atque in medio Jerusalem in laudem tuam placens tibi sacrificium offeramus: quosque nunc mendaces profert mentis excessus, illos Catholicæ credulitatis veritas ad te visendum intromittat securos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 252.

3 PRetiosa est Domine in conspectu tuo mors beatissimi Johannis Baptistæ, qui dum petulantis principis facinus arguit, justitiam exsequendo, promeruit in carcere decollari; ut qui haberet vigorem in verbo, non perferret pavorem ex gladio; cum sanguis ejus meretriciæ saltationis compensatione taxatus; eo tibi pretiosior esset, quo effundi pro justitia meruisset; concede ergo nobis ut sanguis illius, qui pro veritate effusus est, pro nobis te in supplicatione adire non cesset; voxque illa quæ pro stupri crimine percussit adulterum regem, pro fidelium populorum indulgentia te exorare non cesset. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 199. *De S. Jo. Baptista.*

BENEDICTIO.

DOminus noster Jesus Christus nobis præstare dignetur, ut compresso bello carnali, ac charitatis suæ nobis pace largita, filiique effecti; in Jerusalem cælesti Sanctis suis mereamur adjungi pro meritis. Ipsi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

(1) *Oxon. Ed. facta heic distinctione:*
16 in atriis domus Domini, 17 in medio tui Jerusalem.

Alleluja.

Beda.

Sensus mysticus. Duobus quidem versibus, sed plenarius tituli honor apponitur; ut intelligamus quamvis pauca [verba] in Domini laudibus semper esse plenissima. [ALITER. * Iste Psalmus juxta normam Evangelicam in quatuor versuum numero continetur.]

* Comment. hujus Psal. t. 7. S. Hieronymi.

Et istum quoque psalmum ad personam Martyrum debemus aptare, qui quasi jam gloriosa passione perfuncti, omnes gentes ad Domini excitant laudes; qui talia præstitit servis suis, ut ipsius potius imbuerentur exemplis.

Feria II. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis.* Vocatio Gentium.

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES;

℣. 1. Rom. XV. 11. 2 laudate eum omnes populi:

℣. 3. Rom. XV. 9. † 3 quoniam confirmata est super nos misericordia ejus;

℣. 4. Rom. XV. 8. 4 & veritas Domini ÷ manet ⁝ in æternum.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate & honorate Deum omnes Gentiles a simulacris mutis ad Deum vivum conversi;* 2 *& collaudate & magnificate eum universi populi Israelitici.* 3 *quia adventu Messiæ confortata est & fortiter excelluit erga nos sola misericordia Dei in vocatione Gentilium, quibus Messiam pacto suo non promiserat;* 4 *& veritas Domini in præstandis promissionibus de Messia mittendo, quas patribus Israelitarum misericorditer fecerat, verax remanet in æternum.*

ORATIONES.

MSS. 1 OMnipotentissime Dominator [1] Deus qui ab omnium Gentium ore laudaris, precamur ut dilates veritate tua mentem nostram, & confirmes super nos misericordiam tuam. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 109. 2 COnfirma super nos misericordiam tuam Domine, ut cum omnibus gentibus te præsenti laudemus in sæculo; tuaque veritate salvati, tecum semper maneamus in regnum æternum. ℟. *Amen.* Per misericordiam

* Convalescens de infirmitate Ezechias, non solum Judæos, sed etiam omnes gentes ad laudandum convocat Dominum, ut quæ novum de recursu solis stupuerunt portentum, Dominum verum tanti miraculi venerentur Auctorem. Aliter, *Vox Apostolorum.*

Psalt. Syr. Anonymus. Dicitur de cœtu Ananiæ cum exirent e Camino. Item, prædicit vocationem Gentium per annunciationem Evangelii. Vers. IV.

Psalt. Arab. Vers. IV.

S. Hier. Iste Psalmus parvus habetur numero versuum, sed magnus est in spiritualis mysterii Sacramento, vocem tamen Apostolicam tenet, quæ juxta normam Evangelicam in quatuor versuum numero continetur.

(1) *MS.* Dominator Domine, qui ab omnium &c.

diam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

3 TE Domine supplices deprecamur, ut te laudandi tribuas efficaciam; & confirmes super nos misericordiam tuam, mittens in nobis Spiritum sanctum, qui exurens noxia, illuminet profutura. Tibi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen*. Comment. hujus Psaltorum S. Hieronymi.

PSALMUS CXVII.

Alleluja.

Beda.

Hic psalmus primos IV. versus pari fine [1] conclusit, ut Evangelico numero totum mundum uni Domino laudes debere reddere, adhortatione quadrifaria [2] commoneret. Sensus mysticus.

Fidelis populus peccatorum nexibus absolutus, in prima sectione generaliter hortatur omnes Domino confiteri; quia in tribulationibus exauditus, comperit hominem non esse timendum: *Confitemini Domino*. Secunda, in solo dicit Domino confidendum, per quem Gentium inimicitias probatur evasisse; & ad veracissimæ vitæ pervenisse remedia: *Bonum est confidere in Domino*. Tertia, aperiendas sibi portas dicit justitiæ; de angulari etiam lapide, hoc est, Domino Salvatore subjungens: *Aperite mibi portas justitiæ*. Quarta, reliquis Christianis frequentanda Domini atria persuadet, de adventu sanctæ Incarnationis suavi delectatione congaudens; *Benedictus qui venit in nomine Domini*.

Eusebius Cæsariensis. Victoria eorum qui in Christo decertant, & prophetia de Christo. Dominica, ad horã primam.

S. Athanasius. Psalmus cum confessione. [*item*] Demonstrativus prompti animi una cum cantico. *

* Reductum de Babylone Populum a finitimis gentibus opprimi non potuisse testatur, atque ad laudandum Deum se mutuo cohortantium schema componitur. Aliter, *Vox Christi de se dicentis*.

Psalt. Syr. Anonymus dicitur ad literam de Asapho memoratore, & de Sacerdotibus ministrantibus Domino. Item vaticinatur de Agonistis triumphatoribus, & de Christo. Vers. LXIV.

Psalt. Arab. Vers. XXXIV.

S. Hieron. Iste Psalmus interdum vocem continet Ecclesiæ Christi vocatione fundatæ, vel populi interempti pro Christi nomine Deum magnificantis.

(1) *Idem MS.* concludit.

(2) *Idem rursus*, commoneret fideles populos peccatorum nexibus absolutos. In prima sectione generaliter &c. *Ita MS. distinguit priora illa referens ad superiorem partem*.

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS, (1)
v. 1. Psalm. CIV. 1. CV. 1. CVI. 1. CXXXV. 1. Judith XIII. 21.
2 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 3 dicat nunc Israel ÷ quoniam bonus ⁝
4 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 5 dicat nunc domus Aaron,
6 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 7 dicant nunc qui timent Dominum,
8 quoniam in sæculum misericordia ejus.
† 9 de tribulatione invocavi Dominum:
v. 10. Psal. XVII. 20. 10 & exaudivit me in latitudine ※ Dominus ⁝
v. 11. Ps. LV. 5. 12. Hebr. XIII. 6. † 11 Dominus mihi ÷ adjutor ⁝ non timebo quid faciat mihi homo.
v. 12. Psal. LIII. 9. † 12 Dominus mihi adjutor, & ego despiciam inimicos meos.
† 13 Bonum est confidere in Domino,
14 quam confidere in homine.
v. 15. Psal. XXXIX. 5. LXI. 9. 10. CXLV. 3. † 15 bonum est sperare in Domino,
16 quam sperare in principibus.
† 17 Omnes gentes circujerunt me:
18 & in nomine Domini ※ quia ⁝ ultus sum ÷ in ⁝ eos.

† 19 cir-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Fatemini Domino debitas quantum potestis laudes; quoniam bonus est; 2 & quoniam in æternum permanet misericordia ejus. 3 dicat ergo populus Israeliticus quod bonus est, 4 & quod in æternum permanet misericordia ejus. 5 dicat etiam sacerdotalis domus & familia Aaronis, 6 quod in æternum permanet misericordia ejus. 7 dicant item qui timent Dominum, 8 quod in æternum permanet misericordia ejus. 9 nam cum tribularer & in angustiis essem, invocavi Dominum; 10 & Dominus me exaudivit, statuens me in latitudine ac libertate. 11 Cum ergo Dominus mihi sit auxiliator, non ego timebo quid contra me faciat quivis homo. 12 Si Dominus mihi auxiliator erit, & ego despiciam & contemnam odientes me inimicos meos. 13 Etenim melius est confidere in Domino, 14 quam confidere in homine. 15 Melius est sperare in Domino, 16 quam sperare in principibus. 17 Omnes gentes mihi inimicæ circumdederunt & obsederunt me undique oppugnantes: 18 at in nomine & virtute Domini factum est, quod per me juste vindicatum & animad-*

(1) Hujusce Psalmi respectu versuum distinctio in Vat. 341 vix ab illa Vulgatæ sive ab ea, quæ hoc (†) signo heic nobis indicatur, diversa occurrit. Quod idem aurearum litterarum respectu, quibus singuli versus inchoantur, dicendum esset de altero MS. Vat. 342. Verum si in illo animum advertas ad numericas notas minio tinctas, nostræ distinctioni consonum illum deprehendes.

† 19 circumdantes circumdederunt me :
20 & in nomine Domini ※ quia : ultus sum ÷ in : eos .
† 21 circumdederunt me sicut apes ; v. 21. Deuter. I. 44.
22 ÷ & : exarserunt sicut ignis in spinis :
23 ÷ & : in nomine Domini ※ quia : ultus sum ÷ in : eos .
† 24 Impulsus , eversus sum ut caderem :
25 & Dominus suscepit me .
† 26 Fortitudo mea & laus mea , Dominus : v. 26. Exod. XV. 2. Isai. XII. 2.
27 & factus est mihi in salutem .
† 28 Vox exsultationis & salutis , [1] in tabernaculis justorum .
† 29 dextera Domini fecit virtutem :
30 dextera Domini exaltavit ÷ me :
31 ※ [2] dextera Domini fecit virtutem :
† 32 Non moriar , sed vivam : v. 32. Ita apud Apollinarium & in al. cod. Vaticano .
33 & narrabo opera Domini .
† 34 castigans castigavit me Dominus ;
35 & morti non tradidit me .
† 36 Aperite mihi portas justitiæ : v. 36. Isai. XXVI. 2.
37 ingressus in eas , confitebor Domino .

Iii 2 38 hæc

& animadversum sit in eis . 19 circumdederunt rursus undique & obsederunt
me : 20 at in nomine & virtute Domini factum est , quod per me juste vindica-
tum & animadversum sit in eis . 21 circumdederunt me ut apes favum circum-
dant ; 22 & exarserunt ira contra me sicut exardet ignis in spinis ; 23 at in
nomine & virtute Domini factum est , quod per me juste vindicatum & animad-
versum sit in eis . 24 Impulsus ab inimicis , pellebar & subvertebar ut cade-
rem , 25 at e contra excepit me Dominus & substentavit . 26 Dominus est
qui mihi dat fortitudinem ; & quem ego cantu meo laudo : 27 & ipse fuit mi-
bi saluti , meque salvavit ab oppugnantibus me . 28 Vox jubili & gratiarum
actionis pro salvatione mei audiatur in habitaculis justorum ; 29 dicaturque
quod non humana potentia , sed dextera & operatio omnipotentis Domini fece-
rit fortitudinem in hac mea victoria de inimicis reportata : 30 & excelsa dex-
tera Domini exaltaverit me post humiliationem meam ; 31 dextera , inquam ,
Domini fecerit fortitudinem in hoc triumpho . 32 Itaque jam non moriar , sed
vivam : 33 & narrabo semper admiranda opera Domini . 34 qui castigans
suis me flagellis castigavit ; 35 attamen me morti non tradidit . 36 Aperite
mihi portas templi , quo justi ingrediuntur , profanis & immundis exclusis ;
37 per quas portas ingressus in templum , gratiarum actiones debitasque laudes
prof-

(1) *Oxon. Ed.*
28 Vox exsultationis & salutis
29 in tabernaculis justorum .

(2) *Asterisci nota ibi carent Codd. S. Pauli & Orat. B. 6.*

38 hæc porta Domini, justi intrabunt in eam.

℣. 39. 40. Ita apud Apollinariū & infra in cod. Alexandr.

† 39 Confitebor tibi quoniam exaudisti me; [1]
40 & factus es mihi in salutem.

℣. 41. 42. Matth. XXI. 42. Mar. XII. 10. Luc. XX. 17. Act. IV. 11. Ephes. II. 20. I. Petr. II. 4. 7. Isai. XXVIII. 16.

† 41 Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes,
42 ÷ hic ⁝ factus est in caput anguli.
43 A Domino factum est ※ istud ⁝
44 & [2] est mirabile in oculis nostris.
† 45 Hæc est dies quam fecit Dominus:
46 exsultemus & lætemur in ea.

Populus.

† 47 O DOMINE salvum me fac:
48 o Domine [3] bene prosperare.

℣. 49. Matth. XXIII. 39. Marc. XI. 10. Luc. XIX. 38.

49 Benedictus qui venit in nomine Domini.
† 50 BENEDIXIMUS vobis de domo Domini:

Propheta.

51 Deus Dominus & illuxit nobis.
† 52 Constituite ÷ diem ⁝ solemnem in condensis
53 usque ad cornu altaris.
† 54 Deus meus ÷ es ⁝ tu, & confitebor tibi:

55 Deus

profitebor Domino. 38 *hæc porta Domini est, per quam justi intrare debent in sanctum templum ejus.* 39 *Ibi tibi Domine confitebor eo quod me exaudieris in meis tribulationibus;* 40 *& fueris mihi saluti, ab omnibus me persecutoribus salvando, & ab abjectione summa in summam altitudinem exaltando.* 41 *Hinc factum est ut fuerim quasi lapis ab ædificantibus quidem prius reprobatus & rejectus,* 42 *sed qui tamen postea idem ipse lapis effectus sit summus & caput anguli, in summo angulo positus, duos parietes connectens, & ex utroque pariete unum faciens & sustinens ædificium.* 43 *A Domino factum est totum istud;* 44 *& est admirabile & contra humanam opinionem coram oculis nostris.* 45 *Hæc est læta dies illa, quam pro tanta victoria mirabilem fecit Dominus:*

Matth. XXI. 9. Marc. XI. 9. Johan. XII. 13.

46 *exsultemus ergo ac lætemur in ea.* Populus. 47 *Obsecro Domine [hosanna] salva me nunc.* 48 *Domine bene nunc prospera & prospere deduc [Messiam tuum] obsecro.* 49 *Sit semper benedictus atque laudatus iste [Messias,] qui nunc venit ex nomine & auctoritate Domini Dei [Patris.]* Propheta. 50 *Nos autem ex hac domo Domini, quo jam pervenimus, benediximus ac bene precati sumus vobis qui estis ex eadem domo Domini:* 51 *nam & Dominus Deus apparuit, lucemque nobis attulit tantæ lætitiæ.* 52 *Constituite igitur & frequentate diem festum celebremque conventum pro tam grandi triumpho, allatis frondosis densisque arborum ramis,* 53 *obumbrantibus & ornantibus templum totum ad ipsa usque cornua altaris.* 54 *Deus meus es tu, & ego tibi debitas*

(1) *Oxon. Edit. Grabei unico versu comprehendit ℣℣. 39 & 40.*

(2) *Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.* hoc est mirabile &c. *non vero* & est mirabile &c.

(3) *Iidem mox laudati MSS. vocem* bene *ibi tacent: qui & ℣. insequenti 49 habent,* Benedictus qui venturus es in nomine &c.

55 Deus meus ÷ es tu : & exaltabo te.
† 56 ÷ confitebor tibi, quoniam exaudiſti me :
57 ÷ & factus es mihi in ſalutem :
† 58 Confitemini Domino quoniam bonus,
59 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.

debitas laudes fatebor: 55 Deus meus es tu, & excelſum te eſſe prædicabo. 56 Confitebor tibi condignas quantum potero gratiarum actiones quod me exaudiveris, 57 & fueris mihi ſaluti, me ſalvando. 58 Fatemini & vos omnes Deo debitas quantum poteſtis laudes, quoniam bonus eſt; 59 & quoniam in æternum permanet munus hoc grande miſericordiæ ejus.

ORATIONES.

1 CONſolatio tribulationum noſtrarum piiſſime Domine, qui juſtorum tabernacula lætitia & exſultatione perfundis, exalta Eccleſiam tuam virtute potentis dexteræ tuæ, quo fiat porta juſtitiæ; & ita ſe angulari ſtabilitate connectat, ut tua Reſurrectione clarificata refulgeat. Qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS.

2 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, ſuper te acriter ut apes ſuper favum inruerunt, cum tempore paſſionis ſuper te exarſerunt in te ut ignis in ſpinis; & ideo quæſumus ad precem Eccleſiæ tuæ jam reſpice; & cruentum ſævientis hoſtis de manu gladium tolle; ut mucrone tuo deciſum ſentiat, cum per eos quos tenuerit, fidei tuæ cognoverit prædicari doctrinam. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 190. *De Paſſione Domini.*

3 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, acriter ſuper te ut apes ſuper ceram inruerunt, cum tempore paſſionis cuneus ſuper te exarſit ſicut ignis in ſpinis; & ideo quæſumus ad precem Eccleſiæ tuæ jam reſpice; & cruenta ſævientis hoſtis de manu gladium tolle, ut mucronem ſuum deciſum ſentiat, cum per hos quos tenuerit, fidei tuæ cognoverit prædicari doctrinam. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 204. *De Paſſione Domini.*

BENEDICTIO.

[DEus noſter] nobis fiduciam in ſe ſperandi largiri dignetur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Filio & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen.* Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

÷ Alleluja :

Beda.

Festivo psalmo & divinarum rerum virtute plenissimo desiderabile *Alleluja* præmittitur, ut meritum divini carminis honore tituli possit agnosci. Est autem Hebræis elementis ad rudes & docibiles in schola Christi populos instruendos tali ordine depictus, ut ab unaquaque littera octoni versus incipiant: ubi mysterium puto resurrectionis & veræ circumcisionis ostensum: Josephus autem refert in libris ἀρχαιολογίας hunc psalmum & centesimum quadragesimum quartum & Deuteronomii Canticum, elagiaco metro esse compositos; quod scilicet prior versus sex pedibus constet, & inferior uno minus in pentametrum finiatur.

Sensus mysticus. Per totum psalmum universalis Sanctorum chorus loquitur, qui ab initio mundi sive fuerunt, sive sunt, sive futuri esse creduntur: inter quos reperiuntur Apostoli, Prophetæ, Martyres. Confessores, Ecclesiastici Ordines, [& omnes] qui sancta Domino integritate famulantur.

Quia ergo in singulis quibusque elementis secundum interpretationem eorum debent intelligi quæ sequuntur; bene prima littera *Aleph*, *Doctrina* interpretatur; in qua immaculatis in via Domini beatitudo æterna promittitur: *Beati immaculati in via* & reliqua.

Quotidie ad horam primam. *Eusebius Cæsariensis.* Rudimenta primæ institutionis quæ est secundùm Deum.
S. Athanasius. Psalmus beatitudinem proclamans. [*item*] Describens vitam virtute bona præditam. *

Psalmus ad precandum.

Propheta. *Aleph.* 1 BEATI, IMMACULATI IN VIA; [1]
qui ambulant in lege Domini. 2 Bea-

Genebrardus. ALLELU cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

In hoc Psalmo tamquam synonima pro *Divina Lege* & *Sapientia* accipiuntur hæc utroque numero; *Lex*, *Mandata*, *Statuta*, *Via*, *Judicia*, *Testimonia*, *Præcepta*, *Justitia*, *Æquitas*, *Justificationes*, *Sermones*, *Verbum*, *Eloquium*, *Veritas*: nam vel non differunt; vel cum re idem sint, eamdemque *divinam legem & doctrinam* significent; ratione & notatione dumtaxat distinguuntur; quatenus *Legis Divinæ* qualitates, notæ, perfectiones, proprietates, variæ sunt ac multiplices.

PROPHETA. 1 *Felices ac beati ii qui sine macula criminis vivunt in via bene*

* Totus iste Psalmus qui exhortationibus, & institutionibus plenus est, sub persona canitur justorum in Babylonica captivitate degentium, qui proferunt interdum voces populo convenientes, ut & humiliter exæquent se reis in confessione culparum; & doceant ista ob meritum populo contigisse. Aliter, *Vox Christi ad Patrem de Judæis & de passione sua.* *Psalt. Syr.* Anonymus. (2) Institutor meditationis altitudinis, quæ in Deo est. Vers. cccxlv. *Psalt. Arab.* Vers. clxx. *S. Hieron.*

(1) *Vat.* 341 & 342 *per integrum Psalmum* CXVIII *non alteram sequuntur versuum distinctionem, quam quæ in Vulgatæ voluminibus vulgo occurrit.*

(2) *Blanch.* Initium, *non* Institutor.

2 Beati qui ſcrutantur teſtimonia ejus; *Aleph.*
in toto corde exquirunt eum.
3 non enim qui operantur iniquitatem, [1] *Aleph.*
in viis ejus ambulaverunt.
4 Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis. *Aleph.*
5 Utinam dirigantur viæ meæ *Aleph.*
ad cuſtodiendas juſtificationes tuas!
6 Tunc non confundar, *Aleph.*
cum perſpexero in omnibus mandatis tuis.
7 Confitebor tibi in directione cordis, *Aleph.*
in eo quod didici judicia juſtitiæ tuæ.
8 Juſtificationes tuas cuſtodiam: *Aleph.*
non me derelinquas uſquequaque.

bene vivendi a Domino præſcripta; nempe qui incedunt & converſantur ſecundum ejuſdem Domini legem. 2 *Felices & beati qui inveſtigant & perſcrutantur quænam ſint ea quæ Dominus ſe a nobis velle eſt teſtatus; totoque animo per obedientiam mandatorum exquirunt placere ei.* 3 *nam qui faciunt quidpiam quod contra divinam legem ſit, hi certe in viis a Domino præſcriptis non ambulaverunt.* 4 *Tu Domine mandaſti mandata tua a nobis valde vehementer ſummaque diligentia obſervari.* 5 *Utinam a te curſus viarum actionumque mearum dirigatur ad obſervationem juſtorum tuorum ſtatutorum!* 6 *tunc enim minime pudeſiam, cum ſemper inſpexero omnia mandata tua, eorumque memoria numquam diſceſſerit ex animo meo.* 7 *Tunc cum rectitudine cordis fatebor tibi tuas laudes, nempe cum perdidicero atque complexus fuero jura tua juſtiſſima.* 8 *Juſta præcepta tua ſervabo; ſed tu ne me uſqueadeo deſeras, ut tentatione permiſſa, in eam quoque me cadere permittas.*

ORATIONES.

1 NON nos derelinquas uſquequaque Domine: quique nos in tentatione erudis, quæſumus ut invicta virtute confirmes. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 DEus, qui beatitudinis palmam immaculatis, legem tuam ſervantibus tribuis, fac nos juſtificationes tuas in directione cordis perſeveranter exquirere. Per.

3 DIrigantur viæ noſtræ, Domine, ad cuſtodiendas juſtificationes tuas; & qui legis tuæ nitimur perſcrutari ſecreta, tua quoque perducamur ad præmia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. *Brev. Mozar. fol. 105.*

Beda

S. Hieron. Salubri nos ſemper conſilio & ſacro eloquio beatus hortatur Propheta, ut juſtitiam quam ille cuſtodivit in opere, nos debeamus fideliter exequi, & indiſſolubiliter retinere; (2) qui ut ſegnes & inertes animos ad hæc cuſtodienda facilius excitet, quod meriti pro ipſius juſtitiæ cuſtodia adipiſcamur edocet, dicens.

(1) *Nullam eo loci verſus partitionem exhibet Oxon. Edit.* (2) *Blanch.* quo ut &c.

Beda.

II. Beth. *Domus*.

Quotidie ad horam primam. Exponit fidelis populus in sermonibus Domini, quibus delectationibus perfruatur, ostendens se esse *domum* Domini, & receptaculum mandatorum ejus; cujus mysterium secunda littera continet.

Beth. 9 IN quo corrigit adolescentior viam suam?
in custodiendo sermones tuos.

Beth. 10 In toto corde meo exquisivi te:
ne repellas me a mandatis tuis.

Beth. 11 In corde meo abscondi eloquia tua[1]
ut non peccem tibi.

Beth. 12 Benedictus es Domine; doce me justificationes tuas.

Beth. 13 In labiis meis pronunciavi omnia judicia oris tui.

Beth. 14 In via testimoniorum tuorum delectatus sum
sicut in omnibus divitiis.

Beth. 15 In mandatis tuis exercebor; & considerabo vias tuas.

Beth. 16 In justificationibus tuis meditabor:
non obliviscar sermones tuos.

ỳ. 11. Ita distinguitur apud Apollinarium.
ỳ. 11. Job XXXIII. 12. Ps. XXXVI 31. XXXIX. 9.

9 In qua re emendabit junior cursum vitæ suæ? in observando utique verba tua Domine. 10 Toto animo meo exquisivi placere tibi; ne ergo sinas me aberrare a mandatis tuis. 11 In abdito animi mei amanter recondidi verba tua, ne peccarem in te Deum. 12 Benedictione ac laude dignus es Domine: intus me illustrando suaviterque trahendo doce & fac me facere justa præcepta tua. 13 Labiis quoque meis assiduissime narravi & mihi & aliis omnia jura ex edicto tuo servanda. 14 In via vivendi juxta præcepta obtestantia nobis voluntatem tuam, delectatus sum, quasi lætarer in cunctis mundi divitiis. 15 In meditatione mandatorum tuorum me exercebo; & contemplabor vias rationesque vivendi, quas tu nobis indixisti. 16 De tuis justis præceptis semper meditabor ac delectabor: & numquam obliviscar verba tua.

ORATIONES.

1 IN via testimoniorum tuorum Domine, quasi in omnibus divitiis delectemur, ne quidquam nobis desit, cum te nobis adesse cognoscimus. Per Dominum.

2 DEus, qui custodia tua adolescentium vias corrigis, justitiam doces, revocas a peccatis, fac nos in testimoniis tuis sicut in omnibus divitiis delectari. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 105. 124. 3 IN via testimoniorum tuorum Domine quasi in omnibus divitiis delectamur; neque enim quicquam nobis deesse credimus, cum te propitium adesse cognoscimus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster,

(1) *Neque heic distinctionis vestigium occurrit in eadem Oxon. Edit.*

noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Beda.

III. Gimel. *Retributio* ſive *Plenitudo*.

Poſtulat populus Sanctis, qui in terra incolæ ſunt, *retribui* gratiam, quam in primo parente amiſerant; ſed & perſecutoribus eorum *reſtituendum* dicit eſſe quod agunt. Hæc ergo *retributio* meritorum, iſta examinis juſti *plenitudo*, tertiæ litteræ nomine permonſtrantur. *Quotidie ad horam primam.*

17 Retribue ſervo tuo: *Gimel.*
vivifica me; & cuſtodiam ſermones tuos.
18 Revela oculos meos; [1] *Gimel.*
& conſiderabo mirabilia de lege tua.
19 Incola ego ſum in terra: *Gimel.*
non abſcondas a me mandata tua.
20 Concupivit anima mea deſiderare *Gimel.*
juſtificationes tuas in omni tempore.
21 Increpaſti ſuperbos: *Gimel.*
maledicti qui declinant a mandatis tuis.
22 Aufer a me opprobrium & contemptum: *Gimel.*
quia teſtimonia tua exquiſivi.
23 etenim ſederunt principes ÷ & ⁝ adverſum me loquebantur: *Gimel.*
ſervus autem tuus exercebatur in juſtificationibus tuis.

ѵ. 18. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.
ѵ. 19. I. Paralip. XXIX. 15. Pſ. XXXVIII. 13. II. Corinth. V. 6. Hebr. XI. 13.

17 *Tribue & tu viciſſim adjutorium tuum mihi ſervo tuo; & fac me vivere & obſervare verba tua.* 18 *Detrahe mundanarum cogitationum velamen ab oculis mentis meæ, & conſiderabo arcana & admiranda ſenſa & præmia, quæ proveniunt ex intellecta atque ſervata lege tua.* 19 *Advena ego ſum in terra, cito hinc tranſmigraturus; ne ergo permittas mihi abſcondita & ignota manere ſingula mandata tua.* 20 *nam deſideranter deſideravit anima mea noſſe & facere omnia divina juſſa tua per totum tempus vitæ meæ.* 21 *Tu comminatus es maledictionem æternam & ſupplicium ſuperbis ſeſe non ſubjicientibus legi tuæ: maledicti enim a te ſunt qui deviant & recedunt a mandatis tuis, ea non ſervando.* 22 *Aufer a me opprobrium & contemptum, quibus me afficiunt ſuperbi propterea quod exquiſivi cognoſcere, & ſervare vel vitare quæ tu teſtatus es te a nobis velle vel nolle.* 23 *ob eam enim cauſam etiam principes in ſuis conſeſſibus adverſus me obloquebantur: quibus non obſtantibus, ego ſervus tuus adhuc*

(1) *Oxon. Ed.*
18 Revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua.

Gimel. 24 nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt :
45 ÷ & ⁝ conſilium meum, juſtificationes tuæ.

huc me exercebam in meditatione divinorum jurium tuorum. 24 nam quæ tu conteſtatus es nobis juſſa, ſunt materies jugis meditationis meæ : & juſta jura tua ſunt conſiliarius meus, ea enim ego conſulo quid mihi faciendum ſit nec ne in cunctis actibus vitæ meæ.

ORATIONES.

MSS. 1 CONcupiſcat anima noſtra Domine deſiderare judicia tua in omni tempore; & hoc ſolum nobis vigeat in amore, quod æterno præparetur in munere. Per Dominum.

2 DEus qui remota obſcuritate peccati, facis nos legis tuæ mirabilia contueri, aufer a nobis opprobria vitiorum per tuorum cuſtodiam mandatorum. Per Dominum.

3 REvelator omnium bonorum Domine, revela mentibus noſtris ut mirabilia legis tuæ conſideremus; & in præceptis ac juſtificationibus tuis exerceamur; ut in ipſis conſolationem præſentis vitæ pariter & futuræ percipiamus. Per Dominum.

brev. Mozarab. fol. 116. 4 COncupiſcat anima noſtra Domine deſiderare judicia tua in omni tempore: & hoc nobis ſolum vigeat in amore, quod æterno tuo præparetur in munere. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 151. 5 NOminis tui Deus magnitudinem dona nobis oculorum revelatione conſiderare; atque incolatus noſtri humilitatem alleva mandatorum * erectione; & concupiſcentiam animæ, commutatione deſideriorum ſpiritualium in ea, perfice: auferas a nobis contemptum & opprobrium; tuorumque corda fidelium renova operatione virtutum. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

* *ibi* ereptione.

Beda.

IV. Daleth. *Pauper* vel *Tabulæ* vel *Janua*.

Quotidie ad horam primam.

[Populus] fidelis corporali quidem ſe dicit neceſſitate conſtrictum; ſed ſola Domini pietate ſalvandum; petens ut *ab eo vias iniquitatis amoveat*, quia *viam veritatis elegerit*. Et ideo *paupertate* mundana *januam* in ſe veris divitiis aperit; & frequenti meditatione quaſi *tabulas* ſua præcordia Dei mandatis exhibet: quæ velut molli cera complanata, promptiſſime jubentis imperium, quaſi graphium ſcribentis acciperent; *Adhæſi*, inquiens, *teſtimoniis tuis Domine*.

Daleth. 25 ADhæſit pavimento anima mea :
vivifica me ſecundum verbum tuum. 26 Vias

25 En conſternatus animo, & ſtratus corpore adhæſi pavimento & pulveri : tu

26 Vias meas enunciavi, & exaudisti me: Daleth.
doce me justificationes tuas.
27 Viam justificationum tuarum instrue me: Daleth.
& exercebor in mirabilibus tuis.
28 Dormitavit anima mea præ tædio: Daleth.
confirma me in verbis tuis.
29 Viam iniquitatis amove a me: Daleth.
& [1] de lege tua miserere mei.
30 Viam veritatis elegi: Daleth.
judicia tua non sum oblitus.
31 Adhæsi testimoniis tuis Domine; noli me confundere. Daleth.
32 Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Daleth.

59.

tu me vivere fac ad normam verbi tui. 26 Ut olim vias actionesque meas exposui tibi; tuque me exaudisti: ita nunc me intus illustrando suaviterque trahendo, doce me cognoscere & facere justa jussa tua. 27 Intelligere me fac veram viam, quam tenere debeam in exsequendis justis præceptis tuis: & tunc me exercebo in loquendo de legibus tuis, quæ mirabiles sunt & rectitudine sua, & præmio obedientium & supplicio inobedientium. 28 Anima mea stillavit lacrymis & dormire cœpit præ labore ac tædio difficultatis in continuo certamine isto cum externis persecutoribus, & cum internis cupiditatibus & vitiis renitentibus legi tuæ: sed tu fac me firmum & fortem in exsequendis verbis tuis. 29 Viam modumque vivendi iniquum remove a me: & legis tuæ observationem misericorditer da mihi. 30 Nam viam vivendi veram & certam elegi in amplectendo legem tuam: & justa jussa tua non sum oblitus. 31 Adhæsi Domine præceptis tuis voluntatem tuam testantibus; ne ergo sinas me pudore suffundi ob neglectum atque contemptum voluntatis tuæ. 32 Viam sane mandatorum tuorum ego expedite cucurrero, cum interiore lætitia magnum amplumque feceris animum meum ad currendam ejusmodi viam a te mihi præscriptam.

ORATIONES.

1 VIam iniquitatis amove a nobis Domine, & de lege tua miserere nostri, ut & peccandi consuetudinem tollas, & recte vivendi perseverantiam tribuas. Per Dominum.

2 DEus, qui animam terrenis * actibus inhærentem verbi tui virtute dissocias, quæsumus, ut ne in nos somnus mortis incumbat, ad viam * nos excites veritatis. Per.

* al. stratibus.
* al. mox.

3 AB iniquitatis via remove Domine gressus nostros; & in itinere mandatorum tuorum statue cursum nostrum; animam igitur pavimento inhærentem, remedio salutifero subleva; tuisque justificationibus edoctam, potentia verbi tui vivifica. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 151. 168.

 Beda

(1) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli omissa de præpositione illic habent*: & lege tua miserere mei.

Beda.

V. He. *Ipsa* vel *Suscipiens*.

Multis modis beata plebs expetit vi *in lege Domini*, ejus debeat munere custodiri, & pulcherrima ratione *Suscipiens* appellatur; quæ dicit, *Da mihi intellectum*. *Ipsa*que non immerito vocatur; quæ in eadem semper intentione persistens, *a vanitate* sæculi *oculos avertit*.

Quotidie ad horam tertiam.

He. 33 LEgem pone mihi Domine viam justificationum tuarum:
& exquiram eam semper.

He. 34 Da mihi intellectum; & scrutabor legem tuam:
& custodiam illam in toto corde ÷ meo:

He. 35 Deduc me in semitam mandatorum tuorum:
quia ipsam volui.

He. 36 Inclina cor meum in testimonia tua,
& non in avaritiam.

He. 37 Averte oculos meos ne videant vanitatem:
in via tua vivifica me.

He. 38 Statue servo tuo eloquium tuum in timore tuo.

He. 39 Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum:
quia judicia tua, jucunda.

He. 40 Ecce concupivi mandata tua: [1]
in æquitate tua vivifica me.

74. ỽ. 40. Sic distinguitur apud Apollinarium.

33 *Tamquam legem & normam vitæ meæ, firmiter constitue mihi intus in mente ac voluntate mea viam illam vivendi, quam præcipiunt justa præcepta tua Domine: illamque ego semper exquiram, ut magis magisque proficiam.* 34 *Tu da mihi tuum rectæ intelligentiæ donum: & ego perscrutabor quid revera jubeat lex tua; eamque servabo toto corde meo.* 35 *Divino auxilio tuo deduc me per viam vivendi juxta mandata tua; quia ipsam tenere volui.* 36 *Flecte cor meum ad servanda mandata tua: & ne flecti sinas in aviditatem plus habendi & in avaritiam.* 37 *Averte oculos cum corporis tum cordis mei, ne quid vel gloriæ vel voluptatis vanum & fugax videant & concupiscant; sed in via a te præcepta & ad te ducente, fac me vivere constanter.* 38 *Firma stabiliter in me servo tuo eloquium tuum, ut te offendere timeam.* 39 *Aufer a me probrum illud mihi illatum ab aspernatoribus legis tuæ, quod reveritus sum; quia jura tua bona sunt atque jucunda iis qui ipsis obtemperant.* 40 *Ecce Domine desideravi implere mandata tua; fac ergo me vivere secundum justitiæ formam a te statutam.*

ORATIONES.

1 AVerte oculos nostros Domine ne videant vanitatem: in via tua vivifica nos, odisse sæculum, & diligere Christum. Per ipsum Redem-

(1) *Oxon. Ed. omni sublata distinctionis nota illic scribit unico* ỽ.
40 Ecce concupivi mandata tua: in æquitate tua vivifica me.

demptorem, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum.

2 Vivifica nos Domine in æquitate tua, atque inclina cor nostrum in testimonia tua & non in avaritiam: intellectum quoque da nobis, ut & legem tuam scire possimus; & toto eam corde & probabili conversatione tenere. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

3 AVerte oculos nostros Domine ne videant vanitatem; & in via tua vivifica nos: fac nos odisse sæculum, & diligere Christum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 107. 119.

4 NOtam nobis fac Domine tuam justitiam; & ut eam exquiramus, cor nostrum ardore charitatis accende: da intellectum sensui nostro, quo valeamus tuæ legis abdita perscrutari: da perfectionem fidei, ut possimus tuorum præceptorum ordinem custodire; ut per hæc & a peccato immunes, & beatæ vitæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 104.

5 INclina cor nostrum Domine in testimonia tua, * & a pravo intuitu vanitatis averte, ut ab amore terreno nos segreges; & supernæ dilectioni consocies. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 104. 113. * *al.* a quo intuitus.

Beda.

VI. Vau. *Et Ipse*.

Postulat congregatio sancta *salutare Domini* sibi debere concedi, ut inimicos de tanta remuneratione confundat; & *in lege Domini* assidua *meditatione* proficiat. *Ipse* ergo Dominus atque salvator, *Vau* litteræ vocabulo designatur: notaque quam pulchre quinta littera, *Ipsa*; sexta nuncupetur, *Et Ipse*: idem *Ipse* videlicet, cui dicitur; *Tu autem idem ipse es*, id est, æternus: in cujus fide & jam Ecclesia *ipsa* esse, id est, una eademque devotione, semper hic & in futuro cum eo regnare promeruit. *Quotidie ad horam tertiam.*

41 ET veniat super me misericordia tua Domine; salutare tuum, secundùm eloquium tuum. *Vau.*
42 Et respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis. *Vau.*
43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque: quia in judiciis tuis supersperavi. *Vau.*

44 Et

41 Veniat in me, quæso, Domine auxilium a misericordia tua; tuaque in me salus adveniat juxta promissum tuum. 42 Etenim hoc ego responsum dabo iis qui me probris afficiunt, nempe quod speraverim in verbis promissionum tuarum. 43 Et ne omnino permittas auferri a lingua mea hoc verbum verum; quia

Vau. 44 Et custodiam legem tuam semper in sæculum
& in sæculum sæculi.

Vau. 45 Et [1] ambulabam in latitudine:
quia mandata tua exquisivi.

Vau. 46 Et loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum, & non
confundebar.

Vau. 47 Et [2] meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.

Vau. 48 Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi:
89. & [3] exercebar in justificationibus tuis.

quia in judiciis tuis, quibus reddes bona bonis, & mala malis, ego valde speravi. 44 Et custodiam legem tuam jugiter in hac vita perpetuo, ac plenius perfectiusque sine ullo prorsus peccato in altera vita per æterna sæcula. 45 Equidem ambulabam in cursu vitæ meæ cum animi latitudine atque lætitia; quia mandata tua servare exquisivi. 46 & libere coram regibus loquebar de iis veritatibus & legibus, quas tu testatus es nobis: nec me de illis loqui pudebat. 47 Et cum delectatione meditabar de mandatis tuis, quæ valde dilexi. 48 Et admovi manus & operationes meas ad mandata tua, quæ dilexi; meque exercebam in loquendo de justis præceptis tuis.

ORATIONES.

1 VEniat super nos misericordia tua Domine, ne in nobis ira desæviat; habeamus in remedium Salvatorem, quem propitiaculum videmus & judicem. Qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum.

2 VEniant nobis miserationes tuæ & salus tua juxta eloquium tuum Domine; ut custodiamus legem tuam jugiter; ut verbo veritatis edocti, Salutaris tui eloquio roboremur. Per eumdem Dominum.

Brev. Mozar. fol. 107. 3 VEniat super nos Domine salutare tuum, ut ex ore nostro veritatis numquam decidat verbum; nec confundamur eloquii testimonio tui; sed libere fateamur tuæ legis insignia. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 107. 113. 4 TUA super nos Domine misericordia, te dum rogamus, adveniat; tuumque salutare, [4] cor nostrum erudiat; & eloquii eruditio mentem nostram enutriat; ut qui in tuis speramus sermonibus; tuis per omnia consolemur virtutibus; ac dum spes nostra in te dirigitur, spei ipsius a te nobis petitio concedatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Beda.

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & ambulavi.
(2) *MS. S. Pauli*, & meditabor.
(3) *Idem MS. S. Pauli*, & exercebor.
(4) *B. fol.* 107. cor nostrum eloquatur, & eruditio mentes nostras enutriat, ut qui &c.

Beda.

VII. Zain. *Oliva* vel *Fornicatio*.

Chorus ille Sanctorum spem promissionum Domini sensibus nostris omnino commendat, ut firmum in mente nostra permaneat, quod gloriosa veritas pollicetur; asserens propterea fideles adversa mundi libentissime sustinere: quis enim mortem temporalem metuat, cui æterna vita promittitur? Ipsa ergo vita quæ hic in spe, illic in re percipitur, *Olivæ* nomine, quam *Zain* littera designat, exprimitur: nam & in hac peregrinatione, Sanctorum facies exhilaratur in *oleo*; & in illa patria perfectius sancti Spiritus æterna visione atque inhabitatione pinguescit: & quia septiformis est ejusdem Spiritus gratia, recte septima littera vocitatur *Oliva*. Nomen autem *Fornicationis*, congruit *peccatoribus derelinquentibus legem* Domini. *Quotidie ad horam tertiam.*

49 MEmor esto verbi ÷ tui ⁝ servo tuo, in quo mihi spem dedisti. *Zain.*
50 Hæc me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum [1] vivificavit me. *Zain.*
51 Superbi inique agebant usquequaque: a lege ÷ autem ⁝ tua non declinavi. *Zain.*
52 Memor fui judiciorum tuorum a sæculo Domine & consolatus sum. *Zain.*
53 Defectio tenuit me [2] pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. *Zain.*
54 Cantabiles mihi erant justificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. *Zain.*

55 Me-

49 Memento (ut humano more loquar) conficere promissum tuum datum mihi servo tuo; in quo me æternam salutem sperare fecisti. 50 Hæc res nempe ista promissio tua, me consolata est in abjectione & afflictione mea; quia istiusmodi sermo tuus a quavis adversitate respirare me fecit, & in spem salutis reviviscere. 51 Me superbi contemptores legis tuæ deridebant; & nimis valde se erga me inique gerebant: non tamen a lege tua ego deviavi. 52 Recordatus sum judiciorum tuorum quæ ab initio mundi exercuisti in flagellandis temporaliter filiis tuis quos admissurus es in felicitatem æternam; & ita me sum consolatus. 53 Defectio animi & horror me obtinuit propter peccatores qui derelinquunt legem tuam. 54 Mihi justa præcepta tua veluti dulcia cantica erant in loco peregrinationis meæ, in mœroris solatium in itinere isto laborioso vitæ hujus.

(1) *In MS. S. Pauli ibi sequior manus rescripsit*, vivificabit me.
(2) *Idem MS.* præ peccatoribus &c.

Zain. 55 Memor fui [1] nocte nominis tui Domine :
& custodivi legem tuam .

Zain. 56 Hæc facta est mihi quia justificationes tuas exquisivi .
100.

jus . 55 Quin & noctu etiam recordatus sum divinæ tuæ majestatis Domine ; tuamque legem custodivi . 56 Id quod totum mihi evenit , quia justa præcepta tua servare quæsivi .

ORATIONES.

1 SPem quam dedisti Domine, in ipsa sit humilitatis nostræ consolatio , quæ nobis erit exsultatio & gloriæ plenitudo . Per Dominum .

2 DEus qui humilitatem nostram spe vitæ æternæ interim consolaris , præsta ut in loco peregrinationis nostræ ita tibi jugiter serviamus , ut perennis patriæ beatitudine perfruamur . Per Dominum .

Brev. Mozar. fol. 153. 172. 3 SPem quam dedisti nobis Domine , ipsa sit in humilitate nostra consolatio , quæ nobis erit in exsultatione gloriæ plenitudo . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 153. 172. 4 MEmores tui in nocte Domine, legem tribue custodire ; & qui de te nec in tribulationibus silent , numquam a tuis sermonibus claudicent ; [2] sed fixa in te stabilitate perdurent . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam &c.

Comment. hujus Psalm. t. 7. S. Hieronymi. 5 TE suppliciter exoramus Domine , ut nobis justificationes tuas insinues ; vias referes ; mirabilia declares : & siquid Legis umbraculum occultet , Paracleto illuminante reveles : ut si beatitudinis palmam non adipiscimur ; saltem vel pro delictis veniam consequamur . Per Dominum nostrum Jesum Christum . Cui est cum æterno Patre , & Spiritu sancto honor & potestas & gloria in sæcula sæculorum . *Amen* .

Beda.

VIII. Heth . *Vita* .

Quotidie ad horam tertiam. Agmen beatum ad octavam litteram venit , in qua desiderat videre faciem Domini ; quia ejus mandatis noscitur obsecutum . Et quia hoc desiderium in resurrectionis gloria perficietur , octava littera, *Vitæ* vocabulo gaudet .

Heth. 57 POrtio mea Domine ; dixi custodire legem tuam :

Heth. 58 Deprecatus sum faciem tuam in toto corde ÷ meo :
miserere mei secundùm eloquium tuum .

v. 57. Psalm. XV. 5. LXXII. 26.

59 Cogi-

57 Domine tu es mihi ceu tota hæreditaria portio & sors mea ; & ego decrevi custodire legem tuam . 58 Deprecatus sum vultum tuum toto corde meo ; mise-

(1) *Cod. Orat. B.* 6. Memor fui in nocte . &c.

(2) *B. fol.* 175. Sed fixa stabilitate perdurent .

59 Cogitavi vias meas : Heth.
& [1] converti pedes meos in teſtimonia tua :
60 Paratus ſum, & non ſum turbatus, Heth.
ut cuſtodiam mandata tua.
61 Funes Peccatorum circumplexi ſunt me: Heth.
÷ & : legem tuam non ſum oblitus.
62 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi Heth.
ſuper judicia juſtificationis tuæ.
63 Particeps ego ſum omnium timentium te, Heth.
& cuſtodientium mandata tua.
64 Miſericordia tua Domine plena eſt terra: Heth.
juſtificationes tuas doce me. 115.

miſerere mei ſecundùm promiſſum tuum. 59 Recogitavi vias actuſque vitæ meæ: & converti greſſus meos ad ſequenda ea quæ te velle teſtatus es nobis. 60 Paratus fui & promptus, nec ſane ſum turbatus vel retardatus difficultate, cuſtodire mandata tua. 61 Tendiculæ & inſidiæ hominum peccatorum implicaverunt me, ſed legem ego tuam non ſum oblitus. 62 Medio noctis ſurgebam ad profitendum tibi laudes tibi debitas ſuper juſtis judiciis tuis. 63 Particeps ego ſum & ſocius omnium qui te timent, tuaque mandata cuſtodiunt. 64 Muneribus miſericordiæ tuæ Domine plena eſt terra: miſericorditer ergo & me etiam doce juſta præcepta tua, intus me perſuadendo efficacia tua.

ORATIONES.

1 PORtio noſtra eſto Domine; da nobis cuſtodire legem tuam, ut tu ſis nobis hæreditas; noſque ſine fine poſſideas. Per Dominum.

2 DEus qui mandata tua ſervantibus, portionem te eſſe voluiſti, præſta ut ne peccatorum funibus implicemur, juſtificationum tuarum vinculis illigemur. Per Dominum.

Beda.

IX. Teth. *Bonum.*

Populus beatus nonam litteram cantaturus ingreditur; in qua gratias agit humiliatum ſe fuiſſe, ut ad juſtificationes Domini devotiſſimus perveniret, teſtimonia ejus aſſerens ſibi ſupra omnes eſſe divitias; nomenque præſentis litteræ pariter exponens, *bonum* ſuum dicit verbum Dei humiliter meditari: *Quotidie ad horam tertiam.*

65 BOnitatem feciſti cum ſervo tuo Teth.
Domine ſecundùm verbum tuum.
66 Bonitatem & diſciplinam & ſcientiam doce me: Teth.
quia mandatis tuis credidi. 67 Priuſ-

65 Benigne cum ſervo tuo egiſti Domine ſecundùm promiſſum tuum. 66 Benignitatem erga proximum, eruditionem diſciplinamque morum; & rectam intelli-

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & averti pedes meos &c.

Teth. 67 Priusquam humiliarer, ego deliqui:
propterea eloquium tuum custodivi.

Teth. 68 Bonus es tu; & in bonitate tua doce me justificationes tuas.

Teth. 69 Multiplicata est super me iniquitas superborum:
ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.

Teth. 70 Coagulatum est sicut lac cor eorum:
ego vero legem tuam meditatus sum:

Teth. 71 Bonum mihi quia humiliasti me,
ut discam justificationes tuas.

Teth. 72 Bonum mihi lex oris tui
130 super millia auri & argenti.

℣. 72. Psalm. XVIII. 11.

telligentiam mysteriorum tuorum doce me illustratione & inspiratione gratiæ tuæ; quia mandatis tuis ea mihi esse necessaria dicentibus credidi. 67 Antequam humiliarer & affligerer a te, ego erravi: propterea per humiliationem resipiscens, verba tua servavi. 68 Tu benignus es Domine atque beneficus: pro tua ergo benignitate doce me intus nosse & facere justa præcepta tua. 69 Multiplicata est contra me iniquitas & mendacium superborum: sed ego perscrutabor toto animo meo mandata tua ut servem ea. 70 Horum superborum animus, sicut lac coagulatum & in caseum obduratum, sic incrassatus est & obtusus ne tua verba intelligat: ego autem legem tuam cum delectatione sum meditatus, 71 Bonum mihi fuit quod me humiliaveris atque affixeris, ut vel sic discerem justa præcepta tua. 72 Melior est lex tua mihi plusquam aureorum & argentorum millia.

ORATIONES.

1 Disciplinam & scientiam doce nos Domine, ut nec malitia asperos, nec desidia remissos, nec stultitia reddat ignaros. Per Dominum nostrum.

2 Deus qui nos manu plasmasti, misericordia redemisti, da nobis intellectum, ut legem tuam immaculato corde meditemur; & te semper sancta & beneplacita confessione sectemur. Per Dominum nostrum.

Brev. Mozarab. fol. 118. 146. 3 Bonitatem & disciplinam & scientiam doce nos Domine, ut nec malitia asperos, nec desidia [1] remissos, nec stultitia reddat ignaros. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

fol. 177. 4 Christe Deus noster, qui pro nobis omnibus passionis sustulisti injuriam, cum inter odientes pacem, pacificus inveniris; & innocens a nocentibus crucifigeris; sicque mortem humani generis morte tua transfigis: da nobis ut multiplicata super nos superborum iniquitas non præva-

(1) *B. ibi utroque folio indicato loco vocis* remissos *habet* admissos.

prævaleat; atque meditatio legis tuæ [a] cordis noſtri ſtudio non recedat: ut quia tu ſolus pro nobis omnibus & mortem paſſus es & ſepulchrum; credentibus tibi & lumen æternæ vitæ dones & præmium. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

Beda.

X. Jod. *Scientia* vel *Principium*.

Ad decimam litteram cohors glorioſa progreditur, in qua petit *intellectum mandatorum* ſibimet debere concedi, ut veræ vitæ munere perfruatur: & petens ut per Domini miſericordiam *fiat immaculata*; ne poſſit in illa judicatione confundi: recte igitur *Scientia* vel *Principium* nuncupatur littera; in qua populus fidelis ab illo capiendi quærit *intellectum*; a quo vivendi ſumpſit exordium: *manus tuæ*, inquiens, *fecerunt me & plaſmaverunt: da mihi intellectum* &c. Poteſt etiam *Scientia* vel *Principium* ad hoc interpretari, quod dicitur *Cognovi Domine quia æquitas judicia tua*: quod in Hebraica veritate ita legitur: *Scio Domine quia juſtum judicium tuum*: & hoc *ſcientiæ* perfectioris, quæ in futuro revelanda eſt, eſſe *principium*; quia nunc ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus. *Quotidie ad horam tertiam.*

73 MAnus tuæ fecerunt me, & plaſmaverunt me: *Jod.*
da mihi intellectum, & diſcam mandata tua.
74 Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: *Jod.*
quia in verba tua ſuperſperavi.
75 Cognovi Domine quia æquitas judicia tua: *Jod.*
& ⁽¹⁾ ÷ in ⁚ veritate ÷ tua ⁚ humiliaſti me.
76 Fiat miſericordia tua ut conſoletur me, *Jod.*
ſecundùm eloquium tuum ſervo tuo.
77 Veniant mihi miſerationes tuæ, & vivam: *Jod.*
quia lex tua meditatio mea ÷ eſt ⁚

 78 Con-

73 *Manus omnipotentiæ & miſericordiæ tuæ fecerunt me & formaverunt me; da ergo etiam intelligentiam rectam mihi; & ſic ſine errore diſcam mandata tua.* 74 *Tunc me videbunt qui te timent, & lætabuntur: propterea quod in promiſſionibus verborum tuorum valde ſperaverim.* 75 *Cognovi Domine quod juſta ſint judicia & decreta tua, & quod vere & juſte, meritoque me humiliaveris & afflixeris.* 76 *Verum adveniat in me gratia & miſericordia tua, ut me conſoletur ſecundùm promiſſum tuum, quod dediſti mihi ſervo tuo.* 77 *Adveniant in me miſerationes tuæ ut tibi vivam; quia lex tua eſt id quod ego meditor,*

℣. 73. Job X. 8. ℣. 75. Pſal. XXXIII. 8.

(1) *Voculam* in *omittit una cum obelo ſuo Cod. Orat B. 6. At MS. S. Pauli ſolum obelum negligit.*

Jod. 78 Confundantur ſuperbi,
quia injuſte iniquitatem fecerunt in me:
ego autem exercebor in mandatis tuis.

Jod. 79 Convertantur mihi timentes te,
& qui noverunt teſtimonia tua.

Jod. 80 Fiat cor meum immaculatum
147 in juſtificationibus tuis ut non confundar.

tor, & in quo me oblecto. 78 Pudefiant autem ſuperbi, quia injuſte & contra tuam legem ſe geſſerunt erga me: ego vero me exercebo in enarrandis mandatis tuis. 79 Revertantur ad me qui te timent, & divina mandata ſciunt, quæ tuam nobis atteſtantur voluntatem. 80 Fiat, quæſo, per gratiam tuam animus meus perfectus & ſine peccati macula in ſervandis juſtis præceptis tuis; ne ob eorum neglectum ego coram te turpiter pudefiam.

ORATIONES.

1 FAC cor meum immaculatum in tuis juſtificationibus Domine, ut nec intelligentia prava nos polluat, nec diſpoſitio ſiniſtra confundat. Per Dominum.

2 SCimus Domine quia juſtum eſt judicium tuum; ſed obſecramus miſericordiam tuam, ut veniant ſuper nos miſerationes tuæ; quatenus nec cum ſuperbis confundamur, neque cum iniquis condemnemur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 131. 150. 3 AD te Domine oculos noſtros erigimus, quia manuum tuarum artificium ſumus: da nobis intellectum diſcendi mandata tua; & timentes te reple lætitia: veniat in conſolationem noſtri miſericordia tua, quæ nos & a malis omnibus eruat, & operum dignitatem tibi * placitam edoceat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

* al. placere.

fol. 131. 4 PRæſta nobis Domine intellectum diſcendi mandata tua; inſtrue nos meditatione aſſidua, ut ab omni officio nos non retrahat deſidia; ſed ad conſolandum nos tua fiat miſericordia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 151. 5 FIat cor noſtrum Domine in tuis juſtificationibus immaculatum, ut nec intelligentia prava nos polluat, nec diſpoſitio ſiniſtra confundat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c..

Beda.

XI. Caph. *Manus*.

Undecimam litteram peregrinus in hac terra populus decantat, in qua nimium deſiderium ſuum in adventu Domini feliciter confitetur: enumerat quoque quanta ſuperborum inſultatione pertulerit; ad poſtremum petit ut in mandatis Domini, ipſius munere perſeveret. Hæc ergo

go mentis devotio, per *Caph* litteram designatur; quæ ita *Manus* interpretatur, ut ejusdem *Manus palmam* sive *volam* significet; id est, non contractam eam, sed apertam expansisque digitis insinuet. *Manus* ergo significat opera vel cordis vel corporis vel ipsius amoris interni: apertio vero ejus est, quam Psalmista commendans ait: *Revela ad Dominum viam tuam, & spera in eum* &c. *Quotidie ad horam sextam.*

81 DEfecit in salutare tuum anima mea: *Caph.*
÷ [1] & in : verbum tuum supersperavi.
82 Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, *Caph.*
dicentes; *Quando consolaberis me?*
83 Quia factus sum sicut uter in pruina: *Caph.*
justificationes tuas non sum oblitus.
84 Quot sunt dies [2] servi tui? *Caph.*
quando facies de persequentibus me judicium?
85 Narraverunt mihi iniqui fabulationes, *Caph.*
sed non ut lex tua:
86 omnia mandata tua, veritas. *Caph.*
Inique [3] persecuti sunt me; adjuva me.
87 Paulo minus consummaverunt me in terra: *Caph.*
ego autem non dereliqui mandata tua.
88 Secundum misericordiam tuam vivifica me: *Caph.*
& custodiam testimonia oris tui. 163 v. 81. Ps. LXXXIII. 3.

81 *Defecit me animus præ desiderio maximo obtinendi salutaris auxilii tui; nam & in promisso tuo spem magnam habui.* 82 *Defecerunt oculi mei intentius suspiciendo in cælum, exspectantes promissionem tuam: quibus oculis veluti tacitis vocibus ad te dicebam,* Quando tu me consolaberis? 83 *Nam calamitatibus & tentationibus aridus effectus sum quasi uter a pruina contractus & corrugatus: sed justa interim præcepta tua non sum oblitus.* 84 *Quot dies vitæ tam miseræ supersunt mihi servo tuo? quando mihi facies judicium liberationis meæ a persequentibus me?* 85 *Narraverunt mihi iniqui isti sermocinationes lepidas quidem, sed nugatorias, quas ipsimet commenti sunt & excogitaverunt; at non ut præcipit gravissima lex tua Domine:* 86 *omnia enim mandata tua vera sunt, non nugatoria & inania. Cum illi igitur injuste me persecuti sint, tu mihi auxiliare.* 87 *Parum equidem abfuit quin me ipsi ad exitum vitæ perduxerint in terra; ego tamen non dimisi custodiam mandatorum tuorum.* 88 *Prout decet misericordiam tuam, fac ut reviviscam & respirem a metu impendentium malorum; & sic liberiore animo tutiusque custodiam jura tua divina contestata nobis voce tua.*

ORA-

(1) *Obelum atque copulam ejus loci non invenies in Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli.*
(2) *Cod. Orat. B. 6.* servo tuo.
(3) *MS. S. Pauli,* iniqui *pro* inique.

ORATIONES.

1 DEfecit in salutare tuum anima mea Domine: desiderio defectio proficiat exuberantis gratiæ dono, perceptura consolationem in præmio. Per Dominum.

2 DEus, in cujus eloquium mentis oculi concupiscunt, & Salutare deficiunt, adjuva dies nostros, ne persequente iniquitate cadamus. Per eumdem Dominum.

3 AB omnibus impugnationum nequitiis Ecclesiam tuam Domine dexteræ tuæ protectione defende, ut inimicis nostris conversis, sacris a te benedictionibus repleamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozarab. fol. 128. 4 DEfecit in salutari tuo anima nostra Domine: desiderio indefesso proficiat exuberantis gratiæ dono, perceptura consolationem in præmio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Beda.

XII. Lamed. *Disciplina*.

Ad duodecimam litteram plebs cælestis advenit, in qua virtutem Domini factaque describens, dicit omnia temporalia finem posse suscipere; mandata vero ejus nequaquam terminum reperire: quorum *disciplinæ* libentissime subdita proclamat; *In æternum non obliviscar justificationes tuas*: & ideo *Lamed*, *disciplinam* sonat.

Quotidie ad horam sextam.

Lamed. 89 IN æternum Domine verbum tuum permanet in cælo:
Lamed. 90 in generationem & generationem veritas tua:
fundasti terram, & permanet:
Lamed. 91 ordinatione tua perseverat dies;
quoniam omnia [1] serviunt tibi.
Lamed. 92 Nisi quod lex tua meditatio mea ÷ est:
÷ [2] tunc: forte periissem in humilitate mea.

ℽ. 5. Psalm. LXXXVIII. 3.

89 Mandatum tuum Domine in æternum permanet in cælo, a cunctis cælitibus sine ulla prorsus inobedientia servatum: 90 & in generationes omnes & ætates stabilis permanet veritas & firmitas decretorum tuorum: sicuti jussu tuo fundasti terram; & ipsa obedienter permanet: 91 & sicut ex tua constitutione dies perseverat indesinenter nocti succedens, jam ab exordio mundi; quia tibi omnia creata serviunt & obediunt. 92 Nisi lex tua meditatio & delectatio mea esset, periissem jam tum cum humiliarer & affligerer in persecutionibus meis.

(1) *Cod. B. 6. Orat.*, serviat.
(2) *In Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6. ejus loci obelus desideratur.*

93 In æternum non obliviſcar juſtificationes tuas: Lamed.
quia in ipſis vivificaſti me.
94 Tuus ſum ego, ſalvum me fac: Lamed.
quoniam juſtificationes tuas exquiſivi.
95 Me exſpectaverunt peccatores ut perderent me. Lamed.
teſtimonia tua intellexi.
96 Omnis conſummationis vidi finem: Lamed.
latum mandatum tuum nimis. 178

meis. 93 In ſempiternum non obliviſcar juſtorum præceptorum tuorum, quia per ipſa me reviviſcere feciſti. 94 Cum tuus ſim ego, tu me ſalva; quia juſta præcepta tua efficere ex animo quæſivi. 95 Me per inſidias obſervando præſtolabantur peccatores ad perdendum me; ego tamen ea quæ te a nobis velle teſtatus es, interim animo agitabam. 96 Omnis cujuslibet perfectionis rerum in hac vita vidi finem eſſe ac terminum, & certis temporibus locisque cuncta definiri; at mandatum illud tuum diligendi te ſuper omnia, & proximum ſicut noſmetipſos, valde latum & ſpatioſum eſt, ſemper & ubique ad omnia ſe extendens indefinite, univerſam legem comprehendens.

ORATIONES.

1 IN æternum Domine permanet Verbum tuum in cælo; & in Eccleſiæ tuæ ſemper inhabitet templo, ut habitatoris præſentia, habitaculi ſit claritas indefeſſa. Per eumdem Dominum.

2 DEus cujus in cælo veritas manet & Verbum; lux perſeverat & dies; fac nos in tuo ſervitio jugiter permanere, ut filii lucis eſſe mereamur. Per Dominum noſtrum.

3 IN æternum Domine Verbum tuum quod permanet in cælo, in Eccleſiæ tuæ ſemper inhabitet templo, ut inhabitatoris præſentia, habitaculis ſit claritas indefeſſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 138. 139.

Beda.

XIII. Mem. *Ex quo* vel *Ex ipſis*.

Populus beatus, qui Prophetarum atque Evangelii plurima meditatione profecerat adloquendum, *ſuper docentes ſe ac ſeniores* aſſerit *ſe divina intellexiſſe mandata*: & ideo *ſuper mel & favum ori ſuo* Scripturarum divinarum teſtatur proveniſſe *dulcedinem*. Quod ergo *Mem* interpretatur, *Ex quo*; hoc eſt quod dicitur, *Quomodo dilexi legem tuam Domine*! & iterum, *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua*! id eſt; *ex quo* affectu dulcedinis & amoris, ut ſignificet ex intimo. Quod vero dicitur, *Ex ipſis*; ſignificat *ex ipſis* Domini mandatis eorumdem concipiendum amorem; unde dicit, *A mandatis tuis intellexi* &c. *Quotidie ad horam ſextam.*

97 Quo-

Mem. 97 QUomodo dilexi legem tuam ÷ [1] Domine ⁝ !
tota die meditatio mea ÷ eft ⁝
Mem. 98 Super inimicos meos prudentem me fecifti mandato tuo:
quia in æternum mihi eft.
Mem. 99 Super omnes docentes me intellexi:
quia teftimonia tua meditatio mea ÷ eft ⁝
Mem. 100 Super fenes intellexi:
quia mandata tua quæfivi.
Mem. 101 Ab omni via mala prohibui pedes meos,
ut cuftodiam verba tua.
Mem. 102 A judiciis tuis non declinavi:
quia tu legem pofuifti mihi.
Mem. 103 Quam dulcia faucibus meis eloquia tua!
fuper mel ori meo.
Mem. 104 A mandatis tuis intellexi:
194 v. 103. Pf. XVIII. 11. propterea odivi omnem viam iniquitatis.

97 Quam dilexi legem tuam Domine! de ea enim ego meditor tota die. 98 Tu fecifti ut ego magis quam inimici mei, intelligerem mandatum tuum; quia in æternum mihi amabile eft, & in æternum eft mihi proficuum. 99 Plus etiam habui rectam rerum intelligentiam, quam magiftri mei qui difciplinas me docebant: propterea quod de iis quæ te velle teftatus es, mediter affidue. 100 Rectiorem fane prudentioremque intelligentiam habui, quam feniores longa rerum experientia edocti; propterea quod tua mandata cognofcere & facere quæfiverim ex corde. 101 Ab omni via vivendi & actione mala prohibui greffus actufque meos, ut cuftodirem juffa tua. 102 A Divinis juribus tuis non receffi; propterea quod tu Deus, cui omnis creatura obedire debet, legem mihi conftitueris. 103 Quam dulcia funt gutturi & interiori palato animi mei verba & præcepta tua! certe fuaviora funt cordi meo, quam fit dulce mel ori corporis mei. 104 Ex mandatis tuis veram de bonis malifque rebus intelligentiam affecutus fum; & propterea odio habui omnem injuftam viam vivendi, actionemque pravam.

ORATIONES.

1 DOna nobis Domine fic legem tuam diligere, ut eam jugiter meditemur in corde; & accepto tibi femper proficiamus in opere. Per Dominum noftrum.

2 DIgnare Domine faucibus noftris eloquii tui inferre dulcedinem, ut valeamus a * viis pravis, pedum noftrorum fubtrahere veftigia. Per Dominum noftrum.

* *al.* vitiis.

3 Ab

(1) *Vocem* Domine *&* *obelum ejus heic omittit Cod. Orat. B. 6.*

3 AB omni via mala prohibe pedes nostros Domine, verbumque tuum tota servemus attentione; atque a malo recedere, & tibi nos perpetim facias complacere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 107. 131. 136.

4 DA nobis Domine sic diligere legem tuam, ut eam jugiter meditemur in corde, & accepto tibi perficiamur in opere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 131. 142.

5 LÆtemur Domine super eloquia tua, quæ super mel & favum sunt dulcia, qualiter nobis temporalem dilatationem ovando perducant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 214.

Beda.

XIV. Nun. *Sempiternum* vel *Piscis*.

Ad quartam decimam litteram cohors beata pervenit, in qua *pedibus suis Dominici verbi lumen* radiare congaudet; animam suam humillima satisfactione commendans, & expetens *retributiones* Domini perpetuas, ob quas littera hæc *Sempiterni* nomen accepit. Porro quod & *Piscis* interpretatur, ostendit eum qui sæculi fluctibus obsitus, *lumen verbi* requirit, dicens: *Humiliatus sum usquequaque Domine* &c. *Quotidie ad horam sextam.*

105 LUcerna pedibus meis, verbum tuum; *Nun.*
& lumen semitis meis.
106 Juravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ. *Nun.*
107 Humiliatus sum usquequaque: *Nun.*
Domine vivifica me secundùm verbum tuum.
108 Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine: *Nun.*
& judicia tua doce me.
109 Anima mea in manibus meis semper: *Nun.*
& legem tuam non sum oblitus.

105 *Lex tua veluti lucerna est dirigendis gressibus & actibus vitæ meæ: & veluti lux est ad itinera monstranda totius cursus vitæ meæ, ut videam qua sit mihi gradiendum, quidve mihi devitandum.* 106 *Cum juramento promisi & statui custodire jura tua justa.* 107 *Humiliatus & afflictus sum valde Domine: sed tu fac me vivere perseveranter secundum legem tuam.* 108 *Spontanea hæc promissa servandæ legis tuæ, quæ ore & animo meo feci, complaceant tibi Domine; & jura tua extrinsecus & intrinsecus doce me semper.* 109 *Nam anima mea quasi in mani bus meis portatur semper exposita continuis periculis; & quotidie*

Nun. 110 Posuerunt peccatores laqueum mihi:
& de mandatis tuis non erravi.

Nun. 111 Hæreditate [1] acquisivi testimonia tua in æternum:
quia exsultatio cordis mei sunt.

Nun. 112 Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas
209 in æternum propter retributionem.

ỳ. 111. Deuteron. XXXIII. 4.

tidie periclitor; nec tamen oblitus sum legis tuæ. 110 Peccatores posuerunt mihi laqueum & insidias: non tamen a servandis præceptis tuis aberravi. 111 Quasi fundum meum hæreditarium accepi & possidere constitui in æternum usque divina mandata contestantia nobis voluntatem tuam; quia ipsa sunt in quibus gaudio exsultat cor meum. 112 Inclinavi sensum animi mei ad exsequenda justa præcepta tua in perpetuum propter æternam retributionem felicitatis æternæ; ut hoc solatio infirmitas mea non lassesceret; sed alacrius obtemperaret voluntati meæ, qua tibi potissimum obedire volo propter majestatem tuam, quia tu nimirum Deus es.

ORATIONES.

1 SIT lucerna pedibus nostris verbum tuum Domine, & lumen semitis nostris, ut quod intelligamus, instruat; & quo properemus, ostendat. Per Dominum nostrum.

2 DEus qui verbum tuum lumen semitis nostris tribuisti, animam nostram ita regere digneris, ut in tuæ retributionis hæreditate confidat. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 156. 158.

3 LUmen tuum Domine legis tuæ nobis agnitione ostende: ut a lubricis casibus tuo juvamine erigamur, & alacres in tuo lumine ad destinata æternitatis tuæ gaudia festinemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Beda.

XV. Samech. *Adjutorium*.

Ad quintam decimam litteram catholicum venit examen, in qua dicit *iniquos*, id est, adversarios legis *odio sibi fuisse; legem vero Domini se dilexisse*: *petens* ut *ab eo susceptum*, mala sæculi evadat; *carnemque suam timori Domini* subjici; ne de ejus *prævaricatione* judicetur exoptat: nomen quoque litteræ pariter exponens, ubi ait, *Adjuva me, & salvus ero*.

Quotidie ad horam sextam.

Samech. 113 INiquos odio habui: [2]
& legem tuam dilexi.

114 Adju-

113 Odivi violatores legis tuæ pravasque cogitationes alienas a tua lege Domine:

(1) *Cod. Orat. B. 6.* Hereditatem acquisivi &c.

(2) *Oxon. Ed. unico versu.*

113 Iniquos odio habui & legem tuam dilexi.

114 Adjutor & susceptor meus es tu : Samech.
÷ [1] & in ∶ verbum tuum supersperavi.
115 Declinate a me maligni : Samech.
& scrutabor mandata Dei mei.
116 Suscipe me secundùm eloquium tuum, & vivam : Samech.
& non confundas me ab exspectatione mea.
117 Adjuva me, & salvus ero : Samech.
& meditabor in justificationibus tuis semper.
118 Sprevisti omnes discedentes [2] a judiciis tuis : Samech.
quia injusta cogitatio eorum.
119 Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ : Samech.
ideo dilexi testimonia tua.
120 Confige timore tuo carnes meas : Samech.
a judiciis [3] enim tuis timui. 225

mine : ipsam autem legem tuam dilexi. 114 Tu es auxiliator meus & exceptor meus, qui tuo me scuto defendis adversus inimicos meos ; & in verbo promissionis tuæ vehementer speravi. 115 Recedite a me maligni : & sic libera mente investigabo quæ sint Dei mei mandata, ut custodiam ea. 116 Excipe me tu vicissim Domine ; meque corrobora secundùm verbum promissionis tuæ : & fac ut tibi vivam ; & ne me sinas pudore perfundi ob frustratam exspectationem meam, si non impetravero ea quæ a te fidenter exspecto. 117 Auxiliare tu mihi, & salvus ero : ac de justis præceptis tuis cum delectatione semper meditabor. 118 Abjecisti & nihili duxisti omnes aberrantes a justis præceptis tuis ; quia injusta est eorum cogitatio & cupiditas. 119 Existimavi omnes peccatores terræ esse reos violatæ legis tuæ ; quos tu quasi scoriam computasti & abjecisti : propterea ego dilexi tua mandata, quæ nobis testantur jussum tuum. 120 Transfige horrore offensæ tui & casto timore tui, quasi clavis quibusdam carnales concupiscentias meas & membra corporis mei ; ne moveantur & ferantur ad sua desideria prava : a decretis enim tuis puniendi æterno supplicio peccatores, mihi valde timui.

ORATIONES.

1 AUxiliare nobis Domine, & salvi erimus ; te enim desistente, perditio ; & te præsente, vitalis est plenitudo. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 DEus qui inimicos nostros semper nobis jubes diligere, & legem tuam custodire, illumina oculos cordis nostri, ut te semper adjuvante, tibi obediamus, & a malis operibus eruamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

(1) *Obelum atque & copulam illic MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. prætereunt.*
(2) *Uterque mox laudatus MS.* a justitiis tuis.
(3) *Vocem* enim *obelo afficit illic Cod. Orat. B. 6.*

Brev. Mozarab. fol. 156. 161. * al. inimicorum.

3 TRibue nobis Domine adjutorium declinandi odia * iniquorum, & fallaciam superare prævaricatorum: esto protector sperantium in verbo tuo, & suscipe humiles juxta eloquium tuum, quatenus possimus tua mandata servare, & judicia tua metuere, & de admissis indulgentiam promereri. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 156. 165. * al. præservante.

4 AUxiliare nobis Domine, & salvi erimus; te enim desistente perditio; & te * præsente, vitalis est plenitudo. R. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster.

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

5 TE Domine deprecamur ut in timore tuo confixi, lucerna sacri luminis præeunte, a peccati funibus absoluti, & tua portio facti, illam viam incedere valeamus, quæ nos a malorum liberatos suppliciis, Angelis faciat cohæredes. Per ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, cui est cum æterno Patre & Spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum. *Amen*.

Beda.

XVI. Ain. *Fons* sive *Oculus*.

Quotidie ad horam sextam.

Ad sextam decimam litteram in æternum membra Domini viventia pervenerunt, in qua petunt sacræ Incarnationis adventum; *tempus* esse dicentia, ut ad destruendos superbos potentia Divina monstretur. Ille est ergo *Fons* vivus, qui quæritur: iste *oculus* mundus, qui quærit; *oculi*, inquit, *mei defecerunt in salutari tuo*.

Ain. 121 FEci judicium & justitiam:
non tradas me calumniantibus me.
Ain. 122 Suscipe servum tuum in bonum:
non calumnientur me superbi.
Ain. 123 Oculi mei defecerunt in salutare tuum,
& in eloquium justitiæ tuæ.
Ain. 124 Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam:
& justificationes tuas doce me.
Ain. 125 Servus tuus ÷ sum ∶ ego; da mihi intellectum,
ut sciam testimonia tua.

ỳ. 133. Supra ỳ. 82.

126 Tem-

121 Feci id quod jus postulat & justitia; ne igitur me tradi permittas manibus eorum, qui mihi injuriam faciunt & calumniam. 122 Excipe me servum tuum, ut bene sit mihi, & ne sinas superbos me calumniari & opprimere. 123 Oculi mei defecerunt & elanguerunt assidue spectando in cælum intenti, ad implorandum tacitis vocibus auxilium tuum salutiferum, & ad exspectandum effectum verbi & promissi tui & veri & justi, quod neminem fallit. 124 Fac igitur cito cum servo tuo prout misericordiam tuam facere convenit; & me exterius interiusque doce justa præcepta tua. 125 Ego & conditione & professione

126 Tempus faciendi Domine : Ain.
dissipaverunt legem tuam.
127 Ideo dilexi mandata tua, Ain.
super aurum & topazion.
128 Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: Ain.
omnem viam iniquam odio habui. 241

professione spontanea sum servus tuus; intelligentiam ergo rectam praebe mihi; & sic cognoscam quaenam sint ea quae a nobis fieri debere es tu contestatus. v. 127. Psalm. XVIII. 11.
126 *Tempus adest opportunum ut facias vindictam & ultionem de iniquis Domine; siquidem isti ruperunt & dissipaverunt legem tuam.* 127 *Quamobrem dilexi mandata tua plusquam aurum & obrizum & topazium.* 128 *& ob eam causam ad normam universorum mandatorum tuorum me dirigebam, meaque facta recta faciebam; & omnem viam actionemque vitae injustam & pravam odivi.*

ORATIONES.

1 DOce nos Domine judicium & justitiam facere, ut non tradamur adversis, nec calumniantibus subdamur iniquis; sed eloquia tua intentis mentibus diligentes, ab omnibus malignis eripiamur insidiis. Per Dominum.

2 DEus qui rectum judicium & justitiam sponte tribuis, fac servis tuis ut illa semper meditentur, te adjuvante & miserante, quae tibi sunt placita. Per Dominum.

3 JUdicium & justitiam doce nos facere Domine, qualiter valeamus superborum calumnias conculcare: excipe servos tuos in bono, qui sperant in salutare tuum: quorumque interiores oculi Christi tui exspectant regnum, hos partem habere facito in consortio Electorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in saecula saeculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 179. 192. 197.

Beda.

XVII. Phe. *Os*, ab *ore* non ab osse.

Septimam decimam litteram sancti populi intrat oratio: asserens *se aperuisse os suum & attraxisse spiritum*, ut ejus audiatur oratio; *exitusque aquarum transisse* lacrymas pias; *quia non fit* * a Judaeis *custodita lex Domini*. Et recte littera vocabulum *oris* accipit, in qua parvulus quis & humilis introitum cordis aperit, & spiritum divinae charitatis imbibit. * *forte*, ab eis. *Quotidie ad horam nonam.*

129 MIrabilia testimonia tua: Phe.
ideo scrutata est [1] ea anima mea. 130 De-

129 *Mandata tua, quae testimonia sunt jussionis tuae, & numero & magnitudine & perfectione summa, admiranda sunt hominibus ignorantia & concupiscen-*

(1) *Cod. Orat. laudatus*, est ✝ ea ‡ anima mea. *Deinde Oxon. Ed.* VV. *sub numero* 130 *unico exprimit omni sublato distinctionis vestigio.*

Phe. 130 Declaratio sermonum tuorum illuminat :
÷ & : intellectum dat parvulis.
Phe. 131 Os meum aperui & attraxi spiritum :
quia mandata tua desiderabam :
Phe. 132 Aspice in me ; & miserere mei,
secundùm judicium diligentium nomen tuum.
Phe. 133 Gressus meos dirige secundùm eloquium tuum :
& non dominetur mei omnis injustitia.
Phe. 134 Redime me a calumniis hominum,
ut [1] custodiam mandata tua.
Phe. 135 Faciem tuam illumina super servum tuum :
& doce me justificationes tuas.
Phe. 136 Exitus aquarum deduxerunt oculi mei ;
quia non custodierunt legem tuam.

257

v. 130. Sic distinguitur apud Apollinarium. v. 130. Psal. XVIII 8. v. 132. I. Thess. I.5.7. v. 133. Psal. XVI. 5. XVIII. 14. v. 135. Psalm. IV. 7. v. 136. Jerem. IX. 1.

piscentia vitiatis, pronisque ad malum ab adolescentia sua : idcirco anima mea diligentius perscrutata est ipsa mandata tua ut observaret ea. 130 *Manifestatio & explicatio mandatorum tuorum omnes illuminat ; & parvulos simplices & rudes intelligere facit quæ tu jubes aut prohibes.* 131 *Os meum aperui & traxi anhelitum & suspiravi, eo quod ardentius desiderarem nosse & implere mandata tua.* 132 *Quare benignis oculis respice ad me, & miserere mei juxta solitum jus illud tuum æquissimum, quo uti soles erga diligentes Divinam majestatem tuam.* 133 *Gressus actusque omnes vitæ meæ fac directos ad normam & regulam mandati tui, & fac ne ulla mihi dominetur iniquitas.* 134 *Libera me a calumniis hominum, ut animo liberiore custodiam mandata tua.* 135 *Vultum tuum exhibe lucidum & propitium mihi servo tuo : & interiore luce ac manuductione tua doce me justa præcepta tua.* 136 *Rivi lacrymarum defluxerunt ex oculis meis, propterea quod non custodierint legem tuam.*

ORATIONES.

1 RIvos lacrymarum deduxerunt oculi nostri Domine, qui legem tuam vetita concupiscendo transgrediuntur : per ea, crimina abluamus, per quæ, peccata commisimus. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 DEus qui lucem verborum tuorum & intellectum das parvulis, concede ut pectora nostra ad recipiendum Spiritum sanctum Paraclitum aperta sint. Per Dominum &c. in unitate ejusdem Spiritus sancti per omnia &c.

Greg. Moral. fol. 130. 132.

3 SCrutantes Domine testimoniorum tuorum mirabilia, inluminationis tuæ intellectum declara : [2] quique aperto ore vitalem spiritum traximus, & pinguedinem sancti Sacrificii saginati ructamus ; in timore semper

(1) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, & cu-stodiam.

(2) *B. fol.* 130. quippe *ibi scribit pro* quique.

ſemper eloquiorum tuorum creſcamus; atque gloriam aſpectus tui oſtenſione pacifica videamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

4 ILlumina Domine vultum tuum ſuper nos, ut declaratio ſermonum tuorum corda illuminet noſtra, & intellectus pectora enutriat parvulorum; ut dum mandata tua concupiſcimus, ſapientiæ & intellectus Spiritum corde patefacto ſumamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 101.

5 DEclaratio ſermonum tuorum illuminet Domine [1] corda, & intellectus pectora enutriat parvula, ut dum mandata tua concupiſcimus, ſapientiæ & intellectus Spiritum corde patefacto ſumamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 102.

Beda.

XVIII. Sade. *Juſtitia*.

Triumphatrix carnis ſuæ cohors Sanctorum ad octavam decimam litteram venit, in qua ſecundum ipſius litteræ nomen *juſtitiam* Domini confitetur; *& eloquia ejus ignita* continua ſe dicit *dilectione* venerari: ad poſtremum petens *intellectum teſtimoniorum*, unde *vivificari* debeat *in æternum*. *Quotidie ad horam nonam*.

137 JUſtus es Domine; & rectum, judicium tuum. *Sade*.
138 Mandaſti juſtitiam teſtimonia tua, *Sade*.
& veritatem tuam nimis.
139 Tabeſcere me fecit zelus meus: *Sade*.
quia obliti ſunt verba tua inimici mei.
140 Ignitum eloquium tuum vehementer: *Sade*.
& ſervus tuus dilexit illud.
141 Adoleſcentulus ſum ego & contemptus: *Sade*.
juſtificationes tuas non ſum oblitus. ℣. 139. Pſal. LXVIII. 10.

142 Ju- ℣. 140. Pſ. XI. 7. XVII. 31. Proverb. XXX. 5.

137 *Juſtus es Domine, & recta ſunt ſingula jura ac judicata tua*. 138 *Tu nimis valde mandaſti nobis ut ſervaremus juſtitiam nempe ea quæ teſtatus es te velle; & ut ſervaremus veram rectamque legem tuam.* 139 *Tabefecit & conſumpſit me zelus meus & indignatio, eo quod inimici mei obliti fuerint præceptorum tuorum*. 140 *Eloquium tuum ſive in præcipiendo ſive in promittendo puriſſimum eſt in æquitate & fidelitate, ſicut metallum igne conflatum & ab omni ſorde expurgatum; illudque ſervus tuus dilexit*. 141 *Ut adoleſcentior quidem vel puer potius ac contemptibilis ego ſum; ſed juſta præcepta tua non ſum oblitus*.

(1) *B. ibi*, corda & intellectum, pectora enutriat &c.

Sade. 142 Justitia tua, justitia in æternum:
& lex tua, veritas.

Sade. 143 Tribulatio & angustia invenerunt me;
mandata tua meditatio mea [1] ÷ est:

Sade. 144 Æquitas, testimonia tua in æternum:
272 intellectum da mihi, & vivam.

tus. 142 Justitia tua est justitia sempiterna; & lex tua est vera recta ac fidelis in suppliciis decernendis ac præmiis. 143 Tribulationem & angustiam inveni; mandata tamen tua non desinunt esse jugis meditatio mea. 144 Præcepta testantia jussum tuum, sunt justa & æqua in æternum, fac ergo ut ego ea intelligam, & ut eadem intellecta faciendo tibi vivam.

ORATIONES.

1 IGnitum verbum tuum servi tui Domine diligamus, quod in nobis peccatorum sordes decoquat, & scientiæ lumen accendat. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 JUstus es Domine, & rectum, judicium tuum: supplices tuos ab omni tribulatione & angustia libera, ut effici mereamur mandatorum tuorum meditatione felices. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 205. 216. 3 ÆQuitatem testimoniorum tuorum Domine da nobis avidiori sensu capere, ut quod mortificat in nos stultitia, vivificet a te sapientia destinata. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 213. *De Passione Domini.* 4 JUstus es Domine, qui pro nobis injuste judicatus es innocens; & ideo quæsumus, ut qui punitus es sine crimine tuo, absolvas nos a facinore peccatorum nostrorum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Beda.

XIX. Coph. *Vocatio*.

Quotidie ad horam nonam. Nonam decimam litteram ingreditur reverendissimus chorus, in qua juxta nomen ejus *in toto corde suo clamat ad Dominum justificationes ejus* sedulus *exquirens*: & *in verbo illius* anticipata confessione *gavisus*, adjiciensque *se cognovisse testimonia Domini in æternum esse fundata*.

Coph. 145 CLamavi in toto corde [2] ÷ meo: exaudi me Domine:
justificationes tuas requiram.

Coph. 146 Clamavi ad te; salvum me fac, [3] ut custodiam mandata tua.

147 Præ-

145 Quoniam toto affectu animi mei ad te clamavi, exaudi me Domine, ut justa præcepta tua perquiram atque custodiam. 146 Quoniam ad te emisi clamorem, teque invocavi, tu salva me; & fac ut custodiam tua præcepta, quæ testimo-

(1) *Verbum* est *& obelum illic tacet Cod. Orat. B. 6.*

(2) *Idem MS. & heic obelum una cum sua voce* meo *neglexit*.

(3) *Idem adhuc cum Cod. S. Pauli,* & custodiam &c.

147 Præveni in maturitate, & clamavi: Coph.
÷ [1] quia : in verba tua superſperavi.
148 Prævenerunt oculi mei ÷ [2] ad te : diluculo, Coph.
ut meditarer eloquia tua.
149 Vocem meam audi ſecundum miſericordiam tuam Domine: Coph.
& [3] ſecundum judicium tuum vivifica me.
150 Appropinquaverunt perſequentes me [4] iniquitati: Coph.
a lege ÷ autem : tua longe facti ſunt.
151 Prope es tu Domine: & omnes viæ tuæ veritas. Coph.
152 Initio cognovi de teſtimoniis tuis Coph.
quia in æternum fundaſti ea. 286

v. 159. Supra v. 62. v. 148. Pſ. LXII. 2. 7.

teſtimonia ſunt nobis voluntatis tuæ. 147 *Mature & nocte intempeſta antelucanis horis anticipavi preces, & clamavi: quia in verbis promiſſionum tuarum valde ſperavi.* 148 *rurſumque oculi mei ante negotia omnia in vigilia matutina cum diluculaſcit, tibi vigilare cœperunt ad meditandum verba tua.* 149 *Vocem ergo precationis meæ auſculta Domine, prout decet miſericordiam tuam: & ad normam juris tui me vivere facito.* 150 *Qui me perſequebantur appropinquaverunt quidem ad iniquitatem: ſed procul diſceſſerunt a lege tua.* 151 *Sed tu Domine, non Deus a longe, ſed Deus appropinquans es, & omnibus ades prope: & omnia mandata tua vera ſunt & recta.* 152 *Jam a principio & a multo tempore novi hoc de mandatis tuis & teſtimoniis voluntatis tuæ, quod in æternum immutabilia ſtabiliveris ea.*

ORATIONES.

1 VOcem noſtram exaudi Domine ſecundum multam miſericordiam tuam, ne in judicio nos condemnes ut reos, ſed pius ac miſericors remuneres ut beatos. Per.

2 DEus qui ad te toto corde clamantes clementer exaudis, ad preces humilitatis noſtræ miſericordiæ tuæ memor intende. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

3 EXclamamus ad te Domine ut nos exaudias, & oculos humo acclives ad te admittas, ut tua nos inluſtrante ſerenitate, ſemper maneamus in lumine. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 177. 179. 180.

Beda.

XX. Res. *Caput*.

Ecce jam vigeſimam litteram populus vitiorum victor ingreditur, in qua *ſe* petit *vivificari*; quoniam *mandata Domini* ſummo ſtudio requiſivit;

 longe

(1) *Uterque mox laudatus MS. voce* quia *ibi carent.*

(2) *Iidem MSS. eum obelum deſerunt.*

(3) *Iidem rurſus & copulam ibi tacent.*

(4) *Denuo iidem MSS.* iniquitate.

Ad hæc ille S. Pauli ſcribit, ad te diluculum.

Quotidie ad horam nonam.

longe a peccatoribus salutem commemorans, quia similia non fecerunt: *principium* quoque *verborum Domini*, testatur esse *veritatem*, & hoc est *Caput*, quod littera præsens ostendit.

Res. 153 VIde humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.

Res. 154 Judica judicium meum; & redime me: propter eloquium tuum vivifica me.

Res. 155 Longe a peccatoribus salus: quia justificationes tuas non exquisierunt.

Res. 156 Misericordiæ tuæ, multæ Domine: secundum [1] judicium tuum vivifica me.

Res. 157 Multi qui persequuntur me, & tribulant me: a testimoniis tuis non declinavi.

Res. 158 Vidi prævaricantes, & tabescebam; quia eloquia tua non custodierunt.

Res. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi: Domine in misericordia tua vivifica me.

Res. 160 Principium verborum tuorum, veritas: in [2] æternum omnia judicia justitiæ tuæ.

302 ℣. 153. Psal. XXXIII. 1. XLII. 1. Thren. III. 58. Mich. VII. 9. ℣. 155. Job V. 4.

153 Vide abjectionem & afflictionem meam & exime me, quia legis tuæ non sum oblitus. 154 Judica causam meam inter me, & inimicos meos; & ab eis libera me: propter verbum promissionis tuæ recrea me, ut quasi luce libertatis reviviscam. 155 Longe abest a peccatoribus salus, eo quod non quæsierint & sectati fuerint justa præcepta tua. 156 Miserationes tuæ Domine multæ sunt erga pios; quocirca secundùm morem tuum solitum recrea me; & fac me reviviscere & respirare a metu malorum. 157 Nam bene multi sunt qui me persequuntur, meque affligunt: neque tamen deviavi a præceptis tuis, testimoniis certissimis voluntatis tuæ. 158 Vidi insensatos non servantes legem tuam & pactum tecum initum; & mœrore contabescebam, eo quod verba & præcepta tua non custodirent. 159 Vide quod ego mandata tua custodierim Domine: propterea pro tua misericordia recrea me, meque reviviscere fac & respirare. 160 Caput & exordium omnium verborum tuorum ac præceptorum est veritas tua, quæ nec falli potest, nec fallere: & in sempiternum vera & non fallacia sed semper justa sunt jura tua omnia atque judicia.

ORATIONES.

1 MIserationes tuæ multæ Domine, plurimas in nobis iniquitates deleant, & ad indulgentiam tuam nos emendando perducant. Per Dominum nostrum.

2 Deus

(1) *Cod. Orat. B. 6.* Secundum judicia tua vivifica me: *tum alter MS. S. Pauli prosequuntur*: Multi qui persequuntur & tribulant me &c.

(2) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, & in æternum &c.

2 DEus qui ſalutem fidelium a peccatoribus elongaſti, miſerationum tuarum memor humilitatem noſtram ab iniquorum inſectatione cuſtodi. Per Dominum.

3 VIde humilitatem noſtram Domine, & eripe nos; te enim reſpiciente, etſi dejicimur, ſublevamur; quo ſuſtentante ne corruamus, excipimur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 177. 179. 183. 189.

4 MIſerationes tuæ multæ Domine, omnes iniquitates noſtras deleant, & ad indulgentiam tuam nos emundandos perducant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 177.

Beda.

XXI. Sin. *Dentes*.

Vigeſimam primam litteram Sanctorum cœtus ingreditur, in qua *perſecutiones* ſævientium, charitate Domini ſibi dicit eſſe gratiſſimas; *ſepties* quoque *in die laudes Domino dixiſſe*: cui etiam *ſuas vias* notas eſſe profitetur. *Dentes* autem, quos hujus litteræ nomen exprimit, vel Sanctorum intellige, qui Dominum laudent, vel perſecutorum de quibus dicitur: *Filii hominum, dentes eorum arma & ſagittæ*. *Quotidie ad horam nonam.*

161 PRincipes perſecuti ſunt me gratis: *Sin.*
& a verbis tuis formidavit cor meum.
162 Lætabor ego ſuper eloquia tua, *Sin.*
ſicut qui invenit ſpolia multa.
163 Iniquitatem odio habui & abominatus ſum: *Sin.*
legem autem tuam dilexi.
164 Septies in die laudem dixi tibi *Sin.*
ſuper judicia juſtitiæ tuæ.
165 Pax multa diligentibus legem tuam: *Sin.*
& non eſt illis ſcandalum.
166 Exſpectabam ſalutare tuum Domine: *Sin.*
& mandata tua dilexi. ℣. 166. Geneſ. XLIX. 18.

161 Principes me perſecuti ſunt ſine juſta cauſa; ſed a verbis juſſionum tuarum trepidavit magis cor meum, quam a principibus perſecutoribus meis. 162 Lætitia exſultabo propter verba promiſſorum tuorum, tamquam is qui multa hoſtium devictorum ſpolia reperit. 163 Injuſtitiam omnem & mendacium odivi & abominatus ſum, tuam autem legem dilexi. 164 Septies ſæpiuſque in die te laudavi de judiciis tuis juſtis, quibus omnia moderaris ex æquo. 165 Pax magna & animi tranquillitas eſt diligentibus legem tuam; & nullum eſt offendiculum illis amatoribus legis tuæ, quo corruant & pereant. 166 Jugiter exſpectabam adjutorium tuum ſalutiferum Domine: tuaque mandata dilexi & feci

Sin. 167 Custodivit anima mea testimonia tua :
& dilexit ea vehementer.

Sin. 168 Servavi mandata tua & testimonia tua :
318 quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.

v. 168. Sic distinguitur apud Apollinarium.

& feci. 167 Anima mea custodivit præcepta, quæ testimonia sunt voluntatis tuæ: quæ & vehementer dilexit. 168 Custodivi mandata tua, & quæ testificatus es tibi placere; nam viæ actionesque vitæ meæ omnes coram te sunt; nihilque te latet.

ORATIONES.

1 PAX multa diligentibus legem tuam Domine, & non est in ipsis scandalum, præsta ne ullis umquam cogitationibus perturbentur, qui amori tuo nihil in hoc mundo præposuerunt. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 FAC nos Domine super eloquia tua lætantes, in tuis laudibus assidue gloriari, ut in pacis tuæ amore servati, minas principum minime formidemus. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 179.

3 IN dilectione tua Deus sit pax diligentibus te: & quia lætaris in pacis bonitate, pacis tuæ nos refice dono; ac per charitatis præmium remove a nobis scandalum, ut de tua pace superemus odium; & de charitate nostrorum cooperiamus [multitudinem] peccatorum; sicque mandata tua servemus, ut ad conspectus tui gloriam, charitatis dulcedine perducamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Beda.

XXII. Thau. *Signum* vel *Consummatio*.

Ad vigesimam secundam litteram Domino juvante perventum est, in qua Sanctorum Chorus quantum ad finem Psalmi vicinus est, tantum se Christo desiderat proximari: petit enim, ad adventum Domini Salvatoris, quem fidelium devotio ineffabili desiderio sustinebat, *ut ovem perditam* revocare pietatis suæ munere dignaretur. Ipse ergo est nobis cunctarum *Consummatio* virtutum; quia quicumque eum videre meruerimus, nil ultra quærere opus habemus: ipsius est *Signum*, quo redempti, canimus; *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*.

Quotidie ad horam nonam.

Thau. 169 APpropinquet deprecatio mea in conspectu tuo :
Domine juxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Thau. 170 Intret postulatio mea in conspectu tuo :
secundùm eloquium tuum eripe me.

171 Eru-

169 Perveniat in conspectum tuum acceptabilis intenta hæc deprecatio mea Domine: & da mihi intelligentiam rectam ad normam verbi tui. 170 Ingrediatur

171 Eructabunt labia mea hymnum, *Thau.*
cum docueris me justificationes tuas.
172 Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: *Thau.*
quia omnia mandata tua, æquitas.
173 Fiat manus tua ut salvet me: *Thau.*
quoniam mandata tua elegi.
174 Concupivi salutare tuum Domine: *Thau.*
& lex tua meditatio mea ÷ est:
175 Vivet anima mea, & laudabit te: *Thau.*
& judicia tua adjuvabunt me.
176 Erravi sicut ovis quæ periit: *Thau.*
quære servum tuum; quia mandata tua non sum oblitus. 334

diatur coram te grata, hæc mea postulatio Domine: & juxta verbum promissionis tuæ ab omni me malo libera. 171 Ex imo pectore labia mea promant laudem tui, cum tu me interiori lumine ac ductu me docueris justa præcepta tua. 172 Loquatur lingua mea de verbis tuis; quia omnia mandata tua justa sunt. 173 Fiat operatio omnipotentiæ tuæ ad salvandum me, quia præ omnibus aliis elegi mihi sectanda mandata tua. 174 Desideravi valde salutem illam, quæ a te solo præstatur Domine: & lex tua est omnis mea meditatio atque oblectatio. 175 Vivat tibi anima mea, & te laudet: tuaque jura a me servata auxilientur mibi. 176 Aberravi plane a via recta mandatorum tuorum quasi ovis perdita, quæ aberrans ad gregem per se redire non potest: verum require tu me servum tuum, & in viam me rectam reduc; quia quamvis peccaverim, mandatorum tamen tuorum non sum oblitus.

ORATIONES.

1 INtroeat Domine oratio nostra in conspectu majestatis tuæ; & sicut nos ab erroribus pristinis ut oves perditas revocasti, ita fac ut justificationum tuarum edocti præconio, mereamur ad plenam pietatis tuæ gratiam pervenire. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 PAlma totius * beatitudinis Deus, qui * fideles tuos, ut in lege tua ambulent, testimonia tua scrutentur, mandata custodiant, salubris provisor informas: concede nobis justificationes tuas toto corde quærere, eloquia tua intelligere, mirabilia tua prædicare; ut qui hactenus quasi perditæ oves erravimus, tuis piis humeris restituti paradiso gloriemur. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. *Amen.*

* *al.* bonitatis.
* *al.* filios.

3 TE Domine supplices deprecamur ut judiciorum tuorum factores, mandatorum custodes, testimoniorumque scrutatores effecti, reperta perdita ove, industria benigni Pastoris restituta Ecclesiastico ovili, sacris tuis humeris reportati, sanctorum Angelorum mereamur consortiis gloriari. Tibi gloria cum æterno Patre & Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum. *Amen.*

Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

Canticum graduum.

Beda.

Cantica graduum, cantica *ascensionum* sunt; unde in Græco significantius dicitur Ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν, quod tantum ad superna tendunt: veluti si aliquis in foveam ceciderit; & ponatur scala unde ascendendi capiat facultatem. In foveam itaque captivitatis cum populus Israeliticus devenisset: cum tribularetur clamavit ad Dominum, & exauditus est; in patriamque reductus est; ita ut urbe Temploque restaurato diceret; *Ecce nunc benedicite Dominum omnes servi Domini, qui statis in domo Domini*. Quo exemplo, qui in peccati foveam cecidit, *gradibus* humilitatis quibus superna repetat, opus habet. Qui bene *Gradus* quindecim vel in Psalterio descripti, vel in templo Salomonis compositi esse perhibentur; ut significent nos per hebdomadam Legis, & ogdoadem Dominicæ Resurrectionis ad superna posse resurgere: nec alias principem mundi evadere; nisi requies animæ post carnem quasi in septima ætate; & Resurrectio carnis in finem quasi in octavo creetur. Propter hos quindecim *Gradus*, id est, utriusque Testamenti scientiam; aqua diluvii quæ concava vallium & planitiem camporum in immensum excesserat, altissimos montes quindecim cubitis transcendisse narratur: quia fides Ecclesiæ, quæ Baptismi unda sacratur, cum Gentiles mores facile superat; tum philosophorum summa ingenia, virtutis culmine devincit: quia & in hoc sæculo, recte vivere; & in futuro vitam animæ perpetuam cum corporis resurrectione credere, sperare, & diligere novit.

Sensus mysticus.

Per totum psalmum Propheta loquitur. In prima parte clamat ad Dominum, ut liberetur a labiis iniquis & a lingua dolosa: *Ad Dominum dum tribularer*. Secunda, [1] vehementer affligitur, quia in hac vita diutius commorans, aliena vitia sustinendo, malorum permixtione prægravatur: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est*.

Feria II. ad Vesperum.

Eusebius Cæsariensis. De incolatu. *

Psal-

* Sub persona David canitur quando Saulis persecutionibus exulabat. Aliter, *Vox Christi ad Patrem de Judæis*.

Psalt. Syr. Anonymus. Canticum primum Ascensionis. Orat populus detentus in Babel, ut liberetur, ac proinde nos oramus, ut liberemur a dæmonibus. (2) Vers. VIII.

Psalt. Arab. Vers. VIII.

S. Hier. Quindecim graduum Psalmi per quosdam profectus nos ad summam perducunt, ut in atriis Domini possimus dicere, *Ecce nunc benedicite Domino omnes servi Domini in atriis domus Dei ejus*.

(1) *MS. ibi*, vehementer afficitur &c. (2) *Apud Blanch. Vers.* XV.

Psalmus ad precandum.

1 AD DOMINUM, CUM TRIBULARER CLAMAVI, ET EXAUDIVIT ME. Propheta.

† 2 Domine libera animam meam a labiis iniquis ¹

3 ÷ & ‡ a lingua dolosa.

† 4 Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?

† 5 · Sagittæ potentis acutæ

6 cum carbonibus desolatoriis·.

† 7 Heu mihi! quia incolatus meus prolongatus est:

8 habitavi cum habitantibus Cedar:

9 multum incola fuit anima mea.

† 10 Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus:

11 cum loquebar illis, impugnabant me ÷ gratis ‡ ℣. 10. 11. Sic distinguuntur apud Apollinarium.

I. Canticum pro ascensionibus, sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem.

PROPHETA. 1 *Cum in captivitatis tribulatione essem, clamavi ad Dominum; qui & exaudivit me.* 2 *Domine libera animam meam ab inimici oppressoris mei verbis injustis & mendacibus,* 3 *& a doloso sermone.* 4 *Ecquid emolumenti dandum est tibi; quidve supplicii afferendum est tibi ob linguam tuam fraudulentam popule Babylonie, qui me in servitutem redegisti?* 5 *Acutæ plane sagittæ ab omnipotente Deo tibi dandæ sunt & infigendæ,* 6 *una cum ignitis carbonibus cuncta vastantibus ac desolantibus.* 7 *Heu me miserum! quia peregrinatio hæc mea longe ab Jerusalem in longum tempus protracta est:* 8 *diu habitavi exul in tentoriis ut habitare solent Cedareni in Arabia:* 9 *multoque tempore peregrinata est anima mea.* 10 *Erga istos odientes pacem eram ego pacificus:* 11 *at cum dicerem illis verba pacata, ipsi e contrario gratis & sine causa mecum semper bellabant.* I. Gradus Afflictio.

ORATIONES.

1 TRibulationum nostrarum optime * mitigator Deus, libera animas fidelium a labiis detrahentium iniquorum, ut adjutoriis spiritualibus præmunitæ, nullis impugnationibus adgraventur. Per Dominum. MSS. * al. propugnator.

2 AD te Dominum, dum tribulamur clamamus, ut nos a labiis iniquis liberes, & a lingua dolosa tutes, nec blandientibus iniquitatem nos humilies; nec recessum a veritate suadentibus, adsensum nostrum incurves. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 197.

3 Multum

(1) *Vat. 341 unico versu legit nostros ℣℣. 2 & 3. sicut & unico alios ℣℣ 5 & 6. unico itidem 9 & 10. Quod idem principio factum fuisse visitur in Cod. Vat. 341. sed deinde appositis numericis notis ea distinctio signata in eo fuit quæ nobis cum Oxon. Editione Grabeana communis est.*

fol. 199. 3 MUltum peregrinantem animam noſtram in tabernaculis Cedar, tu Chriſte lux vera juſtitiæ, peccatorum noſtrorum tenebris exue, & ſanctæ claritatis tuæ [1] luce perfunde: ut & in hoc mundo cum odientibus pacem pacifici, & in futuro ſæculo cum filiis Jeruſalem, ſancta confœderante concordia, mereamur eſſe beati. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 211. 4 CHriſte Dei Patris individua proles, qui adſumpto homine laqueos iniquæ linguæ perpeſſus es, tu Eccleſiam tuam ab omnium paſſionum inlecebris libera, a nocibilitate labiorum detrahentium inlæſam conſerva; quatenus a rugientibus miniſtris, ſcilicet diabolicæ poteſtatis, exempta, tibimet cæleſti in curia inhæreat glorioſa. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

PSALMUS CXX.

Canticum graduum.

Beda.

Primo in tribulatione poſitus Propheta, ad exemplum Publicani illius, qui tunſo pectore oculos elevare non audebat ad cælum, *liberari* ſe petiit *a labiis iniquis & a lingua doloſa*. Nunc autem reſpirans ad ſecundum *gradum*, *oculos levavit ad montes*, ad interceſſores utique Sanctos, quorum ſuffragio munera ſuperna mereretur. Hoc enim ex perſona ſua loquitur Propheta; qui tamen & ipſe *Mons* erat & patriarcha mirabilis; ſed ideo per iſtos *gradus* competenter aſcendiſſe ſe retulit, ut nobis ignorantibus, cæleſtium virtutum genera, diſtincta narratione monſtraret.

Senſus myſticus.

Propheta (ut diximus) ad cæleſtem Jeruſalem conſcendens, primo membro ad Sanctorum merita elevaſſe ſe dicit oculos, ut eorum precibus adjuvaretur; ne mens illius hoſtili impugnationi ſuccumberet: *Levavi oculos meos*. Secundo ordine indubitanter ſibi promittit, quod ſe integre noverat poſtulaſſe; docens ut quotiens bona fixo corde petimus, concedi nobis ſine dubitatione credamus: *Dominus cuſtodit te*, [*Dominus protectio tua*] & reliqua.

Feria II. ad Veſperum.

Euſebius Cæſarienſis. Reditus a Babylone & a diſperſione.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſal-

* Prædicatio, vel inſtitutio ſupplicationis, quæ populo in Babylone poſito conveniat. Aliter, Pſalmi graduum dicuntur, quia in aſcenſu Templi canebantur ſinguli Pſalmi per ſingulos gradus. Aliter, *vox Eccleſia ad Apoſtolos*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Ex Pſalmis aſcenſionis e Babel, & promiſſiones bonorum. Verſ. x.

Pſalt. Arab. Verſ. x.

S. Hier. Iſte Pſalmus ſecundam aſcenſionem continet, cujus titulus eſt; *Canticum graduum*, plures enim ſunt ſignificantes aſcenſum noſtrum, qui fit in corde ad Deum a convalle plorantis, id eſt, ab humilitate contribulationis.

(1) *B. ibi*, lucem perfunde &c.

Psalmus ad imprecandum benedictionem.

1 LEVAVI OCULOS MEOS IN MONTES, UNDE VENIET AUXILIUM MIHI. Propheta.

† 2 Auxilium meum a Domino,[1] ℣. 2. II. Paralip. XX. 17.
3 qui fecit cælum & terram.
† 4 Non det in commotionem pedem tuum;
5 neque dormitet qui custodit te.
† 6 ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel.
† 7 Dominus custodit te:
8 Dominus protectio tua, super manum dexteram tuam. ℣. 7. 8. Sic distinguitur apud Apollinarium.
† 9 Per diem sol non uret te: ℣. 8. Psalm. XV. 8. CVIII. 31.
10 neque luna per noctem.
† 11 Dominus custodit te ab omni malo:
12 custodiat animam tuam ∸ Dominus:
† 13 Dominus custodiat introitum tuum & exitum tuum,
14 ex hoc nunc, & usque in sæculum.

II. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem. II. Gradus, Prospectus ad Deum.

PROPHETA. 1 *In exilio constitutus, levavi oculos meos versus montes Jerusalem, ut viderem unde mihi auxilium veniret ad redeundum illuc. 2 Auxilium istud mihi veniet a Domino, 3 factore cæli & terræ. 4 Qui Deus in profectione tua ad Jerusalem o Israel, non permittat pedem tuum incidere in vacillationem & prolapsionem: 5 nec dormitantis more te negligat Deus custos tui. 6 ecce enim non dormitabit umquam neque dormiet qui custodit Israelem. 7 Dominus te custodit: 8 Dominus te protegit instar umbraculi, semper assistens ad manum dexteram tuam. 9 Ideo non te sol interdiu aduret ardore; 10 nec te luna noctu percutiet nimio humore. 11 Dominus in isto te itinere custodiat ab omni malo: 12 custodiat sane animam tuam Dominus. 13 Dominus custodiat exitum tuum de terra exilii tui, & accessum & introitum tuum in patriam tuam Jerusalem, 14 jam ab hoc tempore & in æternum usque.*

ORATIO.

PRotege plebem tuam non dormitans neque dormiens Domine Deus, protector Israel: & ne uramur per diem[2], tu nos ab scandalis hujus mundi defende. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

(1) *Vat. 341 & 342 ℣℣. nostros 2 & 3 unico in versu cogunt; altero itidem duos insequentes 4 & 5; sicut & cum Ed. Oxon. uno versu habent quæ nobis versus componunt 7 & 8. Insuper ℣℣. 9 etiam atque 10 iidem Vat. MSS. unico concludunt.*

(2) *In MS. ibi secundis sequioribusque curis additum legitur:* nec per noctem.

Canticum graduum.

Beda.

Audivimus *Gradum*; intelligamus ad altiora conſcenſum: ſed iſte aſcenſus firmus eſt, qui Domino cuſtodiente ſervatur. Ecce jam ſublevatur Propheta tertio *gradu*, ſecundis altior factus; & de ipſa lætitia principium pſalmi ſumpſiſſe declaratur.

Senſus myſticus. In prima parte gaudet ſe Propheta commonitum ad ſupernam Jeruſalem eſſe venturum: ubi jam Sancti ſecura proſperitate conſiſtunt; & cum Domino, [1] miſericordia ipſius largiente judicabunt: *Lætatus ſum* & reliqua. Secunda, loquitur ad cives Jeruſalem, optans eis abundantiam pacis; quam ſe dicit charitate fratrum, & Domini amore prædicaſſe: *Rogate quæ ad pacem* & reliqua.

Feria III. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Bonarum rerum lætus nuncius.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta.
1 LAETATUS SUM IN HIS QUAE DICTA SUNT MIHI;
2 in [2] domum Domini ibimus:
v. 3. Sic apud Apollinarium & in cod. Vaticano.
† 3 ſtantes erant pedes noſtri in atriis tuis [3] ※ Jeruſalem
† 4 Jeruſalem quæ ædificatur ut civitas;
5 cujus participatio ejus, in idipſum.
† 6 Illuc [4] enim aſcenderunt Tribus,

7 Tri-

III. Gradus, Lætitia ſocietatis ſanctæ.

III. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

PROPHETA. 1 *Lætatus ſum in iis quæ mihi dicta ſunt a Prophetis dicentibus*, 2 *quod ab hoc exilio liberati, cito ibimus ad domum Domini in Jeruſalem*: 3 *ubi in atriis tuis jam olim conſiſtebant pedes noſtri o Jeruſalem*. 4 *Hæc eſt Jeruſalem quæ rurſum eſt reædificanda veluti civitas*, 5 *cujus participatio atque conſociatio in ſuis civibus ſit coadunata ſimul ut olim erat*. 6 *Ad eam*

* Quia in priore pſalmo audierat, *Dominus cuſtodiat introitum tuum, & exitum tuum*, nunc propterea lætatum ſe eſſe dicit, quod ſibi in domo Dei introitus ſit repromiſſus. Aliter *vox Eccleſiæ ad Apoſtolos*.

Pſalt. Syr. Davidis ex Pſalmis aſcenſionis, cum præcepit Cyrus ut aſcenderet captivitas. Spiritualiter vero promiſſio bonorum: Verſ. xix.

Pſalt. Arab. Verſ xv.

S. Hier. Iſte Pſalmus tertius eſt aſcenſionis gradus vocem hominis continens, cujus converſatio habetur in cælis.

(1) *MS.* miſericordiæ ipſius largitate &c.

(2) ℣. *hunc ſecundum ſuperiori jungunt Vat.* 341 & 342. *tum contra Oxon. Ed. facta diſtinctione habet*.
3 ſtantes erant pedes noſtri
4 in atriis tuis Jeruſalem.

(3) *MSS. S. Pauli, & Orat. B.* 6. *illic aſteriſco carent*.

(4) *Cod. S. Pauli* illic *loco* illuc.

7 Tribus Domini, teſtimonium Iſrael,
8 ad confitendum nomini Domini:
† 9 quia illic ſederunt ſedes in judicio,
10 ſedes ÷ ſuper : domum David.
† 11 Rogate ÷ quæ ad : pacem ÷ ſunt : Jeruſalem.
12 ÷ Et : abundantia diligentibus te:
† 13 fiat pax in virtute tua;
14 ÷ & : abundantia in turribus tuis.[1]
† 15 Propter fratres meos & proximos meos,
16 loquebar pacem de te:
† 17 propter domum Domini Dei noſtri quæſivi bona tibi.

eam enim urbem olim aſcendebant omnes Iſraeliticæ tribus, 7 tribus ſcilicet dicatæ Domino, juxta divinam conteſtationem & præceptum datum Iſraeli illuc aſcendendi, 8 tum ut profiterentur religionem ſuam erga nomen & majeſtatem Domini; 9 tum etiam quia illic conſtituta erant ſolia & tribunalia ad exercendum judicium, 10 ſolia, inquam, ſuper domum & regnum Davidis. 11 Optate ergo a Domino ea quæ ad pacem, tranquillitatem & quietem faciunt Jeruſalem. 12 Itaque bene ſit, & bonorum abundantia adſit iis qui te diligunt o Jeruſalem. 13 ſit & pax & proſperitas in munitione exercitus tui, & in antemurali & ambitu murorum tuorum: 14 rerumque abundantia ſit in turribus & propugnaculis tuis. 15 Ceterum propter fratres meos & proximos amicos meos, 16 ejuſmodi pacem & tranquillitatem dicebam & optabam pro te o Jeruſalem: 17 & propter templum Domini Dei noſtri, quod in te reædificandum eſt, quæſivi & optavi bona quæ tibi Jeruſalem ſancta prodeſſent.

ORATIO.

Ambulantibus in atriis domus tuæ, omnipotens Deus, pacis abundantiam largiri dignare, ut dum te tota aviditate cordium confitemur, bona tua in cæleſtibus capiamus. Per Dominum noſtrum. MSS.

PSALMUS CXXII.

Canticum graduum.

Beda.

Qui prius *oculos ad montes levavit*, nunc *ad* ipſum *Dominum* lumina ſui cordis erexit. Senſus myſticus.

Propheta metuens amittere quod tenebat, & cautus ex ipſa parte qua creverat; prima parte perſeverantiam precum devotus[2] exſequitur; ut ſuſcepta munera divino præmio contineret: *Ad te levavi oculos meos.* Secunda, Dominum deprecatur ut donet ei miſericordiam, quia inſtigatione diaboli ab inſultantibus multa patiebatur adverſa: ut quem conſortio

(1) *ÿÿ. 14 & 15. unicum conſtituunt in Vat. 341 & 342.*
(2) *MS. ibi*, aſſequitur.

fortio suo maculare non poterant, saltem superbis despectionibus macularent: *Miserere nostri Domine, miserere nostri.*

Feria III. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis.* Orationis.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione.*

Psalmus ad precandum.

Propheta. 1 AD TE LEVAVI OCULOS MEOS,
2 qui [1] habitas in cælis.
† 3 Ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum;
† 4 sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ:
5 ita oculi nostri a Dominum Deum nostrum,
6 donec misereatur nostri.
† 7 Miserere nostri Domine, miserere nostri:
8 quia multum repleti sumus despectione;
† 9 ÷ quia : multum repleta est anima nostra:
10 opprobrium abundantibus,
11 & despectio superbis.

IV. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem.

IV. Gradus, Invocatio. PROPHETA. 1 *Ad te levavi oculos & corporis & mentis meæ ut ex hoc me exilio liberes, 2 ad te, inquam, qui gloriosum in cælo habes habitaculum. 3 Ecce quemadmodum oculi servorum intenti sunt ad manus dominorum suorum ut ab eis victum ac defensionem habeant; 4 & quemadmodum oculi ancillæ intenti sunt ad manus suæ dominæ ut necessaria consequatur: 5 sic oculi nostri intenti sunt ad te Domine Deus noster, 6 donec miserearis nostri. 7 Miserere ergo nostri Domine; miserere nostri: 8 quia multum admodum in hoc exilio repleti sumus contemptione & despicientia: 9 nam semper magis ac magis est repleta despectione anima nostra: 10 & jamdiu fuimus ludibrio & probro his inimicis nostris, qui divitiis abundant: 11 multoque tempore fuimus despectui hisce superbis, nos nihili æstimantibus.*

ORA-

* Ex communi omnium persona, qui in captivitatem ducti sunt, canitur, libertatem reversionis a Domino postulantium. Aliter, *vox Christi ad Patrem.*

Psalt. Syr. Davidis, ex Psalmis ascensionis, diciturque ex persona Zorobabel principis captivorum, & oratio supplicationis. Vers. x. ([2])

Psalt. Arab. Vers. VIII.

S. Hieron. Psalmus quartum canticorum graduum pandit ascensum, in quo vir ille fidelis, qui dudum ad montes sustollebat oculos, nunc proficiens jam in ascensu ad ipsum cælorum habitatorem eos erigit, dicens:

(1) *Vat. 341. & 342. simul in unicum versum jungunt ℣℣. 1 & 2 item altero ℣℣. 5 & 6. Altero insuper ℣℣. 10 & 11.*

(2) *Ex Blanch. addidimus heic sequentes ex Psalt. Arab. & ex S. Hieron. Titulos, quibus apographus noster destituitur.*

ORATIONES.

1 CÆlorum habitator Deus, ad te levamus oculos nostros precantes, ut confutatis opprobriis superborum, misericordiam [1] nobis solitam clementer indulgeas. Per Dominum nostrum Jesum Christum. MSS.

2 AD te Domine oculos nostros erigimus, quem * [2] in cælestibus habitare, & terræ machinam virtute continere fatemur; miserere igitur nostri Domine, miserere; & peccatis nostris pro quibus te metuimus, parce; ut contemptum nostrum pietate clementi respicias, & a delicti opprobrio dextera nos tuæ virtutis eripias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 41. 72. 94. 103. 111. * *al.* cælestia & terræ &c.

3 SIcut servorum in manibus dominorum suorum sunt oculi, ita nostri ad te Domine, quousque & peccantibus noxam dimittas, & vapulantium plagas minuas, impertiasque alimenta egenis, & medelam tribue vulneratis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 100. 125. 128.

4 MIserere nobis Domine, exspectationi nostræ quæsitum auxilium tribue, ut qui superborum repleti sumus contemptu, defensionis tuæ muniamur auxilio. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 255. 268.

PSALMUS CXXIII.

Canticum graduum.

Beda.

Quia *Gradus* istos & una tantum Ecclesia & innumerabilia ejus membra viritim conscendunt, modo in eis Psalmista singulari, modo numero loquitur plurali. Sensus mysticus.

Memores sancti Confessores quot pericula, Domino miserante, velut impetum torrentis evaserint; primo capite fatentur se de tot ærumnis sola Dei misericordia liberatos: *Nisi quia Dominus* & reliqua. Secundo, gratias agunt quia non sunt decepti a persecutoribus; sed versa vice, contritis ipsorum insidiis erepti: *Benedictus Dominus qui non dedit nos.*

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actionis. *Feria III. ad Vesperum.*

S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus

* Etiam sub persona populi jam liberati cantatur agentis gratias cum enumeratione malorum, quæ a Babylone pertulerant. Aliter, *vox Apostolorum*.

Psalt. Syr. Anonymus, gratiarum actio. Ascensus. Vers. xv.

Psalt. Arab. Vers. XIII.

S. Hier. Iste Psalmus quintus Ascensionis est gradus, edocens, virum illum fidelem proficere, qui per elevationem spiritualium oculorum ad cælorum habitatorem evincens omnes diabolicæ immissionis insidias, ita exorditur dicens:

(1) *MS.* Misericordiam tuam nobis &c.

(2) *B. fol.* 94, 103, & 111 *ibi*, quem in cælestibus terræ machinam virtute continere &c.

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 NISI ÷ QUIA : DOMINUS ERAT IN NOBIS:
2 dicat nunc Israel: [1]
3 nisi ÷ quia : Dominus erat in nobis:
† 4 cum exsurgerent homines in nos,
5 forte vivos deglutissent nos.
† 6 Cum irasceretur furor eorum in nos:
7 forsitan aqua absorbuisset nos.
† 8 Torrentem pertransivit anima nostra:
9 forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.
℣. 10. Sic apud Apollinarium & in alio cod. Vaticano.
† 10 Benedictus Dominus, qui non dedit nos [2] in captionem dentibus eorum.
† 11 Anima nostra sicut passer erepta est
12 de laqueo venantium.
† 13 laqueus contritus est & nos liberati sumus.
† 14 Adjutorium nostrum in nomine Domini,
15 qui fecit cælum & terram.

V. Gradus, Gratiarum actio.

V. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem.

PROPHETA. 1 *Nisi Dominus adfuisset nobis, 2 dicat sane Israel, 3 nisi Dominus adfuisset nobis auxilio suo; 4 cum insurgerent isti homines contra nos, 5 viventes adhuc & crudos nos jam forsitan absorbuissent belluino more. 6 Et cum ipsi furenter irascerentur contra nos, 7 tamquam inundantes aquæ jam forsitan nos submersissent. 8 Cum per tumidum torrentem malorum transiret anima nostra; 9 forsitan tunc transisset anima nostra per aquam impermeabilem; cujus nos impetum & vim sustinere & evadere non possemus. 10 Benedictione & laude dignus est Dominus, qui nos non tradidit in prædam eorum dentibus. 11 Anima enim nostra quasi passerculus & avis erepta est 12 de laqueo & insidiis horum hostium, venatorum instar nos persequentium. 13 eorum enim laqueus jam disfractus est; & nos de manu & vi illorum liberati sumus. 14 Qua tamen in re auxilium nostrum fuit in nomine & potentia Domini, 15 qui cælum terramque creavit.*

ORATIONES.

MSS. 1 CONclude Domine hiantia ora malorum, qui sævis obtrectationum dentibus nos vorare nituntur; ut qui de nostra virtute diffidimus, nominis tui adjutorio muniamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 Esto

(1) *Vat.* 341 & 342, & *Oxon. Ed.* ℣. *huic* 2 *jungunt & insequentem proxime* 3.

(2) *Oxon. Ed. invecta illic distinctione,* 10 Benedictus Dominus, qui non dedit nos. 11 in captionem dentibus eorum. *Tum ex adverso insequentes* ℣℣. 11 & 12 *unicum efficiunt in Vat.* 341 & 342.

2 ESto in nobis Domine Deus Iſrael, & malorum infeſtationem, ne Brev. Mozar. fol. 43. 105.
deglutiamur, a nobis repelle; nocivamque iracundiam ne abſor-
beamur comprime; ſicque in nobis torrens tuæ [1] voluptatis redundet,
ut vitiorum torrentem anima noſtra ſe ſine diſcrimine pertranſiſſe exſul-
tet: neque inimicorum dentibus laniemur, ſed ereptos nos de venan-
tium laqueis gratulemur: & tu adjutor noſter hæredita nos in poſſeſſione
æterna, qui cooperante Verbo tuo, [2] ſanctoque Spiritu feciſti cælum &
terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedi-
ctus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.
3 ADjutorium noſtrum in nomine tuo eſt Domine, da nobis odiſſe mun- fol. 111. 114.
di inlecebram, & venantium voluptatum præcavere muſcipulam,
ut ipſe inſidiantem perimas, ipſe confidentem munias atque defendas.
℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.
4 COnverte Domine laqueos, quos nobis hi qui animas noſtras venari fol. 277.
conantur, opponunt; & adverſantium nos inſidias adjutorii tui
opitulatione conturba; quia niſi tu in nobis fueris, tam nos poteſt con-
traria virtus deglutire, quam obſorbere: eſto ſervorum tuorum & cuſtos
& prævius, ut ſpiritualium nequitiarum muſcipulas non incurrat, ut vo-
latus, quibus ad te venire nituntur, tota alacritate exerceant. ℟. *Amen*.
Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXXIV.

Canticum graduum.

Beda.

Sexto *Gradu* clamat nobis Propheta *in Domino confidendum*, ne laboremus in caſſum.

Prima commonitione propter populum fidelem confirmat dicens, nullatenus commoveri poſſe, qui in Domino ſunt confiſi; reddens cauſam quare peccatores ſupra ſortem juſtorum non permittat excreſcere: *Qui confidunt in Domino*. Secundo, precatur ut rectis proſperitas, pravis vindicta proveniat: *Benefac Domine bonis*.

Euſebius Cæſarienſis. De reſtitutione in priſtinum. *Feria III. ad Veſperum.*

S. Athanaſius. Pſalmus deſcribens vitam virtute bona præditam. *

Pſalmus

* Ex perſona eorum canitur, qui de captivitate redeuntes impugnatores ſuos hoc eſt finitimas gentes, Deo adjuvante prefferunt. Aliter, *vox Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Ex pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Verſ. XIV.

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

S. Hier. Iſte Pſalmus ſextus habetur in canticis graduum, qui ex voce Prophetæ nos hortatur, ut relictis ſæcularibus cauſis in Deum tantum omnem confidentiam habeamus, dicens.

(1) *B. fol.* 45. torrens tuæ voluntatis redundet &c.

(2) *B. fol.* 45. ſanctorumque ſpiritum feciſti &c. & *fol.* 105, verbo tuo ſancto, qui ſpiritum feciſti.

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 QUI CONFIDUNT IN DOMINO SICUT MONS SION.
2 non commovebitur in æternum, [1] qui habitat ÷ in : Jerusalem:
† 3 Montes in circuitu ejus:
4 & Dominus in circuitu populi sui
5 ex hoc nunc, & usque in sæculum.
† 6 Quia non relinquet [2] Dominus virgam Peccatorum
7 super sortem justorum:
8 ut non extendant justi ad iniquitatem manus suas.
℣. 9. Sic apud Apollinarium. † 9 Benefac Domine bonis [3] & rectis corde.
† 10 Declinantes autem in obligationes,
11 adducet Dominus cum operantibus iniquitatem:
℣. 12. Ps. CXXVII. 6. Galat. VI. 16. 12 pax super Israel.

VI. Gradus, Confidentia.

VI. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem.

PROPHETA. 1 *Qui confidunt in Domino, hi erunt firmi atque securi in Jerusalem, sicut ipsius mons Sion:* 2 *nec concutietur ultra in æternum, qui habitaverit in Jerusalem.* 3 *Quemadmodum enim circum eam urbem sunt montes; ita & Dominus protector erit circum populum suum* 4 *ab hoc tempore & in æternum usque.* 5 *Non enim permittet Dominus virgam & sceptrum tyrannicum peccatorum diu desævire* 6 *in ea loca, quæ divina sorte data sunt justis;* 7 *ne forte justi desperatione vel pravorum exemplo mittant & ipsi manus suas ad perpetrandas iniquitates.* 8 *Benefac, quæso, Domine bonis & iis qui recto proboque sunt animo.* 9 *Qui autem deflectunt in obliquationes & contorsiones ad bonos ligandos & obstrangulandos;* 10 *hos Dominus abducet in æternum supplicium una cum iis qui quod iniquum est faciunt:* 11 *quibus sublatis, pax erit atque felicitas in Israel.*

ORATIONES.

1 REpelle Domine nequitias insurgentium malorum a sorte justorum, ut qui in te toto corde confidunt, nullis tentationum imbribus quatiantur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

Brev. Mozar. fol. 111. 117. 2 BEnefac Domine bonis & rectis corde; regimen salutaris impende, atque in tuæ plebis custodia semper vigila, & malignantium rabiem

(1) *Oxon. Ed.*
2 non commovebitur in æternum,
3 qui habitat in Jerusalem.
Deind: Vat. 341 *&* 342 *unico versu exprimunt* ℣℣. 3 *&* 4, *sicut & unico* ℣℣. 6 *&* 7: *unico insuper qui nobis sunt* 10, 11, *&* 12.

(2) *Vocem* Dominus *ejus loci Cod. Orat. B.* 6. *omittit.*

(3) *Vat.* 341, 342 *& Oxon. Ed.*
9 Benefac Domine bonis,
10 & rectis corde.

biem tua dextera fræna . ℞. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum . ℞. *Amen*.

3 CONcede nobis Domine sic in te firmiter confidere, ne possit nos turbo inimici commovere: in monte Sion fidem nostram statue, & in circuitu populi jugiter adesse dignare, ne redemptorum numerositas concupiscat ad iniquitatem manus extendere; ac sic mundi delectamenta respuant, ut obligationes noxias tua in virtute disrumpant, tuamque bonitatem sacra donatione suscipiant. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 243.

PSALMUS CXXV.

Canticum graduum.

Beda.

Post *captivitatem* omnium Peccatorum, voces Beatorum ascendentium ad supernam Jerusalem quam suaviter offeruntur, ut in itinere arduo positi, sancto se carmine consolentur. Sensus mysticus.

Sanctissimi viri divina miseratione liberati, prima parte psalmi gratias agunt, quod de obnoxietate sævissima Peccatorum in tantam gratiam sunt recepti, ut inter Gentes probarentur esse laudabiles: *In convertendo*. Secunda, deprecantur ut captivitas eorum commutetur in gaudium; subjungentes mirabilem veramque sententiam; quia Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent: *Converte Domine* & reliqua. *Feria III. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. De exspectatione futurorum.

S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus ad meditandum.

1 IN CONVERTENDO DOMINUS CAPTIVITATEM SION: Propheta.
2 facti sumus sicut consolati.

VII. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem. VII. Gradus, Patientia & exspectatio liberationis.

PROPHETA. 1 *Quando Dominus faciet ut revertamur in patriam nos, qui e Sion abducti fuimus in captivitatem:* 2 *tunc facti erimus tamquam adeo consolati*

* In captivorum persona canitur supplicantium pro libertate, atque dicentium quanta bona, & quanta clara laudatio absolutionem talem secutura sit. Aliter, convertente Domino captivitatem Sion, hoc est, Jerosolymorum, quæ prima domum redierat, facti sumus sicut desolati, non dicit consolati; nondum est enim plena lætitia, ceteris in captivitate positis. Aliter, *vox Apostolorum de impiis Judæis*.

Psalt. Syr. Ex Psalmis ascensionis. Anonymus, dicitur de Aggæo & Zaccharia, qui ascenderunt de Babel una cum captivitate. Spiritualiter vero exspectatio bonorum futurorum. Vers. xv.

Psalt. Arab. Vers. x.

S. Hier. Iste Psalmus septimus graduum profert canticum, vel ascensum, in quo fidelis anima adversus criminum captivitatem in Dominum exsultat, & dicit:

† 3 Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum ;
4 & lingua noſtra exſultatione .
† 5 Tunc dicent inter Gentes ; [1]
6 *Magnificavit Dominus facere cum eis .*
† 7 Magnificavit Dominus facere nobiſcum :
8 facti ſumus lætantes .
† 9 Converte Domine captivitatem noſtram ,
10 ſicut torrens in auſtro .
℣. 11. Jerem. XXXI. 9. † 11 Qui ſeminant in lacrymis , in exſultatione metent .
† 12 euntes ibant , & flebant
13 mittentes [2] ſemina ſua :
† 14 venientes ÷ autem ⁝ venient [3] cum exſultatione ,
15 portantes manipulos ſuos .

ſolati ut præ lætitia videamur nobis ſomniare reditum noſtrum verius , quam illum revera fieri . 3 Eo tempore os noſtrum impletum erit riſu verbiſque gaudii ; 4 & lingua noſtra impleta erit divina laude exſultanter . 5 Tunc poſt reditum noſtrum in patriam de nobis inter Gentes infideles dicetur : 6 Magnifice certe ſe geſſit Dominus cum iſtis . *7 Plane magnifice , & nos reſpondebimus , erga nos ſe Dominus geſſit ; 8 factique ſumus lætantes . 9 Reduc ergo Domine nos captivos in patriam tam celerrime ; 10 quam celerrime reducitur in terram ſiccam torrens flante auſtro . 11 Qui ſerunt cum lacrymis & mœrore , hi cum exſultatione & gaudio metent . 12 hi ambulantes ibant & præ labore & ærumna flebant , 13 dum jactarent in terram ſemina ſua ; 14 ſed vice verſa redeuntes venient in domos ſuas cum exſultatione & lætitia , 15 reportantes manipulos frugum ſuarum : eruntque in meſſe hilares , qui in ſemente fuerant triſtes .*

ORATIONES.

1 COnſolare Domine populum tuum , & libera nos a captivitate peſſima vitiorum , ut quod hic in lacrymis ſerimus , te retribuente cum gaudio metamus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 45. 114. 125. 2 COnverte Domine captivitatem noſtram , ab inlecebroſis inimici ſeductionibus redimendo ; & reple conſolatione indulgentiæ quos deſolatos proſpicis ob admiſſionem nequitiæ : da nobis quæſumus contriti cordis humilitatem quærere , & inquinamenta quæ nos polluunt , fluentis lacrymarum abluere : ſic etiam confeſſionis remedia feramus in lacrymis , ut indulgentiæ fructus metamus in gaudiis . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam

(1) *Ab eo ℣. 5 uſque ad hujuſce pſalmi finem Vulgatæ diſtinctionem in verſibus retinent Vat. 341 & 342.*

(2) *MS. S. Pauli , & Orat. B. 6. preſſius ad exemplar τῶν ό ,* portantes ſemina ſua.

(3) *Iidem MSS.* in exſultatione .

tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

3 REple Domine gaudio os noſtrum, & linguam noſtram exſultatione locupleta, ut qui in lacrymis ſeminamus verbum vitæ, metamus in gaudio fructum juſtitiæ. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*. fol. 121.

4 IN tribulatione clamantes elevamus mentis oculos ad te auxiliatorem Deum, ut eruas nos a ſævis dentibus invidorum; auferas a nobis ſceptrum dominationis iniquæ, ut ſolita miſeratione largita, dum a captivitate vitiorum abſolvimur, cæleſtis Jeruſalem ædificio, tanquam vivi lapides connectamur. Comment. hujus Pſalm. t. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS CXXVI.

Canticum graduum Salomonis.

Beda.

Ideo pſalmus iſte *Salomonis* titulo prænotatur, ut ipſe fabricator Templi doceat, ſe nihil valere *ad ædificationem* ejus ſine Domini auxilio. Myſtice autem *Salomon*, qui *Pacificus* interpretatur, Chriſtum ſignificat: de quo Apoſtolus ait; *Ipſe eſt enim pax noſtra, qui fecit utraque unum*; id eſt, Circumciſionem & Præputium una fide conjunxit. Unde rectiſſime propter [1] diſtinctionem Teſtamentorum, *Salomonis* nomen & hic poſt ſeptem *Gradus*, in capite octo reliquorum; & ſupra poſt ſeptuaginta pſalmos in capite octuaginta ſequentium conſtat annotatum. Senſus myſticus.

Exſultans Propheta quod novi Teſtamenti gratiam prævidiſſet in ſpiritu; ne cui de tanto munere præſumptio pernicioſa ſurriperet, primo ingreſſu docet ne quis propriis viribus aliquid boni applicet cum omnia in divina poteſtate ſint poſita; nec præcurrere velit tempus Domini ordinatione diſpoſitum: *Niſi Dominus ædificaverit domum*. Secundo modo, de ipſo Domino deque ejus Apoſtolis loquitur, vel quicumque ejus mandata perficiunt: *Ecce hæreditas Domini*.

Euſebius Cæſarienſis. De ædificatione Eccleſiæ. *Feria IV. ad Veſperum*.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

* Carmen hoc licet Salomonis perſonæ conſtituentis domum Domini congruat. (2) Prophetiæ tamen & ſecundæ ædificationi aptandum eſt, quam adnitebantur reverſi de Babylone, quia utraque caſſa eſſe, niſi Deo cuſtode, & præſide nitentur. Aliter, *vox Chriſti ad futuram Eccleſiam*.

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis (3) dictis a Davide de Salomone. Dicitur quoque de Aggæo & Zaccharia, qui urgebant ſtructuram Templi. Verſ. xiv.

Pſalt. Arab. Verſ. xiii.

S. Hier. Ideo Pſalmus iſte Salomonis titulo prænotatur, ut ipſe fabricator templi doceat ſe non valere ædificationem ejus conſummare ſine Domini auxilio.

(1) *MS. ibi*, propter diſtinctionem novi Teſtamenti, Salomonis.

(2) *Apud Blanch.* Prophetæ tamen &c.

(3) *Apud eundem* dictus &c.

Psalmus ad meditandum .

Propheta. 1 NISI DOMINUS ÆDIFICAVERIT DOMUM ;
2 in vanum laboraverunt qui ædificant eam .
† 3 Nisi Dominus custodierit civitatem ;
4 frustra vigilat qui custodit eam .
† 5 Vanum est vobis ante lucem surgere :
6 ÷ surgite : postquam sederitis , [1]
7 qui manducatis panem doloris .
† 8 Cum dederit dilectis suis somnum ;
9 ecce hæreditas Domini , filii ,
10 merces fructus ventris .
† 11 Sicut sagittæ in manu potentis ;
12 ita filii excussorum .
† 13 Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis :
14 non [2] confundetur cum loquetur inimicis ÷ suis : in porta .

VIII. Gradus, Dei gratia & favor.

VIII. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem : aptum & congruens Salomoni , qui domum tum Dei tum suam ædificavit .

PROPHETA . 1 *Nisi Dominus adjutorio suo construxerit aliquam domum , vel aliquam ampliaverit familiam ; 2 in vanum certe laboraverint qui eam construere conantur vel ampliare . 3 Nisi Dominus tuitione sua custodierit civitatem aliquam atque rempublicam ; 4 in vanum vigilat qui custodit eam . 5 Deo non juvante , vanum est vobis quod diluculo vigilatis ad ædificandam domum , custodiendamque civitatem . 6 Festinanter sane surgite postquam noctu paululum quieveritis vos , 7 qui cum dolore & ærumna panem comeditis in laborando pro vestra domo vel civitate ; sed hæc nihil vobis proderunt , nisi sua vos gratia Dominus adjuverit . 8 E contrario autem etiam tum cum dederit ille dilectis suis somnum & quietem sine ulla eorum sollicitudine & anxietate ; 9 tunc præter quoque humanam spem dantur illis a Domino hæreditas & filii, 10 & merces & præmium ex fructu ventris fœcundi ad ampliandam domum & familiam . 11 Et quemadmodum sagittæ in manu alicujus viri robusti , virum ipsum adversus hostes defendunt : 12 sic filii isti parentum quos Deus dilexerit , expediti & prompti ipsos parentes si concussi fuerint & vexati , defendent ab iis qui illos concusserint & exagitaverint . 13 Felix sane qui impleverit desiderium suum talibus filiis quos optaverat : 14 quia eorum ope tutus non pudefiet , cum loquetur & disceptabit cum inimicis suis in porta civitatis & in foro .*

ORA-

(1) *VV. 6 , & 7 unico contrahunt Vat. 341 , & 342.*

(2) *MSS. S. Pauli , & Orat. B. 6.* non confundeatur cum loquentur &c.

ORATIONES.

1 DOmorum ſpiritualium ædificator Deus, ut nos cuſtodias deprecamur; imple in te deſiderium noſtrum, & Electis tuis nos[1] adjunge pro meritis. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 DOmorum ſpiritualium ædificator Deus, ut nos cuſtodias deprecamur, & ut nos Electis tuis adjungere digneris, imple amore tuo deſiderium & voluntatem noſtram. Per.

PSALMUS CXXVII.

Canticum graduum.

Beda.

Quam ſit magnificus nonus *Gradus*, numerus ipſe declarat, qui trina triplicatione protentus ſanctum nobis Trinitatis culmen oſtendit. Merito ergo & in tali *Gradu* & ubique *Timor Domini* nobis commendatur, quibus cuſtos neceſſarius comprobatur. Senſus myſticus.

Primo membro Propheta ſub quibuſdam alluſionibus enumerat bona timentium Dominum, ut animos devotorum, cæleſtis præmii calore ſuccendat: *Beati omnes qui timent Dominum*. Secundo, benedicit eos ut gaudia æterna recipiant; ne quis hunc timorem ſuaviſſimum pertimeſcat: *Benedicat tibi Dominus ex Sion* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium. *Feria IV. ad*

S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem proclamans. * *Veſperum.*

Pſalmus ad meditandum.

1 BEATI OMNES QUI TIMENT DOMINUM, Propheta.

2 qui ambulant in viis ejus.

† 3 Labores manuum tuarum ※ quia ‡ manducabis; v. 3. Iſai. III. 10.

4 bea-

IX. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem. IX. Gradus, Timor & obedientia Domini.

PROPHETA. 1 *Beati & felices omnes ii qui timent offendere Dominum;*
2 *qui quidem in curſu vitæ ſuæ incedunt per vias mandatorum Domini.*
3 *Quoniam autem tu qui Deum times, comedes partu laboribus manuum tuarum;*

* Reverſos de Babylone docet ſtudere debere virtutibus, quando irremunerata talis non poſſit eſſe devotio. Aliter, *Propheta de Chriſto ad Eccleſiam dicit.*

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Zorobabel Principe Juda, & ſollicitationis ædificii. Innuit etiam in eo vocationem Gentium. Verſ. XIV.

Pſalt. Arab. Verſ. X.

S. Hier. Iſte Pſalmus in nono aſcenſionis gradu, vel cantico timorem dilectionemque Dominicam inſinuat dicens:

(1) *MSS. ibi* nos adjungi præcipias &c.

4 beatus es, & bene tibi erit.
† 5 Uxor tua ſicut vitis abundans [1]
6 in lateribus domus tuæ.
† 7 Filii tui ſicut [2] novellæ olivarum
8 in circuitu menſæ tuæ.
† 9 Ecce ſic benedicetur homo qui timet Dominum.
† 10 Benedicat [3] tibi Dominus ex Sion:
11 & videas bona Jeruſalem
12 omnibus diebus vitæ tuæ:
† 13 & videas filios filiorum tuorum,
14 pacem ſuper Iſrael.

℣. 14. Pſ. CXXIV. 5. Galat. VI. 16.

rum; 4 idcireo beatus es & bene tibi erit. 5 Uxor tua fœcunda ſimilis viti fructiferæ erit 6 intra latera domus tuæ; 7 filiique tui virentes & vegeti ſimiles novellis plantulis olearum, 8 aderunt tibi circum menſam tuam. 9 Ecce enim homo qui timet Dominum, hoc modo benedicetur. 10 Beneficentia ſua tibi benedicat Dominus, qui colitur in Sion. 11 videaſque bona felicitatemque Jeruſalem ad quam nunc pergis 12 reliquis diebus omnibus vitæ tuæ; 13 & videas filios filiorum tuorum; 14 & pacem videas ſuper totum Iſraelem.

ORATIONES.

1 Timentibus nomen tuum Domine beatitudinem largire perpetuam, ut talis nobis actio taliſque ſit vita, quæ celſum de bonis fructibus meritum reportet ad ſidera. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 45. 101. 111.

2 Deus qui timentes te, beatos Prophetali voce pronuncias, da in nobis tui timoris obſequia beneplacita, ut ex hoc in viis tuis ambulare nos facias; ſitque, te gubernante, labor noſter tuis oculis placitus, cujus fructus tempore remunerationis efficiatur ſuaviſſimus: ac ſic labor ipſe de charitate ſtudeatur, ut apud te fruges ejus in beatitudine recondantur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

PSALMUS CXXVIII.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus myſticus.

Quia laborantes in vinea Domini, denario regni remunerantur æterni, in decimo *Gradu* tolerantia paſſionum ſuadetur, cum crebra Eccleſiæ commemoratur afflictio.

In

(1) *℣℣. 5 & 6 unico habentur in Vat.* 341 & 342: *ſicut & unico in iiſdem MSS.* 7 & 8, *item altero* 11 & 12; & *altero* 13 *cum* 14.

(2) *Cod. S. Pauli.* ſicut novella &c.

(3) *MS. Orat. B. 6.* Benedicat te Dominus &c.

In prima positione Propheta monet Israelem ut dicat, quot certamina vel insidias a suis pertulerit hostibus; ne quis fidelium de propriis possit desperare pressuris: *Sæpe expugnaverunt me*. Secunda, inimicis Ecclesiæ per parabolas imprecatur, quod eis in judicio futuro noverat esse venturum; *Confundantur & convertantur retrorsum*. *Feria IV. ad Vesperū.*

Eusebius Cæsariensis. Victoriæ militiæ Dei [*al.*] Passiones Christi.

S. Athanasius. Psalmus gratiarum actionis. *

Psalmus ad meditandum.

1 SÆPE EXPUGNAVERUNT ME A JUVENTUTE MEA; Propheta.
2 dicat nunc Israel: [1]
† 3 sæpe expugnaverunt me a juventute mea:
4 etenim non potuerunt mihi.
† 5 Supra dorsum meum [2] fabricaverunt peccatores:
6 prolongaverunt iniquitatem suam.
† 7 Dominus justus [3] concidit cervices Peccatorum.
8 Confundantur & convertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.
† 9 Fiant sicut fœnum tectorum,
10 quod priusquam evellatur, exaruit:
† 11 de quo non [4] implevit manum suam qui metit,

12 &

X. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem. *X. Gradus. Tolerantia passionum.*

PROPHETA. 1 *Sæpius quidem oppugnaverunt & infestaverunt me a juventute mea; 2 ita nunc dicat Israel: 3 sæpius quidem oppugnaverunt me a juventute mea Babylonii; 4 sed non prævaluerunt mihi ut me funditus exscinderent. 5 Peccatores isti multa & gravia onera fabricaverunt supra dorsum meum: 6 & in longum protraxerunt iniquitatem suam, qua me affligebant. 7 sed justus Dominus semper consuevit confringere cervices Peccatorum. 8 Itaque pudore perfundantur, spe sua frustrati, & avertantur & repellantur retrorsum omnes qui oderunt Sion. 9 Fiant similes herbæ quæ in tectis nascitur, 10 quæ statim ut viruerit, antequam inde vellatur, jam aruit: 11 de qua*

* Docet (5) reversos de Babylone meminisse veterum bonorum, & pro felicitate præsenti gratias referri; ex persona ergo revertentium formatur oratio. Aliter, *vox Ecclesiæ*.

Psalt. Syr. Ex Psalmis ascensionis. Anonymus: de Angustia populi, quod autem ad nos, innuit nobis victoriam, atque triumphum cultorum. Vers. XIII.

Psalt. Arab. Numerus Vers. XIII.

S. Hier. Iste Psalmus decimum nobis profert vel canticum vel ascensum, qui ex voce Prophetica inchoans docet incessanter resistere nequitiis impugnantibus, ne nos expugnent.

(1) *℣℣. 2 & 3 unicum constant in Oxon. Ed. ut & in Vat.* 342.

(2) *Cod. Orat. B.6.* fabricabantur.

(3) *Cod. S. Pauli* concidet.

(4) *Cod. Orat. B.6.* non implebit: *tum infra* metet, *sicut & versu proxime insequenti habet*, colliget.

(5) *Blanch.* reversuros &c.

12 & sinum suum, qui manipulos colligit:
† 13 & non dixerunt qui præteribant; *Benedictio Domini super vos*:
14 *benediximus vobis in nomine Domini*.

qua herba infrugifera manum suam numquam implevit bonarum segetum messor;
12 *& de qua nec sinum suum unquam implevit qui manipulos frugum colligit;*
13 *& pro qua herba nullo tempore transeuntes dicere potuerunt, ut in agris & segetibus ad messores frugum dici solet*: Benedictio & beneficentia Domini veniat super vos messores: 14 *vel*, bene precati sumus vobis o messores, Domini auxilio implorato.

ORATIONES.

MSS. * *al.* omnibus impugnantium.

1 AB * omnium impugnationum nequitiis Ecclesiam tuam Domine [1] dexteræ tuæ protectione defende, ut inimicis retrorsum conversis, sacris a te benedictionibus repleatur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 94. 246. * *al.* convivia.

2 DOmine Jesu Christe, qui pro nostræ salutis remedio impiorum sustinuisti * commercia, auxilii tui ope nos protege adversus impugnantium mala: ac ne dorsum nostrum delicti comprimat sarcina, impone humeris nostris præceptis Evangelicis onera suavia, per quæ peccati fabricam destruas, & compaginibus sacris nos virtutum meritis construas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 170. 208. * *al.* expugnant. * al. dedicatione.

3 ECce Domine, supra Ecclesiæ tuæ dorsum iniquitas onerosa peccantium fabricata est superborum; cum incorrigibiles moribus, membra tua atrociter * premunt: da ergo, quæsumus, nobis ita tolerantiæ virtute fulciri, ut eos quos in dorso animæ nostræ sanandos portamus, salubriter nobiscum ad cæleste stabulum reportemus: quo uno ac singulari denario cum illis accepto, & nos de * prædicatione mereamur percipere lucrum, & ipsi de obedientia capiant nobiscum præmium sempiternum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS CXXIX.

Canticum graduum.

Beda.

Sensus mysticus. * *al.* peccata ad integrum cavere.

In *Gradu* undecimo collocatus Propheta, pœnitentiæ se satisfactione prosternit; quia nec sanctus quisque in carne constitutus, * peccato ad integrum carere potest. Sed & hoc dicendum, quia omne peccatum quasi undenarium est; quia Decalogi perfectionem transgreditur.

Clamat Propheta ad Dominum ut de peccatorum profundo liberetur benevolentia [2] boni Judicis de calamitatibus indicatis: nec mora, ad gratula-

(1) *MS. ibi*, dextera tuæ protectionis.
(2) *Idem MS. illic*, benevolentia judicis de calamitatibus judicantis.

tulationis gaudia venit; ut agnoscerent pœnitentes quanta gratia suscipiantur, quibus tam velox medicina præstatur: *De profundis clamavi.* [& *A custodia matutina.*]

Eusebius Cæsariensis. Oratio Martyrum. *Feria IV. ad Vesperum.*

S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

VI. Psalmus pœnitentialis ad precandum.

1 DE PROFUNDIS CLAMAVI AD TE, DOMINE: Propheta.
2 Domine exaudi vocem meam. ℣. 1. psal. LXVIII. 3. Then. III. 55
† 3 Fiant aures tuæ intendentes [1] in vocem deprecationis meæ: ℣. 3. 4. 5. Sic distinguitur apud Apollinarium.
† 4 Si iniquitates [2] observaveris Domine;
5 Domine, quis sustinebit? ℣. 4. Psal. CXLII. 3
† 6 Quia apud te propitiatio est,
7 & propter legem tuam, sustinui te Domine. ℣. 7. Sic apud Apollinarium.
† 8 Sustinuit anima mea [3] in verbo ejus:
9 speravit anima mea in Domino.
† 10 A custodia matutina usque ad noctem,

XI. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem. XI. Gradus, Peccatorum detestatio.

PROPHETA. 1 *Ex abysso profunda malorum ad te magno animi conatu clamavi, teque invocavi Domine:* 2 *exaudi ergo Domine vocem hanc meam.* 3 *Aures tuæ sint, quæso, attentæ ad vocem hanc deprecationis meæ peccatoris.* 4 *Si iniquitates hominum observare volueris ut punias Domine:* 5 *o Domine, ecquis in conspectu tuo subsistet impune?* 6 *Quoniam autem apud te est propitiatio, & es tu placabilis iniquitatibus nostris;* 7 *& ob legis tuæ promissiones peccatoribus ad te conversis factas, ego patienter exspectavi te mihi placandum Domine.* 8 *Patienter expectavit veniam & reconciliationem anima mea, confisa in verbo promissionis ejus:* 9 *speravit anima mea in Domino.*
10 *A vigilia matutina cum diluculo evigilamus, ad noctem usque donec obdormiamus.*

* Sub persona de Babylone canitur, illorum videlicet, qui ibi meritis eminebant. Aliter. *Legendus ad lectionem Jonæ Prophetæ.*

Psalt. Syr. ex Psalmis ascensionis dicitur (4) de Nehe Sacerdote, & innuit in eo precationem martyrum. Vers. XVI.

Psalt. Arab. Vers. X.

S. Hier. Iste Psalmus undecimus nobis ascensionis gradum pandit, & canticum, qui fidelis animæ conatum ad altiora tendentem proferens dum se in profundo quasi immersum queritur: nos ad intelligenda cælestia provocat dicens:

---

(1) *Oxon. Ed.*
3 Fiant aures tuæ intendentes,
4 in vocem deprecationis meæ.
(2) *MS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* observabis. *Ad hæc ℣℣. proxime sequentes* 5 *& 6 unico leguntur in Vat.* 341 *&* 342.
(3) *MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* in verbum ejus.
(4) *Blanch.* de Nebe &c.

11 speret Israel in Domino:
† 12 quia apud Dominum misericordia; [1]
13 & copiosa apud Deum redemptio:
✝. 14. Sic apud Apollinarium. † 14 & ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus ejus.

miamus, 11 perpetuo indesinenterque speret Israel in Domino: 12 quia misericordia est apud Dominum; 13 & copiosa redemptio ac liberatio ab adversis nostris apud eum est; 14 & enim ipse redimet Israelem ex omnibus iniquitatibus ejus, quibus antea tenebatur in miserrima servitute captivus.

ORATIONES.

MSS. 1 INtendant, quæsumus Domine, pietatis tuæ aures in orationem supplicum, quia apud te est propitiatio peccatorum, ut non observes iniquitates nostras, sed impertias nobis misericordias tuas. Per.

Brev. Mozar. fol. 94. 2 PAteant aures tuæ Domine orationibus nostris, quibus a nobis congrui clamoris supplicatio dirigatur, quo & dignanter audiant, & in rebus petitis clementer respondeant: & quia apud te multæ sunt miserationes, rogamus te Deus, ne nos juxta multitudinem iniquitatum nostrarum condemnes; sed confitentes ac revertentes ad te, copiosa miseratione vivifices, ut clamorem nostrum ad te de profundis accipias, & exemptos nos a mundanis, in atriis tuis in gaudio perpetuæ delectationis adsumas. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.]

PSALMUS CXXX.

Canticum graduum. ※ *David* ⁑

Beda.

Sensus mysticus. Post labores pœnitentiæ Propheta suavia canticorum nobis alimenta transmittit; totum videlicet hunc psalmum de mansuetudine atque humilitate decantans; ut quos labor præmissæ confessionis afflixerat [2] gloriosæ devotionis dulcedo reficiat.

Primo ordine Propheta exemplo suo humilitatem & mansuetudinem docens populum utique Christianum, pœnam sibi gravissimam ponit, si mandata Domini non cum summa humilitate susciperet: *Domine non est exaltatum cor meum*. Secundo, conversus hortatur Israel jugiter sperare in Domino, quatenus tali spe roboratus, cunctas sæculi adversitates tolerare prævaleat: *Speret Israel in Domino*.

Eusebius

(1) *In Vat.* 341 *&* 342 *℣℣. nostri* 12 *&* 13 *unico exhibentur. Contra deinde Græbeus facta distinctione habet:*
14 & ipse redimet Israel
15 ex omnibus iniquitatibus ejus.

(2) *MS.* gloriosæ refectionis dulcedo reficiat.

Eusebius Cæsariensis. De animi humilitate.
S. Athanasius. Psalmus in sola interpellatione. *

Feria IV. ad Vesperum.

Psalmus ad humiliter de se sentiendum.

1 DOMINE NON EST EXALTATUM COR MEUM: **Propheta.**
2 neque elati sunt oculi mei:
† 3 neque ambulavi in magnis, [1]
4 neque in mirabilibus super me.
† 5* Si non humiliter sentiebam (sed exaltavi animam meam)
† 6 Sicut [2] ablactatus, est super matre sua: ℣. 6. Matt. XVIII. 3. I. Corinth. XIV. 20.
7 ita retributio in anima mea.
† 8 Speret Israel in Domino
9 ex hoc nunc, & usque in sæculum.

XII. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem, inspiratum Davidi.

XII. Gradus, Humilitas.

PROPHETA. 1 *Domine non se superbe extulit cor meum*; 2 *neque se fastuose in altum elevaverunt oculi mei*: 3 *& non arroganter egressus sum & incessi per magnificentias & res ac negotia majora, quæ essent supra vires meas*: 4 *nec aggressus sum incedere perscrutando per admirabilia, quæ transcenderent caput meum*. 5 *Si humilem demissumque animum non habebam, sed extuli superbe animum meum*; 6 *si, inquam, humilem demissumque animum non habebam, sicut animo humili & non elato ablactatus infans apud matrem suam est*: 7 *sic ut mea mereretur superbia, condignum supplicium retribuatur animæ meæ*. 8 *Speret Israel in Domino* 9 *ab hoc tempore & in æternum usque*.

ORATIONES.

1 NE permittas nos exaltari in superbiis sæculi omnipotens Pater; sed qui mitis es & humilis corde, doce nos humilibus tibi placitis [3] moribus consentire. [Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. MSS.

* Hic quoque Psalmus sub Sanctorum in captivitate degentium persona cantatur. Aliter, *vox Ecclesiæ regnantis*.
Psalt. Syr. Davidis ex Psalmis Ascensionis, diciturque de Jesu filio Josedeh Sacerdote summo, & de Humilitate. (4) Versu 1.
Psalt. Arab. Vers. VIII.
S. Hier. Iste Psalmus duodecimus in hac ascensione, vel gradus, vel cantici habetur, qui nos ex persona Prophetæ humilitatem quam Christus in carne gestaturus erat, docet, dicens:

(1) *Uno versu scribuntur in Vat.* 341 & 342 *quæ nobis constituunt* ℣℣. 3 & 4.
(2) *MS. S. Pauli*, sicut ablactatum super matre sua.
(3) *MS. ibi*, placitis actibus consentire.
(4) *Blanch. Vers.* v.

Brev. Mozar. fol. 42. 1016.
2 EXalta cornu noſtrum Domine fidei Catholicæ merito: & ne maculetur mens, ſuperbiæ morbo, greſſus noſtros ſuper mundi hujus latitudinem tribue ambulare, ne noxii incidamus in compedes, ſed humiliter ſentiendo, ad plenitudinem ſpei nobis condones properare. [℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.*]

PSALMUS CXXXI.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus Myſticus.

Hic *Gradus* Incarnationis Dominicæ ſacramenta deſcribit; dignum enim fuerat ut poſt duodenarium Apoſtolorum numerum, quaſi caput omnium ipſe tertius decimus adveniret: neque enim ille humilis qui hactenus clamaverat de profundis, ſubito ſe in tantam laudem potuiſſet erigere: ſed *David* hoc loco Chriſtus intelligendus eſt.

Prima parte Propheta verba Chriſti refert; quibus Patri promiſerit requiem ſe non alias ſumere, niſi veræ religionis affectum humanis cordibus infudiſſet: *Memento Domine David*. Secunda, dicit eſſe cognitum quod veraciter fuerat a Chriſto pollicitum, preces ſuas adjiciens ut quantocyus mundum ſalvaturus adveniret: *Ecce audivimus eam*. Tertia, promiſſionem a Patre illi factam perhibet eſſe complendam; ut fructus uteri virginalis thronum regni ſedeat æternum; quatenus Eccleſiam ejus benedicat; pauperes paſcat; Sacerdotes glorificet; & poteſtatem ejus producat; inimicos ejus induat confuſione; ſuper eum floreat ſanctificatio æterna juſtitiæ: [*Juravit Dominus David veritatem* &c.]

Feria V. ad Veſperum.

Euſebius Cæſarienſis. Oratio Davidis, & apparitio Chriſti.
S. Athanaſius. Pſalmus in oratione. *

Pſalmus

* Idem argumentum eſt præſentis, & octuageſimi octavi Pſalmi; prædicens quippe Propheta quæ circa populum in Babylone geſta ſunt, inducit ipſum populum velut commonentem Deum, quantam beatus David curam Religionis, & divini cultus habuerit; quantumque ſtudium pro Templi ædificatione ſuſceperit; qualiterque illum viciſſim Deus remuneraturum ſe dixerit promiſſionibus ad gentem ejus directis, vel ad eos, qui erant ex ejus genere regnaturi. Et quia promiſſionum talium illa (1) tenebant intentione, ut eſſent in illatam imperii populi communis utilitatis; idcirco hujuſmodi Propheta pſalmos inſtituit, quibus ſpem nutriat & credant manentem promiſſionem; ſaltem propter fidem, captivitatem eſſe laxandam, ut & populus ſolo (2) Patris & David poſteri (3) invicto inſtituantur Imperio. Aliter, *Propheta ad Patrem de Chriſto dicit*.

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus: cum vellet extruere Domum Domino Sabahot, & Oratio Davidis, & revelatio Chriſti. Verſ. XXXVII.

Pſalt. Arab. Verſ. XXXII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus habetur in canticis tredecimus graduum qui per aſcenſionem profectuum de adventu Filii Dei ex voce prophetica nos docet dicens:

---

(1) *Apud Blanch.* illo tendebant intentione ut eſſet in illa tam Imperii quam populi communis &c.

(2) *Blanch.* patrio.

(3) *Blanch.* a victo, *pro* invicto.

Psalmus ad precandum.

1 MEMENTO DOMINE DAVID · ET OMNIS MANSUETUDINIS EJUS: Propheta. II. Reg. VII. ℣. 1. 3. 4. Sic apud Apollinarium.
† 2 ſicut juravit Domino, votum vovit Deo Jacob:
† 3 *Si introiero in tabernaculum domus meæ,*
4 *ſi aſcendero in lectum ſtrati mei;*
† 5 *ſi dedero ſomnum oculis meis;* [2]
6 *& palpebris meis dormitationem,*
† 7 *÷ & requiem temporibus meis :*
8 *donec inveniam locum Domino,*
9 *tabernaculum Deo Jacob.*
† 10 Ecce audivimus eam in Ephrata:
11 invenimus eam in campis ſilvæ.
† 12 Introibimus [3] in tabernaculum ejus:
13 adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus. ℣. 13. Pſal. XCVIII. 5.
† 14 Surge Domine in requiem tuam, ℣. 14. &c. II. Paralip. VI. 41. 42.
15 tu & arca ſanctificationis tuæ.

† 16 Sa-

XIII. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem. XIII. Gradus, Deſiderium adventus Chriſti.

PROPHETA. 1 *Domine memento Davidis & totius manſuetudinis ejus in omni afflictione ſua:* 2 *memento etiam quemadmodum de ea domo tua ſancta, ad quam reædificandam advenimus, juraverit ille tibi, & votum voverit tibi Deo quem Jacobi progenies colit, hoc nempe juramento & voto dicens;* 3 Male ſit mihi, ſi intravero in habitaculum domus meæ; 4 vel ſi aſcendero in lectum ſtrati mei ad quieſcendum; 5 aut ſi conceſſero ſomnum oculis meis, 6 & dormitationem palpebris meis: 7 & quietem temporibus capitis mei: 8 donec inveniam locum pro reponenda ibi Arca Domini, 9 nempe locum aptum ad conſtruendum habitaculum Deo Jacobi. 10 *Ecce jam nos audiveramus, cum adhuc in Babylonia eſſemus captivitate, eam ipſam ſanctam domum licet nunc deſtructam, eſſe in hac Euphratæa regione non longe a Bethlehem:* 11 *& invenimus eam eſſe in campis ſilvoſis & ſilveſtribus Jeruſalem, ad quam pervenimus.* 12 *Hic autem reædificato templo intrabimus in novum habitaculum Dei:* 13 *& proſtrati adorabimus in loco ubi ſteterat Arca, quæ erat veluti ſcabellum pedum ejus.* 14 *Surge itaque, ut ita dicamus, Domine, & veni in novum hoc domicilium tuum quietum & ſtabile, in quo perpetuo requieſcas.* 15 *Veni, quæſumus, huc tu & Arca quam tibi ſanctiſi-*

(1) *Oxon. Ed. ibi diſtinguens, ait:*
1 Memento Domine David
2 & omnis manſuetudinis ejus.
(2) *℣℣. 5, 6, 7. unico coactos invenies in Vat. 341 & 342; ſicut & inde ſequentes 8 & 9 altero eoque unico in iiſdem MSS.*
(3) *Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.* in tabernacula ejus.

† 16 Sacerdotes tui induantur juſtitiam;
17 & ſancti tui exſultent.
† 18 Propter David ſervum tuum,[1]
19 non avertas faciem Chriſti tui.
ỷ. 20. Pſalm. LXXXVIII. 4. 5. 36. Act. II. 30. † 20 Juravit Dominus David veritatem;
21 ÷ & ⁝ non [2] fruſtrabitur eam:
ỷ. 21. &c. II. Reg. VII. 12. III. Reg. VIII. 25. II. Paralip. VI. 16. 22 *De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam.*
† 23 *Si cuſtodierint filii tui teſtamentum meum,*
24 *et teſtimonia mea hæc quæ docebo eos:*
† 25 *et filii eorum uſque in ſæculum ſedebunt ſuper ſedem tuam.*
† 26 Quoniam elegit Dominus Sion;
27 elegit eam in habitationem ſibi:
DEUS. ỷ. 28. Eccl. XXXVI. 15. † 28 *Hæc requies mea in ſæculum ÷ ſæculi ⁝*
29 *hic habitabo, quoniam elegi eam.*
† 30 *Viduam ejus benedicens benedicam:*
31 *pauperes ejus ſaturabo panibus.*
† 32 *Sacerdotes ejus induam ſalutari:*

33 *et*

ſanctificaſti; ad cujus olim præſentiam ſæpe fortitudinem tuam monſtraſti; quæ a Jeremia occultata captivitatis tempore, adhuc abſcondita latet. 16 Sacerdotes tui hic iterum miniſtraturi, a te induantur juſtitia & probitate morum ut juſte ſancteque tibi miniſtrent; 17 & tibi ſanctificati & ſacrati Levitæ ceterique pii fideles hic te laudent lætantes in bonis. 18 Ob amorem tuum erga Davidem fidelem ſervum tuum, tuaque promiſſa illi facta, 19 ne averſeris nunc faciem ejuſdem uncti tui quem tui chriſmatis unctione in regem conſecraſti populi tui; quo minus reſtituas iterum regnum Judæ & Iſraelis ſtabiliter manſurum in perpetuum. 20 Juraſti enim Domine Davidi juramentum verum, 21 quod nec irritum facies, dicens ei: 22 De fructu & prole ventris tui Meſſiam, qui ex ſtirpe tua naſcetur, ponam ſuper regium thronum tuum ut regnet in æternum. 23 Sed & ſi filii poſteri tui cuſtodierint pactum de ſervanda lege mea, 24 & obſervaverint præcepta illa teſtantia voluntatem meam, quæ ego docuero eos; 25 etiam ipſi procul dubio & ipſorum filii ſecundum carnem, uſque in ſæculum ſedebunt Reges ſuper thronum tuum, regnantes in Iſrael atque in Judæa majeſtate regali. *26 Quoniam autem Dominus elegit Sion, 27 eamque prælegit ut in ea ſibi habeat conſtructum habitaculum: 28 idcirco de ea dixit:* Hic eſt locus in quo ſtabiliter requieſcam: 29 hic habitaculum habebo, quia illam ego prælegi. 30 Ejuſdem urbis Sion viduas beneficentia mea benedicendo benedicam, annona ſuppeditata largiſſime: 31 ejuſque pauperes panibus ſaturabo. 32 Ejuſdem civitatis Sacerdotes induam juſtitia ac probitate morum & ipſis

(1) *Ỷ. Huic 18 inſequens 19 jungitur & 20 alter 21 copulatur. in Vat. 341 & 342, quemadmodum deinde* (2) *Cod. S. Pauli* fruſtravit.

33 *et sancti ejus exsultatione exsultabunt:*
† 34 *Illuc producam cornu David:*
35 *paravi lucernam Christo meo.*
† 36 *Inimicos ejus induam confusione:*
37 *super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.*

℣. 34. Ezech. XXIX. 21. Luc. I. 69. ℣. 35. III. Reg. XI. 36. XV. 4. IV. Reg. VIII. 19.

ipsis & aliis admodum salutari: 33 faciamque ut sanctificati Levitæ ceterique pii fideles exsultanter exsultent in laude mei. 34 Ibi in Sion oriri faciam floridumque efficiam robur & regnum Davidi: 35 eique qui a me unctus fuit in Regem, præparavi atque promisi me ibi daturum lucernam splendentem & numquam deficientem posteritatis & regni, cujus non erit finis. 36 Et inimicos quidem ejusdem Uncti mei totos perfundam turpi pudore: 37 super ipsum autem efflorebit regium illud sanctumque diadema ejus, quo ego eum a reliquis segregavi mihique sacravi.

ORATIONES.

1 IN omni ingressu nostro memor esto nostri omnipotens Deus, & indue nos Sacerdotali justitia, ut induci mereamur in tabernacula sempiterna. Per.

2 VEspertinis laudibus jam præmissis Domine, paramus lucernam Christo tuo Domino ac Deo nostro, ut fructu justitiæ repleamur ad gratiam, & verbum vitæ contineamus ad gloriam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 26. *In Vigilia Natalis Domini ad Vesperum.*

3 SAncte Domine, in cujus amore, martyris tui Romani pia confessione lætamur, oramus te, quæsumus, ut qui propter David servum tuum, Christi tui faciem non avertis, propter nos famulos tuos Sanctorum tuorum suffragia non retardes. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 414. *De Sancto Martyre.*

4 EXsurge Domine, & corda nostra tibi præparentur in requiem; sique in singulis Arcæ tuæ sanctificatio, meditatioque sanctitatis & operum nostrorum lucerna Christus Dominus noster, ut hæc eo præparante, fructu justitiæ repleamur ad gratiam, & verbo eumdem vitæ contineamur ad gloriam. Per eumdem,

Apud Alcuinum col. 240.

PSALMUS CXXXII.

Canticum graduum ※ *David:*

Beda.

Post illam præcedentis psalmi sanctissimam prædicationem, in decimo quarto *Gradu* jam positus Propheta, populis beatam prædicat *unitatem*, ut qui se Christiana religione constringunt, in una charitatis convenientia perseverent.

Hic

Hic psalmus sicut & centesimus decimus sextus divisionem non recipit; & recte quia & ille omnes gentes populosque ad unius Domini laudes, & iste ad unitatem fraternæ dilectionis hortatur: *Ecce quam bonum & quam jucundum*.

Feria V. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. De populo perfecto.
S. Athanasius. Psalmus describens vitam virtute bona præditam. *

Psalmus ad meditandum.

Propheta. 1 ECCE QUAM BONUM ET QUAM JUCUNDUM,
2 habitare fratres in unum.
† 3 Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam
4 barbam Aaron;
† 5 quod descendit in oram vestimenti ejus.
6 sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.
† 7 Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, [1]
8 ÷ & ⁝ vitam usque in sæculum.

XIV. Gradus, Concordia & Charitas.

XIV. Canticum pro ascensionibus sive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem, inspiratum Davidi.

PROPHETA. 1 *Ecce quid tam bonum & tam decorum atque jucundum*, 2 *quam nos fratres a Babylone reversos, cohabitare jam tandem pariter & unanimes in una eademque civitate Jerusalem?* 3 *Jucundum est hoc, sicut suavissimum & odoratissimum erat oleum unctionis, quod effundebatur super caput, quodque defluebat in barbam*, 4 *in barbam, inquam, Aaronis summi Sacerdotis;* 5 *quodque large defluebat in superiorem vestimenti ejus oram, quæ ad collum adstringebatur:* 6 *& bonum est hoc nos cohabitare pariter, sicut utilis est ros qui descendit in Hermon & in montana Sion.* 7 *Nam Dominus mandavit ut ibi in concordi fratrum cohabitatione sit benedictio & beneficentia sua*, 8 *& vita usque in æternum*.

ORATIONES.

MSS. 1 INfunde Domine in Ecclesiam tuam charitatem [2] nostræ fraternitatis & pacis, ut rore unguenti spiritalis aspersi, benedictionis tuæ gratia jocundemur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 Christe

* Prædicit Propheta duas, & decem Tribus, quæ semper diffidebant, post captivitatem in unam fœderandas esse concordiam. Aliter. *vox Ecclesiæ*.
Psalt. Syr. Davidis. Ex Psalmis Ascensus, dicitur de Mose & de Aharone degentibus in Tabernaculo in Domo Domini; & innuit in eo populum perfectum. Vers. VIII.
Psalt. Arab. Vers. VII.

(1) *Vat.* 341 *&* 342 ℣℣. 7 *&* 8 *unico principio scripta fuerat in MS. Palat.* 39 *concludunt.* (2) *Vocem* nostræ, *quæ deletam deinde fuisse observamus.*

2 CHriste Domine, cujus sacrum nomen unguento effuso sapientiæ comparavit odorem, da quæsumus unguentum verticis tui in barbam decoris populi tui, te profundente, descendere; ac in ipsam vestimenti oram, quæ præsentis vitæ induitur, pervenire. Qui vivis. Apud Alcuinum col. 240.

PSALMUS CXXXIII.

Canticum graduum.

Beda.

Post monita mutuæ dilectionis nunc consequenter suadet, ut felix adunatio in laudes Domini flagrantissimo charitatis studio concitetur.

Prima parte invitat Propheta ad benedicendum Dominum; ubi plurali numero prædictam plebem alloquitur: *Ecce nunc benedicite*. Deinde populum singulariter benedicit, quia sancta unitas decus est ac virtus Ecclesiæ: *Benedicat tibi Dominus ex Sion*.

Libet referre quemadmodum usque ad supernam Jerusalem *Gradus* isti pervenerint. Primo siquidem *gradu*, sæculi designat horrorem, post quem ad virtutum omnium studia festinatur. Secundo, virtus divinæ defensionis exponitur, cui nihil[1] obviare posse monstratur. Tertio, gaudium magnum esse dicitur, in Ecclesia Domini pura mente versari. Quarto, inter quaslibet angustias docet, constanter de Domino præsumendum, donec miseratus exaudiat. Quinto, monet ut liberati a periculis, non nobis aliquid, sed omnia Domini virtutibus applicemus. Sexto, montibus solidissimis comparatur confidentia fidelissimi Christiani. Septimo, dicitur quam copiosos fructus metant, in lacrymis seminantes. Octavo, nil permanere dicitur, quod voluntate propria unusquisque fuerit operatus; sed illa tantum esse firmissima, quæ auctore Domino construuntur. Nono, timore Domini pronuntiatur homo beatus fieri, & universa illi profutura concedi. Decimo, infundit patientiam devotis, quam per Ecclesiæ verba commendat. Undecimo, de profundis clamat ad Dominum, ut in liberandis hominibus quanta sit divinitatis potentia sentiatur. Duodecimo, virtus mansuetudinis & humilitatis ostenditur. Tertiodecimo, sanctæ Incarnationis promissio, & dictorum veritas approbatur. Quartodecimo, fratribus spiritualibus adunatio prædicatur; supra quos benedictio Domini & æterna vita provenire monstratur. Quintodecimo, in laudibus Domini perfecta illa charitas excitatur; supra quam nihil majus dici, nec gloriosius potest inveniri; sicut Apostolus testatur quia *Deus charitas est*: continet hic numerus & hoc sacramentum ut cum quinque sensus corporei, per quos fragilis humanitas contrahit omne peccatum, beatæ

(1) *MS.* cui nihil obviare monstratur.

Quotidie ad Completorium. tæ & individuæ Trinitatis fuerint virtute superati, ad quintumdecimum *Gradalium* Psalmorum nos culmen educat.
Eusebius Cæsariensis. Populi venturi [*al.* optantis.] *

Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.

Propheta. 1 ECCE ∸ NUNC ⁑ BENEDICITE DOMINUM · OMNES SERVI DOMINI.
† 2 Qui statis in domo Domini,
3 ∸ in atriis domus Dei nostri ⁑
† 4 in noctibus extollite manus vestras in Sancta:
5 & benedicite Dominum.
† 6 Benedicat te Dominus ex Sion,
7 qui fecit cælum & terram.

XV. Gradus, Assidua laus Dei.

XV. Canticum pro ascensionibus & profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jerusalem.

PROPHETA. 1 *Ecce nunc demum tandem soluta captivitate, & peregrinatione confecta, Domino benedicite omnes servi Domini.* 2 *Vos qui noctu consistitis in domo Domini,* 3 *& in atriis ejusdem domus Dei nostri;* 4 *noctibus quoque elevate manus vestras versus ea sanctæ Dei domus loca, quæ appellantur Sancta:* 5 *& sic Domino benedicite & gratias agite.* 6 *O Israel beneficentia sua benedicat tibi Dominus, qui in Sion colitur;* 7 *& qui cælum fecit ac terram.*

ORATIONES.

1 BEnedicentes te omnes servi tui Domine, deprecamur, ut nos mundi hujus nocte contectos, inluminare digneris; quatenus dum manus nostras in bonis operibus elevamus, benedictionem a te largissimam consequamur. Per Dominum nostrum.

Brev. Mozar. fol. 46. 8. 130. 256.

2 IN noctibus manus nostras ad te extollimus Domine, ut nos in Ecclesia tua fixos statuas; ac dum mundialibus imprimimur sarcinis, nostra laudari te actione concedas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Apud Alcuinum col. 241.

3 PRæsta Domine ut cunctis gradibus perfectionis ascensis, in virtutum culmine te laudemus; & stantes in domo tua atque in atriis tuis manus nostras ad te benedicendum diebus ac noctibus extendamus, benedictione a te percepta cæli ac terræ Domino & Salvatore. Per.

PSAL-

* Quasi post reditum ædificata jam domo, studium libertatis. Aliter, *vox Ecclesiæ in futuro*.
Psalt. Syr. Davidis, de Sacerdotibus quos instituerat ad incumbendum ministerio Domini noctibus. Spiritualiter autem documentum vitæ. Vers. VIII.
Psalt. Arab. Vers. V.

(1) *Ed. Oxon.*
1 Ecce nunc benedicite Dominum
2 omnes servi Domini.

Præterea in Vat. 341 & 342 ℣℣. 2 & 3 *unico leguntur, ut & unico alii deinde* 4, & 5.

Alleluja.

Beda.

Post *Gradualium* pulcherrimam constructionem, quæ ad culmen usque perpetuæ felicitatis evexit, congrue nimis ponitur *Alleluja*, ut laudibus Domini sancta perfruatur Ecclesia, cui tale munus cognoscitur esse præparatum.

Per totum psalmum Propheta loquitur. Primo ingressu propter nominis ejus potentiam, laudes Domino dicit esse solvendas, quia fecit quæ voluit in cælo & in terra, magnalia ipsius diversa commemorans: *Laudate nomen Domini*. Secundo, quoniam veritatis perfecta laus, est destruere falsitatem, idolorum cultores sub irrisione redarguit: *Simulacra gentium* & reliqua. Tertio, diversos Ordines admonet, ut Dominum laudare non desinant: *Domus Israel benedicite Domino*. *Feria V. ad Vesperum.*

Eusebius Cæsariensis. Doctrina ad inducendum.

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.

1 LAUDATE NOMEN DOMINI, (1) *Propheta.*
2 laudate servi Dominum.
† 3 Qui statis in domo Domini,
4 in atriis domus Dei nostri,
† 5 laudate Dominum quia bonus Dominus:
6 psallite nomini ejus quoniam suave:
† 7 quoniam Jacob elegit sibi Dominus,
8 Israel in possessionem sibi. *℣. 8. Exod. XIX. 5.*

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate nomen Domini*, 2 *laudate*, *inquam*, *Dominum vos servi ejus*. 3 *Qui consistitis in sancta domo Domini*, 4 *& in atriis ejusdem domus Dei nostri*, 5 *laudate Dominum quia bonus & benignus est Dominus*: 6 *& psallite nomini ejus*, *quia id pulchrum est atque suave*: 7 *& quia Dominus elegit sibi populum ex Jacob*, 8 *Israelem scilicet in peculiarem suam*

* Reversis de Babylone præcipitur ut tam pro ultione hostium, quam pro defensione sui, gratias referant redemptori, qui illos multiplici solatiorum genere semper consoverit. Aliter, *vox Ecclesiæ operantibus, quia increpat idola*.

Psalt. Syr. Anonymus, spirituali sensu dicitur de anima somniante hymnos, cum cognitione vigilante in unione cum Trinitate, & innuit in eo conversionem populi Christiani ad fidem. Vers. XLV.

Psalt. Arab. XLV.

S. Hier. Denis quinis Cantica graduum Psalmis in benedictione concludens ex voce prophetica nos admonet dicens.

(1) *℣. 1 jungunt 2 Vat. 341 & 342, sicut & 3 copulantur quartum inde sequentem.*

† 9 Quia ego cognovi quod magnus ÷ est ‡ Dominus ;
℣. 10. Psal. XCIV. 3. XCVI. 9. 10 & Deus noster , præ omnibus diis .
† 11 Omnia quæ ÷ cumque ‡ voluit Dominus , fecit
12 in cælo & in terra ,
13 in mari & in omnibus abyssis .
℣. 14. &c. Jerem. X. 13. † 14 Educens nubes ab extremo terræ :
15 fulgura in pluviam fecit .
† 16 qui producit ventos de thesauris suis .
℣. 17. Exod. XII. 29. 17 Qui percussit primogenita Ægypti ,
18 ab homine usque ad pecus .
† 19 ÷ & [1] ‡ misit signa & prodigia
20 in medio tui Ægypte
21 in Pharaonem & in omnes servos ejus .
℣. 22. 23. Josue XII. † 22 Qui percussit gentes multas :
23 & occidit reges fortes ,
℣. 24. 25. Num. XXI. 24. 33. † 24 Sehon regem Amorrhæorum ,
25 & Og regem Basan ,
℣. 26. Josue XII. 7. &c. 26 & omnia regna Chanaan .
† 27 & dedit terram eorum , hæreditatem ,
28 hæreditatem Israel populo suo .
† 29 Domine nomen tuum in æternum :
℣. 30. Psal. CI. 13. 30 Domine memoriale tuum in generationem & generationem : † 31 Quia

suam possessionem . 9 Ad laudandum Deum vos omnes invito , quia ego cogno-
vi quod magnus sit Dominus ; 10 & quod Deus noster magnus sit super omnes
vanos & falsos deos Gentium . 11 Dominus hic noster omnia quæcumque voluit
facere , fecit 12 & in cælo & in terra , 13 & in mari & in cunctis abyssis .
14 Hic est enim qui coram oculis nostris ascendere facit nubes ab extrema parte
terræ quam conspicimus ; 15 & ut ex aqueis nubibus ignea fulgura una cum
multa pluvia simul emittantur efficit : 16 ac de suis occultis reconditoriis ven-
tos educit , quorum veras causas & loca unde veniant nescit homo . 17 Hic in
gratiam Israelis percussit primogenita in Ægypto , omnia pariter tam primoge-
nita 18 hominum quam primogenita pecudum : 19 & emisit admiranda signa
& portenta 20 intra te o Ægypte , 21 contra Pharaonem & contra omnes servos
ejus . 22 Hic est qui percussit gentes multas ; 23 earumque reges robustos in-
terfecit , 24 ut Sehon Regem Amorrhæorum , 25 & Og Regem Basanitidis ,
26 & omnia regna ac reges Chananæorum : 27 quorum terram dedit hære-
ditario possidendam , 28 hæreditario , inquam , possidendam dedit populo suo
Israelitico . 29 O Domine nomen tuum celebrabitur in omne sæculum : 30 &
recor-

(1) *Cod. S. Pauli non* ÷ & ‡ misit , *sed* emisit *scriptum exhibet . Tum Vat. 341 & 342 cum Oxon. Ed. unico versu concludunt nostros* ℣℣. 19 & 20.

† 31 Quia judicabit Dominus populum suum; ℣. 31. Deut. XXXII. 36.
32 & in servis suis deprecabitur.
† 33 Simulacra Gentium, argentum & aurum, opera manuum hominum: ℣. 33. Psal. CXIII. 4.
† 34 os habent, & non loquentur:
35 oculos habent, & non videbunt: ℣. 35. Sapien. XV. 15.
† 36 aures habent, & non audient:
37 neque enim est spiritus in[1] ore ipsorum.
† 38 Similes illis fiant qui faciunt ea,
39 & omnes qui confidunt in eis.
† 40 Domus Israel benedicite Domino:
41 domus Aaron benedicite Domino:
† 42 domus Levi benedicite Domino:
43 qui timetis Dominum benedicite Domino.
† 44 Benedictus Dominus ex Sion,[2]
45 qui habitat in Jerusalem.

recordatio tui in omnes perpetua semper erit ætates sæculi, 31 *quia tu Domine jus dices populo tuo, vindicans eum ab injuria hostium suorum;* 32 *& erga servos tuos exorabilis eris atque placabilis.* 33 *Non sic sunt dii Gentilium; nam idola illorum sunt merum argentum & aurum inanime, & opera fabricata manibus hominum.* 34 *quæ habent quidem os, sed numquam loquentur:* 35 *habent oculos, sed numquam videbunt:* 36 *habent aures, sed numquam audient;* 37 *sed nec est flatus respirationis in ore ipsorum.* 38 *His similes evadant qui ea faciunt,* 39 *& omnes qui confidunt in eis.* 40 *Vos autem domus & familia Israelis benedicite Domino:* 41 *Sacerdotalis familia Aaronis benedicite Domino:* 42 *Levitica familia Levi benedicite Domino:* 43 *& quotquot timetis offendere Dominum, benedicite eidem Domino.* 44 *Dignus est benedictione ac laude Dominus, laudandusque est semper a Sione;* 45 *qui peculiaribus suæ præsentiæ signis inhabitat & protegit Jerusalem.*

ORATIONES.

1 SUavitatis[3] eximiæ Deus, quem omnis terra pro dulcedinis benignitate conlaudat, rogamus, ut ablato a nobis vanæ superstitionis errore, tuis voluntatibus connectamur. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 DOmine qui[4] educens nubes ab extremo terræ, orbem universum sanctis replesti doctoribus, fulgura in pluviam converte misericors, ut præceptis tuis, quibus famulos tuos ut corrigas, terres, benedicendo reficias; tuaque repletos gratia uberius benedicas. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 43. 127. 141.

Per

(1) *Cod. Orat. B. 6,* in ore eorum.
(2) *Postremos hosce versus 44 & 45 unico ℣. concludunt Vat.* 341 & 342.
(3) *MS.* Suavitas eximia Deus &c.
(4) *B. fol.* 148. qui educis nubes &c.

Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 45. 122. 151. 3 LAudamus [1] te Domine quia benignus ac suavis es; præsta itaque ut dum in tua laudatione insistimus, vel a mundi nos illecebris advoces, vel perfectorum societati adglomeres. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 46. 4 LAudamus te Domine quia benignus & magnus es; cujus magnitudinem & bonitatem, & mirabilia testantur & opera: magnus es igitur Domine, te ex nihilo tam stupenda tamque multiplicia creare; benignus autem, dum pereuntem mundum, Christi tui sanguine reparas; magnus, dum ex mortuis cadavera suscitas; benignus, cum excitatis vitam interminabilem donas: tribue omnipotens Deus nobis supplicibus tuis, & tantæ magnitudinis intelligere potestatem, & benignitatis tuæ suscipere pacem. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS CXXXV.

Alleluja.

Beda.

Iterum nobis *Alleluja* dicendum est; gratia quidem semper novum, sed assidua expositione notissimum. Huic psalmus subjectus est, qui [2] per versus unifines *misericordiam Domini* sæpius inculcat: nec immerito, nam clementia est ejus omne quod vivimus; misericordia, quod valemus.

Sensus mysticus. Per universum psalmum Propheta loquitur. Prima parte magnificentiam Domini, & totius orbis conditionem declarat. *Confitemini Domino*. Secunda, miracula refert quæ fecerat in Ægypto, & in gente Judæorum: *Qui percussit Ægyptum*. Tertia, descendit ad Christianos; beneficia Domini consequenter enumerans: *Et dedit terram eorum [hæreditatem.]*

Feria V. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. Gratiarum actio perfecta redemptorum.

S. Athanasius. Psalmus in confessione. *

PSAL-

* Ut supra. *Vox Apostolorum ad Synagogas*.

Psalt. Syr. Anonymus. Dicitur de Mose & Israele laudantibus Dominum de his, qui liberati fuerunt; deque liberatione animarum e gehenna ex Pharaone Diabolo per Christum Salvatorem nostrum Redemptorem earum. Vers. LVI.

Psalt. Arab. Vers. XXVIII.

S. Hieron. Ipse Psalmus Domini misericordias in diversis necessitatibus humano generi præstitas pandit dicens.

(1) *B. fol.* 122 & 151. Laudemus te Domine &c.

(2) *MS.* qui per universos fines misericordiam *&c.*

Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.

1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS; Propheta.
2 quoniam in æternum misericordia ejus.[1]
† 3 Confitemini Deo deorum;
4 quoniam in æternum misericordia ejus.
† 5 Confitemini Domino dominorum;
6 quoniam in æternum misericordia ejus.
† 7 Qui facit mirabilia magna solus;
8 quoniam in æternum misericordia ejus.
† 9 Qui fecit cælos in intellectu;
10 quoniam in æternum misericordia ejus. ℣. 9. Genes. I. 1.
† 11 Qui firmavit terram super aquas; ℣. 11. Ps. XXIII. 2.
12 quoniam in æternum misericordia ejus;
† 13 Qui fecit luminaria magna; ℣. 13. &c. Genes. I. 14. 16.
14 quoniam in æternum misericordia ejus:
† 15 solem in potestatem diei;
16 quoniam in æternum misericordia ejus:
† 17 lunam & stellas in potestatem noctis;
18 quoniam in æternum misericordia ejus.
† 19 Qui percussit Ægyptum cum primogenitis eorum; ℣. 19. Exod. XII. 29

20 quo-

ALLELU Cum jubilo ac lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Fatemini Domino dignas laudes eo quod sit bonus atque*
beneficus; 2 *& eo quod in æternum duratura sit misericordia ejus.* 3 *Fatemi-*
ni debitas laudes Deo eorum qui dii appellantur licet non sint; 4 *eo quod in*
æternum duratura sit misericordia ejus. 5 *Fatemini laudes Domino omnium*
dominorum & principum terræ; 6 *eo quod in æternum* &c. 7 *Fatemini laudes*
ei qui solus facit magna mirabilia; 8 *eo quod in æternum* &c. 9 *Fatemini lau-*
des ei qui sapientia sua fecit cælos; 10 *eo quod in æternum* &c. 11 *Fatemini*
laudes ei qui firmam stabilemque fecit terram super fluidas aquas abyssi; 12 *eo*
quod in æternum &c. 13 *Fatemini laudes ei qui solus fecit luminaria magna;*
14 *eo quod in æternum* &c. 15 *solem nimirum, quem fecit ut potestatem ha-*
beret præsentia sua diem faciendi super orbem; 16 *eo quod in æternum* &c.
17 *& lunam ac stellas, quas fecit ut potestatem haberent præsentia sua illu-*
strandi noctem; 18 *eo quod in æternum* &c. 19 *Fatemini laudes ei qui admi-*
randis flagellis percussit Ægyptum, interfectis quoque omnibus primogenitis
Ægy-

(1) *Vat.* 341 *præsenti in psalmo aliam non exhibet versuum distinctionem quam illam Vulgatæ; quod idem præstatur ab altero Vat.* 342 *eo tantum discrimine quod notis numerorum minio factis nostra istbæc indicatur.*

20 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 21. Exod. XII. 51. † 21 Qui eduxit Israel de medio eorum;

22 quoniam in æternum misericordia ejus:

v. 23. Exod. VI. 6. † 23 in manu potenti & brachio excelso;

24 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 25. Exod. XIV. 21. † 25 Qui divisit mare Rubrum in divisiones;

26 quoniam in æternum misericordia ejus:

† 27 & eduxit Israel per medium ejus;

28 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 29. Exod. XIV. 28. XV. 4. † 29 & excussit Pharaonem & virtutem ejus in mari Rubro;

30 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 31. Exod. XII. 17. 18. XV. 22. † 31 Qui traduxit populum suum [1] per desertum;

32 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 33. Num. XII. Ps. CXXXIV. 10. † 33 Qui percussit reges magnos;

34 quoniam in æternum misericordia ejus:

† 35 & occidit reges fortes;

36 quoniam in æternum misericordia ejus:

v. 37. Num. XXI. 21. 24. † 37 Sehon regem Amorrhæorum;

38 quoniam in æternum misericordia ejus:

v. 39. Num. XXI. 33. 35. † 39 & Og regem Basan;

40 quoniam in æternum misericordia ejus.

v. 41. Josue XIII. 7. † 41 & dedit terram eorum, hæreditatem;

42 quoniam in æternum misericordia ejus:

† 43 hæreditatem Israel servo suo; 44 quo-

Ægyptiorum; 20 *eo quod in æternum* &c. 21 *Fatemini laudes ei qui & Israelem illinc eduxit e medio eorum;* 22 *eo quod in æternum* &c. 23 *qui, inquam, eduxit ipsos manu & vi sua valida, & brachio & robore suo excelso;* 24 *eo quod in æternum* &c. 25 *Fatemini laudes ei qui divisit mare Rubrum in partes & sectiones hinc atque hinc;* 26 *eo quod in æternum* &c. 27 *quique traduxit Israelem sicco pede per medium ipsum mare Rubrum divisa aqua;* 28 *eo quod in æternum* &c. 29 *quique in idem mare Rubrum excussit & præcipitavit Pharaonem & exercitum ejus;* 30 *eo quod in æternum* &c. 31 *Fatemini laudes ei qui conduxit populum suum per desertum;* 32 *eo quod in æternum* &c. 33 *Fatemini laudes ei qui magnos reges percussit;* 34 *eo quod in æternum* &c. 35 *& ei qui reges potentes occidit;* 36 *eo quod in æternum* &c. 37 *Sehonem nempe regem Amorrhæorum;* 38 *eo quod in æternum* &c. 39 *& Oggum quoque regem Besanitidis:* 40 *eo quod in æternum* &c. 41 *& ei qui terram ipsorum in hæreditariam possessionem dedit:* 42 *eo quod in æternum* &c. 43 *in hæreditariam, inquam, possessionem dedit populo Israelitico servo suo:* 44 *eo*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* in deserto.

44 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 45 Quia in ¹ humilitate noſtra memor fuit noſtri;
46 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 47 & redemit nos ab inimicis noſtris;
48 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 49 Qui dat eſcam omni carni; *V. 49. Pſalm. CIII. 27. CXLIV. 15. CXLVI. 9.*
50 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 51 Confitemini Deo cæli;
52 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 53 ÷ Confitemini Domino dominorum :
54 ÷ quoniam in æternum miſericordia ejus :

44 *eo quod in æternum* &c. 45 *Fatemini laudes Domino quia in noſtra humiliatione atque depreſſione memorem ſe eſſe noſtri oſtendit :* 46 *eo quod in æternum* &c. 47 *noſque redemit & eripuit ab inimicis noſtris & a tribulationibus noſtris :* 48 *eo quod in æternum* &c. 49 *Fatemini laudes ei qui dat cibum omni animanti :* 50 *eo quod in æternum* &c. 51 *Fatemini laudes Deo creatori cæli;* 52 *eo quod in æternum* &c. 53 *Fatemini ſemper dignas quantum poteſtis laudes Domino omnium dominorum ac principum terræ;* 54 *eo quod in æternum duratura ſit miſericordia ejus.*

ORATIONES.

1 MEmor humilitatis noſtræ, miſerere nobis omnipotens Deus, & qui quondam patribus noſtris terram adverſariorum in hæreditatem donaſti, nos a peccatis liberos cum tua hæreditate conſtitue. Per.

2 DOmine qui feciſti luminaria magna ſolus, in ſapientia lunam & ſtellas in poteſtatem noctis, educ nos de jugo nequitiæ ſpiritualis in manu forti & brachio extenſo; ac diſſeca quæcumque curſu in noſtro opponuntur obſtacula, ut quia tu es Dominus dominantium, cuſtoſque noſtrarum manens animarum. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* *Brev. Mozar. fol. 233.*

3 TIbi Domine confitemur qui cælos intellectu feciſti, & eruditos ſublimas ſapientia, qui fundaſti terram ſuper aquam, & ſupra ſæculum labile erexiſti Eccleſiam tuam; fac ut nos fluida mundi delectamenta non obruant, ſed virtutes acceptæ ad ſuperna ſuſtollant. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.. *fol. 127. 148.*

(1) *Cod. S. Pauli*, in humilitatem noſtram.

÷ *Pſalmus David Jeremiæ* :

Beda.

Senſus myſticus. Tripliciter hic pſalmus intelligi poteſt : Et de captivitate, quæ populo accidit Judæorum, quando in Babylonem tranſlati ſunt, & ibi variis modis ludificati : Et de peccatoribus, qui de Eccleſia ejecti, traduntur in diaboli poteſtatem : Et de ſuperiore captivitate, qua in primis noſtri generis parentibus, de paradiſi gaudiis in convallem lacrymarum devoluti ſumus.

Populus Hebræorum prima ſectione calamitates ſuas quas erat in Babylone paſſurus, enumerat ; ſubjungens, inter quaslibet ſæculi hujus anguſtias numquam ſe Jeruſalem ullatenus obliviſci ; quamvis evertendam eſſe conſtaret : *Super flumina* & reliqua. Secunda, ad Dominum verba convertit, ut memor ſit inſultantium Eccleſiæ ; beatos aſſerens eos, qui de corde ſuo incipientes malas cogitationes abjiciunt : *Memento Domine filiorum Edom*.

Feria V. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Sanctorum voces in captivitate exiſtentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 SUPER FLUMINA BABYLONIS
2 illic ſedimus & flevimus, [1]
3 cum recordaremur Sion.
† 4 in ſalicibus in medio ejus ſuſpendimus organa noſtra.
† 5 Quia illic interrogaverunt nos qui captivos duxerunt nos, verba cantionum ;

† 6 &

Pſalmus Davidi inſpiratus, aptus & congruens temporibus Jeremiæ Prophetæ.

PROPHETA. 1 *Juxta flumina Euphratem & Tigrim & alia terræ Chaldææ & Babyloniæ*, 2 *ibi mœſti ob exilii noſtri diuturnitatem ſedebamus & plorabamus*, 3 *cum recordaremur Sion patriæ noſtræ*. 4 *Eo captivitatis tempore ad ſalices fluminum intra eamdem terram Babyloniam ſuſpendimus neglecta citharas & reliqua muſica inſtrumenta noſtra*. 5 *Porro quando ibi Babylonii ipſi qui captivos nos duxerant, a nobis petebant ut verba canticorum caneremus,*

6 *quique*

* (2) Captivitas Babylonica prophetatur. Aliter, *vox Eccleſiæ*.
Pſalt. Syr. Davidis. Verba Sanctorum, qui captivi ducti ſunt in Babel. Verſ. xvi.
Pſalt. Arab. Verſ. xv.
S. Hier. Iſte Pſalmus ex voce prophetica prolatus docet mentes hominum a peccatis capi in exemplum illius terrenæ Jeruſalem, quæ a Gentibus educta in captivitatem deflebat: dicant ergo animæ quæ poſt multos errores convertuntur ad Dominum.

(1) ℣℣. 2 & 3 *una ſimul uno in verſu habentur in Vat.* 341 & 342.

(2) *Deficientem in apographo noſtro cum titulum ex Blanch. addidimus*.

† 6 & qui abduxerunt nos, hymnum:
7 *Cantate nobis de canticis Sion.*
† 8 Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?
† 9 Si oblitus fuero tui Jerusalem, oblivioni detur dextera mea.
† 10 adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui:
† 11 si non proposuero Jerusalem in principio lætitiæ meæ.
† 12 Memor esto Domine filiorum Edom, in die Jerusalem
† 13 qui dicunt: *Exinanite exinanite usque ad fundamentum in ea.*
† 14 Filia Babylonis misera,
15 beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.
† 16 beatus qui tenebit & allidet parvulos tuos ad petram. Isai. XIII. 16

6 quique nos abduxerant a Sion, petebant a nobis hymni cantum, 7 dicentes: Canite nobis canticum aliquod de canticis Domini, olim consuetis in templo vestro montis Sion. 8 *Nos eis respondebamus:* Et quomodo cantabimus lætum Domini canticum in terra hac extranea & aliena a vero Dei cultu ac religione? *9 Si tui oblitus fuero o Jerusalem, in perpetua quoque oblivione mihi sit dextera mea, ut numquam pulset musicum quodlibet instrumentum. 10 agglutinetur potius lingua mea gutturi meo, ne læta carmina decantem, si amisero memoriam tui: 11 & si non te præposuero Jerusalem in primo ordine ac veluti in principali exordio omnis lætitiæ meæ. 12 Memento Domine Idumæorum posterorum Edom, quomodo in die destructionis Jerusalem 13 ipsi dicerent Babyloniis destructoribus;* Evacuate evacuate civitatem istam ac destruite; quousque deveniatis etiam ad fundamenta ipsa omnium ædificiorum, quæ in ea sunt urbe. 14 *O infelix & misera civitas & regio Babylonia; nunc quidem prædatrix, sed cito diripienda a Regibus Persarum atque Medorum! 15 felix qui tibi vicissim redditurus est retributionem illam condigne tibi debitam, quam consimiliter tu nobis ante reddidisti. 16 felix utique qui parvulos tuos Babylonios apprehendet, & conquassando allidet ad petram; sic justo Dei judicio puniente peccata tua.*

ORATIONES.

1 CAptivitatum nostrarum potentissime absolutor Deus, concede nobis laudes tuas spiritali canere concentu, ut quos [1] onus noxæ a te fecit exsules, allevatio potentis dexteræ * cælestes restituat cives. Per. MSS. * *al.* cæli.

2 PEregrinantis Ecclesiæ tuæ Domine memor esto, ac dum super flumina Babylonis deflentes sedemus, prætereuntis sæculi impetu non trahamur; sed a præsentis vitæ liberati contagio, ad Jerusalem supernam nostra erigatur intentio. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 115.

 3 Re-

(1) *MS.* ut quos unius noxa a te fecit exsules &c.

fol. 151. 3 REdemptor noster Domine amove captivitatem nostram, ad quam nos adversarius sibi male consentientes addixit: & qui super Confusionis flumina flendo humiliati consedimus, te a tentationibus eripiente, surgamus; nec nos labilis voluptas trahat in præcipitium, sed lacrymarum humilitas deducat ad cælum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS CXXXVII.

÷ *Ipsi* : *David*.

Beda.

Sensus mystici. *Ipsi David*, ipsi Domino Christo significat, ad quem psalmi istius refertur universa confessio.

Per totum psalmum universalis loquitur Ecclesia. Prima narratione beneficia Domini sibi attributa collaudat, postulans in futuris patientiam; ut adversa mundi, ejus possint munere sustineri: *Confitebor tibi Domine*. Secunda, deprecatur ut reges terræ Domino confiteantur excelso; quoniam in omnibus majestatis suæ miracula dignatur ostendere, orans ne peccatores conversos despiciat, quos creare dignatus est: *Confiteantur tibi Domine omnes reges*.

Feria VI. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. Gratiarum actio cum prophetia. [*al.* Gratiarum actio redemptorum.]

[*S. Athanasius*. Psalmus cum confessione.]

Psalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 CONFITEBOR TIBI DOMINE IN TOTO CORDE MEO
2 ÷ quoniam audisti verba oris mei :
† 3 in [1] conspectu Angelorum psallam tibi :
4 adorabo ad templum sanctum tuum ;
5 & confitebor nomini tuo,

† 6 su-

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Fatebor tibi Domine debitas laudes gratiarumque actiones ex toto animo meo,* 2 *eo quod exaudiveris omnia verba precum, quæ ore meo a te fueram precatus :* 3 *& coram Angelis tuis psalmos tibi cantabo :* 4 *& incurvatus adorabo versus templum tuum sanctum :* 5 *meamque laudis tuæ confessio-*

* Præcedens Psalmus querelas captivati in Babylone : hic votum redeuntis populi continet, quantasque gratulationes in terra propria Deo reddere voluerit exponit.

Aliter, *vox Christi ad Patrem*.

Psalt. Syr. Compositus a Davide. Gratiarum actio cum prophetia. Vers. xxi.

Psalt. Arab. Vers. xx.

(1 *Cod. Orat. B. 6. addita illic copula* & in conspectu &c. *quam obelo notari jam diximus Tom. II ad hunc locum.*

† 6 super misericordia tua & veritate tua :
7 quoniam magnificasti super ※ omne ⁏ nomen sanctum tuum.
† 8 In ÷ quacumque ⁏ die invocavero ÷ te ⁏ exaudi me :
9 multiplicabis in anima mea virtutem .
† 10 Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ ;
11 quia [1] audierunt ÷ omnia ⁏ verba oris tui :
† 12 & cantent in viis Domini ;
13 quoniam magna ÷ [2] est ⁏ gloria Domini :
† 14 quoniam excelsus Dominus , & humilia respicit ; ℣. 14. Psal. CXII. ℣. 6.
15 & alta a longe cognoscit .
† 16 Si ambulavero in medio tribulationis , vivificabis me : ℣. 16. Ab hoc ℣. usque ad finem habetur in vetustissimo codice Vatic.
17 ÷ [3] & ⁏ super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam ;
18 & salvum me fecit dextera tua .
† 19 Dominus retribuet pro me .
20 Domine misericordia tua in sæculum :
21 opera manuum tuarum ne despicias .

fessionem offeram numini tuo , 6 propter misericordiam tuam & fidelitatem tuam in implendis promissis : 7 nam sic erga omnia misericors & fidelis , magnum & præclarum reddidisti nomen sanctum tuum . 8 In quacumque te die invocavero , cito me exaudi : 9 multamque curam habe de me intus maxime in anima mea per operationem potentiæ tuæ . 10 Profiteantur tibi Domine tuas laudes omnes reges terræ , 11 eo quod audiverint impleta esse verba promissionum , quæ ore tuo promiseras : 12 & cantent de mirabilibus viis & consiliis & factis Domini , 13 quod magna sit gloria Domini ; 14 & quod Dominus sit excelsus , & tamen humilia benigno oculo respiciat ; 15 & elata atque superba veluti de longinquo cognoscat tamquam a suo favore remota . 16 Si versabor in media tribulatione , tu me Domine vivifica , & incolumem serva : 17 semper enim alias contra iracundiam inimicorum meorum extendisti manum tuam ut illos compesceres ; 18 meque salvavit defensatrix dextera tua . 19 Dominus rependet vicem inimicis meis pro me . 20 Domine misericordia tua in æternum permanet : 21 nos ergo opera manibus omnipotentiæ tuæ condita , ne , quæso, despicias neque deseras in afflictione & angustia .

ORATIONES.

1 MUltiplica Domine virtutem tuam in animabus supplicum , ut dum te in templo sancto tuo jugiter adoramus , in conspectu tuo cum sanctis Angelis gloriemur . Per Dominum nostrum Jesum Christum . MSS.

2 Si

(1) *Cod. Orat. B. 6.* qui audierunt &c.
(2) *Una cum obelo verbum* est *omittit mox laudatus MS. cui ille S. Pauli consonus heic deprehenditur .*
(3) *Rursus iidem MSS. & obelum & voculam* & *rectius nesciunt . Tum. Vat. 341. & 342 ℣℣. 17 & 18 unico scribunt .*

Brev. Mozar. fol. 211. 2 SI ambulavero in medio tribulationis nostræ, Domine vivifica nos; & super iram inimicorum meorum emitte manum tuam, & libera nos dextera tua, qui vicisti mundum per crucis tuæ invictissimum signum, ut per te ab aereis hujus mundi potestatibus insigniter liberati, triumphantes & ovantes petamus intima cæli. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 126. 407. *De S. Confessore.* 3 DEus qui beatissimi N. confessionem acceptans, ita omnia verba oris ejus plenissime exaudisti, ut participem eum efficeres regni tui, qui in conspectu Angelorum tibi psalleret; accipe nunc per eum confessionis nostræ votum, qui illum perduxisti ad præmium; & [1] qui illum per confessionem voluisti esse beatum, nos post lapsus, quibus in hoc mundo decidimus, demum ad æternam coronandos pertrahas patriam. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

PSALMUS CXXXVIII.

In finem, Psalmus David.

Beda.

In finem, In Christum dicit; ex cujus persona totus est psalmus iste cantatus.

Sensus mysticus. In prima parte Dominus [2] de pausatione & resurrectione sua loquitur Patri, omnes cogitationes suas illi dicens esse notissimas: *Domine probasti me* & reliqua. Secunda, potentiam Paternæ divinitatis exponit, quia in id quod homo est, nullo loco, nulla longinquitate ab ejus se possit abscondere notitia; addens quod ab utero matris suæ ipso protegente reservatus est, qui mundi vitia sanctitate gloriosa superavit: *Quo ibo?* & reliqua. Tertia, se laudaturum a parte qua subjectus est Patri, Dominum profitetur; cujus opera in eo sunt, & mirabilia esse jam cognita sunt: *Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus*. Quarta, confirmatum asserit beatorum omnium principatum, jubens a se impios obstinatosque discedere; qui tamen nulla erant [3] pœnitudinis humilitate salvandi: *Mihi autem nimis* & reliqua.

Feria VI. ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. Interpellatio justi cum Theologia [*hoc est, doctrina de Deo al.*] cum confessione,

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione [*al. addit* & deprecatione] & gratiarum actione. * *Psal-*

* Ex persona populi fidelis intelligentis Domini potentiam; & quod nulla etiam secreta majestatem ejus fallere possunt, psalmus iste componitur. Aliter, *vox Petri Apostoli pœnitentis*.

Psalt. Syr. Davidis. Cum clamabat, & exprobrabat ei quod rebellasset cuidam, qui vocabatur Samai filius Gari dicens: Oh effundens sanguinem. Spirituali vero sensu Theologia, & oratio cum petitione. Vers. XLVI.

Psalt. Arab. Perfectio. Psalmus Davidis de dispersione. Vers. XLVI.

(1) *B. fol.* 407. & qui illum confessorem voluisti esse beatum.

(2) *MS. ibi*, in pausatione &c.

(3) *Idem MS.* pœnitudine humilitatis.

Psalmus ad meditandum.

1 DOMINE PROBASTI ME, ET COGNOVISTI ÷ ME : Propheta.
2 tu cognovisti sessionem meam & resurrectionem meam :
† 3 intellexisti cogitationes meas de longe :
4 semitam meam & funiculum meum investigasti :
† 5 & omnes vias meas prævidisti :
6 quia non est sermo in lingua mea.
† 7 Ecce Domine ÷ tu : cognovisti omnia novissima & antiqua :
8 ÷ tu : formasti me ; & posuisti super me manum tuam.
† 9 Mirabilis[1] facta est scientia ÷ tua : ex me :
10 confortata est ÷ & : non potero ad eam.
† 11 Quo ibo a spiritu tuo ?
12 & quo a facie tua fugiam ?
† 13 Si ascendero in cælum, tu illic es :
14 si descendero[2] in infernum, ades. V. 13. 14. Amos IX. 2.
† 15 Si sumpsero pennas ÷ meas : diluculo ;
16 ÷ & : habitavero in extremis maris ;

† 17 ete-

In perpetuum decantandus psalmus, Davidi inspiratus.

PROPHETA, 1 *Domine tu me totum exploratum & cognitum habes;* 2 *tu nosti omnes actiones, quas ego suscipio sive sedens sive exsurgens & stans :* 3 *immo & cogitationes ipsas meas longe antequam fiant, jam tu ab æterno intellexisti :* 4 *& semitam omnem & incessum meum, totamque mansionem meam intra funiculum & mensuram hæreditatis meæ, & filum & seriem totius vitæ meæ pervestigata habes & explorata :* 5 *omnesque vias actionum mearum tu longe ante vidisti.* 6 *quare bene nosti quod non sit sermo dolosus vel injustus in lingua mea.* 7 *Ecce Domine tu nosti omnia, tum novissima tum antiqua ;* 8 *tu me formasti, & super me posuisti manum tuam, ut me conservares atque protegeres.* 9 *Admirabilis facta est præ me & supra captum meum cognitio & notitia tui vel ex ipso opificio formatione atque structura mei :* 10 *quæ tui cognitio excelsior est ac fortior captu meo, nec ad eam pertingere potero ut plene comprehendam.* 11 *Quo abibo a te, qui spiritus es immensus omnia replens ?* 12 *& a præsentia tua, cum ubique adsis, quo fugiam ?* 13 *Si enim ascendero in cælum, tu ibi es :* 14 *& si descendero in infernum, tu ibi ades.* 15 *Si accepero alas meas in regionibus ad Orientem ubi primum diluculascit ;* 16 *& inde celerrime advolavero & habitavero in extremis partibus maris Oceani ad occidentem :*

(1) *Emendatum volumus quod Tom. II, hoc loco pag. 270, not. 8 errando scripsimus Thomasium heic habere,* mirabilis ÷ facta est : &c. *hunc enim obelum nec prima Psalterii Gallicani editione neque secunda MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli sequutus adoptavit.*

(2) *Cod. Orat. B. 6.* ad infernum.

† 17 etenim illuc manus tua deducet me: [1]
18 & tenebit me dextera tua.
† 19 Et dixi, *Forsitan tenebræ conculcabunt me*:
20 & nox, illuminatio mea in deliciis meis.
℣. 21. Job XXXIV. 22. † 21 ÷ [2] quia ⁝ tenebræ non obscurabuntur a te;
22 & nox sicut dies illuminabitur:
23 sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.
† 24 quia tu possedisti renes meos:
℣. 25. Job X. 11. 25 suscepisti me de utero matris meæ.
† 26 Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es:
27 mirabilia opera tua, & anima mea [3] cognoscit nimis.
℣. 28. Eccl. XI. 5. † 28 Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto;
29 & substantia mea in inferioribus terræ:
† 30 imperfectum meum viderunt oculi tui.
31 Et in libro tuo omnes scribentur:
32 dies formabuntur, & nemo in eis.
† 33 Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus:
34 nimis confortatus est principatus eorum.
† 35 dinu-

dentem: 17 *etiam illuc manus tua in eo me itinere deducet*; 18 *meque ibi re-*
tinebit dextera tua. 19 *Quod si dixero*, Saltem me tenebræ noctis ope-
rient & oppriment ne a te videar: 20 *etiam ipsa nox tibi est lux*, *& lucida*
ostensio mei una cum meis omnibus voluptatibus, *quas in tenebris licet*, *mei*
sensus acciperent. 21 *nam tenebræ non erunt tenebricosæ & obscuræ coram te*:
22 *& nox quasi esset dies*, *erit tibi lucida*: 23 *sicut tenebræ noctis*, *ita &*
lux diei nullo discrimine consimiliter sunt perspicua tibi. 24 *Tu enim in tua po-*
testate & notitia habuisti omnes intimos affectus meos & passiones meas:
25 *meque adjuvandum excepisti jam inde a tempore*, *quo eram in utero matris*
meæ. 26 *Tibi igitur confitebor quod terribiliter magnus & mirabilis fueris in*
formatione mei: 27 *opera tua profecto mirabilia sunt*, *hominumque superant*
opinionem: *id quod ita esse & anima ipsa mea valde cognoscit*. 28 *Non est*
tibi occultatum ne unum quidem ex ossibus meis, *quæ mihi fecisti in abdito ven-*
tris matris meæ: 29 *nec occultata est tibi substantia mea*, *cum adhuc esset in ma-*
ternis visceribus tamquam in imis locis terræ sepulta: 30 *oculi enim tui vide-*
runt corpusculum meum cum adhuc informe esset & imperfectum in utero geni-
tricis meæ. 31 *ad hunc item modum omnes homines scripti erunt in libro noti-*
tiæ tuæ: 32 *qui licet innumeri per dies singulos formentur*, *nemo tamen ex*
eis erit, *qui non in tuo libro scribatur*. 33 *Inter quos homines a me præcipue*
honorati sunt amici & familiares tui Deus: 34 *valde enim a te roboratus est*
prin-

(1) *℣. huic insequentem 18 copulantur ille occurris in MSS. Orat. B. 6, & S. Pauli. Vat. 341 & 342.* (2) *Sine obelo locus* (3) *Cod. Orat. B. 6.* cognoscent.

† 35 dinumerabo eos, & ſuper arenam multiplicabuntur.
36 Exſurrexi, & adhuc ſum tecum:
† 37 ſi occideris Deus peccatores.
38 Viri ſanguinum declinate a me:
† 39 quia dicitis in cogitatione.
40 Accipient [1] in vanitate civitates tuas.
† 41 Nonne qui oderunt te Domine, oderam?
42 & ſuper inimicos tuos tabeſcebam?
† 43 perfecto odio oderam illos:
44 & [2] inimici facti ſunt mihi.
† 45 Proba me Deus, & ſcito cor meum: *℣. 45. Pſal. XXV. 2.*
46 interroga me, & cognoſce ſemitas meas:
† 47 & vide ſi via iniquitatis in me eſt:
48 & deduc me in via æterna.

principatus & dignitas ipſorum. 35 quos item ſi enumerare voluero, etiam pluſquam arena multi erunt. 36 Evigilavi a ſomno calamitatum, quibus oppreſſus jacebam pæne mortuus: & ecce adhuc tecum ſum inter vivos te laudantes; inter quos ſemper tecum ero: 37 ſi tu tamen Deus interfeceris peccatores, qui mihi vitam conantur eripere. 38 Diſcedite a me viri ſanguinarii & homicidæ; 39 quia in maligna cogitatione verſamini contra me. 40 Hi certe, niſi tu eos Domine exterminaveris, accepturi ſunt ſibi civitates tuas ut vanitate inflent animos ſuos. 41 An non jure merito odivi odientes te Domine? 42 & an non contra inimicos tuos juſta indignatione tabeſcebam & conſumebar? 43 odio perfecto & maximo oderam illos, odiendo peccata, ſed diligendo naturam: 44 & ob hanc juſtam cauſam ipſi injuſte inimici facti ſunt mihi. 45 Examina me Deus, & cognoſce animum meum: 46 ſcrutare me; greſſuſque omnes mearum actionum & cogitationum cognoſce: 47 & vide an in me ſit via vivendi prava & iniqua: 48 & tu deduc me per viam rectam in hoc ſæculo, per quam me reducas ad beata ſempiterna ſæcula.

ORATIONES.

1 CÆli * terræque [3] proſpector Deus, quo moriente inluminata ſunt tartara; quo reſurgente Sanctorum eſt multitudo gaviſa; quo aſcendente Angelorum exſultavit caterva; precamur tantæ gloriæ excellentem virtutem, ut directi in via æterna, illo tueamur brachio, quo honorabiles amici tui tecum gloriantur in cælo. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

* *al.* terræ aeriſque protector.

(1) *Cod. S. Pauli*, accipiant in vanitate &c.

(2) *Ejus loci copulam delent MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli. Præterea notetur neceſſe eſt verſiculum hunce 44 ſuperiori 43 junctum legi in Codd. Vat. 341 & 342.*

(3) *MS. ibi*, protector Deus &c.

Brev. Mozar. fol. 376.

2 HOnorati sunt amici tui Christe, dum in omnem terram exiret sonus eorum; non quo mundiali municipatum in terrenis exercerent, sed quo prædicandi potestate orbem implerent; & in faciendis virtutibus principarentur; dum & in Petro virtus ostensa, & in Paulo scientia clara tumentem mundi potentiam miti jugo tuo substernendam humiliat; annue precibus nostris, ut beneficia quibus principati sunt mundo, numquam desint a populo Christiano; sed interminabili illo affectu dulcedinis, quo se in hac vita positi, invicem dilexerunt, & votis & precibus supplicantium adesse dignentur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

De SS. Apostolis Petro & Paulo.

PSALMUS CXXXIX.

In finem: Psalmus David.

Beda.

Sensus mysticus.

Finis legis est Christus ad justitiam omni credenti: [1] qui nobis in hoc psalmo quasi præconis voce, [Judex] terribilis omnipotens pius & nimium desiderabilis advenire prædicitur.

Per totum psalmum sancta Ecclesia loquitur. Primo membro deprecatur ut ab iniquo diabolo eam liberare dignetur; qui multis fraudibus devotionem populi fidelis conatur evertere: *Eripe me Domine ab homine malo*. Secundo, postulat ne tentatori nequissimo tradatur; quam jam constat acerbis periculis, ipso protegente, liberatam: [*Dixi Domino; Deus meus es tu*] & reliqua. Tertio, in judicio futuro vindictam super eos dicit esse venturam; qui pauperes ejus insanis motibus persequuntur: *Caput circuitus eorum*.

Feria VI. ad Vesperum.

Eusebius Cæsariensis. Vox ejus qui secundùm Deum decertat.
S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta.

1 ERIPE ME DOMINE AB HOMINE MALO;
2 a viro

In perpetuum decantandus Psalmus, Davidi inspiratus.
PROPHETA. 1 *Exime me Domine ex manu & vi hominis maligni;*
2 &

* Ezechias contra Assyrios orat, ne videlicet exterorum vi, vel fraude superetur. Aliter, *vox Christi est*.

Psalt. Syr. Dictus a Davide cum jaculatus est in eum Saul hastam ad eum occidendum, ac feriit parietem: spiritualiter autem verba ejus, qui Deo inhæret, decertatque cum osoribus suis. (2)

Psalt. Arab. Vers. XXXVII.

(1) *Idem MS.* quia nobis &c. (2) *Apud Blanch.* Vers. XXVI.

2 a viro iniquo eripe me :
† 3 qui cogitaverunt iniquitates in corde ;
4 tota die conſtituebant prælia :
† 5 acuerunt linguas ſuas ſicut [1] ſerpentis :
6 venenum aſpidum ſub labiis eorum . ℣. 6. Pſal. LVII. 5. Rom. III. 13.

DIAPSALMA.

† 7 Cuſtodi me Domine de manu peccatoris ;
8 & [2] ab hominibus iniquis eripe me :
† 9 qui cogitaverunt ſupplantare greſſus meos
10 abſconderunt ſuperbi laqueum mihi : ℣. 10. Pſal. XXXIV. 7. LVI. 7. CXL. 9.
† 11 & funes extenderunt in laqueum : ℣. 11. Cod. Vatican. addit. Pedibus meis.
12 juxta iter, ſcandalum poſuerunt mihi .

DIAPSALMA.

† 13 Dixi Domino : *Deus meus es tu :*
14 *exaudi* [3] *Domine vocem deprecationis meæ .*
† 15 *Domine Domine , virtus ſalutis meæ ,*
16 *obumbraſti* ÷ [4] *ſuper* ⁑ *caput meum in die belli .*
† 17 *Ne* [5] *tradas me Domine a deſiderio* ÷ *meo* ⁑ *peccatori :*
18 *cogitaverunt contra me ; ne derelinquas me , ne forte exaltentur .* ℣. 18. Deut. XXXII. 27.

DIAPSALMA.

Ttt 2 19 Caput

2 *& a viro injuſto & violento libera me :* 3 *qui animo ſuo cogitaverunt res injuſtas ;* 4 *& tota die rixarum prælia diſponebant & inſtruebant :* 5 *qui linguam ſuam exacuerunt inſtar ſerpentis venenati :* 6 *ſub quorum verbis latet velut aſpidum venenum .* * 7 *Cuſtodi me Domine de manu & vi hujuſmodi peccatoris :* 8 *& e viris injuſtis exime me :* 9 *qui cogitaverunt veluti ſubjecto ſuo pede intercipere & propellere ad lapſum greſſus meos .* 10 *iſtiuſmodi enim ſuperbi homines occulte poſuerunt laqueum & inſidias ut me comprehendant :* 11 *& funes tetenderunt ad illaqueandos pedes meos :* 12 *& juxta ſemitam , qua iter facturus ſum , offendiculum poſuerunt mihi , ut in illud impingam & corruam .* * 13 *Sed ego inter has inſidias dixi tibi Domine :* Tu es Deus meus : 14 benignis ergo auribus audi Domine vocem hujus deprecationis meæ . 15 Domine Domine a cujus fortitudine pendet ſalus mea ; 16 tu ſemper alias poſuiſti umbraculum & tegmen tuæ defenſionis ſuper caput meum in die quo erat prælium contra me . 17 Propter hoc deſiderium meum de obtinenda a te ſalute mea , ne quæſo me nunc tradas Domine cupiditatibus peccatoris : 18 cogitaverunt enim hujuſmodi impii mala adverſus me ; neque

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio &c.*

(1) *Cod. S. Pauli ,* ſicut ſerpentes .

(2) *Tacent MSS. Orat. B. 6. , & S. Pauli & illius loci copulam .*

(3) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ ex ⁑ audi &c.

(4) *Obelum una cum voce* ſuper *neſcit Cod. S. Pauli .*

(5) *Idem MS. S. Pauli ,* non tradas Domine deſiderio meo &c.

† 19 Caput circuitus eorum, [1]
20 labor labiorum ipsorum operiet eos:

℣. 21. 22. Ita cod. Alexandrinus. ℣. 21. psal. X. 7.

† 21 cadent super eos [2] carbones:
22 in ignem dejicies eos:
23 in miseriis non subsistent.
† 24 Vir linguosus non dirigetur in terra:
25 virum injustum mala capient in interitu.
† 26 cognovi quia faciet Dominus judicium inopis, [3]
27 ÷ & ⁝ vindictam pauperum.
† 28 Verumtamen justi confitebuntur nomini tuo:
29 ÷ [4] & ⁝ habitabunt recti cum vultu tuo.

In Cod. Vaticano a ℣. 21. sic legitur & distinguitur.
Cadent super eos carbones ignis in terra & dejicies eos.
In miseriis non subsistent.

---

* *Pausatio &c.*

neque me deseras, ne quando se extollant superbe, ac de me a se oppresso glorientur. * 19 *Præcipuum illud caput circuitionis eorum me circumdantium & oppugnantium,* 20 *nempe vexatio mei per eorum labia maledica atque mendacia, id rei non me certe sed eos ipsos operiet & obruet;* 21 *& carbones igniti cælitus decident super eos adhuc vivos in terra:* 22 *eosque tu Deus in ignem dejicies:* 23 *& in miseriis & foveis conjecti, non amplius subsistent ut inde consurgant.* 24 *Plane vir linguax & maledicus non bene dirigetur & prosperabitur in terra:* 25 *mala enim venabuntur: & capient tandem virum injustum ut eum ad interitum pertrahant & exitium.* 26 *novi enim quod Dominus facturus est judicium in causa inopis oppressi,* 27 *& vindictam in causa pauperum.* 28 *At contra justi laudis confessionem gratiarumque actiones nomini tuo Domine deferent:* 29 *& viri recti habitabunt & permanebunt cum benigno respectu vultus tui.*

ORATIONES.

MSS.

1 VIrtus salutis nostræ Deus, defende Ecclesiam tuam a [5] diffidentium veneno mortifero, ut a te obumbrati, numquam obligemur a laqueis inimici. Per Dominum nostrum Jesum Christum.

2 CUstos omnium fidelium Deus, tuere nos ab insidiis iniquorum, ut justificati confiteamur nomini sancto tuo, & habitemus recti in conspectu tuo. Per.

Brev. Mozar. fol. 177. *De Passione Domini.*

3 ERipe me Domine ab homine malo, qui traditus es pro scelere alieno, ut passio tua a futuris nos eripiat tormentis, quæ in derisum facta

(1) ℣℣. 19 & 20 *unico contrahunt Vat.* 341 & 342.

(2) *Idem Vat. MSS. ita illic distinguunt.*
21 cadent super eos carbones, in ignem
22 dejicies eos, in miseriis non subsistent.

(3) *In iisdem Vat. & Oxon. Ed.* ℣℣. 26 & 27 *unico compinguntur in versu.*

(4) *Recte eam copulam prorsus omittunt. MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

(5) *MS. ibi*, ab insidiantium veneno mortifero &c.

cta est ab impiis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

4 DOmine Deus virtus salutis nostræ, obumbra caput nostrum in diebus belli, ne insidiis quatiamur inimici, nec latentia sub invidorum labiis hauriamus venena: & quia tu facis judicium inopis & vindictam pauperis, contemptum nostræ abjectionis, bonitatis tuæ compensa divitiis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 187.

5 ERipe Domine gregem populi tui a laqueis viri iniqui, ut passionis tuæ circumfulti præsidio, nec hominem inimicum simplicitas Christiana incurrat, nec linguæ dolosæ in causis fidei, jacula pertimescat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 201. *De Passione Domini*.

6 CUstodi nos Domine de manu peccatoris, & libera ab hominibus iniquis, ut quia tu es protector, te in munere capiamus in gloriam sempiternam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. fol. 206.

PSALMUS CXL.

Psalmus David.

Beda.

Supplicat Propheta, ut inter actus istos mundanos a diversis liberetur erroribus. Prima sectione Dominum rogat ut ejus audiatur oratio, subjungens a quibus se maxime liberari velit erroribus: *Domine clamavi ad te*. Secunda, eligit se a justo argui, quam a peccatore laudari; supplicans ut custodiatur a laqueis peccatorum, quia nullam se communionem cum eis habere testatur. *Corripiet me justus*. *Sensus mysticus*.

Eusebius Cæsariensis. Oratio ejus qui secundùm Deum perfectus est. *Feria VI. ad*

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. * *Vesperum*.

Psalmus VESPERTINUS ad precandum.

1 DOMINE CLAMAVI AD TE, EXAUDI ME: Propheta.

2 intende voci meæ, (1)

3 cum clamavero ad te. † 4 Di-

Psalmus Davidi inspiratus.

PROPHETA. 1 *Ad te Domine clamorem dedi ut mihi succurras; festinans exaudi me: 2 attende ad vocem hanc deprecationis meæ, 3 cum ad te vehe-*

* Sub persona Ezechiæ canitur pœnitentiam exercentis, ne contra iram Assyriorum raperetur in iram. Aliter, *vox Ecclesiæ contra hæreticos sicut & supra*.

Psalt. Syr. Davidis, cum meditaretur mysterium Vespertinum: & oratio perfecti in Deo. Vers. xxi.

Psalt. Arab. Vers. xxiii.

(1) *Vat. 341 & 342 cum Oxon. Ed. uno unico concludunt versu quæ nobis partiuntur in ℣℣. 6 & 7. versu nostros 2 & 3, sicut infra iidem Vat.*

℣. 4. Exod. XXX. 34. † 4 Dirigatur oratio mea ſicut incenſum, in conſpectu tuo:
5 elevatio manuum mearum, ſacrificium veſpertinum.
℣. 5. Exod. XXIX. 41. † 6 Pone Domine cuſtodiam ori meo;
℣. 6. 7. Pſ. XXXVIII. 2. Eccl. XXII. 33. 7 ÷ & ⁝ oſtium circumſtantiæ labiis meis.
† 8 Non declines cor meum in verba malitiæ,
9 ad excuſandas excuſationes in peccatis,
† 10 cum hominibus operantibus iniquitatem:
11 & non communicabo cum electis eorum.
℣. 12. Prov. IX. 8. † 12 Corripiet me juſtus in miſericordia, & [1] increpabit me:
13 oleum ÷ autem ⁝ peccatoris non impinguet caput meum:
† 14 quoniam adhuc ÷ [2] & ⁝ oratio mea in beneplacitis eorum
15 Abſorpti ſunt juncti petræ, judices eorum:
† 16 audient verba mea, quoniam potuerunt.
17 Sicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram;
† 18 diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernum.

19 Quia *vehemente affectu clamaverim. 4 Oratio hæc mea recta & grata ſit coram te, ſicut ſuffimentum crematorum aromatum, quod tibi ſingulis diebus mane veſperique ſolet offerri in templo: 5 & precatio mea quam elevatis ad cælum manibus fundo, recta & accepta tibi ſit, ſicut ſacrificium, ex farina, quod cum libamine vini & agno veſpere tibi offertur in eodem templo quotidie. 6 Appone Domine cuſtodiam ori meo; 7 & oſtium circumſtans & muniens pone circum labia mea, ne quid temere imprudenterque loquantur. 8 Ne relinquas cor meum flecti & declinare ad proferenda verba malitioſa, 9 ut prætexam prætextus, & excuſationes adhibeam pro excuſandis peccatis meis 10 inſtar eorum hominum, qui id quod iniquum eſt faciunt cum obſtinatione: 11 cum quibus & nullam communionem & participationem habebo nec in iis rebus ipſis, quas ad ſuas jucunditates atque delitias ipſi ſelegerint. 12 Erudiat me plane atque corripiat juſtus cum miſericordia & ſine iracundia, meque redarguat: 13 at ſuave licet & odoratum oleum peccatoris non inungat caput meum; neque ſuis me blanditiis demulceat ac ſeducat. 14 nam & oratio hæc mea ad te ſit etiam pro malitiis eorum in quibus ſibi placent, ut vel ab eis ipſi convertantur, vel ut ego certe in illas non incidam. 15 Juxta ſimilitudinem petræ demerſæ in profundum nullo relicto veſtigio, ſic judices & potentes eorumdem iniquorum, niſi convertantur, abſorpti erunt ab inferno: 16 & tunc malo ſuo intelligent quod verba precum mearum jucunda fuerint plurimumque valuerint apud te; cum me liberaveris oppreſſum injuſte; & injuſtos ipſos perſecutores meos æterno ſupplicio damnaveris. 17 Sicut craſſa gleba terræ aratro agricolæ diſciſſa & diſpulſa eſt ſuper terræ ſuperficiem: 18 ſic irruentibus in nos perſecutoribus diſperſa*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & increpavit me.
(2) *Obelũ illic ſuperabundare docent MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli. Videſis quæ alias ad hunc locum diximus.*

19 Quia ad te Domine Domine oculi mei ,
20 in te ſperavi ; non auferas animam meam .
† 21 Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi , F. 71. Pſ. CXXXIX. 6.
22 & a ſcandalis operantium iniquitatem .
† 23 Cadent in retiaculo ejus peccatores :
24 ſingulariter ſum ego donec tranſeam .

diſperſa ſunt oſſa & robora noſtra juxta ſepulchrum & infernum , tam vicina morte ut alterum pedem habeamus in ſepulchro .
19 *Quoniam autem ad te Domine Domine reſpiciunt oculi mei ,*
20 *& in te ſperavi ; tu viciſſim ne perire ſinas animam vitamque meam .*
21 *Cuſtodi me a laqueo quem inſidioſe perſecutores iſti poſuerunt ut me irretitum comprehenderent :*
22 *& cuſtodi me ab offendiculis paratis ab hiſce operantibus id quod eſt iniquum ; ne in ea ego forte incurram , & corruam .*
23 *Cadent tandem peccatores ipſi in rete quiſque ſuum quod adverſum me tetenderant ;*
24 *& ego interim ſeorſum ab illis ſolitarius degam , quouſque eorum inſidias divina me protegente gratia illæſus pertranſeam .*

ORATIONES.

1 POne Domine cuſtodiam ori noſtro, ne inania proferamus, ut in miſericordia tua correpti, ab omnibus iniquitatum ſcandalis protegamur . Per. MSS.

2 IMmolantes tibi Domine Deus noſter in die ſanctæ ſolemnitatis veſpertinam hoſtiam laudis, oramus , ut inclines miſericordiæ tuæ aurem ad vota populi ſupplicantis : fiat in conſpectu tuo oratio ſupplicum, ſuavitatis incenſum , elevatio manuum mearum , ſacrificium veſpertinum. Proficiat hæc Domine famulis tuis ad firmam protectionem, ut omni hora omnique tempore nos per munus miſericordiæ tuæ & in diurnis actibus protegas , & in nocturno ſopore cuſtodias . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .] Brev. Mozarab. fol. 255. *Die feſto ad Veſperum* .

3 DEus cujus nomen a ſolis ortu uſque ad occaſum laudabile eſt ; ſicut incenſum in conſpectu tuo noſtra dirigatur oratio , tibique elevatio manuum noſtrarum , ſacrificium veſpertinum , impleat ſolemnitatem . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 51.

PSALMUS CXLI.

Intellectus , David : cum eſſet in ſpelunca oratio . I. Reg. XXIV.

Beda.

David ob Saulis inſidias profugus , *cum in ſpelunca* lateret *oravit* ; quod Dominum Chriſtum in corpore ante paſſionem ſuam ſignificabat eſſe facturum . Senſus myſticus.

rum. Nam cum huic *orationi intellectus* præmittitur, significatur *intellexisse David* inter angustias & fugæ suæ latebras, quid Dominus esset a Judæis passurus, & quomodo Patrem rogaturus.

Prima parte, Dominus clamat ad Patrem, nefandos dolos Judaicæ persecutionis exponens: *Voce mea ad Dominum clamavi*. Secunda, liberari se de carcere inferni deprecatur quoniam omnium Sanctorum fides in [1] ejus resurrectione pendebat: *Clamavi ad te Domine; dixi, Tu es spes mea*.

Feria VI. ad Vesperum.

Eusebius Cæsariensis. Vox ejus qui secundùm Deum oppugnatur [* *al.* decertat.]

S. Athanasius. Psalmus in oratione. *

Psalmus ad precandum.

Propheta.

1 VOCE MEA AD DOMINUM CLAMAVI:
2 voce mea ad Dominum deprecatus sum.
† 3 effundo in conspectu ejus orationem meam;
4 ÷ [2] & : tribulationem meam ante ipsum pronuncio,
† 5 in deficiendo ex me spiritum meum.
6 Et tu cognovisti semitas meas.
† 7 In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi;
8 considerabam ad dexteram, & videbam:
9 &

℣. 5. & 6. Sic distinguunt cod. Alexandrinus & Apollinarius: in cod. autem Vaticano unico ℣. conjunguntur.

℣. 7. Ps. CXXXIX. 6.

Psalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, & inspiratus Davidi: quæ est oratio ipsius quando latebat in spelunca, quo fugerat metu Saulis Regis.

PROPHETA. 1 *Voce mea magno animi clamore ad Dominum modo clamavi: 2 meaque voce a Domino deprecatus sum. 3 pergam effundere coram illo precem meam: 4 eique meam tribulationem & angustiam exponere, 5 cum jam per summum mœrorem & anxietatem pæne me defecerit anima mea. 6 Et quidem Domine tu bene nosti vias, incessus, actusque omnes vitæ meæ. 7 In hac ipsa via, qua ego modo ibam fugiens persecutores meos, ubi ipsi occultum laqueum & insidias posuerant contra me; 8 in ea, inquam via & fugiebam & simul considerabam ad dexteram, & respiciebam ad sinistram, num aliquis*

* Titulus manifestus est de David, potest & ab Ezechia obsesso dictus accipi.

Psalt. Syr. Davidis, de fame, quæ duravit tribus annis ob scelus Saulis. Spiritualiter autem verba agonistarum. Petitio, & oratio promovens nos ad Deum. Vers. xxv.

Psalt. Arab. Vers. xiii.

(1) *MS.* in resurrectione pendebat.

(2) *Codd. Orat. B.6. & S. Pauli & voculam una cum obelo ibi omittunt. Deinde* ℣℣. 5 & 6 *in unicum contrahuntur a Vat.* 341 & 342, *quod idem præstitum esse observamus in iisdem MSS. Vat. circa* ℣℣. 8 & 9, *qui infra sequuntur. Idem etiam circa* ℣℣. 10 & 11: *idem dicendum & de* ℣℣. 12 13, & 14 *iidem de* ℣℣. 17, & 18: *iidem de duobus aliis* 19, & 20.

9 & non erat qui cognosceret me.
† 10 periit fuga a me:
11 & non est qui requirat animam meam. ℣. 11. Psal. XXV. 12. 13. LXXXVII 9. 9.
† 12 Clamavi ad te Domine:
13 & [1] dixi; *Tu es spes mea*,
14 *portio mea in terra viventium*. ℣. 14. Psalm. XV. 5. LXXII 26. CXVIII. 57. Threni III. 24. Ps. XXVI. 13.
† 15 Intende ad deprecationem meam; [2]
16 quia humiliatus sum nimis.
† 17 Libera me a persequentibus me.
18 quia confortati sunt super me.
† 19 Educ de custodia animam meam,
20 ad confitendum nomini tuo: ℣. 20. In cod. Vaticano additur, Domine.
21 me exspectant justi donec retribuas mihi.

aliquis amicus me profugum exciperet; 9 sed nullus erat qui me agnosceret. 10 præclusum est jam mihi omne effugium: 11 & non est aliquis qui exquirat salvare animam vitamque meam. 12 In his desperatis rebus ad te Domine vehementi animi clamore clamavi. 13 & dixi: Tu solus es spes mea: in te solo ego spero: 14 tu es qui mihi das sortem & partem ut adhuc maneam in terra cum viventibus: tuque eris mihi tota veluti portio hæreditaria, quam desideranter cupio & exspecto in illa superna terra beate viventium. *15 Attende ergo ad deprecationem hanc meam: 16 quia nimium valde depressus sum viribusque attenuatus. 17 Libera me ab his persecutoribus meis: 18 nam corroborati sunt supra quam sint vires meæ. 19 Ab istiusmodi carcere & spelunca ubi obsessus lateo, educ animam meam, 20 ut laudes gratiarumque actiones profiteatur divinæ majestati tuæ Domine: 21 exitum enim rerum mearum in hac grandi persecutione homines justi ac probi suspensi exspectant; quoadusque versa jam vice post hæc præsentia mala tribuas bona mihi, quemadmodum in te spero.*

ORATIONES.

1 DEprecantes Domine voce humili, * pietatem tuam exposcimus, ut adjuti a te * spe nostra, portionem cum Electis tuis in terra viventium sortiamur. Per. Mes. * al. majestatem. * al. spei nostræ.

2 EFfundentibus nobis in conspectu tuo orationem nostram Domine, misericors adjutor assiste: esto nostra protectio, qui es nostra redemptio: sensus nostros sub tua benignitate dirige, & semitas nostras placida discretione cognosce, ut inter absconditos in hac via tua, qua gradimur, laqueos, ita tui desiderio percurramus, ut in placitam tibi partem Brev. Mozarab. fol. 174.

(1) *&, illius loci abundare clamant Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6. quam copulam, quum in prima Psalterii Editione Thomasius non habeat, remur fortasse Typothetarum incuria illic irrepsisse.*

(2) *Eos Versus 15 & 16. unico leguntur tum in Vat. 341, & 342, tum etiam in Oxon. Ed.*

fidei vestigio occurramus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 168. De Passione Domini.

3 EDuc Domine de tribulatione animam nostram, qui sputa pro nobis perpessus [es] & flagella, ut mundi hujus educti de carcere, triumphos crucis tuæ debita post nostrum obitum præcinamus cum laude. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 399. De S. Johanne Baptista.

4 EDuc Domine de carcere animas nostras, qui sputa pro nobis perpessus es & flagella, ut precibus justi hujus Johannis Baptistæ & Martyris tui, ex hoc mundo educti de carcere, triumphos crucis tuæ debita post nostrum obitum tibi præconia cum Sanctis omnibus præconemus cum laude assidua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi.

5 [TE Domine] humiliter deprecamur ac petimus, ut suscepta voce clamoris nostri, eductos ex inferni carcere, illuc nos jubeas transferri de morte, ubi pendenti latroni præparasti locum lucidum ac quietem. Quia tibi est honor & gloria cum Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum. *Amen*.

PSALMUS CXLII.

II. Reg. XVII.

Psalmus David. ÷ quando persequebatur eum Absalom filius ejus :

Beda.

Sensus mysticus.

Historia quidem hæc, Regum lectione notissima est, *David a filio persecutum*; quæ similitudo, ut quidam volunt, ad omnem porrigitur Christianum, qui peccatis sævientibus, tamquam *a filiis* propriis in mundi istius acerbitate vexatur: sed contra hæc pœnitudo remedialis, quam hic psalmus continet, apponitur.

Quamvis Propheta multos pœnitentiæ psalmos scripserit; tamen quantum compunctione cordis afficitur, tantum salubriter examinatus, divinis mundior apparet conspectibus. Prima itaque deprecatione, rogat Dominum Christum, ne cum servo suo velit inire judicium; sed perturbationi suæ misericordiam ipsius supplicat subvenire: *Domine exaudi* & reliqua. Secunda, velociter se pervenire petit ad veniam; ut deductus in viam veritatis, ab inimicorum liberetur insidiis: *Velociter exaudi me Domine*.

Feria VI. ad Matutinũ.

Eusebius Cæsariensis. Oratio confitentis [*al.* confessionis.]

S. Athanasius. Psalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Psal-

* Titulus apertus est: a David contra Absalom agi, potest & ab Ezechia contra Sennacherib dictum intelligi.

Psalt. Syr. Davidis de Idumæis, qui venerant adversus eum: & oratio ejus, qui gratias refert omni hora pro molestiis, Vers. XXXII.

Psalt. Arab. Vers. XXVIII.

S. Hier. Iste Psalmus vocem continet illius, qui pro humana redemptione se ipsum exinanivit accipiens formam servi, ut nos erueret a servitute.

VII. Psalmus pœnitentialis ad precandum.

1 DOMINE EXAUDI ORATIONEM MEAM: Propheta.
2 auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua:
3 exaudi me in tua justitia.
† 4 Et non intres in judicium cum servo tuo: ℣. 4. Ps. CXXIX. 3.
5 quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. ℣. 5. Job IV. 17. IX. 2. XV. 14. XXV. 4. Rom. III. 20. Galat. II. 16.
† 6 Quia persecutus est inimicus animam meam;
7 humiliavit in terra vitam meam;
† 8 collocavit me in obscuris sicut mortuos sæculi;
9 & anxiatus est super me spiritus meus;
10 in me turbatum est cor meum;
† 11 memor fui dierum antiquorum; ℣. 11. Ps. LXXVI. 6.
12 meditatus sum in omnibus operibus tuis; ℣. 12. Ps. LXXVI. 12
13 in factis manuum tuarum meditabar:
† 14 expandi manus meas ad te:
15 anima mea, sicut terra sine aqua, tibi.

DIAPSALMA.

Vuu 2 † 16 Velo-

Psalmus Davidi inspiratus, quando persequebatur eum Absalom filius suus.

PROPHETA. 1 *Domine exaudi orationem hanc meam: 2 & benignis auribus percipe deprecationem hanc meam per veritatem & fidelitatem tuam in servandis promissis: 3 meque precantem exaudi per justitiam tuam; quia per summam justitiam tuam ea peccatoribus exhibes, quæ per summam misericordiam tuam illis promittis. 4 Sed ne, quæso, venias in summum jus cum servo tuo, summo rigore mecum agens in judicio tuo: 5 nullus enim vivens in carne mortali, coram te justus erit remota misericordia tua: omnes enim homines peccaverunt & peccant; & indigent gratia tua. 6 Quoniam autem inimicus hic meus persecutus est animam meam ut eam amittam; 7 & consfregit ac depressit in terram vitam meam, ita ut jam pæne extincta jaceat; 8 & habitare me fecit in tenebrosissimis latebris, instar jam olim mortuorum ab exordio sæculi; 9 meusque spiritus grandi tædio in me anxiatus est; 10 & cor meum intra me turbidis animi motibus, ac cogitationibus anxiis perturbatum est: 11 idcirco inter tot adversa memoratus sum dierum antiquorum; 12 & meditatus sum de omnibus operibus tuis; 13 & de iis quæ a manibus tuis facta fuerant meditabar, quomodo nimirum priscis semper temporibus misericorditer adfueris iis, qui tuam in suis angustiis misericordiam implorabant. 14 unde & ego quoque in spem bonam erectus, ecce nunc ad te Domine expandi supplices manus meas. 15 nam anima mea coram te est mœsta arida & sitiens opem tuam, quasi terra sine*

† 16 Velociter exaudi me Domine : [1]
17 defecit ſpiritus meus .
† 18 Non avertas faciem tuam a me :
℣. 19. Pſ. XXVII. 1. 19 & ſimilis ero deſcendentibus in lacum .
† 20 Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam :
21 quia in te ſperavi .
℣. 22. Pſ. V. 9. XXIV. 4. LXXXV. 11. CXXXVIII. 24. † 22 Notam fac mihi viam in qua ambulem :
23 quia ad te levavi animam meam .
† 24 Eripe me de inimicis meis Domine : [2]
25 ad te confugi .
26 Doce me facere voluntatem tuam , quia Deus meus ÷ es : tu .
† 27 Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam :
28 propter nomen tuum Domine vivificabis me [3] in æquitate tua :
† 29 Educes de tribulatione animam meam:
30 & in miſericordia tua diſperdes inimicos meos .
† 31 & perdes omnes qui tribulant animam meam :
32 quoniam ego ſervus tuus ſum .

* Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.

*ſine aqua , quæ ſicca & ſquallens exſpectat humorem * 16 Cito exaudi me Domine ; 17 quia ego jam animo defeci . 18 Ne quæſo velut iratus benignum vultum tuum deflectas a me : 19 alioqui ſimilis ero iis qui deſcendunt in locum ſepulchri & inferni . 20 Fac me audire & ſentire hoc mane atque citiſſime miſericordiam erga me tuam ; 21 quia in te ſperavi & confido . 22 Illuſtratione tua notam fac mihi viam bonam & tutam per quam ire debeam ; 23 quia ad te ſublevavi affectus omnes animæ meæ . 24 Exime me e manibus horum inimicorum meorum Domine ; 25 quia ad te confugi . 26 Doce me intus illuſtrando ac delectando ut faciam id omne quod voluntas tua vult ut faciam , quia tu es Deus meus cui obedire debeo ac deſervire . 27 Spiritus tuus bonus & ſanctus me deducat per viam & terram planam & rectam , rectaque ducentem ad te : 28 & ad gloriam nominis divinæ majeſtatis tuæ fac ut ego vivam in ea juſtitia & probitate vitæ, quam tu jubes & donas. 29 Educ & ab hac & omni alia tribulatione & anguſtia animam meam : 30 & pro tua erga me miſericordia diſſipa & extermina e finibus meis hos inimicos meos : 31 & perde omnes tribulantes me, ut peccare & majora inde ſupplicia mereri deſinant : 32 quia ego ſervus tuus ſum cum conditione tum voluntate : & te Domine decet ſervos tuos ab omni malo defendere .*

ORA-

(1) *℣℣. 16 & 17 unicum conſtant in Vat. 341. & 342, atque Oxon. Ed. Unicum itidem in iiſdem Vat. paullo infra efficiunt verſum noſtri ℣℣. 20, & 21. ſicut & alterum qui nobis ſunt 22, & 23.*

(2) *Oxon. Ed. uno verſu contrahit ℣℣.* 24, 25

(3) *Vat. 341 , & 342.*
28 propter nomen tuum Domine vivificabis me ,
29 in æquitate tua educes de tribulatione animam meam ,

ORATIONES.

1 DEus, qui matutinam sacræ resurrectionis tuæ auditam fecisti jocunditatem, cum ex inferno rediens, replesti terram gaudiis, quam reliqueras in obscuris; rogamus potentiæ tuæ ineffabilem majestatem, ut sicut tunc catervam Apostolicam gaudere sacra [1] fecisti in anastasi, ita hanc Ecclesiam, tuam misercordiam expansis manibus flagitantem, splendore cælestis jubaris inlustrare digneris. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. MSS.

2 SPiritus sanctus bonus, Domine, deducat nos in viam rectam, ut in nobis malitiam superet, & in cunctis divinitate redundet. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 250.

PSALMUS CXLIII.

÷ *Psalmus* ⁝ *David*. ÷ *adversus Goliath* ⁝

Beda.

Bellum istud *Davidicum* ad designandum certamen est Domini Christi præmissum; ut sicut ille gloriam *Goliath*, qui *Revelatus* sive *Transmigrans* interpretatur, saxei teli dimicatione prostravit; ita per petram, quod est Christus Dominus, fortitudo diabolica vinceretur. [2] Sensus mysticus.

Post interfectionem *Goliath*, in prima parte Propheta Domino gratias agit, peracti belli discrimine se [fuisse] liberatum; deprecans ut cito Domini declaretur adventus, per quem diabolus victus est, & spiritualis Israel liberatus: *Benedictus Dominus Deus meus*. Secunda, & in novo & in veteri Testamento Propheta se Domino psallere promittit, liberatus a pessimis inimicis; qui beatitudinem suam in sæculi istius felicitate posuerunt; illos solum beatos esse definiens, quorum est Dominus Deus eorum: *Deus canticum novum*.

Notandum autem quod interfectione *Goliath* memorata, quasi terminus quidam mundanis est rebus appositus; neque enim post hunc aut aliquid de Ecclesiæ laboribus, aut de amaritudine sæculi, aut de tribulatione [3] pœnitentium, aut de Antichristi abominatione narratur, sed reliqui septem [Psalmi] in magnum mysterium divinis præconiis aptati, cælesti gaudio videntur esse plenissimi.

Eusebius Cæsariensis. Gratiarum actio ejus qui consecutus est victoriam. Sabbato ad Vesperum.

[*S. Athanasius*. Psalmus gratiarum actionis.] * *Psal-*

* Hunc quoque Psalmum ipse titulus exponit, nec minus etiam Ezechiæ gratiarum actio prætenditur de obsidione, & de infirmitate salvati. Aliter, *vox Ecclesiæ adversus diabolum, & satellites ejus*.

Psal. Syr. Davidis, cum interfecit Asiph fratrem Goliad, & gratiarum actio ejus, qui victoriam est consecutus. Vers. XXXVIII.

Psal. Arab. Vers. XXXIV.

(1) *MS. ibi*, sacra fecisti gaudere anastasi &c.

(2) *Idem MS.* fortitudo diabolica vinceretur per interfectionem Goliath. In prima parte &c. *qui distinguendi modus rectiorem videtur habere sensum*.

(3) *Idem MS. ibi minori numero ait* pœnitentis.

Psalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 BENEDICTUS DOMINUS DEUS MEUS, [1] QUI DOCET MANUS MEAS AD PRÆLIUM,
2 ÷ & : digitos meos ad bellum.
† 3 Misericordia mea & refugium meum,
4 susceptor meus & liberator meus;
† 5 protector meus, & in ipso speravi:
6 qui [2] subdit populum meum sub me.
℣. 7. Job VII. 17. Psal. VIII. 5. Hebr. II. 6. † 7 Domine, quid est homo quia innotuisti ei?
8 ÷ aut : filius hominis, quia reputas eum?
℣. 9. Ps. XXXVIII. 6. † 9 Homo [3] vanitati similis factus est:
℣. 10. Job VIII. 9. XIV. 2. Ps. CI. 12. 10 dies ejus sicut umbra prætereunt.
† 11 Domine inclina cælos tuos, & descende:
℣. 11. Psalm. XVII. 10. 12 tange montes, & fumigabunt.
℣. 12. Psal. CIII. 32. † 13 Fulgura coruscationem, & dissipabis eos:
14 emitte sagittas tuas, & conturbabis eos.
℣. 15. Psal. XVII. 17. † 15 Emitte manum tuam de alto:
16 eripe me & libera me de aquis multis,

17 de

Psalmus Davidi inspiratus pro pugna, quæ ab ipso cum Goliath gigante Philistæo commissa est.

PROPHETA. 1 *Benedictione & laude dignus est Dominus fortis ille Deus meus, qui docet manus meas artem præliandi; 2 digitosque meos docet rationem bellandi. 3 Ipse est qui miseretur mei, & ad quem semper ego confugio; 4 qui me a re quavis adversa ad se confugientem excipit; & qui me a malo liberat; 5 suoque me scuto protegit & in quo ego speravi: 6 quique in hoc singulari certamine & populum ipsum meum mihi subjicit, dum mihi dat de hoc Philistæo victoriam, a cujus conspectu reliqua gens mea expavescit. 7 Domine ecquid est homo, quod ei dederis tam magnam notitiam tui, ut in omnipotentia tua confisus, contra opinionem omnium aggrediatur hoc prælium? 8 quidve est filius hominis, quod tanti eum æstimas, ut per ipsum facias hoc tam grande miraculum? 9 Homo enim vapori & inanitati ipsique nihilo assimilatus est: 10 & dies vitæ ejus, quasi umbra quæ cito evanescit, pertranseunt. 11 Inflecte igitur nunc Domine cælos tuos ad terram usque; ac descende in auxilium mei: 12 percute fulminibus hos montes ut deflagrantes fument: 13 fulgura fulgur tuum, & hos dissipa Philisthæos: 14 & emitte sagittas tuas, eosque conturba. 15 Emitte ex alto cælo manum operationemque potentiæ tuæ; 16 & exime me & libera me de hoc confluxu hostilium exercituum,*

qui

(1) *facta illic distinctione Vat.* 341 *&* 342 *una cum Oxon. Ed. ajunt.*
1 Benedictus Dominus Deus meus
2 qui docet manus meas ad prælium.

(2) *MSS. S. Pauli & Orat. B.6.* qui subdis &c.

(3) *Cod. Orat. B.6.* Homo vanitatis similis &c.

17 de [1] manu filiorum alienorum:
† 18 quorum os locutum est vanitatem;
19 & dextera eorum, dextera iniquitatis.
† 20 Deus canticum novum cantabo tibi:
21 in psalterio decachordo psallam tibi,
† 22 qui das salutem regibus;
23 qui [2] redemisti David servum tuum de gladio maligno.
† 24 Eripe me * & erue me de manu filiorum [3] alienorum:
25 quorum os locutum est vanitatem;
26 & dextera eorum, dextera iniquitatis:
† 27 quorum filii sicut novellæ plantationes, in juventute sua.
† 28 filiæ eorum compositæ, circumornatæ ut similitudo templi.
† 29 promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud:
† 30 oves eorum fœtosæ, abundantes in egressibus suis: [4]
31 boves eorum crassæ:
† 32 non est ruina maceriæ neque transitus;

33 neque

℣. 20. Psal. XXXII. 3.

℣. 23. & 24. Sic distinguntur in Codice Alexandrino, & apud Apollinarium.

Ex Cod. Vaticano a ℣. 24. sic distinguitur.
Qui redemisti David servum tuum.
De gladio maligno eripe me: & erue me de manu filiorum alienorum.

Qui quasi multitudo aquæ terram hanc inundant & obruunt, 17 & de manu & vi hominum qui a te vero Deo alienos animos habent: 18 quorum lingua vane locuta est, jactans frustra victoriam, quam non sunt reportaturi: 19 & quorum dextera, dextera injusta est injuste belligerando nobiscum. 20 O Deus pro hac victoria quam a te exspecto, novum tibi canticum cantabo; 21 & cum sono psalterii decem cordis constantis psallam tibi: 22 qui es is qui salutem das regibus; 23 quique me servum tuum Davidem eruis de gladio pessimo Goliath. 24 Libera me quæso & exime me de manu & potestate hominum a cultu tuo alienatorum: 25 quorum lingua vane locuta est de victoriis suis: 26 & quorum dextera dextera est injusta injuste nobiscum pugnando: 27 quorum filii in sua juventute florent, sicut novellæ plantæ constabilitæ atque robustæ. 28 quorum filiæ pulchræ eleganterque compositæ & circumquaque ornatæ sunt ad similitudinem alicujus templi perornati: 29 quorum cellæ penuariæ plenæ sunt multigeneri annona, quam præ redundantia effundunt ex una cella in aliam: 30 quorum oves permultis fœtibus sunt fœcundæ, multiplicantes partus suos passim per ipsorum vicos & compita exitusque viarum; 31 quorum boves pingues sunt; 32 & in quorum urbibus non est ruina vel ruptura murorum; neque

(1) *Cod. S. Pauli addita copula*, & de manu &c.

(2) *Idem MS. S. Pauli*, qui redemit David servum suum de gladio &c.

(3) *Cod. Orat. B. 6.* alienigenarum,

(4) ℣℣. 30, & 31 *a Vat.* 341, & 342 *uno versu contrahuntur, sicut & illico sequentes* 32, & 33 *altero exhibentur.*

33 neque clamor in plateis eorum.
† 34 Beatum [1] ÷ dixerunt : populum cui hæc sunt:
℣. 35. Psal. XXXII. 12. 35 beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

que illac hostium transitus habetur & excussio; 33 neque luctuosus clamor auditur in plateis urbium & in suburbanis eorum. 34 Vulgo mundani homines dixerunt felicem atque beatum esse ejusmodi populum, cui talia adsunt temporaria bona: 35 at falluntur, nam ille tantum felix est atque beatus populus; cui Deus suus quem colit, est Dominus totius mundi conditor atque gubernator; qui populum suum secretis malis omnibus, cumulata bonorum complexione verissime facit esse in sæcula sempiterna beatum.

ORATIONES.

1 DOce nos Domine spiritalibus armis, noxialibus culpis resistere, ne vanitati mundanæ subjecti, a tui juris dominatione pellamur. Per Dominum.

2 DUX & doctor victoriæ nostræ Deus, concede nobis tales fier, ut valeamus resistere & superare omnes adversarios nostros: & imitte manum tuam de alto ad protegendum nos inter hujus sæculi tempestates, ut magnificemus nomen sanctum tuum, dicentes: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus. Per.

Brev. Mozar. fol. 415. *De S. Clemente PP. & M.* 3 DOmine qui beatissimum Clementem Martyrem tuum de malignorum consilio liberas, eruens illum de aquis multis, & victorem efficiens in passionibus universis, libera nos de manu filiorum alienorum, ut insidiantibus inimicis vita nostra lædenda non pateat; nec illorum proceritas sæva de ruinæ nostræ casibus hilarescat: sed gladio verbi tui accincti, & hic adversa superemus intrepidi; & post ad te mereamur pervenire illæsi & beati. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

PSALMUS CXLIV.

Laudatio ipsi David.

Beda.

Sensus mystices. Quæri potest quare titulus hic singulariter contineat *Laudatio ipsi David*: cum in omnibus psalmis *ipsius David*, hoc est, Domini Christi gloria prædicetur. Sed hic ideo districtior clariorque posita est, quia completis omnibus quibus humana ignorantia fuerat instruenda, nunc ad sola Domini præcipitur vacare præconia: quæ *laudes* propter futuri sæculi sabbatum (ut reor) septenario psalmorum numero sunt comprehensæ: *Beati* enim, ait, *qui habitant in domo tua Domine, in sæculum sæculi laudabunt te*. Et hic autem psalmus Hebræi Alphabeti ordinem per

(1) *Vocem* dixerunt *eo loci sine obelo scribunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

per versuum capita custodit : in quo tamen notandum, quia *Nun* littera in Hebræis voluminibus non habetur; sed a LXX. Interpretibus addita, continet hunc versum : *Fidelis Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in universis operibus suis.*

Laudatio Christi, quæ [1] a Propheta est: tribus narrationibus explicatur. Prima est laudis ejus infinita promissio: *Exaltabo te Deus meus rex.* Secunda dicit laudationem Domini novem modis esse peragendam: *Generatio & generatio* & reliqua. Tertia parte, quæ in secunda [2] de præconio Christi breviter proposuit, paulo latius atque evidentius explanat, in fine commonens ab omni carne Dominum debere laudari: *Miserator & misericors Dominus* & reliqua. Prima ergo divisio continet prædicti Alphabeti litteras tres: secunda, quatuor: tertia, [3] quatuordecim.

Eusebius Cæsariensis. Hymnus cum Theologia [idest, cum doctrina de Deo.].* *Sabbato ad Vesperum.*

Psalmus ad laudandum Deum.

Propheta.

1 EXALTABO TE DEUS MEUS REX: *Aleph.*
2 & benedicam nomini tuo in sæculum,
3 & in sæculum ÷ sæculi :
† 4 per singulos dies benedicam tibi: *Beth.*
5 & laudabo nomen tuum in sæculum,
6 & in sæculum ÷ sæculi :
† 7 Magnus Dominus & laudabilis nimis: *Gimel.*
8 & magnitudinis ejus non est finis.
† 9 Generatio & generatio laudabit opera tua: *Daleth.*
10 & potentiam tuam pronunciabunt.

 † 11 ma-

Divina laudatio inspirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Excelsum te esse prædicabo mi Deus & mi Rex*: 2 *& laudibus benedicam majestati tuæ in sæculum usque*, 3 *& in omnia sæcula*. 4 *in omni die benedicam tibi*: 5 *& majestatem tuam laudabo in sæculum usque*, 6 *& in omnia sæcula*. 7 *Magnus est Dominus, & valde laudandus*: 8 *& impervestigabilis magnitudinis ejus nullus est terminus*. 9 *Omnia sæcula ætatesque hominum laudent opera tua Domine*, 10 *& potentiam tuam annuncient*. 11 *de*

℣. 2. 3. Sic distinguuntur in codice Alexandrino, & apud Apollinarium: in cod. Vaticano unico versu conjunguntur. ℣. 5. 6. Sic distinguuntur in codice Alexandrino, & apud Apollinarium.

* Ex persona canitur populi de captivitate liberati admirantis Dei potentiam, & agentis gratiam beneficiis ejus, qui omnibus in tribulatione positis subvenire soleat. Aliter, *vox Ecclesiæ ad Christum.*

Psalt. Syr. Davidis; laudatio cum Theologia. Vers. XLII.

Psalt. Arab. (4) Vers. XLII.

S. Hieron. Iste Psalmus de voce Prophetica Dei continet laudem, sicut ipse ad eum eloquens, ait.

(1) *MS.* quæ a Propheta proposita est *&c.* (2) *Idem MS.* quæ in secunda præconia Christi *&c.* (3) *Iidem*, tertia XIII. (4) *Blanch.* Vers. XLVII.

He. † 11 magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur :
12 & mirabilia tua narrabunt :
Vau. † 13 & virtutem terribilium tuorum dicent :
14 & magnitudinem tuam narrabunt :
Zain. † 15 memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ eructabunt : [1]
16 & juſtitia tua exſultabunt .
Heth. † 17 Miſerator & miſericors Dominus ,
18 patiens & multum miſericors .
Theth. † 19 ſuavis Dominus univerſis :
20 & miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus .
Jod. † 21 Confiteantur tibi Domine omnia opera tua :
22 & Sancti tui benedicant tibi :
Caph. † 23 gloriam regni tui dicent :
24 & potentiam tuam loquentur ;
Lamed. † 25 ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam ,
26 & gloriam magnificentiæ regni tui .
Mem. † 27 Regnum tuum , regnum omnium ſæculorum :
28 & dominatio tua , in omni generatione & generationem .
(Nun.) † 29 ÷ Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis ⁝
30 ÷ & ſanctus in omnibus operibus ſuis ⁝
Samech. † 31 Allevat Dominus omnes qui corrunt :
32 & [2] erigit omnes eliſos . † 33 Oculi

ↄ. 7. Exod. XXXIV. 6. Num. XIV. 18. Pſal. LXXXV 15. CII. 8. ↄ. 31. Pſal. CXLV. 8.

11 de magnifica gloria & majeſtate ſanctitatis tuæ loquantur ; 12 & admirandas res tuas enarrent : 13 & vim fortitudinemque terribilium judiciorum operumque tuorum crebris ſermonibus commemorent ; 14 & magnitudinem tuam quantum poſſunt , enarrent : 15 multæ benignitatis & ſuavitatis tuæ memoriam ſermonibus ſuis eructent & expromant : 16 & de juſtitia tua læti , ipſam laudent exſultanter . 17 Dominus clemens eſt ac miſericors , 18 & mitis & tardus ad puniendum , multumque miſericors . 19 benignus eſt Dominus erga omnes : 20 & miſerationes ejus ad omnia ſe effundunt opera ipſius . 21 Ideo Domine jure merito debitas tibi laudes profiteantur omnia opera tua : 22 & Sancti tui ſuis tibi laudibus benedicant : 23 quamglorioſum ſit regnum tuum dicant : 24 & de tua omnipotentia loquantur ; 25 ut & ſcire faciant filios Adam potentiam tuam , 26 & magnificam gloriam regni tui . 27 Regnum tuum Domine , regnum eſt æternum , nullis ſæculis coarctatum : 28 & dominium tuum per omnes generationes , & mundi ætates & ſtatus immutabile durat . 29 Fidelis eſt Dominus in ſervandis verbis ſive promiſſionum ſive comminationum ſuarum : 30 & ſanctus & irreprehenſibilis eſt in omnibus operibus ſuis : 31 Dominus ſublevat & ſuffulcit omnes qui in miſerias corruunt ; 32 erigitque cunctos

(1) ŸŸ. 15 & 16 *ſimul in unum conjungit Oxon. Ed.*

(2) *Cod. Orat. B.6.* & eriget · *qui & ſubſequenti proxime Ÿ. recte omittit poſtremam vocem* Domine .

† 33 Oculi omnium in te ſperant Domine: *Ain.*
34 & tu das eſcam illorum in tempore opportuno .
† 35 Aperis ÷ tu ∶ manum tuam, & imples omne animal benedictione . *Phe.*
† 36 Juſtus Dominus in omnibus viis ſuis : *Sade.*
37 & ſanctus in omnibus operibus ſuis .
† 38 Prope eſt Dominus omnibus invocantibus eum , *Caph.*
39 ※ [1] omnibus invocantibus eum ∶ in veritate .
† 40 Voluntatem timentium ſe faciet : *Res.*
41 & deprecationem eorum exaudiet ; & ſalvos faciet eos .
† 42 Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe : *Sin.*
43 & omnes peccatores diſperdet .
† 44 Laudationem Domini loquetur os meum . *Thau.*
45 & benedicat omnis caro nomini ſancto ejus ,
46 in ſæculum [2] & in ſæculum ÷ ſæculi ∶

cunctos labefactatos & jacentes in ærumnis . 33 *Omnium oculi in te ſperantes reſpiciunt Domine ;* 34 *tuque das eis eſcam in ſuo tempore opportuno .* 35 *tu enim aperis manum tuam , & per beneficentiam tuam omne animans reples refectione .* 36 *Juſtus eſt Dominus in omnibus viis , quas tenet in gubernatione totius mundi ;* 37 *& ſanctus & miſericors eſt in omnibus operibus ſuis .* 38 *Prope adeſt Dominus ad auxiliandum omnibus qui invocant eum ,* 39 *omnibus , inquam , qui eum invocant cum veritate & animi ſinceritate , ſic ut vere reſpondeat animus ori .* 40 *Qui efficiet quicquid ſalutariter voluerint qui ipſum timent :* 41 *& deprecationem eorum exaudiet , eoſque ſalvabit .* 42 *Dominus cuſtodit omnes diligentes ipſum ;* 43 *exterminabit autem peccatores .* 44 *Laudem Domini ſemper loquatur os meum :* 45 *omniſque homo benedicat nomini ipſius ſancto* 45 *in ſæculum uſque & omnia ſæcula .*

v. 33. Pſal. CIII. 27. v. 34. Pſ. CXXXV. 25.

ORATIONES.

1 REgnator omnium ſæculorum Domine , qui ſpiritalem cibum omni animæ opportuno miniſtras in tempore , concede nobis te perpetualiter benedicere , tuamque potentiam cum Electis tuis fiducialiter exaltare . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 PRope eſto Domine omnibus invocantibus te in veritate : imple devotionem timentium te ; & deprecationem eorum exaudi , ut ſalvi a te facti diligamus te , & benedicamus nomen ſanctum tuum . Per Dominum .

(1) *Eo aſteriſco caret MS. S. Pauli : ille Orat. B. 6. Antiquarii oſcitantia obelo notat vocem* omnibus . *Ad hæc ẏẏ. inſequentes actutum* 40 *&* 41 *unico coguntur in Oxon. Ed.*

(2) *Vat.* 341 *&* 342.
45 benedicat omnis caro nomini ſancto ejus in ſæculum ,
46 & in ſæculum ſæculi .

Brev. Mozar. fol. 122. 152. 3 PRope esto Domine invocantibus te, ac voluntatem timentium imple: erige quique corruunt; & elisos sustenta: ut qui præcipites in mortem cadimus, sospites te erigente surgamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 232. 4 DOmine Jesu Christe, verus Deus verusque homo, qui non mutaris, sed es sanctus in omnibus operibus tuis, incredulitatem a nobis dubiæ mentis averte, & cor nostrum gratiæ tuæ muneribus reple; ut tu Deus verus credaris & cognoscaris, qui salvator omnium, miraculis & virtutibus approbaris. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 322. *De Sanctis Martyribus* 5 COnfitentes tibi Domine in omnibus operibus tuis, te benedicent in Sanctis: te quæsumus, ut nos Martyrum tuorum N.N. intercessione sanctifices; & perfectione corones. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSALMUS CXLV.

Alleluja. ÷ *Aggæi & Zachariæ* :

Beda.

Memoriam Dominicæ laudis, quam præcedente titulo Latine posuerat; nunc ad cumulum ejusdem laudis, Hebræi *Alleluja* voluit augmentare vocabulo.

Cupiens Propheta laudes Domini ex toto corde cantare, primo ingressu dicit in hominibus minime confidendum, ne aliquid ab eo peteretur tepide, si & alius crederetur posse præstare: *Lauda anima mea Dominum*. Secundo, pronunciat totam spem in omnipotente Domino reponendam: & cum sit iste Dominus, ex factis suis pulcherrime definitur; ut Gentilitas tam frequenti ratione convicta, errores suos fideli devotione relinquat. *Beatus cujus Deus Jacob*.

Sabbato ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. Hymnus cum Theologia [hoc est, cum doctrina de Deo.]

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

Psalmus

* Populus de Babylone salvatus beneficia in se Dei ab initio commemorat. Aliter, *vox Christi ad populum*.

Psalt. Syr. Dictus ab Aggæo & Zacharia prophetis, qui ascenderunt cum captivitate ex Babel, de Mysterio Sacerdotum matutino, & precatio atque laudatio cum Theologia. Vers. XXIII.

Psalt Arab. Vers. XX.

S. Hier. Iste Psalmus ex nomine duorum Prophetarum præscriptus, ex unius voce loquitur, dicens.

Psalmus ad laudandum Deum.

1 LAUDA ANIMA MEA DOMINUM. Propheta.
2 laudabo Dominum in vita mea: ℣. 2. Psal. CIII. 33.
3 psallam Deo meo quamdiu fuero.
† 4 Nolite confidere in principibus[1], in filiis hominum, [2] in quibus non est salus: ℣. 4. Psal. LXI. 11. CXVII. 8. 9.
† 5 exibit spiritus [2] ejus: ℣. 5. 8. Eccl. XII. 7.
6 & revertetur in terram suam:
7 in illa die peribunt — omnes: cogitationes eorum.
† 8 Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus;
9 spes ejus in Domino Deo ipsius:
10 qui fecit cælum & terram, [3] mare & omnia quæ in eis sunt: ℣. 10. Act. XIV. 14. Apoc. XIV. 7.
† 11 qui custodit veritatem in sæculum:
12 facit judicium injuriam patientibus: [4] ℣. 12. Psal. CII. 6.
13 dat escam esurientibus.
† 14 Dominus solvit compeditos:. ℣. 14. Ps. CXVII. 7. CVI. 14.

15 Do-

ALLELU, Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum. Psalmus aptus temporibus Aggæi & Zachariæ Prophetarum in restauratione Jerusalem post captivitatem Babyloniam.

PROPHETA. 1 *Anima mea lauda Dominum.* 2 *equidem Dominum laudabo in vita mea:* 3 *& cantabo in honorem Dei mei quandiu sum.* 4 *Nolite fiduciam certa cum spe collocare in principibus, & in ceteris omnibus filiis Adam,* 4 *in quibus non est facultas atque potestas vos salvandi:* 5 *spiritus enim & anima hominis post breve tempus ab eo egredietur;* 6 *& homo ipse quantum ad suum corpus revertetur & convertetur in terram, de qua ab initio formatus est:* 7 *& in isto die mortis peribunt & abibunt in fumum omnes ipsius cogitationes, consilia atque proposita, quæ habuerat in vita sua.* 8 *Ille autem vere felix atque beatus, cujus adjutor non fuerit homo mortalis, sed immortalis Deus Jacobi;* 9 *& cujus spes fuerit non in homine fragili, sed in Domino Deo suo:* 10 *qui potentia sua cælum terramque creavit, & mare & omnia quæ in eis sunt:* 11 *qui fidelitatem servat in promissis in sempiternum;* 12 *qui facit judicium sustinentibus injuriam atque calumniam, eos vindicans ab oppressoribus:* 13 *& esurientibus dat escam.* 14 *Dominus solvit vinctos compedibus:*

15 *Do-*

(1) in *præpositionem eo loci MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli omittunt.*

(2) *Cod. Orat B. 6.* Spiritus eorum. *Præterea huic versiculo alter insequens proxime jungitur in Vat.* 341, & 342, *atque Oxon. Ed.*

(3) *Contra, facta illic distinctione iidem Vat. MSS. & Oxon. Ed. scribunt.*
10 qui fecit cælum & terram,
11 mare & omnia quæ in eis sunt.

(4) *unico versu complectuntur Vat.* 341. & 342. ℣℣. 12 & 13.

15 Dominus illuminat cæcos :
† 16 Dominus erigit [1] elisos :
17 Dominus diligit justos :
ỳ. 18. 19. Deuter. X. 18. Ps. LXVII. 6. † 18 Dominus custodit advenas :
19 pupillum & viduam suscipiet :
20 & [2] vias Peccatorum disperdet.
ỳ. 21. Exod. XV. 18. 21 Regnabit Dominus in sæcula Deus tuus Sion,
22 in generationem & generationem.

15 Dominus dat lucem cæcis oculis, & sapientiam cæcis cordibus. 16 Dominus erigit collapsos : 17 Dominus diligit justos : 18 Dominus custodit advenas & peregrinos suorum solatio destitutos : 19 ipse pupillum & viduam vi oppressos sub suam excipiet tuitionem : 20 & vias vivendi, consilia & acta peccatorum delebit e terra. 21 In æternum regnabit Dominus Deus ille tuus o Sion, 22 in omnes, inquam, ætates & sæcula regnabit.

ORATIONES.

MSS. 1 GLoriose omnipotens Deus, in quem Beatorum animæ totam spei confidentiam ponunt, concede nobis, ut adjutorio tuo inluminati, valeamus te jugiter mente pura diligere. Per.

2 LAus & jubilatio nostra Deus, absolve nos a vinculis peccatorum : ut qui frequenter delinquentes cecidimus, te miserante pœnitentes erigamur. Per.

Brev. Mozar. fol. 128. 3 DOmine qui erigis elisos, & solvis compeditos atque illuminas cæcos, nos quoque erige cum lapsus inclinant; & solve cum peccata circumligant; atque illumina cum nos ignorantiæ caligo circumdat; ut anima nostra te semper laudet; & vita nostra fideli devotione sit humilis : & quia tui muneris est quod sumus, tibi serviat omne quod vivimus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 132. 4 DOmine qui solvis verbi potentia compeditos, & [per] madidum humi collyrium sacro sputamine circumlitum illuminas cæcos, solve rogamus nostrorum vincula peccaminum, & oppositum nobis disrumpe interitum : elisos alleva; & cæcitatem mentium nostrarum legis tuæ doctrina perlustra : ac sicut in te justum dirigis, & miserando ad veniam suscipis; & pupillum viduamque pius protector intendis; ita nosmet in hac peregrinatione custodias, ut ad æternitatis dulcedinem [post] concessa crimina intromittas. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

(1) *Cod. Orat. B. 6.* allisos. *insuper* ỳỳ *19 & 20 in unicum contrahit Vat. 341.*
(2) *MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* & viam

Alleluja.

Beda.

Verba tituli sui subsequens textus exponit: *Alleluja* siquidem significat, *Laudate Dominum*. Denique quinta Editio, psalmi hujus initium ita posuit: *Laudate Ja*, idest, *Dominum*: quia *Ja* unum ex decem nominibus Dei intelligitur. Quæ Hieronymus ad Marcellam scribens ita commemorat. Primum nomen est *El*, id est, *Fortis*. Deinde *Elohim* & *Elohe*; quod utrumque dicitur *Deus*: unde geminatum frequenter invenitur, ut est *Deus Deus meus quare me dereliquisti*? &, *Deus Deus ad te de luce vigilo*; & his similia. Quartum *Sabaoth*; quod est, *Exercituum*. Quintum *Helion*; quem nos *Excelsum* dicimus. Sextum *Eser ebeje*; quod in Exodo legitur. *QUI EST misit me*. Septimum *Adonai*, quem nos *Dominum* generaliter appellamus. Octavum *Ja*, quod *Deo* tantum applicatur; & in *Allelu-ja* extrema syllaba sonat. Nonum tetagrammaton, quod ineffabile nuncupatur. Decimum [1] *Saddai*; id est, *Robustum* & *sufficientem* ad omnia perpetranda.

Primo modo hortatur Propheta populum devotum, laudare Dominum, qui humiles eregit & superborum colla concidit: *Laudate Dominum*: Secundo, alacriter Domino dicit esse psallendum, qui supplicantibus beneficia profutura concedit; quoniam qui de suis viribus præsumunt, ei placere non possunt: [*Præcinite Domino in confessione*.]

Eusebius Cæsariensis. Hymnus cum Theologia [hoc est, cum doctrina de Deo.] *Sabbato ad Vesperum*.

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

Psalmus hortatorius ad laudandum Deum. Propheta.

1 LAUDATE DOMINUM, QUONIAM BONUS [2] EST PSALMUS: *℣. 1. Psal. XCI. 2.*

2 Deo nostro sit jucunda ⋇ decoraque ∻ laudatio.

† 3 Ædificans Jerusalem Dominus:

4 dispersiones Israelis congregabit. *℣. 4. Deut. XXX. 3.*

† 5 qui

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum, quia bonum & justum est ei psallere*: 2 *sit autem Deo nostro jucunda & pulchra, grata atque accepta omnis nostra laudatio*. 3 *Dominus hic noster reædificaturus est Jerusalem*: 4 *& dispersos*

* Populus liberatus ad laudandum Deum hortatur. Aliter, *vox Ecclesiæ & Apostolorum ad novellum populum*.

Psalt. Syr. Aggæi, & Zachariæ de Zorobabel, & Jesu sacerdote atque Ezra, qui sollicitabant ædificium Jerusalem: nobis autem laudatio cum Theologia. Vers. xxiv.

Psalt. Arab. Vers. xxiv.

S. Hier. Iste Psalmus ut cælestem civitatis laudemus ædificatorem nos admonet, dicens.

(1) *In MS. eo loci pro* Saddai *legimus* Adonai.

(2) *Verbum* est *illic omitit Cod. Orat*, *B.* 6.

† 5 qui ſanat contritos corde :
6 & alligat contritiones eorum .
℣. 7. 8. Iſai. XL. 26. † 7 qui numerat multitudinem ſtellarum :
8 & omnibus eis nomina [1] vocat .
† 9 Magnus Dominus noſter :
10 & magna , virtus ejus :
11 & ſapientiæ ejus non eſt numerus .
† 12 Suſcipiens manſuetos Dominus :
13 humilians ÷ autem : peccatores uſque ad terram .
† 14 Præcinite Domino in confeſſione :
15 pſallite Deo noſtro in cithara :
† 16 qui operit cælum nubibus :
℣. 17. &c. Pſ. CIII. 13. 14. 17 & parat terræ pluviam :
† 18 ÷ [2] qui : producit in montibus fœnum ,
19 ÷ & herbam ſervituti hominum :
℣. 20. Pſal. CIII. 27. 28. CXXXV. 25. CXLIV. 15 † 20 qui dat jumentis eſcam ipſorum ,
℣. 21. Job XXXVIII 41. 21 ÷ & : pullis corvorum invocantibus eum .
22 Non in fortitudine equi voluntatem habebit :
℣. 22. Pſal. XXXII. 16. 17. Prover. XXI. 31. Oſee I. 7. 23 nec in tibiis viri beneplacitum erit ei .

24 bene-

perſos & expulſos inde Iſraelitas iterum eſt congregaturus in unum . 5 ipſe eſt qui ſanat eos qui dolore diſruptum & contuſum habent cor : 6 eorumque confractiones & plagas faſciis devincit & circumligat . 7 ipſe eſt qui totam multitudinem ſtellarum in numerato habet ; 8 eaſque nominatim vocat , illarum naturas & proprietates diſtincte cognoſcens . 9 Magnus eſt Dominus noſter : 10 & magna eſt fortitudo ejus : 11 & eorum quæ ſua ipſe ſapientia intelligit & cognoſcit , nullus eſt finitus numerus . 12 Dominus eſt qui ſublevat manſuetos : 13 & qui elatos peccatores deprimit uſque ad terram . 14 Incboate igitur cantum in confeſſione laudis in honorem Domini : 15 & cum citharæ ſono canite pſalmos in honorem Dei noſtri : 16 qui cælum cooperit nubibus : 17 & ex illis nubibus apparat & præbet terræ pluviam : 18 qui exoriri facit in montibus herbam , 19 & olus ut inſerviat uſui hominum : 20 qui & dat pecoribus eſcam ipſorum , 21 & ipſis etiam pullis corvorum neglectis a patre & matre , & per nidum in omnes ſe partes vertentibus , eo quod non habeant cibos , atque crocitantibus , & ita quodammodo invocantibus Deum ut nutriantur . 22 Cui Deo voluntas & oblectatio non erit in fortitudine equi : 23 neque in robuſtis viri tibiis place-

(1) *Uterque MS. S. Pauli nimirum & Orat. B. 6. ſcribunt* vocans . *Ad hac Oxon. Ed.* ℣℣. *7 & 8 in unum contrabit . Sicut & altero una cum Vat. 341 & 342 inde ſtatim ſequentes 9 & 10.*

(2) *Eo obeli ſigno deſtitutus occurrit locus ille in MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli .*

24 beneplacitum eſt Domino ſuper timentes eum ,
25 ÷ & in eis ⁚ qui ſperant ſuper miſericordia ejus .

placebitur ei . 24 placebitur autem Domino in iis qui ipſum offendere timent , 25 & in omnibus qui ſperant in miſericordia ipſius , exſpectantes miſerationes ejus .

ORATIONES.

1 ÆDificator cæleſtis Jeruſalem Deus , qui multitudinem ſtellarum & concludis numero , & nominatim ſingulas vocas , ſana quæſumus contritos corde , & diſperſos congrega ; atque nos innumerabili ſapientia tua locupleta . Per . MSS.

2 DEus qui ſanas contritos corde , plagæ noſtræ medelam impende : & qui ſtellarum numeras multitudinem , nos ad vitam prædeſtinatis adjunge ; ut beneplacitum tibi ſit in nobis ; & in ſalute nos æterna jubeas exaltari . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 118. 151.

PSALMUS CXLVII.

Alleluja.

Beda.

Ad conſuetum quidem *Alleluja* revertimur ; ſed hoc nullatenus repetere faſtidimus : cujus verbi tantus honor eſt , ut cum ſit in Hebræa lingua reconditum , nullo tamen conſtat alieno ſermone translatum : ſed quicquid eſt deditum Divinitati , dignitatem hujus nominis pia devotione veneratur .

Primo capite Propheta Jeruſalem , id eſt , ſupernam alloquitur civitatem; ut ſecura jam reddita in civibus ſuis , Dominum jugi debeat exſultatione laudare : *Lauda Jeruſalem Dominum* . Secundo , myſticis allocutionibus latius enumerat quanta populo ſuo pius miſerator indulſerit : *Qui emittit eloquium ſuum* . Pſalmi iſti laudationis David ita diſpoſiti ſunt ; ut prius [1] de præceptis divini præconii ; poſt de mundi perverſitate fugienda loquantur : tertio, de congregatione Eccleſiæ diceretur : quarto , qui nunc finitus eſt , collectæ Jeruſalem præcipit laudes Domini celebrare : quæ de mundi iſtius diverſis periculis liberata , in æterna requie noſcitur eſſe conſtituta . Quapropter choro illi ſanctiſſimo & de mundi partibus aggregato , trina ſubnectit exſultatione gaudendum, ut in opere ſanctiſſimo , Trinitatis gratia ubique fulgeret . Senſus myſticus.

(1) *MSS.* ut prius de præcepti divini præconiis.

Sabato ad Vesperum. *Eusebius Cæsariensis*. Hymnus cum Theologia, [hoc est, cum doctrina de Deo.]

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

Psalmus hortatorius ad laudandum Deum.

Propheta. 1 LAUDA JERUSALEM DOMINUM;
2 lauda Deum tuum Sion:
† 3 quoniam confortavit seras portarum tuarum;
4 benedixit filiis tuis in te:
† 5 qui posuit fines tuos pacem:
6 ÷ &: adipe frumenti satiat te:
† 7 qui emittit eloquium suum terræ;
8 velociter currit sermo ejus:
† 9 qui dat nivem sicut lanam;
10 nebulam sicut cinerem spargit;
† 11 mittit crystallum suam sicut buccellas.
12 ante faciem frigoris ejus quis sustinebit?
† 13 emittet verbum suum, & liquefaciet ea:
14 flabit spiritus ejus, & fluent aquæ.
† 15 qui annunciat verbum suum Jacob;
16 justitias & judicia sua, Israel. † 17 non

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Collauda Dominum o Jerusalem;* 2 *lauda Deum tuum o Sion;* 3 *quia ipse roboravit vectes portarum in mœnibus tuis ne hostis possit irrumpere:* 4 *& civibus tuis qui intra te sunt, benedixit:* 5 *qui ditionis tuæ terminos effecit pacatos:* 6 *& medulla & flore optimi tritici te saturat:* 7 *qui emittit jussum suum in terram;* 8 *& statim usque ad celeritatem currit & adimpletur jussum ejus:* 9 *qui ex uno aquæ elemento modo dat nivem quasi lanæ flocculos decidentem:* 10 *modo nebulam & pruinam spargit quasi diffusum cinerem;* 11 *& modo projicit glaciem suam induratam quasi frusta panis.* 12 *porro autem ad præsentiam frigoris illius glaciei quis diu posset subsistere?* 13 *ipse tamen Deus rursum dabit jussum suum; & liquefaciet ea, nivem, pruinas & omnia congelata:* 14 *nam ejusdem Dei ventus calidus spirabit; & fluent aquæ quæ prius concretæ erant & congelatæ.* 15 *qui speciatim annunciat verbum legis suæ Jacobo:* 16 *& justitiæ præcepta & jura sua eidem Israeli annunciat.*

* A speciali gratiarum actione pro reditu ad generalem Dei laudem convertitur. Aliter, *Christi vox ad Ecclesiam.*

Psalt. Syr. Aggæi & Zachariæ cum urgerent complementum Templi Hierosolymitani, & laus cum Theologia. Vers. XVIII.

Psalt. Arab. Vers. XVIII.

✝ 17 non fecit taliter omni nationi:
18 & judicia sua non manifestavit [1] ÷ eis :
Alleluja.

nunciat. 17 *nec enim egit ad hunc modum cum ulla alia gente:* 18 *neque jura sua divina Gentibus aliis voce vel scriptura declaravit unquam.* ALLELU laudate, JA Deum.

ORATIONES.

1 COnforta Domine portas Ecclesiæ tuæ, & pone terminos ejus pacem, eique adipem spiritalis tritici dignanter adtribue. Per. MSS.

2 DOmine qui posuisti Jerusalem terminum pacis, credenti populo pacis tuæ tribue plenitudinem: ipsa nos immortalitate regat; ipsa in æterna vita possideat: satiaturus itaque nos Domine ex adipe frumenti, tribue, ut cum hoc quod nunc cernimus in ænigmate, in omni te perfruamur perspicua veritate. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 152.

3 ORamus te Domine ut nostra duritia mollescat, & nostra peccata purgentur; ut efficiamur quasi ignis; ut & frigus diaboli quodcunque est in cordibus nostris, expellatur; & caleamus Spiritu sancto: est quippe & malus calor: *Omnes adulterantes, quasi clibanus corda eorum:* sed ille calor calore Spiritus sancti expellitur. Cui sit gloria in sæcula sæculorum. *Amen.* Comment. hujus Psal. to. 7. S. Hieronymi. Osee VII. 4. 6. sec. LXX.

PSALMUS CXLVIII.

Alleluja.

Beda.

Propheta per paucarum commemorationem, omnes creaturas ad Domini laudes hortatur, rationales & intellectuales, per se; intellectu autem vel sensu carentes, per illas utique quæ opera Domini sapientissima consideratione collaudant. Prima parte cælestia hortatur ad laudes: *Laudate Dominum de cælis.* Secunda, allegoricis allusionibus terrena commonet, ut Dominum devota mente [2] concelebrent; unam caussam probabilem utrisque subjungens, quia dignum est ut creatura suum laudet Auctorem: *Laudate Dominum de terra.*

Eusebius Cæsariensis. Hymnus cum Theologia, [hoc est, cum doctrina de Deo.] *Quotidie ad Matutinū.*
S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians. *

* Omnis mundi creatura ad laudandum Deum convocatur. Aliter, *vox Apostolorum ad populum.*

Psalt. Syr. Aggæi, & Zachariæ sermo de Deo, ut quemadmodum superi, sic laudent inferi Dominum, gloriosum Dominum Sabaoth Alsadai. Vers. xxxI.

Psalt. Arab. Vers. xxIx.

(1) *Nec obelus ille habetur in Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

(2) *MS. ibi*, concrepent *pro* concelebrent.

LAUDES.

Propheta. 1 LAUDATE DOMINUM DE CÆLIS:
2 laudate eum in excelsis:
℣. 3. 4. Psal. CII. 20. 21. † 3 laudate eum omnes Angeli ejus;
4 laudate eum omnes virtutes ejus;
† 5 laudate eum sol & luna;
6 laudate eum omnes stellæ ÷ & : lumen;
℣. 7. 8. Genes. I. 7. Daniel. III. 59. 60. † 7 laudate eum cæli cælorum,
8 & aquæ [1] omnes quæ super cælos sunt.
9 laudent nomen Domini:
℣. 10. Genes. I. 26. Psal. XXXII. 9. Judit. XVI. 17. † 10 quia ÷ ipse dixit, & facta sunt:
11 ipse mandavit, & creata sunt:
℣. 12. Psal. CXVIII. 89. Ierem. XXXI. 35. 36. † 12 statuit ea [2] in æternum,
13 & in sæculum ÷ sæculi:
14 præceptum posuit, & non præteribit.
† 15 Laudate Dominum de terra;
16 dracones, & omnes abyssi;
† 17 ignis, grando, nix, glacies, [3] spiritus procellarum,
18 quæ

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *E cælo laudate Dominum o cælites:* 2 *laudate eum o superi qui estis in excelsis:* 3 *laudate eum omnes Angeli ejus:* 4 *laudate eum omnes exercitus cælestium spirituum ejus:* 5 *tacitis vocibus prædicate nostris oculis ac mentibus laudem ejus sol & luna:* 6 *prædicate nobis laudem ejus stellæ omnes luminosæ, & quodvis aliud in fulgoribus ac meteoris lumen:* 7 *prædicate nobis laudem ejus o cæli supremi, qui cælos inferiores ambitu vestro concluditis:* 8 *& aquæ omnes quæ supra orbes estis cæli stellati.* 9 *hæc omnia prædicent nobis divinum numen majestatemque Domini:* 10 *nam ipse jussit; & solo ipsius jussu facta sunt omnia:* 11 *& ipse mandavit; & sola ipsius voluntate sine labore externoque adminiculo creata sunt universa.* 12 *qui & ea constituit ut in æternum permaneant,* 13 *& in omnia sæcula:* 14 *& de ipsorum omnium natura motu ac statu præceptum dedit: quod & numquam præteribit, sed semper implebitur.* 15 *Non cælestia modo, verum etiam terrestria e terra prædicate nobis laudem Domini:* 16 *& ex aquis vos dracones marini, & maria omnia altissima ac profundissima;* 17 *ignis fulgurum fulminumque, & grando,*

(1) *Vocem* omnes *ibi recte omittunt Codd. Orat B. 6., & S. Pauli. Cum* ℣℣. 8 & 9 *unico constringuntur in Vat.* 341 & 342.

(2) *Codd. S. Pauli, & Orat. B.6.* statuit ea in sæculum. *Deinde Vat.* 341 & 342 *cum Oxon. Ed.* ℣℣. 12 & 13 *simul in unum repræsentant.*

(3) *Uterque laudatus Vat.*
17 ignis, grando, nix, glacies,
18 spiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus.

18 quæ faciunt verbum ejus ;
† 19 montes & omnes colles ,
20 ligna fructifera & omnes cedri ;
† 21 bestiæ & universa pecora ,
22 serpentes & volucres pennatæ .
† 23 Reges terræ & omnes populi ,
24 principes & omnes judices terræ ,
† 25 juvenes & virgines ,[1]
26 senes cum junioribus ,
27 laudent nomen Domini ,
28 quia exaltatum est nomen ejus solius .
† 29 Confessio ejus super cælum & terram :
30 &[2] exaltavit cornu populi sui .
† 31 Hymnus omnibus Sanctis ejus ,
32 filiis Israel , populo appropinquanti sibi .
Alleluja .

grando , & nix & glacies , & ventus quoque procellosus , 18 quæ facitis jussum eius ; 19 montes & omnes colles , 20 arbores fructiferæ , & universæ cedri ; 21 feræ & universa jumenta , 22 animantia quæ serpitis , ac pennigeræ aves quæ volitatis . 23 Reges terræ & omnes populi , 24 principes & universi judices terræ , 25 iuvenes cœlibes ac virgines , 26 senes pariter & adolescentiores ac pueri ; 27 hi omnes quantum possunt gloriose laudent divinum numen majestatemque Domini , 28 quia ipsius solius nomen super omnia creata est elevatum , & cuncta superat . 29 Sit & confessio laudum ejus in cælo & terra , in cælicolis atque terrigenis , 30 ob eam etiam causam quod & ipse exaltaverit robur & vires populi sui . 31 Itaque perpetuus merito hymnus & laus Dei semper adsit omnibus servis ejus pie sancteque viventibus , 32 ac filiis Israelis , toti nempe populo , qui religioso cultu adhæret ipsi Deo . ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate , JA Deum .

ORATIONES.

1 EXcelsarum * ædium supereminens & excelsa potestas Deus , concede famulis tuis , ut sicut cuncta quæ cernimus , te jubente creata sunt ; ita * quæ præcipis , te custode serventur . Per .

2 LAudant te Domine omnes Angeli tui , dum a te se creatos agnoscunt ; &[3] cunctam creaturam cælestem atque terrenam te opifice subsistere ac disponi non ambigunt . Dona ergo mentibus nostris , in omnibus operibus tuis tibi gloriam dare ; & te solem justitiæ , perpetuo nobis

*al. sedium. *al. præcepisti custodire , te adjuvante a nobis serventur . Brev. Mozar. fol. 223. 335. *ad Vesperū* .

(1) *℣℣. 25 & 26 unico comprehendunt Vat. 341 & 342 , ut & altero sequentes deinde 27 & 28 contrahit Vat. 342.*

(2) *Cod. S. Pauli* , & exaltabit .

(3) *B. fol.* 345 & cuncta creatura cælestis atque terrena te opificem subsistere ac dispositione non ambigunt &c.

nobis fulgore clarefcere lumen ; quatenus nocturnas tenebras tua femper valeamus inluminatione vitare . ℞. *Amen* . Per mifericordiam tuam Deus nofter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in fæcula fæculorum . ℞. *Amen* .

fol. 231. 3 TE in excelfis Domine laudent omnes Angeli ac Virtutes : tibi de terra det laudem omne quod a te auctore fumit originem : & qui fupernorum conlaudaris officiis ; terreftrium femper delecteris obfequiis ℞. *Amen* . Per mifericordiam tuam Deus nofter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pfal. to. 7. S. Hieronymi. 4 CHriftus Dominus nos dignetur tradere in regnum Deo Patri ; & conformes efficere claritati corporis fui ; ut jam non ei locali & tranfitorio cantu , fed perpetuo & immobili cæleftis ftationis hymno , jugi modulatione canamus . Quia ipfi eft cum æterno Patre & Spiritu fancto honor & gloria in fæcula fæculorum . *Amen* .

PSALMUS CXLIX.

Alleluja.

Beda.

Senfus myfticus. Hoc nomen in ufu habere omnimodis commonemur : quando & Novo Veterique Teftamento decenter aptatur : Veteri , ubi * Ægypti miracula & maris Rubri beneficia defcribuntur . Novo , in præfenti pfalmo , quo *canticum novum Domino cantare* jubemur .

* *Pfal.CIV.*

Prima pofitione Propheta canticum novum Chrifto Domino diverfis modis dicit effe cantandum ; qui de toto orbe terrarum univerfalem Jerufalem fua pietate conftruxit : *Cantate Domino canticum novum* & reliqua . Secunda , gaudia Sanctorum virtutefque defcribens , vindictam peccantium , gloriam dicit effe juftorum : *Exfultabunt Sancti in gloria* .

In præcedente pfalmo ad præconia [1] Domini omnes hortatus eft creaturas ; hic autem diftinctius propriufque fignificavit , Ifrael novum canticum debere cantare , & de proprio Domino lætum fieri ; qui eum fecit de Gentium multitudine congregari . Commemoratur & poteftas , quæ Sanctis eft in illa judicatione tribuenda , ut virtus Domini in eorum gloria poffit agnofci .

Quotidie ad Matutinum.

Eufebius Cæfarienfis . Hymnus cum prophetia , [*al.* cum Theologia .]
S. Athanafius . Pfalmus hortatorius cum cantico . *

LAU-

* Reverfi de Babylone gratias agere jubentur , quia obfiftentes fibi finitimas Gentes Deo adjuvante devicerint . Aliter , *vox Chrifti ad fideles de futuro , & de refurrectione* .

Pfalt. Syr. De Templo novo : & Pfalmus ifte Anonymus eft , laudatio cum Theologia . Verf. XVIII.

Pfalt. Arab. Verf. VIII.

(1) *Vox* Domini *in MS. omittitur* .

LAUDES.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM. Propheta.
2 Laus ejus in ecclesia Sanctorum; ℣. 1. Psal. XXXII. 3. XCV. 1. XCVII. 1.
† 3 lætetur Israel in eo qui fecit eum;
4 ÷ & ; filii Sion exsultent in Rege suo;
† 5 laudent nomen ejus in choro;
6 in tympano & psalterio psallant ei:
† 7 quia beneplacitum est Domino in populo suo;
8 ÷ & ; exaltabit mansuetos in salutem.
† 9 Exsultabunt Sancti in gloria:
10 lætabuntur in cubilibus suis.
† 11 exaltationes Dei in gutture eorum,
12 & gladii ancipites in manibus eorum,
† 13 ad faciendam vindictam in nationibus,
14 increpationes in populis;
† 15 ad alligandos reges eorum in compedibus,
16 & nobiles eorum in manicis ferreis; ℣. 16. Isai. XLV. 14.
† 17 ut faciant in eis judicium conscriptum.
18 Gloria ÷ hæc ; est omnibus Sanctis ejus.

Alleluja.

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Novum in honorem Domini cantate canticum.* 2 *Sit eius perpetua laus in congregatione pie sancteque viventium:* 3 *lætetur Israeliticus populus in Deo factore suo;* 4 *& filii & cives Sionis exsultent de Domino rege suo;* 5 *laudentque eum in cœtu canentium ad tibiam;* 6 *tympano & cithara cantent ei:* 7 *quia complacet sibi Dominus in populo suo; eique bene vult beneficentia sua;* 8 *& quia exaltabit ac glorificabit mansuetos & humiles in æterna salute.* 9 *Tunc exsultanter gloriabuntur Sancti in gloria æterna:* 10 *& exsultabunt lætitia in quietis mansionibus suis:* 11 *hymni & laudes, quibus excelsum esse Deum prædicatur, erunt in gutture ipsorum;* 12 *& gladii ex utraque parte acuti erunt in manibus ipsorum,* 13 *ut faciant vindictam in gentibus Dei inimicis,* 14 *& castigationes meritas in populis illi rebellibus;* 15 *ut alligent compedibus reges illorum,* 16 *& nobiles & inclitos eorum ferreis vinculis manuum aevinciant;* 17 *ut nimirum tamquam assessores Judicis supremi faciant in illis judicium a Deo præscriptum & scriptum in divinis scripturis: quando scilicet Dominus veniet cum Sanctis millibus suis, ut faciat judicium adversus omnes, & redarguat omnes impios de factis omnibus quæ impie patrarunt, deque omnibus duris quæ locuti sunt adversus eum impii peccatores.* 18 *Hæc plane gloria atque decor est omnium Sanctorum Dei.* ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

ORA-

(1) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, exultationes.

ORATIONES.

1 AUctor totius bonitatis Deus, qui omnem mansuetudinem te humiliter confitentem exaltas, præsta ut sicut Sanctos exsultare facis in gloria, ita præsentem Ecclesiam custodire digneris ab hujus sæculi delectationibus impollutam. Per.

Brev. Mozarab. fol. 54. 67. 70.

2 TIbi Domine in Ecclesia Sanctorum cantamus, tibique gratiam præconamus: tribue nobis laudes tuas promere, in quo coæternum nos credimus præmium obtinere. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 64. *Ad Matutinum.*

3 DEcantet tibi Ecclesia tua Domine novum canticum in choro fideliter, teque crebra meditatione in tympanis concinat confidenter. Tu itaque clemens tribue, ut sic tibi beneplaceat in populis, quemadmodum gloriose jocundaris in Angelis: & quomodo te in matutinis diversitas redemptorum concelebrat, sic tibi in lumine placitum famulatum sui officii repræsentet. Da igitur populo tuo omnipotens Deus tibi affatim complacere, laudemque tuam plena sanctitate proferre: sicque nos facias hujus diei momenta transcurrere, ne gressus ad te properantium adversarius suus valeat in compede præpedire; ut quos mercatus es sanguine, salvastique per crucem, & sublevasti per fidem, resuscites in virtute, & ad cælum provehas inenarrabili majestate; quique te nunc mœsto lumine suspectant e terris, & gemebundis cordibus prosequuntur ab imis, dextera tua adtrahantur in supernis: & gloriæ amicti stolis, te in hymno novo glorificent perenni jocunditate cum Sanctis. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*]

fol. 107. *De Sanctis.*

4 LAus tua Domine in Ecclesiis Sanctorum personet; & fidelium pectora in te semper exsultent: merito Sanctorum lætentur in gaudio fideles populi: quique vero laudem in tuo honore depromimus, cum Sanctis tuis omnibus promissa gaudia impetremus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 335. *De S. Sebastiano M.*

5 EXsultationes tuæ Domine in faucibus famuli tui Sebastiani martyris, dum in te gloriatur, in te quoque lætatur; ut qui pro Domino mirificus exstitit triumphator, pro servis exsistat magnificus intercessor. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

fol. 335. *Item de S. Sebastiano.*

6 CHaritas inclyta, spes certa, fides integra, Domine Deus noster præsta, ut dum tibi novum canticum decantamus, veteris malitiæ a fermento purgemur; ut dum in tua laude gloriamur, peccatorum nostrorum onere non premamur; atque ita suffragantibus sanctis tuis Sebastiano & ejus comitibus martyribus, potentiam tuam pio concinamus affectu; ut clementiæ tuæ assiduum mereamur adipisci præsidium. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.*

PSAL-

※ *Alleluja* :

Beda.

Admonetur civitas Dei, ut de mundi ambitu congregata, Domino laudes & ore decantet & animo. Psalmus iste levatus ad illam concordem Sanctorum omnium unitatem, divisionem habere non debuit, quia finem totius operis perduxit ad virtutem inseparabilis Trinitatis. Intentio vero ejus ipsa est, ut Dominus de Sanctorum congregatione laudetur: *Laudate Dominum in Sanctis ejus*.

Eusebius Cæsariensis. Generalis adhortatio ad hymnum. [*al.* Adhortatio ad generalem hymnum. *al.* Adhortatio ad hymnum cum Theologia.]

S. Athanasius. Psalmus laudem denuncians, [*item*,] gloriationis in Domino.] * *Quotidie ad Matutinū.*

LAUDES.

1 LAUDATE DOMINUM IN SANCTIS EJUS; Propheta.
2 laudate eum in firmamento virtutis ejus;
† 3 laudate eum in virtutibus ejus:
4 laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus.
† 5 Laudate eum in sono tubæ:
6 laudate eum in psalterio & cithara;
† 7 laudate eum in tympano & choro:
8 laudate eum in cordis & organo:

 † 9 lau-

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum vos cælites qui estis in istis locis sanctis ipsius. 2 laudate eum o superi, qui estis in firmamento cæli stellati, in quo relucet potentia ejusdem Dei. 3 laudate eum ob potentias & fortissima facta ipsius: 4 laudate eum pro viribus vestris prout decet multitudinem illam & immensitatem magnitudinis ejus. 5 Laudate eum & vos terrigenæ clangore tubæ corneæ: 6 laudate eum sono nabli & citharæ; 7 laudate eum sono tympani & chori [tibiæ vel fistulæ] : 8 laudate eum pulsatione fidium & organi: 9 lau-*

* Hortatur Propheta tam posteros quam præsentes, ut psallendi insistant officiis. Aliter, *Christi vox post sæculum devictum in regno suo lætantis. Amen.*

Psalt. Syr. Anonymus. Hortatio ad laudem generalem eorum, quæ per spiritum scripta sunt, atque signata. Vers. xi.

S. Hier. Iste Psalmus tertii quinquagenarii continet Sacramentum; id est, quod primus per Baptismum & Pœnitentiam ad innocentiæ nos regenerat bonum. Secundus, post judicium fructum innocentiæ comprehendit. Tertius, expleta divinæ Civitatis ædificatione, & consummata omnium sanctorum spe ad æternam gratulationem laudationemque nos exhortatur.

† 9 laudate eum in cymbalis ÷ bene ⁝ sonantibus :
10 laudate eum in cymbalis jubilationis .
11 Omnis spiritus laudet Dominum.
Alleluja .

9 laudate eum cymbalis bene sonantibus . 10 *laudate eum cymbalis resonantibus ac jubilantibus* . 11 *Omnis denique spiratio ac respiratio , & quidquid spirat & respirat laudet Dominum* . ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum ; omnis entitatis & essentiæ fontem .

ORATIONES.

1. HArmoniæ nostræ suavissimum melos, Deus, qui nostri pectoris modulamina * nunc flatibus, nunc fletibus præcipis exerceri, præsta ut dum illa spiritali affectu concinimus, perpetualibus choris inferri, te cum Sanctis omnibus conlaudemus. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. *Amen*.

* *al.* nunc flatibus, nunc fidibus *al.* nunc fidelibus præceptis jubes exerceri. Brev. Mozar. fol. 107.

2 DEus qui ineffabilibus Angelorum studiis celebrandus, humanis etiam cultibus delectaris: non quod nostri in aliquo indigeas, sed ut locum in nobis exercendæ bonitatis invenias; qui usum tuæ laudis fructum vis esse laudationis; exaudi preces nostras, & præsta ut sit tuba tua, fidei nostræ clara confessio; sint cymbala tua, labia nostra, & consona interioris atque exterioris officia; sint citharæ tuæ, animæ nostræ: ac misericordiæ tuæ laudem largata modulatione permulceant. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 66.

3 QUantam tibi Domine creatura tua offerat laudem? numquid humanis laudibus aliquid proficis, aut eges quidpiam, ut terrenorum laudibus delecteris? qui tam laudabilis laudabiliter conlaudaris in Sanctis, tantisque acclamaris præconiis * legis? Sed ideo partem laudis delectaris accipere, quia plenam laudationem etiam * laudatoribus nostris conferre. Da ergo Domine dignum in nobis quod digne conlauderis a nobis: te Potentatus cælestis militiæ indesinenter conlaudet, & magnitudinem tuam confessionis magnitudo concelebret: te in tubis præconia jubilent Prophetarum; [&] psalmorum cantica, citharæque depromat dulcedo: te in tympanis personet perfectio sanctitatis; teque virginum vasa sacra circumdent in thronis: te omnium corda crebra meditatione permulceant; & in * specialibus organis dulci fragore perstridant: ut cuncta creatura tua in cymbalis labiorum fide tinniens, jugi motu clamitet: teque omnis spiritus debita laudatione persultet: & in te omnis creatura redempta, beatitudine perfecta tripudiet. [℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

* *for.* ab eis.

* *for.* laudationibus nostris confers.

* *for.* spiritualibus.

ORA-

BENEDICTIO.

[CHriſtus Dominus] nobis præſtare dignetur, ut in hoc ſæculo factores legis effecti, in hujus vitæ agone probati, & fideles inventi; ſpiritualibus ditati fructibus, his mereamur adjungi concinentibus. Ipſi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu ſancto, & in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Comment. hujus Pſalm. t. 7. S. Hieronymi.

*EXPLICIUNT PSALMI DAVID. Habent Verſus * quinque millia.*
DEO GRATIAS. AMEN.

* Ita Cod. Vat. 4126. alii codic. eumdem numerum habent hac nota $\bar{V}$.

Pſalt. Syr. Completi ſunt Pſalmi centum quinquaginta, libri vero quinque, gradus quindecim, laudes ſexaginta: Verſus autem quatuor millia octingenti triginta duo. Sunt nonnulli, qui addiderunt duodecim alios: nos haud egemus illis, & Deo laus in perpetuum.

Pſalt. Arab. Finis quinque Librorum, quorum primus terminatur (Pſalmo) quadrageſimo: ſecundus terminatur ſeptuageſimo: tertius terminatur octuageſimo: quartus terminatur centeſimoquinto: quintus ultimo..... Abſoluti ſunt Pſalmi glorioſiſſimo Deo juvante, recteque diſponente.

Cod. Oratorii B. VI. *Hic Psalmus proprie scriptus David, & extra numerum: cum pugnavit cum Goliath. Hic Psalmus in Hebræis codicibus non habetur; sed ne a LXX. quidem Interpretibus [1] additus est: & idcirco repudiandus.*

Codd. Orat. B. VI., & Vatic. 84.

PUsillus eram inter fratres meos;
& adolescentior in domo patris mei:
pascebam oves patris mei.
† Manus meæ fecerunt organum:
& digiti mei aptaverunt psalterium.
† Et quis adnunciavit Domino meo?
Ipse, Dominus ipse omnium * [2] exaudivit.
† Ipse misit Angelum suum; [3]
& tulit me de ovibus patris mei:
& unxit me * in misericordia unctionis suæ.
† Fratres mei boni & magni: [4]
& non fuit beneplacitum in eis Domino.
† Exivi obviam alienigenæ:
& maledixit me in simulacris suis.
† Ego autem evaginato ab eo ipsius gladio, [5]
amputavi caput ejus, & abstuli opprobrium a filiis Israel.

* Codex Vat. exauditor.

* Codex Vat. unctione misericordiæ suæ.

Ex Psalmis III. L. & LVI. conjunctis in principio Matutini ritu veteri secundum regulam S. Isidori Episcopi Hispalensis.

ADHORTATIO.

Brev. Mozarab. fol. 19.

VErbum ante sæcula ineffabiliter Patris ore prolatum, & in fine temporum hominem pro nobis ex Virgine ortum, humili prece poscamus; ut invocationem nostram de monte sancto suo placatus exaudiat; ejusque benedictio pectora credentium repleat: at sicut incerta secretorum sapientiæ manifestans, ad se agnoscendum corda excitat nostra; ita Catholicam plebem alarum suarum protectione defendat; eisque cum Judex venerit, existat placabilis; pro quibus redimendis in carne apparuit humilis. ℟. *Amen*. Per misericordiam ipsius Dei nostri, qui est benedictus & vivit & omnia regit in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli*, editus est.
(2) *Et Cod. S. Pauli habet*, exauditor.
(3) *Vat. 342 unico* ℣. *scribit*:
Ipse misit Angelum suum, & tulit me de ovibus patris mei.
(4 *Vat. 341. uno* ℣.
Fratres mei boni & magni: & non fuit beneplacitum in eis Domino.
(5) *Rursus Vat. 342 postremos illos duos versus unico concludit. Contra Grabei editio facta distinctione*:
amputavi caput ejus,
& abstuli opprobrium a filiis Israel.
(6 *Hoc Psalmo* CLI. *finito Cod. Orat. habet*. Expliciunt Psalmi DD. N. H. N. DO. Gratias. Amen.

ORATIONES.

1 CLementissime Domine, qui es animarum perpetua salus, & valida debilium virtus, libera nos de viris sanguinum, & a telis hostium defende clypeo tuo: mitte nobis de cælis invictum auxilium; & conculcantes nos redige in opprobrium: quatenus ad officium matutinum liberi consurgamus; & vota nostra tuo sancto nomini fideliter impendamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. fol. 1.

2 OMnipotens Domine, cui in cælestibus rite offertur summa ab Angelis gloria, tribue ut in te sit gloriatio nostra; perveniatque ad te humilis confessio populorum: & de quibus te, peccando offendimus, ad fructum indulgentiæ te propitio redeamus; ut miserando errata ignoscas; & ad promerendum te inclita virtute subvenias. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 66. 153.

3 DIscute a nobis Unigenite ingeniti Patris somnum corporis, & clemens placatus nostris parce piaculis: ut in te redemptorum copia piis frequentetur vigiliis, tuisque habeatur digna obtutibus sacris: & quod [1] nunc ferit ignobilis carnis fragilitas, divinitatis tuæ dono surgat in gloria. Tu igitur Domine cunctis in te confitentibus juvamen largum impende; & ad supernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 38. 254.

4 DOmine Deus, apud quem confitentes medelam salutis inveniunt, dele piaculorum vulnera de cordibus hominum, & ostende super nos clementiæ tuæ clarissimum vultum; tuumque clamoribus supplicum inclina sanctum auditum: effunde mentibus nostris tuæ gratiæ donum; & concede postulantibus remedium quæsitum: ac qui ad impendendum debitum nostræ servitutis consurgimus; effunde benedictionis & salutis abundantiam super populum tuum: ac dele misericors scelus contractum; & fac nos esse liberos a reatu facinorum: audi gemitus pœnitentium; largire indulgentiæ fructum, & clamoribus pulsantium fidelium concede singulis suffragium postulatum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 63. 128. 202.

5 DOmine Deus, cui ad impendendum debitum nostræ servitutis consurgimus, effunde benedictionis & salutis abundantiam super populum tuum: dele misericors scelus contractum, & fac nos esse liberos a reatu facinorum: audi gemitus pœnitentium, & largire indulgentiæ fructum: & clamoribus pulsatus fidelium concede singulis remedium postulatum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 98.

6 SUsceptor noster Domine exalta caput nostrum in gloria, & locupleta nos in tua misericordia: lava intima cordis nostri ab injustitia; & a peccati inquinamentis purifica: mitte de cælo, & erue nos a conculcantis opprobrio: ut alacres ad hoc tuum recurramus altarium, & matutinum fol. 69. 177.

(1) *B. fol.* 254, & quod nunc inserere nititur nobis ignobilis &c.

tinum sacrificium tibi offeramus in templo. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 72. 372. 7 AD te Domine clamorem nostræ vocis emittimus, tibique ut nos de monte sancto tuo exaudias supplicamus: & quia tu nosti subjectionis nostræ * infirmam virtutem, nos dextera tua corrobora: dele mala nocentia, & ad sequendum te corda excita nostra: nam quia salvari per se non confidit humana fragilitas, eripiat animas nostras emissa de cælo misericordia tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *al.* infirma, virtute nos dexteræ tuæ.

fol. 80. 8 DIscute a nobis Unigenite ingeniti Patris somnum corporis, & clemens placatus nostris parce piaculis, ut modo redemptorum copia piis frequenter vigiliis, tuisque digna habeatur obtutibus sacris: & quod nunc serit ignobilis carnis fragilitas, divinitatis tuæ dono surgat in gloria: tu igitur Domine cunctis in te confidentibus juvamen largius impende, & ad supernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 2. 105. 9 DOmine Jesu Christe, qui credentes in te redimendo suscipis, & exaltando glorificas, plebem tuam [1] ab injustitia & a peccatorum vinculo libera; veritatis & sapientiæ tuæ munere corda eorum locupleta, mentesque sanctifica: ut sicut in cælo cum Sanctis regnat gloria; sic & in nobis maneat salus & benedictio tua. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c..

fol. 155. 10 MUlti dicunt animæ nostræ in te Domine non esse salutem: quos tua Deus fortitudine contere; tuaque virtute hostium millia ad nihilum redige: atque nos ab injustitiæ sordibus lava, & a peccatorum nostrorum facinore munda: ut paratum sit cor nostrum tuæ resurrectionis canere psalmum, & inlæsum persolvere votum ad officium matutinum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

CAN-

(1) *B. fol.* 2. ab injustitiæ & peccatorum vinculis libera &c.

CANTICA

* QUÆ PSALLIT

ECCLESIA ROMANA

* Regula S. Benedicti cap. 13.

SECUNDUM UTRAMQUE EDITIONEM

ET VETEREM EX LXX. INTERPRETIBUS,

ET VULGATAM EX B. HIERONYMO PRESBYTERO.

CANTICUM MOYSI In Exodo.

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus.

Multa quidem Cantica fieri legimus in Scripturis divinis; horum tamen omnium primum istud est Canticum, quod Ægyptiis & Pharaone submerso, populus Dei post victoriam cecinit. Moris quippe Sanctorum est, ubi adversarius vincitur, tamquam qui sciant non sua virtute, sed Dei gratia victoriam partam; hymnum Deo gratulationis offerre. Accipiunt tamen hymnum cantantes, etiam tympana in manibus: sicut de Maria sorore Moysi & Aaron refertur. Et tu ergo si mare Rubrum transieris; si Ægyptios submergi videris, & extingui Pharaonem, atque in abyssi profundum præcipitari, potes hymnum cantare Deo, potes vocem gratulationis emittere & dicere: *Cantemus Domino: gloriose enim honorificatus est; equum & ascensorem projecit in mare*. Melius autem & dignius hæc dicis, si habueris tympanum in manu tua, idest, si carnem tuam crucifixeris cum vitiis & concupiscentiis; & si mortificaveris membra tua quæ sunt super terram.

CANTICUM MOYSI In Exodo.

Cornelius Jansenius Episcopus Gandavensis.

Educto per medium maris Rubri Israelitico populo, Ægyptiisque in eodem mari submersis, editum a se hoc præsens carmen Moyses *cum* filiis Israel; *ac seorsim* Maria prophetissa *cum* mulieribus, *Domino cecinerunt, ut scribitur Exodi 15. cap. In quo primum quidem Moyses præmissa ad canendum Deo adhortatione, & exsultatione in Deo; decantat admirabilem illam populi Israelitici liberationem; & ex adverso persequentium Ægyptiorum interitum. Deinde vero, tunc adhuc futuram, in terram promissionis introductionem partim orat, partim prophetat: idque nunc per verba futuri temporis, nunc per verba præteriti temporis: sic de futuris adhuc loquens Prophetico more, quasi jam præterita forent. Cum autem & eductio Israelis de Ægypto per mare Rubrum, figura fuerit, teste Paulo, liberationis nostræ de potestate diaboli per sanguinem ac baptisma Christi; & introductio ejusdem populi in terram promissam, typus fuerit ejus quem exspectamus, in regionem cælestem introitus: oportet secundùm allegoricum sensum, Canticum hoc accipere ut vocem Ecclesiæ Christianæ; sic de liberatione obtenta per sanguinem Christi, & extensionem manuum ejus in cruce, gloriantis in Deo; ut & promissam cælestis regni hæreditatem assequi confidenter tum sibi promittat, tum oret: sunt enim & in hoc Cantico quæ perfecte & vere non nisi Ecclesiæ Christianæ conveniunt; ut quæ dicuntur de* habitaculo Dei firmissimo *&* monte hæreditatis ejus.

Feria V. ad Matutinũ.

Propheta. Ex Psalterio Romano.

CANTEMUS DOMINO, GLORIOSE ENIM HONORIFICATUS EST:
equũ & ascensorẽ projecit in mare.
† *Adjutor & protector,*
factus est mihi in salutem.
Hic

Propheta.

[a] CANTEMUS [b] DOMINO, GLORIOSE ENIM [c] MAGNIFICATUS EST:
equum & ascensorẽ dejecit in mare.
† Fortitudo mea & laus mea Dominus:
& fa-

Emanuel Sa.

[a] *CANTEMUS, sic etiam Chald. & LXX. at Hebr.* Cantabo. [b] *DOMINO, id est ad Domini laudem.* [c] *MAGNIFICATUS EST, id est magnum se ostendit. Hebr.* Magnificando magnificatus est, *seu*, gloriose glorificatus est.

† *Hic Deus meus, & honorificabo eum.*
Deus patris mei, & exaltabo eum.
† *Dominus conterens bella:*
Dominus nomen est ei.
† *Currus Pharaonis, & exercitum ejus projecit in mare.*
† *electos ascensores ternos stantes, demersit in Rubrum mare.*
† *pelagus cooperuit eos:*
devenerunt in profundum tamquam lapis.
† *Dextera tua Domine glorificata est in virtute:*
dextera manus tua Domine confregit inimicos:
† *& per multitudinem majestatis tuæ contrivisti adversarios.*
† *Misisti iram tuam; & comedit eos tamquam stipulam:*
& per spiritum iracundiæ tuæ divisa est aqua.
† *gelaverunt tamquam murus aquæ:*
gelaverunt fluctus in medio maris.
† *Dixit inimicus:* Persequens comprehendam;
partibor spolia; replebo animam meam:
interficiam gladio meo:
dominabitur manus mea.
† *Misisti spiritum tuum; & cooperuit eos mare:*
merserunt tamquam plumbum in aquam validissimam.
† *Quis similis tibi in diis Domine?*
quis

& factus est mihi in salutem.
† Iste Deus meus, & glorificabo eum:
Deus patris mei, & exaltabo eum.
† Dominus quasi vir pugnator:
[a] Omnipotens, nomen ejus.
Currus Pharaonis & exercitum ejus projecit in mare.
† electi principes ejus submersi sunt in mari Rubro:
abyssi operuerunt eos:
descenderunt in profundum quasi lapis.
† Dextera tua Domine [b] magnificata est in fortitudine:
dextera tua Domine percussit inimicum.
& in multitudine gloriæ tuæ [c] deposuisti adversarios tuos.
† Misisti iram tuam, quæ devoravit eos sicut stipulam:
& in [d] spiritu furoris tui [e] congregatæ sunt aquæ.
† [f] stetit unda fluens:
congregatæ sunt abyssi in medio mari.
† Dixit inimicus: *Persequar & comprehendam:*
dividam spolia; [g] implebitur anima mea.
† *evaginabo gladium meum:*
interficiet eos manus mea.
† Flavit [h] spiritus tuus; & operuit eos mare:
submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.

 † Quis

[a] *OMNIPOTENS, Hebr.* Jehova, *quod* Dominus *solet verti, cum potius significet illum* Qui est. *LXX* Dominus. [b] *MAGNIFICATA EST IN FORTITUDINE, id est, ex fortiter actis ostensa magna.* [c] *DEPOSUISTI. Alii* Diruisti. *Chal.* Confregisti. [d] *SPIRITU FURORIS, id est furore, vel vento a furore, id est ira vehementi emisso.* [e] *CONGREGATÆ, scilicet contra Ægyptios.* [f] *STETIT, &c. Hebr.* Steterunt aquæ, sicut acervus. [g] *IMPLEBITUR, scilicet voluptate, quasi dicat, capiam ex eorum nece voluptatem.* [h] *SPIRITUS TUUS, id est ventus a te missus.*

quis similis tibi, gloriosus in sanctis, mirabilis in majestatibus, faciens prodigia?
† *Extendisti dexteram tuam, & devoravit eos terra.*
Gubernasti justitia tua populum tuum hunc quem liberasti.
† *exhortatus es in virtute tua, & in refectione sancta tua.*
† *Audierunt gentes & iratæ sunt: dolores comprehenderunt inhabitantes Philisthiim.*
† *tunc festinaverunt duces Edom & principes Moabitarum:*
apprehendit eos timor.
† *tabuerunt omnes inhabitantes Chanaan.*
Decidat super eos timor & tremor magnitudinis brachii tui.
† *fiant tamquam lapis donec transeat populus tuus Domine:*
usque dum pertranseat populus tuus hic, quem acquisisti.
† *Induc & planta eos in montem hæreditatis tuæ,*
in præparato habitaculo tuo, quod præparasti Domine,
† *sanctimonium tuum Domine, quod præparaverunt manus tuæ Domine,*
qui regnas in æternum & in sæculum & adhuc.
† *Quia introivit equitatus Pharaonis cum quadrigis & ascensoribus in mare;*
& in-

† Quis similis tui [a] in fortibus Domine?
quis similis tui, magnificus in sanctitate,
terribilis [b] atque laudabilis, faciens mirabilia?
† Extendisti manum tuam:
& devoravit eos [c] terra.
Dux fuisti in misericordia tua
populo quem redemisti:
† & [d] portasti eum in fortitudine tua
ad [e] habitaculum sanctum tuum.
† [f] Ascenderunt populi & [g] irati sunt:
dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim.
† tunc conturbati sunt principes Edóm:
robustos Moab obtinuit tremor:
obriguerunt omnes habitatores Chanaan.
† Irruat super eos formido & pavor,
in magnitudine brachii tui.
fiant immobiles quasi lapis,
donec pertranseat populus tuus Domine;
donec pertranseat populus tuus iste
quem possedisti.
† Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ,
firmissimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine,
† sanctuarium tuum Domine, quod [h] firmaverunt manus tuæ.
Dominus regnabit [i] in æternum & ultra.
† In-

[a] *IN FORTIBUS, LXX, & alii*, in diis. [b] *ATQUE LAUDABILIS, Hebr.* laudibus. [c] *TERRA, scilicet demersi in profundum. Augustinus tamen in Exodum quæstione* 54. Terram, *idest aquam interpretatur: dividitur enim (inquit) mundus in cælum & terram: sic & Deus dicitur cælum & terram fecisse.* [d] *PORTASTI, pro, portabis, id est, deduces.* [e] *HABITACULUM, scilicet tabernaculum, vel templum.* [f] *ASCENDERUNT, &c. Præterita pro Futuris, quasi dicat tentabunt resistere. Hebr.* Audierunt, *pro audient.* [g] *IRATI, id est indignati.* [h] *FIRMAVERUNT, pro, firmabunt, Chald. & LXX.* Paraverunt. [i] *IN ÆTERNUM ET ULTRA, id est per totum sæculum præsens & per futurum. Hebr.* In sæculum & in æternum.

& induxit super eos Dominus aquas maris.

† *filii autem Israel ambulaverunt per siccum per medium mare.*

* Cod. vetustiss. Vatican. olim Reginæ Sueciæ.

* Sumpsit autem Maria Prophetis, soror Aaron tympanum in manu sua: & exierunt postea omnes mulieres cum tympanis & choris. Præcedebat autem eas Maria dicens.

Cantemus Domino, gloriose enim honorificatus est:

equum & ascensorem projecit in mare.

† Ingressus est enim [a] eques Pharao cum curribus & equitibus ejus in mare:

& reduxit super eos Dominus aquas maris.

† filii autem Israel ambulaverunt per siccum in medio ejus.

Sumpsit ergo Maria Prophetissa soror Aaron tympanum in manu sua; egressæque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis & choris. Quibus præcinebat dicens:

Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est:

equum & ascensorem ejus dejecit [b] in mare.

[a] *EQUES, legendum* equus, *id est equitatus, seu* equi. [b] *IN MARE, intellige cantasse etiam reliqua Cantici.*

ORATIONES.

1 DEus qui primis temporibus impleta miracula novi Testamenti luce reserasti, quod mare Rubrum, forma sacri Fontis exsisteret; & liberata plebs ab Ægyptia servitute, Christiani populi sacramenta præferret; da ut omnes Gentes, Israelis privilegium merito Fidei consecutæ, Spiritus tui participatione regenerentur. Per Dominum &c. in unitate ejusdem Spiritus sancti &c. Sacramentarium Gelasianum.

2 DEus cujus antiqua miracula etiam nostris sæculis coruscare sentimus, dum quod uni populo a persecutione Ægyptia liberando, dexteræ tuæ potentia contulisti; id in salutem Gentium per aquam regenerationis operaris; præsta, ut & in Abrahæ filios & in Israeliticam dignitatem, totius Mundi transeat plenitudo. Per Dominum. Sacr. Gelasianũ.

3 DEus cujus antiqua miracula in præsenti quoque sæculo coruscare sentimus, præsta quæsumus ut sicut priorem populum ab Ægyptiis liberasti, hoc ad salutem Gentium per aquas Baptismatis opereris. Per. Sacram. Gregorianum.

4 DEus qui populum tuum ex Ægypto tenebrarum, diris operibus aggravatum, Moyse famulo tuo duce liberare dignatus es; nos quoque famulos tuos de hujus sæculi caligine liberatos, promissam Patribus Requiem introire permittas. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat una cum sancto Spiritu in sæcula sæculorum. Amen. Brev. Ambrosianum die Dominico.

5 INeffabile robur Trinitas Deus, qui sperantes in te ab hostibus tutare solitus es, concede propitius, ut qui semel in sacro Baptismate crimina nostra cum Pharaone demersimus, ad ea ulterius non revertamur; sed te in præparato habitaculo Ecclesiæ tuæ jugiter glorificemus. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum. Amen. MSS.

6 ADjutor & protector noster Domine, tuam quæsumus ad salvandos nos
Breviar. Mozarab. fol. 225. oppone potentiam: tu es enim Deus noster, qui honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito: quique dum conteris bella, nomen quod tibi solum est, in virtutibus pandis, vel in mirabilibus innotescis; projice currus Pharaonis & exercitum ejus in mari; ut qui terga sequuntur nostra, ipso impetu quo nos persequuntur, mergantur: nos quoque ne cum eis immergas [in] profundum aut pelagum patefactum. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 226. 7 REpelle a nobis Domine mortiferam perniciem impii Pharaonis, ut comminuto jugo servitutis Ægyptiæ, serviamus tibi in gaudio libertatis æternæ. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 228. 8 LÆtatur ecce, Domine, Jerusalem fidelis in victoria Crucis & potentia Salvatoris; fac ergo ut & diligentes eam, in ejus pace consistant; & recedentes ab ea, ad ejus amplexum quandoque perveniant; ut abluti luctu, de resurrectionis æternæ gaudiis recreati, in ejus pace mereamur sine fine consititui. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 231. 9 GLorificetur dextera tua Domine, quæ inimicos animæ nostræ vitæque confringat; & per multitudinem majestatis tuæ adhuc conterat, & * terrenos constructores cogitationum malarum sermonumque * demergat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 234. 10 MEmorare Domine quemadmodum liberasti patres nostros, dum persequerentur illos inimici; exaltasti dexteram tuam in adversarios eorum: tu enim es Deus noster, qui & honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito; da ergo nobis, ut nos qui per hujus sæculi pelagum ambulamus, nullis undarum mundialium tunsionibus frangamur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* *leg.* ternos statores * *adde*, & operum. *Vide Origenem hom. 6. in Exodum.*

fol. 214. 11 CAntabimus tibi Domine, & cum omni laude cantabimus, quia equum & ascensorem projecisti in mare: ita diabolum cum exercitibus suis suffoces eadem virtute. Quis similis tibi in diis Domine? quis similis tibi? gloriosus in sanctis, mirabilis in majestatibus, faciens prodigia cunctis gentibus & populis prædicanda. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam &c.

* CANTICUM DEUTERONOMII.

* Ita Godicib. Vat. 82. & 84.

Legitur in Deuteronomio, quod *Moyses, postquam conscripsit verba Legis in volumine atque complevit, locutus sit, audiente universo cœtu Israel, verba carminis huius; & ad finem usque compleverit*. Unde conjici datur Carmen istud, quod in testimonium filiis Israel Moyses decantavit, non simpli-

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus.

* CANTICUM MOYSI AD FILIOS ISRAEL.

Deuteronom. XXII. * Ita Codicib. Vat. 98. & 5729.

Morti proximus Moyses, prævidens ex Dei revelatione futuram post mortem suam, Israelis a vero Deo defectionem; & mala ob eam a Deo illis inferenda; ex ejusdem præcepto Canticum, quod habetur Deuteronomii 32 conscripsit; & docuit filios Israel ut esset illis futuris temporibus in testimonium propriæ iniqui-

Cornelius Jansenius Episcopus Gandavensis.

ſimplicem tantummodo hiſtoriam ſonare, ſed ſpirituali intelligentia pleniſſimum eſſe; partim enim ſecundum hiſtoriam, Iſraelitarum pro beneficiis opulentiſſime ſibi a Domino conlatis, exprobrat perfidiam; partim per allegoriam, de myſteriis cæleſtibus ſanctam Dei inſtruit Eccleſiam; partim autem ad honeſtatem morum unumquemque fidelium provocat per tropologiam. Unde ſobrium lectorem decet, ut in Hiſtoria, ſervet Scripturæ veritatem; in Allegoria vero, conſideret myſteriorum cæleſtium rationem; & in Tropologia, bonarum diſciplinarum edificat utilitatem: quatenus tripartita hac diſtinctione edoctus, ad illam cæleſtem theoriam, hoc eſt, ad inſpectionem ſecretarum rerum, & ad contemplationis divinæ provehatur ſublimitatem. Nec non & illud diligenter inſpiciendum eſt, quod dicitur *loqui Moyſes verba carminis, & ad finem uſque compleſſe*: ſi forte hoc admoneat, ut qui ore Deum laudare ſtudet, operibus non contradicat: * *non eſt enim pulchra laudatio in ore peccatoris*. Ideo ipſe Dominus in Evangelio ait: *Qui ſolverit unum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum*. Principium autem hujus Carminis tale eſt.

* Eccl. XV. 9.
* Matth. V. 19.

iniquitatis, & juſtitiæ divinæ. In hoc itaque primum cælis & terra in teſtes advocatis, ac Dei perfectione commendata, ſtatim ad increpationem perverſæ generationis convertitur, in memoriam illi revocans ſingularia & varia Dei beneficia illi exhibita: poſt quæ tamen deliciis diſſoluti filii Iſrael, derelicto Deo ſuo, ad alienos falſoſque Deos defecerunt. Propter quod Deo eis irato, ſuaque protectione ipſos deſtituente, variis malis traditos eſſe canit; promittens tamen etiam ſubſequuturam Dei erga ipſos miſericordiam; & de hoſtibus eorum ſumendam vindictam; ubi calamitatibus ſuis admoniti, ad Deum converſi fuerint. Canuntur autem hic pleraque per præteritum, quæ eo tempore quo Canticum hoc ſcribebatur, adhuc futura erant: nam cum Dominus Canticum iſtud vellet Iſraelitis eſſe pro teſtimonio, quod illis reſponderet, poſtquam propter peccata inveniſſent eos mala multa & afflictiones, neceſſe erat ea quæ futura erant, quaſi jam peracta eſſent deſcribere. Apte autem divus Paulus ex hoc Cantico ad Romanos decimo capite citat: Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem, in gentem inſipientem; in iram vos mittam: *pro quo hic legimus*: Ego provocabo eos *&c. Quamquam enim iſtud in Judæis frequenter & ante Chriſti adventum adimpletum ſit, cum propter idololatriæ crimen coacti ſunt ſervire & ſubeſſe diverſis Gentibus: maxime tamen in eis tunc impletum eſt, quando propter incredulitatem eorum, Gentes apud Deum prælatæ ſunt; cujus ipſi prius ſoli reputabantur populus. In ejuſdem quoque Epiſtolæ capite 15. illud ex hoc Cantico ſecundum tranſlationem Septuaginta citat*: Lætamini Gentes cum plebe ejus: *pro quo nos legimus*: Laudate Gentes populum ejus, *nimirum quod in verbis illis Cantici, quibus in fine promittitur ad litteram liberatio populi Dei a violentia hoſtium ſuorum, intelligeret in myſtico ſenſu promitti liberationem futuram per Chriſtum, Gentibus cum Iſraelitico populo communem.*

Sabbato ad Matutinum.

Sabbato ad Matutinum.

ATTEN-

Ex Psalterio Romano edit. ann. 1513. & 1663.

Propheta.

ATTENDE CÆLUM, ET LOQUAR:
audiat terra verba ex ore meo:
† *exspectetur sicut pluvia eloquium meum:*
& descendant sicut ros verba mea;
† *sicut imber super gramen;*
& sicut nix super fœnum:
quia nomen Dominj invocabo.
† *Date magnitudinem Deo nostro.*
Deus, vera opera ejus:
& omnes viæ ejus, judicia.
† *Deus fidelis; & non est iniquitas in eo:*
justus & sanctus Dominus.
† *Peccaverunt non ei filii maculati.*
Natio prava & perversa, hæc Domino retribuisti?
† *sic plebs fatua, & non sapiens?*
nonne hic ipse tuus pater, possedit te,
fecit te, & creavit te?
† *In mente habete dies sæculi:*
intelligite annos nationis nationum.
† *interroga patrem tuum, & annunciabit tibi:*
seniores tuos, & dicent tibi.
† *Cum divideret Excelsus gentes,*
quemadmodum dispersit filios Adæ:
† *statuit terminos gentium,*
secundum numerum Angelorum Dei.
† *Et*

Propheta.

[a] AUDITE [b] CÆLI QUÆ LOQUOR:
audiat [c] terra verba oris mei:
† concrescat [d] ut pluvia doctrina mea:
fluat ut [e] ros eloquium meum;
† quasi imber super herbam;
& quasi stillæ super gramina:
quia nomen Domini invocabo.
† Date [f] magnificentiam Deo nostro.
Dei perfecta sunt opera;
& omnes viæ ejus [g] judicia.
† Deus [h] fidelis & absque ulla iniquitate,
justus & rectus.
Peccaverunt ei & [i] non filii ejus [k] in sordibus,
† generatio prava atque perversa.
Hæccine reddis Domino popule stulte & insipiens?
† numquid non ipse est pater tuus;
qui [l] possedit te;
& [m] fecit & [n] creavit te?
† Memento dierum antiquorum:
cogita generationes singulas.
† interroga patrem tuum, & annunciabit tibi:
majores tuos, & [o] dicent tibi.
† Quando dividebat Altissimus gentes;
quando [p] separabat filios [q] Adam:
† constituit terminos [r] populorum,
juxta

Emmanuel Sà.

[a] *AUDITE, scilicet ut testes sitis,* [b] *CÆLI, id est cæli incolæ.* [c] *TERRA, id est homines.* [d] *UT PLUVIA, id est more pluviæ, quasi dicat, corda auditorum irriget, & fœcundet. Hebr.* Stillabit, ut pluvia. LXX Exspectetur ut pluvia. *Chald.* Suavis fit ut pluvia. [e] *ROS, scilicet, qui terram fœcundare solet.* [f] *MAGNIFICENTIAM, id est gloriam.* [g] *JUDICIA, id est justæ.* [h] *FIDELIS, id est, verax in promissis.* [i] *NON FILII scilicet non se gerentes ut filios decebat.* [k] *IN SORDIBUS, scilicet se contaminantes. LXX.* vituperabiles. *Chald.* servierunt idolis. [l] *POSSEDIT, scilicet ut peculium.* [m] *FECIT, scilicet corpus.* [n] *CREAVIT, scilicet animam.* [o] *DICENT, scilicet Dei opera & beneficia.* [p] *SEPARABAT, scilicet in varias regiones.* [q] *ADAM, id est hominis. Chald.* hominum. [r] *POPULORUM, scilicet habitantium terram promissionis.*

† *Et facta est pars Domini populus ejus Jacob :*
funiculus hæreditatis ejus , Israel .
† *Sufficientem eum sibi , fecit in eremo, in siti caloris ,*
ubi non erat aqua .
† *circumduxit eum , & erudivit eum:*
& custodivit eum sicut pupillam oculi :
† *sicut aquila tegit nidum suum ;*
& super pullos suos confidet ;
† *expandit alas suas , & accepit eos ;*
& suscepit eos super scapulas suas .
† *Dominus solus ducebat eos :*
& non erat cum eis Deus alienus .
† *Adduxit eos in fortitudinem terræ :*
cibavit eos nascentiis agrorum .
† *Suxerunt mel de petra ;*
& oleum de firma petra ,
† *butyrum bovum , & lac ovium ,*
cum adipe agnorum & arietum ,
filiorum taurorum & hircorum ,
cum adipe renum tritici , & sanguine uvæ .
† *Bibit vinum & manducavit Jacob , & satiatus est :*
& recalcitravit dilectus .
† *Pinguis factus est & incrassavit & dilatatus est :*
& dereliquit Deum qui fecit eum ,
& recessit a Deo salutari suo .
DEUS. † *EXACERBAVERUNT ME in alienis :*
in

[a] juxta numerum [b] filiorum Israel .
† Pars autem Domini , populus ejus :
Jacob [c] funiculus hæreditatis ejus .
† Invenit eum in terra deserta ,
in loco horroris & vastæ solitudinis.
† circumduxit eum , & docuit :
& custodivit quasi pupillam oculi sui :
† sicut aquila provocans ad volandum pullos suos ,
& super eos volitans ;
† expandit alas suas , & assumpsit [d] eum ;
atque portavit [e] in humeris suis .
† Dominus [f] solus dux ejus fuit :
& non erat cum eo deus alienus .
† Constituit eum super [g] excelsam terram ,
ut comederet fructus agrorum ;
† ut sugeret mel de [h] petra ,
oleumque de saxo durissimo ,
† butyrum de armento , & lac de ovibus ,
cum adipe agnorum , & arietum [i] filiorum Basan ,
† & hircos cum medulla tritici ;
& sanguinem uvæ biberet meracissimum .
† Incrassatus est [k] dilectus , & recalcitravit :
incrassatus , impinguatus, dilatatus,
† dereliquit Deum factorem suum ;
& recessit a Deo [l] salutari suo .
† [a] Pro-

[a] *JUXTA NUMERUM &c. quasi dicat , quantum sufficeret Hebræis , tantum illis dedit habitandum .* [b] *FILIORUM ISRAEL , LXX.* Angelorum Dei . [c] *FUNICULUS , idest portio , funibus enim dividebatur hæreditas .* [d] *EUM . pro , eos , scilicet pullos , de aquila enim loquitur .* [e] *IN HUMERIS . Hebr.* super alas . *Chald.* in fortitudine pennarum . [f] *SOLUS DUX EJUS FUIT . Cald.* collocabit eos seorsum in sæculo illo , quod ipse renovaturus est . [g] *EXCELSAM , idest montosam , seu excellentem fertilitate soli & amœnitate . Chald.* fortem . [h] *PETRA , idest saxosis locis , quasi dicat , etiam rupes abundant melle & oleo .* [i] *FILIORUM BASAN , id est pinguium , ut quos alit Basan regio fertilissima .* [k] *DILECTUS , forte ,* directus, *nam Hebr.* rectus . *Chald.* Israel . [l] *SALUTARI . LXX.* salvatore . *Chal.* redemptore .

in abominationibus suis concitaverunt me.

Propheta. † *SACRIFICAVERUNT DÆMONIIS & non Deo,*
diis quos non noverunt:
novi recentesque venerunt;
quos nesciebant patres eorum.

† *Deum qui te genuit dereliquisti:*
& oblitus es Deum alentem te.

† *Vidit Dominus, & zelatus est:*
& exacerbatus est propter iram filiorum suorum & filiarum:

† *& dixit:* Avertam faciem meam ab eis:
& ostendam quid erit eis in novissimo:

† quia generatio prava & perversa,
filii, in quibus non est fides in ipsis.

† Ipsi in zelo compulerunt me, & non in Deo:
in iram concitaverunt me in idolis suis:

† & ego in zelo expellam eos, & non in gente:
in gente insipiente irritabo eos.

† Quia ignis exarsit ab ira mea:
& ardebit usque ad inferos deorsum.

† comedet terram & nascentias agrorum:
& concremabit fundamenta montium.

† Con-

† [a] Provocaverunt eum in diis alienis:
& in [b] abominationibus ad iracundiam concitaverunt.

† Immolaverunt dæmoniis & non [c] Deo,
diis quos ignorabant:

† novi recentesque [d] venerunt;
quos non coluerunt patres eorum.

† Deum qui te genuit [e] dereliquisti:
& oblitus es Domini creatoris tui.

† Vidit Dominus; & ad iracundiam concitatus est:
quia provocaverunt eum filii sui & filiæ:

† & ait: *Abscondam [f] faciem meam ab eis:*
& considerabo [g] novissima eorum:

† *generatio enim perversa est,*
& infideles filii.

† *Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus;*
& irritaverunt in vanitatibus suis:

† *& ego [h] provocabo eos in eo qui non est populus:*
& in gente stulta irritabo illos.

† *Ignis [i] succensus est in furore meo:*
& ardebit usque ad [k] inferni [l] novissima:

† *devorabitque terram cum germine suo:*
& montium fundamenta comburet.

† *Congregabo super eos mala;*

&

[a] *PROVOCAVERUNT, scilicet ad indignationem.* [b] *ABOMINATIONIBUS, id est idolis.* [c] *DEO, scilicet vero, quasi dicat, ii qui non sunt veri Dii.* [d] *VENERUNT, idest exorti sunt vel reperti ad colendum.* [e] *DERELIQUISTI, sic etiam LXX. at Hebr.* oblitus es. [f] *FACIEM, Chald.* majestatem. [g] *NOVISSIMA quasi dicat, quid eis tandem sim facturus. Chald.* notum est coram me, quid erit in novissimis eorum. [h] *PROVOCABO &c. quasi dicat, faciam ut Gentium felicitate conspecta, invideant vel indignentur.* [i] *SUCCENSUS EST, pro succendetur.* [k] *INFERNI. Hyperbole, quasi dicat, omnia consumet.* [l] *NOVISSIMA, id est inferiora. Hebr. & Chald.* Usque ad infernum inferiorem, *ut plane hic videatur significari inferni ignis, quo damnati cruciantur.*

† Congeram in ipsis mala :
& sagittas meas consummabo in eis.
† tabescentes fame, & esca erunt avium,
& extensio dorsi insanabilis.
† dentes bestiarum immittam in eos,
cum furore trahentium super terram.
† a foris sine filiis privabit eos gladius:
& in promptuariis timor :
† juvenis cum virgine,
lactens cum stabilito sene.
† Dixi, Dispergam eos :
privabo autem ex hominibus memoriam eorum.
† Nisi propter iram inimicorum,
ne longo tempore sint super terram:
† ne consentiant adversarii ejus;
& dicant; *Manus nostra excelsa*,
& non Deus fecit hæc omnia.
Propheta. † *QUIA GENS PERDITA CONSILIO EST*:
& non est in eis disciplina.
† *Non sapuerunt intelligere hæc*:
percipient in futuro tempore.
† *Quomodo persequetur unus mille*;
& duo transmovebunt dena millia?
† *nisi quia Dominus subdidit eos*;
& Deus tradidit illos?
† *Quia non est Deus noster sicut dii illorum*:
inimici autem nostri, insensati.
† *Ex vinea enim Sodomorum, vitis eorum*:
& pro-

& [a] *sagittas meas* [b] *complebo in eis*.
† *consumentur fame* :
& devorabunt eos aves [c] *morsu amarissimo*.
† *dentes bestiarum immittam in eos*,
[d] *cum furore trahentium super terram atque serpentium*.
† *foris* [e] *vastabit eos gladius*, *&* [f] *intus pavor*,
juvenem simul ac virginem lactentem cum homine sene.
† *Dixi*, [g] *Ubi nam sunt?*
cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.
† *Sed propter iram inimicorum distuli*:
ne forte superbirent hostes eorum;
† *& dicerent* : Manus nostra excelsa,
& non Dominus fecit hæc omnia.
† GENS ABSQUE CONSILIO EST & sine prudentia. Propheta.
Utinam saperent & intelligerent,
ac novissima providerent.
† Quomodo persequatur unus [h] mille;
& duo fugent [i] decem millia?
† nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos;
& Dominus conclusit illos?
† Non enim est Deus noster ut dii eorum :
& inimici nostri sunt [k] judices.
† De vinea Sodomorum, vinea eorum,
& de [l] suburbanis Gomorrhæ.
† uva eorum, uva [m] fellis;
& bo-

[a] *SAGITTAS*, *Chald.* plagas. [b] *COMPLEBO*, *idest consumam*, *quasi dicat*, *omnes in eos mittam*. [c] *MORSU AMARISSIMO*. *LXX* morsu immedicabili. *Chald.* vexatione spirituum malignorum. [d] *CUM FURORE TRAHENTIUM*. *Hebr.* cum veneno serpentium terræ, *seu* in terra. [e] *VASTABIT*. *Hebr. Chald. & LXX* filiis orbabit. [f] *INTUS*, *id est intra domum*. [g] *UBI NAM SUNT*. *Hebr.* exterminabo eos. *Chald.* consummabo eos, *id est perdam*. *LXX* dispergam eos. [h] *MILLE*, *id est multos*. [i] *DECEM MILLIA*, *id est multo plures*. [k] *JUDICES*, *quasi dicat*, *satis advertunt Deum nostrum esse potentiorem suis diis*. [l] *SUBURBANIS*, *scilicet agris*. [m] *FELLIS*. *Hebr.* veneni, *sic infra proxime*.

& propago eorum ex Gomorrha.
† *uva eorum, uva fellis:*
& botrus amaritudinis ipsis.
† *furor draconum, vinum eorum,*
& furor aspidum insanabilis.
DEUS. † *NONNE HÆC OMNIA congregata sunt apud me;*
& signata in thesauris meis?
† *In die ultionis reddam illis,*
in tempore quo lapsus fuerit pes eorum:
† *quia prope est dies perditionis eorum:*
& hæc sunt parata vobis.
Propheta. † *QUIA JUDICABIT DOMINUS populum suum:*
& in servis suis consolabitur.
† *Vidit enim eos fatigatos & defectos,*
in abductione & dissolutos;
† *& dixit:* Nunc ubii sunt dii illorũ, in quibus confidebant in ipsis?
† Quorum adipem sacrificiorum edebatis:
& bibebatis vinum libationis eorum:
† exsurgant nunc & adjuvent vos;
& fiant vobis protectores.
† Videte videte: quoniam ego sum Deus:
& non est alius præter me.
† Ego occidam, & vivere faciam:
percutiam, & ego sanabo:
& non est qui eripiat de manibus meis.

† Quia

& botri amarissimi.
† fel draconum vinum eorum,
& venenum aspidum insanabile.
† NONNE HÆC [a] CONDITA SUNT apud me; DEUS.
& signata in [b] thesauris meis?
† Mea est ultio: & ego retribuam in tempore;
ut labatur pes eorum.
† Juxta est dies perditionis:
& adesse festinant [c] tempora.
† [d] JUDICABIT DOMINUS populum suum: Propheta.
& in servis suis [e] miserebitur.
† Videbit quod infirmata sit [f] manus;
& [g] clausi quoque defecerunt;
residuique consumpti sunt:
† & dicet: *Ubi sunt dii [h] eorum;*
in quibus habebant fiduciam?
† *De quorũ victimis comedebant adipes;*
& bibebant vinum libaminum:
† *surgant, & opitulentur vobis;*
& in necessitate vos protegant.
† *Videte quod ego sim [i] solus;*
& non sit alius Deus præter me.
† *Ego occidam, & ego vivere faciam:*
percutiam, & ego sanabo.
& non est qui de manu mea possit eruere.
† [k] *Levabo ad cælum manum meam;*
& dicam: Vivo ego in æternum.
† *Si acuero ut fulgur gladium meum;*
& [l] arripuerit judicium manus mea:

† *reddam*

[a] *CONDITA, id est reposita, quasi dicat, parata illis mala.* [b] *THESAURIS, id est occultis dispositionibus: Aug. contra Advers. Legis.* [c] *TEMPORA, id est perditionis eorum.* [d] *JUDICABIT, id est puniet, scilicet impios.* [e] *MISEREBITUR. LXX* consolabitur. *Chald.* servorum suorum ultionem ulciscetur, *quasi dicat, cum ad judicandum steterit, tum ulciscetur suorum hostes.* [f] *MANUS, id est potentia, scilicet hostium vel impiorum.* [g] *CLAUSI, id est arcium vel urbium custodes, aut qui se in tuta loca incluserant.* [h] *EORUM, scilicet hostium, vel impiorum Judæorum.* [i] *SOLUS, scilicet verus Deus. Hebr. & Chald.* quod ego, ego sum, *scilicet solus Deus.* [k] *LEVABO, scilicet jurans.* [l] *ARRIPUERIT &c. quasi dicat, si cœpero facere judicium.*

† Quia tollam in cælum manum meã,
& jurabo per dexteram meam:
& dicam: Vivo ego in æternum.
† Quia exacuam velut fulgur gladium meum:
& aget judicium manus mea:
† & retribuam judicium de inimicis:
& his qui oderunt me, reddam.
† Inebriabo ſagittas meas in ſanguine;
& gladius meus manducabit carnes;
† a ſanguine vulneratorum,
& captivitate, a capite principum inimicorum.
† *Lætamini cæli ſimul cum eo:*
& adorent eum omnes Angeli Dei.
† *Lætamini Gentes ſimul cum populo ejus;*
& confirment eum omnes filii Dei:
† *quia ſanguis filiorum ejus defendetur;*
† *& defendet, * & retribuet judicium de inimicis:*
& his qui oderunt reddet:
† *& emundabit Dominus terram populi ſui.*

† *reddam ultionem hoſtibus meis;*
& his qui oderunt me, retribuam.
† *Inebriabo ſagittas meas ſanguine;*
& gladius meus devorabit carnes;
† *de* [a] *cruore occiſorum,*
& de [b] *captivitate nudati inimicorum capitis.*
† [c] Laudate Gentes populum [d] ejus:
quia ſanguinem ſervorum ſuorum ulciſcetur:
† & vindictam retribuet in hoſtes eorum:
& propitius erit terræ populi ſui.

[a] *DE CRUORE, ſcilicet inebriabo.* [b] *CAPTIVITATE, id eſt captivis: quaſi dicat, ſumens de captis hoſtibus pœnas, qui nudo capite abduci ſolent, & etiam radi. Chald.* Auferam coronas de capite hoſtium. [c] *LAUDATE, &c. LXX.* Lætamini cæli cum ipſo; & adorent eum omnes Angeli Dei. Lætamini gentes cum populo ejus (*quod citatur Rom. 15.*) & roborentur in ipſo omnes filii Dei. [d] *EJUS, ſcilicet Dei.*

ORATIONES.

1 DEus celſitudo humilium, & fortitudo rectorum, qui per ſanctum Moyſen puerum tuum, ita erudire populos tuos, ſacri Carminis tui decantatione voluiſti, ut illa Legis iteratio, fieret etiam noſtra directio; excita in omnem juſtificatarum Gentium plenitudinem, potentiam tuam; & da lætitiam, mitigando terrorem, ut omnium peccatis tua remiſſione deletis, quod denunciatum eſt in ultionem, tranſeat in ſalutem. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* Sacr. Gelaſianum

2 DEus * glorificatio fidelium, & vita juſtorum, qui per Moyſen famulum tuum, nos quoque modulatione ſacri Carminis erudiſti, in univerſis Gentibus miſericordiæ tuæ munus operare, tribuendo beatitudinem, Sacr. Gelaſianum *al. gloriatio.

 auſe-

auferendo terrorem; ut quod prænunciatum est ad supplicium, in remedium transferatur æternum. Per Dominum nostrum Jesum Christum &c.

Sacram. Gregorianum. 3 DEus, qui nobis per Prophetarum ora, præcepisti temporalia relinquere, atque ad æterna festinare, da famulis tuis, ut quæ a te jussa cognovimus, implere cælesti inspiratione valeamus. Per.

Psalter. Car. Chisii scriptum ad initium sæc. XI. 4 NOmen tuum Domine invocantes suppliciter deprecamur, ut sicut patres nostros in deserto, remigio divinæ tuitionis, aquilarum more protegere dignatus es; ita nos quoque in hujus sæculi ærumna degentes, a malis omnibus custodire non desinas. Per.

Breviar. Mozar. fol. 39. 51. 5 *MOntes cantent nobis, & terra audiat, sicut Moysi famulo tuo in confessionem mirabilium & præceptorum tuorum; & descendat super nos Domine, gratia misericordiæ Domini nostri Jesu Christi Filii tui, sicut ros super terram, & sicut imber super gramen, & sicut nix supra fœnum; quæ nos * insensibiliter ab arte impietatis emundet illic, ubi peccatorum nostrorum numerositas nulla possit satisfactione pensari. Tu autem Domine, qui es cæcorum lumen, errantium via, resurrectio mortuorum; respectu clementiæ tuæ, conscientiæ nostræ tenebras inlumina; peccantes ad pœnitentiam [revoca;] pœnitentibus veniam * prompta in te semper * miseratione largire. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. Amen.

*al. Montes contate nobis, & terra Moysi.

*al. in sensibili arte.

* al. promptamque.

*al. miserationem.

fol. 53. 6 DEscendat, Domine, ut pluvia eloquium tuum, & sicut ros, verba tua super nos effundantur; ut ubertim tua miseratione rigati, tibi magnitudinem demus, cujus opera bona esse cognoscimus; omnes viæ tuæ, judicia, & iniquitas procul est a rectitudine tua: proinde nos qui proclives ad malum sumus, a tua gubernatione, etiam cum tui obliviscimur, non defraudemur; ut & si serviliter facinore * sciscitamur; lenitate paterna a te corrigi sentiamus. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 63. 7 DEus fidelis, in quo nulla est iniquitas; tu justus & sanctus & Dominus, qui si nostris operibus provide irritaris, non tamen ut peccavimus, vindictam exerces, nec condigna retributione prævaricantes corripis; admones terrore, & adloqueris pietate, ut & justitiam teneas, & misericordiam non omittas: porta ergo nos alis tuis ut * pupillos, & protege ac filios tuos; quo nos & in fortitudinem terræ deducas, & plenitudine virtutum ac frugum enutrias. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* for. pullos.

fol. 178. 8 FAC nos Domine Deus noster portionem esse funiculo hæreditatis tuæ, ut sufficientia ignis caloris tui, in terra sitienti corporis * nostri, a te qui es spes & satietas nostra, refici mereamur. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

* ibi, tui.

fol. 154. 9 TU es Domine Deus, & non est alius præter te, qui percutis & sanas & sanando consolidas; fac nos in æternum tecum sine fine vivere, ut de manu tua non pereamus, cum ad judicium veneris gloriosus. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

CAN-

* Cod. Vatic. 82.

* CANTICUM SIVE ORATIO ANNAE.

HRabanus Maurus Archi. Moguntinus.

Igitur Canticum quod in lib. Regum prophetico spiritu *Anna* mater beati Samuelis Prophetæ proferebat; & sub titulo *Orationis* prænotatum est; multa sacramenta de Christo & Ecclesia ejus continet; quia ipsius munere hæc prophetizando præsagiebatur; cujus ope totius Ecclesiæ subsistit fortitudo; & amplificatur multitudo; & confirmatur stabilitas. Sed quæritur cur Scriptura dicat *Annam orando* hoc carmen proferre, cum magis in ea prædicatio futurorum, quam postulatio alicujus rei inveniatur; sic enim scriptum est: *Et oravit Anna & ait: Exsultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cornu meum in Deo meo*. Non enim invenitur orare in hoc Cantico, nisi per duo verba tantum, ut dicit: *Lætata sum in salutari tuo*: & aliud est: *Quia non est Deus præter te*. Apostolus autem dicit: *Orate sine intermissione*. Illi enim, qui in divino versatur officio, omnia gesta ejus dictaque pro *Oratione* reputantur, quia justus cum fine intermissione quæ justa sunt agit, per hoc sine intermissione justus *orabit*, & in psalmis dicit: *Elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum*. Elevat manus ille, qui elevat actus suos.

* cod. Vatic. 1719.

* CANTICUM ANNAE.

Cornel. Jansenius Episc. Gandavensis.

Liberata divino beneficio a sterilitatis opprobrio Anna *sancti Samuelis mater, Canticum hoc gratulatorium Deo cecinit, ut scribitur 1. Regum, 2 capite. In quo primum quidem de data sibi a Deo post longam sterilitatem fœcunditate gloriatur, Deo soli opus hoc ascribens: tum occasione mutationis admirandæ in se factæ, generatim canit Deum sua omnipotentia omnia pro suo arbitrio commutare: ac postremum prophetico spiritu vaticinatur de æquitate justitiæ & novissimi judicii Dei, regnique Christi super omnes sublimandi. Est autem canticum istud multum simile cantico Deiparæ Virginis: sicut etiam simili occasione utrumque decantatum est ab utraque; idemque huic sanctæ mulieri accidisse licet advertere, quod Elizabeth matri Baptistæ Joannis: sicut enim Elizabeth post conceptum futuri prophetæ, prophetissa effecta est; ita & ipsa, cujus hoc est præsens carmen. Jam dubium non est, quin sicut Paulo attestante, in Agar & Sara uxoribus Abrahæ typus fuerit Synagogæ Judaicæ & Christianæ Ecclesiæ; ita quoque in duabus uxoribus Elcana,* Anna *scilicet & hujus æmula* Phænenna. *Proinde recte secundùm allegoricum sensum, accipitur istud canticum esse gratulatio Ecclesiæ Gentium a sterilitatis opprobrio, & insultatione Synagogæ veteris jam liberatæ: præter res enim circa* Annam & Phænennam *gestas, etiam nominum etymologia typo convenit:* Anna *enim* gratiam; Phænenna *autem* Margaritam *significat* rubei coloris: *cui præfertur Sponsa Christi in Threnis; cum dicuntur* Nazaræi, rubicundiores antiquo ebore, *ubi pro* ebore antiquo, *ponitur* פנינים Paninnan, *hoc est,* Margaritis rubeis, *his forsitan qui* rubini *dicuntur vulgo*.

Feria IV. ad Matutinum.

Feria IV. ad Matutinum.

CON-

Ex Psaltero Ambrosiano.

CONFIRMATUM EST COR MEUM IN DOMINO :
& exaltatum est cornu meum in Deo meo .
† *Dilatatum est os meum super inimicos meos :*
lætata sum in salute tua .
† *Quoniam non est sanctus quomodo Dominus :*
& non est justus quomodo Deus noster :
& non est sanctus præter te .
† *Nolite gloriari superbe ; & nolite loqui excelsa :*
& non exeat verbum magnum ex ore vestro .
† *quoniam Deus scientiæ , Dominus , & Deus qui præparat voluntates suas .*
† *Arcum potentium infirmavit Dominus :*
& infirmos præcinxit virtute .
† *pleni panibus , minorati sunt :*
& esurientes transierunt terram .
† *sterilis peperit septem :*
& fœtosa in filiis , infirmata est .
† *Dominus mortificat , & vivificat :*
deducit ad inferos , & reducit .
† *Dominus pauperes & divites facit :*
humiliat , & exaltat .
† *Suscitat a terra pauperem ;*
& de stercore erigit inopem :

† &

EXSULTAVIT COR MEUM [a] IN DOMINO :
& exaltatum est [b] cornu meum in Deo meo .
† [c] dilatatum est os meum super inimicos meos ;
quia lætata sum in [d] salutari tuo .
† Non est sanctus ut est Dominus :
neque enim est alius extra te :
& non est fortis sicut Deus noster .
† Nolite multiplicare loqui [e] sublimia, gloriantes .
† recedant vetera de ore vestro :
quia [f] Deus scientiarum , Dominus est ;
& [g] ipsi præparantur cogitationes .
† Arcus fortium superatus est :
& infirmi accincti sunt robore .
† repleti prius , pro panibus se locaverunt :
& famelici saturati sunt :
† [h] donec sterilis peperit [i] plurimos :
& quæ multos habebat filios [k] infirmata est .
† Dominus mortificat , & vivificat :
deducit ad [l] inferos , & reducit .
† Dominus pauperem facit , & ditat ;
humiliat , & sublevat .
† Suscitat de pulvere egenum :
& de [m] stercore elevat [n] pauperem :
† ut sedeat cum principibus ;

& solium

[a] *IN DOMINO , id est Domini beneficio .* [b] *CORNU , idest robur , seu gloria .* [c] *DILATATUM , &c. quasi dicat , habeo jam quod respondeam exprobrantibus sterilitatem .* [d] *SALUTARI TUO , idest salute a te data .* [e] *SUBLIMIA , idest superba .* [f] *DEUS SCIENTIARUM , atque ideo arbiter conscientiarum . August. 17. de Civit. Chald.* Deus novit omnia . [g] *IPSI PRÆPARANTUR , &c. quasi dicat , quidquid cogitavit facere , exsequitur : vel , ab ipso hominum cogitationes diriguntur . LXX.* Deus præparat adinventiones suas . *Hebr.* Ipsi directa sunt opera , *quasi dicat , cogitata sua & opera præparat , & dirigit sapientissime .* [h] *DONEC STERILIS &c. pro , adeo ut sterilis pepererit &c.* [i] *PLURIMOS , Heb. septem , idest multos .* [k] *INFIRMATA , id est liberis orbata .* [l] *INFEROS , id est , sepulchrum : repetitio præcedentis .* [m] *STERCORE , id est statu sordido .* [n] *PAUPEREM , id est Christum de persecutoribus Judæis . August. 17. de Civit.*

† *& sedere facit eum cum potentibus plebis,*
& sedem gloriæ possidere facit eum.
† *Dans votum oranti:*
& benedicens annos justi:
† *quia non in virtute sua potens est vir:*
Dominus infirmum facit adversarium ejus.
Dominus sanctus.
† *Non glorietur sapiens in sapientia sua:*
neque glorietur potens in virtute sua:
neque glorietur dives in divitiis suis.
† *sed in hoc glorietur qui gloriatur,*
scire & intelligere Dominum,
& facere judicium & justitiam super terram.
† *Dominus ascendit in cælos, & tonuit:*
& ipse judicabit extrema terræ; quia justus est:
† *dans virtutem Regibus nostris;*
& exaltabit cornu Christi sui.

& solium gloriæ [a] teneat.
† Domini enim sunt [b] cardines terræ:
& posuit super eos Orbem.
† [c] Pedes Sanctorum suorum servabit:
& impii in tenebris [d] conticescent:
quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

† Dominum formidabunt adversarii ejus:
& super ipsos [e] in cælis tonabit.
† Dominus judicabit [f] fines terræ:
& dabit [g] imperium [h] Regi suo:
& sublimabit cornu [i] Christi sui. [k]

[a] *TENEAT. Hic LXX. addunt:* Præbens votum oranti, *id est, orantem exaudiens (dato scilicet eo quod optat)*. & benedixit, (*pro, benedicens*) annos justi. Dominus sanctus. *&* Non glorietur prudens in prudentia sua *&c. & non habent illud:* Domini enim sunt cardines *&c.* [b] *CARDINES, id est columnæ seu sustentacula, scilicet terra ipsa, quæ est velut mundi fundamentum, vel ipsius terræ fundamenta, (ut vocat Scriptura) scilicet partes in medio solidiores, quibus reliquæ nituntur, & forte saxeæ.* [c] *PEDES SANCTORUM, &c. Chald.* Corpus servorum suorum justorum custodivit a gehenna; & impii transgressores verbi sui in gehennam in tenebris judicabuntur, ad ostendendum, quod in nemine sit fortitudo puritatis ad diem Judicii. [d] *CONTICESCENT, scilicet cessabunt a pravis hujus vitæ operibus.* [e] *IN CÆLIS, pro, de cælis, quasi dicat e cælo interimet.* [f] *FINES TERRÆ, pro, etiam fines terræ: quasi dicat, omnem terram. August. 17. de Civit. cap. 4. Unumquemque ita judicabit, ut in fine vitæ inventus fuerit.* [g] *IMPERIUM. Hebr. Chald. & LXX* fortitudinem. [h] *REGI, scilicet Messiæ.* [i] *CORNU, id est gloriam. Chald.* regnum. [k] *CHRISTI SUI, Hebr. & Chald.* Messiæ sui.

ORATIONES.

1 DEus cui in sanctitate nemo comparabilis, in fortitudine nullus æqualis, qui solus habes potestatem humiliandi & exaltandi, visibiles & invisibiles inimicos tua virtute coerce, ut cor nostrum in tua scientia satis abundet, & in te semper exsultet. Per. MSS.

2 Deus

Cod. Car. Chisii scriptus ad initium XI. sæculi. 2 DEus cujus judicio Synagogæ fœcunditas infirmata est, & Ecclesiæ sterilitas fœcundata; nostræ mentis sterilitatem tua ubertate fœcunda, ut tibi bonorum [operum] fructus parere non obmittamus. Per.

Breviar. Mozar. fol. 67. 3 DOmine Deus scientiarum ac sapientiæ immensæ, tu præparas adinventiones tuas ut infirmes arcus potentium, & infirmos * ardore succingas; dum in se fidentes dejicis, & in te sperantes attollis; dum plenos attenuas panibus, & esurientes sufficientia reples: qui scientia tumentes excludis, & humiliter sapientes nec magniloquio fidere, nec superbe de tuis muneribus gloriari [jubes;] sed ita esse studiosos doctrina, ut tibi demus gloriam, nobis autem reservemus obedientiam. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*. * *for.* vigore.

fol. 236. *De Ascensione Domini*. 4 CHriste Dei Filius, qui ascendens in cælum, triumphator tonas, da nobis ut te semper in veritate videntes, visionis tuæ gratia fruamur; & qui devicta morte, Paternam ascendendo repetis sedem, tu da virtutem regibus nostris, [&] exalta tuæ gloriæ majestatem. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster *&c*.

CANTICUM ESAIÆ.

Rabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus. *Esaias Propheta postquam de Incarnatione Domini, & de convocatione Ecclesiæ, atque destructione idololatriæ mysticis disputaret eloquiis, ita ut de flore virgæ de radice Jesse ascendente; super quem septemplicis Spiritus gratia requiesceret, primum narraret: postea de concordia & cohabitatione bestiarum cum pecudibus; hoc est, divitum cum pauperibus, & ferocium atque superborum cum mansuetis & humilibus concordiam in Ecclesia prædicaret; & signum Crucis undique Gentes convocare ad unitatem fidei testaretur: ad extremum desolationem fluminis Ægypti, hoc est, errorem Gentium qui in tenebris infidelitatis habitabant, dissolvendum esse manifestavit; sicque Ecclesiæ plebem sive animam fidelem ad laudandũ Deum provocat: quatenus ejus gratiæ hoc deputet, quod ab inimicis liberata, & a filiis iræ separata, filia reconciliationis & misericordiæ sit effecta, unde dicit.*

Cornelius Jansenius episcopus Gandavensis. *Canticum quod legitur 12. capite, ut ex superiori cap. 11. in quo de Christo aperta sit prophetia, constat; ad Christ. tempora pertinet. In hoc itaque Propheta primum sub persona totius Ecclesiæ Christi, gratias agit de salute per Christum in plenitudine temporis allata, & ira Dei ab humano genere ablata; ac deinde sub sua persona prophetat spiritualium abundantiam charismatum tempore gratiæ futuram; mutuamque fidelium ad prædicandam per universum orbem Dei benignitatem exhortationem.*

Feria II. ad Matutinum.

Propheta. [a] CONFITEBOR TIBI DOMINE; QUONIAM IRATUS ES MIHI: [b] conversus est furor tuus, & [c] consolatus es me.

† ecce Deus [d] Salvator meus: fiducia-

[a] *CONFITEBOR, id est benedicam seu laudabo.* [b] *CONVERSUS, scilicet in misericordiam. Chald. & LXX* aversus. [c] *CONSOLATUS, scilicet per Incarnationem seu redemptionem. Chald. & LXX* misertus. [d] *SALVATOR, scilicet Jesus.*

[a] fiducialiter agam, & non timebo.
† quia [b] fortitudo mea & [c] laus mea Dominus;
& factus est mihi in salutem.
† Haurietis [d] aquas in gaudio de [e] fontibus [f] Salvatoris:
& dicetis in illa die:
[g] *Confitemini Domino, & invocate nomen ejus.*
† Notas facite in populis [h] adinventiones ejus:
mementote quoniam [i] excelsum est nomen ejus.
† [k] Cantate Domino quoniam [l] magnifice fecit:
[m] annunciate [n] hoc in universa terra.
† Exsulta & lauda [o] habitatio Sion:
quia magnus in medio tui [p] Sanctus Israel.

[a] *FIDUCIALITER AGAM. Chald. & LXX* confidam in eo. [b] *FORTITUDO, LXX* gloria. [c] *LAUS MEA, id est quem laudem.* [d] *AQUAS. Chald.* doctrinam novam. [e] *FONTIBUS. scilicet Apostolis seu Evangeliis.* [f] *SALVATORIS, scilicet Jesu.* [g] *CONFITEMINI, id est benedicite, scilicet laudando, gratias agendo.* [h] *ADINVENTIONES, id est consilia. Chald.* opera, *LXX* gloriosa, *scilicet consilia seu opera.* [i] *EXCELSUM. Chald.* forte. *LXX.* exaltatum. [k] *CANTATE DOMINO, LXX* laudate nomen Domini. [l] *MAGNIFICE. Chald.* magnalia, *LXX.* excelsa. [m] *ANNUNCIATE HOC. Chald.* manifestum est hoc. [n] *HOC. LXX. hæc.* [o] *HABITATIO, Chald.* congregatio. *LXX.* habitator. [p] *SANCTUS, scilicet Christus, qui Sanctus sanctorum, suosque sanctificat.*

ORATIO.

MSS. FUrorem tuæ indignationis quem juste meremur, Salvator omnium Deus propitiatus averte, & præsta, ut confessionis tibi canticum fiducialiter decantantes, cælestem habitantibus Sion in perpetuum nos sociari gaudeamus. Per.

ORATIO
EZECHIAE REGIS JUDAE
Quando languit & surrexit de infirmitate sua.

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus. Canticum quod sub *Ezechiæ* nomine prænotatur; quod aliqui Interpretum *Scripturam* alii *Orationem* nominant, videtur mihi melius, gratiarum actionis vocabulo prænotari; sic enim scriptum est in Propheta: *Scriptura Ezechiæ regis Judæ, cum ægrotasset, & convaluisset de infirmitate sua.* Septuaginta vero ita posuerunt: *Oratio Ezechiæ regis Judæ, quando lan-*

[q] SCRIPTURA
EZECHIAE REGIS JUDAE
Cum ægrotasset, & convaluisset de infirmitate sua.

Canticum quod Isaiæ 38. inscribitur regi Ezechiæ, *carmen est gratiarum actionis; quod pro recepta a Deo sanitate & vitæ prolongatione Deo rex cecinit quemadmodum patet ex titulo, qui sic habet:* Scriptura Ezechiæ regis Judæ: cum ægrotasset, & convaluisset de infirmitate sua. *Itaque in hoc carmine primum quidem rememorat mentis suæ amaritudinem & tristitiam,* *in* Cornelius Jansenius Episcopus Gandavensis.

[q] *SCRIPTURA. LXX.* Oratio, *scilicet conscripta fuit.*

languit & surrexit de infirmitate sua. * Manifestum est enim quod post redditam sanitatem, de infirmitate consurgens, ista conscripserit: ex quo non *Oratio* est; sed Gratiarum actio pro beneficio quod acceperat: Potest enim hoc canticum bene convenire his qui post longam ægritudinem animarum resipiscunt a Diaboli laqueis; & de peccatorum gravitudine sanantur; & student se virtutibus sacris recuperare; & laudes Dei non solum voce sed etiam corde & actu pronunciare.

* ex S. Hierony. lib. XI. in Esaiam.

in qua erat cum premeret languor; & per Isaiam audisset nuncium instantis mortis in ætate adhuc florenti nempe 39 annorum: morbique sui gravitatem mire exaggerat. Tum deinde Dei erga se misericordiam prædicat; ob quam se omnibus vitæ suæ diebus Deum celebraturum profitetur. Quoniam autem corporalis infirmitas umbra quædam est spiritualis infirmitatis, quam ex peccato contrahit anima; rectissime secundum allegoricum sensum, carmen istud accommodatur ei, qui cum prius animæ suæ infirmitatem, æternæque mortis quam horrebat, interitum deplangebat; jam se Dei gratia sanatum, & ab æternæ mortis damnatione liberatum gaudet, perpetuam gratiarum actionem pollicens.

Feria III. ad Matutinum.

Propheta.

*Ex Cod. vetustiss. Vatican. olim Reginæ Sueciæ.

EGO *DIXI IN ALTITUDINE DIERUM MEORUM*:
Ibo in portas inferni:
† relinquam annos meos reliquos.
† *Dixi*; Jam non videbo salutare Dei super terram:
† nec videbo ultra hominem de cognatione mea.
† Dereliqui reliquum vitæ meæ.
† exiit & abiit a me, sicut qui destruit tabernaculum stabilitum.
† Spiritus meus apud me factus est sicut lanifica proximans demere telam.
† *In die illa traditus sum usque ad mane*:
tamquam leo sic ossa mea conteruit:
a die

Propheta.

EGO [a] DIXI IN DIMIDIO DIERUM MEORUM:
Vadam ad portas inferi.
† [b] Quæsivi residuum annorum meorũ:
dixi; *Non videbo* [c] *Dominum Deum in terra viventium*:
† *non aspiciam hominem ultra*,
& habitatorem [d] *quietis*.
† [e] Generatio mea ablata est,
& [f] convoluta est a me quasi tabernaculum pastorum.
† præcisa est velut a texente vita mea:
dum adhuc [g] ordirer, [h] succidit me.
De mane usque ad vesperam finies me:
† sperabam usque [i] ad mane:
quasi leo sic [k] contrivit omnia ossa mea.
† de

[a] *DIXI, scilicet cum ægrotarem.* [b] *QUÆSIVI, id est optavi. LXX.* relinquam. [c] *DOMINUM, id est Domini templum vel opera.* [d] *QUIETIS, id est cum quiete.* [e] *GENERATIO, id est vita: sic enim vocatur vitæ unius tempus: vel quasi dicat, filiis careo. LXX.* defeci a cognatione mea. [f] *CONVOLUTA, id est, sublata. LXX.* recessit. [g] *ORDIRER, id est texerer.* [h] *SUCCIDIT, scilicet textor Deus.* [i] *AD MANE, id est diutius, scilicet me victurum.* [k] *CONTRIVIT, scilicet Deus, vel morbus.*

a die enim usque ad noctem traditus sum.

† *Ut hirundo ita clamabo:*
& sicut columba sic meditabor:

† *defecerunt enim oculi mei videre altitudinem cæli, ad Dominum:*
qui misertus est mihi;
& abstulit dolorem animæ meæ.

† *Domine, de ipso enim nunciatum est tibi,*
resuscitasti spiritum meum; & consolatus vixi.
liberasti animam meam ne periret:
& projecisti post me omnia peccata mea.

† *Non enim qui in inferno sunt, laudabunt te:*
neque qui mortui sunt, benedicent te:
neque sperabunt qui in inferno sunt, misericordiam tuam.

† *qui vivunt benedicent te, quemadmodum & ego.*

* Aliter apud LXX. † * *Pater filiis notam facit veritatem tuam.*
Domine psalmos nostros cantabimus, cunctis diebus vitæ nostræ, in domo Domini.

† de mane usque ad vesperam finies me.
Sicut pullus hirũdinis sic [a] clamabo;
[b] meditabor ut columba.

† Attenuati sunt oculi mei,
suspicientes [c] in excelsum.

† Domine vim patior:
[d] responde pro me.

† Quid dicam? aut quid respondebit mihi,
cum ipse [e] fecerit?

† Recogitabo tibi omnes annos meos
in amaritudine animæ meæ.

† Domine [f] si sic vivitur, & in talibus vita spiritus mei:
corripies me, & vivificabis me:
ecce in pace amaritudo mea amarissima.

† Tu autem eruisti animam meam ut non periret.
projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

† Quia non [g] infernus confitebitur tibi; neque mors laudabit te,
non exspectabunt qui descendunt [h] in lacum. [i] veritatem tuam.

† vivens, vivens ipse confitebitur tibi;
sicut & ego hodie.
Pater filiis notam faciet [k] veritatem tuam.

† Domine salvum me fac:
& psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ, in domo Domini.

[a] *CLAMABO, pro, clamo vel clamabam.* [b] *MEDITABOR, id est gemo vel gemebam.* [c] *IN EXCELSUM, scilicet ad Deum.* [d] *RESPONDE, quasi dicat, defende me Hebr. & Complut.* sponde, *Chald.* fac quod oro. [e] *FECERIT, scilicet quæ patior.* [f] *SI SIC &c. quasi dicat, Si talis est humanæ vitæ conditio, ut corripias id est castiges & vivifices; ecce amara est.* [g] *INFERNUS, quasi dicat, mortui. Chald.* qui habitant in inferno. [h] *LACUM. Chald.* lacum perditionis. [i] *VERITATEM TUAM, id est tuarum promissionum impletionem. LXX.* misericordiam tuam, *Chald.* salutare tuum. [k] *VERITATEM. LXX.* justitiam.

ORATIONES.

MSS. 1 CORripe nos Domine, quæsumus, in tua misericordia; qui non mortem peccatoris, sed vitam semper inquiris; ut psalmos nostros jugiter in domo tua canentes, ab inferi porta, te protegente, erui mereamur. Per.

Breviar. Mozara. fol. 70. 384. 2 ERipe Domine animas nostras, ut non pereamus in interitu: nostrorum omnium facinora peccatorum * post tergum projice tuum, ut non dejiciamur perditi in infernum; sed a te vivificati, hic fateamur; & veritatem tuam exspectantes, psalmos nostros in domum tuam jugiter decantemus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

* al. pone post tergum tuum.

fol. 205. 3 REcordare Domine Jesu Christe quoniam passus es in conspectu inimicorum tuorum, dum te innocentem invenissent in fictionibus eorum; sed quia nos ab inimicis nostris infestamur, præsta ut responsio nostra apud te vera inveniatur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

ORATIO

* ABACUM PROPHETÆ

Cum Cantico.

* Ita Cod. Vat. 12.

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus.

Legimus in sextodecimo Psalmo *Oratio David*; & in LXXXIX. *Oratio Moysi hominis Dei*; & in CI. *Oratio pauperis cum anxius fuerit [&] coram Domino effuderit precem suam*: & sicubi alibi nomen *Orationis* infertur. Attamen nullo loco cum *Cantico* legitur: & nescio an decens sit orare cum cantico: nisi forte juxta Septuaginta, orare dicimus Prophetam pro adventu Christi; & hoc ipsum cum delectatione & Psalmis & Cantico prophetare: ut in eo quod *oratio* est, deprecetur Patrem; & in eo quod *Canticum*, Patris qui miserit Filium, & Filii qui venerit, laus dicatur. Sed melius juxta Hebraicam veritatem legitur; *Oratio Habacuc Prophetæ pro ignorationibus*.

ORATIO

HABACUC PROPHETÆ

* Pro ignorantiis.

Cornelius Jansenius Episcopus Gandavensis.

Canticum Habacuc Prophetæ, *præter alia hoc maxime obscurum facit, quod quæ in eo recensentur, promiscue per verba futuri & præteriti temporis describuntur, ut dubium sit præteritane an futura retexat. Verum dum pleraque manifeste nimis de præteritis operibus, a Deo olim pro salute populi sui præstitis, Prophetam loqui ad litteram declarant: magis consentaneum, ut (sicut familiare est linguæ Hebrææ) omnia futura, quæ a versu 4. [hic 7.] usque ad versum 19. [hic 40.] occurrunt, accipiantur pro præteritis. Quamquam & ideo quis recte dixerit promiscue in illis versibus posita verba futura & præterita; quod sic narret præterita; ut sub eis & futura vaticinari*

* *PRO IGNORANTIIS, id est peccatis, sic etiam peccata vocantur Psalm. 24. est enim peccatum, error quidam: vel, pro peccatis per* ignorantiam *commissis. Orat igitur hic pro populi Judaici peccatis; ne scilicet Dei promissa impediant, præsertim de Christo venturo.*

tionibus . Contemplatus enim Propheta ſtatum ſæculi præſentis, viderat pacem peccatorum, & afflictiones proborum; viderat impios abundare divitiis, & innocentes quotidianis ſubjectos eſſe flagellis; viderat in loco judicii impietatem, & in loco juſtitiæ iniquitatem: viderat lacrymas innocentum, & conſolatorem neminem; nec poſſe reſiſtere calumniatorum violentiæ, cunctorum auxilio deſtitutos: ſciensque quod hæc & innumera nequaquam abſque divina proviſione potuiſſent accidere, turbabatur animo: & intimo ex corde graviter ſuſpirans, exclamavit ad Dominum. *
Habac. I *Uſquequo Domine clamabo, & non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, & non ſalvabis?* & iterum: *Mundi ſunt oculi tui ne videas malum: & reſpicere ad iniquitatem non potes: quare non reſpicis ſuper iniqua agentes? & taces devorante impio juſtiorem ſe? & facies homines quaſi piſces maris, quaſi reptile non habens principem.* Verum inter hæc reduxit extemplo ad memoriam diſpenſationem Dominicæ Incarnationis ac Paſſionis, quæ in ſpiritu prophetiæ cognoverat; intellexitque acrius multo quam oporteret, queſtum fuiſſe de afflictionibus in hac vita Sanctorum; quibus æterna eſſet promiſſa requies in futuro: cum nec ipſe Dei Filius in carne apparens, ſine pœna crucis eſſet exiturus de mundo: qui de Spiritu ſancto ac Virgine matre naſciturus; & abſque omni peccato erat victurus in mundo: *& pro ignorationibus* ſuis faciens *orationem* Domino, ſic incipit.

*nari velit: quæ vel pro liberatione Iſraelitici populi de captivitate Babylonica; vel pro liberatione humani generis de poteſtate diaboli, erant peragenda. Propheta enim poſtquam primo ſuæ prophetiæ capite futuram Judæorum per Chaldæos devaſtationem prophetaſſet; atque ob eam divinæ juſtitiæ rationem admiratus fuiſſet; quod videret juſtiorem populum a pejore opprimendum: & deinde ſecundo capite intellexiſſet, ſuo aliquando tempore Dei populum ab impiorum oppreſſione liberandum; impios autem Chaldæos perdendos: tandem hoc ſuo Cantico primum orat Deum, ut poſt irrogatam populo ſuo ultionem peccatis debitam, ſolitam promiſſamque miſericordiam exhibeat. Cujus miſericordiæ ut certiorem fidem faciat, recenſet priſca miracula Dei, quæ pro Iſraelis ſalute olim in mari Rubro, in monte Sinaï, in terra promiſſionis ſub ducibus Moſe, Joſue & Judicibus populi deſignavit. Deinde poſt prædictam terræ Judaicæ deſolationem, etiam ſubſequuturam reductionem Iſraelis ad terram ſuam vaticinatur. Cum autem & quæ in populo Iſraelitico ante tempora Habacuc facta ſunt; dum is & ex Ægypto educeretur; & in promiſſam terram induceretur & habitaret; & ſimiliter liberatio e captivitate Babylonica; omnia, inquam, hæc figura tunc fuerint eorum quæ pro noſtra ſalute per Chriſtum patranda erant: oportet in his omnibus ſecundum tropologicum ſenſum, intelligere Prophetam & prophetare & orare futuram per Chriſtum in prodigiis multis humani generis redemptionem, poſt diutinam illius ſub poteſtate diaboli captivitatem: quemadmodum & illud de promiſſione adventus Chriſti ad redimendum nos, maxime intelligendum eſſe ex * Paulo conſtat, quod ſecundo capite dicitur;* Scribe viſum & explana eum ſuper tabulas, ut percurrat qui legerit * Hebr. X. 37.

eum

Feria VI. ad Matutinum. eum; quia adhuc visus procul, & apparebit in finem; & non mentietur: si moram fecerit; exspecta illum; quia veniens veniet, & non tardabit. Ecce qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso: justus autem in fide sua vivet. Feria VI. ad Matutinum.

Quod autem Titulus habet; Oratio Habacuc pro ignorantiis: *significat Prophetam pro peccatis per errorē commissis a se & populo suo, hanc ad Deū fudisse* orationem.

Ex Psalterio Romano edit. ann. 1573. & 1661. Propheta.

DOMINE AUDIVI AUDITUM TUUM, ET TIMUI:
consideravi opera tua, & expavi.
† *In medio duorum animalium innotesceris:*
dum appropinquaverint anni, cognosceris:
dum advenerit tempus, ostenderis.
† *In eo dum conturbata fuerit anima mea;*
in ira, misericordiæ memor eris.
† *Deus a * Libano veniet:* (* for. Libanoto.)
& Sanctus de monte umbroso, & condenso.
DIAPSALMA.
† *Operuit cælos majestas ejus:*
& laude

Propheta.

DOMINE AUDIVI [a] AUDITIONEM TUAM;
& [b] timui.
† Domine, [c] opus tuum
[d] in medio annorum [e] vivifica illud.
† [f] in medio annorum [g] notum facies:
cum iratus fueris, [h] misericordiæ recordaberis.
† Deus ab [i] Austro veniet:
& Sanctus de monte [k] Pharan.
SEMPER.
† [l] Operuit cælos gloria ejus:
& [m] laudis ejus plena est terra.
† [n] Splendor ejus ut [o] lux erit.
[p] cornua in manibus ejus:
† [q] ibi abscondita est [r] fortitudo ejus.
Ante

[a] *AUDITIONEM, id est nuncium, scilicet quod supra ei de Christo revelatum,* auditio, *pro re audita, more Scripturæ: quasi dicat, quod me audire fecisti te revelante.* [b] *TIMUI, idest obstupui. LXX addunt:* Domine consideravi opera tua, & obstupui, *seu* expavi, *scilicet admiratione tantæ bonitatis & potentiæ.* [c] *OPUS, scilicet redemptionis humanæ.* [d] *IN MEDIO ANNORUM, id est intra annos: quasi dicat, tempore a te præscripto.* [e] *VIVIFICA, id est effice, suscita. LXX* in medio duorum animalium cognosceris, *id est duorum Testamentorum, quæ in se vitam continent; vel populi Gentilis & Judaici; vel asini & bovis in præsepio.* [f] *IN MEDIO ANNORUM. LXX* cum appropinquaverint anni. [g] *NOTUM FACIES, scilicet te: vel demonstrabis quod promisisti. LXX* cognosceris. [h] *MISERICORDIÆ scilicet exhibendæ: quasi dicat, exhibebis promissam misericordiam.* [i] *AUSTRO, id est Bethlehem quæ ad Austrum, vel de Idumæa: quod Deuteron. 33. dicitur* de Seir, *quasi dicat, Ille veniet, qui olim se ostendit in Seir & Pharan. vide Deuteron.* 33. [k] *PHARAN. LXX* umbroso. *Hic additur Hebr.* Selah, *& LXX* Diapsalma. [l] *OPERUIT &c. quasi dicat, veniet is cujus gloria cælos implet & superat.* [m] *LAUDIS, id est operum laude dignorum, seu perpetuo celebrandorum.* [n] *SPLENDOR, scilicet doctrinæ & miraculorum.* [o] *LXX, scilicet solis: quasi dicat, maximus.* [p] *CORNUA, id est vires, vel Crux, in cujus cornibus confixus, & per quam fortissime vicit.* [q] *IBI, scilicet in Cruce, ubi infirmus videbatur.* [r] *FORTITUDO, hanc vocavit cornua, forte duo, quia fortis, & Deus & homo.*

& laude ejus plena est terra :
† *Splendor ejus sicut lumen erit .*
cornua sunt in manibus ejus :
† *ibi confirmata est virtus gloriæ ejus ;*
& posuit charitatem firmam fortitudinis suæ .
† *Ante faciem ejus ibit verbum ; & exibit in campis .*
Pedes ejus steterunt ; & mota est terra .
† *Aspexit ; & defluxerunt gentes :*
confracti sunt montes vehementer :
& defluxerunt colles æternales .
* *Itinera æternitatis ejus præ laboribus vidi .*
† * *tabernacula Æthiopum expavescent ,*
tabernacula terræ Madian .
† *Numquid in fluminibus ira tua Domine ?*

aut

* Sic distinguitur in Cod. MS. & apud S. Augustinum lib. XVIII. cap. 32. de Civit. Dei.

Ante faciem ejus [a] ibit mors :
† & egredietur [b] diabolus ante pedes ejus .
† [c] Stetit , & mensus est terram .
[d] Aspexit ; & [e] dissolvit gentes :
† & contriti sunt [f] montes sæculi .
[g] incurvati sunt [h] colles mundi
† [i] ab itineribus æternitatis ejus .
[k] Pro iniquitate vidi [l] tentoria [m] Æthiopiæ :
† turbabuntur [n] pelles terræ [o] Madian .
Numquid [p] in fluminibus iratus es Domine ?
[q] aut in fluminibus furor tuus ?
† vel in mari indignatio tua ?
[r] Qui ascendes super equos tuos :
& quadrigæ tuæ [s] salvatio .
[t] Suscitans suscitabis [u] arcum tuum ,

jura-

[a] *IBIT , id est discedet victa seu fugiet , scilicet mortem moriendo destruxit .* [b] *DIABOLUS , scilicet victus , juxta illud :* Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras . [c] *STETIT præterita pro futuris ; quasi dicat , stabit more victorum , qui subactam bello terram dividunt : scilicet distribuet Apostolos & prædicatores per orbem .* [d] *ASPEXIT , scilicet misericorditer .* [e] *DISSOLVIT , pro , solvit , scilicet a peccatis : vel quasi dicat , liquefecit seu peremit , scilicet interficiens peccata , seu veterem hominem , & renovans per gratiam .* [f] *MONTES SÆCULI , id est qui in mundo similes montibus antiquis , scilicet reges & principes ; nam & ii etiam fidei se subdiderunt , velut veritatis vi prostrati .* [g] *INCURVATI , id est humiliati .* [h] *COLLES , id est potentes . Vide Isaiæ 40.* [i] *AB ITINERIBUS &c. id est ob adventum æterni Dei in mundum .* [k] *PRO INIQUITATE , id est ob iniquitatem .* [l] *TENTORIA , scilicet eversa .* [m] *ÆTHIOPIÆ , pro , Æthiopum , id est peccatorum , peccatis deformium . LXX* Æthiopum . [n] *PELLES , id est tabernacula ; e pellibus enim fiebant . LXX* tabernacula . [o] *MADIAN . est Madian pars Æthiopiæ , ut patet Num. 12. & 2. Paralip. 14. est ergo repetitio .* [p] *IN FLUMINIBUS , pro , in flumina , scilicet tantum : quasi dicat , Numquid solum ostendes potentiam tuam in siccando Jordanem & mare Rubrum , veluti ascensa quadriga ad servandum tuos ?* [q] *AUT IN FLUMINIBUS , scilicet Ægypti conversis in sanguinem olim : vel alludit ad id quod dicitur Lucæ 21 , & Apoc. 8 , & 15 , de mari & fluviis .* [r] *QUI ASCENDES , pro , cum ascenderis , vel ascenderes olim .* [s] *SALVATIO , scilicet populi tui .* [t] *SUSCITANS &c. pro , omnino parabis .* [u] *ARCUM , id est potentiam velut arcum , scilicet contra fidei hostes .*

aut in fluminibus furor tuus?
aut in mari impetus tuus?
† *Quoniam ascendens ascendes super equos tuos:*
& equitatus tuus sanitas.
† *tendens extendes arcum tuum super sceptra, dicit Dominus.*
DIAPSALMA.
† *Fluminibus scindetur terra.*
Videbunt te, & dolebunt populi.
† *Aspergens aquas in itineribus suis:*
dedit abyssus vocem suam ab altitudine phantasiæ suæ:
† *elevatus est sol:*
& luna stetit in ordine suo.
† *In lumine jacula tua ibunt,*
in splendore fulgoris armorum tuorum.
† *In*

[a] juramenta [b] tribubus quæ [c] locutus es.
SEMPER.
† [d] Fluvios [e] scindes terræ.
Viderunt [f] te, & doluerunt [g] montes:
† [h] gurges aquarum [i] transiit.
† dedit [k] abyssus [l] vocem suam:
[m] altitudo [n] manus suas levavit.
† [o] sol & luna steterunt in habitaculo suo.
In luce sagittarum tuarum [p] ibunt,
in splendore fulgurantis hastæ tuæ.
† In [q] fremitu conculcabis [r] terram:
& in furore [f] obstupefacies gentes.
† [t] Egressus es in salutem populi tui,
in salutem cum Christo tuo;
† Percussisti [u] caput de [x] domo impii:
† denu-

[a] *JURAMENTA, pro, & juramenta: scilicet suscitabis, id est implebis promissa: vel quasi dicat: secundum juramenta.* [b] *TRIBUBUS, id est. genti Israeliticæ.* [c] *LOCUTUS ES, id est fecisti loquendo cum Patribus, ut Abraham, Isaac, Jacob, David &c. vide Genes. 22. Michææ ultimo, Psalm. 88. & 131.* [d] *FLUVIOS, id est populos.* [e] *SCINDES, scilicet sistendo impetum, ut olim in Jordane fecisti: quasi dicat, reprimes vim hostium Ecclesiæ.* [f] *TE, id est tuam potentiam.* [g] *MONTES, id est mundi potentes. Quidam ad diem judicii referunt, juxta ea quæ dicuntur Luc. 21, & Apocalip. 15.* [h] *GURGES AQUARUM, id est servos Dei persequentium impetus more aquæ inundantis.* [i] *TRANSIIT, pro, transibit, id est cessabit, te scilicet reprimente.* [k] *ABYSSUS, id est copia aquarum, scilicet persecutorum.* [l] *VOCEM, id est strepitum, ut solent aquæ furibundæ, quasi dicat; vehementer persequentur impii fideles.* [m] *ALTITUDO, id est profunditas, scilicet abyssi.* [n] *MANUS SUAS, id est aquarum vim velut manus, scilicet persecutores vires suas contra Dei servos. Quidam hæc referunt ad laudes Dei decantatas, per* abyssum *id est homines, &* altitudinem *id est Angelos, celebrantes scilicet Christi victorias.* [o] *SOL ET LUNA, scilicet tempore Josuæ olim: itemque in die judicii, cum scilicet cessabit motus cælorum.* [p] *IBUNT, id est fugient, scilicet hostes tui sagittis fulgentibus territi, vide Sap. 5. Apoc. 15. seu potius, in infernum detrudentur tuis percussionibus veluti sagittarum ictibus & hastæ.* [q] *FREMITU, id est indignatione.* [r] *TERRAM, id est terrenos homines.* [f] *OBSTUPEFACIES. scilicet attonitos reddens suppliciis: vel alludit ad illud Luc. 21.* Arescentibus hominibus præ timore *&c.* [t] *EGRESSUS ES præterita pro futuris.* [u] *CAPUT, scilicet Antichristum.* [x] *DOMO IMPII, idest familia diaboli; vel* impii, *pro, impiorum.*

† *In comminatione tua minorabis terrã:*
& in furore tuo detrahes gentes.
† *Existi in salutem populi tui,*
ut salvos facias Christos tuos.
† *Misisti in capita inimicorum mortem:*
excitasti vincula usque ad cervices.

IN FINEM.

† *Praecidisti in alienatione capita potentium:*
movebuntur in ea gentes:
† *adaperiant lora sua,*
sicut pauper edens in occulto.
† *Misisti in mare equos tuos,*
turbantes aquas multas.
† *Custodivi, & expavit venter meus*
a voce orationis labiorum meorum:
† *& introivit tremor in ossa mea,*
& subtus me turbata est virtus mea.
† *Requiescam in die tribulationis meae;*
ut ascendam ad populum transmigrationis meae.
† *quoniam ficus non afferet fructum:*
& non

† [a] denudasti fundamentum ejus [b] usque ad collum.

SEMPER.

† [c] Maledixisti [d] sceptris ejus,
[e] capiti bellatorum ejus,
venientibus ut turbo ad [f] dispergendum [g] me.
† [h] exsultatio eorum
sicut ejus qui devorat pauperem in abscondito.
† Viam [i] fecisti in mari equis tuis,
in luto aquarum multarum.
† [k] Audivi, & conturbatus est
[l] venter meus:
[m] a voce contremuerunt labia mea.
† [n] Ingrediatur putredo in ossibus meis;
& subter me scateat:
† [o] ut requiescã in die [p] tribulationis;
ut ascendam ad populum [q] accinctum nostrum.
† [r] ficus enim non florebit:
& non erit germen in vineis:
† [s] mentietur opus olivae:

Dddd &arva

[a] *DENUDASTI & cetera, quasi dicat, prorsus domum evertisti usque ad fundamenta.* [b] *USQUE AD COLLUM, scilicet evertisti: quasi dicat, ut cum quis mergitur aquis totus & obruitur; sic penitus delevisti: vel, usque ad conculcationem colli, quod solent victores facere. Hic iterum Hebr. additur* Selah. *LXX* In finem, *id est perpetuo, vide supra.* [c] *MALEDIXISTI, scilicet destruendo. Dei dicere, facere est.* [d] *SCEPTRIS EJUS, id est potentiae, seu regno diaboli vel peccati.* [e] *CAPITI, pro, capitibus, id est ducibus.* [f] *DISPERGENDUM, id est perdendum.* [g] *ME. Loquitur in persona populi Dei.* [h] *EXSULTATIO EORUM, scilicet tanta erat venientium.* [i] *FECISTI, pro, facies: quasi dicat, incedes tu per medias calamitates, inde tuos eripiens.* [k] *AUDIVI, scilicet Dei terribile judicium de malis.* [l] *VENTER, id est interiora seu viscera.* [m] *A VOCE, pro, ad vocem, scilicet tuam mihi revelantem haec: vel quasi dicat, ita ut vocem edere non possem prae timore.* [n] *INGREDIATUR &c. quasi dicat, mala mihi hujus vitae potius eveniant dum vivo, quam illa supplicia patiar parata impiis.* [o] *UT REQUIESCAM, pro, modo ut requiescam, Hieron. 2. con. Pelag.* [p] *TRIBULATIONIS, scilicet damnatorum, vel judicii ultimi.* [q] *ACCINCTUM, scilicet fortitudine, quasi dicat, fortem & victorem, scilicet cum Christo regnantem.* [r] *FICUS ENIM &c. per haec significatur magna bonorum spiritualium penuria futura tempore Antichristi.* [s] *MENTIETUR, id est fallet operantem, scilicet non secuto fructu, vel* opus *vocat fructum, qui fallere dicitur, dum non provenit exspectatus.*

& non erit generatio in vineis .	& arva non afferent cibum :
† *mentietur opus olivæ :*	† [a] abſcindetur de ovili pecus :
& campi non facient eſcas .	& non erit armentum in præſepibus.
† *defecerunt ab eſca oves :*	† Ego autem in Domino gaudebo :
& non erunt in præſepio boves .	& exſultabo in Deo [b] JESU meo .
† *Ego autem in Domino gloriabor :*	† Deus Dominus fortitudo mea :
gaudebo in Deo JESU meo .	& ponet pedes meos [c] quaſi cervorum :
† *Domine Deus virtus mea , conſtitue pedes meos in conſummatione ;*	† & ſuper [d] excelſa [e] mea deducet me [f] Victor
& ſuper excelſa ſtatue me :	in pſalmis canentem .
ut vincam in claritate ipſius .	

[a] *ABSCINDETUR , id eſt peribit vel deficiet .* [b] *JESU , LXX* Salvatore . *Chald.* Redemptore . [c] *QUASI CERVORUM , id eſt agiles .* [d] *EXCELSA , ſcilicet cælos .* [e] *MEA , ſcilicet cælum patria juſtorum .* [f] *VICTOR , ſcilicet Chriſtus , vel potius* victori , *ut legit Hieron. quaſi dicat , Chriſti victoriam carmine ſeu cantu celebrantem , & pro victoria mihi data gratias agentem .*

ORATIONES.

Cod. Caidin. Chiſii ſcriptus ad initium XI. ſæculi.

1 DOmine Jeſu Chriſte , qui in ſubſtantia noſtræ mortalitatis oſtendi voluiſti , & pro nobis patiens ,. Crucis cornua ſubire non recuſaſti , præſta quæſumus , ut tuæ divinitatis fieri participes , & in te ſemper gloriari atque gaudere mereamur . Qui vivis .

Miſſale Mozara. In Paraſceve & Breviar. fol. 221.

2 UNigenite Filius Dei Patris , de quo ante tam innumeros annos Propheta cantavit hunc verſum ; *In medio duorum animalium cognoſceris* : cognitus plane es non ſolum inter duos latrones pendens in ligno , vel duorum Teſtamentorum in medio ; verum etiam fuga ſolis , occaſu diei , concuſſione terrarum . Tu Chriſte deſcendiſti ad inferos , & Sanctos ſepulchra laxarunt : pietatem ergo tuam quæſumus , ut intelligere poſſimus quantum nobis reſurgens præſtiteris in regno , qui nos moriens reſuſcitaſti cum gloria de inferno . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

* Cod. Vat. 84.

* HYMNUS TRIUM PUERORUM.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Hymnus trium Puerorum , quem Danielis Prophetæ liber continet , in Hebræo non habetur , ſicut Interpres noſter, beatus videlicet Hieronymus teſtatur : ſed ex LXX vel aliorum Interpretum editione additus eſt : ubi & ante narratur quod *Angelus Domini deſcenderit cum Azaria & ſociis ejus in*

* Ita Cod. Vat. 5729

* BENEDICTIONES TRIUM PUERORUM.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis .

Canticum , quod Danielis tertio tres pueri in ardentem fornacem miſſi , uno ore decantaſſe ſcribuntur ; ſimilis omnino eſt argumenti cum Pſalmo CXLVIII. Siquidem etiam in iſto præ multa de Dei benignitate lætitia mentis , tres adoleſcentes omnem creaturam ad creatoris laudem provocant ; a cæleſtibus per media

in fornacem, & excusserit flammam ignis de fornace; & fecerit medium fornacis quasi ventum roris flantem, & non tetigerit eos omnino ignis; neque contristaverit, nec quicquam molestiæ intulerit. Potest & hic *Angelus Domini*, qui descendit cum tribus pueris in caminum ignis ardentis, & eos protexit ab ardore flammarum, typice significare Dominum Salvatorem; quem Propheta *magni consilii Angelum* nominavit: eo quod suæ & Paternæ *adnunciator* est *voluntatis*. Hic quoque descendit in hunc mundum, ubi Rex *Confusionis*, id est Diabolus, *fornacem*, hoc est corda iniquorum, *igne* cupiditatis atque luxuriæ *inflammat*; ut *flatu* Spiritus sancti per gratiam suam electos suos ab hoc *igne* servet illæsos: quatenus ejus laudibus intenti, pro ereptione sua gratias referant liberatori suo, de quo subditur: *Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum in fornace, dicentes.* Isti ergo tres viri, qui *quasi ex uno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum*; significant Electos Dei, qui in sanctæ Trinitatis fide solidati, unum Deum Patrem & Filium & Spiritum sanctum adorant, colunt & prædicant: *laudant* quidem eum recta credulitate: *glorificant* vera confessione; & *benedicunt* bona operatione. Unde etiam concorditer dicunt *Benedictus es: Domine Deus patrum nostrorum, & laudabilis & gloriosus & superexaltatus in sæcula.*

Dominica ad Matutinum. semper & in sæcula sæculorum. Amen. Dominum, laudantes & superexaltantes eum in sæcula.

dia quæ in aere gignuntur ad inferiora descendentes, per singula quæ vel in terra vel in aquis sunt discurrentes, donec tandem ad hominem deveniant: ubi peculiariter Dei populum & Sanctos, nominatim quoque se ipsos ad laudem adhortantur ejus, qui sua benignitate in eis mirabilia operatus erat. Hoc autem Canticum etsi in Hebræo non inveniatur apud Danielem; sicut nec historia Susannæ, & Belis, Draconisque, Ecclesia tamen Christiana tam apud Græcos quam apud Latinos, ex Theodotionis *translatione hæc publice in templis cantanda & legenda suscepit. Neque tamen apud Græcos, neque apud Latinos eadem omnino forma decantatur, qua apud Danielem descriptum legitur: nam omissis aliquot versibus in principio, apud utrosque incipitur ab eo versu:* Benedicite omnia opera &c. *Deinde apud Latinos quidem pars illa,* Laudate & superexaltate eum in sæcula, *quæ apud Danielem toties repetitur, quoties verbum* Benedicite; *in principio tantum & in fine canitur, duobus semper versibus in unum conjunctis; & in fine additum est:* Benedicamus Patrem & Filium &c. *Apud Græcos vero iis creaturis, quæ in duobus versibus ad laudem Dei invitantur in unum versum conjunctis sub verbo* Benedicite *semel posito: tum deinde additur semper:* Laudate & superexaltate eum in sæcula *& in fine additur:* Benedicite Apostoli Prophetæ & Martyres Domini Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula. Benedicamus Patrem &c. Et nunc & Laudemus, benedicamus, adoremus

Dominica ad Matutinum.

Ex Psalterio Romano. Propheta.

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI, DOMINUM.

† *Bene-*

Propheta.

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI DOMINO: laudate & superexaltate eũ in sæcula.

† Be-

† *Benedicite cæli Dominum.*
benedicite Angeli Domini Dominum.
† *benedicite aquæ quæ super cælos sunt Dominum.*
benedicite omnes virtutes Domini Dominum.
† *benedicite sol & luna Dominum.*
benedicite stellæ cæli Dominum.
† *benedicite imber & ros Dominum.*
benedicite omnis spiritus Dominum.
† *benedicite ignis & æstus Dominum.*
benedicite noctes & dies Dominum.
† *benedicite tenebræ & lumen Dominum.*
benedicite frigus & cauma Dominum.
† *benedicite pruina & nives Dominum.*
benedicite fulgura & nubes Dominum.
Benedicat terra Dominum.
† *benedicite montes & colles Dominum.*
benedicite omnia nascentia terræ Dominum.
† *benedicite maria & flumina Dominum.*
benedicite fontes Dominum.
† *benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Dominum.*
benedicite volucres cæli Dominum.
† *benedicite bestiæ & universa pecora Dominum.*

Benedicat Israel Dominum.
† *benedicite Sacerdotes Domini Dominum.*
benedicite servi Domini Dominum.
† *benedicite spiritus & animæ justorum Dominum.*
benedicite sancti & humiles corde Dominum.
† *benedicite Anania, Azaria, Misael, Dominum.*

Bene-

† Benedicite Angeli Domini Domino.
benedicite cæli Domino.
† benedicite aquæ omnes quæ super cælos sunt Domino.
benedicite omnes virtutes Domini Domino.
† benedicite sol & luna Domino.
benedicite stellæ cæli Domino.
† benedicite omnis imber & ros Domino.
benedicite omnes spiritus Dei Domino.
† benedicite ignis & æstus Domino.
benedicite frigus & æstus Domino.
† benedicite rores & pruina Domino.
benedicite gelu & frigus Domino.
† benedicite glacies & nives Domino.
benedicite noctes & dies Domino.
† benedicite lux & tenebræ Domino.
benedicite fulgura & nubes Domino.
† Benedicat terra Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.
† benedicite montes & colles Domino.
benedicite universa germinantia in terra Domino.
† benedicite fontes Domino.
benedicite maria & flumina Domino.
† benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Domino.
benedicite omnes volucres cæli Domino.
† benedicite omnes bestiæ & pecora Domino.
benedicite filii hominum Domino.
† Benedicat Israel Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.
† benedicite Sacerdotes Domini Domino.
benedicite servi Domini Domino.
† benedicite spiritus & animæ justorum Domino.

bene-

Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu :
laudemus & superexaltemus eum in sæcula .
† *Benedictus es in firmamento cæli ;*
& laudabilis & gloriosus & superexaltatus in sæcula .

benedicite sancti & humiles corde Domino .
† benedicite Anania , Azaria , Misael Domino :
laudate & superexaltate eum in sæcula .
† Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu :
laudemus & superexaltemus eum in sæcula .
† Benedictus es Domine in firmamento cæli ;
& laudabilis & gloriosus & superexaltatus in sæcula..

ORATIONES.

1 DEus quem omnia opera benedicunt , quem cæli glorificant , Angelorum multitudo conlaudant , quæsumus te , ut sicut tres pueros de camino ignis non solum inlæsos , sed etiam tuis laudibus conclamantes liberasti ; ita nos peccatorum nexibus obvolutos , velut de voragine ignis eripias , ut dum te Deum Patrem benedictione laudamus , criminum flammas , operumque carnalium incendia superantes , hymnum tibi debitum jure meritoque reddamus . Per . *Cod. Vatic. 84.*

2 DEus , a quo cuncta creata benedici desiderant , & ipse nullius horum indiges benedictione , suscipe propitius nostri pectoris hymnum , & concede ut liberati a morte perpetua , quandoque te in paradisi beatitudine cum Sanctis omnibus sine fine glorificemus . Qui trinus & unus Deus vivis & regnas per immortalia sæcula sæculorum . *Cod. Cardin. Chisii scriptus ad initium sæculi XI.*

3 DOmine Deus patrum nostrorum , laudabilis enim & superexaltatus in sæcula tu es : recte ergo tuæ gloriæ nomen benedicetur in æternum , & vel in magnis vel in modicis tu creator , tu opifex sapientissimus declamaris ; ideo quæsumus , [ut] qui te orando pro universitatis conditione Dominum benedicimus , benedictæ sanctitatis illustratione lætemur . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in sæcula sæculorum . ℟. *Amen* . *Breviar. Mozarab. fol. 51.*

4 DOmine Deus , qui super Cherubim sedens , laude magnificaris creaturæ subjectæ , ut dum magna condideris , incomparabiliter tu magnificentissimus æstimeris : tibi ad nutum obtemperant cuncta , quæ te auctore subsistunt ; & hoc illis est in honore quod sunt a te condita & sunt subjecta : proinde ita proficere præsta , ut dum labia in tuis benedictionibus pandimus , benedictionem cælestis gratiæ impetremus . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster &c. *fol. 64.*

CAN-

Cod. Palat. 30. in Vatic.

* CANTICUM S. MARIÆ MATRIS DOMINI.

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus.

Beatissima Virgo Maria postquam se cælesti partu gravidam cognovit, nequaquam se de donis cælestibus, quasi a se hæc essent extulit; sed ut magis magisque donis esset apta divinis, in custodiam humilitatis mentis suæ gressum fixit, memor Scripturæ præcipientis: Quanto magnus es, humilia te in omnibus. *Moxque ut Angelus qui divinum ei partum nuntiabat, ad cælestia rediit, surgit, ad montana conscendit; gestansque in utero Deum, servorum Dei habitacula petiit, ac requirit alloquia. In cujus adventu Elisabeth salutationem Matris Domini audiens, mox de ea prophetavit, &* Matrem Domini ad se venisse *testata est; quam* benedictam inter mulieres *esse*, & benedictum fructum ventris ejus *pronunciavit: insuper & ad vocem ejus narravit infantem in utero suo exsultasse, Spiritu sancto repletum. Hæc quoque audiens Maria, non se jactanter inani gloria extulit, sed magis per humilitatem tota intentione animi gratias Deo retulit, dicens.*

Eccl. III. 20.

Quotidie ad Vesperum.

[a] MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINUM:
† & [b] exsultavit [c] spiritus meus in Deo [d] salutari meo:
† quia respexit [e] humilitatem ancillæ suæ.
Ecce enim ex [f] hoc beatam me dicent omnes [g] generationes:
† quia fecit mihi magna qui potens est:
& [h] sanctum nomen ejus:
† & misericordia ejus [i] a progenie in progenies [k] timentibus eum.
† [l] Fecit potentiam in [m] brachio suo:
[n] dispersit superbos [o] mente cordis sui.
† deposuit potentes de [p] sede:
& exaltavit humiles.
† [q] esurientes implevit bonis:
& [r] divites [f] dimisit inanes.
† Susce-

Emmanuel Sà.

[a] *MAGNIFICAT, id est laudibus effert, seu magnopere prædicat.* [b] *EXSULTAVIT, pro, exsultat.* [c] *SPIRITUS, id est anima, repetitio more Hebræo: quasi dicat, anima mea quanta quanta est.* [d] *SALUTARI, id est salvatore.* [e] *HUMILITATEM, Græce* ταπείνωσιν *id est* parvitatem *seu* abjectionem. [f] *HOC, scilicet tempore.* [g] *GENERATIONES, id est ætates seu gentes, scilicet fideles.* [h] *SANCTUM, scilicet venerandum & colendum.* [i] *A PROGENIE &c. quasi dicat, per omnes ætates subvenit.* [k] *TIMENTIBUS, id est colentibus religiose. Debetur Dei potentiæ & sanctitati timor & reverentia.* [l] *FECIT, præterita pro præsentibus.* [m] *BRACHIO, id est virtute.* [n] *DISPERSIT, id est perdidit.* [o] *MENTE CORDIS: quasi dicat, elatos animo & arrogantes.* [p] *SEDE, id est dignitate seu potentia.* [q] *ESURIENTES, scilicet justitiam, vel pauperes.* [r] *DIVITES, scilicet in oculis suis, id est superbos, ut sit repetitio, vel, confidentes in divitiis.* [f] *DIMISIT, scilicet a se: quasi dicat, privavit divitiis seu bonis quibus gloriabantur.*

† [a] Suscepit [b] Israel [c] puerum suum; [d] recordatus misericordiæ suæ,
† (sicut locutus est ad patres nostros) [e] Abraham & [f] semini ejus [g] in sæcula.

[a] SUSCEPIT, scilicet succurrendo. [b] ISRAEL. Accusativus est. [c] PUERUM, id est servum, scilicet se colentem. [d] RECORDATUS, id est se memorem declarando. [e] ABRAHAM. Dativus est qui regitur a misericordiæ *scilicet promissæ. [f] SEMINI, id est posteris. [g] IN SÆCULA, id est in perpetuum: conjungendum cum* misericordiæ, *vel* semini.

ORATIONES.

MS. 1 OMnipotens sempiterne Deus, qui terrenis corporibus, Unigeniti Filii tui per venerabilem ac gloriosam semper Virginem Mariam ineffabile mysterium conjungere voluisti; petimus immensam clementiam tuam, ut remissionem omnium peccatorum nostrorum, quam in ejus veneratione deposcimus, te propitiante consequi mereamur. Per eumdem Dominum.

Cod. Cardin. Chisii scriptus ad initiū XI sæculi. 2 OMnipotens sempiterne Deus, qui Ecclesiam tuam in Abrahæ semine, in omnibus Gentibus hæreditariam esse fecisti, concede propitius ut te anima nostra sedule magnificet, & spiritus noster in tuo salutari semper exsultet. Per.

Breviar. Mozarab. fol. 361. 3 MAgnificat ecce te, Domine, redemptorem nostrum beatæ Genitricis voce omnis conventus Ecclesiæ, quia respexisti humilitatem Ancillæ tuæ, cum te & Virgo sancta concepit, & Ecclesia credendo cognovit; cum de illa prodideris, & istam redimeres; cum illam beatam dicunt omnes gentes, in ista beatificentur populorum omnium nationes: suscipe ergo Domine Israel populum tuum, memor misericordiæ tuæ, qui locutus es patribus nostris, ut complementum sit divinæ promissionis, totius mundi redemptio singularis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

Cod. Palat. 10. lib. Vatic.

* CANTICUM ZACHARIÆ PATRIS S. JOHANNIS.

HRabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus. *Zacharias pater beati Johannis Baptistæ, licet propter dubietatem mentis diu fuisset expers eloquio; munere tamen non est privatus divino: sed edito puero, cujus nomen tacendo conscripserat, gratia sancti Spiritus illustratus, quid futurum esset in Dei populo prophetando pronunciavit, dicens.* *Quotidie ad Matutinum.*

[h] BENEDICTUS DOMINUS DEUS [i] ISRAEL: quia visitavit & [k] fecit redemptionem [l] plebis suæ:

† & ere-

Emanuel 54. *[h] BENEDICTUS, scilicet sit, id est laudetur seu prædicetur. [i] ISRAEL, id est quem Israel colit. [k] FECIT REDEMPTIONEM, id est misit redemptionem. [l] PLEBIS, id est populo.*

† & erexit [a] cornu salutis nobis
in [b] domo David [c] pueri sui :
† sicut [d] locutus est per os sanctorum
qui a sæculo [e] sunt, Prophetarum
ejus ;
† [f] salutem ex inimicis nostris,
& de manu omnium qui oderunt
nos :
† ad faciendam misericordiam [g] cum
patribus nostris,
& [h] memorari [i] testamenti sui
sancti :
† [k] jusjurandum, quod juravit ad
Abraham patrem nostrum,
daturum se nobis,
† ut sine timore de manu inimicorum
nostrorum liberati,
serviamus illi
† in sanctitate [l] & justitia coram ipso,
omnibus diebus nostris.
† Et tu puer, *Propheta Altissimi* vocaberis :
præibis enim ante faciem Domini [m]
parare vias ejus;
† ad dandam [n] scientiam salutis plebi
ejus,
in [o] remissionem peccatorum eorum,
† per viscera [p] misericordiæ Dei nostri :
[q] in quibus visitavit nos [r] ORIENS
[f] ex alto,
† [t] illuminare his qui in tenebris &
in [u] umbra mortis [x] sedent ;
ad dirigendos [y] pedes nostros in
viam [z] pacis.

[a] *CORNU, id est robur, quasi dicat, fortem salutem dedit, vel, fortem Ducem qui servet.* [b] *DOMO, id est familia.* [c] *PUERI, id est servi.* [d] *LOCUTUS EST, id est promisit, seu prædixit.* [e] *SUNT, pro fuerunt.* [f] *SALUTEM, scilicet se daturum, nempe servaturum.* [g] *CUM PATRIBUS, pro, patribus, scilicet promissam.* [h] *MEMORARI, id est, ad declarandum se memorem.* [i] *TESTAMENTI, id est pacti.* [k] *JUSJURANDUM, pro, jurisjurandi, vel subintellige, implendum.* [l] *ET JUSTITIA, explicatio præcedentis:* justitia *enim sanctitas, &* justi *sancti.* [m] *PARARE, idest, ad parandum.* [n] *SCIENTIAM, id est cognitionem.* [o] *REMISSIONEM, scilicet per Christum obtinendam.* [p] *MISERICORDIÆ, scilicet qua peccata remittuntur, & salus seu justitia prima datur non meritis; gratis enim justificamur.* [q] *IN QUIBUS, id est per quæ.* [r] *ORIENS, nomen est substantivum, significans Messiam, vide Zachar. 6.* [f] *EX ALTO, id est cælo: junge cum,* visitavit. [t] *ILLUMINARE, id est ad illuminandum.* [u] *UMBRA MORTIS. Repetitio: est enim id epitheton tenebrarum, quod mortis imaginem referant.* [x] *SEDENT, id est manent.* [y] *PEDES, id est affectus.* [z] *PACIS, id est in pacem ducentem, seu pacificam.*

ORATIONES.

MS. 1 OMnipotens sempiterne Deus, qui beatissimum Præcursorem tuum Johannem Baptistam, ad præparandas Unigeniti tui vias nasci jussisti, præsta quæsumus, ut intercessionis ejus auxilium tribuas ; & ad implenda mandata præpares voluntates. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum.

2 UT

Cod. Cardin. Chisii scriptus ad initium XI. sæculi.

2 UT tibi Domine in sanctitate & justitia servire gaudeamus, expulsis, quæsumus, de cordibus nostris peccatorum tenebris & umbra mortis, pedes nostros in viam pacis propitius dirige, & ab omnibus iniquitatum scandalis indesinenter custodi. Per.

Breviar. Mozarab. fol. 174.

3 CHriste Dei Filius; qui sanctificatum tibi Johannem Præcursorem tuum, prophetam tibi eligis, præparans tibi viam in principio viarum tuarum; & per te puerum illum ante te boni nuncium destinas; concede nobis sursum semper corda habere, ut Verbum quod Vox adhuc tenta prædicavit in utero, peccatores indultæ pietatis munificet dono. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

CANTICUM SIMEONIS JUSTI.

Rabanus Maurus Archiepisc. Moguntinus.

Narrat Evangelista Lucas, quod cum parentes Jesu Domini nostri ipsum puerum inducerent in Hierusalem ad templum Domini, ut facerent secundum Legem pro eo; & offerrent hostias secundum quod scriptum est in Lege Domini: deinde quod acceperit eum justus Simeon in ulnas suas; & benedixerit illum, prophetizans de ipso. Magna quidem Domini potentia, sed non minor claret humilitas, ut qui cælo terraque non capitur, grandævi hominis gestetur totus in ulnis: sed & tropice accipit Simeon Christum, veteranus infantem, ut doceat nos exuere veterem hominem qui corrumpitur cum actibus ejus, & renovato spiritu mentis nostræ, induere eum qui secundùm Deum creatus est in justitia & sanctitate & veritate: hoc est, deponentes mendacium, loqui veritatem, & cetera quæ ad novi hominis statum pertinent, ore corde & opere perficere. Accipit senior justus secundum legem, & timoratus puerum Jesum in ulnas suas, ut significet justitiam operum quæ ex lege erant: quis enim nesciat opera per manus & brachia solere figurari? humili quidem salutaris fidei Evangelicæ gratia mutanda accipit senior infantem Christum, ut insinuet hoc sæculum quasi senio jam & longæva ætate defessum, ad innocentiam & (ut ita dixerim) infantiam Christianæ conversationis rediturum; & sicut aquilæ, juventutem illius esse renovandam.

Quotidie ad Completorium.

NUNC DIMITTIS SERVUM TUUM, DOMINE,
secundum verbum tuum, in pace:
† quia viderunt oculi mei Salutare tuum.
† quod parasti ante faciem omnium populorum,
† lumen ad revelationem Gentium,
& gloriam plebis tuæ Israel.

ORATIONES.

1 PErfice in nobis, quæsumus, Domine gratiam tuam, qui justi Simeonis exspectationem implesti, ut sicut ille mortem non vidit priusquam Christum Dominum videre mereretur; ita & nos vitam obtineamus æternam. Per eumdem.

Breviar. Mozar. fol. 38. 346. 2 OMnipotens Pater, & Domine Deus largire credenti tuo populo pacem, ut in templo tuo videamus Salutare tuum, quem Simeon justus ulnis suis accepit; ut qui lumen ad revelationem Gentium exstitit, indultor criminum * sibimet credentium sentiatur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

* al. comummet credentium.

fol. 36. 346. 3 BEatam Domine illam justi tui Simeonis vocem fac in nobis pari diligentia personare, ut quia vidimus & credimus Salutare tuum, in pace, cum jusseris, dimittamur: non quo a te dimissos finis vitæ accipiat, sed per te absolutos a debito, in fine pax sempiterna possideat. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus &c.

fol. 37. 4 NOtum factum est Salutare Domine virtutum; factum est, prædictum Prophetarum præconio; visumque populorum aspectu, dum Simeon ulnis gestavit senex, quod Vates cecinerunt priores: pro quo & promissa & inchoata cognoscitur prophetia, ut requiesceret in pace, dum aspiceret pacem: & Jesus Dominus lumen in revelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israel, & promissus prodiret, & prodiens appareret; lumenque ejus proveniret in sæculo, quos cæcitas oppresserat tenebrarum in mundo: præsta proinde precibus Ecclesiæ tuæ, ut quos mirabilia hæc fecisti agnoscere, ad te facias in pace pervenire. [℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.]

fol. 346. 5 FAC nos Domine ut Salutare tuum, quem oculis fidei vidimus, placabilem in judicio sentiamus; ut qui ad revelationem præparatus est Gentium, non ad punitionem, sed ad salvationem se judicem ingerat redemptorum. ℟. Amen. Per misericordiam tuam &c.

fol. 346. 6 OMnipotens Deus Pater & Domine largire credenti tuo populo pacem, ut qui Salutare tuum vidimus, visione gratiæ tuæ muneremur: ut qui lumen ad revelationem exstitit Gentium, indultor criminum ipsemet credentium sentiatur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

ALIA

ALIA CANTICA.

CANTICUM DEBBORÆ ET BARAC

In Libro Judicum.

Cap. V.

Debbora Prophetissa & Barach adversus Sisaram Principem exercitus Jabin Regis Chanaan dimicantes; terroreque divinitus immisso, exercitum una cum Sisara fugantes; quem profugum infixo clavo tempori ejus Jahel mulier occidit; hæc pro ingenti victoria Domino cecinerunt.

QUI SPONTE OBTULISTIS DE ISRAEL ANIMAS VESTRAS AD PERICULUM,
benedicite Domino.

† Audite reges, auribus percipite principes:
ego sum, ego sum, quæ Domino canam;
psallam Domino Deo Israel.

† Domine cum exires de Seir,
& transires per regiones Edom;

† terra mota est,
cælique ac nubes [a] distillaverunt aquis:

† montes [b] fluxerunt a facie Domini;
& Sinai a facie Domini Dei Israel.

† In diebus Samgar filii Anath,
in diebus [c] Jahel [d] quieverunt semitæ:
& qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

† [e] cessaverunt [f] fortes in Israel & quieverunt;
donec surgeret Debbora, surgeret mater in Israel.

† [g] Nova bella elegit Dominus:
& portas hostium ipse subvertit:

† clypeus & hasta [h] si apparuerint in quadraginta millibus Israel:
cor meum diligit principes Israel.

† Qui propria voluntate obtulistis vos discrimini,
benedicite Domino.

† Qui ascenditis super [i] nitentes asinos,
& [k] sedetis in judicio,
& [l] ambulatis in via, loquimini.
Ubi collisi sunt currus, & hostium suffocatus est exercitus:

Eeee 2 † ibi

Emanuel Sa.

[a] *DISTILLAVERUNT, scilicet præ timore sudantes, quasi dicat, totus orbis tremabat.* [b] *FLUXERUNT, repetitio, videtur autem per montes & cælos, Principes intelligere.* [c] *JAHEL, de qua lib. Judic. c. 4. & inf.* [d] *QUIEVERUNT &c. quasi dicat, qui iter faciebat, non audebat præ timore ire via regia.* [e] *CESSAVERUNT. Chald.* desolatæ sunt. *LXX* defecerunt. [f] *FORTES. Hebr. Pagn. Chald.* urbes. *LXX* habitantes. [g] *NOVA BELLA & c quasi dicat, inusitata & mirabilia, Hebr.* Cum elegit (*sc. Israel*) deos novos, tunc bellum in portis *scil. habuit.* [h] *SI APPARUERINT, quasi dicat, nemo audebat arma sumere.* [i] *NITENTES Hebr.* candidas. [k] *SEDETIS IN JUDICIO. Chald.* super judicium. *LXX* in judicio, *quasi dicat, qui præestis judiciis: vel, qui equitatis commode.* [l] *AMBULATIS, idest iter facitis.*

† ibi narrentur justitiæ Domini;
& clementia [a] in fortes Israel.
† Tunc descendit populus Domini [b] ad portas:
& obtinuit principatum.
† Surge, surge Debbora,
surge, surge & loquere canticum.
Surge Barac;
& apprehende captivos tuos fili Abinoem.
† Salvatæ sunt reliquiæ populi:
Dominus in fortibus dimicavit.
† ex Ephraim delevit eos [c] in Amalec:
& post eum [d] ex Benjamin * in populos tuos o Amalec.
† De Machir principes descenderunt,
& de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.
† duces Issachar fuere cum Debbora;
& Barac vestigia sunt secuti:
qui quasi in præceps ac barathrum se discrimini dedit.
† Diviso contra se [e] Ruben,
magnanimorum reperta est contentio.
† Quare habitas inter duos [f] terminos,
ut audias [g] sibilos gregum?
† Diviso contra se Ruben,
magnanimorum reperta est contentio.
† Galaad trans Jordanem quiescebat:
& Dan vacabat navibus:
† Aser habitabat in littore maris;
& in portubus morabatur.
† Zabulon vero & Nepthali obtulerunt animas suas morti
in regione Merome.
† Venerunt reges, & pugnaverunt:
pugnaverunt reges Chanaan
in Thanac juxta aquas Mageddo:
& tamen nihil tulere prædantes.
† De cælo dimicatum est contra eos:
[h] stellæ manentes in ordine & cursu suo,
adversus Sisaram pugnaverunt.
† Torrens Cison traxit cadavera eorum,
torrens [i] Cadumim, torrens Cison.
† Conculca anima mea robustos:
ungulæ equorum ceciderunt;
fugientibus impetu,
& per præceps ruentibus fortissimis hostium.
† *Maledicite terræ Meroz:*
dixit [k] Angelus Domini:
maledicite habitatoribus ejus:
quia non venerunt ad auxilium Domini,
in adjutorium fortissimorum ejus.
† Benedicta inter mulieres, Jahel uxor Haber Cinæi:
& benedicatur in tabernaculo suo.
† Aquam petenti lac dedit:
& in phiala [l] principum obtulit [m] butyrum.

† sinistram

[a] *IN FORTES, idest in exercitu fortium Israelitarum.* [b] *AD PORTAS, quasi dicat, ad egrediendum ex urbibus intrepide.* [c] *IN AMALEC, idest Amalecitas.* [d] *EX BENJAMIN, sc. fuit etiam victoria.* [e] *RUBEN, scil. dum vult ipse etiam opem ferre, orta est discordia.* [f] *TERMINOS, scil. inde hostium, hinc Israelitarum. Alii,* caulas. [g] *SIBILOS, quasi dicat, ut inter pecora maneas, nec adjuves fratres tuos in bello?* [h] *STELLÆ. pro, cæleste auxilium, seu Angeli.* [i] *CADUMIM, quasi dicat, antiquissimus. Quidam tamen putant nomen esse proprium alterius torrentis.* [k] *ANGELUS, sc. loquens per me.* [l] *PRINCIPUM, quasi dicat, pulchra,* [m] *BUTYRUM, pro, lac.*

† ſiniſtram manum miſit ad clavum;
& dexteram ad fabrorum malleos:
percuſſitque Siſaram,
quærens in capite vulneri locum,
& tempus valide perforans.
† Inter pedes ejus ruit:
defecit & mortuus eſt:
volvebatur ante pedes ejus:
& jacebat exanimis & miſerabilis.
† Per feneſtram reſpiciens, ululabat mater ejus;
& de cœnaculo loquebatur:
† *Cur moratur regredi currus ejus? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?*
† Una ſapientior ceteris uxoribus ejus,
hæc ſocrui verba reſpondit:
† *Forſitan nunc dividit ſpolia:*
& pulcherrima feminarum eligitur ei.
† *veſtes diverſorum colorum Siſaræ traduntur in prædam:*
& ſupellex varia ad ornanda colla congeritur.
† Sic [a] pereant omnes inimici tui Domine:
qui autem diligunt te,
ſicut ſol in ortu ſuo [b] ſplendet, ita rutilent.

[a] *PEREANT, ſc. ut Siſara.* [b] *SPLENDET, ſc. & ſubinde fit lucidior.*

ORATIO.

Breviar. Mozar. fol. 377. De SS. Apoſtolis.

CHriſte Dei Filius, qui præcedentibus Prophetis, novæ gratiæ filios introducis; dum Apoſtolos Prophetis quaſi filios patribus ſuccedere facis; qui propria voluntate animas ſuas offerunt: quorum ſors utique inter Sanctos inventa; quia prædicatio Apoſtolorum, præcedentium Prophetarum eſt vaticinio roborata: te poſcimus & rogamus, ut qui utrorumque Teſtamentorum radiis diſpoſitione mirifica ordinaſti, quo in veritatis oſtenſione digne * atque pulcherrime veteribus nova ſuccederent; fac nos ipſis Apoſtolis tuis hæredes ſemper exſiſtere; ut quia per illos ſuſcepimus fidem, cum his etiam habeamus te ſemper hæreditatem. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

* *ibi* facis atque.

Eſaiæ V. 1.

CANTICUM
ESAIAE PROPHETAE
De Vinea Domini.

CANTICUM
ESAIAE PROPHETAE.
De Vinea Domini.

Ex S. Hieron. in Eſaiam.

Eſaias Propheta de tribu Juda, cantat dilecto populo ſuo carmen lamentabile atque lugubre; quod Chriſtus Patruelis ſuus, hoc eſt ex eadem ſecum tribu generatus, vineæ ſuæ Iſrael compoſuit. Itaque Jeruſalem plangitur, & ſermone prophetico illius ruina cantatur: quæ omnia poſſunt & ad animæ humanæ referri ſtatum; quæ a Deo plantata in bonum, non uvas attulerit, ſed labruſcas.

Canta-

Ex Antiphonar. Romano MS. & Breviar. Mozarab. fol. 131.

Cantabo nunc dilecto canticum
Dilecti vineæ meæ.

DEUS.

V*INEA FACTA EST DILECTO IN CORNU ET IN LOCO UBERI.*
Et maceria circumdedi,
& circumfodi & plantavi vineam forec,
† *& ædificavi turrim in medio ejus:*
& torcular fodi in ea.
& sustinui ut faceret uvas, fecit autem spinas.

† *Et nunc homo Juda & qui habitatis [in Jerusalem,]*
judicate inter me & vineam meam.
† *Quid faciam vineæ meæ, quod adhuc ei non fecerim?*
quam sustinui ut faceret uvas, fecit autem spinas.
† *Et nunc ecce ego annuncio vobis quæ facturus sum vineæ meæ.*
Auferam maceriam ejus; & erit in direptionem.
& destruam parietes ejus, & erit in conculcationem.
† *& derelinquam vineam meam:*
& non putabitur neque fodietur:
& ascendent in eam sicut in agrum incultum spinæ:

& nubi-

Cantabo dilecto meo [a] *canticum*
[b] *Patruelis mei* [c] *vineæ suæ.*

Propheta.

VINEA FACTA EST DILECTO MEO,
in [d] cornu [e] filio olei.
† & sepivit eam: & lapides [f] elegit ex illa:
& plantavit eam [g] electam.
† & ædificavit [h] turrim in medio ejus:
& [i] torcular exstruxit in ea.
† & exspectavit ut faceret [k] uvas;
& fecit [l] labruscas.

DEUS.

† NUNC ERGO habitatores Jerusalem & viri Juda,
judicate inter me & vineam meam.
† Quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei?
† [m] an quod exspectavi ut faceret uvas; & fecit labruscas?
† Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineæ meæ.
Auferam [n] sepem ejus; & erit in direptionem:
diruam [o] maceriam ejus; & erit in conculcationem.
† & ponam eam desertam:
non putabitur & non fodietur:
& ascendent vepres & spinæ:
& [p] nubibus mandabo ne [q] pluant super eam imbrem.

† Vinea

Emanuel Sà.

[a] *CANTICUM, sc. mœstum.* [b] *PATRUELIS. Chaldæus & LXX* dilecti: *quasi dicat, canticum ipsius, seu de ipso, nempe de vinea sua, ut statim additur.* [c] *VINEÆ SUÆ, pro, de vinea sua.* [d] *CORNU, idest colle excelso. Chald.* monte excelso. [e] *FILIO OLEI: idest pingui, Chald.* in terra pingui. *LXX* in loco pingui. [f] *ELEGIT, pro, ejecit: quasi dicat purgavit eam lapidibus, vel,* lapidum maceria cinxit, *ut LXX interpretantur.* [g] *ELECTAM, idest electis vitibus.* [h] *TURRIM. Chald.* sanctuarium. [i] *TORCULAR. Chald.* altare. [k] *UVAS. Chald.* opera bona. [l] *LABRUSCAS. Chald.* opera iniqua. [m] *AN QUOD. Hebr.* cur? *quasi dicat, Dignum ne fuit?* [n] *SEPEM EJUS. Chald.* majestatem meam. [o] *MACERIAM, Chald.* domum sanctuarii. [p] *NUBIBUS. Chald.* Prophetis. [q] *PLUANT SUPER EAM IMBREM. Chald.* prophetizent super eos prophetiam.

& nubibus mandabo ne pluant super eam pluviam.

† *Vinea enim Domini Sabaoth, domus est Israel:*
& homo Juda, novellum dilectum.

† *Sustinui ut faceret judicium:*
fecit autem iniquitatem,
& non justitiam, sed clamorem.

† Vinea enim Domini exercituum, domus Israel est:
& vir Juda, [a] germen ejus delectabile.
& exspectavi ut faceret [b] judicium;
& ecce iniquitas:
& justitiam;
& ecce [c] clamor.

[a] *GERMEN EJUS DELECTABILE.* *Chald.* plantatio lætitiæ ejus, *idest ei jucunda.* *LXX* novella plantatio dilecta. [b] *JUDICIUM, idest, quod justum est.* [c] *CLAMOR, scilicet oppressorum: vel quasi dicat, clamant ad me injustitiæ.* *Chald.* multiplicant peccata.

ORATIONES.

Sacr. Gelasianum in Paschate. 1 DEus, qui in omnibus Ecclesiæ tuæ filiis, sanctorum Prophetarum voce manifestasti, in omni loco dominationis tuæ satorem te bonorum seminum, & electorum palmitum esse cultorem; tribue populis tuis, qui & vinearum apud te nomine censentur & segetum, ut spinarum & tribulorum squalore resecato, digna efficiantur fruge fœcundi. Per.

Idem in Pentecoste. 2 OMnipotens, sempiterne Deus, qui per unicum Filium tuum, Ecclesiæ tuæ demonstrasti te esse cultorem, omnem palmitem, fructum in eodem Christo tuo (qui vera vitis est) efferentem clementer excolens, ut fructus afferat ampliores; fidelibus tuis, quos velut vineam ex Ægypto per fontem Baptismi * pertulisti, nullæ peccatorum spinæ prævaleant; ut Spiritus tui sanctificatione muniti, perpetua fruge ditentur. Per eumdem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejusdem Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum.

* al. transtulisti.

Breviar. Mozarab. fol. 131. 3 DOmine, qui Israeliticam vineam pro fructibus repulisti spinarum, amplia Ecclesiam tuam inlatione virtutum, ut maceria, qua illi detecti sunt præceptorum nos ambias, & turrim regni torcularque altaris, quod illis imminuis, nobis impertias; ut imbre nubium in pluviam rupta, flammarum debitas vepres non exhibeamus; sed fruges cælestes benignus & in nobis nutrias, & ex nobis accipias. ℟. *Amen.* Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen.*

Esaiæ XXVI. 1.

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

Canticum istud, quod in terra confessionis & laudis Sancti canunt, de Domino Salvatore loquitur, cujus adventu, cælestis Urbis apertæ sunt portæ; vetus est idololatriæ error ablatus, pax servata, superbi humiliati; atque pedibus pauperis, gressibusque egenorum, Christi videlicet & Apostolorum sunt conculcati.

ECCE

Propheta.

Ex Brev. Mozara. fol. 12.

* Hæc tria verba non exstant apud LXX.

ECCE CIVITAS VIRTUS ET SALVATIO NOSTRA,
pone murum, & circa murum munitionem muri.
† * *Post* * *sceptrum* * *viri, aperite portas:*
intret plebs custodiens justitiam,
participes qui sunt veritatis, custodientes pacem.
† *Quoniam in te speraverunt Domine usque in æternum.*
Deus magnus & æternus.
† *Quomodo humiliasti & deduxisti eos, qui commorabantur in altissimis!*
† *Civitates firmissimas dejicies;*
& deduces eas usque ad humum:
& conculcabunt eas pedes mansuetorum & humilium.
† *Directa facta est via piorum:*
& præparatum est iter sanctorum:
† *viæ enim Domini, judicium.*
Speravimus in nomine ejus, & in memoria quam concupivit anima mea.

Propheta.

URBS FORTITUDINIS NOSTRÆ SION,[a] SALVATOR.
[b] ponetur in ea murus & antemurale.
† Aperite [c] portas:
& ingrediatur gens justa, custodiens [d] veritatem.
† Vetus error abiit:
servabis pacem pacem;
quia in te speravimus.
† Sperastis in Domino [e] in sæculis æternis,
in Domino Deo forti in perpetuum.
† Quia incurvabit [f] habitantes in excelso:
[g] civitatem sublimem humiliabit.
† humiliabit eam usque ad terram:
detrahet eam usque ad pulverem.
† [h] Conculcabit eam pes,
pedes [i] pauperis, gressus egenorum.
† Semita justi recta est:
rectus callis justi ad ambulandum.
† Et [k] in semita judiciorum tuorum, Domine, [l] sustinuimus te:
nomen tuum & [m] memoriale tuum [n] in desiderio animæ.
Anima mea [o] desideravit [p] te in nocte.

ORATIO.

URbs fortitudinis nostræ, salvationis tuæ muro nos protege; nosque & intrinsecus ab hoste defende, ut intra extraque tua protectione muniti, in tua

Emanuel Sà.

[a] *SALVATOR, sc. est: quasi dicat, Christus est fortitudo nostra. Chald. & LXX* salus. [b] *PONETUR &c. quasi dicat, erunt tutissimi fideles in Ecclesia.* [c] *PORTAS, scilicet Ecclesiæ vel cæli.* [d] *VERITATEM, scil. Evangelium.* [e] *IN SÆCULIS &c. pro, in sæcula æterna, idest, in perpetuum, potest autem conjungi cum* sperastis, *vel cum*, Domino. [f] *HABITANTES &c. id est, superbos, vel Hierosolymitanos.* [g] *CIVITATEM. sc. Jerusalem, vel Romam, vel mundum.* [h] *CONCULCABIT, idest subjiciet, vel contemnet.* [i] *PAUPERIS, sc. Christi & Apostolorum.* [k] *IN SEMITA &c. quasi dicat, dum nos punis, vel in rectitudine, seu justitia.* [l] *SUSTINUIMUS, idest, exspectavimus, scil. ut opem ferres, seu liberares.* [m] *MEMORIALE TUUM, idest tui memoria, vel tuam nostri memoriam.* [n] *IN DESIDERIO ANIMÆ, pro, desideravimus.* [o] *DESIDERAVIT. LXX* consurgit ad. [p] *TE Chald.* orare te.

tua pace atque quiete mereamur jugiter permanere. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

Esaiæ XXVI. 9.

Canticum istud petit ut percutiantur impii, & pax post cuncta donetur; & Sanctos dicens propter timorem Domini parturire & parere spiritum salutis, habitatoresque terræ corruere, quia salutes non fecerunt in terra, mortuorum resurrectionem aperte prænunciat.

Ex Psalter. Ambrosiano sub S. Carolo.

DE NOCTE VIGILAT SPIRITUS MEUS AD TE DEUS:

† *quia lux est præcepta tua super terram.*

† *Justitiam discite qui habitatis terram:*
cessavit enim impius.

† *Omnis qui non didicerit justitiam super terram, veritatem non faciet.*

† *Tollatur impius,*
ne videat majestatem Domini.

† *Domine Deus excelsum est brachium tuum, & nescierunt:*
dum autem adveneris, scientes confundentur.

† *Zelus apprehendet populum ineruditum:*
& nunc ignis adversarios consumit.

† *Domine Deus noster pacem da nobis:*
omnia enim reddidisti nobis.

† *Domine Deus noster posside nos:*

Domi-

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

DE MANE VIGILABO AD TE. Propheta.

[a] Cum feceris judicia tua in terra; Hinc incipit hoc Canticum in Cod. vetustiss. Vat. olim Reginæ Sueciæ.
justitiam discent habitatores orbis.

† [b] Misereamur impio:
& non discet justitiam.

† [c] In terra sanctorum iniqua gessit:
& non videbit gloriam Domini.

† Domine [d] exaltetur manus tua:
& [e] non videant:
videant, & confundantur [f] zelantes populi:
& ignis hostes tuos devoret.

† Domine dabis pacem nobis:
omnia enim opera nostra operatus es nobis.

† Domine Deus noster, [g] possederunt nos [h] domini absque te:
tantum [i] in te recordemur nominis tui.

† [k] Morientes non [l] vivant:

F f f f gigan-

Emanuel Sà.

[a] *CUM FECERIS &c. idest cum punieris peccatores.* *LXX* quia lux præcepta tua super terram. [b] *MISEREAMUR, sc. exspectando ad pœnitentiam, vox Dei.* [c] *IN TERRA SANCTORUM &c. quasi dicat, habitans inter justos.* *LXX* tollatur impius, ne videat gloriam Domini. [d] *EXALTETUR &c. quasi dicat, ostende tuam potentiam: vel, puni.* [e] *NON VIDEANT, scil. ad salutem, sed confusionem.* [f] *ZELANTES, idest invidentes, scil. Judæi saluti Gentium: vel, zelantes non secundum scientiam.* [g] *POSSEDERUNT &c.* *LXX* posside nos Domine: extra te alium non scimus: invocamus nomen tuum. [h] *DOMINI, sc. Dæmon Mundus & Caro.* [i] *IN TE, scil. confidimus.* [k] *MORIENTES, sc. in peccatis.* [l] *VIVANT, pro, vivent, scil. cum justis.*

Domine præter te alium nescimus :
nomen tuum nominamus ,
† *Mortui autem vitam non videbunt :*
neque medici suscitabunt .
† *Ideo superinduxisti & perdidisti & sustulisti omnem masculum eorum .*
† *Adde illis mala Domine :*
adde mala omnibus gloriosis terræ .
† *Domine in tribulatione memor fui tui :*
in tribulatione modica , eruditio tua est nobis .
† *& sicut parturiens proxima ut pareret , in dolore suo exclamavit :*
ita facti sumus in dilecto tuo .
† *propter timorem tuum Domine*
in utero accepimus & doluimus & peperimus spiritum salutis tuæ ;
*quem * fecisti super terram .*

* *al.* fecimus.

† *Non cademus , sed cadent qui inhabitant super terram :*
exsurgent mortui ; & resurgent qui in monumentis sunt :
& lætabuntur qui sunt super terram .
† *ros enim qui abs te est , sanitas est illis :*
terra vero impiorum peribit .
† *Am-*

[a] gigantes non [b] resurgant .
† Propterea visitasti & contrivisti eos :
& perdidisti omnem memoriã eorũ.
† [c] indulsisti genti Domine , indulsisti genti :
numquid [d] glorificatus es ?
[e] elongasti omnes terminos terræ .
† Domine, in angustia requisierunt te:
in tribulatione [f] murmuris , doctrina tua [g] eis .
† Sicut quæ concipit cum appropinquaverit ad partum ,
dolens clamat in doloribus suis ;
sic facti sumus [h] a facie tua Domine .
† Concepimus & quasi parturivimus & peperimus spiritum .
[i] salutes non fecimus in terra :
† ideo non [k] ceciderunt habitatores terræ .
Vivent mortui [l] tui, interfecti [m] mei resurgent .
† Expergiscimini & laudate qui habitatis in [n] pulvere .
Quia ros [o] lucis , [p] ros tuus ;
& terram [q] gigantum detrahes in ruinam .
† Vade populus meus , intra [r] in cubicula tua :
claude ostia tua super te .
† abscondere modicum ad momentum .
donec

[a] *GIGANTES , idest tyranni , seu oppressores aliorum .* [b] *RESURGANT , pro , resurgent , sc. ad vitam æternam . vide Psalm. I.* [c] *INDULSISTI , sc. remittendo peccata , vel non puniendo .* [d] *GLORIFICATUS ES ? sc. ab ingratis .* [e] *ELONGASTI , idest produxisti : quasi dicat , dilatasti Ecclesiam .* [f] *MURMURIS , idest ingemiscente . Chald.* tacite. *LXX* parva . [g] *EIS , scil. adhibetur , vel , prodest .* [h] *A FACIE TUA . Chald.* quia peccavimus coram te . *LXX* propter timorem tuum . [i] *SALUTES , idest opera salutis .* [k] *CECIDERUNT , idest Deo se humiliaverunt : vel , ideo a nobis superari non potuerunt ,* [l] *TUI , idest propter te , vel in gratia tua .* [m] *MEI . Vox Dei .* [n] *PULVERE , idest humilitate , vel quasi dicat , sepulti .* [o] *LUCIS , idest matutinus . LXX* sanitatis ipsis est . [p] *ROS TUUS , idest gratia vel auxilium .* [q] *GIGANTUM , idest improborum , seu violentorum .* [r] *IN CUBICULA , idest sepulchra , Hieron. epistola 61. & Tertullianus lib. de resurrectione carnis .*

† *Ambula populus meus, & intra in recessus tuos:*
† *claude ostium tuum, & absconde te post illud aliquantulum,*
donec transeat ira Domini.

donec pertranseat [a] indignatio.
† Ecce enim Dominus [b] egredietur de loco suo,
ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum:
& [c] revelabit terra [d] sanguinem suũ:
& non operiet ultra interfectos suos.

[a] *INDIGNATIO, sc. Dei; vide locum similem Job.* 14. [b] *EGREDIETUR, sc. ad puniendum: quasi dicat, manifestabit suam potentiam.* [c] *REVELABIT, idest manifestabit.* [d] *SANGUINEM &c. Chald.* sanguinem innocentem super se effusum: *quasi dicat, apparebunt peccatores, & punientur a Deo.*

ORATIONES.

Breviar. Mozara. fol. 71. 106. 1 DE nocte vigilantem ad te spiritum nostrum, luce Deus decora præceptorum tuorum illustra; & in tempestate requirentium te, vigil ut lux adesto meridiana: nullæ nos tenebræ te sequentes impediant; nec injustitiæ amor nostra a te vestigia retrahat; sed valeamus justitiam discere, te auctorem justitiæ proficienti postulamus aviditate: ac dum te nisu perpeti amplecti concupiscimus, tuæ quoque sapientiæ amplexibus perenniter hæreamus. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 249. 2 POne Domine Spiritum tuum in nos, ut parturiamus spiritum salutis, quem fecisti super terram; ut ipso nobiscum in æternum manente, nullis pœnis cruciemur in futuro examine. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

CANTICUM JONAE PROPHETAE

CANTICUM JONAE PROPHETAE

Jonæ II. 3. Jonas missus in mare, & a ceto magno deglutitus, postquam in ejus utero sospitem esse se sentiit, non desperans de Domini misericordia, ad Dominum Deum suum orat: desideransque in profundo maris positus, videre templum Domini, spiritu Prophetali alibi est, & alibi contemplatur. Porro sicut Jonæ in mare demersio, passionem indicat Salvatoris; ita & oratio illius, typus est Dominicæ orationis.

Propheta. Ex Psalt. Ambrosiano. *CLAMAVI AD DOMINUM DEUM MEUM IN TRIBULATIONE MEA:*
† *& exaudivit de ventre inferni clamorem meum.*
Et

[e] CLAMAVI DE TRIBULATIONE MEA AD DOMINUM: Propheta.
† & exaudivit me.
De ventre [f] inferi clamavi;
&

Ffff 2

Emanuel Sà. [e] *CLAMAVI, sc. cum projiceret in mare.* [f] *INFERI, idest ceti: qui velut sepulchrum erat, vel ut infernus: sc. profundum quiddam & tenebrosum atque horribile. Chald.* de infima abysso.

Et exaudiſti vocem meam.

† *Trojeciſti me in altitudinem cordis maris:*

& flumina me circumdederunt.

† *omnes altitudines tuæ & fluctus tui ſuper me tranſierunt.*

† *& ego dixi:* Expulſus ſum ab oculis tuis:

forſitan adjiciam, ut reſpiciam ad templum ſanctum tuum.

† Circumfuſa eſt mihi aqua uſque ad animam meam:

abyſſus circuivit me * poſtremo.

† ingreſſum eſt caput meum in ſciſſuris montium:

deſcendi in terram, cujus vectes ſunt continentes æterni.

† Et aſcendat de corruptione vita mea ad te Domine Deus meus.

† *In hoc quod defecit anima mea a me, Domini memoratus ſum:*

† *& veniat oratio mea ad templum ſanctum tuum.*

Obſervantes vana & falſa, miſericordiam ſuam dereliquerunt:

† *ego*

*poſtrema, *id eſt*, noviſſima. *ut apud S. Ambroſium in Pſalm. XLIII.*

& [a] exaudiſti vocem meam.

† Et projeciſti me in profundum in [b] corde maris:

& [c] flumen circumdedit me.

omnes [d] gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt.

† & [e] ego dixi: *Abjectus ſum a conſpectu oculorum tuorum:*

verumtamen rurſus [f] *videbo templum ſanctum tuum.*

† *Circumdederunt me aquæ uſque ad* [g] *animam:*

abyſſus vallavit me, pelagus operuit caput meum:

† *ad* [h] *extrema montium deſcendi:*

terræ [i] *vectes concluſerunt me* [k] *in æternum.*

[l] *& ſublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus.*

† Cum anguſtiaretur in me anima mea,

Domini recordatus ſum;

[m] ut veniat ad te oratio mea ad [n] templum ſanctum tuum.

† Qui [o] cuſtodiunt vanitates fruſtra,

[p] miſericordiam ſuam derelinquunt.

† ego

[a] *EXAUDISTI. ſc. ſentiebat ſe nihil lædi, & ſperabat ſe inde liberandum.* [b] *CORDE, ideſt medio,* [c] *FLUMEN. ideſt aquæ copia, ſeu fluctus. LXX* flumina. [d] *GURGITES, ideſt aquarum copia. Chald.* tempeſtates. *LXX* elevationes. *vide Pſalm. 41. ubi eadem prorſus verba, quæ hic & Hebr. & in LXX.* [e] *EGO DIXI &c. quaſi dicat, putabam me a te derelictum.* [f] *VIDEBO, ideſt ſpero me viſurum.* [g] *ANIMAM, ideſt animæ ſeu vitæ periculum. Chald.* mortem. *vide ſimilem phraſim. Pſalm. 68.* [h] *EXTREMA. Chald.* radices. *LXX* ſciſſuras, *ſc. cavernas, quæ ſunt ad montium radices prope mare.* [i] *VECTES, pro velut vectes, quaſi dicat, ita eram concluſus, ut qui vectibus clauditur.* [k] *IN ÆTERNUM. quaſi dicat, niſi Dei potentia numquam inde exire poſſem, ſcil. ex illis ſcopulorum cavernis. LXX* æterni: *quaſi dicat, fortiſſimi.* [l] *ET, pro, tamen.* [m] *UT VENIAT, pro, ut veniret. LXX* & veniat. *Chald.* & venit. [n] *TEMPLUM, ſc. cælum, vel templum Hieroſolymitanum, ubi Deus ſolebat exaudire; quoque ſe Jonas animo videtur convertiſſe dum oraret,* [o] *CUSTODIUNT VANITATES, ideſt colunt idola.* [p] *MISERICORDIAM SUAM, ſc. Deum, a quo miſericordia cuique exſpectanda eſt.*

† *ego autem cum voce confessionis & supplicationis immolabo tibi:*
† *quæcumque vovi, reddam tibi salvatori meo Domino.*

† ego autem [a] in voce laudis [b] immolabo tibi:
quæcumque vovi, reddam pro salute Domino.

[a] *IN VOCE LAUDIS, idest laudando te.* [b] *IMMOLABO. scilicet hostias.*

ORATIO.

Breviar. Mozarab. fol. 191. SAlvator noster & Domine, fac nos votum tibi ex corde puro vovere, ut infatigabili cursu tua servantes præcepta, patienter adversa cuncta toleremus præsentia. ℞. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℞. *Amen*.

*Ita Cod. vetustiss. Vat. olim Reginæ Sueciæ.

*CANTICUM HIEREMIAE

ORATIO HIEREMIAE PROPHETAE. Thren. IV.

Propheta vastationem urbis Jerusalem, & casum populi Judæorum historialiter deplorat; & spiritualiter ruinam animarum fidelium, & vastationem quam passæ sunt a nequitiis spiritualibus, flebiliter commemorat. Ad extremum vero ipsius Domini opem & misericordiam subvenire afflictis, humiliter deprecatur.

Propheta. Ex eod. Cod. & Breviar. Mozara. fol. 331.

MEMENTO DOMINE QUID FACTUM SIT NOBIS:
aspice & vide opprobrium nostrum.
† *Hæreditas nostra conversa est alienis; domus nostræ peregrinis.*
† *Orphani facti sumus, velut non habentes patres:*
matres nostræ sicut viduæ.
† *Aquas nostras in pecunia bibimus: & ligna nostra in commutatione accepimus.*
† *In cervices nostras curvati sumus: laboravimus, requiē non accepimus.*
† *Ægyptus dedit manus Assyriis, in satietate ipsis.*
† *Patres nostri peccaverunt, & non sunt;*
nos

Propheta. Sic distinguuntur hi versus in nostro vetusto grandi Cod. Bibliorum.

RECORDARE DOMINE QUID ACCIDERIT NOBIS:
intuere & respice [a] opprobrium nostrum.
† Hæreditas nostra versa est ad alienos; domus nostræ ad extraneos.
† [b] Pupilli facti sumus absque patre:
matres nostræ quasi viduæ.
† Aquam [c] nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparavimus.
† Cervicibus nostris [d] minabamur: lassis non dabatur requies.
† Ægypto [e] dedimus manum & Assyriis;
ut saturaremur pane.
† Patres nostri peccaverunt, & non sunt:
& nos

Emanuel Sà. [a] *OPPROBRIUM. scil. quo afficimur a Gentibus.* [b] *PUPILLI, pro, veluti pupilli.* [c] *NOSTRAM, idest nobis necessariam, vel alias nostram, sed captam ab hostibus.* [d] *MINABAMUR, pro, trahebamur.* [e] *DEDIMUS MANUM, sc. supplicantes, vel fœdus facientes.*

nos autem iniquitates eorum exsolvimus.

† *Servi dominati sunt nobis:*
& non est qui redimat de manibus eorum.

† *In animabus nostris adquisivimus panem nostrum,*
a facie gladii & solitudinis.

† *Pellis nostra ut clibanus livida facta est*
a facie plagarum famis.

† *Mulieres in Sion humiliatæ sunt:*
& virgines in civitatibus Juda.

† *Principes in manibus eorum suspensi sunt:*
& faciem seniorum non glorificaverunt.

† *Potentes molis molebant:*
& juvenes ligno confixi sunt.

† *Senes ad portas defecerunt:*
& electi a psalmis suis cessaverunt.

† *Dissolutum est gaudium cordis nostri:*
conversus est in luctum chorus noster.

† *Cecidit corona capitis nostri.*
Væ nunc nobis quoniam peccavimus.

† *Propter hoc factum est in dolore cor nostrum:*
propter hoc excæcati sunt oculi nostri super montem Sion:

† *quia exterminatus est;*
vulpes transierunt per eum.

† *Tu autem Domine in æternum habitas:*
sedes

& nos [a] iniquitates eorum portavimus.

† [b] Servi dominati sunt nostri:
non fuit qui redimeret de manu eorum.

† [c] In animabus nostris afferebamus panem nobis
[d] a facie gladii in deserto.

† Pellis nostra quasi clibanus exusta est
[e] a facie tempestatum famis.

† Mulieres in Sion [f] humiliaverunt:
& virgines in civitatibus Juda.

† Principes [g] manu suspensi sunt:
facies senum non erubuerunt.

† Adolescētibus [h] impudice abusi sunt:
& pueri [i] in ligno corruerunt.

† Senes defecerunt de [k] portis:
juvenes, de choro psallentium.

† Defecit gaudium cordis nostri:
versus est in luctum [l] chorus noster.

† Cecidit [m] corona capitis nostri:
Væ nobis quia peccavimus.

† Propterea mœstum factum est cor nostrum;
ideo [n] contenebrati sunt oculi nostri,

† propter [o] montem Sion quia disperiit;
vulpes ambulaverunt in eo.

† Tu autem Domine in æternum permanebis:
solium tuum, in generationem & generationem.

† Quare

[a] *INIQUITATES, idest iniquitatum pœnam.* [b] *SERVI, scilicet olim nostri, ut Idumæi, Moabitæ &c.* [c] *IN ANIMABUS NOSTRIS, idest cum vitæ nostræ periculo.* [d] *A FACIE GLADII, idest propter hostes gladiis insequentes.* [e] *A FACIE &c. idest ob calamitosam famem.* [f] *HUMILIAVERUNT, scilicet violantes.* [g] *MANU, scilicet hostium.* [h] *IMPUDICE ABUSI SUNT. Hebr. & Chald.* molere fecerunt. *scilicet in pistrino.* [i] *IN LIGNO; idest sub lignorum pondere, quæ ferre cogebantur, aut volvendo molam manubrio. Chald.* in patibulo. [k] *PORTIS, idest judiciis, quæ in portis urbium fiebant.* [l] *CHORUS, scilicet psallentium.* [m] *CORONA, idest diadema, scilicet regnum.* [n] *CONTENEBRATI, scilicet præ fletu.* [o] *MONTEM, scilicet ubi templum, quasi dicat, ob dirutum templum.*

sedes tua, in sæculum sæculi.
† *Ut quid in contemtu oblivisceris nostri?*
derelinques nos in longitudine dierum?
† *Converte nos Deus ad te, & convertemur:*
innova dies nostros sicut antea:
† *quia repellens repulisti nos a te;*
& iratus es nobis nimis valde.

† Quare in perpetuum oblivisceris nostri?
derelinques nos in longitudine dierum?
† [a] Converte nos Domine ad te, & convertemur:
innova dies nostros [b] sicut a principio.
† Sed projiciens repulisti nos;
iratus es contra nos [c] vehementer.

[a] *CONVERTE NOS. Necessitas gratiæ Dei.* [b] *SICUT A PRINCIPIO, idest ut olim felices erant.* [c] *VEHEMENTER: quasi dicat, sufficere posset jam tanta punitio peccatorum nostrorum.*

Cap. III. 26.

CANTICUM
AZARIAE
In Daniele Propheta.

CANTICUM
AZARIAE
In Daniele Propheta.

Azarias in captivitate Babylonis, ligatus missus in fornacem stans in medio flammæ, hæc orat. Quæ fideles, quando diversis premuntur angustiis ex toto cordis loquantur affectu, quidquid eis acciderit, juste se sustinere fatentes.

BENEDICTUS DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabile est & gloriosum nomen tuum in sæcula.
† *quoniam justus es in omnibus quæ fecisti nobis:*
& omnia opera tua [vera :]
& rectæ, viæ tuæ: & omnia judicia tua, veritas.
† *& judicia veritatis fecisti;*
secundum omnia quæ induxisti nobis,
& super civitatem sanctam patrum nostrorum Jerusalem:
† *quoniam in veritate & judicio induxisti hæc omnia propter peccata nostra.*
† *Quoniam peccavimus,*
& inique egimus discedere a te.
& mul-

BENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabile & gloriosum nomen tuum in sæcula.
† quia justus es in omnibus quæ fecisti nobis:
& universa opera tua, vera:
& viæ tuæ, rectæ; & omnia judicia tua, [d] vera.
† judicia enim [e] vera fecisti,
[f] juxta omnia quæ induxisti super nos,
& super civitatem sanctam patrum nostrorum Jerusalem.
† Quia [g] in veritate & in judicio,
induxisti omnia hæc propter peccata nostra.
† pec-

Emanuel 52

[d] *VERA, idest perfecta.* [e] *VERA, idest justa.* [f] *JUXTA OMNIA, idest in omnibus.* [g] *IN VERITATE ET IN JUDICIO, idest justo judicio.*

& multum peccavimus in omnibus :
& mandatis tuis non obedivimus :
neque conservavimus neque fecimus sicut præcepisti nobis ut bene nobis esset .
† *& omnia quæcumque nobis fecisti ,*
& omnia quæ induxisti nobis , in vero judicio fecisti ;
& tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum ,
inimicissimorum , apostatarum ,
† *& regno iniquo & nequissimo præ omni terra .*
Et nunc non est nobis aperire os :
† *confusio & exprobratio facta est servis tuis , & colentibus te .*
† *Et ne tradas nos in finem ,*
propter nomen tuum .
& ne avertas misericordiam tuam a nobis ;
† *propter Abraham dilectum tuum ,*
& Isaac servum tuum ,
& Israel sanctum tuum :
† *quibus locutus es adimplere semen eorum sicut stellas cæli ,*
& sicut arenam , quæ est ad oram maris .
† *Quoniam Domine minorati sumus præ omnibus gentibus :*
& sumus humiles in omnem terram hodie propter peccata nostra :
† *& non est in hoc tempore princeps*
& propheta & dux ,
† *neque holocaustomata neque sacrificiū, neque incensum ,*
† *neque locus ad sacrificandum in conspectu tuo , & invenire misericordiam .*
† *Sed*

† [a] peccavimus enim & inique egimus recedentes a te :
† & deliquimus in omnibus :
& præcepta tua non audivimus nec observavimus :
nec fecimus sicut præceperas nobis ut bene nobis esset .
† Omnia ergo quæ induxisti super nos,
& universa quæ fecisti nobis , in vero judicio fecisti :
& tradidisti nos in manibus inimicorum nostrorum iniquorum ,
& pessimorum prævaricatorumque ,
& regi injusto & pessimo [b] ultra omnem terram .
† Et nunc non possumus aperire os :
[c] confusio & [d] opprobrium facti sumus servis tuis & his qui colunt te .
† Ne quæsumus [e] tradas nos [f] in perpetuum ;
propter nomen tuum .
& ne dissipes [g] testamentum tuum ;
neque auferas misericordiam tuam a nobis ,
† propter Abraham dilectum tuum ,
& Isaac servum tuum ,
& Israel sanctum tuum :
quibus locutus es , pollicens
quod multiplicares semen eorum sicut stellas cæli ,
& sicut arenam quæ est in littore maris .
† Quia Domine imminuti sumus plusquam omnes gentes :
sumusque [h] humiles in universa terra hodie propter peccata nostra .
† & non est in tempore hoc princeps ,
& dux

[a] *PECCAVIMUS. Loquitur in persona populi secundum Hieron.* [b] *ULTRA OMNEM TERRAM , idest omnium regum terræ , vel , in omni terra .* [c] *CONFUSIO , scilicet pudet illos nostri .* [d] *OPPROBRIUM . scilicet exprobrantur eis nostra peccata .* [e] *TRADAS scilicet gentibus , vel calamitati .* [f] *IN PERPETUUM . Græce ,* in finem , *quod Hebraica phrasi idem significat .* [g] *TESTAMENTUM , id est pactum .* [h] *HUMILES , id est abjecti .*

† *Sed in anima contribulata*
& spiritu humiliationis accipiamur.
† *Quasi in holocaustis arietum & taurorum,*
& multitudine agnorum pinguium:
† *sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie,*
& perficere subsequentes te:
† *quoniam non est confusio his qui confidunt in te.*
Et nunc exsequimur in toto corde
& timemus te; & inquirimus faciem tuam.
Ne confundas nos:
† *& fac nobiscum secundum majestatem tuam,*
& secundum multitudinem miserationum tuarum.
† *& libera nos secundum mirabilia tua:*
& da gloriam nomini tuo Domine.
† *Confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala:*
& confundantur ab omnipotentia tua:
& virtus eorum conteratur:
& cognoscant quoniam tu es Dominus Deus solus
in omni orbe terrarum.

& dux & propheta,
† neque holocaustum neque sacrificium,
neque oblatio neque incensum.
† neque locus [a] primitiarum coram te;
ut possimus invenire misericordiam tuam.
Sed in animo contrito,
& spiritu humilitatis suscipiamur.
† Sicut in holocausto arietum & taurorum,
& sicut in millibus agnorum pinguium:
† sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie ut placeat tibi:
† quoniam non est confusio confidentibus in te.
Et nunc sequimur te in toto corde:
& timemus te; & quærimus faciem tuam.
Ne confundas nos.
† sed fac nobiscum juxta mansuetudinem tuam,
& secundum multitudinem misericordiæ tuæ.
† & erue nos in mirabilibus tuis:
& da gloriam nomini tuo Domine.
† Et confundantur omnes qui [b] ostendunt servis tuis mala:
confundantur [c] in omni potentia tua:
& robur eorum conteratur:
& sciant quia tu es Dominus Deus solus,
& gloriosus super orbem terrarum.

[a] *PRIMITIARUM, scilicet offerendarum.* [b] *OSTENDUNT &c. idest affligunt servos tuos.* [c] *IN OMNIPOTENTIA, idest per omnipotentiam.*

Ex Cod. vetustissimo Vatic. olim Reginæ Suetiæ.

INCIPIUNT BENEDICTIONES TRIUM PUERORUM.

Angelus autem Domini simul descendit cum eis qui erant cum Azaria in fornacem: & fecit medium fornacis,

HYMNUS TRIUM PUERORUM.

Angelus autem Domini descendit cum Azaria & sociis ejus in fornacem:
& excussit flammam ignis de fornace:

 & fecit

cis, ut ſpiritum roris ſibilantem: & non tetigit eos omnino ignis neque contriſtavit, neque moleſtus fuit eis.

Tunc hi tres pueri, ſicut ex uno ore laudabant & benedicebant Dominum in fornace, dicentes.

BENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† *Benedictum nomen gloriæ tuæ quod eſt ſanctum:*
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† *Benedictus es in templo ſancto gloriæ tuæ:*
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† *Benedictus es qui vides abyſſos; ſedes ſuper Cherubim:*
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† *Benedictus es ſuper ſedem regni tui:*
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† *Benedictus es in firmamento cæli:*
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

Benedicite omnia opera Domini Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† *Benedicite cæli Domino:*
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† *Benedicite Angeli Domini Domino:*
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† *Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt Domino:*
hymnum

& fecit medium fornacis quaſi ventum [a] roris flantem.
& non tetigit eos omnino ignis neque contriſtavit;
nec quidquam moleſtiæ intulit.
Tunc hi tres quaſi ex uno ore laudabant, & glorificabant & benedicebant Deum in fornace, dicentes.

BENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſæcula.
† Et benedictum nomen [b] gloriæ tuæ ſanctum:
& laudabile & ſuperexaltatum in omnibus ſæculis.
† Benedictus es in templo ſancto gloriæ tuæ:
& ſuperlaudabilis & ſupergloriosus in ſæcula.
† Benedictus es in throno regni tui:
& ſuperlaudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† Benedictus es qui intueris abyſſos; & ſedes ſuper Cherubim:
& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.
† Benedictus es in firmamento cæli:
& laudabilis & glorioſus in ſæcula.

Benedicite omnia opera Domini Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† Benedicite Angeli Domini Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† Benedicite cæli Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.
† Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt Domino:
laudate

a *pro*, reſcidū.
b *id eſt*, glorioſum.

hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite omnes virtutes Domini Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite sol & luna Dominum:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite stellæ cæli Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite imber & ros Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite omnes spiritus Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite ignis & æstus Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite noctes & dies Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite tenebræ & lumen Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula:

† *Benedicite frigus & æstus Domino:*
hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite pruina & nives Domino:*
hymnum

laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite omnes virtutes Domini Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite sol & luna Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite stellæ cæli Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite omnis imber & ros Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite omnes spiritus Dei Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite ignis & æstus Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite frigus & æstus Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite rores & pruina Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite gelu & frigus Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite glacies & nives Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite noctes & dies Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite lux & tenebræ Domino:
laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite fulgura & nubes Domino:

hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.

† *Benedicite fulgura & nubes Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicat terra Domino: hymnum dicat & superexaltet eum in sæcula.*

† *Benedicite montes & colles Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite omnia nascentia in terra Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite maria & flumina Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite fontes Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite ceti & omnia quæ moventur in aquis, Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite volucres cæli Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite bestiæ & jumenta Dominum: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite filii hominum Dominum: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicat Israel Domino: hymnum dicat & superexaltet eum in sæcula.*

† *Benedicite Sacerdotes Domini Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Benedicite servi Domini Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*

† *Bene-*

laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicat terra Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

† Benedicite montes & colles Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite universa germinantia in terra Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite fontes Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite maria & flumina Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite omnes volucres cæli Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite omnes bestiæ & pecora Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite filii hominum Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicat Israel Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

† Benedicite Sacerdotes Domini Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Benedicite servi Domini Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.

† Bene-

Vetus	Vulgata
† *Benedicite spiritus & animæ justorum Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*	† Benedicite spiritus & animæ justorum Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.
† *Benedicite humiles corde Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*	† Benedicite sancti & humiles corde Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.
† *Benedicite Ananias, Azarias, Misahel, Domino: hymnum dicite & superexaltate eum in sæcula.*	† Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.
† *Benedicimus Patrem & Filium & sanctum Spiritum: hymnum dicimus & superexaltamus eum in sæcula.*	† Benedicimus Patrem & Filium & sanctum Spiritum: laudamus & superexaltamus eum in sæcula.
FINIUNT BENEDICTIONES TRIUM PUERORUM.	

ORATIONES.

Sacramentarium Gelasianū in jejunio mēsis IV.

1 DEus, cujus adorandæ potentia majestatis, flammæ sævientis incendium, sanctis tribus Pueris in splendorem demutatum est animarum, Ecclesiæ tuæ similibus adesto remediis, ut de gravioribus mundi hujus adversitatibus, propitiatione cælesti populus tuus ereptus exsultet. Per.

Sacramēt. Gregorianū.

2 DEus, qui tribus Pueris mitigasti flammas ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum. Per Dominum.

Breviar. Ambrosianū ad Matutin. Dominicæ.

3 DEus, qui tribus Pueris in camino ignis positis, quartus adesse dignatus es; cui facillimum est ignium temperare naturas, & extinguere flammarum impetus; eamdem Domine ad protegendas & liberandas animas nostras extende virtutem. Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat una cum sancto Spiritu in sæcula sæculorum.

Breviar. Ambrosianum. — *In Nativitate Domini.*

4 INsonuit, Domine, benedictio Trinitatis de camino ignis psallentibus de nativitate tua; & ideo petimus misericordiam tuam, ut sicut illos eripuisti de camino ignis ardentis; ita & nos eripere digneris ab incendio peccatorum. Qui vivis & regnas cum Deo Patre una cum sancto Spiritu in sæcula sæculorum.

Apud Alcuinum columna 193.

5 DEus, per quem fides ignem non sentit, & infidelitas sine igne exuritur; qui beatissimos tres Pueros fide armatos, conjectos in camino ignis, læto vultu omni ex parte inlæsos hymnum tibi canere fecisti; obsecramus ut pari dignatione, fide & devotione nos armare, & timoris tui vigore implere digneris, ut a camino vitiorum liberati, hymnum dicere & exaltare nomen tuum in perpetuum mereamur. Per.

Brev. Mozarab. fol. 152.

5 DEus, qui ministerio descendentis e cælo Angeli tui, trium puerorum flammas mirifice dispersisti, ut vim naturæ suæ in illis urens ignis amitteret,

teret, qui tuis obtutibus placuissent; redde nos a concrematione vitiorum extraneos; a diaboli laqueis facito esse nos liberos; & tuis nos Martyribus post transitum adsocia coronandos. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster, qui es benedictus & vivis & omnia regis in sæcula sæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 405. 7 ANania, Azaria & Misael, tres illi pueri Babylonico igne probati, magnam spem istis Domine Martyribus præbuerunt, quibus exemplum præbuit eorum veneranda victoria, [ex] illis quidem ignis aufugit ne morerentur; in istis admissus est ut coronarentur; dum & in illis necdum tempore passionis apto, pœnalis ignis non potuit corpora sacrata contingere; & in istis tempore accepto, quo Christo moriente, via paradisi aperta consisteret, adplicita igni tunc corpora extingueret, quando jam beatis aperta paradisi janua esset. Benedicimus ergo Deum, qui & illos liberasti a flammis; qui & pro liberandis illis ignes spargis: & pro adsumendis istis ignes admittis: da ergo nobis utrorumque exemplis atque suffragiis, ut sic liberemur a vitiorum carnalium igne; ut ignis eloquiorum tuorum concremati dulcedine, ad te mereamur pervenire in pace. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *De SS. Martyribus.*

Cap. XVI

CANTICUM JUDITH.	CANTICUM JUDITH.

Judith ob victoriam de Nabuchdonosor Rege Assyriorum obtentam, postquam ebrii Holofernis principis militiæ caput abscidit Bethuliæque muro suspendit, hoc canticum laudis Domino cantavit.

INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:	[a] INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:
cantate & in cymbalis imponite ei psalmum novum:	cantate Domino in cymbalis: modulamini illi psalmum [b] novum;
exsultate & invocate nomen ejus.	exaltate & invocate nomen ejus.
† *Deus qui conteret bella;*	† Dominus conterens bella:
Dominus nomen est illi.	Dominus nomen est illi.
† *Qui ponit castra sua in medio populi sui,*	† Qui posuit castra sua in medio populi sui;
ut eripiat nos de manibus persequentium nos.	ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
	† Venit Assur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis suæ.
Assyr de montibus ab Aquilone venit cum millibus exercitus sui:	cujus multitudo obturavit torrentes:
† *cujus multitudo occupavit torrentes; & equi eorum operuerunt valles.*	& equi eorum cooperuerunt [c] valles.
† *dixit*	† dixit

Emanuel Sà. [a] *INCIPITE, scilicet cantare.* [b] *NOVUM scilicet pro novo insignique beneficio.* [c] *VALLES. Græc.* colles.

† *dixit enim se incensurum fines meos ;*
& juvenes meos occisurum gladio ;
† *infantes meos adducere in prædam ;*
& virgines in captivitate .
† *Dominus autem nocuit eum :*
& tradidit eum in manus feminæ :
confundit eum .
† *non enim cecidit potens eorum a juvenibus :*
nec filii tela percusserunt eum :
† *nec excelsi gigantes imposuerunt se illi .*
sed Judith filia Meraris
specie faciei suæ dissoluit illum .
† *Exuit enim se veste viduitatis suæ ,*
in exsultatione doloris Israel .
† *unxit faciem suam unguento :*
& conligavit cincinnos suos mitra .
† *accepit stolam novam ad decipiendum illum :*
pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus .
† *Horruerunt Persæ constantiam ejus ;*
& Medi audaciam ejus .
† *Tunc turbata sunt omnia castra Assur;*
& ululaverunt humiles mei :
† *& exaltaverunt ægrotantes in siti , vocem suam :*
& exclamaverunt , & conversa est aqua .
† *filii puellarum compunxerunt eum :*
& sicut pueros fugientes occiderunt eos .
perierunt in prælio a facie Domini .
† *Hymnum dicamus Domino :*
hymnum novum cantemus Domino .
† *Adonai Domine magnus es tu :*
& præclarus in virtute tua :
† *quem*

† dixit se incensurum fines meos ,
& juvenes meos occisurum gladio ;
infantes meos dare in prædam ,
& virgines , in captivitatem .
† Dominus autem omnipotens [a] nocuit eum ;
& tradidit eum in manus feminæ ;
& [b] confodit eum .
† non enim cecidit potens eorum [c] a juvenibus :
nec filii [d] Titan percusserunt eum :
nec excelsi gigantes opposuerunt se illi .
sed Judith filia Merari ,
in specie faciei suæ [e] dissolvit eum .
† Exuit enim se vestimento viduitatis:
& induit se vestimento lætitiæ ,
in [f] exsultatione filiorum Israel .
† unxit faciem suam unguento :
& colligavit cincinnos suos mitra .
accepit stolam [g] novam ad decipiendum illum .
† sandalia ejus rapuerunt oculos ejus :
pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus .
Amputavit pugione cervicem ejus .
† Horruerunt Persæ constantiam ejus:
& Medi , audaciam ejus .
† Tunc ululaverunt castra Assyriorum , quando [h] apparuerunt humiles mei ,
arescentes in siti .
† filii puellarum compunxerunt eos :
& sicut pueros fugientes occiderunt eos .
perierunt in prælio a facie Domini Dei mei .
† Hymnum cantemus Domino :
hymnum

[a] *NOCUIT , pro , percussit , seu ultus est .* [b] *CONFODIT . Complut.* confudit . [c] *A JUVENIBUS , id est juvenum opera seu viribus .* [d] *TITAN. Græce ,* Titanum . [e] *DISSOLVIT , id est dissipavit .* [f] *IN EXSULTATIONE , Græc.* in exaltationem . [g] *NOVAM , Græc.* lineam . [h] *APPARUERUNT , scilicet persequentes ipsos .*

Vetus	Vulgata
† *quem superare nemo potest.*	hymnum novum cantemus Deo nostro.
Tibi servit omnis creatura tua:	† Adonai Domine,
† *quia dixisti, & facta sunt:*	magnus es tu & præclarus in virtute tua:
misisti spiritum tuum, & renovata sunt:	& quem superare nemo potest.
& non est qui resistat voci tuæ.	† Tibi serviat omnis creatura tua:
† *Montes a fundamento movebuntur cum aquis:*	quia dixisti, & facta sunt:
petræ autem sicut cera liquescunt a facie tua.	misisti spiritum tuum, [a] & creata sunt:
† *Quia minimum est omne sacrificium in odorem suavitatis:*	& non est qui resistat voci tuæ.
† *& minimus omnis aries ad holocaustum.*	† Montes a fundamentis movebuntur cum aquis:
qui autem timet Dominum, magnus erit apud illum per omnia.	petræ sicut cera liquescent ante faciem tuam.
† *Væ genti insurgenti super genus meum:*	
Dominus autem omnipotens vindicavit in illis:	† Qui autem timent te,
	magni erunt apud te per omnia.
† *in die judicii vindicabit illos,*	† Væ genti insurgenti [b] super genus meum:
† *dare ignem & vermes in carnes eorum:*	Dominus enim omnipotens vindicabit in eis:
& urentur ut sentiant in sempiternum.	in die judicii visitabit illos.
	† dabit enim ignem & vermes in carnes eorum;
	ut [c] urantur & sentiant usque in sempiternum.

[a] *ET CREATA SUNT. Græc.* & ædificavit. [b] *SUPER, id est contra.* [c] *URANTUR ET SENTIANT. Græc.* fleant sentientes.

* ORATIO MANASSÆ REGIS JUDA

CUM CAPTUS TENERETUR IN BABYLONE.

DOMINE OMNIPOTENS, DEUS PATRUM NOSTRORUM, ABRAHAM ET ISAAC, ET JACOB, ET SEMINIS EORUM JUSTI: qui fecisti cælum & terram cum omni

* *Hæc Oratio Manassæ non est in canone Divinarum Scripturarum: exstat autem Græce in cod. Bibliorum Alexandrino in Anglia inter XIV. Odas sive Cantica post Psalmos, & in Psalmorum codd. Græcis Vatic.* 341. *&* 342. *& in Horologio Græcorum in officio Apodipni sive Completorii.*

omni ornatu eorum: qui ligasti mare verbo præcepti tui:
qui conclusisti abyssum, & signasti eam terribili & laudabili nomine tuo:
quem omnia pavent & tremunt a vultu virtutis tuæ.
quia importabilis est magnificentia gloriæ tuæ; & insustentabilis ira comminationis tuæ super peccatores: immensa vero & investigabilis misericordia promissionis tuæ.
quoniam tu es Dominus, altissimus, benignus, longanimis, & multum misericors, & pœnitens super malitias hominum.
Tu Domine secundum multitudinem bonitatis tuæ promisisti pœnitentiam & remissionem iis, qui peccaverunt tibi: & multitudine miserationum tuarum decrevisti pœnitentiam peccatoribus, in salutem.
Tu igitur Domine Deus justorum, non posuisti pœnitentiam justis Abraham & Isaac & Jacob, iis qui tibi non peccaverunt:
sed posuisti pœnitentiam propter me peccatorem; quoniam peccavi super numerum arenæ maris.
Multiplicatæ sunt iniquitates meæ Domine; multiplicatæ sunt iniquitates meæ: & non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cæli, præ multitudine iniquitatum mearum.
incurvatus sum multo vinculo ferreo, ut non possim attollere caput meum; & non est respiratio mihi:
quia excitavi iracundiam tuam, & malum coram te feci: non feci voluntatem tuam, & mandata tua non custodivi: statui abominationes, & multiplicavi offensiones.
Et nunc flecto genu cordis mei, precans a te bonitatem.
Peccavi Domine, peccavi: & iniquitates meas agnosco.
Quare peto rogans te: remitte mihi Domine, remitte mihi: & ne simul perdas me cum iniquitatibus meis: neque in æternum iratus reserves mala mihi: neque damnes me in infima terræ loca:
quia tu es Deus, Deus, inquam, pœnitentium; & in me ostendes omnem bonitatem tuam: quia indignum salvabis me secundum magnam misericordiam tuam: & laudabo te semper omnibus diebus vitæ meæ:
quoniam te laudat omnis virtus cælorum; & tibi est gloria in sæcula sæculorum. Amen.

ORATIONES DE ALIIS CANTICIS

USITATIS IN RITU MOZARABUM.

I *Canticum Genesis*, Egredere de terra tua & de cognatione tua *&c.* Cap. XII.

TE Domine inspirante atque vocante, terrenum conversationis deserentes abjiciamus, ut spretis carnalibus vitiis, mundanisque affectibus ac voluptatibus abdicatis, ad promissa cælestia festinemus, & politicam hæreditatem a te supernæ patriæ capiamus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus *&c.* Brev. Moz. fol. 81.

Cap. XXVII. 2 *Canticum Genesis*. Ecce odor filii mei, sicut odor agri pleni. *usque*. Et incurventur ante te filii matris tuæ. *tum subditur ex cap.* XXVIII. 3. Deus autem omnipotens. *usque*. Ut possideas terram peregrinationis tuæ.

fol. 94. TUam Deus omnipotens clementiam deprecamur, ut membris Christi tui Domini nostri dono tui muneris copulati, ejusque bonus odor effecti, tuis benedictionibus ditemur ut filii, in ejus semper maneamus regno a Domino subjugati. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Cap. XXXII. 9. 3 *Canticum Genesis*. Deus patris mei Abraham. *usque*. Quæ præ multitudine numerari non potest.

fol. 241. DOmus tuæ dignitas ac sublimitas tua nobis gratia revelante patescat, quatenus eam vere ut cæli portam elevatam sursum, humili intuitu contemplantes, cum omni reverentia veneremur; ac votorum meorum in ea tibi ex donis tuis munera offeramus. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

Cap. XLIX. 4 *Canticum Genesis*. Vocavit Jacob filios suos, & ait eis: Congregamini ut annunciem quæ ventura sunt vobis. *usque*. Benjamin lupus rapax, mane comedet prædam, & nocte dividet spolia.

fol. 29. TE Christe Domine catulum leonis domui Juda affuisse cognovimus; quem totis præcordiis postulamus, ut qui apparuisti in carne de manu fortis capiens prædam, ad judicium veniens, misericordiam præroges fidelibus repromissam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 112. APpareat, quæsumus, Domine mentibus nostris agnitio tuæ divinitatis, quæ benedictionis habere gratiam præbeat nobis, ut proficiamus & crescamus jugiter in bonis, multiplicibus incrementis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Cap. XXIV. 5. 5 *Canticum Numerorum*. De Aran adduxit me Balac rex Moabitarum de montibus Orientis. *usque*. Fiant novissima mea horum similia. *mox sequitur*. Sta Balac & ausculta: audi fili Sephor. *usque*. Non accubabit donec doveret prædam & occisorum sanguinem.

fol. 43. TU es Domine Stella veritatis oriens ex Jacob, homoque consurgens ex Israel, & novo sidere ostenderis Deus; & præsepio positus, Deus & homo, unus crederis Christus: propter magnam ergo misericordiam tuam, visionis tuæ horum proroga gratiam, ut appareat in nos lucis tuæ radiabile signum, quod expellat omnes tenebras vitiorum, & qui visionis tuæ desiderio anhelamus, visionis tuæ præmio consolemur. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Cap. IX. 6 *Canticum Deuteronomii*. Domine Domine rex deorum cælorum ne disperdas populum tuum. *usque*. Et in brachio tuo extento.

fol. 101. 238. UNiversæ carnis spiritus fortissime ac misericors Deus, propitiare quæsumus universitati Ecclesiæ tuæ, & dimitte peccata omnium; aufer, quæsumus, a nobis iniquitates & scelera nostra, tuæque nos benedictionis & pacis infusione locupleta. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Cap. XXXIII. 7 *Canticum Deuteronomii*. Dominus de Sina venit, & de Seir ortus est nobis. *usque*. Negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

VE-

VEniſſe te Dominum cum Sanctorum millibus [&] venturum Prophetarum vaticiniis audientes, expoſcimus, ut qui te ad redemptionem mundi veniſſe jam credimus, venturum quoque ad judicium purgatis cordibus præſtolemur: ut quia in manu tua Sanctorum multitudo conſiſtit; in remedio pietatis tuæ reditus a te peccantium cumuletur: qualiter adpropinquantes pedibus tuis, ſatiemur ſemper doctrina intimæ viſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 112.

8 *Canticum Paralipomenon*. Benedictus es Domine Deus Iſrael patris noſtri ab æterno in æternum. *uſque*. Et ſemper in venerationem tui mens iſta permaneat. Lib. I. XXIX. 10.

TE ampliſſimæ largitatis Dominum deprecamur, ut donorum cæleſtium copiam de manu tua accipiamus; quam tibi ob conſtituendam domum tuam in noſtris cordibus præparemus; tibique votis ſimplicibus, quæ tua ſunt offeramus; ac nomen tuum inclitum multimoda confeſſione laudemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 126.

9 *Canticum Job*. Pereat dies in qua natus ſum. *uſque*. Nonne quievi? & venit ſuper me indignatio. Cap. III.

QUamdiu ſumus Domine in hujus vitæ exſilio nec aut maliciæ nequitia vigeat; nec noſtræ virtutis robur enervet; aut præcipitatæ iræ turbulenta commotio tranquillitatem noſtræ mentis obſcuret; aut candorem munditiæ carnalium voluptatum delectatio cœnoſa commaculet: ſed futuri judicii præſtolatio ab omnibus inquinamentis ac ſordibus nos emundet. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 116.

10 *Canticum Job*. Verba mea dolore ſunt plena, quia ſagittæ Domini in me ſunt. *uſque*. Et neceſſarii quoque mei receſſerunt a me. Cap. VI. 1.

QUis det ut veniat petitio Eccleſiæ tuæ Chriſte, niſi tu qui optimus liberator es? ut qui pro ea egenus & pauper effectus es, donis cæleſtibus eam in futuro munifices. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 161.

11 *Canticum Job*. Nunc ecce oppreſſit me dolor meus. *uſque*. Conſcius meus in excelſis. Cap. XVI. 8.

JEſu Domine qui dolorem Eccleſiæ tuæ, quod ad nihilum redacta ſunt oſſa ejus, pius gubernator intelligis; dum alios extra eam tentationum fœditas necat; concede nobis, ut quia tu ſolus pro nobis tentatus es, paſſus es, tu nos a tentationibus & a paſſionibus noſtris ſolus ipſe eripias; quo teſtimonium noſtrum intra tuam Eccleſiam ita ſit utile, ut mereamur tibi ſine fine placere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 171.

12 *Canticum Job*. Ecce clamo vim patiens, & nemo audit. *uſque*. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo; & hæreditas mea in Deo meo. Cap. XIX. 7.

CRedimus Domine in carne iſta qua tegimur, te videre, & oculis noſtris te conſpicere in gloria, qua judicaturus es ſæculum; fac ergo nos oculos interiores habere apertos, ut cognoſcamus te in gloria ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 182.

Cap. XV. 15. 13 *Canticum Jeremiæ*. Tu scis Domine; recordare mei. *usque*. Et redimam te de manu fortium.

fol. 195. R_Ecordare nostri Domine, & tuere nos ab his qui persequuntur nos, qui pro nobis sustinuisti opprobrium crucis, ut in quo tu [passus es] pro nobis, in eo nos & hic & in æternum gratulemur felices. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus &c.

Cap. XVII. 14. 14 *Canticum Jeremiæ*. Sana me Domine, & sanabor. *usque*. Et duplici contritione contere eos.

fol. 157. COnfundantur omnes Domine qui persequuntur in nos sanctum nomen tuum, & non confundamur nos, qui veneramur & credimus & passionis tuæ injuriam, & resurrectionis tuæ potentiam: prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ, quæ & persequentes a pravitate deterreat, & credentes in æternum tibi lætabundos conjungat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 164. ADesto nobis Domine quasi bellator fortis, ut te in nobis pugnante omnis vigor nos impugnantis adversæ corruat fortitudinis; & in sopore suæ confessionis nostris labentibus inimicis, ereptos nos sibi vendicet tuæ vi * potentiæ majestatis. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 180. SAna nos Domine, & sanabimur; confundantur omnes qui persequuntur in nos nomen sanctum tuum, & non confundamur nos, qui veneramur & credimus passionis tuæ potentiam, prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ, ut credentes in æternum tibi lætabundos conjungat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Cap. XX. 7. 15 *Canticum Jeremiæ*. Seduxisti me Domine, & seductus sum. *usque*. Tibi enim revelavi causam meam.

fol. 167. DEus cujus animam, leonum voracitas nequivit absumere, in eo quod justitia in te inventa, eorum videbatur rabiem effugare, * eunte Angelo tuo, qui os Leonis illius, qui per mundum rugiens currit, quærens quem devoret, concludat; atque animas nostras ejus persuasione atque dominatu dirigat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 184. FAC nos Domine Deus noster, ut nec in derisu inimicorum nostrorum, nec subsannatione adversantium nos fatigemur; sed tu qui es defensio nostra, a contradictione improborum nos libera. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 212. REdemptor humani generis Domine Deus bellator & fortis, qui torcular in quo calcator es, conculcare dignosceris, dum & a morte surgis, & eos qui te persecuti sunt, corruentes, infirmantes ostendis; præbe nobis in tuis passionibus & hilariter amarescere, & opulentius conlætari; ut dum infideles perfidia cruciat, fideles conversio ab iniquitate absolvat. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

fol. 215. DEus probator juste, qui revelatam tibi causam Filii tui, passionis utique suæ injuriam, in infidelibus puniturus agnoscis; videamus quæsumus ultionem de inimicis ejus, ita ut aut resipiscentes ab infidelitate, ipsi se pœnitendo ulciscantur; aut perdurantes in perfidia, per ejus puniantur justitiam, cujus contemnunt misericordiam manifestam. ℟. *Amen*. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Can-

16 *Canticum Ecclesiastici* . Confitebor tibi Domine rex . *usque* . Dabit vobis mercedem vestram in tempore suo . Cap. LI.

De S. Anna . DOmine Jesu Christe laudabilis nimis & magne, te implorantes exquirimus, te quærentes exposcimus interventu gloriosæ beatæ Annæ matris Mariæ Virginis genitricis tuæ ; fac nobiscum misericordiam propter nomen tuum ; & in quibus a te peccando recessimus , confessione humili maneamus ; & pietate qua redemisti captivos , & misericordia [qua] adjuvasti oppressos , ipsa nunc quæ gessimus dilue , atque in parte dexteræ tuæ , quos redemisti statue . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 387.

De S. Maria Magdalena . INeffabilis bonitatis auctor & Domine , qui beatissimæ Mariæ Magdalenæ linguam imples confessione , & cordis remuneras charitatem , dona nobis ejus meritis , ut tuum confitentes nomen in terris , pacem habeamus in diebus nostris . ℟. *Amen* . Per misericordiam tuam Deus noster *&c.* fol. 38?.

* LAUS ANGELORUM

[SIVE HYMNUS MATUTINUS .]

** Ex Breviar. Ambros. an. 1539. & 1557. ubi post Cantica Ponitur pro Matutino quotidie.*

GLoria in excelsis Deo : & in terra pax , hominibus bonæ voluntatis .
Laudamus te , hymnum dicimus tibi , benedicimus te , adoramus te , glorificamus te , gratias agimus tibi , propter magnam gloriam tuam ,
Domine Deus Rex cælestis , Deus Pater omnipotens , Jesu Christe, Sancte Spiritus .
Domine Deus Filius Patris .
Agnus Dei qui tollis peccata mundi , suscipe deprecationem nostram .
Qui sedes ad dexteram Patris , miserere nobis : miserere nobis : subveni nobis : dirige nos : conserva nos : munda nos : pacifica nos : libera nos ab inimicis , a tentationibus , ab hæreticis , ab Arrianis , a schismaticis , a barbaris . Arriani .
Quia tu solus sanctus , tu solus Dominus , tu solus altissimus ,
Jesu Christe , in gloria Dei Patris , cum sancto Spiritu , in sæcula sæculorum . Amen .
Per singulos dies benedicimus te : laudamus nomen tuum in æternum & in sæculum sæculi .
Dignare Domine die isto sine peccatis nos custodire : benedictus es Domine , doce me justificationes tuas .
Vide humilitatem meam & laborem meum : & dimitte omnia peccata mea .
Eructabunt labia mea hymnum , hymnum Deo nostro .
Vivet anima mea & laudabit te : & judicia tua adjuvabunt me.

Erravi

Exstat huic assimilis hymnus Matutinus in libro VII Constit. Apostolicarum cap. 48. *& in cod. Bibliorum vetustissimo Alexandrino , & passim in libris divinorum officiorum Græci ritus : qui hymnus ut in Matutino Officio diceretur , præscripserunt S. Athanasius vel alius quispiam antiquus Pater lib.* de Virginitate , *& S. Aurelianus Episc. Arelatensis in Regula ad Virgines* .

Erravi ſicut ovis quæ perierat : require ſervum tuum, quia mandata tua non ſum oblitus.

Cito anticipet nos miſericordia tua Domine, quia pauperes facti ſumus nimis: adjuva nos Deus ſalutaris noſter.

Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum, & laudabilis & glorioſus in ſæcula ſæculorum. Amen.

SEQUITUR.

Gloria & honor Deo Patri & Filio & Spiritui ſancto : ſicut erat in principio nunc & ſemper & per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

ORATIO.

Sacram. Gallicanum Mabillonii pag. 282.

DEus, cui merito & in excelſis & in terra [ab] utriuſque loci incolis gloria decantatur; qui pacem tuam, non in malevolis, ſed in hominibus bonæ voluntatis eſſe teſtaris; te orantes laudamus, tibique agentes gratias, ſupplicamus : ut qui in te ſuſcipiens mundi peccata, purgata delecti; ſuſcipias ex dono tuo tibi placita; & amputes prava deſideria noſtra : ſimulque præſta, ut præſentem diem te protegente ſine peccato tranſigere mereamur. [Qui vivis & regnas cum Deo Patre.]

Matth. V.

BEATITUDINES.

In Pſalterio Græco vetuſtiſſimo majoribus litteris ſcripto Bibl. Vatic. n. 32. Cantica & Hymnū Matutinum hæ Beatitudines immediate ſequuntur.

BEati pauperes ſpiritu : quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Beati mites : quoniam ipſi poſſidebunt terram.

Beati qui lugent : quoniam ipſi conſolabuntur.

Beati qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam : quoniam ipſi ſaturabuntur.

Beati miſericordes : quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

Beati mundo corde : quoniam ipſi Deum videbunt.

Beati pacifici : quoniam filii Dei vocabuntur.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam : quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Beati eſtis cum maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint; & dixerint omne malum adverſum vos mentientes, propter me :

gaudete & exſultate : quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.

* HYMNUS

IN HONOREM SANCTAE TRINITATIS.

* Codd. Vatic. 5123. Ex Pſalter. Romano.

TE Deum laudamus;
te Dominum confitemur;
te æternum Patrem omnis terra veneratur.

Tibi omnes Angeli, tibi cæli & univerſæ Poteſtates,
tibi Cherubim & Seraphim inceſſabili voce proclamant :

Sanctus

* *Cod. vetuſtiſſimus Vatic. olim Reginæ Sueciæ, in quo alii genuini hymni S. Ambroſii, licet ſine illius nomine continentur* : Incipit hymnus ad Matutina dicendus die Dominico. *Cod. Vatic. 5729. Bibliorum S. Hieronymi* : Hymnus ad Matu-

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cæli & terra majestatis gloriæ tuæ.
Te gloriosus Apostolorum chorus;
te Prophetarum laudabilis numerus;
te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia.
Patrem immensæ majestatis,
venerandum tuum verum & unicum Filium,
Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.
Tu rex gloriæ Christe:
tu Patris sempiternus es filius:
tu ad liberandum * suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum:
tu devicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cælorum:
tu ad dexteram Dei sedes in gloria Patris:
judex crederis esse venturus.
Te ergo quæsumus; famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine redemisti:
æterna fac cum Sanctis tuis * gloria munerari.
Salvum fac populum tuum Domine: & benedic hæreditati tuæ:
* & rege eos: & extolle illos usque in æternum.
Per singulos dies benedicimus te:
& laudamus nomen tuum in æternum & in sæculum sæculi.
Dignare Domine, die isto sine peccato nos custodire.
Miserere nostri Domine; miserere nostri.
Fiat, Domine, misericordia tua super nos, sicut speravimus in te.
In te Domine speravi, non confundar in æternum.

* Cod. Reginæ Suetiæ, suscepisti.

* Idem gloria munerare. al. in gloria numerari.

Te decet laus,
te decet hymnus;
tibi gloria Deo
Patri & Filio
cum sancto Spiritu
in sæcula sæculorum.
Amen.

Sic distinguitur in codice Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, & in cod. Chisiano ad initiũ sæculi XI.

ORATIO.

Deus, qui nos gloriosis remediis, in terris adhuc positos, jam cælestium rerum facis esse consortes, tu, quæsumus, in ista qua vivimus, nos vita guberna, ut ad illam in qua ipse es, lucem perducas. Per.

Cod. Vat. 84. & extat in Sacramentar. Gelasiano Sabbato hebdom. in Quadragesimæ.

HYM-

Matutinum diebus Dominicis. *Vatic.* 84. Hymnus SS. Ambrosii & Augustini. *Vatic.* 98. Hymnus ad Matutinum diebus Dominicis: quem S. Ambrosius & S. Augustinus condiderunt. *Palat.* 39. quem S. Augustinus & S. Ambrosius invicem condiderunt. *Breviar. Monasticum Vatic.* 4928. *scriptum circa annum* 1166. Ym. S. Abundii. *for. leg. Ambrosii. Cod. Basilicæ Vatic. n. xj.* Ymnum S. Sisebuti. *Cod. Palat.* 30. *in Vatic.* Hymnus sanctorum Patrum.

* *Cod. vetustiss. Vatic. olim Reginæ Suetiæ.* Et rege illos, & extolle illos in sæculum sæculi. Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: & laudabile & gloriosum nomen tuum in sæcula. Dignare Domine die ista sine peccato nos custodire. Miserere nobis Domine, miserere nobis. Explicit.

Sic distinguitur hic hymnus in codice Alexandrino.

* HYMNUS ANGELORUM.

Gloria in excelsis Deo:
& in terra pax,
hominibus bonæ voluntatis.
Laudamus te,
benedicimus te,
adoramus te,
glorificamus te,
gratias agimus tibi,
propter magnam gloriam tuam,
Domine[1] Deus Rex cælestis
Deus Pater omnipotens,
Domine Fili unigenite
Jesu Christe,[2]
Domine Deus,
agnus Dei,
filius Patris,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris,
miserere nobis.
Quoniam tu solus sanctus,
tu solus dominus,[3]
tu solus altissimus,
Jesu Christe,
cum sancto Spiritu,
in gloria Dei Patris. Amen.

Sacram. Gallicanum Mabillonii pag. 282.

ORATIO.

Deus, quem merito & Angeli in cælis, & homines in terra, debito famulatu conlaudant; cujus sanctum nomen super omne nomen exaltatum fideles exsultatione concelebrant; præsta nobis famulis tuis, effectu tibi bonorum operum propinquare; teque vita simul & voce laudare, tuamque misericordiam rectis actibus impetrare; ut universus hic populus, qui Angelos tuos æquiparare confitendo, sectari quoque studeat imitando. [Per.]

HYMNUS SERAPHICUS.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cæli & terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus Qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

* Amalarius de ordine Antiphonarii c. 2.

*HYMNUS GLORIFICATIONIS.

Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto,
sicut erat in principio & nunc & semper & in sæcula sæculorum.
Amen.

HYMNUS TRISAGIUS.

Hagios ho Theos,
Sanctus Deus;
Hagios ischyros,
Sanctus fortis;
Hagios athanatos eleison himas,
Sanctus immortalis miserere nobis.

INCI-

* *Cod. Vatic. 5729. Bibliorum S. Hieronymi.* Hymnus S. Hilarii ad Missam. *Forte hic primus hymnum hunc Latinum fecit, primusque ex Oriente in Occidentem invexit.*

(1) *Grab. Ed.* Domine Rex cælestis Deus Pater omnipotens.

(2) *Idem Grab.* Jesu Christe & sancte Spiritus.

(3) *Eadem Oxon. Edit. Grab.* tu solus Dominus Jesu Christe, in gloria Dei Patris. Amen.

Cap. VI. INCIPIT ORATIO DOMINICA

SECUNDUM MATTHAEUM.

PAter noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum:
adveniat regnum tuum:
fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra.
Panem nostrum * quotidianum da nobis hodie.
& dimitte nobis debita nostra; sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.
& ne nos inducas in tentationem:
sed libera nos a malo. Amen.

* supersubstantialem.

Cap. XI. SECUNDUM LUCAM.

PAter, sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum.
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.
& dimitte nobis peccata nostra: siquidem & ipsi dimittimus omni debenti nobis.
& ne nos inducas in tentationem.

INCIPIT

SYMBOLUM APOSTOLORUM.

CRedo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum: qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine; passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus; descendit ad inferos; tertia die resurrexit a mortuis; ascendit ad cælos; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est judicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum. Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam æternam. Amen.

SYMBOLUM APUD NICÆAM

TRECENTORUM DECEM ET OCTO PATRUM.

Ex Concil. Lateranensis. Martini Papæ secretario IV.

CRedimus in unum Deum Patrem omnipotentem, creatorem visibilium & invisibilium. Et in unum Dominum nostrum Jesum Christum, Filium Dei, natum ex Patre unigenitum, hoc est, ex substantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum non creatum, unius substantiæ cum Patre (quod Græci dicunt *Homousion*:) per quem omnia facta sunt, sive quæ in cælo, sive quæ in terra; qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, homo factus est: passus est: & resurrexit tertia die: ascendit in cælos, sedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloria judicare vivos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt: *Erat aliquando, quando non erat*: & *Priusquam nasceretur, non erat*: & quia *ex non exstantibus factus est*: aut *ex alia substantia*, vel *essentia* dicunt esse; aut *convertibilem* aut *mutabilem* Filium Dei; hos anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.

SYMBOLUM

APUD CONSTANTINOPOLIM

Ex eode Concilio

Centum quinquaginta Patrum.

CRedimus in unum Patrem omnipotentem, visibilium omnium & invisibilium factorem, & in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, natum ex Patre an-

te omnia sæcula, Deum verum de Deo vero, natum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt, sive quæ in cælo, sive quæ in terra: qui propter nos homines & salutem nostram descendit e cælo; & incarnatus est de Spiritu sancto & Maria Virgine, & humanatus est: & crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato: & passus est: sepultus est: & resurrexit tertia die: ascendit in cælos: & sedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum: qui locutus est per sanctos Prophetas. In unam catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confitemur unum Baptisma in remissionem peccatorum. Exspectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

SYMBOLUM
Quod ad Missarum solemnia cantatur.

Credo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis; & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est: crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum Scripturas: & ascendit in cælum; sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum, & exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Ex Psalt. Rom. ann. 1593.

INCIPIT FIDES CATHOLICA
S. Athanasii Episcopi. *

* *Aliqui codd. addunt*, Alexandrini. *vel*, Alexandriæ. *cod. Basilicæ Vaticanæ num xi.* Ab Athanasio edita.

Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est ut teneat Catholicam Fidem: quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit.

Fides

Omissis nonnullorum conjecturis ac divinationibus de auctore hujus Symboli; ex longa præscriptione multorum sæculorum, & inscriptionibus veterum codd. diligentius videndum, num hæc plenior explicatio Nicænæ fidei, sit velut Hypomnesticon quoddam sive commonitorium, ad Catholicorum instructionem contra varias hæreses, & Græce & Latine primo confectum, de iis quæ de Trinitate & Incarnatione, tum voce disputata, tum scripto decreta sunt in Concilio Alexandrino

Fides autem Catholica hæc eſt, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur:

neque confundentes perſonas, neque ſubſtantiam ſeparantes.

alia eſt enim perſona Patris, alia Filii, alia Spiritus ſancti:

ſed Patris & Filii & Spiritus ſancti una eſt Divinitas, æqualis gloria, coæterna majeſtas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus ſanctus:

increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus ſanctus:

immenſus Pater, immenſus Filius, immenſus Spiritus ſanctus:

æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres æterni, ſed unus æternus:

ſicut non tres increati, nec tres immenſi, ſed unus increatus, & unus immenſus.

Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus ſanctus:

& tamen non tres omnipotentes, ſed unus omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres Dii, ſed unus eſt Deus.

Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres Domini, ſed unus eſt Dominus:

quia ſicut ſingillatim unamquamque perſonam, Deum ac Dominum confiteri Chriſtiana veritate compellimur: ita tres Deos aut tres Dominos dicere, Catholica religione prohibemur.

Pater a nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a Patre ſolo eſt, non factus, nec creatus, ſed genitus.

Spiritus ſanctus a Patre & Filio, non factus, nec creatus nec genitus, ſed procedens.

Unus ergo Pater, non tres Patres: unus Filius, non tres Filii: unus Spiritus ſanctus, non tres Spiritus ſancti:

& in hac Trinitate nihil prius aut poſterius, nihil majus aut minus: ſed totæ tres perſonæ coæternæ ſibi ſunt & coæquales.

ita ut per omnia (ſicut jam ſupra dictum eſt) & unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate veneranda ſit.

Qui vult ergo ſalvus eſſe, ita de Trinitate ſentiat.

Sed neceſſarium eſt ad æternam ſalutem, ut Incarnationem quoque Domini noſtri Jeſu Chriſti fideliter credat.

Eſt ergo Fides recta, ut credamus & confiteamur, quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus Dei Filius, Deus & homo eſt.

Deus eſt, ex ſubſtantia Patris ante ſæcula genitus: & homo eſt, ex ſubſtantia matris in ſæculo natus:

xandrino ſub Juliano Auguſto, præſidente S. Athanaſio, præſentibuſque ex Latinis S. Euſebio Epiſcopo Vercellenſi, ac duobus Diaconis Luciferi Epiſc. inſulæ Sardiniæ. Certe quæ Rufinus Libro X. hiſtoriæ Eccleſ. cap. 29. & epiſtola ipſa ejuſdem Concilii apud S. Athanaſium epiſt. ad Antiochenos *ſcribunt, ſi conſiderentur attentius, verbatimque expendantur, pene totum Symbolum hocce ſummatim repræſentare videntur.*

perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali & humana carne subsistens;
æqualis Patri secundum Divinitatem, minor Patre secundum humanitatem.
Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen sed unus est Christus;
unus autem non conversione Divinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deum;
unus omnino non confusione substantiæ, sed unitate personæ:
nam sicut anima rationalis & caro, unus est homo: ita Deus & homo, unus est Christus.
Qui passus est pro salute nostra: descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis:
ascendit ad cælos; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus est judicare vivos & mortuos.
Ad cujus adventum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis; & reddituri sunt de factis propriis rationem.
& qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam: qui vero mala, in ignem æternum.
Hæc est Fides Catholica; quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.

ORATIO.

Cod. Vatic. 84.

OMnipotens sempiterne Deus, fac orthodoxam Fidem intemerata semper cordis credulitate orisque professione servare; ac congrua eidem nitidos actione, tuæ perenniter claritatis visione lætari. Per Dominum nostrum.

ORATIO.

Ex antiquis Psalteriis teste Ratherio Episc. Veronensi in Itinerario.

SAlva nos omnipotens Deus: & per merita & intercessionem sanctæ Dei genitricis Mariæ omniumque Sanctorum, esto nobis propitius & clemens; concessaque venia peccatorum, da nobis deinceps velle posse & perficere quæ tibi placent & nobis expediunt. Da nobis in tribulatione solatium, in persecutione auxilium, in omni tentatione virtutem. Da nobis de præteritis veniam, de præsentibus quoque malis emendationem; atque de futuris largiri nobis dignare custodiam. Per.

DEO GRATIAS.

IN-

INDEX.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES.

QUINDECIM PSALMI GRADUALES.

VIGINTI PSALMI ALLELUJATICI.

* Const. Apostol. Lib. II. cap. 59. S. Ioan. Chrisost. in Psal. CXL.

Hymnus

INCIPIUNT EXORDIA PSALMORUM.

A

B

C

D

EXOR-

INDEX

EXORDIA CANTICORUM.

EXCUDEBANT ROMAE
NICOLAUS ET MARCUS PALEARINI
AD THEATRUM POMPEII
ANNO A PARTU VIRGINIS
cIↃ. IↃ. CC. XLVIII.
MENSE PRIMO.

